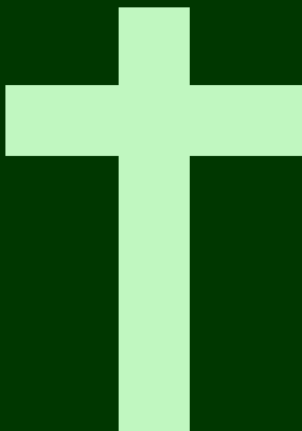

Tū'ún xuva kō vatā ó
ntáka'an ña ñuú
Coatzospan

New Testament in Mixtec, Coatzospan (MX:miz:Mixtec,
Coatzospan)

Tū'ún xuva kō vatā ó ntáka'an ña ñuú Coatzospan

New Testament in Mixtec, Coatzospan (MX:miz:Mixtec, Coatzospan)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Coatzospan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Coatzospan

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
8f775598-56d9-56fd-966e-15e054d2f275

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	53
SAN LUCAS	88
SAN JUAN	145
HECHOS	185
ROMANOS	234
1 CORINTIOS	255
2 CORINTIOS	274
GÁLATAS	287
EFESIOS	294
FILIPENSES	301
COLOSENSES	305
1 TESALONICENSES	309
2 TESALONICENSES	313
1 TIMOTEO	316
2 TIMOTEO	322
TITO	326
FILEMÓN	329
HEBREOS	330
SANTIAGO	345
1 PEDRO	350
2 PEDRO	356
1 JUAN	359
2 JUAN	364
3 JUAN	365
JUDAS	366
APOCALIPSIS	368

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Mateu

Tatá vi'i Jesucristu (Lc. 3:23-38)

¹ Xu'u é Mateú u ne, i'a kaka'án u iña táta vi'i Jesucristu, i'xá ika Dāvii, i'xá ika Ābraan.

² Xío i'xá Abraan é nani Īsaa; xío i'xá Isaa é nani Jācoo; xío i'xá Jacoo é nani Jūdaa; xío ení ña di. ³ Xío i'xá Judaa é nani Fare ní Zara (di'i ñā ne, Tamaa nani ña); xío i'xá Fare é nani Ēruun; xío i'xá Eruun é nani Āraan; ⁴ xío i'xá Araan é nani Aminādaa; xío i'xá Aminadaa é nani Nāsuun; xío i'xá Nasuun é nani Sālmun; ⁵ xío i'xá Salmun é nani Boó (di'i ñā né, Raa nani ña); xío i'xá Boo é nani Ōbeé (di'i ñā né, Ruu nani ña); xío i'xá Obee é nani Isāii; ⁶ xío i'xá Isāii é nani Dāvii, ña e kúvi rei. Ēni vi'i rei Davií san ni ñad'i kií, ñad'i Uriá, ne, xío i'xá ña é nani Salāmuun.

⁷ Xío i'xá Salamuun é nani Robōaan; xío i'xá Roboan é nani Ābia; xío i'xá Abia é nani Āsa; ⁸ xío i'xá Āsa é nani Josāfaa; xío i'xá Josafaa é nani Jōraan; xío i'xá Joraan é nani Ūzia; ⁹ xío i'xá Uzia é nani Jōtaan; xío i'xá Jotaan é nani Ācaa; xío i'xá Acaa é nani Ezēquia; ¹⁰ xío i'xá Ezequia é nani Manāsee; xío i'xá Manasee é nani Āmuun; xío i'xá Amuun é nani Jōsia; ¹¹ xío ūun i'xá Josia é nani Jecōniá ne, xío ení ña di. Ntoo ña ntuvi dá xee ñá'a, ña ñuú Babiloniá san ne, kue'en ni'i ña ña Israeé san ñuú ña kán é nantō'o ña ña.

¹² Dā rkontúvi xío i'xá Jeconia é nani Salátiee; xío i'xá Salatíee é nani Zorobābee; ¹³ xío i'xá Zorobabee é nani Abiūu; xío i'xá Abiūu é nani Eliāquiin; xío i'xá Eliaquiin é nani Āsoo; ¹⁴ xío i'xá Asoo é nani Sādo; xío i'xá Sadoo é nani Āquiin; xío i'xá Aquiin é nani Eliūu; ¹⁵ xío i'xá Eliūu é nani Lāzaa; xío i'xá Lazaa é nani Mātaan; xío i'xá Mataan é nani Jācoo; ¹⁶ xío i'xá Jacoo é nani Jōseé, divi xī Mariá. Mariá sán ne, di'i Jēsuú, divi ñā é kaka'an o é Cristu, ña é taxnuu Xuva kō.

¹⁷ Xío ūxkimi úvata ñā nté Abraan un tsi nté Davii. Xío tuku ūxkimi úvata ñā nté Davii un tsi da nté kue'en ni'i ña ña Israeé san ñuú Babiloniá ne, xío tuku ūxkimi úvata ñā un tsi da nté ntúvi e káku Cristú san.

Dā káku Jesucristu (Lc. 2:1-7)

¹⁸ Dukuan ō kúvi da káku Jesucristu: Mariá, di'i Jēsuú ne, e xé'e ñā xu'u ña e tánta'a ña ni Jōseé ne, ntá tsi di'na dá kuntoo ni'i tá'an ña ne, kūtuni ña tsí ñu'u i'xá ña kuenta iña Espiritū Sántū san. ¹⁹ Dōo va'á ña'a xī ña Joséé san. Ña ni ntío ña é ka'an kīni ña'a san iña Mariá. Dukuān né, dē kueni ña é diin diin tsi naxtuví mii ña ña. ²⁰ Ntá tsi da ni kadē kueni ña ne, xéé ūun ánje Xuva kō ñuun éni kán, kaka'an ña:

—Jōsee, i'xá ika Dāvii, ñá ku u'vī o é nāki'in Mariá é kuvi ña ñad'i o, tsí i'xa é nakāku ña ne, ñu'u kuenta iña Espiritū Sántū san. ²¹ Nakāku ña uun i'xa tii ne, xntéén diví í é Jēsuu, tsí divi ñā é nakakū ñá ña ñuú ña, ña é iō kuetsí i —ka'an ánje san.

²² Un nti'i sá'a kúvi vata koo é kūntaa é kaka'an ña é ka'an naa Xuva ko:

²³ Ku'un i'xá uun ñad'i kuetsí, ña é vata kīni ñatíi ne, nakāku ña uun i'xa tii é kunani ña Emānee, ka'an ña. Emanueé ne, kani tú'un: Xuva kō nuu mé'ñu ña kō.

²⁴ Dā ntóto Joseé ne, dē ntaa nā vatā ó kaka'an ánje Xuva kō san. Nāki'i nā nadi'ī nā, ²⁵ ntá tsi nā ni kántoo ni'i tā'an nā da nté ita ntí'xin ntuvi e káku i'xá nā. Xntee nā divī í é Jēsuu.

2

Dā ixkoto ní'ni nā e dóo ki'in inī í san Jesuu

¹ Káku Jesuu nūú Beleen ntuvi dá inúu rei Heróde nūú tsikan. Kidāá né, ēka nā e dóo ki'in inī í san nūú e dóo ikā ne, xée nā nūú Jerusaleen. ² Ntátsixe'e nā: —ǀMí'i ntu tūví rei iña nā Israee, nā é dā ve káku san? Iní nti kímí e kéne e tá'xi kuenta iña nā nte nūú nti kán. Dukuān é v'e'xí nti é kunūu iní nti nā —ka'an nā.

³ Dā téku rei Herodé sán ne, dóo dé kuení nā, ni ūn ntí'ntí nā nūú Jerusaleen.

⁴ Kāna nā un ntí'ntí tó'ó dutú san ni mastrú leí san, tsixe'e nā nā:

—ǀMí'i ntu káku nā naní Cristu, nā táxnūu Xuva kō? —ka'an nā.

⁵ Ntáka'an nā ni nā:

—Nūú Beleen é káduku ntée nūú Judea, tsí kuan ō ka'an nā ka'án naa Xuva ko kidaā:

⁶ Divin, nūú Beleen é tūvín nūú Judaa, ka'nun vata ntáa é un ntí'ntí nūú na'nu mí ntoo nā ntádē kú've' nūú Judaa.

Ntá tsi díí díí ka kuiko nū'u nā'a o, tsí nte nūu o kan v'e'xí uun nā'a, nā kada kú've' iña nā'a ko, nā Israeé san. Kuan ō ka'an nā —ka'an nā'a san.

⁷ Kidāá né, kāna xu'u Herodé nā dóo ki'in inī í san, tsixe'e nā nā nee ntúvi nti'xe é kii díto kímí san. ⁸ Kidāá né, taxnūu nā nā nūú Beleén san, kaka'an nā: —Kue'ēn ntó, nantuku v'á nto i'xá san. Te nāni'i nto í ne, taxnūu nto tú'ūn vata koo é kikunúu ini kó í di —ka'an nā.

⁹ Dā téku nā é kākā'an reí san ne, kué'ēn ká nā. Iní nā tsí divī kímí e iní nā nūú nā kán ne, odo nūu nūu nā, kué'ēn da nté xee mí tuví i'xá san. ¹⁰ Dā iní nā kímí sán ne, nā té nté kaa diní nā. ¹¹ Dā kúkí'vi nā má vi'i kán né, iní nā i'xá san ni di'i i Mārīā ne, ínchiti nā mí tuví ne, ínūu iní nā i. Nākaán nā etun nā ne, x'e' nā i'xá san doméni e kúvi oro, ni kútú, nī cho'o vīdin e dóo nuu á'vi. ¹² Kidāá ne, x'e' Xuva ko ūun xéni é kākā'an é nā ku ntiko koó nā mí tuví Herodé. Dukuān ne, tuku itsi kunú'u nā.

Dá kuē'en Jēsuu nūú Egítō

¹³ Dā kunú'u nā ne, iní Josee ánje Xuva kō nūu éni kán. Ka'an ánjē san:

—Nakuntítsin, ki'in i'xá san ni di'i i né, kue'en nāne'en nūú Egítō. Ikan kuntōo nto da nté kā'án u ni ō. Tsí ki'xi rei Herodé é nantuku nā i'xá san é ka'nī nā i —ka'an nā.

¹⁴ Nákuntítsi nā ne, kī'i nā i'xá san ni di'i i, kue'en ní'i nā nā nūú Egító, kuān te niñu. ¹⁵ Ikān tsi kantóo nā dā nté xi'i Herodé san. Sá'ā kúvi vata koo é kúntaa é kākā'an nā'a, nā é ka'án naa Xuva ko nte kidaā: “Nté nūu Egítō nākaná u i'xá ko”, ka'an nā.

Dā táxnūu Herodé é kúvi ntí'i i'xa tii san

¹⁶ Dā kútuni Herodé tsí nā ni de ntáa nā dóo ki'in inī í san ne, kúdiin kué'en nā. Taxnūu nā sntadun é ka'ní nā un ntí'ntí i'xa tii é ntoo nūú Beleén, ni nūu é ntoo etsin ikān, i'xa é ío ūvi kuia í, ō é díi ka kuetsi, vata ō ita ntí'xin ntuvi é ka'an nā dóo ki'in inī í san. ¹⁷ Kidāá né, kúntaa vata ō ka'an nā é ka'án naa Xuva ko nte éma tsi, nā nani Jerēmia:

¹⁸ Díto un tsi nte nūú Ramaa

ntákachu'u ntáa ña, ntaéku ña.
 Un ntíí ntíí ñadí'í Israeé ne, ntaéku ntee ña i'xá ña.
 Ña ni ntío ña ntuka'nu iní ña,
 tsí é xi'í ntí'í i'xá ña,
 ka'an ña.

¹⁹ Ntá tsi dá xi'í Herodé ne, kéní Josee é xee uun ánje Xuva kō, kaka'an ña:

²⁰ —Nakuntútsin, ki'in i'xá san ni dí'í í, kunú'u nto ñuú Israee, tsí é xi'í ña é ncho ka'ní i'xá san —ka'an ña.

²¹ Nakuntútsi ña ne, kī'i ña i'xá san ni dí'í í ne, dá kunú'u ña ñuú Israee. ²² Ntá tsi dá téku ña é ñuú tsi i'xá Herodé, ñá nani Arquélau, nakunúu ña naa ñá ne, ú'vi ña é ntiko kōo ña. Kútuni ña ñuu éni kán ne, da díta ña itsi ñuú Galilea. ²³ Kué'en ña, kükuntóo ña ñuu é nani Nazáree. Dukuan ó kúntaa é káka'an ña é ka'an naa Xuva ko kidaá: “Ka'an ñá'a san tsi nazarenu ña”, ka'an ña.

3

Dá káka'an ntódo Juaan Bautista ñuu itsi kán
 (Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ntuvi ntikán ne, xée Juaan Baütista ñuu itsi é nani Jüdea, kaka'an ntódo ña,
² kaka'an ña:

—jNatívi iní nto, tsí é xée etsin ntuvi é ki'xi Xuva ko, kixkadá kú'vê ña! —ka'an ña.

³ Ña é ka'an naa Xuva ko kidaá, ñá nani Isaiá ne, kaka'an ñá iñá Juaán san dá káka'an ña:

Dító tatsin úun ña'a, ña e dóo ntií káka'an ñuu itsi kán:

“Nakōo tú'vê ntó itsi Xuva kō;

Ntantaá ntó itsi ña”, ka'an ña,

ka'an Ísaiá san.

⁴ Inúu Juaán san doo e kúvi idi kameu. Ñíí i'xi ña ne, ñíí kúvi dí. Skuntí iní éxi ña ne, iní xi'í ñá ntudin ñuú. ⁵ Un ntíí ntíí ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleén ni ñuú Judeá, ni ún ntíí ntíí ñuu é ntoo etsin nú ntúte ka'nu é nani Jórdaán ne, kué'en ña mí nuu Juaán san. ⁶ Natívi iní ña kuétsi ñá ne, da itsi ntute ña nta'a Juaán san nú ntute ka'nu san.

⁷ Ntá tsi dá iní Juaán san tsí títín ña fariseú san ní ña saduceú san xée ñá é kútsi ntute ña ne, kaka'an ñá ni ñá:

—jNtō'ó é tatá koo kúvi nto! ¿Xoó ntu kaka'an í ní ntō é kúnu nto é ña ní'í nto é nto'ó nto nta'a Xuva kō? ⁸ Vii nto é vā'á vata koo e díto é natívi iní nti'xe nto. ⁹ Ná ku ka'an nto: “Nti'í ne, Abraan úva iká nti”, é kuán o ntáka'an nto. Tsi kaka'an u ni ntō tsi kuvi vií Xuva kō é ntáda ña xuú san i'xá Abraán, tē dí ntío ña. ¹⁰ É iō tu've kaá ntee é nakññ ña utun san. Da nēé ka utun é ña ta'xi kiti va'á ne, nakññ ña ne, dá ka'mi ña. ¹¹ Xu'ú ne, ntute kadá'vi ú nto dá kanakutsi ntute ú nto é natívi iní nto kuétsi ntō, ntá tsi ña é dá vé vé'xi ne, díí ka ka'nu ña é xu'u. Ntē ña vā'a u é kuidō ú nti'xen ña. Dívi ña ne, Espiritū Sántū san ní ñu'u dá'vi ña nto. ¹² Ní'í nta'a ña útun é kákaní ña kiti trigú ne, dá nākaxnúu ña é vā'a ne, dá nātsu'un vā'a ña. Ntá tsi é ña kaidiá'vi ne, ka'mi ña me'ñú ñu'u é ña kantá'va —ka'an Juaán san.

Dá itsi ntute Jesuu
 (Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Kidaá ne, vé'xi Jēsuu nte ñuú Galileá, ne, xée ñá nú ntute ka'nu Jordaán san, mí nuu Juaán san, vata koo é kútsi ntute ña nta'a Juaán san. ¹⁴ Ña ni ntío Juaán san é nakútsi ntute ña ña, ne, kaka'an ña:

—Xu'u é kantio ko é divi nto nakütsi ntute nto ko. ¿Vá küvi ntu é xu'ú nakütsi ntute ú nto? —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Kuan tsí koo, tsí é vá'á ò é káda ntaa o é un nti'í é ká'an Xúva kō —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Juaán san tsí vii ña. ¹⁶ Dá kúvi ítsi ntute Jesuú ne, ntií ña diñi ntute kán ne, ura dú'va tsí i nákaan e dukún kan ne, iní ña Espírítu Xuva kō, é inu ña vata kaa paloma, kátavi ntódo ña ña. ¹⁷ Kaka'an tátsin nte e dukún kán:

—Sá'á é I'xa mií kó e dóo kakuinimá ko. Dōo diní ko ni ña —ka'an tátsín san.

4

Dā íto nteé tó'ō e ña vá'ā san Jesuu

(Mr: 1:12-13; Lc: 4:1-13)

¹ Kidáa ne, íntēka Espírítu Sántū san Jéssu ñuu itsí kán é kōto nteé tó'ō e ña vá'ā san ña te kō'xó nteé ña.

² Úvi díkó ntuví, úvi díkó ñiñu ña ni e'xí ña ne, kidáa né, kákin ña. ³ Kidáa ne, xéé tó'ō e ña vá'ā san ne, kaka'an ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é I'xa Xuva ko kúvin ne, ká'an ni xūú san na ntúví tañú'ū —ka'an.

⁴ Ntá tsi kaka'an Jéssu:

—É úve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō: “Ñá te da mii tsí tañú'u kántio ña'a é ní'í ña ntuví iña ña, tsí un nti'í nti'í tú'un é káka'an Xúva kō.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

⁵ Kidáa ne, kue'en ní'í tó'ō e ña vá'ā san ña ñuú Jerusaleen, mí tuvi xúkun Xuva kō. Xntitsi ña mí'í e díí ka dükun rki úkūn sán ne, ⁶ kaka'an ni ña:

—Tē nuu é ntaā i é I'xa Xuva ko kúvin ne, nak'oxon kúñu ò, tsí uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō:

Taxnúu ña ánje ña é kuēnta víi ña o.

Kurkāa ña o vata koo é ña náki'ín xuu.

Kuān ó uve na'a —ka'an.

⁷ Kaka'an Jéssu ni i:

—Tsí uve na'a xtúku kaka'an Tú'un Xuva kō: “Ñá ku koto ntēen Tó'o o, Xuva ò.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

⁸ Kuē'en ní'í xtúku tó'ō e ña vá'ā san ña. Kúxēe ña uun xuku mí dóo dükún ne, náñ'e ña un nti'í nti'í ñuu é tó ñuxiví sa. Ná tē nté kaa vá'ā o. ⁹ Kaka'an tó'ō e ña vá'ā san ni ña:

—Te nákuñh'ín nūú ko, te kunuu iní ó ko ne, ta'xi u é kadā kú'ven un nti'í nti'í ñuú san —ka'an.

¹⁰ Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni i:

—Kūnun, tó'ō e ña vá'ā, tsí uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō: “Da mii tsi Xuva kō é kunuu iní ó ña, da mii tsi tsíñu ña é viin.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

¹¹ Kidáa né, xtúvi mii tó'ō e ña vá'ā san ña ne, xéé ánje Xuva kō é vii íá ña kuenta.

Dā éni ntu'u Jéssu dé tsiñu ña ñuú Galilea

(Mr: 1:14-15; Lc: 4:14-15)

¹² Dá téku Jesuu tsí nuu kutū Juaán ne, kué'en ña ñuú Galilea. ¹³ Ntāka ña ñuú Nazaree é tuvi ñuú Galileá ne, kué'en ña é kutuví ñá ñuú Capernau, é tuví diñi míni ka'nu san, etsin nú rāxa Zabúluun ni nú rāxa Néftalí. ¹⁴ Dukuan ò kúntaa é káka'an ñá ka'án naa Xuva ko kidaá, ñá nani Isáia:

¹⁵ Ñuú Zabuluún ni ñuú Néftalí ne, ñuu é ntoo etsin diñi míni ka'nu kán, uun xo diñi ntute ka'nu Jordaán san,

ñúú Galilea, mí ntoo ña'a, ña é ña te ña Israeé san.

¹⁶ Ña'a, ña ntoo ikan mí nēé ni kuētsí i ne,

íní ña ñu'u é káxi'í nuu ka'nu.

Ña'a, ña ntoo ní ntatí dóxi'í ne,

xi'í nuu ka'nu mí ntoo ña.

Kuan ō ka'an Isáia.

¹⁷ Nté ntúvi tsikan éni ntu'u Jēsuu kaka'an ntódo ña:

—Nativi íní nto, tsí dokó sa xee ntúvi é kixkadā kù'vé Xuva kō —ka'an ña.

Kāna Jesuu kámi ñá'a, ña ntátin tsáká

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Dā íka Jesuu úun xo diñi míni Galileá san ne, Iní ña Simuun, ña é kākā'an ña é Pedrú, ni ení ñá, Andree. Ntánakuítá nuu ñá xunu ña nú ntute kán, tsí ntátin ña tsáká. ¹⁹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuntikín ntó ko ne, ta'xi ú nto tsiñu é kāna nto ña'a é kuntikín ñá ko —ka'an ña.

²⁰ Ura tsí i xtúvī mii ña xunu ñá ne, íntikín ñá ña.

²¹ Kué'ēn ká ña, ne, íní ña uvi ñá'á ka ña'a, ña nani Sántiau ni ení ña Juan.

Ntúvi ña é i'xá Zebedeu ña. Ñú'u ña tun ntódo ni uva ñá, ntántavá'a ña xunu ña mí ntátsin. Kāna Jesuu ñá ne, ²² ura tsí i xtúvī mii ña tūn ntódo ña ni uva ñá ne, íntikín ñá ña.

Ñá te da dī ña'á naku'a Jēsuu

(Lc. 6:17-19)

²³ Íka Jesuu kanñi ñúú Galilea, nakuā'a ña ña'a san má ūkún ña Israeé. Kaka'an ntódo ña tū'ūn va'á san kuenta iña i é kixkadā kù'vé Xuva kō. Kantavá'a ña un ntí ntí kuí'í, un ntí nuu i é kākuví ña'a san. ²⁴ Kūtuni ñá'a iña ñá kanñi ñúú Siria ne, ntēka ña un ntí ntí ña nchokuví san, ni ūn ntí ntí ña'a, ña e ntákuví kuí'í, o te ū'vī kúñu ñá, o te ñu'u e ña vá'a nima ñá, o te káxi'í mí ñá, o tē natín ña ne, ntavá'a ña ña, un ntí ntí ña. ²⁵ Ñá te da dī ña'a íntikín ñá ña nté ñúú Galilea, nté ñuu é nani Ū'xi Ñúú ne, nté Jerusáleen, nté Júde, nté ñuu é ntoo uun xo diñi ntute ka'nu é nani Jōrdaan.

5

Dá kakā'an ntódo Jesuu xúku kán

¹ Dā íní Jesuu tsí ña te da dī ña'á san ne, kuxée ña dikí ukú san. Dā ítúvi ña ne, xée ña ntántikín ña mí tuví ña. ² Eni ntu'u ña naku'a ña ña, kaka'an ña:

Xoo e dóo va'á ni

(Lc. 6:20-23)

³ —Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é kūtuni i tsí ña kúvi vii ña te ña xntii Xuva ko ña, tsí ntáduku ntée ña mí kadé kù'vé Xuva kō.

⁴ Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña nuu nta'xa nima í, tsi náxnuu ka'nu Xuva kō nima ña.

⁵ Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é ña ntáde ka'nu, tsí kanñi ñuxiví sa ni'í ña kídaā.

⁶ Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é kanñi nima í ncho kutú've i iña Xuva ko, tsí kué'e ña é kūtú've vá'a ña.

⁷ Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é kantuntá'ví ini i ta'an i, tsí ntuntá'ví ini Xuva ko ñá dī.

⁸ Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é ntūntoo nima í, tsi kiní ña Xuva kō.

⁹ Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é ntántukú é vá'a koo kuntoo ni tá'an i, tsí ka'an Xúva kō tsí diví ñá é i'xá ñá ña.

10 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ntánto'o i tsi kuínti'xe ña Xuva kō, tsi ntáduku ntée ña mí kadē kù'vé Xuva kō.

11 'Nté kuān nte va'á ni ntó dá ntáka'an kīni ña'a san iña nto, dá ntádē xení ña ni ntó, dá ntáka'an ña dovete e ntáde nto é kīni kaa da ntáde nto é ntio ko.

12 Kūntoo dīni nto, ña ku kuintoo nta'xa ntó, tsi ni'í ntó doméni é vā'á kue'en e dukún kán, tsi kuān o dé xení ña'a san ni ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo kidaā di.

Vata ntáa ñi ni ñū'u ntáa o ñuxiví a
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'Dīvi ntó ne, vata ntáa ñi ntáa nto ñuxiví a. Ntá tsi tē ña tuví ka díkō ñi san ne, ña kúvi ntúv'á ka. Ná vādá ka mí kaidiá'vi i. Kate ó ne, kaka nuu ña'a san.

14 'Vata ntáa ñū'u ntáa nto ñuxiví a. Tē uun ñūú tuví diki uku kán ne, ña kúvi kutúvi xu'u. 15 Nté ña kañi ña'a san kantílin vata koo é xnuu xu'u ña má kidi. Tsi xkaa iko dukún ña vata koo é nāxi'í nuu kanñ má vi'í kán. 16 Vata ntáa ñū'u é kaxi'í nuu ntáa nto dá ntáde ntó é vā'a. Kuan kōo vii nto é vā'á vata koo é na kīni ña'a ne, na ká'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán.

Dá kanakuā'a Jesuu ñá'a san iñá lei

17 'Ná ku dē kuení nto te vé'xí ú é ñakuítá u lei Muísee san ni tū'un é ká'an ñá'a, ña é ka'án naa Xuva ko kidaā. Ná te vèxnákuítá u lei san, tsi vé'xí ú é na kúntaa é káka'an lei san. 18 Tsi nuu é ntaā i é káka'án u ni ntó tsi dá nté ntí'i e dukún kán, da nté ntí'i ñuxiví sa ne, ñá kunāa nté uun letra, nté uun puntu lei san da nté kúntaa ntí'i. 19 Xoó ña'a, ña é ña káde kuenta lei san, kuān te dii ka lú'ntí né, kuān ó kanakuā'a ña tuku ña'a é kuān koo vii ña dí ne, ñá tē nee nuu á'vi ña mí kadē kù'vé Xuva kō. Ntá tsi xoó ña'a, ña é káde ntaá lei san ne, kuān ó kanakuā'a ña ña'a san é kuān koo vii ña dí ne, dóo ka'nu ña'a ña mí kadē kù'vé Xuva kō. 20 Kaka'án u ni ntó: ñá kī'in nto mí tuví Xuva ko tē ña dii dii ka vā'a koo vii nto é ká'an Xúva ko vatā ó ntáde ña fariseú san nī mastrú lei san.

Dá kakā'an Jéssu nté koo vii ó dá kākudiin o
(Lc. 12:57-59)

21 'Ini nto tsi kaka'an ñátá san kidaā: "Ñá ka'ni ntó ña'a, tsi xoo é ka'ni i ña'a ne, ní'i ña e dóo nto'o ña", ka'an ña. 22 Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntó né, tē xoó kudiin i ni tá'an i ne, ní'i ña é ntó'o ña. Xoo é káka'an i é kīni kaa iña ta'an i ne, kué'e ña tsiñu i é ntó'o ña. Xoo é káka'an i tsi tuntu tá'an i ne, kī'in ña dō'vi kan.

23 'Tē kixtúvī ntó doméni nta'a Xúva kō nú nāa ñá kán ne, kidáa naka'an ntó é ió nuu i é ká'an ntée ta'an nto nto ne, 24 xtuví mií ntó doméni san nú nāa san ne, kue'en nto mí tuví ta'an nto. Di'na ntuv'á'a nto ni tá'an nto ne, kidáa kué'e nto doméni nta'a Xúva kō.

25 'Tē kī'in ni'í ta'an nto nto nta'a ña tsiñu i ne, ntuv'á'a nto ni ña itsi kán, vata koo é ña tsi'í kuétsi ña nto nta'a ña tsiñu i san. Tsi dīvi ña ne, ká'an ña nī mau kui nuu ne, xnuu kutu ña ntó. 26 Tsi nuu é ntaā i é káka'án u ni ntó tsi ña ntíi nto dá nte ntá'vi ntí'i nto diu'un é katávi nto.

Dá kakā'an Jéssu dá kaito o tuku ñadfi

27 'É ini nto tsi kaka'án lei Muísee: "Ñá ku kukidi ni'í nto ñadfi é ña te ñadfi mí ntó", ka'an. 28 Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntó: Tē xoó ña'a ntio ña é vii ña é kīni kaa ni ñadfi dá kaito ña ña ne, vata te kīdi ni'í ña ña, tsi edé kuení ña é vii ña é kīni kaa san ni ña.

29 'Tē ntúxnúu kuā'a nto kade i é vii nto é kīni kaa ne, tavá nto, dá nakuitá nto. Dií kaa vā'á ó te kúnaá ntuxnúu nto é kī'in ntó kanñ kúñu ntó dō'vi kan.

³⁰ Te ntā'a kua'a nto kade i é vīi nto é kīni kaa ne, ka'nté nto, dá nakuitā nto. Díi ka vá'a o é kūnaá nta'a nto é kī'in ntó kanī kúñu ntó dô'vi kan.

Nté o kaka'an Jéssu é natsoo mii ta'an ō
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ Kuān ó kaka'an ña intóo kidaā di: “Xoó ñatī é naxtuvī mii ña ñadi'í ña ne, da mii é nakatsin ña tutú ña”, ka'an ña. ³² Ntá tsi xu'ú ne, kaka'an u ni ntó: Tē xoó ñatī xtuvī mii ña ñadi'í ña ne, tē ña ni ide ñadi'í san é kini kaa ni tuku ñatī ne, kaxé'e ñatī san itsi é vīi ñadi'í ña é kīni kaa. Tē xoó ña'a natánta'a ni'í ña ñadi'í san ne, kade ña é kini kaa ni ña di.

Dá kakā'an Jéssu é ña natekú o Xuva kō

³³ É tēkú nto di dá kakā'an ñatā san: “Tē xe'é nto xu'u nto ni Xuva kō né, da mii é kāda ntaa nto”, ka'an ña. ³⁴ Ntá tsi kaka'an u ni ntó, ñá ku dotó tsi kakuni'í nto da nēe ka nuu i. Ñá ku dotó tsi kakuni'í ntó e dukún kán, tsi ikan kadé kú've Xuva kō. ³⁵ Ñá ku dotó tsi kakuni'í nto ñuxiví sa, tsi ñuxiví sa nteku nti'í di'in Xuva kō. Ñá ku dotó tsi kakuni'í nto ñuú Jerusalem, tsi ikān ñuú Rei, ña e dóo ka'nu. ³⁶ Ñá ku dotó tsi kakuni'í nto dikí nto, tsi nté uun idi nto ña kuvi vīi nto é ntuku'xín, o ntuntēe. ³⁷ Dá ntáka'an ntó ne, da mii tsi é ká'an nto tsi kuvi ne, o ña kúvi. Tē nteku é ká'an ntó ne, kade nto é kanañ'e tó'ō e ña vá'a san nto é vīi nto.

Dá kanañ'e Jéssu kō dá ñu'u iní ta'an kō
(Lc. 6:29-30)

³⁸ É tēkú nto tsi kaka'an lei Muísee: “Tē xoó tavā i ntuxnú ntó ne, tavá nto ntuxnú ña di. Tē xoó tavā i nú'u ntó ne, tavá nto nú'u ña di”, ka'an. ³⁹ Ntá tsi xu'ú ne, kaka'an u ni ntó tsi ña náá ntó nī ña kini ntáa san. Te kué'e nuu ña vinuu ntó ne, kué'e ntó é na kué'e nuu ña é uun san di. ⁴⁰ Tē xoó kaki'ni nteé í nto é kuétsi e kué'e nto ña du'nu ntó ne, kué'e nto ña kutuun ntó di. ⁴¹ Tē kade ña'a é kuétsi kuido nto iña ñá uun siin né, ikā ká kue'en ni'í nto iña ña. ⁴² Te da xóo ka ña'a kaikan ñá nto ne, kué'e ntó nee iña é kaikan ña. Ñá ku devíni nto tē xoó ña'a ncho naki'í nteé ña iña nto.

Kuinima ntó ña kadē xení ni ntó
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ É tēkú nto tsi kaka'an ñá'a: “Kuinima ntó ta'an nto, ne, ña ku kuinima ntó ña kadē xení ni ntó”, ka'an ña. ⁴⁴ Ntá tsi xu'ú kaka'an u ni ntó e kuinima ntó ña kadē xení ni ntó. Ka'an ntá'vī ntó iña ña é kainúu nti'u nto. ⁴⁵ Kidáa ne, kuvi nti'xe nto i'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kán. Tsi kata'xi Xuva kō é dadíi tsi kaxi'í nuu ngantíi san mí ntóo ña'a, ña é vā'á, nī mí ntóo ña'a, ña é kini ntáa san, ne, kataxnú ña é dadíi tsi o kakiin daví san mí ntóo ña'a, ña é vā'á, nī mí ntóo ña'a, ña é kīni ntáa san di. ⁴⁶ Te da mii tsi kuinima ntó ña'a, ña é kakuinima í nto ne, ¿mí'í ntu nī'í nto é vā'á nta'a Xuva kō? Kuān ó de ña ntaído diu'un san di. ⁴⁷ Te da mii tsi tá'an ntó ka'an ntó ni ña ntiúsí ne, ¿néé ntu é ká'an nto e dóo vá'á ó kade nto? ¿Ñá ntu te kuán o de ña'a, ña é ña ntákuinti'xe í Xuva kō di? ⁴⁸ Dívi ntó ne, vīi nto é vā'á ni ùn ntií ntií ña'a, vatá ó de Xuva kō, ña tuví e dukún kán.

6

Dá kanañ'e Jéssu núu í é vā'a

¹ Dá kade nto nuu i é vā'á ne, ña kú de nto núu ña'a da ti é ká'an ñá tsi dóo vá'a ña'a nto. Tsi kidáa ne, ña tá'xi Xuva kō, ña tuví e dukún kán, doméni é káduku ntée nto. ² Dukuān ne, dá kaxntíi nto ña ntá'vī san ne, ñá ku ka'ān ntó ni ùn ntií ntií ña'a vatá ó de ña'a é rki xaa ña ntéku e ntáka'an ñá ni ña'a má

ūkún kǎn, mé'ñu itsi kǎn ði. Kuǎn ó de ña vata koo é kǎ'an ñá'a san tsi dóo va'á ña'a ña. Nuú é ntaá i é kǎka'án u ni ntó, tsi e ðivi tsi tsíkan doméni é nǐ'i ña. ³ Ntá tsi dá kaxntii nto ña ntá'ví san ne, nté ña vá'a tiin nǐ'i ntó ña ku ntáa nto ni ña. ⁴ Xntii xu'ú ntó ña. Tsi ini Xúva kó neé ntáde xu'ú ntó ne, ðivi ña ta'xi ña doméni é káduku ntée nto.

Dā nañé'e Jéssu nté koo ka'an ntá'ví ó
(Lc. 11:2-4)

⁵ Dā ntáka'an ntá'ví nto ne, ñá ku ka'án ntó vatá ó de ña ntaéni nta'ví san. Tsi dóo ntio ña é kuntitsi ña ka'an ntá'ví ña má ūkún kǎn, mé'ñu itsi kǎn ði, vata koo é kǐni ña'a san ña. Nuú é ntaá i é kǎka'án u ni ntó tsi e ðivi tsi tsíkan doméni é nǐ'i ña. ⁶ Ntá tsi dá kǎka'án ntá'ví nto ne, kukunúu nto mí xoxó ña'a ne, nakadǐ ntó xi'í nto. Kídáá ne, ðiin ðiin tsi ká'an ntá'ví nto ni Xúva kó. Xúva kó ne, ini ña neé é ðiin ðiin tsi kade ntó ne, tá'xi ña é vá'á iña nto.

⁷ Dá kǎka'án ntá'ví nto ne, ñá ku dotó tsi ka'an ntó vatá ó ntáde ña'a, ña é ñá ini Xúva kó. Tsi tē dóo kǐ'in ito kǎ'an ña é ðivi ðivi tsi ne, kuétsi é tēku Xúva kó ña, kuini ña. ⁸ Nǎ ku kuǎn xkoó de nto, tsi Xúva kó ne, ini ña nee ntǐ'i ntǐ'i kantio nto ði'na dá kǎkan ntó nta'a ña. ⁹ Du'va koo ka'an ntá'ví nto:

Xuvá ntí é tuví nto e dukún kǎn,
na nakuiko ñu'ú ntí ðivi nto.

¹⁰ Kixkada kú'vé ntó iñá nti.

Vii nto é ntio nto ñuxiví a, vatá tsi ó de nto e dukún kǎn.

¹¹ Tá'xi nto ita é kǎ'xi nti é vǐ'a é uten, vatá ó ntántio nti.

¹² Kada ka'nu ini nto nǐ nti kuétsi ntí, vatá ó kade ka'nu ini nti ni ñá'a, ña e ntáde é kǐni kaa nǐ nti.

¹³ Nǎ ku dá vá'a ntó é ntó'o ntí nta'a tó'o e ña vá'a san,
ntá tsi xntii ntó nti é ña vii nti é kǐni kaa é ntio i é ví nti.

Tsí ðivi ntó é kadē kú'vé nto;

ðivi ntó e dóo ió nto é vii ntó ne,

ðivi ntó e dóo ka'nu nto ntii ðañu ntúvi.

Kuan tsi koo na kóo.

Kuan kóo ka'an ntó ni Xúva kó.

¹⁴ Tsí te kada ka'nu ini nto ni ñá'a dá ntáde ña é kǐni kaa ni ntó né, kada ka'nu ini Xúva kó ni ntó ði. ¹⁵ Ntá tsi tē ña kada ka'nú ini nto ni ñá'a dá ntáde ña é kǐni kaa ni ntó ne, ñá kada ka'nú ini Xúva kó ni ntó ði.

Dá kǎka'án Jéssu nté koo kuntoo ixu ó

¹⁶ Dá ntaíntoo ixu ntó ne, ñá kú xkuntóo nta'xa ntó vatá ó de ña ntaéni nta'ví san. Ntánakoto nta'xa ña vata koo é kútuni ñá'a tsi ña ntaé'xi ña. Nuú é ntaá i é kǎka'án u ni ntó tsi e ðivi tsi tsíkan doméni é nǐ'i ña. ¹⁷ Ntá tsi dá ntoo ixu ntó ne, nekén ntó ðiki ntó ne, kiti nto ði, ¹⁸ vata koo é ña kutúni ñá'a san é ña ntaé'xi nto. Tsi Xúva kó ne, ini ñá nee é ðiin ðiin tsi ntáde ntó ne, nǐ'i ntó é vá'a nta'a ña.

Dokuíka iña ko é tuví e dukún kǎn
(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Nǎ ku nátee kuitin nto é vá'á iña nto ñuxiví a, tsí i'a ne, kaduku ti ne, ó kakudu'xe káa nto ne, ó te'ú ne, ó kǐ'in du'u. ²⁰ Ntá tsi nátee kuitin nto é vá'á iña nto e dukún kǎn. Tsi ikǎn ne, ña túvi kiti é duku ti iña nto, nté ña té'u, nté xoxó ña du'u é kǐ'i dú'u ña iña nto. ²¹ Tsí dá mí'í ká ñu'u vá'a é vá'á iña ntó ne, ikǎn tuví nima ntó ði.

Ñú'ú é kǎxi'í nuu kúñu kó
(Lc. 11:34-36)

²² Ntuxnúu kō ne, vata kaa űu'u é kǎxi'í nuu kúűu ko kǎa. Te vǎ'á ntuxnūú nto ne, kanġ kúűu nto kǎxi'í nuu. ²³ Ntá tsi tē űa vǎ'a ntuxnūú nto ne, kanġ kúűu nto űinēe. Te űū'ú san kuneé ne, kuneé kue'en. űinēe kue'en kúűu ntō.

Xuva kō né, ō diu'ún san
(Lc. 16:13)

²⁴ űa kúvi kada tsiűu o ni űvi űa'a tó'o kō é uun kaa tsi. Tsi te ntio ko űa uun űa ne, űa uun sán ne, űa ntō ko űa. Tsi uun űa'a űa ne, kuiko űu'u o űa; űa uun sán ne, űa kuiko űu'u o űa. Dukuān ne, űa kúvi kada tsiűu ō é űġ kué'en ini ko űa Xuva kó te dadġ tsi kadā kuení ko nté koo kukuika ō.

Kade Xuva ko kuēnta í'xá űa
(Lc. 12:22-31)

²⁵ Dukuān ne, kaka'án u ni ntō: űá ku dē kuení nto ntuvi iűa nto, mí'i kġ'xi é kō'o é kǎ'xi nto, mí'i kġ'xi doo é kunūu nto. ¿űā ntu te dií dií ka nuu á'vi ntuvi iűa nto é vata kaa e é kǎ'xi nto? ¿űā ntu te dií dií ka nuu á'vi kúűu ntō é doo san é kunūu nto? ²⁶ Koto nto láa, kiti ntaíko e dukún kǎn. űā tē ntaítu ti, ntē űa te ntá'vi ti. űa túvi xǎa ti mí űu'u vǎ'a é kǎ'xi ti. Ntá tsi kaxé'e Xuva kō, űa tuví e dukún kǎn, e ntaé'xi ti. ¿Vá dií ka ntu nuu á'vi a láa san é divi ntō? ²⁷ ¿Vá kúvi víi ntu nto é kué'nu ká nto te dǎva métru, kuān te dōo kutsu'un ntō?

²⁸ ¿Nté kui kuān nte ntádē kuení nto nēe é kunūu nto? Koto nto itá laa san nté ō ntaé'nu má kū'u kan. Ntē űa ntáde tsiűu, ntē űa ntákani. ²⁹ Ntá tsi nté rei Salamuun űa ni xío doo űa e dōo va'a vata kaa laa sán, kuān te dōo kuika űa. ³⁰ Tē xe'é Xuva kō é kuān nte vǎ'a ito laa san é kǎntíto vevíi ne, utén koko me'űū űu'u kán ne, ¿űā ntu te dií dií ka ta'xi űa é kunūu nto, nto'o é űa ini kuintí'xe nti'xe nto? ³¹ Dukuān ne, űa ku kutsu'un ntō, űa ku ka'ān nto: “¿Mí'i ntu kġ'xi é ko'o ō, é kǎ'xi o? ¿Mí'i ntu kġ'xi é kunuu kutávi o?” űá ku kuān xkoó ka'an nto. ³² Tsi űa'a, űa e űa ini Xúva kō ne, ntánantuku űa űn ntġ ntġ nuu i sá'a. Ntá tsi ini Xúva kō, űa tuví e dukún kǎn, tsi ntátaan núu nto un ntġ ntġ nuu i sá'a. ³³ Ntá tsi di'na ntukú nuu ini nto é nantuku ntō é kadé kú've Xuva kō ne, víi nto é vǎ'a é ntio űa. Kidáa ne, ta'xi űa un ntġ ntġ nuu i é ntátaan núu nto. ³⁴ Dukuān ne, űa ku nti'i ini nto nté koo víi nto uten, tsi utén ne, ío ka ntuvi é nti'i ini nto. Tsi utén utén ne, xée mií é nti'i ini nto nēe é víi nto.

7

űa ka'an ntée o tuku űa'a
(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ űa ku kǎ'an ntée nto tuku űa'a, vata koo é űa ka'an ntée űa nto di. ² Tsi vata tsi ó kaka'an ntée nto tuku űa'a ne, kuan kōo ka'an ntée űa nto di. Vatá ó kakii kú've ntó ne, kuan koo kuntekú kú've ntó di. ³ ¿Nté kui kaiton ntun utsi xǎká é nuu ntuxnúu ta'an o ne, űa kaiton ntu'u é nuu ntuxnúu o? ⁴ Te kǎ'án ní ta'an o: “Ta'xin ntuxnúu o, na nǎtavá u utsi xǎká é núu san”, koo ka'an, ntá tsi ¿mí'i ntu kúvi kinin é natávan, tsi ntu'u san núu ntuxnúu o? ⁵ Divġn é kaeni natá'vġn, di'na natáván ntu'u é núu ntuxnúu o ne, kidáa kúvi kinin é natáván utsi xǎká san é nuu ntuxnúu ta'an o.

⁶ űa ku kué'é nto tġn sán nuu i e kúviko san. Tē űa'á ne, tiin ti nto. Ntē űa ku xé'e nto kutsġn san xo'o kiti e á'vi san, tsi kaka nuu ti. Kidáa né, ntuku kui'ġ tġ nto.

Kakan nto, nantuku ntō né, nake'xen ntō xi'í
(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Kákan nto nta'a Xuva kō ne, ní'i ntō. Nantuku ntō né, nani'i nto. Nake'xen ntō xi'í ne, nakaán űa é kġ'ví ntō. ⁸ Da xōó ka űa'a é kakan űa ne, ní'i űa. Da

xōo ka ña'a é nantuku ñā ne, ní'i ñā. Da xōo ka ña'a é nake'xen ñā xi'lí san ne, nakaan.

⁹ ¿Vá iō ntú nto, te kaikán i'xá nto tañú'ū ne, vá xūu ntu kué'e nto i? ¹⁰ O te kākán tsakā ne, ¿vá kōo ntu kué'e nto i? ¹¹ Ntō'o é kīni kaa nima ntó ne, kaxé'e nto é vā'á i'xá nto. ¿Ñā ntu te dií dií ka ta'xi Xuva kō, ñā tuví e dukún kán, é vā'á, tē xoó kakan í ñā?

¹² Da neé ka nuu i é ntio nto é víi ña'a ni ntō né, kuan kōo víi nto ni ñā di. Tsi sá'a kakā'an lei Muísee, ni ñā ntáka'án naa Xuva ko kídaā.

Xi'i é ña ni'i

(Lc. 13:24)

¹³ Kúkú'vi nto xi'i é ña ni'lí san. Tsi dóo ní'lí xi'i é kañe'e dô'vi kan. Ñā tē neé ntii tū'un é kí'in o itsi tsikan ne, ñá te da dií ña'a ntáñe'e ñā ikān. ¹⁴ Ntá tsi ñā te ní'lí xi'lí mí kuíta ntí'xin ō é ní'i ko ntuví va'á iña ko. Dóo ntii tū'un é kí'in o itsi sá'á ne, ñā tíñ ña'a ntánaní'i ñā.

Kutuni kó te vā'á utun san te kíi kiti i

(Lc. 6:43-44)

¹⁵ Kuenta tsi víi nto ñā e ntáka'án naa Xuva ko, ñā é ñā te nuu é ntaā i ntáka'an. Ntio ñā é kadā kuení nto é vāta ntāa le'ntu ntāa ñā, ntá tsi nima ñá ne, vata ntāa tina kú'u ntāa. ¹⁶ Kutuni ntó nee ñá'a nti'xe ñā tē íni nto nté o de ñā. ¿Vá ntákii ntu tinti'o xo'o iñū? ¿Vá ntákii ntu kiti ígu tun veñuu? ¹⁷ Te vā'á utun sán ne, vā'á kiti i. Tē ñā vā'á utun sán ne, ñā vā'á kiti i di. ¹⁸ Te vā'á utun sán ne, ñā kíi kiti é ñā vā'á. Tē ñā vā'á utun sán ne, ñā kíi kiti é vā'á. ¹⁹ Da neé ka utun é ñā kakíi kiti va'á ne, nakíin ō né, ka'mi ō. ²⁰ Dukuān ne, kutuni ko nté kaa utun san te kíi kiti i.

Ñá te un nti'i ñā'a é kúvi kí'vi ñā mí kadē kú've Xuva kō

(Lc. 13:25-27)

²¹ Kuān te dóo titín ña'a ntáka'an ñā e Tó'o ñā ko, ntá tsi ñā te un nti'i ñā xēe ñá nta'a Uva kō. Da mii tsí ñā e dé ntaa é kākā'an Úvā ko, ñā tuví e dukún kán, é xēe ñā. ²² Ntuví tsikán ne, ñá te da dií ña'a ká'an ñā ní ko: “Tō'ó nti, nti'í ne, ká'án ntí kuenta iña ntó ne, nakúnū ntí é ñā vā'á kuēnta iña nto. Nuú i é dóo na'nu é idé nti kuenta iña ntó di”, koo ka'an ñā. ²³ Kidáā ne, ká'án u ni ñā: “Xu'ú ne, ñā íni u nto. ¡Koo xio nto, tsi ñā vā'á ō ni ide nto!”, koo ka'án u ni ñā.

Uvi núu i etí ví'i

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Dá xōo ka ña'a é kátekú i é kākā'án u, te káda ntaa ñā tū'ūn é kākā'án u ne, vata kaa ñā e dóo kí'in iní i kaa ñā, ñā é xntítsi ví'i i nú xuú san. ²⁵ Dá kíin davi nu'ú san ne, e'nu ntute san. Un vā'a tsi ínu tatsín ne, dúku nūu tatsín san nú ví'i ñā kán, ntá tsi ñā ní kíin ví'i san, tsí ntítsi kutu nú xúu san. ²⁶ Dá xōo ka ña'a, ñā é kátekú i é kākā'án u ne, ntá tsi ñā káde ntaa ñā tū'ūn kó ne, vata ntāa ñā tuntu ntāa ñā, ñā é xntítsi ví'i i nú ínuti. ²⁷ Dá kán davi nu'ú san ne, e'nu ntute. Un vā'a tsi ínu tatsín ne, dúku nūu tatsín san nú ví'i ñā kán ne, uun ito tsí kíin. Kūnaá kue'en ví'i ñā —ka'an Jesús.

²⁸ Dá kúvi ka'an Jesús sá'a ne, koó dá kúdu'va ña'a san é kuan ō nakua'a ñā ñā, ²⁹ tsí nakua'a ñā ñā vatá ó kanakuā'a ña'a, ñā e dóo kí'in iní i. Ñá te ni nakua'a ñā ñā vatá ó de mastrú lei san.

8

Dā ntavá'a Jesuu ñá kanakó'xo kúñu í

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Dá kúntíi Jesuu xúku san ne, ñá te da dií ña'a intíkin ñá ñā. ² Xée ūun ña'a, ñā kanakó'xo kúñu í, mí tuví ñā ne, ínchiti ñā nūu ñá, kaka'an ñā:

—Tō'ó, tē ntio nto ne, kuvi ntavá'a nto ko —ka'an ña.

³Nákāa Jesuu nta'a ñá ne, tiin nta'a ña ñá ne, dá kakā'an ña:

—Ntio ko. ¡Ntuvá'an! —ka'an ña.

Ura tsí i ntuvá'a ña ne, ntí'i kui'yí san. ⁴Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kuenta tsí viin. Ñá ku ká'an ni ña'a nté o kuvi o, ntá tsi kué'en mí tuví dutú san, nañē'en ña kuñu ó. Da kidāa kué'en doméni iña Xuva ko é kākā'an lei Muísee, vata koo é kūtuni ñá'a san tsi é ntuvá'an —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñá kade tsiñu iña tó'ó sntadun
(Lc. 7:1-10)

⁵Dā xee ñá ñuú Capernaú ne, xéé tó'ó é uun sientu sntadún san mí tuví ña ne, ⁶kaka'an ñá ni ña:

—Tō'ó, tuví ña kade tsiñu iñá ko nú vi'í kó kán ne, nautun ña. Ñá tē nté kaa kanto'o ña —ka'an ña.

⁷Kidāa ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kí'in u, dá ntavá'a ú ña —ka'an ña.

⁸Ntá tsi kaka'an tó'ó sntadún san ni ña:

—Tō'ó, ñá tē neé nuu á'vi u é kí'in nto nú vi'í kó kán. Te da mii tsí é ka'an ntó ne, ntuvá'a ña. ⁹Xu'ú ne, ió ña kade kú've iña kó ne, kade ú tó'ó sntadún san di. Te ká'án u ni ũun ña'a é na kí'in ñá ne, kí'in ntí'xe ña. Te ká'án u ni tūku ña'a é kí'xi ña ne, kí'xi ntí'xe ña. Te ká'án u ni ña kade tsiñu iñá ko é vii ñá tsiñu tsikán ne, kada ntaa ña —ka'an ña.

¹⁰Da kúdu'va Jesuu da téku ña é kākā'an tó'ó sntadún san ne, kaka'an ñá ni ña ntántikin ña:

—Nuu é ntaá i é kākā'án u ni ntó. Vata kīnī u uun ña'a, ña e dóo kakuinti'xe i, nté ña ñuú Israee. ¹¹Ne, ka'án u ni ntó tsí tītín ña'a kí'xi ña da mí'í ká ñuú ñuxiví san é kuntoo ña, ka'xí dadíi ña ni ñata ika ko Ábraan ni Ísaa ni Jácoo nú mēsa mí kadē kú've Xuva kó. ¹²Ntá tsi ña'a, ñá kuini i é duku ntée ña kuntoo ña mí kadē kú've Xuva kó ne, nakuítá nuu Xuva ko ñá mí dií ka ikā, mí dóo nee. Ikán e kueku ña ne, naka'xí ka'ñi ña nú'u ña —ka'an ña.

¹³Kidāa ne, kaka'an Jéssuu ni tó'ó sntadún san:

—Kunú'un. Kuan koo na kúvi vata tsí o kuinti'xe o —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ntuvá'a ña kade tsiñu iña ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñuntú Pedru
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴Dá kúk'vi ña má vi'í Pedru kán ne, Iní Jesuu é tuví ntaa ñuntú Pedrú san e dóo kaxé'e ña ka'ni. ¹⁵Kidāa né, tiin nta'a Jéssuu ntá'a ña ne, ura dú'va tsi i ntikó ña ka'ni sán ne, dā nakuntísi ña, de vá'a ña é ká'xi ña.

Ñá te da dī ña nchokuvi ntavá'a Jesuu
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶Dā kuáa va'á ne, xéé ñá'a san mí tuví Jesuu. Dóo tītín ña'a ntánteka ña ña é ñu'u é ña vá'a nima i. Jesuu ne, uun tsi tú'un ña nakuíta ña é ña vá'a san ne, ntāvá'a ña ña nchokuví san di. ¹⁷Kuan ó kúvī vata koo é kūntaa é kākā'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko kidaā: “Mii ñá é ntá'a ña kui'i ko ne, mii ñá ido ña nuu i é ntánto'o kó”, ka'an ña.

Ñá é ntio i kuntikin Jéssuu
(Lc. 9:57-62)

¹⁸Dā Iní Jesuu tsí ña te nté kaa ña'a ntátavi núu ña ña ne, kaka'an ña tsí kí'in ña, kuita ntí'xin ña uun xo diñi mínī san. ¹⁹Xéé ũun mastrú lei san, ne, kaka'an ñá ni ña:

—Mastrú, kuntikín u nto dá mí'í ka mí kí'in nto —ka'an ña.

²⁰ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Xteé san ne, ió mâvi ti mí kaintoo vá'a ti. Lāá, kiti ntaiko e dukún kán né, ió taka ti mí kañu'u vá'a ti di. Ntá tsi xu'ú é vëxkúví ú ñatíí ne, ña túví mí kutúví da'na di'ki ko —ka'an ña.

²¹ Tuku ña ntini'i ña né, kaka'an ña ni ña:

—Tō'ó nti, ta'xi nto é di'na kiku'xí u uvā kó ne, da kidāa kuntikín u nto —ka'an ña.

²² Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Kuntikín ko. Xtuvín miin ñá ntíxí san, na kú'xí ta'an ña ña ntíxí ni'i ñá —ka'an ña.

Dā teé kadin Jesuu tátsin ni ntúte míní san

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Kidāa ne, ñú'u ña tun ntóo san ní ña ntántikin ña. ²⁴ Un vá'a tsi ínu tatsín san kidaa, dā nté kúkí'vi ntute san iní tun ntóo san. Ntá tsi kakidi Jéssu.

²⁵ Kué'ën ña ntántikin ñá ne, nantóto ña ñá, ntáka'an ña:

—jNakakū ntó nti, Tó'ó nti, tsí doko sa téni ō! —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Nté kui ntaú'ví ntú nto? ¿Nté kui ña kue'e ntu ntákuinti'xe nto? —ka'an ña.

Kidāa ne, nákontísi ña, kaka'an ñá ni tátsín san ni ntúte sán ne, kükadin.

²⁷ Koó dā kúdu'va ña ñu'u tun ntóo san, ntátsixe'e tá'an ña:

—¿Neé ntu ña'a ña sá'a? Tsi un tsi nte tátsín san ni ntúte san kade ntaa é káka'an ña —ka'an ña.

Ntúvi ñatíí, ña ntoo ñuú Gadara, ñá ñu'u é ña vá'ā nima i

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Dā xee ñá uun xo diñí ntute san mí tuví ñuu é nani Gādará ne, úvi ñatíí ntíí ña nú ñaña kapūsantu kán ne, xée ètsin ña mí tuví Jesuu. Nú'ú é ña vá'ā san nima ñá ntúvi ñá ne, dōo diin ña. Ntaú'ví ña'a san é kuíta ntí'xin ña mí ntoo ña. ²⁹ Ntákachu'u ntāa ñatíí san, ntáka'an ña:

—¿Ntē ntú koo víí nto ní ntí, I'xá Xuva kō? ¿Vëxnánto'o ntu nto ntí di'na dá xēe ntúví í é ntō'o ntí? —ka'an ña.

³⁰ Da'a sán ne, ñu'u kútsin, ntaé'xi ti. ³¹ Ntaíkan é ña vá'ā san da xe'e nta'a Jéssu:

—Te nakuitā ntó nti ne, ta'xí nto é kí'ví nti nima kútsín san —ka'an.

³² Kaka'an Jéssu:

—Kué'ën —ka'an ña.

Ne, ntíí é ña vá'ā san nima ñatíí san, kúkí'ví nima kútsín san. Un ntíí ntíí kútsín san ínu ti, kue'en tí xi'nti kán, ne, nákö'xó nuu ti kúñu tí nu míní san. Íkán téni ntíí ntíí ti.

³³ Ínu ña ntáde kuenta kútsín san, kunú'u ñá ñuú ña kán ne, ka'an ntāa ñá ni ñá'a san un ntí'e kúvi, nté ō kúvi ni ñá'a, ña é ñu'ú é ña vá'ā san nima i. ³⁴ Un ntíí ntíí ña ñuú i sán ne, xée ñá mí tuví Jesuu. Dā íni ña ña ne, ntáka'an ñá'a san ni Jéssu, na víí ñá da xe'e, na ntāka ña ñuú tsikan.

9

Dā ntavá'a Jesuu úun ña'a, ñá xi'i dáva kúñu í

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Kidāa ne, ínu Jesuu tún ntóo ne, ítā ntí'xin ña míní sán ne, náxee ña ñuú mií ña. ² Kidāa ne, xee ní'i ñá'a san uun ña'a, ñá xi'i dáva kúñu í, ntekú ña chidó. Dā íni Jesuu tsi dóo ntákuinti'xe ña vexní'i ñá sán ne, kaka'an ñá ní ñá xi'i dáva kúñu í san:

—Ō dá', naxnuu ini o, tsí e dé ka'nu iní u ni ō kuétsi ō —ka'an ña.

³ Ntá tsi mastrú leí san ne, dē kuení mii ñā: “É kuān ó kaka'an ñā sá'á ne, dotō tsí kaka'an ñā tú'ün é da mii tsi Xuva ko kúvi ka'an ñā”, dé kuení ñā. ⁴ Ntá tsi ini Jéssuu neé ntádē kuení ñā, ne, kaka'an ñā:

—¿Nté kui dóo kīni o ntádē kuení ntu nto? ⁵ ¿Nee iña é díi ka ñā ntii tu'un é ká'an u, te kuini ntó, ó é ká'an u: “Kada ntaa ka'nu iní u kuétsi ó”, ó é ká'an u: “Nakuntítsin ne, kakan ve?” ⁶ Ntá tsi ntio ko é kütuni nto tsí kuví vii u, xu'u é véxkúvi ú ñatíi, é káda ka'nu iní u kuétsi ntó ñuxiví a —ka'an ñā.

Kidáa ne, kaka'an ñā nī ñā xi'i dáva kúñu i san:

—¿Nakuntítsin ne, naki'in chido ó né, kúnú'un nú vi'i o kán! —ka'an ñā.

⁷ Kidáa ne, náakuntítsí ñā, kunú'u ñā nú vi'i ñā. ⁸ Dā íni ñā'a san sá'á né, dōo u'ví ñā. Ntáka'an ñā tsi dóo ka'nu Xuva kō é xé'é ñā é kúvi vii ñā'a san vatā o dé Jessuu.

Dā kána Jesuu Máteu

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Dā ntáka Jesuu íkán ne, kué'en ká ñā. Íni ñā uun ñatíi, ñā nani Máteu. Tuví ñā mí kaido ñā diu'un xóo san iña ñā ñuú Roma. Kaka'an ñā ni ñā:

—Kuntikín ko —ka'an ñā.

Nákuntítsí Mateú san ne, kué'en ñā kúntikin ñā ñā.

¹⁰ Uun ito ne, dá tuví Jesuu má vi'i kán ne, ñā te da díi ñā ntaído diu'un xóo san xee ñā, ni tuku ñā'a, ñā kini ntáa di. Dadíi tsi intío ñā nú mēsa ni Jéssuu ni ñā ntántikin ñā. ¹¹ Dā íni ñā fariseú san ne, tsixe'e ñā ñā ntántikin Jéssuu:

—¿Nté kui ntaé'xi dadíi ntú mastru ntó san nī ñā ntaído diu'un xóo san ni ñā ió kuetsí i san? —ka'an ñā.

¹² Dā téku Jesuu ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Ñā é vā'a o ni i ne, ñā ntántio ñā medikú; mii tsí ñā ntánchokuví san.

¹³ Kue'en ntó ne, nakuá'a nto tú'ün sa'a, vata koo é kütuni nto nee iñá ncho ka'an sá'a: “Ñā tē doméni é ntio ko, tsi é ntio kó ne, na ntúnta'ví ini nto ta'an nto.” Kuan ó ka'an Xúva kō. Tsi xu'ú ne, ñā te ñā'a é vā'a véxnantuku ú, tsí ñā'a é ió kuetsí i —ka'an ñā.

Dā tsixe'e ñā Jéssuu nté koo vii ñā da ntaintóo ixu ñā

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Kidáa ne, xéé ñā ntántikin Juaán san mí tuví Jesuu ne, tsixe'e ñā ñā:

—¿Nté kui nti'í nī ñā fariseú san ne, ntaintóo ixú nti, ntá tsi ñā ntántikin ntó ne, ñā ntáde ñā? —ka'an ñā.

¹⁵ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñā ni ñā:

—¿Vá kuntoo nta'xa ntu ñā kaxee víko mí tánta'a ñā'a dá tuví dukuān ñā tánta'a san ni ñā? Tsi xéé úra i é ntáka ñā tánta'a san mí ntóo ñā ne, kidáa né, kuntoo ixu ñā.

¹⁶ Te náteé nuu ó doo tsudé ne, ñā nāxnteé nuu o doo é vāta natíxí du'nu áta kō mí ntátsin, tsí ntátsin xtuku te natíxí doo xéé sán ne, díi díi ka kukue'e ntátsin. ¹⁷ Nté ñā tsu'un o ntute títin'lo xee ini tsá'a atā e kúvi ñíi, tsí ntátsin ñíi sán ne, kati nti'í ntute tí. Nté ñíi san ñā kaidiá'vi ká i dí. Tsi tsu'un o ntúte títin'lo xee ini tsá'a ñíi xéé, vata koo é xntii ntuví nuu i —ka'an ñā.

Íñā diókō Jairu ni ñádí'í, ñā tñn nta'a dōo Jesuu

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Da ñíi káka'an Jéssuu ni ñā ne, xéé uun ñā'a ñā tsiñu i, inchátí ñā nūu Jéssuu ne, kaka'an ñā:

—Dā ve xí'i a diókō ko. Ntá tsi te kí'xi nto ne, te tñn nta'a nto í né, ntoto —ka'an ñā.

¹⁹ Nákuntítsí Jesuu ne, kué'en ñā kántikin ñā ñā, ni ūn nti'í nti'í ñā ntántikin ñā dí. ²⁰ Kidáa ne, vé'xi uun ñádí'í ata Jesuu. Ñádí'í san ne, é ūxuvi kuía é kaeti

niñi ña. Xée etsin ña ata Jesúsú ne, tiin nta'a ña ntēte doo ña. ²¹ Tsi dé kuení ña: “Te da mii tsi dū'nu ña tiin ntá'a ú ne, ntuvá'a u”, kuini ña. ²² Xkokoto Jesúsú áta ña ne, iní ña ña. Kaka'an ñá ni ña:

—Ó dá', naxnuu ini o, tsi é ntuvá'an, tsi kuinti'xe o ko —ka'an ña.

Ne, ura dú'va tsi i ntuvá'a ña.

²³ Dā xee Jesúsú nú vi'i ña tsiñu i sán ne, iní ña ña ntánakueku san; tēkú ña é kō da ntákachu'u ntáa ña'a san ntaéku ña ne, ²⁴ kaka'an ñá ni ña:

—Koo xio nto. Ná te ni xí'í tun; kūdii kakidí tun —ka'an ña.

Da xkuntée ña'a san Jesúsú. ²⁵ Ntá tsi dá kíñu'u ña ña'a san kí'i kán ne, kúkí'ví ña má vi'i kán ne, írkāa ña nta'a tún ne, nákuñtísi tun. ²⁶ Kidáā né, kūtuní un ntíí ntíí ña ñuú i é ntoo etsin nté o kúvi.

Dā ntavá'a Jesúsú uvi ñá'a, ña kuāa

²⁷ Dā ntáka Jesúsú ikān ne, uvi ñá'a, ña kuāá, kuntūkin ñá ña, ntákana ña ña:

—ñTūnta'ví ini nto ntí, I'xá ika Dāvii! —ka'an ña.

²⁸ Dā ita ntí'xin Jesúsú san má vi'i kán ne, xée etsin ña kuāá san mí tuví ña.

Kaka'an Jesúsú ni ña:

—¿Ntákuinti'xe ntu nto e kuvi víi u sá'ā? —ka'an ña.

—Ntákuinti'xe ntí nto, Tó'ō nti —ka'an ña.

²⁹ Kidáā ne, tiin nta'a ña ntuxnú ñá, kaka'an ña:

—Na kúvi vata tsí ó ntákuinti'xe nto —ka'an ña.

³⁰ Kidáā né, nāxi'i ntuxnú ña. Dōó ka'an Jesúsú ni ña:

—Kuenta tsí víi nto vata koo é ña kutúni ñá'a san —ka'an ña.

³¹ Ntá tsi ura tsí i dá kunú'u ña ne, eni ntu'u ña ntáka'an ñá ni ñn ntíí ntíí ña ñuú tsikan nté o dé Jesúsú ni ña.

Dā ntavá'a Jesúsú uun ña ñi'i

³² Dā ve tsi ntáka Jesúsú ni ña ntántikin ñá ne, xee ní'i ña'a san uun ña ñi'i, ña nuu é ña vá'ā nima i. ³³ Dā nakuíta Jesúsú é ña vá'ā san ne, nāka'an ñá ñi'i san. Koo dá kúdu'va ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—ñTé uun ito vata káni o é kuan koo kúvi ñuú Israee! —ka'an ña.

³⁴ Ntá tsi ña fariseú san ne, ntáka'an ña:

—Kūdii tó'ō e ña vá'ā san kaxe'e é kúvi víi ña sá'á nakuitā ñá é ña vá'ā san —ka'an ñá ña Jesúsú.

Dā ntūnta'ví ini Jesúsú ñá'a san

³⁵ Ika Jesúsú un ntíí ntíí ñuú kuetsi ni ñn ntíí ntíí ñuú na'nu, kanakuá'a ña má vi'i mi ntánataká nuu ña Israee san, kaka'an ntódo ña tú'un é vā'á san ña má kadé kú'vé Xuva kō. Kantavá'a ña da nēe ka nuu i ku'i e ntákuvi ña'a san.

³⁶ Dā íni ña é ña te da díi ña'a san ne, ntūnta'ví ini ña ña tsi dóo ntánto'ō ña é xoxo káde i ña kuenta. Vata ntáa le'ntu é xoxo páxtu ti ntáa ña. ³⁷ Jesúsú ne, kaka'an ñá ni ña ntántikin ña:

—Dōó iō ñá'a é vāta tekú ña tú'un Xuva kō, ntá tsi ña titín ña'a ña ntáka'an ntódo san. Vata ntáa matu e dóo kuāan ne, xōxó kue'e ñá'a é ta'vi ña. ³⁸ Dukuān ne, kákan ntō Tó'ō ítú san na taxnú ña ña'a, ña ntáde tsiñu, e kitá'vi ña ítú san —ka'an ña.

10

Dā náka'xnuu Jesúsú úxuví pustru ña

(Mr: 3:13-19; Lc: 6:12-16)

¹ Kāna Jesúsú úxuvi ñá'a, ña é víi pustru ñá ne, xé'e ñá é kuvi nakuitā ña é ña vá'á san, é kúvi ntavá'a ña ña'a san un ntíí ntíí nuu i é ntákuvi ña.

² Du'va nanī pustru, ña é uxuví san: ña é kuvi ūun ne, Simuun ña (Pedru nani ñá di), ni enī ñá, Andree; ni Sāntiaú, ni enī ñá, Juaan, ntuvi í'xá Zebedeu; ³ Felipe, ni Bártulu, ni Tūmaá, ni Māteu, ñá kaido diu'un xôo; ni Sāntiau, í'xá Alfeú, ni Tādeú, ⁴ ni Simuun, ñá kaduku ntée ña uve ta'an Zelote, ni Júda Iscāriote, ña é diko Jésuu.

Taxnū Jesuú pustru ña é na kika'an ntódo ña
(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Taxnū Jesuu ña é uxuvi ñá'a san ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ñá ku ñe'ē nto mi ña ntákuinti'xe ña Xuva kō; ntē ña ku ñe'ē nto mí ntoo ña Samariá san di. ⁶ Ntá tsi kue'ēn nto mí ntoo ña Israee, ña é vāta ntāa a le'ntu é kunaan ntāa ña. ⁷ Da nī ntaika nto ne, ká'an ntódo nto tsí é xee étsin ntuvi dá kani ntu'u Xuva ko kadá kú'vē ña. ⁸ Ntavá'a nto ña nchokuvi; nantoto nto ña xi'i; ntavá'a nto ña é ntee kui'i é kánakó'xo kúñu i; nakūnu nto é ña vā'a san. Dómēni ní'i nto é kūvi víi nto sá'ā. Dukuān ne, ña kí'i nto xā'ví i nee é víi nto.

⁹ Ña kuído nto ōro, nté diu'un kui'xin, nté diu'un kuaan, ¹⁰ nté itān nto é kú'un iña ntó itsi kán. Nté ña kuni'i nto uun na'a dú'nu nto, nté nti'xen nto é nādama nto, nté tatun ntō, tsí ña ntáde tsiñu ne, da mií é nī'i ña é ka'xī ña.

¹¹ Da neē ka ñuú, tē lú'nti te ká'nu, mí xēe ntó ne, ntuku ntō xoó ña'a, ña é vā'a ne, kuntuo nto ni ña dā nté ntāka nto ñuú tsikan. ¹² Te kūki'vi ntō má ví'i kán ne, ká'an nto ni ñā Ntiusi. ¹³ Te vā'a nti'xe ña'a sán ne, ká'an nto, na kue'ē Xuva kō é kūntoo vā'a ña. Tē ña vā'a ña'a ña ne, ñá kuntuo vā'a ña. ¹⁴ Tē ña ta'xi ña é kuntuo nto ne, o ña kuinti'xe ña é ntáka'an ntó ne, nakidi nto nti'xen nto xákā ñuú san te ntaka nto ikán. ¹⁵ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí díi ka vā'a kōo iña ñuú Sodoma ni ñuú Gomora é kōo iña ñuú tsikan ntuvi tē xe'ē Xuva kō é ntō'o ña.

Nuu i é nto'o kō

¹⁶ 'jKoto nto! Kataxnū u nto é kí'in ntó vatā ó kañe'e a lé'ntu mé'ñū tina kú'ú san. Kantio e dóo ntíto víi nto vatā ó de koó san, ntá tsí víi nto vata kaa paloma, é ña te díin ti. ¹⁷ Kuenta tsí víi nto, tsí ña'a sán ne, kí'in ní'i ña nto nūu ña tsiñu i sán ne, kani ña nto ntuku iní ví'i mi ntánataká nuu ña Israee san. ¹⁸ Ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu na'nu i san ni ntá'a rei san kuenta iña ko vata koo é ká'an ntó kuenta iña ko ni ña, ni ñā'a, ña é ñá ini Xúva kō. ¹⁹ Ntá tsi te ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ñá ku itsu'un ntó ne é ká'an nto. Tsí ta'xi Xuva kō nté koo ka'an ntó ura tsíkan. ²⁰ Ña te míi ntō é ká'an nto kidaā, tsi Espiritū Sántū san ta'xi ña tú'ūn é ká'an nto.

²¹ Ñatíi san ne, ntada ña kuenta éni ña nta'a ña'a e ka'ní ña ña ne, uva í'xá san ne, kuan kōo víi ña ni í'xá ñá di; í'xá san ne, kí'i nchu'vi ñá uva ña ne, ka'ní ña ña. ²² Ná ntō kue'en ña'a san nto kuenta iña ko. Ntá tsí xoó ña'a kutíi ña dā nté nainu xtuku ú ne, nakáku ña. ²³ Dā ntáde xení ña ni nto ūun ñuú ne, kunu nto kue'ēn ntó tuku ñuu. Tsí nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō, ñá kunē'ē nto xee nto un ntíi ntíi ñuu é ntoo ñuú Israee dí'na dá nainu xtuku ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi.

²⁴ Nté uun ña kanaku'a san é díi ka ka'nu ña'a ña é mastru ñá ne, nté uun ña kade tsiñu san é díi ka ka'nu ña'a ña e tó'o ña. ²⁵ Vata ō kúvi mastrú san ne, kuan kōo kuvi ña ntántikin ñá di. Vata ō kúvi tó'o ña ne, kuan kōo kuvi ña kade tsiñu iña ñá di. Tē ntáka'an ñá'a tsí xu'ú e tó'o e ña vā'a sán u ne, kuan tsí kōo ka'an ñá iña ntó di.

Xoo é u'vī ko
(Lc. 12:2-7)

²⁶ Ñá ku u'vī ntó ña'a. Tsí ña tuví nee iña é tuvi xu'ú vevii é ña tuvi díto rkontúvi; ña túvi nee é ntáde xu'u o vevii é ña kutúni ña'a san. ²⁷ Nēe é kākā'án

u ni ntō dá nēe ne, ká'an nto ni ñā'a sán ntuvi a. Nēe é tekú nto é kākā'an xú'u ú ni ntō ne, kachu'u ntó nte dikí vī'i nto kan. ²⁸ Ñá ku u'vī ntó ñā'a, ñā é kūvi ka'ní da maí kúñu kō, ntá tsi ñā kuví ka'ní ñā nima ko. Xuva kō é u'vī ntó ñā, tsí ðiví ñā é kuví nantí'i ñā nima kó ni kúñu kō dô'vi kan.

²⁹ Kúðii uun séntavu ntádiko ñā uvi a láā skuaañ san. Ntá tsi nté uun ti ñā kuví ti, te Xuva kō ñā ntío ñā. ³⁰ Ntō'ó ne, un tsi nté idi dikí nto ntánté'vi. ³¹ Dukuān ne, ñá ku u'vī nto, tsí ðíi ðíi ka nuu á'vi nto é vāta ntāa a láā sán, kuān te titín ti.

Ñā ntáka'an é ini Jesuu

(Lc. 12:8-9)

³² Un ntíi ntíi ñā'a, ñā ntáka'an nuu ñā'a san e ini ñā kó ne, ká'ān ú ni Uvā kó, ñā tuví e dukún kán, tsí ini ú ñā ði. ³³ Ntá tsi tē xoó ñā'a kaka'an ñā ni ñā'a san e ñā ini ñā ko ne, ká'ān ú ni Uvā kó, ñā tuví e dukún kán, tsí ñā ini ú ñā ði.

Ntānāa ñā'a kuenta iña Jesús

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Tē kuini nto ne, vé'xí u é kūntoo vá'a ñā'a ñuxiví a. Ñá te vé'xí u é kūntoo vá'a ñā, tsi vé'xí u é na nāa núu ñā. ³⁵ Tsi vé'xí u é na nāa núu i'xá ni uva í, é nāa núu dióko ñā ni ði'í ñā, é nāa núu énu ñā ni ñuntíi ñā. ³⁶ Kí'i nchu'vi ñā ñavi'i mii ñā.

³⁷ Tē xoó ñā'a é ðíi ka ntio ñā ði'í ñā ni uva ñā é xū'ú ne, ñá tē neé nuu á'vi ñā é kuntíkin ñá ko. Ne, tē xoó ñā'a é ðíi ka ntio ñā i'xá ñā ó dióko ñā é xū'ú ne, ñá tē neé nuu á'vi ñā é kuntíkin ñá ko. ³⁸ Tē xoó ñā'a ñā ntio ñā kuví ñā kuenta iñá ko dá kantíkin ñá ko ne, ñá tē neé nuu á'vi ñā é kuntíkin ñá ko. ³⁹ Tē xoó ñā'a dóo ntio ñā é koo é vā'á ntuvi iña ñā ñuxiví a ne, ñá ní'i ñā é vā'á e dukún kán. Ntá tsi tē xoó ñā'a nakunāa ñā ntuvi iña ñā ñuxiví a kuenta iñá ko ne, ní'i ñā ntuvi vā'á iña ñā e dukún kán.

Dómēni é duku ntée o

(Mr. 9:41)

⁴⁰ Tē xoó ñā'a kade ñā ni ntō é vā'á ne, ðiví ú kade ñā ní ko é vā'á ði. Tē xoó ñā'a e vā'á ó de ñā ní kó ne, vā'á ó de ñā ní ñā táxnūu kó ði. ⁴¹ Tē xoó ñā'a e vā'á ó de ñā ní ūun ñā'a kuenta iña i é kākā'an ñā naa Xuva kó ne, ní'i ñā é vā'á vata kaa doméni é káduku ntée ñā ntáka'án naa Xuva ko. Tē xoó ñā'a e vā'á ó de ñā ní ūun ñā'a, tsi dóo vā'á ñā'a ñā ne, ní'i ñā é vā'á vata kaa doméni é káduku ntée ñā é vā'á ñā'a san. ⁴² Tē xoó ñā'a kué'e ñā uun e'xin ntute vī'xin é kó'o uun á na kuetsi, na kantíkin ko ne, nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí ní'i nti'xe ñā doméni —ka'an Jesús.

11

Dā táxnūu Juaan Bautista ñā ntántíkin ñā mí tuví Jesuu

(Lc. 7:18-35)

¹ Dā kúvi teé tsiñu Jesuu úxuvi ñā'a pustru ñá ne, ntaka ñā ikan, kūka'an ntódo ñā ta'án ñuu ta'án ñuu, kanakuā'a ñā ñā'a san.

² Da ñii nuu kutú Juaán ne, kūtuni ñā un nti'í nuu i é kade Cristú ne, taxnūu ñā ñā ntántíkin ñā ³ é tsixe'e ñā Jesús te ðivi nti'xe ñā é ká'an ñātā san kidaā tsi kí'xi ñā, o te kuntetú ká ñā tuku ñā'a.

⁴ Kaka'an Jesús ni ñā:

—Kue'ēn nto mí tuví Juaán ne, ká'an nto ni ñā nuu i é ntátekú nto ni nūu i é ntaíni nto. ⁵ Ká'an ntō tsi náxi'í ntuxnūu ñā kuāá, tsi nákaa ñā xné'e, tsí ntuvá'a ñá kanakó'xo kúñu í, tsi nátekú ñā lo'ó, tsi ntóto ñā xi'í, tsí kaka'an ntódo u tú'ūn vā'á iña Xuva ko ni ñá ntā'ví san. ⁶ ¡Nté kuān nte vā'á ó ni ñā'a, ñā é ñā kákuka'an núu i ko! —ka'an ñā.

⁷ Dā kunú'u ña ntántikín Juaán san ne, eni ntu'u Jēsuu kaka'an ñá nī ñā'a, ña e dóo titín, ña ntántoo san, kuenta iñá Juaan:

—¿Nee iñá ntu ixkoto nto má kú'u kan? ¿Vá ixkoto ntú nto choo é kákantá nuu da kainu tatsín san? ⁸ ¿Nté kui ñe'e ntu nto? ¿Ō é kōto ntu nto uun ña kuika, ña é nuu doo e dóo va'a? Ña kuān ntáa sán ne, nú vi'í reí san ntoo ña. ⁹ ¿Nté kui ñe'e ntu nto? ¿Ō é kīni ntó uun ña'a, ña kaka'án naa Xuva ko? Juaán ne, kaka'an ntí'xe ña naa Xuva ko ne, díí ka ka'nu ña'a ña é da xóo ka ña'a, ña e ntáka'án naa Xuva ko. ¹⁰ Tsí uve na'a tú'un Xuva ko, káka'an iñá ña:

I'a taxnúu ú maú ko é kodo nuú ña,

é nakōo tú've ña itsi mí kí'in,

ka'an. ¹¹ Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntō tsí xoxó ña'a, ña e káku ñuxiví a, e díí ka ka'nu ña'a ña é Juaan Bautista. Ntá tsi xoo ña'a é díí ka lú'nti ña mí kadé kú've Xuva kō ne, díí ka ka'nu ña'a ña é Juaán san.

¹² Nté ntúvi dá eni ntu'ú Juaan kaka'an ntódo ña ne, un tsi da nté vevíi ne, ncho vií ña'a san dú'xen ni ñā'a, ña ntáduku ntée Xuva kō. Ña ntákudiin san ne, ncho nantí'i ña ña. ¹³ Un tsi da nté xéé Juaán san ne, un ntíi ntíi ña ntáka'án naa Xuva ko kídaa, ní lei Muisee ne, ntáka'an ña nté koo kuvi ntúvi dá kixkadā kú've Xuva kō. ¹⁴ Tē ntio nto é kuínti'xe nto ne, tsí Juaán san ne, divi ña é Elia ña. ¹⁵ Xoo é kátekú i ne, na kīni ña.

¹⁶ ¿Nee iñá ntu é natee ta'an o ña'a san, ña ntántoo vevíi, ña é ña ncho tekú i? Vata ntáa i'xá e ntánadiki nu á'ví kán ntáa ña, i'xa é ntáka'an ní'i tā'an i: ¹⁷ “Nakuékú ntí choo iñá viko ña tánta'a san ne, ná ni ite'e ntó; ita nta'xa ntí vatá ó kaita ña da kaintu'xi ña'a ne, ña ni éku ntó”, ka'an na. ¹⁸ Tsí kí'xi Juaán san ne, nté ña ini xi'í ña ne, nté ña ini e'xi ña ne, ntáka'an ña'a san tsí nuu é ña vá'a nima ña. ¹⁹ Vevíi ne, xéé ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kae'xí u ne, kaxi'í u ne, ntáka'an ña tsi dóo ini e'xi u, dóo ini xi'í u díi ne, ntáka'an ña tsi xu'u ne, dóo vá'a tiin ú nī ña ntaído diu'un xóo san nī ña kini ntáa san. Ntá tsi kutuni ko tsi dóo kí'in iní ntí'xe Xuva kō da ntaíni o nté o de ña ntántikín ña —ka'an Jēsuu.

Ñuu mí ña ni kuínti'xe ña'a san

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Kídáa né, eni ntu'u Jēsuu kade tíi ña nī ña ñuú i san, mí dóo kí'in itó ede ña nuu i é dóo na'nu, tsí ña ni nátiivi iní ña kuétsi ña. Kaka'an ña:

²¹ —¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ña ñuú Coraziin! ¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ña ñuú Betsaida! Tē díi ni iní ña ñuú Tiru ni ñá ñuú Siduun núu i e dóo na'nu é iní nto ne, nté é má tsi é nátiivi iní kue'en ña ne, ínúu ña doo lakí ne, dá'vi ña díki ña xáa vátá xkóo ini ña dá ntoo nta'xa ña. ²² Ntá tsi kaka'án u ni nto, té xee ntúvi é xntékú kú've Xuva kō ne, ní'i ntó e díí díí ka nto'o nto é vata káa ñuú Tiru ni Siduun, tsí ña ni kuínti'xe nto ko. ²³ Divi ntó, ña ñuú Capernaú ne, dóo kuika ntó né, dóo ntáde na'nu ña'a nto. Ntá tsi nakuitá nuu ña nto dô'vi kan, tsí ña ni kuínti'xe nto ko. Tē díi ni iní ña ñuú Sodomá núu i e dóo na'nu é iní ntó ne, tuvi dukuan ñuú tsikan nté vevíi. ²⁴ Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsí díí ka donchu'vi koo nto'o nto, é vatá o kúvi ñuú Sodomá tē xee ntúvi é xntékú kú've Xuva kō —ka'an Jēsuu.

Kí'xi nto nī kó ne, ní'i nto dā'na

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Kídáa ne, kaka'an Jēsuu:

—Ntadiá'vi nto, Xuvá ko, Tó'ō e dukún kán ni ñuxiví a dí, tsí xnuu xu'ú ntó nuu i é nuu é ntaā i san é ña kiní ña dóo kí'in iní i san nī ña dóo tu've i sán díi ne, nañ'e ntó ña ntá'vi san. ²⁶ Kuán ō dé nto, tsí kuan ō ntío nto é vii nto —ka'an ña ni Xuva kō.

²⁷ Kaka'an xtúku Jesuu:

—É ta'xi Xuva kō é un ntí'i nuu i ntá'a ko. Xōxó ña'a é ĩni ntí'xe ña xoo é I'xá Xuva ko, da mii Uvā kó ĩni ña. Xōxó ĩni i xoo é Xuva kō, da mii tsi I'xā ñá, ni da xōó ka ña'a é ntio I'xá ña é kütuni ña. ²⁸ Kí'xi nto, un ntí' ntí' nto e ntákuitā nto kuenta ĩña tsiñu e ntáde nto, ni kuēnta ĩña i e ntánto'o nto ne, ta'xi u é küntoo da'na nto. ²⁹ Kuntikín ntó ko ne, nakuā'a ú nto. Tsí ña te díin u, ñá te ka'nu ñá'a ú ne, ní'i nto dá'na. ³⁰ Ñá ví'xín kaa itsi ko, ntē ña ntii tu'ún tsiñu é tā'xi ú nto di —ka'an ña.

12

Dā tñn pustrú san xoko trigu ntúvi dá iō dá'na

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Kídáa ne, itā ntí'xin Jesuu má trigu kán ntuvi dá iō dá'na. Ntákaĳin ña ntántikín ñá ne, tñn ña xoko trigú san ne, da é'xi ña. ² Ntá tsi dá ĩni ña fariseú san ne, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Uun ō ntáde ña ntántikín nto é dóo xii kaa é víi o ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

³ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Vāta nakua'a ntu nto nte o dé Davii da kákin ña kídáa, ni ña ntini'i ñā? ⁴ Kúkí'ví ña má ví'i Xuva kō né, e'xi ña tañú'u kuiko e dóo xii kaa é ka'xi ña, tsí da mii tsi dütú san ntaé'xi ña tañú'u tsikan. ⁵ ¿Ō vata nakua'a ntu nto mi uve na'a kaka'an léi Muísee? É dütú san ntáde tsiñu ña ĩni ukún ka'nu kán ntuvi dá iō dá'na ne, ña túvi nēe nuu i é kīni kaa ntáde ña. ⁶ Kaka'an u ni ntō tsí i'a tuví e díi ka ka'nu é xukún ka'nu san. ⁷ Ñá ĩni nto neé ncho ka'an Xúva kō dá kakā'an ña sá'á: “Ñá té domēni é ntio ko, tsi é ntio kó ne, na ntūnta'ví ĩni nto ta'an nto”, ka'an ña. Té dí ni ñe'e díki ntí'xe nto sá'á ne, ñá ni ká'an ntēe nto ña'a, ña é ña tuví kuétsi i. ⁸ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, xu'u é kadē kú'vé u ntuvi dá iō dá'na di —ka'an ña.

Ñatíí, ña é itsi ntá'a i

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Ntáka Jesuu ikān ne, kúkí'ví ña ĩni ví'i mí ntánataká nuu ña Israee. ¹⁰ Ikān tuví uun ñatíí, ña é itsi ntá'a i. Tsixe'e ñá'a san Jēsuu:

—¿Ña xii kaa ntu é ntavá'a o ña'a ntuvi dá iō dá'na? —ka'an ña.
Kuan ō ka'an ñá vata koo é ní'i ña é tsi'i kuétsi ña ña.

¹¹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Xoó ña'a nto, te ūun kudii á le'ntu nto ió ti ne, te kō'xó nuu ti xavi ntuvi dá iō dá'na ne, ¿ñā ntu natavá nto ti? ¹² ¿Ñā ntu te díi ka nuu á'vi ña'a san é a le'ntu? Dukuān ne, ñá te xii kaa é víi o é vā'á ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

¹³ Kídáa ne, kaka'an ñá ni ñatíí san:

—Nakaan nta'a o —ka'an ña.

Nákaa ntí'xe ña nta'a ña ne, ntuvá'a vata tsi kaa nta'a ña é uun san. ¹⁴ Kídáa ne, ntii ña fariseú san ne, natíin ña nté koo ka'ni ña Jesuu.

É ká'an Ísaia ĩña Jēsuu

¹⁵ Kütuni Jesuu nté ō dé ña fariseú san. Ntáka ña ikān ne, ñá te da díi ña'a ĩntíkín ñá ña ne, ntavá'a ña un ntí' ntí' ña nchokuví san. ¹⁶ Kaka'an ñá ni ñá'a san é ña ká'an ña nte o dé ña. ¹⁷ Kuan ō ka'an ñá vata koo é küntaa é káka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídáa, ñá nani Ísaia:

¹⁸ I'a tuví ña kade tsiñu ĩñá ko, ña e nákaxnúu ú, dívi ña e dóo ntio ko, e dóo díni ko ni ña.

Taxnúu ú Espíritū Sántū kó ni ña ne,

ka'an ntódo ña dá kanii ñuxiví san nté koo ni'i ña é vā'á nta'a Xuva kō.

¹⁹ Nā nāa nūu ũa, ntē ũa káchu'ũ ũa.

Ntē xoxo tekú i tátsin ũa itsi kán.

²⁰ Ntē ũa ká'nu ka ũa choo é tá'nu, ntē ũa nantá'va ũa metsa é dā vé kakene u'me un tsi da nté kúvi vii ũa é kōo é vā'a.

²¹ Kuenta iña nā ne, kuntetu dá kaniñ ñūxiví san é ni'i i é vā'a nta'a Xuva kō, ka'an Ísaia.

Dā ntáka'an nā'a san é nuu é ũa vā'a san nima Jesúsú
(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Xee ní'i ũa uun ñatíi mí tuví Jesuu. Ñatíi san ne, skuaa ũa ne, ñi'i ñā di, tsi nuu é ũa vā'a nima ũa. Ntavá'a Jesuu ũa ne, naka'an ũa ne, nākoto ũa. ²³ Koó dá kúdu'va un ntíi ntíi ũa'a san, ntáka'an ũa:

—¿Vá ũa sá'a ntu é i'xá ika Dávii? —ka'an ũa.

²⁴ Ntá tsi dā téku ũa fariseú san ne, ka'an ũa:

—Kúdi Belsébuu, tó'o é ũa vā'a san, kaxé'e é kākuví kade ũa kanakunu ũa é ũa vā'a san —ka'an ũa.

²⁵ Iní Jesúsú nee é ntádē kuení ũa ne, kaka'an ũa ni ñā:

—Da nēé ka ũuu mí ntánāa mí ñā ne, kunaa. Uun ũuú, ō uun ñavi'i é kuví ũa uvi dava ũa ne, ũá kúti ũa, tsi kíi nteé xio ta'an mí ñā. ²⁶ Te mí tó'o é ũa vā'a san kanakūnu é ũa vā'a ní'i i ne, ntánāa mí í. ¿Ntē ntu koo ní'i ntii i é vii í, kuan? ²⁷ Diví ntō ne, ntáka'an nto é kanakūnu u é ũa vā'a san kuenta iña Belsébuu, tó'o é ũa vā'a san. ¿Xoó ntu kuenta iña í kanakūnu ũa ntántikin nto é ũa vā'a san? Ña ntántikin ntó san ne, diví ñā é ini ũa tsi ũa te kuenta iña tó'o é ũa vā'a san é kúvi nakunu o é ũa vā'a san. ²⁸ Xu'ú ne, kuenta iña Espiritu Xuva kō san é kanakūnu ú é ũa vā'a san. Dukuān ne, e xéé Xuva kō mí ntoo nto é kadé kú'vē ũa iña nto ve.

²⁹ ¿Xoó ntu kuví kí'vi i má vi'i ũa dóo xení i é kí'vi dú'u iña ũa tē ũa di'na kí'ni ũa ũa? Kidáa ne, kuví ntada ixu ũa vi'i ũa.

³⁰ Xoo é ũa kákuiñi'i i kó ne, ũá kañ'e ũa da xe'é ko. Xoo é ũa kánatee kuitin i iña ko ne, katsoo xaa ũa.

³¹ Tsikān é káka'án u ni ntō tsi kada ka'nu iní Xuva ko ni ñā'a san kuétsi ũa, da nēé ka nuu i é vii ũa, é ká'an ũa, ntá tsi te ká'an kíni ũa iña Espiritu Sántu sán ne, ũá kada ka'nū iní Xuva ko ni ñā. ³² Xoo é ká'an ntée i ko, xu'u é vēxkúvī ú ñatíi ne, kuví kada ka'nu iní Xuva ko ni ñā, ntá tsi xoo é ká'an ntée i Espiritu Sántu sán ne, ũá kada ka'nū iní Xuva ko ni ñā nté vevii, nté ntūvi é vē'xi.

Kutuni ko nté kaa utun san te kíi kiti i
(Lc. 6:43-45)

³³ Te vā'a utun sán ne, vā'a kiti i. Tē ũa vā'a utun sán ne, ũa vā'a kiti i. Kutuni ko nté kaa utun san te kíi kiti i. ³⁴ ¡Tatá koo nto! ¿Ntē koo kuví ka'an nto é vā'a dá ũa vā'a nima nto? Da nēé ka é nuu tsitu nima kó ne, diví é káka'an xú'u kō. ³⁵ ũa é vā'a ũa'a ne, vā'a nima ũa ne, vā'a ó kaka'an ũa. ũa é ũa vā'a ũa'a ne, nuu tsitu nima ũa é kíni kaa, ne, kaka'an ũa é kíni kaa. ³⁶ Ntá tsi kaka'án u ni ntō, tsi diví ntūvi é ta'xi Xuva kō é ntō'o nto ne, ká'ān un ntíi ntíi ũa'a nté kui kuan ō ka'an ũa da nēé ka tú'un é dotō tsi ka'an ũa. ³⁷ Tsi kídāa ne, ká'an Xuva ko te vā'a nto, o tē ũa vā'a nto kuenta iña i é ká'an nto —ka'an Jesúsú.

Ña kini ntáa san ntañkan ũa nuu i é dóo ka'nu
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Kidáa ne, nantíko kōo mastrú lei san ní ũa fariseú san, ntáka'an ũa ni Jesúsú:

—Mastrú, ntio nti é vii ntó uun nuu i é dóo ka'nu —ka'an ũa.

³⁹ Ntá tsi nantíko koó ũa, kaka'an ũa:

—Koó da ña kini ntáa san, ña é ña ntákuinti'xe i san, ntio ña nuu i e dóo ka'nu. Ntá tsi ñá kīnī ka ña nuu i e dóo ka'nu, mii tsi nuu i é idé ña ka'án naa Xuva ko kidaā, ñá nani Jōnaa. ⁴⁰Tsí vata ō kúvi Jonaá san é uni ntúvi, uni nīñu inúu ña ini i'xi tséé ka'nu sán ne, kuan koo kunūu ntú'xi u, xu'u é vēxkúvi ú ñatīi. ⁴¹Vl'í a vé ne, xéé ntúvi é ká'an Xúva ko xōo e vá'a i ne, xoo é ña vá'a i, ña ntántoo ntuvi sá'a. Kidáā ne, ña ñuú Nínive san ne, ká'an ntéé ña ña. Tsí ña ñuú Nínive sán ne, nātivi ini ña da téku ña é káka'an ntódo Jonaa. Vevii ne, i'a xee ú e dií ka ka'nu ña'a u é Jonaa. ⁴²Uun ká tuku ne: Ñadī'i, ñá é idé reina ñuú Sebá ne, nákuntītsí ña é ká'an ntéé ña ña ntántoo vevii. Tsí divi ñá é kī'xi ña uun ñuú e dií ka iká vata koo é tekū ña tú'un e dóo kī'in inī i, é káka'an rei Salamuun. Vevii ne, i'a xee ú e dií ka ka'nu ña'a u é Salamuun.

É ña vá'ā é kantiko kōo
(Lc. 11:24-26)

⁴³Te ntíi uun é ña vá'ā san nima ñá'a ne, dotō tsí kaika ñuú itsi, kanantukū mī'i kūtuvī da'na, ntá tsi ña kanī'i. ⁴⁴Kidáā né, kadē kuení i: “Ntiko kōo u nú vi'i kó kán mī ntáka u”, dé kuení i. Dā náxéé ne, ixu dukuān. É ntúntoo ne, kanine ve. ⁴⁵Kī'in né, kuntēka ká u'xe é ña vá'ā e dií dií ka kini ntáa é divi. Kí'vī nti'i nima ñá'a sán ne, ikan kuntōo. Kidáā ne, dií dií ka kini koo kuvi ni ñá'a san é dī'na. Kuan kōo kuvi ña'a, ña é kīni ntáa, ña ntántoo vevii —ka'an Jesús.

Dī'i Jesús ni enī ña
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶Kaka'an dúkuan Jesús ni ñá'a sán da xéé di'i ña ni enī ñá ne, ntáñī ña kí'i kán e ncho ka'an ñá ni ñá. ⁴⁷Uun ña'a ne, kaka'an ñá ni ñá:
—Dī'i nto ni enī ntó ne, ntáñī ntéé ña kí'i kán e ncho ka'an ñá ni ntó —ka'an ña.

⁴⁸Ntá tsi nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Xoó ntu é di'i kó? ¿Xoó ntu é enī kó? —ka'an ña.

⁴⁹Káta nteé ña nta'a ña mí ntōo ña ntántikin ñá ne, kaka'an ña:

—Ña sá'a é di'i kó ni enī kó. ⁵⁰Tsí da xōó ka ña'a, ña é kade é ntio Uvā kó, ña é tuvī e dukún kán né, divi ñá é enī kó, divi ñá é tã'an kó, divi ñá é di'i kó di —ka'an ña.

13

Ntéé nteé tsi kaka'an Jesús iña ñá kaeté xaa ntikin
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹Divi tsi ntúvi tsikan kíi Jesús nu vī'i sán ne, kué'en ña kukūtúvi ña diñi mínī san. ²Un vá'a tsi títin ña'a náataká nuu ña mí tuvī ña. Dukuān ne, inuu ña tun ntóo san ne, ikan tsi itúvi ña. Un ntíi ntíi ña'a san ntáñī ñá diñi ntute san. ³Ná te da dii núu i e ntáa ña ni ñá'a san é kanakuā'a ña ña. Kaka'an ña:

—Uun ntuvi ne, uun ña'a kúkáté xaa ña ntikin. ⁴Da ñá kaeté xaa ña ntikin sán ne, ío ne, kó'xo itsi san. Xéé láa sán ne, e'xí ti. ⁵Ío ntikin sán ne, kó'xō mí dóo xuu mí ña túvi kué'e nté'u. Váta tsí e ná'a ne, kēne xuku i, tsí ña túvi mí kī'in xó'o i. ⁶Ntá tsi da dóo naí'nī ne, xi'i dií xuku i. Tsí ña ni nani'i xo'o i nté'u ne, itsi. ⁷Ío ntikin sán ne, kó'xō mí kaa xuku iñū. Xí'i nūu xuku vá'ā san, tsí un tavī nuu tsi xuku iñū san da é'nu. ⁸Ío ntikin sán ne, kó'xo ñu'u vā'á ne, kīi kiti i. Ío e kīi uun sientu kiti i é uun ditsin í ne, ío ne, kii te ūni díko ne, ío e kīi te ōko u'xi. ⁹Xoo e katéku í ne, na kīni —ka'an ña.

Nté kui nteé nteé tsi kaka'an ña
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰Kidáā ne, vé'xī ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Nté kui kuān ó kantaa ntu nto ni ñā'a san? —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nt'ó ne, ntáduku ntée nto é kūtuni nto nuu i é iō xu'u iña i mí kadē kù've Xuva kō, ntá tsi ña ntáduku ntée tuku ña'a san. ¹² Tsi xoo ñā'a, ña é iō iña í ne, nī'í ká ña ne, kué'ē ká koo iña ña. Ntá tsi xoo ña'a, ña é ña tuvi iña í ne, naki'í ka é iō iña ña. ¹³ Dukuān né, kuān ó kantaa ú ni ñā'a san, tsi kuān te ntaíto ña ne, ña ntaíni ña. Kuān te ntátekú ña ne, ña ntaíni ña. Ña ntaéni tú'un ña. ¹⁴ É kūntaa ntí'xe vatā ó kaka'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko, dá kaka'an ña kidaā: Kuān te tekú ña, ntá tsi ña kí'in diki ña;

kuān te koto ña, ntá tsi ña kiní ña.

¹⁵ Tsi ña sá'a ne, é ntuka'xi nima ñā ne,

vata te neé nuu ntúdo lo'xo ña ne,

kanti'u núu ña,

vata koo é ña kiní ña,

vata koo é ña tekú ña,

vata koo é ña kani tútun ña,

vata koo é ña ká'án ñā nī ko é ntavá'a ú ña,

kuan ó ka'an Xúva kō,

ka'an Ísaia.

¹⁶ Ntá tsi nto'ó ne, dōo diní nto tsi ntaíni nto ne, ntátekú nto. ¹⁷ Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntó tsi ña te da díi ña ntáka'án naa Xuva ko kidaā ne, un vá'a tsi ncho kiní ña é ntaíni nto vevii, ntá tsi ña ni iní ña. Ncho tekú ña é ntátekú nto, ntá tsi ña ni tekú ña.

Kaka'an Jesús neé kani tú'un iña ñā kaeté xaa ntikin san

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Kíni nto sá'a iña ñā kaeté xaa ntikin san. ¹⁹ Te tēkú ña'a tú'un iña i mí kadē kù've Xuva kō né, tē ña kani tútun ña ne, kí'xi tó'ó e ña vá'a san ne, naki'í nuu tú'un é ínúu nima ñā, vatā ó de láā sán ni ntikin é kō'xó itsi san. ²⁰ Divi ntikin é kō'xó mí dóo xuú ne, vata kaa tú'un va'á san kaa, e ntátekú ña'a san ne, ura tsi i xkúntee iní ña. ²¹ Ntá tsi da ñā ni kuintí'xe vá'a ña ne, ña ná'a tsi kutíi ña. Tē ntáka'an ntée ña'a san ña ne, tē ntáde xení ña ni ñā kuenta iña i e kuintí'xe ña ne, ura tsi i xtuví mii ña e kuintí'xe ña. ²² Ntikin é kō'xó nuu mí kaa xuku iñu sán ne, vata kaa da ntátekú ña'a san tú'un va'á san kaa, ntá tsi díi díi ka ntio ña é iō ñuxiví sa. Ntánantuku ñā diu'un é kukuika ña ne, ntáakunáa iní ña tú'un va'á san. Ña kaidiá'vi ká i iña ña. ²³ Ntikin é kō'xó nuu ñu'u va'á san ne, vata kaa te téku uun ña'a ne, kuintí'xe ña. Kade ña é kaka'án ne, iō ntúvi vá'a iña ña. Vata kaa ditsin utun vá'a san kaa, e kíi uun sientu kíti i, o te ũni díko, o te óko u'xi —ka'an ña.

Nté nteé tsi kaka'an Jesús iña xuku é ña vá'a má trigu

²⁴ Ntāa xtuku Jesús nuu i sá'a, kaka'an ña:

—Mí kadē kù've Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a, ña e éte xaa ntikin trigu máña ña kan, kāa. ²⁵ Ntá tsi da nñ ntákidi ñā'a san ne, xée ũun ña'a, ña kakune'u iní i nī ña né, éte xaa ña ntikin é ña vá'a san má trigú san ne, da ínu ña. ²⁶ Dā kéne xuku trigú san ne, nta'á kiti i ne, kéne xuku é ña vá'a sán di. ²⁷ Xée ña ntáde tsiñu iña tó'ó vī'i sán ne, ntáka'an ñā ni ñā: “¿Ñā te ntikin vā'a ntu éte xaa nto máña nto kán? ¿Mí'i ntu vē'xi xuku é ña vá'a san?”, ka'an ña. ²⁸ Kaka'an tó'ó vī'i sán ni ñā: “Á tē ñā kakune'u iní i nī ko éte xaa ña ntikin é ña vá'a san”, ka'an ña. Kidaā ne, ntáka'an ñā ntáde tsiñu san ni ñā: “¿Ntio ntu nto é tú'un ntí xuku é ña vá'a san?”, ka'an ña. ²⁹ Ntá tsi kaka'an tó'ó ñā: “Ñā'a, tsi dā ná tú'un nto xuku trigú san ni xūku é ña vá'a san. ³⁰ Na kue'nu mii ntuvi nuu i da nté xée ntúvi é ta'vi ō. Kidaā ne, ká'án ú ni ña kata'vī sán te

dī'na tu'un ña xuku é ña vá'ā sán ne, na ntada ña dōko í dá ká'mi ña. Kidāā né, na tsū'un vá'a ña kiti trigú san ini xaká ko", ka'an ña —kuan ō ka'an Jéssu.

Nteé nteé tsi kantaa Jesuu iña ntikin kúli

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Ntāa xtuku Jesuu uun nuu i, kaka'an ña:

—Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a, ña e éte xaa ntikin kuli mña i kan, kaa. ³² Dii ka kuetsi ntikin kúli san é un ntii ntii ntikin, ntá tsi dá kúna'nu ne, díi ka na'nu xuku i; vata ntāa utun ntāa. Ntáxee láá, kiti ntaiko e dukun kán ne, ikán ntáde vá'a ti taka ti má nta'a i kán —ka'an ña.

Nteé nteé tsi kantaa ña iña u'xen ía

(Lc. 13:20-21)

³³ Ntāa xtuku ña uun nuu i, kaka'an ña:

—Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa u'xen ía kaa, é kánadaká ñadí'í san uni xku've árina váta koo é nāneñu u'xen san —ka'an ña.

Nté kui kuān ó kantaa Jesuu núu i sá'a

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Nteé nteé tsi kaka'an Jéssu ni ún ntii ntii ña'a san. Da mii kuē'en tsí nuu i

sá'a kantaa ña ni ña dá kakā'an ña ni ña kuenta iña i mí kadē kú'vé Xuva kō.

³⁵ Kuān o dé ña vata koo é kúntaa é kaka'an ña ka'án naa Xuva ko kidaā:

Ntaa ú ni ntō nuu i sá'a,

ka'án ú nuu i é iō xu'u un tsi nte dá dé kú'vé Xuva ko ñūxiví san, ka'an ña.

Kaka'an Jéssu nee iñā ncho ka'an iña xuku é ña vá'ā san é kaa má trigu

³⁶ Kidāā né, ntāka Jesuu mí dōo ntoo ña'a sán ne, kí'vi ña má vi'í kán. Xéē ña ntántikin ña ne, ntaikan ña é ká'an ña nee iñā ncho ka'an é ntāa ña iña xuku é ña vá'ā san e é'nu máña ña kán. ³⁷ Kaka'an Jéssu:

—Ña éte xaa ntikin vā'ā san ne, vata kaa xu'u é vēxkúvi ú ñatí kaa ña.

³⁸ Mña ña kán né, vata kaa kani ñūxiví san kaa. Ntikin vā'ā san ne, vata ntāa ña ntáduku nteé Xuva kō ntāa. Ntikin é ña vá'ā san ne, vata ntāa ña ntáduku

ntée tó'ō e ña vá'ā san ntāa. ³⁹ Ña kakune'u iní i ní kó ne, vata kaa ña éte xaa ntikin é ña vá'ā san kaa ña ne, tō'ō é ña vá'ā san ña. Ntūvi é ta'vi ō ne, vata

kaa ntūvi tē ntí'í ñūxiví sa kaa. Ña ntáta'vi sán ne, vata ntāa ánje Xuva kō ntāa ña. ⁴⁰ Vata ō ntáda ña dōko i é ña vá'ā sán ne, ē'mi ña né, kuan koo kuvi tē ntí'í

ñūxiví sa. ⁴¹ Xu'u é vēxkúvi ú ñatí ne, taxnúu ú ánje ko mí kadē kú'vé Xuva kō ne, nakuitā ña un ntii ntii ña'a, ña e ntáde é víi tuku ña'a é kini kaa, ní ña

é ntáde mii é kini kaa san. ⁴² Katé nuu ña ña iní ñu'u dū'xé san. Un vá'a tsi kueku ña'a sán ne, naka'xí ka'ñí ña nú'u ña. ⁴³ Kidāā ne, xóo ña'a, ña ntáde é ntio Xuva kō ne, xí'í nuu ka'nu ña mí kadē kú'vé Xuva kō, vatá ó kaxi'í nuu

ngántí san. Xoo é katekú i ne, na kīni i.

Kantaa Jesuu uun nuu i é vā'a é nuu ntú'xi

⁴⁴ Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun nuu i e dōo va'a é nuu ntú'xi má ñu'u kan kaa. Nāni'í uun ña'a ne, ikan tsi náxnuu ntú'xi xtuku ña. Ñá tē nté kaa diní ña. Kí'in ña né, nadiko ntí'í ña é iō iña ña ne, dá kuīn ña ñu'u san.

Kantaa Jesuu iña kiti e dōo nuu á'vi i é kaē'nu ini tsi'xi

⁴⁵ Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ña kadiko kaa, ña é kanantukú kiti e dōo nuu á'vi i, e dōo va'a. ⁴⁶ Uun tsi kiti e dōo va'a, é nuu á'vi kue'en nāni'í ña ne, kí'in ña né, nadiko ntí'í ña é iō iña ña ne, dá kuīn ña ti.

Kantaa Jesuu iña xunu

⁴⁷ Mí kadē kù'vé Xuva kō ne, vata kaa xunu kaa, é kanakuítá nuu ña'a san iní míni kán é tavá ñá un ntíi ntíi nuu tsákā san. ⁴⁸ Dā tsítū ne, nantíi ña diñi ntute kán. Ikān intóo ña nakaxnúu ña ti. Tsáká vā'á san ne, natsu'un ña ti iní xiká san. Kiti é ña vā'á san ne, éte ñá ti. ⁴⁹ Kuan koo kuvi tē ntí'i ñuxiví sa di. Kí'xi ánje Xuva kō ne, nakaxnúu ña xoo é vā'á i, xoo é ña vā'a i. ⁵⁰ Nakuitá ñá xoo é ña vā'a i mé'ñu ñu'u du'xé san. Ikān dóo kueku ña'a san ne, naka'xí ka'ñi ña nú'u ñá —ka'an Jesús.

Núu i e dóo va'a é xéé nī é ata

⁵¹ —¿Ntáñe'e diki ntí'i ntu nto un ntí'i nūu i sá'a? —tsixe'e Jesús ña.

—Ntáñe'e dikí nti —ka'an ña.

⁵² Kidáa ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Un ntíi ntíi mastrú lei, da ntánakua'a ña iña i mí kadē kù'vé Xuva kō ne, vata kaa tó'o ví'i san kaa ña. Tsi tó'o ví'i sán ne, kanatava ña é xéé nī é atá san mí ñu'u vā'a iña ña dá ntio ña —ka'an ña.

Dá tūví Jesuu ñuú Nazaree

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Dā kúvi ntáa Jesuu sá'a né, ntaka ña ikān. ⁵⁴ Kué'en ña ñūu míi ñá ne, nakuá'a ña ña'a má ví'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. Koó dá kúdu'va ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntū nakua'a ñá sá'a e dóo iní ña, e dóo kade ña nuu i é dóo ka'nu san?

⁵⁵ ¿Ñá ntu te divi ña é i'xá ña kade va'a utun? ¿Ñá te María ntu di'i ñá? ¿Ñá ntu te ení ña Santiau ni Jósee ni Símuun ni Júdá? ⁵⁶ ¿Ñá te divi ta'an ña ta'nú ntoo ñuú ko á di? ¿Mí'i ntu vē'xi é dóo kí'in iní ña sá'á kuan? —ka'an ñá'a san.

⁵⁷ Ncho kuúdiin ñá'a san ni ñá, ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Ña kaka'an naa Xuva kó ne, ntaíko ñu'u ñá'a san ña; ntá tsi ña ñuú mii ña ní ñavi'i ña ne, ña ntaíko ñu'u ña ñá —ka'an ña.

⁵⁸ Ná kué'e núu i e dóo na'nu ide ña ikān, tsí ña ni kuintí'xe ña'a san ña.

14

Dá xi'i Juaán Bautista

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Ntuvi sá'a ne, Herodé, ña é de ku'vé iña ñuú Galileá ne, tēkú ña iña Jesús.

² Kaka'an ñá ni ña ntáde tsiñu iña ña:

—Ña tsikán ne, á tē Juaan Bautista ña. Á tē ntóto ña e xi'i ña. Dukuān é kúvi ide ña nuu i e dóo ka'nu san —ka'an ña.

³ Tsi Herodé sán ne, tēñ ña Juaán ne, kí'ni ña ña ne, xnuu kutu ña ñá kuenta iña Heródia, ñad'i' ení ña, ñá nani Felipe. ⁴ Tsi kaka'an Juaan ni Herodé:

—Dōo xii kaa é naki'i nto ñad'i' ení nto —ka'an ña.

⁵ Herodé sán ne, ntio ña é ká'ni kue'en ñá Juaán san, ntá tsi u'ví ña ña'a san, tsi dé kuení ña'a san tsí Juaán san ne, ña kaka'an naa Xuva ko. ⁶ Ntá tsi dá xee víko é kaku Herodé ne, it'e e dióko Heródia nuu ña'á san, ña vexká'xi viko san. Ná tē nté kaa diñi Herodé san kidaa ne, ⁷ xé'e ña xu'u ña ní dioko Herodia tsí nuu é ntāa ntí'xe i é kué'é ña tún da nēé ka é kákán tun. ⁸ Tsi'i di'í tún dikí tun nēé é kákán tun ne, kaka'an tun:

—Tā'xi nto kó dikí Juaan Bautista vevíi. Xntekū nto nú kō'o —ka'an tun ni Hērode.

⁹ Kidáa né, kūnta'xa iní rei Herodé san. Ntá tsi kaka'an ñá te kuan kōo kuvi, tsí mé'ñu ñá'a san xé'é ña xu'u ña. ¹⁰ Taxnúu ña é na ká'nté tu'un ña dikí Juaán san viutun kán. ¹¹ Xntekū ñá dikí Juaan nú kō'o ne, xé'e ñá tún, dá nakué'ē tún di'í tun.

¹² Dā xeé ña ntántikín Juaán san ne, nāki'i ña kuñu ñā ne, ixkú'xi ña ñā. Kidáā ne, kué'en ña kükoto ñā Jēsuu nté o kúvi.

Dā xe'é Jesuu é kā'xi u'un míl ñā'a
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Dā téku Jesuu nté o kúvi Juaan Bautistá san ne, ínuu ña tun ntóo ne, kué'en ñā mí xoxó ñā'a. Ntá tsi dá kútuni ñā'a sán ne, kué'en ña kúntikín ñā ña. Ntaíka ña dí'in ñā. ¹⁴ Dā ntíi Jesuu tún ntóo san ne, ínii ña tsí ña te nté kaa tíñ ñā'a. Ntúntá'ví ínii ña ña ne, ntavá'a ña ña nchokuví san, ña é ntéka ñā'a san. ¹⁵ Dā kuáa ne, xéé ña ntántikín ñā ne, ntáka'an ña:

—Xoxó kantoo i i'a. É kuáá ve. Taxnúu nto ñā'a san é na kí'in ña ñúu kuetsi san vata koo é kuñin ña é kā'xi ña —ka'an ña.

¹⁶ Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá kuetsi é kí'in ña. Dívi nto kué'é xnto é kā'xi ña —ka'an Jēsuu.

¹⁷ Kidáā ne, nantíko koó ña, ntáka'an ñā ni ñā:

—Ú'un kúdii tañú'u ío ni úvi kudii a tsákā —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jēsuu:

—Tá'xi nto —ka'an ña.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an ñā ni ñā'a san é na kúntóo ña nu ité sán. Kí'i ña u'un tañú'u sán ni ntúvi a tsákā sán ne, íto ña e dukún kán ne, nákué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, kátsin dava ña tañú'u sán ne, xé'e ñā ña ntántikín ña é na tsí'i ña nta'a ñā'a san. ²⁰ E'xi nta'a ñā'a san, un ntíi ntíi ña. Kidáā ne, natákā ñā ta'vi í é ntoó ka ne, natsu'un tsitu ña ūxuví ka xika. ²¹ Ñá te da ū'un míl ñatíi san é'xi ña. É nté ña ni ka'vi ña ñadi'í san, nté í'xá san.

Dá íka Jesuu nú ntúte kan
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntántikín ña é kú'un ña ínii tun ntóo san e kí'in ña uun xo díñi ntute san. Dívi ña ne, ítúvi ka ña da nté ntaka ntí'i ñā'a san. ²³ Dā nátaxnúu ña ñā'a san kunú'u ñā ne, kúxee ña xuku kán vata koo é da míi tsi ñā ka'an ntá'vi ña. Dā kuáa ne, ínuu míi ña ikán né, ²⁴ dōo kuíka tun ntóo san mé'ñū míni san. Un vá'a tsi kanaduku ntúte san ata tún ntóo e dōo kainu tatsín san. ²⁵ Dā vé'xi túvi ne, kué'en Jēsuu mí ñū'u ña, kaika ña nú ntúte san. ²⁶ Ntá tsi dá ínii ña ntántikín ñā ña tsí kaika ña nú ntúte sán ne, ñā té nté kaa nta'vi ña. Ntákachu'u ntáa ña, ntáka'an ña:

—jUn kaa ña ntíxi! —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi ura tsí i kaka'an ñā ni ñā:

—jÑá ku u'ví nto, tsí xu'u! —ka'an ña.

²⁸ Kaka'an Pedru ni ña:

—Te dívi nti'xe ntó, Tó'ó, ká'an ntó é na kí'xi u mí kaika nto nú ntúte san —ka'an ña.

²⁹ Kaka'an Jēsuu:

—Kí'xin ni —ka'an ña.

Pedru ne, ntíi ña tún ntóo san ne, íka ña nú ntúte san é kí'in ña mí ntitsi Jēsuu. ³⁰ Ntá tsi dá ínii ña tsi dōo kainu tatsín san ne, ú'ví ñā ne, íñi ntu'u kúkií nto'o ña ínii ntute san. Un ntíi tsí kána ña:

—jXntii ntó ko, Tó'ó! —ka'an ña.

³¹ Ura tsí i nakurkáa Jēsuu ntá'a ña ne, nātava ña ña. Kaka'an ñā ni ñā:

—jNté o ntú íña o é ña kákuinti'xe o! ;Nté kuí ña ni kuínti'xe ntu o? —ka'an ña.

³² Dā nakú'un ña ntuvi ñā tun ntóo san ne, kúkadín tatsín san. ³³ Ñā ñu'u ínii tun ntóo san ne, nákuñití ña nūu Jēsuu, ntáka'an ña:

—jNuu é ntaā i tsí í'xá Xuva nti'xe ko ntó! —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñá nchokuvi ñúú Genesaree
(Mr 6:53-56)

³⁴ Dā kúvi ita ntí'xin ña ntute sán ne, xée ña ñúú é nani Genesaree. ³⁵ Dā íni ña'a san, ña ntántoo ikān, e vé'xi Jesuu ne, taxnúu ña tú'un íña un ntíí ntíí ñúú tsikán ne, ntēka ña'a san ña ntánchokuví san, un ntíí ntíí ña. ³⁶ Íkan ña Jesuu é kuān te ntete dóo ña na tñin ntá'a ña. Ña é tñin nta'ā sán ne, ntüvá'a ña.

15

Nee íña é kade i é kánat'vi ña'a sán nuu Xuva ko
(Mr 7:1-23)

¹ Kidáa ne, xée ña fariseu ní mastrú lei san, ña ntoo ñúú Jerusaleén, nte mí tuví Jesuu ne, ntáka'an ñá ni ñá:

² —¿Nté kúí ña ntáde ntaa ña ntántikin ntó vatá xkoó ini ñáta kō? Tsí ña ntánta'a ña dá ntaé'xi ña —ka'an ña.

³ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—¿Nté kúí ña ntó ne, ña ntáde ntaa nto é káka'an Xúva kō, é ntio nto kúntikin ntó vatá xkoó ini mí ntō? ⁴ Tsí kaka'an Xúva kō: “Kuiko ñu'u nto uva nto ni dí'i ntō”, ka'an ña. Ká'an xtúku ña dí: “Xoo é ká'an kīni i íña uva i ni íña dí'i i ne, da míí é kúvi i”, ka'an ña. ⁵ Ntá tsi ntó'ó ne, ntáka'an nto tsí kuví ka'an ñá'a san ni uva ña ni dí'i ña: “Ña kúvi ntxíí ú nto, tsí íñá ko ne, nāku'é'e ú nta'a Xuva kō.” ⁶ Te kuan kōo ka'an ñá ne, ñá kantío é ntxíí ña uva ña nté dí'i ña, ka'an nto. Dukuān ne, ntáde nto vatá xkoó ini ñáta ntō e ntánakuitā nto é káka'an Xúva kō. ⁷ Ntáka'an ntó tsi ntáde ntaa nto é káka'an Xúva kō, ntá tsi ña ntáa. Dōo vá'ā o ka'an Ísaia kuénta íña nto dá kakā'an ñá naa Xuva ko:

⁸ Ña sá'a ne, kúdií rki xaa ña ntéku da ntáka'an ñá e dóo ntánuu ini ña ko, ntá tsi ña te ntánñ nima ñá e ntánuu ini ña ko.

⁹ E ntaá i e ntánuu ini ña ko,

tsi e ntánakuā'a ñá ne, da míi tsí e ntáka'an ñá'a san.

Kuan o ka'an ña —ka'an Jéssuu.

¹⁰ Kidáa né, kána ña ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Kini nto né, na kí'in díki nto: ¹¹ Ñá te ña é káki'vi ini xú'u ko kán kade i é kakudentü nima ko, ntá tsi nee íña é ntii xu'u kō né, ña é kade i é kakudentü nima ko —ka'an ña.

¹² Kidáa ne, xée ña ntántikin ña mí tuví ña ne, tsixe'e ña ñá:

—¿Kútuni ntú nto é kúdiin ñá fariseú san da téku ña é káka'an nto? —ka'an ña.

¹³ Kaka'an Jéssuu:

—Da neé ka utun é ña ni í'xi Uvā kó ne, nātu'un ña uun tsi nte xó'o i. ¹⁴ Na koo míi nto ña. Vata ntáa ña kuāa ntáa ña é dotō tsi ntántēka ña ña'a. Te uun ña kuāa nteka ña ña kuāa ni'í ña ne, ntuví tsí ña kó'xo nuu ña xaví san —ka'an ña.

¹⁵ Kidáa ne, kaka'an Pedru ni ña:

—Ká'an nto ní ntí nee íñá ncho ka'an núu i sá'a —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—¿Vāta tekú kie'en ntxú nto? ¹⁷ Ñá ini ntú nto tsí da neé ka é káki'vi xu'u kō ne, kaita nti'xin i'xi ko kán ne, da kidáa ntíi xtuku kúñu kō? ¹⁸ Ntá tsi nee é kīni kaa é kakii xu'u kō né, ntē nima ko kakéne ne, ña é kade i é kakudentü o. ¹⁹ Tsi nté nima ko kakéne é kīni o kadā kuení kō, é ká'ni o ña'a, é kadā xení o ni ñadí'í tuku ña'a, é kadā xení o ni ñadí'í, ña vata tánta'a, e kí'í dú'u o, é ká'an ó doveté, é ká'an kīni o íña ña'a. ²⁰ Sá'a kade i e ntákudentü ña'a sán nuu Xuva ko. Ntá tsi te ña nta'a o da ka'xi o vatá xkoó ini ntó ne, ña te dívi i é kade i é kakudentü o nuu Xuva ko.

Ñadĩ'í, ña vé'xi tuku ñuu, kuínti'xe ña Jesuu
(Mr. 7:24-30)

²¹ Ntáka Jesuu ikān ne, kué'en ña etsin ñuú Tíru ni ñuú Siduun. ²² Ikān tuví uun ñadĩ'í, ña vé'xi ñuú Canaán ne, ñé'e ñā mí tuví Jesuú ne, kaka'an ñā:

—¡Ntuntá'ví ini nto ko, Tó'ó, I'xá Davií! ¡Un vá'a tsi kanto'o dióko kó kuenta ñā é ña vá'ā san é nuu nimá tun! —ka'an ñā.

²³ Nté uun tú'ün ñā ni ká'an Jéssuu ni ñā. Kidāā ne, xéé ñā ntántikin ñā ne, kaka'an ñā ni ñā é na nakunu ñā ñadĩ'í san. Ka'an ñā:

—Nakūnu nto ñā, tsi dóo du'xen ka'ān ñā é ntíkin ñā kō —ka'an ñā.

²⁴ Kaka'an Jéssuu:

—Taxnuu Xuva kō ko é xntiī ú da mii tsī ñā kúnaa, ñā ntáduku ntée tatá ñā Israee —ka'an ñā.

²⁵ Ntá tsi xéé etsin ñadĩ'í san ne, ínchiti ñā nūu ñā ne, kaka'an ñā:

—¡Vii nto da xe'e, Tó'ó, xntiī ntō ko! —ka'an ñā.

²⁶ Kaka'an Jéssuu ni ñā:

—Ñā vā'ā ō é naki'i o tañú'ū é kā'xí i'xá kō dá kué'é ō tīnā san —ka'an ñā.

²⁷ Ñadĩ'í san ne, kaka'an ñā:

—Nuu é ntaā i é kākā'an nto, Tó'ó, ntá tsi tīnā sán ne, ntaé'xi ti utsi i é kākō'xo má mēsa tó'o tī —ka'an ñā.

²⁸ Kidāā ne, kaka'an Jéssuu ni ñā:

—Dōo vá'ā ó kakuinti'xe o. Kuan koo na kuvi vatá ó ntio o —ka'an ñā.

Ura dú'va tsi i ntuvá'a dióko ñā.

Dōo títin ña nchokuvi ntavá'a Jesuu

²⁹ Ntáka Jesuu ikān ne, kué'en ñā diñi míni Galileá san. Kúxee ñā xuku kán né, ikān itúvi ñā. ³⁰ Nā te da dīi da dīi ñā'a xéé ñā mí tuví ñā ne, ntéka ñā ñā xné'e, ñā ni'i kui'í i, ñā kuāā, ñā ñi'í, ni títin ka ñā ntánchokuví san. Tsōo ñā ñā'a san nú dī'ín Jesuú ne, ntavá'a ñā ñā. ³¹ Koó dā kúdu'va ñā'a san da ini ñā e ntáka'an ñā ñi'í san, e ntuvá'a ñā ni'i kui'í i san, e nakaka ñā xne'é san, e nakini ñā kuāā san. Ntáka'an ñā e dóo ka'nu Xuva ñā Israee san.

Dā xe'é Jesuu é kā'xí kimi míl ñā'a
(Mr. 8:1-10)

³² Kidāā ne, kāna Jesuu ñā ntántikin ñā ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Kantunta'ví ini kó un ntí'í ntí'í ñā'a san tsi é ita ntí'xin uní ntúvi e ntántoo ñā i'a nī ko. Nā túvi ka é ka'xí ñā. Nā ntío kó nataxnūu ú ñā é kuan tsi koo, tsi ntákakin ñā, tsí dā ná koo vita ñā itsi kán dóko —ka'an Jéssuu.

³³ Ntáka'an ñā ntántikin ñā:

—¿Mí'i ntu kiki'í o tañú'ū i'a mí xoxo ntoo i? ¿Nté ntu koo xee tá'an é ka'xí ñā, é ñā te da dīi ñā'a san? —ka'an ñā.

³⁴ Kaka'an Jéssuu ni ñā:

—¿Títin ntú tañú'ū ni'i nto? —ka'an ñā.

Nantíko koō ñā, ntáka'an ñā:

—Ú'xe kúdií tañú'u ni ūvi kudii a tsákā —ka'an ñā.

³⁵ Kaka'an Jéssuu ni ñā'a san é na kuntoo ñā ñu'u kán. ³⁶ Kí'i ñā e u'xé tañú'ū sán nī tsákā sán ne, nākué'e ñā sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kidāā ne, ta'vi dáva ñā ne, xé'e ñā ñā ntántikin ñā é na tsí'í ñā nta'a ñā'a san. ³⁷ É'xí nta'ā ñā, un ntí'í ntí'í ñā. Dā kúvi ne, natáka ñā é ntoó ka ne, ú'xe xika nátsu'un tsítu ká ñā ta'vi i. ³⁸ Nā te da kimi míl ñatíí san é'xi ñā ne, nté ñā ni inté'vi ñadĩ'í san, nté i'xá san di. ³⁹ Nataxnūu ñā ñā'a san kidaā ne, nákunūu Jesuu tún ntóo san ne, da kué'en ñā ñuú Madala.

16

Dā íkan ña fariseu ni ñá saduceú san uun nuu i e dóo ka'nu

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Xéē ña fariseú san nī ña saduceú san é ncho koto nteé ña Jesuu. Ntaíkan ña te nañ'e ñá ña uun nuu i e dóo ka'nu é vë'xí e dukún kán. ² Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:

—Da kakuáā ne, ntáka'an nto: “Vá'a iñī tevāā, tsi dóo dito xntivi e dukún kan”, xkoó ka'an nto. ³ Tévāā ne, ntáka'an nto: “Dóo xóo iñī vevii, tsi dóo ñu'u viko xé'e i kan”, ka'an nto. Te ñni nto nté iñī da ntaíto nto e dukún kán, ¿nté kui ñá ini ntu nto nté koo kuvi ñuxiví sa, da ntaíto nto nté o kakuvi vevii? ⁴ Ña kini ntáa, ña ntáde é kīni kaa sán ne, divi ñá ntaíkan ña nuu i e dóo ka'nu, ntá tsi ña kué'e ká Xuva ko núu i é ntio ña, tsí da mií núu i váta o kúvi Jonaa san —ka'an ña.

Kidáā né, ntáka Jesuu íkán né, tsoo mií ña ña.

U'xen ía iña ñá fariseu

(Mr. 8:14-21)

⁵ Dā xee ñá ntántikin ña uun xo diñi ntute sán ne, kūtuni ña tsí kunánī ña é kuído ña tañú'ú. ⁶ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Kini nto ne, kuenta tsí víi nto ni ū'xen ía iña ñá fariseu ni ñá saduceú san —ka'an ña.

⁷ Kidáā ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña:

—Kuan o ka'an ñá, tsi ña ni ido o tañú'ú san —ka'an ña.

⁸ Ñi Jesuu née iña ntádē kuení ña ne, kaka'an ña:

—¡Mpa! ¿Nté kui ña ntákuinti'xe vá'a ntu nto? ¿Nté kui ntaítu'un ntu nto tē ña ni ido nto tañú'ú san? ⁹ ¿Vāta kutúni ntú nto? ¿Ñá ntu naka'an nto tsí u'un tañú'ú san é'xi u'un miil ñā'a sán ne, títín xiká ka ñu'u ta'vi i e ntóo ka é natáká nto? ¹⁰ ¿Nté ña ntu naka'an nto e u'xe tsi tañú'ú san e é'xi kīmi miil ñā'a sán ne, títín xiká ka ñu'u ta'vi i e ntóo ka é natáká nto? ¹¹ ¿Nté kui ña kañ'e diki ntu nto e ña te iña tañú'ú nti'xe san kaka'án u? Kuenta tsí víi nto ni ū'xen ía iña ñá fariseu ni ñá saduceú san —ka'an ña.

¹² Kidáā né, kūtuni ña tsí ña te kaká'an ña iña u'xen ía é kaidáka tañú'ú san, tsí kaka'an ñá ña nuu i é ntánakuá'a ña fariseu ni ñá saduceú san.

Dá kaká'án Pedru tsí Jesuu é Cristu ña

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Dā xee Jesuu ñu'ú é nani Cesárea Filipú ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña:

—Xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, ¿neé ntu ña'a ú, te ká'an ñá'a san? —ka'an ña.

¹⁴ Nantíko koō ña, ntáka'an ñá:

—Ío ñá ne, ntáka'an ña tsí Juuan Bautista nto. Ío ñá ne, ntáka'an ña tsí Jeremia ntó, o tuku ña'a ña kaka'án naa Xuva ko nto —ka'an ña.

¹⁵ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Ntó'ó ne, ¿xóo ña'a ntu ú, te kuiní nto? —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Símuun Pedru:

—Cristu ntó, I'xá Xuva kō ña kantító san nto —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Nté kuān nte vá'ā o ni o, Símuun, i'xá Jonaa. Sá'ā ne, ña te ñá'a ni nañ'e ñá o, tsí mií tsi Uvā kó, ña tuví e dukún kán. ¹⁸ Kaka'án u ni o tsi divín é Pedru ne, diví o ne, xúu ncho ka'an. Nú xūu sa'á xntítisí u xúkún ko. Ña kúvi víí doxí'í san nī ña'a, ña ntákuinti'xe i ko. ¹⁹ Ta'xí u o ntakáá iña i mí kadē kùlvé Xuva kō e dukún kán. Da xóo ka ña'a, ña é ío kuetsí i ñuxiví a ne, ká'ān tsí ña kúvi k'ívi ña e dukún kán. Kuan kōo víí Xuva kō e dukún kán di. Da xóo ka ña'a, ña

é ntuvá'a ni Xuva ko ñuxiví a ne, ká'án tsí kuvi kí'vi ña e dukún kán. Kuan kōo vií Xuva ko ni ña e dukún kán di —ka'an ña.

²⁰ Kidáa ne, kaka'an ñá nī ña ntántikin ña é ña ku ka'án kue'en tsí ña ni da xoó ka ña'a é Cristu ña.

Dá kakā'an Jesúsú é kuví ña

(Mr: 8:31-9:1; Lc: 9:22-27)

²¹ Nté ntūvi tsikán ne, eni ntu'u Jēsuu kaka'an ñá nī ña ntántikin ña é kantio é kř'in ñá ñuú Jerusaleen. Ikán ne, ñá te da dīi núu ī dóo nto'o ña nta'a ñatā sán nī tó'o dutú nī mastrú leí san. Ka'ní ña ña ne, te kūvi uni ntūvi ne, ntoto xtuku ña, ka'an ña. ²² Kidáa ne, kué'en xīo Pedru san ni ña né, ikán de tíi ña ni Jēsuu, káka'an ña:

—Ñá te sá'a e ntio Xuva ko, Tó'ó. Ñá te kuan kōo kuvi nto —ka'an ña.

²³ Ntá tsi xkokoto Jēsuú ne, kaka'an ñá nī Pedru:

—¡Ñá kuān xkoó ka'an, tsí kaka'an vātā ó kaka'an tó'ó e ña vá'a san! Ñá ku koton ntēen ko. Ñá te vatā ó kade kuení Xuva kō é kadē kuení o, tsí vata tsi ó de ña'a san káden —ka'an ña.

²⁴ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntántikin ña:

—Tē xoó ncho kuntikin í ko ne, ñá vií ka ña é ntio mii ña, ntá tsi na kuntikin ñá ko, kuān te na kuví ña. ²⁵ Tē xoó ntio í é nakaku ntuvi iña í ne, kunaá ña ntii dañu ntūvi. Ntá tsi tē xoó nakunaa í ntuvi iña í kuenta iñá ko ne, ní'i ña ntuvi vá'a iña ña ntii dañu ntūvi. ²⁶ ¿Neé ntu ni'i ñatíi san te ní'i ña dá kaniñ ñuxiví sa, te nākunaá ña é tduiña ña? ¿Nté ntu kaa ntá'vi ñatíi san é tduiña ña? ²⁷ Tsi xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, kí'xi ú nī ánjē ko. Dóo ka'nu ña'a ú, vatā ó ka'nu Uva kō. Kidáa ne, ntanáa ú ni ñá'a nee iñá idé ña xé un xé un ña. ²⁸ Nuu é ntaá í é káka'án u ni ntō. Iō ñá'a e ntáñi ñá i'a vevii ne, ña kúvi ñá da nté kiní ña é kixkadá kú'vé u ñuxiví sa —ka'an Jēsuu.

17

Dā nádama kúñu Jēsuu

(Mr: 9:2-13; Lc: 9:28-36)

¹ Dā kúvi iñu ntūvi ne, ntéká Jesuu Pedrú san ni Sántiau, ni ení ña, ñá naní Juan, kue'en ní'i ña ña ñuun xuku e dóo dukún ne, ² nuu tsi ña ne, nadama kúñu Jēsuu. Nuu ña ne, xi'í nuu vatā ó kaxi'í nuu ngántii san ne, dóo é nuu ña né, ntukui'xín kue'en. ³ Ura tsíkan ntii dító Muisee ni Élia, ñá ka'án naa Xuva ko kidaa ne, ntáka'an ñá ni Jēsuu. ⁴ Kidáa ne, kaka'án Pedru ni Jēsuu:

—Dōo vá'a o tsi ntoo ntí i'a, Tó'ó. Tē ntio nto ne, xntítsi ntí uni á vi'í i'a, uun iña nto, uun iña Muisee ne, uun iña Éliá di —ka'an ña.

⁵ Da nii káka'án Pedrú san ne, xéé ñuun viko e dóo kaxi'í nuu mí ntoo ña ne, távi núu ña. Kaka'an tátsin Xúva kō mé'ñu vikó san:

—Ña sá'a ne, I'xá mii kó, ña e dóo ntio ko. Dōo diní ko ni ña. Kini nto é káka'an ña —ka'an tátsin san.

⁶ Dā téku ña ntántikin ñá san sá'a ne, nántūvé ña kúñu ña ñu'u kán né, dōo u'ví ña. ⁷ Ntá tsi vé'xi Jēsuú ne, tiin nta'a ña ña ne, kaka'an ña:

—¡Nakuntáñi nto! ¡Ñá ku u'vī nto! —ka'an Jēsuu.

⁸ Dā íto ña ne, xōxó ka ña nguui san. Da mii tsi Jēsuu ntítsi ña.

⁹ Dá kúntíi ña xuku sán ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá ku ka'án ntó ni da xoó ka ña'a nee e ini nto da nté nantóto ú rkontúvi é xi'í u, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi —ka'an ña.

¹⁰ Ntátsixe'e ña ntántikin ña:

—¿Nté kui ntáka'án ntu mastrú leí san é dī'na Eliá san kí'xi ña? —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaa i tsí di'na Elia kí'xi ña ne, xtüví tu'vê ña é un ntí'í. ¹² Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsi e kí'xi Elia, ntá tsi ña ni kutúni ñá'a san te divi ñá né, ide ña ni ña da nêe ka é ntio ña. Kuan kōo nto'o kó nta'a ña di, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi —ka'an Jesús.

¹³ Kidáa ne, kutuni ña ntántikin ña tsí kaka'an ñá iña Juaan Baútista.

Dā ntavá'a Jesuu úun na kudii, ná kaxi'i mí
(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Dā xeé ña mi dóo nta'a ne, vé'xi uun ñatíi mí tuví Jesuu. Ínchiti ña nūu ñá ne, kaka'an ña:

¹⁵ —Tō'ó, ntuntá'vi ini nto i'xá ko, tsí kaxi'i mí nā ne, xntii nto nā. Dōó kanto'o na. Nuu nuu tsi kantava nuu na nchú'un kán ne, kako'xó nuu na nú ntute kán di. ¹⁶ E kíxni'i ú na é ntáv'a ña ntántikin ntó na, ntá tsi ña ni kuvi víi ña —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jesús:

—¡Nté o ntu! ¿Nté kui ña ntákuinti'xe ña'a sán ko, ña e ntáde é kīni kaa? ¿Tí'ín ka ntu ntuvi kutíi ú ni ntó? Kíxni'i nto na i'a —ka'an ña.

¹⁸ De tíi Jesuu ni é ña vá'a san ne, ntíi é ña vá'a san é nuu nima na. Ura dú'va tsi ntuvá'a na.

¹⁹ Kidáa ne, xéé ña ntántikin ña mí tuví Jesuu ne, tsixe'e ña ña:

—¿Nté kui ña ni kuvi víi ntu ntí é nakūnu ntí e ña vá'a san? —ka'an ña.

²⁰ Kaka'an Jesús ni ña:

—Tsi ña te kaníi nima ntó ntákuinti'xe nto. Nuu é ntaa i é kaka'án u ni ntō tsi kuán te san sīn kue'en tsi ntákuinti'xe nto ne, kuán te vata kaa uun kudii ntíkin kulí san é kuinti'xe nto ne, kuvi ka'an ntó ni xūku san: “Ku'één ikán”, ne, kí'ín. Ña túvi neé kue'en tsi é ña kuvi víi nto. ²¹ Ntá tsi e ña vá'a vata kaa sá'a ne, ña ntíi tē ña kuntóo ixu o né, tē ña dóo ka'an ntá'vi o di —ka'an Jesús.

É kúvi uvi íto kaka'an Jesús é kúvi ña
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Dá ntoo ña ñuú Galileá ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, ntuvi ú kuenta ntá'a ña'a san. ²³ Ka'ní ña kó ne, te kúvi uní ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an ña.

Dōo kántoo nta'xa ña ntántikin ña.

Dā ntá'vi Jesuu ni ña ntántikin ña diu'un xōo iña xúkūn

²⁴ Dā xee Jesús ñuú Capernau ni ña ntántikin ñá ne, vé'xi ña ntaído diu'un xōo iña xúkūn san mí tuví Pedrú san ne, ntáka'an ña:

—¿Ña kantá'vi ntu mastru ntó diu'un xōo san? —ka'an ña.

²⁵ Kaka'án Pedrú san:

—Kantá'vi ña —ka'an ña.

Dā kí'vi Pedrú san má ví'i kán ne, di'na kaka'an Jesús ni ña:

—¿Nté ntu de kuéni o, Simuun? ¿Xoó ntu nta'a i ntaído rei ñúxívi san diu'un xōo ni diú'un iña ñu'ú san? ¿Nta'a ña ñuú mii ñá né, o nta'a ña tuku ñuú san? —ka'an ña.

²⁶ Kaka'án Pedru:

—Nta'a ña tuku ñuu —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Dukuán ne, ñá kantio é ntá'vi ña ñuú mii ña. ²⁷ Ntá tsi vata koo é ña kudíin ña ne, kue'én nu míni kán ne, nakuítan xu've é kantíkin kaa xu'u tsákā san. Tavan da nêe ka tsákā, kíti é tíin di'na. Dá ntákán xu'u ti ne, nani'í o uun diu'un kuetsi. Kí'in ne, da nta'vin diu'un xōo o ne, iñá kó di —ka'an ña.

18

*¿Xoó ntu é díi ka ka'nu i?
(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)*

¹ Ntuvi tsikán ne, xéé ña ntántikin ña mí tuví Jesuú ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é díi ka ka'nu i mí kadē kù'vé Xuva kō? —ka'an ña.

² Káná Jesuu úun i'xá san ne, xtuví ñá í mé'ñū ña'a san. ³ Kaka'an ñá ní ñá'a san:

—Nuu é ntaā í é káka'án u ni nto: Tē ña nadáma nto nima nto é kuinti'xe nto vatā ó de a i'xá kuetsī sán ne, ña kúvi kī'ví nto mí kadē kù'vé Xuva kō. ⁴ Xoó ña'a, ña é ña káde ka'nu vata kaa i'xa sa'á ne, divi ñá é díi ka ka'nu ña mí kadē kù'vé Xuva kō. ⁵ Xoó ña'a é ki'í ña uun i'xá vata kaa sá'a kuēnta iñá ko ne, vata te xū'u kí'í ña ko.

*Dōo xii kaa é vīi o é kīni kaa
(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)*

⁶ Ntá tsi da xōó ka ña'a é ku'elé ña itsi é vīi é kīni kaa da nēé ka i'xá san é kakuinti'xe í kó ne, díi ka vá'á ó te kun'ni uun xuu xodo ka'nu dúkun ñá ne, na kunuu nto'lo mií ñá má ntute ñu'u kán. ⁷ jNtá'vi ide ñá ñuxiví a tē kadē ña é vīi tuku ña'a kuetsī! Kuan tsi ió nuu í é kīni kaa, ntá tsi jntá'vi ide ña'a san, ña é kaxé'e itsi é vīi ta'an ña é kīni kaa san!

⁸ Te ntá'a nto, o te dī'ín nto kadé í é vīi nto é kīni kaa san ne, ka'nté nto ne, nakuitā nto. Díi ka vá'á ó te u'ntu nto xēé ntó é dukún kán, te káka xné'e nto, é xēé ni'í nto ntuvi ntá'a nto, ntuvi dī'ín ntō dô'vi kan mi dōo kai'xi ñū'ú san.

⁹ Te ntūxnúu nto kadé í é vīi nto é kīni kaa sán ne, tavá nto ne, nakuitā nto. Díi ka vá'á ó te xēé ntó é dukún kan ní úun tsi ntuxnúu nto, é xēé ni'í nto ntuvi ntūxnúu nto dô'vi kan mi dōo kai'xi ñū'ú san.

*Kuenta iñá á le'ntu é kúnaa
(Lc. 15:3-7)*

¹⁰ Koto ntó tē ña kadá kuení nto tē ña nuu á'vi i'xá san. Tsi kaka'án u ni ntó tsi é dukún kán ne, ánjē san é kadé ña í kuentá ne, utén utén ntoo ña nta'a Xuva kō, ña é tuví é dukún kán. ¹¹ Tsi xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, vé'xí u é nakákú u ña'a, ña ntákunaá san.

¹² ¿Nee iñá ntu ntádé kuení nto? Te úun ña'a né, ió uun sientu á le'ntu ña ne, uun xti kunaa ti ne, ¿ñá ntu te tsoo mí ña kiti kīmi díko xe'un kīmi san má kú'u kan dá kī'ín ña kīnantúku ña kiti uun, kiti kunaá san? ¹³ Te nāni'í ña tí ne, nuu é ntaā í é káka'án u ni ntó, tsi díi díi ka diní ña ní kiti nāni'í ña san é kiti kīmi díko xe'un kīmi, kiti ña ní kunáa san. ¹⁴ Kuān ó ní Uva kō, ña tuví é dukún kán. Nā ntío ña é kúnaa nté uun i'xá san.

*Nté koo kada ka'nu iní o ni ta'an kō
(Lc. 17:3)*

¹⁵ Tē kadé ta'an nto é kīni kaa ní ntō né, kue'ēn ntó mí tuví ña ne, ká'an nto ní ñá nte o dé ña, da mií xnto ní ñá. Te kīni ña é káka'an ntó ne, é ntúvá'a nto ní tá'an nto. ¹⁶ Ntá tsi tē ña kīni ña é káka'an ntó ne, kunteka nto uun ne, ó uvi ñá'á ka ña'a vata koo é kīni ña. ¹⁷ Tē ña ntío ña kīni ña é ntáka'an ñá tsikán ne, ká'an nto ní ña ntákuinti'xe í san, ña ntánataká nuu má úkún kán. Tē ña ntío ña kīni ña ní ntákuinti'xe í sán ne, ña kú de ká nto ña kuenta. Vii xnto kuenta tsi vata ntáa ña'a, ña é ña ntákuinti'xe í, ní ña ntaído diu'un xóó san.

¹⁸ Nuu é ntaā í é káka'án u ni ntō: Da xōó ka ña'a é ká'an ntó ní ñá ñuxiví a e ña kuvi kī'ín ña mí tuví Xuva kō ne, kuan tsi kōo ka'an Xúva ko ní ñá é dukún kán dí. Da xōó ka ña'a é ká'an ntó ní ñá ñuxiví a é kúvi kī'ín ña mí tuví Xuva kō né, kuan kōo ka'an Xúva ko ní ñá é dukún kán dí.

¹⁹ Sá'a káka'an xtúku ú ní ntó tsi te úun tsi ntáde nto nima ntó uvi ñá'a nto da ntaikan ntó nta'a Xuva kō ne, Xuva kō, ña tuví é dukún kán ne, ta'xi ña é

ntaíkan nto. ²⁰ Dā mí'i ka mí nataká nuu uvi uni ñá'a kuenta iñá ko ne, ikān tuví u mé'ñu ñā di —ka'an Jéssuu.

²¹ Kidáā ne, xēe Pedru, kaká'an ñā ni Jéssuu:

—Tō'ó, ¿ki'in ito ntū kada ka'nu iní u ni tā'an ko dá kadē xení ñā nī ko? ¿Vá ū'xe íto ntu? —ka'an ñā.

²² Nantíko kōó Jessuu, kaká'an ñā ni ñā:

—Ñā kā'án u ni o te da mii tsī é ū'xe íto, tsí un tsi nté kāmí sientu kimi díko u'xi íto.

Kuenta iña ñā kade tsiñu é ñā ni ntío ñā kada ka'nú ini ñā ni tā'an ñā

²³ Kuví ka'an ó tsi mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun rei é iō titín ñā ntáde tsiñu iña ñā kaa. Ntío ñā natava ñā kuenta ñā ntáde tsiñu iña ñā. ²⁴ Dā éni ntu'u ñā tává ñā kuentá san ne, xee ní'i ñā uun ñā'a, ñā tanūu diu'un é vata kaa uvi díko uun kuía xá'vi ñā. ²⁵ Ñā ni kúvi ntanáa ñā. Dukuān ne, kaka'an tó'o ñā é díko ñā ñā, ni ñā di'i ñā, ni i'xá ñā, ni un ntí'í é ió iña ñā, vata koo é na ntūnaa é tanūu ñā. ²⁶ Nákunchití ñā kade tsiñu san núu ñā ne, íkan ñā dá xe'e, kaka'an ñā: “Na kútí ká nto nī ko, Tó'ó. Ntanáa ntí'i u é tanūu u”, ka'an ñā. ²⁷ Ntūnta'ví ini tó'o ñā ñā ne, nangava ñā ñā né, nakadí ñā kuenta ñā. ²⁸ Dā ntí ñā kade tsiñu san ví'i tó'o ñā né, tā'án ñā uun ñā'a, ñā é kade tsiñu dadíi ni ñā. Ñā sá'a ne, tanūu ñā diu'un ta'an ñā é vata kaa uun sientu ntúvi xá'vi ñā. Ñā'a, ñā é tanūu ñā iña í san ne, írkāa ñā dukun ñā é nakuē'ne ñā ñā ne, kaka'an ñā: “Ntá'vín ko é tanūun”, ka'an ñā. ²⁹ Nákunchití ñā tanūu san núu ñā ne, kaikan ñā kaka'an ñā: “Na kútí ká nto nī kó, tsi ntá'vi ntí'í u”, ka'an ñā. ³⁰ Ntá tsi ñā ni ntío ñā tsíkan ne, tsi'i kuétsi ñā ñā ne, xnuu kutu ñā ñā dá nte ntá'vi ñā é ita núu ñā. ³¹ Dā ini ñā ntáde tsiñu, ñā nguíi san, nté ó kúvi ne, dōo dé kuení ñā. Kué'en ñā ne, ká'an ñā nī tó'o ñā nté ó kúvi. ³² Kidáā né, kāna tó'o ñā ñā kuān ó de sán ne, kaka'an ñā ni ñā: “Ñā tē nté kaa kiní ó kaden. Xu'ú ne, nakadí u kuenta ó tsi íkán kó da xe'e. ³³ ¿Nté kui ñā ni ntunta'ví ini ntu o ta'an o, vatá o dé u ni ó?”, ka'an ñā. ³⁴ Kúdiin kué'en tó'o ñā ni ñā né, ntáda ñā ñā kuenta ntá'a maú san é xnuu kutu ñā ñā uun sá ñā, tsi dá nte ntanáa ntí'i ñā é tanūu ñā —ka'an Jéssuu ni ñā.

³⁵ Da kidáā ne, kaka'an ñā:

—Kuān koo víi Uva kō, ñā tuví e dukún kan, ni nto tē ñā kada ka'nú ini nto kaní nima ntó ni tā'an nto di —ka'an Jéssuu.

19

Dá kakā'an Jéssuu iña ñā ntánatsoo mii tā'an
(Mr: 10:1-12; Lc: 16:18)

¹ Dā kúvi ka'an Jéssuu sá'ā né, ntāka ñā ñuú Galileá ne, kué'en ñā ñuú Judea é tuví uun xo diñi ntute ka'nu Jordaán san. ² Nā te da díi da díi ñā'a ntíkin ñā ñā ne, ikān ntavá'a ñā ñā.

³ Vé'xí ñā fariseu san mí tuví Jessuu é kōto nteé ñā ñā ne, tsixe'e ñā ñā:

—¿kāka'an ntú lei Muísee é xíi kaa é natsoo mii ntí ñadí'í nti dá nēé ka nuu i kuví? —ka'an ñā.

⁴ Kaka'an Jéssuu ni ñā:

—¿vāta nakuá'a ntu nto tú'un Xuva kō mí kākā'an tsí dívi ñā é dēvá'a ñā ñā'a ne, dē kú've ñā ñatíi ni ñadí'í é kuntōo dadíi ñā? ⁵ Dukuān né, xtuví mii ñatíi san uva ñā ni dí'i ñā é kuntōo dadíi ñā ni ñadí'í ñā. Uun tsi kúñū kúvi ñā ntuví ñā. ⁶ Ví'i a vé ne, ñā te ūvi ñá'a ká ñā, ñā uun sá ñā. Dukuān ne, ñā vá'ā o é nantii ntee ta'an ñā'a san neé e teé ta'an Xuva kō —ka'an ñā.

⁷ Ntátsixe'e ñā Jéssuu:

—¿Nté kui kaka'an ntú Muisee é kuvi natsoo mií ntí ñadĩ'í nti kuan? —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Dā xe dóo ka'xi nima ntó ne, dukuān e tá'xi Muisee é natsoo mii nto ñadĩ'í nto, ntá tsi ña te kuán o ni ntio Xuva ko nte ntúvi di'na. ⁹ Kaka'án u ni ntó tsi da xóo ka ña'a é natsoo mii ña ñadĩ'í ña, ntá tsi tē ña te neé ni ide ñadĩ'í san é kini kaa ni tuku ñatíi san ne, tē natánta'a ñatíi san ni tuku ñadĩ'í ne, kade ña kuetsi —ka'an ña.

¹⁰ Ntáka'an ña ntántikin ña:

—Te kuan kōo kuvi uun ñatíi ni ñadĩ'í ñá ne, dii ka vá'ā ó ē ña tánta'a ó —ka'an ña.

¹¹ Ntá tsi kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ñá te ūn ntíi ntíi ña'a é kütii ña é nī'i ña sá'ā, tsi mii tsi ñā é xe'e Xúva kō é kuan koo kuntōo ña. ¹² Ió ñatíi é ña kuvi koo i'xá ña, tsi e dúkuan kaa ña da káku ña. Ió túku ñatíi ne, ña'a san ide ña e ña kuvi koo i'xá ña. Ió túku ñatíi ne, ña ntío ña tánta'a ña kuenta iña tsiñu e ntáde ña iña Xuva ko. Xoo kutíi i e kuinti'xe i sá'ā né, na kuinti'xe i —ka'an ña.

Dā náxnuu viko Jesuu ún ntí'í i'xá san

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Kidáā ne, xee ní'i ña i'xá san mí tuví Jesuu é tñn nta'a ñā í, é kā'an ntá'ví ña iña i. Ña ntini'i Jéssuú san ne, de tii ña ni ña ntánteka i'xá san, ¹⁴ ntá tsi kaka'an Jéssuu:

—Kué'e ntó itsi é na kí'xi i'xá san mí tuví u. Ñá ku kādí nuu nto i, tsi ña'a é ió nima í vatá ó nima i'xá san ne, divi ñā é kāduku ntée ña mí kadé kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

¹⁵ Dā kúvi tñn nta'a nti'i ña ī ne, da kidáā ntáka ña.

Uun ñatíi kuetsi, ña kuika, kátsixe'e ña Jéssuu

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Xée uun ñatíi mí tuví Jesuu ne, tsixe'e ñā:

—Mastrú, ¿neé ntu nuu i é vā'á kantio é víi u vata koo é nī'í ko ntuví va'á iña ko ntii dañu ntúvi? —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—¿Nté kui katsixe'én kó iña é vā'a? Da mii Xuva kō é vā'á ña. Te ntio o ntuvi vā'á iña o ntii dañu ntúvi ne, kadan ntaan é kaka'an Xúva kō —ka'an ña.

¹⁸ Kidáā ne, kaka'an ña:

—¿Neé ntu é káda ntaa u? —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu:

—Ñá ku ē'nín ña'a. Ñá ku naki'in ñadĩ'í ñá'a. Ñá ku kí'in dú'un. Ñá ku ká'án dovete. ¹⁹ Kuikon ñu'un uva o ni di'í ó. Kuinima ó ta'an o vatá ó kakuinima míi ó kúñu ó —ka'an Jéssuu.

²⁰ Kaka'an ñá ni ñā:

—É un ntí'í sá'á kade ntaa ú ntē da ku lú'nti u. ¿Neé ka ntu é kākunaa? —ka'an ña.

²¹ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Tē ncho viin é un ntí'í é vā'á ne, kuē'én, nadikon iña o ne, kué'én diu'ún san ña ntá'ví san vata koo e ní'í o nuu i é vā'á é dukún kán. Kidáā né, kixntikín ko —ka'an ña.

²² Dā téku ña é káka'an Jéssuú ne, kunta'xa iní ña, tsi dóo kuika ña. Kuan tsi ó ntaka ña.

²³ Kaka'an Jéssuu ni ñā ntántikin ña:

—Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntó. Tsi dóo ntii tu'un é xee ñá kuiká san mí kadé kú'vé Xuva kō. ²⁴ Kaka'án xtuku ú ni ntó tsi dii ka ña ntii tu'un é kí'vi

uun kameu xávi xáki natee o san é ká'ví uun ña kuiká san mí kadé kú've Xuva kō —ka'an ña.

²⁵ Dā téku ña ntántikin ñá sá'a ne, koó dá kúdu'va ña. Ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu kúvi nakáku i kuan? —ka'an ña.

²⁶ Ito Jesuu ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ña'a sán ne, ña kúvi nakákú mii ña nima ñá, ntá tsi Xuva kō ne, un ntí'í ntí'í kúvi víi ña —ka'an ña.

²⁷ Kídáa ne, kaka'an Pedru:

—Ntí'í ne, é xtuví mii ntí'í nti é kuntíkin nti nto. ¿Nee iñá ntu ni'i nti? —ka'an ña.

²⁸ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nuu é ntaá i é káka'an u ni ntó tsi ikan ñuxiví xéé san ne, kutúvi u, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi, nú teu ka'nú ko ne, ñivi ntó e ntántikin ntó ko ne, kuntóo nto uxuvi teu na'nú san di, kadá kú've nto iñá uxuvi táta ña Israeé san. ²⁹ Da xóo ka ña'a, ña é xtuví mii i ví'i i, o ení ña, o ta'an ñá, o uva ña, o di'í ña, o i'xá ña, o ñu'u ña kuenta iñá ko ne, ní'i ña ũun sientu íto ká xtuku. Ní'i ña ntuvi v'á'á iñá ña ntii dañu ntúvi di. ³⁰ Ntá tsi títin ña'a, ña é odo núu vevíi ne, nte áta i kan kuntóo ña te kúvi ne, ña é ntoo ata i kán vevíi ne, kodo nuú ñá kídáa.

20

Kuenta iña ñá ntáde tsiñu

¹ Mí kadé kú've Xuva kō ne, vata kaa tó'o ví'i san kaa. Tévaá tsi kañe'e ñá, kaixntuku ña xóo kada tsiñu i matú ña. ² Kaka'an ñá ni ña'a san tsi ntá'vi ñi ña ña ntúvi é káda tsiñu ña ne, taxnúu ña ña matú ña. ³ Kaeku iin teváa ne, Iní ña tsi ntáñí ka tuku ña'a nú á'ví kán é ña te neé ntáde ña. ⁴ Kaka'an ñá ni ña: “Kúkada tsiñu nto matú ko kán ne, ntá'vi va'a ú nto”, ka'an ña. Ne, kué'en ña kúkada tsiñu ña. ⁵ Kuan tsí o de ña dá kii xtúku ña da ká'ñu ntuvi ne, kaeku uní kuáa di. ⁶ Dá kaeku u'un kuáa ne, kii xtúku ña ne, ní'i ká ña ña'a, ña é ña tuví nee é víi. Kaka'an ñá ni ña: “¿Nté ntú o de nto i'a? ¿Nté kui ña ntáde tsiñu ntu nto?”, ka'an ña. ⁷ Ntáka'an ñá ni ña: “Ná ni ní'i nti xoó ta'xi i ntí tsiñu”, ka'an ña. Kaka'an tó'o i sán ni ña: “Kue'en ntó matú ko kan kúkada tsiñu nto di”, ka'an ña. ⁸ Dá kúnee ne, kaka'an tó'o tsiñu sán ni ña odo núu nuu tsiñu san: “Kúkaná nto ña ntáde tsiñu sán ne, ntá'vi nto ña, di'na ña é xéé rkontuvi. Nté ata i na ntii ña xee nte dí'na”, ka'an ña. ⁹ Ña xee kaéku u'un kuáa ne, ní'i ña xá'ví ña é uun ntúvi. ¹⁰ Ña xee dí'na ne, dii ka kue'e ní'i ña, kuíni ña. Ntá tsi kuéedadii tsi ní'i ña é un é un ña. ¹¹ Dá ntua'vi ña ne, ká'an ntéé ña tó'o tsiñu san, ¹² ntáka'an ña: “Uun ura kúdií dé tsiñu ña'a san, ña xéé rkontuvi é ntí'í ne, dadíi tsi o ntua'ví ntí ni ña. Ntí'í ne, ñi ntuví dé tsiñu nti. Dóo ntó'o ntí ka'ni san”, ka'an ña. ¹³ Kaka'an tó'o tsiñu san ni ña: “Ná te káde u é kini kaa ni ntó. ¿Ña ni ká'an ntú nto nī ko tsi v'á'a o xa'ví nto dá káka'an u ni ntó? ¹⁴ Kūni'i nto xá'vi ntó né, kue'en nto. Xu'ú ne, ncho víi ú nī ña xee da rkontuvi san vatá o dé u ni ntó. ¹⁵ ¿Vá ña kúvi ntu víi u é ntio kó nī diu'ún ko? ¿O ntákune'u iní ntu nto tsí ña kade víni u?”, ka'an ña. ¹⁶ Kuan kōo kúvi ni ña vé'xi ata i kán di; di'na ña kodo núu ña ne, ña é odo núu di'na ne, kuntóo ña nte ata i kan. Tsi kuán te títin ña'a kana ú ña ne, ñá títin ña kué'e u é kodo nuú ña —ka'an Jéssuu.

É kúvi uni íto kaka'an Jéssuu é kúvi ña

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Dá kué'en Jéssuu itsi Jerusaleén ne, nakana xio ña uxuvi ñá'a ña ntini'í ña ne, kaka'an ñá ni ña:

¹⁸ —Kiní nto, tsí ki'ín o ñuú Jerusaleen. Ikán ntada ña kó kuenta ntá'a tó'o dutú san nī mastrú leí san. Ká'an ña tsí kúvi u, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi. ¹⁹ Ntada ña kó kuenta ntá'a ña tuku ñuú vata koo é kini díki ña ko ne, natii nuu ña kó

xo'o. Xnteē ñá ko ntiká krusi kán di. Ntá tsi ntoto xtuku ú te kuvi ūni ntúvi —ka'an ña.

Di'i Sántiau ní Juaán ne, íkan ña da xe'e

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Kidáá ne, xée di'i I'xá Zebedeú san mí tuví Jesuu, xee ní'i ña i'xá ña. Nakunchiti ña nūu ña ne, íkan ña da xe'e. ²¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Nee iñá ntu ntio nto? —ka'an ña.

Kaka'an ñá ni ña:

—Ká'an nto na kadā kú've dadíi ntuvi i'xá ko ni ntō mí kadā kú've nto; uun chí ne, diñi kua'a nto ne, uun chí ne, diñi datsin nto —ka'an ña.

²² Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá Ìni nto nee é kaikan nto. ¿Kútíi ntu ntō é ntō'o nto é vāta koo nto'o ko? —ka'an ña.

Ntuvi ñatíi san ntáka'an ñá ni ña:

—Kuvi víi nti —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nto'o nti'xe nto vata koo nto'o ko, ntá tsi ña te xú'ú kaduku ntée u é kué'é u xoó kutúvi í diñi kua'a kó, ō xoó kutúvi í diñi datsin ko, tsi Xuvā ko e dé ku've ña xoo é kuntoo dadíi i nī ko —ka'an ña.

²⁴ Dā kútumi u'xi ñá'a ña nguú sán ne, kúdiin ñá nī Juaan ni Sántiaú san.

²⁵ Ntá tsi kána Jesuu ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ìni ntó tsi tó'ō ña é ña te ñá Israeé ne, dōo ntáde na'nu ña ni ñá'a ña. Dōo ntii ntáde kú've ña. ²⁶ Ñá ku kuān xkoó de nto. Da xōo ka ña'a nto é ncho víi ka'nu nto ne, xntii nto tā'an nto. ²⁷ Da xōo ka ña'a nto é ncho kodo nuū ntó ne, xntii nto tā'an ntó, ²⁸ vatā ó de ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi. Ñá te vē'xi u é xntii ñá'a sán ko, tsi vé'xí u é xntii ú ña ne, é kué'é u ntuvi iñá ko kuenta iña ña —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu uvi ñá kuā

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Dā ntáka ña ñuú Jericoó ne, ñá te da dii da díi ña'a ntántikin ñá Jesuu.

³⁰ Uvi ñá kuā san ntántoo ña diñi itsi san. Dā téku ña tsi kuítā nti'xin Jesuú ne, un ntii tsí ntáka'an ña:

—¿Ntuntá'ví ini nto ntí, I'xá ika Dāvii, ña táxnuu Xuva kō é kadā kú've ntó iñá ntí! —ka'an ña.

³¹ Ntáde tíi ña'a san ni ña, ntáka'an ña é diin diin tsi kuntōo ña. Ntá tsi da dií díi ka ntii ntáka'an ña:

—¿Ntuntá'ví ini nto ntí, Tó'ō, I'xá ika Dāvii! —ka'an ña.

³² Íntitsí Jesuú ne, kána ña ña. Kaka'an ña:

—¿Nee iñá ntu é ntio nto é víi u ni ntō? —ka'an ña.

³³ Ntáka'an ñá ni ña:

—Nakaán nto ntuxnúu ntí, Tó'ō —ka'an ña.

³⁴ Ntuntá'ví ini Jesuu ñá ne, tiin nta'a ña ntūxnúu ñá ne, ura tsí i náxi'i ntuxnúu ña. Kidáá ne, íntikin ñá ña.

21

Dā xee Jesús ñuú Jerusaleen

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Dā xee étsin ña ñuú Jerusaleen, dá ntoo ña ñuú Befagee mí tuví xuku Olivú san ne, taxnúu Jesuu úvi ña'a ña ntántikin ña. ² kaka'an ñá ni ña:

—Kue'ēn ntó ñuu é tuví da'a san. Ikān ne, nani'i nto uun búru é ntee tñn tí ni i'xá tí. Nantuté nto tí ne, dá kixni'i nto tí. ³ Te tsixe'e ñá'a san nto nté kui

kánantute nto tí ne, ká'an ntō tsi tó'o nto kántio ña ti. Tē kúvi dé tsiñu ni'i ña ti ne, ura tsí i nataxnūu ña ti —ka'an ña.

⁴ Kuan ō kúvi vata koo é kūntaa é kāk'a'an ña é ka'án naa Xuva ko kídaā:

⁵ Ká'an nto ní ña ñuú Siuun:

“Koto nto, tsi vé'xi rei nto mí ntoo nto.

Ñá te ká'nu ña'a kade ña;

ntekú ña buru,

uun a búru, kiti é vāta xoo kunteku í ti,

i'xá buru ntíi, kiti kaido san.”

Kuan kōo ka'an nto,

ka'an ña.

⁶ Kué'ēn ña ntántikin ñá ne, de ntaa ña vatá ó kaka'an Jéssuu. ⁷ Kue'en ní'i ña búrú san ni i'xá tí ne, tsodo ña dōo ña áta i'xá ti ne, ikān íntéku Jesuu ti. ⁸ Ñá te da dīi ña'a ntáñi ñá ikān né, tsōo ña doo ñá itsi kán. Iō ñá ne, katsin ña ntá'a utun ne, tsoo ña itsi san. ⁹ Ñá te da dīi ña'a odo nuú ña nuu ñá ne, ñá te da dīi ña'a vé'xi ña atá ñá dī. Un ntíi ntíi ña ntáka'an ña:

—¡Dōo vá'a I'xá ika Dāvii, ña táxnuu Xuva kō! ¡Na xnuu viko Xuva ko ñā, ña é vé'xi kuenta iña ña! ¡Dōo ká'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán! —ka'an ña.

¹⁰ Dā xee ñá ñuú Jerusaleén ne, un ntíi ntíi ña ñuú i san ne, itsu'un ñā, ntáka'an ña:

—¿Xoó ña'a ntu ña sá'a? —ka'an ña.

¹¹ Ntáka'an ñá'a san, ña vexní'i ña:

—Ña sá'a ne, ña é kāk'a'án naa Xuva ko, ñá nani Jéssuu, ñá vé'xi ñuú Nazaree é tuví ñuú Galilea —ka'an ña.

Dā ntántoo Jesuu ini ukún ka'nu

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Kúkí'ví Jesuu má ukún Xuva kō ne, nakúnu ña ūn ntíi ntíi ña'a, ña e ntádikō, ña e ntáñii kiti é kué'ē ña doméni iña Xuva ko. Ini ukún san ntoo ña. Nantáva Jéssuu mesa ñá'a, ña ntánadama diu'ún san, ni sīa ña ntádiko pāloma. ¹³ Kaka'an ñá ni ñā:

—É ūve na'a tú'un Xuva kō: “Vi'i kó ne, vi'i mí ka'an ntá'vi ña'a”, ka'an. Ntá tsi ntó'ó ne, ntáde nto māvii ñá du'u —ka'an ña.

¹⁴ Dá tūví Jesuu má ukún kán ne, vé'xi ña kuáá san ní ña xne'é ne, ntává'a ña ña. ¹⁵ Ntá tsi kúdiin tó'ō dutú san ní mastrú leí san dā íni ña nté ō dé Jesuu nuu i e dóo na'nu san. Íni ña tsí un ntii tsí ntáka'an i'xá san má ukún kán: “¡Dōo ka'nu I'xá ika rei Dāvii!” Kuān o ntáka'an i'xá san. ¹⁶ Ntáka'an ñá ni Jéssuu:

—¿Ña katéku ntu nto tsi dovéte ntáka'an i'xá san iña nto? —ka'an mastrú leí san.

Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Katekú ko nté ō ntáka'an. Vata kiní ntu nto mí kakā'an tú'un Xuva kō:

I'xá kuetsí sán ni i'xá íkin ne,

xé'e Xuva kō é káta é vā'a kue'en Xúva kō.

Kuan ō ka'an —ka'an Jéssuu.

¹⁷ Kídāá né, ntáka Jesuu mí ntoo ña ne, kué'en ña ñuú Betania mí itúvi ña uun ñúu.

Dā kúdiin Jéssuu ni tun ígū é ña ni kii kiti i

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Té'vāá, dā ntíko kōo ñá ñuú Jerusaleén ne, kakakin Jesuu. ¹⁹ Íni ña uun tun ígu dīñi itsi san. Kué'en ña mí ntitsi ne, da mii xúku í ūve. Kaka'an ña:

—¡Ña kóo ká kiti o! —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ítsi ūtun san. ²⁰ Koó dá kúdu'va ña ntántikin ña da íni ña utun san. Ntáka'an ña:

—¿Nté o ntu é uun da'na tsi ítsi tun ígū san? —ka'an ña.

²¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaá i é káka'án u ni ntó: Te kuinti'xe nto Xuva ko, tē ña kadá kueni nto é ña kuvi víi ña ne, ñá te sá'á tsi é kúvi víi nto, vatā o dé u nī tun ígū san. Tsi kuvi ka'an ntó ni xūku sá'á di: “Kuē'én, kō'xón nuun ntute ñu'u san.” Te kuan koo ka'an ntó ne, kuan koo kuvi. ²² Da neé ka é kakan ntó nta'a Xuva kó dá ntáka'an ntá'ví nto ne, te kanī inī ntó ne, ní'í ntó —ka'an ña.

Xoo de kú'vē i é kúvi víi Jesús nūu i é kade ña

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Dá kúki'vi Jesús má ūkún kán ne, vé'xī tó'ō dutú san ni ñatā san mí tuví Jesús dá kanakuā'a ña ña'a sán ne, ntáka'an ña ni ña:

—¿Nté o ntu é kúvi víi nto nuu i é kade nto? ¿Xoo ntu de kú'vē i é víi nto sá'á? —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an Jesús ni ña:

—Tsixē'é u nto uun nuu í di. Te nantiko koō ntó ne, kidáa ká'án u ni ntó nté o kúvi é kúvi víi u nuu i sá'a. ²⁵ ¿Xoo ntu de kú'vē i é nakūtsi ntute Juaan ñá'a san? ¿Xuva ntu kō de kú'vē ñá, o kúdi ña'a ntú san de kú'vē ña? —ka'an ña.

Ntáka'an mí tó'ō dutú san ni ñatā san:

—Te ká'an o tsí Xuva kō de kú'vē ñá ne, kidáa ne, tsixe'e ña kō nté kui ña ni kuinti'xe kō Juaan. ²⁶ Ntá tsi te ká'an o tsí kúdi ña'á san de kú'vē ñá ne, u'ví kó te kúdiin ña'á san ni kō tsí ñá ka'án naa Xuva kó Juaán san, kuini ña —kuan o dé kueni ña.

²⁷ Dukuán ne, ntáka'an ña ni Jesús:

—Ñá iní nti —ka'an ña.

Kaka'an Jesús ni ña:

—Ntē ña ka'án u di xoó de kú'vē i é víi u sá'á —ka'an ña.

Nūu i ña úvi i'xá san

²⁸ Kaka'an Jesús:

—¿Nee iñá ntu kadē kueni nto iñá nuu i sá'a? Uun ñatíi ne, xío ūvi i'xá ña. Kué'en ña mí tuví i'xá nuu í san ne, kaka'an ña: “Ó da', kukutun vevíi”, ka'an ña. ²⁹ Kaka'an na: “Ñá kí'ín u”, ka'an na. Ntá tsi dá ku e ví'i ne, nātivi iní na ne, kué'en nā. ³⁰ Kidáa ne, kué'en uva nā mí tuví i'xá é kui ūvi ne, dadīi tsi o kaka'an ñá ni nā. Na sá'á ne, kaka'an na: “Kí'ín ú, ūva”, ka'an na, ntá tsi ña ni ñé'e na. ³¹ ¿Nee ntu na'a dé ntaa na é ntio uva nā, kuan? —ka'an Jesús.

—I'xa nuu í san —ka'an ña.

Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaá i é káka'án u ni ntó, tsí di'na xee ña ntaído diu'un xóo san ni ñadī'i kini ntáa san mí kadē kú'vē Xuva kō é divi ntó. ³² Tsi dá kí'xi Juaan Bautistá ne, kaka'an ña ni ntó nté koo víi nto é vā'a, ntá tsi ña ni kuinti'xe nto ña. Da mii tsi ña ntaído diu'un xóo san ni ñadī'i kini kaa san kuinti'xe ña ña. Kuān te íni nto nté o dé ña kini ntáa san ne, ñá ni nātivi iní nto, ntē ña ni kuinti'xe nto é káka'an Juaán san —ka'an Jesús—.

Nuu i iñá ñá ntáde tsiñu, ña kini ntáa

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Kíni tuku nto nuu i sá'a. Uun tó'o ví'i ne, í'xi ña xo'o tinti'o. De vā'a ña xaku diñi i kán. Éte nuu ña xavi mí kádin ñá tinti'ó san ne, xntitsi ñá uun ví'i dūkun mí kotó díto ña.

'Kidáa ne, tsu'un nteé ña tuku ña'a é víi ñá kuentá ne, dá kue'én ñá tuku ñuu.

³⁴ Dá xee ntúvi é tñi ña kiti i ne, taxnúu ña ña ntáde tsiñu iñá ña e kínakuido ñá

vata kaa é kāduku ntée ña mí ñũ'u ña ñũ'u ntee é tātá san. ³⁵ Ña ñũ'u ntee é tātá san ne, t̃in ña ña ntáde tsiñu san. Uun ña'a ña né, náka'xí va'a ñá ña. Uun ña ne, e'ní kue'en ñá ña. Uun ña ne, xe'e xúu ña ña. ³⁶ Taxnúu xtuku tó'o í sán díí ka titín ña ntáde tsiñu iña ña e ña táxnúu dí'na ña. Kuan tsi ó dé xtuku ña ñũ'u ntee xo'o tinti'ó san ni ña.

³⁷ Da rkontúvi ne, taxnúu ña i'xá mii ña, tsí da mii é kuiko ñũ'u ña'a san i'xá mii ña, kuíni ña. ³⁸ Ntá tsi dá íni ña ñũ'u ntee xo'o tinti'ó san tsi vé'xi mii í'xa tó'o ña ne, ntáka'an ñá ni tá'an ña: “Na sá'a ne, na kí'i na iña uva na tē xí'i ña. Kí'in ó ne, ka'ní o nā. Kídāa ne, ní'i ko iña uva na”, ka'an ña. ³⁹ T̃in ña na ne, nákuítā ñá na ata í mí kae'nu xo'o tinti'ó san ne, e'ní ña na —ka'an ña.

⁴⁰ Kídāa né, katsixe'e Jesús:

—Tē xee mí tó'ó xo'o tinti'ó san ne, ¿nté koo vií ntu ña ní ña ñũ'u ntee é tatā ña? —ka'an Jesús.

⁴¹ Ntáka'an ñátā san ni tó'ó dutú san:

—Uun ito tsi ka'ní kue'en ña ña ñũ'u ntee, ña é kíni ntāa san. Kídāa ne, kué'e ña é tātá san nta'a tuku ña'a, ña é nakué'e i ña kíti tinti'ó san ntuvi te t̃in ña ti, vata kaa é kāduku ntée ña —ka'an ña.

⁴² Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Vāta nakua'a ntu nto mí ũve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Xuu é nakuítā ña ntádamá san ne,

d̃ivi k̃uvi xuu ku've etí vi'i san.

Sá'ā né, Xuva kō de kú've ñá ne,

iña kō né, d̃oó vá'ā o dé ña,

ka'an. ⁴³ Dukuān ne, kaka'án u ni ntō tsí naki'i Xuva ko tsiñu nto ne, nakué'e xio ña tuku ña'a, ña é íni de ntāa é ntio ña. ⁴⁴ Kuenta iña xuú san ne, da xōó ka ña'a, ña é náki'i xuú san ne, tá'nu kue'en ña. Ntá tsi da xōó ka ña'a, ña é kō'xó ntōdó xuú san ne, tádin kue'en ñá dí —ka'an Jesús.

⁴⁵ Dā téku tó'ó dutú san ní ña fariseu núu i sá'a ne, kue'en d̃íki ña é kākā'an Jesús iña ña. ⁴⁶ Ntá tsi kuān té ncho t̃in ña Jesuú ne, ú'vi ñá un ntíí ntíí ña'a san, tsi ntádē kuení ña'a san tsí Jesuú ne, ñá ka'án naa Xuva ko.

22

Núu i iñá viko é kātánta'a ña'a

¹ Ntāa xtuku Jesuu núu i sá'a ni ña. Kaka'an ña:

² —Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun rei, ña é dé ka'nu viko dá tánta'a i'xá ña. ³ Taxnúu ña ña ntáde tsiñu iña ña é kána ña ña'a san é ká'an ñá ni ña te kí'xi ña viko san. Ntá tsi ña ni ntío ñá'a san kí'xi ña. ⁴ Taxnúu xtuku ña tuku ña'a, ña ntáde tsiñu iña ña ne, kaka'an ñá ni ña: “Kūkaná nto ña'a san, ña é ká'an ní'í u nte dí'na. Ká'an ntō tsi é iō tu've é ká'xi o. E'ní u duntikí ko ni kíti e dōo vá'ā ó ni í. E iō tu've ntí'í ve. Na kí'xi xña viko e tánta'a i'xá ko”, ka'án rei san. ⁵ Ña ni íde ñá'a san kuéntá ne, xio kué'en ña. Uun ña ne, kukútu ña ne, uun ña ne, kudíko ña. ⁶ Ña nguú sán ne, t̃in ña ña ntáde tsiñu iña rei san ne, dē xení ña ni ña né, e'ní ña ña. ⁷ Un vá'a tsí kúdiin rei san ne, taxnúu ña sntadun ña é ka'ní ñá ña é'ni ña ntáde tsiñu iña ñá ne, é na ká'mi ña ñuú ña. ⁸ Kídāa ne, kaka'an ñá ní ña ntáde tsiñu iña ña: “Ío tu've viko e tánta'a i'xá ko, ntá tsi ña é kána ú ne, ñá ni de ntāa ña é kí'xi ña. ⁹ Dukuān né, kué'ēn ntó itsi kán ne, ká'an nto ni da xōó ka ña'a é ní'i nto é kí'ka'xí ña, kuān te titín ña”, ka'án rei san. ¹⁰ Kué'ēn ña ntáde tsiñu iña ñá itsi kán ne, xee ní'i ña ũn ntíí ntíí ña'a, ña é ní'i ña, kuān te vá'a ña'a ña, kuān té ña vá'a ña'a ña. Dā xee un ntíí ntíí ña'a sán ne, tsitu kué'en ñá'a san vi'i mí kākuví viko san.

¹¹ Ntá tsí dá xee rei san é kōto ña ña xee sán ne, íni ña é tuví uun ña'a, ña é ña tuvi dú'nu vá'a i iña viko san. ¹² Kaka'an ñá ni ña: “O dee, ¿nté kui tá'xi ntu ña é kí'ví nto i'a, tsí ña te núu nto doo vá'a nto iña viko san?”, ka'an ña. Ntá

tsi nté uun ña ni ká'an ña. ¹³ Kidáā ne, kaka'an reí san nī ña ntáxntii ña: “Ki'ni nto nta'a ña sá'á ni dī'ín ña dí ne, nakene iko nto ñā ki'i kán mī dóo nee. Ikān dóo kueku ña'a san ne, naka'xí ka'ñī ña nú'u ñā”, ka'án reí san. ¹⁴ Tsí kuān te titín ña'a kana ú ña ne, ñā te titín ñā nakaxnúú ú ña —ka'an Jesús.

Nuu i iña diu'un xóo san

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Kidáā né, ntáka ña fariseú san ne, ntántukū nuu iní ña nté koo víi ña é nadāna ña Jesuu núu i é káka'an ñā ni ñā. ¹⁶ Taxnúu ña ña ntántikin ñā nī ña ntántikin Herodē san mí tuví Jesuu. Ntáka'an ña:

—Mastrú, iní nti tsi nuu é ntaā i é káka'an nto, tsí kanakuā'a nti'xe nto iña Xuva ko. Ñā kāde nto kuenta nēe iñā ntādē kueni ña'a san. Ntē ña kau'ví ntó ña, kuān te na'nu ñā'a ña. ¹⁷ Ká'an nto vē, nee iñā kadē kueni nto. ¿Vā'á nto o é kué'ē o diu'un xóo san nta'a ña tsiñu na'nu i ñuú Romá san ne, o ña'a? —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi iní Jesús tsi dóo kinī o dé kueni ña iña ñā ne, kaka'an ña:

—¿Ntē kui ntaíto nteé nto ko, ntó'o e ntaéni nta'ví nto ña'a? ¹⁹ Nañ'e ntó ko diu'un e ntá'vi nto diu'un xóo nto —ka'an ña.

Xé'e ña ña ūun diu'un é kōto nteé ña. ²⁰ Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Xoó ntu nuu i é ntee i'a? ¿Xoó ntu diví i e nteé na'á san? —ka'an ña.

²¹ Ntáka'an ña:

—Íña ña tsiñu na'nu i ñuú Romá san —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Nakué'e nto nta'a ña tsiñu na'nu i san nee é káduku ntée ña ne, nakué'e nto nta'a Xuva ko nēe é káduku ntée ña di —ka'an ña.

²² Dā téku ña sá'á ne, koó dā kúdu'va ña. Ntaka ña ikān ne, kúnū'ú ña.

Ntátsixe'ē ña saduceu te ntoto xtúku o tē xi'i o

(Mr. 12:28-27; Lc. 20:27-40)

²³ Ntúvi tsikán ne, xéē ña saduceú san mí tuví Jesuu. Ña sá'á ne, ña ntóto xtuku o tē xi'i o, kuíni ña. Tsixe'e ña Jesús:

²⁴ —Mastrú, ká'ān Muísee tsí te kúví uun ñatíí ne, ñā ni xīo i'xá ña ne, kuétsí e tánta'a ení ña ni ñadī'i kii san vata koo é kōo i'xá ña kuenta iña ení ña. ²⁵ Vi'i a vé ne, ña ntoo ni'i ntí ne, xío ū'xe ñā'a ení ña. I'xa nuu i san ne, tánta'a ña, ntá tsi xi'i ñā dī'na dá kōo i'xá ña. Kidáā ne, tánta'a xtuku ení ña ni ñadī'i kii san. ²⁶ Kuan o kúvi nī ña é kúvi ūví san di, nī ña é kúvi ūní san, dā nte tánta'a ñadī'i kii san nī ña é kúvi ū'xe san. ²⁷ Dā xi'i ntí'í ña ne, kidáā ne, xi'i ñadī'í san di. ²⁸ Dukuān né, te ntoto xtuku o né, ¿Xoó ntu kúvi nti'xe ñadī'í i é ū'xe ñā'a san? Tsí un ntíí ntíí ña tánta'a ni'í ña ñā —ka'an ña.

²⁹ Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Ntádana nto, tsí ñā ini nto nté o kaka'an tú'un Xuva kō, ntē ñā ini nto e dóo ka'nu Xuva kō. ³⁰ Tsí te ntoto xtuku o ne, ñā tánta'a ká ña'a, ñé tíí, te ñadī'í. Tsí vata ntáa ánje Xuva kō ntáa o e dukún kán. ³¹ Kuenta iña i te ntoto xtuku o né, vāta ntu nakua'a nto mí kaka'an tú'un Xuva kō: ³² “Xu'ú ne, Xuva Ābraan, Xúva Ísaa, Xúva Jácoo san u”, ka'an ña. Xuva kō ne, ñā te Xuvā ñā xi'i san ña, tsí Xuvā ña ntantíto san ña —ka'an Jesús.

³³ Dā téku ña ntāñi ikān ne, koó dā kúdu'va ñā nuu i é nañ'e ña ña.

Tū'un é dií ka ka'nu é ká'an Xúva kō é káda ntaa o

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Dā téku ña fariseú san tsí ña tuví nee iña é kúvi ka'an ñā saduceú san dá ka'an Jesús iña ñā ne, nátaská nuu ña fariseú san. ³⁵ Ūun ña'a, ñā ini vá'a lei san ne, ito nteé ña Jesuu, kaká'an ña:

³⁶ —Mastrú, ¿neé ntú tu'un e dií ka ka'nu é ká'an Xúva kō? —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—“Kuinima nto Tó'o nto Xuva ko kanñ nima ntó, kanñ é tduiña nto, kanñ ù'xen diki nto.” Kuan ò ka'an Xúva kò. ³⁸ Sá'á e tú'un e dií ka ka'nu é di'na kada ntaa o. ³⁹ Dókò sá dadñ ni tú'un é kuvi úvi san. Kaka'an: “Kuinima ntó ta'an nto vatá ó kakuinima mii nto kúñu ntó”, ka'an. ⁴⁰ Te káda ntaa nto ntuvi nuu i sá'a ne, kuan kōo kada ntaa nto un ntñ ntñ lei Muísee ni un ntñ ntñ tú'un e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva kó san di —ka'an Jéssuu.

¿Xoó ntu i'xá i Cristu?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Dá ntóo ká ña fariseú san ne, ⁴² tsixe'e Jéssuu ña:

—¿Nee iñá ntu ntádé kuení nto iña Cristu, ña táxnuu Xuva kō? ¿Xoó ntu i'xá i ña? —tsixe'e ña.

Nantíko kōo ña fariseú san, kaka'an ña:

—I'xá ika Dāvii ña —ka'an ña.

⁴³ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Te i'xá ika ñá ña ne, ¿nté kui kaka'an ntú Davii é Tó'o ña ña, vata ò xe'e Espíritú Sántú san ña é ká'an ña? Tsí ka'an Dávii kídaá:

⁴⁴ Kaka'an Xúva ko nī Tó'ò ko:

“Kutúvín diñi kua'a ko é xntiñ kó dā nté kúvi vii ú nī ña ntaínchu'ví o.”

Kuan ò ka'an Dávii. ⁴⁵ Te ká'an Dávii tsi Tó'o ña ña ne, ¿nté ntu koo ka'an ña tsí i'xá ña ña di? —ka'an Jéssuu.

⁴⁶ Nté uun ña ña ni kuvi nantíko koó ña nté uun tú'un. Nté ntúvi tsikán ne, ña ni ntío ká ña'a san tsixé'è ká ña ña.

23

Dá tsí'i kuétsi Jesuu ña fariseu ni mastrú lei

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Kidáá ne, kaka'an Jéssuu ni un ntñ ntñ ña'a sán, nī ña ntántikin ña:

² —Mastrú lei san nī ña fariseú san ne, ntánakuá'a ña ntó nēe é ncho ka'án lei Muísee san. ³ Dukuán ne, kini nto é ntáka'an ñá ne, vii nto vatá ó ntáka'an ña, ntá tsi ña vii nto vatá ó de ña, tsí ña ntáde ña vatá ó ntánakuá'a ña nto. ⁴ Dōo ntátee tsiñu ña ña'a núu i e dóo ntii tú'un e ña kutii ña'a san, ntá tsi mii ña ne, ña ntío ña tiin nta'a ña nté un siin. ⁵ Un ntñ'í e ntáde ña ne, ntáde ña vata koo é kīni ña'a san. Ntátsuve ña tūtú e dóo nī'í xteén ña ni ntá'a ña, tutu é úve na'a tú'un Xuva kō. Ná tē nté kaa nani ntete du'nu ña. ⁶ Ncho kuntōo ña mí'í e dií ka vá'á ò vi'í viko sán ne, ncho kuntōo ña sia é ntoo un tsi nte núu i kan ini ukún kán. ⁷ Ntio ña é ká'an ún ntñ ntñ ña'a ntiusi ni ña nú á'ví kán ne, é ká'an ún ntñ ntñ ña'a tsí mastru ñá ña.

⁸ Ntá tsi ña ku ka'án ña'a tē mastru ñá nto, tsí uun tsi Mastru nto. Un ntñ ntñ ntó ne, ta'an nto. ⁹ Ná ku ka'án ntó Uva nto ni da xóo ka ña'a ñuxiví a, tsí uun tsi Uva ntó, ña é tuví e dukún kán. ¹⁰ Ná ku dá vá'a nto é ká'an ñá'a san e tó'o ña ntó, tsí mii tsi ú e Tó'o ntó, xu'u é nāni ú Cristu. ¹¹ Ntó'o é dií ka na'nu ña'a nto ne, kada tsiñu nto iña tá'an nto. ¹² Nt'o'o e ntáde na'nu ña'a nto ni tá'an nto ne, vii Xuva kō é nainu xuvi ntó. Nt'o'o é ña ntáde na'nu ña'a nto ne, Xuva kō ta'xi ña é ntuna'nu ña'a nto.

¹³ Ntá tsi ñntá'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei nī ña fariseu!, tsí úvi nuu i é ntáde nto. Tsí ntánakadi núu nto itsi mí kadé kú've Xuva kō. Nté mii ntó ña ntío nto é kuíta ntí'xin nto ne, nté ña ntaxé'e nto itsi é kuíta ntí'xin tuku ña'a, ña e dóo ncho kuíta ntí'xin.

¹⁴ Ntá'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei nī ña fariseu!, tsí úvi nuu i é ntáde nto. Ntánaki'í nto vi'í ñadí'í kíí san ne, dōo na'a ntáka'an ntá'vi nto vata koo é tēe xu'u nto e ntáde nto. Dukuán ne, dií dií ka ni'í nto é ntó'o nto.

15 'jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei nī ña fariseu!, tsi úvi nuu i ntáde nto. Ña túvī mī'ī é ña kí'in nto vata koo é vīi nto é kuinti'xe kuān té uun kúdii ña'a vatā o ntákuinti'xe nto. Kidāā, dá kakuinti'xe ña ne, ntáde nto é kúvi ña é díi díi ka kini kaa é divi ntó. Dadī kī'in ntó nī ñā dō'vi kan.

16 'jNtā'vi ide ntó! tsi ntó'ó ne, vata ntāa ña kuān ntāa nto, ña é dotó tsi kanañ'e tuku ña'a nté koo kī'in ña. Ntāka'an nto: "Tē xoó ña'a kakuni'i ñā xūkūn sán ne, ñā tē neé kaidiá'vi. Ntá tsi te kakuni'i ña oro é naxe'e ini ukún san ne, da mīi é vīi ña é kākā'an ña", xkoó ka'an nto. 17 'jÑā kuāa tuntu! ¿Nee iñá ntu é díi ka nuu á'vi: oro san ne, o xūkún san é kāde i e kúviko oro san? 18 Ntāka'an nto: "Tē xoó ña'a kakuni'i ña nāā san ne, ñā tē neé kaidiá'vi. Ntá tsi te kakuni'i ñā doménī san é ntēku nú nāā san ne, da mīi é vīi ña é kākā'an ña", xkoó ka'an nto. 19 'jÑā kuāa! ¿Nee iñá ntu é díi ka nuu á'vi: doménī san ne, o nú nāā san mí kade i e kúviko doménī san? 20 Xoó ña'a é kakuni'i ña nāā san ne, kakuni'i ña nāā san nī é un nti'ī é ntekú nuu i kan. 21 Xoó ña'a é kakuni'i ña xūkún san ne, kakuni'i ña Xuva kō di, tsí tó'o xūkún san ña. 22 Xoó ña'a é kakuni'i ña é dukún kán ne, kakuni'i ña Xuva kō di, tsí ikán tuvī ña, kadē kú've ña.

23 'jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei nī ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Tsi ntánakué'e nto nta'a Xuva ko uun ta'vi ī é u'xi xuku mínū ngatsí, nī añíi, nī kōminú san, ntá tsi ña ntáde nto kuenta nēe iñā é díi ka nuu á'vi é kākā'an lei san, mí kākā'an é vīi o é vā'á nī ta'an kō, é ntuntā'ví ini ko ñā, é kuinti'xe ko Xuva kō. Ña xtúvī mīi nto é vīi ntó tsikan, ntá tsi kantuio é vīi nto sá'á di. 24 'jVata ntāa ña kuān ntāa nto é dotó tsi ntánañ'e ne nto tukio ña'a nté koo kī'in ñā! 'jNtō'ó ne, ntāka'an ntēe nto ña'a, ña é ña kué'e nuu i é kīni kaa ntáde, ntá tsi divi ntó ne, díi díi ka kue'e kuétsi ntó!

25 'jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei nī ña fariseu! ¿Nté kui ata tásá xntu san nī ata kō'ó san ntánakate nto? Tsi iní i kán ne, dentu kue'en kuenta iñā i e dóo dú'u nto, e dóo ntio nto é un nti'ī. 26 'jFariseu kuaa! Di'ña nakate nuu nto tásá san nī kō'ó san di ne, kidāā ne, ntoo atá i di.

27 'jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei nī ña fariseu! Vata ntāa nú ñañā é naxe'e dú'xe kuí'xin ata i ntāa nto. Dōo tí ntaa é koto ó ne, ntá tsi iní i kán ne, ñu'u tsitu xiki tē'ú nī nūu i é dentū. 28 Kuān ntāa nto díi, tsi dóo va'á nto, kuini ña'á san, ntá tsi dóo vete nto, tsí ñu'u tsitū nima nto é kīni kaa, e úvi nuu i ntáde nto.

29 'jNtā'vi ide ntó, ña vete, mastrú lei nī ña fariseu! Ntáde va'á nto ñañā ñā ka'án naa Xuva ko kidaā ne, ntántakutu nto ñañā ñā'a, ña e dóo va'á ña'a san.

30 Ntāka'an nto: "Tē díi nī kántoo ntí ntuvi dá ntoo uva ikā ntí ne, ña nī xntíi ntí ña é ka'ni ñā ña ntāka'án naa Xuva ko san." Kuān ó ntāka'an ntó, kuān té ña ntāa. 31 É kuān ó ntāka'an ntó ne, ntāka'an nto tsí i'xá nti'xe nto ña é'ni ña ka'án naa Xuva ko san, tsí dé nīi kue'en ñā'a nto di. 32 Ntō'ó ne, nantí'ī ntó nēe e éni ntu'u uva ata nto.

33 'jNtō'ó ne, vata ntāa i'xá e ña vá'ā ntāa nto, vata ntāa tatá koo ntāa nto! ¿Nté ntu koo nakáku nto te ka'an Xúva kō é kī'in nto dō'vi kan? 34 Dukuān né, taxnúu ú ña ka'án naa ko mí ntóo nto, nī ña e dóo kī'in iní í, nī mastrú san. Ió ñā ne, ka'ni ntó ña. Ió ñā ne, xntēe ntó ña ntíkā krusi kan. Ió ñā ne, natii nuu nto ña xo'o má vi'ī mí ntánataká nuu nto. Ió ñā ne, kadā xení nto nī ñā da mī'ī ká ñuú mí kī'in ña. 35 Kaxntēe na'a Xúva ko kuēnta ntó kuenta iñā un nti'ī nti'ī ña é vā'á ña'a, ña é xi'ī, uun tsi nté i'xá Adaán san, ñā nani Ábee, ña é ña nī ide núu ī é kīni kaa ne, uun tsi da nté Zacaria, i'xá Bereguia, ña e é'ni ntó mé'ñū má vi'ī mí kuviko nī nú nāa Xuva ko. 36 Nuú é ntaa ī é kākā'án u nī ntó tsí nī'ī ña ntántoo vevii é ntó'o ña kuenta iñā i é un nti'ī nūu i sá'a.

*Dā éku Jesuu kuénta iñā ñuú Jerusaleen
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ ;Ñā ntá'vi ide ntu nto, ñúú Jerusalem! Kae'ní nto ñā ntáka'án naa Xuva ko. Kaxé'e xuu nto ñā é taxnuu Xuva kō é kā'an ñā ni ntō. Dóo ki'in itō ntío ko é nātee ta'an nti'i ú nto vatá ò kanatsi'i tsú'ün san á i'xá ti má ntí'xin ti, ntá tsi ñā ni ntío nto. ³⁸ Kiní nto ve, tsí ñā kuntóo ká ñā'a ñúú nto kán. ³⁹ Tsí kaka'án u ni ntō tsi nté uun itó ka ñā kiní nto kó dá nté ka'an nto: “Dóo ka'nu ñā'a, ñā é vè'xí naa Xuva ko”, koo ka'an nto —ka'an Jéssuu.

24

Dá kakā'an Jéssuu é nakatsin ñā'a úkūn ñā Israeé san

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Ntíi Jéssuu má úkūn kán. Kué'ēn ká ñā itsi kán dá xee ñā ntántikin ñā, ntáka'án ñā é na kōto ñā úkūn sán e dóo vá'á o. ² Ntá tsi kaka'an Jéssuu ni ñā:

—¿Ñā ntu káini nto é un nti'i sá'a? Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntō, tsí ñā tuvi nté uun xuu é ódo nti'i ta'an vevii é ñā nakátsin ñā'a san rkontúvi —ka'an ñā.

¿Nté ntu koo kuvi di'ñā dá nti'i ñuxiví san?

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Dá tūvi Jéssuu t'i i é nani Olivú ne, xée ētsin ñā ntántikin ñā, tsíxe'e ñā ñā:

—Ká'an nto vè: ¿Amá ntu kuvi sá'á? ¿Nté ntu koo kuvi te xee ntúvi é nainu nto, te nti'i ñuxiví sa? —ka'an ñā.

⁴ Kaka'an Jéssuu ni ñā:

—Kuenta tsí víi nto é ñā xoxo kaní nta'ví i nto. ⁵ Tsi dóo titín ñā'a ka'an ñā é divi ñā é Cristu ñā. Ka'an ñā: “Xu'u é Cristú u”, koo ka'an ñā. Ná te da dīi ñā'a kaní nta'ví ñā. ⁶ Tekú nto tsi é xio xio kakuvi du'xēn. Ntá tsi koto nto te ñā ku'ví nto. Tsí kantio é kuān koo kuvi. Ntá tsi vata xée ntuvi é nti'i ñuxiví sa. ⁷ Tsí nāa uun ñúú ni tūku ñuu. Na tsiñu na'nu i sá'á ne, naa ñā ni tūku ñā tsiñu i. Kutamá ne, táan dá mí'i ká ñuu. ⁸ Te kūvi sá'á né, dá ve kaiñi ntu'u é ntó'o ñā'a san.

⁹ Kidáā ne, ntada ñā nto kuenta ntá'a ñā'a, ñā é kadā xení ni ntō, é ka'ní ñā nto. Un ntíi ntíi ñā'a san kune'u iní ñā ni nto kuēnta iñá ko. ¹⁰ Ntuvi tsikán ne, dóo titín ñā'a xtuví mii ñā é ntákuinti'xe ñā ko. Ká'an ntéé ta'an ñā. Kune'u iní ñā ni ta'an ñā. ¹¹ Dóo titín ñā'a ki'xi ñā é kā'an ñā tsi naa Xuva ko kaka'an ñā ne, ñā te da dīi ñā'a kaní nta'ví ñā. ¹² Tsi dóo kukue'e é kīni kaa é ntáde ñā ne, xtuví mii ñā é kakuinima ñā ta'an ñā. ¹³ Ntá tsi xoó ñā'a é kūtíi ñā da nté te nti'i ntuvi tsikán ne, nakáku ñā. ¹⁴ Tú'ün va'á iñā mí kadé kú'vé Xuva kō ne, ká'ān ntodó ñā'a dá kaníi ñuxiví, vata koo é kīni un ntíi ntíi ñā'a. Kidáā ne, nti'i ñuxiví sa.

¹⁵ Uun ntuvi ne, kúvi vata ó ka'an Dániee, ñā ka'án naa Xuva ko kidaā. Kiní nto tsi kuntitsi uun nuu i é dóo kīni kaa, nuu i é ñā ntío kue'en Xúva ko, mé'ñú i mí dóo kuikó san. (Xoó ntánakuá'a i né, na kī'in diki ñā.) ¹⁶ Kidáā ne, ñā ntántoo ñúú Judeá ne, na kūnu ñā ki'in ñā nte xúku kán. ¹⁷ Xoó ñā'a, ñā ntoo da'na diki ví'i i kán ne, ñā kune'le ñā nuu ñā má ví'i ñā kán é kī'i ñā iñā ñā. ¹⁸ Xoó ñā'a, ñā é ñu'u mātú i kán ne, ñā kune'le ñā kínaki'i ñā kutuun ñā. ¹⁹ ;Ntá'vi ide ñā ñu'u i'xá i ntuvi tsikán, nī ñā é ntánatsitsi i'xá i! ²⁰ Kákan nto nta'a Xuva kō é ñā kantío é kūnu nto ntuvi ví'xin, nté ntúvi dá ió dá'na. ²¹ Kidáā ne, un vá'a tsi ntó'o ñā'a san. Váta kīnī ñā'a é dóo ntó'o ñā nuu i é kīni kaa sá'a nte ntúvi é iñi ntu'u ñuxiví sa. Nté uun ito ka ñā kuan kōo kuvi di. ²² Tē ñā nanti'i Xuva ko ntuvi tsikán ne, nté uun ñā'a ñā nakáku ñā. Ntá tsi nainu Xúva ko ntúvi tsikan da xe dóo kakuinima ñā ñā náxaxnú ñā.

²³ Te káka'án uun ñā'a ni ntō kidaā: “Koto nto, tsí i'a tuví Cristu”, o te káka'an ñā: “Ikán tuví ñā”, ne, ñā ku kuinti'xe nto ñā. ²⁴ Tsí ki'xi ñā veté ne, ka'an ñā tsi kaka'an ñā naa Xuva ko. Víi ñā nuu i é kīnī ñā'a san ne, víi ñā nuu i é dóo na'nu é káni nta'ví ñā ñā'a san. Tē dí kuvi ne, un tsi nte ñā ntákuinti'xe i ko kaní nta'ví ñā ñā. ²⁵ Koto nto, tsi

é di'na kaka'án u ni ntō é kuān koo kuvi. ²⁶ Dukuān né, te kaka'an ñá ni ntō: “Koto nto tsí tuví ña má kũ'u kan”, ne, ñá ku ñe'e nto. Te kaka'an ña: “Tuví ña má vi'i kãn”, ne, ñá ku kuintĩ'xe nto. ²⁷ Tsí vatá ó kaxi'í nuu nté uun diñi i e dukún kãn un tsi nté tuku diñi i kãn né, kuan kōo xi'í nuu ka'nu ú ne, da née inĩ xnto nainu ú, xu'u é vëxkúvī ú ñatĩi. ²⁸ Dã mí'í ká tuví kũũu tē'ú ne, ikãn ntátaká nuu skuilũ san.

Nté koo nainu Jesucristu

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Ura tsi i tē ntĩ'i e dóo ntánto'o ña'a ntuvi tsikán ne, kuneé ngantií san; nté ña xi'í nuu ká xoó san. Kó'xō kímī san e dukún kãn ne, kantá nuu e dukún kãn. ³⁰ Kidáa ne, ntii díto nuu i e dukún kan iña kó, xu'u é vëxkúvī ú ñatĩi. Kidáa ne, un ntĩ ntĩ ña'a ñuxiví sa ne, u'vī ña. Kiní ña tsi vé'xī ú, xu'u é vëxkúvī ú ñatĩi, mé'ñũ viko é ñu'u e dukún kãn. Kiní ña tsi dóo io ntii kó, tsi dóo ka'nu u. ³¹ Taxnúu ú ánjē kó e dóo ntii nakuēku ña trunpetá ne, natee ta'an ña ña'a, ña é nakaxnúu ú, dã mí'í ka mí ntoo ña da kaniñ ñuxiví sa.

³² Koto nto tun ígũ sán ne, kiní nto: Dá dã vé ute nta'a utun san, dá dã vé kakene xuku í ne, ini nto tsí dokó sa xee ntúvi ka'ni. ³³ Kuan kōo kuvi dí te inĩ ntĩ'í ntó nuu i tsikan. Kutuní nto tsí é ntĩtsi ntee u xi'í nto. ³⁴ Nuú é ntaã i é kaka'án u ni ntō tsí ña kuví ña'a, ña ntántoo ntuví sá'a, dã nté kuvi ntĩ'i nuu i sá'a. ³⁵ E dukún kan ni ñuxiví sa ne, kunaan, ntá tsi tú'ũn kó ne, ñá kunãa kue'en.

³⁶ Ntá tsi nté uun ña'a ñá ini ña neé ura kuvi sá'ã, nté ánje Xuva kō, ña ntoo e dukún kãn, nté xu'u é I'xã ñá kó ñá ini u. Da mii Uvã kó ini ña.

³⁷ Vata ò kúvi ntuví dá ítuvi ña ata ika kó Nōeé ne, kuan kōo kuvi te nainú u di, xu'u é vëxkúvī ú ñatĩi. ³⁸ Tsi kidáa ne, ntuví di'na dá nakuntéku ntute ñuxiví san ne, ntaé'xī ña ntáxi'í ña ne, ntatánta'a ña. Kuan ò dé ña da nté xee ntúvi é k'vī Noee íni arká san. ³⁹ Ñá ni kutūni ña nté koo kuvi ña dã nté xee ntúte san é nataví núu ña un ntĩ ntĩ ña. Kuan kōo kuvi te nainú u di, xu'u é vëxkúvī ú ñatĩi. ⁴⁰ Kidáa ne, uvi ñá'a ñatĩi san ne, ntaítu ña. Uun ña k'ín ña nĩ kó ne, uun ña kutuví mii ña. ⁴¹ Úvi ñad'í san ne, ntántiko ña. Uun ña ki'in ñá nĩ kó ne, uun ña kutuví mii ña.

⁴² Koto nto ve, tsi ñá ini ntó nee ntúvi, neé ura nainú u, xu'u é Tó'o ntō ko. ⁴³ Ntá tsi kuenta tsi vii nto. Tē dí ini tó'o vī'í san neé ura k'í'xi ña du'ú san niñũ a ne, koo tú'vë ñá ne, ñá kué'é ña é ki'í dú'u ña du'ú san iña ña. ⁴⁴ Dukuān ne, koo tú'vë nto ve. Tsí ura dá ña kantétu nto ne, ura í tsikan nainú u.

Ña é káde tsiñu vá'a nĩ ña é ña káde tsiñu vá'a
(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ Xoó ña'a, ña kade tsiñu e dóo ini de ntáa ña, ña e dóo ki'in inĩ í ne, ka'an tó'o ña é kuvi kodo nuũ ñá iña vi'í ña, é kué'é ña é ká'xī ña ntáde tsiñu ni'í ña te xee ura í. ⁴⁶ ¡Nté kuí vá'a nĩ ña é kade tsiñu te kade ntaa ñá tē xee tó'o ñá! ⁴⁷ Nuú é ntaã i é kaka'án u ni ntō tsi kué'e tó'o ña é kũntee nta'a ña un ntĩ ntĩ ña ña. ⁴⁸ Ntá tsi te ña kade tsiñu san kiní kaa ña ne, kadé kuení ña te kukuuí ka tó'o ñá ne, ⁴⁹ kadé xení ña nĩ ña ntáde tsiñu ni'í ña né, da mii kué'en tsi e ntáxi'í ntaé'xī ña nĩ ña k'í'vī ni'í ña ne, kidáa ne, da née ini ñá naxee tó'o ña ⁵⁰ uun ntuví dá ña kantétu ña. ⁵¹ Kidáa ne, ta'xi tó'o ña ña. Ká'an ña tsí ni'í ña é ntó'o ña é káduku ntéé ña vete. Ikãn né, dóo kueku ña ne, naka'xí ka'ñi ña nú'u ña.

25

Kuenta iña ú'xi ñád'í kuétsí

¹ Mí kadé kú'vé Xuva kō ne, vata kaa u'xi ñád'í kuétsí é kué'en ni'í tun kantílin tun é kué'en tun é nani'í ta'an tun ña da vé tánta'a san. ² Ú'ũn ña'a

tún ne, ña túvi dikí tun nté koo vií tun. Ú'un ñā'a tún ne, dōó iō dikí tun é víi tun. ³ Ta'nu é ña tuvi dikí í san ne, dā kue'en ni'í tun kantlín tún ne, ña ni idō tún asete. ⁴ Ntá tsi ta'nu íō dikí í ne, odō tún tsá'a ásete tun ni kántlín tun. ⁵ Da nií kákukuii ña da vé tánta'a sán ne, kídí tun. ⁶ Dā kú dava ñúu ne, kaka'an ñā'a: "Koto nto tsi vé'xi ña da vé tánta'a san. Kue'en ntó te nāni'i ta'an nto ña", ka'an ña. ⁷ Nákuntāñí tun, un ntíí ntíí tun, vata koo é tsoo tú've tún kantlín tun. ⁸ Kidāā ne, ntáka'an tá'nu é ña tuvi dikí í san ni tá'nu e dōó iō dikí í san: "Tá'xi kudii nto áseche nto, tsi kanta'va mí kanchílín ntí", ka'an tun. ⁹ Ntá tsi nantiko koo ta'nu íō dikí í san: "Á chē ña xee tá'an iñá ntí che tá'xi ntí nto. Díí ka vá'ā ó che ku'e'en ntó, kúkuiín nto iña mii nto nu á'ví kán", ka'an tun. ¹⁰ Da nií ku'e'en tún kúkuiín tun ne, kidāā xee ña da vé tánta'a san. Ta'nu é iō tu've i ne, kúkí'ví tun má vi'í kán mí kákuví viko sán ne, nakādi tó'o ví'i sán xi'í san. ¹¹ Dā rkontúví ne, xée tá'nú nguú sán ne, ntáka'an tun: "¡Nakaán nto xi'í nto, tó'o ví'il!", ka'an tun. ¹² Ntá tsi kaka'an tó'o ví'i san: "Nuu é ntaā í é kākā'an u ni ntō, tsi ña ini u nto", ka'an ña —ka'an Jesús.

¹³ Kidāā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Kuntōo tú've ntó ve, tsi ña ini nto nee ntúvi, neé ura é naínú u.

Kuenta iña diu'un

¹⁴ Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun ñā'a kaa, ña é dā ve kí'in túku ñuu. Kāna ña ña ntáde tsiñu iña ñā ne, xé'le ña é kuenta víi ña iña ña.

¹⁵ Xé'le ña ūun ña kade tsiñu san u'un míil diu'un san. Uun ñā'a ña né, uvi míil. Ña kuvi ūni san ne, xé'le ña ña ūun míil. Xé'le ña é un é un ña vata tsi kaa kutíi ña kuenta víi ña. Kidāā ne, ku'e'en ña. ¹⁶ Ña é ni'í í u'un míil sán ne, ura tsi í kue'en ña ne, dé tsiñu ni'í ña é u'un míil sán ne, ni'í ka xtuku ña u'un míil ka. ¹⁷ Kuan tsí o dé ña é ni'í í uvi míil sán di. Ni'í ká xtuku ña uvi míil ká di. ¹⁸ Ntá tsi ña é ni'í í uun míil sán ne, éte ña xavi ne, í'xi ña diu'un tó'o ña.

¹⁹ Dā kú na'a ne, nāxee tó'ō ña ntáde tsiñu san ne, nadita ñā kuenta. ²⁰ Ña é ni'í í é u'un míil sán ne, nāxee ñā ne, nākué'e ña tó'o ña ū'un míil ká xtuku é ni'í ña. Kaka'an ñā ni tó'o ña: "É ū'un míil e tá'xi nto kó ne, i'a ni'í xtuku ká u'un míil ká iña nto", ka'an ña. ²¹ Kaka'an tó'o ña ni ña: "Dōo vá'ā o den, e dén ntaan. Tsi da xe dén ntaan un siin e tá'xi ú o ne, kué'le ká xtuku tá'xi ú o é kadān ku'ven. Kí'xin nī kó, kutūvin dínin nī ko", ka'an ña. ²² Ña é ni'í í uvi míil sán ne, nāxee ñā di. Kaka'an ñā ni tó'o ña: "É ūvi míil e tá'xi ntō kó ne, i'a ni'í ká u uvi míil ká xtuku, é ni'í ko", ka'an ña. ²³ Kaka'an tó'o ña ni ña: "Dōo vá'ā o dén, e dén ntaan. Tsi dén ntaan é un siin e tá'xi ú o ne, kué'le ká xtuku tá'xi ú o é kadān kú'ven. Kí'xin nī kó, kūtūvin dínin nī ko", ka'an ña. ²⁴ Ña é ni'í í uun míil sán ne, xéé ña di. Kaka'an ñā ni tó'o ña: "Iní u tsi dōo diin nto. Katava nto mí ña ni í'xi nto ne, kata'ví nto mí ña ni itu nto. ²⁵ Dukuān ne, ū'ví ko ne, ixkú'xí ú diu'un nto. U'un nto diu'un nto", ka'an ña. ²⁶ Ntá tsi kaka'an tó'o ña ni ña: "Divin né, dōo kini iden, dōó du'xen ó. Inin tsi katávā u mí ña ni í'xi ú ne, kata'ví ú mí ña ni itu u. ²⁷ Nté kui ña ni xtuvín ntun diu'un ko mí kue'nu i'xá i, vata koo é te ntiko koo u ne, nani'í ko diu'un ko ni i'xa i?", ka'an ña. ²⁸ Kidāā ne, kaka'an ñā ni ña ntōo ikān: "Naki'í nto é uun míil é ni'í ñā ne, kué'e nto ña é ni'í í u'xi míil san. ²⁹ Tsi da xōó ka ñā'a é iō iña ñā ne, ni'í ká ña; kukuika ña. Ntá tsi ña é ña kué'le iō iña í ne, naki'í ká ña é iō iña ña. ³⁰ Ña é ña vá'ā ó kade tsiñu sán ne, kiñu'u nto ña kí'í kán mí dōo nee. Ikān né, dōó kueku ña ne, ka'xi ka'ñi ña nú'u ñā", ka'an ña.

Nté koo xntékú'vé Xuva kō iña ñā'a dá kanñi ñuxiví sa

³¹ Tē naínú u, xu'u é vëxkúví u ñatíí ne, dōó ka'nu ñā'a u. Kí'xi ú ni ūn ntíí ntíí ánjē kó ne, kutúví u ni tēú ko e dōó ka'nu u. ³² Nataká nuu un ntíí ntíí ña ñuxiví san nuú ko ne, tsoo xio ú ña, é un é un ña, vatā ó katsoo xio paxtú san ndi'u ñā ni lē'ntu ña. ³³ A le'ntú san ne, tsoo ú ti diñi kua'a kó ne, ndi'u sán ne,

tsoo ú ti diñi datsin ko. ³⁴ Kidáa ne, xu'u é Rei ú ka'an u nī ña ntoo diñi kua'a ko: "Kí'xi nto, tsi dóo ntio Uva kó nto. Kuntóo nto mí kadē kú've Xuva kō tsi é ío tu've iña nto un tsi nte dí'na dá de kú've ñá ñuxiví san. ³⁵ Tsi dá kákin kó ne, ta'xí nto é ká'xí u. Dá itsi ko ne, ta'xí nto é kō'o u. Kuān te xio ñuu vé'xi ú ne, dóo diní nto é kutúví u ni ntó. ³⁶ Dá kantí u ne, ta'xí nto doo é kunūu u. Dá nchokuví u ne, íxkoto ní'ni nto ko. Dá inuu kutu ú ne, íxkoto ní'ni nto ko", koo ka'an u. ³⁷ Kidáa ne, ká'an ña é vā'á ña'a san ní ko: "¿Amá ntu ini nti e kákin ntó ne, tá'xí nti é ká'xi nto? ¿Amá ntu ini nti e itsi ntó ne, tá'xí nti é kō'o nto? ³⁸ ¿Amá ntu ini nti e xio ñuu vé'xi nto ne, tá'xí nti mí kutuví nto? ¿Amá ntu ini nti e kantí nti doo é kunūu nto? ³⁹ ¿Amá ntu ini nti e nchokuví nto, o nuu kutu ntó ne, íxkoto ní'ni nti nto?" koo ka'an ña. ⁴⁰ Kidáa ne, xu'u é Rei u ne, ká'an ú ni ña: "Nuu é ntaa í é káka'an u ni ntó, tsí da kuān ó de nto ni tá'an nto, ña é díí ka dutsi ne, vata te xū'u kuán o de nto ní ko", koo ka'an u.

⁴¹ 'Kidáa ne, xu'u é Rei u ne, ká'an ú nī ña ntoo diñi datsin kó: "Kunu nto nuú ko, ña kini ntaa. Kue'en nto mí kai'xi ñu'u ntii dañu ntúvi, é de kú've u iña tó'ó e ña vā'á san ní ánje í. ⁴² Tsi dá kákin kó ne, ña ni tá'xi ntó é ká'xí u. Dá itsi ko ne, ña ni tá'xi ntó é kō'o u. ⁴³ É xío ñuu vé'xi ú ne, ña ni tá'xi ntó mí kutuví u. Íntí u ne, ña ni tá'xi nto dóo é kunūu u. Nchokuví u ne, inuu kutú ú ne, ña ni íxkoto ní'ni nto ko", koo ka'an u. ⁴⁴ Kidáa né, tsix'e'e ñā'a sán ko: "¿Amá ntu kákin ntó? ¿Amá ntu itsi nto? ¿Mí'í ntú é xio ñuu vé'xi nto? ¿Amá ntu kantí nti, ó é nchokuví nto, o inuu kutu ntó ne, ña ni xntíí nti nto?" koo ka'an ña. ⁴⁵ Kidáa ne, ká'an ú ni ña: "Nuu é ntaa í é káka'an u ni ntó, tsí te ña ni xntíí nto ta'an nto, ña é díí ka ntá'ví san ne, ña ni xntíí nto kó dí", koo ka'an u. ⁴⁶ Kidáa ne, kí'in ña mí ní'í ña é nto'o ña ntii dañu ntúvi. Ntá tsi ña é vā'á san ne, kuntuo ña ni Xuva ko ntii dañu ntúvi —ka'an ña.

26

Dā ntúkū nuu ini ña nté koo tiin ña Jesuu
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Dā kúvi ká'an Jesúsú sá'á ne, kaka'an ña ní ña ntántikin ña:

² —Ini nto tsí uvi ntúvi ve xee viko dá nātavá Xuva kō ña Israee ñuu Egító. Kidáa ne, xu'u é véxkúví ú ñatíí ne, ntada ñá ko kuenta ntá'a ña'a san é naxntee ñá ko ntiká krusi kan —ka'an ña.

³ Ntúvi tsikán ne, nataká nuu tó'ó dutú san ni ñatá san má vi'í ká'nu dutu ñá odo nūu, ñá nani Caífaa. ⁴ Nátíin ña ni tá'an ña nté koo tiin xu'ú ñá Jesuu é ká'ní ña ña. ⁵ Ntá tsi ntáka'an ña:

—Ñá víi o mé'ñū vikó san vata koo é ña kudíin ña'á san ni kō —ka'an ña.

Dā da'ví ñadí'í san cho'o vídin díki Jesuu
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Dá túvi Jesuu ñuu Betania, má vi'í Símuun (ña é kánakó'xo kúñu í kídaa) ne, ⁷ xée uun ñadí'í mí tuví ña, ní'í nta'a ña ūun xuxu cho'o vídin e dóo nuu á'vi. Dá'vi ña díki Jesúsú chó'o vídin san da túvi ña nú mēsa kan. ⁸ Ntá tsi kudíin ña ntántikin ña da ini ña ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui doto xntu kanatívi ñá cho'o vídin san? ⁹ Tē dí ni diko ñā né, dóo kue'é diu'ún ní'í ña. Kidáa ne, kuví kué'e ña diu'ún san ñá ntá'vi —ka'an ña.

¹⁰ Ntá tsi tēkú Jesuu nee iña ntádé kuení ña ne, kaka'an ñá ní ña:

—Ñá ku natēku du'xen ntó ña, tsí nuu í é vā'á kade ña ní ko. ¹¹ Ña túví nté uun ntúvi é ña kuntuo ña ntá'ví san ni ntó, ntá tsi xu'ú ne, ñá nā'á ka kutuví u ni ntó. ¹² Dā da'ví ña kúñú kó cho'o vídin san ne, kaxtúví tu've ñá ko é kuntu'xí u. ¹³ Nuu é ntaa í é káka'an u ni ntó tsí dá mí'í ká e ntáka'an ntódo ña tú'ún val'á san kuenta iña ko kaní ñuxiví sa ne, ká'an ña'a nté ó dé ñadí'í sa'á ne, naka'an ña ña —ka'an Jesúsú.

Dā diko Júda Jēsuu
(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Kidáá ne, uun ña'a ñā é uxuvi ñá'a san, ñá nanī Júda Iscārioté ne, ku'é'en ñā mí ntoo tó'ó dutú san, ¹⁵ kaka'an ñā ni ñā:

—¿Nté ntu kaa ta'xi nto kó te ntáda ú kuenta Jēsuu ntá'a nto? —ka'an ñā.

Xé'e ñā ñā ōko u'xí diu'un kui'xín ne, ¹⁶ nté ūra tsikan ntúkū nuu iní ñā nté koo ntada ñā kuenta Jēsuu.

Dā é'xi dad# Jesuu ni ñá ntántikin ñā
(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷ Dā kíi ūun viko da nátava Xuva kō ñā Israee ñuú Egítō sán ne, xé'e ñā ntántikin ñā mí tuví Jesuu ne, ntáka'an ñā:

—¿Mí'i ntú ntoo é xtúví tu'vé nti é ká'xi ntó iña vikó sá'a? —ka'an ñā.

¹⁸ Kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Kue'én ntó ñuú Jerusaleen, nú ví'i ñā tsikán ne, ká'an nto ni ñā: “Kaka'an Mástrú san: É dokó sa xee ura iñá ko. I'a nú ví'i nto kán ka'xí u iña vikó san ní ñā ntántikin ko”, koo ka'an nto —ka'an Jēsuu.

¹⁹ Kuan ō dé ñā ntántikin ñá vata ō ka'an ñá ne, ikan xtúví tu'vé ñā é ká'xi ñá iña vikó san.

²⁰ Dā kuáá ne, íntōo dad# Jesuu ní uxuvi ñá'a, ñā ntántikin ñā. ²¹ Da nta'é'xi ñā ne, kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Nuu é ntaá i é káka'án u ni ntō, tsí uun nto ne, díko ntō ko —ka'an ñā.

²² Ñá tē nté kaa íntoo nta'xa ñā ne, é un é un ñā ntátsixe'e ñā ñā:

—¿Vá divi ntú u, Tó'ó? —ka'an ñā.

²³ Kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Ñā é dad# tsi xnuu ntó'o tañú'u i ini ko'ó san ní kó ne, divi ñā e díko ñá ko.

²⁴ Xu'u é vèxkúví ú ñatíí ne, kuví u vatá ō uve na'a tú'un Xuva kō, ntá tsi ntá'vi ide ñā é dikó ko. Díí ka vá'á ō tē dí ñā ni kaku ñā —ka'an ñā.

²⁵ Júda, ñā é dikó ñá ne, tsixe'e ñā:

—¿Vá xú'ú ntu, Tó'ó? —ka'an ñā.

Kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Kuān ō kaka'an —ka'an ñā.

²⁶ Da ñā nta'é'xi ñá ne, kí'i Jesuu tañú'ú sán ne, nākué'e ñā sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, kátsin dava ñā ne, xé'e ñā ñā ntántikin ñá, kaka'an ñā:

—Kí'i ntó, ka'xí nto. Sá'á ne, kúñū kó —ka'an ñā.

²⁷ Kí'i ñā e'xin sán ne, nākué'e ñā sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, xé'e ñā ñā, kaka'an ñā:

—Ko'ó nto, un ntíí ntíí ntó, ²⁸ tsi sá'á ne, níñí ko é xé'e u xu'u kó é káti ú kuenta iña dóo titín ña'a san vata koo é nakate Xuva kō kuetsí ñā. ²⁹ Kaka'án u ni ntó tsí ñā ko'ó ka ú ntute tinti'ó sa dā nté ko'ó dad# ú ni ntó ntute tinti'ó xéé san mí kadé kú'vé Xuva kō —ka'an Jēsuu.

Dā kakā'an Jēsuu tsí ka'an Pedru tsí ñā iní ñá ñā
(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Dā kúvi íta ñā nchu'un iña Xuva kó ne, ntíi ñā, kue'en ñā xuku Olívu.

³¹ Kidáá ne, kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Un ntíí ntíí nto kunu nto kó niñú ve. Tsí kuān ō uve na'a tú'un Xuva kō é káka'an: “Ka'ní u paxtú san ne, kaka xaa un ntíí ntíí a le'ntu san”, ka'an tú'un Xuva kō. ³² Ntá tsi te ntoto xtuku ú ne, kí'ín ú, kodo núu u ñuú Galílea —ka'an ñā.

³³ Pedrú ne, kaka'an ñá ni Jēsuu

—Kuān té un ntíí ntíí ñá kunu ñā nto ne, ñá kuan koo víi u —ka'án Pedru.

³⁴ Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā.

—Nuu é ntaā í kaka'án u ni ō tsí niñú ve ne, di'na dá kāna lí'xī sán ne, é uni Ito ka'an tsí ña inín ko —ka'an Jéssuu.

³⁵ Kaka'an xtúku Pedru ni ña:

—Kuān te kuví u ni ntō ne, ñá ká'án u e ñá iní u nto —ka'an ña.

Kuan ō ka'an un ntíí ntíí ña ntántikin ñá di.

Dá kúka'an ntâ'ví Jesuu má utun mí é nani Getsemānii

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Kidáā ne, kue'en ní'í Jéssuu ña mí é nani Getsemānii. Kaka'an ñá ní ña ntántikin ña:

—Kuntōo nto i'a, na kī'ín u da'a san, kika'an ntâ'ví u —ka'an Jéssuu.

³⁷ Ntēka ña ntuvi í'xá Zebedeú san ní Pedru. Dōo kúnta'xa iní ña. Dōo dé kueni ña. ³⁸ Kidáā ne, kaka'an ñá ní ntuní ñá'a san:

—Dóko sá ña kutíí u e dóo nuu nta'xa nimá ko. Kuntōo nto i'a ne, kuntitō ntó ní ko —ka'an ña.

³⁹ Kué'én ká ña un sīin ne, nakani iti ña da nté tantée xteen ña ñu'u kán ne, dá kaká'an ntâ'ví ña, kaka'an ña:

—Ūvá, te kúvi né, tá'xi nto é ña nto'ó ko. Ntá tsi ña te é ntio mii ko, tsí nté koo é ntio nto —ka'an ña.

⁴⁰ Nāxee ña mí ntōo ña ntántikin ñá ne, ntákidi ña. Kaka'an ñá ní Pedru:

—¿Nté uun urá ntu ña ní kutíí nto kuntitō nto ní ko? ⁴¹ Kuntitō nto ne, ka'an ntâ'ví ntó vata koo é ña víí nto é kīni kaa. Nima ntó ne, ncho víí é vā'a, ntá tsi kúñu ntó ne, ñá ká kutíí i —ka'an ña.

⁴² Dá kúvi uvi íto kue'en ñá kúka'an ntâ'ví ña ne, kaka'an ña:

—Ūva, tē ña kuví kufta ntí'xin sá'á é ña nto'ó ko ne, na kuān koo kuví vatá ó ntio nto —ka'an ña.

⁴³ Dá náxee xtúku ña ne, ntákidi xtuku ntuni ñá ntántikin ña, tsí kantadí mii ntuxnúú ña ma'na. ⁴⁴ Tsoo mii xtúku ña ña ne, dá kué'en ñá, kuka'an ntâ'ví xtuku ña é kúvi uní ito. Kuan tsi o kaka'an ntâ'ví xtuku ña. ⁴⁵ Kidáā ne, naxee xtuku ña mí ntōo ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ní ña:

—¿Ntákidi dúkuan ntu ntó? ¿Ntōo da'na ntu ntó? Koto nto tsi e xée ūra í ve é xu'u é vēxkúví u ñatíí ne, ntada ña ko kuenta ntá'a ña kini ntáa san.

⁴⁶ Nakuntáñi nto, kí'in ō, tsi é xee ña é dikó ko —ka'an ña.

Nté ō tñn ña Jesuu

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Da níi káka'an dúkuan ña ne, xée Júdā, uun ña'a ña é uxuvi ñá'a san. Nǎ tē nté kaa ña'a ntēka ña, ña odo káa ní ūtun. Vé'xi ña kuēnta iña tó'ó dutú san ní ñatā san. ⁴⁸ Nǎ é dikó ñá ne, é ká'an ñá ní ñá'a san:

—Xoó ña'a, ña é ka'xí u xu'u i ne, ðivi ña tñn nto ña —ka'án Júdā.

⁴⁹ Ura tsí i xee ña mí tuví Jesuu, kaká'an ña:

—So'lo ntó dá, Mastru —ka'an Júdā.

Ne, ē'xí ña xu'u ña. ⁵⁰ Kaka'an Jéssuu ní ña:

—Vīín nee iña é vē'xin é vīin —ka'an ña.

Kidáā ne, xée ñá'a sán ne, tñn ña Jesuu é kí'in ní'í ña ñá nuu ña tsiñu na'nu i san.

⁵¹ Uun ña'a, ña ntántikin Jéssuu ne, tává ña káa ñá ne, ē'ní ña ña kade tsiñu iña dutu ñá odo núú san. Nákuítá tu'un ña lo'xo ña. ⁵² Kidáā ne, kaka'an Jéssuu ní ña:

—Nāxnuu vá'an káa o. Xoó ña'a é naā ñá ní káa ne, káa kuví ní'í ñá di. ⁵³ ¿Vá ña kuví ntu ká'án ú ni Uvā kó, kuiní nto ne, ura dú'va tsi i táxnūu ña uní dikó u'xi míil ánje ñá? ⁵⁴ Ntá tsi té dí kuan kōo ne, ¿nté ntu koo kuintaa vatá ó kaka'an tú'un Xuva kō é da míí é kuān koo kuví? —ka'an ña.

⁵⁵ Ura tsíkán ne, kaka'an Jéssuu ní ñá'a san:

—¿Vē'xí ntu nto é t̄in nto uun ña du'u, é kuan o odo ntō káa nto ni ūtun san é vēxt̄in nto ko? Utén utén tuví u má ūkún nto k̄an ne, ña ni t̄in nto ko. ⁵⁶ Ntá tsi kuan koo kuví vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō, vata koo é k̄untaa é k̄aka'an ña ka'án nu Xuva ko kidaā —ka'an Jesús.

Un nt̄í nt̄í ña ntánt̄in Jesús ne, inu ña ne, xtuví mii ña ña.

Dā ntitsi me'ñu Jesuu núu dutu ñá odo núu san
(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Ña e t̄in Jesús ne, kue'en ní'í ña ña mí tuví dutu ñá odo núu san, ñá nani Caífaa. Ik̄an ntoo mastrú lei ni ñátá, ña ntádē k̄u'vé san di. ⁵⁸ Ntá tsi nt̄ik̄in íka Pedrú san ña dá ntē xee ña nu kí'í k̄an nú vi'í dutu ñá odo núu san. Kú'k̄'ví ña iní i k̄an né, ik̄an it̄uvi ña n̄i sntadún san vata koo é kōto ntodo ña nté koo kuví Jesús.

⁵⁹ Dutu ñá odo núu san ni ūn nt̄í nt̄í ña t̄siñu i sán ne, ntuku ñá ña é dá'ví dovete ata Jesuu, vata koo é k̄a'an ña é na kuví ña. ⁶⁰ Ntá tsi kuān te tit̄in ña vete xee ña ne, ñá tē kuédadii ni k̄a'an ñá vata koo é kue'é ña ña doxi'í san. Kidáā ne, xée ūvi ña'a ne, ⁶¹ ntáka'an ña:

—Ñat̄í sa'á ne, kaka'an ña: “Kuví nanūu u xúkun Xuva kō sán ne, úni nt̄uvi tsí naxnt̄isi xtúku u”, ka'an kú ña —ka'an ñá'a san.

⁶² Nákunt̄isi dutu ñá odo núu san ne, kaka'an ña:

—¿Ña tuví ntu é nantiko koō nto? ¿Nee iñá ntu sá'á é ntáka'an ñá'a san iñá nto? —ka'an dútu ñá odo núu san ni Jesús.

⁶³ Ntá tsi nte un siin ña ni ká'an Jesús. Kidáā ne, kaka'an dútu ñá odo núu san ni Jesús:

—Kaka'án u ni ntō nuu Xuva ko, ña kantító san, ka'an ntó n̄i kó tē Cristu ntí'xe nto, te l'xá Xuva ko ntō —ka'an ña.

⁶⁴ Kidáā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—É k̄aka'an ntú ku nto. Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsí vi'í a vé ne, kiní nto ko, xu'u é vēkkúvī ú ñat̄í, te tuví u diñi kua'a Xuva kō, ña e dóo ntii iní i san. Kí'xi ú mé'ñū viko e dukún k̄an —ka'an Jesús.

⁶⁵ Kidáā né, k̄udiin dútu ñá odo núu san ni ña ne, ntata ña dóo ñá vatā xkoó ini ña ne, kaka'an ña:

—¿Dóo kiní ó kaka'an ña tsí dad̄ii ña ni Xuva kō! ¿Vá k̄antio ká ntu ko ñá'a, ña é ntada ntaa? É tekū nto tsi dóo kiní ó kaka'an ñá iñá Xuva ko. ⁶⁶ ¿Nté o kadē kueni nto? —ka'an ña.

Nantiko kōó ña nguū san, ntáka'an ña:

—Iō kuetsi ña. Kuetsi é kuví ña —ka'an ña.

⁶⁷ Kidáā né, t̄'vi diñ na nuu ñá ne, e'ni ña ña ne, xé'ē nuu na vinuu ña. ⁶⁸ Ntáka'an ña:

—Ká'an ntō ve, Cristu: ¿Xoó ntu é'ni i nto? —ka'an na.

Dá kakā'án Pedru e ñá ini ñá Jesuu
(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kuan tsí ō it̄uvi Pedrú san nu kí'í k̄an. Xée ūn ta'nu kade t̄siñu nú vi'í dutú san mí tuví ña ne, kaka'án tun:

—Di'vi ntō né, dad̄ii t̄si kaika nto ni Jesús, ña vé'xi ñuú Galileá san —ka'án tun.

⁷⁰ Ntá tsi núu un nt̄í nt̄í ña'a san kaká'an ña:

—Ñá iní u nee é k̄aka'an nto —ka'án Pedru.

⁷¹ Dā nt̄í ña xi'í k̄an ne, é t̄uku ta'nu kade t̄siñu iní tún ña ne, kaka'an tún n̄i ña nt̄āni étsin san:

—Ña s̄á'a ne, dad̄ii kaika ña ni Jesús, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'án tun.

⁷² Kaka'an xtúku Pedru e ñá ini ñá ña. Kaka'an ña:

—Ni Úva kō, ñá ĩní u ña sã'a —ka'an ña.

⁷³ Dã ku e ví'i ne, xéé ña ntãñi san ne, ntáka'an ñá nĩ Pedru:

—Nuu é ntaã i é nto'o ne, kaduku ntée nto ña tsikan, tsí kaka'an ntó vatã ó kaka'an ña —ka'an ña.

⁷⁴ Kidãa ne, kaka'an ña é na kué'é Xuva ko ñã é na ntõ'o ñá tẽ ña nuu é ntaã i é kãka'an ña. Kaka'an ña:

—Nuu é ntaã i, ñá ĩni ntí'xe ú ña tsikan —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i kána lí'xĩ san. ⁷⁵ Kidãa né, naka'an Pedru é kãka'an Jéssu ni ña: “Di'na dá kãna lí'xĩ sãn ne, úni ĩto ka'an e ñá ĩnĩn ko”, ka'an ña. Kidãa ne, kãĩ Pedrú ne, êkú kue'en ña.

27

Dã ntãda ña kuenta Jéssu ntã'a Pilatu

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Dã tuvĩ ne, un ntĩi ntĩi tó'õ dutú san ni ñatã sãn ne, nãtaká nuu ña é kã'an ña é na kuvĩ Jéssu. ² Kĩ'nĩ ña ña ne, kue'en ní'i ña ña ñu Pilatu, ña tsiñu ka'nu i iña ñuú Roma.

Dã xi'i Júdá

³ Júdá, ña é diko Jéssu, dã kútuni ña tsí kuvĩ Jesuú ne, nãtivi ĩní ña ne, ntãda xtuku ña kuenta é òko u'xĩ diu'un kui'xĩn san nta'a tó'õ dutú ni ñatã san.

⁴ Kaka'an ña:

—Édé u kuetsĩ, tsí ña té nee é kini kaa ni ĩdé ña é kuvĩ ña —ka'an ña.

Ntã tsi ntãka'an ñá ni ña:

—Ñá tẽ nee kuenta iñá nti. Kuenta iña míi ò —ka'an ña.

⁵ Été xaa Júdá sãn diu'ún san má ùkún kãn né, ntĩi ña, kue'en ñá ne, nakué'ne miĩ ña kũñu ña.

⁶ Ntã tsi nãtaka tó'õ dutú san diu'ún san ne, ntãka'an ña:

—Dõo xĩi kaa é xnũu o diu'un sã'a ĩni etun mí ñu'u é kãxé'e ña'a san doméni iña Xuva ko, tsí niñi é ĩnuu á'vi sã'ã —ka'an ña.

⁷ Édé kuenĩ ña ne, ñii ña ñu'u iña ñá kade vá'a kídi nte'ú san mí kuntú'xĩ ña vé'xi xio ñuu. ⁸ Dukuãn ne, kaka'an ñá Ñu'ú Niñi ñu'ú san un tsi nté vevii.

⁹ Kuan ò kũntã vata ò ka'an ñá ka'an naa Xuva ko kídã, ñá nani Jeremia, dá kã'an ña: “Kĩ'i ña é oko u'xĩ diu'un kui'xĩn san, (divi xã'vi é ntãka'an ña Israeé san tsi ntã'vi ña iña ñá ne), ¹⁰ xé'e ñá diu'ún san é ñii ña ñu'u ña kade vá'a kídi sãn, vata ò ka'an Xúva ko ni ko.” Kuan ò ka'an ña.

Dã kantĩtsi me'ñu Jéssu nuu Pilatu

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ ĩntĩtsi me'ñu Jéssu núu ña tsiñu na'nu i ne, tsixe'e ña tsiñu i san ña:

—Divi ntõ ne, ¿vá Rei iña ñá Israeé ntú nto? —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—É kãka'an ntú ku nto —ka'an ña.

¹² Da nã ntãtsi'i kuetsi tó'õ dutú san ni ñatã san ñá ne, ñá ni kã'an kué'en tsi ña. ¹³ Kidãa ne, kaka'an Pílatú san ni ña:

—¿Ñã katéku ntu nto e dóo titĩn nuu i ntãtsi'i kuetsi ña nto? —ka'an Pílatú san.

¹⁴ Ntã tsi nté uun tú'ũn ña ni kã'an ña. Koó dã kúdu'va ña tsiñu na'nu i san.

Dã kakã'an ña tsí kuvĩ Jéssu

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Dã kakuvi viko sã'ã ne, kanantĩi ña tsiñu na'nu i san da xõo ka ña'a, ña ñu'u kutu san, ña é ntio ña'a san. ¹⁶ Ntuvi tsikãn ne, nuu kutu uun ñatĩi, ña

é Iní un ntíí ntíí ña'a, ñá nani Barābaa. ¹⁷ Dā náataká nuu ña'a sán ne, kaka'an Pílatú san ni ñā:

—¿Xoó ña'a ntu ntio nto é nantíi ú ña: Barabaá san ne, o Jēsuu, ña e ntáka'an ñá'a tsí Cristu ñá, ña vexnákakū nto? —ka'an ña.

¹⁸ Tsí ini ña é ña'a sán ne, done'u ini ntáda ña kuenta Jēsuu.

¹⁹ Da nā' tuví Pilatu kádē kú'vē ñá ne, taxnuu ñadi'í ña tú'ún, kaka'an ña: “Ñá ku ki'nin nūun iña ñá sa'a, ña e dóo va'á ña'a san, tsi dóo kanto'o kó vevii e dóo kiní o kéní kó kuenta iña ña”, ka'an ña.

²⁰ Ntá tsi tó'ó dutú san ni ñatā san tsí'í ña diki ña'a san é na kākan ña é ntíi Barabaá san ne, na kúví Jesuu. ²¹ Kaka'an xtúku ña tsiñu na'nu i san ni ñā:

—¿Xoó ntu é ntuvi ñá sa'á ntio nto é nantíi u? —ka'an ña.

Ntáka'an ñá'a san:

—¡Barabaa! —ka'an ña.

²² Kaka'an Pílatú san ni ñā:

—¿Nté ntu koo víi u ni Jēsuu, ña é ntáka'an nto é Cristu ña? —ka'an ña.

Un ntíí ntíí ña'a san ntáka'an ña:

—¡Naxnteē ntó ña krusi! —ka'an ña.

²³ Kaka'an Pílatú san ni ñā'a san:

—¿Nté kui? ¿Neé ntu nuu i é kīni kaa é idé ña? —ka'an ña.

Ntá tsi díí díí ka ntíi ntáka'an ña:

—¡Naxnteē ntó ña krusi! —ntákachu'u ña, ntáka'an ña.

²⁴ Dā ini Pilatú san tsí ña kuví víí ña, tsí e éni ntu'u ñā'a san kudiin ñá ne, kí'í ña ntute né, nta'a ña nuu ña'á san. Kaka'an ña:

—Ña túvi kuétsi ko te kúví ñatíí sā'a. Mii nto ini nto nté koo víí nto ni ñā —ka'an ña.

²⁵ Un ntíí ntíí ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—Kuenta iña míi ntí é kuví ñá, diví ntí ni í'xá ntí —ka'an ña.

²⁶ Kidáā ne, nantíi ña Barābaa, tsí kuan ō ntío ña'a san. Dā kúvi natíi nuu ña Jesuu xó'ō ne, da táxnūu ña ña é naxnteē ñá ña ntíká krusi kan.

²⁷ Kidáā ne, sntadun ñá tsiñu na'nu i san ne, kue'en ní'í ña Jēsuu má ví'í mé'ñu kán. Nataká nuu un ntíí ntíí sntadun, ñá ntoo ikán, míi tuví Jesuu.

²⁸ Nantíi ñá ña ne, xnūu ña ña doo kue'e. ²⁹ Devá'a ña le'é iñū né, xntekū ñá diki Jēsuu. Xni'ní ña uun chíin nta'a kua'a ña ne, ínchiti ña nūu ñá ne, da narkínteē ñá ña, ntáka'an ña:

—¡Na kutúví va'ā ntó, Rei iña ñá Israee! —ka'an ña.

³⁰ Tí'vi díí ña nuu ñá ne, kí'í ña chíin é ní'í nta'a ña ne, da káni ña diki Jēsuu.

³¹ Dā kúvi narkínteē ñá ña ne, nāki'í ña doo kue'é san ne, naxnūu xtuku ña ña doo mii ña. Kidáā ne, kue'en ní'í ña ñā é naxnteē ñá ña ntíká krusi kan.

Dā naxnteē ñá Jesuu ntíká krusi

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Dā kué'en ña ítsi kán né, tá'án ña uun ñatíi, ña vé'xi ñuú Cirene, ñá nani Símuun. Éde ña ña kuétsi é kuído ña krusi Jēsuu.

³³ Dā xee ña níi nani Gōlgota, é káni tú'un Xiki Díkí Ntixi ne, ³⁴ xé'e ña ntute tinti'o é kádaká rkave é kō'o ña. Dā íto nteē ña ne, ña ni ntío ña ko'o ña.

³⁵ Dā kúvi naxnteē ñá ña ntíká krusi kán ne, nādíkí sntadún san xoo é ní'í i doo Jēsuu, é un é un ña. Kuan ō dé ña vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kó: “Kātsin dava ña doó ko. Nadíki ña xoo é ní'í i dú'nú ko”, ka'an. ³⁶ Kidáā ne, íntō ña é kuénta víí ña ña ikán. ³⁷ Xnteē ñá uun ta'vi rkunū díkí krusi kan é káka'an neé kuétsi é idé ña. Ta'vi rkunū sán ne, kaka'an: “Ña sá'á ne, Jesuu, Rei iña ñá Israee”, ka'an.

³⁸ Xntee ñá uvi ña'a ña du'ú ntiká krusi kán ni ñā ntuvi tsikán di. Uun ña'a ña ne, diñi kua'a ña ne, uun ña'a ña diñi datsin ña. ³⁹ Da xóo ka ña'a, ña é ita nti'xin ne, nārkínteē ñá ña, nakuiko ña diki ña ne, ⁴⁰ ntáka'an ña:

—Nt'ó'o é kánakatsin nto xúkūn sán ne kanaxntitsi xtúku nto té kuvi ūni ntuvi ne, jnakákū mii nto kúñu nto vé! Te nuu é ntaā i é I'xá Xuva nti'xe ko ntō né, jnāntii ntee mii nto kúñu ntō ntiká krusi san! —ka'an ña.

⁴¹ Kuan ō dé tó'ō dutú san, nī mastrú lei san, ni ñatā sán di. Nārkínteē ñá ña, ntáka'an ña:

⁴² —Ñā sā'a ne, nakakū ñá tuku ña'a, ntá tsi ña kuvi nakakū mii ñā kúñu ñā. Kaka'an ña tsí Rei iña ñá Israeé san ña. Te ntii ntee mii ña krusí san ve ne, kuinti'xe ntí ña. ⁴³ Kaka'an ñá tsí kakuinti'xe ña Xuva kō. Na nakákū Xuva ko ña ve, tē ntio nti'xe ña ña. Tsí kaka'an ña é I'xá Xuva ko ñā —ka'an ñá'a san.

⁴⁴ Ñā du'ú san é uve dadii ña ni ñā ntiká krusi kán ne, nārkínteē ñá ña di.

Dā xi'i Jesús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Kūneé da kanií ñūxívi san da ká'ñu ntuvi un tsi da nté kaeku uni kuáa. ⁴⁶ Ura tsikán ne, dōó ntii ka'an Jesús, kaka'an ña:

—Elii, Elii, ¿lama sabatani? (é kani tú'un: Xuvā kó, Xuvā kó, ¿nté kuí xtúvi mii ntu ntó ko?) —kuan ō ka'an ña.

⁴⁷ Tékú ña ntáñi étsin ne, ntáka'an ña:

—Kakana ña ñá ka'án naa Xuva ko kídaā, ñá nani Ēlia —ka'an ña.

⁴⁸ Ura tsí i kue'en úun ña'a ne, koó da kañu ña, kúki'í ña uun doo é xnuu nto'o ña ntidi iā né, xntekū ñá diki chān sán ne, xé'le ñā é kō'o Jesuu. ⁴⁹ Ntá tsi ña nguū sán ne, ntáka'an ña:

—Nakoo mii nto ñā. Koto o tē ki'xi Eliá san é nakakū ñá ña —ka'an ña.

⁵⁰ Kídaā ne, kachu'u ntāa Jesuu ne, xi'í ñā. ⁵¹ Ura dú'va tsi i ne, ntāta ntāa dōxi é rkaa iko ini ukun kan, nte dki i un tsi nte xé'e i kán. Táan ne, ntíka xūú san. ⁵² Nakaan ñáña ñā'a sán ne, titín ña kuinti'xe i, ña é xi'í sán ne, ntōto ña. ⁵³ Ntūi ña nú ñáña ñā da ntóto Jesuú ne, kué'en ñā'a san ñuú Jerusaleen. Titín ña íni ña ña.

⁵⁴ Dā íni tó'ō sntadún san ni ña ntoo ni'í ñā, ña ntáde Kuenta Jesús, tsí taán ne, dá íni ña kuán ō kúvi ne, koó dá kúdu'va ña. Ntáka'an ña:

—I'xá Xuva nti'xe ko ña sā'a —ka'an ña.

⁵⁵ Titín ñadří, ña vé'xi nté ñūú Galilea, ñá ntántikin Jesús é xntii ña ñā ne, ntáñi ika ñā, ntaíto dítō ña. ⁵⁶ Maria Madálēna ni María, di'í Sántiau ni Jóseé san, ni di'í I'xá Zebedeú san ne, ntāñí dadii ña ni ñadří, ñá nguū san.

Dā intú'xi Jesuu

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Dā kuáa ne, xéé ūun ña kuika, ña ñuú Arimatea, ñá nani Jōsee, ñá kantikin Jesús. ⁵⁸ Kué'en ñā mí tuví Pilatú ne, ntákan ñā kúñu Jesús. Kídaā ne, kaka'an Pilatú san é nākué'le ña ña. ⁵⁹ Nāki'í Joséé san kúñu ña ne, dá xnuu ta'án ña ña doo xee e dóo va'á ne, ⁶⁰ xnuu ñá ña ini ñáña mii ñā é dá ve éte nuu ña ini xuú san. Édí nuu ñá uun xuú ka'nu xi'í ñáña sán ne, dá ntaka ña. ⁶¹ Ntá tsi Maria Madálēna ni Maria ñá uun sán ne, ñū'u ntee ña nú ñáña san.

Dā idé sntadún san kuenta nú ñáña Jesús

⁶² Tévaá du'va tsi ntuvi dá iō dá'na ne, nataká nuu tó'ō dutú san ni ña fariseú san mí tuví Pilatú ne, ⁶³ ntáka'an ña:

—Ntánaka'án nti tsí ka'an ñá veté san dá kántíto dukuan ñā tsí te kuvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku ña. ⁶⁴ Dukuān ne, ká'an nto na nākadí va'á ñá ñáña san da nté tē kúvi uni ntúvi, vata koo é ña kí'ñ ña ntántikin ñá ne, natava ña kúñu

ñā. Kidāā ne, kuvi ka'an ñā ni ñā'a san tsí e ntóto tó'o ñā é xi'i ñā. Díí díí ka kini kaa dovete sá'a é vata kaa dovete é ká'an di'na ñā é ntóto ñā —ka'an ñā.

⁶⁵ Kaka'an Pilatu ni ñā:

—Dikan ntāñi sntadun é kuēnta víi ñā. Kue'ēn ntó ni ñā, nakadī kutu ntó te kuvi víi nto —ka'an ñā.

⁶⁶ Kué'en ñā né, nakadī kutu ñā ñāñā san. Édí nuu ñā xume ntíkō diñi i mí ntee tá'an xuú san ni ñāñā san. Nū'u ntee sntadún san é kuēnta víi ñā.

28

Dā ntóto Jesuu

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Dā ita ntí'xin ntuvi dá iō dá'na, dá tuvi é kuvi ūun ntuvi víté san ne, kué'en María Madalena ni María ñā uun san é kükoto ntodo ñā ñāñā san. ² Kidāā ne, un vá'a tsi taan. Tsi ntíi uun ánje Xuva kō nte e dukún kán. Kí'xi ñā, náxtixio ñā xuú san ne, dā itúvi nti'i ñā. ³ Núu ñā ne, vata kaa dá káxi'i núu kaa ne, kui'xín kue'en dóo ñā vata katsi. ⁴ Ñā tē nté kaa u'ví sntadún san dá ini ñā ñā. Koó dá ntaní'i ñā ne, vata dí tē xi'i ñā. ⁵ Ntá tsi kaka'an ánje Xuva ko ni ñadí'i san:

—Ñā ku u'ví nto, tsí iní u e ntánantuku nto Jēsuu, ñā intée ntiká krusí san.

⁶ Xóxō ñā, tsí e ntóto ñā vata ō ka'an ñā. Kí'xi nto, koto nto mí'i inúu ñā ne, ⁷ Kué'en náne'e nto, kükoto ntó ñā ntántikin ñā tsi e ntóto ñā é xi'i ñā. Dí'na ñā kí'in ñā é ntó'ó ñuú Galilea. Ikan nāni'i ta'an nto ñā. Sá'a tsí é ká'an u ni ntó —ka'an ánjē san.

⁸ Ura tsí i ntáka ñadí'i san nú ñāñā kán. Ú'ví ñā, ntá tsi dóo diní ñā di. Koó dá ntaínu ñā kue'en ñā é ká'an ñā ní ñā ntántikin Jēsuu. ⁹ Da neé ini tsí ñā nāni'i ta'an ñā Jesuu ne, kaka'an ñā ntiusi ni ñā. Kué'en etsin ñadí'i san mí ntitsí Jesuu ne, ínchiti ñā núu ñā ne, tñ nta'a ñā dí'in ñā, da ntáka'an ñā e dóo ka'nu ñā'a ñā. ¹⁰ Kidāā ne, kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Ñā ku u'ví nto. Kue'ēn ntó, kukoto ntó ta'an ko, na kí'in ñā ñuú Galileá ne, ikan kiní ñā ko —ka'an Jēsuu.

Dovéte e ntáa sntadún san

¹¹ Da ñi kué'en ñadí'i san itsi kán né, ió sntadún san é kué'en ñā ñuú Jerusalem, kúnakoto ñā tó'ō dutú san un nti'í é kúvi. ¹² Dā xee un ntíí ntíí ñatā san e kána ñā ne, natíin ñā ni ñā. Dōo kue'e diu'un xe'é ñā sntadún san ne, ¹³ ntáka'an ñā:

—Ká'an nto ni ñā'a san: “Xéé ñā ntántikin ñā niñú ne, kí'i dú'u ñā kúñu ñā da ñi ntákidi nti'í”, koo ka'an nto. ¹⁴ Te tēkú tó'o ntó e ntáka'an ntó ne, ká'an nti ni ñā vata koo é ñā kué'e ñā é ntó'o nto —ka'an ñā ní sntadún san.

¹⁵ Kí'i sntadún san diu'un san ne, ide ñā vata ō ka'an tó'ō dutú san. Kuan tsí ó ntáka'an ñā Israeé san un tsi nté vevii.

Dā téé tsiñu Jesuu ñā ntántikin ñā

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Kidāā ne, kué'en ū'xi ñn pustrú san ñuú Galilea. Kué'en ñā xūku mí taxnúu Jēsuu ñā. ¹⁷ Dā ini ñā ñā ne, inúu ini ñā ñā. Ntá tsi iō ñā e ñā ni kuinti'xe ñā te divi nti'xe ñā é Jēsuu ñā. ¹⁸ Xéé Jēsuu mí ntoo ñā ne, kaka'an ñā ni ñā:

—É ta'xi Xuva kō é kadā kú'vé u un nti'í é tuví ñuxiví a ní e dukún kán di. ¹⁹ Dukuān é káka'an u ni ntó é kue'ēn ntó kanñi ñuxiví sa ne, ká'an nto vata koo é kuinti'xe ñā'a san un nti'í ntíí ñuú san tú'un kó ne, nakútsi ntute nto ñā kuenta iña Xuva ko, kuenta iñá ko, xu'u é l'xā ñā, ni kuēnta iña Espiritú Santú san. ²⁰ Nakuá'a nto ñā na káda ntaa ñā é un ntíí ntíí vatā ó kaka'an u ni ntó.

Kunū me'ñu ú nto ntii dañu ntūví un tsi da nté ntī'i ñuxiví sa. Kuan tsi koo na kōo —ka'an Jesús.

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Marcu

*Kaka'an ntódo Juaan Bautista ñuu itsí kån
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Dukuån o iñi ntu'u e dóo vá'á ó kaka'an tú'un iña Jesúcristu, díví I'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kån.

² Nté ntūvi di'na uve na'a kaka'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko kídaā, tsí du'vā ó kaka'an Xúva ko ni I'xā ña:

Di'na taxnūu ú uun ña'a, ña é xtūví tu've itsi o,
ne, dá taxnūu ú o.

³ Uun tatsín ne, dóo ditó kaka'an ñuu itsí kån:

“Nākoo tú've ntó itsi va'a,
tsí e vé'xi Xuva kō”, ka'an,

ka'an Ísaia san.

⁴ Ña é taxnuu Xuva kō ne, diví Juaan, ña é kaika má kū'u kan é kanakūtsi ntute ña ña'a san. Kaka'an ña é di'na natu'vi ña'a san kuetsí ña ne, dá kutsi ntute ña. Dukuån é káda ka'nu iní Xuva ko ni ña kuetsí ña. ⁵ Un ntíí ntíí ña ñuú Judea ni ñá ñuú Jerusaleén, dá xee ñá ne, natívi iní ña kuetsi ña ne, da itsi ntute ña nta'a Juaán san mé'ñu ntúte ka'nu é nani Jōrdaan.

⁶ Dóo Juaán san ni ññí í'xi ña ne, ññí kameu kúvi. E ini é'xi ña ne, skunti; ini xi'í ñá ntúdín ñuñu. ⁷ Kaka'an ntódo ña ni ñā'a san:

—Vi'í a vé ne, xée uun ña'a ñatíi, ña é díí ka ka'nu ña'a é xu'u. Ntē ña té nee nuu á'vi ko é nákoó tixí u é nāntuté u ntí'xen ña. ⁸ Xu'ú ne, kūdii ntute kadá'vi ú nto dá kanakūtsi ntute ú nto. Ntá tsi díví ña ne, Espíritū Sántū ta'xi ña nto é kunūu ña nima nto —ka'an Juaan.

*Dā itsi ntute Jesuu
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)*

⁹ Ntuvi tsikán ne, ntaka Jesuu ñuú mii ña é nani Nazāree, é tuví ñuú Galilea. Xée ña mí tuví Juaan. Juaán san ne, nakútsi ntute ña Jesuu mé'ñu ntúte ka'nu é nani Jōrdaan. ¹⁰ Kídaā né, dá ntíi Jesuu diñi ntute ka'nu san ne, ini ña tsí nákaan e dukún kan ne, ikán ntíi Espíritū Sántū san é vata kaa uun paloma é írkaá nuu diki ña. ¹¹ Kaka'an tatsín Xúva kō nte e dukún kån:

—Divín é I'xá mii ko e dóo kakuinimá ko o. Ná te nté kaa diní nu nimá ko kuenta iña o —ka'an Xúva ko ni Jēsuu.

*Ntío tó'ō e ña vá'á san é kō'xo Jesuu nuu i é kīni kaa
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)*

¹² Espíritū Sántū sán ne, kue'en ní'i ña Jesuu ñuu itsí kån. ¹³ Úvi díkó ntuvi, úvi díkó niñu íka Jesuu ikán. Kaika ña mí ntaíka kiti ku'u san. Ikán xée tó'ō e ña vá'á san ne, ntio i é kō'xo Jesuu núu i é kīni kaa. Ntá tsi xee ánjē san é kade ña ña kuenta.

*Eni ntu'u Jēsuu kaká'an ntódo ña ñuú Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)*

¹⁴ Dā inúu kutu Juaan víutun sán ne, xée Jēsuu ñuú Galilea, kaka'an ntódo ña, kaka'an ña nté kuån nte vá'á ó kadé kú've Xuva kō. ¹⁵ Kaka'an ña:

—E xée ūra í ve. Ña ná'á ka dá kixkadā kú've Xuva kō. Dukuån né, natu'vi ntó kuetsi nto ne, kuinti'xe nto tú'ún é vā'á san —ka'an ña.

*Nākaxnú Jesuu kimi ña'a, ña ntátava tsákā san
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)*

16 Kaika Jesuu dñiñi míni Galilea san ne, ikān nání'i ña Simuun ni ení ña, ñá nani Āndree. Ntánakuítá nuu ña xunu ña iní ntute san, tsí ñivi tsiñu ntáde ña é tsákā ntátava ña. 17 Kaka'an Jesuu ni ña:

—Kuntikin tó ko. Ñá tâvá ka nto tsákā, tsí vi'i a vé ne, ká'an nto ni ùn ntiñi tñiñi ña'a é na ntúv'á nima ña —ka'an ña.

18 Kidáa ne, ura tsí i tsoo mii ña xunu ña ne, dá kué'en ñá ni Jēsuu.

19 Kūdii tsi kué'en Jesuú ne, nání'i ta'an ña ni Sántiau ni ení ña, ñá nani Juaan. Ntuvi ña é i'xá Zebedeu. Ñu'u ña ni uva ña iní tun ntoó ñá, ntántav'á ña xunu ña. 20 Kidáa né, kána Jesuu ña é kuntikin ñá ña ne, ura tsí i xtúvi mii ña uva ña ni ña ntáde tsiñu iña ña iní tun ntoó san, dá kué'en ñá kuntikin ñá Jesuu.

*Uun ña'a, ñá nuu é ña vá'á nima i
(Lc. 4:31-37)*

21 Xée ña ñuu é nani Capērnau. Ntuvi é ntoo kadin ña'a sán ne, kué'en Jēsuu má vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé ne, eni ntuvu ña nakua'a ña ña'a san. 22 Ña'a sán ne, dōo va'á kuiní ñá da tēku ña é kuān nte vá'á ó kaka'an Jesuu. Ñá te ni ká'an ñá ni ña vatá ó kaka'an mastrú lei iña Xuva ko, tsi dóo ió ña é ká'an ña dá kanakuá'a ña. 23 Tuví uun ña'a má ūkún kān, ña é nuu e ña vá'á nima i. Kaka'an ñatí san:

24 —¿Nté kui kánateñu nuu nto ntí, Jesuu, ñá ñuú Nazaree? ¿Vēxká'ni ntu nto ntí? Iní nti nto, tsí Xuva kō táxnū ña nto —ka'an ña.

25 Ntá tsi de tí Jesuu ni é ña vá'á san, kaka'an ña:

—jNtiin i'a, tsí ña te iña o sá'a! —ka'an ña.

26 Ide é ña vá'á san é xi'i mii ñatí san ne, doó ntii kachu'u ntáa é ña vá'á san da ntí, kue'en. 27 Koó dā kúdu'va ña ntāñi san ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ña'a ntu ña sá'a e kúvi idé ña é nakūnu ña é ña vá'á san? Ña sá'a ne, e túku o kadé kú'vè ña. Kaktúñi ña kanakūnu ña é ña vá'á san. ¿Né ntu nchu'ún kanakuá'a ña kō? ¿Ō nchu'ún xeé ntu, ne, nté kaa? —ka'an ñá'a san.

28 Ura dú'va tsi i kútuni un ntiñi tñiñi ña ñuu nta'vi san, ñuu é ntáduku ntée ñuú Galilea, nté ó dé Jesuu, tsí dóo ntáka'an ñá'a san.

*Ntāvá'a Jesuu ñuntá Simuun
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)*

29 Dā ntáka Jesuu mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, kue'en ní'i ña Santiau ni Juaan nú vi'i Simuun. Ikān tuví Andree di. 30 Kaka'an ñávi'i Simuun ni Jēsuu tsí etsin ñuntá Simuun. Tuví ntaa ña má vi'i ña kān, tsí ka'ni kax'é ña.

31 Kúk'ví Jesuu má vi'i mí tuví ña ne, karkāa ña nta'a ña, nāxnñitsi ñá ña. Ura tsí i ntikó ña ka'ni. Kidáa ne, kué'en ña, kúkav'á ña é ká'xi ña'a san.

*Dóo titín ña nchokuvi ntavá'a Jesuu
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)*

32 Dā kuáa, da idé nuu ngántii sán ne, ñá tē nté kaa ña'a xee ña mí tuví Jesuu, xee ní'i ña ña nchokuvi ni ñá é ñu'u é ña vá'á nima i. 33 Un ntiñi tñiñi ñuú i san ne, ntáká nuu ña xi'i kan. 34 Ñá tē nté kaa ña'a ntavá'a Jesuú da nëe ka kui'i ntákuvi ña. Nakúnu ña é ña vá'á san é ñu'u nima ñá'a san di. Ñá ni xé'é Jesuu itsi é ká'an é ña vá'á san xoo é ñivi ña, tsí é ña vá'á san ne, ini tsí i'xá Xuva ko ñá.

*Kaika Jesuu kanñi ñuú Galilea, káka'an ntódo ña
(Lc. 4:42-44)*

³⁵ Tévāá du'va tsi, dá ntikin ni'nī ká ne, nákontĩtsi Jesuu, kué'en nā mí xoxó ña'a, tsí ntio ña é kunuu mii nā é ká'an nā ni Xuva kō, ña tuví e dukún kán. ³⁶ Simuun ni ñá ntoo ni'í ña ne, íxnantuku ña Jesuu. ³⁷ Dā nání'í ña ñá ne, ntáka'an ña:

—Un ntíí ntíí ña'a san ntánantuku ña ntō —ka'an ña.

³⁸ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Xio ñuu é ntoo etsin i'a ki'in o ve. Ikán kika'an ntódo ú dí, tsí dukuān é vé'xi u —ka'an ña.

³⁹ Dōo íka ña é un ntí'í itsi ñuú Galilea. Kaka'an ntódo ña má vi'í mi ntánataká nuu ña Israeé san un ntíí ntíí ñuu san ne, nakūnu ña é ña vá'a san.

Dā ntavá'a Jesuu uun ña'a, ña kanako'xo kúñu ī
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Xée ūun ña'a, ña kanako'xo kúñu ī, mí tuví Jesuu. Kanchiti ña, kaka'an ña:

—Tē ntio nto ne, kuví ntavá'a nto ko —ka'an ña.

⁴¹ Kídāā ne, ntunta'ví ini Jesuu ña. Tíin nta'a ña ñā ne, kaka'an ña:

—Ntio ko. Ntuvá'an —ka'an ña.

⁴² Ura tsí i ntí'í kui'í san ne, ntvavá'a ña. ⁴³ Nataxñuu Jesuu ñá ne, dōo ka'an ñá ni ñā:

⁴⁴ —Ná ku ká'an tsín ni ñā'a nté ō kúvi é ntvavá'an. Kué'én ve mí tuví dutú san, na kōto nteé ña o ne, dá nakué'en sintiá'vi nta'a Xuva kō tsi é ntuntoo kúñu o, vatā ó kaka'an Muisee é vīin. Dukuan kōo é kūtuni ñá'a tsí ntvavá'an —ka'an Jesuu ni ña.

⁴⁵ Ntá tsi ña ntvavá'a sán ne, kué'en ña itsi kán né, ikán éni ntu'u ña kaka'an ñá ni ūn ntíí ntíí ña'a san nté ō dé Jesuu é ntavá'a ña ña. Dukuān ne, ña ni kúvi xee ditó ka Jesuu nté uun ká ñuu. Da mii tsí e íka ña mí xoxó ña'a. Ntá tsi dóo ki'in itsi ñuu vé'xi ña'a san é nataká nuu ña mí tuví ña é ntio ña kini ña ña.

2

Ntāvá'a Jesuu ūun ña'a, ñá xi'í kúñu ī
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Dā kútitiñ ntuví ne, nāxee Jesuu ñuu é nani Capēnau. Ura tsí i kūtuni ñá'a san é tuví ña uun vi'í. ² Nā tē nté kaa ña'a náataká nuu ña; ntē ña ni xee tá'an vi'í san é kuntōo ña má vi'í kán é kīni ña é kaka'an ña. ³ Kídāā ne, xée kīmi ña'a, odo ña uun ña'a, ña xi'í kúñu ī. ⁴ Nā nī kúvi kuīta ntí'xin ña má vi'í mí tuví Jesuu, tsí ña te nté kaa ña'a ntāñī ña. Dukuān ne, kúxēe ña dikí vi'í kan né, nākaán ña un siin dikí vi'í san mí tuví Jesuu. Mí kantíí ne, nákií ña chidō é nuu ña xi'í kúñu ī san iní vi'í kán. ⁵ Dā ini Jesuu tsí ña odō ña xi'í kúñu ī sán ne, nīí kué'en ini ña ntákuinti'xe ña ne, kaka'an ñá nī ña nchokuví san:

—É ntōo kuétsi o vē, da' —ka'an ña.

⁶ Ío mastrú lei Xúva kō é ntoo ña ne, ntádē kuení ña: ⁷ “¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú ña sá'a? ¿Ña kaiko ñu'u ntu ña Xuva kō? Tsí xoxó ña'a ñuxiví sa é kúvi nakate ña kuétsi kō. Da mii tsi Xuva kō é kúvi vi'í ña”, dé kuení ña. ⁸ Kūtuni Jesuu nté ō ntádē kuení ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui kuān ó ntádē kuení nto? ⁹ ¿Neé nto e díí ka ña ví'xin kaa é ká'an u ni ña sá'a, te kuiní nto? ¿Ō ka'án ntu u: “É ntōo kuétsi o”, ō ka'án ntu u: “Nakuntĩtsin, kuni'in chido ō, kunú'ūn nú vi'í o kán”, koo ka'án u? ¹⁰ Ntio ko é na kūtuni nto tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, kuví nakate u kuétsi ntō ñuxiví sa —ka'an Jesuu ni mastrú lei san.

Kídāā ne, kaka'an ñá nī ña xi'í kúñu ī san:

¹¹ —Divīn é kaka'án u ni ō ne, nakuntĩtsin, kuni'in chido ō, kunú'ūn nú vi'í o kán —ka'an Jesuu ni ña.

¹² Ura tsí i nakuntítsi ña, náki'i ña chido ña ne, kúnū'ú ña nú vi'i ña kãn. Koó dā kúdu'va ña'a san ne, nánū'u ñá iní ña Xuva kō, ntáka'an ña:
 —Váta ūun ito kini o é kuān ó kakuvi, é kántuvá'a ña'a san —ka'an ña.

Kāna Jesuu Lévi
 (Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Kidāā ne, kué'en xtūku Jesuu diñi míni Galilea. Dōo xee ñá'a san mí tuvi ña ne, nakuá'a ña ña'a san. ¹⁴ Kué'en ká Jesuu ítsi kãn né, ikān nání'i ña uun ña'a, ñá nani Lévi, i'xá Alfeu. Tuví Levii nú vi'i mí kaido ña diu'un xōo iña nuú Roma. Kaka'an Jéssu ni ña:

—Kuntikín ko —ka'an ña.

Nákuntítsi Levii ne, kué'en ña ni Jéssu.

¹⁵ Uun ntuvi ne, tuví Jesuu nú vi'i Lévi, ntaé'xi ña. Ná te da dii ña ntaído diu'un xōo san ntōo ña nú mesa, ni ñá iō kuetsí i. Ikān tuví Jesuu ni ña ntini'i ña. Tsí ña te da díi ña'a san ntántikin ñá Jesuu. ¹⁶ Ntá tsi mastrú lei ni ñá fariseú san ne, iní ña tsí ntaé'xi dadii Jesuu ni ñá kini ntáa san, ni ña ntaído diu'un san ne, ntáka'an ñá ni ña ntini'i Jéssu:

—¿Nté kui ntaé'xi dadii ntu mastru ntó ni ña kini ntáa san, ni ña ntaído diu'un san? —ka'an ñá, tsix'e ña.

¹⁷ Tékú Jesuu é ntáka'an ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ñá'a é vā'á o ni i ne, ñá vādá ntio ña medikū; tsi ña nchokuví tsi san é ntio ña medikū. Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, ñá té ña é vā'á san kanantukū u, tsí ñá iō kuetsí i san —ka'an Jéssu.

Kaka'an Jéssu iña é kuān xkoó ini ña é kuntoo ixu ñá
 (Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Ña ntini'i Juuan ni ñá ntini'i ña fariseú san ne, dukuān xkoó ini ña é kuntoo ixu ñá. Xée ñá'a san, ntátsix'e ña Jéssu:

—¿Nté kui ña kuan xkoó ini ntú ña ntini'i ntō é kuntoo ixu ña vatá ó de ña ntini'i Juuan ni ñá ntini'i ña fariseú san? —ka'an ñá, tsix'e ña.

¹⁹ Jesuú ne, kaka'an ña:

—¿Vá kuvi ntu kuntoo ixu ñá'a, ña ntōo viko mí katánta'a ña'a, te tuví dukuan ñatíi, ña tánta'a san? Nā'á, tsí ka'xí nti'i ña. ²⁰ Ntá tsi té xee úra i é ntaka ña tánta'a sán ne, kidāā né, iō ntuvi é kuntoo ixu ñá.

²¹ Nā té doo xée san naxntéé nuu o doo tsude, tsí doo xée sán ne, kanatixi té ntōo. Kidāā ne, ntátsin nti'i ne, díi díi ka kini koo kuví. ²² Té xnuu vá'a o ntute tinti'o xee iní ñi sán ne, ñá te ñi ata kū'un, tsí ntata té kukāve. Uun ito tsi kunaá ntute tinti'o san ni ñi i sán di. Tsí ntute tinti'o xee san ne, kantio é kū'un iní ñi xee —ka'an Jéssu, kánañ'e ñá ña.

Ntáksin ña ntini'i Jéssu xóko trigu ntúvi dá iō dá'na
 (Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Ntúvi dá iō dá'na ne, kué'en Jéssu ni ña ntini'i ña, ítā nti'xin ña mí kaa trigú san. Ña ntini'i Jéssu ne, kátsin ña xoko trigu é ká'xí ña. ²⁴ Iní ña fariseú san é kuān ó de ña ne, ntáka'an ña:

—¿Nté kui ntáksin ntu ña xoko trigú san? Nā vā'á o é kada tsiñu o ntúvi dá iō dá'na, tsi dóo xii kaa é kuān koo vii o —ka'an ña.

²⁵ Ntá tsi kaka'an Jéssu:

—¿Ñá iní ntú nto nté o dé uvata ko Dávii da taan núu ña ni ña ntini'i ña da kákin ña? ²⁶ Tsí ki'vī ña iní vi'i Xuva kō kidāā dá tuví dutu ñá odo nūu, ñá nani Abiata. Davii ne, íkan ña táñú'u kuíko san é ká'xí ñá ni ña ntini'i ña, kuān te dóo xii kaa, tsí da mii tsi dutú san é kúvi ka'xí ña tañú'u e kúviko san —ka'an ña.

²⁷ Kaka'an Jéssuu ni ñá fariseú san:

—Tsí Xuva kō ne, ñá te ni de kú've ñá ña'a vata koo é na kāda ka'nu ña ntuvi dá iō dá'na, tsí dē kú've ñá ntuvi dá iō dá'na vata koo é na kūntoo da'na ña'a san. ²⁸ Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kuvi ká'án u nee iña é vā'a é vīi o ntúvi dá iō dá'na —ka'an Jéssuu.

3

Ntavá'a Jesuu úun ña'a, ña kádun nta'a i
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Ku'éen xtūku Jesuu má vi'i mi ntánataká nuu ña Israee. Ikān tuví uun ña'a, ña é kádun nta'a i. ² Ntāñi ña'a má vi'i san, ntaíto díto ña te ntavá'a Jesuu ña kádun nta'a i ntuvi dá iō dá'na. Tsí ntántukū nuu iní ña nté koo tsi'i kuétsi ña Jesuu. ³ Kaka'an Jéssuu ni ña kádun nta'a i san:

—Kuntítsín mé'ñū ña'a san —ka'an ña.

⁴ Kidáa né, tsixe'e Jéssuu ñá nguui san:

—¿Nee iñá ntu é dií ka vá'ā o é vīi o ntuvi dá iō dá'na, te kuinī nto: é vīi o é vā'á ne, ō é kīni kaa? ¿É ntavá'a o ña'a ne, ō é nakunaa o ña? —ka'an ñá, tsixe'e ña ña.

Koó dā diin diin sa intóo ña'a san. ⁵ Dā íto Jesuu ñá'a san ne, dōó dutsi kuíni ña ne, dōo u'vi kakúvi ña é kuān nte ká'xi nima ñá'a san. Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña kádun nta'a i san:

—Nakāan ntá'a o —ka'an ña.

Nákāa ñá nta'a ña ne, ura dú'va tsi i ntuvá'a. ⁶ Kidáa né, ntāka ña fariseú san, kue'en ñá, kūnatiín ña ni ña ntini'i Hērōdē nté koo ka'ní ña Jesuu.

Ñá tē nté kaa ña'a nataká nuu ña diñi míni kān

⁷ Ku'éen Jéssuu ni ña ntini'i ña diñi míni Galilea. Ñá te da dīi ña ñuú Galilea ntántikin ñá Jesuu. ⁸ Dōó kí'in itsi vē'xí ña'a san é kiní ñá Jesuu da téku ña nee ntí'i ntí'i nuu i é kade ña. Dōó titín ña'a ntāka ña ñuú Judea, Jerusáleen, Idúmeá, ni ñūu é ntōo xio diñi ntute ka'nu é nani Jōrdaán ne, xée ñá é kīni ña é kākā'an ña. Vé'xi ña nte ñuú Tíru ni Síduun. ⁹ Kaka'an Jéssuu ni ña ntini'i ñá é na kutúvi tu'ye tsi úun tun ntōo é kunūu ña vata koo é ña ta'u núu ña mé'ñū ña'a san. ¹⁰ Ná te da dīi ñá nchokuví san ntavá'a ña ña. Dukuān ne, un tsi ntátí'vi nuu ta'an ña é ntio ña tiin nta'a ña Jéssuu. ¹¹ Dā íni é ña vá'á san Jéssuú ne, náknuchití nū xe'e ña. Dōó ntii kachu'u ntāa, kaka'an:

—Diyín é I'xá mii Xuva ko ō —ka'an.

¹² —Ñá ku kuān xkoó ka'an xoó ña'a u mé'ñū ña'a san —ka'an Jéssuu.

Dā nakaxnúu Jesuu uxuvi ñá'a pustru ña
(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Kidáa ne, kúxēe Jesuu rkí uku kán ne, kāna ña xoó ña'a e ntío ña. Ne, xée ña mí tuví Jesuu. ¹⁴ Kidáa ne, náknaxnuu Jesuu uxuvi ñá'a, ña é kuntini'i ña. Taxnúu Jesuu ña é na kí'in ña, kíkā'an ña tú'un Xuva kō. ¹⁵ Xé'e Jéssuu ítsi é kúvi ntavá'a ña ña ntánchokuví san nī é nakūnu ña é ña vá'á san. ¹⁶ Uxúvi ña'a ña sá'a, ña é nakaxnúu Jesuu: Símuun, é kākā'an Jéssuu é Pedru kunáni ña; ¹⁷ Santiau, i'xá Zebedeú, ni ení ña, ñá naní Juuan, ntuvi ña é xntántēe Jesuu ña é Boanegue ña, é kāni tú'un I'xa É Kākatsin, tsí dóo dutsi ini ña; ¹⁸ Andree, Félipe, Bartulúmee, Máteu, Túmaa, Sántiau, i'xá Alfeu, Tádeu, tuku Símuun; ¹⁹ ni Júda Scariote, ña é diko Jéssuu.

Ntáka'an ñá'a san tsí nuu é ña vá'á nima Jéssuu
(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Rkontúví ne, xée Jēsuu nú vi'í ña'a ne, kúkí'ví ñā má vi'í kǎn. ²⁰ Ntá tsi dóo titín ña'a xee ntikín ñā ñā, é nté ñā ni kuné'e ka'xí ñā. ²¹ Kūtuni ñávi'i Jesuu é kuān ó kanto'o ñā ne, xée ñā é nākuntéka ñā ñā, tsí kakuluku Jēsuu, kuíni ñā.

²² Mastrú lei, ñā vé'xi ñūú Jerusaleén ne, ntáka'an ñā:

—Ñatíi sa'á ne, nteé kimi ñā iña é ñā vá'á é nani Belsēbuu. Dukuān é kakuvi kanakūnu ñā é ñā vá'á san —ka'an ñā.

²³ Kidáā né, kǎna Jesuu mastrú lei san ne, náñ'e é ñā ñā, kaka'an ñā ni ñā:

—¿Nté ntu koo vii tó'o é ñā vá'á san é nakuíta é ñā vá'a ni'i i? ²⁴ Tē ntánāa míi ñā ñūu í sán ne, ntánakunaa ñā ñūu ñā. ²⁵ Tē ntánāa míi ñā'a sán nī ñávi'i ñā ne, ntánakūnaá ñā ñávi'i ñā. ²⁶ Te míi tó'o é ñā vá'á san naa núu míi ne, ¿nté ntu koo kutíi? Tsí kanakunaa míi tsi kúñu i.

²⁷ Nté uun xoxo kuvi k'á'vi i iní vi'í ñā dóo ntii iní í san é ki'í dú'u iña ñā té ñā dí'na ki'ní ñā ñā dóo ntii iní í san. Kidáā ne, kuvi ki'í dú'u ñā é un ntí'i iña ñā.

²⁸ Nuu é ntaā í é kǎka'án u ni ntō tsí kuvi vii Xuva ko nǎkate ñā un ntíi ntíi kuétsí é ío iña ñā'a, ni é ntáka'an kǎni ñā. ²⁹ Ntá tsi ñā kada ka'nú iní Xuva ko ni ñā'a te ntáka'an kǎni ñā iña Espíritū Sántū san. Koo kuétsi ñā ntii dañu ntúvi —ka'an ñā.

³⁰ Du'vā ó kaka'an Jēsuu, tsí ntáka'an ñā'a san é nuu é ñā vá'á nima ñā.

Di'i Jēsuu ni ení ñā

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Kidáā ne, xée di'i Jēsuu ni ení ñā. Ntáñī nteé ñā ñā nu kí'i kǎn, ntáka'an ñā ni ñā'a san é ncho ka'an ñā ni Jēsuu. ³² Ñā ntoo ni'i Jēsuú ne, ntáka'an ñā ni ñā: —Di'i nto ni ení ntó ne, ntáñī nteé ñā nto kí'i kǎn, ntánantuku ñā ntō —ka'an ñā.

³³ Kidáā ne, kaka'an Jēsuu:

—¿Xoó ntu é di'í ko? ¿Xoó ntu é ení ko? —ka'an ñā.

³⁴ Kidáā né, íto Jesuu ñā'a san, ñā ntoo diñi ñā ne, kaka'an ñā:

—Un ntíi ntíi ñā sá'á ne, di'í kó ñā, ení ko ni tā'an ko. ³⁵ Tsí un ntíi ntíi ñā'a, ñā é ntáde é ntio Uva kó ne, divi ñā é ení ko ñā ne, ta'an kó ñā; divi ñā é di'í kó ñā di —ka'an Jēsuu ni ñā.

4

Kantaa Jēsuu úun nuu i iña ñā katsoo ntikín

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Ēni ntu'u xtuku Jesuu kánakuā'a ñā ñā'a san diñi mǎnǎn san. Nǎ te da dīi ñā'a náta'ká nuu ñā. Dukuān ne, kúxēe Jesuu íni tun ntōo é tuví nu mǎnǎn sán ne, itúvi ñā. Un ntíi ntíi ñā'a sán ne, ntoo ñā nú ñuti kan. ² Titín nuu i kaka'an Jēsuu é kanakuā'a ñā ñā'a san iña Xuva ko. Kantaa ñā uun nuu i ni ñā'a san, kaka'an ñā:

³ —Kini nto é kǎka'án u ni ntō: Uun ñā'a ne, kué'en ñā, kútsōo ñā ntikín. ⁴ Dá katsōo ñā né, ío ntikín san é itsí kan kó'xo. Kidáā ne, xée láā, é'xi ti ntikín san. ⁵ Ío ntikín sán ne, kó'xo ne'u xuú san mí ñā kué'e nté'u iō. Uun dá'na tsi kéne xuku i, tsí ñā tuvi kué'e nte'u é kǎka xo'o i. ⁶ Dá naf'ni ne, kádún xo'o i ne, xí'i, tsí ñā tuvi kué'e nte'u mí kǎka xo'o i. ⁷ Ío ntikín sán ne, kó'xō mí kǎkene xuku íñū. Ntá tsi da kéne xuku íñū mí kéne xuku va'á san ne, távi nūu xuku va'á san ne, xí'i; ñā ni kíi kǎti i. ⁸ Tuku ntikín sán ne, kó'xo ñū'u vá'a. Kēne xuku í ne, kuka'nu. Oko ú'xi kǎti i kíi ti é uun dítsin i. É tuku dítsin í ne, úni díkó kǎti i kíi ti. É ñun ká dítsin í ne, uun sientu tǎ kíi ti —ka'an ñā.

⁹ Kaka'an ñā:

—Xoo é kǎtekú i ne, na kǎni i —ka'an Jēsuu.

Nté kui kuan ō ntáda ntaa Jesuu núu i sá'a

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Dá kunú'u ña'a sán ne, uxuvi ñá ntini'i Jēsuú nī ña intóo ká ne, tsixe'e ña Jēsuu nee iñá ntu kani tú'un nuu i é káka'an ña. ¹¹ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ntó'ó ne, kata'xi Xuva ko é kūtuni nto nté o kadē kú'vē ña. Ntá tsi ña nguii sán ne, ñá Ìni ña. Dukuān né, da mii ku'e'en tsi tú'ún é ña káñe'e diki ñá'a san kaka'an u ni ña. ¹² Kakuvi vata ō ka'an Ísaia kidaa, tsi kuān te ntaíni ña, ntá tsi ña te ntaíni ntí'xe ña. Ntátekú ña é káka'an u, ntá tsi ña ntáñe'e diki ña. Dukuān ne, ñá natú'vi ña kuétsi ña ne, ñá kada ka'nú iní Xuva ko ni ña —ka'an Jēsuu.

¿Nee iñá ntu kani tú'un é káka'an Jēsuu iñá ñá katsoo ntikin'?

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Ñá nī ñe'e diki ntu nto é káka'an u? ¿Nté koo ki'in diki ntu nto te ká'an ka ú ni ntó kuan? ¹⁴ Tsi ña'a, ña kaka'an tú'un Xuva kō né, vata kaa ña'a, ña katsoo ntikin san, kaa ña. ¹⁵ Iō ñá'a ne, dá téku ña tú'un Xuva kō ne, vata kaa nte'u ítsi san mí ko'xó ntikin san kaá nima ña. Tsi ura tsi i dá téku ña tú'un Xuva kō ne, vé'xi tó'ó é ña vá'á san é naki'i tú'ún san é ínúu nima ña. ¹⁶ Iō ñá e dóo diní ña e ntátekú ña tú'un Xuva kō. Divi ña ne, vata kaa kudii nté'u nú xúu san mí ko'xó ntikin san kaa ña. ¹⁷ Ntá tsi ña na'a kakutii i, tsi ña tuvi kué'e xo'o i. Ña sá'a ne, ña ná'a ntáxnúu ña nima ña é káka'an Xúva kō. Tē nee iñá é nto'o ña, o tē dóo kini o ntáka'an ñá'a tsi kuinti'xe ña tú'un Xuva kō né, xtuví mii ña é kuntikin ñá Xuva kō. ¹⁸ Iō ñá e ntátekú ña tú'un Xuva kō ne, vata ntáa nte'u mí kákene xuku íñú mí kō'xó ntikin san ntáa ña. ¹⁹ Ña ni é'nu ntikin san, tsi xuku íñu san tñn nuu ditsin i. Kuan tsí ó kakuvi ni ñá'a sán di. Dōo ntánti'i iní ña nee iñá víi ña. É kukuika ña ñuxiví sa é ntio ña. Ntaéni nta'vi mii ña kúñu ña tsi diu'un dóo ntio ña, ne, ntio ña da nēé ka nti'i é ió ñuxiví sa. Ña ntákune'e ña é víi ña kuenta tú'un Xuva kō. Dukuān ne, ña ntaé'nu ña. ²⁰ Iō ñá e dóo vá'á o téku ña tú'un Xuva kō. Divi ña ne, vata ntáa nte'u va'á san mí kō'xó nuu ntikin san ntáa ña. Tsi ntákuinti'xe ña tú'un Xuva kō ne, ntáde ntaa ña é káka'an Xúva kō. Ió ntuvi va'á iñá ña. Vata ntáa ditsin i mí kíi oko u'xi, uni díko, ni ūun sientu kíti i ntáa ña —kuan ō ka'an Jēsuu ni ñá ntóo ni'i ña.

Tú'un iñá kantilin

(Lc. 8:16-18)

²¹ Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Te nátuún o kántilín má ví'i kán ne, ¿vá ma etun ntú kan xtuví o, ō má itó kán? ¿Ñá ntu te xntekú dukún ō vata koo é náxi'í nuu? ²² Nee iñá é víi xú'u o vevíi ne, kutuni ñá'a sán rkontúvi. ²³ Xoo é ntátekú i ne, na kīni i é káka'an u —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an xtúku ña:

—Kini vá'a nto é kaini nto. Vata tsí o xntéku kú'vē ntó ne, dadii tsi kú've i ní'i ntó ne, ntekú ka ni'i ntó di. ²⁵ Tsi ña'a, ña é iō iñá í ne, dii ka kue'e ní'i ña, ntá tsi ña'a, ña é ña tuvi iñá í ne, kunaá nti'i iñá ña —ka'an Jēsuu ni ña ntóo ni'i ña.

Kuenta iñá ntikin é kae'nu

²⁶ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Mí kadē kú'vé Xuva kō né, vata kaa uun ña'a, ña katsoo ntikin matú i. ²⁷ Ña sá'a ne, kakidi ñá niñú a ne, dá kanākuntísi ña ntúvi ā. Tē ita ntí'xin ntuvi ne, kene ntikin san, dá kēne xuku i. Ntē ñá ini ña nté ō kúvi kēne, ²⁸ tsi nte'u san kade mii é kēne ntikin san. Di'na tsi xuku i kakéne ne, dá ntika íta i. Kidáa ne, kakii kíti i. ²⁹ Tē í'xe ti ne, tñn ña ti, tsi xee ntúvi í —ka'an Jēsuu.

Kuenta iña ntikin kúli
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Kaka'an Jéssuu:

—¿Nee iñá ntu é ntudadii vatá o mí kadē kú'vé Xuva kō? ¿ō neé ntu kuvi ntada dadii o ni í? ³¹ Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ntikin kuli kaa. Ntikin kuli san ne, dii ka kuetsi é da neé ka ntikin é kú'xi ō. ³² Ntá tsi té kantú'xi ne, kae'nu da nte dii ka dukun é da neé ka tuku xuku. Láá san ne, katsodo ti táka tí nta'a i mí vėti, tsi dóo na'nu xuku í —ka'an Jéssuu ni ñá'a san.

Mí idiá'vi nuu i é kántaa Jesuu
(Mt. 13:34-35)

³³ Núu í é vata kaa sá'a kantaa Jesuu dá kanakuá'a ña ña'a san un tsi da nte mí'i k'i'in diki ña. ³⁴ Da mii kué'en tsi nuu i sá'a kantaa ña ni ña. Ntá tsi dá ntoo mii ña ni ña ntini'i ña ne, xé'e ña é kütuni ña nee nt'i'i nt'i'i kani tú'un é kaka'an ña.

Dā natú'u Jesuu tátsin ni ntuté san
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Dā kuáa ntuvi tsikán ne, kaka'an Jéssuu ni ña ntini'i ña:

—Kuíta nti'xin o ūun xo diñi ntute san ve —ka'an ñá ni ñá.

³⁶ Kidáá né, ña ntini'i Jéssuu tsóo mii ña ūn nt'i nt'i ña'a san, dá kuxée ña iní tun ntóo mí nuu Jesuu. Titín ña'a kuxée ña tuku tun ntóo é k'i'in ñá ni Jéssuu.

³⁷ Kidáá ne, iñi ntú'u ínu tátsín ō ne, uun ito tsi kuki'vi ntúte iní tun ntóo san un tsi da nte tsítu ntute. ³⁸ Jéssuu ne, kakidi ña ata tún ntóo san, xi'i téu ña doo diki. Nantóto ña ntini'i Jéssuu ña, ntáka'an ñá ni ña:

—¡Mastrú! ¿Ñá ntu te káde nto kuenta é dóko sa téni ō? —ka'an ñá ntini'i ña.

³⁹ Kidáá ne, nákuñtísi Jesuu, dá kaká'an ñá ni tátsin ni ntuté san:

—¡Nakunúun kadin! ¡Diin diin tsi kutúvin! —ka'an ña.

Xíō kadin tatsin ni ntuté san. ⁴⁰ Kidáá ne, kaka'an Jéssuu ni ña ntini'i ña:

—¿Nté kui ntaú'vī ntú nto? ¿Ña ntákuinti'xe ntu nto tsi dóo ka'nu Xuva kō? —ka'an ña.

⁴¹ Dā kúdu'va ña ntini'i ña ne, ntánatín mii ña:

—¿Néé ñá'a ntu ña sá'a é un tsi nte tatsin ni ntuté san ntáde ntaa é kaka'an ña? —ka'an ñá ntini'i ña.

5

Ña ñuú Gadara, ñá ñu'u é ña vá'ā nima i
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Xée ña ūun xo diñi míní san, nté ñuu é nani Gādara. ² Dā ntii Jesuu tún ntóo san ne, xée etsín uun ñatíi, ña é ñu'u é ña vá'ā nima i. Kapasantú kán vé'xi ñatíi san, ³ tsí ikán nuu ña mí ntoo ñaña ña'a san. Xōxó kuvi xnū'ni í ña, nté kadena. ⁴ Kí'in itō xnú'ni ña kadena dí'in ña ni ntá'a ña, ntá tsi uun ito tsi kátsin tu'un ña kadená san. Nté uun xoxo ni kuvi víi i ni ña. ⁵ Nté ntúvi nte níñu kaika ña má kú'u kán, ni nú ñaña sán dí; ñá te xkútikadin ña. Un vá'a tsi kakachu'u ntáa ña, kaxé'e ña xuú san kúñu ña. ⁶ Ikā ká ve'xí Jesuu ne, koó da kainu ñatíi san kue'en ña, kukunchíti ña nuu ña. ⁷ Dōó ntii kaka'an:

—¿Nté kui kanatekū du'xen ntu ntó nti, Jesuu, I'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kán? Natekū ntó Xuva kō tsí ña ku nakutsu'un ntó nti —ka'an é ña vá'ā san é ñu'u nima ñatíi san.

⁸ Tsí kaka'an Jéssuu ni é ña vá'ā san:

—¡Ntiin nima ñá sá'a, é ña vá'ā! —ka'an ña.

⁹ Tsixe'e Jéssuu ña:

—¿Nté ntu nanin? —ka'an ña.

—Ligiun naní nti, tsí ña te da díí nti —ka'an é ña vá'á san é ñu'u nima ña.

¹⁰ Ikan dá xe'e nta'a Jesuu:

—Vií nto da xe'e, ñá ku nakunū ntó nti é kī'in nti xio ñuu —ka'an é ña vá'á san.

¹¹ Ikan tsi ētsin ne, ñá te da dīi kútsin ñu'u ti, ntaé'xi ti má kū'u kan. ¹² Kidáā ne, íkan é ña vá'á san da xe'e nta'a Jesuu:

—Ta'xi nto na kū'un nti nima kútsin san —ka'an é ña vá'á san.

¹³ Kaka'an Jéssu tsí kuvi. Kidáā né, ntūi é ña vá'á san nima ñátí san ne, kué'en, kūku'un nima kútsin san. Ñá te da ūvi míl kútsin san ne, Inu ti un ntíí ntíí tí, kue'en ti rki de've kán ne, íkan tsí éte nuu ti kúñu ti ini míní san, ne, uun ito tsi téni ntíí ti.

¹⁴ Ña ntáde kuenta kútsin san ne, koó dā ntaínu ña kunú'u ña, kantaa ña ni ñá'a san ítsi kan nī má ñuu kan nté ō kúvi ni kútsin ña. Ña'a sán ne, kué'en ña, ūn ntíí ntíí ñá, kúkoto ditó ña nté ō kúvi. ¹⁵ Xée ñá'a san mí ntítsí Jesuú ne, Iní ña ñatíí san, ña é dī'na ñu'u é ña vá'á san nima i. Vevíí ne, diin diin sá tuví ña. É nakunū ña du'nu ña, tsí é ntūvá'a ña. Ña xeé san ne, dōo u'ví ña. ¹⁶ Ña'a, ña ini nté ō kúvi ne, ntáka'an ñá nī ña ñuú ña nté ō kúvi nī ña lukú san, nté ō kúvi nī kútsin san da téni ti. ¹⁷ Ña ñuu i sán ne, ntáka'an ñá nī Jéssu é na ntáka ña ñuú ña.

¹⁸ Dā nakunūu xtuku Jesuu tún ntóo san ne, ñatíí, ña é ñu'u é ña vá'á nima í ne, íkan ñá é kī'in ñá nī Jéssu. ¹⁹ Ntá tsi ña ni ntío Jesuu é kuntēka ña ña. Kaka'an Jéssu ni ña:

—Kūnú'ūn nú vi'í o kán. Ká'an nī ñavi'í o nté ō dé Tó'o o ni ō. Ká'ān nté ō ntúnta'ví ini ña o —ka'an ña.

²⁰ Kidáā ne, kúnú'ú ña nú vi'í ña kán, da ntáa ña ni ūn ntíí ntíí ña ntoo ñuú Decapuli nté ō dé Jesuu ni ña. Ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña.

*Diōkó Jairu ni ñádí'í, ña tñn nta'a dōo Jéssu
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)*

²¹ Nakunūu xtuku Jesuu tún ntóo san, kué'en ña, nāxee ña tuku diñi míní san. Ñá tē nté kaa ña'a náta'ká nuu ña mí xee Jéssu díñi míní san. ²² Ikan vē'xí uun ña'a, ña nteé nta'a i xi'í úkūn ña Israeé san, ñá nani Jairu. Dā Iní ña Jesuú ne, ínchiti ña nūu ñá ne, ²³ kaka'an ña:

—Dóko sá kúvi i'xá ko. Kí'xi nto, tñn nta'a ntó í, na kūtíi ntuvá'a —ka'an ña.

²⁴ Kidáā ne, kué'en Jéssu ni ña. Ñá te da dīi ña'a kué'en ñá di. Dōo tá'u nūu Jesuu mé'ñū ña'a san. ²⁵ Vé'xí uun ña'a ñádí'í, ña nchokuví san, mé'ñū ña'a sán di. É uxuvi kuía é nteé kimi ña kuí'í é kaeti niñi ña. ²⁶ Ñá te da díí nta'a mediku ñe'e ñá ne, dōo ntó'o ña. Uun ito tsi nantí'í ñá diu'un ñá ne, nté dúkuan ña ni ntuvá'a ña; dā díí díí ka kúka'ví ña. ²⁷ Dā téku ña é kántavá'a Jesuu ñá'a sán ne, kué'en ña, nuu ta'án ña mé'ñū un ntíí ntíí ña'a san ata Jéssu, da tñn nta'a ña dōo Jéssu, ²⁸ tsí dé kuení mii ña te da mii tsí é tñn nta'a ña dōo Jéssu ne, ntuvá'a ña, kuiní ña. ²⁹ Kidáā ne, ura tsí i tu'u é kaeti niñi ña. Kūtuni ña tsí é ntuvá'a ña. ³⁰ Jesuú ne, kūtuni ña tsí kuvi idé ña ntavá'a ña ña nchokuví san. Xkokóto ña mé'ñū ña'a sán ne, dā tsíxe'e ña:

—¿Xoó ntu tñn nta'a i dōo ko? —ka'an ña.

³¹ Ntá tsi ña ntini'í ña ne, ntáka'an ña:

—Dōo kata'u nūu nto, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñí ña. ¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto té xoo tñn nta'a i ntó? —ka'an ña.

³² Ntá tsi Jesuú ne, kaito ña ña'a san, kánantuku ña xoo ñá'a ña tñn nta'a ña.

³³ Kidáā ne, vé'xí ñádí'í san, tsí ini ña tsí ntuvá'a ña ne, ínchiti ña nūu Jéssu. Koó

dā kaní'í ña é kau'vī ña. Kaka'an ntáa ña tsí ðivi ñā e t̄in nta'a ña ñā. ³⁴ Kidáā ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—É ntūvá'an ve, tsí kuinti'xe o. Vā vá'a tsi kunú'un, tsí é ntūvá'an kue'en ve —ka'an Jéssu ni ña.

³⁵ N̄i dukuan k̄aka'an Jéssu ni ñadi'í san ne, xée ñā'a, ña vé'xī nte nú vi'í Jairu, ña é nchokuvi dióko ī. Ñā'a sán ne, ntáka'an ña:

—E xí'í dióko ntō. ¿Nté kui kanatekū du'xén ka ntú nto Mastrú san? —ka'an ña.

³⁶ Ña ni íde Jéssu kuénta é ntáka'an ñā'a san, ntá tsi kaka'an ñā ni uva i'xá san:

—Ñá ku u'vī ntó; kuinti'xe nto Xuva kō —ka'an ña.

³⁷ Ñá ni xē'é Jéssu itsi é k̄í'vī ñā'a san ni ña; mii tsi Pedru ni Sántiau ní Juaan, ení Santiaú san. ³⁸ Dā xee Jéssu ni ña nú vi'í ña nteé nta'a i xi'í úkūn sán ne, dōo dito ntaéku ñā'a san é ntaéku nteé ña diókō Jairu. ³⁹ Kidáā ne, kúk'vī Jéssu má vi'í k̄ān ne, kaka'an ñā ni ñā'a san:

—¿Nté kuān nte dú'xén eku ntu ntó? Tsi i'xá san ne, ñá te ni xī'í, tsi kūdii kakidi —ka'an ña.

⁴⁰ Ntá tsi ñā'a sán ne, da ntáxkuntée ña é k̄aka'an Jéssu, tsí ini ña tsí e xí'í kue'en i'xá san. Ntá tsi kíñu'u Jéssu un nt̄i nt̄i ñā'a san nu kí'í k̄ān. Da mii tsi ði'í i'xá san ni uva i, nī ntuni ñā'a ña ntini'í ñā kúk'vī ni'í ñā mí tuví i'xá san.

⁴¹ Dā karkáa Jéssu ntá'a i ne, kaka'an ñā ni ī:

—Talita, kumi (é k̄āni tú'un: Nākunt̄itsin, la') —ka'an ña. ⁴² Kidáā ne, nākunt̄itsi i'xá san ne, nakaka, tsí é uxuvi kuíá i. Koó dā kúdu'va ñā'a san.

⁴³ Jéssu ne, kaka'an ñā ni uva i'xá san é ña ku ka'án ña ni ñā'a san nté ō kúvi ntóto a dióko ñā. Kaka'an ñā ni ði'í ī é na kué'é ña é k̄ā'xi.

6

Dá k̄unú'u Jéssu ñuú Nazaree (Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Ntáka Jéssu ñuú mí tuví ña ne, dá k̄unú'u ña ñuú mii ña ni ña ntini'í ñā. ² Dā xee ntúvi dá iō dá'na ne, eni ntu'u Jéssu kánakuā'a ña ña Israeé san má vi'í mi ntánataká nuu ña. Ña ntáteku í ne, koó dā kúdu'va ña, ntáka'an ña:

—Xoó ntu nakuā'a i ñá sa'a é kuān ó kaka'an ña? ¿Mí'í ntu vē'xi e dóo ki'in iní ña, é kakuvi kade ña un nt̄i'í nūu i e dóo na'nu? ³ ¿Vá ñā te ðivi ntu ña kade vá'a utun, i'xá Mariā? Ini o ení ña, Santiau, Jósee, Júda, ni Sīmuun. Vata te i'a ntōo ta'an ña ñuú kō ði —ka'an ña.

Dukuān ne, ñá ni kuinti'xe ña Jéssu. ⁴ Ntá tsi Jéssu ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Da mí'í ká ñuú ne, ntaíko ñu'u ñā'a san ña kaka'án naa Xuva ko. Ntá tsi ña ñuú mii ñā ne, ñá ini iko ñu'u ña ña —ka'an Jéssu.

⁵ Ikān ne, ña ni kúvi vii ña nté uun nuu i e dóo ka'nu. Nte'vi tsi ña nchokuvi san t̄in nta'a ña ñā ne, nta'vá'a ña ña. ⁶ Koó dā kúdu'va Jéssu é xoxo ni kuinti'xe i ña. Kidáā ne, e tuku e túku ñuú kue'en ña, kunañé'le ñá ñā'a san tú'un Xuva kō.

Dā táxnuu Jéssu ña ntini'í ñā é kika'an ntódo ña tú'un Xuva kō (Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Kidáā né, k̄āna Jéssu uxuvi ñā'a ña ntini'í ñā ne, uvi uvi ñā'a ña táxnuu ña ña. Xé'le ñā é k̄uvi vii ña nakūnu ña é ña vá'ā san. ⁸ Kaka'an Jéssu é ña te neé kuido ña é ntio ña itsi k̄ān. Ntē ña kuido ña é k̄ā'xí ña; nté ðiú'un ña kuido ña; da mii tsi tatun ñā é kituun ña. ⁹ Kuvi k̄i'í ña ntixen ña, ntá tsi ña kuido ña dú'nu ña é nadama ña. ¹⁰ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Tē xee ntó uun vi'i ne, ikan tsi kuntōo nto da nté ntāka nto űuu san. ¹¹ Tē űa ta'xi űa vi'i űa é kuntōo nto, o tē űa ntío űa kini űa é ntāka'an ntó ne, nakidi ntó nti'xen nto nte'u űuu san ne, dá ntāka ntó ikān. Kuan kōo kutuni űá'a san tsi iō kuetsí űa —ka'an űa.

¹² Kidāa ne, kué'en űa, kúka'an ntódo űa ni űn ntíi ntíi űa'a, na nātivi iní űa kuetsí űa né, na kuinti'xe űa Xuva kō. ¹³ Dōó titin é űa vá'á é űu'u nima űá'a san nakunu űa. Nákutsi nūu űa asete űá nchokuví san ne, ntuvá'a űa.

Dā xi'í Juaan Bautista
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Kūtuní rei Herodé nté ō dé Jesuu, tsí ntāka'an un ntíi ntíi űa'a san. Iō űá ntāka'an űa:

—Á tē e ntóto Juaan Bautista. Dukuān né, dōó iō űa é kūvi víi űa nuu i e dóo na'nu —ka'an űa.

¹⁵ Iō űá ne, ntāka'an űa:

—űa sá'á ne, á tē űa é ka'án naa Xuva ko kídaa, űá nani Ēlia —ka'an űá'a san. Tuku űa'a ne, ntāka'an űa:

—Kuan kaa nti'xe űa, vata kaa űa ka'án naa Xuva ko kídaa —ka'an űa.

¹⁶ Ntá tsi dá téku Heróde nūu i sá'a ne, kaka'an űa:

—Dívi űa é Juaan, é naki'i tū'ún u dukun űa. Á tē ntóto űa —ka'an űa.

¹⁷ Tsí mii Hēródé táxnūu űa é tīn űa Juaán san. Xnuu kutu űa űa viutun kuenta űa űadí'i ení űa, tsi Herodé sán ne, naki'i űa űadí'i ení űa, űa nani Fēlipe, é kūvi tún űadí'i űa. ¹⁸ Tsí kaka'an Juaan ni Herodé san tsi dóo xii kaa é naki'i űa űadí'i ení űa. ¹⁹ Tá'nu dí'i, tá'nu nani Herodía ne, dōó dutsi kuíni tún nī Juaán san ne, ncho ka'ní tun űa, ntá tsi űa ni kuví, ²⁰ tsi Herodé ne, ú'vī űá Juaan, tsí iní űa tsi dóo va'á űa'a űa ne, kade ntaa űa un ntí'i é ntio Xuva ko. Dōo diní űa da téku űa é kaka'an Juaán san, ntá tsi un tsi kúdana iní űa nté koo víi űa é kaka'an űa. ²¹ Ntá tsi xee ntúvi e ntúku nuu iní Herodia nté koo víi űa nī Juaán san. Tsi da táva Herodé viko űa ntuvi da káku űa ne, xée űn ntíi ntíi űa tsiűu i űuu san, nī tó'ō sntadún san, ni űá'a, űa ntoo na'nu űuu Galilea, é ká'xi űá ni űa. ²² Kidāa ne, xée dióko Herodía san mí kakuvi viko sán ne, ite'e tun. Dōo inténi Herodé né, dōo inténi űa xée san di da ite'e tun. Kidāa ne, kaka'an Herodé sán nī tun:

—Kákān kó nee űa é ntio o ne, dá tá'xi ú o. ²³ Xé'e űa xu'u űa, kaka'an űa: Kuān te dava űu'u mí kadé kú'vé u kákan ne, ta'xi u —ka'án rei Herodé san.

²⁴ Ntíi tún ne, kútsixe'e tún dí'i tun:

—¿Nee űa é vá'á kakán u? —ka'an tún, tsixe'e tun.

—Kákan díki Juaan Bautista —ka'an tá'nu dí'i tun.

²⁵ Kaxkainu tún kue'en tun mí tuví rei Herodé ne, kaka'án tun:

—Nchío ko é tá'xi nto vevíi tsi díki Juaan Bautista; kunūu iní tichi'i —ka'án tun.

²⁶ Dōo kúnta'xa iní rei Herodé san, tsí e xe'é űa xu'u űa nuu un ntíi ntíi űa ntoo viko san. űa ni kúvi ká nātivi iní űa. ²⁷ Ura tsí i táxnūu űa sntadún san é nā kiki'i űa díki Juaan. ²⁸ Kué'en sntadún san ne, e'nte tú'un űa díki Juaán ne, dá xee ni'i űa, nuu iní títí'i san. Xé'e űa tá'nú dí'i san, da naku'é tún dí'i tun.

²⁹ Dā kútuní űa ntīni'i Juaán san ne, kúnaki'i űa kúűu űa, dá kúku'xí űa.

Dā xe'é Jesuu é ká'xi u'un míl űa'a
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Rkontúví ne, nāxé'e űa ntīni'i Jēsuu é Ixka'an ntódo űa ni űá'a sán ne, ntaa űa ni Jēsuu ún ntí'i é idé űa, é nakua'a űa űá'a san di. ³¹ Kaka'an Jēsuu ni űa:

—Ní'í nto, kí'in ō, kíkúntóo da'na ō mí xoxó űa'a —ka'an űa.

Tsi dóo ntánaxee ñá'a; ntē ñá ntákune'é ña é ká'xí ña. ³² Nakú'un ña tun ntóo san ne, dá kuē'en ña mí xoxó ña'a. ³³ Ntá tsi dóo titín ña'a san íni ña ña dá kuē'en ña ne, nakiní ña xoo ña'a ña. Kíi ntíí ntíí ña ñuú i san, kuē'en ña. Koó dá ntainu ña kue'en ña mí kuē'en Jéssu ni ña ntini'i ña ne, di'na ña'a sán xee ña é divi ña. ³⁴ Dá xee tún ntóo é nuu Jessu diñi ntute kán ne, íni ña tsi ña te nté kaa ña'a xee ña. Ntúnta'ví ini Jessu ña, tsi ntántétu ña'a san xoo é ká'an í ni ña iña Xuva kó, vata tsi ó ntántétu a le'ntú san xoo é ká'in ní'i i ti é kika'xí ti té xoxó tó'o tī. Kídáa ne, ña te da dii núu i é nāné'e Jessu ña. ³⁵ Dá kuáa ne, xée etsin ña ntini'i Jéssu, ntáka'an ña ni ña:

—É dōo kuáa ne, xoxó ntoo i i'a. ³⁶ Nataxnūu nto ña'a sán, nā kíkuiín ña é ká'xí ña. Na ká'in ña rantsú san, o na ká'in ña xio ñuu, kintúku ña é ká'xí ña —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsi Jessu kaká'an ña:

—Divi nto kuē'é nto é ká'xí ña'a san —ka'an ña.

—¿Mí'i ntú? Kuān te kíkuiín nti uvi sientu a'ví tañú'u ne, ¿mí'i ntu xee tá'an é ká'xí un ntíí ntíí ña'a san? —ka'an ña ntini'i ña.

³⁸ Kídáa né, kaka'an Jéssu ni ña:

—Kúkoto nto: ¿titín ntú tañú'u odo nto? —ka'an ña.

Íxkóto ña ne, da ntáka'an ña:

—Ú'un tsi tañú'u ni úvi tsáká san ío ti —ka'an ña.

³⁹ Kídáa né, kaka'an Jéssu é na kuntōo ña'a san nú ité san é xio xío kuntōo ña: ⁴⁰ kuenta úvi díko u'xi ña, kuenta siéntu ñá di. ⁴¹ Kídáa né, kí'i Jessu é ú'un tañú'u sán ní ntuvi tsáká san. Da ntáni'i ña nuu ña e dukún kán ne, nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kó. Kídáa né, kátsin dava ña, ⁴² dá xe'é ña é'xi nta'a un ntíí ntíí ña'a san. ⁴³ Dá kúvi é'xi ña'a sán ne, natáka ña ntini'i ña ta'ví tañú'u ní tsáká san é ntoo ka. Uxúvi xiká ka tsítú é ntoo. ⁴⁴ U'un míil ñatíí san é'xi ña.

Dá íka Jessu nú ntúte
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Kídáa ne, kaka'an Jéssu ni ña ntini'i ña:

—Kue'en ntó, kúnaku'lún nto iní tun ntóo san ne, kue'en ntó uun xo diñi ntute san mí tuví ñuú Betsaida. Ní dukuan na ká'an u ni ña'a san é na ntáka ña —ka'an ña.

⁴⁶ Dá nátaxnūu ña ña'a sán ne, kuē'en ña má kú'u kán, kúka'an ntá'ví ña ni Xuva kó.

⁴⁷ Dá kúneé ne, nuu tun ntóo san mé'ñu ntute san. Jessu ne, ítuví mii ñá ñu'u kan. ⁴⁸ Íni ña tsi dóo ntánto'o ña ntini'i ña, ntánakaka ña tun ntóo san, tsi dóo káinu tatsin. Dá dokó sa tuví ne, xée Jéssu mí ñu'u ña mé'ñu ntute san. Ntisi Jessu nú ntúte san, kaka ña, vata tsi té ncho kuido ntúu ña ña, ⁴⁹ ntá tsi dá íni ña ntini'i ña ña, ñá ñu'u tun ntóo san, é kaika ña nú ntúte sán ne, dōo u'ví ña, tsi ntixi, kuini ña. Uñ ntii tsi ntáchu'u ntáa ña, ⁵⁰ tsi íni ntí'i ña ña ne, ú'ví kue'en ña. Ntá tsi ura tsi i kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Na kōo ntii nto! Ñá ku u'ví nto, tsi xu'u —ka'an ña.

⁵¹ Kídáa ne, kúxēe ña iní tun ntóo mí ñu'u ña ne, ura tsi i xío kadin tatsin san. Koó dá kúdu'va ña ntini'i ña é kuān o idé ña. ⁵² Tsi ña ní ñe'e diki ña ntini'i ña san nté ó kúvi da kátsin dava Jessu tañú'u san da é'xi un ntíí ntíí ña'a san. Tsi vata kutúni ña xoo ña'a é Jéssu.

Ntavá'a Jessu ña nchokuví, ña ñuú Genesaree
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Dá kúvi ita ntí'xin ña míní sán ne, xée ña ñuu é nani Genesaree. Ikān né, kí'ni ña tun ntóo san diñi ntute san. ⁵⁴ Ura tsi i da ntíi ña iní tun ntóo san ne, kútuni ñá'a san tsi divi Jéssu. ⁵⁵ Koó dá ntainu ña, kue'en ña kaníi ñuú tsikan,

kūkuidó ña ña nchokuví san. Chidō san tsódo ña ñā ne, kue'en ní'i ña ña dā mí'i ka é kaka'an ñā'ā é tuví Jesuu. ⁵⁶ Dā mí'i ka mí ku'e'en Jesúsú ne, kuān te ñuú na'nu, kuān te ñuú kuetsi, kuān te má kú'ú ne, ikān xee ni'i ña'á san ñā nchokuví san, dā tsódo ña ña mí kaxíó xá'vī. Ñā ntánchokuví san ne, ntaíkan ña itsi te ku'e'é Jesuu é tñn nta'a ña kuān te da mí tsi ntēte doo ña. Un ntí ntí ña'a, ña tñn nta'a dōo ñā, ntūvá'a ña.

7

É kade i é kudentu ñā'a

(Mt. 15:1-20)

¹ Kidāā ne, xée etsin ña fariseú san mí tuví Jesuu. Nataká nuu ña nī mastrú lei, ña vé'xi ñuú Jerusaleen. ² Ini ña tsí ña ntini'i Jesúsú ne, ña ni ntá'a ñā. Kuan tsi ó é'xi ña é dentu ntā'a ñā.

—¿Nté kui kuān ó de ntu ña? —ka'an ñā.

³ (Tsi kuān xkoó ini ña fariseu ni un ntí ntí ña Israeé san, é ña kaé'xi ña tē ña di'na ntoo vá'a ntá'a ñā, vatā ó idé ñata ñā. ⁴ Tē náxee ña é ñē'e ña nu á'vi ne, ñā ini e'xí ña tē ña di'na dá'vi ña ntute kúñu ñā. Dōó íó ka xtuku nuu i é xkoó ini ña é ini de ntāa ñā: é ntūntoo e'xin é ntáxi'i nuu ña, ni sálú, ni kídí, ni itó ñā.) ⁵ Dukuān ne, ña fariseú san nī mastrú lei ntátsixe'e ña Jesúsú:

—¿Nté kui ña ntini'i ntō ne, ña ntáde ña vatā xkoó ini ñata kō? ¿Nté kui ña ntánta'a ntu ña di'na dá ka'xi ña? —ka'an ñā, tsixe'e ña Jesúsú.

⁶ Ntá tsi Jesúsú ne, kaka'an ñā:

—Ntō'ó ne, ñā te kaní nima ntó ntānuu iní nto Xuva kō. Tsi nuu é ntaā i é kaka'an úvata ko Isāia ñā nto da xntée na'a ña tú'un Xuva kō é kaka'an: Ña sá'á ne, kúdiri káa ña ntéku é kaka'an ña é kānuu ini ñā ko; ñā tē nima ñā kakene.

⁷ Kuān te kanúu ini ña kó ne, ñā vādá kaidiá'vi i, tsí ña te lei kó é ntánakuā'a ña ñā'a san, tsí kúdiri lei é de vá'a ñā'a, ña ntoo ñuxiví sa, ntánañē'e ñā ñā, ka'an. ⁸ Tsi ntō'ó ne, ntánakunaá nto lei Xúva kō ne, vatā tsi xkoó ini ñā'a san ntáde ntaa nto. Tsi xkoó ini nto é ntōo nuu salu ni vásu é ntáxi'i nuu nto ne, dōó tñn ka nuu i é xkoó ini nto —ka'an Jesúsú ni ñā.

⁹ Kaka'an xtúku ña ni ñā:

—¿Vá'á ntu ó ntáde nto, kuiní nto, é kuān o ntánakuitā ntó lei Xúva kō vatā koo é nakuntikin nto nte xkoó ini nto ñā mii nto? ¹⁰ Tsi vatā ó kaka'an Muisee: “Kuiko ñu'u o uva ko ni di'i kō”, ne, “Xoo é kīni koo ka'an í ni uva i, ni di'i i ne, kuví”, ka'an ñā. ¹¹ Ntá tsi divi ntō ne, ntaxé'e nto itsi é ká'an ñā'a san ni uva ñā, ni di'i ñā: “Ñā kúvi xntíi ú nto, tsí un ntí'i ñā ko ne, é nākué'ú u nta'a Xuva kō”, ka'an ñā. ¹² Da é kuān ó kaka'an ñā ne, ntaxé'e nto itsi é ña xntii ña uva ña ni di'i ñā. ¹³ Kuān ó ntánakunaá nto é kaka'an Xúva kō ne, é tūku nuu i ntánaxtuví nto. Dōó ki'in nuu i ntáde nto é kuān xkoó ini nto —ka'an Jesúsú ni ñā.

¹⁴ Kidāā né, kāna Jesuu un ntí ntí ñā'a sán ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Kini nto ve, un ntí'i kue'en dú'va nto. Kini vá'a nto é kaka'an u ni ntō:

¹⁵ Ña túvi nee ñā é kaé'xi ñā'a é kade i é kudentu ñā. Mii tsi é kākene nima ñā é dentú. ¹⁶ Tē xoó katekú i ne, na Kīni —ka'an Jesúsú.

¹⁷ Dā xntáñi mii ña ñā'a san ne, kúkí'vī ña iní ví'i san. Ña ntini'i ñā né, tsixe'e ña ñā kidaā:

—¿Nee ñā ntu kani tú'un é kaka'an nto? —ka'an ñā.

¹⁸ Kaka'an Jesúsú ni ñā:

—Ntō'ó ne, ¿ñā ntu ntátekú nto di? ¿Ñā ini ntú nto tsí ña tuví nee ñā é kaé'xi ñā'a é kaki'xi nte ki'i kan é kade i é kakudentu nima ñā? ¹⁹ Tsi ña te nima ñā kakí'vi, tsí mii tsi ini í'xí ña kakí'vi ne, dá kantíi kúñu ñā —ka'an ñā.

Dukuān ne, nee iña é ntaé'xi ó ne, vá'ā; ña te déntū.

²⁰ Kaka'an ñá di:

—É kakēne nima ñá'a sán ne, diví é kade i é kakudentu ñā. ²¹ Tsi un tsi nté nima ñá kakene e ntáde kuení ñā é kīni kaa, e ntáde ñā é kīni kaa ni ñad'í'í ñá'a san, e ntáde luku ñā, e ntaé'ní ñā ñā'a, ²² e ntáde ñā é kīni kaa, e ntaéni ntá'v'í ñā ñā'a, e ntáde xení ñā, e ntákune'u iní ñā, e ntáka'an ñá dovete, e dóo na'nu ncho víi ñā, e ntáde tuntu ñā. ²³ É un nti'í'í é kīni kaa sán ne, nima ñá kakene. Dukuān é ntákudentu ñā —ka'an Jesús.

Ñad'í'í, ñā é ñā te ñā Israeé, kuínti'xe ñā Jesuu
(Mt. 15:21-28)

²⁴ Kidáā né, ntáka Jesuu, xée ētsin ñā diñi ñuú Tiru ni ñuú Siduun. Ikan kúk'v'í ñā má ví'i kán. Ñā ni ntío ñā é kūtuni ñá'a san mí tuví ñā. Ntá tsi ñā ni kúvi kutúvi xu'ú ñā. ²⁵ Ura tsi i dá kutuni úun ñad'í'í mí tuví ñā ne, xée ñā, nakunch'í'í ñā nūu ñā. Diókó ñad'í'í san ne, nuu é ñā vá'ā nimá tun. ²⁶ Ñad'í'í san ne, tuku ñuu vé'xi ñā. Ná te ñā Israeé ñā, tsi ñuú Sirofenicia vé'xi ñā. Ikan ñā ntá'a Jesuu é na nakūnu ñā é ñā vá'ā san é nuu nima dióko ñā. ²⁷ Dá kakā'an Jesús ni ñā:

—¿Nté kuí xntii ntū ó o? Tsi ñā te ñā Israeen. Di'na ñā Israeé san xntii ú ñā. Tsi ñá vá'á ó é kí'i ó é kaé'xi i'xá san ne, dá kué'ē ó é ká'xi tinā san —ka'an ñā.

²⁸ Nántiko kóó ñad'í'í san, kaka'an ñā:

—Ntáa nchi'xe, Mastru. ¿Ntá tsi vá ñā che ntaé'xi ntu chinā sán utsi ita é ntánakó'xo i'xá san má mēsa? —ka'an ñad'í'í san.

²⁹ Kaka'an Jesús ni ñā kidaā:

—Dōo vá'ā ó kaka'an. Kunú'un ve, tsi é ntii é ñā vá'ā san nima dióko ó —ka'an ñá ni ñad'í'í san.

³⁰ Dá kúnú'u ñā ne, nāxee ñā nú ví'i ñā kán. Ikán tuví ntaa dióko ñā nú ító tun. Ntū nti'xe é ñā vá'ā san é inūu nimá tun.

Ntavá'a Jesuu uun ñā'a, ñā é lo'ō

³¹ Kidáā né, ntáka Jesuu ñuú Tirú ne, itā nti'xin ñā ñuú Siduun. Kūntii ñā ñuú Decapulí, ne, xée ñā nu míni Galilea. ³² Ikān ne, xee ní'i ñā'a san uun ñá'a, ñā lo'ō ne, ñá kakúvi ka'an vá'á ñā. Íkan ñā'a san é na tūn nta'a Jesús ñā é na ntāvá'a ñā ñā. ³³ Jesuu ne, kue'en ní'i xío ñā ñā, tsi dóo ntáñ'í'í ñā'a san. Náki'v'í ñá rkinta'a ñā ini lo'xo ñā ne, dá'v'í ñā d# ñā rkinta'a ñā ne, da tūn nta'a ñā rki xaa ñā. ³⁴ Kidáā né, ntaa ní'i ñā nuu ñā e dukún kán né, dá xkóo kani ñā, kaka'an ñā:

—¡Efata! (é káni tú'un: ¡Nakaan!) —ka'an ñā.

³⁵ Ura tsi i nákaan lo'xo ñā. Ntúv'á'a xaa ñā di. É kaka'an va'á ñā ve.

³⁶ Kaka'an Jesús ni ñá'a san é ñā ku ka'án ñā ni da xóo ka ñā'a nte o kúvi. Ntá tsi vata tē da nakua'a Jesús ñā é kuān koo ka'an ñā. ³⁷ Koó dá kúdu'va ñā'a san, ntáka'an ñā:

—¡Ná tē nté kaa vá'ā o é kade ñā sá'a! Un tsi nté ñā lo'o kántavá'a ñā. Un tsi nté ñā ñi'í'í sán náka'an ñá di —ka'an ñá'a san.

8

Xé'e Jesús é ká'xi kimi míl ñā'a
(Mt. 15:32-39)

¹ Ntúvi tsikán ne, dōo kue'e ñā'a náta'ká nuu ñā. Ñā tív'í é ká'xí'í ñā. Kāna Jesuu ñā ntin'í'í ñā ne, kaka'an ñá ni ñā:

² —Kantuntā'ví ini kó ña'a san, tsi é uni ntūvi é ntoo ña nī ko. Ña túvī nee iñá ka'xi ña. ³ Te nataxnūu ú ña é na nū'u ñá nu ví'i ña kán é ñá ká'xi ña ne, koo vitá ñá itsi kán, tsi iō ñá ne, dōo ika vē'xi ña —ka'an ña.

⁴ Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ntáka'an ña:

—¿Nté ntu koo ni'i ña é ká'xi ña? Tsi kūdii ñuu itsi i'a, mí xoxó ñu'u i —ka'an ña.

⁵ Ntá tsi Jesuú ne, tsixe'e ña ña:

—¿Titiñ ntú tañú'u odo ntó?

—Ú'xē sa —ka'an ña.

⁶ Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña'a san é na kūntoo ña ñu'u san. Kí'i ña tañú'u sán ne, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kátsin dava ña tañú'u sán ne, dā xe'é ña ña ntini'i ña é na tsi'i ña é ká'xi ña'a san. ⁷ Odō ká kudii ña tsákā sán di. Nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña í, dā xe'é ña ña ntini'i ña é na tsi'i ña é ká'xi ña'a san. ⁸ Dā kúvi é'xi ntá'á ña'a sán ne, natákā ñá ta'vi í é ntoó ka. Ú'xē ká xika i nátsu'un tsitu ñá é ntoó san. ⁹ Ñá te da kīmi míl ñátí san é'xi ña. Kidáa né, nataxnūu ña ña'a san é na nū'u ñá ví'i ña. ¹⁰ Kidáa ne, kué'en Jesuu ni ñá ntini'i ña, nakú'un ña íni tun ntóo san é kí'in ñá ñuu é nani Damānuta.

Ntaikān ñá fariseu é vīi Jesuu nuu i e dóo ka'nu

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Xēé ña fariseú san é kōto ntee ña Jesuu. Eni ntu'u ña ntatín nuu ña, ntáka'an ñá ni ña:

—¿Nté ntu koo kutuní nti tē nuu é ntaā i é káka'an nto? Víi nto uun nuu i e dóo ka'nu, na kíni nti nuú nti, tē nuu é ntaā i é vē'xi nto nta'a Xuva kō —ka'an ña.

¹² Jesuú ne, un tsi xkóo kani ña, kaka'an ña:

—¿Nté kuān nte ntaikan ntu ña ntoo vevii nuu i e dóo ka'nu? Nuu é ntaā i é káka'an u ni ntó: Ñá víi u nté uun nuu i e dóo ka'nu é kíni ña —ka'an ña.

¹³ Kidáa né, tsoo mii Jesuu ñá ne, nákunūu xtuku ña tun ntóo san, kue'en ñá xio diñi ntute san.

U'xen ía iña ñá fariseu

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ña ntini'i Jesuú ne, kūnáa iní ña é kuído ña é ka'xi ña. Uun kudii tañú'u san ní'i ña íni tun ntóo san. ¹⁵ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Koto xnto u'xen ía iña ñá fariseú san ni iña Heródē di —ka'an ña.

¹⁶ Natiñ mii ña ntini'i ña kídaa, ntáka'an ña:

—¿Nee iñá ntu kani tú'un é káka'an ñá iña u'xen ía san? ¿Ó dé ña tuvi ntu tañú'u nu ni'í ó né, ó nté ó ntu? —ka'an ña.

¹⁷ Kūtuni Jesuu é ntánatín ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Nté kuān o ntáka'an ntú nto é ña tuvi tañú'u? ¿Vāta ntu kíni nto? ¿Vāta ntu kí'in diki nto é káka'an u ni ntó? ¿Nté kuān nte ká'xi ntu nto? ¹⁸ Ío ntuxnúu nto ne, ña ntaíni nto. Ío tutun ntó ne, ña ntátekú nto. ¿Ña naka'an ntu nto nuu i é dóo ka'nu é idé u ví'i, ¹⁹ dā kátsin dava u é ū'un tsi tañú'u sán ne, ú'ūn míl ñá'a san é'xi ña? ¿Titiñ ntú xika i é ntoó ka san nataká nto? —ka'an Jesuu ni ña ntini'i ña.

—Uxúvi ka —ka'an ña.

²⁰ —Dā kátsin dava u u'xe tañú'u sán ne, kími míl ñá'a san é'xi ña ne, ¿titiñ ka ntu xika i é ntoó ka nataká nto? —ka'an Jesuu, tsixe'e ña ña.

—Ú'xē ka —ka'an ña.

²¹ —¿Nté dúkuān ña ntáñe'e diki ntu nto? —ka'an ñá ni ña.

Ntává'a Jesuu úun ña'a, ña kuān, ña ñuu Betsaida

²² Xée ña ñūú Betsaida. Ña'a sán ne, xee ní'i ña uun ña kuáá ne, íkan ña ntā'a Jesuu é na tiin nta'a ña ña. ²³ Jesuú san ne, írkaa ña nta'a ña kuáá san ne, ñe'e ní'i ña ña diñi ñuú san. Kídáá ne, nákā'a ña dā ña ntuxnūú ña kuáá san ne, dā xntékū ñá nta'a ña dikí ña. Tsixe'e ña ña:
 —¿É kainín ntun ve? —ka'an ña.

²⁴ Nākaán ña kuáá san ntuxnūú ña ne, dá kakā'an ña:
 —Kainí u ñatíi vata ntáa utun ntāa ña, ntá tsi ntaíka ña —ka'an ña.

²⁵ Kídáá né, tiin nta'a xtúku ñá ntuxnūú ña kuáá san. Nākiní va'á ñá un ntí'í kídáa. ²⁶ Kídáá né ne, nataxnūu Jesuu ña é na nū'u ña nū vi'i ña kán:
 —Kūnú'un ntaan tsin; ñá ku kuíta ntí'xin má ñūú san. Ná kū xoo ka'an ni'in —ka'an Jesuu ní ña.

Kaka'an Pedru tsí Jesuú ne, ña'á é taxnuu Xuva kō

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Kídáá ne, kué'en Jēsuu ni ña ntiní'i ña ñūú kuetsí é ntoo ñuú Cesarea Filipu. Dá kué'en ñá itsi kán né, tsixe'e Jēsuu ña:
 —¿Nté ntū ó ntáka'an ñá'a san iñá ko? ¿Xoó ntu ña'a ú, te kuíní ña'a san? —ka'an Jēsuu.

²⁸ Ña ntiní'i ña ne, ntáka'an ña:
 —Iō ñá ne, Juaan Bautista nto, ka'an ña. Iō ñá ne, Elia nto, ka'an ña. Iō túku ña ne, ña é ka'án naa Xuva ko nto, ka'an ña —ka'an ñá ntiní'i ña.

²⁹ —Ntō'ó ni, ¿xoó ntu ña'a ú, te kuíní nto? —ka'an ña.
 —Ntō'ó é Cristu ntó, ña táxnūu Xuva kō —ka'án Pedru.

³⁰ Kídáá ne, kaka'an Jēsuu ni ña é ña ku ka'án ña ni ñá'a san xoó ña'a ña.

Kaka'an Jēsuu é kuví ña

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Kídáá né, eni ntu'u Jēsuu nañé'ē ñá ña ntiní'i ña tsí ña'á é vēxkúvi ña ñatíi ne, da mi e dóo ki'in nuu i é ntó'ó ña. Tsí ñatā sán, ni dūtu ñá odo nūú, ni mastrú lei san ne, un ntí'í ñá ña xkuntéé iní ña ña ne, ka'ni ña ña, ntá tsi té kúvi uní ntúvi ne, ntoto xtuku ña.

³² Kaka'an ntāa ña nuu i sá'a ni ña ntiní'i ña. Pedrú ne, kue'en ní'i ña Jēsuu mí xoxo ntáñí i ne, eni ntu'u ña de tí ña ni ña.

³³ Ntá tsi Jesuú ne, xkokóto ña mi ntáñí ña ntiní'i ña, ña nguíi sán ne, dē tí ña ni Pedru, káka'an ña:

—¿Du'xēn! ¿Kiin nteén xion! tsí tú'un é káka'an ní ko ne, xu'u tó'ó e ña va'á san kakéne. Ná te kadé kuení o vatá ó kade kuení Xuva kō, tsí kadé kuení o vatá ó ntáde kuení ña'a san —ka'an Jēsuu ní Pedru.

³⁴ Kídáá né, kána Jesuu ña ntiní'i ña ni un ntí'í ntí'í ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ña:

—Tē xoó ña'a ntio ña é kuntíkin ñá ko ne, ña kúvi víi ka ña nee iñá é ntio mi ña, tsí utén uten é kuntíkin ñá ko, kuán te kuví ña. ³⁵ Tsí té xoó ña'a ncho nakakú ñá ntuvi iñá ña ne, da nākunaá ña ntuvi iñá ña. Ntá tsi xoó ña'a é nākunaá ña ntuvi iñá ña kuenta iñá ko ni kuénta iñá tú'un va'á iñá Xuva kó ne, nakáku ña ne, ní'i ña ntuvi vā'á iñá ña nta'a Xúva kō. ³⁶ ¿Mí'i ntū kaidiá'vi é ní'i ko é un ntí'í é iō ñuxiví sa, te nākunaá o nima ko? ³⁷ ¿Nee iñá ntu e dóo nuu á'vi i é nadama o ntúvi iñá ko? ³⁸ Tē xoó ña'a kuka'an nuu ña kuenta iñá ko ní kuenta iñá tú'un ko mé'ñū ña ntoo ñuxiví sa, ña é ña ntákuinti'xe í, ña kini ntāa sán ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kuka'an nuú ko ñá dī té nainu u. Tē nainú u ne, nainu ní'i u ánjē, ña e dóo va'a. Kídáá ne, kiní nto tsí dóo ka'nu ú, vatá ó ka'nu uva mií kó, ña tuví e dukún kán —ka'an Jēsuu.

9

1 Jesuú ne, kaka'an xtúku ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsí iō ntó ne, ña kúvī ntó da nté kinī nto tsi Xuva kō né, dōó iō ña é vī ña é kadā kú'vē ña —ka'an ña.

Dā nádama kúñu Jēsuu
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Dā ita ntí'xin iñu ntúvi ne, Jesuú ne, kue'en ní'i ñā Pedru, Sántiau ní Juaán san, ku'éen ña ūun xuku mí dōó dūkun, mí xoxó ña'a. Ikān né, nádama kúñu Jēsuu núu ntuni ñá'a, ñā ntini'i ñā. ³ Iñi ntú'u kaxi'í nuu doo ña. Ntukui'xin kue'en, e nté uun ña'a ña kuvi nakáte ña vatā ó kui'xin. ⁴ Kidáá né, ntīi dītó Elia ní Muísee, ña xi'í nte kídaā, ne, ntatín ña ní Jēsuu. ⁵ Kidáá ne, kaka'án Pedrú san:

—Mastru, jñá tē nté kaa vá'ā o é ntoo ntí ni ntó i'a! Xntāñí nti uni vi'i xó'o vē: uun iña nto, uun iña Muísee, ni ūun iña Élia —ka'an ña.

⁶ Dotó tsí kaka'an ñā, tsi dōó u'vī ñā, ntuni ña. ⁷ Kidáá ne, nákunū ta'án ña víkó san ne, mé'ñū víkó san vé'xi tatsín san é kākā'an:

—Ñā sá'a é I'xá miī ko e dōó kakuinimá ko ña. Kīni nto é ká'an ña —ka'an tátsín san.

⁸ Ñā ntini'i Jēsú san ne, ura í da xkókoto ña ne, ntoko ñu'u miī ntuvi ñá'a san. Da miī sá Jesuu ntísi ña.

⁹ Dā ntáka ña rki ukú san ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá kú dí ntaa nto ni ñā'a san nuu i é ini nto vevii da nte rkontúvi tē xi'í u ne, ntoto xtuku ú, xu'u é vëxkúvi ú ñatīi —ka'an ña.

¹⁰ Dukuān ne, ñā ní ká'an ñā ní ñā'a san, ntá tsi tsixe'e ta'an miī ñā, ntáka'an ña:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú ña é kuvī ñá ne, dá ntoto xtuku ña? —ka'an ña.

¹¹ Kidáá né, tsixe'e ña Jēsuu:

—¿Nté kui ntáka'an ntú mastrú lei san é kuétsi é dī'na Eliá san naxee ña? —ka'an ña.

¹² Jesuú ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i é dī'na Eliá san kí'xi ña vata koo é nātivi iní ña'a san kuétsi ñā, nakuntikān ñā Xuva kō. Iní nto tsí nte ntúvi dī'na uve na'a Tú'un Xuva ko iñá ko, xu'u é vëxkúvi ú ñatīi. Uve na'a nté koo nto'o ko ñuxiví a ne, dōó kada xení ña'a san ní ko. ¹³ Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsí e kí'xi ntí'xe Eliá san. Ide ña'a san ni ña nee iña é ntio ña, vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō nté koo kuví ni ña. Kuan ó kúvi ntí'xe —ka'an Jēsuu.

Ntavá'a Jesuu uun i'xa é nuu é ña vá'ā nima i
(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Dā ntíko koó ña mí ntoo ña ntini'i ña, ña nguii sán ne, iní ña tsí ña te da dí ña'a nátaká nuu ña ní ñā. Ikān ntāñí mastrú lei san dí, ntatín nuu ña ní ña ntini'i Jēsuu. ¹⁵ Uun ntí'ntí ña'a san, da íni ña Jesuú ne, koó dá kúdu'va ña. Koó dá ntaínu ña kue'en ña, kuka'an ñā ní ñā ntiusi. ¹⁶ Kidáá né, tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Nee iñá ntu ntatín nuu nto ni ña tsikan? —ka'an ña.

¹⁷ Uun ña'a, ña nuu ta'an mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Mastru, i'a vexní'i ú i'xá ko, tsí e ña vá'ā san káde i é ñi'í. ¹⁸ Da mí'í ká kaika i'xá ko ne, e ña vá'ā san katín i, da kaxé'e ntēe í ñu'u kán. Kakēne tiñú xu'u i. Kanakuiō ne, kanaka'xí ka'ñí nú'u í dí. É dōó kúká'vi. É kākā'án u ni ña ntini'i ntó é na nakūnu ña é ña vá'ā san, ntá tsi ña ní kuví víi ña —ka'an úva i'xá san.

¹⁹ Kidáá ne, kaka'an Jēsuu:

—jÑa ntâ'ví nto, ña'a é ña ntâkuinti'xe nto! É títin ntuvi tuví u ni ntō ne, váta kuinti'xe nto ko. ¿Títin ntú ntuvi kutuví ka ú ni ntō da nté kuinti'xe nto ko? Kixni'i nto i'xá san —ka'an Jesús.

²⁰ Kidáa ne, xee ni'i ntí'xe ña i'xá san. Dā íni e ña vá'ā san Jesuú ne, ide é xi'i mí i'xá san ne, ntáva ñu'u kân. Dōó itsu'ūn ne, tiñu kéne xu'u i. ²¹ Kidáa né, tsixe'e Jesuu úva í:

—jĒ títin ntu ntuvi kuán ó kakuvi i'xá nto? —ka'an Jesús.

Kaka'an úva i'xá san:

—Nté dā ku lú'ntí. ²² É dōó ki'in itō nakó'xo nuu é ña vá'ā san i nchú'un kân, nú ntute kân di, é ncho ka'ní i'xá ko. Ntá tsi te kúvi víi nto é ntúvá'a ne, víi nto da xe'é, xntii ntō nti —ka'an úva í.

²³ —jMí'i ntú é ña kuvi víi u! tsi te kâkuinti'xe o ne, ña túvī nee iña é ña kuvi víi Xuva kō —ka'an Jesús.

²⁴ Kidáa ne, un ntii tsi kâka'an úva i'xá san:

—jKakuinti'xe ko! jXntii ntō ko é dii ka na kuinti'xe ko! —ka'an ña.

²⁵ Dā íni Jesuu tsi dōó ntánataká nuu ña'a sán ne, de tíi ña nī é ña vá'ā san, kaka'an ña:

—Xō'on, é ña vá'ā é kaden é ñi'i i'xá sa nī é lo'ō dí, xu'u é kadē kú'vé u ne, ká'an u é ntīn nima i'xá san. Ña kúvi nakunūun xtukun nima i —ka'an Jesús nī é ña vá'ā san.

²⁶ E ña vá'ā sán ne, kachu'u ntáa. Nâkuio i'xá san ne, dā ntíi e ña vá'ā san. I'xá san ne, vata kaa ntíxi kâa. Ña'a sán ne, ntâka'an ña:

—jE xí'i i'xá san! —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi Jesuú ne, írkâa ña nta'a i, ntáni'i ña i ne, da nakuntísi.

²⁸ Dá kúkí'vi Jesuu má vi'i kân ne, diin diin tsi tsixe'e ña ntini'i ña ña:

—jNté kui ña ni kuvi víi ntu nti é nakūnu nti é ña vá'ā san? —ka'an ña.

²⁹ Kaka'an Jesús:

—E ña vá'ā é kuán ntáa sán ne, ña kúvi víi o é nakūnu o í tē ña ká'an nta'ví ō, tē ña kuntoó ixu ō di —ka'an ña.

Kaka'an xtúku Jesuu tsi kuví ña

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Kidáa né, ntâka Jesuu íkân, kue'en ní'i ña ña ntini'i ña. Kué'en ña, itā ntí'xin ña ñuú Galilea. Ña ni ntío Jesuu é kūtuni ña'a san mí ntaíka ña. ³¹ Tsi Jesuú ne, kaxé'e ña kuenta é kūtuni ña ntini'i ña nté koo kuví ña:

—Xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, ntuví u kuenta ntá'a ña'a, ña é kâ'ní ko. Ntá tsi tē kúvi uni ntúvi xí'i u ne, ntoto xtuku u —ka'an Jesús.

³² Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ñá nī ñe'e díki ña nee iña é kâka'an ñá, ne, ú'vī ña é tsixe'e ña ña.

jXoó ña'a ña e dii ka ka'nu ña'a?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Xée ña ñuú Capernau. Dā intóo ña má vi'i kân né, katsixe'e Jēsuu ña ntini'i ña:

—jNee iñá ntu ntatíin nto dá vë'xi o itsi kan? —ka'an ña.

³⁴ Ña ntini'i ña ne, diin diin tsi intóo ña; nté uun ña ña ni ká'an ña. Tsi dá vë'xí ña itsi kân ne, ntatíin mii ña xoo é dii ka ka'nu ña'a í. ³⁵ Kidáa ne, katuví da'na Jesuú ne, kâna ña uxuvi ñá'a, ña ntini'i ña, kaka'an ñá ni ña:

—Te iō nto é ncho kodo nuu nté no, víi nto ña tuví ata i kân. Víi nto ña ntáde tsíñu iña un ntíi ntíi ña'a san —ka'an ña.

³⁶ Kidáa né, kí'i Jesuu uun i'xá san ne, dā xntítsi ñá í mé'ñu ña ntini'i ña. Káni'i nteé ña i'xá san ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ña:

³⁷—Xoo é kantuntá'vi ini i i'xá vata kaa sá'a kuenta iñá ko ne, vata tsi te mií ú kantuntá'vi ini ña kó, ni ña táxnūu kó di —ka'an Jéssu ni ña.

Xoo é ña kainchu'vi i kō ne, kaduku ntée ña kō
(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Juaán san ne, kaka'an ña:

—Mastru, iní ntí uun ña'a, ña é kanakūnu é ña vá'á san kuenta iña nto. Ntá tsi ña tsikán ne, ñá te ntini'í ña kō. Dukuán ne, ñá ni xé'é nti itsi é kuán koo vií ña —ka'an Juaan.

³⁹ Ntá tsi nantiko koó Jéssu, kaká'an ña:

—Ñá ku ká'nté nuu nto é kuán koo vií ña. Te kuénta iñá ko kade ña nuu i e dóo ka'nu ne, ña kúvi ká'an kíni ña iñá ko. ⁴⁰ Tē xoó ña'a ña kainchu'vi ñá kō ne, kaduku ntée ña kō. ⁴¹ Nuú é ntaa i é kaka'an u ni ntó. Da xóo ka ña'a, ña é kata'xi ntute é kō'o nto tsí ntántikin ntó ko ne, ni'í ña é vá'á nta'a Xuva kō.

É ña vií ó é kīni kaa
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Da xóo ka é kade i é vií i'xa é kākuinti'xe i ko é kīni kaa ne, dií ka vá'á o iña ña te kunū'ni nuu xuu dúkun ña, dá nakuítá nuu ña ña nú ntute ñu'u kán. ⁴³ Te ntá'a nto kade i é vií nto é kīni kaa ne, dií ka vá'á ó te ka'nté ntó nta'a nto. Tsí dií ka vá'á o é kī'in ntó nta'a Xuva kō é ūn tsi nta'a nto, naa i é kī'in ntó dó'vi kán nī ntuvi ntá'a nto, tsí ikán kai'xi ñú'ú é ña kantá'va. ⁴⁴ Ikán né, ñá kākukadin é ntaé'xi tintákū san; nté ña kantá'va ñú'ú san. ⁴⁵ Te dī'in nto kade i é vií nto é kīni kaa ne, dií ka vá'á o é ka'nté ntó di. Tsí dií ka vá'á o é kī'in ntó nta'a Xuva kō é u'ntu nto, naa i é kī'in ntó nī ntuvi dī'in ntó dó'vi kán, mí ña kantá'va ñú'ú san. ⁴⁶ Ikán ne, ñá kākukadin é ntaé'xi tintákū san; nté ña kantá'va ñú'ú san. ⁴⁷ Te ntuxnūu nto kade i ne, dií ka vá'á o é táva nto. Tsí dií ka vá'á o é kī'in ntó nta'a Xuva kō é ūn tsi ntúxnūu nto, naa i é kī'in ntó dó'vi kán nī ntuvi ntúxnūu nto. ⁴⁸ Ikán ne, ñá kākukadin é ntaé'xi tintákū san; nté ña kantá'va ñú'ú san.

⁴⁹ Vatá ó idiá'vi ñi san é ña tívi kúñū é kué'e o doméni iña Xuva kō ne, kuán ó kaidiá'vi nuu i é nto'o kō, vata koo é ña tívi nima kó di. ⁵⁰ Ñi sán ne, vá'á. Ntá tsi te ña veñi ka ne, ¿mí'í ntú kaidiá'vi ká i? ¿Ntú ntu koo ntuveñi xtúku? Vií nto vata ká'ñi vá'a. Kuenta tsí vií nto é ña nativí nto nima nto. Vá'a koo kuntoo nto ni tá'an nto —ka'an Jéssu ni ña.

10

Kaka'an Jéssu kuénta iña ña ntánatsoo mií tá'an
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Ntáka Jéssu ñuú Capernau, kué'en ña diñi ñuú Judeá dá nté xee ña xio diñi ntute Jordaán san. Ñá te da dií ña'a xee xtúku ña, nataká nuu ña mí tuví ña ne, nakuá'a Jéssu ña vatá xkoó ini ña. ² Kidáa ne, xée etsin ña fariseú san di é koto nteé ña Jéssu. Tsixe'e ña ña tē ña xíi kaa é naxtuví mií ñatíí san ñadi'í ña. ³ Nantiko kōó Jéssu, kaká'an ña:

—¿Nte ntú ó kaka'an Muisee é vií nto? —ka'an Jéssu.

Kaka'an ñá fariseú san:

⁴—Muisee ne, tá'xi ña itsi é ntavá'a o tütu iña ñadi'í kō ne, dá kúvi nti nteé xio ta'an o ni ñadi'í ko —ka'an ña.

⁵ Ntá tsi Jéssu ne, kaka'an ña:

—Un vá'a tsi do'o ntó. Dukuán é xntéku kú've Muisee é vií nto. ⁶ Ntá tsi nté dá de kú've Xuva ko ñuxiví sa ne, “de kú've ñá ñatíí ni ñadi'í”. ⁷ “Dukuán ne, xtúvi mií ñatíí san uva ña ni di'í ña vata koo é kuntoo ña ni ñadi'í ñá ne, ⁸ uun tsi kúñū kúvi ña ntuvi ña.” Sá'a ne, kani tú'un é ñá té uvi ña'a ka ña, tsí uun tsi

kúñū kúvi ña ntuvi ña. ⁹ Dukuān né, nēe é teé ta'an Xuva kō ne, ña kúvi nātsoo xio ña'a san —ka'an Jéssuu.

¹⁰ Dá ntōo ña nú vi'i kán né, tsixe'e xtuku ña ntini'i ña nuu i sá'a. ¹¹ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Xoó ña'a é natsoo mii ña ñadi'í ña, dá nātánta'a xtuku ña ne, dōó kiní ó kade ña nuu ñadi'í ña. ¹² O te ñadi'í san naxtuví mii ña xii ña, dá nātánta'a xtuku ña ni tuku ñatíí san ne, divi ña kade ña é kīni kaa nuu xii ña di —ka'an ña.

Nāxnuu viko Jesuu í'xá kuetsí
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Ña'a sán ne, xee ní'i ña i'xá kuetsí nuu Jéssuu vata koo é tīin nta'a ña i. Ntá tsi ña ntini'i Jéssuu ne, ntáde tii ña nī ña xee ní'i i'xá i san. ¹⁴ Ntá tsi dā kútuni Jéssuu ne, dōó dutsi kuiní ña ni ña ntini'i ña. Kaka'an ña ni ña:

—Kué'le ntō itsi é na kī'xi i'xá kuetsí san mí tuví u. Nā ku kādí nuu nto itsi é kī'xi; tsí mí kadē kú'vé Xuva kō ne, kaduku ntée ña vata ntáa i'xá kuetsí san. ¹⁵ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsi te xōo ñá'a é ña kákuinti'xe ña vatā ó de uun i'xa lu'ntí ne, ñá kadūku ntée ña mí kadē kú'vé Xuva kō —ka'an Jéssuu.

¹⁶ Īdo nteé Jesuu i'xá san xe un xé ūn, da tīin nta'a ña i e nāxnuu viko ña i.

Ñatī, ña e dōo kuikā, kaka'an ña ni Jéssuu
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Dā nākaka Jesuu ítsi kán é kī'in ñá ne, uun ñatíí ne, koó da kaxkañu ña xee ña, incháti ña nūu Jéssuu, tsixe'e ña ña:

—Mastrū, nto'ó e dōo va'á nto, ¿nté ntu koo víi u é ní'i ko ntuvi vā'a iñá ko ntii dañu ntūvi? —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi Jéssuu ne, kaka'an ña ni ña:

—¿Nté kui kaka'an ntun e dōo va'á u? Tsí da mii tsi Xuva kō e dōo va'á ña.

¹⁹ É inín lei e xtúvi Xuva kō é kākā'an: “Ná ká'ní o ñá'a; ñá víi o é kīni kaa ni ñadi'í; ñá kī'i dú'u ó; ñá dá'ví o ñá'a dovete; ñá kani nta'ví o ñá'a, ne, na kuiko ñu'u o uva ko ni dí'i kō” —ka'an Jéssuu.

²⁰ Ñatíí san ne, nantíko koó ñá, kaka'an ña:

—Mastru, é un ntí'í lei tsíkan káde ntaa ú nte da ku lú'ntí u —ka'an ña kuiká san. ²¹ Dā ítō Jesuu ñá ne, dōó kuinima ñá ña. Kaka'an ña:

—Uun sá nuu i é kākunaá ka: Kué'én, kunadikon un ntí'í é káduku ntée o ne, dá kué'én diu'un i iña ña ntá'ví san. Kídáā ne, ní'i o nee iña é dokuika nti'xe san e dukún kán. Dá kī'xin, kixntíkín ko —ka'an Jéssuu.

²² Ntá tsi dōo ntí'i iní ña é kuān ó kaka'an Jéssuu. Dōó nta'xa kunú'u ña, tsi dōo ío iña ña e dōo nuu á'vi.

²³ Kídáā né, xkokōto Jesuu, kaká'an ña ni ña ntini'i ña:

—Ñá tē nté kaa ntii tū'un é kī'in ña kuiká san mí kadē kú'vé Xuva kō! —ka'an ña.

²⁴ Koó dā kúdu'va ña ntini'i ña é kuān ó kaka'an ña. Ntá tsi kaka'an xtúku Jesuu:

—Kīni nto, i'xá ko, ñá tē nté kaa ntii tū'un é kī'in ñá'a, ña é kākūinima í diu'ún san, mí kadē kú'vé Xuva kō! ²⁵ Díi ka ña ntii tu'un é kī'ví kameú san xavi xíki natée é kī'in ña kuiká san mí kadē kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

²⁶ Koó dā kúdana iní ña ntini'i ña é kuān ó kaka'an ña. Ntátsixe'e tā'an ña:

—Kídáā né, ¿xoó ña'a ntu kuvi víi ña é nākáku ña kuan? —ka'an ña.

²⁷ Íto Jesuu núu ñá ne, dá kakā'an ña ni ña:

—Ña'a sán ne, ña kuvi víi ña é nākáku mii ña. Ntá tsi Xuva kō ne, kuvi víi ña, tsí ña tuví nee iña é ña kuvi víi ña —ka'an ña.

²⁸ Kídáā ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Nti'í ne, tsoo mii ntí'i ntí iñá nti é vëxntíkín nti nto —ka'an ña.

²⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō: Tē xoó ña'a tsoo mii ña ví'i ña, ení ña, ta'an ña, uva ña, dí'i ña, i'xá ña, o ñū'u ña kuenta iñá ko ni kuēnta iñá tú'ūn va'á san ne, ³⁰ díi díi ka kue'e ní'i ña ñuxiví a é vata kaa ví'i ñá, ení ña, ta'an ña, dí'i ñá, i'xá ña, ni ñū'u ña. Ntá tsi dóo nto'o ña dí, tsi kada xení ña'a san ni ñá. Ntá tsi tē ntí'i ñuxiví sa ne, ní'i ñá é kuntoo ña ni Xuva ko ntii dañu ntúvi. ³¹ Ntá tsi ña te da díi ña'a, ña e dóo na'nu ña'a vevíi ne, ñá vādá nuu á'vi ká ña kídāā; ña'a, ña é ña vādá nuu á'vi vevíi ne, dóo na'nu ña'a kuví ña rkontúvi —ka'an Jesuu.

Kaka'an xtúku Jesuu tsi kuví ña

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Kué'en ña itsi kan, kūntāā ña ñūú Jerusaleen. Odo nūú Jesuú ne, áta ña vē'xí ña ntini'i ña. Koó dā ntákudu'va ña ntini'i ña san. Dōo ú'ví ña nguú san, ña ntántikín ña. Kídāā ne, xio kue'en ní'i xtuku Jesuu ña ntini'i ña né, dā éni ntu'u ña kākā'an ñá ni ñá nté koo nto'o ña:

³³ —Ntaa o ñūú Jerusaleén ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, ikan ntāda ña kó kuenta ntá'a dutu ñá odo nūú ni mastrú leí san ne, diví ña ká'an ña é kúví u. Ntada ña kó kuenta ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israe. ³⁴ Ña tsikán ne, kini díkí ña kó ne, tí'vi díí ña nuú ko. Kani díin ña ko, dá ká'ní kue'en ñá ko. Kídāā né, tē kúvi uní ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an Jesuu.

Nuu i e íkan Santiau ní Juaan

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Kídāā ne, xée ētsin Santiau ní Juaan, i'xá Zebedeu, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Mastru, víi nto da xe'e, tá'xi nto nee iñá é kākán nti nta'a nto ve —ka'an ña.

³⁶ —¿Nee iñá ntu ntio nto é tá'xi u? —ka'an ña.

³⁷ —Tá'xi nto é kuntōo ntí diñi nto tē xee nto mí kadā kú've nto. Uun ña'ā ntí ne, diñi kua'a nto kutuví nti; uun ña'ā ntí ne, diñi datsin nto kutuví nti —ka'an ña.

³⁸ Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ñá ini ntó nee iñá é ntaikan nto. ¿Kūtií ntu nto é dadii nto'o nto nī kó un ntíí ntíí nuu i é ntó'o ko? —ka'an ña.

³⁹ —Kutíi nti, ¿nté kui ña'a? —ka'an Sántiau ní Juaan.

Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nto'o nti'xe nto vata tsi koo nto'o ko. ⁴⁰ Ntá tsi é kuntōo nto diñi kua'a ko o diñi datsin kó ne, ña kúvi tá'xi u, tsi mii Uva ko ini ña xoo é kuntōo i diñi ko —ka'an Jēsuu ni ña.

⁴¹ Dā téku ña u'xi ñá'a ká san ne, dōo kúdiin ña ni Sántiau ní Juaan. ⁴² Kídāā né, kāna Jesuu ñá uxuvi ñá'a san, kaka'an ñá ni ña:

—Ini nto tsi ñá'a, ña odo nūu iñá ña'a, ña é ña te ña Israeé ne, dōo ntáde ka'nu ña kúñu ña. Ña tsiñu i sán ne, dóo ntii ntádē kú've ña iñá ña'a ña. ⁴³ Ntá tsi diví ntō ne, ñá te kuan koo víi nto. Tē xoó ña'a ncho víi ka'nu ña ne, kantio é xntii ña ntō un ntíí ntíí nto. ⁴⁴ Xoó ña'a, ña ncho kodo nūu iñá ntó ne, kantio é víi ñá vata kaa ña ntáde tsiñu iñá ñá nguú san. ⁴⁵ Nté xū'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, ñá te vē'xí u ñuxiví a é víi ka'nu u, tsi vé'xí u vata koo é xntii ú ña'a san. Xu'ú ne, vé'xí u é ntá'vi u kuétsi i é ña te da díi ña'a san —ka'an Jēsuu.

Ntāvá'a Jesuu úun ña kuáá, ña nani Bartīmeu

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Kídāā ne, xée ña ñūu é nani Jerícoo. Ntáka xtuku Jesuu ni ña ntini'i ña ne, ñá te da díi ña'a ntántikín ñá ña. Díñi itsi mí kué'en ñá ne, tuví uun ña kuáá,

kaikan ña diu'un. Bartimeu nani ña, tsí uva ñā ne, Timeu nani ña. ⁴⁷ Dā kútuni ña tsi vé'xi Jesuu, ña ñuú Nazareé san ne, dōó ntii kākā'an ña:

—jō Jéssuu, I'xá Davii, ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁸ Ñā'a sán ne, dē tíi ña ni ñā:

—jDu'xēn! jÑá ku kuān xkoó ka'an! —ka'an ña.

Ntá tsi ña kuāá san ne, da dií dií ka ntii kākā'an ña:

—jō I'xá Davii, ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁹ Íntitsí Jesuu, kaká'an ña:

—Kana nto ña —ka'an ña.

Kana ña ña kuāá san ne, ntáka'an ñā ni ñā:

—Nāxnuu ka'nu nto iní nto. Nakuntitsi nto, tsí kakana ña nto —ka'an ñā'a san nī á ña kuāá san.

⁵⁰ Kidáá né, xtuví mii ña kútuun ñā ne, nákuñtitsí ntaa ña, kue'en ña mí ntitsi Jesuu. ⁵¹ Dā tsíxe'e Jéssuu ña:

—jNee iñā ntu ntio o é víi u iñā o? —ka'an ña.

—Mastrú, ntio ko é nāxi'i ntúxnū ko —ka'an ñā ni Jéssuu.

⁵² Jesuú ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Kūnú'un ve. Tsí e kuñti'xe o kó ne, ntuvá'an ve —ka'an Jéssuu.

Ura dú'va tsi i náxi'i ntuxnū ñā kuāá san ne, dá kue'en ñā, kuntikān ñā Jesuu mí kué'en ña.

11

Vé'xi Rei, ntéku ña buru

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Xée étsin ña ñuú Jerusaleen, mí ntoo ñuú Befagee ni ñuú Betania má xūku é nani Ólivu. Jesuú ne, taxnū ña uvi ñā'a ñā ntini'i ñā, ² kaka'an ñā ni ñā:

—Kue'ēn ntó ñuú lu'nti é tuví da'a san. Ura tsí i te kükí'vi nto ikān ne, nani'i nto uun a búru kiti ntee tñn é ntē vata xoó kunteku í ti. Nantuté nto ti ne, kixní'i nto ti í'a. ³ Tē xoó ñā'a tsix'e'e ña ntō é kuān ó de nto ne, ká'an ntō tsi Tó'o ko kántio ña ti; vevii nantiko koó ñā ti, koo ka'an ntó ni ñā —ka'an Jéssuu.

⁴ Kué'en ñā né, nāni'i ña uun a búru san, ntee tñn ti atá vi'i é tuví itsi kán.

⁵ Ña ntāñi ikān ne, ntátsixe'e ñā:

—jNtē koo vii nto burú san é kánantuté nto tí? —ka'an ña.

⁶ Nantíko koó ñā, kaka'an ñā vatā ó kaka'an Jéssuu ni ñā ne, xé'e ñā'a san itsi é kī'in ni'i ña búru san. ⁷ Nāxee ni'i ña búru san mí kántétu Jesuu. Xntekū ñā kutuun ña áta tí ne, dá kantéku Jesuu ti. ⁸ Ñā te da dii ñā'a san tsóo ña kutuun ñā itsi kán di. Iō ñā ne, kátsin ña nta utun má kū'u kán ne, tsoo ña itsi kán. ⁹ Ñā tē nté kaa ñā'a odo nuú ñā nuu Jesuú ne, ñā te da dii ña vé'xi ata ñā di. Un ntii ñā koó dá vantii ña ntáka'an ña:

—jDōó ka'nu Xuva kō! jÑā tē nté kaa vá'ā o iñā ñā vé'xi nta'a Xuva kō! ¹⁰ jNa naxnuu viko Xuva kō ña vexkadá kú've iñā ko, é vii ñā Rei naa úvata ko Dāviii! jDōó ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán! —ka'an ña.

¹¹ Xée Jéssuu ñuú Jerusaleén ne, dá kükí'vi ña ini ukún ka'nu san. Ito ña un ntí'í é ío iní i kán. Dā kuāá né, ntii ña, kue'en ña ñuú Betania ni ña uxuvi ñā'a san.

Tun ígū é ña kakú kiti i

(Mt. 21:18-19)

¹² Tévāá tsi ntáka ña ñuú Betaniá ne, kakakān Jesuu. ¹³ Iní ika ña tsí ntitsi uun tun ígū é úve xuku i. Kükóto ntódó ña tē nta'á kiti i. Ntá tsi dá xee ñā ne,

da mii xūku í uve, tsí vata xee ntúví é kīi kiti i. ¹⁴ Kidáā né, kaka'an Jésuu ni tun ígū san:

—Nté uun ito ña koó ka kiti o é kā'xí ña'a san —ka'an ñá ni útun san.
Tèkú ña ntini'i ñá é kuān ó kaka'an ña.

Dā ntántoo Jesuu ini ukún ka'nu san
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Nāxee xtúku ña ñuú Jerusaleén ne, kué'en Jēsuu má ukún ka'nu san. Ikān éni ntu'u ñá nakunu ña ña ntádiko ni ñá ntáñii ini ukún san. Nantáva ña mesa mí ntoo ña ntánadama diu'ún san ne, nantáva ña sia mí ntoo ña ntádiko palomá san. ¹⁶ Nā ni xē'é ña itsi é kuíta ntí'xin ña'a san má ukún san tē nee iñá odo ña. ¹⁷ Dá kanaku'a ña ña'a, ña ntoo ini ukún san ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Ñā ntu te uve ná'a nte dí'na é kāka'an Xúva kō: “Tsí vi'i kó ne, vi'i mí ka'an ntá'ví ña'a, ña dá mí'i ká ñuu i”, ka'an ña? Ntá tsi ntó'ó ne, vi'i ña dū'u káde nto —ka'an Jēsuu.

¹⁸ Dā téku dutu ñá odo núu nī mastrú leí san ne, kidáā né, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu. Tsí ntaú'ví ñá Jesuu, tsí un ntí'ntí ña'a sán ne, ncho kini ká ña tú'ūn é kanakuā'a Jesuu ña. ¹⁹ Ntá tsi dá kuáa ne, Jesuu ni ña ntini'i ñá né, ntāka ña ñuú Jerusaleen.

É kuinti'xe ko Xuva kō
(Mt. 21:20-22)

²⁰ Utén san ne, dá ntíko kōo xtúku ña ni ña ntini'i ñá ne, itā nti'xin ña mí ntitsi tun ígū san. Iní ña tsí xi'i díi kue'en, un tsi nte dítsin i. ²¹ Kidáā ne, nánū'ú Pedrú san iní ña é kāka'an Jēsúu ne, kaka'an ña:

—Un kaa, Mastru. Diví tun ígū san é kā'an ntée nto i ne, e xi'i díi —ka'an ña.

²² Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Kuinti'xe nto Xuva kō. ²³ Nuú é ntaā i é kāka'án u ni nto: tē xoó ka'an í ni xūku sá'ā: “Kuē'en dá'an vé, na kō'xón nuun mé'ñu ntute ñu'u kán”, né, te kanñ nima ñá kakuinti'xe ña é kuān koo kuvi ne, kuān koo kuvi nti'xe. ²⁴ Dukuān ne, kaka'án u ni ntō: nee iñá é kakan ntó nta'a Xuva kō da ntáka'an ntá'ví nto ne, kuinti'xe nto tsi ni'i ntō ne, ní'i nti'xe nto. ²⁵ Dā ntáka'an ntá'ví nto ne, te ió xoo é kanāa núu ni'i ntō ne, kada ka'nu iní nto ni ña vata koo é Xuva kō, ñá tuví e dukún kán, kada ka'nu iní ña ni nto kuétsi nto di. ²⁶ Tsí tē ña kada ka'nú ini nto ni tā'an nto kuétsi ñá ne, nté Xuva kō, ña tuví e dukún kán, ña kada ka'nú ini ña ni nto kuétsi nto di —ka'an Jēsuu.

¿Xoó ntu xé'e i itsi é kuān koo vii Jesuu?
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Kidáā né, nāxee xtúku ña ñuú Jerusaleen. Kaika Jesuu ini ukún ka'nu kán né, ikan tsí xee dútu ñá odo núu nī mastrú leí ni ñatā sán ne, ²⁸ ntátsixe'e ña Jēsuu:

—¿Xoó ntu kaka'an i é kuān koo vii nto? ¿Xoó ntu tá'xi i itsi é kuān koo vii nto nuu i sá'a? —ka'an ña.

²⁹ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Xu'ú ne, ntio kó tsixe'e ú nto di. Te kúvi ka'an nto é tsixe'e ú nto ne, dá kā'án u xoo tá'xi i itsi é kade u. ³⁰ ¿Xoó ntu xé'é i itsi Juaán san é nakútsi ntute ña ña'a san? ¿O Xuva kō né, o kúdi ña'a ntú san xé'é ña? Ká'an nto vē —ka'an Jēsuu.

³¹ Kidáā ne, ntaatin nuu mii ñá:

—Te kā'an o tsí Xuva kō xé'é ña ña itsi ne, ká'an ñá: “¿Nté kui ña ni kuinti'xe nto ña kuan?” koo ka'an ña. ³² ¿Nté koo kuvi te kā'an o tsí ña'a san xé'é ña ña itsi? —ka'an ña.

Tsi ntaú'vi ñá ña'a san, tsí un ntíi ntíi ña'a san ntákuinti'xe ña tsí nta'a Xuva kō ni'i ntí'xe Juaán san é kúvi víi ña. ³³ Dukuän ne, nantíko koō ñá, ntáka'an ña:

—Ñá Iní nti —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jesús:

—Xu'ú ne, ntē ñá ka'an u di xoo tá'xi i itsi é kuän ó kade u —ka'an Jesús.

12

Kuenta iña ña ntáde tsiñu, ña kini ntáa

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Kidáa né, eni ntu'u Jesús ntáa ña nuu i é nañé'e ñá ña'a san:

—Uun ñatíi ne, í'xi ña xo'ó tinti'ō. Edí nuu ña xákū ntikō diñi i. Uvi itsí éte nuu ña nú xuu ka'nu san mí kádin núu ña tinti'ō sán ne, dā xntítsi tsíñu ña uun ví'i dükun mí kunū ña é víi kuenta xó'ó tinti'ō san.

² Kidáa ne, xé'le ña ña'a san é na kúntoo taan ña é víi ña kuenta xó'ó tinti'ō sán ne, dā kíi ña, kue'en ñá xio ñuu e dóo ikā. ³ Xéé ntúvi é tññ ña tinti'ō san. Tó'ó i ne, taxnúu ña uun ña'a ña ntáde tsiñu é nā kínakuídō ña é káduku ntée ña. ⁴ Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ña ni ntío ña naku'é ña é káduku ntée tó'ó i. E'ni diñ ñá ña táxnūu tó'ó i san. Nté uun kiti i ña ni xé'le ña é kuní'i ña é kúvi iña tó'ó ña; da mii ntá'a ña kunú'u ña. ⁵ Kidáa né, taxnúu xtuku tó'ó i san uun ñá'a ka ña ntáde tsiñu san. Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ntuku kui'i ñá dikí ña táxnūu ña. Dóo dé xení ña ni ña. ⁶ Tó'ó i san ne, taxnúu xtuku ña uun ña'a ká ña. Ntá tsi é'ni kue'en ñá ña. Kidáa ne, ñá te da diñ ña ntáde tsiñu san táxnūu ká ña. Iō ñá ne, e'ni diñ ñá ña. Iō ñá ne, e'ni kue'en ñá ña.

⁷ Koó da ūun sá ña ntoo ña: divi i'xá mii ña e dóo kakuinima ña. Kidáa né, taxnúu ña i'xá ña. Kuini ña tsí te kuiko ñū'u ña'a san i'xá ña. ⁸ Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ntánatin ña: “Ña sá'a ne, i'xa tó'ó i, ña é nākunteé nta'a i tē xi'i ña. Kiká'ni o ña ne, kidáa ne, kuví iña ko un ntí'í é iō iña ña”, ka'an ña. ⁹ Tññ ña ña, da é'ni kue'en ñá ña, dā inakuido káva ña ña ata xákū san —ka'an Jesús.

¹⁰ Kidáa ne, katsixe'e Jesús:

—¿Nté koo víi tó'ó i san ve? Mii ña kī'in ñá ve, ka'ní ntí'i ña ña ntáde kuenta xó'ó tinti'ō san, dá naku'é ña tuku ña'a, ña é víi kuenta.

¹¹ Ntó'ó ni, ¿vata naku'a ntu nto Tú'un Xuva kō? Tsí kaka'an: Xúu é nantii ní'ni ña xntítsi ví'i sán ne, divi é kúvi xuu núu i.

¹² Sá'a dé kú've Xuva kō é kōo ne, ñá té nté kaa vá'a ó, kuini nti.

Kuän ó uve na'a nte di'na Tú'un Xuva kō —ka'an Jesús.

¹³ Ña tsiñu i sán ne, kütuni ña tsí divi kuēnta iña ñá é kántáa ña nuu i sá'a. Ntukū nuu iní ña nté koo víi ña é tññ ña Jesuu. Ntá tsi u'ví ña ña'a sán ne, xnuu mii ña Jesús, kué'en ña.

Katsixe'e ña kuēnta iñá diu'un xōo

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹⁴ Kidáa ne, táxnūu ña'a san ña fariseu ni ña ntántikin rei Heródē san mí tuví Jesuu. Ncho víi ña vata koo é ká'an Jesús nuu i e dóo xíi kaa, vata koo é nāni'i itsi ña nté koo dá'vi ña ña dovete. ¹⁵ Xéé ñá mí tuví Jesuu ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Mastru, iní nti tsí kaka'an nto é nuu é ntaā i. Iní nti tsí dadíi tsi kaiko ñū'u ntō un ntíi ntíi ña'a, dadíi tsi kade nto ni ña, kuän te nta'ví ña, kuän te kuika ña. Kanañe'le ntó nti é nuu é ntaā í vata o xtúví Xuva ko iñá nti. ¿Vá'a ntu o é ntá'vi o diu'un xōo san nta'a ña tsiñu i san, o ña'a, te kuini nto? ¿Ntá'vi ntu o né, o ña ntá'vi o? —ka'an ñá, tsixe'e ña ña.

¹⁶ Jesuu ne, kütuni ña tsí da ntaēni dikí ña ña. Kaka'an ñá ni ña:

—¿Nté kui ntaíto nteé ntu nto ko? Tā'xi nto uun diu'un kui'xín san, na kōto nteé u —ka'an ña.

¹⁶ Xé'e ña ña ne, da tsíxe'e Jéssu ña:

—¿Xoó ntu dikí i é nteé diu'un sá'a? ¿Xoó ntu diví i e nteé na'a? —ka'an ña.

—Díkí Césa ni diví ña —ka'an ña.

¹⁷ Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Vá'a ó é nākué'e o ntá'a ña tsíñu na'nu i nee ña é kāduku nteé ña ne, vá'a ó é nākué'e o nta'a Xuva kō nee ña é kāduku nteé ña di —ka'an ña.

Koó dā kúdu'va ña'a san e dóo ini Jesuu nté koo nantiko koó ña é kaka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu e tsíxe'ē ña saduceú san

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Xéé ña saduceú san di. Ña sá'a ne, ñá tē ntákuinti'xe ña tē ntántoto ña xi'í san. Da ntaéni dikí ña Jesuu, ntáka'an ña:

¹⁹ —Mastrú, uve na'a mí kakā'an Muísee nté koo víi o tē xi'í ení kō. Tē xi'í ñá ne, ítuví mii ñadi'í ña ne, ña ni xío i'xá ña ne, nātánta'a ení ña ni ñadi'í kíi san vata koo é na kōo i'xá ña ení ña. ²⁰ Uun ito ne, xío ū'xe ení ña. I'xá nuu í san ne, tánta'a ña. Dā xi'í ñá ne, vata kōó i'xá ña. ²¹ Ení ña, ña é kuví ūví san ne, tanta'a ña ni ñadi'í kíi san. Dā xi'í ñá di ne, vata kōó i'xá ña. Ení ña, ña é kuví ūní san ne, kuan tsi ó kuví ni ña di. ²² Kidáa ne, é un é un ña tánta'a ña ni ñadi'í san. Dā kúvi ne, xi'í ña nti'í ū'xe ñá'a ña ne, nté uun i'xá ña ña ni xío. Kidáa ne, xi'í ñadi'í kíi san di. ²³ Tē ntóto ña xi'í san ne, ¿xoó ntu ñadi'í i kuví ña? Tsi un nti'í ña u'xe ñá'a san e tánta'a ña ni ña —ka'an ña.

²⁴ Dā kakā'an Jéssu ni ña:

—Ñá vā'a ó e ntádē kuení nto, tsi ñá ini nto nté o uve na'a Tú'un Xuva kō ne, ñá ini nto tsi dóo ío é víi Xuva kō. ²⁵ Dā ntóto ña xi'í san ne, ñá nātánta'a ká ñatíi san. Ña xoxó ka é kué'ka é ítsi é tanta'a ñadi'í san di. Tsi kuntoo ña vatā ó ntántoo ánjē san e dukún kán. ²⁶ Kuenta ña i e ntóto ña xi'í san ne, ¿vatā nakua'a ntu nto tutu e xtúví Muiseé san, mí uve na'a ña xuku é kai'xi? Ikan kaka'an Xúva ko ni Muísee: “Xu'ú ne, Xuva uvata ika nto Ábraan ni Ísaa ni Jácoo”, ka'an ña. ²⁷ Xuva kō ne, ñá te Xuvā ñá xi'í san, tsi Xuvā ñá ntantíto san. Dukuān né, kúdii dovete ntákuinti'xe nto —ka'an Jéssu.

Tū'un é díi ka ka'nu

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Xéé ūun mastrú leí ne, tēkú ña é kaka'an Jéssu ni ñá saduceú san. Íni ña tsi dóo vā'a ó kaka'an Jéssu é kanantiko koó ña. Tsíxe'ē mastrú leí san di:

—¿Néé ntu tú'ūn e tá'xi Xuva kō é díi ka ka'nu é kāda ntaa o? —ka'an ñá, tsíxe'e ña.

²⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—É kuví ūun sán ne: “Kiní nto, ña Israee: uun tsi Xuva kō e dóo ka'nu ña. ³⁰ Kuinima ntó Xuva ko kanñ nima ntó, kanñ é tduiña nto, kanñ ū'xen dikí nto. Nñ kué'en ini nto kunuu iní ntó ña.” ³¹ É kuví ūví san ne: “Kuinima ntó ta'an nto vata tsí ó kakuinima ntó kúñu mii ntó.” Ña túví ká xtuku é kada kú've é vata kaa sá'a —ka'an Jéssu.

³² Kaka'an mastrú leí san:

—Ntáa ntí'xe, Mastru. Nuú é ntaa í e kaka'an nto, tsi ūun tsi Xuva kō. Xoxó ka xtúku Xuva kō, tsí mii tsi ña. ³³ Na kuñima kó ña kanñ nima kó, kanñ ū'xen dikí ko, nñ kué'en ini kō ne, na kuñima kó ta'an ko vata tsí ó kakuinima kó kúñu mii kō. Tē kada ntaa o sá'a ne, díi ka kaidiá'vi é un nti'í nti'í doméni é ká'mi o nú nāa kan ña Xuva ko, o da néé ka doméni é kué'ka é ña —ka'an ña.

³⁴ Iní Jesuu tsi dóo vā'a ó nantiko koó ña ne, kaka'an ña ni ña:

—Ña íka tsi túví nto mí kadē kú've Xuva kō —ka'an ña.

Kidáā ne, nté uun xoxo ni tsixe'e ká i Jesuu.

¿Xoó ntu i'xá ntí'xe i Cristu?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Dá kanakuā'a ká Jesuu ña'a san má ūkún ka'nu kán né, kaka'an ñá ni ñā: —¿Nté kui ntáka'an ntu mastrú lei san tsí ña é taxnuu Xuva kō é kuvi ña Cristú ne, i'xa ika rei Dávii ña? ³⁶ Tsí nte dí'na kaka'an Dávii san vata ō nañé'e Espíritū Sántū san ña:

Kaka'an Xúva ko nī Tó'ō ko:

“Kutúvín diñi kua'a ko

da nté kūvi tsoo ú ña ntaínchu'vi ō nú xē'e o”, ka'an Xúva kō,

ka'an Dávii. ³⁷ ¿Nté ō ntu é Cristú san ne, i'xá ika Dávii kúvi ña? Tsí mii Dávii san kaka'an ñá tsi Tó'ō ñá kúvi ña —ka'an Jesús.

Ñá te da dii ñá'a san dóo xkúntee iní ña é kīni ña tú'ūn é káka'an Jesús.

Katsi'i kuétsi Jēsuu mastrú lei san

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jesuú ne, dá kanakuā'a ña ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Koto xnto mastrú lei, ña é dóo na'nu ncho víi san. Dóo xkuntée iní ña du'nu nani dá ntaíka ña itsi kán. Dóo ntio ña é kuiko ñu'u ña'a san ña, é ká'an ñá ntiusi ní ña núu ña'a san nu á'ví kán. ³⁹ Má ūkún kán dí ne, dóo ntio ña é kúntōo ña nte nuu i kan. Tē xee ñá viko sán ne, dóo ntio ña é nī'i kúntōo ña mī'i e dii ka vā'ā o. ⁴⁰ Ntaéni ntá'vi ña ñadī'i kíi san vata koo é nakí'i ña un tsi nte ví'i ña. Dóo na'a ntáka'an ntá'vi ña, vata koo é kadā kuení ña'a san tsi dóo va'á ña'a ña. Ntá tsi ña sá'á ne, dii ka kue'e ní'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō —ka'an ña.

Kuenta iña diu'un é xē'é ñadī'i kíi san

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Tuví Jesuu má ūkún kán ne, tuví nteē ña etún diu'un mí ntátsu'un ña'a san. Kaito ntee ña nté o de ña'a san é ntátsu'un ña diu'un. Iní ña tsí ña kuiká san ne, ñá tē nté kaa diu'un ntáxe'é ña. ⁴² Kidáā ne, vé'xi uun ñadī'i kíi san ne, xnūu ña uvi kúdií á diu'un kuetsí san e dóo xuvi nuu á'vi. ⁴³ Kidáā né, kāna Jesuu ña ntiní'i ña ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Nuu é ntaā i é káka'an u ni ntō: Tsí ñadī'i kíi sá'á ne, dii ka nuu á'vi é xē'é ña é ūn ntíi ntíi ña nguú san e ntátsu'un ña diu'un ña iní etún san. ⁴⁴ Tsí ña nguú sán ne, dóo ío iña ña ne, kúdií diu'un é kántoo e ntáxe'é ña. Ntá tsi ñadī'i kíi san ne, kuān té ña te neé ío iña ñá ne, nī kué'en iní ña xē'é ña un ntí'i é ío iña ña —ka'an Jesús.

13

Kaka'an Jēsuu tsí nantatsin xúkūn ka'nu san

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Dā ntáka Jesuu má ūkún ka'nu kán ne, kaka'an úun ña ntiní'i ñā:

—¡Un kaa dii xúu san, Mastru! ¡Ñá te da kúdií! ¡Xúkún san di! ¡Ñá tē nté kaa vá'á o! —ka'an ña.

² Kaka'an Jesús:

—Koto vá'a nto xúkūn e dóo vá'á ó san, é ña te da kúdií. Ntá tsi vé'xī ntuvi é nantatsin kue'en. Nté uun ká xuu ña kodo ntí'i tá'an ka kidaā —ka'an ña.

Kaka'an Jēsuu nté koo kuvi di'na dá ntí'i ñuxivi

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Dā itúvi Jesuu tʼí i é nani Ōlivú ne, dōo dīto tuví xúkūn san. Pedru, Sántiau, Juaan, ni Andréé ne, xée ētsin ña nuu Jéssuu, ntáka'an xu'ú ña ni ña, tsixe'e ña ña:

⁴ —Ká'an nto vē amá kuān koo kuvi é káka'an nto. ¿Neé ntu nuu i é tā'xi Xúva kō é na kūtuni nti tē xee úra i é kúvi? —ka'an ñá, tsixe'e ñá.

⁵ Kidáā né, eni ntu'u Jéssuu kaká'an ñá ni ñá:

—Kuenta tsí víi nto é ña kaní nta'vi nté uun ña'a san nto. ⁶ Tsi dóo titín ña'a kí'xi ña é vata te xú'ú ne, ká'an ñá: “Xu'u é Cristú u”, koo ka'an ña. Dóo titín ña'a san kaní nta'vi ña ña.

⁷ Tē kútuni nto tsí kakuvi du'xēn da ntátekú nto tsi ntáka'an ñá'a san iña du'xēn ne, ñá ku u'ví nto. Tsi kuétsi é kuān koo kuvi, ntá tsi vata xee tá'an ntuvi é ntí'í ñuxiví sa. ⁸ Tsi uun ñuu san ne, nāá ni tūku ñuu. Uun reí ne, naā ñá ni tūku reí san. Dóo kí'in itsi ñuu san ne, táan; kutama ñá'a sán di. Tē kúví sá'ā né, dā ve nuu i é iñi ntu'u é ntó'o ña'a, ña ntoo ñuxiví sa.

⁹ Ntó'ó ne, kuenta tsí víi nto. Tsi ña'a sán ne, ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ka'ni diñ ñá nto má ví'i mi ntánataká nuu ña Israeé san. Nuú ña tsiñu na'nu i, nuu reí san kuntāñi me'ñu ntó di vata koo é ká'an nto nté kui ntántikin ntó ko. ¹⁰ Di'na dá ntí'í ñuxiví sa ne, kí'in ñá'a, kíká'an ntódo ña tú'ün va'á san dá kani'í ká'nu ñuxiví san. ¹¹ Te tññ ña nto ne, ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ñá ku kadá kuení nto nté koo ka'an nto. Tsi ta'xi Xuva kō é ká'an ntó tē xee úra i é ká'an nto. Nā te kene mii ntó é ká'an nto, tsí Espíritú Sántú san ta'xi ña tú'ün é ká'an nto. ¹² Kidáā né, ñatí san ne, ntada ña ení mii ña kuēnta ntá'a ña tsiñu i é ka'ni ñá ña. Uva i'xá san ne, ntada ña i'xá ña kuenta ntá'a ña di. I'xá san ne, tsi'í kuétsi uva i ni di'í i ne, ntada ña kuenta ntá'a ña tsiñu i di é ka'ni ñá ña. ¹³ Nā ntio kue'en ñá'a san nto, ntá tsi tē xoo é ña xtuví mii i é kuínti'xe i kó dá nté ntí'í ntuvi iña ñá ne, nakáku ña.

¹⁴ Tē ini nto tsi é ntítsi nuu i é kini kaa san má úkún ka'nu kán mí'i é dóo xii kaa ne, ntó'o é ntoo nto ñuu Judeá ne, kunu nto kue'ēn ntó, kukúntoó xu'ú ntó ata uku kan. ¹⁵ Tē xoó ña'a tuví da'na ña ata ví'i ña kan kidáā ne, ñá ku ntí'ví ña má ví'i kán é kinkakí'í ña iña ña. ¹⁶ Tē xoó ña'a nuu ña matú ña kán ne, ñá ku nu'u ña é kinantúku ña kutuun ña é kí'in ni'í ña. ¹⁷ ¡Ntá'vi ide ñádí'í, ña é ñu'u i'xá i! ¡Ntá'vi ide ñádí'í, ña é kanatsitsi i'xá i kidaa! ¹⁸ Kákan nto nta'a Xuva kō é ña kuan kō kúvi dá ntúvi ví'xin. ¹⁹ Tsi kidaā né, un va'á tsi nto'o ña'a. Un tsi nte dá de kú'vé Xuva kō ñuxiví sa ne, vata ntó'o ña'a san vata koo nto'o ña ntuvi tsikan. Ntē ña kuan koo ntó'o xtuku ña'a san é kuān koo nto'o ña. ²⁰ Tē dí ña ni dé kú'vé Xuva kō é ntudutsi ntúvi tsikán ne, nté uun ña'a ña nakáku ña. Ntá tsi ntadutsi ña ntuvi tsikan kuenta iña ña'a san, ña é dóo kakuinima Xúva kō, ña é nakaxnúu ña é kúvi i'xá ña.

²¹ Kidáā né, tē xoó ka'an i ni ntó: “¡Koto nto! ¡ikán tuví Cristu!” ne, ñá ku kuínti'xe nto é káka'an ñá naa Xuva kō. ²² Tsi ió ñá'a, ña é kí'xi kidaā ne, ká'an ñá é Cristu ña. Ká'an ña tsí kaka'an ñá naa Xuva kō. Víi ña nuu i é dóo na'nu ne, víi ña nuu i é dóo va'a. Ntá tsi da ntaéni nta'ví ña ña'a san. Tē dí kuvi víi ña ne, un tsi nte ña nakaxnúu Xuva kō kaní nta'ví ña ña. ²³ Kuenta tsí víi nto. Dukuān é di'na kaka'án u ni nto ün ntí'í ntí'í nuu i sá'ā nté koo kúvi.

*Kaka'an Jéssuu tsí nainu xtúku ña ñuxiví a
(Mt. 24:29-35,42,44; Lc. 21:25-36)*

²⁴ Kidáā ne, rkontúvi é dóo nto'o ña'a, ña ntoo ñuxiví a ne, kuneé ngántii, kuneé xoo. ²⁵ Kó'xo kimi é úve e dukún kán dí ne, kantá nuu e dukún kán. ²⁶ Xu'u é vēxkúvi u ñatí ne, nainú u me'ñu víkó san. Kidáā ne, un ntí'í ntí'í ña'a san kini ña tsi dóo ka'nu u ne, dóo ió kō é víi u é un ntí'í. ²⁷ Kidáā né, taxnúu u ánjē é nakuído ña un ntí'í ntí'í ña'a, ña é nākaxnúu u. Dā mí'i ká ñuxiví sa mí ntoo ña un tsi nte e dukún kán nakuído ánjē san ña.

²⁸ 'Koto nto nté o de tun ígū san. Te ūte nta'a í é da ve kantika xúku í ne, ini o tsi dokó sa xee ntúví ka'ni san. ²⁹ Kuan kōo dí, tē ntaíní nto tsi é kakūvi un ntíí ntíí nuu í sá'á é kāká'án u ní ntō vevíí ne, kutuní nto tsi dóko sá xee ntúví é nainú u ñuxiví a. ³⁰ Átá xi'í xnto túvi u. Nuú é ntaā í é kāká'án u ní ntō, tsi kúntaa é un ntí'í é kāká'án u ní nto dí'na dá ntí'í ntúvi íña ñá ntoo ñuxiví sa vevíí. ³¹ Kuān te ntí'í ñuxiví sa ní e dukún kán ne, ntá tsi tú'ún é kāká'án u ní ntō ne, ña ntí'í.

³² 'Ntá tsi xoxó ini í nee ntúví ō neé ura kúntaa é kāká'án u; nté uun ánjē, ña ntoo e dukún kan, nté xu'u é vëxkúví ú ñatíí ne, ñá íní u; mii tsi Uvá ko é ini ña.

³³ 'Dukuān ne, koto vá'a nto. Na kōo tú've nto, tsi ñá ini nto amá xee ntúví tsikan. ³⁴ Sá'á né, vata kaa uun ñatíí, ña é túví tu've e dóo ika kí'in ñá, ne, xtuví ñá ví'í ña nta'a ña ntáde tsiñu íña ña. Ká'an ña ní é un é un ña ntáde tsiñu íña ña nté koo víí ña ne, xtuví ñá uun ña'a, ña é kōto xi'í ña. ³⁵ Ntō'ó ne, koto vá'a nto dí, tsi ñá ini nto neé ura nainú u: tē kuaa va'á ne, o dava ñūu, o ura í tē kána lí'xi, o tē tuví va'a. ³⁶ Tē ntákidi dúkuan ntō ne, da neé iní ntó nainú u. ³⁷ Ntá tsi nuu í é kāká'án u ní ntō ne, kaka'án u ní ún ntíí ntíí ña'a san: ¡Kuntitō nto! ¡Ñá kū xkúkidi naá nto! —ka'an Jesús.

14

Ntukū nuu iní ña'a san nté koo ka'ni ña Jesuu (Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Kakunaá ka uvi ntúví dá xēe viko da ntánaka'an ña nté ō nakáku Xuva kō ña Israeé san ñuú Egitō. Kidáa ne, ñá ká'xi ña tañú'ú é kadāka ú'xen iā. Tō'ó dutu ní mastrú leí san ne, ntukū nuu iní ña nté koo víí ña é diin diin tsi tñin ña Jesuu é ka'ni ñá ña. ² Ntatíin mii ña:

—Ña tñin o ña ntúvi viko san, vata koo é ña kudíin ña'a san —ka'an ña.

Uun ñadí'í da'ví ña cho'o vídin díki Jesús (Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Tuví Jesuu ñuú Betania nú ví'í Símuun, ña é nako'xo kúñu í kídaa. Dá ntōo ña, ntaé'xi ña ne, xēe uun ñadí'í, ní'í ña uun xuxu e kúvi xuu mí nuu cho'o vídin e dóo nuu á'vi. Ta'ví ña xu'ú í ne, dá'ví ntí'í ña cho'o vídin san díki Jesús. ⁴ Dá íni ña ntoo sán ne, dóo dutsi kuiní ña. Ntatíin mii ña:

—¿Nté kui natí'í ntú ña cho'o vídin sa? ⁵ Díí ka vá'á ó tē dí ni nadiko ñā ne, ní'í ña te úní sientu, dá kué'é ña ña ntá'vi —ka'an ña.

Dóo dutsi kuiní ña ní ñadí'í san.

⁶ Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ña:

—Koo mii nto ña. ¿Nté kui ntánatekū du'xen ntu nto ña? Dōo vá'á ó de ña ní ko. ⁷ Nguentúvi ntoo ní'í nto ña ntá'ví san ne, amá ntio nto ne, kuví xntíi nto ña. Ntá tsi xu'ú ne, ña ná'á ká kutúví u ní ntō. ⁸ Ñadí'í sa'á ne, íde ña é kúvi víí ña. Dá'vi ña kō cho'o vídin san dí'na dá kuntu'xi u. ⁹ Nuú é ntaā í é kāká'án u ní ntō: Dá mí'í ká kí'in ñá'a é kika'an ntódo ña tú'ún va'á san íña Xuva ko dá kaníí ñuxiví sa ne, ká'an ña é kuān nte vá'á o dé ñadí'í san ní kó ne, naka'an ñá'a san ña.

Dá diko Júda san Jesuu (Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Uun ña ntini'í Jesuu, ñá naní Júda Scārioté ne, kué'en ña mí ntoo tó'ó dutú san ne, tñin ña ní ña nté koo víí ña é diko ña Jesuu. ¹¹ Dá téku tó'ó dutú san é kāká'an Júda né, dóo diní ña. Xé'e ña xu'u ña e ntá'vi ña ña te kuví víí ña. Júda sán ne, ntukū nuu iní ña nté koo víí ña é diko ña Jesuu.

Dā é'xi Jesuu ni ña ntini'i ñā

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Kidáā ne, xée ntūvi é kii viko da ka'xi ña tañú'ú é ña kadáka u'xen iā, ntuvi da ntaé'ni ña i'xá le'ntú san é kā'xi ña iña vikó san. Ntáka'an ñā ntini'i Jesuu ni ña:

—¿Mí'i ntū ntio nto é kīkavá'a nti é kā'xi o vikó san? —ka'an ñā, tsixe'e ñā.

¹³ Kidáā né, teé tsiñu Jesuu úvi ñá'a, ña ntini'i ñā ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Kue'ēn ntó má ñūú san. Tē xee ntó ikān ne, ta'án nto uun ñatíí, ña ni'i xoó ntute sán ne, kuntūkin ntó ñā. ¹⁴ Neé vi'i mí kī'vó ña ne, ká'an nto nī tó'o vī'i san: “Kaka'an Mástrú nti: ¿Mí'i ntū má vi'i kuntōo ntí ni ña ntini'i nti é kā'xi nti iña vikó san?”, koo ka'an nto. ¹⁵ Kidáā né, nañē'e ñā nto uun má vi'i kā'nu iní vi'i dūkún san. É iō tu've. Ikān ne, kavá'a nto é kā'xi o iña vikó san —ka'an Jesuu.

¹⁶ Kué'en ña ntini'i ñā ne, xée ña ñūú Jerusalem. Nāni'i nti'xe ñā vatā ó kaka'an Jesuu ne, ikān de vá'a ñā é kā'xi ñā.

¹⁷ Dā kuáā ne, xée Jesuu ni uxuvi ñá'a ña ntini'i ñā. ¹⁸ Dā intóo ña ntaé'xi ñā ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Uun ña'a nto, ña é kaē'xi dadii nto nī kó vevíi ne, diko ntó ko —ka'an Jesuu.

¹⁹ Kūnta'xa iní ña ntini'i ñā kidaā ne, é un é un ña tsixe'e ña Jesuu:

—¿Vá xu'ú ntu u? —ka'an ñā, tsixe'e ñā.

²⁰ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Uxúvi ñā'a nto ntaé'xi dadii nto nī kó. Uun tsi kó'o kaexnúu ú nī ña dikó ko. ²¹ Tsí xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, kuntaá vata tsí ó uve na'a nte dí'na. Ntá tsi nta'vi idé ña sá'a, ña dikó ko. Díi ka vá'a ó tē dí' ña ni kaku ña —ka'an Jesuu.

²² Dā ntaé'xi ñā ne, kī'i Jesuu tañú'ú san. Nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, kátsin dava ña tañú'ú sán ne, xé'e ña ña ntini'i ñā, kaka'an ña:

—Kí'i nto sá'a, tsi kúñu ko —ka'an ñā.

²³ Kidáā né, kī'i ña e'xin é ñū'u ntute tinti'o. Di'na nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, dā xe'é ña é kō'o un ntíí ntíí ña ntini'i ñā. ²⁴ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Sá'a é niñí ko é káti: ú kuenta iña ñā te da díi ña'á san, vata ó xtúvi Xuva kō da tá'xi ña xu'u ña kuenta iña núu i é xee é vii ñā. ²⁵ Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Ña kó'o ká u ntute tinti'ó san da nté ntūvi é kō'o ú ntute tinti'o xee san mí kadé kú've Xuva kō —ka'an Jesuu.

Kaka'an Jesuu tsí ka'án Pedru é ñā ini ñā ñā

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Dā kúvi íta ña nchu'un Xúva kō ne, kué'en ña ũun tí'i i é nani Ōlivu. ²⁷ Ikān ne, kaka'an Jesuu ni ña ntini'i ñā:

—Un ntíí ntíí ntó xtuví mii ntó ko ve, vata tsí ó uve na'a kaka'an: “Ka'ní u paxtu san ne, da mí'i ká kunu á le'ntú san”, ka'an. ²⁸ Ntá tsi tē ntóto xtuku ú ne, di'na ú k'ín ú ñūú Galilea é divi ntō —ka'an ñā.

²⁹ Kaka'án Pedru ni ña:

—Kuān te un ntíí ntíí ñā xtuví mii ña nto, xu'ú ne, ñā xtuví mii ú nto —ka'an ñā.

³⁰ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ñō: Niñú sá'a, di'na dá kāna lí'xí san uvi íto ne, úni íto ka'an tsí ña inín ko —ka'an Jesuu.

³¹ Dā díi díi ka ntií kaka'án Pedru:

—¡Ña'á ni san! Kuān te kuví u ni ntō ne, ñā ká'án u é ñā iní ú nto —ka'an ñā. Kuan ó ka'an un ntíí ntíí ña ntini'i ñā dí.

*Kaka'an ntá'ví Jesuu má utun Getsemānii**(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)*³² Kué'en Jesuu ni ña ntini'i ña uun itsi é nani Getsemānii. Kaka'an ña:

—Kuntoo nto i'a, nii dukuan na k'ín u da'a kán, kika'an ntá'ví u —ka'an ña.

³³ Da mii tsi Pedru, Sántiau ní Juaán san kue'en ní'i ña. Kidáa né, dōo u'vi kakúvi nima Jesuu; dōo kúnta'xa iní ña. ³⁴ Kaka'an ña ni ña:

—Vevii ntika nimá ko dontíni. Dóko sá kúvi ú donta'xa. Kuntōo nto i'a ne, ñá ku xkukídi nto —ka'an ña.

³⁵ Kué'en ká Jesuu ún siin ne, ná kūtíntei ña ñu'u kán. Íkan ña nta'a Xuva ko te kúvi ne, ña kóo ura í e dōo nto'o ña. ³⁶ Kaka'an ña:—Uvá, uva mií ko, kuvi vii nto un ntí'i. Tā'xi nto é ña kuan kōo ntó'o ko. Ntá tsi ña te vata kaa é ntio mii ko, tsi vata kaa é ntio mii nto —ka'an ña. ³⁷ Nāxee ña mí ntōo ña uni ñá'a san ne, ntákidi ña. Kidáa ne, kaka'an ña ní Pedru:—Simuun Pedru, ¿nté kui kakidin ntun? ¿nté uun ura ñá ni kutíin ntun kuntitōn ní ko? ³⁸ Kuntitō xnto. Kákan nto nta'a Xuva kō é ña kó'xo nto nuu í é kīni kaa. Kuān te ntio nto é vii nto é vā'a ne, ña kúvi, tsi e kuíni kúnu ntō é vii nto é kīni kaa —ka'an Jesuu ni ña.³⁹ Kué'en xtúku Jesuu, kúka'an ntá'ví ña ni Xuva kō né, kuan tsi ó kaka'an ñá vata tsi ó kaka'an ña dá ká'an dí'na ña. ⁴⁰ Dā náxee xtúku ña ne, ntákidi xtúku ña, tsi dōo taví ñá ma'na. Ná ni kutūni ini ña nté koo ka'an ñá ni Jesuu. ⁴¹ É kúvi uni íto kue'en Jesuu, kúka'an ntá'ví ña, ne, dá náxee xtúku ña ne, kaka'an ña:

—¿Ntákidi dúkuan ntu ntō? ¿Ntōo da'na ntu nto di? Xée ó tsi kukidi nto ve, tsi e xée ūra í é ntuví ú kuenta ntá'a ña kīni ntáa, diví u é vèxkúvi ú ñatíi.

⁴² Nakuntáñi nto, k'ín o vè, tsi e vé'xi ña dikó ko —ka'an ña.*Dā tīn ña Jesuu**(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)*⁴³ Dá kakā'an dúkuan Jesuu ne, xée Júdā, uun ña'a ñá uxuvi ñá'a ña ntini'i ña. Ná te da díi ñá'a san nteka ña. Odo ña káa, odo ña útun. Tō'ó dutú ní mastrú leí ni ñatá sán ne, taxnū ña ña'a san. ⁴⁴ Júdā sán ne, nté dí'na tīn ña ní tó'ó dutú san:

—Xoó ña'a é ká'xi ú xu'u i ne, é diví ña. Tīn nto ña, kunteka vá'a nto ña —ka'an ña.

⁴⁵ Dā xee Júdā sán ne, ura tsi i kué'en ña mí ntitsí Jesuu, ká'an ñá ni ña:

—¡Mastru! —ka'an ña.

É'xi ña xu'u Jesuu. ⁴⁶ Kidáa né, tīn ña'a san Jesuu.⁴⁷ Ntá tsi uun ña'a ña ntitsí etsin ne, tává ña káa ña, da é'nte tu'un ña lo'xo ñá kade tsiñu iña tó'ó dutú san. ⁴⁸ Jesuu ne, kaka'an ñá ni ún ntíi ntíi ña'a san:

—¿Nté kuān ntu ódo nto káa ni útun é vextíin nto ko? ¿Vá ña du'u ntú u?

⁴⁹ Nguentúvi itúvi ú ni ntō má ūkún kan, kanakuá'a ú nto ne, ña ni tīn nto ko. Ntá tsi kuān koo kuvi vata koo é kūntaa é ūve na'a Tú'un Xuva kō —ka'an ña.⁵⁰ Kidáa ne, un ntíi ntíi ña ntini'i Jesuu ne, xtuví mii ña ña, ínu ña.*Na tīi, na ínu*⁵¹ Uun na tīi kuetsí sá ne, ntikān ná Jesuu. Da mií doo kui'xín katinú na. Tīn ña na ne, ⁵² dá xtuví mii na dōo na. Koó da kantíi na ínu na.*Tuví Jesuu ntá'a tó'ó dutu**(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)*⁵³ Íntēka ña Jesuu mí tuví dutu ñá odo nūu iña ñá Israee. Nātaká nuu un ntíi ntíi tó'ó dutu ni ñáta ní mastrú leí san. ⁵⁴ Pedrú ne, íntikin íka ña Jesuu ún tsi

da nté xee ña nú vi'i dutu ñá odo nūú san. Ítūví Pedru ni ña ntáde tsiñu iña dutu ñá odo nūú san nu kí'i kǎn mí ntátuní ña nchú'un kǎn.

⁵⁵ Tō'ó dutú san ni ūn ntíi ntíi ña tsiñu i ne, ntántukū nuu iní ña nēe é tsi'i kuétsi ña Jesuu, vata koo é na kuví ña, ntá tsi ña ni ní'i ña. ⁵⁶ Ñá te da díi ña'a da'ví ña ña dovete, ntá tsi ña ni kudadí e ntáka'an ñá ni ña nguú san. ⁵⁷ Iō ñá nakuntáñi ña é dá'ví ña dovete Jesuu, kaka'an ña:

⁵⁸ —Tékú ntí é kǎka'an Jésuú ne: “Nakatsín u xúkun ka'nu sa é de vá'a ña'a san. Tē kúvi uni ntúvi ne, naxntítsí u túku xukun é ña te ña'a kada vá'a ña”, ka'an kú ña —ka'an ñá'a san.

⁵⁹ Ntá tsi ña ni kudadí ña é un ntí'i e ntáka'an ña.

⁶⁰ Kidáa ne, náakuntítsí dutu ñá odo nūú san mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ñá ni Jésuu:

—Ña kuvi ntu nantiko koon é kuan ō ntáka'an ña'a sa iña o? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

⁶¹ Ntá tsi Jesuu ne, diin diin tsi katúvi ña. Nté uun tú'ūn ña ni ká'an ña. Kaka'an xtúku dutu ñá odo nūú san:

—¿Vá divin ntun é Cristu? ¿I'xá Xuva ntu ko ō? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

⁶² —Diví u —ka'an Jésuu—. Kíní nto ko, xu'u é vėxkúvi ú ñatíi, é kutúví u díñi kua'a Uvā ko, ña dóo ka'nu san. Kíní nto ko te nainu u mé'ñū viko san di —ka'an Jésuu.

⁶³ Dutu ñá odo nūú san ne, kúdiin ña é kuān ó kaka'an Jésuu. Kátsin diin ña dú'nu ñá ne, kaka'an ña:

—Ñá vādá ntio ká ko ña'a, ña é tsi'i kuétsi ña sá'a. ⁶⁴ É tékú nto é kuān nte kini o kaka'an ña tsí I'xá mii Xuva ko ña ne, ¿nté ō ntádé kuení ntu nto? —ka'an ñá, tsixe'e ña ñá'a san.

Un ntíi ntíi ña'a sán ne, ntáka'an ña tsí kantio é kúvi Jesuu.

⁶⁵ Iō ñá ne, t'í'vi díí ña Jesuu. Édí nuu ña doo ntuxnú ña ne, da é'ni ña ña, ntáka'an ña:

—¡Ka'an ve xoo é'ni i o! —ka'an ña.

Un tsi nte ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, x'e'e nuu ña nuu Jésuú di.

*Kaka'án Pedru tsi ñá ini ña xoo é Jésuu
(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)*

⁶⁶ Dá tuví dukuān Pedru nu kí'i kǎn ne, xée ūn ta'nu kade tsiñu iña dutu ñá odo nūu. ⁶⁷ Ini tun tsí katuní Pedru nchú'un kǎn. Kaito nteé tun ña, kaka'án tun:

—Divín né, dadíi kaikan ni Jésuu, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'án tun.

⁶⁸ Ntá tsi Pedrú ne, kaka'an ña:

—Ñá iní u ña; nté ña katéku ko é kǎka'an nto —ka'an ña.

Kidáa ne, kué'en ña xi'i kan. Ura tsí i kána lí'xí san. ⁶⁹ Iní ta'nu kade tsiñu iña dutú san ña ne, kaka'án tun ní ña ntáñi:

—Ña sá'a ne, ña ntini'i Jésuu —ka'án tun.

⁷⁰ Kaka'an xtúku Pedru tsí ña'a. Da kú e ví'i ne, kaka'an ña ntáñi san ní Pedru:

—Divín ntí'xen é ntini'in Jésuu. Tsí divín ne, ña ñuú Galilea —ka'an ña.

⁷¹ Kidáa né, eni ntu'ū Pedru kaká'an ña:

—Na ta'xi Xuva kō é ntō'o kó té ña te nuu é ntaā i é kǎka'án u ni ntō e ñá iní u xoo é kǎka'an nto —ka'an ña.

⁷² Ura tsí i ne, kána xtuku lí'xí san. Kidáa náka'an Pedru nté ō ka'an Jésuu ni ña tsí di'na dá kána lí'xí san uvi íto ne, úni íto ka'án Pedru tsi ñá ini ña xoo é Jésuu. Dá náka'an ña né, dōo éku ña.

15

*Tuví Jesuu nuu Pílatu**(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)*

¹ Dā tuví ne, nataká nuu tó'ō dutú, ni ñata, nī mastrú leí, ni ūn ntíñ ñā tsiñu i san, ntañin ñā nté koo vií ñā ni Jēsuu. Kidāā né, kí'ní ñā Jesuú ne, dā kue'en ní'i ñā ñā mí tuví Pilatu. ² Pilatú ne, tsixe'e ñā Jēsuu:

—¿Divin ntun é Rei iña ñā Israee? —ka'an ñā, tsixe'e ñā.

—Kuān ó vatā ó kaka'an —ka'an Jēsuu.

³ Dōó titín nuu i é ntátsi'i kuétsi tó'ō dutú san Jesuu. ⁴ Kidāā ne, kaka'an xtúku Pilatu ni Jēsuu:

—¿Ñā ntu kuvi ká'an? Koton tsi ñā te da dīi núu ī e ntátsi'i kuétsi ñā'a san o —ka'an ñā.

⁵ Koó dā kúdu'va Pilatú san dá ñā ni ka'an kue'en tsi Jesuu.

*Kaka'an ñā é kúví Jesuu**(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)*

⁶ Kuia kuíá dá kaxee víko e náka'an ñā'a san nté ō nakáku Xuva kō ñā Israee san ñuú Egitō né, vatā xkoó ini Pílatú san ne, kanantíi ñā uun ñā'a ñā ñu'u kutū san, ntá tsi ñā'a san ntañkan ñā xōo ñā'a é ntio ñā. ⁷ Titín ñā'a ñu'u kutu ñā viūtun san ntuvi tsikan, tsí naá ñā ni ñā tsiñu ī sán ne, e'ní ñā ñā'a. Uun ñā'a ñā né, Barabaa nani ñā. ⁸ Ñā te da dīi ñā'a san xee ñā, ntáka'an ñā ni Pilatu té nantíi ñā uun ñā'a ñā ñu'u kutu viūtun san, vatā ó de ñā kuia kuia dá kakuvi viko sá'a. ⁹ Kaka'an Pílatu ni ñā'a san:

—¿Ntio ntu nto é nantíi ú Rei iña ñā Israee san? —ka'an ñā.

¹⁰ Tsi kútuni Pilatu tsi tó'ō dutú san kune'u iní ñā ni Jēsuu. Dukuān e ntáda ñā ñā kuenta ntá'a ñā. ¹¹ Ntá tsi tó'ō dutú san ne, ntáka'an ñā ni ñā'a san é ká'an ñā ni Pilatu é na nantíi ñā Barabaá san.

¹² Kaka'an xtúku Pilatu ni ñā'a san:

—¿Nté ntu koo vií u ni ñā sá'a kuan, ñā e xntánteē ntó Rei iña ñā Israee? —ka'an ñā, tsixe'e ñā.

¹³ Koó da vāntiñi ñā'a san ntáka'an ñā:

—¿Naxnteē ntó ñā ntiká krusi kan! —ka'an ñā.

¹⁴ Kaka'an Pílatu ni ñā:

—¿Nté kui san? ¿Neé ntu kuetsi idé ñā sá'a? —ka'an ñā, tsixe'e ñā.

Ntá tsi dā dīi dīi ka vāntiñi ñā'a san ntáka'an ñā:

—¿Naxnteē ntó ñā ntiká krusi kan! —ka'an ñā.

¹⁵ Pílatú san ne, ñā ni ntio ñā é kúdiin ñā'a san ni ñā, ne, nantíi ñā Barābaa. Kidāā ne, kaka'an Pílatu ni sntadún san é na káni ñā Jesuu xó'ó ūme ne, dá ntāda ñā ñā kuenta ntá'a sntadún san é na naxnteē ñā ñā ntiká krusi.

¹⁶ Sntadún san ne, kue'en ní'i ñā Jēsuu nu kí'i vi'í mē'ñú san. Kāna ñā un ntíñ ntíñ sntadun, ñā ntoo ikān, na nataká nuu ñā. ¹⁷ Naxnúu ñā Jesuú doo kue'e, ne, de vá'a ñā le'e e kúvi ntuku iñū né, dā xntéku ñā diki Jēsuu. ¹⁸ Ntáka'an sntadún san ni ñā:

—¿Ntiusi o, Rei iña ñā Israee! —ka'an na.

¹⁹ Káni na chān diki Jēsuú ne, tī'vi dīí na ñā dī. Nakani iti ná nuu ñā, ntaéni diki na ñā e ntaíko ñu'u na ñā. ²⁰ Dā kúvi narkínteē ná ñā ne, natává na doo kue'e é nuu ñā, dā náxnūu na ñā doo mii ñā. Kidāā ne, kue'en ní'i na ñā é naxnteē ná ñā ntiká krusi.

*Dā naxnteē ná Jesuu ntiká krusi kan**(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)*

²¹ Ítā nti'xin uun ñā'a, ñā nani Sīmuun, úva Alējandru ni Rúfu, ñā vé'xi ñuú Cirene. Xe'e kuétsi na sntadún san Simuun é na kuído ñā krusi Jēsuu.

²² Kue'en ní'i na Jēsuu uun itsi mí nani Gōlgota, é kāni tú'un: Xkídiki Ntíxi.
²³ Xé'ē na sntadún san é kō'o Jesuu ntúte tinti'o ía é kadāka chó'ō é nanī mira. Ntá tsi űa ni xi'i űa. ²⁴ Kidāā ne, nánxnteē ná Jesuu ntíkā krusi kan. Nāka'nté dawa na doo űa ne, dá nadíkí nteē na, nee é ni'i na, xé un xé un ná. ²⁵ Kaeku iin tevāa nánxnteē ná Jesuu ntíkā krusi kan. ²⁶ Dā de vá'a na ta'vi rkunū e nteē na'a kaka'an nee é kuétsí űa. Díkí krusi san xntéē ná ta'vi rkunū san é űve na'a kaká'an: “Rei iña űa Israee”. ²⁷ Xntéē ná uvi űa'a űa du'u ntíkā krusi kán di é kúví dadíi űa ni Jēsuu. Uun űa'a űa ne, ntítsí krusi űa díiűi datsin Jesuú ne, uun űa'a űa ne, ntítsí krusi űa díiűi kua'a űa. ²⁸ Kuntaa vatá ó uve na'a Tú'un Xuva kō mí kaká'an: “Kuvi dadíi űa ni űa kini ntāa san”, ka'an.

²⁹ űa ntaíta ntí'xin sán ne, doó kini ntáka'an űa ni Jēsuu. Ntánakuiko űa díki űa, ntáka'an űa:

—Divín é kanakatsin xukún ka'nu sán ne dá naxntítsín xtukun te kuvi uni ntúvi ne, ³⁰ nakákún miin kúűu ó ve. Ntii nteen miin ntíkā krusi san —ka'an űa.

³¹ Tó'ó dutu ni mastrú leí san ne, narkínteē űa Jesuú di. Ntánatíin mii űa:

—Kuvi nakakū űa tuku űa'a sán ne, ntē űa kakúvi ntu ku nakāku mii űa kúűu űa. ³² Tē Rei iña űa Israee ntí'xe űa ne, o tē űa é taxnuu ntí'xe Xuva kō né, na ntii ntee mii űa ntíkā krusi kan. Kidāā ne, kini ó ne, kuinti'xe kō di —ka'an űa. Ntúvi űa'a, űa uve ni'i űa ntíkā krusi kán ne, doó kini ka'an űa ni űa di.

Dā xi'i Jēsuu

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Dā ká'űu ntúvi ne, un tsi da nte kaeku uni kuáa ne, kūneé da kaníi űūxivi.

³⁴ Ura tsíkan ne, un ntii tsí kéne Jesuu, kaká'an űa:

—Eluui, Eluui, ¿lama sabatani? (é kāni tú'un: Xuvā kō, Xuvā ko, ¿nté kui xtúvī mii ntó ko?) —ka'an űa.

³⁵ Dā téku űa ntāűi étsin sán ne, ntáka'an űa:

—Kini nto űa. Vata te kakana űa űa ka'án naa Xuva ko, űa nani Ēlia —ka'an űa.

³⁶ Uun űa'a űa né, kaxkainu űa kue'en űa, kuxnúu nto'o űa ti'nti dóo san iní ntute tinti'o ía, dá xnuu ntído űa díki útun, dá xe'é űa é kō'o Jesuu. Kaka'an űa:

—Na koo mii nto űa. Koto o ve te kí'xi ntí'xe Eliá san é nántii nteē űa űa ntíkā krusi kan —ka'an űa.

³⁷ Kidāā né, kāchu'u ntāa Jesuu, ntí'xi nuu kakan iní űa ne, xí'i űa. ³⁸ Ntāta ntāa dóxi é rkaa íko má űkún ka'nu san. Nte díki i un tsi nte xe'e i ntíi. ³⁹ Uun tó'ó é uun sientu sntadún san ntítsí űa nuu Jēsuu. Dā iní űa nté ó xi'i Jēsuú ne, kaka'an űa:

—Nuu é ntāa ntí'xe i é űa sá'a ne, I'xá Xuva ko űa —ka'an űa.

⁴⁰ Ntaíto díto ika űadí'í san di. Ikān ntāűi Maria Madálena, María, di'i Sántiau lú'nti ni ení űa Joseé, ni űadí'í, űa nani Salúmeé di. ⁴¹ űadí'í sa'a ne, ntántikin űa Jesuu é xntii űa űa da itúvi űa űuú Galilea. Dóo títin ka űadí'í, űa xee ni'i Jēsuu űuú Jerusaleen, ntāűi űa di.

Dā intú'xi Jēsuu

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Dā kuáa ntúvi vierné san, ntúvi é koo tú've tsí utén ne, ntúvi ió dá'na,

⁴³ xée Jōsee, űa vé'xi űuú Arimatea. űa sá'a ne, doó ntaíko űu'u űa'a san űa, tsí űa tsiűu i űa. Kantétu űa ntúvi dá kada kú've Xuva kō. Naxnuu ka'xi űa nima űa ne, kue'en űa mí ntúvi Pilatu é ntákan űa kúűu Jēsuu. ⁴⁴ Koó dá kúdu'va Pilatú san tsí e xi'i Jēsuu. Kāna űa tó'ó sntadún san, tsíxe'e űa űa tē nuu é ntaā i é xi'i Jēsuu.

⁴⁵ Kaka'an tó'ó sntadún san tsí nuu é ntaā i.

Kidáā ne, xé'e Pilatu ítsi é na nākuní'i Joseé san kúñu Jēsuu. ⁴⁶ Joseé san ne, ñii ña doo vá'a é nāxnuu ta'an ña Jesuu. Nántii ntéé ña ña ntiká krusi kán, dā nāxnuu tá'an ña ña doó san, dā xtúvi ntuvē ñá ña iní ñañā mí ete nuu ña iní xuú san. Xnuu nti'u ñá xi'i ñañā san uun xuú ka'nu. ⁴⁷ Maria Madálena ni María, di'i Joseé ne, ntáñi ña, ntaíto dito ña mí kaintú'xi Jesuu.

16

Dā ntóto Jesuu

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Dā ntí'i ntuvi dá iō dá'na ne, Maria Madálena, María, di'i Sántiau lú'ntí sán, ni Salúmeé ne, ñii ña cho'o e doo vá'a ñe'e é dá'vi ña ata doo é nuu ta'an kuñu Jēsuu. ² Tévaá du'va tsi da vé'xi tuví ntuvi domingú san ne, kué'en ñadí'í san nú ñañā Jēsuu. ³ Ntánatín mii ñā:

—¿Xoó ntu kuvi naxtuví xio i xuu ka'nú san é kantí'u núu xi'i ñañā san? —ka'an ña.

⁴ Dā ito ña ne, ñá kantí'u ka xuu ka'nú san xi'i ñañā san. ⁵ Kí'vi ña iní i kán né, iní ña tsí tuví uun ñatí'í diñi kua'a ñañā san. Nuu ña doo kani, doo kui'xin. Ña dí'í san ne, doo u'ví ña. ⁶ Kaka'an ñatí'í san ni ñā:

—Ñá ku u'ví nto. Iní u tsí ntánantuku nto Jēsuu, ña ñuú Nazaree, ña é intéé ntiká krusi kan. Xóxó ka ña í'a. É ntóto ña. Koto nto mí inuu ntú'xi ña. ⁷ Kue'en ntó, kukoto nto Pedrú, ni ña ntini'i Jēsuu, tsí e dí'na ña kodo nuú ñá nu'u ñá ñuú Galileá ne, ikan nakini ntó ña, vatá ó kaka'an ñá ni ntó —ka'an ñatí'í san.

⁸ Ntaka ñadí'í san nú ñañā kán ne, koó dā ntaínu ña kue'en ña. Un vá'a tsi ntaní'i ña, tsi doo ntaú'ví ña. Nté uun ña'a ña ni ka'an ní'i ña, tsi doo u'ví ña.

Dā xee Jēsuu mí ntsi'í Maria Madálena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Dā ntóto Jesuu ntuvi domingú ne, di'na ntií dítō ña nuu Mária Madálena, di'vi ñā é natáva Jesuu ú'xé é ña vá'a san é ñū'u nima ña kidaā. ¹⁰ Kué'en Mária san mí ntoo ña ntini'i Jēsuu. Dóo ntoo nta'xa ña ne, doo ntaéku ña. Kaka'an María san ni ña tsí e ntóto Jesuu. ¹¹ Ntá tsi da téku ña é kántito Jesuú ne, ñá ni kuintí'xe ña ña. Kuān te kaká'an María tsí mii ñā iní ña Jesuú ne, ñá ni kuintí'xe ña ña.

Uvi ñá'a ña ntini'i Jēsuu iní ña ña

(Lc. 24:13-35)

¹² Rkontú'vi ne, ntií dító xtúku Jesuu nuu uvi ñá'a ña ntini'i ña da ntaíka ña itsi má ku'u kán, ntá tsi e túku ito ña. ¹³ Ntuvi ñá sá'a ne, kué'en ña, kúkóto ña ña nguú sán tsí iní ña Jesuu. Ntá tsi ña ni kuintí'xe ña ña di.

Kaka'an Jēsuu ni ña ntini'i ña nté koo ví'í ña

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Rkontú'vi ne, ntií dító Jesuu mí ntoo u'xi ñn ña'a ña ntini'i ñā, ntaé'xi ña. Dē tí Jesuu ni ña tsi doo ka'xí nima ñá, tsi doo lo'o ñā é kuintí'xe ña e ntóto ña, kuān te ntáka'an ñá'a san tsí é iní ña ña. ¹⁵ Kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Kue'en ntó ve, kuka'an nto tú'ún va'á san kuenta íñā ko ni ún ntí' ntí' ña'a san dá kanii ñūxivi. ¹⁶ Xoó ña'a é kuintí'xe ña ne kutsi ntute ña ne, nakákú Xúva ko ñā. Ntá tsi xoó ña'a, ña é ña kuintí'xe i ne, ñá kada ka'nū iní Xúva ko ni ña kuétsí ña. ¹⁷ Xoó ña'a é kuintí'xe ña ne, kuvi ví'í ña nakuitá ñá e ña vá'ā san kuenta íñā ko. Kuvi ka'an ña tú'ún xee e ñá iní ña. ¹⁸ Te kurkākā ña koó ne, o te kō'o ña é kadāka cho'o é kaxi'i ó san ne, ña kúvī ña. Tíin nta'a ñā ña nchokuví ne, ntuvá'a ña —ka'an ña.

*Dá kũntáa Jesuu é dukún kãn**(Lc. 24:50-53)*

¹⁹ Kídáa né, dā kúvi ka'an Tó'o ko Jēsuu ni ña ntini'i ñā ne, kũntāa ña e dukún kãn, kunakutúvi ña diñi kua'a Xuva kō. ²⁰ Ña ntini'i ñā ne, kué'en ña, kũka'an ña tú'ũn va'á san iña Jēsuu dá kanii ñūxivi. Tō'ó ko Jēsuú ne, xntii ña ñā ne, xé'e ñā é kũtuni ñá'a san tsí nuu é ntaā i é ntáka'an ñā, tsi xé'e ñā é kũvi víi ña nuu i e dóo na'nu san. Kuan tsí kaa é kã'án u ni ntō.

Tū'un é vā'á iña Xuva ko e xntée na'a San Luca

Tū'un dá iñi ntu'u

¹ Nã te nté kaa ñã'a ncho kada vá'a ña tutú nté o kúvi nuu i é ita nti'xin iña ko. ² Vata tsi o ñañé'e ñá kō, ña é ñni nté o kúvi, ña ntáduku ntée é kã'an ntódo tū'un sãn un tsi nte dá iñi ntu'u ne, ³ kuan kōo ncho xntée ñã'á u di, e dóo nántukū u nté o kúvi nti'xe un tsi nte dá iñi ntu'u. Vata te vā'á o é kãda vá'á ú tutú sa'á iña nto, Teófilu, e dóo kaiko ñu'ú u nto, vata koo é ntaá u ni ntó un tti'i nūu i é vatā o kúvi, ⁴ vata koo é kīni va'ā ntó nee iña é nuu é ntaā i é ñañé'e ñã nto.

Uun ánje kãka'an ña é kaku Juan Bautista

⁵ Ntuvi dá idé Herodé rei iña ñuú Judeá ne, itúvi uun dutu iña ñá Israee, ñã nani Zacária, ña é úve ta'an dutu tatá vi'i ñã nani Ábia. Ñadi'í ñã ne, Isabee nani ña. Divi ká tatá vi'i dutu Ároon ña. ⁶ Zacariá san ni ñadi'í ñã Isabeé ne, ntuvi ña e dóo va'á ña nuu Xuva ko; dóo dé ntaa ñã lei Xúva kō. Ntē ña tuvi nee nuu i é ka'an ntée ñã'a san ña, nté uun ña. ⁷ Ntá tsi ña ni xío i'xá ña, tsi Isabeé san ne, ña ni kúvi kōo i'xá ña; ntuvi ñã ne, é dóo áta ñã di.

⁸ Uun ntuvi ne, dúku ntéé dutu, ñã ntoo ni'i Zacária, é kãda tsiñu ña ini ukún Xuva kō. ⁹ Vata xkoó ini dutú san ne, vá'á ntuvi Zacariá san é dúku ntée ña é kí'vi ña ini ukún ka'nu Xuva kō é kika'mi ña kútū. ¹⁰ Da ñi kai'xi kútū sãn ne, un nti'í nti'í ñã'a san ntáñi ña, ntáka'an ntá'vi ña kí'i kãn. ¹¹ Kidáa ne, xée uun ánje Xuva kō mi tuví Zacaria. Ntitsi ánje san diñi kua'a nú tēu mí kai'xi kútū. ¹² Dá ñi Zacariá san ánje sãn ne, un tsi kúdu'va ini ña nee é vii ña; ñã tē nté kaa u'vi ña. ¹³ Da kidáa kakã'an ánje san ni ña:

—Ō Zácia, ñã ku u'vi o, tsi Xuva kō né, tēkú ña é kãka'an nta'vin. Tsi vi'i a vé ne, koo i'xá ña di'í ó Isabeé ne, Juan kunáni. ¹⁴ Nã te da dñi ñã'a san dóo ñi ña te káku i'xá san. Diviñ di, dóo ka'nu kuini ó te káku i'xá ñadi'í ó di. ¹⁵ Tsi i'xá o ne, dóo ka'nu ñã'a kúvi nuu Xuva ko. Ntē ña ko'o i'xá san vinu, nté ntute kini kaa. Kunuu tsitū Espiritū Sántū nima í nté di'na dá káku. ¹⁶ Ña sã'á ne, vii ña é ña te da díi ña ñuú Israee nakuntikñ ñã Xuva kō. ¹⁷ Di'na ña xee ña dá xēe Tó'o kō. Dadii tsi iō ñã é vii ñã vatā o idé profeta Élia, ña é ka'án naa Xuva ko kidaa; dadii tsi nima ñã ni ña. Vii ña é na ñãka'an vá'a i'xá san ni úva i. Vii ña é na ntúv'á nima ñã xení i san vata koo é na vii ña é vā'a; vii ña é na kōo ntú'vé ñã'a sãn tē xee Tó'o kō —ka'an ánje san ni ña.

¹⁸ Tsixe'e Zacariá san ánje san:

—¿Nté koo kutuní ko te nuu é ntaā i sã'á? Tsi xu'ú ne, dóo átá ú; ñadi'í ko di —ka'an Zácia.

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an ánje san:

—Grabiee nání u. Xu'u é vē'xi u é vāta kaa e táxnuu Xuva kō ko é kã'án u ni o tū'un e dóo va'a. ²⁰ Vi'i a vé ne, tsi ña ni kuinti'xe o é kãka'án u ni ó ne, kuñi'in vē. Ña kúvi ká kã'an un tsi da nte te xee tá'an ntuvi é káku i'xá o, vatā ó kaka'án u ni o —ka'an ánje san ni ña.

²¹ Nii dukuan ntantétu ñã'a san Zacariá san nu kí'i kãn. Kidáa ne, tsixe'e ta'an ña, ntáka'an ña:

—¿Nté kuñ nte kakukuii ntu Zacariá san ini ukún kãn? —ka'an ña.

²² Dá nti'í Zacariá san ma ukún kãn ne, é ña ni kúvi ká ka'an ña. Kidáa né, kūtuni ñã'a san é ío é ñi ña ini ukún kãn. Koó da ntá'a ña kakuvi é kãka'an ña, tsi kúñi'i ñã.

²³ Dā inú kava tsiñu é kade Zacariá san ne, kúnū'ú ña nú vi'i ña kán.
²⁴ Rkontúví ne, ñadi'i'í ñá, Isabeé ne, ñú'ú i'xá ña. U'un xóó é nté ña vádá mí ni ñe'e ña é dé kuení ña: ²⁵ “Dóo vá'á o dé Xuva ko ní kó vevii e tá'xi ña é kōo i'xá ko vata koo é ña nantii ní'ní ká ña'a sán ko”, ka'an ña.

Kaka'an ánjē tsi kaku Jesuu

²⁶ Dā kúvi iñu xoo ne, Xuva kó né, taxnúu ña uun ánjē, ñá nani Grābiee é kī'in ña uun ñuu é nani Nazāree, é káduku ntée ñuu Galilea, ²⁷ é kíkoto ní'ni ña uun ñadī'i kuétsi, ñá nani Mária. Divi ña ne, e tuví ntetu ña é kani ví'i ña ni uun ñatī, ñá nani Jōsee, tatá ví'i rei Davii. ²⁸ Kúkī'vi ánjē san mí tuví ñadī'i san ne, kaka'an ñá ni ñá:

—jNtiusi o! Divīn é nakaxnúu Xuva ko ō é naxnuu viko ña o. Divīn ne, dóo nuu mé'ñu Xuva ko ō —ka'an ña.

²⁹ Koó dā kúdu'va ña é káka'an ánjē san ni ña. Da dé kuení mii ñá: “¿Nté kui kuān ó kaka'an ñá sá'á ní ko?”, ka'an ña. ³⁰ Kidáā ne, kaka'an ánjē san ni ña:

—Ñá ku u'vī ó, Maria, tsi ní'i o é vā'á nta'va Xuva kō. ³¹ Vi'i a vé ne, ku'un i'xá o. Koo uun i'xá o, i'xá tii é kunani Jēsuu. ³² Divī né, dóo ka'nu ña'a kúvi. Kunani i'xá Xuva kō, ña e dóo ka'nu kue'en. Xé'e Xuva kō é kuví ña rei, vata kaa uvata ika ña, rei Dāvii, ³³ é kodo nuū ñá iña tatá ví'i ñá Israeé san ntii dañu ntúvi, é nté ña ntī'i —ka'an ánjē san ni ña.

³⁴ Kidáā ne, katsixe'e Mariá san ánjē san:

—¿Nté ntu koo kuví sá'á? Tsí xu'ú ne, ñá te tūvi ní'i ú ñatī —ka'an Mária san.

³⁵ Kidáā káka'an ánjē san ni ña:

—Kí'xi Espiritū Sántū mé'ñu ō. Xuva kō e dóo ka'nu ña'a ña ne, kūnuu mé'ñu kunuu dava ña o. Dā'ví nuu ña o ntati ñá vata kaa viko san. Dukuān ne, i'xa é kaku sán ne, dóo va'a kúvi. Kunani i'xá Xuva kō. ³⁶ Vi'i a vé ne, ñavi'i o Isabeé ne, koo i'xá ña di, kuān te dóo ata ñá. Divi ña e ntáka'an ña'a san é ña kuví koo i'xá ña ne, é kī'i iñu xoo é ñu'u i'xá ña vevii. ³⁷ Tsí Xuva kō ne, ña tūvi nee iña é ña kuví víi ña —ka'an ánjē san ni ña.

³⁸ Kidáā ne, kaka'an Mária:

—Xu'ú ne, ña kade tsiñu iña Xuva ko kúvi u. Na víi Xúva ko ní kó vatā ó kaka'an ntó ní ko —ka'an ña.

Da kidáā ne, kué'ēn ánjē san.

Dā kue'en María kukoto ní'ni ña Isabee

³⁹ Ntuvi tsikán ne, kantī'i tsi kue'en Mariá, kúntāa ña ñuu mí kaduku ntée Judea. ⁴⁰ Kidáā ne, xée ña nú vi'i Zacariá ne, kaka'an ñá ni Isabeé ntiusi. ⁴¹ Dā téku Isabeé san ntiusi ñá ne, kántá nuu i'xá san ini i'xí ña kán. Isabeé san ne, nuu tsitu Espiritū Sántū san nima ña. ⁴² Kidáā ne, un ñi kué'en ini ña kaka'an ñá:

—jDivīn e díi díi ka naxnuu víko Xuva ko ō é un ntíi ntī'i ñadī'i san! jÉ nāxnuu viko ña i'xá o é nuu ini i'xí o kán di! ⁴³ ¿Xoo ntu ña'a kúvi u é vé'xí di't Tó'ó kó, vexkoto ní'ni ña ko? ⁴⁴ Tsí ura tsi i da téku ko ntiusi ó ne, i'xá ko ne, kántá nuu ini i'xí ko kán e dóo diní i. ⁴⁵ jNché kuān nche vā'á o é kákuinchi'xe o, tsi sá'á ne, kuntaa vátá ó kaka'an Xúva ko ní ō! —ka'an Ísabee ni ña.

⁴⁶ Kidáā ne, kaka'an Mária:

Dóo ka'nu kuiní ko kuenta iña Xuva ko.

⁴⁷ Nimá ko ne, dóo nuu dñi kuenta iña Xuva ko, ña é nakákú ko.

⁴⁸ Tsí Xuva kō né, ntūnta'ví ini ña ko,

xu'u é da kade tsiñu ú iña ña.

Un tsi nché vevii ne, é nchii dañu ntúvi ka'an ñá'a san tsi dóo vá'a ntuvi ko.

⁴⁹ Tsí Xuva kō né, dóo iō ña é víi ña;

dóo ka'nu e táxnūu ña iñá ko.

jDivi ña e dóo va'á ña!

⁵⁰ Nguentúvi tsi kantunta'ví ini ña ña'a, da xóo ka ña'a, ña é kånuní i ña.

⁵¹ E nañé'e Xúva kó kó tsi dóo ka'nu ña; íde ña é ntí'i mii é ncho víi ña'a, ña e dóo na'nu ña'a kuíní i;

⁵² nañnu ñá ña é na'nu ña'a san, nántaa dũkun ñá ña ntá'ví san.

⁵³ Xé'e ña un ntí'i é vā'a é nchío ña'a, ña é ntáaan núu i.

Dá nakũnu ña ña kuiká san, koó da mii ntā'a ña.

⁵⁴ Xnchii ña ña'a ña, ñá Israee, ña kade tsiñu iña ña; ñá ni kúnáa ini ña é ntunta'ví ini ña ña.

⁵⁵ Dukuan ó xe'é Xuva ko xũ'u ñá ni ñata kó, ni Ábraan ni i'xá ña, nchii dañu ntúvi.

Kuan ó ka'an Mária.

⁵⁶ Kidáa ne, kátúvi Maria ni Isábeé te ũni xoo. Rkontúvi ne, kúnũ'ún ña nú ví'i ña kån.

Dā káku Juaan Bautista

⁵⁷ Dā kúntaa ntúvi é káku i'xá Isabeé ne, xío ũun i'xa tii. ⁵⁸ Kidáa ne, kué'en ñavi'i ña, kũkoto ní'ni ña ña, tsi dóo ka'nu kuíní ña e káku i'xá Isabee. Ini ña tsí Tó'o kó né, dōo vá'a ntuvi xé'e ña iña ña. ⁵⁹ Dā kúvi una ntúvi ne, kue'en ní'i ñá i'xá san é ká'nté nuu ña un siin kúnũ é íxi i, vata ó ka'an Xúva kó. Ntío ña'a san é kuananí vata nani uva i Zacaría ne, ⁶⁰ ntá tsi dí'i í né, kaka'an ña:

—Ñá'a, tsí Juaan kunáni —ka'an Ísabee.

⁶¹ Kidáa ne, ntáka'an ñávi'i ña:

—Ntá tsi xoxó ñavi'i o, ña é kuan naní —ka'an ñá ni ñá.

⁶² Dukuán ne, koó dá nta'a ña kakuvi é tsixe'e ña ũva i'xá san vata koo é kũtuni ña nté koo kuanani. ⁶³ Uva í ne, íkan ña uun ta'vi rkunũ ne, da kidáa xntée na'a ña é Juaan kunáni. Koó dá kúdu'va ña ntáñí san é kuán o xntée na'a ña. ⁶⁴ Ura dú'va tsi i náka'an Zácariá san. Eni ntũ'u ña káka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kó. ⁶⁵ Ura ntíi ntíi ñavi'i ña ne, koó dá kúdu'va ña. Da kanii ká'nu nuú Judeá san e dóo ntáka'an ñá'a san nté ó kúvi. ⁶⁶ Ura ntíi ntíi ña e téku i ne, da dé kuení mii ña:

—¿Neé ntũ é víi i'xá san tē kúka'nu? —ka'an ña.

Tsí kutuní ña'a san tsí dóo nuu mé'ñu Xuva ko í.

É ita Zacaria

⁶⁷ Zacaria, ũva i'xá san ne, nuu tsitu Espíritũ Sántũ nima ñá, kaka'an ñá tũ'ún é xé'é Xuva kó é ká'an ña:

⁶⁸ ¡Na ká'an un ntíi ntíi ña'a tsi dóo ka'nu Xuva kó, Tó'o ña Israee, tsí vé'xi ña, vexnákakũ ñá ña'a ña!

⁶⁹ Tsi táxnũu ña ña e dóo ntii iní i é nakakũ ñá kó,

uun i'xá ika rei Dāvii, ña é dé tsiñu iña Xuva ko,

⁷⁰ vata ó tá'xi Xuva ko xũ'u ña nte ntúvi dí'na, vata ó ntáka'an ñá ka'án naa ña, ña e dóo va'a:

⁷¹ é nantii ña kó mí'i ntaínchu'vi ñá'a san ko,

ní mí ntáde xení ña ni kó,

⁷² é ntunta'ví ini ña ni ñata kó, ña intóo ntuvi dí'na,

é nté ña kunání ña é kada ntáa ña

nuu i e dóo va'a é káka'an ñá ni ñá kídáa.

⁷³ Dívi nuú i é káka'an Xúva kó nte ntúvi dí'na

ní uva ata ko Ábraan

tsí nuu é ntaá i é víi ña é káka'an ña:

⁷⁴ é nakáku ñá ko nta'a ña ntaínchu'vi ko

vata koo é vīi o nee iña é kāka'an ña,
 é ntē ña u'vī kō,
⁷⁵ vata koo é kuvi kuntuo dadii o ni ñā
 é vīi ó nee iña é vā'á da kanii ntuvi kō.
⁷⁶ Divin, i'xá miī kō,
 vi'i a vé ne, ká'an ntōdon tú'un Xuva kō,
 ña é dii ka ka'nu,
 tsí divin ne, kí'in kodōn núun nuu Xuva ko,
 viin é koo tú've ña'a san te xee mí Xuva kō.
⁷⁷ Divin kué'en é kūtuni ñá'a ña
 tsí nakate Xuva ko kuetsi ña
 vata koo é nakáku ña.
⁷⁸ Tsi Xuva kō né, dōo kantunta'ví ini ña kō né,
 taxnū ña i'xá ña nte e dukún kán
 vata kaa ntuve ngántii é kakene tevaá du'va tsi,
⁷⁹ vata koo é nāxi'í nuu ña iña ñá ntoo mi dōo nee,
 mí katāvi núu ña ntafi doxi'i.
 Nañe'e ñá ko itsi mí kaka ó
 vata koo é kūntoo vá'a o.
 Dukuan ó ka'an Zacaría.

⁸⁰ Kūka'nu Juaán san ne, dōo kutú've ña iña Xuva ko. Má kū'u kan inúu ña un tsi da nté xee ntúvi é kiī ña é kīnī ña Israeé san ña.

2

Dā káku Jēsuu (Mt. 1:18-25)

¹ Ntūvi tsikán ne, taxnū Césa Agustu tú'ūn da mí'í ká ñūu é uve ta'an ñūú Roma, kaka'an ña é na nākuvé na'a un ntii ntii ña'a san. ² Sá'ā e kúvi uun ito é nakuvé na'a ñá'a san dá nūu Círeniu, kade kú've ña ñūú Siria. ³ Un ntii ntii ña'a ntānu'u ña ñūú ña é nākuvé na'a ña.

⁴ Dukuān né, ntii Jósee ñūú Nazaree é kāduku ntée Galilea. Kidāā ne, kué'en ña ñūú Beleén é kāduku ntée Judea, ñūú mí káku rei Davii, tsí Joseé ne, divi tátá vi'i Davii ña. ⁵ Kué'en ña, ntūvi ñá ni Mária, tsí divi ña é kūntaa tú'un ña é kani vi'i ña ni Jósee. Maria sán ne, é ñū'u i'xá ña. ⁶ Da nī ntoo ña ñūú Beleén ne, xee ntūvi é káku i'xá ña. ⁷ Ikān káku i'xá ña, i'xá nuu i. Nāxtīnuu ñá i doo ne, dá xnūu ña i ini etun mí ñū'u e ntaé'xí kiti, tsí ña vādā ka mí vā'á o é kuntuo ña ini vi'i kán.

Dā xee ánjē mí ñū'u paxtu

⁸ Etsin ñūú Beleén ne, ñū'u paxtu má kū'u kan, ntáde ñā kuenta lé'ntú ña niñú san. ⁹ Dā née inī ña, xée ánje Xuva kō mí ñū'u ña. Nāxi'í nuu Xuva ko ntuve ñā kanii ntíkō diñi i mí ñū'u ña ne, dōo u'vī ña.

¹⁰ Ntá tsi kaka'an ánjē san ni ña:

—Ñá ku u'vī nto. Tsi dōo va'á tú'un nī'i ú ve. Núu i sá'a é kūntoo dínī nto, un ntii kue'en dú'va nto, vata kaa nto é ntoo nto ñuxiví san. ¹¹ Tsi ñūu Dávií ne, é káku uun i'xá é nakakū nto. Divi Crīstu; divi ñā é Tó'o kō. ¹² Vata koo é nāni'í nto i'xá san ne, nani'í nto i kátīnuu dōo, nuu ntaá ini etun mí ñū'u e ntaé'xí kiti —ka'an ánjē san ni ña.

¹³ Ura tsikán ne, ñá te da dii ánjē san ntii díto ña, e ntáka'an ña e dōo ka'nu Xuva kō:

¹⁴ ¡Dōo ka'nu kue'en Xúva kō, ña tuví e dukún kán!

¡Ñuxiví a ne, vá'a koo kuntuo ña'a,
 ña e dōo va'á iña Xuva ko!

ka'an.

¹⁵ Kidáa ne, kuntāa ánjē san e dukún kán. Paxtú san ne, eni ntu'u ña ntáka'an ñá xe un xé un ñá:

—Kí'ín o Bēleén ve, kíkoto ntódo ò nee iñá ntu é kākuví é tā'xi Tó'o ko kūtuni ko —ka'an ña.

¹⁶ Kantí'i du'va tsi kue'en ña, kunantúku ña María ni Jósee ni i'xá san. Dā nání'i ña ñá ne, ikán nuu ntaa i'xá san ini etun mí ñū'u é ntaé'xí kiti san. ¹⁷ Dā íni ña i ne, ntántaa ña nté o kaka'an ánje ni ñá iña i'xá san. ¹⁸ Un ntíí ntíí ña téku i ne, koó dā kúdu'va ña é kuān o ntáka'an páxtú san. ¹⁹ Ntá tsi María sán ne, xnuu vá'a ña nima ñá é un ntí'í é dé kuení ña nuu i sá'a. ²⁰ Dá kúnú'u paxtú san ne, ntaíta ña nchu'ún Xuva kō ntánakué'e ña sintiá'vi nta'a ña kuenta iña i un ntíí ntíí é téku ña nī e íni ña, tsí kúntaa un ntíí ntíí vatā ó kaka'an ánjē san ni ña.

Dā ntúvi kuenta Jesuu ini ukún kán

²¹ Dā kúvi una ntúvi ne, ē'nté nuu ña un sín kúnū é ixi i'xá san vatā xkoó ini ña. Kidáa ne, xntánteē ñá i é Jēsuu kunáni, divi divi é kākā'an ánjē sán ni Māria nte dí'na dá kú'un i'xá ña.

²² Dā xee tá'an ntuvi é ntuntoo ña, vatā ó kaka'an lei Muiséé ne, kue'en ní'i ña i'xá san ñuú Jerusaleen é ntāda ña i kuenta ntá'a Xuva kō. ²³ Dé ntaa ña sá'a, tsí kuān ó kaka'an lei iña Xuva ko: “Un ntíí ntíí i'xa tii, i'xa nuu í ne, kuntoo xio kuenta iña Xuva ko”, ka'án lei san. ²⁴ Kué'en ña, kúntído ña doméni nú nāa kán di, vatā ó kaka'án lei iña Xuva ko: uun na'a paloma ntíkín o ūvi pāloma na'nu.

²⁵ Ntvi tsikán ne, kátúví uun ñatíí ñuú Jerusaleen, ñá nani Símiuun ña e dóo va'á ña'a, e dóo kanuu ini ña Xuva kō. Kantétu ña amá ki'xi ña nakákú ñuú Israee. Espiritū Sántū sán tuví ni'í ñá Simiuún ne, ²⁶ xé'e ñá é kūtuni Símiuun tsí ña kuví ña tē ña dí'na kiní ña Cristu, ña táxnuu Xuva kō. ²⁷ Kidáa ne, kué'en ñá má ūkún kán, tsí Espiritū Sántū sán ne, náñē'e ñá ña é kuān koo víí ña. Divi tsi ntvi tsikan kué'en ní'i Joséé san ni Māriá san i'xá ña Jesuu má ūkún kán di é ntāda ñá i kuenta vatā ó kaka'an lei san. ²⁸ Kidáa né, kí'i Simiuún san i, iní'i nteé ña i ne, dā kidáa kākā'an ntá'ví ña ni Xuva kō, kaka'an ña:

²⁹ Xuvá kó, ví'i a vé ne, é vā'á o é tā'xi nto itsi é na kúvi u ve, tsi é kúntaa vatā ó kaka'an ntó nī ko.

³⁰ É íni u nuú ko ve, ña e véxnakákú nti,

³¹ ña e táxnūu nto é kīni un ntíí ntíí ñá ntoo ñuxiví sa.

³² Divi ña naxí'í nuu ña ñuxivi vata kaa ñu'u é kaxí'í nuu nuu ko.

Dōo xí'í nuu ka'nu ña iña ña'a nto, ña ñuú Israee san di.

Kuan ó ka'an Símiuun.

³³ Uva Jēsuu ni dí'i ñá ne, koó dā kúdu'va ña da téku ña é kākā'an Símiuun iña i'xá ña. ³⁴ Kidáa né, nāxnuu viko Simiuún san ña ne, dá kakā'an ñá ni Māria, dí'i Jēsuu:

—Koton tsí i'xa sa'á ne, vé'xí é víi e dóo titín ña'a ña Israee sán ne, kó'xo ñá né, ò nakuntáñi ñá kuenta iña i. Dōó titín ña'a san koto ña i ne, nantii ni'ni ña i, ³⁵ vata koo é dukuan koo kūtuni nté ò ntádé kuení ntí'xe ña'a san. Divín dí, dōo u'vi kuví ó, vata tē káá é ūvi nuu i ni'ni ntído nima ó di —ka'an Símiuún san ni Māriá.

³⁶ Íkán ntitsi ūun ñadí'í, ña e dóo atā, ñá naní Ana, ña é ka'án naa Xuva ko. I'xá Fanuee, tatá ví'i Asee. Dutsi kuia ña tánta'a ña ne, u'xe kuia tsi íntóo ni'i ta'an ña ni xū ña. ³⁷ É ita ntí'xin kīmi díko kīmi kuia é ntukúí ñá. Ná nī ntíi kué'en ña má ūkún kán. Ntē ntúvi ntē níñu kanuu ini ña Xuva kō ne, kaitúvi ixi ña ne, kaka'an ntá'ví ña di. ³⁸ Ura dú'va tsi i xéé Aná san mí ntōo ña ne,

eni ntu'u ña kånakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, ne, kaka'an ñá iña i'xá san ni ün ntíí ntíí ña'a san, ña ntantétu xoo é xee i é nakakū ñuú Jerusaleen.

Dá kúnú'u ña ñuú Nazaree

³⁹ Kidáa ne, da kúvi dé ntaa ntí'i ñá é kaka'án lei Xúva kō ne, kúnú'u ña ñuú Galilea, un tsi nté ñuú mií ñá, mí nani Nazaree. ⁴⁰ Ikån éni ntu'u i'xá san é'nu. Dóo ntii é'nu. Dóo ki'in iní i. Dóo kuínima Xúva ko I.

Dā tuví Jesuu má ukún kån

⁴¹ Kuia kuía ntáñe'e uva Jēsuu ni di'i ñá ñuú Jerusaleen dá kakuvi viko da nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egiótō. ⁴² Dā xee tá'an uxuvi kuía Jesuú ne, kué'en ntí'i ña ñuú Jerusaleen váta xkoó ini ña da kaxíio viko san. ⁴³ Dā inú kava viko sán ne, ítuví mií Jēsuu Jerusaleen, é nté ña ni iní di'i ñá, nté uva ñá. ⁴⁴ Te kúntí'xi i'xá ña mé'ñu ñá'a san, kuíni ña. Uun ntuvi va vá'a ñu'u ña itsi da kútuni ña é ña te ntíkín ntu i'xá ña ña. Kidáa ne, eni ntu'u ña nántuku ña ñá mé'ñu ñávi'i ña ni ña ini ña. ⁴⁵ Ná ni nāni'i ñá ña. Kidáa né, ntiko kōo xtúku ña, kue'en ñá, kúnantúku ña ña ñuú Jerusaleen. ⁴⁶ Dā kúvi uni ntúvi ne, nāni'i ñá ña ini ukún kån. Ntoó ni'i ña mastrú lei, kaini ña e ntáka'an ñá ne, katsixe'e Jēsuú san ñá di. ⁴⁷ Un ntíí ntíí ña e téku i ne, koó dá ntákudu'va ña, tsi dóo ntíto Jesuú san ne, dóo ini ña nté koo nantiko kōo ñá di. ⁴⁸ Dā ini uva ñá ne, koó dá kúdu'va ña. Di'i ñá né, kaka'an ña:

—I'xá mií ko, ¿nché kui kuān o dén ntun nī ntí? ¿Ñá inin ntun tsi ntúví ntí uva o né, dōo ntánti'i iní ntí ntánantukú ntí o? —ka'an ña.

⁴⁹ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Nté kui ntánantuku ntu ntō ko? ¿Ñá ntu ini nto tē kantio é i'a kutūví u má víi Úvá ko? —ka'an Jēsuu ni ña.

⁵⁰ Ntá tsi ña ni ñé'e diki ñá nee iña é kaka'an ñá ni ñá.

⁵¹ Kidáa ne, kúnú'u Jesuu ni úva ñá ñuú Nazaree ne, dē ntaa ntí'i ña nee e teé tsiñu uva ña ñá. Di'i ñá ne, xnuu vá'a ntí'i ña sá'a nima ña. ⁵² Jesuú ne, kué'en é'nu ña. Dōo kúki'in iní ñá di. Dōo kuínima Xúva ko ña, ni ün ntíí ntíí ña'a sán di.

3

Dá kaka'an ntódo Juan Bautista ñuu itsi (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Dā kúvi xe'un kuia é Idé Tiberiu ña é kadē kú've un ntíí ntíí ñuú é kāduku ntée Romá ne, kidáa odo nūu Poncio Pílatu ñuú Judeá ne, odo nūu Heródē ñuú Galilea di. Ení Heródē, ñá nani Félipé ne, odo nuú ñá ñuú Traconite ni ñuú Ituriá di. Ña nani Lisaniá ne, odo nuú ñá ñuú Abilinia. ² Anaa ni Caífaa ne, ntáde ña dutu ñá odo nūu. Ntuvi tsikán ne, xée tū'un Xuva kō nta'a Juan Bautista, i'xá Zacaria, mí tuví ña ñuú itsi kån. ³ Kidáa ne, kué'en Juan san, ita ntí'xin ña dá kanii diñi ntute ka'nu é nani Jōrdaan, kaka'an ntódo ña ni ñá'a san é na nātivi iní ña kuétsi ña ne, na kútsi ntute ña di, vata koo é na káda ka'nu iní Xuva ko ni ña kuétsi ña. ⁴ Sá'a kúvi vata o xntee na'a ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Isáia, kaká'an ña:

Xée ñuú itsi kån uun tatsin é un ntii tsi kaka'an:

“Nákoo tú've ntó itsi Xuva kō;
nakaán nuu nto itsi ntaa mí kí'in ña.

⁵ Un ntíí ntíí xi'ntí ne, ntadí nuu.

Mí'i ió xuku ni tí'í ne, ntuntaa.
Itsi mí dóo nakutá'nu ne, ntuntaá di.
Itsi mí ña vá'a o ne, ntuvá'a di.

⁶ Kidáa ne, un ntíí ntíí ña'a san kiní ña ña é taxnúu Xuva kō é nakakū ñá kō", kuan ō ka'an tatsín san.

Du'va ō ka'an Isáíá san. ⁷ Ñá tē nté kaa ña'a xée ña mí tuví Juaan é ntio ña é nakūtsi ntute ña ña ne, kaka'an Juaán san ni ñā:

—¿Ntō'o é tatá koo nto e dóo kīni ntáa nto! ¿Xóo ntu kakā'an i ni ntō é kūvi nakáku nto é ntō'o nto é ta'xi Xuva kō ve? ⁸ Vá'a tsi koo víi nto vata koo e díto é nadama ntí'xe nima nto. Ña ku ka'an ntó ni tā'an nto: "Xo'ō né, tatá vi'i Abraan o". Kaka'an u tsí Xuva kō ne, kuví ntada ña xuu tatá Abraán tē dí ntio ña. ⁹ Dukuān ne, é iō tu've káa ntee é nakān ntí'í ña utun sán un tsi nte nú ditsin i. Un ntíí ntíí utun é ña kakíi kiti vā'á i ne, katsin ña ne, dá kāmí ña —kuān o ka'an Juaán san ni ñā'a san.

¹⁰ Kidáa né, tsixe'e ñā'a san ña:

—¿Ntē ntú koo víi nti kuan? —ka'an ñá'a san.

¹¹ Dá kakā'an Juaán san ni ñā kidaa:

—Xoo é iō uvi du'nu i ne, na kuē'é ña kunūu tuku ña'a, ña é ña tuví dú'nu i. Tē xoo é iō é kae'xí i ne, na kuē'é ña dava na ká'xí ña'a, ña é ña tuví é ká'xí —ka'an ña.

¹² Vé'xí ña ntaído diu'un xóo di é kūtsi ntute ña ne, dá tsixe'e ñā Juaan:

—Mastrú, ¿ntē ntú koo víi nti dí? —ka'an ña.

¹³ Ne, dá kakā'an Juaan:

—Ña kuído nto vata kaa ntaído nto diu'un xóo san; mii tsí é kuido nto vatá ō kaka'an lei san —ka'an ñá ni ñā.

¹⁴ Sntadún san dí ne, tsixe'e ñā di:

—Ntí'í ni, ¿ntē ntú koo víi nti? —ka'an ña.

Ne, kaka'an Juaan:

—Ña kuído dú'u nto nté uun iña ña'a; ntē ña ku nau'ví nto ña. Ntē ña ku da'ví nto ña dovete tē ña te neé kade ña. Ñá kākán ka nto xá'vi nto, tsí e dívi tsí é kani'í nto —ka'an ñá ni ñā.

¹⁵ Ña'a sán ne, ntaítsu'un ñā ntantétu ña. Ntádē kuení mii ña tē nté kaa ne, Juaán san é Cristu ña. ¹⁶ Ntá tsi Juaán san ne, kaka'an ñá ni ūn ntíí ntíí ña'a san:

—Xu'ú ne, kūdii ntute kadá'ví u nto da kanakūtsi ntute ú nto ne, ntá tsi vé'xi ūn ña'a, ña e díí díí ka ka'nu é xu'u, é ntē ña kainuu á'vi ko é nantúte ú xo'o ntí'xen ña. Dívi ñā ne, ñá tē ntúte dá'ví ñá nto, tsí Espíritú Sántu sán dá'ví nuu ña nto, ni ñū'u é kai'xi. ¹⁷ Dívi ñā né, ni'í nta'a ña ūtun é kāni ña trigu é nātsoo xio ña xáka i. Nātsu'un vá'a ña trigú san ini aka ña, ntá tsi ka'mí ña xáka san mé'ñu ñū'ú san mí ña ntá'va —ka'an ña.

¹⁸ Ne, titín ka nuu i é kākā'an Juaán san ni ñā'a san dá kaka'an ntódo ña ni ñā tú'ūn va'á san di. ¹⁹ Ntá tsi de tíi Juaán san ni ña tsiñu ka'nu i, ña Heródē, tsi náki'i Heródē san ñad'í ení ña Felipe, ña nani Heródia. Dē tíi ña ni ñā kuenta iña é un ntí'í nuu i é kīni kaa é idé ña di. ²⁰ Ntá tsi dá téku Heródē ne, tuku nuu i idé túku ña: tsí xnúu kutu ñā Juaán san viutun.

Dā ítsi ntute Jesuú

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Dá kanakūtsi ntute Juaán san un ntíí ntíí ña'a sán ne, ítsi ntute Jesuú ntá'a Juaán san di. Dá kakā'an ntá'ví Jesuú ne, ura dú'va tsi nákaan xí'í e dukún kán.

²² Díto tsi vé'xi daxi daxi Espíritú Sántu san vata kaa paloma é nākuntéku díki ñá ne, dá téku ña uun tatsín e dukún kán é kākā'an:

—Divīn é i'xá mii kó e dóo ntio ko. Divīn é nakaxnúu ú o —ka'an tátsín san ni ñā.

*Ñavi'i ata Jēsuu
(Mt. 1:1-17)*

²³ É kūvi oko u'xi kuia Jēsuú san da éni ntu'u ñā edé tsiñu ñā. Divi ñā né, i'xá Josee ñā, kuíni ñā'a san. Joseé san ne, i'xá Elii. ²⁴ Elií san ne, i'xá Mataa. Mataá san ne, i'xá Levii. Levii san ne, i'xá Melqui. Melquí san ne, i'xá Jana. Janá san ne, i'xá Josee. ²⁵ Joseé san ne, i'xá Matatia. Matatiá san ne, i'xá Amoo. Amoo san ne, i'xá Nauun. Nauún san ne, i'xá Eli. Eli san ne, i'xá Nagai. ²⁶ Nagai san ne, i'xá Maa. Maá san ne, i'xá Matatia. Matatiá san ne, i'xá Semei. Semeí san ne, i'xá Josee. Joseé san ne, i'xá Judaa. ²⁷ Judaá san ne, i'xá Juanaan. Juanaán san ne, i'xá Resa. Resá san ne, i'xá Zorobabee. Zorobabée san ne, i'xá Salatíe. Salatíe san ne, i'xá Neri. ²⁸ Neri san ne, i'xá Melqui. Melquí san ne, i'xá Adi. Adí san ne, i'xá Cosan. Cosán san ne, i'xá Elmadaan. Elmadaán san ne, i'xá Ee. ²⁹ Eé san ne, i'xá Jesuu. Jesuú san ne, i'xá Eliezee. Eliezeé san ne, i'xá Joriin. Joriín san ne, i'xá Mataa. ³⁰ Mataá san ne, i'xá Levii. Levii san ne, i'xá Simiuun. Simiuún san ne, i'xá Judaa. Judaá san ne, i'xá Josee. Joseé san ne, i'xá Jonaa. Jonaá san ne, i'xá Eliaquiin. ³¹ Eliaquiín san ne, i'xá Melea. Meleá san ne, i'xá Mena. Mená san ne, i'xá Matata. Matatá san ne, i'xá Nataan. ³² Nataán san ne, i'xá Davii. Davii san ne, i'xá Isaii. Isaií san ne, i'xá Obee. Obeé san ne, i'xá Boo. Boó san ne, i'xá Sala. Salá san ne, i'xá Nasuun. ³³ Nasuún san ne, i'xá Aminadaa. Aminadaá san ne, i'xá Amiin. Amiín san ne, i'xá Arni. Arní san ne, i'xá Eruun. Eruún san ne, i'xá Fare. Faré san ne, i'xá Judaa. ³⁴ Judaá san ne, i'xá Jacoo. Jacoo san ne, i'xá Isaa. Isaá san ne, i'xá Abraan. Abraán san ne, i'xá Taree. Tareé san ne, i'xá Nacoo. ³⁵ Nacoo san ne, i'xá Seruu. Seruú san ne, i'xá Ragau. Ragaú san ne, i'xá Pelee. Peleé san ne, i'xá Hebe. Hebé san ne, i'xá Sala. ³⁶ Salá san ne, i'xá Cinaan. Cainaán san ne, i'xá Afasaa. Afasaá san ne, i'xá Seen. Seén san ne, i'xá Noee. Noeé san ne, i'xá Lamee. ³⁷ Lameé san ne, i'xá Matusaleen. Matusaleén san ne, i'xá Enoo. Enoó san ne, i'xá Jaree. Jareé san ne, i'xá Malalee. Malaleé san ne, i'xá Cinaan. ³⁸ Cainaán san ne, i'xá Enoo. Enoó san ne, i'xá See. Seé san ne, i'xá Adaan. Adaán san ne, i'xá Xuva kō.

4

*Dā nchó koto ntee tó'ō e ñā vá'ā san Jēsuu
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)*

¹ Jesuú ne, nuu tsitu Espíritū Sántū sán nima ñā, ntiko koō ñā é ñe'ē ñā nú ntute ka'nu é nani Joraa. Kue'en ní'i Espíritū Sántū san ñā, kué'en ñā ñuu itsí kán mí xoxó ñā'a. ² Ikān itúvi ñā uvi díko ntuvi ne, ntá tsi tó'ō e ñā vá'ā san ne, ito nteé ñā. Ñā ni é'xi kue'en ñā ntuvi é itúvi ñā ikān. Dā rkontúvi ne, kákin ñā. ³ Kidáá né, kaka'an tó'ō e ñā vá'ā san ni ñā:

—Tē nuu é ntaā i é i'xá Xuva ko ō né, viin é nantúvi xuu sá'a tañú'u —ka'an tó'ō e ñā vá'ā san ni ñā.

⁴ Kidáá ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā:

—Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: “Ñá te da mii tsi tañú'u san kantío ñā'a san, tsí kantío ñā un ntí'í tū'ún é káka'an Xúva kō”, ka'an —ka'an ñā ni i.

⁵ Kidáá ne, kúxee ni'i tó'ō e ñā vá'ā san ñā uun itsi mi dóo dükun. Uun da'na tsi nañé'ē ñā un ntí'í ntí'í ñuu é ió da kaníi ñūxivi ne, ⁶ kaka'an ni Jēsuú san:

—Xu'ú ta'xi u é kadā kú'ven dá kaníi ñūxivi san. Ta'xi u é un ntí'í e dóo va'á san é kúvi iña o. Tsí xu'ú ne, é ntúvi kuenta ntá'a ko é un ntí'í sá'ā ne, kué'ē ú da xóó ka tsi é ntio ko. ⁷ Te nakūnchítin núu ko ne, te kunúu iní ō ko ne, é un ntí'í kúvi iña o —ka'an ni Jēsuu.

⁸ Kidáá ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā ni i:

—Tū'ún Xuva ko ne, kāka'an: “Kunūu ini o Tó'o o Xuva ō. Da mii tsi ñā é kuñti'xe o ñā”, ka'an —ka'an ñā ní tó'ō e ñā vá'ā san.

⁹ Kidāā ne, kue'en ní'í tó'ō e ñā vá'ā san ñā ñuú Jerusalem. Nakāā ñā diki xúkun ka'nu mí'í e díí díí ka dukún ne, dá kakā'an ni ñā:

—Tē nuu é ntaā i é ðivín é I'xá Xuva kō ne, nakō'xón nuun kúñu ō un tsi nte í'a.

¹⁰ Tsí kaka'an tú'un Xuva kō: Tsí taxnūu ñā ánje ñā é víi ñā o kuenta, é kūnuu mé'ñu kūnuu dava ña o.

¹¹ Kūrkaa ánje san o, vata koo é ñā náki'in nté uun xuu, ka'an —ka'an tó'ō e ñā vá'ā san ní Jésuu.

¹² Ne, nántiko kōó Jesuu, kaká'an ñā ni í:

—Du'vā ó kaka'an tú'un Xuva kō dí: “Ñá ku nté dúkuan kōto nteen Tó'o o Xuva ō”, ka'an —ka'an ñā ní é ñā vá'ā san.

¹³ Dā ñā ni kuvi víi tó'ō e ñā vá'ā san nté koo víi é kō'xó ntéé Jesuú ne, kí nteé xio, kue'en.

Dā éni ntu'u Jésuu dé tsiñu ña ñuú Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Nāxee Jésuu ñuú Galilea, nuu tsitu nima ñā Espíritu Sántu san é víi ñā tsiñu ña. É da mí'í ká ñuú ntáka'an ñá'a san íña Jésuu. ¹⁵ Nakuá'a ñā ñá'a san ta'án ñuu ta'án ñuu má ví'í mí ntánataká nuu ña Israee. Un ntí ntí ña'a san ntáka'an ñā e dóo va'á Jesuu.

Dā itúvi Jesuu ñuú Nazaree

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Kidāā né, nāxee Jésuu ñuú Nazaree, mí é'nu ña. Ntuvi dá iō dá'na ne, kué'en ñā má ví'í mí nataká nuu ña Israee váta xkoó ini ña. Nákuntísi ñā é nakuá'a ña tú'un Xuva kō. ¹⁷ Xé'e ñā ña tütü é de vá'a ña ka'an naa Xuva ko, ñá nani Isāia. Nākaán ña ne, nāni'í ña mí du'vā ó kaka'an:

¹⁸ Espíritu Xuva kō ne, nuu mé'ñu nuu dava ña ko, tsí ðivi ñā teé tsiñu ña ko

é ká'án u tú'un é vá'á ni ña ntá'vi.

Ðivi ñā taxnūu ña ko

é ká'án u ni ña ñu'u kutú nté koo nakáku ña,

ní é nākaán u ntuxnúu ña kuāa,

ní é nakákú u ña ntáde xení ña'a ní í,

¹⁹ ní é ká'án u tsí é xee ntúvi e dóo va'á koo víi Xuva ko ní ñá'a.

Kuān ó kaka'an tú'un é nakuá'a ña.

²⁰ Kidāā ne, naxtínuu Jesuu tütú san ne, dá nakué'e ña ña kaxntíi nú ví'í mí ntánataká nuu ña ne, nákutúvi xtuku ña. Un ntí ntí ña ntoo sán ne, ntaíto ña ña. ²¹ Kidāā ne, éni ntu'u Jésuu kaká'an ñā ni ñā:

—Tū'ún sa'á ne, é vevii é kākuntaa vata kaa e téku nto dá kanakuá'a ú nto —ka'an Jésuu.

²² Un ntí ntí ña'a sán ne, vá'ā ó ntáka'an ñá íña Jésuu. Da kúdu'va ña é kuān nte vá'ā ó kaka'an ña. Ntatín mii ñā, ntáka'an ña:

—¿Ñā nto te i'xá Josee ñá sá'a? —ka'an ñá'a san.

²³ Dá kakā'an Jésuu ni ña:

—Ncho ka'an ntó ní kó vatá ó ntáka'an ñá'a san: “Tē nuu é ntaā i é medíku ntō ne, ntavá'a mii ntō kúñu ntō.” O ncho ka'an ntó ní ko: “Vatā o téku ntí nēe é idé nto ñuú Capernaú ne, kuān koo víi nto í'a dí, ñuú mii ntō”, te kuan kōo é ncho ka'an nto.

²⁴ 'Nuu é ntaā i é kākā'an u tsi nté uun ña'a ña ka'an naa Xuva ko ne, ñá ntío ña'a san, ña ñuú mii ñā, é kīni ña tú'un é kākā'an ña. ²⁵ Nuu é ntaā i é kākā'an u tsi ñá te da dīi ñadi'í kii san ntoo ña ñuú Israee ntuvi da itúvi Elia. Dā kidāā ne, ña ni kīn ku'e'en tsi davi uni kuia nte dáva ne, dōo kútama ña'a san da kanií ñuú san. ²⁶ Ntá tsi ña ni taxnúu Xuva kō Eliá san e kixntíi ña ñadi'í kii, ña ñuú Israee, tsi táxnúu ña ña é kixntíi ña uun ñadi'í kii, ña ñuú Sareta, ñuu é tuvi étsin Siduun. ²⁷ Ñá te da dīi ña ntákuví kuí'í é kánako'xo kúñu i ntóo ña ñuú Israee ntuvi da katúvi ña ka'an naa Xuva ko, ñá nani Eliseu, ntá tsi nté uun ña'a, ña ntánchokuvi, ña ni ntuvá'a ña. Tsi mii tsi Nāmaan, ña ñuú Siria, ntuvá'a ña — ka'an Jéssuu.

²⁸ Ntá tsi ña ntoo iní vi'í mí nataká nuu ña Israeé ne, un vá'a tsi kúdiin ña dā téku ña é kuán ó kaka'an ña. ²⁹ Nákuntāñí ña'a sán ne, nakunu ña Jesuu ñuú ña. Kue'en ní'í ña ñā rki uku é nakō'xó nuu ñá ña. ³⁰ Ntá tsi kí ni'ni Jéssuu mé'ñū ña'a san, ku'e'en ñā.

Ñatīi, ña é nuu é ña vá'a nima i

(Mr. 1:21-28)

³¹ Jesuu ne, ku'e'en ña ñuú Capernau é tuví ñuú Galileá ne, ikan kanakuā'a ña ñá'a san ntúvi dá iō dá'na. ³² Koó dā kúdu'va ña'a san tú'un é kanakuā'a ña ña, tsi dōo iní Jesuu nee é kākā'an ña.

³³ Má vi'í mí nataká nuu ña Israeé san ne, tuví uun ñatīi, ña é nuu é ña vá'a nima i ne, un ntīi tsi kākā'an:

³⁴ — ¡Na koo mii ntō nti! ¿Neé ntu vii ntó nī ntí, Jesuu, ña ñuú Nazaree? ¿Vē'xí ntu nto é nākunaá nto nti? Xu'ú ne, iní u nto, tsí divi ntó e dōo va'á nto iña Xuva ko — ka'an ni Jéssuu.

³⁵ Kidāā ne, de tii Jesuu ni é ña vá'a san, kaka'an ñá ni i:

— ¡Dii nti kutúvin! ¡Ntiin nima ñatīi sá'a! — ka'an ñá ni e ña vá'a san.

Kidāā né, un ntīi tsi nāntava é ña vá'a san ña ñu'u kan, mé'ñū un ntīi ntī ña'a san da ntīi nima ña. Ntē ña ni ní'í kuí'í ña da ntīi é ña vá'a san. ³⁶ Dōo u'ví ña'a san un ntīi ntī ñá da iní ña. Ntátsix'e ta'an mii ñā:

— ¿Neé ntú tu'un sá'a? Ña sá'a ne, ¿nté kui dōo iō ña é vii ña? Tsi dá mii tsi kākā'an ña ne, kúvi idé ña nakúnu ña é ña vá'a san — ka'an ña.

³⁷ Da mí'í ká ñuú san ntáka'an ñá iña Jéssuu.

Dā ntavá'a Jesuu ñuntíi Sīmuún Pedru

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Kidāā ne, nākuntísi Jesuu, ntáka ña vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, ku'e'en ñā nú vi'í Sīmuun Pedru. Ikān tuví ñuntíi ña ne, dōo kaxé'e ña ka'ni. Íkan ña dā xe'e ntá'a Jesuu é na ntavá'a ña ña. ³⁹ Nákuntēi Jesuu nuu ñadi'í san mí tuví ntaa ña ne, kaka'an ña é na ntikó ka'ni san. Ura tsí i nakuntísi ña, da de vá'a ña é ká'xí Jesuu ni ñá'a ña.

Dōó titín ña ntánchokuvi ntavá'a Jesuu

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ura da kaído nuu ngántíi san ne, xéé ùn ntīi ntī ña'a san, xee ní'í ña ña'a ña, ña ntánchokuví san, mí tuví Jesuu. Dōó titín nuu kuí'í ntákuví ña. Tīin nta'a Jéssuu ñá'a san xe un xé un ñā, ntavá'a ña ña. ⁴¹ Ñá te da dīi ña ntánchokuví san ne, ntīi é ña vá'a sán nima ña. Koó dā ntákachu'ntáa é ña vá'a san, ntáka'an: — ¡Divi ntó é l'xá Xuva ko ntó! — ka'an.

Ntá tsi de tii Jesuu ni é ña vá'a san. Ñá ni xé'é ña itsi é ká'an, tsí ini tsí divi ñā é Cristu ña, ña e táxnúu Xuva kō.

Kaika Jesuu kánii ñuú Galilea, kaka'an ntódo ña ni ñá'a san

(Mr. 1:35-39)

⁴² Dā tuví ne, kué'en Jēsuu díñi ñúú san mí xoxo ntóo i. Ntá tsi ña'a sán ne, dōo nántuku ña ñā. Xée ñā'a san mí tuví ña ne, ñā ni nataxā ñā ña, tsí ña ni ntío ñā'a san é kī'ín ka ña. ⁴³ Ntá tsi kaka'an Jēsuu:

—Da mií é kī'ín ka ú xio ñúú san, kika'án u ni ñā'a san tú'ün é vā'a iña i mí kadé kú've Xuva kō, tsí divi tsiñu sā'a é táxnuu Xuva kō ko —ka'an Jēsuu.

⁴⁴ Kué'en ña ne, kuka'an ntódo ña ni ñā'a má vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé san dá kanñi ñúú Judea.

5

Nuu i e dóo ka'nu e kúvi nī ña ntátin tsákā (Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Uun ntuvi ne, ntitsí Jēsuu díñi míni ká'nu é nani Genesāree. Ñā te da dñi ñā'a xee ña é kīni ñā Jēsuu. Un tsi tavi núu ña ñā é dóo ntio ña é kīni ña tú'un Xuva kō. ² Íni Jēsuu úvi tun ntóo íxú é ntóo díñi ntute kán ne, ña ntátava tsákā sán ne, é ntii ña tun ntóo san é nakate ña xunu ña. ³ Kidáa ne, kúxēe Jēsuu íni tun ntóo Simuún san ne, dá ikan ñā ña da xe'e é na nakī'in íka ká ña íni ntute san tun ntóo san. Kidáa né, eni ntu'u ña káka'an ñā ni ñā'a san. ⁴ Dā kúvi ka'an ñā ni ñā'a sán ne, kidáa ne, kaka'an ñā ni Simuun:

—Kuē'en ni'i nto tún ntóo san íni ntute mí kúnú san ne, dá nakuítá nuu nto xunu nto, dá tñn nto tsákā san —ka'an Jēsuu ni ña.

⁵ Simuún san ne, kaka'an ña:

—Mastru, kué'en niñu vétun é ñū'u nti, ntáde tsiñu ntí ne, nté uun tsákā ña ni ni'í nti ti. Ntá tsi te divi nto ká'an ntó ne, nakuítá nuu xtuku ntí xunú nti —ka'an ña.

⁶ Kuān o dé nti'xe ña ne, ni kuē'en tsí ñu'u tsitu tsákā san xunú ña dá nátavā ña. Dókó sá ni ntátsin tu'un xunú ña. ⁷ Kidáa né, ide ña nta'a ña ni ñā ñu'u tuku tun ntóo san vata koo é kī'xi ña, kixntí ña ñā. Kī'xi ña ne, natsítu kuē'en ñā ntuvi tún ntóo san. Dókó sá te ni ntíi ntoko tun ntóo ña. ⁸ Dā íni Simuun Pedrú san nté o kúvi ne, nākunchíti ntāa ña nuu Jēsuu, dá kaká'an ña:

—Kii nteé xio nto ko, Tó'ō, tsí xu'u ne, dóo iō kuetsí ko —ka'an ñā ni Jēsuu.

⁹ Tsi dóo ú'ví Simuún san, ni ún ntíi ntíi ña nguú san, tsi dóo kue'e tsákā táva ña. ¹⁰ Kuan o kuíni Santiaú san di nī Juaan, i'xá Zebedeu, ña é dadñi ntáde tsiñu ni Simuún san. Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni Símuun kidaā:

—Ñā ku u'ví o. Tsí vatā o den da tñn o tsákā ne, un tsi nté veví ne, kuan kōo ni'i o ñā'a, ña é kuntikin Xúva kō di —ka'an ñā ni Simuun.

¹¹ Kidáa né, ntii ni'i ña tun ntóo san díñi ntute kán né, dá tsóo mii ntí'í ña iña ña, dá kuē'en ñā, kuntikin ñā Jēsuu.

Dā ntavá'a Jēsuu ña nako'xo kúñu i (Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Uun ntuvi ne, tuví Jēsuu uun ñúú ne, xée uun ñatíi, ña é kanako'xo kúñu i. Dā íni ña Jēsuú ne, nákūtñteí ña ñu'u kán, kaikan ña dá xe'e:

—Tō'ó, té ntio nto ne, kuvi nakuítá ntó kui'í ko —ka'an ñā ni Jēsuu.

¹³ Kidáa ne, tñn nta'a Jēsuu ñā, kaka'an ñā ni ñā:

—Ntio ko. ¡Na ntūvá'an ve! —ka'an ñā ni ñā.

Ura dú'va tsi i kue'en ntí'xe kui'í é kanako'xo kúñu ñā. ¹⁴ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nté uun ñā'a san ña ku ká'an ni'in ña. Mii tsí é kué'en nta'a dutú san na kīni ñā o. Kué'en ni'in doméni iña i é ntūvá'an san vata o ka'an Muísee, vata koo é un ntíi ntíi ñā'a san kutúni ña tsi é ntuntoon kui'í é kākuví o —ka'an ña.

15 Ntá tsi da díi díi ka kũxée nuu tú'un iña Jéssuu. Nã te nté kaa ña'a nataká nuu ña é kīni ña é kākā'an Jéssuú nī é ntuvá'a ña kui'i ñá di. 16 Ntá tsi Jéssuú ne, kīi nteé xio ña mí xoxó ña'a ntoo ña ne, ikan kũka'an ntá'ví ña.

Dā ntavá'a Jesuu uun ña'a, ña nat̄in

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 Uun ntuvi ne, tuví Jéssuu, kaka'an ñá ni ñá'a san. Ikān ntoo ña fariseu ni mastrú lei dí, ña vé'xi da kanī ñūú Galilea, ñuú Judeá, ni ñūú Jerusaléen. Dōo xé'e Xuva kō é kũvi víi Jéssuu é ntavá'a ña ña ntánchokuvi. 18 Kidáa ne, xee ní'i ña uun ñat̄ii, ña nat̄in, ntékú ña chidō. Ncho kí'vi ní'i ña ña íni ví'i kan é xtuví ñá ña nuu Jéssuu, 19 ntá tsi ña ni nani'i ña nté koo kí'vi ña, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñi ña. Dukuān ne, kúxēe ña rki ví'i kan, dā nakuído ña xkiti tsió san ne, da náki'i ñá ña nchokuvi san, kanī tsi ña ni chido ña, nuu Jéssuu. 20 Dā íni Jéssuu tsi dóo ntánuu íni ña vexní'i ña ne, kaka'an ñá nī ña nchokuvi san:

—Veví ne, é dē ka'nu íni u ni o kuétsi o ve —ka'an ña.

21 Kidáa ne, mastrú lei san nī ña fariseú san ne, eni ntu'u ña ntádē kuení mii ña: “¿Neé ntú ña'a ña sã'a é dotó tsi kaka'an ñá tú'un e dóo xii kaa? Tsí xoxo kuyi víi i é káda ka'nu íni i ni kuétsi kō. Mii tsi Xuva kō é kũvi víi ña.” Kuān ó ntádē kuení ña.

22 Ntá tsi Jéssuú ne, kūtuni ña nté ō ntádē kuení ña'a san ne, tsixe'e ña ña:

—¿Nté kuān ó ntádē kuení ntu nto? 23 ¿Neé ntu é díi ka ña ntii tú'un é kã'án u, te kuinī nto: “É ntōo kuétsi o vē”, o te kã'án u: “Nakuntĩtsin ve, nakakan”? 24 Nañé'e u nto tsi xu'u é vēxkúvi ú ñat̄ii ne, kuyi víi u é nakate u kuétsi ña'a ñuxiví sa —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ñá nī ña nat̄in san:

—Nakuntĩtsin vé ne, dá naki'in chido ō ne, dá kũnú'un nú ví'i o kãn —ka'an Jéssuu nī ña.

25 Ura tsí i nakuntĩtsi ña nat̄in san mé'ñu ūn ntíi ntíi ña'a san ne, da náki'i ña chido ña, kunú'u ña nú ví'i ña kãn, kaka'an ñá é dóo ka'nu Xuva kō. 26 Un ntíi ntíi ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña, ntáka'an ña é dóo ka'nu Xuva kō. Dukuān ú'ví ñá di, ntáka'an ña:

—Nté uun ito vata kiní o nuu i e dóo ka'nu e íni o vevii —ka'an ña.

Dā kána Jesuu ñá nani Lēvii

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Dā kúvi sá'ã né, ntii Jéssuu, kué'en ña. Xée ña mí tuví ña kaido diu'un xōo iña ñuú Roma. Levii nani ña. Tuví ña uun itsi mí kaido ña diu'un xōo ne, kaka'an Jéssuu nī ña:

—Kuntikín ko —ka'an ñá ni ña.

28 Kidáa ne, náakuntĩtsi Levii san. Tsoo mii ntí'i ña iña ña, kué'en ña, kantik̄in ñá Jéssuu.

29 Da rkontúvi ne, tsú'un Levii san viko nú ví'i ña kan kuēnta iña Jéssuu. Nã te da díi ñá'a, ña ntánataka diu'un xōo iña ñuú Romá san, nataká nuu ña. Kidáa ne, uun tsi itsi intóo ntíi ntíi ña nú mesa. 30 Ntá tsi ña fariseú san nī mastrú lei é dad̄i tsi ntáde tsiñu ña ne, eni ntu'u ña ntáka'an ntée ña ña ntántik̄in Jéssuu, ntáka'an ña:

—¿Nté kui ntaé'xí dad̄i nto nī ña ntánataka diu'un xōo iña ñuú Romá san, ni ña iō kuétsi i di? —ka'an ñá ni Jéssuu.

31 Kidáa ne, nantíko kōó Jéssuu, kaká'an ñá ni ña:

—Xoó ña'a, ña é vã'á ne, ñá kantio ña medikū. Tsí mii tsí ña ntánchokuvi san é ntio ña medikū. 32 Nã te ña é vã'á san ña é vexnantukū u, tsí ña iō kuétsi i san, vata koo é na nat̄ivi íni ña kuétsi ña —ka'an ñá nī ña fariseu.

*Kuenta iña i é kuntoo ixu ō**(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)*³³ Ntáka'an ña ni Jēsuu:

—Ña ntántikin Juaán san ni ña ntántikin fariseú san ne, dōo ini xkuntoo ixu ñā; dōo ini ka'an ntá'vi ña di. Ntá tsi ña ntántikin nto ne, nguentúvi tsi ntáxi'i ntaé'xi ña —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñā ni ñā:

—¿Vá kúvi ntu vií nto é ña ká'xi ña'a san mí iō víko e ntaánta'a ña da ntóo ni'i ña ña e tánta'a san? ³⁵ Ntá tsi tē xee úra i é ki'in ni'i ña ña e tánta'a sán ne, da kidáa kuntoo ixu ñā —ka'an ña.

³⁶ Kantaa ña ni ña nuu i sá'a di:

—Nté uun xoxo ka'nté i uun ta'vi du'nu xée i é nākuntee nuu du'nu ata. Te kuan kōo vií ña ne, natívi ñā du'nu xée san ne, ñā vā'á ito ka, tsí ña te dadí tekú doo xée san ni doo atá san. ³⁷ Ntē xoxo tsu'un i ntute tinti'o xee san iní ñā atá san, tsí ntute tinti'o xee san ne, dōo nti iní ñe, ntáta ñā atá san. Ñā san ni ntute tinti'o sán ne, ntuví kunáa te ntáta. ³⁸ Dukuān é kantio é kú'un ntute tinti'o xee san iní ñā xee san di. ³⁹ Xoo e ntáxi'i i ntute tinti'o atá sán ne, ñā vādá ntio i ntute tinti'o xee san, tsí dií ka vā'a xi'i ntute tinti'o atá san é ntute tinti'o xee san, kuiní i —ka'an Jēsuu ni ña.

6*Dā táva ña ntini'i Jēsuu xóko trigu ntúvi dá iō dá'na**(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)*

¹ Uun ntuví dá iō dá'na ne, kué'en Jesuu ni ña ntini'i ñā, itā nti'xin ña má trigu kan. Ña ntini'i ñā né, távā ña xoko trigú san, dā xiín nuu ña nta'a ña ne, dā é'xi ña ntikin i san. ² Kidáa né, iō ñā fariseú san ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kuān ó ntáde ntu nto? Tsi dóo xií kaa é kuān koo vii o ntuví dá iō dá'na —ka'an ña.

³ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—¿Vá ña ntu ni nakua'a nto nté ō dé Davii ni ña ntini'i ña uun ntuví da dóo kákin ña? ⁴ Tsí kuki'vi ña iní vi'i Xuva kō né, dā ki'i ña tañú'ū e kúviko iña Xuva kó ne, dā é'xi ña, divi ña ni ña ntini'i ña, kuān te da mii tsi dutú san é kúvi ka'xi ña tañú'ū e kúviko san —ka'an ña.

⁵ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, kadē kú've u iña ntúvi dá iō dá'na san —ka'an ña.

*Ñatí, ña natán nta'a i**(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)*

⁶ Tuku ntuví dá iō dá'na ne, kué'en Jēsuú san má vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé san ne, eni ntu'u ña kanakuā'a ña ña'a san. Ikān tuví uun ñatíí, ña natán nta'a i. ⁷ Mastrú leí san ni ña fariseú san ne, ntaíto xu'ū ñā Jesuu nté koo vií ña, tē ntavá'a ña ña'a ntúvi dá iō dá'na san ne, vata koo é ni'i tsi ña nté koo tsi'i kuétsi ña ña. ⁸ Ntá tsi Jēsuú ne, iní ña nee e ntádē kuení mastrú leí san ni ña fariseú san ne, kaka'an ñā ni ñatíí, ña natán nta'a i san:

—Nākuntísin ne, dá kuntísin mé'ñū ña ntoo san —ka'an ña.

Nākuntísi ña ne, íntísi ña mé'ñū ña'a san. ⁹ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña nguí san:

—Iō é tsixē'e ú nto ve. ¿Néé ntu é vā'á vii o ntuví dá iō dá'na? ¿Ō vii o é vā'á ne, ō vii o é kīni kaa? ¿O nakākú o ñā'a sán ne, o nākunaá o ña? —ka'an ña.

¹⁰ Ito díto Jesuu un ntíí ntíí ña ntoo diñi ña ne, dá kakā'an ñā ni ñatíí san:

—Katan nteén nta'a o —ka'an ña.

Kuān o dé nti'xe ñatí san ne, ura tsí i ntuvá'a nta'a ña. ¹¹ Ntá tsi ña ngui sán ne, dōo kúdiin ña. Eni ntu'u ña ntáka'an ña neé ntu é vii ñá ni Jēsuu.

Dā nakaxnúu Jesuu uxuvi ñá'a pustru ña
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Ntuvia tsikán ne, ku'é'en Jēsúu uun itsi xukū mí kúka'an ntá'ví ña. Nii niñú san kaka'an ntá'ví ña ni Xuva kō. ¹³ Dā tuví ne, kāna ñá un ntíí ntíí ña ntántikin ñá ne, da nākaxnúu ña uxuvi ñá'a xoo é vii i pustru ña. ¹⁴ Ña sá'a é nakaxnúu ña é vii ñá pustru ña: Simuun, ña e xntánteē ña é Pedru kunáni ña; ni Ándree, ení Simuun; ni Sántiau, Juuan, Felipe, Bartulume, ¹⁵ Mateu, Tumaa, ni Sántiau, i'xá Alfeu; ni Simuun, ña xntánteē ña é Zeloté di; ¹⁶ ni Júdā, ení Santiau; ni tuku Júdā, ná é vè'xi ñuú Iscariote, divi ña é diko ña Jēsuu.

Ñá tē nté kaa ña'a kanakuá'a Jesuu
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Dá kúntii Jesuu ni pústru ña xuku sán ne, íntísí ña mí není núu ne, ikán náataká nuu un ntíí ntíí ña'a, ña ntántikin ñá ne, ñá tē nté kaa ña'a san náataká nuu ña ntuvia tsikán di, ña é vè'xi da mí'i ká ñuú Judea ni Jerusaleén di, ni ñuú Tiru ni Síduun, ñuú é ntoo diñi ntute ñu'u kán. Xée ñá é kiní ña é kaka'an Jēsúu ne, é ntavá'a ña ña nēe kui'i ntákuvi ña. ¹⁸ Ña ntánto'o i é ñu'u é ña vá'á nima i ne, ntuvá'a ña di. ¹⁹ Dukuān ne, un ntíí ntíí ña'a san ncho tñn nta'a ña Jēsuu, tsí ini ña tsi dóo iō ñá é vii ña é ntavá'a ña un ntíí ntíí ña'a san.

Xoo e dñi i ne, xoo é ña dñi i
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Ito Jesuu ña ntini'i ña ne, dá kakā'an ñá ni ña:
—Nté kuān nte vá'á o iña nto é ña tuví neé iō nto, tsí kaduku ntée nto mí kadé kú'vé Xuva kō.

²¹ Nté kuān nte vá'á o iña nto é vevii é ntákakin nto, tsí rkontúvi ne, nta'a nto.

Nté kuān nte vá'á o iña nto é vevii ne, ntaéku nto, tsí rkontúvi ne, naxkuntée nto.

²² Nté kuān nte vá'á o iña nto dá ña ntío kue'en tsí ña'a sán nto, da tsoó mii ña ntó, da ntáka'an ntée ña nto, da ntánantii ní'ni ña nto tsi ntántikin ntó ko, xu'u é vè'xkúvi ú ñatíi. ²³ Na nākunuu dñi kue'en nima nto. Un tsi kantíta mii ntó e dóo dñi nto ntuvia dá kuan kōo vii ña ni ntó. Tsi divi ntó ne, ní'i nto ūun doméni é ta'xi Xuva kō. Tsi kuān o dé xení ñata ña, ña intóo nte ntúvi di'na, ni ña ka'án naa Xuva ko.

²⁴ Ntá tsi ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo kuika i, tsi é ní'i nto é intoo dñi nto.

²⁵ Ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo iō iña i vevii, tsí rkontúvi ne, dōo nto'o nto é ká'xi nto.

Ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo dñi i vevii, tsí rkontúvi ne, kueku nto ne, kuntuo nta'xa nto di.

²⁶ Ña ntá'vi ide ntú nto tē un ntíí ntíí ña'a sán ne, dōo vá'á ó ntáka'an ñá iña nto, tsí kuān o dé ña intóo kídaa ní ña é dotó tsi ntáka'an ña é ka'an ñá naa Xuva ko, ntá tsi ña te ntáa é ntáka'an ña.

Kuinima kó ña ntaínchu'vi ko
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Ntá tsi ntó'o e ntaíni nto ne, kaka'án u ni ntó: Kuinima ntó xoo é ña ntío i nto. Vá'a kō vii nto ní ña ntaínchu'vi ntó di. ²⁸ Nāxnuu viko nto ña é ntáka'an ntée nto. Kantá'vi ntó iña ña ntáka'an káni iña nto. ²⁹ Tē xoó ña'a kaxé'e nuu ña vinuu ntó ne, kué'e ntó tñnuu nto é ūun xo ká san di, na kué'é ka ñá di. Tē xoó ña'a kanaki'i nuu ña kutuun ntó ne, kué'e nto dū'nu ntó di, na kuni'i ña.

³⁰ Da xōo ka ña'a, ña é kaikan kudii neé ntio i ne, kué'e ntō. Te ki'i ña da neé ka iña ntō ne, ñá ku ntáka nto. ³¹ Vií nto ni tā'an nto vata ó ntio nto é vií ñá ni ntō.

³² Tē ntákuinima ntó da mii tsí ña é kákuinima í nto ne, ¿neé ntu sintiá'vi ni'i nto? Un tsi nté ña kini ntáa san kuān ó ntáde ña. ³³ Te vā'á o ntáde nto é da mii tsi ni ñá'a, ña é vā'á o ntáde ni ntō ne, ¿neé ntu sintiá'vi ni'i ntó di? Tsi un tsi nte ña kini ntáa sán ne, kuān ó ntáde ña di. ³⁴ Te xntii nto tā'an nto vata koo é na xntii ña ntō ne, ¿neé ntu sintiá'vi ni'i nto? Tsi ña kini ntáa sán ne, kuān o xntii ña tā'an ña vata koo é na xntii tā'an ña ña di. ³⁵ Ntá tsi nto'ó ne, kuinima ntó ña ntákune'u iní i ni ntō. Vá'a kōo vií nto ni ñá'a. Xntii nto tā'an nto é ña kuntétu nto te xntii ña ntō di. Kidáá ne, dóo ka'nu nuu i é ta'xi Xuva ko ntō. Kidáá ne, kuvi nti'xe nto i'xá Xuva kō, ña é dóo ka'nu. Tsi ña ña é dóo vā'á ó kade ña ni ña kini ntáa san, ña é ña iní é nakué'e sintiá'vi nta'a Xuva kō. ³⁶ Vata tsí o ntúnta'ví iní Xuva ko ntō ne, kuan tsi kōo ntunta'ví iní nto ta'an nto di.

*Ña ka'an ntée o ta'an kō
(Mt. 7:1-5)*

³⁷ Ná kú ka'an ntée nto ta'an nto. Dukuān ne, ñá ka'an ntée Xuva ko ntō di. Ná ku nakuítá ntó ta'an nto ne, dukuān ne, ñá nakuítá Xuva ko ntō di. Kada ka'nu iní nto ni tā'an nto ne, kuan kōo kada ka'nu iní Xuva ko ni ntō di. ³⁸ Vata tsí koo kué'e nto ne, kuan tsí koo ni'i nto. Kú'vé vā'á ni'i nto. Nakuédin nuu ña, nakidi nuu ña ne, kunuu tsitu kuē'en da nté nakuído káva. Tsi ña ña é kánakii kú'vé ntó ne, ña é ña iní é nakué'e sintiá'vi nta'a Xuva kō.

³⁹ Kidáá ne, nañé'ē ñá ña'a san nté koo vií ña, kaka'an ña:

—¿Vá kúvi ntu vií uun ña kuāá san nañé'e ñá tuku ña kuāa mí'i kī'in ña? ¿Ñá ntu kó'xo nuu ña ntuvi ñá xavi? ⁴⁰ Nté uun ña kanakuā'a sán ne, ñá tē ká'nu ña'a ña vata kaa mastru ña. Ntá tsi tē ntí'í kútu'vé ña ne, kudadi ña ni mastru ña.

⁴¹ ¿Nté kui kaiton ntun xáka útun é nūu ntuxnúu tā'an o? Tsi nte ña káinin ntu'u é nūu ntuxnúu mii ó. ⁴² Tē ña káinin ntu'u é nūu ntuxnúu mii ó ne, ¿nté kui dóto tsí kaka'an ntún ni tā'an o é na tā'xi ña nuu ña é natávan xáka útun é nūu ntuxnúu ña? Divin é dá mii tsi rki xaa o ntéku é káka'an ne, di'na natávan ntu'u é nūu ntuxnúu mii ó vata koo é kúvi kinin vā'an é natávan xáka útun é nūu ntuxnúu tā'an o.

*Tē kú kiti i, kutuni ko neé utun
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)*

⁴³ Ná túvi utun vā'a é káta'xi kiti é ña vā'á. Nté utun ña vā'á san ña katá'xi kiti é vā'a. ⁴⁴ Da neé ka kutin, kutuni ko neé utun dá kakii kiti i. Ná kakii igú san utun iñu, nté ña kakii tinti'ó san má xuku iñu. ⁴⁵ Natii, ña é vā'á ne, kaka'an ña nee é vā'a, tsí nuu é vā'á san nima ña. Natii, ña é kini kaa ne, kaka'an ña é kini kaa, tsí nuu é kini kaa nima ña. Tū'un é kákene xu'u ña ne, nima ñá kakene.

*Uvi núu i etí vi'i
(Mt. 7:24-27)*

⁴⁶ ¿Nté kui nuu nuu xntu ntáka'an nto tsí xu'u é Tó'o ntō ne, ntá tsi ña ntáde ntaa nto nee é káka'an u ni ntō? ⁴⁷ Ka'an u ni ntō xoo é kantikin ntí'xe i ko, xoo é katekú nti'xe i ne, kade ntaa é káka'an u. ⁴⁸ Nā sá'á ne, vata kaa uun ñatii, ña é kaxntitsi vi'i sán ne, di'na kaete nuu kunū ñá ne, xtuví ñá eti i san nú xūu. Dá é'nu ntute sán ne, dóo ntii duku ntée vi'i san. Ntá tsi ña ni kuvi kantá nuu, tsi dóo kutú tuví eti i. ⁴⁹ Xoo ña'a é katekú i ntá tsi ña te kade ntaa ña é káka'an u ni ña ne, vata kaa uun natii, na é xntitsi vi'i i da mii tsi nú ñu'u sán ne; nté ña ni de vā'a na etí vi'i sán ne, dá é'nu ntute sán ne, dóo ntii duku ntée ne, uun ito tsi nántatsin á vi'i san —ka'an Jéssuu.

7

*Dā ntavá'a Jesuu ña kade tsiñu iña sntadun, ña ñuú Roma
(Mt. 8:5-13)*

¹ Dā kúvi ka'an Jesuu ni ñá'a sán ne, kué'en ña ñuú Capernau. ² Ikān tuví uun ñá'ā tó'ō sntadun, ña ñuú Roma. Tuví uun ña kade tsiñu iña ña, ña e dóo ntio ña ne, dóo nchokuví ña. E dóko sá kúvi ñá. ³ Da téku tó'ō sntadún san tsi ntáka'an ñá'a san iña Jesuú ne, taxnúu ña ñata, ña odo núu ña Israee, e kíkakan ñá dā xe'e nta'a Jesuu é na kí'in ña, kintavá'a ña ña kade tsiñu san. ⁴ Dā xee ñátā san mí tuví Jesuú ne, ntáka'an ñá ni ñá:

—Vii nto da xe'e, xntii kudii nto tó'ō sntadún san, tsi dóo va'á ña'a ña, ⁵ tsi dóo kakuinima ñá ñuú kō ne, mii ñá xntítsi ña vi'i mí ntánataká nuu ña ñuú nti —ka'an ña.

⁶ Kidáā ne, kué'en Jēsuu ni ñátā san. Ntá tsi dóko sá xee ña nú vi'i ña kán né, taxnúu tó'ō sntadún san ña dóo vá'a tiin ni'i ñá é kúka'an ñá ni ñá:

—Tō'ó, ñá tē nté sa vá'a ña'a u é kuíta ntí'xin nto nú vi'i ko. ⁷ Ntē ña te nté sa vá'a ña'a u é xéé u un tsi nte mí tuví nto, kuini ko. Ntá tsi te mii tsí é ká'an ntó ne, ntúv'á'a ña kade tsiñu iña ko. ⁸ Tsí xu'ú ne, ío tó'ō kó di, ña odo núu iña ko ne, dóo titín sntadún ko é odo núu ú iña ñá di, é kátee tsiñu u ña nēe é vii ña. Te ká'án u ni ñá é kí'in ñá ne, kí'in ñá. Te ká'án u ni ñá é na kí'xi ña ne, kí'xi ña. Te taxnúu ú ña ntáde tsiñu iña ko é vii ña sá'a ne, vii ña —ka'an tó'ō sntadún san.

⁹ Koó dā kúdu'va Jesuu da téku ña sá'ā. Kaito ña un ntí ntí ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Nuu é ntaā i é káka'án u: Váta kíni u nté uun ña'a ña Israee é vata kaa ñatíi sá'a e dóo kanuu ini ña ko —ka'an Jēsuu.

¹⁰ Dā náxee ña e táxnúu tó'ō sntadún san nú vi'i ña kán ne, é ntúv'á'a tsi ña kade tsiñu iña ña.

Nantóto Jesuu i'xá ñadĩ'i kii

¹¹ Rkontúví ne, kué'en Jēsuu uun ñuu é nani Nāiin. Kué'en ña ni ña ntini'i ñá ne, ñá tē nté kaa ña'a kue'en ña, kuntikān ñá ña di. ¹² Dā xee étsin ña mí kí'ví ña má ñuú san ne, vé'xi ñá'a, ña odo ñá xi'i e kík'u'xi ña ña. Ná te da dīi ña má ñuú san íntikin ñá ña di. Ntāii, ña xi'í san ne, kuan tsí kaa uun kudii ña i'xá ñadĩ'i kii san. ¹³ Dā íni Jesuu ñadĩ'í san ne, ntúnta'ví ini ña ña, kaka'an ña:

—Ña kuékūn kan —ka'an ña.

¹⁴ Kidáā ne, kué'en étsin ña ne, dā tūn nta'a ña chidō sán ne, íntāni dá'na ña. Kidáā ne, kaka'an Jēsuu ni ñá xi'í san:

—Xu'ú kaka'án u ni ō ne: ¡Nakuntítsin! —ka'an ña.

¹⁵ Ura tsí i nakuntítsi ña xi'í san ne, eni ntu'u ñá náka'an ña. Jesuú ne, ntáda ña ña kuenta ntá'a di'i ñá. ¹⁶ Dā íni ña'a sán é kuān o dé Jesuú ne, dóo u'ví ña, un ntí ntí ñá ne, eni ntu'u ñá nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, ntáka'an ña:

—Tsí uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko, ña e dóo ka'nu ne, é xee díto ña mí ntóo ō ve. Tsí Xuva kō ne, xéé ña ñuú kō é xntii ña kō —ka'an ñá'a san.

¹⁷ Dá kanñi ñuú Judea ni diñi í kūtuni ña nté ō dé Jesuu.

*Ña táxnúu Juaan Bautista
(Mt. 11:2-19)*

¹⁸ Nā ntántikin Juaan Bautistá ne, ntaā ña ni ña un ntí ntí nuu i nté ō dé Jesuu. Kidáā né, kāna Juaán san uvi ñá'a, ña ntántikin ñá ne, ¹⁹ dā táxnúu ña ña nta'a Jesuu é tsixe'e ña te divi ntí'xe ña ña é kí'xi sán ne, o te kuntētu ká ña uun ká tuku ñá'a. ²⁰ Nā e táxnúu Juaán san ne, xéé étsin ña, ntáka'an ñá ni Jēsuu:

—Taxnū Juan Bautistá ntí é tsixe'e ntí te ðivi nto ñā é kī'xi sán ne, o kuntētu ká nti uun ká tuku ñá'a —ka'an ñā.

²¹ Ura dú'va tsi i ne, ñā tē nté kaa ñā'a ntavá'a Jesuu, ñā e ntákuví kuil'í san, nī ñā e ntánto'o i, nī ñā é ñū'ú é ñā vā'ā nima í di. Titín ñā kuāā nāxi'í nuu ñā di. ²² Kidāā ne, nantíko kóo Jesuu, kaká'an ñā nī ñā táxnuu Juaán san:

—Kue'ēn ntó, kuka'an ntó nī Juan nee é íni nto, nee é téku nto. Ntaa nto ni ñā tsi ñā kuāā ne, é nāxi'í ntuxnūú ñā; ñā natín i ne, é nākaka ñā; ñā ntánako'xo kúñu i ne, é ntūntoo ñā kuil'í ñā; ñā lo'ō ne, é nātekú ñā; ñā xi'í ne, é ntóto ñā; ñā ntā'ví ne, é tēkú ñā tú'ūn é vā'á san nté koo nakáku ñā. ²³ ¡Nté kuí vā'á ó xoo ñā'a, ñā é ñā nativi iní i é kantikín ko! —ka'an Jéssuu ni ñā.

²⁴ Dā kunú'u ñā táxnuu Juaán san ne, eni ntu'u Jéssuu kaká'an ñā ni ñā'a san iñā Juaán san, kaka'an ñā:

—¿Néé ntu ixkoto ditó nto ñuu itsí kán? ¿Vá ñe'e ntú nto é ixkoto nto uun ñatíi, ñā é dotó tsi kaka'an, vata kaa uun choo é kākantá nuu dá kadūku tátsin?

²⁵ ¿Néé ntu ixkoto nto? ¿Vá ixkoto ntú nto uun ñatíi, ñā e dóo va'á doo i? É íni nto tsi ñā e dóo va'á doo i, ñā é iō ntí'i da néé ka tsi é ntio i ne, ñā tē ñuu itsí kán ñu'u ñā, tsi nú vi'í rei kan ntóo ñā. ²⁶ ¿Néé ntu ixkoto nto? ¿Ikkoto ntú nto uun ñā'a ñā ka'án naa Xuva ko? Nuú é ntaā i tsi ðivi ñā ne, kaka'an ñā naa Xuva ko, ntá tsi díi díi ka ka'nu ñā'a ñā é ñā ka'án naa Xuva ko. ²⁷ Tsi ðivi ñā é úve na'a iñā ñā Tú'un Xuva kō mí kaká'an:

Taxnū u uun ñā'a, ñā é kun'í tú'ūn san, di'na dá xeen, vata koo é nākoo tú've ñā itsí o.

Kuān ó uve na'a. ²⁸ Kaka'án u ni ntó tsi é un ntí'i ñatíi, ñā ntóo ñuxiví san ne, nté uun ñā ñā te dóo na'nu ñā'a ñā vata kaa Juaán san. Ntá tsi ñā é kāduku ntéé mí kadé kú've Xuva kō ne, kuān te é díi ka dutsi ntaa ñā ne, díi ka na'nu ñā'a ká ñā é Juaán san.

²⁹ Un ntíi ntíi ñā tekú i é kākā'an Juaán san ne, ede ntaa ñā é kākā'an Xúva kō. Un tsi nte ñā ntaido diu'un xōo iñā ñūú Romá san di itsi ntute ñā nta'a Juaán san ne, ³⁰ ntá tsi ñā fariseú san nī mastrú leí san ne, ñā ni ntío ñā é nakútsi ntute Juaán san ñā ne, kuān o nantii ní'ni ñā é vā'a koo vii Xuva ko ni ñā.

³¹ ¿Nté ntu koo ntada dadíi ú ñā ntoo vevii? ¿Nté ntu ntáa ñā? ³² Vata ntáa i'xá kuetsí é ntóo nu á'vi i, ntánadiki, é un tsi ntákachu'u ni tá'an i: “Nakuekú ntí choo, ntá tsi nté uun nto ñā ni ite'e ntó. Íta nta'xa ntí ne, nté uun nto ñā ní éku nto”, xkoó ka'an i'xá san. Kuān ntáa ñā ntóo vevii di, ³³ tsi vé'xi Juan Bautista é nté ñā kaé'xi ñā tañú'u ne, nté ñā kaxi'í ñā ntute tinti'ó di ne, ntákā'an nto tsi nuu é ñā vā'ā nima ñā. ³⁴ Kidāā ne, xéé u, xu'u é vèxkúvi ú ñatíi. Xu'ú ne, kae'xí u, kaxi'í u ne, da ntákā'an nto tsi dóo kue'e kae'xí u, dōo kue'e kaxi'í u. Ntákā'an nto di tsi xu'ú ne, dōo vā'a tiin ú nī ñā kiní ntáa, nī ñā ntaido diu'un xōo iñā ñūú Romá di. ³⁵ Ntá tsi kutuni xoo é ki'in iní ntí'xe i te kīn o rkontúvi nté koo kuví —ka'an Jéssuu ni ñā.

Dá tūví Jesuu nú vi'í Sīmuun

³⁶ Uun ñā'a, ñā fariseú ne, kána ñā Jesuu é kika'xí ñā nú vi'í ñā kán. Dā xee ñā ne, ítūví ñā nú mesa kan. ³⁷ Kidāā ne, xéé uun ñadí'í, ñā ñūú ikán, ñā e dóo iō kuetsí ne, da kutuni ñā tsi tūví Jesuu nú vi'í ñā fariseú san ne, xéé ñā, ni'í ñā uun xuxu e kúvi xuu é nani alābastru é nūu tsitu cho'o vídin. ³⁸ Ítūví ñā nú dí'in Jesuu, kaéku ñā ne, nākate ñā dí'in Jéssuu ntuté nūú ñā. Kidāā né, ídi ñā naítsi ñā dí'in ñā, da tánuu ñā dí'in ñā ne, dá da'ví ñā dí'in ñā cho'o vídin san. ³⁹ Ñā fariseu, ñā kána Jesuu ne, dá íni ñā sá'ā né, dē kuení ñā: “Té dí'ña kaka'an ntí'xe naa Xuva kō ñatíi sa'a ne, kutuni ñā nee ñā'a ñadí'í sa'a, ñā katíin nta'a ñā. Tsi ñadí'í sa'a ne, dóo iō kuetsí ñā.” Kuan ó dé kuení ñā. ⁴⁰ Kidāā ne, kaka'an Jéssuu ni ñā fariseú san:

—Simuún, iō kúdii é ká'án u ni ō —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an fáriseú san:

—Ká'an ntō, Mastrú —ka'an ña.

⁴¹ Ne dá kantáa Jesuu ni ña, kaka'an ña:

—Uvi ñá'a ñatíi itá nuu ña diu'un é naki'i ntée ña iña ñá kuiká san ne, uun ña'a ña ne, ú'ün sientu diú'un kuí'xín san itá nuu ña. Ña uun ña'a sán ne, úvi díko u'xi tsi. ⁴² Ña ni kúvi ntá'vi ña diu'un é naki'i ntée ña ne, íde ña da xe'e nákadí ñá kuenta é itá nuu ña ntuvi ña. Ká'an nto ve: ¿Xoo é ntuvi i é díi ka kuinima í ña kuiká san? —ka'an ña.

⁴³ Kidáa ne, kaka'an Símuún san:

—Vata te ñatíi, ña é díi ka kué'e itá nuu san —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu:

—Vá'a o é káka'an —ka'an ña.

⁴⁴ Kidáa ne, kaito Jesuu ñádrí'í san ne, dá kaká'an ñá ni Símuun:

—Koton ñádrí'í sa'a. Xu'ú ne, xéé u nú vi'i ō né, ntē ña ni ta'xin ntute é ntōo dí'ín ko. Ntá tsi ñádrí'í sa'a ne, nakate ña dí'ín kó ntute núu ña ne, idi mii ña naítsi ña. ⁴⁵ Ntē ña ni é'xin xu'u kó vata xkoó ini o ne, ntá tsi ñádrí'í sa'a ne, un tsi nte dá xee ú ne, katanuu ña dí'ín ko. ⁴⁶ Ntē ña ni dá'vin díkí ko nté un siin aseté san. Ntá tsi divi ña ne, dá'vi ña dí'ín ko cho'vó vídin. ⁴⁷ Dukuān é káka'án u tsí kuān te ñá tē nté kaa kue'e kuétsi ña iō ne, ntá tsi kutuni tsí e dé ka'nu iní Xuva ko ni ña, tsi dóo kuínima ña. Ntá tsi ña'a, ña é dutsi kúdii e ntáde ka'nu iní o ni ña ne, un sñin kudíi kakuinima ñá kō —ka'an ña.

⁴⁸ Kidáa ne, kaka'an ñá ni ñádrí'í san:

—É dē ka'nu iní u ni ō kuétsi ō —ka'an ña.

⁴⁹ Ña'a, ña é vexká'xi ni ña ne, eni ntu'u ña ntátsixe'e ña:

—¿Xoo ntú ñá'a ña sá'a, é un tsi nte kuétsi ñá'a san kade ka'nu iní ña ni ñá? —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ñá ni ñádrí'í san:

—Tsi kuínti'xe o Xuva kō ne, é ntūvá'a nima ó ve. Va vá'a tsi kué'én ve, ñá ku kadá kuení ka o —ka'an Jéssu ni ña.

8

Ñádrí'í, ña e xntíi Jéssu

¹ Rkontúvi da kúvi sá'a ne, kaika Jesuu ta'án ñuu ta'án ñuu, kaka'an ntódo ñá tú'un iña Xuva ko nté o kadē kú'vē ña. Uxúvi ñá'a pustrú san ntini'í ña ñá di. ² Iō ñádrí'í ne, ntikín ñá ña, ña é ntavá'a ña é ñu'u é ña vá'a san nima í nī ña é ntuvá'a kuí'i e ntákuví i. Ñádrí'í san ne: María Magdalena nani ña, ña e ntíi u'xe é ña vá'a nima í, ³ nī Juana, ñádrí'í ñá nani Cūsa, ña dé tsiñu iña Herodé; ñá nani Sūsaná ne, nī ña te da díi ka ñádrí'í, kue'en ñá vata koo é xntíi ña ña nēe é ió iña ña.

Dá ntáa Jesuu iña ña katá'xi tata

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Ná te da díi ña'a kíi ña ñuu ña é kiní ñá Jesuu. Dōo táka nuu ña'a sán ne, kidáa ne, ntáa Jesuu ni ña uun nuu i, kaka'an ña:

⁵ —Uun ñatíi, ña kata'xi tatá ne, kué'en ña kúta'xí ña tatá ña. Uun itsi ne, kó'xo ntíkin san itsi kán ne, ixkanúu ña'a sán ne, e'xi láa sán di. ⁶ Uun itsi xtuku ne, kó'xō tuku ntíkin san ne'u xuú san ne, dá kéne ne, ura tsí xi'í díi, tsí kakunaá ntute mí kó'xo. ⁷ Kó'xō xtuku ntíkin san má kú'u iñu kán. E'nu dadíi ní xuku íñu sán ne, ítávi núu kue'en xúku íñu san i ne, xí'í di. ⁸ Ntá tsi uun itsi xtuku ne, kó'xō nuu ntíkin san íñu vā'a. Kidáa ne, e'nu né, dōo vá'a kúvi. Kíi te un sientu kítí i é un é un ditsin i —ka'an ña.

Sá'a káka'an Jéssu ne, nī kué'en ini ña kaka'an ña:

—¡Te iō lo'xo ntó ne, kini nto! —ka'an ña.

*¿Nté kui nuu xntu i sá'a kāntaa ña?
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)*

⁹ Kidáa né, tsixe'e ña ntini'i ña ña neé kani tú'un nuu i sá'a é kaka'an ña.
¹⁰ Ne, kaka'an Jéssu:

—É ta'xi Xuva kō é kütuni ntó nuu i e dóo xū'ú iō iña i mí kadē kú'vē ña. Ntá tsi ña nguī sán ne, dá kantaa ú ni ña nuu i sá'a ne, ntaito ña ne, o ntaíni ña, ntá tsi ña kí'in diki ña neé kani tú'un.

*Kantada ntaa Jéssu neé kani tú'un nuu i iña ñá kata'xi tata
(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)*

¹¹ 'Nuu i sá'a ne, kani tú'un: Ntíkin san ne, diví é vata kaa tú'un Xuva kō.
¹² Uun itsi mí kakó'xo ntikin san itsi kán ne, kani tú'un vata ntáa ña'a, ña téku i, ntá tsi vé'xi tó'ō é ña vá'a san, véxnaki'i tú'un Xuva kō é ñu'u nima ñá'a san vata koo é ña kuinti'xe ña, vata koo é ña nakáku ña. ¹³ Mi ko'xó nuu ntikin san ne'u xuú san ne, vata ntáa ña'a, ña e dóo díní i é kátekú i tú'un Xuva kō ne, kuinti'xe ña, ntá tsi ña kué'e ni kuinti'xe ña. Vata ntáa utun é ña tuvi kué'e xó'ó i ntáa ña. Kuinti'xe ña é uun da'na. Ntá tsi ntuvi dá kátaan núu ña ne, kaxtuví xio ña tú'un Xuva kō. ¹⁴ Mí ko'xó nuu ntikin san má xúku íñu sán ne, vata ntáa ña'a, ña e téku i tú'un sán ne, dukuan dukuán sá ne, kakunáa iní ña. Tsi é túku e túku é kadē kuení ña: é ní'i ñá diu'un, é víi ñá nee iña é ntio ña ne, dukuán ña kaxio vá'a iña ña. Vata ntáa utun é ña ka'é'nu vá'a kiti i ntáa ña. ¹⁵ Ntá tsi mí koo ntikin sán ñu'u va'á ne, vata ntáa ña'a, ñá iō nima vá'a i ne, é iō tu'vé ña é kíni ña tú'un Xuva kō, é víi ñá kuenta tú'un san. Ná nātivi iní ña. Vata ntáa utun e dóo vá'a kakii kiti i san ntáa ña —ka'an Jéssu ni ña.

*Kantaa ña nuu i iña ñú'u
(Mr. 4:21-25)*

¹⁶ Kidáa ne, kantaa ña ni ña nuu i iña ñú'u é nāxi'í nuu, kaka'an ña:
—Nté uun xoxo tuún i ñu'ú san ne, dá dá'ví nuu. Nté ña xtuví ña má itó ña. Tsi xnteku dukún ña vata koo é nāxi'í nuu kanī má ví'i kán. ¹⁷ Vata tsi kaa nuu i sá'a ne, ña tūvī nee iña é kutuví xu'u é ña nātídito, nté uun nuu i é iō xu'u é ña kíni o rkontúvi, tsi dá mī é nātídito.

¹⁸ 'Dukuán ne, kini va'á nto tú'un é kā'án u, tsi ña'a, ñá iō iña í ne, ní'i ká ña. Ntá tsi ña é ña tuvi iña í ne, nakuido nteé ña un tsi nté nuu i é kuini ña é iō iña ña —ka'an Jéssu ni ñá'a san.

*Di'i Jéssu ni ení ña
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)*

¹⁹ Kidáa ne, xée di'i Jéssu ni ení ña. Ntá tsi ña ni kuví xée ētsin ña mí tuvi Jéssu, tsí ña te nté kaa ña'a ntoo ña. ²⁰ Kidáa ne, xée uun ña'a, kaka'an ñá ni Jéssu:

—Di'i nto ni ení ntó ne, ntáñi ntée ña nto kí'i kán é ncho kíni ña nto —ka'an ña.

²¹ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Xoo é katekú i tú'un Xuva kō ne, kade ntaa tú'un ña, diví ña é di'í kó ni ení ko ni tā'an ko —ka'an ña.

*Dā teé da'na Jesuu tátsin ni ntúte miní
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)*

²² Uun ntuvi ne, ínuu Jesuu tún ntóo ni ña ntini'i ña, kaka'an ña:

—Xio diñi ntute san kí'in o ve —ka'an ña.

Kué'en ña kidaa. ²³ Da ntaíta nti'xin ña nu ntuté san ne, kidi Jéssu. Kidáa ne, un ntii tsi vé'xi tatsín san mé'ñu ntute san. Iñi ntú'u nátsitu tun ntóo san ntute

ne, dókō sá ni tēni ña. ²⁴ Kidáá ne, kué'en ña kūnantoto ña Jéssu, kaka'an ñá ni ñá:

—¡Mastru! ¡Mastru! ¡Dóko sá tēni o! —ka'an ña.

Nákuntĩsi Jesuú ne, kaka'an ña é nākoó da'na tátsin san ni ntúte é kánakuntáñi ntaa. Ura tsí i xio kadin ne, diin diin sa kúvi. ²⁵ Kidáá ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñá:

—¿Ntē kuí ntaú'vĩ ntú nto? ¿Mí'i ntu kué'en é ntákuinti'xe nto? —ka'an ña.

Ntá tsi ña ntini'i ña né, dōo u'ví ña. Koó dā kúdu'va ini ña, ntáka'an ñá xe un xé un ñá:

—¿Xoó ña'a ntu ña sá'a, ña é káka'an ni tátsin san ni ntúte san é nākoó kadin ne, ura tsí i xio kadin nti'xe? ¡Un tsi nte tátsin san ni ntúte san kade ntaa é káka'an ña! —ka'an ña.

Ña ñuú Gadara, ñá ñu'u é ña vá'ā nima i
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Kidáá ne, xée ña ñuú Gadara é tuví tuku diñi ntute é ñuú Galilea. ²⁷ Ntĩ Jesuú diñi ntute sán ne, ikan tsi vè'xí uun ñatĩ, ña má ñuú san, ña é ñu'u é ña vá'ā nima i. Ñá te dā vevii é ña te nuú ká ña du'nu ña; ntē ña te tívĩ ká ña nú ví'i ña kán. Da ñi kué'en tsí kapusantu kán nuu ña. ²⁸ Dā íni ña Jesuú ne, nákunchĩ ntaa ñá nuu ña ne, un ntĩ tsí kéne ña, kaka'an ña:

—¿Neé ntu kaduku nteé nto íñá ko, Jesuú, i'xá Xuva kō, ña tuví e dukún kán? ¡Vĩi nto da xe'e, ñá ku kini nteé ntó ko! —ka'an é ña vá'ā san ni Jéssu.

²⁹ Kuan o ka'an ña, tsí Jesuú ne, kaka'an ñá ni é ña vá'ā san é na ntĩ nima ñatĩ san. Dóo ki'in ito kúk'i'ví é ña vá'ā san nima ñá, kuān te ntáki'ni ña'a san nta'a ña ni d'f'ín ña kadená ne, kanaki'i tu'un, tsí e ña vá'ā sán ne, kaxntĩ ña da tí e kúnu ña é k'f'ín ña ñuú itsi. ³⁰ Ntá tsi Jesuú ne, tsixe'e ña:

—¿Ntē ntú nanin? —ka'an ña.

—Nt'i'í ne, Ligiun naní nti —ka'an.

Kuan o ka'an ña, tsí ña te da dí e ña vá'ā san é ñu'u nima ña. ³¹ Íkán é ña vá'ā san nta'a Jéssu é ña taxnuu ña í ini totsín kan. ³² Da'a san ne, ñá tē nté kaa ñu'u kútsin san ntaé'xí tí xuku san ne, ntáka'an é ña vá'ā san te kúvi nti'ví nima kútsin san. Jesuú ne, xe'e ña itsi. ³³ Kidáá ne, ntĩ é ña vá'ā san nima ñatĩ san ne, dā kúk'i'ví nima kútsin san. Kidáá né, ínu kútsin san, kue'en tí un tsi nte mí nuu ntute san ne, ikan tsi tēni nti'í ti.

³⁴ Ña e ntáde kuenta kútsin san ne, dā íni ña nte o kúvi ne, kué'en ñá, koo da ntaínu ña, kuntaá ña ni ña ntoo má ñuú san ní ña ntoo má kú'u kan nté o kúvi.

³⁵ Ña'a sán ne, ntĩ ña, kukoto díto ña nté o kúvi. Dā xee ña mí tuví Jesuú ne, ikān tuví tixi ñatĩ san nú d'f'ín Jesuú, ña e ntĩ é ña vá'ā san nima i. E nākunū ña du'nu ña ne, e vá'ā o kadē kuení ña. Kidáá né, dōo u'ví ña'a san. ³⁶ Ña é íni nte o kúvi ne, ntántaa ña nté o ntuvá'a ña é ñu'u é ña vá'ā sán nima i. ³⁷ Un ntĩ ntĩ ña ñuú Gadara ne, eni ntu'u ña ntaíkan ña da xe'e é na ntāka Jesuú ñuú ña, tsi dōo ntaú'ví ña. Dukuān ne, nākunū Jesuú tún ntōo san ne, dā kunú'u ña.

³⁸ Ñatĩ, ña e ntĩ é ña vá'ā sán nima í ne, kaka'an ña é k'f'ín ñá ni Jéssu. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñá é na kutuví ña. Kaka'an ña:

³⁹ —Kunú'un nú ví'i o ve, ntaan ni ñá'a san nté o dé Xuva ko ni o —ka'an Jéssu.

Kidáá ne, kué'en ñatĩ san, kuntáa ña ni ñá'a san da kánñi má ñuú san nté o dé Jéssu ni ña.

Diókō Jairu, ni ñad'f'i, ña tñn nta'a dū'nu Jéssu
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Ntá tsi dā náxee Jesuú tuku diñi ntute sán ne, ñá tē nté kaa diní ña'a san e náxee ña, tsí un ntĩ ntĩ ña'a san ntantétu ña ña. ⁴¹ Ikan tsí xeé uun ñatĩ,

ñá nanī Jairu, ña odo nūu iña vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. Ña sá'á ne, nakutuvi nteí ñá nú dī'ín Jesuu ne, kaikan ñá da xe'e nta'a Jesuu é kí'ín ña nú vi'i ña kán. ⁴² Kuan tsi kaa uun a dióko ñá né, ío tun te ūxuvi kuiá tun ne, dóko sá kúvi tun.

Kidáa ne, kué'en Jesuu ne, ñá tē nté kaa ña'a ntántikin ñá ña. Un tsi ta'u nuu ña mé'ñu ña'a san. ⁴³ Ikán nuu ta'án uun ñadī'i, ña é ña kaxio da'na é kaeti niñi ña. É uxuvi kuiá é kuān ó kanto'o ña ne, é dōo kue'e diu'un nantī'i ña nī medīkū. É nantī'i ñá é un ntī'i é ío iña ña ne, nté ña ni ntuvá'a ña. ⁴⁴ Ñadī'i sa'á ne, xéé ētsin ña ata Jēsuu. Tīin nta'a ña ntéte du'nu Jēsuú ne, ura tsí i ntuvá'a ña é kaeti niñi ña. ⁴⁵ Kidáa né, tsixe'e Jēsuu ñá'a san:

—¿Xoó ntu tīin nta'a i ko? —ka'an ña.

Un ntīi ntīi ñá ne, ntáka'an ña tsí ña te divi ña e tīin nta'a ña ña. Pedrú san ne, kaka'an ña:

—Mastrú, un ntīi ntīi ña'a san ntánata'u nūu ña nto ne, ntátsi'i ntido ña nto —ka'an ña.

⁴⁶ Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an xtúku ña:

—Ío xoo tīin nta'a i ko. Tsí kutuní ko tsí kúvi ntuvá'a ña —ka'an ña.

⁴⁷ Dā kutuní ñadī'i san tsí ña kúvi kuxu'ú ña ne, koó da kánī'i ña, nakunchíti ña nú dī'ín Jesuu. Kidáa ne, kaka'an ña mé'ñu un ntīi ntīi ña'a san tsí ío nuu i é tīin nta'a ña Jēsuú ne, kaka'an ña tsí ura tsi ntuvá'a ña. ⁴⁸ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—I'xá ko, é ntuvá'an ve, tsí nuu é ntaā i e kuínti'xe o ko. Vā'a vá'a tsi koo kunú'un ve —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an dúkuan Jēsuu dá xéé uun ña'a, ñá nī'i tú'ún iña ñá odo nūu iña vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, kaka'an ña:

—Dióko nto ne, e xī'i ñá. Nā ku nāteku du'xén ka nto mastrú san —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi téku Jesuu ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ñá ku u'vi o. Mii tsí é kuínti'xe o ne, ntuvá'a dióko o —ka'an ña.

⁵¹ Kidáa né, dā xee ña nú vi'i ña kán ne, ñá ni xē'é Jesuu é kí'vi nté uun ña'a; mii tsí Pedru ni Sántiau ni Juaán san, ni uva i'xá san ni dī'i i. ⁵² Un ntīi ntīi ñá ntoo sán ne, ntaéku ña, tsí é xī'i i'xá san. Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ña kuéku ká nto, tsi tá'nu kúdií san ne, ñá te ni xī'i tun, tsí kúdií kakidí tun —ka'an ña.

⁵³ Un ntīi ntīi ñá xkuntée ña ña, tsi íni ñá'a san tsi é xī'i ntī'xe a i'xá san.

⁵⁴ Kidáa ne, kárkāa Jesuu nta'a i ne, un ntīi tsi kaka'an ña:

—¡Tā'nú kudii, nakuntítsin! —ka'an ña.

⁵⁵ Ura tsí i ntóto tún ne, nākuntítsi tun ne, kaka'an Jēsuú é na kué'é ña é ká'xí tun. ⁵⁶ Uvā tún ni dī'i tún ne, koó dā kúdu'va ña é kuan o kúvi. Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ña é ña ká'an ñá ní nté uun ña'a san nté o kúvi ntóto tun.

9

Dā táxnūu Jesuu pustru ña e kka'an ntódo ña tú'un Xuva kō (Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Jesuu ne, nātáká nuu ña uxuvi ñá'a ña ntini'i ña ne, xé'e ña é kúvi vií ña kada kú'vē ña iña é ña vá'a san é nakuitā ñá i, nī é kúvi vií ña ntavá'a ña ña'a san da nēé ka nuu ku'i e ntákuvi ña. ² Taxnūu ña ña é kika'an ntódo ña tú'ún iña i mí kadē kú'vē Xuva ko, nī é ntavá'a ña ña nchokuvi. ³ Kaka'an ñá ni ña:

—Ñá kū neé kuido nto é kí'ín ntó itsi kán; nté tatūn, nté itin, nté tāñú'ū, nté diu'un, nté uun na'a du'nu nto ña kuni'i nto. ⁴ Dā mí'i ká vi'i mí xéé ntó ne, kuntōo nto un tsi da nté ntáka nto ñuú san. ⁵ Dā mí'i ká ñuú san mí ña ntío ña é kuntōo nto ne, ntaka nto ikán ne, nakidi nto xáka dī'ín nto vata koo é kuni'i ña

kuenta é nakūnaá mii ñā kúñu ñā é ñā ni ntío ñā tú'un Xuva kō —ka'an Jesús ni ñā.

⁶ Kidáa ne, kué'en ñā, ita ntí'xin ñā ta'án ñuu ta'án ñuu, ntáka'an ñā tú'ün é vā'á san nté koo nakáku ñā'a san ne, dā mí'i ka mí kué'en ñā ne, ntavá'a ñā ñā nchokuvi.

Dā kudana iní Heródē
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Rei Heródē né, tēkú ñā e ntáka'an ñā'a san iña Jesús é un ntí'i nūu i é kade ñā ne, un tsi kúdana iní ñā, tsí iō ñā ne, ntáka'an ñā tsí Juaan Bautistá ne, é ntōto ñā ve é xi'i ñā. ⁸ Iō ñā ne, ntáka'an ñā tsí é ntíi díto ñā ka'án naa Xuva ko, ñā nani Eliá ne, iō ñā di ne, ntáka'an ñā tsí ñā ka'án naa Xuva ko, ñā ntívú dí ne, e ntóto ñā. ⁹ Kidáa ne, kaka'an Heródē san:

—Tsi xu'u ntu ku é taxnúu u é ka'nté ñā díki Juaán san ne, ¿xōo ntú ñā'a ñā tsikán kuān, e dóo katekú ko é ñā te nté kaa nuu i é kade ñā? —ka'an ñā.

Dukuān né, ntukū nuu ini Heródē san nté koo kiní ñā Jesús.

Dā xe'é Jesuu é kā'xí u'un míl ñā'a
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Dā náxee ñā ntini'i ñā ne, ntaa ñā ni Jesús nté o dé ñā. Kidáa ne, kue'en ní'i xio Jesuu san ñā ntini'i ñā uun ñuu é nani Bětsaida. ¹¹ Ntá tsi dā kútuni ñā'ā sán ne, íntikín ñā Jesús. Jesuu san ne, dōo vā'a o dé ñā ni ñā, kaka'an ñā ni ñā iña mí kadé kú've Xuva kō ne, ntavá'a ñā ñā nchokuvi.

¹² Dā kuáa ne, xée etsin ñā ntini'i ñā san mí tuví Jesús, ntáka'an ñā:

—Ká'an nto ni ñā'a san, na k'ín ñā, kintúku ñā mí kuntoo da'na ñā ne, na kintúku ñā é ka'xí ñā da mí'i ká ñuu é ntoo étsin i'a. Tsi i'a ne, ñā tuví nee iñā iō kue'en tsi é ka'xí ñā —ka'an ñā.

¹³ Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Mii nto kué'é nto ñā é ka'xí ñā —ka'an ñā.

Ne, kaka'an ñā ntini'i ñā:

—Kúdi u'un sa tañú'u ni úví sa tsáka iō ti. ¿Vá kikiuín ntu ntí é kā'xí un ntí ñā'a san? —ka'an ñā.

¹⁴ Tsi iō ñā te ú'un míl ñatí san ntoo ñā. Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ñā ni ñā ntini'i ñā:

—Ká'an nto, na kuntōo ñā uvi díko u'xi uvi díko u'xi ñā'a ñā —ka'an ñā.

¹⁵ Kuan o dé ñā ne, íntōo ntí ntí ñā'a san. ¹⁶ Kidáa né, kí'i ntí'i Jesuu é ú'un tañú'u ni úvi tsáká. Íto ñā e dukún kán ne, dā naku'é é ñā sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kátsin dava ñā ne, dā xe'é ñā ñā ntini'i ñā é tsi'i ñā nta'a ñā'a san. ¹⁷ É'xi ntí ntí ñā'a san da nté ku e ntá'a ñā. Dā kúvi é'xi ñā ne, náku'un tsitú ká uxuvi xiká utsi i é ntoó ka.

Kaka'án Pedru tsí Jesuu ne, ñā é taxnuu Xuva kō
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Uun ntuvi ne, kaka'an ntá'ví Jesús é da mii tsi ñā ni ñā ntini'i ñā ntoo ñā ne, tsixe'e Jesús uñā:

—¿Neé ntú ñā'a ú, tē ka'an ñā'a san? —ka'an ñā.

¹⁹ Nantíko koō ñā, ntáka'an ñā:

—Iō ñā ne, ntáka'an ñā tsí Juaan Bautista nto. Iō ñā ne, ntáka'an ñā tsí Elia nto. Iō túku ñā ne, ntáka'an ñā tsí ñā ka'án naa Xuva ko, ñā ntivu ntó, ñā e ntóto xtuku é xi'i —ka'an ñā.

²⁰ —Divi ntó ní, ¿neé ñā'a ú, te kuiní nto? —ka'an Jesús.

Pedru ne, nantíko koō ñā, kaka'an ñā:

—Divi ntó é Cristu nto, ñā e táxnuu Xuva kō —ka'an ñā.

Dá kakā'an Jéssu tsi kuví ña

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Ntá tsi dóo ka'an Jéssu é ña ku ka'án ña nī nté uun ña'a nuu i sá'a.

²² Kaka'an ña:

—Xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, kantio e dóo nto'o ko. Dóo nantii ni'ni ñatā sán ko, ña nī tó'ō dutú san nī mastrú lei. Ka'ní ña kó ne, ntá tsi tē kúvi uni ntúvi ne, ntoto u —ka'an Jéssu.

²³ Kidáā ne, kaka'an ña ni ūn ntíí ntíí ña'a san:

—Tē xoó ncho kuntikín i kó ne, ña kú de ká ña kuenta íña mii ña ne, utén utén san ne, na kuntikín ña ko, kuān te dóo nto'o dadii ña nī ko. ²⁴ Xoo é ncho nakakū mii i ntuvi íña í ne, kunaá ña. Ntá tsi tē xoo nakunaá i ntuvi íña í kuenta íña ko ne, nakáku ña. ²⁵ ¿Neé ntu kaidiá'vi ñatíí san te ní'í ña kaní ñūxiví san, te kúnaá mii ntu ña ne, o tē natívi mii ña kúñu ña? ²⁶ Tē xoó kakuka'an nuu i tú'ūn kó ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, kuan koo kuka'an nuu kó í ña ntuvi dá nainú u é koó dá káxi'í nuu ka'nú u vata kaa Uvā kó nī ánje ña, ña e dóo va'a. ²⁷ Nuú é ntaa í é ka'án u ni nto ne, iō nto é ntoo nto i'a vevíí ne, ña kúvi ntó tē ña ña ña kiní nto mí'í kadé kú've Xuva kō —ka'an Jéssu.

Dā nádama kúñu Jéssu

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ E kúvi te ūna ntúvi é kuān ó kaka'an Jéssu ni ña ne, kúxēe ña uun xuku mí kúka'an ntá'ví ña. Ku'éen ña nī Pedru ní Sántiau ní Juaan. ²⁹ Nii dukuan káka'an ntá'ví ña ne, nádama nuu ña. Dóo ña né, ntukui'xīn kue'éen ne, dóo kaxi'í nuu. ³⁰ Kidáā ne, xee díto uvi ña'a ñatíí, ntatíin ña ni ña. Ña sá'a ne, Muisee ni Élia. ³¹ Un tsi kaxi'í nuu ka'nú ntíko díñi ña. Ntatíin ña nté koo kada ntaa Jéssu é kuví ña ñuú Jerusaleen. ³² Kuān te dóo ncho kidí Pedru ni ña ntini'í ña ne, kuan tsi ó intíto ña da íni ña Jéssu e dóo kaxi'í nuu ña, nī ntuvi ñatíí, ña ntāñi ni'í ña. ³³ Kidáā né, kī nteé xio ñatíí san Jéssu, ku'éen ña ne, kaka'án Pedrú san:

—Mastru, ínté kui vá'a ó é ntoo o í'a! Vi'í a vé ne, kada vá'a ó uni á vi'í xó'ō san, uun íña nto, uun íña Muisee, ni uun íña Élia —ka'an ña.

Ntá tsi Pedru san ne, dotó tsi kaka'an ña; nté ña íni ña ne nuu i é káka'an ña. ³⁴ Nii dukuan káka'an ña ne, xee uun víko ne, nākunuu tá'an dava ña ni ntati í né, dóo u'vi ña. ³⁵ Kidáā ne, mé'ñu viko vé'xi uun tátsin, kaka'an:

—Ña sá'a é I'xá mii kó, ña e dé kú've u. Kini vá'a nto nee é káka'an ña —ka'an tátsin san.

³⁶ Dā kúvi ka'an tátsin ne, íni ña tsi da mii tsi Jéssu tuví ña. Kidáā ne, diin diin tsi ntoo ña. Titín ntuvi e nté uun xoxo ni ká'an í ni tūku ña'a nee íña é íni ña.

Dā ntavá'a Jéssu uun na kudii, ná nuu é ña vá'ā nima i

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Utén san ne, dá núu ña xuku ne, ña tē nté kaa ña'a kukuétú itsi ña Jéssu.

³⁸ Kidáā né, uun ña'a ñatíí, ña é nuu ta'an mé'ñu ña'a sán ne, un ntii tsi káka'an ña:

—Mastru, vií nto da xe'e, koto nto i'xá ko, tsí kuan tsi kaa uun i'xá ko. ³⁹ Kini nto tsí uun é ña vá'ā san katín i ne, kade é uun ito tsi kakachu'u ntáa ne, kaxi'í mí ne, kakii tiñu xú'u i ña. Kantuku ku'í é ña vá'ā san i ne, ña ncho nangāvá i'xá ko. ⁴⁰ E ikān ú da xe'e nta'a ña ntini'í ntó é nakuitá ña é ña vá'ā san ne, ña ni kúvi vií ña —ka'an ña.

⁴¹ Nantíko koo Jéssu, kaká'an ña:

—¿Nto'ō é ntoo nto vevíí ne, ntē ña ntákuinti'xe nto! ¿Dóo do'o nto! ¿Ntē ntu kaa ntuvi é kutúvi u ni ntó, é kútí kó nimá ko ni ntó? —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ñá ni uva i'xá san:

—Ta'xin i'xá o i'a —ka'an ña.

⁴² Dā vé kaxee étsin á na kudií san ne, nantáva é ña vá'a san na nte ñú'u kán. Éde e xi'i mí xtúku na. Ntá tsi Jesuu ne, dē tí ña ni é ña vá'a san. Ntává'a ña na kudií san ne, naku'é ña na nta'a uva nā. ⁴³ Un ntíí ntíí ña'a san koó dā kúdu'va ña ne, dōó ka'nu kuíni ña ni Xuva kō.

Dā kúvi uvi íto kaka'an Jéssu é kuví ña

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Nii dukuān ntaíto díto ña'a san nēe é kade Jesuu ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ñā:

⁴⁴ —Kini vá'a nto é kaka'an u ne, ñá ku kúnáa iní nto; tsí xu'u é vëxkúvī ú ñatíí ne, ntuví u kuenta ntá'a ña ñuú i san —ka'an ña.

⁴⁵ Ntá tsi ña ntini'i ñā ne, ñá ni ñē'e diki ña tú'un é kaka'an Jéssu, tsi dōó xú'ú o, kuíni ña. Dōo ntaú'vī ña é tsixe'e ña Jéssu nee iña é káni tú'un é kaka'an ña.

Xoo é díi ka kainuu á'vi i

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Kidáa né, eni ntu'u ñā ntánatín ña xoó ntu ña'a ña é díi ka kainuu á'vi i. ⁴⁷ Dā kútuni Jéssu nee iña é ntádē kuení ña ne, kí'i ña uun i'xá san, xtuví ñá i díñi ñā ne, ⁴⁸ dá kaká'an ñá ni ñā'a san:

—Xoo é kí'i i uun a i'xá sa kuenta iñá ko ne, vata tsi te xú'ú kí'i ña ko. Xoo é kí'i i kó ne, vata tsi te kí'i ña ña táxnūu ko. Dukuān ne, xoó ña'a, ña é ña kainuu á'vi iña nto, kuíni ntó ne, divi ñā e díi díi ka kainuu á'vi ña kuenta iña Xuva ko —ka'an ña.

Xoo é ña kaka'an ntée i ko ne, kakuini'i ña kō

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Nantíko kōó Juaán san, kaka'an ña:

—Mastru, é iní nti uun ña'a, ña é kakaku ni'i diví nto é kanakuíta ñā é ña vá'a san. Ntí'í ne, ña ni ntíō nti é kuān koo vií ña, tsí ña te kaduku ntée ña kō —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Ñá ku kuān xkoó de nto ni ñā, tsi xoo é ña kaka'an ntée i kō ne, kakuini'i ña kō —ka'an Jéssu.

Dā de tíi Jesuu san ni Sántiau ní Juaan

⁵¹ Dā dokó sa xee ntúvi é ntāa Jesuu e dukún kán ne, kaka'an ña tsí da mií é kí'in ñá ñuú Jerusaleen. ⁵² Di'na dá kí'in ñá ne, taxnūu ña ña'a é kí'in ñá uun ñuú lu'nti é tuví ñuú Samaria, é nantuku ñā mí'i kutúvī da'na Jesuu. ⁵³ Ntá tsi ña ñuú Samariá san ne, ña ni ntío ñā é kutúvī Jesuu ñuú ña, tsi é kütuni ña é Jerusaleen kí'in ñā. ⁵⁴ Tékú ña ntántikin ñá, Santiau ní Juaán ne, ntáka'an ña: —Tō'ó, ¿ntio ntu nto é kákán nti é na kíi ñu'u e dukún kán é na kōko kue'en ñá, vatā o dé Eliá san? —ka'an ñá ni Jéssu.

⁵⁵ Ntá tsi xkókōó Jesuu ne, dē tíi ña ni ñā, kaka'an ña:

—¿Ñā iní ntú nto xoo é ntántikin nto? ⁵⁶ Tsi xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, ñá te vë'xí u é nākunaá u ña'a san, tsí vé'xí u é nakákú u ña —ka'an ña.

Kidáa ne, kué'en ña uun ka túku ñuú lu'nti.

Ñā é ntio i é kuntikin Jéssu

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Nii dukuan kué'en ñá itsi kán ne, uun ña'a ne, kaka'an ñá ni Jéssu:

—Ntio ko é kuntikin u nto dá mí'i ka mí kí'in nto —ka'an ña.

⁵⁸ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Ñũkuí san ne, iō xavi ti mí kaintoo vá'a ti. Lāá, kiti ntaíko e dukún san ne, iō taka ti. Ntá tsi xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, ña túvi mí'i kutúvi da'na dikí ko —ka'an ña.

⁵⁹ Kaka'an Jéssu ni túku ñá'a:

—Kuntikín ko —ka'an ña.

Ntá tsi kaka'an ñá'a san:

—Tó'ó, kuntétu kudii nto. Di'na nā kíkú'xí u uvā kó —ka'an ña.

⁶⁰ Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Na koo mií ña xi'í san. Nā kíkú'xí ña ntíxí ni'í ña ñā. Divín né, kué'én kúka'an ntódon ni ñā'a iña i mí kadē kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

⁶¹ Kaka'an túku ña'a sán ni ñā:

—Kuntikín u nto, Tó'ó. Ntá tsi tá'xi nto é dī'na kíká'án u nī ña ntoo nú vi'í kó kán —ka'an ña.

⁶² Ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Xoó ña'a, ña é ña kaíka ntaa itsi Xúva kō ne, ñá vādá mí kaidiá'vi ña mí kadē kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

10

Dā táxnuu Jesuu uni díko uxuvi ñá'a

¹ Rkontúvi ne, nāxaxnúu xtuku Xúva kō uni díko uxuvi ñá'a. Uvi úvi ñā'a ña táxnuu ña é kodo nuū ñá, k'i'in ña da mí'í ká ñuú mí dā vé k'i'in ñā.

² Kaka'an ñá:

—Dóo kue'e tsiñu iō, ntá tsi ña ntáde tsiñu ne, ñá titín ña. Dukuān ne, kákan nto nta'a tó'o tsiñu san é na taxnúu ká ña ña é káda tsiñu. ³ Vi'a ve ne, kue'én nto. Ntá tsi koto nto, tsí vata ntáa a le'ntú san ntáa nto é ñā te díin nto, ntá tsi taxnúu u nto é k'i'in nto mí ntoo ña dóo diin san, é vāta ntáa ñañā ntáa ña. ⁴ Ñá kú kuído nto itín nto, nte é káñ'u u diu'un nto, nté ntí'xen nto. Ñá ku ká'an ntó ntiusi ni ña ntaíka itsi kán. ⁵ Dā mí'í ká vi'í mí xēe ntó ne, nāxnuu viko nto vi'í san. Ká'an ntó é na vā'á tsi koo kuntóo ña nú vi'í ñā. ⁶ Te ikán tuví uun ña'a, ña é ña te dū'xen díki í ne, kuntaa é kúntoo vá'a ña nú vi'í ñā. Ntá tsi tē ña kuan ó ne, ñá kuntāa é kúntoo vá'a ña. ⁷ Uun tsi vi'í san kuntóo nto ne, ñá nadāma nto. Ka'xí nto ne, ko'lo nto nee é iō, tsí ña kaíka má tsiñu sán ne, vá'a ó é naki'í ña xá'vi ñā. Ñá ku íka nto ta'án vi'í ta'án vi'í. ⁸ Tē xee ntó uun ñuu mí ntio ña nto ne, ka'xí nto nee iña é tá'xi ñā. ⁹ Ntavá'a nto ña ntánchokuví san mí k'i'in nto. Ká'an nto ni ñā ña é ve'xi étsin ntuvi é kadā kú'vé Xuva kō. ¹⁰ Ntá tsi tē xee ntó uun ñuu mí é ña ntío ña nto ne, ntii nto itsi kán ne, ká'an ntó: ¹¹ “¡Uñ tsi nte xákā ñuú nto é tiin d'i'in ntí ne, nakidi ntí vata koo é na kütuni nto tsi ñá vá'a o ni ide nto nī ntí! Ntá tsi kini nto sá'ā, tsi mí kadē kú'vé Xuva kō ne, é xee étsin nte mí ntoo ntó”, kuan kōo ka'an nto. ¹² Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsi tē xee ntúvi é ntí'i ñuxiví sa ne, díí díí ka kue'e nto'ó ña ñuú tsikan é vata kaa ña ñuú Sodoma.

Ñuu mí ña ni kuintí'xe ña'a san (Mt. 11:20-24)

¹³ ¡Ñā ntá'vi ide nto, ña ñuú Coraziin! ¡Ñā ntá'vi ide nto, ña ñuú Betsaida! tsí tē dí ni kuvi núu í e dóo na'nu san ñuú Tiru ni ñuú Siduun é vata ó kúvi ñuú nto ne, émá tsi e natú'vi ña kuétsi ñā, nté émá tsi ñu'ú ña doo kue'ni ne, dá'vi ña xāa kúñu ñā e dóo ntóo ntá'xa ñā. ¹⁴ Ntá tsi tē xee ntúvi é ntí'i ñuxiví san ne, díí ka iō é nto'o nto é vata kaa ña ñuú Tiru ni ña ñuú Siduun. ¹⁵ Divi ntó ní, ña ñuú Capernaú ne, ¿k'i'in ntú un tsi nte e dukún kan, te kuiní nto? ¿Mí'í ntú? Tsí un tsi nte e kunú kan k'i'in nto —ka'an Jéssu.

¹⁶ Kaka'an túku ña ni ña ntini'í ñā:

—Xoo é kainí i tú'un ntō ne, vata tsi te mií ú kainí ña. Xoo é kanakuítá i nto ne, vata tsi te xū'ú kanakuítá ñá ko di. Xoo é kanakuítá í ko ne, kanakuítá ñá ña táxnūu kó di —ka'an Jéssuu.

Dā náxee ña é uni díko uxuvi ñá'a

¹⁷ Ntí'í ūni díko uxuvi ñá'a sán ne, dōó diní ña náxee ña, ntáka'an ña:

—Tō'ó, un tsi nte é ña vá'a san ntákuinti'xe i ntí da ntáka'an nti kuenta iña nto —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nuu é ntaā ntí'xe i tsí iní u dá kō'xó tó'ó e ña vá'a san e dukún kán é vata kaa ntuve ñū'u dá káxi'í nuu. ¹⁹ Iní nto tsí xu'u tá'xí u é kúvi vií nto é káka nuú nto kóo san, ó tdu'mé san. Tá'xí u é kúvi vií nto ní é ña vá'a sán, kuān te dōó ntíi, é ntē ña váda nto ni'í kui'í. ²⁰ Ntá tsi ña ku nakunuu díní nima nto tsí é ña vá'a san ntákuinti'xe i nto, ntá tsi na nākunuu díní nima nto tsí é ūve na'a dívi ntó e dukún kán —ka'an ña.

Dōo díní Jéssuu

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ura dú'va tsi i xé'e Espiritū Sántu san é nākunuu díní kué'en nima Jéssuu ne, kaka'an ña:

—Xuva, Tō'ó e dukún kan ni ñūxivi san, nata'xi ú sintiá'vi nta'a nto, tsí nañé'e ntó ña ntá'ví san nuu i é xtúvi xu'ú nto iña ña e dōo ki'in iní í, ña e dōo tu'vé í. Dukuān ó de nto, Xuvá, tsí kuan ó ntio nto —ka'an ña—.

²² Xuvá kó ne, kuān o ntío ña é tá'xi ñá ko é un ntí'í nūu i é ío. Nté uun xoxo íni i xoo é i'xá Xuva kō; mií tsi Xuva ko íni ña. Nté uun xoxo íni i xoo é Xuva kō; mií tsi i'xá ñá, ní ña é ncho kué'e i'xá ña é kūtuni ña —ka'an ña.

²³ Kidáā né, íto ña ñá ntíni'í ñá sán ne, diin diin tsi kaka'an xío ña ni ñá:

—¡Nté kui vá'a ó xoo é kainí i nuu i é ntaíní nto! ²⁴ Tsi ka'an u ni ntō tsí ña te da díi ña ka'an naa Xuva ko ni rēi san ntio ña é kíni ña sá'a e ntaíní nto, ntá tsi ña ni kuvi kiní ña. Ntio ña é tekū ña sá'a e ntátekū nto, ntá tsi ña ni kuvi tekū ña —ka'an Jéssuu.

Nuu i iña ñá ñuú Samaria, ña dōo va'a

²⁵ Uun mastrú lei san ne, nākuntítsi ña, kaka'an ñá ni Jéssuu é kōto nteé ña ña nté koo ka'an ña. Tsixe'e ña ña:

—Mastrú, ¿ntē ntú koo vií u vata koo é ní'í ko ntuvi vā'a iña ko ntií dañu ntúvi? —ka'an ña.

²⁶ Jesuú ne, kaka'an ña:

—¿Nte ntú ó uve na'a lei e xtúvi Xuva kō? ¿Nte ntú ó kaka'an, te kuiní o? —ka'an ña.

²⁷ Nantíko kōo mastrú lei san, kaka'an ña:

—“Na kuínima kó Xuva ko da kaní nima kó, nñi kué'en ini kō, kaní é kadē kuení kō né, na kuínima kó ta'an ko vata tsí ó kakuinima míi kō kúñu kō” —ka'an ña.

²⁸ Kidáā ne, kaka'an Jéssuu:

—Vá'a ó vata ó nantíko kōon kaka'an. Te kuān koo viin sá'a ne, ní'í o ntuvi vā'a iña o —ka'an ña.

²⁹ Ntá tsi mastrú lei san ne, ntío ña é nada'an ñá kúñu ñá né, tsixe'e ña Jéssuu:

—Ntá tsi ¿xoo ntu é ta'an ntí'xe i ko? —ka'an ña.

³⁰ Kidáā ne, nantíko kōo Jéssuu, kaká'an ñá ni ña:

—Uun ñatíí ne, ntíi ña ñuú Jerusaleen, kué'en ña Itsi ñuú Jericoo. Ítā nti'xin ña mí ñū'u ña du'ú ne, ído dú'u ña iña ña. Nátavá ña un tsi nte dú'nu ñá ne, è'ní ña ña. Dá náxtúvi íxí ñá ña itsi kán e dōko sá kúvi ña. ³¹ Dá ku e ví'í ne, ítā nti'xin uun dutu itsi san. Íní ña ñatíí san ne, dá xio díñi itsi san inteé xio ña, kue'en ña. ³² Kuan tsí o ita ntí'xin uun ña'a ña levita, ñá kaxntii dutú ne, dá

íni ña ña ni'i kui'i i san ne, dá xio diñi itsi san díta ña, kué'en ñá di. ³³ Ntá tsi uun ñatíí, ña vé'xi ñuú Samariá ne, divi tsi itsi san íta nti'xin ña di. Dá íni ña ña ni'i kui'i i sán ne, ntuntá'ví ini ña ña. ³⁴ Kidáa ne, xéé etsin ña mí tuví ña ne, dé cho'o ñá ña mí ni'i kui'i ña. Nakútsi núu ña asete ni vínu mí ni'i kui'i san ne, kí'ni núu ña doo. Kidáa né, xntekú ñá ña ata idú ña, dá kue'en ni'i ña ña uun ví'i mí kutuví ña. Ikan Idé ña ña kuenta. ³⁵ Tévaá san ne, ña ñuú Samariá ne, távā ña uví diu'ún kui'xin é kué'é ña tó'o ví'i sán ne, kaka'an ñá ni ña: "Vii kudii nto kuenta ñatíí sa'a. Te kué'e nanti'i ñá iña ntó ne, nta'ví ú tē ntíko kōó u", ka'an ña. ³⁶ Vi'i a vé ne, ká'ān: ¿Xoó ntu é ntuni i e kúvi ta'an nti'xe ñatíí, ña ntúku kui'i ña du'ú san, te kuini o? —ka'an Jéssuu.

³⁷ Ne, kaka'an mástrú leí san ni Jéssuu:

—Ña ntúnta'ví ini i ña san —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jéssuu:

—Kue'éen ne, kuan tsi kōo viín di —ka'an ña.

Dá tuví Jesuu nú vi'i Marta ni Mária

³⁸ Jesuu ni ña ntini'i ña ne, da kue'en dá kue'en ña itsi kán ne, xéé ña ūun ñuú. Ikān né, uun ñadří, ñá naní Martá ne, xé'e ña ví'i ña é kutuví Jesuu san. ³⁹ Uun ta'an ña, ñá nani Māriá ne, ítúví etsin ña nú dřín Jesuu é kīni ña é kākā'an ña. ⁴⁰ Ntá tsi Martá san ne, dōó kadē kuení ña, tsi dōó iō tsíñu ña é víi ña. Xéé etsin ña mí tuví Jesuu ne, kaka'an ñá ni ña:

—Tō'ó, ¿ñā ntu te káde nto kuenta tsí ta'an kó ne, ñá te kaxnchíi tún ko nu tsíñu ko? Ká'an nto, na xnchii kúdíi tun ko —ka'an ñá ni Jéssuu.

⁴¹ Ntá tsi Jesuu ne, nantíko kōó ñá, kaka'an ñá ni ña:

—¡Aí, Marta! Dōó kadē kuení o. ¿Ntē kuān nte kue'e ntu núu i é kadē kuení o? ⁴² Ntá tsi uun tsi nuu i e dōó nuu á'vi. Mariá ne, é nakaxnúu ña uun nuu i e dōó vá'a é ntē xoxo kúvi naki'i núu i iña ña —ka'an Jéssuu.

11

Dá nañé'e Jéssuu ña ntini'i ña nté koo ka'an ntá'ví ña (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Uun ntuví ne, tuví Jesuu, kaka'an ntá'ví ña. Dá kúvi ka'an ntá'ví ña ne, uun ña'a ña ntini'i ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Tō'ó, nañé'e ntó nti nté koo ka'an ntá'ví nti vatā o nañé'e Juan Bautista ña'a, ña ntini'i ña —ka'an ña.

² Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Dā ntáka'an ntá'ví nto ne, du'va koo ka'an nto:

Xuvā ntí, ña tuví e dukún kán,

na kuiko ñu'u ñá'a sán nto.

Na kí'xi ntuví é kixkadā kú'vē ntó ñuxiví a.

Vata tsí ó de nto e dukún kán ne,

kuān tsi koo vií nto ñuxiví a di.

³ Ta'xí nto é ká'xi nti é ví'a é ūten.

⁴ Kada ka'nu iní nto nī nti kuétsī nti,

vata tsí ó ntáde ka'nu iní nti ni un nti'i tá'an nti,

ñā tanuu iñá nti.

Ñá ku dá vá'a ntó é kō'xó ntéé nti

é kōto ntee é ña vá'ā sán nti.

Kuan kōo ka'an ntó ni Xuva kō —ka'an Jéssuu.

⁵ Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Vii ka o kuéntá ni: Te ūun ntó iō ña dōó vá'a tiin ni'i ntó ne, kí'in nto dava ñuú nú vi'i ña kán, ká'an ntó: “Ña tá'xi kudii nto uni íta nto te nāki'i nteé u, ⁶ Tsi

uun ña'a ña dóo vá'a tiin ni'i ú ne, dā ve xee ña nú vi'i kó kán é vē'xí ña itsi kán ne, ña túvī neé kue'en tsi é kué'e ú ka'xí ña", koo ka'an nto. ⁷ ¿Vá ká'an ntú ña tuvi má vi'i kán: "Ñá ku natēku du'xen ntó ko, tsi xi'í ko ne, é kantí'u. E tuvi ntáa u ni i'xá ko. Ña kúvi nākuntísi u é tā'xi u é ntio nto", koo ka'an ña? ⁸ Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsi, kuán té ña ntio ña nakuntísi ña é kué'é ña é kaikán ña vá'a tiin ni'i ña ne, kué'e ña vata kaa é kantio ña vata koo é ña natekú du'xen ká ña ña. ⁹ Dukuān é kaka'án u ni ntó: Kákan ntó ne, ní'i ntó. Nantuku ntó ne, nani'i ntó di. Te nake'xen ntó xi'í ne, nakaán ña. ¹⁰ Tsi xoo é kaikán i ne, ní'i i. Xoo é kanantuku i ne, nani'i i di. Xoo é kanake'xen i xi'í ne, nakaán ña di.

¹¹ Te uun nto é uva i'xá nto ne, té kaikan i'xá nto tsáká é ká'xí ne, ¿vá kué'é ntu nto i koo é ká'xí? ¹² O té kaikan ntívi é ká'xí ne, ¿vá kué'é ntu nto i tdu'me é ká'xí tsi? ¹³ Ntá tsi ntó'o é kini ntáa ntó ne, ini nto é kué'é nto é vá'a iña i'xá nto. ¿Ñá ntu te dii dii ka ini Xúva kō, ña é tuvi é dukún kán, é kué'é ña un tsi nte Espiritú Sántú san xoo é kaikan i ntá'a ña? —ka'an Jesús.

Ntáka'an ña tsi é ña vá'a san kaxntíi Jesuu

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Uun ntuvi ne, kanakuítá Jesuu é ña vá'a san e dé ñi'i uun ña'a ñatíi. Dā ntíi ne, kúvi náka'an ñá ñi'í san. Koó dā kúdu'va ña'a san. ¹⁵ Ntá tsi iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Ñatíi sa'á ne, kanakuítá ñá é ña vá'a san tsi kaxe'e Belsēbuu, tó'o é ña vá'a, é kúvi vii ña nakūnu ña i —ka'an ña.

¹⁶ Iō ñá ne, ncho koto nteé ña ña. Íkan ñá é vii ñá nuu i e dóo ka'nu é vē'xí e dukún kán. ¹⁷ Ntá tsi kutuni Jesús nee e ntádē kuení ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ña:

—Dā mí'i ká ñuú mi ntánāa núu ña ni tā'an ña ne, kunaá ñuú ña. Tē ntánāa núu mii ña ni ña vi'i ña ne, kün vi'i ña. ¹⁸ Dukuān né, té tó'o é ña vá'a sán naa ni tā'an i ne, ¿nté ntu koo kuvi vii? Sá'a kaká'án u ni ntó, tsi ntáka'an nto tsi kata'xi Belsebuú san é kúvi vii u nákuíta ú e ña vá'a san. ¹⁹ Ntá tsi te kuán ó ne, ¿xoo ntu kaxé'e i é kúvi vii ña'a nto é nakuítá ñá é ña vá'a san? Dukuān né, mii ña ntánañe'e ña tsi ña te nuu é ntaā i e ntáka'an ntó iñá ko. ²⁰ Ntá tsi te Xúva kō káta'xi ña é kákuvi vii u é kanakuítá u é ña vá'a san ne, kani tú'un tsi é xee Xúva kō mí ntóo nto é kadá kú've ñá iña nto.

²¹ Te uun ñatíi, ña e dóo ntii ini i ne, dóo iō tu've ña é kade ña kuenta ví'i ña ne, ñá te neé kuvi iña ña. ²² Ntá tsi te vē'xí uun ña'a, ña é dii ka ntii ini ka xtúku i é naā ñá ni ña ne, kuvi vii ña ni ña. Kídāa ne, nakuido ña un ntí'i káá é kanada'an núu ña kúñu ña ni é un ntí'i iña ñá, dá kué'é xio ña é ido ña san.

²³ Xoo é ña kañe'e i da xe'e kó ne, kaka'an ntée ña ko. Xoo é ña kaxntíi ko é natáka u ne, da dii ka kaeté xaa ña.

E ña vá'a é kantiko kōo

(Mt. 12:43-45)

²⁴ Tē ntíi uun é ña vá'a nima ñá'a sán ne, kaika ñuu itsi kán, kantukū mí'i kütuví da'na. Tē ña ni nani'i i ne, kada kuení i: "Ntiko kōo u, nú'u u nú vi'i kó kán mí kii u", koo kada kuení i. ²⁵ Te nāxeé ne, nani'i i nima ñatíi san vata kaa uun vi'i mí dóo vá'a ntúntoo, mí dóo vá'a o ntúva'a. ²⁶ Kídāa ne, kí'in xtúku kínakueka ú xē ká e ña vá'a é dii dii ka kini ntáa. Kídāa ne, un ntí'i é úná san kí'vi é ku'un nima ñatíi san. Kídāa ne, dá dii dii ka natívi ña é vata kaa dí'na —ka'an ña.

Neé iña é dodíni ntí'xe

²⁷ Nii dukuan káka'an Jesús sá'a né, uun ña'a ñad'í, ña tuvi mé'ñū ña'a sán ne, kachu'u ntáa ña:

—Nté kui vá'a ñad'í, ña é nakáku nto, ña é nātsitsi nto! —ka'an ña.

²⁸ Ntá tsi divi ña ne, kaka'an ña:

—jnté kui dóo vá'a o xoo é kainí i tú'un é káka'an Xúva ko ne, dē ntaa ñal —ka'an Jéssu ni ñá'a san.

Ñ'a'a, ña é kīni ntáa, ntaikan ña nuu i e dóo ka'nu
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Dā dóo náataká nuu ña'a san mí tuví Jesuú ne, eni ntu'u ña káka'an ña:

—Ñ'a'a, ña ntoo vevii ne, dóo kini ntáa ña. Ntaikan ña nuu i e dóo ka'nu, ntá tsi ña kué'e Xuva ko ña nuu i san, mii tsi é kué'é ña nuu i é vata o kúvi ní ña ka'an naa Xuva ko, ña nani Jónaa. ³⁰ Tsi vata o kúvi Jonaa nuu i ña ña'a, ña intóo ñuu Nínive kidáa ne, xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, kuan kōo kuvi ú nuu i ña ña ntoo i'a vevii. ³¹ Tē xee ntúví é kōto nteé Xuva ko ña'a, ne ña'a ña ne, nakuntísi reina ña ñuu é tuví nte díñi i kán e dóo iká ne, tsi'i kuétsi ña ña, tsi reiná san ne, un vá'a tsi ika vé'xi ña é kīni ña un nti'í é íni rei Salamuún san. Koto nto ve, tsí e xee uun ña'a, ña é díí ka ka'nu ña'a é Salamuun. ³² Ña intóo ñuu Nínive kidáa ne, nakuntáñi ña tē xee ntúví é koto nteé Xuva ko ña'a sán ne, tsi'i kuétsi ña ña ntoo vevii. Tsi ña ñuu Nínive sán ne, nātivi íni ña kuétsi ña dā téku ña tú'un é káka'an Jonaá san. Koto nto, tsí e xée uun ña'a, ña é díí ka ka'nu ña'a é Jonaa.

Ñu'u é káxi'í nuu kúñu kō
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Nté uun xoxo natúun i ñu'u é kutuví xu'u, nte é kutuví má étún san, tsi kuntekū dukun vata koo é naxi'í nuu mí k'í'v'í ña'a san. ³⁴ Tsi ntuxnuu kó ne, vata kaa ñu'u é káxi'í nuu kúñu kō kaa. Te vá'a ntuxnuu kó ne, kaní kúñu ko káxi'í nuu. Tē ña vá'a ntuxnuu kó ne, kúñu ko ne, kutuví nee. ³⁵ Kuenta tsi viin tsi dá nte íni o ne, ñú'ú é Io ña o ne, kúnee. ³⁶ Te kaní tsi kúñu o ío ñu'u ne, nté un siin ña kákunee ne, kinin un nti'í é vá'a ne, vata kaa te ñu'u kaxi'í nuu kúñu o —ka'an Jéssu.

Dā tsi'i kuétsi Jesuu ña fariseu ni mastrú lei
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Dā kúvi ka'an Jéssu ne, kána uun ña'a ña fariseú ña é kíká'xi ña nú vi'í ña kán. Kúk'í'v'í ña, itúvi ña nú mesa kán ne, ³⁸ dā kúdu'va ña fariseú san dá ini ña tsi ña ni dē ntaa Jesuu vátá xkoó ini ña é nta'a ña dí'ña dá ka'xi ña. ³⁹ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña:

—Ntō'ó, ña fariseú ne, ntánakate nto ata vásu ntó ni kō'o nto, ntá tsi nima ntó ne, nuu tsitu nuú i é kīni kaa e ntáde nto, e nta'dú'u nto. ⁴⁰ jnté kui kuān nte túntu ntú nto! ¿Vá ña íni ntu nto tsi ña é de kú've ata i kán ne, divi tsi ña é ide kú've ña íni i kán dí? ⁴¹ Ntá tsi kué'le nto ña ntá'vi é nuu nima ntó ne, dukuān né, ntuntoo nti'xe kaní kúñu ntó.

⁴² Ntá tsi jña nta'ví ide ntú nto, ña fariseu! Ntō'ó ne, dóo kuenta ntáde nto ntánakii xio nto uun ta'vi í é ú'xí san ña é un nti'í nuú i xuku cho'o nto é nakué'le nto nta'a Xuva kō vata tsi o é káka'an lei san, ntá tsi ña ntáde nto kuenta tá'an nto te vii nto é vá'a ni ña; ntē ña ntákuinima ntó Xuva kō. Sá'a é kantio é vii ntó da ntánakué'le nto nta'a Xuva kō é káduku ntée ña.

⁴³ jÑa nta'ví ide ntú nto, ña fariseu!, tsi nú vi'í mí ntánataká nuu nto ne, dóo ntio nto é kuntóo nto nte nuu i kán ne, dóo ntio nto é kuiko ñu'u ña'a san nto itsi mí ntaika nto.

⁴⁴ jÑa nta'ví ide ntú nto! tsi ntō'ó ne, vata ntáa ñañá é ña díto tuví má ñu'u kán ntáa nto. Dā nēni tsi ña'a san, ntaído ntíta ña —ka'an Jéssu.

⁴⁵ Kidáa ne, nantíko kōó uun mastrú lei san, kaka'an ña ni Jéssu:

—Mastru, dá kuān o kaka'an ntó ni ña tsikán ne, vata te kaka'an kīni nto ní ntí dí —ka'an ña.

⁴⁶ Ntá tsi kaka'an Jéssu:

—jÑa nta'ví ide ntú nto di, é mastrú lei nto! tsi ntánakuído nto ña'a san da nte koo é ña kutíi ká ña. Ntá tsi ntó'ó ne, nté un siin ña nchó tiin nta'a nto.

⁴⁷ jÑa nta'ví ide ntú nto! tsi vatá o dé ñata ntó, ña intóo kídaa é é'ní ña ña ntáka'an naa Xuva ko ne, kuan tsi ó ntáde nto di é ntáde vá'a nto ñaña ña. ⁴⁸ Sá'á é kata'xi kuenta é kütuni tsi dadii tsi nima ntó ni ñata ntó, ña intóo kídaa. Divi ñata ntó san é'ní ña ña ne, divi ntó ntáde vá'a nto ñaña ña.

⁴⁹ Tsi kaka'an Xúva kó, ña dóo ki'in ini: “Taxnúu ú ña ka'an naa kó ni püstrú ko mí ntóo ña. Ió ñá ne, ka'ni ña'a san ña. Ió ñá ne, kada xení ña'a san ni ña.” Kuan ó ka'an ña. ⁵⁰ Dukuán é vevii ne, Xuva kó ne, ntákan ña kuenta ñá'a, ña ntóo vevii, kuenta iña níñi é éti un ntíi ntíi ña ka'an naa Xuva ko, ña é xi'i un tsi nté da iñi ntu'u núxivi sa. ⁵¹ É'ní ña ña ntáka'an naa Xuva ko nte ntúvi di'na da é'ni ña Abeé san un tsi da nte rkontúvi da é'ni ña Zacaria. É'ní ña ña má úkún kán mé'ñu nú naa kan ni má vi'i é dóo kuíko san. Dukuán é káka'an un tsi Xuva kó ne, ntákan ña kuenta iña ñá xi'i san ni ña é ntóo vevii.

⁵² jÑa nta'ví ntu nto, mastrú lei!, tsi dóo kutu ni'i nto ntakáa xi'i mí ntákütú've ña'a san. Ntè ña ntaki'vi mii nto, ntè ña da vá'a nto é ki'vi ña'a, ña é ntio i é kütú've i —ka'an Jesús.

⁵³ Dá kaká'an Jesús nuu i sá'á ne, mastrú lei san ni ña fariseú san ne, dóo kudiin ñá ni ña. Eni ntu'u ña ntánakutsu'un ña ña é ña te da díi nuu i tsixe'e ña ña. ⁵⁴ Ini xu'ú ñá te neé nuu i é kúvi xntéé ixi ñá ña kuenta iña tú'un é káka'an ña.

12

Kanañ'e Jesuu kuénta iña ña é da mii rki xaa i kaka'an

¹ Dukuán ne, ñá tē nté kaa nté kaa ña'a náta'á nuu ña. Uun ito tsi ntaédin nuu ta'an ña. Dá éni ntu'u Jesús kaka'an ña ne, di'na tsi ña ntini'i ña kaka'an ña ni ña:

—Kuenta tsi víi nto ni u'xen iá ña fariseu. Tsi dívii ñá né, da rki xaa ña odo ntáka'an ña, ñá te kaniñ nima ñá ntáka'an ña. ² Tsi ña túvi nee iña é koo xú'u iña ko é ña nátdito; ntè ña tuví ne nuu i é nté xoxo kiní i. ³ Dukuán ne, un ntíi ntíi é ntáka'an nto mí neé san ne, kütuni ñá'á san mí káxi'i nuu ntuve ngántii san. Née é diin diin tsi ntáka'an nto dá kánti'ú xi'i ntó ne, uun ito tsi kachu'ua ña, ka'an ña nté rki vi'i kan.

Xoó ntu é úvi nti'xe ko

(Mt. 10:26-31)

⁴ Ntó'o é dóo vá'a tiin ú ni ntó ne, kaka'an u ni ntó é ña ku u'ví nto xoo é ka'ni i kúñu kó. Tsi te kúvi ne, ña túvi nee é kuvi vii ka ñá ni kó. ⁵ Ntá tsi kaka'an u ni ntó xoo é díi ka u'vi nto. U'vi ntó ña é kúvi naki'i ntuvi iña nto ne, da katé nuu ña ntó dó'vi kan. Divi ñá é u'vi nti'xe nto ña.

⁶ ¿Ñá ntu te kadíko ña ú'un láa san é úvi kúdi diú'un san? Ntá tsi nté uun ti ña kakunáa ini Xúva ko ti. ⁷ Divi ntó né, un tsi nté idi dikí nto ntánté'vi kui kui uun. Dukuán ne, ña ku u'vi nto. Tsi dívii ntó ne, díi díi ka nuu á'vi nto é vata ntáa láa, kiti é ña te da díi san.

Xoo é nakini i Jesuu núu ña'a

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ntá tsi kaka'an u ni ntó tsi un ntíi ntó xoo é kanakiní i ko nuu ña'a san vevii ne, xu'u é vèxkúvi ú ñatíi ne, nakini u ña nuu ánje Xuva kó kídaa. ⁹ Ntá tsi xoo é kákuka'an nuu i é ká'an i iñá ko nuu ña'a san vevii ne, kuan kóo víi u ni ña nuu ánje Xuva kó kídaa.

¹⁰ Da xóo ka é ka'an ntée i ko, xu'u é vèxkúvi ú ñatíi vevii ne, kuvi kada ka'nu iní Xuva ko ni ña. Ntá tsi xoo é ka'an kini i iña Espiritú Sántu ne, ñá kada ka'nú iní Xuva ko ni ña.

11 Tē kue'en ni'i ña nto vi'i mí nataká nuu ña Israeé ne, ò ki'in ni'i ña nto ntá'a ña kaxntēku kù've sán ne, ò ntá'a ña tsiñu na'nu i ne, ñá ku kadā kuení nto nté koo nantiko koō ntó, nee é ká'an nto. ¹² Tsí tē xee úra i é ká'an ntó ne, Espiritū Sántū sán nañē' é ña nto nté koo ka'an nto —ka'an Jesús.

Ne e dóo xii kaa iña ñá kuika

¹³ Uun ñā'a, ña nuu ta'an mé'ñū ñā'a sán ne, kaka'an ñá ni Jesús:

—Mastru, ká'an nto ni ěni ko, na ta'xi na é káduku ntée ú iña uvá nti —ka'an ña.

¹⁴ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Xoó ntu kaka'an i é kadā kù've u iña nto, é kē'nté dava ú iña nto? —ka'an ña.

¹⁵ Kidáā ne, kaka'an xtúku ña ni ñā'a san:

—Kuenta tsí vii nto tē ña kuné'ū iní nto é ió iña ta'an nto. Tsí ña te nee é ió iña ko é kade i é vā'á koo kuntoo o ñūxiví sa —ka'an Jesús.

¹⁶ Kidáā né, ntaa ña ni ñā uun nuu i:

—Uun ñātīi, ña dóo kuikā né, dóo vā'a kúvī é tātá ña. ¹⁷ Kidáā né, dóo dé kuení ña, kaka'an ña: “¿Nee ntu vii ú ve? Tsí ña túvī ka mí'i natsoo vā'á u é tātá ko”, ka'an ña. ¹⁸ Dā dé kuení ña, kaka'an ña: “É iní u nee vii ú ve. Nakñn ú a vi'i atā sán ne, dá xntītsí u uun é díi ka ka'nu ka. Ikan nátsu'un vā'a ntī'i u é tātá ko ni un ntī'i é ió iñá ko. ¹⁹ Kidáā ne, ká'an mií ú ni nímá ko: Nima mií ko, divīn ne, ñá tē nté kaa iña o é ntoo vā'a ve. Kutuvín da'nan ve. Ka'xin ne, ko'on; na nākunuu dīnī nima o.” Kuan kōo ka'an ña. ²⁰ Ntá tsi Xuva ko ne, kaka'an ña: “¿Nté kuān nte túntun ntun! tsí niñú ve kuvīn. Iña o é ntoo vā'a ne, ¿xōo ntú iña i kuvī?” ka'an ña. ²¹ Dukuan ò ntákuvi ñā'a, ña e ntátsoo vā'a dokuika iña mií i, ntá tsi dóo nta'vī ñá nuu Xuva ko —ka'an Jesús.

Kade Xuva ko kuēnta í'xá ña

(Mt. 6:25-34)

²² Kaka'an Jesús ní ña ntini'i ñā:

—Sá'a ká'an u ni ntó: Ñá ku dē kuení nto nee é ká'xi nto; ntē ña ku de kueni nto nee é ku'un kutávi nto. ²³ Tsí ntuvī iña kó ne, díi ka nuu á'vi é vāta kaa é ká'xi o. Díi ka nuu á'vi kúñu kō é vāta kaa dóo é ku'un ò. ²⁴ Koto nto nté o de rkáka san: Ná katá'xi ti é tātá, ntē ña katá'vi ti, ntē ña tuvi mí'i ntánatsoo vā'a ti iña tí di. Ntá tsi Xuva kō ne, kaxé'e ña é ká'xi ti. Ntō'ó ne, ¿ñā ntu te díi díi ka nuu á'vi nto é vāta ntāa láa san? ²⁵ Nté uun ñā'a nto ña kuvi vii nto é kuē'nu ka kúñu nto, nté un síin ka, kuān te dóo kadā kuení nto. ²⁶ Tē ña kuvī vii nto nte un síin sá'á ne, ¿nté kuí ntādē kuení ntu nto tuku nuu i?

²⁷ Kóto nto nté o ntaé'nu láa san, é ntē ña ntāde tsiñu ne, ntē ña ntánakuido xu've. Ntá tsi kaka'an u ni ntó tsí rei Salamuún ne, kuān te dóo vā'a kue'en dóo ña ne, ñá tē nté sa vā'a ito ña é vata ntāa láa san. ²⁸ Te Xuva ko kaxé'e ña e dóo vā'a ito ku'u é kaa má kú'ú kán vevii ne, tevāá ne, tutun kuvī ne, ¿ñā ntu te díi ka kue'e kuenta víi ña nto nēe é ku'un nto, ntō'o é ña ntákuinti'xe nto?

²⁹ Dukuan ne, ña ku nantí'i nto iní nto é ntuku ntó é ká'xi nto. ³⁰ Tsí ñā'a, ña é ña ini Xuva kō né, dóo ntaítsu'un ña iña é un ntī'i nuú i sá'a. Ntá tsi divi ntó né, ió uun Xuva ntó, ña é iní nee é ntátaan núu nto. ³¹ Ntukú nuu iní nto nēe e vā'á é vii nto é ntio Xuva ko ne, ní'i ntó é un ntī'i nuú i sá'á.

Natsoo vā'a o é nuu á'vi iña ko e dukún kán

(Mt. 6:19-21)

³² Ñá ku u'vī ntó, a le'ntu míi ko. Ñá tē nté sa titán nto, ntá tsi Xuva kō ne, ió ñá dodīni é tā'xi ña nto é vā'á iña ña. ³³ Nadiko ntó é ió iña nto ne, dá kuē'é nto ña ntátaan núu i san. Kuan kōo kavá'a nto itán nto é ña kakuatā é kuntuo vā'a iña nto e dukún kan ntii dañu ntūvi. Tsi ikān ne, ña kakí'vi ña du'u, ntē ña kadúku tí iña ko. ³⁴ Mí'i ntōo é nuu á'vi iña ntó ne, ikan kuntuo nima ntó di.

Kantio é kōo tú've ko

³⁵ Na kōo tú've nto du'nu nto ni ñū'u é nātuún nto. ³⁶ Vii nto vata tsí o dé ña ntáde tsiñu, ña ntántétu tó'o i, ña é ñe'e mi tánta'a ña'a. Tē náxee ñá ne, kanake'xen ña xi'í ne, ura tsí i nakaan. ³⁷ Nté kui dñi tó'o ña ntáde tsiñu san e ntántito ña te naxéé ña. Nuú é ntaa í é kaka'an u ni ntó tsí divi tsí tó'o ña ne, náxuntéé ña donúu ña ne, da ká'an ña tsí na kuntōo ña ntáde tsiñu san nú mēsa ñá ne, miú to'o ña tsu'un ko'lo ña é ká'xi ña. ³⁸ Nté kui va'a ña ntáde tsiñu san, tsí kuán te davá ñūu ne, o e ve'xi túvi ne, ntántito ña té nēe tó'o ña. ³⁹ Na kūtuni nto sá'á. Tē dí ini tó'o vi'i san neé ura ki'xi ñá du'ú san ne, koo tú've ña kuntétu ña. Ná ku'é é ña itsi é k'ví ña du'ú san má vi'í ñá é ki'í dú'u ña iña ña. ⁴⁰ Kuan divi ntó dí ne, na kōo tú've nto, tsí dá nēe iní nto ntuvi dá ña ntántétu nto xee ña vexkúvi ñatíi —ka'an Jesús.

*Ña ntáde tsiñu vā'a nī ña ntáde tsiñu, ña é ña vā'a
(Mt. 24:45-51)*

⁴¹ Pedrú ne, katsixe'e ña:

—Tō'ó, ¿vā kantáa ntu nto nuu i sá'a é da mii tsi iña mii ntí ne, o iña un ntí ntí ña'a san? —ka'an ña.

⁴² Kaka'an Tó'o kō:

—¿Xoo ntu é ña ntáde tsiñu odo nūu, ña é díi ka vā'a, ña é díi ka kade ntaa, ña é kaka'an tó'o í é kodo nūu ñá iña ñá ntoo nú vi'í ñá é ku'é é ña é ká'xi ña te xee úra í? ⁴³ Nté kui va'a ña ntáde tsiñu, ña kade ntaa san! Tē náxee tó'o ña ne, é un ntí'i káde ntaa ña vatá o uvé tsiñu ña. ⁴⁴ Nuú é ntaa ntí'xe í é kaka'an u tsi tó'o ña ne, xtuví ñá ña é ku'enta víi ña é un ntí'í é io iña ña. ⁴⁵ Ntá tsi te ña ntáde tsiñu san kade kuéni ña tsí kukuii ka dá náxee tó'o ña ne, kani ntu'u ña kadā xení ña ni ña ntáde tsiñu ni'í ña, te tii, te ñad'í ne, kani ntu'u ña é kō'o ña, é ká'xi ña, é kada ki'vi ña. ⁴⁶ Kidáa ne, da nēe iní tsí ña naxee tó'o ña ntuvi dá ña kantétu ña, tsí ña ini ña neé ura naxéé ña. Kidáa ne, naki'í ña tsiñu ña ne, natee xio ña ña é k'ín ña ni ña'a, ña é ña ini de ntáa san.

⁴⁷ Ña ntáde tsiñu, ña é iní nēe e ntío tó'o í ntá tsi ña te ío tu've ña, ntē ña ni de ntáa ña é kaka'an tó'o ña né, dōo naká'xi va'a tó'o ña ña. ⁴⁸ Ntá tsi ña ntáde tsiñu, ña e ñá ini nee e ntío tó'o í ntá tsi idé ña nee iña e ñá ini ña ne, ní'í ña é ntó'o ña di, ntá tsi ña dóo nee. Tsí xoo é díi ka kue'e ní'í i ne, díi ka kue'e kantio é kue'é ña ña nguú san. Xoo é díi ka kue'e ntada ña kuenta ntá'a i ne, díi ka kue'e kantio é káda ntaa ña.

*Kū nteé xio ta'an ña'a san kuenta iña Jesús
(Mt. 10:34-36)*

⁴⁹ Vē'xi u e xnteé ñu'u ú ñuxiví sa. jDóo ntio kó tē dí kai'xi vevíi! ⁵⁰ Ío úun nuu i e dóo nto'o kó rkontúvi ne, un vā'a tsi kantí'i iní ko un tsi da nte inú kava. ⁵¹ ¿vā ve'xí ntu u vata koo é kuintoo vā'a ña'a san ñuxiví sa, te kuiní nto? jÑa'a ní san! tsí ve'xí u é kii nteé xio ta'an ña'a san kuenta iñá ko. ⁵² Tsí un tsi nte vevíi ne, kii nteé xio ta'an ña'a. U'un ñá'a san uun tsi vi'í ntoo ña. Uní ñá'a ña naa núu ña nī ña uvi ñá'a sán ne, ña uvi ña'a sán ne, naa núu ña nī ña uní ñá'a san. ⁵³ Uva í ne, naa núu ña ni í'xá ña. I'xá ña ne, naa núu ña ni uva ña. Dí'i ña ne, naa núu ña nī dióko ña. Dióko ña ne, naa núu ña ni dí'i ña. Nñuntí ña ne, naa núu ña nī énu ña. Énú ña ne, naa núu ña nī ñuntí ña —ka'an Jesús.

*Nuu i nté koo kuvi ntuvi sa'a
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)*

⁵⁴ Kaka'an Jesús ni ña'a san:

—Tē ñi nto tsí ñu'u víkó san xe'e i kán ne, ura tsi ntáka'an nto é ká'n davi. Kuan kōo kuvi ntí'xe. ⁵⁵ Dá kañu tatsin xé'e í kán ne, ntáka'an nto é vē'xí ntuvi ka'ni. Kuan kōo kuvi ntí'xe. ⁵⁶ Nto'ó ne, da miú tsí rki xaa nto nteku é ntáka'an nto. Nto'ó e dóo ini nto é ká'an nto nté koo kúvi e dukún kan ni ñuxiví a ne,

¿nté kuī ña ntañe'e diki ntu nto núu i é kata'xi Xuva kō nté koo kuvi ntuvi é ntoo o vevii?

Koón ntiin é ntūvá'an nī ña ntaínchu'vi o
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿Nté kui ña káde kú'ven míin nee é vā'a iña nto? ⁵⁸ Tē xoó ña'a kí'in ní'i ña o nta'a ña tsíñu i é tsí'i kuétsi i ò ne, koón ntiin nātiin vá'an nī ña itsi kán vata koo é ña kí'in ní'i ña o nta'a ña tsíñu i san. Tsí tē ña tsíñu i san ntada ña o kuénta ntá'a sntadún san ne, xnuu kutu ña ò viutun. ⁵⁹ Kaka'án u ni ò tsí ña ntiin viútun san un tsi da nte ntá'vin nti'in é kakan ña —ka'an Jesús ni ña.

13

Kantio é nadama ò nima ko

¹ Ntuvia tsikán ne, iò ña san ne, kué'en ñā mí tuví Jesús ne, ntaa ña ni ñā tsí Pilatú san ne, ē'ní ña ña ñatīi, ña ñuú Galileá ne, da nádaká ña niñi ña ni niñi kiti san é kué'é ña doméni iña Xuva ko.

² Jesús ne, kaka'an ña:

—¿Vá dií ka ntu iò kuétsi ña kuān o kúvi san é vata ntáa ña ñuú ña, te kuini nto, é kuān o ntó'o ña? ³ Ka'án u tsí ña'a. Ntá tsi divi nto, tē ña nadama nto nima ntó ne, un nti'i ntó kuví nto di. ⁴ Un nti'i ña xe'un uní ñá'a san xi'i ñá da núu vi'i dükun é nani Silúee ne, ¿dií ka ntu iò kuétsi ña é vata ntáa ña é intóo ñuú Jerusaleén, te kuini nto? ⁵ Ka'án u tsí ña'a. Ntá tsi divi nto, tē ña nadama nto nima ntó ne, kuví nti'i ntó di —ka'an ña.

Kuenta iña utun é ña kakíi kiti i

⁶ Kidáa ne, kantáa Jesús núu i sá'a:

—Uun ñatīi ne, í'xi ña uun utun ígu ñu'u ña. Kué'en ña kükoto ntódo ña te kākii kiti ígu sán ne, nté uun ti ña kakii ti. ⁷ Kidáa ne, kaka'an ñā nī ña kade kuenta útun san: “Koto nto tsi é uní kuíá é kakí'xi da tá'án u ne, nté uun ígu sán vata ní'i ko ti. Nakñin nto utun ti vata koo é ntūñiné ñu'u san, tsi é ntaa i é ntitsi”, ka'an ña. ⁸ Ntá tsi ña kade kuenta útun sán ne, kaka'an ña: “Na kñntitsi míi ka uun kuíá, nñi dukuan naxtívítá u nte'u nú ditsín i ne, dá tsōo ú cho'o é kué'nu vá'a. ⁹ Te kíi kiti i kidáa ne, vá'a ò. Tē ña'á ne, dá nakñin nto”, ka'an ña. —Kuan ò ntáa Jesús nuu i sá'a.

Dā ntavá'a Jesús úun ña di'i, ña kúti'i

¹⁰ Uun ntuvia dá iò dá'ñā ne, kanañē'e Jesús ñá'a san nú vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. ¹¹ Ikán tuví uun ña dñ'i, e xé'un uní kuíá é nchokuví ña. Tsí uun é ña vá'a san dé ti'i ñā. Ña ni kúvi ntuntāa ña nté un siin. ¹² Dā íni Jesús ñā ne, kāna ña ña, kaka'an ñā ni ñā:

—É ntuvá'an kuí'i o vé —ka'an Jesús ni ña.

¹³ Kidáa ne, xntee tá'an Jesús ntá'a ña ñadñ'i san. Ura tsí i ntuvá'a ña ne, dā éni ntu'u ña kākā'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. ¹⁴ Ntá tsi tó'ó vi'i mí ntánataká nuu ña ne, dóo kúdiin ña tsí ntavá'a Jesús ñá'a san ntuvia dá iò dá'na ne, kaka'an ñā ni ñā'a san:

—Ñu ntuvia iò é kada tsíñu ò né, divi tsi ntūvi é kúvi kí'xi nto dá kuchō'o nto; ñá te ntūvi dá iò dá'na san kí'xi nto —ka'an ña.

¹⁵ Kidáa ne, kaka'an Jesús:

—Ntó'ó ne, da mii rki xaa nto nteku e ntáka'an nto. ¿Ñā ntu ntánantuté nto duntiki nto ni búru nto é kí'in ti kiko'ó ti ntute ntuvia dá iò dá'na san? ¹⁶ Tsí ña dñ'i sa'á ne, tatá vi'i Abraan ña, ntá tsi é kúvi xe'un uní kuíá e nteé kimi ña kuí'i sá'a é xé'é é ña vá'a san ña. ¿Vá ñā ntu kuvi nakuitá u kuí'i ña ntuvia dá iò dá'na? —ka'an Jesús.

17 Dá ká'an Jéssu sá'ā ne, un nti'i nā ntaínchu'vi nā kúka'an nuu nā é kuān ó kaka'an Jéssu ni nā. Ntá tsi nā'a sán ne, dōó diní nā e dōó ka'nu nuu i é idé Jéssu.

Kuenta iña tsíkān kuli

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

18 Kidāā ne, kaka'an Jéssu:

—¿Nté ó ntu mí kadē kú'vé Xuva kō? ¿Nee iñā ntu é kuvi ntada dadíi o? 19 Vata kaa kudíi uun tsíkān kuli é kuetsi kuē'en e kaí'xi uun nātíi má iña nā kān ne, kēne un tsi da nte kúvi utun. Kuka'nu ne, un tsi nte láa, kiti ntaíko, de vá'a ti taka tí nta'a i —ka'an nā.

Kuenta iña ú'xen iā

(Mt. 13:33)

20 Ntá tsi kaka'an Jéssu dí:

—¿Nee iñā ntu ntada dadíi ú vata kaa mí kadē kú'vé Xuva kō? 21 Tsi mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun tí'nti ú'xen iā e kí'i uun nādí'í san ne, dā nadaka nā u'xen san ni uní xkú've utsi trigu un tsi da nte náneñu vá'a ú'xen san —ka'an Jéssu.

Xi'i mí nā ní'i

(Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Jesuú ne, ítā ntí'xin nā nūú na'nu ni nūú kuetsi, kanakuā'a nā nā'a san mí ita ntí'xin nā. 23 Uun nā'a nā ne, kēne nā, kaka'an nā:

—Mastru, ¿nā titín ntu nā'a san, nā é kanakáku? —ka'an nā, tsixe'e nā.

Jesuú ne, kaka'an nā:

24 —Koó ntii nto kúk'vi nto xi'i mí nā ní'i san. Tsi kaka'an u ni ntō tsi nā te da díi nā'a ncho kí'ví nā, ntá tsi nā ní'i nā é kí'ví nā. 25 Dā nákādí Tó'o ví'i san xi'i nā ne, ntó'o é nū'u mii nto kí'i kān né, nake'xen ntō xi'i san, ká'an ntō: “Nakaán nto xi'i nto, na kí'ví nti”, koo ka'an nto. Ntá tsi divi nā ne, ká'an nā: “Ntō'ó ne, ntē nā íni u mí vē'xí nto”, koo ka'an nā. 26 Kidāā ne, kaní ntu'u nto ká'an nto: “Ntí'í ne, e'xí dadíi ntí ni ntō; xí'i dadíi ntí ni ntō dí. Tsi nakuā'a nto nā'a san itsi nūú mii nti”, koo ka'an nto. 27 Ntá tsi nantiko kōo nā, ka'an nā: “É kaka'an u tsi nā íni u nto. Kii nteé xio nto ko, tsi un nti'i ntō ntáde nto é kīni kaa.” Kuan kōo ka'an nā. 28 Ikān ne, kueku nto ne, naka'xí ka'nī nto nū'u nto tē íni nto Abraan ni Ísaa ni Jácoó, ni ūn nti'í nti'í nā ka'an naa Xuva ko tsi ntoo nā mí kadē kú'vé Xuva kō. Ntá tsi nto'ó ne, é nū'u mii ntō kí'i kān. 29 Xée nā'a, nā vē'xí dā mí'í ká díñi nūxiví sa, kixkúntōo nā, ka'xí dadíi nā ni Xuva kō mí kadē kú'vé nā. 30 Kīni nto tsi kidāa ne, ió nā'a vevíi ne, dōó na'nu nā'a nā í'a nūxiví sa, ntá tsi nā na'nu nā'a ká nā nta'a Xuva kō. Ió nā'a é nā te na'nu nā'a nā í'a ne, divi nā e dōó na'nu nā'a nā nta'a Xuva kō —ka'an Jéssu.

Ēku nteé Jesuú nūú Jerusaleen

(Mt. 23:37-39)

31 Ntuvi tsikán ne, xéē nā fariseu, kaká'an nā ni Jéssu:

—Ntaka nto í'a, tsi Heródē sán ne, ncho ka'ní nā nto —ka'an nā.

32 Ntá tsi divi nā ne, nantíko kōo nā, kaka'an nā:

—Kue'ēn ntō ne, ka'an nto ni nūkuíi tsikan tsi vevíi ni ūtén ne, nakuíta ká u é nā vá'a san ne, ntavá'a ká u nā nchokuví san dí. Ídá ne, nti'í tsiñu ko. 33 Ntá tsi kantio é kí'ín ka ú itsi kān vevíi ni ūtén ni ídá dí. Tsi nā kúvi é kúvi nā ka'an naa Xuva ko tē nā te nūú Jerusaleen kuví nā. Kuan kōo ka'an ntó ni nā —ka'an Jéssu—.

34 ¡Dōo u'vi kakúvi ko kuenta iña nto, nā nūú Jerusaleen! ¡Tsi ntaé'ní nto nā e ntáka'an tú'un Xuva kō ne, ntáxé'e xuu nto nā é taxnuu Xuva ko kuēnta iña

nto! ¡Ná tē nté kaa ki'in itō ncho nataká nuu ú i'xá nto vatá ó de tsú'ūn san é kánataká nuu ti i'xá ti má nti'xin ti, ntá tsi ña ni ntío nto! ³⁵ Koto ntō tsi xtuví mii Xuva ko vi'i nto ve. Ntá tsi kaka'án u ni ntō tsi nté uun ito ká ña kīni ntó ko un tsi da nté tē xee ntúvi é ká'an nto: “¡Nté kui vá'a ó é vè'xi ña vé'xi kuenta iña Xuva ko!”, koo ka'an nto —ka'an Jesús.

14

Dā ntavá'a Jesuu úun ñatī, ña é katsitu kuñū

¹ Uun ntuví dá iō dá'na ne, kué'en Jesuu, kúka'xí ña nú vi'i ña odo nūu iña ñá fariseu. Ntaíto xū'ū ña nguī san nté koo vií Jesuu. ² Ikān tuví nuu Jesúsú úun ñatī, ñá katsitu kuñū. ³ Jesuú ne, tsixe'e ñá mastrú lei san nī ña fariseú san, kaka'an ñá ni ña:

—¿Vá kúvi ntu ntavá'a ú ña nchokuví san ntuví dá iō dá'na, ó ña kúvi ntu? —ka'an ña.

⁴ Ña'a sán ne, diin diin sá kantóo ña. Kidáa ne, kī'i Jesuu ñá nchokuví san ne, dá ntavá'a ña ña, dá nátaxnū ña ña é na nū'u ña. ⁵ Kaka'an ñá ni ña fariseú san:

—¿Vá iō ntú nto te i'xá nto o te dūntiki nto kó'xo nuu ti ini pusu kán ne, vá ña natavá ntu nto ti, kuān te ntuví dá iō dá'na? —ka'an ña.

⁶ Ña ni kúvi nantiko kōo kue'en tsí ña é káka'an Jesúsú ni ña.

Núu i iña ña kakana ña mí kátánta'a ña'a

⁷ Dá ini Jesuu tsí ña'a, ña xéé vi'i viko sán ne, ntánakaxnúu ña mí'i e dóo vá'á o é kuntóo ña nu mesá san ne, kaka'an Jesúsú ni ña núu i sá'a:

⁸ —Tē xoó kakana i é kī'in ntó viko mí kátánta'a ña'a sán ne, tē xee ntó ne, ñá kú xkutúvi ntó nte nuu i kan, tsí te kī'xi tuku ña'a, ña é díi ka ka'nu ña'a é divi ntó ne, ⁹ kidáa ne, xéé ña é kána ña nto ntuví ntó ne, ká'an ña ni ntó: “Xio kudii kutuví nto, tsí ña sá'a ne, kutuví ñá i'a”, koo ka'an ñá ni ntó. Kidáa ne, kuka'an nuu nto nakuntísi nto, kikutúvi nto un tsi nte ata i kan. ¹⁰ Ntá tsi tē xee nto mí kákana ña nto é kīka'xi nto ne, kikutúvi nto un tsi nte ata i kan. Kidáa ne, tē xee ña e kána nto sán ne, ká'an ña: “Kuítá nti'xin nto nte nuu i san”, koo ka'an ña. Kidáa ne, kuiko ñu'u ña ntántoo nú mesá san nto. ¹¹ Tsí xoo é kade ka'nu mii i kúñu i ne, tē kúvi ne, mí'i ña doka'an; ntá tsi xoo é dutsi i vevii ne, rkontúvi ne, díi ka kuka'nu ña'a ña —ka'an Jesúsú.

¹² Kaka'an xtúku ña ni ñatī, ña e kána ña:

—Dá káde vá'a nto é ká'xi ña'a nú vi'i nto kán ne, ña ku kána nto ña e dóo vá'a tiin ni'i ntó, nté éni nto, nté ñavi'i nto, nté ña kuika, ña ntóo etsin nú vi'i ntó. Tsí divi ña né, kána ña nto di é kík'xi nto nú vi'i ña kán né, kuan kōo ntúdadii ña ni ntó. ¹³ Ntá tsi da ntáde nto viko ne, kana nto ña ntá'vi san, nī ña e dúkuan ntá'vi da káku, nī ña natīn i san, nī ña kuáá san di. ¹⁴ Kidáa ne, dóo diní nto. Tsí divi ña ne, ña kúvi ntudadii ña ni ntó. Ntá tsi divi ntó ne, ní'i nto é vá'á iña nto ntuví te ntóto ña'a, ña é ide é vá'á ñuxiví sa —ka'an Jesúsú.

Núu i iña viko ká'nu é edé uun ñatī (Mt. 22:1-10)

¹⁵ Dá téku ña sá'a ne, uun ña é tuví nu mesa kán ne, kaka'an ñá ni Jesúsú:

—¡Nté kui vá'a o xoo e kae'xi dadii i mí kadē kú've Xuva kō! —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jesúsú ni ña:

—Uun ñatī ni ne, dóo ka'nu viko idé ña. Ná tē nté kaa ña'a san kána ña é kík'xi ña. ¹⁷ Dá xéé ura i é ká'xi ña ne, taxnū ña ña kade tsiñu iña ña é kúkoto ñá ña'a san: “Kue'én ntó ve, tsi é iō tu've nti'i”, ka'an ña. ¹⁸ Ntá tsi un ntí nti ñá ne, éni ntu'u ña ntáka'an ña nté kui ña ni kuvi kī'in ña. Ña é kuvi uun sán ne, kaka'an ña: “Ñu'u da ve ñi'í ú ne, kantio é kī'in u kíkoto ntódo u. Vií nto da xé'e, kada

ka'nú ini nto nī ko tsí ña kúvi k'ín ú ve", ka'an ña. ¹⁹ Tuku ña'a ne, kaka'an ña: "Dā ve ñi'í ú u'un ná'a dūntiki ne, kantio é kikoto ntée ú ti tē va'á ti. Vií nto da xē'e, kada ka'nú ini nto nī ko", ka'an ña. ²⁰ Ña uun ká xtuku sán ne, kaka'an ña: "Xu'ú ne, dā ve kúvi tánta'a ú ne, dukuān ne, ña kúvi k'ín u", ka'an ña. ²¹ Dā náxee ña táxnū ña ne, kantaa ntí'í ña nī tó'o ñā nee íña é kākā'an ñā mí ñe'e ña. Kidáā né, kúdiin tó'o ñā ne, kaka'an ñā nī ña kade tsiñu íña ña: "Ku'e'en náne'en nú á'ví kan ni itsi ka'nu kán, ni da kaní má ñúú san, dá kuntékan ña nta'ví san, kixni'in ña i'a, ni ñā dúkuan ntā'ví da káku, ni ña kuáá san, ni ñā natíin sán di", ka'an ña. ²² Dā ku e ví'i ne, náxee ña táxnū ña, kaka'an ñā nī tó'o ñā: "É de ntáa u é kākā'an nto, ntá tsi dóo kaniné ka", ka'an ña. ²³ Kidáā ne, kaka'an tó'o ña nī ñā: "Ku'e'en ítsi na'nu kan ne, kué'én un tsi nte nu ráxa kán, ká'an ni da xóo ka ña'a, kuétsi é viin ñā na kí'xi ñā vata koo é na tsitu ña ma ví'i ko. ²⁴ Tsi kaka'án u ni ntó tsi nté uun ña'a, ña kana dí'na ú ne, ñā nī'í kué'en tsi ña é ká'xi ña", ka'an tó'o ñā —ka'an Jesús.

Nuu i é ntii tū'un é kuntikin ó Cristu
(Mt. 10:37-38)

²⁵ Ñā tē nté kaa ña'a ntántikin ñā Jesuu. Jesuú ne, xkokōo ñā ata ña, kaka'an ñā ni ñā'a san:

²⁶ —Tē xoó ña'a ki'xi ña é ncho kuntikin ñā ko ne, ña kúvi vií ñā tē ñā díí ka kue'e ntío ña ko é vata kaa ntío ña uva ña ni di'í ñā, ni ñadi'í ñā ni i'xá ña, ni ení ñā ni tá'an ñā, nī kúñu mii ñā di. ²⁷ Tsi ña kúvi vií ñā tē ña ntío ña nákunā ña kúñu ñā é kuntikin ñā ko. ²⁸ Te iō ntó ne, ntio nto é xntitsi ntó vi'í ka'nu ne, ¿vá ña ntu te di'na kutuvi nto kadá kueni nto nté kaa nantí'í nto, te xēe tá'an ntu diu'un nto é kuvi kuntítsi? ²⁹ Tē ñā ne, xtuví ntó etí vi'í sán ne, é ntaā i kutuvi dāva. Un ntíi ntí ña kaini ne, kani ntu'u ña ka'an káni ña íña nto: ³⁰ "Ñatíí sa'á ne, eni ntu'u ña kāde vá'a ña vi'í ña ne, nté ña ni kuvi vií ña nantí'í ñā", koo ka'an ña. ³¹ Ó te uun reí san ncho vií ña du'xen ni túku reí ne, ¿vá ña ntu te di'na kutuvi ña kadá kueni ña te xēe tá'an u'xi míil sntadun ña é kōó ntii ña vií ñā du'xen ni túku reí, ñā ió óko míil sntadun i? ³² Tē íni ña tsí ña kuvi vií ña ne, taxnū ña tú'un nta'a tuku reí san dá tuvi íka ká ña é kākan ña e nté koo kuntōo vá'a ña ni ñā. ³³ Dukuān né, te xoó ña'a, ña é ña xtuví mii i un ntí'í íña i ne, ña kúvi kuntikin ñā ko —ka'an Jesús.

Dā ña véñi ka ñi san
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Kaka'an xtúku Jesuu nuu i sá'a di:

—Ñi sán ne, dōo va'a. Ntá tsi tē kúnaa díko i ne, ¿nté ntu koo ntuveñi ka xtúku? ³⁵ Ñā vādá mi kainuu á'vi ká i; da mii sa é nakuíta o. Xoo é kátekú i ne, na káni i —ka'an Jesús ni ñā'a san.

15

Kuenta íña á le'ntu, kiti kúnaa
(Mt. 18:10-14)

¹ Un ntíi ntí ña ntaído diu'un xoó íña ñuú Roma ni túku ña'a, ña é iō kuetsi i ne, xēe etsin ña mí tuví Jesuu é káni ña é kākā'an ña. ² Dukuān ne, ña fariseu san nī mastrú leí san ne, ntáka'an káni ña íña Jesús, kaká'an ña:

—Ñatíí sa'á ne, ntaíka dadíi ña nī ña é iō kuetsi i ne, ntaé'xí dadíi ña ni ñā di —ka'an ña.

³ Kidáā ne, kantaa Jesuu kuénta íña i sá'a:

⁴ —¿Xoó ña'a ntu nto, te iō uun sientu lé'ntu ntó, tē kunaá ti uun ti ne, ñā ntu te tsoo míi nto kiti kimi díko xe'un kimí san, dá k'ín nto, kínantúku nto k'iti kúnaa san da nte ko é nani'í nto ti? ⁵ Tē nani'í ntó ti ne, nakuntéku dokó nto ti

ne, dōo dīnī nto di. ⁶ Tē náxee nto nú vi'i nto kān ne, kana nto ña vá'a tiin ni'i nto nī ña nú vi'i ntō ne, ká'an ntō: "Na nākunuu dīnī nima ntō nī ko, tsi é nānī'i ko á le'ntú ko, kiti kúnaa", koo ka'an nto. ⁷ Dukuān ne, ká'ān ú ni ntō tsi dii ka iō dodiní e dukún kān te uun ñā'a, ñā iō kuetsi i, nativi iní ña kuetsi ñā, é vāta kaa ña kimi díko xe'uun kimi ñā'a san, ña é vā'a, ña é ña tuvi kuetsi i nuu Xuva ko —ka'an Jéssu—.

Kuenta iña ñādī'i, ña nānī'i diu'un i

⁸ Uun ñādī'i ne, iō u'xi diu'un kui'xín iña ña. Tē kúnaa úun ne, ¿vá ña ntu natúun ña ñu'u ña ne, dá ne'xín ñā da kanī má vi'i ña kān? Kukuíi kudu'va tsi nantuku ñā da nte ko é nani'i ña. ⁹ Tē nānī'i ñā ne, nataká nuu nti'i ña ni ñādī'i, ña vá'a tiin ni'i ña, nī ña ntōo etsin nú vi'i ña kān, ká'an ñā: "Nā nakunuu dīnī nima ntō nī kó, tsi é nānī'i ko diu'un ko e kúnaa", koo ka'an ña. ¹⁰ Kaka'án u ni ntō tsi dukuān dīnī ánje Xuva ko kuēnta iña ñā iō kuetsi i tē nativi iní ña kuetsi ñā —ka'an Jéssu.

Kuenta iña í'xa é kūkáka ntava túku ñuu

¹¹ Kaka'an Jéssu san di:

—Uun ñatīi ne, iō uvi i'xá ña. ¹² Na dutsī sán ne, kaka'an ná ni uva nā: "Ūvá, ta'xi nto iña nto é káduku ntée u", ka'an na. Kidáa ne, e'nté dava ña é tátā ña é duku ntée na. ¹³ Ntē vata kutítin ntuvi ne, i'xá ña, na dutsī sán ne, nātsu'un vá'a nti'i na iña ná ne, dá kué'en ná tuku ñuu mí doto tsi nánti'i lúku na diu'un na. Ide na un nti'i nti'í núu i é kīni kaa vata ka'án iní mí nā. ¹⁴ Ntá tsi dá nti'i kué'en diu'un ná ne, xée ntūvi da dóo kutama da kanī ñuu tsikán ne, iñi ntú'u kúnaa nteé na é ká'xí na. ¹⁵ Kidáa ne, kué'en ná, kuntu'ku na tsiñu ni uun ñatīi, ña ñuu tsikán ne, taxnúu ña ná rantsu ña é kī'in na, kikuenta víi na kutsin ña. ¹⁶ Ntío na é ká'xí na é kae'xí kutsin san da nte ko é nta'a na ne, ntá tsi xoxo ni xé'e i é ká'xí na. ¹⁷ Kidáa né, dē kuení mii na, káka'an na: "¡Nté ntu kaa dii ña ntáde tsiñu iō ñā nú vi'i uvá kó kān é iō é ntaé'xí ña ne, nté dukuán kántóo ka. Xu'u ne, kaxi'i u dóko i'a! ¹⁸ Á te nū'ú u mí tuvi uvá kó kān ne, ká'ān ú ni ñā: Ūva, é ntuku kuetsi u ni Xuva ko, ni divi ntō di. ¹⁹ Ña nuu á'vi ká u é ká'án ka nto é i'xá ntó ko. Vi'i a vé ne, vii nto nī kó vatā ó de nto nī ña ntáde tsiñu iña nto. Kuan kōo ká'ān ú ni ñā", ka'an na. ²⁰ Kidáa ne, nākunūu itsi na, kunú'u na mí tuvi uva nā.

Iká ká ve'xí na, iní uva na nā né, ntuntā'vi iní ña na. Koó da kaxkainu uva nā kúnakuétú itsi ña na ne, nánume ña na, da é'xi ña xu'u na. ²¹ Kidáa ne, kaka'an ná ni uva nā: "Ūva, é kō'xo nteé u nuu Xuva ko, ni divi ntō di. Ñā té nee nuu á'vi ká ko é ká'án nto é i'xá nto ko", ka'an na. ²² Ntá tsi uva nā ne, kaka'an ñā ni ña ntáde tsiñu iña ña: "Nantukū nāne'e nto du'nu é dii ka va'a dá nākunūu i'xá ko. Naxnúu nto di'i ntá'a i di. Na nākī'i nti'xen vá'ā sán di. ²³ Kúkueká nto duntiki, kiti dii ka de'én ne, dá ka'nī ntó ti dá ká'xi o ti é vii o viko san. ²⁴ Tsi i'xá ko sá ne, e xí'i, kuíni ko, ntá tsi e ntóto xtuku. É kúnaa i'xá ko, kuíni ko, ntá tsi é nani'i ko i ve", ka'an ña. Kidáa ne, eni ntu'u ña idé ña viko san.

²⁵ Ntá tsi i'xá ña, na kuvi atā sán ne, nuu na má tsiñu na. Dā náxee étsin na nú vi'i na kān né, tēkú na e dóo kae'ku strumentú ne, ntaíte'e ña'a sán di. ²⁶ Kidáa né, kána na uun ña kade tsiñu sán ne, tsixe'e nā: "¿Néé ntu kakuvi i'a?", ka'an na. ²⁷ Ña kade tsiñu sán ne, kaka'an ñā ni nā: "É náxee ení o. Uva ō ne, táxnūu ña é kúví uun duntiki, kiti dóo de'én san, tsi vá'a tsi ō náxee na", ka'an ña. ²⁸ Kidáa ne, kúdiin ení na, na kuvi atā sán ne, ntē ña ni ntio na nti'vi na má vi'i na kān. ²⁹ Kaka'an ná ni uva nā: "Divi ntō ne, iní nto tsi éma tsi kaxnti u nto, é ntē ña kadé do'ō ú ni ntō nté uun ito ne. Ntá tsi ntē ña kata'xí nto nté uun kudii a ndi'ú san é vii u viko ko nī na vá'a tiin ni'i u. ³⁰ Ntá tsi vevii ne, náxee i'xá nto na sá'á, na é dotó tsi nanti'i diu'un nto ni ñādī'i kiní

ntáa sán ne, kae'ní ka nto duntiki, kiti dóo de'én san", ka'an ení na, na kuví atá san. ³¹ Kidáa ne, kaka'an úva na ni nā: "I'xá mií kó, xo'ón né, nī kue'en tsí ntuvi tuvín nī kó. Un nti'í é ió iñá ko ne, iña o di. ³² Ntá tsi vevii ne, e vá'a o é vii o viko, tsi é nakūnuu dīnī nimá ko, tsi na ení o ne, e xi'i na, kuíni ko, ntá tsi kantito na. É kúnáa na, kuíni ko, ntá tsi é nani'í ko ná ve", ka'an úva na ni nā —ka'an Jéssuu.

16

Kuenta iña ña nteé nta'a i tsiñu, ña é dotō tsí nanti'í diu'un tó'o i

¹ Jesuú ne, kantaa ña ni ña ntini'í ña nuu i sá'a di:

—Uun ñatíi kuika ne, xío uun ñá'a, ña intéé nta'a i tsiñu ña. Ntáka'an ñá'a san tsi ña sá'a ne, dotō tsí kananti'í ña diu'un tó'o ña. ² Kidáa ne, kána tó'o ña ña, kaka'an ña ni nā: "¿Neé ntu nuu i sá'a é káka'an ñá'a san iña o? Ntadan kó kuenta tsiñu o ve, tsi ña kunteé nta'a ká o tsiñu ko", ka'an ña. ³ Kidáa ne, dóo dé kueni ña nteé nta'a i tsiñu san: "¿Nté ntu koo vii u ve? Tsi tó'o kó ne, naki'í ña tsiñu ko. Ña túvi ntii ko é kikutú u ne, kakuka'an nuú ko é kákán u doméni di. ⁴ É Iní u nté koo vii u ve, vata koo é naki'í ña'a sán ko nú vi'i ña kán dá ña tuví ka tsiñu ko", ka'an ña. ⁵ Kidáa né, kána ña ña kui uun kui uun ña, ña é tanūu diu'un tó'o ña. Tsixe'e ña ña xee dí'na san: "¿Nté ntú kaa tanūu nto iña tó'o ko?", ka'an ña. ⁶ Nantíko koó ñá, kaka'an ña: "Tanūu ú uun sientu varii ásete", ka'an ña. Kidáa ne, kaka'an ña nteé nta'a i tsiñu san: "Ú'un kuenta o. Kantí'i sá kutūvin, dá xntéén na'an uvi díko u'xi várii tsi", ka'an ña. ⁷ Kidáa né, tsixe'e xtuku ñá tukú ña'a san: "¿Nté ntú kaa tanūu nto?", ka'an ña. Diví ña ne, kaka'an ña: "Uun sientu etún trigu", ka'an ña. Kidáa ne, kaka'an ña: "Ú'un kuenta o. Kimi díko tsi xntéén na'an ve", ka'an ña. ⁸ Tó'o ña ne, iní ña tsi ña nteé nta'a i tsiñu, ña é dóo kīni kaa sán ne, dóo ntito ña nté koo vii ña. Tsi ña ntáduku ntée ñuxiví sa ne, díi ka ntíto ntáde ña ni tá'an ña é vāta kaa ña'a, ña ntáduku ntée Xuva kó.

⁹ Xu'ú ne, kaka'an u ni ntō é na kada tsiñu ni'í ntō diu'un nto é iō ñuxiví sa vata koo é na ni'í nto ña'a, ña vá'a tiin ni'í ntō, vata koo é, tē ntí'i diu'un ntō ne, koo xoo é nākuído i nto mí kuntōo nto ntii dañu ntūvi.

¹⁰ Uun ña'a, ña é kade ntaa núu i é dutsí né, kuan kōo kada ntaa ña nuu i e dóo ka'nu di. Ña'a, ña é ña kada ntáa nuu i é dutsí ne, ntē ña kada ntáa ña nuu i é ka'nu di. ¹¹ Ntá tsi tē ñá ini de ntáa nto nī diu'un é iō ñuxiví sa ne, ¿xoo ntu é ntáda i kuenta ntá'a nto nuu i é vá'a ntí'xe? ¹² Tē ñá ini de ntáa nto nī nuu i iña túku ñá'a ne, ¿xoo ntu ta'xi i é kúvi iña mii nto?

¹³ Nté uun ña'a, ña kade tsiñu ne, ña kúvi é koo uvi tó'o ña é uun ito tsi. Tsi kada xení ña nī ña uun ña'a sán ne, ña uun ña'a ká san ne, kuinima ñá ña. O ña uun ña'a sán ne, kuini'í ña ña ne, ña é uun ká san ne, ñá vii ñá ña kuenta. Ña kúvi vii o tsiñu Xuva ko tē dóo kakuinima kó diu'un san —ka'an Jéssuu.

¹⁴ Ña fariseú san ne, dóo kuinima ñá diu'un. Dukuān né, eni ntu'u ña ntáka'an kīni ña iña Jéssuu. ¹⁵ Ntá tsi kaka'an Jéssuu ni ña:

—Diví ntō ne, ntáde nto e dóo vá'a nto nuu ñá'a san, ntá tsi Xuva kō ne, ini ña nte ntáa nima nto. Tsi nuu i e ntáde ka'nu ña'a sán ne, ñá ntío kue'en tsí Xuva kō.

Lei Muísee

¹⁶ Lei é xntéé na'a Muísee ni tú'ún é ka'an ñá ka'an naa Xuva ko ne, idiá'vi un tsi nte ntúvi da íka Juuan. Ntá tsi nte ntúvi tsikán ne, e ntáka'an ntódo ña'a san tú'ún va'á san iña i mí kadē kú've Xuva kō ne, un ntí'í ña'a san ntáxió ntii ña é k'í'vi ña.

¹⁷ Ntá tsi díi ka ña ntii tu'un é ntí'í e dukún kan nī ñuxiví a é nadāma uun kudii letra iña leí san.

Kuenta ña ña'a, ña ntánatsoo mii ta'an
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Te uun ñatíi kanaxtuví mii ña ñadí'í ña ne, tē tánta'a ña ni tuku ñadí'í san ne, kade ña é ko'xo ntee ña nuu Xuva ko. Xoo é kátánta'a i ni tuku ñadí'í, ña e náxtimii xā́ i ne, kade ña é kākó'xo ntee ña nuu Xuva kó di.

Uun ña'a ña kuika ni Lázaru

¹⁹ Uun ñatíi kuika ne, dōo va'á du'nu ña. Da mii ku'e'en tsí viko kade ña utén utén; dōó ka'nu kade ña. ²⁰ Ikān tuví uun ñatíi, ña e dōó ntā'ví, ña é naní Lázaru. Dōó kate'u kúñu ña. Tuví ntee ña etí xi'í ña kuiká san. ²¹ Vevíi tsi ká'xi ña é kakó'xo má mēsa ña kuiká san. Un tsi nte tūnā sán ne, kaxéé etsin ti é ncho nauvi ti mí katē'ú san. ²² Uun ntuvi ne, xí'í á ña ntā'ví san. Kue'en ní'í áñjē san ña é kutuví ñá ni Ábraan, mí ntoo ña xi'í, ña e ntántikin Xúva kō, mi dōó vá'á o. Xí'í ña kuiká san dí ne, kántū'xí ña di.

²³ Dá dōó kanto'o ña kuiká san dō'ví kán ne, ntāni'í ña nuu ñá, íní ña Abraán san e dōó ikā ntāñi ña ní Lázaru san. ²⁴ Kidáa ne, kána ña kuiká san ña, kaka'an ña: “Uvatā kó Abraan, na ntuntā'ví ini nto ko. Taxnúu nto Lázaru san vata koo é na natsii ña rkinta'a ña ntutē san ne, dá kí'xi kudii ña nantikó ña xaa ko, tsí ña te nté kaa kanto'o ko í'a mí kai'xi san”, ka'an ña. ²⁵ Ntá tsi kaka'an Ábraán san ni ña: “Í'xá ko, na naka'ān o tsí dīvīn né, dōo vá'á o kue'én o ntúvi di'na. Ntá tsi Lázaru sán ne, dōo ntó'o ña di'na. Vevíi ne, e ní'í ña é vá'á í'a ne, divīn ne, kantó'o o. ²⁶ Uun ká tuku nuu í di: Íó uun xi'nti kunu mé'ñū ntí ni ntō. Dukuān né, tē xoó ña'a ntoo ña í'a é ncho kí'in ña ikān ne, ña kúvi kí'in ña. Ntē ña ntoo ikān ne, ña kúvi kí'xi ña í'a di”, ka'an ña.

²⁷ Kidáa ne, kaka'an á ña kuiká san: “Vii nto da xe'e, úvā kó Abraan, taxnúu nto Lázaru san nú vi'í uvā kó kán ²⁸ vata koo é na ká'an ñá ni éni ko, ña u'un ña'a ká san, vata koo é ña ku kí'xi ña í'a mí dōó kanto'o ko”, ka'an ña. ²⁹ Ntá tsi kaka'an Ábraan: “Dīvi ña ne, ntoo ní'í ña tú'ūn e xntéé na'a Muísee ni ña ka'án naa Xuva ko san é nakuā'a ña. Na vii ña kuenta sá'á”, ka'an ña. ³⁰ Kidáa ne, nantikó kōo ña kuiká san, kaka'an ña: “Kuvi ní, uvā kó Abraan, ntá tsi té dí ntoto uun ña'a ña xi'í san ne, dá kíkoto ñá ña ne, á te natīvi iní ña kuétsi ñá”, ka'an ña. ³¹ Ntá tsi Abraán san ne, kaka'an ña: “Tē ña ntáde ña kuenta tú'ūn é kākā'an Muísee ni ña ka'án naa Xuva ko ne, nté dukuān ña kuinti'xe ña, kuān te ntoto ña xi'í san”, ka'an Ábraán san —ka'an Jéssuu san ni ña'a san.

17

E dōó xii kaa é ntava nuu o nūu i é kīni kaa
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Kaka'an Jéssuu ni ña ntiní'í ña:

—Nii ku'e'en tsi ntuvi ío nuu i é ntava nuu o é kīni kaa san. Ntá tsi te xōo ñá'a kaxé'e ña itsi é víi ta'an ña é kīni kaa sán ne, jntā'ví ide ña! ² Tē xoó ña'a kade ña é ntava nuu uun á í'xá san nuu i é kīni kaa sán ne, díi ka vá'á o té dí ni nakuīta núu ña ña nú ntute ñu'u kán, kunū'ní nuu dukun ña xuu xódó san.

³ Kuenta tsí vii nto.

Te nēe nuu i káde ta'an nto ne, kada tíi nto ni ña vata koo é ña kuan koo víi ña. Te nātīvi iní ña ne, kada ka'nu iní nto ni ña. ⁴ Te kadē xení ña ni ntō né, kuān té u'xe íto é uun ntuvi ne, te ntiko koó ñá u'xe íto é ká'an ñá ni ntō tsí ña vá'a o dé ña ni ntō ne, kada ka'nu iní nto ni ña —ka'an Jéssuu.

É kūvi víi o da nēé ka nuu i e dōó ka'nu, te kakuinti'xe kō

⁵ Ña ntiní'í ña sán ne, ntáka'an ñá ní Tó'o kō:

—Tā'xi ká nto e díi díi ka kuinti'xe nti —ka'an ña.

⁶ Kidáa ne, kaka'an Xúva kō:

—Tē dí kuinti'xe nto ne, kuān té un s'iin vata kaa uun a tsákin kulí sa ne, kuvi ka'an ntó ni utun sá'a: “Nenen i'a ne, da nākuntú'xin xion má ntute űu'u kán”, koo ka'an nto. Utun sán ne, kuinti'xe i é káka'an nto.

Kuenta iña ña ntáde tsiñu

⁷ Te ió nto é ió ña kade tsiñu iña nto, ña é kaixkutu űu'u nto ó kade ña kuenta kiti nto ne, tē náxee ña nú vi'i nto kán ne, ¿vá káka'an ntú nto: “Kuítā ntí'xin, kutüvin nú mesá san”? ⁸ Ñá'a, tsi kaka'an nto: “Kadan va'án é ká'xi u kuenta kuáa ne, kuntēen donúu o, tsu'un kó'on é ká'xi u. Tē kúvi é'xi ú, kúvi xi'i ú ne, dá kidáa kutüvin, ka'xín di”, xkoo ka'an nto. ⁹ ¿Vá kánakué'e ntu nto sintiá'vi ntá'a ña kade tsiñu iña nto é káde ntaa ña tsiñu e teé tsiñu nto ña? ¹⁰ Dukuān né, te divi ntó dé ntaa ntí'i nto é ntio Xuva ko ne, kantio é ká'an ka nto: “Ntí'i ne, ñá tē ña kade tsiñu é kaidiá'vi nti, tsi kúdií idé nti nuu i é káka'an nto”, koo ka'an nto —ka'an Jesús.

Dā ntavá'a Jesuu u'xi ñá'a ña nako'xo kúñu i

¹¹ Dā kue'en Jesús űuú Jerusaleén ne, itā ntí'xin ña űuú Samaria ni Gálilea. ¹² Dā xee ñá uun űuú lú'nti ne, vé'xi ű'xi ñá'a ña ntánchokuvi e ntánako'xo kúñu ña, ntá tsi kantáñi iká ña ne, ¹³ un tsi ntákachu'u ña, ntáka'an ña: —Jesuu, Mastrú, na ntuntá'vi ini kudii ntó nti! —ka'an ña. ¹⁴ Dā íni Jesuu ñá ne, kaka'an ña: —Kue'en ntó, kúnañé'e nto kúñu nto dütú san —ka'an ña. Da ñi tsi kué'en ñá ne, ntuvá'a ña. ¹⁵ Kidáa ne, uun ña ne, íni ña é ntuvá'a ña. Ntiko koó ñá ne, ñi kué'en ini ña kaka'an ña e dóo ka'nu Xuva kó. ¹⁶ Nákunchiti ntáa ña nuu Jesús. Un tsi nte űu'u kán nakuntéi ña é nakué'e ña sintiá'vi nta'a ña. Ñatí sa'á ne, ña űuú Samaria ña. ¹⁷ Kidáa ne, kaka'an Jesús:

—¿Ñá ntu te un ntí'i nto é u'xi ñá'a nto e ntuvá'a nto kui'i nto? ¿Mí'i ntu kué'en ña ñi ñá'a ká san? ¹⁸ ¿Da mii xntu ñá vé'xi tuku űuú san e ntíko koó ña é káka'an ña e dóo ka'nu Xuva kó? —ka'an Jesús.

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ñatí san:

—Nakuntísin, dā kunú'un nú vi'i o kan vē, tsi é ntüvá'an, tsi kuinti'xe ó —ka'an ña.

Nté koo kixkadā kú've Xuva kó (Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Ña fariseú san ne, ntátsixe'e ña amá kixkadā kú've Xuva kó. Nantíko kóó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñá dító te kini o núu ko mí kadē kú've Xuva kó. ²¹ Ña kúvi ká'an o te i'a túvi, o te ikán tuvi, tsi é űu'u ta'an o i —ka'an ña.

²² Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ña:

—Xée ntüvi é ntio nto kini nto kuān te uun ntüvi tsi vata kaa ntüvi dá tuvi u, xu'u é vëxkúvi ú ñatí ne, ntá tsi ña kúvi ka ntó ko. ²³ Ió ñá'a sán ne, ká'an ña: “I'a tuvi ña”, o “Ikán tuvi ña”, koo ka'an ña; ntá tsi ña ku kuinti'xe nto ña; ñá ku ñe'ē nto é kuntikín ntó ña. ²⁴ Tsi xu'u é vëxkúvi ú ñatí ne, tē xee ntüvi é nainú u ne, xi'i nuu da kaní dū'va e dukún kán. ²⁵ Ntá tsi di'na ne, dóo nto'o nto ne, kadá xení ña'a san ni nto, ña ntántoo ntüvi tsikan. ²⁶ Vata ó kúvi ntüvi da íka Noeé san ne, kuan kóo kuvi dí ntüvi dá nainú u ñuxiví a. ²⁷ Ntáxi'i ntaé'xi ña'a san, ntánatánta'a ta'an ña di, un tsi da nte ntüvi é kúki'vi Noeé san arká san. Dá née iní ñá da nakuntéku nte sán ne, xi'i ün ntí ntí ña'a san. ²⁸ Kuan tsi ó kúvi ntüvi da íka Loó san di. Ña'a sán ne, ntáxi'i ntaé'xi ña, ntáñi ña dí ne, ntádiko ña di. Ntáta'xi ña tatá ne, ntáxntañí ñá vi'i di. ²⁹ Ntá tsi divi tsi ntüvi da ntáka Loó san űuú Sodoma ne, kó'xo űu'u dú'xē nte e dukún kan, ni xúu é

kai'xi vatā ó kakin davi san ne, uun ito tsi ntí'i ña'a sán xil'i ña. ³⁰ Kuan kōo kuvi dí tē xee ntúvi é kué'é Xuva ko kütuni ñá'a san xoo ñá'a ntí'xe u.

³¹ Ntúvi tsikán ne, tē xoó ña'a odo vídin ña rki vi'i ña kán ne, ñá ku ntí'vi ña iní vi'i ña kán é kñaki'i ña iña ña. Ña ñu'u má kú'u kán ne, nté ña ku naxée ña nú vi'i ña kán di. ³² Naka'an nto ñadí'i Loo nté ó kúvi ña. ³³ Xoó ña'a é ntio ña é nakakū ñá ntúvi iña ñá ne, nakunaá ña. Ntá tsi xoo ñá'a é kanakunaá ña ntúvi iña ña kuenta iñá ko ne, nakáku ña.

³⁴ 'Sá'a kaká'an u ni ntō tsi niñu tsikan ne, ntoo uvi ñá'a san, é uun tsi nu ito ntákidi dádi ña. Uun ña ne, naki'i Xuva ko ñá ne, uun ña ne, kutuví mii ña.

³⁵ Uvi ñá'a ñadí'i ntántiko ña. Uun ña ne, naki'i Xuva ko ñá; uun ña ne, kutuví mii ña. ³⁶ Uvi ñá'a ñatíi ñu'u ña má kú'u kán ne, uun ña'a ñá né, naki'i Xuva ko ñá; uun ña'a ñá né, kutuví mii ña —ka'an ña.

³⁷ Kidáa ne, ntátsixe'e ña Jéssu:

—¿Mí'i ntú é kuán koo kuvi sá'a? —ka'an ña.

Nántiko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Mí ntōo kúñu tē'ú san ne, ikán ntaíko nūu skuilú san —ka'an ña.

18

Kuenta iña ñadí'i kii ni ña kaxntékú kú've

¹ Jesuú ne, kantaa ña uun nuu i é nañé'e ña é ká'an ntá'ví ó é ñi kué'en tsi ntúvi é nté ña natívi iní kō. ² Kaka'an ña:

—Xío uun ña kaxntékú kú've san uun ñuú é nté ña kaú'vi ñá Xuva kō né, nté ña kaiko ñu'u ña ñá'a sán di. ³ Dívi tsi ñuú tsikán ne, tuví uun ñadí'i kii é ió du'xen iña ña. Kué'en ña nta'a ña kaxntékú kú've san, kukakan ña kuétsi kuénta iña ñá kanaa núu ni'i ña. ⁴ Dá dóo kútítin ntúvi ne, ña ni ide ña kaxntékú kú've san ñá kuenta. Ntá tsi da rkontúvi ne, dē kuení ña: “Ña kaú'vi ko Xuva ko, nté ña kaiko ñu'ú u ña'a sán di, ⁵ ntá tsi ñadí'i kii, ña sá'a ne, dóo kanatekú du'xen ñá ko. Nada'an ú ña vata koo é ña ki'xi ka ña é natekú du'xén ka ñá ko”, ka'an ña.

⁶ 'Sá'a é kaka'an ñá kaxntékú kú've, ña dóo kini kaa san. ⁷ Xuva kō ni, ¿vá ñá ntu te nadá'an ña xoo é nakaxnúu ña é kúvi iña ña, ña é kaikan ntá'a ña nté ntúvi nté niñu? ¿Vá vii ntú Xuva kō é kuntétu ña? ⁸ Ká'an u tsi nada'an ña ñá é nte ña kukuí. Ntá tsi te vè'xi u, xu'u é vèxkúví ú ñatíi ne, ¿vá ñani'i ka ntú ko ña'a, ña e ntákuinti'xe i ñuxiví a? —ka'an Jéssu.

Kuenta iña ñá fariseu ni ñá kaido diu'un xōo

⁹ Kantaa Jesuu úun ká xtuku nuu i iña ñá e dóo va'á, kuiní mii i, ña ntánantii ni'ni tuku ñá'a. Kaka'an ña:

¹⁰ —Uvi ñá'a ñatíi ne, kué'en ñá má úkún kan, kúka'an ntá'ví ña. Uun ña ne, ña fariseu. Ña uun ña'a ká san ne, ña kaido diu'un xōo iña ñuú Roma. ¹¹ Ña fariseú san ne, ntitsi ña ne, du'vá ó kaka'an ntá'ví ña: “Xuva kō, kanata'xi ú sintiá'vi nta'a nto tsí xu'ú ne, ñá te váta ntáa ña nguii san kaa u: é dū'ú ña, kini ntáa ña ne, ió kuétsi ña di; nté ña te váta kaa ña kaido diu'un xōo san kaa ú di. ¹² Xu'ú ne, úvi ito é uun víte kaitúvi ixú u. Kué'e kanatá'xi ú nta'a nto vata kaa é kani'i ko”, ka'an ñá fariseú san. ¹³ Ntá tsi ñá kaido diu'un xōo san ne, dóo íka kátuví ña; nté ña ni ntaa ní'i ña díki ña ni nuu ña e dukún kán. Da mii tsi e kaxé'e ña nta'a ña nima ñá, kaka'an ña: “;Xuva ko, na ntúnta'ví iní nto ko, tsí xu'ú ne, dóo ió kuétsi ko!”, ka'an ña. ¹⁴ Kaka'an u ni ntō tsi ña kaido diu'un xōo san ne, é dé ka'nu iní Xuva ko ni ñá kuétsi ña, kúnū'ú ña vi'i ña. Ntá tsi ña fariseú san ne, ñá'a. Tsi ña é kade ka'nu mii kúñu i né, dóo kakó'xo nteé ñá nta'a Xuva kō. Á ña ntá'ví san ne, dívi ñá e dóo ka'nu ña'a ña nta'a Xuva kō —ka'an Jéssu.

*Dā náxnuu viko Jesuu á i'xá kuetsi**(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)*

¹⁵ Kue'en ní'i ñá'a san i'xá ña mí tuví Jesuu váta ko é na t̄in nta'a ña ī. Ntá tsi dá ini ña nt̄ini'i ñá né, eni nt̄u'u ñá de t̄i ña ni ña vexn'i'i i'xá i. ¹⁶ Kidáa ne, kána Jesuu ña, kaka'an ña ni ña:

—Kue'e nto ītsi é na ki'xi mii i'xá san nta'a ko. Ñá ku kádí nuu nto, tsi mí kadē kú'vé Xuva kō ne, un nt̄i' nt̄i' ña'a ne, vata ntáa i'xá san ntáa ña. ¹⁷ Nuú é ntaā i é kaka'an u ni ntō: Xoó ncho kí'vi i mí kadē kú'vé Xuva ko ne, da mii é kuinti'xe ña Xuva ko vatá ó kakuinti'xe i'xá san. Tē ñá'a ne, ña kúvi kí'vi ña —ka'an J̄esuu.

*Uun ñat̄i kuika kaka'an ñá ni J̄esuu**(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)*

¹⁸ Uun ñat̄i, ña odo nūu ne, katsixe'e ña J̄esuu:

—Mastru va'á, ¿neé ntu vii ú vata koo é ní'i ko ntuvi vā'a iñá ko ntii dañu nt̄uvi? —ka'an ña.

¹⁹ Nant̄iko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¿Nté kui kaka'an ntun é vā'á u? Tsi xoxo é vā'a i; mii tsi Xuva kō é dōo va'á ña. ²⁰ Inin nté o kaka'an tú'un é xt̄uvi Xúva kō: “Ñá ku kuk̄idi ni'i nto ñadi'i, ña é ña te ñadi'i mii ō. Ñá ku ē'nín ña'a. Ná ku dū'un. Ñá ku ká'an dovete iña ña'a. Kuikon ñu'un uva ō, ni di'i ō di'”, ka'an —ka'an J̄esuu.

²¹ Kaka'an ñat̄i san:

—É un nt̄i' sá'á ne, é dē ntaa nt̄i' ú un tsi nte dá ku lú'nti u —ka'an ña.

²² Dá téku Jesuu sá'á ne, nant̄iko kōó ñá, kaka'an ña:

—Uun sá nuu i é kākunaá iña o: nadikon nt̄i'in neé lo iña ó ne, dá tsi'in nta'a ña nt̄á'vi san, tsi kuan kōó é koo dokuika iña o é dukún kán. Kidáa ne, ki'xin, dá kuntikín ko —ka'an ña.

²³ Ntá tsi dá téku ñat̄i san sá'á né, dōo kúnta'xa ini ña, tsi dōo kuika ña. ²⁴ Iní Jesuu tsí dōo kúnta'xa ini ña ne, kaka'an ña:

—jNté kui dōo ntii tū'un é kí'vi ña kuiká san mí kadē kú'vé Xuva kō! ²⁵ Díi ka ña ntii tu'un é kí'vi uun kameú san xavi xiki san é vāta kaa ña kuiká san é kí'vi ña mí kadē kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

²⁶ Ña téku i sán ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é kúvi nakáku i kuan? —ka'an ña.

²⁷ Nant̄iko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Nee iña é ña kuví vii ña'a sán ne, Xuva kō ne, kuví vii ña —ka'an ña.

²⁸ Pedrú ne, kaka'an ña:

—Nt̄i' ne, é tsoo mii nt̄i' nt̄i' iñá nti é ntántikín nti nto —ka'an ña.

²⁹ Jesuu ne, kaka'an ña:

—Nuú é ntaā i é kaka'an u: Da xōó ka ña'a é xt̄uvi mii ña vi'i ña, o di'i ña, o ēni ña, o uva ña, ō i'xá ña kuenta iña i mí kadē kú'vé Xuva kō ne, ³⁰ díi ka kue'é ka ni'i ña ñuxiví a; rkontúvi ne, ni'i ña é vā'á nta'a Xuva ko ntii dañu nt̄uvi —ka'an J̄esuu.

*Dá kúvi uni ito é kaka'an J̄esuu é kuví ña**(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)*

³¹ Kána xio Jesuu san uxuvi ñá'a ña nt̄ini'i ña ne, dá kaká'an ña ni ña:

—Vevii ne, kí'in o ñūú Jerusaleen, mí kuntaa é un nt̄i' é uve na'a é ntáka'an ñá ka'an naa Xuva ko san kuenta iñá ko, xu'u é v̄exkúvi ú ñat̄i. ³² Tsi ntada ña kó kuenta ntá'a ña vé'xi t̄iku ñuú san é kadá xení ña n̄i ko, é vii ña é kini kaa n̄i ko, é t̄i'vi díi ña kó di. ³³ Kani ña kó ñi é kanu'ni nuu utun ne, dá ka'n̄i ñá ko di, ntá tsi te kúvi uni nt̄uvi ne, ntoto xtuku u —ka'an J̄esuu.

³⁴ Ntá tsi ña nt̄ini'i ña ne, ñá ni ñē'e dik̄i ña; ntē ñá ini ña nee iña é kaka'an J̄esuu, tsí nuu i sá'a ne, dōó xū'ú ō kaka'an ña; ntē ña ni kuví kí'in dik̄i ña.

Dā ntavá'a Jesuu úun ña kuāa, ña ñuú Jericoo

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Kué'en Jesuu ne, dā xee étsin ña ñuú Jericoo ne, ikān tuví uun ña kuāá itsi kān, kaikan ñá doméni. ³⁶ Da téku ña é ña te nté kaa ña'a san ntaíta ntí'xin ña ne, katsixe'e ña neé kakuvi. ³⁷ Ntáka'an ñá'a san tsi Jesuu ne, ikan kuíta ntí'xin ña. ³⁸ Kidáa ne, un ntii tsi kakana ña kuāá san:

—Jesuu, i'xá Davii, na ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

³⁹ Ña odo núu ne, de tíi ña ni ña vata koo é na kūtuvu kadin ña. Ntá tsi dā dií dií ka ntii kána ña:

—j'xá Davii, na ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁰ Kidáa ne, kántitsi Jesuu ne, dā táxnuu ña ña é kūkueká ña á ña kuāá san. Dā xee ñá ne, tsixe'e Jēsuu ña:

⁴¹ —¿Neé ntu ntio o é víi u ni ō? —ka'an ña.

Ña kuāá san ne, kaka'an ña:

—Mastru, ntio ko é ntúvá'a ntuxnuú ko —ka'an ña.

⁴² Jesuu san ne, kaka'an ña:

—Nakoton ve. É ntúvá'a ntuxnúu o vē, tsí nñ kué'en ini o kuínti'xe o —ka'an Jēsuu.

⁴³ Ura dú'va tsi i náxi'í nuu ñá kuāá san ne, dá kué'en ña kuntikin ñá Jesuu, kaká'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō. Un ntíí ntíí ña'a sán ne, dā íni ña nuu i sá'a ne, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō dí.

19

Jesuu ni Záqueu

¹ Xée Jesuu ñuú Jericoo. Ítā ntí'xin ña mé'ñū ñuú san. ² Ikān tuví uun ñatíi, ñá nani Záqueu, ña é odo núu íña ña ntaído diu'un xōo íña ñuú Roma. Dōó kuika ñá. ³ Ña sá'a ne, dōó ncho kiní ña xoo ñá'a é Jēsuu ña, ntá tsi ña ni kuví kiní ña, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñi nteē ñá ña ne, Zaqueú san ne, dōo lú'nti ña. ⁴ Kidáa ne, kué'en ña ódó nuú ña ne, kúxēe ña rki utun é ntitsi itsi kán mí kuíta ntí'xin Jesuu é kiní ñá ña. ⁵ Dā ita ntí'xin Jesuu ikān né, íto ña rki utún san, kaka'an ña:

—Zaqueu, kamá san nuun ve, tsí vevíi ne, kantio é kutúvi u nú vi'i o kán —ka'an ña.

⁶ Kidáa ne, kantí'i du'va tsí núu ña e dóo diní ña é kí'in Jesuu nú vi'i ña kán. ⁷ Dā íni ña'a sán ne, un ntíí ntíí ña ntáka'an kání ña é kué'en Jēsuu kúkutúvi ña nú vi'i ña é ió kuetsi i. ⁸ Kidáa ne, nákontitsi Záqueu, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—Koto nto, Mastru. Kué'ē ú ña ntá'ví san dava é un ntí'í é ió íñá ko. Tē xoó ña'a kí'i dú'u ú íña ñá ne, nantiko kōó u kimi itó ka xtúku —ka'an ña.

⁹ Kaka'an Jēsuu:

—É vevíi xee ntúvi é nakáku ña ntoo nú vi'i sá'a, tsí ñatíi sa'a ne, tatá nti'xe Abraan ña. ¹⁰ Tsi xu'u é vēkkúvi ú ñatíi ne, vé'xi u é kanantukú ú ña ntákunaa vata koo é nakákú u ña —ka'an Jēsuu.

Kuenta íñá diu'un

(Mt. 25:14-30)

¹¹ Dā ntaíni ña'a san é káka'an Jēsuu núu i sá'a ne, ntaa ña ni ña ūun nuu i, tsí e xee étsin ña ñuú Jerusaleén ne, kūtuni ña tsi ntádē kueni ña'a san tsi é vevíi xee ntúvi é kuiñi ntu'ū é kadā kú'vé Xuva ko ñūxiví sa.

¹² Kaka'an ña:

—Uun ñatíi, ña e dóo ka'nu ña'a ne, kué'en ña tūku ñuu vata koo é nī'i ña é vii ñá rei. Rkontúvi ne, ntiko koó ñá. ¹³ Dí'na dá kií ña é kí'in ñá ne, kána ña

u'xi ñá'a, ña ntáde tsiñu iña ñá ne, kué'e diu'un san xe'é ña ña, xe un xé un ñá, kaka'an ña: "Kada tsiñu ni'i ntó diu'un sá'a un tsi da nté nãxé u", ka'an ña. 14 Ntá tsi ña ñuú mii ñá né, kúné'u iní ña ni ñá. Taxnúu ña ña é kúka'an ni ñá odo nuú san: "Ñá ntío ntí ñatíi sá'a é vii ñá rei iñá ntí", ka'an ña.

15 Ntá tsi kúkú've ña é vii ñá rei ne, ntíko koó ña, náxé ña ñuú ña kã. Dã náxé ñá ne, taxnúu ña é kikaná ña ña ntáde tsiñu iña ña, ña é xé'é ña diu'un, vata koo é kütuni ñá te kué'e i'xá diu'un ña é'nu é xe un xé un ñá. 16 Ña é kuvi ùun sán ne, ntáda ña kuenta, kaká'an ña: "Tó'o, diú'un ntó ne, ú'xi ito nteku é'nu", ka'an ña. 17 Kaka'an rei san: "Nté kui dóo vá'á o, tsi divin né, dóo vá'á kaden tsiñun. Vi'i a vé ne, kadãn kú'ven u'xi ñuu, tsi dén ntaan kuãn te nté kaa kudii é tá'xí u o", ka'an ña. 18 Xéé xtuku ña uun ña'a sán ne, kaka'an ña: "Tó'o, diú'un ntó ne, ú'un ito ká xtuku ni'i é váta kaa", ka'an ña. 19 Dukuãn ne, kaka'an xtúku rei san ni ñá dí: "Divin ne, kada kú'ven u'un ñuu", ka'an ña.

20 Kidáã ne, xéé ña uun ña'a ká san, kaka'an ña: "Tó'o, i'a ni'i ú diu'un ntó ne xtuví vá'á u, e xnúu ta'án u dodúkun ko. 21 Tsi u'v'í ko nto, tsi divi ntó né, uun ñatíi e dóo ka'xi nima nto. Kanakuido nto nee iña é ña ni tsoo ntó ne, katíin nto é táta mi ña ni 'i'xi nto", ka'an ña. 22 Kidáã ne, kaka'an rei san: "Divin é ña vá'á o ni den tsiñun, vatá ó kaka'an ne, nuu é ntaã i e dóo ka'xi nimá ko. Tsi inin tsi kanakuido ú nee iña é ña ni tsoó u ne, katíin u mí ña ni 'i'xi ú dí. 23 Dukuãn ne, ¿nté kui ña ni de tsiñu ní'in ntun diu'un ko vata koo é ni'i kúdi kó i'xá i té náxé u nú vi'i ko?", ka'an ña. 24 Kaka'an ñá ni ña ntoo san: "Naki'i nto diu'un san ne, dá kué'é nto ña é kuvi ide u'xi ito san", ka'an ña. 25 Ntáka'an ña: "Tó'o, ntá tsi ña tsikán ne, é io ú'xi ito ká xtuku iña ña", ka'an ña. 26 Nantíko koo rei san, kaka'an ña: "Sá'a ne, ká'an u: Xoo é ió iña i ne, ni'i ká ña, ntá tsi xoo é ña tuvi iña i ne, nakí'i ntí'i ña, kuãn té ña kué'e é ió iña ña. 27 Kuenta iña ña é ntákune'u iní i ni kó ne, ña é ña ni ntío i é vii ú rei ne, kixní'i nto ña i'a ne, dá ka'ní ntó ña nuú ko", ka'an rei san —ka'an Jéssu.

Dã xee Jéssu ñuú Jerusaleen

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 Dã kúvi ka'an Jéssu sá'a ne, kué'en ká ña ñuú Jerusaleen. 29 Dã dokó sa xee ña ñuú Befagee ni ñuú Betaniá etsin nú xúku é nani Olivú ne, taxnúu ña uvi ña'a, ñá ntini'i ñá, 30 kaka'an ñá ni ñá:

—Kue'en ntó ñuú lu'nti é tui etsin i'a. Të xee ntó ne, ikã ntee tiin uun a búru é nté vata xoxó kuntéku í ti. Nantuté nto ti ne, dá kixní'i nto ti. 31 Të xoó tsixe'e i nté kui kanantuté nto a búru sán ne, ká'an ntó tsi Tó'o nto kántio ña ti —ka'an ña.

32 Kué'en ñá táxnuu ña san ne, nãni'i ña é un ntí'i vatá ó kaka'an Jéssu ni ña.

33 Dã nantuté ña burú san ne, katsixe'e tó'o ti:

—¿Nté kui kanantuté ntu nto burú ko? —ka'an ña.

34 Nantíko koó ña, ntáka'an ña:

—Tó'ó kántio ña ti —ka'an ña.

35 Kue'en ní'i ña ti mí tuvi Jéssu. Tsido ña dóo ñá ata a búru sán ne, dã nakaa

ñá Jéssu áta ti. 36 Ña'a sán ne, tsóo ña doo ña itsi kãn mí ita ntí'xin Jéssu. 37 Dã xee etsin ña mí dokuntíi xuku Olivú sán ne, un ntíi ntíi ña ntántikin ñá ne, dóo diní i'a. Kidáã né, uun tsi vãntíi ña ntáka'an ñá e dóo ka'nu Xuva ko kuenta iña i é un ntí'i nũu i e dóo ka'nu é idé ña e íni ña. 38 Ntáka'an ña:

—¡Dóo ka'nu Rei, ñá vë'xí nta'a Xuva kó! ¡Na ta'xi Xuva kó é kunto vá'a o ni ñá vi'i antívi! ¡Dóo ka'nu Xuva ko, ñá tuvi e dukún kãn! —ka'an ña.

39 Kidáã ne, ió ñá fariseú, ña ñu'u ta'an mé'ñu ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—Mastru, kada tíi nto ní ña ntántikin nto —ka'an ña.

40 Ntá tsi nantíko koo Jéssu, kaká'an ña:

—Te ñá'a san koo kádin ñá ne, un tsi nte xúu san kani ntu'u kãchu'u —ka'an ña.

41 Dā xee étsin Jesuu ñuú Jerusaleén ne, ìto ña ñuú san ne, da éku ña kuénta iña í, 42 kaka'an ña:

—jTē dí ni ínín kuān te uun ntúvi vevii e nté koo kutūvín va'an! Ntá tsi vevii ne, núu i sá'a ne, dōó xu'u iō. Ña kúvi kīnin. 43 Vi'i a vé ne, vé'xi ntūvi é kini kaa iña o é ña ntáin chu'vi ó ne, kada xení ña ni ó. Kidáa ne, xntitsí ña ntó'ó é kádi nuu ña ntúko díñi o. 44 Dá uun ito tsi nānti'í ntodó ña o. Ka'ní ña ña'a o. Nākatsin ntí'í ntí'í ñá da nēé ka e kátūví iña o, tsí ña ni kutúni ó ura dá ki'xí Xuva kó é nakakū ña o —ka'an ña.

Dā ntántoo Jesuu íni ukun

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

45 Kidáa ne, kúkí'ví Jesuu má ukún ka'nu kán né, eni ntu'u ñā kíñu'u ñā ña ntádikō nu kí'í kán. 46 Kaka'an ñá ni ñā:

—Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: “Vi'i kó ne, vi'i mí ka'an ntá'ví ña'a”, ka'an Xúva kō. Ntá tsi ñā ña ni kuvi ní'í ña nté koo víi ña, tsí un ntí'í ntí'í ña'a sán ne, ntaíni va Jéssu.

47 Utén utén xee Jéssu ini ukún kán é nañ'e ñá ña'a san. Ntá tsi tó'o dūtu ni mastrú lei, ni ña tsiñu i ne, ntánantukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu.

48 Ntá tsi ña ni kuvi ní'í ña nté koo víi ña, tsí un ntí'í ntí'í ña'a sán ne, ntaíni va vá'a sa ña é kaka'an Jéssu.

20

¿Xoó ntu teé tsiñu i Jesuu?

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

1 Uun ntuví ne, tuví Jesuu má ukún kan, kanañ'e ñá ña'a san nté koo nakáku ña. Xée dūtu ñá odo nūu, ni mastrú lei san, ni ñatā san. 2 Kidáa ne, ntáka'an ñá, tsixe'e ña Jéssu:

—Ka'an ntó nī nti: ¿Xoó ntu kaka'an i é kuān koo víi nto sá'ā? ¿Xoó ntu teé tsiñu i nto? —ka'an ña.

3 Kidáa ne, kaka'an Jéssu:

—Xu'ú ña ne, tsixe'e ú nto uun nuu i. Nantiko koō ntó, ka'an nto: 4 ¿Xoó ntu teé tsiñu i Juan é kuan kōo nakutsi ntute ña ña'a san: Xuva kō né, ó ña'a san? —ka'an ña.

5 Kidáa ne, eni ntu'u ñā natíin mii ñā, ntáka'an ña:

—Te ká'an o é Xuva kō teé tsiñu ña ña ne, nantiko koō ñá, ka'an ña: “¿Nté kui ña ni kuínti'xe ntu nto ña kuan?”, koo ka'an ña. 6 Ntá tsi te ká'an o tsí ña'a san teé tsiñu ña ña ne, kudíin ñá'a sán ne, kué'e xuu ña kó. Tsí un ntí'í ña'a sán ne, iō ntaa iña ña tsí Juaán san ne, kaka'an ñá kuenta iña Xuva kō —ka'an ña.

7 Dukuān ne, nantíko koō ña, ntáka'an ñá tsi ñá ini ña xoo teé tsiñu i Juan é nakutsi ntute ña ña'a san. 8 Kidáa ne, nantíko koó Jesuu, kaká'an ña:

—Xu'ú ña ne, ña ká'an ú xoo teé tsiñu i kó é kúvi víi u nuu i sá'a —ka'an ña.

Kuenta iña ñá ñu'u nta'a í é tātā

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

9 Kidáa ne, eni ntu'u Jéssu kántaa ña nuu i sá'a, kaka'an ñá ni ñā'a san:

—Uun ñatíi ne, í'xi ña xō'o tinti'o mǎña ñá kán. Rkontúví ne, dē'xé ña é tātā ña é kada tsiñu ni'í tǎan tuku ña'a. Kidáa ne, kué'en ña xīo ñuu. Dā kútítin ntuví kué'en ñá ne, 10 taxnúu ña ña kade tsiñu iña ña e kíkakan ña é kadúku ntée tó'o ñā, ntá tsi dá xee ñá kade tsiñu sán ne, è'ní ña ña, dá nantíko koó ña ña da mii ntá'a ña. 11 Kidáa né, taxnúu tó'o tinti'ó san uun ká tuku ña'a, ña kade tsiñu iña ña, ntá tsi ña tsíkán ña ne, dōó kini ó ka'an ñá ni ñā né, è'ní ña ña ña di. Da mii tsi ntá'a ña ntíko koó ña. 12 Tó'ó i sán ne, taxnúu xtuku ña ña kade

tsiñu iña ña, ñá kuvi ūnī san. Ntá tsi ña ñu'u nta'a ī tinti'ó san ne, ntuku kui'ī xtúku ña ña ne, dā kíñu'u ña ña kí'i kán.

¹³ Kidáa né, tō'ó ñu'u sán ne, kaka'an ña: “¿Neé ntu vii ú ve? Á te taxnúu ú i'xá miī ko. Da miī é kuiko ñu'u ña ñá”, ka'an ña. ¹⁴ Ntá tsi ña ñu'u nta'a tinti'ó sán ne, dā íni ña i'xá ña ne, ntáka'an ñá xe un xé un ñá: “Ñá sá'a é dūku ntée ña iña uva ña. Ka'ni ó ña vata koo é xo'ó vii ó tō'ó ñu'u san”, ka'an ña. ¹⁵ Dukuān né, kíñu'u ña ña ñu'u uva ñá ne, dā é'ni kue'en ñá ña —kuan ō ka'an Jéssu ni ñá'a san.

Kidáa ne, tsixe'e Jéssu:

—¿Neé ntu vii tó'ó ī sán nī ñá ñu'u nta'a ī é tātá san, te kuinī nto? ¹⁶ Vi'i a vé ne, á te kí'in ña kiká'ni ña ña ñu'u nta'a ī san, dá tsu'un nta'a ña é tāta ña tuku ñá'a —ka'an Jéssu.

Ntá tsi dā téku ña'a san sá'a ne, ntáka'an ña:

—¡Nté kui sa! ¡Ña te kuan koo kúvi! —ka'an ña.

¹⁷ Ntá tsi Jesuú ne, īto ña ña ne, dá kaká'an ñá ni ñá:

—Vi'i a vé ne, ka'an nto neé kani tú'un é ūve na'a sá'a:

Xúū é nantii ní'ni ña xntáñi ví'i sán ne,

divī e dií ka nuu á'vi i,

ka'an. ¹⁸ Da xōó ka ñá'a, ña é ntáva ntodo nú xūu sá'a ne, tá'nu kue'en ña. Ntá tsi te xōó ñá'a kó'xo nuu xuú san ata ñá ne, un tsi kuvi utsi kúñu ña —ka'an Jéssu.

¹⁹ Tō'ó dutú san nī mastrú leí san ne, ntōo ña é tñn ña Jesuu úra í tsíkan, tsi kútuni ña é kántaa Jesuu núu i sá'a kuenta iña ña, ntá tsi u'vī ñá ña'a san.

Kuenta iña diu'un xōo

(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

²⁰ Kidáa ne, taxnúu ña ña'a é kíkoto xú'u ña Jesuú ne, īde sá ña vatá ó de ña'a, ña e dōo vá'a, tsi ntántukú nuu iní ña nté koo tsi'ī kuétsi ña Jesuu ntá'a ña tsiñu i. ²¹ Kidáa ne, tsixe'e ña Jéssu:

—Mastru, iní nti tsi nuu é ntaā i é un nti'ī é káka'an nto dá kanañ'e ntó nti ne, iní nti tsí ña káde nto kuenta ñá'a san nte ntáa ña, tsí kaka'an ntáa nto nté koo kuntoo o vatá ó ntio nti'xe Xuva kō. ²² Dukuān né, ¿vá'a ntu ō e ntá'vi ō diu'un xōó san iña ñuú Romá ne, ō ña vá'a ntu ō? —ka'an ña.

²³ Ntá tsi Jesuú ne, kútuni ña é ña te nñi kué'en iní ña katsixe'e ña ne, kidáa ne, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Nté kui ncho koto nteé ntu nto ko? ²⁴ Vi'i a vé ne, nāñe'e ká nto ko uun diu'un san. ¿Xoō ntú nuu i é ntée san; ō xoó ntu divī i e ntée na'á san? —ka'an ña.

Nantíko koō ñá, ntáka'an ña tsí nuu ña tsiñu ka'nu i ñuú Roma ntée.

²⁵ Kidáa ne, kaka'an Jéssu:

—Kué'e ntó ña tsiñu ka'nu i san nee é káduku ntée ña ne, kué'e nto Xuva kō nee iña é iña ña —ka'an Jéssu.

²⁶ Ña ni kúvi ní'ī ña nté koo tsi'ī kuétsi ña Jesuu kuénta iña tú'un é káka'an ñá mé'ñu ña'a san. Koó dá kúdu'va ña é kuān nte íni ña nté koo nantiko koō ña ne, diin diin sa intóo ña.

Kuenta iña i é ntoto o tē xi'i o

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Rkontúvi ne, kué'en ña saduceú san, kukoto ñá Jesuu. Tsí divī ña ne, ña ntákuinti'xe ña te nuu é ntaā i é ntoto o tē xi'i o. Dukuān né, tsixe'e ña Jéssu núu i sá'a:

²⁸ —Mastru, iní nto tsí Muiseé ne, xntée na'a ña tsí te uun ñatíi kuvi ña ne, ntukíi ñadi'ī ña é nté ña ni xío i'xá ña ne, kantio é nātánta'a ñadi'ī kíi san ni éni

xii ña vata koo é kōo i'xá ña ni ñā kuenta iña ñá xi'í san. ²⁹ Uun ito ne, ió u'xe ñá'a ení ña. Ña é kuvi ūun sán ne, tánta'a ña ne, xí'i ña di'na dá kōo i'xá ñadi'í ña. ³⁰ Ña é kuvi ūvī san ne, natánta'a ña ni ñadi'í kií san. Xí'i ña dí ne, nté uun i'xá ña ña ni xío. ³¹ Kidáa ne, nātánta'a ña é kuvi ūnī san ni ñadi'í san. Dukuān né, un ntí'i ñā e kúvi u'xe ñá'a sán ne, xí'i ntí'i ña e nté uun i'xá ña ña ni xío. ³² Kidáa ne, xí'i ñadi'í san di. ³³ Vī'i a vé ne, tē ntóto ña da xí'i ña ne, ¿xóo ntu é kuvi ña di'í i ña? Tsí un ntí'i ña é u'xe ñá'a san tánta'a ña ni ñadi'í san —ka'an ña.

³⁴ Kidáa ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñuxiví sa ne, ñatíi ni ñadi'í san ne, ntátánta'a ña. ³⁵ Ntá tsi tē xoo é nī'i i é xēe e dukún kán ne, ntoto dadíi ña nī ña xi'í san ikān ne, tē tíi te ña di'í ñá ne, ña tánta'a ká ña. ³⁶ Tsí ña kuvi ka ña, tsí ntuvi ña vata ntáa ánjē san, ntuvi ña i'xá Xuva kō, tsi e ntóto ña. ³⁷ Uun tsi nte mí Muísee kaká'an ña tsi ntoto ña xi'í san da xnté na'a ña iña xuku é kai'xi san. Ikān ne, kaka'an ña tsi Xuva kō né, divi Xuva Ábraan ni Ísaa ni Jácoo. ³⁸ Xuva kō ne, ñá te Xuva ñā xi'í i, tsí Xuvā ña ntantito ña. Tsí kuenta iña Xúva kó ne, é un ntí'i ñā ntantito ña —ka'an ña.

³⁹ Kidáa né, ió mastrú lei san ne, ntáka'an ña:

—Vá'ā ó kaka'an ntó, Mastru —ka'an ña.

⁴⁰ Kidáa ne, ú'vī ña e tsixe'e ká ña ña.

¿Xoó ntu é uvatā Cristu?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Jesuú ne, tsixe'e ña:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto é Cristú ne, i'xá Davií ña? ⁴² Divi tsi Dāvii kaká'an ña ini tutú Sálmū san:

Xuva kō ne, kaka'an ñā nī Tó'ō ko:

“Kutúvín diñi kua'a kó san

⁴³ un tsi da nté natsi'i ú ña ntaínchu'vi o

má xe'e ó san”, ka'an ña.

Kuan ó ka'an Dāvii. ⁴⁴ Ntá tsi ¿nté ntu koo kuvi víi Cristu i'xá ika Dāvii? Tsí mií Dāvii san ne, kaka'an ña e Tó'ō ña ña —ka'an Jesuu ni ña.

Dā tsi'i kuetsi Jesuu mástrú lei

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Un ntíi ntíi ña'a san ntaíni ña dá kakā'an Jesuu ni ña ntini'í ña:

⁴⁶ —Kuenta tsí víi nto nī mastrú lei, tsí dóo ini xku'un ña doo nani, ta'an i e ntañú'u ña e dóo ki'in iní í san, da ntaíka ña. Dóo ntio ña é ká'an ñá'a san ni ñā ntíusi da ntaíka ña mé'ñū ñuu san. Tē xee ná má vi'í mí ntánataká nuu ña ña Israeé san ni vi'í viko sán ne, ntánantuku ñā mí'i e dií ka vá'ā o é kuntóo ña.

⁴⁷ Ñā tsikán ne, ntánakuido nuu ña vi'í ñadi'í kií san. Ntá tsi dóo na'a ntáka'an ntá'ví ña vata koo é ña kutuni ñá'a san te dóo kini ntáa ña. Ña kuān ntáa sán ne, dií ka kue'e ni'í ña é nto'o ña nta'a Xuva kō —ka'an Jesuu.

21

Diú'un é xé'é ña dī'i kii, ña dóo ntā'vi

(Mr. 12:41-44)

¹ Jesuú ne, ntāni'í ña nuu ña, kaito ña ña kuika nté o de ña e ntátsu'un ña diu'un ini etún san. ² Ikān dí ne, iní ña uun ñadi'í kií ntā'ví, kaxnúu ña úvī diu'un kuaān kuetsi sán ini etún san. ³ Kidáa ne, kaka'an Jesuu:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u tsi dií ka nuu á'vi diu'un é kaxnuu ñadi'í ntā'ví san é váta kaa e tsí'un un ntí'i ña nguú san. ⁴ Tsí ña nguú sán ne, kúdií diu'un é ntoó ka iña ña xe'é ña, ntá tsi ñadi'í ntā'ví san ne, xe'e ntí'i ña vata kaa é ió iña ña —ka'an Jesuu.

*Dá kakā'an Jéssu é nāntatsin xúkūn ka'nu san
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)*

⁵ Iō ñá'a sán ne, ntáka'an ña tsi xúkūn ka'nu sán ne, ñá tē nté kaa vá'a o, tsi dóo vá'a xuu kúvi, nī é iō iní i kán é xē'é ña'a san doméni. Kidáa ne, kaka'an Jéssu:

⁶ —Vé'xi ntúvi é un ntí'i sá'a e ntaíní nto ne, nantatsin ntí'i. Nté uun ká xuu ña kodo ntí'i tá'an —ka'an ña.

*Núu í é vē'xí é kúvi dí'na dá ntí'i ñuxiví sa
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)*

⁷ Kidáa ne, tsixe'e ña ñā:

—Mastru, ¿amá ntu é kuān koo kuvi sá'a? ¿Neé ntu nuu i kuvi dí'na dá kuan kōo kuvi? —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jéssu:

—Kuenta tsí víi nto vata koo é ña kaní nta'ví ña'a san nto, tsi ñá te da dī ñá'a kí'xi ña é ká'an ña é divi ñā é Cristu ña ne, ká'an ñā tsi é xee ntúvi i é ntí'i ñuxiví sa dí, ntá tsi ña ku xkuntikin ntó ña. ⁹ Te tēku nto mí kakuvi du'xēn, mí ntánā ñá'a sán ne, ñá ku u'ví ntó, tsi sá'ā ne, kuétsí é kuān koo kuvi dí'na, ntá tsi vata xēe ntúvi é ntí'i —ka'an ña.

¹⁰ Kidáa ne, kaka'an xtúku ña ni ñā:

—Uun ñuú ne, nāá ni tūku ñuú san ne, ña tsiñu i sán ne, víi ña du'xen ni tūku ña tsiñu i. ¹¹ Iō vadá ñuú san ne, dóo ntii tāan; kutamá ña'a sán ne, kunūu kui'i e dóo ntii iní i, e dóo katáin ña'a san. Koo nuu i e dóo donchu'ví koo kuvi é vē'xí e dukún kán dí.

¹² Ntá tsi dí'na dá kuvi un ntí'i sá'a ne, divi ntó ne, tiin ña nto. Kada xení ña ni ntó. Kí'in ní'i ña ntó é kōto nteé ña nto ví'i mí ntánataká nuu ña Israee. Tsu'un kutu ña nto viütun. Kí'in ní'i ña nto ntá'a rei ni ñá tsiñu ka'nu i san dí kuenta iña i e ntákuinti'xe nto ko. ¹³ Kuan kōo ní'i nto itsi é ntaa nto ni ñā'a kuenta iñá ko. ¹⁴ Tsun rkó tsiñu nto víi nto é ña koo tú'vē ntó dí'na nté koo nantiko kōo nto é nada'an ntó kúñu ntó. ¹⁵ Tsi xu'u ta'xi u tú'ūn e dóo kuki'in iní ntó vata koo e nté uun ña ntaínchu'ví nto ña kuvi víi ña ni ntó, é nté ña kuvi ka'an ntée ña nto. ¹⁶ Ntá tsi divi ntó ne, dá'ví ña'a san nto dóvete, un tsi nté uva nto, ni éni ntó, ni ñavi'í ntó, nī ña dóo vá'a tiin ní'i ntó dí. Iō ntó ne, ka'ní ña nto. ¹⁷ Dá kaní ñuxiví san ne, ñá ntío kue'en ñá'a san nto kuenta iñá ko. ¹⁸ Ntá tsi nté uun idi díki nto ña kunáa. ¹⁹ Na kütíi nto nima ntó ne, kuan kōo ní'i ntó ntuvi iña nto.

²⁰ Ntá tsi tē iní nto tsi ntánti'u nuu sntadún san ñuú Jerusaleén ne, kidáa ne, kütuni nto tsi e xēe ntúvi é nantatsin ntí'i. ²¹ Kidáa ne, ña ntoo ñuú Judeá ne, na kūnu ñá, ntaa ñá rki uku kan. Ña ntoo ñuú Jerusaleén ne, na ntii ña, kí'in ña. Ña ñu'u má kú'u kán ne, ñá ku naxēé ka ña ví'i ña. ²² Tsi ntuvi tsikán ne, kiní ña'a san dóxo, tsí da mí é kūntaa ntí'i é úve na'a kaka'an tú'un Xuva kō. ²³ Ntá'vi ide ñádí'i, ña é ñu'u i'xá i ntuvi tsikán, ni ñádí'i, ña ntánatsí'si i'xá i! tsi ña te kú've ntó'o ña'a san, tsí uun doxo ka'nu kuvi ñuú sa'a. ²⁴ Iō ña ne, ka'ní nuu ña ñā káa. Iō ña ne, kí'in ní'i ña ña viütun é tuku e túku ñuú dá kaní ñuxiví sa. Ña'a, ña é ña ni kuinti'xe i Xuva kō ne, kodo ntí'i ña ñuú Jerusaleen un tsi da nté ku é kūntaa ntúvi e xtúvi Xúva kō.

*Nté koo nainu xtúku u, xu'u é vē'xkúv'í ú ñatíi
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)*

²⁵ Kidáa ne, koo dóxo é kíni o núu ngántii, ni xōo, ni kímí san. Ñuxiví sa ne, dóo kúdana ña'a un ntíi ntíi ñuú san ne, dóo ú'ví ña e dóo donchú'ví koo kuvi ntute ñu'u kán é káka'an ñu'u. ²⁶ Ña'a sán ne, kúvi nuu ña e dóo ntaú'ví ña e ntádē kuení ña nee iña é kákuvi ñuxiví sa. Un vá'a tsi kantá nuu nuu i é iō e dukún kán. ²⁷ Kidáa ne, kiní ña tsí xu'u é vē'xkúv'í ú ñatíi ne, nainu u mé'ñū

viko nu'u e dóo iō ko é víi u é un ntí'í, e dóo kaxi'í nuu ka'nu u. ²⁸ Te ñiñi ntu'u é kuān koo kuví sá'a ne, nākuntáñi ntu, ntaa ni'i ntu dikí ntu, tsí ntuvi tsikán ne, nakáku nto —ka'an Jesús.

²⁹ Kaka'an ñá kuenta ñña i sá'a:

—Koto nto utun ígu san, o da néé ka utun. ³⁰ Tē ñni ntu tsí kanakōdó xuku i ne, kutuni ntó tsi é vé'xi étsin ntuvi ka'ni. ³¹ Dukuān né, tē ñni ntu é kuān koo kuví sá'a ne, kutuni ntó tsi é vé'xi étsin ntuvi é kadā kú'vé Xuva kō.

³² Nuú é ntaa í é un ntí'í sá'a kuntaa dí'na dá kúvi ñña'a, ñña ntántoo vevii. ³³ E dukún kan ni ññuxiví sa ne, ntí'í, ntá tsi tú'ún é kākā'an u ne, da mií é kuntaa.

³⁴ Kuenta tsí víi nto. Nā ku dā vá'a nto é na ntūka'xi nima ntó é víi nto é kīni kaa. Nā ku nakuiní nto kúñu ntó é kada ki'vi ntó. Nā ku ntē dúkuan kadā kuení nto nee é kantio nto ññuxiví a, vata koo é ñña da néé iní nto xee ntúvi tsikan, ³⁵ é vata kaa chitō. Tsi vé'xi nti'xe ntuvi tsikan ñña un ntí'í ntí'í ñña'a san, ñña ntóo da kanií dū'va ññuxiví a. ³⁶ Na kōo tú'vé ntó ne, nguentúvi tsi ka'an ntá'vi nto vata koo é nakáku nto é un ntí'í nūi i é kuān koo kuví, vata koo é kúvi xee ntó nta'a ko, xu'u é véxkúvī ú ññatī —ka'an Jesús.

³⁷ Ntuvi ā ne, tuví Jesuu má ukún kan, kanañ'e ñá ñña'a san. Niñú a ne, rki uku é nani Ōlivu kañ'e ñña. ³⁸ Tévaá du'va tsi ntáxee ntí'í ntí'í ñña'a san má ukún kán é kīni ñña é kākā'an Jesús.

22

*Dā nataká nuu ñña'a san é ntukū nuu iní ñña nté koo tññ ñña Jesuu
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)*

¹ E xée étsin viko da ntaé'xi ñña tañú'u é ñña kadáka u'xen íā. Viko sá'a ne, é naka'ñan ñña Israeé san nté ō nakáku Xuva ko ñña dā ntáka ñña ññuú Egitō. ² Kidáā né, tō'ō dutu ní mastrú lei san ne, ntukū nuu iní ñña nté koo ka'ni ñña Jesuu, tsi nta'vī ñña ñña'a san.

³ Kidáā ne, kúkíi é ñña vá'a san nima Júda, ñña nani Iscāriote, ñña é uun ñña'a uxuvi ñña'a pustrú san. ⁴ Ñña sá'a ne, kué'en ñña, kükoto ñña tó'ō dutu ni ñña odo nūú iní ukún kán, nté koo víi ñña é ntāda ñña kuenta Jesuu ntá'a ñña. ⁵ Kidáā né, dōo diní ñña. Xé'e ñña xu'u ñña é kué'é ñña diu'un Júda san. ⁶ Divi ñña dí ne, xé'e ñña xu'u ñña ne, dā éni ntu'u ñña ntukū nuu iní ñña nté koo ntada ñña Jesuu kuénta ntá'a dutu é ntē xoxó kiní i.

*Dā xee ntúvi é kā'xi ñña tañú'u é ñña kadáka u'xen íā
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)*

⁷ Kidáā ne, xée ntúvi é kā'xi ñña tañú'u é ñña kadáka u'xen íā ne, divi tsi ntúvi dí ne, kantio é ka'ni ñña a le'ntu ñña víkó san. ⁸ Kidáā né, taxnúu Jesúsú Pedru ní Juaán san, kaka'an ñña:

—Kue'ēn ntó, kūtsoo tú've nto é kā'xi o ñña viko san —ka'an ñña.

⁹ Divi ñña né, tsixe'e ñña:

—¿Mí'í ntū ntio nto é kāda vá'a nti? —ka'an ñña.

¹⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñña:

—Te kúk'vi nto ññuú san ne, nani'í ta'an nto úun ññatī, ñña ni'í uun xoó ntute. Kuntikán ntó ñña un tsi nte nú vi'í mí ntí'vi ñña ne, ¹¹ dá kā'an ntó nī tó'ō ví'í san: “Katsixe'e Mastrú san nto: ¿Mí'í ntu vá'a o mí kúvi ka'xi u nī pustrú ko ñña víkó san?”, kuan kōo ka'an nto. ¹² Kidáā né, nañ'e ñña nto uun ne'u vi'í ka'nu mí odo ntí'í ta'an san má iō tu'vé ne, ikan kāda vá'a nto é kā'xi o —ka'an ñña.

¹³ Kué'en ñña né, nāni'í ntí'xe ñña un ntí'í é kākā'an Jesúsú ne, dā de vá'a ñña é kā'xi ñña kuenta ñña víkó san. ¹⁴ Dā xee úra í ne, Jesuu ní pustru ñña ne, kántō ñña nú mesa kan. ¹⁵ Kidáā ne, kaka'an Jesúsú:

—Ñá tē nté kaa ntio ko é kā'xí dad̄i ú ni nto viko s̄a'a di'na dá kū'ví u. ¹⁶ Ká'ān ú ni ntō tsi nté uun ito ká ña ka'xí ka ú iña viko san un tsi da nté kūntaa é un ntí'i iña Xuva ko mí kadē kú'vē ña —ka'an ña.

¹⁷ Kidáā né, kí'i ña e'xin é ñu'u ntute tinti'ó ne, dá nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, kaka'an ña:

—Kí'i nto sá'ā ne, dá ko'o dava nto ni tā'an nto xe un xé un ntō. ¹⁸ Ká'ān ú ni ntō tsi nté uun ito ña ko'ó ka ú ntute tinti'ó un tsi da nté kí'xi Xuva ko, kíxkada kú'vē ña —ka'an ña.

¹⁹ Kidáā ne, kí'i ña tañú'u san, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kātsin dava ña é kā'xí ña, kaka'an ña:

—Sá'ā né, kūñú ko é ntúvi kuenta dóxi'í kán kuenta iña nto. Vii nto sá'ā vata koo é naka'an ntō ko nté ó dé u kuenta iña nto —ka'an Jesuú san.

²⁰ Kuan ó dé ña ni e'xin san di dá kuvi é'xi ña, kaka'an ña:

—E'xin sá'á ne, núu í é xēe é ta'xi Xuva ko xū'u ña é kātí ú niñí ko kuenta iña nto. ²¹ Ntá tsi vevíi ne, ñatíi, ña diko xū'ú ko ne, tuví dad̄i ña ni ko nú mesá sa.

²² Vevíi ne, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, da mií é kí'ín u itsi e tá'xi Xuva kō, ntá tsi ñā ntu ntá'vi ide á ñatíi, ña é diko xū'ú ko san! —ka'an ña.

²³ Kidáā ne, eni ntu'u ñā ntátsixe'e tá'an ña xe un xé un ñā:

—¿Xoó ntu ñá'a, ña diko xū'u ñá san? —ka'an ña.

¿Xoó ntu é díi ka nuu á'vi i?

²⁴ Kidáā ne, ntánatíin ña kuenta iña i xoo é díi ka nuu á'vi i, te kuiní ña. ²⁵ Ntá tsi kaka'an Jesuú:

—Rei iña ña túku ñuú san ne, dōo ntádē kú'vē ñá iña ñá ñuú ña. Ntá tsi ntáka'an míi ñá e dóo vá'á ó de ña ni ñá'a ña. ²⁶ Ntá tsi divi ntō ne, ñá ku kuān xkoó de ntō. Dá xoo ká ña'a nto, ña dóo nuu á'vi i ne, na vii ña vata tsi kaa uun ña kuetsí, ña é kui dutsi i. Xoo é kade kú'vē i ne, na vii ñá vata kaa ña é kaxntíi. ²⁷ ¿Xoó ntu é díi ka nuu á'vi i kuan: ña tuvi ntu nú mesá san ne, ó ña katsu'un ko'o? ¿Ñā ntu te ñá tuvi nú mesá san? Ntá tsi xū'ú ne, vata kaa ña katsu'un ko'o san kaa u é tuví u ni ntō.

²⁸ Divi ntō né, ni kuē'en tsi ntuví é ntōo nto nī ko dá kanto'o kó da nēé ka nuu i. ²⁹ Xu'ú ne, ta'xi ú itsi é kadā kú'vē ntó vata ó tá'xi uva kō é kada kú'vē u. ³⁰ Mí kadē kú'vē u ne, dad̄i tsi ko'o ká'xi o ni ntō nú mesá ko. Kuan koo kuntōo nto é kadā kú'vē nto iña uxuvi táta ña Israeé san di —ka'an ña.

Dá kakā'án Jesuu é kā'án Pedru tsi ñá ini ñá ña

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Sá'a kaka'an Jesuú:

—¡Aí, Simuun! Koton tsi tó'ó e ña vá'á san ne, kaikan o é kí'dí nuu o vatá ó de o ní trigu. ³² Ntá tsi xū'ú ne, é ikán u kuenta iña o vata koo é ña xtuvín miín é kākuinti'xe o. Divín né, te ntiko kōon é kuinti'xe o kó ne, xntiin ēní o vata koo é díi ka kuinti'xe ña di —ka'an Jesuú ni ña.

³³ Kaka'an Símuún san:

—Tō'ó, é ió tu'vé u é kí'ín u ni nto, kuān te viútun, kuān te dóxi'í kán di —ka'an ña.

³⁴ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Pedru, kaka'án u ni ó tsí vevíi ne, di'na dá kána lí'xí sán ne, úni ito ka'an tsi ñá inín ko —ka'an ña.

Dá xee ura é kōto nteé ña Jesuu

³⁵ Kidáā né, tsixe'e Jesuu ña ntiní'i ñā:

—Dá táxnūu ú nto é kí'ín nto e nté ítin ntó ne, nté ññ e kañú'u diu'un nto, nté ntí'xen ntó dí, ¿vá neé nto kuaá nteé nto? —ka'an Jesuú.

—Ñá tē nee —ka'an ña.

³⁶ Kidáā ne, kaka'an Jesuú:

—Ntá tsi veví ne, nadama. Xoo é ío itín i ne, na kuído ñá, ni ññ é xku'ún diu'un ña. Xoo é ña tuvi káa i ne, na nadiko ña kũtuun ñá ne dá kuíin ña káa ña. ³⁷Tsi kaka'án u ni ntó tsi kantio é kũntaa ntí'i é káka'an tú'un Xuva kō: “Ide ña ni ña vatá ó de ña ni ñá ío kuetsi í”, ka'an. Tsi é un ntí'i é úve na'a kuenta íñá ko ne, kuetsi é kũntaa ntí'i —ka'an Jéssu.

³⁸Ña ntini'i ñā ne, ntáka'an ña:

—Tō'ó, i'a ío uvi káa —ka'an ña.

Divi ñā ne, kaka'an ña:

—Xée o tsi sá'ā —ka'an ña.

Dá káka'an ntá'ví Jesuu má utun Getsemanii

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹Kidáā né, kí Jesuu, kué'en ña xūku é nani Ōlivu vátā xkoó ini ña. Ña ntini'i ñā ne, ntántikin ñá ña, kue'en ña. ⁴⁰Dā xee ña ikān ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Kantá'ví ntó vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kíni kaa —ka'an ña.

⁴¹Kidáā ne, kí nteé xio Jesuu, kué'en ika ñā vata kaa mí nakuíta o xuu. Nákunchiti ñā é ka'an ntá'ví ña. ⁴²Kaka'an ña:

—Úvá, tē ntio nto ne, nakakū ntó ko é kanto'o kó nuu i sá'a. Ntá tsi ña víi nto é ntio kó, tsi é ntio mii ntó —ka'an ña.

⁴³Kidáā ne, vé'xi ūun ánjē íña Xuva ko é xntii ña ñā. ⁴⁴É kuān nte kantó'o ña ne, nñi kué'en ini ña kaka'an ntá'ví ña ne, uun tsi katoó na'nu nte ñū'u kan tññ ña é vata ito ññi.

⁴⁵Dā kúvi ka'an ntá'ví ña ne, nákuñtísi ña, kue'en ña mí ntoo ña ntini'i ña. Divi ñā ne, e ntákidi ña, tsi dóo kunta'xa iní ña. ⁴⁶Kidáā ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Nté kui kuān nte ntákidi ntú nto? Nakuntáññi ntó ne, dá ka'an ntá'ví nto vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kíni kaa —ka'an ña.

Dā tññ ña Jesuu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷Kaka'an dúkuan Jesuu da xée ñá'a san é ña te da díi ña. Ña é naní Júdā, ña é kvi ūxuvi ñá'a pustru ñá ne, odo nuū ña vé'xi ña nuu ña'a san ne, dá xee ñá mí tuvi Jesuú san ne, dá é'xi ña xu'u ña. ⁴⁸Kidáā ne, kaka'an Jéssu:

—Xo'ōn, Júdā, ¿vá xū'u ntú kó ka'xin é dikōn kó, xu'u é véxkúvi ú ñatñi? —ka'an ña.

⁴⁹Ña ntántoo ni Jéssu san ne, ntaíto ña nee é kvi ne, tsixe'e ñā:

—Tō'ó, ¿ka'ní nuu ntú o ñā káa san? —ka'an ña.

⁵⁰Uun ña'a ñā né, ntuku kui'i ñā ña kade tsiñu íña tó'o dutú san, e'nté ña lo'xo kua'a ña. ⁵¹Ntá tsi kaka'an Jéssu:

—Na koo mii nto ñā. Kuan tsi koo na kōo —ka'an ña.

Kidáā ne, tññ nta'a Jéssu ló'xo ña kade tsiñu san ne, ntuvá'a. ⁵²Kidáā ne, kaka'an ñá nī tó'o dutu ni ñá odo nūu ini ukún kan, ni ñatā san, ña xee é tññ ña:

—Divi ntó ne, odo nto káa ni ūtun, é vāta te ña du'ú u. ⁵³Da ítúvi ú ni ntó utén utén ini ukún kán ne, nté ña ni tññ ntá'a ntó ko, ntá tsi ura í e dóo neé sa ne, divi ūra i é káduku ntée nto e ntáde ntó nuu i é kíni kaa —ka'an Jéssu.

Dá kakā'án Pedru é ñá ini ñá Jesuu

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴Kidáā ne, tññ ña Jesuu, kué'en ní'i ña ña nú ví'i dutu ñá odo nūú san. Kué'ēn Pedru, kántikin ika ika tsi ñā. ⁵⁵Ikān tvi ña ñu'u nu kí'i kán ne, da túni ña ntíkó díñi nchú'ūn san. Kátúvi Pedru san ni ñā di. ⁵⁶Kidáā né, uun ñad'i, ña é kade tsiñu sán ne, íni ña é ikān tuví Pedru san nchú'ūn san katúni ña ne, ínté'a ña ña ne, kaka'an ña:

—Ñā sā'á ne, dadii íka ñā ni ñā tsíkan —ka'an ñā.

⁵⁷ Ntá tsi Pedrú san ne, tee xu'ú ñā, kaka'an ñā ni ñadírí san:

—Xu'ú ne, ñā íni u ñā é kākā'an ntó san —ka'an ñā.

⁵⁸ Dā kú e ví'i ne, é tūku ñā'a íni ñā ñā ne, kaka'an ñā:

—Divín né, kakuini'í o ñā tsíkan —ka'an ñā.

Ntá tsi Pedrú san ne, kaka'an ñā:

—jÑā'á ni san! Ñā te díví ú —ka'an ñā.

⁵⁹ Dā kúvi uun urá ne, é tūku ñā kaka'an ñā:

—Nuu é ntaā ntí'xe i tsí ñā sā'á ne, dadii íka ñā ni ñā tsíkan, tsí dadii ñuu ñā ñuu Galilea —ka'an ñā.

⁶⁰ Kidáā ne, kaka'án Pedru ni ñā:

—Ñā íni u nee é kākā'an nto —ka'an ñā.

Ura dú'va tsi i dá kakā'án Pedru ne, kāna tsi lí'xí san. ⁶¹ Kidáa ne, xkokōtó Jesuu, mí tuví Pedru. Kidáā ne, nánū'ú Pedru íni ñā nté o kaka'an Jesuu ni ñā tsí di'na dá kāna lí'xí sán ne, úni ito ka'an ñā é ñā ini ñā xoo ñā'a ñā. ⁶² Kidáa ne, kíi Pedru kí'i kán ne, dōo éku ñā.

Dā narkínteē ñā Jesuu

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Ñatíí, ñā ntáde kuenta Jesúsú ne, narkínteē ñā ñā ne, ē'ní ñā ñā. ⁶⁴ Ēdí ñā ntuxnúu Jesúsú ne, dā ntáka'an ñā ni ñā:

—Ká'an ve, ¿xóo ntu é'ni i o? —ka'an ñā.

⁶⁵ Dōó tíftín ka nuu i é ntáka'an káni ñā ni ñā di.

Dā intítsi mē'ñú Jesuu nuu ñā tsiñu i

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Dā tuví san ne, náataká nuu ñatā ñā Israeé san ní tó'ō dutu ní mastrú leí san. Kue'en ní'í ñā Jesúsú mé'ñú ñā tsiñu na'nu i ne, dā ikán tsíxe'e ñā ñā:

⁶⁷ —Ká'an é nuu é ntaā i te Cristu ntí'xen —ka'an ñā.

Diví ñā né, kaka'an ñā:

—Te kā'án u tsí diví ú ne, ntē ñā kuintí'xe nto ko. ⁶⁸ Te tsixe'e ú nto dí ne, ntē ñā nantiko koó nto é kā'án u. ⁶⁹ Ntá tsi un tsi nté vevíi ne, xu'u é vëxkúví ú ñatíí ne, tuví u diñi kua'a Xuva kō, ñā é dií ka ka'nu kue'en —ka'an ñā.

⁷⁰ Kidáā ne, un ntíí ntíí ñā tsíxe'e ñā ñā:

—Kidáa ne, ¿diví ntūn é í'xá Xuva kō kuan? —ka'an ñā.

Kaka'an Jesúsú:

—Mii xntō ntáka'an ntó nee ñā'a u —ka'an ñā.

⁷¹ Kidáā ne, ntáka'an ñā:

—¿Mí'í ntū kantio ká kō ñā é kā'an ntaa? Tsí tutun mii ko téku ko e kéne ñā kaka'an ñā —ka'an ñā.

23

Dā intítsi mē'ñú Jesuu núu Pílatu

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Kidáā ne, un ntíí ntíí ñā nakuntáñi ñā ne, dā kue'en ní'í ñā Jesúsú ntá'a Pílatu. ² Ikán éni ntu'u ñā da'ví ñā ñā dovete, ntáka'an ñā:

—E ní'í ntí ñatíi sa'a é kanatívi ñā ñuu ntí. Kaka'an ñā tsí ñā vá'a o é ntá'vi ntí diu'un xōo íña ñuu Romá san. Kaka'an ñā di tsí diví ñā é Cristu ñā, diví ñā é kuvi ñā reí di —ka'an ñā.

³ Kidáa ne, tsixe'e Pílatú san Jesuu:

—¿Vá divín ntūn é kúvin Rei íña ñā Israeé san? —ka'an ñā.

—Mii xnto kākā'an nto —ka'an Jesúsú.

⁴ Kidáā ne, kaka'an Pílatu ni tó'ō dutu ní ñā'a san:

—Ñá kánani'í ko kuétsi ñatíí sa'a —ka'an ña.

⁵ Dá díí díí ka xío ntii ñá'a san, ntáka'an ña:

—Vé'xi ña, kanakutsu'un ña ñá'a san nchú'un é kanañe'e ñá kanñi ñúú Judeá ne, nté ñúú Galileá ne, un tsi nte í'a di —ka'an ña.

Dā intísi mē'ñú Jesuu nuu Heródē

⁶ Dā téku Pilatu sá'a ne, tsixe'e ña te ñatíí sa'á ne, ña ñuú Galileá ña. ⁷ Dá kaka'an ña tsí divi ñúú ña ne, taxnú ña ña nta'a Heródē, ña tsiñu na'nu i ñuú Galileá, tsí tuví ña ñuú Jerusaleen ntúvi tsikan. ⁸ Dā íni Heródē san Jesúsú ne, dōo diní ña tsí e tñin ntuví é ntio ña é kiní ñá ña, tsi téku ña é ntáka'an ñá'a san íña ña. Ntio ña é kiní ña é víí ña nuu i e dōo ka'nu. ⁹ Dōo tsixe'e ña ña, ntá tsi ña ni ká'an kue'en tsi Jesuu. ¹⁰ Ikān ntāñi tó'ó dutú san nī mastrú leí san, e dōo ntátsi'í kuetsi ña ña. ¹¹ Kidáá ne, Heródē san ni sntadun ñá ne, dē xení ña ni Jesúsú. Nārkínteē ñá ña ne, naxnú ña ña du'nu e dōo va'a vata kaa é kainúu rei. Kidáá né, nataxnúu xtuku Heródē san ña nta'a Pilatú san. ¹² Ntuví tsikán ne, dōo vá'á o tiin Pilatú san ni Hēródē sán, kuān te ntuví dí'na ne, dōo ínchu'vi ta'an ña.

Dā ntúvi kuenta Jesúsú é kuví ña

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Kidáá ne, Pilatú san ne, nataká nuu ña nī tó'ó dutú san, nī ña tsiñu i, ni ñá'a sán ne, ¹⁴ dá kaka'an ña ni ña:

—Divi ntó é vēxní'í nto ñatíí sa'á nta'a kó ne, ntáka'an nto tsí kanatívi ñá ña'a san, ntá tsi xu'ú ne, tsixe'e'ú ña nuu ntó ne, ñá ni naní'í nti kuétsi ña nté uun nuu i vatá o ntáka'an nto. ¹⁵ Nte Heródē ña ni naní'í ña kuétsi ña. Dukuān é nataxnúu xtuku ña ña nta'a ko. Koto nto tsí ña té neé ni ide kue'en tsí ña é kuví ña. ¹⁶ Nanto'ó ú ña ne, dá nakāka xaa ú ña —ka'an Pilatú san. ¹⁷ Tsi dá kakúvi viko sá ne, da mīí é nakāka xaa Pilatú san uun ña'a, ña ñu'u kutu, xoó ña'a é ntio ña'a san é ntii ña.

¹⁸ Ntá tsi kuédadii tsí éni ntu'u ña ntákachu'u ña:

—¡Ka'ní nto ña sá'á ne, nakāka xaa nto Barabaá san! —ka'an ña.

¹⁹ Barabaá san ne, nuu kutu ña, tsí idé ña du'xen nī ña ñuú i ne, ē'ní ña ña'a.

²⁰ Pilatú san ne, ntio ña é nakāka xaa ña Jesúsú ne, kaka'an xtúku ña ni ñá'a san.

²¹ Ntá tsi díí díí ka ntii káchu'u xtúku ña:

—¡Na xnteē ntó ña ntiká krusi kan! ¡Na xnteē ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

²² É kuví ūni íto káka'an xtúku Pilatú san:

—¡Nee íñá ntu é kīni kaa idé ña? Tsi ña kánani'í ko kuétsi ña é kuétsi é kuví ña. Nanto'ó ú ña ne, dá nakāka xaa ú ña —ka'an ña.

²³ Ntá tsi ña'a sán ne, ntaxío ntii ña ntáka'an ña tsi dá mīí é na nākuntée ña ntiká krusí san. Un tsi vāntiñi ña ntáka'an ña. Kúvi idé ña ni'í ña é ntio ña.

²⁴ Pilatú san ne, ide ña vatá o ntáka'an ñá'a san. ²⁵ Nakāka xaa ña ñatíi, ña nuu kutu viutun san kuenta íña i é idé ña du'xen nī e é'ní ña ña'a sán di, ntá tsi ntāda ña kuenta Jesúsú san nta'a ña'a san vata koo é víí ñá ni ña nee é ntio ña.

Dā intéé Jesuu ntíkā krusi

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Dā kue'en ni'í ña Jesúsú é na xnteē ñá ña ntiká krusí ne, tiin ña uun ñatíi, ña ñuú Cirene, ñá nani Símuun, ñá vé'xi uun rantsu. Kuétsí é idé ña'a san ña é kuní'í ña krusí san é kuntikin ñá ata Jesúsú san.

²⁷ Ntá té nté kaa ña'a ntántikin ñá ña ne, ñá te da díi ñádí'í san dōo u'vi ntákuvi ña, ntáku ña kuenta íña Jesúsú. ²⁸ Dā íto Jesúsú san ñadí'í san ne, kaka'an ña:

—Nto'ó, ñadí'í Jerusaleen, ña ku nte dúkuan éku nto kuenta íñá ko, ntá tsi kueku nto kuenta íña mii nto ni i'xá nto. ²⁹ Tsi vé'xi ntúvi é ká'an nto: “Nté kuān nte va'á ña'a san, ña é ña ni kuví kóo i'xá i, nī ña é ña ni ñu'u i'xá i i'xi

i, ni ña é ña ni natsitsi í'xá di", koo ka'an nto. ³⁰ Kidáā né, kani ntu'u ñā'a san ká'an ña é na nūu xuku san mí ntántoo ña, é ntio ña é kutávi núu ña é kunuu xū'u ña. ³¹ Ntá tsi te kuan ō ntáde ni'í ña utun xi'í sán ne, ¿ntē ntú koo víi ña ni útun ítsi san kuan? —ka'an Jesús san.

³² Kue'en ni'í ña ūvi ña'a ña kini ntáa é dādāi ka'ni ña ña ni Jesús. ³³ Dā xee ñā xuku é nani Xkīdiki Ntīxi sán ne, ikān nāxnteē ñā Jesuu ntikā krusi, ní ntuvi ñā'a ña kini ntáa san: uun ña ne, diñi kua'a Jesuu intée ña; uun ña ne, diñi datsin ña intée ña. ³⁴ Jesuú ne, kaka'an ña:

—Ūvá, kada ka'nu iní nto ni ña, tsi ñā ini ñā nee iña ntáde ña —ka'an ña.

Sntadún san ne, nārkínteē ñā doo Jesús xoo é kūvi víi i ni'í i. ³⁵ Ñā'a sán ne, ntáñi ña, ntaíto ña ne, un tsi nté ña tsiñu i san ntánarkínteē ñā Jesuu, ntáka'an ña:

—Ñā sā'á ne, nakākú ña tuku ña'a. Ví'i a vé ne, na nakākú mii ñā kúñu ña, tē nuu é ntaā i é Cristu, ña é nakaxnúu Xuva kō —ka'an ña.

³⁶ Sntadún san ne, nārkínteē ñā ña. Xée etsin ña ne, xé'e ña ntīdi íā é kō'o ña.

³⁷ Ntáka'an ña ni ña:

—Te divīn é Rei iña ñā Israeé ne, nakākún miin kúñu ō —ka'an ña.

³⁸ Nteé letra dīki krusí san é kākā'an tú'ūn griegú, ni tú'ūn latíin, ni tú'ūn hebreu, kaká'an: “Ñā sā'a é Rei iña ñā Israee”, ka'an.

³⁹ Uun ñā'a ñā du'ú san, ña nteé ntikā krusí san ne, kaka'an ña:

—¡Tē nuu é ntaā i é Cristún ne, nakākún miin kúñu ō ne, nakākún nti di! —ka'an na.

⁴⁰ Ntá tsi ña uun ñā'a sán ne, kaka'an ñā ni tā'an ña:

—¿Ñā kau'ví ntú o Xuva kō? Tsi divīn né, divi tsi nūu i kantó'o o di. ⁴¹ Ntá tsi xo'ō né, iō nuu i é ntánto'o kō, tsi ntántá'vi o kuetsí kō é ntúku nuu ō. Ntá tsi ña sā'á ne, ñā tē neé kue'en tsi ni íde ña é kīni kaa —ka'an ña.

⁴² Kidáā ne, kaka'an ña:

—Jesuu, na naka'an ntō kó tē xee nto mí kadā kú'vé nto —ka'an ña.

⁴³ Kidáā ne, kaka'an Jesús:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ō tsi vevíi kutūvín dadīin ni ko mí ntántoo ña kuínti'xe i, ña é xi'í —ka'an ña.

Dā xi'í Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Un tsi nte da ká'ñu ntuvi ne, un tsi nte kaeku uni kuáa ne, kūneé da kaniñi ñūxivi sa. ⁴⁵ Kūnee ngántií san. Ūvi dāvā ntíi dōxi é rkāa nuu ini ukún ka'nu kán. ⁴⁶ Kidáā né, un ntii tsi káchu'u ntáa Jesuu, kaká'an ña:

—¡Ūva, ntada u kuenta nímá ko nta'a nto ve! —ka'an ña.

Dā kúvi ká'an ña sá'a ne, xí'í ñā.

⁴⁷ Dā íni tó'ó sntadún ñā ñuú Romá san nté ō kúvi ne, kaka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é ñatíi sa'á ne, dōo va'á ña; ña túvi kuetsí ña —ka'an ña.

⁴⁸ Un ntí'i kue'en dú'va ña ntaíto neé kúvi ne, kúnū'ú ña, koó dā ntaxé'e ña nta'a ña nima ñā e dóo u'vi ntákúvi ña. ⁴⁹ Un ntíi ntíi ñā ini Jesuú, ni ñādī'i, ña ntántikin ñā un tsi nte ñūu Galileá ne, intáñi ika ñā, ntaíto ña nté ō kúvi.

Dā inuu ntú'xi Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Uun ñatíi, ñā nani Jōsee, ña vé'xi ñuú Arimatea é kāduku ntée ñuú Judeá ne, dōo va'á ñā'a ña. Ūvé ta'an ña ña tsiñu na'nu i san iña ñā Israee. ⁵¹ Ñā sá'á ne, kantétu ñā amá xee ntúvi é kadā kú'vé Xuva kō. Ñā ni kui dadíi ña ni ña tsiñu i, ña nguiñ san. ⁵² Divi ñā ne, kué'en ña, kúkoto ña Pilatú san é ntákan ña kúñu Jesús. ⁵³ Kidáā ne, nanúu ña ña ntikā krusí san ne, dā nāxnuu ta'an ña

ña doo kui'xin e dóo va'á ne, dā kukú'xi ña ña iní ñañā mí kāntii iní xuu, mí vāta kunuu ntú'xi ña'a. ⁵⁴Ntuvi tsikán ne, ntuvi e ntáxio tú've ña é kuiñi ntu'u ntúví é iō dá'na san.

⁵⁵Ñadĩ'í, ña vexnĩ'í Jēsuu un tsi nte ñuú Galileá ne, kué'en ñā né, dā íto nuu ña ñañā san, ntaíto ña nté o kanúu kúñu Jēsuu. ⁵⁶Kidāā ne, kúnū'ú ñā ne, da de vá'a ña ntute cho'o vídin e dóo vá xkonuu, ni ū'xen xukú san di. Kidāā ne, íntoo da'na ñadĩ'í san ntuvi dá iō dá'na san, vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō.

24

Dā ntóto Jesuu

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹Ntuvi dá naki'i o vítē san ne, kué'en xtuku ñadĩ'í san nú ñañā Jēsuu, ni'i ña cho'o vídin é de vá'a ña. ²Dā xee ñā ne, iní ña tsí xuu é itávī núu nú ñañā sán ne, é xio nakutúvi. ³Kúkĩ'ví ña, ntá tsi ña ni nani'í ka ña kúñu Tó'ó ko Jēsuu. ⁴Koó dā kúdu'va ña. Ntē ñā iní ka ña nté koo víi ña. Kidāā ne, da nēe iní ña iní ña uvi ñatī é ntañi etsin ña nuu ña. Ñu'u ña doo kui'xin é kaxi'í nuu kue'en. ⁵Ñā té nté kaa u'ví ñadĩ'í san, naxká'nu ntei ña dikí ña nte ñu'u kán. Ntá tsi ñatī san ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui ntánantuku ntu nto ña é kāntíto san mé'ñū ña xi'í san? ⁶Xōxō ñā i'a, tsi e ntóto ña. Naka'an ntō nté o ka'an ña dá itúvi ká ña ñuú Galilea. ⁷Divi ñā é vēxkúvi ña ñatī ne, ka'an ña é da mī é ntúvi ña kuenta ntá'a ñā iō kuetsí i é na xnteē ñā ña ntiká krusi kan. Ntá tsi tē kúvi uni ntúvi xi'i ñā ne, ntoto xtuku ña, ka'an ña —ka'an ñatī san.

⁸Kidāā ne, nánū'u ñadĩ'í san iní ña tú'un é kākā'an Jēsuú san ni ñā. ⁹Dā ntáka ña nú ñañā sán ne, ntántaa ña un ntĩ'í sá'á ní ū'xi ñn pustrú san, ni ña nguī sán di. ¹⁰Ñā ni'i tú'un iña pustrú san ne: María Madálena, ní Juana, ni María, di'i Sántiaú san di, ni ñadĩ'í, ña nguī san. ¹¹Da ntáka'an ñadĩ'í san, kuini pustrú san da téku ña. Ntē ña ni kuintí'xe ña.

¹²Ntá tsi Pedrú ne, kī ña, koó da kánu ña kue'en ñā nú ñañā san. Dā íto nuu ña iní i kán ne, koó da mī sá doo kui'xin san iní ña. Kidāā ne, kúnū'ú ña nú ví'i ña kán. Koó dā kúdu'va ña é kuan ō kúvi.

Itsi ñuú Emau

(Mr. 16:12-13)

¹³Divi tsi ntúvi tsikán ne, uvi ñá'a ña ntini'i Jēsuu kué'en ña ñūú Emau, ñuu é tuví te ū'xi ñn kilumétru é un tsi nté Jerusaleen. ¹⁴Kué'en ñā, ntántaa ña un ntĩ'í nuū i e kúvi. ¹⁵Nii dukuān ntatīn ña ne, xēe Jēsuú san, eni ntu'u ña ntaika dadī ña ni ñā. ¹⁶Kuān te iní ña Jēsuú san ne, ñā ni kutūni ña xoo ñá'a ña. ¹⁷Kidāā né, tsixe'e Jēsuu ña:

—¿Néé ntu e ntántaa nto dá ve'xi nto itsi kán? —ka'an ña.

Íntāñi nta'xa ña. ¹⁸Uun ña'a ña, ñā naní Clíofá san ne, kaka'an ña:

—¿Vá xīo ñuú ntu vé'xi nto e ñā iní nto nté ō kúvi ñuú Jerusaleen ntúvi sa'a? —ka'an ña.

¹⁹Kidāā ne, kaka'an Jēsuu:

—¿Ntē ntu o kúvi? —ka'an ña.

Ntáka'an ña:

—Ntántaa ntí kuenta iña Jēsuu, ña vé'xi ñuú Nazaree. Divi ñā ne, ña é ka'án naa Xuva ko ña. Dōó iō ña é víi ña; dōó iní ña nté koo ka'an ña núu Xuva ko, ni ūn ntĩ'í ntī ña'a san. ²⁰Ntá tsi tó'ō dutú san nī ña tsiñu i sán ne, ntāda ña ña kuentá vata koo é na kuví ñā ne, xnteē ñā ña ntiká krusi kan. ²¹Ntĩ'í ne, ntántétu ntí é divi ñā é nakakú ñā ña Israeé san. Ntá tsi veví ne, é kúvi uni ntúvi é ita ntí'xin un ntĩ'í sá'a. ²²Iō ñā dī'í, ña ntini'í ntí ne, dá kúdu'va ntí nuu

i e ntáka'an ña. Tsí tevaá du'va tsi ñe'e ña nú ñañā san. ²³ Ntá tsi ña ni naní'i ña kúñu Jēsuú ne, ntiko koō ña, náxee xtúku ña mí ntoo ntí kán. Ntántaa ñā tsi xéé ánjē san nuu ña. Ntáka'an ánjē san tsi Jesuú ne, kantíto ña. ²⁴ Kidáa ne, iō ñā ntini'i ntí ne, ñé'e ñā nú ñañā san, ixkoto ntódo ña. Iní ña vatā o ntáka'an ñādī'í san ne, ntá tsi ña ni iní ña Jesuu —ka'an ña.

²⁵ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—¿Neé ntu diki diki nto é ña ni kuinti'xe nto é un nti'í e ntáka'an ñā ka'án naa Xuva ko? ²⁶ ¿Vá ñā ntu te kantío é ntō'o Cristu, ña táxnuu Xuva kō, di'na dá kué'é Xuva kō é kodo nuū ña? —ka'an ña.

²⁷ Kidáa né, eni ntu'u ñā nañé'e ñā ña nté o kaka'an tú'un Xuva ko kuēnta iña ña. Eni ntu'u ñā nté tutu é de vá'a Muiseé ne, ni un nti'í tūtu é de vá'a ña ka'án naa Xuva ko.

²⁸ Dā xee étsin ña ñuú mí kí'in ñā ne, íde Jesuú vata tsi te kí'in ka ña itsi kán.

²⁹ Ntá tsi tee kóo ña ña, ntáka'an ña:

—Kutuví ntó nī nti tsí e kuáa vevii. E dóko sá kúnee —ka'an ña.

Kidáa ne, kué'en Jēsuu é kuntuo ña ni ñā. ³⁰ Dā intóo dadii ña ni ñā nú mesa kán ne, kí'i Jesuu tañú'ū ne, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Dā kátsin dava ña tañú'ū sán ne, dá tsí'i ña nta'a ña. ³¹ Ura dú'va tsi i náxi'i nuu ñā ne, kūtuni ña tsí divi ñā é Jēsuu. Kidáa né, ntoko ñu'u mii Jēsuu. ³² Kidáa ne, ntáka'an ñā xe un xé un ñā:

—¿Ñā ntu te ntáa e dóo diní ñu'u nima kó dá kantaa ñā ni ko dá vé'xi o ítsi kán, dá kanañé'e ñā kō tú'un Xuva kō? —ka'an ña.

³³ Ura dú'va tsi i nakuntáñi ña, ntiko koō ñā, kūnú'u xtuku ña ñuú Jerusalem, mí nāni'i ta'an ña u'xi ñin ña'a pustru é nataká nuu ña ni ña ntini'i ñā. ³⁴ Ntáka'an pustru san ni ñā:

—Nuu é ntāa nti'xe i e ntóto Jesuu. É iní Simuun ña —ka'an ña.

³⁵ Kidáa ne, ntuvi ña ntántaa ña nté o kúvi itsi kán ne, nté o nákiní ña Jesuú dá kátsin dava ña tañú'ū san.

*Dā ntii díto Jesuu mé'ñū pustru ña
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)*

³⁶ Ntoó dukuan ñā, ntáka'an ñā nuu i sá'a ne, da née iní xñā ntii díto Jesuú san mé'ñū ñā, kaka'an ñā ni ñā:

—Vá'a tsi koo kuntuo nto —ka'an ña.

³⁷ Dóo u'ví ña. Ntádē kuení ña tē ntaíní ña ntati ñā. ³⁸ Ntá tsi kaka'an Jēsuú san:

—¿Nté kui kuān nte ntaú'vī ntú nto? ¿Nté kui kuān ó ntádē kuení nto?

³⁹ Koto nto nta'a kó ni dí'in ko. Divi tsí ú. Koto nto kó ne, tiin nta'a ntō kó di, tsí te uun ntati ñā'a ne, ña túvi kúñu í, nté xiki i vata kaa ú xu'u —ka'an ña.

⁴⁰ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, náñé'e ñā ña nta'a ña ni dí'in ña di. ⁴¹ Dā iní ña ntoo sán ne, naku'un díni nima ñā, ntá tsi koó dá ntákudu'va ña é ña ni kuinti'xe ña é divi nti'xe ñā. Jesuú ne, kaka'an ñā ni ñā:

—¿Īo ntú kudii é kā'xi ó i'a? —ka'an ña.

⁴² Kidáa ne, xé'e ña ña un síin tsákā, kiti kádun nuu. ⁴³ Kí'i ña né, dá é'xi ña mé'ñū ña ntoo san. ⁴⁴ Kidáa ne, kaka'an ña:

—E kúvi kó ne, diví é kākā'án u dá túvi dukuan ú ni ntō. É kākā'án u tsí kantío é kúntaa un nti'í é ūve na'a tutu é de vá'a Muiseé san ní ña ka'án naa Xuva ko, ni tūtu é naní Sálmu di, mi é kākā'an kuēnta iñā ko —ka'an ña.

⁴⁵ Kidáa ne, náñé'e ñā ña é nakíni vá'a ña tú'un Xuva kō ne, ⁴⁶ kaka'an ña:

—Kuān ó uve na'a tsí Cristu ne, kantío é kuví ñā ne, kantío é ntōto ña di tē kúvi uní ntúvi. ⁴⁷ Kantío é ka'an ntódo nto ni ñā'a san kuēnta iña ñā kanii ñuú Jerusalem ni dá kanii ñuxiví san di. Kué'e nto na kūtuni ñā'a san kuēnta iña ña tsí da mií é kantío é natívi iní ña kuétsi ñā ne, dukuān ne, kada ka'nu iní

Xuva ko ni ñā. ⁴⁸ Dīvi ntō é ini nto ne, ntada ntaa ntó nuu i sá'a. ⁴⁹ Kiní nto ve tsí xu'ú ne, taxnúu ú Espíritu Xuva ko kuēnta iña ntó, vatā o tá'xi Xuva ko xū'u ña nte dí'na. Ntá tsi kuntōo xnto i'a ñuú Jerusaleén san un tsi da nté tē ni'i nto ntíi ntō é ta'xi Xuva kō —ka'an Jēsuu ni ña.

Dā kuntáa Jesuu e dukún kân
(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Kidáā ne, kue'en ní'i Jēsuu ña ntiní'i ñā diñi ñuú san, un tsi nte ñuú Betania. Ntāni'i ña nta'a ña ne, dā náxnúu viko ña ña. ⁵¹ Nñi dukuan kânaxnúu viko ña ña ne, kīi nteé xio ña ña, kuntáa ña e dukún kân. ⁵² Ña intóo sán ne, ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kidáā né, ntiko koō ña, kunú'u ña ñuú Jerusaleen e dóo diní ñu'u nima ña. ⁵³ Nñi kué'en tsí ntuvi ntoo ña má ukún kân, ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō.

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Juan

Tū'un Xuva kō e kúvi ñatī

¹Nte dá iñi ntu'u ñuxiví sa ne, e dúkuan tuvi Tú'un san. Tuví dadñi ña ni Xuva kō né, Xuva ko ña di. ²Divi ña é tuví dadñi ña ni Xuva ko ūun tsi nte dá iñi ntu'u ñuxiví sa. ³Un ntñí ntñi é ío ne, mii ña de kú'vê ña. Ña túvi nee iñá te ña ni de kú'vê ña. ⁴Divi ña é kantito ña ne, tã'xi ña un ntñí é ío. Ntuvi iña ñá ne, kaxi'í nuu iña ko un ntñí ntñi o. ⁵Kaxi'í nuu ñu'ú san mi dóo neé ne, ña kúvi víi é neé san nánta'va.

⁶Xíio uun ña'a, ña táxnuu Xuva kō, ñá naní Juaan. ⁷Divi tsiñu ña é káda ntaa ña iña ñu'ú san, vata koo é na kuñti'xe un ntñí ntñi ña'a san Xuva ko kuēnta iña tú'un é káka'an ña. ⁸Ñá tē dívi ña e kúvi ña ñu'ú san, tsi da ti tsi táxnuu Xuva ko ña é ká'an ñá kuenta iña ñu'ú san. ⁹Ña e kúvi ñu'u nti'xe ne, vé'xi ña ñuxiví san ne, náxi'í nuu ña iña un ntñí ntñi ña'a san.

¹⁰Ika ña ñuxiví sa ne, kuān te mii ña de kú'vê ñá ne, ña ntoo ñuxiví sa ne, ñá ni nakíni ña ña xoo ñá'a ña. ¹¹Xée ña ñuú mii ña, ntá tsi ña ñuú ña ne, ña ni ntío ña nakíni ña ña. ¹²Ntá tsi xoo ñá'a, ña é nakíni ña ne, xé'e ña é kúvi ña i'xá Xuva kō, da xōo ka ña'a, ña e ntákuñti'xe i ña. ¹³Kuvi ña i'xá Xuva kō ne, ñá tē ntákaku ña vata ō ntákaku ña'a ñuxiví; ñá te ña'a san ntáde ña é kōo i'xá ña, tsi mii Xuva kō ntío ña é kúvi ña i'xá ña.

¹⁴Divi Tú'un tsikán ne, kuvi ñatíi ne, întoo ña ni kō. Iní o tsi dóo va'á ña ne, dóo kakuinima ñá kō. Da mii tsi é nuu é ntaā í kaka'an ña. Vá'a kue'en ñá vata ō va'á Xuva kō, tsi da xé i'xá mii ña ña. ¹⁵Juaan sán ne, kaka'an ñá kuenta iña ña:

—Ña sá'a ne, divi ña é káka'an u kuenta iña ña. Divi ña é vé'xi ña ata kō ne, díi ka ka'nu ña'a ña é xu'u, tsi díi ka dí'na tuvi ña da káku u —ka'an ña.

¹⁶É nī'i ko, un ntñí ntñi o, é vā'a iña ña, e dá mii tsi é ntékú ka doméni e tá'xi ña kō. ¹⁷Tsi lei san ne, xée ntá'a Muísee, ntá tsi e dóo kakuinima Xúva ko ko, ní tú'un é nuu é ntaā í san ne, xée kuēnta iña Jesúcristu. ¹⁸Nté uun ito vata xoo kiní i Xuva kō. Ntá tsi i'xá mii ña e dóo kakuinima ñá ne, kantada ntaa ñá ni kō nté kaa Xuva kō.

É káka'an Juaan Bautista kuenta iña Jesúcristu (Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹Ña Israee, ñá ntoo Jerusaleén ne, taxnúu ña dutú san ní ña levitá san é tsixe'e ña Juaán san xoo ñá'a ntu ña. ²⁰Juaán san ne, kantada ntaa ñá, kaka'an ñá ni ña:

—Ña te dívi u é Cristú u —ka'an ña.

²¹Tsixe'e xtuku ña ña:

—¿Xoó ntu ña'a nto kuan? ¿Ō ña Elia ntú nto, kuān? —ka'an ña.

—Ñá'a ni san —ka'an Juaan.

—¿Vá divi ntu ntō ña ka'an naa Xuva ko, ña tsikán? —ka'an ña.

—Ñá'a —ka'an Juaan.

²²Kidáa ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Ká'an nto xoo ñá'a nto vata koo é kúvi ka'an ntí ní ña táxnuu nti. ¿Nté ntu koo ka'an nto kuenta iña mii nto? —ka'an ña.

²³Kidáa ne, kaka'an Juaan:

—Xu'ú ne, kūdii uun tatsin é kaika má kú'u kan, é kakana: “Na kōo tú've ntó itsi ntaa kuénta ñña Tó'o kō”, vata ō xntée na'a ñña ka'án naa Xuva ko, ñña nani Isāia, kidaā —ka'an ñña.

²⁴ Ñña táxnūu ñña fariseu é ká'an ñña nī Juaán ne, ²⁵ tsixe'e ñña ñña:

—¿Nté kui kanakūtsi ntute ku nto ñña'a sán tē ñña te Crístu nto, tē ñña te Élia nto, tē ñña te divi ñña ka'án naa Xuva ko ntō? —ka'an ñña.

²⁶ Kaka'án Juaan ni ñña:

—Xu'ú ne, kūdii ntute kánakūtsi ntute ú ñña'a san. Ntá tsi ntitsí uun ñña'a mé'ñnu ntō, ñña é vāta kīni nto. ²⁷ Divi ñña ne, rkontūvi vé'xi ñña é xū'u, ntá tsi divi ñña né, odo nuū ñña é xu'u. Tsi xu'ú ne, ñña tē ne nuu á'vi ko, nté nantūi ú nti'xen ñña —ka'an ñña.

²⁸ Sá'ā kúvi ñnuú Betania, divi ñnuú é tuví uun xo diñi ntute ka'nu é nani Jōrdaan, mí kanakūtsi ntute Juaán san ñña'a.

Jesuu, ñña kúvi a le'ntu Xúva kō

²⁹ Utén san ne, Iní Juaan tsí vé'xi Jesuu mí tuví ñña ne, kaka'an ñña ni ñña'a san:

—¡Un kaa Á Le'ntu Xúva kō, ñña e ntá'vi kuétsi i ñña un ntíi ntíi ñña'a, ñña ntántoo ññuxivi sa! ³⁰ Divi ñña é káka'án u ni ntō tsí rkontūvi vé'xi uun ñña'a, ñña é odo nuū kue'en é xu'u, tsí e dúkuān tuví ñña da káku u. ³¹ Nté xu'u ñña Iní u xoo ñña'a ñña, ntá tsi vé'xi u, véxnakutsi ntūte ú ñña'a san vata koo é ñña Israeé san ne, na nā kīni ñña ñña —ka'an ñña.

³² Kaka'an xtúku Juaan:

—Iní u Espírítu Xuva kō dá vé'xí ñña nte e dukún kán é vāta kaa paloma káa ñña ne, kántékú nti'i ñña ata tsío ñña. ³³ Xu'ú ne, nté vata kutúni ko xoo ñña'a ñña, ntá tsi ñña táxnūu kō é nakūtsi ntute ú ñña'a sán ne, kaka'an ñña nī ko: “Te kīni nto tsí inu ññ'u Espírítu mí ntitsi úun ñña'a, te kutuví ni'i ñña ñña ne, divi ñña é kué'é ñña é kúnuu Espírítu Sántu nima ñña'a san.” Kuan ō ka'an ñña. ³⁴ Xu'ú ne, Iní u ñña ve ne, ka'án u ni ntō tsí divi ñña é I'xá mii Xuva ko ñña —ka'án Juaan.

Ñña ntántikin dí'na Jesuu

³⁵ Utén san ne, ntáñi xtúku Juaan ni uvi ñña'a, ñña ntántikin ñña. ³⁶ Dā Iní ñña tsi ita ntí'xin Jesuu ne, kaka'án Juaan:

—¡Un kaa Á Le'ntu Xúva kō! —ka'an ñña.

³⁷ Ntúvi ñña'a, ñña ntántikin Juaán san ne, tékú ñña é kuān ó kaka'an ñña ne, kué'en ñña, kúntikin ñña Jēsuu kidaā. ³⁸ Xkokoto Jesuu áta ñña ne, Iní ñña tsi ntántikin úvi ñña'a ñña'a san ñña ne, dá kaka'án ñña, tsixe'e ñña:

—¿Neé ntu ntánantuku ntō?

Ntáka'an ñña nī ñña:

—Mastru, ¿mí'i ntú tuví nto? —ka'an ñña.

³⁹ Kaka'an ñña nī ñña:

—Kixkóto nto —ka'an ñña.

Kué'en ñña né, Iní ñña mí tuví Jesuu ne, ikān intóo ñña ni ñña ntūvi tsikan úun ññuu, tsí e kuáa xee ñña.

⁴⁰ Uun ñña'a, ñña e téku i é káka'án Juaán ne, kúntikin ñña Jesuu. Andree nání ñña. Ení Simuun Pedru ñña. ⁴¹ Dí'na nántuku ñña éñi ñña Simuún ne, kaka'an ñña nī ñña:

—É nāni'í nti Mesia, ñña e ntáka'an ñña é Crístu, ñña táxnūu Xuva kō —ka'an ñña.

⁴² Ntéka Andree ñña mí tuví Jesuu. Íto Jesuu ñña ne, kaka'an ñña:

—Divīn né, Simuun, i'xá Juaan. Ntá tsi xntántēe ú o Cefa —ka'an ñña.

(Cefá ne, Pedru káni tú'un é griegu.)

Dā kána Jesuu Félípe ni Natánaee

⁴³ Utén san ne, kaka'an Jéssu tsí ki'in ña ñuú Galilea. Ikān nání'i ñá Felipé ne, kaka'an ñá ni ña:

—Kuntikín ko ve —ka'an ña.

⁴⁴ Felipé ne, ñuú Betsaida vé'xi ña, ikan ñuú Andree ni Pedrú di. ⁴⁵ Felipé ne, nántuku ña Natánaeé ne, kaka'an ñá ni ña:

—É nání'í nti ña é kaka'an Muísee íni liburú leí san, nī é kaka'an ñá ka'án naa Xuva kó di. Divi Jéssu, i'xá Josee, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'an ña.

⁴⁶ Kidáa ne, kaka'an Natánaeé ni ña:

—¿Vá iō ntu é vā'a e kii nuu ñuú Nazaree? —ka'an ña.

Kaka'an Félipe ni ña:

—Kixkóton ve —ka'an ña.

⁴⁷ Dā íni Jesuu tsi vé'xi Natanaeé mí tuví ña ne, kaka'an ña:

—Un kaa ntí'xe uun ña'a ña Israeé. Ñá íni eni nta'ví ña ña'a —ka'an ña.

⁴⁸ Kaka'an Natánaeé ni ña:

—¿Nté ó íni ntu nto ko? —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu ni ña: —Íní u o dá nuun má tun ígu san di'na dá kána Felipe o —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an Natánaeé ni ña kidaa:

—Mastru, i'xá Xuva nti'xe ko ntō. Rei iña ñá Israeé san nto —ka'an ña.

⁵⁰ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Kakuinti'xe o tsí da xé kaka'án u é íní u o má tun ígu san? Ntá tsi da ve kinín nuu i é díí ka na'nu é vāta kaa nuu i sá'a —ka'an ña.

⁵¹ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntō: Vi'i a vé ne, kiní nto e dukún kán é kantii ne, kiní nto ánje Xuva kō kantaa kantí ña mí tuví u, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi —ka'an ña.

2

Viko e katánta'a ña'a ñuú Canaa

¹ Dā kúvi uni ntúvi ne, viko kakuvi é katánta'a ña'a ñuú Canaa é kāduku ntée ñuú Galilea. Ikān tuví dí'i Jéssu. ² Kána ña Jesuu ni ña ntíní'i ñá é kī'in ña viko sán di. ³ Dā ntí'i ntute tinti'ō sán ne, kaka'an dí'i Jéssu ni ña:

—Ña túvī ká ntute tinti'ō san —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto nī kó, ñadī'i, tsí vata xée ura i íñá ko? —ka'an ña.

⁵ Kidáa ne, kaka'an dí'i ña nī ña ntátsu'un ko'o san:

—Vii nto nee iña é ká'an i'xá ko ni ntō —ka'an ña.

⁶ Ikān ne, ió iñu kidi é kúvi xuu, e dé tsiñu ni'i ña e ntúntoo ña vatá xkoó ini ña. É un é un kídī ne, kakkí kú've te uun siēntu lítru. ⁷ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Tsu'un tsitu nto ntúte kídī san —ka'an ña.

Tsu'un tsitu ña ntúte un tsi nte xú'u i ne, ⁸ kaka'an Jéssu ni ña:

—Kí'i ntodó nto ne, kue'ēn ni'i nto mí tuví vartuma kuinúu san —ka'an ña.

Kuān o dé ña. ⁹ Dā íto ntee vartuma kuinúu sán ntute e ntúvi ntute tinti'ō sán ne, ñá ni iní ña mí'i vē'xi. Ntá tsi ña ntátsu'un ko'o sán ne, ini ña, tsí divi ñá táva ña. Kána vartuma kuinúu san ñatíi, ñá dá ve tánta'a sán ne, ¹⁰ kaka'an ñá ni ña:

—Un ntí'ntí ña'a sán ne, di'na katsu'un ña ntute tinti'ō é díí ka va'á san. Ntá tsi te íta ntí'xin kue'e xí'i ña ntántoo sán ne, kidaa táva ña ntute tinti'ō é ña te nté sa va'a. Ntá tsi divi ntō ne, dá nté vevíi katavá nto ntute tinti'ō é díí ka va'a —ka'an ña.

¹¹ Sá'a idé Jesuu ñuú Canaa é káduku ntée ñuú Galileá ne, kúvi di'na nuu i e dóo ka'nu idé ña vata koo é kütuni ñá'a san tsi dóo ka'nu ña'a ña. Kidáá né, kuínti'xe ña ntini'i ña.

¹² Kidáá ne, kué'en ña ñuú Capernau ni di'i ña ni ení ñá, ni ña ntini'i ña di. Ikān intóo ña te úvi uni ntúvi.

Dā ntántoo Jesuu ini ukún ña Israee
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Dā doko sá xee ntuvi viko e náka'an ña Israee san ntuvi da nátává Xuva ko ña ñuú Egító ne, kúntāa Jesuu ñuú Jerusalem. ¹⁴ Dā kukí'vi ña má úkún ka'nu kán né, nāni'i ña ña ntádiko duntiki, le'ntú, ni pālomá san. Ikān ntóo ña ntánadama diu'ún di. ¹⁵ Dā íni Jesuu ne, de vá'a ña uun xo'o xume ne, dā tá'xi nūu ña ña'á sán, nakúnu ña ña má úkún kan, ni ún ntí' ntí' duntiki ni le'ntú ne, nantáva ña mēsa ña ntánadama diu'ún san. ¹⁶ Kaka'an ñá nī ña ntádiko pālomá san:

—Kue'ēn ni'i nto láa san kí'i kán. Ña kú de nto vi'i Uvā kó vi'i xá'vī —ka'an ña.

¹⁷ Kidáá né, ña ntini'i ña san nánū'u ña iní ña tsí kuān ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Dóo u'vi kakúvi ko é kuān ó ntáde ni'i ña vi'i Uvā ko”, ka'an.

¹⁸ Kidáá ne, tsixe'ē ña Israee san ña:

—¿Nee ntu nuu i e dóo ka'nu nañé'e ntó nti kuān, vata koo é ni'i itsi nto é vii nto sá'a? —ka'an ña.

¹⁹ Kidáá ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nakatsin nto xúkūn sa'á ne, tē kúvi uni ntúvi naxntísi xtúku u —ka'an ña.

²⁰ Kidáá ne, ntáka'an ñá Israee san:

—Úvi díko iñu kuia dé tsiñu ña'a e xntísi ña xúkūn sán ne, divī ntó ne, úni ntuvi tsi naxntísi ntó, ka'an nto —ka'an ñá Israee.

²¹ Ntá tsi xúkūn é káka'an Jéssuu ne, kúñū mii ña kúvi. ²² Dukuān né, dā ntóto Jesuu rkontúvi é xi'i ñá ne, nánū'u ña ntini'i ña iní ña tsí kuan ó ka'an ñá sa'á ne, kuínti'xe ña tú'un Xuva kō é úve na'á san, ni tū'un é káka'an Jéssuu ni ñá di.

Iní Jesuu nima ñá'a san

²³ Dā tūvi Jesuu ñuú Jerusalem ntuvi dá ñu'u viko, ñá te da ñi ña'a kuínti'xe ña ña dá ini ña nuu i e dóo na'nu é idé ña. ²⁴ Ntá tsi Jesuu ne, ñá ni intée ini ña ña'a san, tsí ini ña nte ntáa nima ña. ²⁵ Ña ni ntío é ká'an ñá'a san ni ña nte ntáa ta'an ña, tsí ini ña nté ntaa nima ún ntí' ntí' ña'a san.

3

Jesuu ni Nicódemu

¹ Xío ūun ña'a ña fariseu, ñá nani Nicódemu, ñá tsiñu ñuú Israee. ² Xée ñá é niñu mí tuví Jesuu ne, kaka'an ñá ni ña:

—Mastru, iní nti tsí taxnuu Xuva ko ntó é nañé'e ntó nti. Tsí nté uun ña'a ña kuvi vii ña nuu i e dóo ka'nu vatá ó de nto tē ña te Xuva ko tūvi ni'i ña ña —ka'an ña.

³ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'an u ni ō: Xoxó kuvi kini i mí kadē kú've Xuva ko tē ña kaku é kuvi uvi ito —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Nicódemu ni ña:

—¿Nté ntu koo kaku xtuku o tē kuáta ō? ¿Vá kúvi ntu nakunuu xtuku o ini i'xí di'i kō é kaku xtuku ō? —ka'an ña.

⁵ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'an u ni ō: Xoo é ña kaku i ni ntute ni Ēspírítū ne, ña kúvi k'vī ña mí kadē kú've Xuva kō. ⁶ Nee é kakaku nī kúñū né, kúñū kúvi;

ntá tsi nee é kakaku ni Ēspírītū ne, Espírītu kāduku ntée. ⁷ Nǎ́ ku da kudū'va o é kāká'án u ni ō é kantio é káku xtukun. ⁸ Tátsīn sán ne, kainu da mí'i ka mí ntio i. Kuān te dito é kāká'an űu'ú ne, ntá tsi ntē űa kutúni mí vē'xí, ntē űa kutúni mí kǎ'ín di. Kuan tsi ió iña un ntí'i nǎ'a, űa é kakuni'i Espírītu Xuva kō —ka'an űa.

⁹ Kidáá né, tsixe'e xtuku Nicōdemu:

—¿Nté ntū ó sá'a? —ka'an űa.

¹⁰ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an űa:

—Divīn é mastrun iña nǎ́ Israeé ne, žvǎ űa ntu inin sǎ'ǎ? ¹¹ Nuú é ntaā i é kāká'án u ni ō. Ntáka'án ntí nēe é iní ntí. Ntántaa ntí nēe é iní ntí, ntá tsi divī ntō ne, űa ntákuinti'xe nto nēe é ntáka'án ntí. ¹² Tē űa ntákuinti'xe nto é kāká'án u ni nto iña i é ió űuxiví sa ne, žnté ntu koo kuinti'xe nto te kǎ'án u ni ntō iña i é ió é dukún kǎn?

¹³ Tsi nté uun nǎ'a vata ntaa űa e dukún kǎn. Mii tsī u é vē'xí u e dukún kǎn é vēxkúvi ú űatīi. ¹⁴ Vata tsī o dé Muisee é xkaa dukún nǎ́ koó san űuu itsi kǎn né, kuan tsī koo ntaa ntita dukún u di, xu'u é vēxkúvi ú űatīi. ¹⁵ Da xōó ka űa'a é kuinti'xe i kó ne, ní'i űa ntuvi vǎ'ǎ iña űa ntii dañu ntúvi.

E dóo ntio Xúva ko űuxiví sa

¹⁶ E vǎnchu'un ntio Xuva ko űuxiví sa ne, tá'xi űa I'xǎ mii nǎ́, vata koo é un ntí'i nǎ'a, űa é kákuinti'xe i űa ne, nǎ́ kunǎá űa, tsí ntii dañu ntuvi kuntuo űa ni Xuva kō. ¹⁷ Tsi nǎ́ ni taxnuu Xuvǎ kó ko, xu'u é I'xǎ nǎ́, űuxiví sa é na nākunaá u nto, tsí táxnū űa ko é nakákú u nto.

¹⁸ Xoo é kákuinti'xe i kó ne, nǎ́ ní'i űa é ntō'o űa kuenta iña kuétsi űa. Ntá tsi xoo é űa kákuinti'xe i kó ne, é ió é ntō'o űa, tsí űa ni kuinti'xe űa ko, xu'u é I'xǎ mii Xuva kō. ¹⁹ Dukuān ne, ní'i űa é ntō'o űa, tsí xee űú'ú san űuxiví a, ntá tsi díi díi ka xkúntee iní űa mí nēe é mí kaxi'í nuu san, tsí da mii kue'en tsí é kǎni kaa ntáde űa. ²⁰ Da xōó ka űa'a, űa é kade é kǎni kaa ne, űa ntio kue'en tsí űa űu'ú san. Ntē űa kaxee étsin űa mí kǎxi'í nuu, vata koo é űa tidito nuu i é kade űa. ²¹ Ntá tsi xoo nǎ'a, űa é kade é nuu é ntaā i ne, kaika űa mí kǎxi'í vata koo é na tidito tsí kade ntaa űa vatá ó kaka'an Xúva kō é vii űa —ka'an Jēsuu.

Kaka'an xtúku Juaan Bautista ni Jēsuu

²² Dǎ kúvi sǎ'ǎ ne, kué'en Jēsuu ni űa ntiní'i űa űuú Judea. Ikǎn intóo űa, ntánakutsi ntute űa űa'a san. ²³ Juaán di ne, kanakútsi ntute űa űa'a, űa űuú Enoo é tuvi étsin űuú Saliin, tsí dóo ió ntúte ikǎn. Ntǎñe'e nǎ'a san ne, ntaitsi ntute űa. ²⁴ Tsí vata kúnuu kutú Juaan.

²⁵ Ió űa ntántikín Juaán ne, eni ntu'u űa ntátiin nuu űa ní uun űa'a űa Israeé kuénta iña í vatá xkoo iní űa é ntántoo űa kúñu űa. ²⁶ Kué'en űa mí tuvi Juaán ne, ntáka'an nǎ́ ni nǎ́:

—Mastru, űa itúvi ní'i nto diñi ntute ka'nu Jordaán san, űa é kāká'an ntó ní ntí ne, é kanakútsi ntute űa űa'a di. Un ntí ntí űa'a san ntǎñe'e nǎ́ nta'a űa ve —ka'an űa.

²⁷ Kidáá ne, kaka'án Juaan ni űa:

—űa túvi nee iña é ní'i kó tē űa te Xuva ko tá'xi űa. ²⁸ Tékú nto lo'xo mii ntō é kāká'án u tsí űa te xu'u é Cristú u, ntá tsi xu'u di'na táxnū űa ko. ²⁹ Xu'ú ne, vata kaa űa vǎ'a tiin ní'i űa é da vé tánta'a kaa u. Dukuān dǎni űa da téku űa é kāká'an nǎ́ tánta'a san. Dukuān dǎni ko di. ³⁰ Divī űa ne, kantio é díi ka kaa dukún ka űa. Xu'ú ne, kantio é nainu xuví u —ka'án Juaan.

űa vé'xi e dukún kǎn

³¹ űa vé'xi e dukún kǎn ne, díi díi ka ka'nu űa'a űa é un ntí'i ō. űa vé'xi űuxiví a ne, űuxiví sa kaduku ntée űa. Kaka'an nǎ́ iña i é ió űuxiví sa. Ntá tsi űa vé'xi e dukún kǎn ne, díi ka ka'nu űa'a űa é un ntí ntí ō. ³² Kaka'an nǎ́ nēe é iní

ñá, nēe e téku ña, ntá tsi ña ntákuinti'xe ña'a san é kaka'an ña. ³³ Xoó ña'a, ña é kakuinti'xe i é kaka'an ñá ne, ini ña tsí nuu é ntaā í kaka'an Xúva kō. ³⁴ Ña vé'xi nta'a Xuva kō ne, kaka'an ña tú'un Xuva kō, tsi kaxé'e Xuva kō Espíritu ñá. ³⁵ Dōó kuinima Xúva ko I'xā ñá ne, xé'le ñá é kadā kú'vē ñá da nēé ka nti'i nuu i. ³⁶ Xoó é kakuinti'xe i I'xá Xuva kō ne, ió ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. Xoó é ña kakuinti'xe i I'xá ña ne, ña túvi ntuvi vā'á iña i tsí ntii dañu ntúvi kué'e Xuva kō é ntō'o ña.

4

Jesuu ni ñádř'i ñuú Samaria

¹ Kütuni ñá fariseú san tsí dií ka ntántikin ña'a san Jesuú ne, dií ka titín ña'a kanakútsi ntute ña é Juaán; ² kuān te ñá te mii Jesuu kánakútsi ntute ñá ña'a san, tsí ña ntini'i ñá san. ³ Tékú Jesuu sá'a ne, ntāka ña ñuú Judea, kúnū'ú xtuku ña ñuú Galilea.

⁴ Dá kué'en ñá itsi kán ne, itā nti'xin ña ñuú Samaria. ⁵ Xée ña ñuú Sica é káduku ntée ñuú Samariá san. Ikān tuví étsin ñú'u é xé'é Jacoo iña i'xá ña Josee. ⁶ Ikān tuví pusu é xtúvi Jacoo. Dōo kuitá Jesuu, tsí dóo kue'e ika ña ne, ínū da'na ña uun xo diñi pusu san. E dóko sa ká'ñu ntuvi kidaā. ⁷ Xée uun ñadř'i, ña ñuú Samaria, é tavá ñá ntute ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Tā'xin kudiin ntuté san na kō'ó u —ka'an ña.

⁸ (Tsi ña ntini'i ñá ne, kué'en ñá má ñuú san, kukuin ña é ká'xí ña.)

⁹ Kaka'an ñádř'i, ña ñuú Samariá san, ni Jesuu:

—¿Nté kui xu'ú ntu kaikan ntó ntute é kō'o nto? Tsi xu'ú ne, ña ñuú Samariá u ne, ntó'ó ne, ña Israee nto —ka'an ña.

(Tsi ñá vā'á odo ni'i tā'an ña Israee san ni ña ñuú Samariá ne, ntē ña ntāka'an ni'i ta'an ñá di.)

¹⁰ Kidaā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñadř'i san:

—Tē dí inin neé kata'xi Xúva kō doméni; tē dí inin xoo ñá'a kaikan ñá ntute ne, divín é kákan ntúte nta'a ña ne, ta'xi ña ntute é kata'xi ntuvi vā'á iña o —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an ñádř'i san ni ñá:

—Ntá tsi ña túvi nee iña é tavá nuu nto ntute san, tsí dóo kūnu pusu san. ¿Mí'i ntu táva nto ntute é ta'xi ntuvi vā'á iña kó kuan? ¹² ¿Vá dií ka ka'nu ntu nto é uva ata ko Jācoo? Tsi divi ñá xtúvi ña pusu sa'á ne, í'a xí'i ña ntute, ni i'xá ñá, ni kiti ña di —ka'an ña.

¹³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Xoó ña'a é kaxi'i ntute sá'a ne, da nuu da kuií tsi kaitsi ñá ntute. ¹⁴ Ntá tsi té xoó ko'o i ntute é tā'xí u ne, nté uun ito ñá itsí ka ña ntute. Ntute é kué'e u ne, vata kaa mí kakene mii ntúte é kata'xi ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi, kuan kāa nima ña —ka'an ña.

¹⁵ Kaka'an ñádř'i san ni ñá:

—Ún tā'xi nto kó ntute tsikán ni, vata koo é ña itsí ka kó ntute ne, ñá kixtāvá ka ú ntute i'a —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Kunakuekán xii o ne, dá kí'xin xtukun.

¹⁷ Nantíko kōó ñadř'i san, kaka'an ñá ni ñá:

—Xôó xii ko —ka'an ña.

Kaka'an Jesuu ni ña kidaā:

—Vá'á ó kaka'an tsí xoó xii o. ¹⁸ Tsi é ū'un xii o ne, ña é kuvin ni'in veví ne, ñá te xii mii ō. Nuú é ntaā i é kaka'an —ka'an ña.

¹⁹ Kaka'an ñádř'i san ni ñá:

—Divi ntō ne, kutuní ko ve tsí ña é kākā'an naa Xuva ko nto. ²⁰ Tatá vi'i ntí, ña intōo di'na ne, i'a kixka'an ntá'ví ña ni Xuva kō rki ukú sa'a, ntá tsi divi ntō é ña Israee ntó ne, ntáka'an nto é ntio é kī'in o ñuú Jerusalem é kākā'an ntá'ví o ni Xuva kō —ka'an ña.

²¹ Kidáā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Na kuínti'xe o é kākā'an u ni ō: Tsi vé'xí ura é ña ki'xí ka nto nte í'a, nté ñuú Jerusalem é ka'an ntá'ví nto ni Xuva kō. ²² Nté ña ini nto xoo é ntánuu ini nto, ntá tsi ntí'í ne, ini nti xoo é ntánuu ini nti, tsí tatá Israee vé'xí ña é nakākú un nti'í ña'a san. ²³ Ntá tsi vé'xi ntuvi ne, diví é ntoo ō vevíí, é ña'a, ña ntánuu ini nti'xe i Xuva kō né, kanī nima ñá ntikān ña é nuu é ntaa i. Ña kuān ntáa san, divi ña é kanantuku Xuva kō é nanū'u ñá ini ña ña. ²⁴ Tsi Xuva kō ne, vata kaa tatsin kaa ña; ña kúvi kīni o ña. Xoó ña'a é ntio ña é kuñima nti'xe ña Xuva kō ne, ntio é ñi kue'en ini ña nanū'u ñá ini ña ña —ka'an ña.

²⁵ Kaka'an ñadī'í san ni ña:

—Ini u tsí ki'xi uun ña'a, ña taxnuu Xuva kō, ña é kuanī Cristu. Tē xee ña ne, divi ña nañē'e ñá ko é un nti'í —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jesús ni ña kidaā:

—Divi san xu'u é kākā'an ní'in —ka'an ña.

²⁷ Kidáā ne, naxee ñá ntīni'í ña. Koó dá kúdu'va ña é kākā'an ñá ni uun ñadī'í. Ntá tsi nté uun ña'a ña ña ni kene ini ña é tsixe'e ña ña nté koo, ō nee núu i ntatīin ña ni ñadī'í san. ²⁸ Ikan tsí xtúvi mii ñadī'í san xoó ña, dá kúnú'u ña má ñuú san, kaka'an ñá ni ña'a san:

²⁹ —Kamá san nto, kixkoto nto uun ñatīi, ña é kākā'an ní ko nee ntí'í nti'í é idé u. ¿Vá ña ntu te divi ña é Cristu ña, ña táxnuu Xuva kō? —ka'an ña.

³⁰ Kidáā né, kīi ña, kue'en ñá ni ña mí tuvi Jesuu. ³¹ Nīi dukuan ña ntīni'í Jesuu ne, xe'e kuétsi ña ña é ká'xi ña.

³² Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Īo é ká'xí u e ñá ini nto —ka'an ña.

³³ Ntátsixe'e tá'an ña:

—¿Vá xoó ntu e kixni'í i é ká'xí ña? —ka'an ña.

³⁴ Kaka'an Jesús ni ña:

—É ká'xí u ne, diví é káda ntaa u é ntio ña táxnūu ko, é vīi ntí'í ú tsiñu ña.

³⁵ ¿Vá ña ntu te xkoó ka'an nto: “Kakunaá kīmí xōo dá ta'vi ō”? Xu'ú ne, kaka'an u ni ntō: Koto nto itú san, tsi e dóo kakuaan é ta'vi o vē. ³⁶ Xoo é kita'vi i ne, ntuá'vi ña; nakuido ña nuu i e dóo nuu á'vi i nti'í dañu ntúvi. Kidáā ne, ña ntaí'xi san kuntuo díni dadīi ña nī ña ntáta'vi san te kúvi. ³⁷ Nuú é ntaa i vata xkoó ka'an ña tsí uun ña kata'xi tatá ne, tuku ña katá'vi i. ³⁸ É taxnúu u nto é kitá'vi nto mí ña ni ixkú'xi nto. Tuku ña'a dé tsiñu ña ne, divi ntō va'á nto tsiñu ña ve —ka'an ña.

³⁹ Ná te da díi ña ñuú Samariá san kuínti'xe ña Jesuu kuénta iña i e ntáa ñadī'í san ni ña, dá kaká'an ña: “Ña tsikán ne, kaka'an ñá ni ko é un nti'í é idé u di'na”, ka'an ña. ⁴⁰ Dá xee ñá ñuú Samaria mí tuvi Jesuu ne, tēe koó ña ña é kutuvi ña. Íntoo ña ni ña ūvi ntúvi. ⁴¹ Kidáā ne, díi díi ka kue'e ña'a san kuínti'xe ña Jesuu kuénta iña tú'ún é kākā'an ña. ⁴² Ntáka'an ñá'a sán ni ñadī'í san:

—Ntákuínti'xe ntí ve, ntá tsi ñá te da mii tsí é kākā'an ntó ni nti, tsí téku mii nti é kākā'an ña. Kūtuní nti tsí divi nti'í xe ña ña kixnákaku ñuxiví sa —ka'an ña.

Dá ntavá'a Jesuu i'xá ña tsiñu ka'nu i iñá rei

⁴³ Dá kúvi uvi ntúvi ne, ntake ña ikān, kúnú'u ña ñuú Galilea. ⁴⁴ Tsi vata ō ka'an mii Jesuu ne, nté uun ña'a, ña kaka'an naa Xuva ko ne, ñá tē ntaíko ñu'ú ña ñuú ña ña. ⁴⁵ Ntá tsi dá náxee Jesús ñuú Galileá ne, dōo díni ña'a san é vé'xi ña. Tsi da xé ñe'e ña ñuú Jerusalem da kúvi viko sán ne, ini ña nee ntí'í nti'í nuu i é idé Jesuu ikān.

⁴⁶ Nāxee xtúku Jesuu ñuú Canaa é kāduku ntée ñuú Galilea, mí ntáda ña ntute kuíi san ntute tinti'o. Ñuú Capernaú san ne, ikān tuvi úun ñatíi, ña kade tsiñu iñá reí ne, etsin i'xá ña. ⁴⁷ Dā téku ña tsí e ntáka Jesuu ñuú Judeá ne, nāxee ña ñuú Galileá ne, ku'é'en ña mí tuví ña, kúkoto ñá te k'ín ñá, kintavá'a ña i'xá ña, tsí dokó sa kúvi. ⁴⁸ Kaka'an Jesús ni ña:

—Tē ña kiní nto nuu i é tã'xi kuentá, tē ña kiní nto nuu i e dóo ka'nu ne, ñá kuintí'xe nto —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an ñá tsiñu ka'nu i iñá reí san ni ña:

—Vii nto da xē'e, k'ín kúdii nto, tsí dokó sa kúvi i'xá ko —ka'an ña.

⁵⁰ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Kunú'u nto nú ví'i nto kán, tsí i'xá nto ne, kantító —ka'an ña.

Kuinti'xe ña tsiñu i san é káka'an Jesús ni ña ne, kúnú'ú ña. ⁵¹ Dā ve tsi kunú'ú ña itsi kán ne, véxnákuetu itsi ña ntáde tsiñu iñá ña. Ntáka'an ñá ni ñá tsí kantító i'xá ña.

⁵² Kidáa né, tsixe'e ña ña neé ura iñi ntú'u ntuvá'a i'xá ña. Ntáka'an ñá ni ña: —Iku kaeku uun kuáa ntíko ka'ni san —ka'an ña.

⁵³ Kútuní uva i'xá san tsí divi tsi ūra é káka'an Jesús ni ña tsí kantító i'xá ña.

Kidáa né, kuinti'xe ña Jesuu, ni un ntíi ntíi ñavi'i ña.

⁵⁴ Sá'a kuví ūvi núu i e dóo ka'nu é idé Jesuu da ntáka ña ñuú Judea, da náxee ña ñuú Galilea.

5

Dā ntavá'a Jesuu uun ña natín, ña ñuú Betseda

¹ Dā kútítín ntuvi ne, ide tuku ña Israeé san viko ne, kúntāa Jesuu ñuú Jerusaleen. ² Ikān ne, tuví uun ntó'o mí káñú'u ntute etsin Xi'i Le'ntú san é nani Betseda é tū'un hébreu. Ió u'un corídoó díñi ntute sán ne, ³ ñá te da dūi ñá nchokuví san ntoo ña ñu'u kán. Ió ñá ne, skuaa ña, xné'e ña, ñá natín i dí ne, ntantétu ña neé ura tē kanta nuu ntute san. ⁴ Tsí un vé'xi ne, kaka'an ñá é kanainu uun ánjē nú ntúte san ne, kakanta nuu ntúte san. Xoó ña'a é dí'na nakó'xó nuu i kúñu i iní ntute sán tē kánta ne, ntúv'á'a ña da neé ka nuu kuí'i kakúvi ña. ⁵ Ikān tuví uun ñatíi é oko xe'un uni kuíá é nchokuví ña. ⁶ Iní Jesuu ña mí tuví ntaa ñá ne, kutūni ña tsí ña te dá vevíi tuví ntee ñá ikān. Kaka'an ñá ni ña:

—¿Ntio ntu o é ntuvá'an? —ka'an ña.

⁷ Kaka'an ñá natín i san ni ña:

—Xōxó ña'a xntii i ko é nakíi ntó'o kó iní ntute san te kánta ntute san. Dā ve tsi ncho k'í'vi ú ne, é tuku ña'a kúnē'é ña kúk'í'vi ña —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nakuiñin. Nakí'in xuvi o ne, nakakan ve —ka'an ña.

⁹ Ura tsí i ntuvá'a ña. Ntaa ni'i ña xuvi ña ne, nakaka ña. Ntuvi tsikán ne, ntuvi ió dá'na. ¹⁰ Dukuān ne, ntáde tíi ña Israeé san ni ña dá vé ntuvá'a san:

—Vevíi ne, ntuvi é ntoo da'na o. Ña kuví é ntaa ni'i nto xuvi ntō vevii —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an ñá ni ña:

—Ña é ntavá'a kó ne, divi ña káka'an ñá nī ko: “Ntaan ni'in xuvi o ne, nakakan ve” —ka'an ña.

¹² Kidáa ne, tsixe'e ña ña:

—¿Xoó ntu ña'a kaka'an ñá ni o é na ntaan ni'in xuvi o ne, dá nakakan? —ka'an ña.

¹³ Ntá tsí ña ntuvá'a sán ne, ñá iní ña xoo ñá'a ña ntavá'a ña. Tsi Jesuú ne, kú ntee xio ña mé'ñū ña'a san é ña te da díi ña ntoo ña ikān. ¹⁴ Dā rkontúvi náni'i tá'an Jesuu ña iní ukún ka'nu sán ne, kaka'an ñá ni ña:

—Koton ve, tsi é ntuvá'an. Nǎ ku viín kan é kīni kaa, tsí tē nǎ'a ne, díi ka kue'e kuí'i ní'i o —ka'an ña.

¹⁵ Ntǎí san ne, ntǎka ña, kue'en ña, kaka'an nǎ ni ña Israeé san tsí Jesuu náni ña é ntavá'a ña. ¹⁶ Dukuān ne, íntikín nuu iní ña Israeé san Jesuu. Ncho ka'ni ña ña, tsí idé ña sá'a ntuvi é ió dá'na. ¹⁷ Ntǎ tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Uvǎ kó ne, kade tsiñu ña un tsi nte vevii ne, dukuān é xǔ'ú ne, kade tsiñu ú di —ka'an ña.

¹⁸ Dukuān ne, díi díi ka ncho ka'ni ña Israeé san ña. Nǎ te da mii tsí é ña ni de ntǎa ña é kǔtúvǐ dá'na ña ntuvi dá ió dá'na, tsí da xé kaka'an ña tsí Xuva kó né, divi ña é uva mii ña ne, kade ña tsí dadǎi ña ni Xuva kó.

Tsiñu é kǔvi vii I'xá Xuva kó

¹⁹ Kidǎa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā i é kǎka'án u ni ntó: Nǎ kǔvi neé vii u é kuenta iña mii ko, xu'u é I'xá ña kó. Tsi dá mii é vii ú vatǎ ó de Uvǎ kó. Da neé ka nuu i é kade ña ne, divi tsí kade ú di, xu'u é I'xá ña. ²⁰ Tsi dóo kakuinima Úvǎ kó ko, xu'u é I'xá ña kó ne, kanañ'e ña kó é un ntǎ'i nuú i é kǎde ña. Nuu i é díi díi ka na'nu nañ'e ña kó vata koo é un tsi kudǔ'va nto. ²¹ Vatǎ ó de Uvǎ kó é kanantóto ña ña xi'í san ne, vata ó kaxe'é ña ntuvi iña ña ne, kuān o tá'xi ña kó di é kǔvi vii u kué'e ú ntuvi iña i dá xóo ka tsi é ntio ko. ²² Nǎ te mii Uvǎ kó é kǎ'an nǎ xoo é vá'a i, xoo é ña vá'a i, tsi é naxnuu nta'a ña kó é xǔ'ú vii u sá'a, ²³ vata koo é kuan tsi koo kuiko ñu'u ntó kó xu'ú vatǎ o ntaiko ñu'u nto Uvǎ kó. Xoo é ña kaiko ñu'u i kó ne, nǎ te kaiko ñu'u ña Uvǎ kó di, tsí divi ña é táxnūu ña kó.

²⁴ Nuu é ntaā i é kǎka'án u ni ntó: Xoo ña'a, ña é katekú i tú'ún kó ne kakuinti'xe ña ña táxnūu kó di ne, ní'i ña ntuvi vá'a iña ña ntií dañu ntúvi. Nǎ ní'i ña é ntó'o ña. Tsi é itǎ ntǎ'xin doxi'í san iña ña ne, e ní'i ña ntuvi vá'a iña ña ve. ²⁵ Nuu é ntaā i é kǎka'án u ni ntó tsi vé'xi úra ne, e xéé vevii, é tekú un ntǎi ntǎi ña xi'í san tatsín ko, xu'u é I'xá Xuva kó u. Xoo ña'a é kaeni tutun nǎ ne, ní'i ña ntuvi vá'a iña ña. ²⁶ Tsi vata tsi kaa Uvǎ kó, é ió ntuvi iña mii ña ne, kuan tsi ó tá'xi ña kó é koo ntuvi iña mii kó di, tsí xu'u é I'xá mii ña né, ²⁷ tá'xi ña kó é kadǎ kǔ'vé u é un ntǎ'i iña ña'a, tsí xu'u é vǔxkúvi ú ñatǎi. ²⁸ Nǎ ku da kudǔ'va nto é kǎka'án u sá'a, tsí xee úra i é un ntǎ'i ña xi'í san tekú ña tatsín ko. ²⁹ Kidǎa ne, ntií ña nú ñaña ña. Xoo ña'a é éde ña é vá'a ne, ntoto ña é ní'i ña ntuvi vá'a iña ña. Ntǎ tsi xoo ña'a é éde ña é kīni kaa ne, ntoto ña é ní'i ña dǔ'vi kan.

Xoo tá'xi i é kǔvi vii Jesuu e kǎde ña

³⁰ Nǎ kǔvi nee iña é vii ú kuenta iña mii ko. Vata tsí o tékú kó é kǎka'an Úvǎ kó ne, kuan tsí ó kade kǔ'vé u dí ne, vá'a tsí ó e kade kǔ'vé u, tsi nǎ te kuénta iña mii ko kade u, tsí kuenta iña Xuva kó, ña táxnūu kó. ³¹ Nǎ kǔvi ntantaa u iña mii ko, tsí ña kaidiá'vi. ³² Ntǎ tsi ió ña é ntantaa ña kuenta iña kó. Iní u tsí kaka'an ña nee iña é nuu é ntaā i iña kó. ³³ Ntǎ'ó taxnūu nto ña é tsixe'é Juuan iña kó ne, nee iña é nantíko ko ña ne, nuu é ntaā i. ³⁴ Ntǎ tsi ña kǎde ú kuenta é kǎka'an nǎ'a san iña kó. Da ti tsi kaka'án u ni nto sǎ'a vata koo é kǔvi nakáku nto. ³⁵ Juaán ne, vata kaa ñu'u é kai'xi ne, kaxi'í nuu ne, dóo diní nto é kuntóo da'na nto mí kǎxi'í nuu ñu'u ña. ³⁶ Ntǎ tsi ió xoo é ntǎda ntaa i iña kó é díi ka nuu á'vi ka é vǎta kaa é kǎ'án Juuan. Tsi tsiñu é kade ú vevii ne, mii tsí é kǎntada ntaa é Uvǎ kó xnúu ntǎ'a ña kó. ³⁷ Tsi Uvǎ kó, ña é táxnūu kó ne, mii ña kǎntada ntaa ña iña kó. Ntǎ uun ito vata téku nto tatsín ña. Ntǎ vata kiní nto ña ntǎ kaa ña. ³⁸ Ntǎ ña ni kánūu nima ntó tú'un ña di. Tsi ña ni kuínti'xe nto ña táxnūu ña. ³⁹ Dóo vá'a ó ntánakua'a vá'a nto tú'un Xuva kó é úve na'a vata koo é ní'i ntó ntuvi vá'a iña ntó ntií dañu ntúvi, kuiní nto. Divi kuenta iña kó é úve na'a san. ⁴⁰ Ntǎ tsi ña ntio nto kuntikín ntó ko vata koo é ní'i ntó ntuvi vá'a iña nto.

⁴¹ Xu'ú ne, ñá te kantukū u é kada ka'nu ña'a sán ko. ⁴² Ntá tsi xu'ú ne, iní u nto ne ñá'a nto é ña te ntákuinima ntí'xe nto Xuva kō. ⁴³ Xu'ú ne, vé'xí ú kuenta ña Uvá ko ne, ña ntío nto é kutuví u ni ntō. Ntá tsi te tūku ñá'a ki'xi ña kuenta ña mii ñá ne, kidáá né, xtuví ntó ña. ⁴⁴ ¿Nté ntu koo kuinti'xe nto ve? Tsi kūdii ntáde na'nu mii xnto tá'an nto, ntá tsi ña ntáde nto kuenta te ka'an Xúva kō tsi dóo va'á nto. ⁴⁵ Ná ku dē kuení nto te xū'ú tsi'i kuétsi ú nto nuu Uvá ko, tsi mii Muísee san, ña ntántikin nto. ⁴⁶ Tsi tē dí ni kuinti'xe nto é kaka'an Muísee ne, kuinti'xe nto kó di, tsi dívi kuēnta ñá ko é ká'an ña. ⁴⁷ Ntá tsi tē ña kuinti'xe nto e xntée na'a ña ne, ¿nté ntu koo kuinti'xe nto tú'ún kó kuan? —ka'an Jesús.

6

Dā xé'e Jesuu é'xi u'un míl ña'a
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Dā kúvī sá'a ne, Jesuu ne, kué'en ña xío diñi míni Galílea, dívi tsí é kaka'an ña é Tiberiá di. ² Ná te da dii da díi ñá'a san ntántikin ñá ña, tsí da xé ini ña nuu i e dóo ka'nu é kade ña, tsí kantavá'a ña ña ntánchokuví san. ³ Kúxēe Jesuu rkí ukú ne, da intóo da'na ña ni ña ntini'í ña. ⁴ E dokó sa xée étsin viko é nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egítō, viko é kanatsu'un ka'nu ña Israee san. ⁵ Dā xkókoto Jesuu ne, iní ña tsí ña te da díi ña'a ntántikin ñá ña ne, kaka'an ñá ni Félipe:

—¿Mí'i ntū kíkuiin o é ká'xí un ntí' ntí' ña'a san? —ka'an ña.

⁶ Da ti tsi kaka'an ña é ntio ña é kōto nteé ña Felipe nté koo ka'an ña. Tsi ini míi ñá nté koo víi ña. ⁷ Kaka'an Félipe ni ña:

—Nté ña xee tá'an é úvi sientu á'ví tañú'u kúin o é ká'xi un ntí' ntí' ña'a san, kuān té un sín —ka'an ña.

⁸ Uun ña'a ña ntini'í ña, ñá nani Ándree, ení Simuun Pedrú ne, kaka'an ñá ni ña:

⁹ —I'a ntisí uun na kudii, na é ni'í ú'ún tañú'u sēvada ni úvi tsákā san, ntá tsi ¿nté ntu koo víi o sá'a é ña te da díi ña'a? —ka'an ña.

¹⁰ Kidáá ne, kaka'an Jesús:

—Ká'an nto ni ñá'a sán, na kūntoo ña —ka'an ña.

Tsi dóo vá'a o nú ité san ne, ikan intóo ña, vata ū'un míl é da mii tsi ñatíi.

¹¹ Kidáa ne, kí'i Jesuu tañú'ú sán ne, dā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kátsin daya ñá, dā tsí'i ña nta'a ña'a san, ña ntōo nú ité san. Kuan tsí o dé ña ni tsákā sán di. Xé'e ña vata kaa e kutíi ña'a san é ka'xí ña. ¹² Dā kúvī é'xi ntá'a ñá ne, kaka'an Jesús ni ña ntini'í ña:

—Nakuido nto utsi i é ntóo ka vata koo é ña te neé kate —ka'an ña.

¹³ Nākuido ña é ntóo ka ne, uxúvī ká xika útsi tañú'ú san kúvi. ¹⁴ Kidáa ne, dā iní ña'a san nuu i e dóo ka'nu é idé Jesuu ne, ntáka'an ña:

—Nuu é ntaā i tsí ña sá'a ne, dívi ñá é kaka'an naa Xuva ko, ña é kí'xí ñuxiví a —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi Jesuu ne, kūtuni ña tsí ntio ña'a san ña é kue'e kuétsi ña ña é víi ñá rei. Kidáá né, kíi nteé xio ña ña'a sán ne, dā kuntáa xtuku ña rkí uku, mí kutuví mii ña.

Dā íka Jesuu nú ntúte
(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Dā kuáa ne, kúntíi ña ntini'í Jesús nu ntúte san. ¹⁷ Kidáa ne, ñú'u ña iní tun ntóo san ne, iní ntú'u ita ntí'xin ña mé'ñū ntute san é kí'in ñá ñuú Capernau. É dōo kúneé ne, váta xēe Jesuu mí ñū'u ña. ¹⁸ Kidáá né, dōo ido ntúte san, tsi dóo ntii kainu tatsin. ¹⁹ Dā ku íka tun ntóo san te ū'ún ne, o inū kilumétru ne,

iní ña Jesuu é vë'xí ña dí'in ña, kaika ña nú ntúte san. Dā xee étsin ña nú tun ntóó san ne, dōo ú'vī ña. ²⁰ Ntá tsi kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ñá ku u'vī nto, tsí xu'u —ka'an ña.

²¹ Kidáā né, dōo diní ña tsí kúxéé Jesuu iní tun ntóó san ne, ura tsí xee ñá diñi ntute san mí kí'in ña.

Ntánantuku ñā'a san Jéssuu

²² Dā tuví tevāā sán ne, ña ñu'u uun xo diñi ntute sán ne, kūtuni ñá tsí ña ntini'i Jéssuu ne, ntáka ña divi tsi tun ntóó san ntíko kōo ni'i ña, ntá tsi ña ni ñé'e Jéssuu ni ña. ²³ Nñ dukuan ntánaxee tun ntōo é vë'xí ñuú Tiberia, etsin mi é'xi ña tañú'ú é nakué'e Tó'o kō sintiá'vi nta'a Xuva kō. ²⁴ Dā íni ña'a san tsí xoxó Jesuu ni ña ntini'i ña ne, nakú'un ña tun ntóó san, kue'en ña ñuú Capernau, kúnantúku ña Jéssuu.

Tañú'ú é kata'xi ntuvi iña ko

²⁵ Dā nání'i ta'an ña uun xo diñi ntúte sán ne, tsixe'e ña ñā:

—Mastrú, ¿nté ntu ó xee ntó i'a? —ka'an ña.

²⁶ Kidáā ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u tsí da ti tsi ntánantuku ntō ko tsí da xe tá'xi ú e é'xi nta'a nto, ntá tsi ntē ña te ni ñé'e diki nto nuu i e dōo ka'nu e íni nto é idé u. ²⁷ Ñá ku kada tsiñu nto é ni'i nto tañú'ú é kantí'i te ká'xi o. Kada tsiñu nto vata koo é ni'i nto tañú'ú é kata'xi ntuvi vā'á iña nto ntii dañu ntúvi, tsí kaxntii. Táñú'ú sa'á ta'xi ú, xu'u é vëxkúvi ú ñatii, tsí e xntéé Uvā kó ko seu ña —ka'an ña.

²⁸ Kidáā ne, tsixe'e ñā'a san ña:

—¿Ntē ntú koo kada tsiñu ntí vatá ó ntio Xuva ko? —ka'an ña.

²⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Sá'a tsiñu é ntio Xuva ko é vii nto: Na kuñti'xe nto ña táxnū ña —ka'an ña.

³⁰ Kidáā ne, tsixe'e ñā:

—¿Neé ntu nuu i nañé'e ntó ntí vata koo é kuñti'xe ntí nto tē íni ntí? ¿Neé ntu nuu i e dōo ka'nu vii nto? ³¹ Uva ata ika kō ne, é'xi ña é nani mānaa ñuu itsí kán. Tsi vatá ó uve na'a kaká'an é Xuva kō ne, xé'e ña tañú'ú é vë'xí e dukún kán é ká'xi ña —ka'an ña.

³² Kidáā ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō: Ñá te Muisee ni ta'xi ña tañú'ú é vë'xí e dukún kán, tsí mii Uvā kó tá'xi ña tañú'ú é nuu é ntaā i é vë'xí e dukún kán.

³³ Tsi tañú'ú é kata'xi Xuva kō né, diví é vë'xí e dukún kán, é kata'xi ntuvi vā'á iña ña ñuxiví sa —ka'an ña.

³⁴ Ntáka'an ñá ni Jéssuu:

—Tá'xi nto ntí tañú'ú u tsíkan utén utén ni —ka'an ña.

³⁵ Kidáā ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Xu'u e kúvi ú tañú'ú é ta'xi ntuvi vā'á iña nto. Xoo ña'a, ña é kuntikín í ko ne, nté uun ito ká ña kakín ña. Xoo ña'a, ña é kakuñti'xe i kó ne, nté uun ito ka ña itsí ñá ntute di. ³⁶ Ntá tsi vatá ó kākā'an u ni ntō é kuān té ini ntó ko ne, ntá tsi vata kuñti'xe nto ko. ³⁷ Tsi un ntí'i ñā é kata'xi Uvā kó ne, nta'a kó xee ña. Xoo ña'a, ña é kuntikín ko ne, nté uun ito ña kiñú'u ú ña kí'i kán. ³⁸ Tsi vë'xí ú e dukún kán é vii u vatá ó ntio ña é taxnú ko, ñá té diki tsi mií ko vii u. ³⁹ Sá'á tá'xi ña é vii u: é ña nakunáa u nté uun e xnúu nta'a ña ko, tsí nantóto ntí'i ú ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa. ⁴⁰ Tsi Uvā ko ntio ña é na kñí un ntí'i ñā'a sán ko, xu'u é I'xā ña ne, na kuñti'xe ña ko. Ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi ne, nantóto u ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa —ka'an ña.

⁴¹ Dukuān ne, ká'an ntéé ña Israeé san ña, tsí kaka'an ña é divi ña kúvi ña tañú'ú é vë'xí e dukún kán. ⁴² Ntáka'an ñā'a san:

—¿Vá ña ntu te ña sã'a é Jēsuu, i'xá Josee? Tsí ini o úva ña ni di'í ña. Dá kakā'an xkú ña tsí e dukún kan vē'xí ña —ka'an ña.

⁴³ Dukuān ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—E xée ō tsí ka'an ntée nto kó ni tā'an nto. ⁴⁴ Xoxó kuvi kuntikín i ko tē ña te Uvá ko táxnuu ña i, vata ō táxnuu ña kó di ne, nantótó u ña ntuvi te ntí'í ñuxiví sa. ⁴⁵ Tsí vatá ó uve na'a kaka'an ña ka'án naa Xuva ko: “Mii Xuva ko nañē'e ña un ntí'í ña'a san”, ka'an ña. Dukuān né, dā xoo ká ña'a, ña é kateku í ña, é kakutú've i é kaka'an Úvá kó ne, kantikín ñá ko di.

⁴⁶ Nté uun xoxo vata kiní i Uva kō. Mii tsí u é vē'xí u nta'a ña é íni u ña. ⁴⁷ Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntó tsí xoo ñá'a, ña é kuinti'xe i kó ne, ní'í ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. ⁴⁸ Xu'u é tañú'u é ta'xi ntuvi vā'á san. ⁴⁹ Tsí uva ata ika ntó ne, e'xí ña manaa ñuu itsí kán né, dā dúkuan tsi xi'í ña. ⁵⁰ Ntá tsi xoo ñá'a, ña é ká'xí i tañú'u é vē'xí e dukún kán ne, ña kúvi ña. ⁵¹ Xu'u kúvi ú tañú'u é kántito é vē'xí e dukún kán. Xoo ña'a, ña é ká'xí tañú'u sá'a ne, ní'í ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. Táñú'u é tā'xi ú ne, kúñú mii kó kúvi. Ta'xi u kúñú ko é ní'í ña ñuxiví sa ntuvi iña ña —ka'an ña.

⁵² Kidáa ne, tsixe'e tá'an ña Israeé san, ntáka'an ña:

—¿Nté ntú koo ta'xi ña sá'a kúñu ña é ká'xí o, é kuān ó kaka'an ña sa? —ka'an ña.

⁵³ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntó: Tē ña ká'xi nto kúñú ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatí'í, tē ña kó'o nto ní'í ko dí ne, ña túvi ntuvi vā'á iña nto. ⁵⁴ Tsí xoo ñá'a, ña é ká'xí kúñú kó, ní'í ña é kō'o ní'í ko ne, ní'í ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi ne, nantóto ú ña ntuvi tē ntí'í ñuxiví sa. ⁵⁵ Tsi kúñú kó ne, ita ntí'xe nto kuvi; ní'í ko ne, ntute ntí'xe nto kúvi. ⁵⁶ Xoo é ká'xí i kúñú kó, ní'í é kō'o ní'í ko ne, nuu ña nimá ko ne, nuu ú nima ñá di. ⁵⁷ Uva kō, ña táxnuu kó, ío ntuvi iña ña. Dukuān né, ío ntuvi iñá ko kuenta iña ña. Xoo é ká'xí i kúñú kó ne, ní'í ña ntuvi vā'á iña ña kuenta iñá ko. ⁵⁸ Kaka'án u kuenta iña tañú'u é vē'xí e dukún kán. Táñú'u sa'a ne, ña te vata kaa manaa e'xí ñata ntó, ña intóo kidaa, tsí dā dúkuan tsi xi'í ña. Ntá tsi xoo ña'a, ña é ká'xí tañú'u sa'a ne, ní'í ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi —ka'an ña.

⁵⁹ Sá'a kaka'an Jēsuu dá nañé'e ña ña Israeé san má vi'í mí ntánataká nuu ña ñuú Capernaú.

Tū'un e nté koo ni'í ko ntúvi vā'á iña ko ntii dañu ntúvi

⁶⁰ Dōó titín ña ntántikin ña ne, dā téku ña sá'a ne, ntáka'an ña:

—Dōo vi'xín ō tū'un sa'a. ¿Xoo ntu kutí'í i é ki'in diki i? —ka'an ña.

⁶¹ Kútuni Jēsuu tsí ña ni xkúntee iní ña é kaka'án ña ne, kaka'an ña ni ña:

—¿Ñá xkúntee iní ntu nto é kaka'án u san? ⁶² ¿Nté ntú koo kuvi tē íni nto ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatí'í, te kúntáa u e dukún kán mí'í e dúkuān tuví u? ⁶³ Tsí Espiritú sán ne, diví ña é káta'xi ña ntuvi iña ko. Ña kuntíto ó te da mii tsí kúñu kō. Tū'un é kaka'án u ni nto ne, diví é vata kaa espíritú é káta'xi ntuvi vā'á iña nto. ⁶⁴ Ntá tsi iō ntó ne, ña ntákuinti'xe nto é kaka'án u —ka'an ña.

Tsí iní Jesuu nte dí'na xoo é kuinti'xe i ña ne, xoo é nadíko i ña di. ⁶⁵ Kaka'an ña:

—Dukuān é kaka'án u ni nto dí'na tsí xoxó kuvi kuntikín i ko tē ña te Uvá ko táxi ña i —ka'an ña.

⁶⁶ Nté ntúvi tsikán ne, dōó titín ña ntántikin ña, kii nteé xio ña ña. Ñá ní kántikín ka ñá ña. ⁶⁷ Kidáa né, tsixe'e Jēsuu ña é uxuvi ñá'a, ña ntántikin ña:

—¿Ncho ki'in ntú nto dí? —ka'an ña.

⁶⁸ Nantíko kōó Simuun Pedru, kaká'an ña:

—Xoo ka ntu é kuntikín ntí, tsí tū'un ntó né, diví é káta'xi ntuvi vā'á iñá ntii dañu ntúvi. ⁶⁹ Ntí'í ne, é kuinti'xe ntí, é íni va'a ntí di tsí diví ntó é Cristu nto, ña e dóo va'á nuu Xuva ko.

⁷⁰ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Vá ñā ntu te ni nakaxnúu ú nto, é uxuvi ñá'a nto? Ntá tsi uun ña'a ntō ne, e ña vá'a kúvi nto —ka'an ña.

⁷¹ Kaka'an ñā iña Júda Iscariote, i'xá Simuun. Tsí divi ñā é diko ña Jéssu rkontúvi, kuān té kaduku ntée ña uxuvi ñá'a, ña ntini'i ñā san.

7

Ñá ni kuñtí'xe ení Jéssu san ña

¹ Dā kúvi sá'a ne, ika Jesuu ñuú Galilea. Ñá ni ntōo ká ña kī'in ña ñuú Judea san, tsí ncho ka'ní ña Israeé san ña. ² Dóko sá xee ntúvi e ntáde ña Israeé viko é kañú'u ña ví'i xo'o. ³ Dukuān ne, ntáka'an éni Jesuu ni ña:

—Ñá ku kutúvín i'a. Kuē'én ñuú Judea vata koo é na kīnī ña ntini'i ō san núu í é kaden. ⁴ Tsí te xōo ñá'a ntio ña é kutuvi ditó ña ne, ñá tē neé ka víi xu'ú ña. Tē ncho viin nuu i e dóo ka'nu ne, kuē'en mí kīnī ñá'a san o é da kanii ñuxivi —ka'an ña.

⁵ Nté ení ñā ña ni kuintí'xe ña ña. ⁶ Kidáā ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Váta xēe ura iñá ko, ntá tsi divi ntō ne, kuvi víi nto da nēé ka ura nee iña é ntio nto víi nto. ⁷ Ñá te nēe nuu i kainchu'vi ñá'a nto. Ntá tsi xu'ú ne, dóo ntainchu'vi ñá ko, tsí da xé kaka'an ntáa ú ni ñā nee é kīni kaa ntáde ña. ⁸ Kue'ēn ntó viko san. Xu'ú ne, ñá kī'in u vevii, tsí vata xee úra iñá ko —ka'an ña.

⁹ Dā kúvi ka'an ña sá'a ni ñā ne, ítúvi ka ña ñuú Galilea.

Dā kue'en Jéssu viko

¹⁰ Ntá tsi dā kue'en éni ña viko sán ne, da rkontúvi kii ña, kue'en ñá di. Ntá tsi ña ni ñe'e ditó ka ña, tsí diin diin sá kue'en ña. ¹¹ Ntánantukū ña Israeé san ña mí kakuvi viko sán ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntú tuví ñatīi tsíkan? —ka'an ña.

¹² Dōo ntáka'an ñá'a san kuénta iña ña. Iō ñá ne, ntáka'an ña: “Ñatīi tsíkan ne, dōo va'á ña'a ña.” Iō ñá ne, ntáka'an ña: “Ña'á ni san. Kūdii kaéni nta'ví ña ña'a”, ka'an ña.

¹³ Ntá tsi xoxó ni ká'an ntée i ñā mé'ñu ñā'a san, tsí u'ví ña ña Israeé.

¹⁴ Dā kúdava viko sán ne, kúkí'ví Jesuu íni ukún kan, eni ntu'u ñā nañé'e ñá ña'a san. ¹⁵ Koó dā kúdu'va ña Israeé san, ntáka'an ña:

—¿Nté kuān nte íni ntú ña sá'a? Tsí ntē ña ni naku'á ña —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—É kanañé'é u ntó ne, ñá te diki míi ko kaki'xi, tsí iña ña táxnuu ko. ¹⁷ Tē xoó ntio í é víi í é ntio Xuva kō ne, kutuni ñá te nta'a Xuva ko vē'xi é kanañé'é u san, o te diki míi ko katavá u. ¹⁸ Xoo é katavá í diki míi í é káka'an ne, da ti tsi kanantuku ñā é vā'á iña mii ña. Ntá tsi xoo é kanantuku í é vā'á iña ña táxnuu í ne, kaka'an ña é nuu é ntaā i. Ñá tē nee iña é kīni kaa nuu nima ña.

¹⁹ ¿Vá ña ntu te divi ntō e tá'xi Muisee lei? Ntá tsi nté uun nto ña ntáde ntaa nto é úve na'a. ¿Nté kui ntánantukū nuu íni ntu nto nté koo ka'ní nto ko? —ka'an ña.

²⁰ Ntáka'an ñá'a san:

—¿Vá ña vá'a ntu nuu nima o! ¿Xoó ntu ncho ka'ní í o? —ka'an ña.

²¹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Uun kudii núu í é idé u ne, un tsi da ntákudu'va nto. ²² Muiseé ne, náñē'e ñá nto vatā xkoó ini nto é tē'nté un siin kúñū é íxi nto. (Ntá tsi ña te Muisee ní xtuví ña kuān xkoó ini nto, tsí uva ata ika kō, ña intóo nte kidaa.) Ntō'ó ne, kuān te ntuví iō dá'na, kae'nté nto é íxi í'xa tii san. ²³ Tē kuvi te'nte é íxi í'xa tii san ntuví é iō dá'na vata koo é káda ntaa nto lei Muiseé ne, ¿nté kui ntákudiin

ntu nto ní ko e ntvá'a ú ñatí san kan̄ kúñu ñā ntuvi dá iō dá'na? ²⁴ Ñá ku ká'an ntée nto ña'a san dá dotō tsí ntaíni nto ña, ntá tsí te ká'an ntó iña ña'a san ne, koto vá'a nto nee iña é ntáka'an nto —ka'an ña.

Kaka'an Jesúsú mí vè'xí ña

²⁵ Iō ña ñuú Jerusaleén san éni ntu'u ñā tsíxe'e ta'an ña:

—¿Vá ña ntu te ñá sá'a é ntánantuku ñā'a san é ka'ní ñá ña? ²⁶ Un kaa ña ntitsi ña, kaka'an ñá ni ñā'a san, ntá tsí nté xoxo kaka'an í ni ña. ¿Tē kuini ntu ña tsiñu i san é ñi nti'xe ña é Cristu ña? ²⁷ Xo'ō ne, ini ntú ku o mí'i vè'xí ña sá'a. Tsi te vè'xí Cristu ne, nté uun xoxó ini i mí'i kii ña te vè'xí ña —ka'an ña.

²⁸ Kidáá ne, un ntií tsí kéne Jesuu, kaká'an ña mí kanakuá'a ña ña'a san ini ukún ña Israee:

—Te ñi ntó ko ne, ini nto mí'i vè'xí u. Ntá tsi ña te ni ki'xí u é mií ú ntio ko, tsi ña kaka'an é nuu é ntaá i san táxnūu ña ko. Nto'ó ne, ntē ñá ini ntó ña. ²⁹ Ntá tsi xu'ú ne, ini ú ña, tsi íkan vè'xí u mí tuví ña ne, ñi ñā é táxnūu ña ko —ka'an ña.

³⁰ Kidáá né, ncho tñin ña ña, ntá tsi nté uun xoxo ni tñin ntá'a i ña, tsi vata xee tá'an ura iña ña. ³¹ Ntá tsi ña te da díi ña kuinti'xe i ña ne, ntáka'an ña:

—Tē xee ñá táxnūu Xuva kō ne, ¿vá kúvi ntu víi ña e díi ka kue'e núu í e dóo ka'na vatá ó de ña sá'a? —ka'an ña.

Ncho tñin ña fariseu Jesúsú

³² Tékú ña fariseu e ntáka'an ñá'a san iña Jesúsú. Ña fariseu ni dútu ñá odo núu san ne, téé tsiñu ña ña mau ukun é tñin ña Jesuu. ³³ Kidáá ne, kaka'an Jesúsú ni ña:

—Uun da'na sá kutúvi u ni ntō dá ntāa ú, kínakutúvi u ní ña táxnūu ko. ³⁴ Dōó nantuku ntō ko, ntá tsi ña naní'i ntó ko. Ntē ña kúvi xée nto mí kikutúvi u —ka'an ña.

³⁵ Kidáá né, éni ntu'u ña Israee san ntátsix'e ta'an ña:

—¿Mí'i ntu ntēe kikutúvi ña sá'a é ña kúvi naní'i ko ña? ¿Vá kí'in ntú ña xio ñuú san mí kaintóo xaa tátá ña Israee? ¿Vá íkan ntu kí'in ña, kínakú'a ña ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō san? ³⁶ ¿Nee iñá ntu kani tú'un é káka'an ña: “Nantuku ntó kó, ntá tsi ña naní'i ntó ko, tsi ña kúvi xée nto mí kutúvi u”? —ka'an ña.

Ntute vā'a é ña katú'u

³⁷ Ntuvi da ínú kava viko ka'nu sán ne, nákontítsí Jesuu, kaká'an ña:

—Tē xoo é kaitsi i ntúte ne, na ki'xí ña mí tuví u, na kō'o ña. ³⁸ Tsi vatá ó uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō ne, xoo é kuinti'xe i kó ne, nima ñá kene ntute vā'a é ña katú'u nté un síin —ka'an ña.

³⁹ Kaka'an ñá kuenta iña Espiritū Sántū é kunūu ña nima í xoo é kuinti'xe i ña. Tsi vata ta'xi Xúva kō Espiritū Sántū san, tsi vata ntāa Jesuu e dukún kán.

Dā kii nteé xio ña'a san

⁴⁰ Iō ña'a san, da téku ña é káka'an ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ne, ña ka'án naa Xuva ntí'xe kō ñā, ña kaka'an tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁴¹ Iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ne, Cristu ña —ka'an ña.

Ntá tsi iō ñá ne, ntáka'an ña:

—¿Vá ñuú Galilea ntú sa ki'xí Cristu? ⁴² ¿Ñā ntu te uve ná'a kaká'an tsi Cristu ne, tátá ví'i Davii ña? Kí'xi ña ñuú Beleen, tsi íkan ñuú Davii —ka'an ña.

⁴³ Dukuān ne, kii nteé xio ña'a san kuénta iña Jesúsú. ⁴⁴ Iō ñá ne, ncho kí'in ni'i ñá ña viutun, ntá tsi nté uun ña ña ni kene ini ña tñin ña ñā.

Ñá ni kuinti'xe ña tsiñu i san Jéssu

⁴⁵ Nāxee mau ukun mí ntoo dutu ñá odo nūu nī ña fariseú san ne, tsixe'e ña māu ukún san:

—¿Nté kui ña ni kántēka ntu nto ña? —ka'an ña.

⁴⁶ Máu ukún san ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Nté uun ito vata tekú nti xoó kaka'an í vatá ó kaka'an ñá tsikan —ka'an ña.

⁴⁷ Kidáā ne, ntáka'an ñá fariseú san ni nā:

—¿Vá éni nta'ví ntu ña nto dí? ⁴⁸ ¿Vá ntákuinti'xe ntu ña odo nūu iña nto nī ña fariseú san? ⁴⁹ Ntá tsi ña'a, ña e ñá iní leí san ne, da mīi é nī'i ña é kuntēka é kīni kaa ña —ka'an ña.

⁵⁰ Nicodemu, ña é ixkoto ní'ni Jesuu dá kuāā ne, ña fariseu ñá dí ne, kaka'an ñá ni tā'an ña:

⁵¹ —¿Vá kaka'an ntu leí san é dotō tsi dá'vi o kuétsi ka'nu ña'a san te vata kiní o nee iña é kade ña, tē nté o kaka'an ñá dí? —ka'an ña.

⁵² Nantíko koō ñá, ntáka'an ña:

—¿Vá ña Galilea ntú nto dí? Nākua'a ixi nto é ūve na'a é kākā'an Xúva kō, tsí ñuú Galileá san ne, nté uun ña'a é ka'án naa Xuva ko vata túvi ditó ña —ka'an ña.

⁵³ Kidáā né, nādita ña itsi ña xe un xé un ñá, kunú'u ñá nú vi'i ñá.

8

Ñadĩ'í kini kaa

¹ Ntá tsi Jesuú ne, kué'en ñá ti'í i má Tun Ōlivu kan. ² Dā tuví utun sán ne, nee xtúku ña má ukún kán. Un ntíi ntíi ña'a xee xtúku ña mí tuví ña. Ítūvi tixi ña ne, dá kanaku'a ña ña'a san.

³ Mastrú lei ni ñá fariseú san ne, xée ñá mí tuví Jesuú ne, nteka ña uun ñadĩ'í, ña é natúvi, ña é nuu ni'í uun ñatíi é ña te ðivi xii ña. Xntitsi ñá ñadĩ'í san mé'ñū ña'a sán ne, ⁴ kaka'an ñá ni Jéssu:

—Mastrú, ñadĩ'í sa'á ne, natúvi ña é kade ña é kini kaa ni ñatíi san. ⁵ Kaka'an lei Muísee tsi kué'e xuu o ña'a, ña kuān ó ntáde san. ðivi ntō ni, ¿nté ka'an nto? —ka'an ña.

⁶ Da ti tsi ntáka'an ña é kōto nteé ña ña vata koo é nī'i ña uun núu í é tsi'í kuétsi ña ña. Ntá tsi Jesuú ne, ítuvi tixi ñá ñu'u kan ne, dá ká'u ña rkinta'a ña nú nte'ú san, é vata tsi tē ña ni tekú ña. ⁷ Kí'in itō tsixe'e ña Jesuú ne, da kidáā ne, nākuiñi ñá, kaka'an ña:

—Xoó ña'a, ña é ña tuví kuétsi í ne, ði'na ña na kani ntu'u ña nakĩ'in ñá xuu san —ka'an ña.

⁸ Nákuñtixi xtúku ña ne, dá ká'u xtúku ña nú nte'ú san. ⁹ Dā téku ña'a san sá'a ne, eni ntu'u ñá ntáka ña kui uun kui uun ña. ði'na tsi ñatā san ntáka ña. Dā kúvi ne, koó da mīi sá Jesuu ntíi koó ña ni ñadĩ'í san. ¹⁰ Kidáā ne, nákuñtisi Jesuu, kátsixe'e ñá ñadĩ'í san:

—¿Mí'í ntū ntāñi ka ña katsi'í kuétsi o? Nté uun ká xoxó katsi'í kuétsi ká i o —ka'an ña.

¹¹ Ñadĩ'í san ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Nté uun ká ña, Mastru —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Nté xu'ú ña tsi'í kuétsi ú o. Kué'én ve ne, ña ku íðen ka é kīni kaa —ka'an ña.

Jesuú ne, ðivi ñá e kaxi'í nuu ña ñuxiví a

¹² Kidáā ne, kaka'an xtúku Jéssu ni ñá'a san:

—Xu'ú e kúvi ú ñu'u é kaxi'yí nuu ñuxiví sa. Xoo é kuntikín i ko ne, ña káka mí nee, tsí naxi'yí nuu ú itsi ntuvi iña ña —ka'an ña.

¹³ Dukuān ne, ntáka'an ñá fariseu ni ña:

—Xo'ōn né, da ti tsi kaka'an kuénta iña míi o. É kākā'án ne, ñá tē neé nuu á'vi —ka'an ña.

¹⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Kuān te xu'ú kantada ntaa ú kuenta iña míi ko ne, ntá tsi nuu é ntaā i e kākā'án u ni ntō. Tsi ínì u mí'i vē'xi ú ne, ínì u mí'i kī'ín u di. Ntá tsi ñá ñto ne, ntē ñá ñni nto mí'i vē'xi ú, ntē ñá ñni nto mí'i kī'ín u di. ¹⁵ Ntō'ó ne, ntádē kú'vē ntó vata ó ntádē kueni ña ntoo ñuxiví sa, ntá tsi xu'ú ne, nté uun ña'a ña kade kú'vé u nté o de ña. ¹⁶ Ntá tsi tē dí kadā kú'vé u ne, vá'a koo kadā kú'vé u di, tsi ña te da míi tsi ú, tsi ntuvi u Uvā kó, ña táxnuu ko. ¹⁷ Uve na'á lei nto tsi te ūvi ña'a ntada ntaa ña é dadíi tsi ntáka'an ñá ne, nuu é ntaā i e ntáka'an ña. ¹⁸ Xu'ú ne, kuví ú uun é ntada ntaa u iñá ko ne, Uvā kó, ña táxnuu kó ne, ña ña kuvi ūvi ña —ka'an ña.

¹⁹ Kidáa ne, tsixe'e ñá'a san ña:

—¿Mí'i ntū tuvi úva o? —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Ntō'ó ne, ñá ñni ntó xoo ñá'a ú ne, ntē ñá ñni nto xoo é Uvā ko. Tē dí ñni ntó ko ne, ñni nto Uvā kó di —ka'an ña.

²⁰ Sá'a kākā'an Jéssuu dá kanakuá'a ña ña'a má ūkún ña Israee, mí ñu'u vá'a etún diu'un iña ukun. Ntá tsi xoxó ni tñin i ña, tsí vata xée úra iña ña.

“Mí kī'ín u ne, ña kúvi kī'ín nto”

²¹ Kaka'an xtúku Jesuu ni ñá'a san:

—Kī'ín ú ve ne, nantuku ntō ko, ntá tsi ñá ñni ntó ne, kuví nto kuenta iña kuétsi nto. Tsi mí kī'ín u ne, ña kúvi kī'ín nto —ka'an ña.

²² Ña Israee san ne, ntáka'an ñá ni tá'an ña:

—¿Vá ka'ni mii ntū ña kúñu ña é kuān ó kaka'an ña tsi mí kī'ín ñá ne, ña kúvi kī'ín o? —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ntō'ó ne, ñuxiví sa ntoo nto. Xu'ú ne, e dukún kan vē'xí u. Ntō'ó ne, ña'a ñuxiví sa nto. Ntá tsi xu'ú ne, ñá tē ña ñuxiví sa u. ²⁴ Dukuān é kuan ó ka'án u ni ntō tsí kuví nto kuenta iña kuétsi nto. Tsi tē ña kuintí'xe nto kó é ñá ñni ntó ne, da míi é kúvi nto kuenta iña kuétsi nto —ka'an ña.

²⁵ Kidáa né, tsixe'e ña ñā:

—¿Xoó ña'a ntun ñá'ni kuan? —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ntē dí'na kaka'án u ni ntō. ²⁶ Dōó titín nuu i é ntio koo ka'án u ni ntō: nee ñá'a nto, nte ntáa nto di. Ntá tsi ña táxnuu kó ne, ñá ñni ntó ne, ña kākā'án ña é nuu é ntaā i. Tú'un é kākā'án u ni ntō i'a ñuxiví sa ne, ñá ñni ntó ne, ñá ñni ntó ne é kākā'án ñá ni ko —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi ña ni ñé'e diki ña te kaka'an ñá iña Xuva ko. ²⁸ Dukuān ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Tē náxkaa dukun ntó ko, xu'u é vē'xkúvi ú ñatí'ni ne, da kidáa kutúni nto tsi ñá ñni ntó ne. Kutuni ntó tsi ña te neé kade u é diki míi ko. Tsi vata o nañé'e Úvā kó ko ne, dukuān ó kaka'án u ni ntō di. ²⁹ Tsi ña táxnuu kó ne, nuu mé'ñu nuu dava ñá ko. Ntē uun ito vata xtuví míi ñá ko, tsí nguentúvi kade ú nee iña é ntio ña.

³⁰ Dá ka'an Jéssuu sá'a ne, dōó titín ña'a kuinti'xe ña ña.

I'xá Xuva ko ñi ña ntáde tsiñu iña kuétsi san

³¹ Kidáa ne, kaka'an Jéssuu ni ñá Israee, ña kuinti'xe i ña:

—Te kāda ntaa nto tú'ūn kó ne, kuvi kuntīkin ntó ko. ³² Kiní nto nee iña é nuu é ntaā í ne, divi é nakāka xaa nto —ka'an ña.

³³ Ña'a sán ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Nti'í ne, tatá vi'i Abraán nti. Nté uun ito vata kada tsiñu nti é kuetsi iña tuku ñá'a. ¿Nté kuān ó kaka'an nto é nakāka xaa nti? —ka'an ña.

³⁴ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā í é kāka'án u ni ntó: Xoo é kade i kuetsi ne, ntáde tsiñu ña iña kuetsi san. ³⁵ Ña kade tsiñu sán ne, da tuví taan ña nú vi'i tó'o ña. Ntá tsi i'xá san ne, nguentúvi tsi tuví ni uva í. ³⁶ Dukuān né, te xū'u é I'xá Xuva kó ú nakāka xaa ú nto ne, kaka xaa nti'xe nto. ³⁷ Iní u tsi tatá vi'i Abraan nto. Ntá tsi ntánantuku ntó nté koo ka'ní nto ko, tsi ña ntio nto kuinti'xe nto tú'ūn é kāka'án u ni ntó. ³⁸ Xu'ú ne, kaka'án u nee iña é iní u iña Uvá ko. Divi ntó ne, ntáde nto nee iña é iní nto iña uva ntó di —ka'an ña.

³⁹ Ntáka'an ñá ni ña:

—¡Nti'í ne, Abraan úvā nti! —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaka'an ñá ni ña:

—Té dí nuu é ntāa nti'xe í é i'xá Abraan ntó ne, ntáde nto vatā o dé Abraán san. ⁴⁰ Ntá tsi ntánantukū nuu iní nto nté koo ka'ní nto ko, xu'u é kāka'án u ni ntó é nuu é ntaā í e tēku ko é kāka'an Xúva kō. Abraán ne, nté uun ito ña ni íde ña sá'ā. ⁴¹ Ntó'ó ne, ntáde nto vatā o de úva mii ntó —ka'an ña.

Kidāā ne, ntáka'an ña:

—¡Nti'í ne, ñá te i'xa nta'ví nti! tsi úun tsi uvā ntí, divi ñā é Xuva kō.

⁴² Kaka'an Jesús ni ña:

—Té dí divi uva nti'xe nto Xuva kō né, kuinima ntó ko tsi divi ntā'a ña vé'xi u é tūvi u vevii. Nā te kuēnta iña mii ko vé'xi u, tsi divi ñā táxnuu ña ko. ⁴³ ¿Nté kui ña kúvi ntu kí'in dikí nto tú'ūn ko? Tsi dá xé ña ntio nto kiní nto é kāka'án u ni ntó. ⁴⁴ Ntó'ó ne, nta'a uva ntó, tó'o e ña vá'ā san vé'xi nto. Tsi ncho vii nto nee iña é ntio i. Divi né, dukuan tsi ó kae'ní ña'a nte ntúvi dí'na. Nā te iní ka'an tú'ūn é nuu é ntaā í, tsi nté ña tuvi é nuu é ntaā í nuu nima i. Dá kaká'an dóveté ne, nima mii í kākene é kāka'an. Tsi dóo vete ne, kuān ó kanañ'e i'xá í di. ⁴⁵ Ntá tsi xu'ú ne, é nuu é ntaā í kaka'án u ni ntó, ntá tsi ntó'o ne, ña ntákuinti'xe nto ko é kāka'án u. ⁴⁶ ¿Vá iō ntú nto, uun ña'a ntó, é kúvi nañ'e'le ntó ko mí kō'xó ntee u? Te kāka'án u é nuu é ntaā í ne, ¿nté kui ña ntákuinti'xe ntu nto ko? ⁴⁷ Xoo é kāduku ntée i Xuva kō ne, kaini ña tú'ūn Xuva kō. Ntá tsi ntó'o ne, ña ntátekú nto, tsi ña te Xuva ko ntáduku ntée nto —ka'an Jesús.

É dukuān tuví Cristu di'na dá kaku Abraan

⁴⁸ Kidāā ne, ntáka'an ña Israeé san ni ña:

—Nuu é ntāa nti'xe í é kāka'án nti tsi ña ñuú Samaria nto, tsi nuu é ña vá'ā sán nima nto —ka'an ña.

⁴⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Nté uun é ña vá'ā san ña tuvi núu nimá ko. Xu'ú ne, kaiko ñu'ū ú Uvá ko, ntá tsi ntó'o ne, ña ntio nto kuiko ñu'u ntó ko. ⁵⁰ Nā te xū'u ntio ko é kada ka'nu ñá'a sán ko, tsi iō xoó ntio í é kuān koo. Divi ñā kada kú'v'e ña. ⁵¹ Nuu é ntaā í é kā'án u ni ntó: Xoo é kāda ntaa í tú'ūn é kāka'án u ne, ñá kúvi ña —ka'an ña.

⁵² Kidāā ne, ntáka'an ña Israeé ni ña:

—É iní nti'xe ntí ve tsi nuu nti'xe é ña vá'ā sán nima nto. Abraán san ni un nti'í ña ka'án naa Xuva kó san ne, xí'i ña ne, ¿nté kui divi nto kaka'an ntó é ña ní'i nti doxi'í san te kāda ntaá nti tú'ūn ntó? ⁵³ ¿Vá dii ka ntu ka'nu ña'a nto é vata kaa uvatá ntí Abraan? Divi ña ne, xí'i ña, ni un nti'í ña ka'án naa Xuva ko. Divin né, ¿neé ntu ña'a kúvin kuan, te kuini o? —ka'an ña.

⁵⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Tē dí xu'u ka'án u tsi dóo ka'nu ña'a ú ne, ñá wádá kadiá'vi tú'ün ko. Ntá tsi Uvá kó kaka'an ña tsi dóo ka'nu ña'a ú, ñá tsi ñá é ntáka'an nto é Uva nto ñá di. ⁵⁵ Ntó'ó ne, ñá ñi ntó'ó ñá, ntá tsi xu'ú ne, ñá ñi u ñá. Tē dí ka'án u é ñá ñi u ñá ne, kantaku vete ú vatá ó de nto. Ntá tsi ñi nti'xé u ña ne, kade ntaá u é kaka'an ña. ⁵⁶ Dóo diní uvata nto Ábraan tsi dóo ncho kiní ña ntuvi é xéé u ñuxiví a. Dá ñi ña ne, ñá tē nté kaa diní ña —ka'an Jesús.

⁵⁷ Kidáá ne, ntáka'an ñá Israeé san ni ñá:

—Ntē vata xéen uvi díko u'xi kuia ó ne, ¿é kakā'an sa xkun e ñin Ábraan? —ka'an ña.

⁵⁸ Kaka'an Jesús ni ñá:

—Nuu é ntaá i é kaka'an u ni ntó. É dukuan tuví u di'na dá kaku Ábraan —ka'an ña.

⁵⁹ Kidáá né, ido ña Israeé san xuu é kué'le xuu ña ñá, ntá tsi Jesuú ne, nti xu'ú ñá ñi ukún kán ne, dá kué'en ña.

9

Dā ntavá'a Jesuu úun ña'a, ña e dúkuan kuā da káku

¹ Dā ita ntí'xin Jesuú ne, ñi ña uun ñatíí, ña e dúkuan kuā da káku. ² Ña ntini'i ñá né, tsixe'e ña ñá:

—¿Nté kui e dúkuan kuāá ña sá'a nté da káku ña? ¿Kuetsí mii ntu ñá né, o kuetsí úva ña, o kuetsí dí'i ñá? —ka'an ña.

³ Nantíko kóo Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Nté uun ña, ña túvi kuetsí ña. Tsi kuaá ña é da ti tsi na kñi ña'a san nee ña é kúvi víi Xuva ko ña ña. ⁴ Vevii é ntuví né, na ntí'i o tsiñu ña é táxnūu ko. Tsi nté uun xoxo kuvi kada tsiñu ká i tē kune. ⁵ Vevii é tuví u ñuxiví a ne, xu'ú e kúvi ú ñu'u é kaxi'í nuu ñuxiví sa.

⁶ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, eti ña dí ña ñu'u kán ne, de vá'a ña un síin ntó'xó san, dá nakutsi núu ña nuu á ña kuāá san, ⁷ kaka'an ñá ni ñá:

—Kué'en, kukitín ve mí ñu'u vá'a ntute Silueé san —ka'an ña.

(Tú'un Silueé san ne, kani tú'un E Táxnūu Ña.)

Kué'en ña, kúkití ña. Dā ntíko koó ñá ne, é naxi'í nuu ña. ⁸ Kidáá ne, ña ntoo etsin nú ví'i ña kán, ñá ñi é kuaá ñá ne, ntátsixe'e ta'an ña:

—¿Vá ña ntu te ña sa'a é xkútúvi ña, kaikan ñá diu'un ítsi kán? —ka'an ña.

⁹ Ió ñá ne, ntáka'an ña:

—Diví ntí'xe ñá sa'a —ka'an ña.

Ió ñá di ne, ntáka'an ña:

—Ñá'á ni san, ntá tsi vata te kuan ito ñá —ka'an ña.

Ntá tsi mii ña kakā'an ña:

—Diví ú xu'u —ka'an ña.

¹⁰ Kidáá ne, tsixe'e ñá'a sán ña:

—¿Nté kui kúvin ntun nákoton ve? —ka'an ña.

¹¹ Nantíko koó ñá, kaka'an ña:

—Ñatíí, ñá nani Jesuú ne, de vá'a ña ntó'xó sán, dá xntá'a ña ntuxnúu ko, dá kakā'an ñá ni kó: “Kué'en, kúkitín mí ñu'u ntute Silueé san”, ka'an ña. Né'le ntí'xe ú ne, dá kúvi kítí ú ne, ura dú'va tsi i nákotó u —ka'an ña.

¹² Tsixe'e ña ñá kidaá:

—¿Mí'i ntú tuví ñatíí tsikan? —ka'an ña.

—Ñá ñi u mí'i túvi ña —ka'an ña.

Dā dóo tsixe'e ña fariseu ñá naxi'í nuu í san

¹³ Kué'en ní'i ña ña kuāá san, ña náxi'í ntuxnúu i, mí ntoo ña fariseu. ¹⁴ Tsi ntuvi ió dá'na da de vá'a Jesuu ntó'xó é nakutsi núu ña ntuxnúu ña kuāá san.

¹⁵ Kidáa né, tsixe'ē ña fariseu ña nté ò náxi'í ntuxnúu ña. Kaka'an ñá ní ña fariseu:

—Ntō'xo xntá'a ña ntuxnúu ko. Dā kítí ú ne, náxi'i nuú ko —ka'an ña.

¹⁶ Kidáa ne, ió ñá fariseu, kaká'an ña:

—Ñá te nta'a Xuva ko vē'xí ña tsikan, tsí ña kaíko ñu'u ña ntūvi dá ió dá'na —ka'an ña.

Ntá tsi ió ñá ne, kaka'an ña:

—¿Nté ntu koo kuvi vií ñá ió kuetsí i uun nuu i e dóo ka'nu vatā o dé ña tsikan? —ka'an ña.

Ñá te uun tsí ntádē kuení ña. ¹⁷ Tsixe'e xtúku ña ña ntuvá'a san:

—¿Nté ò dé kuení o iña ña é nakaan ntuxnúu o san? —ka'an ña.

Kaka'an ñá tsikan:

—Xu'ú kuiní ko ne, ña kaka'án naa Xuva ko —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi ña Israeé san ne, ña ni kuintí'xe ña tē nuu é ntaā i é kuaā ña, ntá tsi é kainí ña ve, dá ntē kána ña uva ña ni dí'i ñá, ¹⁹ tsixe'e ña ña:

—¿Vá divi ntu i'xá ntó ña sá'a? ¿Ntaā ntu ká'an nto e dúkuan kuāa ña nté da káku ña? ¿Nté ntu ò kúvi náxi'í nuu ña ve? —ka'an ña.

²⁰ Kidáa ne, kaka'an úva ña ni dí'i ña:

—Iní nti tsí i'xá nti ña ne, dukuan kuāa ña nté da káku ña. ²¹ Ntá tsi ñá iní nti nte o kúvi náxi'í nuu ña ve. Nté ñá iní nti xoo nákaan i ntuxnúu ña. Tsixe'e nto ñá, tsí e dukún kuia ñá ne, kuvi ka'an mí ña ni ntō.

²² Kuan ò ka'an úva ña ni dí'i ñá, tsí da xe ú'ví ñá ña Israeé san. Tsi ntánatíin ña Israeé san te xōo ñá'a é ká'an ña tsí nuu é ntaā i é Xuva kō táxnuu ña Jesuú ne, nataká ña ña ini ukún kán. ²³ Dukuān é kuan ò ka'an úva ña ni dí'i ñá tsí e dukún kuia ñá ne, é kuvi ka'an mí ña.

²⁴ Kána xtuku ña ña náxi'í ntuxnúu i sán ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Kuiko ñu'u nto Xuva kō. Iní nti tsí ña tsikán ne, ió kuetsí ña —ka'an ña.

²⁵ Nantíko kōo ñátí san, kaka'an ña:

—Ñá iní u te ió kuetsí ña ò ña'a, ntá tsi é iní u ne, kuāa u nte dí'na, ntá tsi veví ne, é kainí u ve —ka'an ña.

²⁶ Tsixe'e xtuku ña ña:

—¿Neé ntu dé ni'i ña o dá nákaán ña ntuxnúu o? —ka'an ña.

²⁷ Nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni ña:

—É káka'an ntú ku ú ni ntō. Ntá tsi ntē ña ni ide ntó ko kuenta. ¿Nté kui ntio ntu nto é ka'an xtúku ú ni ntō? ¿Vá ncho kuntíkin ntú nto ña dí? —ka'an ña.

²⁸ Kidáa ne, náu'ví ñá ña, ntáka'an ñá ni ña:

—Xo'ón né, kuntíkin ñá tsikan. Ntí'í ne, Muisee ntántíkin nti. ²⁹ Iní nti tsí Xuva kō ká'an ñá ni Muiseé, ntá tsi ñá tsikán ne, ntē ñá iní nti mí'i vē'xí ña —ka'an ña.

³⁰ Nantíko kōo ñátí san, kaka'an ñá ni ña:

—¡Mpá! ¿Nté ò ntu e ñá iní nto mí'i vē'xí ña? Tsí divi ña ne, nakaán ña ntuxnúu ko. ³¹ Iní ntú ku o tsí Xuva kō ne, ñá kaíni ña ñá ió kuetsí i, tsí da ti tsí ña é kanuu iní i ña, ní ña é kade ntaā e ntio ña. ³² Nté uun ito vata tekú ko iña ña é kakuvi nakaan ntuxnúu ña e dúkuan kuāa nté da káku. ³³ Tē dí ña te nta'a Xuva ko ni kí'xí ñá ne, ñá tē neé kuvi vií ña —ka'an ña.

³⁴ Nantíko koō ñá, ntáka'an ñá ni ña:

—Xo'ón é ió kuetsí o nté da kákun ne, ntio sá ku o é nakuā'an ntí ve —ka'an ña.

Kidáa ne, kíñu'u ña ña ini ukún kán.

Ña é ña ntaáni iña Xuva ko

³⁵ Tekú Jesuu é kíñú'u ña ñatí san. Dā nání'i ta'an ñá ne, tsixe'e ña ña:

—¿Kákuinti'xe ntu o ña vexkúvi ñatí? —ka'an ña.

³⁶ Nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—Ká'an nto nī ko xoo ñá'a, vata koo é kuĩnti'xe kó ña —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Jéssu ni ña:

—É ĩnin ña. Divi u é kākā'an ní'in vevii —ka'an Jéssu.

³⁸ Kidáa ne, nákuñchiti ntāa ña nuu Jéssu, kaka'an ña:

—Kakuĩnti'xe ko é nto'o é Tó'o kō —ka'an ña.

³⁹ Kidáa ne, kaka'an Jéssu:

—Xu'ú ne, vé'xi ú ñuxiví a é kadā kú'vé u, vata koo é na kīnī ña kuáa san ne, vata koo é ña kiní ka ña é vā'a ntuxnúu i san —ka'an ña.

⁴⁰ Ió ña fariseu, ña ntáñi étsin ne, tēkú ña dá kakā'an ña sá'a ne, ntáka'an ña ni ña:

—Nti'í ne, ¿vá kuaā ntú nti di? —ka'an ña.

⁴¹ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Tē dí kuāa nti'xe nto ne, ña túvi kuētsí nto. Ntá tsi ntáka'an nto tsi kaini nto. Dukuān né, iō kuētsí nto —ka'an ña.

10

Paxtú san ni lē'ntu ña

¹ Kidáa ne, kaka'an Jéssu:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō: xoo ña'a, ña é dotō tsí kak'vi ini aku mí ñu'u le'ntú san, tē ña té xi'i kan kuk'vi ña ne, ña du'u ña. ² Ntá tsi ña é kak'vi xi'i kán ne, divi ña é paxtu nti'xe ña. ³ Ña nteé nta'a i xi'i áku sán ne, nakaán ña tē xee páxtú san. Paxtú san ne, nākana ña ti, kui uun kui uun xti, kána divi ña ti ne, ntátekú ti tatsin ña. Kidáa ne, kakiñu'u ña ti é k'ín tí ni ña. ⁴ Tē kúvi kíi nti'í ti ne, dá k'ín ñá, kodo nuū ñá, kuntikín tí ña, tsí ini tí tatsin ña. ⁵ Ntá tsi ña ntañt'ikín tí tuku ñá'a. Ntañu ti ña, tsí ña ini tí tatsin ña xoo ñá'a ña —ka'an ña.

⁶ Sá'a nátee ta'an Jesuu, kaka'an ña ni ña, ntá tsi ña ni ñé'e diki ña nee iñá ncho ka'an tú'un sa'a.

Jesuú ne, divi ña é paxtu va'á ña

⁷ Kidáa ne, kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō: Xu'u e kúvi ú xi'i mí kant'vi á le'ntú san.

⁸ Da xóo ká ña'a, ña ki'xi dí'na é xu'ú ne, kúdií ñá du'u ña. Ntá tsi ña ni íde le'ntú san ñá kuenta. ⁹ Xu'ú ne, xí'i san kúvi u. Xoo é k'í'vi i kuenta iñá ko ne, nakáku ña. Ní'i ña é vā'a é vata kaa le'ntu, kiti kant'vi, kiti kantii ne, ntáni'i tí íte va'a é ká'xi ti.

¹⁰ Ña du'ú san ne, da ti tsi kantukū nuu iní ña nté koo ki'i dú'u ña ti, nté koo ka'ní ña ti, vata koo é nant'í ña ti. Ntá tsi xu'ú ne, vé'xi ú vata koo é n'í ti ntuví va'á iña ti, é ña te neé kunaá nteé ti nté un siin. ¹¹ Xu'u é paxtu va'á u. Paxtu va'á san ne, uun tsi nte ntúvi iña ña kaxé'e ña kuenta iña lé'ntu ña. ¹² Ña kade tsiñu, ña é dá ti tsi kantuá'vi é kade ña ti kuenta, é ña te divi ña é tó'o ti, tē ini ña tsi vé'xi kiti kue'í sán ne, kuan tsí ó katsu'un mii ña lé'ntú san da kainu ña. Kidáa né, kiti kue'í sán katín ti ti ne, dá katsoo xaa ti ti. ¹³ Ña tsíkán ne, dá ti tsi kade ña ti kuenta é kaxi'í á'vi ña; ña te kuenta iña ná te kúnaá ti ne, o ñá'a.

¹⁴⁻¹⁵ Xu'u é paxtu va'á u. Vata tsi kaa Uvā ko é ĩni ñá ko ne, iní u ñá di. Kuān ó iní u le'ntú ko ne, ini tí ko di. Uun tsi nté ntúvi iñá ko kué'e ú kuenta iña ti.

¹⁶ Ñu'u ká tuku le'ntú ko é ña te kaduku nteé ti xáku sá'a. Ntio é kínakueká u tí di ne, kiní ti tatsín ko di. Kidáa ne, uun sá nakuvé ta'an ti, uun sá paxtu ti ntuví di.

¹⁷ Dukuān né, dōo kakuinimá Uvā kó ko, tsi nté ntúvi iñá ko kaxé'e u. Ntá tsi nani'i xtúku kó ntuví iñá ko. ¹⁸ Nté uun xoxo kúvi nak'í ntuví iñá ko. Mii

u kué'le ú ne, mii tsí ú naki'í u di. Tsí kuan ō ka'an Úvā kó nī ko é víi u —ka'an ña.

¹⁹ Nāte'nte dáva ña Israeé san da téku ña tú'ün sa'a. ²⁰ Titín ña ntáka'an ña: —Nuu é ña vá'ā nima ña. Kūdii kákuluku ña. ¿Nté kui ntáde ntu nto kuenta é káka'an ña sa? —ka'an ña.

²¹ Ntá tsi ña nguī sán ne, ntáka'an ña:

—Ñá te kuān ó kaka'an ña é nuu é ña vá'ā nima i. ¿Vá kūvi ntu vii é ña vá'ā san nakaan nuu ñá kuāá san? —ka'an ña.

Ñá ni kuinti'xe ña Israeé san Jesuu

²² Ntuvi ví'xín kidaā da nátsu'un ka'nu ña viko é naka'an ña ntūvi da ntáda ña kuenta xúkūn ñuú Jerusaleen. ²³ Tuví Jesuu má ukún kán, kaika ña Coridoo Sálamuun. ²⁴ Uun tsi tavi núu ñá Israeé san Jesuu, ntáka'an ñá ni ña:

—¿Amá ntu ka'an ntaan ní nti xoo ñá'an? Tē nuu é ntaā i é divīn é táxnuu Xuva kō ne, ka'an ntáan tsīn vevii; ñá ku tee xū'un —ka'an ña.

²⁵ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—É káka'an ntú ku ú ni ntō, ntá tsi ña ntákuinti'xe nto ko. Tsí tsiñu é kade ú kuenta iña Uvā ko ne, divī é kantada ntaa iñá ko. ²⁶ Ntá tsi nto'ó ne, ña ntákuinti'xe nto, tsi ña te divī ntō é le'ntú ko, vatá ó kaka'an u ni ntō. ²⁷ Tsí le'ntú ko ne, ntátekú ti tatsín ko. Iní u tí ne, ntántikin tí ko di. ²⁸ Xu'ú ne, kaxé'e ú ntuvi iña ti ntii dáñu ntūvi. Nté uun ito ña kunáa ti, tsi nté uun xoxo kuvi nakuido núu i ti nta'a ko. ²⁹ Uvā kó, ña ntáda ti kuenta ntá'a kó ne, dií ka ka'nu ña é da xóo ká ña'a. Nté uun xoxo kuvi nakuido núu i ti nta'a Uvā ko. ³⁰ Uun tsi kúvi ú ni Uvā ko —ka'an ña.

³¹ Kidaā né, ido xtuku ña Israeé san xuu é kué'le xuu ña ña. ³² Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña:

—É nañé'le u nto titín nuu i é vā'a e tá'xi Uvā ko é víi u. ¿Neé ntu nuu i é ncho kué'le xuu ntō ko? —ka'an ña.

³³ Nantíko kōo ña Israeé san, ntáka'an ñá ni ña:

—Ñá te kuēnta iña núu i é vā'a e kué'le xuū ntí o, tsí da xé kaka'an tú'ün e dóo xii kaa iña Xuva ko. Tsí xo'ón ne, kūdii ñá ñuxiví san kúvin ne, dadii ncho viín vata kaa Xuva kō —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—¿Ñá ntu te uve ná'a kaka'an lei san iña nto: “Xu'ú ka'an u tsí ntiusi kúvi nto”, ka'an? ³⁵ Tsí ntiusi xntánteē ña é divi nta'a i e xee tú'un Xuva kō ne, ña kúvi kuido ntíta o lei e xtúvi Xuva kō. ³⁶ Te du'va ntú ó kaka'an Xúva kō ne, ¿nté kui ntáka'an ntú nto tsí ña vá'a o kaka'an u tsí xu'u é I'xá Xuva kō u? Tsí xu'ú ne, nté di'na nákañuú ña ko é kí'xi ú ñuxiví sa. ³⁷ Tē ña te tsiñu iña Uvā ko kadé u ne, na koo mii kuinti'xe nto ko. ³⁸ Ntá tsi kade u. Kuān té ña kuinti'xe ntō kó xu'ú ne, kuinti'xe nto tsiñu é kade ú vata koo é kütuni ntō, na kuinti'xe nto tsi uun tsi kúvi ú ni Uvā kó, uun tsi kuvi ña nī kó di —ka'an Jesuu.

³⁹ Dukuān né, ntukú nuu iní xtuku ña nté koo tñn ña ña, ntá tsi ña ni kuvi vií ña, tsi ntii ni'ni ña nta'a ña.

⁴⁰ Kidaā né, ntiko kōo xtúku Jesuu, kué'en ña ūun xo diñi ntute ka'nu é nani Jōrdaan, mí di'na nakutsi ntúte Juaan ñá'a san. Ikān kanúu ña. ⁴¹ Ñá te nté kaa ña'a xee xtúku ña mí nuu ña ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Nté uun nuu i é dóo ka'nu ña ni idé Juaán san, ntá tsi u nti'í é ká'an ñá iña ñá sa'a ne, nuu é ntaā i —ka'an ña.

⁴² Dōo titín ña'a san kuinti'xe ña Jesuu íkán di.

1 Ítúví uun ñatij, ña nchokuvi, ñá nanī Lázaru, ñuú Betania. Ikan ñuú María san ni tá'an ña, ñá nanī Martá di. 2 María, ta'an Lázaru sán ne, divi ñá é da'vi ña cho'o vídín san Jesuú ne, idi ña naitsi ña dí'in ña. 3 Dukuān ne, xé'e ña kuēnta ntá'a Jesuu tsí ta'an ña, ña e dóo vá'a tiin ni'i Jesuú ne, etsin ña.

4 Ntá tsi dā téku Jesuu sá'a ne, kaka'an ña:

—Ñá te ku'i'é é kuví ña sá'a. Tsi da ti é na kīnī ña'a san tsi dóo ka'nu Xuva kō, vata koo é na kīnī ña tsi dóo ka'nu I'xá Xuva kō di —ka'an ña.

5 Kuān te dóo kuinima Jesuu Márta ni Mária, ni ta'an ña Lázaru ne, 6 dā téku ña tsi etsin Lázaru sán ne, ítúví ka ña uvi ntúví mí tuví ña kán. 7 Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ña:

—Kí'in xtuku o ñuú Judea —ka'an ña.

8 Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Mastru, vátā e ná'a ntu ku ntántukū nuu iní ña Israeé san e kué'e xuu ña ntō ne, ¿vá kī'in xtúku ntu nto ikān? —ka'an ña.

9 Nántiko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—¿Vá ña ntu te ntáa é uxuvi ura ió ntuvi ā? Tē xoó kaika i ntuvi ā ne, ñá kánaki'í ña, tsí kaxi'i. 10 Ntá tsi tē xoo é kaika i niñú a ne, kanaki'í ña, tsí kakunáa ntēe ñu'ú san mí kaika ña.

11 Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, kaka'an ñá ni ña:

—Lázaru, ña e dóo vá tiin ni'i ō ne, e kídī ña. Ntá tsi kí'in u ve vata koo é nantótó u ña —ka'an ña.

12 Kidáa ne, ntáka'an ña ntini'i ña:

—Te kākidi ñá ne, é kantuvá'a ña ve —ka'an ña.

13 Ntá tsi Jesuu ne, ncho ka'an ña tsí e xi'í ña, ntá tsi ña ntini'i ña ne, ma'ná san xee ña, kuiní ña. 14 Kidáa ne, xé'e Jesuu kútuni ntaa ña, kaká'an ña:

—E xi'í Lázaru. 15 Dōó diní ko é xoxó u ikān, tsí díi ka vá'a o xtuku é kuenta iña nto, vata koo é na kuñti'xe nto ve. Ntá tsi kí'in ó ve mí tuví ña —ka'an ña.

16 Kidáa ne, kaka'an Túmaá san, ña e ntántēe I'xa Uví ne, kaka'an ñá ni ení ñá, ña nguú san:

—Kí'in ō vé, na kúvi dadíi o ni ña ikān —ka'an ña.

Jesuu é kanantoto ña kō, é kata'xi ña ntuvi iña ko

17 Dā xee Jesuu ikān ne, kútuni ña tsi e ntúkimi ntuvi Lázaru san. 18 Ñuú Betaniá ne, etsin tsi tuví ñuú Jerusalem te io te ūni kilumétru tsi é ikā. 19 Ná te da díi ña Israeé san xee ña nú vi'í Marta ni Mária é kué'é ña doka'an nuú ini kuenta iña ta'an ña. 20 Ura dú'va tsi dā kútuni Marta tsi vé'xi etsin Jesuú ne, ku'élen ña, kúkuetú itsi ña ña. Ntá tsi Mariá ne, ítúví mii ña nú vi'í ña kán.

21 Kidáa ne, kaka'an Márta ni Jesuu:

—Tē dí'í a tuví nto ne, ñá ni xi'í tá'an ko. 22 Ntá tsi iní u tsí, kuān te vevíi kakan nto nta'a Xuva ko da nēe ka nuu i ne, ta'xi ña —ka'an ña.

23 Kaka'an Jesuu ni ña:

—Ta'an o ne, ntoto xtuku ña —ka'an ña.

24 Kaka'an Marta ni ña:

—Iní u tsí ntoto ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa tē ntóto ntí'i ña xi'í san —ka'an ña.

25 Kaka'an Jesuu ni ña:

—Xu'u é kanantótó u ña'a. Xu'u é kata'xi u ntuvi iña ñá di. Xoo é kuinti'xe i kó ne, kuān té xi'í ne, ntoto xtuku. 26 Xoó ña'a é kántíto ká ña ne, te kuñti'xe ña kó ne, ña kúvi ñá ntii dañu ntúvi. ¿Kakuñti'xe ntu o sá'a? —ka'an ña.

27 Kaka'an ñá ni ña:

—Kakuñti'xe kó nto, Mastru, tsí divi ntō ña é táxnuu Xuva ko, divi ntō é I'xá Xuva ko ntō, ña é kí'xi ñuxiví sa —ka'an Márta san.

Dā éku Jesuu nú ñañā Lázaru

²⁸ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, ntiko kōo ñá kunú'u ña ne, dā kána xū'u ña ta'an ña María, kaká'an ña:

—E xēe Mástru ko i'a, kakana ña o —ka'an ña.

²⁹ Ura dú'va tsi dá téku Mariá ne, nákuntitsi náne'e ña, kue'en ñá, kukoto ña mí tuví Jesuu. ³⁰ Váta xēe ña má ñūú san, tsí ikān tuví dukuan ña mi náni'i ta'an ñá Marta. ³¹ Ña Israee, ñá ntoo nú vi'i ña kán, ña ntaxe'é doka'nú iní sán ne, dā íni ña María é kantí'i du'va tsi nákuntitsi ña ne, kī ña, kuntikin ñá ña. Tsi kukuéku ña nú ñañá tā'an ña, kuíni ña. ³² Kidáa ne, dā xee Mária mí tuví Jesuu ne, nákunchiti ntāa ña nú dī'in Jesuu, dá kaká'an ña ni ña:

—Mastrú, tē dí tuví nto i'a ne, ta'an kó ne, ñá ni xī'i ña —ka'an ña.

³³ Dā íni Jesuu tsí kaeku Maria ni ñá Israee san ne, dōo u'vi kúvi ña. Kunta'xa iní ña. ³⁴ Kaka'an ña ni ña:

—¿Mí'i ntu ixkū'xí nto ñá? —ka'an Jéssuu.

Ntáka'an ñá ni ña:

—Ni'í nto, kíkoto ntódo o —ka'an ña.

³⁵ Jesuu ne, ēku ña. ³⁶ Kidáa ne, ntáka'an ña Israee san:

—Koto ntō kuan. ¡Ntē ntu kaa dii ntío ña ña! —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsi iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ntu ku é kúvi idé ña nakáan nuu ñá kuáá san. ¿Nté kui ña ni kuvi vii ntu ña vata koo é ña kuvi Lázaru ña? —ka'an ña.

Dā ntótō Lázaru

³⁸ Jesuu ne, dōo u'vi kúvi xtuku ña dā xee ña nú ñañá san. Māvi kúvi ne, xúu kantí'u nuu mí kuíta ntí'xin ña. ³⁹ Kaka'an Jéssuu:

—Naki'i nto xuú san —ka'an ña.

Márta, ta'an ña xí'i san ne, kaka'an ñá ni ña:

—Mastru, á tē dōo kaxkonūu ña ve, tsi é ntu kimi ntuvi ña —ka'an ña.

⁴⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—¿Ñá ntu te kaka'án u ni o tsi te kákuinti'xe o ne, kinin nté kaa dii ka'nu Xuva kō? —ka'an ña.

⁴¹ Kidáa né, náki'i ña xuú san ne, dā ntáni'i Jesuu núu ña e dukún kán ne, kaka'an ña:

—O Úva, ntadiá'vi nto tsi téku nto é káka'án u. ⁴² É íni u tsi nguentúvi kaini nto nee é káka'án u ni ntō. Ntá tsi kaka'án u é na téku ña ntāni i'a vata koo é na kuinti'xe ña tsi nuu é ntaā i é divi ntō táxnūu nto ko —ka'an ña.

⁴³ Dā kúvi ká'an Jesuu sá'a ne, nī kué'en ini ña kána ña:

—¡Ntiin dikan, Lázaru! —ka'an ña.

⁴⁴ Ntīi ntí'xe ña ntixí san ikān. Katinuu nta'a ña ni dī'in ña doó san ne, katavi núu nuu ña uun doo dúkun. Kaka'an Jéssuu ni ñá'a san:

—Nantuté nto ña, na náka ña —ka'an ña.

Ntánantukū nuu iní ña'a san nté koo ka'ni ña Jesuu (Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Kidáa ne, kuinti'xe titín ña Israee san, ña é ntēka Mariá, dā íni ña nuu i é idé Jesuu. ⁴⁶ Ntá tsi iō ñá ne, kué'en ña kúka'an véte ña ni ña fariseú san nté o dé Jesuu. ⁴⁷ Kidáa ne, náta'ká nuu dutu ñá odo núu ni ña fariseú san, da ntáka'an ña:

—¿Neé ntu vii o ve? Tsi dóo kué'e núu i e dóo na'nu é káde ña sá'a. ⁴⁸ Tē xtúvi o ña ne, un ntí' ntí' ña'a san kuinti'xe ña ña. Kidáa né, ki'xi ña odo núu ñuú Romá ne, nakatsin ntí'i ña xúkun ko ni ñuú kō di —ka'an ña.

⁴⁹ Uun ña'a, ñá nani Caífaa, dutu ñá odo núu kuia tsikán ne, kaka'an ñá ni ña:

—Nto'ó ne, ñá tē neé ini nto. ⁵⁰ ¿Ñá ntu te dii ka vá'a o, kuini nto, te uun ña'a tsi kúvi kuenta iña ko é un ntí'i o vata koo é ña kunáa ñuú kō? —ka'an ña.

⁵¹ Ntá tsi ña te diki tsi mii ñā é kaka'an ña sá'a, tsí da xé dutu ñá ódo nūu kuia tsíkan ne, Xuva kō xe'é ña é ká'an ñá tsi Jesuú san ne, kuví ña kuenta iña ñuú ña. ⁵² Ñá te da mii tsi ñuú ñá di, tsí vata koo é nataká nuu ntíí ntíí i'xá Xuva ko dá mí'i ka mí ntántoo ña. ⁵³ Nté ntúvi tsíkan ne, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ni ña Jesuu.

⁵⁴ Dukuān é Jesuú ne, ña ni ika ditó ka ña mé'ñū ña Israeé san, tsi kií ña ñuú Judeá san, kué'en ña diñi i ñuú itsí san ne, dá xee ñá ñuú é nani Ēfraín ne, ikān intóo ña ni ña ntini'i ña.

⁵⁵ Dóko sá xee víko dá naka'an ñā da nátava Xuva kō ña Israeé ñuú Egítō ne, ñá te da dii ñá ñu'u rantsú san ne, kúntāa ña ñuú Jerusaleen dí'na dá xēe víko san vatá xkóo ini ña é ntántoo ña kúñu ñā. ⁵⁶ Dōo nántuku ña Jesuú ne, ntatíin ña ni tā'an ña da ñi ntáñī ñá ini ukún kán:

—¿Vá ña ntu ki'xi ña víkó sa'á, te kuini nto? —ka'an ña.

⁵⁷ Tsi é kaka'an tó'ó dutú san ni ña fariseú san ne, tē xoo iní i mí tuví Jesuú ne, na ká'an ñá vata koo é kúvi tiin ña ña.

12

Uun ñadī'i, ña da'vi cho'o vīdin dī'ñ Jesuu
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ ñuú ntúvi dí'na dá kúvi víkó san ne, xéé Jesuu ñuú Betania. Ikān tuví Lázaru, ña nantóto ña dá xi'i ña. ² Dēvá'a ña é ká'xí dadii ña ni Jesuu kué'nta kuáa. Martá ne, tsū'un ko'o ña. Lázaru ne, tuví dadii ña ni ña ntoo nú mesá san. ³ Kidāā ne, ki'i María dāva lítru cho'o vīdin e dí mī nardu kúvi. Ñá te nté kaa nuu á'vi. Dá'vi ña dī'ñ Jesuú ne, dá naitsi ña idi ña. Ika díko cho'o vīdin san kanñi má vi'i ña kán. ⁴ Ntá tsi ntee tá'an uun ña'a ña ntini'i ñā, ñá naní Júda Iscāriote, i'xá Simuun, dívi ñā é rkontúvi díko ña Jesuú ne, kaka'an ña:

⁵ —¿Nté kui ña ni nadíko ntu ña cho'o vīdin sa uní sientú ne, dá kué'é ña diu'un i iña ñá ntá'vi san? —ka'an ña.

⁶ Ntá tsi Jūdā sán ne, ñá te ni ká'an ña sá'a é kantuntá'vi ini ña ña ntá'vi san. Kaka'an ña sá'a, tsí kúdií ñá du'u ña. Dívi ñā ntee nta'a ña itín diu'un san ne, kaido mī ña é ñu'u iní i. ⁷ Jesuú ne, kaka'an ña:

—Koo mii nto ñā. Tsi é dúkuan káxnuu vá'a ña cho'o vīdin san iñá ko te íntú'xi u. ⁸ Tsi ña nta'vi san ne, nguentúvi tsi kuntoo ña ni ntō, ntá tsi xu'ú ne, ñá te nguentúvi é kiní ntó ko —ka'an ña.

Ncho ka'ni ña Lázaru

⁹ Ñá te da dii ña Israeé san ne, kūtuni ña é tuví Jesuu ñuú Betaniá ne, xéé ñā mí tuví ña, ne, ñá te da mii tsí é kiní ñá Jesuú san, tsí da ti tsi é kiní ña Lázaru, ña é nantóto Jesuu. ¹⁰ Ntá tsi tó'ó dutú san ne, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ni ña Lázaru san. ¹¹ Tsí da xé dívi kuetsí ña é ña te da dii ña Israeé san ntaúve xío ña tsi ntákuinti'xe ña Jesuu.

Dā kuki'vi Jesuu ñuú Jerusaleen
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Ñá te da dii ñá'a kué'en ña ñuú Jerusaleen é kúvi víko dá natávā Xuva kō ña Israeé san ñuú Egítō. Utén san ne, kutuni ña é vē'xí etsin Jesuu ñuú Jerusaleen. ¹³ Kidāā né, kátsin ña nta'a tun ñuú san ne, dá kí ña, kué'en ña, kuketú itsi ña ña. Un tsi ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—¿Ntadiá'vi Xuva kō! ¡Nté kui dóo va'á ña é vē'xí kuenta iña Xuva ko, ña é kúvi Rei iña ñā Israeé! —ka'an ña.

¹⁴ Dā náni'i Jesuu uun a búru ne, íntékú ña ti, vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

15 Nǎ ku u'vī o, nūu Siuun.
Un kaa Rei o, vé'xi ña,
ntekú ña uun a búru,
ka'an.

16 Nǎ ni ñē'e diki ñá ntini'i ñá san nuu i sá'a kidaā. Ntá tsi dā kuntáa Jesuu e dukún kǎn ne, nánū'u ñá iní ña tsí kuān o úve na'a kaka'an iña ña é kuān koo víi ñá'a san ni ña.

17 Nǎ é ntoo ni'i ñá da nantoto ña Lázaru e kána ña ña ntē nú ñaña ña kǎn ne, ntáka'an ñá neé ini ña. 18 Dukuān ne, ñá te da dīi da dīi ñá'a kue'en ña é kúkuetú itsi ña ña, tsí da xé kutuni ña e dóo ka'nu nuu i idé ña. 19 Kidáā ne, ntáka'an ñá fariseú san ni tǎ'an ña:

—Ini nto ve, tsí ña te neé kuvi víi nto. ¡Tsí un ntí ntí ña'a san ntaíntikín ñá ña! —ka'an ña.

Nǎ griegu ntánantuku ña Jéssuu

20 Ntádaka núu ña griegu san mé'ñū ña xee ñuú Jerusaleen é kada ka'nu ña Xuva kō viko san. 21 Nǎ sǎ'a ne, xéé ētsin ña mí ntitsí Felipe, ña vé'xi ñuú Betsaida é kadūku ntée ñuú Galiléa ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Ntio ntí kiní nti Jesuu —ka'an ña.

22 Felipé ne, kué'en ña kúkoto ñá Andree. Kidáā ne, ntuvi ñá kúka'an ñá ni Jéssuu. 23 Jesuu ne, kaka'an ñá ni ña:

—É xéé ētsin ura é nǎxi'í nuu ka'nu ú, xu'u é véxkúvi ú ñatíi. 24 Nuú é ntaā i é kǎka'án u ni ntō tsí tē ña kuví nuni tatá san tē ko'xó nuu ñu'u kǎn né, kuan tsí kaa tuvi. Ntá tsi te kúvi ne, ñá te da dīi nuni katá'xi. 25 Xoo e dóo kakuinima i ntuvi iña i ne, kunaá ña. Ntá tsi xoo é ña ntío i ntuvi iña i i'a ñuxiví sa ne, ní'i ña ntuvi vá'á iña ña ntii dañu ntúvi. 26 Xoo ña'a é ntio ña kada tsiñu ña iña ko ne, na kuntikín ñá ko. Mí'i tūví u ne, é ikan kutúvi ña kade tsiñu iña kó ni ko. Xoo é kade tsiñu iña kó ne, kada ka'nu Uvǎ kó ña dī.

Kaka'an Jéssuu tsí kuví ña

27 ¡Dóo kakunta'xa iní ko ve! ¿Nee iñá ntu ka'án u? ¿Kǎ'an ntú u na nakákú Uvǎ kó ko nuu i sá'a? ¿Neé ntu ka'án u? Tsi é divi tsiñu vé'xi u é ntō'o ko sá'a.

28 Uva, naxi'í nuu ka'nu ntō ve —ka'an Jéssuu san.

Kidáā né, kīi dító tatsín, nte e dukún kan kǎka'an:

—É nǎxi'í nuu ú ne, ntá tsi nǎxi'í nuu xtuku u —ka'an tatsín san.

29 Dǎ téku ña ntáñi étsin sǎn tatsín san ne, kakatsin, kuiní ña. Iō ñá ne, ntáka'an ñá tsi ánje kǎka'an ñá ni ña.

30 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñá te kuēnta iña ko tatsin sǎ'a, tsí divi kuēnta iña nto. 31 E xéé ntūvi é kadǎ kú'vé Xuva ko iña ñuxiví sa ve. Ví'i a vé ne, nantii ña ña é kadē kú'vé ñuxiví sa. 32 Xu'ú ne, te kūntáa dukún u ñu'u sǎ ve ne, víi ú vata koo é na kuntikín un ntí ntí ña'a sǎn ko —ka'an ña.

33 Sǎ'a kaká'an ña vata koo é kūtuni ñá'a san nté koo kuví ña. 34 Dukuān ne, nantíko koó ña'a san, ntáka'an ñá ni ña:

—Tékú nti tsí uve na'a kaká'an leí san tsí ña táxnuu Xuva kō sǎn ne, ntii dañu ntuvi kutuví ña. ¿Ntē kuan ntū ó kaka'an é ña véxkúvi ñatíi ne, ntaa ña e dukún kǎn? ¿Xoo ña'a nti'xe ntu é véxkúvi ñatíi kuan? —ka'an ña.

35 Kidáā ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Dutsí sǎ ntuvi xi'í nuu ñu'u mí ntoo nto. Kaka ká nto ví'i a iō ñu'ú san iña nto vata koo é ña kuaá nto itsi nto. Tsí ña kaika mí neé ne, ntē ñá ini ña mí kǎin ña. 36 Na kuínti'xe nto ñu'ú san ví'i a iō ka vata koo e xi'í nuu kuntōo nto —ka'an ña.

Dǎ kúvi ka'an Jéssuu sǎ'a ne, kué'en ña kúkutúvi xu'u ña mí ña naní'i ñá'a san ña.

¿Nté ò ntu é ña ni kuinti'xe ña Israeé san Jesuu?

³⁷ Kuān te ña te da díi núu i e dóo ka'nu idé ña nuu ña'á san ne, ñá ni kuinti'xe ña ña. ³⁸ Kuān o ntúntaa vatá ó kaka'an tú'un Isáia, ñá ka'án naa Xuva ko, dá kaka'an ña:

¿Xoó ntu kuinti'xe i tú'un é kaka'án o?

¿Xoó ntu é nañé'e Xuva kō nuu i e dóo ka'nu é kākuví kade ña?

ka'an ña. ³⁹ Dukuān ne, ña ni kúvi kuinti'xe ña, vatá ó kaka'an xtúku Isaiá san:

⁴⁰ Tsí Xuva kō ne, nanéé ñá nuu ña.

Dé ka'xi ña díki ñá di

vata koo é ña kuvi kiní ña,

nté ña kuvi k'ín díki ñá,

vata koo é ña kuvi kuntikin ñá ko ne,

ñá ntavá'a ú ña di.

⁴¹ Sá'a kaka'an Isaiá san, tsí nte dí'na íni ña nté koo naxi'í nuu ka'nu Jesuú ne, kaka'an ñá kuenta iña ña.

⁴² Ntá tsi titín ña odo núu san ne, kuinti'xe ña ña. Ntá tsi ña ni ká'án ditó ña mé'ñú ña'a san, tsi da xé 'ú'ví ña ña fariseú san tē da natava ña ña má vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé. ⁴³ Tsí díi ka ntio ña é vā'á koo ka'án ñá'a san iña ñá, naa i é vā'á koo ka'án Xúva ko iña ña.

Tú'un Jesuu é kada kú've iña ñá'a san

⁴⁴ Un ntii tsi kéne Jesuu, kaká'an ña:

—Xoo é kākuinti'xe i kó ne, ñá te da mii tsí ú kakuinti'xe ña, tsí kakuinti'xe ña Uvā kó, ña e táxnūu ko. ⁴⁵ Xoo é kainí i kó ne, kainí ña ña e táxnūu kó di.

⁴⁶ Xu'ú é kúvi ú ñu'u é vē'xí u, vexnaxi'í nuu u ñuxiví sa vata koo é da xóo ka ña'a, ña é kuinti'xe i kó ne, ña káka ña mí nēé san. ⁴⁷ Tē xoó kateku i tú'un ko, ntá tsi ña káde ntaa ña, ñá te xū'ú kadā kú've u iña ña. Tsi ñá te vē'xí u ñuxiví sa vata koo é kadā kú've u iña ñá'a san, tsi vē'xí ú vata koo é na nākáku ña.

⁴⁸ Xoo é ña ntío i ko, é ña káde kuenta tú'un kó ne, ío xoo é kadā kú've í iña ñá tē xee ntúvi é ntí'i. Kidáā ne, ni'i ña é nto'o ña kuenta iña tú'un ko, tsí ña ni kuinti'xe ña é kaka'án u. ⁴⁹ Tsí ña te díki tsi mii ko kakene tú'un é kaka'án u san. Tsí Uvā kó, ña táxnūu kó ne, divi ña kaka'an ña nté koo ka'án u, nté koo nakuā'a ú ña'a san. ⁵⁰ Iní u tsi tú'un Uvā kó ne, diví é ta'xi ntuvi vā'á iña nto ntii dañu ntúvi. Xu'ú ne, da nēé ka tú'un é kaka'án u ne, kaka'án u vatá ó ntio Uvā ko —ka'an Jesús.

13

Dā nákate Jesuu dí'in ña ntini'i ña

¹ Dā xee étsin viko da táva Xuva kō ña Israeé ñuú Egítō ne, ntoo Jesuu ni ña ntini'i ña, ntaé'xi dadíi ña kuenta kuáa. Iní Jesús tsi e xée ūra i é ntāka ña ñuxiví sa é k'ín ña, kínakútúvi dadíi ña ni Xuva kō. Ni; kué'en tsi ntuvi kuñima ñá ña'a ña, ña ntoo ñuxiví a. Nté uun ntúvi ñá ni xtuví mii ña é kuinima ñá ña.

² Ntá tsi Júda Iscariote, i'xá Simuún ne, é tsí'i tó'ō é ña vā'á san díki ña é diko ña Jesús. ³ Jesuú ne, é íni ña tsí nta'a Xuva ko vē'xí ña ne, é íni ña tsí ntaa xtuku ña nta'a Xuva kō di. E íni ña tsí e xnúu nta'a Xuva ko ña un ntí'i núu i. ⁴ Kidáā ne, nākuntísi ña é tuví ña núu mēsa kán ne, dá nátavá ñá du'nu ña, dá kí'i ña doó ne, xntee ñá í'xi ña. ⁵ Kidáā né, xnúu ña ntute íni tití'i ne, éni nt'u ña nákate ña dí'in ña ntini'i ña, da naítsi ñá doo é ntee í'xi ña.

⁶ Dā xee ña mí tuví Simuun Pedrú ne, kaka'án Pedrú san ni ña:

—¿Vá divi ntú nto nákate nto dí'in ko? —ka'an ña.

⁷ Nántiko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Vevíi ne, váta k'ín díki o nee iña é kade u. Ntá tsi kí'in díki o rkontúvi —ka'an ña.

⁸ Pedrú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¡Nté uun ito ña da vá'a ko é nakate nto dí'in ko! —ka'an ñā.

Nantíko kóo Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Tē ñā nakáte ú dí'in ō ne, ñā kadúkun ntéen ko —ka'an ñā.

⁹ Kaka'an xtúku Simuún Pedru ni ñā:

—¡Dukuān ne, ñá te da mii tsi dí'in ko nakate nto ni; tsi nta'a kó ni dí'ki ko dí! —ka'an ñā.

¹⁰ Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Xoo é ítsi i ne, ñá ntío é ntuntoo ká xtuku kanñ kúñu ī, tsi da mii tsi dí'in ī kantio é ntōo. Tsi e ntúntoo kanñ kúñu ñā. Kuan ntúntoo nto dí, kuān té ña te un ntí'i ntō —ka'an ñā.

¹¹ Tsi ini ña xoo é diko i ñā. Dukuān é kaka'an ña tsi ña te un ntí'i ñā e ntúntoo ñā.

¹² Dā kúvi nákatē ña dí'in ña ntini'i ñā ne, nákunūu xtuku ña du'nu ñā. Dā nakutúvi ña nú mesa kán ne, dá kakā'an ñā ni ñā:

—¿Kañe'e díki ntú nto nee iña idé u ni ntō? ¹³ Ntáka'an nto tsi mastru ntó ko, tó'o nto kó ne, vá'a ó vatā o ntáka'an nto, tsi divi ntí'xe u. ¹⁴ Te xū'u é mastru ntó nī tó'o ntō ne, nakate ú dí'in ntō né, kuan tsi koo vii nto, nakate nto dí'in tā'an nto dí. ¹⁵ Tsi xu'u dí'na ú nañe'e ú nto nté koo vii nto ne, kuan tsi koo vii nto vatā o dé u ni ntō. ¹⁶ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsi ña te díi ka ka'nu ña kade tsiñu san e tó'o ñā. Nté ña te díi ka ka'nu ña táxnūu tó'o i san é ña e táxnūu ñā. ¹⁷ Te kañe'e díki nto sá'a ne, kada ntaa ntó ne, dōo diní koo kuntōo nto.

¹⁸ Ñá te kuēnta iña nto un ntí'i ntō é kākā'án u sá'a. Iní u xoo é nakaxnúu u. Ntá tsi kuntaa vatā o úve na'a kaká'an tú'un Xuva kō tsi divi ñā é kae'xí dadii ní kó ne, divi ña ntaā ña atá ko. ¹⁹ Sá'a kākā'án u ni ntō dí'na da kúvi, vata koo te kúntaa ne, kuintí'xe nto é divi ntí'xé u. ²⁰ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsi xoo é kaiko ñú'u i ña táxnūu ú ne, kaiko ñú'u ña kó di; xoo é kaiko ñu'u i kó ne, kaiko ñu'u ña ña táxnūu kó di —ka'an ñā.

Kaka'an Jesúsú tsi dikō Júdā sán ñā

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Dā kúvi ka'an Jesúsú sá'a ne, dōo kunta'xa iní ña ne, kaka'an ñā:

—Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Tsi uun ña'a nto ne, diko ntō ko —ka'an ñā.

²² Ito ña ntini'i Jesúsú san ta'an ñā, xe un xé un ñā, tsi ñá ini ña xoo iña i é kākā'án ñā. ²³ Uun ña'a ñā e dōo kuinima Jesúsú ne, tuví ña diñi ñā, kae'xí ñā. ²⁴ Ide Simuún Pedrú san nta'a ña nī ña tuví diñi Jesúsú é tsixe'e ña ñā xoó kuenta iña i é kākā'án ñā. ²⁵ Kidáā ne, diin diin tsi katsixe'e ña Jesúsú:

—Mastru, ¿xoó ntu é kuān ó kaka'an ntó san? —ka'an ñā.

²⁶ Nantíko kóo Jesuu, kaká'an ñā:

—Divi ñā é kué'é u tañú'u é xnūu nto'o ú san —ka'an ñā.

Kidáā né, xnūu nto'o ña uun ta'vi tañú'u sán ne, xé'e ñā Júdā, i'xá Simuun Scarioté san. ²⁷ Dā é'xi Júdā san tañú'u sán ne, ura tsi i kukí'vi tó'o e ña vá'ā sán nima ñā. Kidáā ne, kaka'an Jesúsú ni ñā:

—Kantí'i dú'va tsi viin nee iña é ncho viin —ka'an ñā.

²⁸ Ntá tsi nté uun ña ntōo ntaé'xi nú mesá san ña ni kutúni ña nté kui kuān ó kaka'an ñá ni ña sá'a. ²⁹ Tsi Júdā sán ne, díki i ñā, ña nteé nta'a i diú'un san. Iō ñá kuiní ña ne, kaka'an Jesúsú ni ñá tē kíkuiñ ñā é kantio ña iña vikó san, o te kué'é ña diu'un ña ntá'vi san.

³⁰ Ura tsi i da kúvi é'xi Júdā tañú'u sán ne, kīi ña kue'en ña é nīñu.

Tū'ún xee e xtúvi Jesuu

³¹ Dā kīi Júdā san kué'en ñā ne, kaka'an Jesúsú:

—Vevii ne, xu'u é véxkúvi ú ñatíí ne, kaxi'í nuu ka'nu u. Dukuān ne, kaxi'í nuu ka'nu Xuva kō dí kuenta iñá ko. ³² Te kaxi'í nuu ka'nu Xuva ko kuēnta iñá ko ne, kanaxi'í nuu ka'nu ña kó vatá ó kaxi'í nuu ka'nu mii ñā ne, ura tsí i kuan kōo vií ñā. ³³ I'xá mii kó, ña ná'a ká kutuví dadii ú ni ntō. Nantuku ntō ko, ntá tsi, vatá ó kaka'án u ni ñā Israeé san ne, kuan kōo ka'án u ni ntō dí tsí ñā kuvi kí'in ntō mí kí'in u. ³⁴ Xtuví ni'í u nto tú'un xee san: é na kuñima ntō ta'an nto, xe un xé un ntō. Vata tsí ó kakuinimá ko nto ne, kuan tsí koo na kuñima ntō ta'an nto dí, ³⁵ vata koo tē ini ñā'a san tsi ntákuinima ntō ta'an nto ne, kutuni ña tsi ntántikin ntō ko —ka'an ñā.

Dá kakā'an Jesúsú tsi ka'án Pedru e ñá ini ñá ñā
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Kaka'an Símuun Pedru ni ñā:

—¿Mí'í ntu kí'in nto, Tó'ó? —ka'an ñā.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Mí kí'in u ne, ña kúvi kí'in ní ko vevii, ntá tsi da nté rkontúví ne, nakuntíkin ko —ka'an ñā.

³⁷ Pedrú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Tō'ó, ¿nté kui ña kuvi ntu kuntikín u nto vevii? ¡Kuān te kué'e ú ntuvi iñá ko kuenta iñá nto! —ka'an ñā.

³⁸ Nantíko kōo xtúku Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá nuu é ntāa ntí'xe ntu i é kuē'en ntuvi iñā o kuénta iñá ko? Tsi nuu é ntaā i é kaka'án u ni ó tsí dí'na dá kána lí'xí sán ne, úni ito ka'an tsi ñá inin ko xoo ñá'a u —ka'an ñā—.

14

Jesuú ne, ñá ñā é kúvi ña itsi é kí'in o nta'a Xuva kō

¹ Ñá ku dē kueni nto. Kuntée iní ntó Xuva kō né, kuntée iní ntó ko di. ² Má vi'í Uvā kó ne, dōó io mí kuntoo ó. Tē dí ña kuān ó ne, ñá ni ká'án u ni ntō. Kí'in ú, kixtúvi tu'vé u mí kuntoo nto. ³ Te kuē'en u é xtúví tu'vé u mí kuntoo nto ne, kí'xi xtuku ú, kixnakueká u nto, vata koo é kuntoo dadii nto ní ko mí kutuví u. ⁴ Ini ntó itsi san é xee nte mí kí'in u —ka'an Jesúsú.

⁵ Kaka'an Túmaá san ni ñā:

—Mastru, ñá iní nti mí'í kí'in nto. ¿Ntē ntú koo naní'í nti itsi i san? —ka'an ñā.

⁶ Ne, kaka'an Jesúsú ni ñā:

—Xu'u e kúvi u itsi nto; kaka'án u é nuu é ntaā i né, tā'xi ú ntuvi iñā nto. Xoxó kuvi xee i ntá'a Uvā kó tē ña te kuénta iñá ko. ⁷ Tē dí ini ntí'xe nto kó ne, ini ntó Uvā kó di. Nte vevii ne, é ini ntó xoo ñá'a ñā, tsí é dukuan iní nto ña dí —ka'an Jesúsú.

⁸ Kaka'an Félipé san ni ñā:

—Nañe'e ntó nti Uva ntō ni. Kuan tsí kaa é ntio nti —ka'an ñā.

⁹ Kaka'an Jesúsú ni ñā:

—¿Ntē ó ntu, Felipe? Ñá te dā vévii ntoo dadii ú ni ntō né, ¿ntē vata kinín ko? Xoo e ini i kó ne, é ini ñá Uvā kó di. ¿Ntē kuān ó kaikan ntun é nañe'é u o Uvā ko? ¹⁰ ¿Vá ñā ntu te kákuinti'xe o tsi úun tsí kúvi ú ni Uvā ko, tsi úun tsí kúvi Uvā kó ní kó di? Tsi tú'un san é kaka'án u ni ntō ne, ñā te dikí tsi mii ko katavá u, tsí Uvā kó e nuu mé'ñu nuu dava ñā kó ne, mii ñā kade ña nuu i e dóo va'á san. ¹¹ Na kuñti'xe nto ko é kaka'án u tsi úun tsí kúvi ú ni Uvā kó ne, uun tsi ña ní kó di. Tē ña ntákuinti'xe nto é kaka'án u ne, kuān te nuu i é kadé u san na kuñti'xe nto. ¹² Nuú é ntaā i é kaka'án u ni ntō tsí te xōo ñá'a é kuñti'xe ña kó ne, vií ña nuu i é kadé u di. Ó díí ka ka'nu ká nuu i vií ña, tsí ntaa u mí tuvi Uvā ko. ¹³ Da neé ka nuu i é kakan ntó nta'a kó ne, vii ú vata koo é xí'í nuu ka'nu

Uvā kó kuenta iñá ko, xu'u é I'xā ña. ¹⁴ Da neé ka nti'i nūu i é kākan ntó nta'a kó ne, ta'xí u nto.

Kaka'an Jesúsú tsí taxnúu ña Espiritū Sántū san

¹⁵ Tē ntákuinima ntí'xe ntó kó ne, kada ntaa nto tú'ún é xtúví u. ¹⁶ Kákān ú nta'a Uvā kó, na taxnúu ña uun ña'a, ña é xntii ntó né, kunuu mé'ñu kunuu dava ña nto ntii dañu ntúvi. ¹⁷ Espiritu sá'a ne, divi ña é tá'xi ña é kütuni nto nee iña é nuu é ntaā i. Ña kúvi kuinti'xe ña ñuxiví sa ña, tsí ña kuvi kiní ña ña, ntē ñá ñi ñá xoo ñá'a ña. Ntá tsi divi ntó ne, ini ntó ña, tsí nuu ña nima ntó ne, nuu mé'ñu ña ntó.

¹⁸ Ñá te tsoo mii kuē'én u nto, tsí ki'xi xtuku ú mí ntoo nto. ¹⁹ Ña ná'ā ká kukui dá ña kiní ka ña ñuxiví san ko. Ntá tsi divi ntó ne, kiní nto ko. Tsi ni'i nto ntúvi iña nto vatá ó ió ntuvi iñá ko di. ²⁰ Ntuvi tsikán ne, kutuni nto tsí uun tsi kúvi ú ni Uvā kó ne, uun tsi kúvi nto nī kó ne, kuan divi ú ni ntó di. ²¹ Xoo é kaeni tutun i tú'ún é xtúví u ne, kade ntaa ña ne, divi ña é kákuinima ntí'xe ña ko. Xoo é kákuinima í ko ne, kuinima Úvā kó ña di. Xu'ú ne, kuinimá ko ñá di ne, ntii díto u é kīni ñá ko —ka'an Jesúsú.

²² Júdā, ña uun san, ña é ña te Iscarioté ne, kaka'an ñá ni Jesúsú:

—Mastru, ¿nté kui ntii díto nto nuú nti ne, ntá tsi nuu ñá ñuxiví san ne, ña ntii díto nto? —ka'an ña.

²³ Nantíko kōó Jesúsú, kaka'an ñá ni ñā:

—Xoo é kákuinima í ko ne, kade ntaa ña tú'ún e xtúví u. Kuinima Úvā kó ña ne, kixkuntoo dadii ntí ni ña, ntúvi u ni Uvā ko. ²⁴ Xoo é ña kákuinima í ko ne, ñá kade ntaa ña tú'ún é káka'án u. Tsi tú'ún é káka'án u ni ntó ne, ñá te dāki mii ko é káka'án u, tsí divi tú'ún Uvā ko, ña é táxnuu ko.

²⁵ Nūu i sá'a kaka'án u ni ntó vi'i a tuvi dukuán ka ú ni ntó. ²⁶ Ntá tsi Espiritū Sántū san, ña é xntii ntó, ña é táxnuu Uvā kó kuenta iñá ko ne, divi ña nañē'e ñá nto é un nti'i nuū i. Ta'xi ña é naka'an nto un nti'i é káka'án u ni ntó nte dí'na.

²⁷ Te kuē'én u ne, ta'xí u é vā'á koo kuntōo nto, vatá ó tuví u, ñá te vatá ó kata'xi ña ñuxiví sa. Ñá ku dē kuení nto; ntē ña ku u'ví nto. ²⁸ Tsi kaka'án u ni ntó é kī'ín u, ntá tsi ki'xi xtuku u é kutúví u ni ntó. Te nūu é ntaā i é ntákuinima ntó ko ne, kúntoo dínī nto, tsí kaka'án u tsi kī'ín u nta'a Uvā ko. Tsi díi ka ka'nu Uvā ko é xu'u. ²⁹ Sá'a káka'an ntāa ú ni ntó dí'na dá kúvi vata koo é, tē kúntāa ne, kuinti'xe nto kidaā.

³⁰ Ñá kuē'é ka ka'án u ni nto vē, tsi vé'xi é kadé kú've ñuxiví sa. Ñá tē neé kuvi vii ní ko. ³¹ Ntá tsi vii u vata ó ka'an Úvā kó, vata koo é kütuni ñá ñuxiví sa tsi dóo kakuinimá ko Uvā ko. Nakuntáñi ntó ve, dá kī'ín o —ka'an Jesúsú.

15

Xo'o tinti'o é nuu é ntaā i

¹ Kaka'an xtúku Jesúsú:

—Xu'u é vata kaa xo'o tinti'o é nuu é ntaā i kaá u. Uvā kó ne, divi ña é kuēnta káde ña. ² Te uun ntidin i ña kakii tinti'o í ne, ka'nté ña. Ntá tsi te kakii tinti'o í ne, ka'nté ntodo ñá nuu i vata koo é kuē'e kiti i kii ti. ³ Nto'ó ne, é ntūntoo nto kuenta iña tú'ún é káka'án u ni ntó. ⁴ Kuve ta'an nto kó vatá ó ntee tá'an ú nto. Tsi te da mii tsi ntidin i sán, tē ña ntee tá'an xo'o i sán ne, ña kúvi kii kiti i. Kuan ntó'ó di, nté uun nto ña te neé kuvi vii nto tē ña ntee tá'an nto ko.

⁵ Xu'ú ne, xo'o i kúvi u; divi ntó né, ntidin i kúvi nto. Xoo é ntee tá'an i kó ne, ntee tá'an ú ña dí ne, dóo kue'e é vā'á vii ña. Tē ña te ntee tá'an nto kó ne, ñá tē neé kuvi vii nto. ⁶ Xoó ña'a é ña ntee tá'an i kó ne, kiñu'u ña ña kī'i kán vata kaa ntidin i e kádun e ntánakuido ña'a san e ntátsu'un ña nchú'un kán é kóko.

⁷ Te kunteē tá'an nto kó, te kunuu inī nto tú'ūn kó ne, kákan nto da neē ka é ntio nto ne, ní'i ntó. ⁸ Dōo xi'i nuu ka'nu Xuva ko tē dōo ku'e'e núu i é vā'a víi nto. Kuan kōo ntuví ntí'xe nto ña ntin'i ko. ⁹ Vatā ó kakuinima Úvā kó ko ne, kuān ó kakuinimá ko ntó di. Ná ku xtuví mii nto é kaka nto itsi ko, tsi dōo kakuinimá ko ntó. ¹⁰ Te káda ntaa nto tú'ūn é xtuví u ne, ña xtuví mii u é kakuinimá ko nto, vatā o dé ntaa u é kaka'an Úvā kó ne, ñá kaxtuví mii ña é kakuinima ñá ko di.

¹¹ Kaka'an u ni nto sá'a vata koo é na kūntoo dīnī ntó nī kó vatā ó tuvi dīnī u di. Kidáa ne, kunuu dīnī kue'én nima nto. ¹² Sá'a é tú'ūn ko é xtuví u: Na kuinima ntó ta'an nto vatā ó kakuinimá ko nto. ¹³ Te núu é ntaā i é kakuinima ku'e'en ko ña e dōo vā'a tiin ní'i ó ne, un tsi nte ntúvi iña ko ku'e'e o kuēnta iña ña. ¹⁴ Nto'ó ne, ña e dōo vā'a tiin ní'i ú nto te víi nto é kaka'an u ni ntó. ¹⁵ Ví'i a vé ne, ñá ká'an ka u te ña ntáde tsiñu iña ko nto, tsí ña ntáde tsiñu sán ne, ñá inī ña neē kade tó'o ña. Ntá tsi ña e dōo vā'a tiin ní'i ú kaka'an u nto, tsí kaka'an ntí'i ú ni ntó nee iñá kaka'an Úvā kó nī ko. ¹⁶ Ña te dívi ntó nakaxnúu ntó ko, tsí xu'u nakaxnúu ú nto ne, teé tsiñú u nto é kí'in nto, kinakáxa nto é vā'a san vata koo é na xntii. Kidáa né, da neē ka nuu i é kákan ntó nta'a Úvā kó kuenta iña ko ne, ní'i ntó. ¹⁷ Sá'a tsi é xtuví u é víi nto: é na kuinima ntó ta'an nto.

Ña ñuxiví san ntaínchu'vi ña Jesuu ni ñá'a ña

¹⁸ Te ntaínchu'vi ña ñuxiví san ntó ne, na kūtuni nto tsí di'na u ínchu'vi ñá ko. ¹⁹ Te dí kudadii nto nī ña ñuxiví san ne, dōo ntio ña nto. Ntá tsi ña te i'a ntádku ntée ká nto, tsi nakaxnúu ú nto ñuxiví san. Dukuān ne, ntaínchu'vi ñá nto. ²⁰ Nanū'u ntó iní nto tú'ūn é kaka'an u ni ntó: Tsi nté uun ña kade tsiñu ne, ñá tē díi ka ka'nu ña'a ña e tó'o ña. Vata ó dé xení ña nī kó ne, kuan kōo kada xení ña ni ntó di. Tē dí ni dē ntaa ña tú'ūn kó ne, kada ntaa ña e ntáka'an ntó di. ²¹ Un ntí'i sá'a nantó'o ña nto kuenta iñá ko, tsi ñá inī ña ña táxnūu ko.

²² Te dí ña ni kí'xi u é kixka'an u ni ña ne, ña túvi kuétsi ña. Ntá tsi veví ne, ña túvi ká doka'an núu iní kuenta iña kuétsi ña. ²³ Xoo é kainchu'ví ko ne, kainchu'ví ña Úvā kó di. ²⁴ Ña túvi kuétsi ña tē dí ña ni iní ña nuu i é idé u e nté uun ká xtuku ña'a ña kuvi víi ña. Ntá tsi kuān te iní ña ko ne, nté dúkan ña ntio kue'én ñá ko, nté Úvā kó di. ²⁵ Ntá tsi kuan ó kúvi vata koo é ntūntaa mí ũve na'a lei iña ña é kaka'an: "Ínchu'vi ñá ko é nté ña túvi nee nuu i", ka'an.

²⁶ Ntá tsi tē xee Espiritū é nuu é ntaā i san, ña vé'xi nta'a Úvā ko é xntii ña ntó né, dívi ña ntáda ntaa ña kuenta iñá ko. ²⁷ Dívi nto ntáda ntaa nto kuenta iñá ko di, tsí nto'ó ne, intóo dadii ó un tsi nte dá iñi ntu'u.

16

¹ Núu i sá'a kaka'an u ni ntó vata koo é ña nativi iní nto e ntántikin ntó ko te kúvi. ² Tsi nakunu ña nto má ví'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. Xée ntúvi te xoó ka'ni i nto ne, tsiñu Xuva kó kade ña, kuiní ña. ³ Sá'a víi ñá ni ntó tsí vata kiní ña Úvā kó, nté xū'ú di. ⁴ Ntá tsi kaka'an u sá'a ni ntó vata koo tē xee ntúvi tsikán ne, nanu'u ntó iní nto tsi dívi é kaka'an u ni ntó.

Núu i é kade Espiritū Sántu

Ñá ni ká'an u ni nto sá'a nte dá iñi ntu'u, tsí da xé tuví dadii ká u ni ntó. ⁵ Ntá tsi veví ne, kí'in ú ve, kínakutúvi dadii ú nī ña táxnūu ko. Nté uun nto ña kátsixe'e ntó ko mí kí'in u. ⁶ Da uun kakuvi, dōo ntoo nta'xa nto é kuan ó ka'an u ni nto sá'a. ⁷ Ntá tsi kaka'an ntaā u ni ntó tsí díi ka vā'a o iña nto é kí'in u. Tsi tē dí ña kí'in ú ne, ña kúvi kí'xi ña é xntii ntó. Ntá tsi te ku'e'én u ne, taxnúu ú ña é kunuu mé'ñu ña ntó. ⁸ Te vé'xi ña ne, nañe é ñá ña ñuxiví san nee iña é kuétsi ña, nee iña é vā'a koo víi ña ne, nté koo kada kú've Xúva ko iña ña di: ⁹ kuenta iña kuétsi i é ña ni kuintí'xe ña ko; ¹⁰ kuenta iña i é víi ña é vā'a, tsi

ka'in u mí tuví Uvā kó ne, ñá kīnī ka ntó ko; ¹¹ kuenta iña i é kadá kù've Xuva ko iña ñá vatā o dé ña ni ña odo nūú iña ñá ñuxiví sa.

¹² Dōó titín ka nuu i é ncho ka'an u ni ntó, ntá tsi ña kutíi nto é tēku ntí'i nto vevii. ¹³ Ntá tsi te vē'xi Espiritú é nuu é ntaā i san ne, nañē'e ñá nto é un ntí'i nee iña é nuu é ntaā ntí'xe i. Tsi ñá te diki tsi mii ña ká'an ña, tsí nee iña é tekú ñá ne, diví é ka'an ñá ni nto ne, nañē'e ña nto nté koo kuvi rkontúvi. ¹⁴ Diví ñá né, kada ka'nu ña ko, tsí ni'i ña nee iña e iñá ko ne dá ta'xi ña é kütuni nto. ¹⁵ Un ntí'i é ió iña Uvā kó ne, kaduku ntée ú di. Dukuān é kaka'an u tsí nañē'e ñá nto nee iña iñá ko é ni'i ña.

¹⁶ Ña ná'á ká kiní nto ko, ntá tsi ña na'á ka xtúku ne, nakiní xtuku nto ko —ka'an Jesús.

Nadama donta'xá san dodini

¹⁷ Kidáa ne, ió ñá ntini'i Jesús ne, tsixe'e tā'an ña xe un xé un ñá:

—¿Nee iñá ntu kani tú'un sá'a é kaka'an ñá ni kó tsí ña na'á ka kiní o ñá ne, ña ná'á ká xtuku ne, nakiní xtuku o ñá, tsí ki'in ñá nta'a Uvā ñá? ¹⁸ ¿Nee iñá ntu kani tú'un é kaka'an ña é ña na'á ka? Ñá kãñe'e diki kó ne nuu i é kuān ó kaka'an ña —ka'an ña.

¹⁹ Kütuni Jesús tsí ncho tsixe'e ña ña kuenta iña i sá'a ne, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Ntátsixe'e ta'an ntu ntó nee iñá ncho ka'an u dá ka'an u tsí ña na'á ka kiní nto ko, ña ná'á ká dá nakiní xtuku nto ko? ²⁰ Nuú é ntaā i é kaka'an u ni ntó tsi kuéku nto ne, kunta'xa iní nto di, nñ dukuan ña ñuxiví san ne, kuntoo díní ña. Ntá tsi kuān te kunta'xa iní nto vevii ne, rkontúvi ne, nadama donta'xá san dodini. ²¹ Vata kaa ñadfi'i, ña é dá vé kaku i'xá i ne, kantí'i iní ña tsí e xee ūra i. Ntá tsi te kúvi káku i'xá ña ne, kunání ña e kaexnúu kũñu ña, tsí dóo díní ña kuenta iña i e káku i'xá ña é dá vé xee ñuxiví sa. ²² Diví ntó dí ne, ntánti'i iní nto vevii. Ntá tsi nakiní xtuku ú nto ne, naku'un díní nima ntó kídáa, uun dodini e nté uun xoxo kuvi ka'nté nuu i.

²³ Ntuvi tsikán ne, ñá té neé tsixe'e ká nto ko. Nuú é ntaā i é kaka'an u ni ntó tsí da neé ka ntí'i nuu i é kákan ntó nta'a Uvā kó ne, ta'xi ña te kákan ntó kuenta iñá ko. ²⁴ Vevii ne, vata kákan nto nté uun nuu i kuenta iñá ko. Kákan ntó ne, ni'i ntó, vata koo é kũntoo díní kue'en nto.

Jesú ne, kúvi idé ña ni ñuxiví sa

²⁵ Kantada dadíi ú nuu i sá'a, kaka'an u ni ntó. Ntá tsi vé'xi ntuvi é ña te kuan koo ka'an ka u, tsí ka'an ntáa ú ni nto iña Uvā ko. ²⁶ Ntuvi tsikán ne, kákan nto kuenta iñá ko. Ntá tsi ña te kaka'an u ni ntó te kákan u nta'a Uvā kó kuenta iña nto. ²⁷ Tsi Ūvā kó ne, mii ña dóo kakuinima ñá nto, tsí da xe ntákuinima ntó ko ne, ntákuinti'xe nto é vē'xi ú nta'a Xuva kó. ²⁸ Tsí nta'a Uvā ko kíi ú, vé'xi ú ñuxiví sa. Vevii ne, ntaka ú ñuxiví sa dá ntaā xtuku u mí tuví Uvā ko —ka'an Jesús.

²⁹ Ntáka'an ñá ntini'i ña ni ñá:

—Vevii ne, kaka'an ntáa nto, é ña te kántada dadíi ká nto. ³⁰ É iní ni te vti ínii nto un ntíi ntíi núu i. Ntē ña ntio é xoxo tsixé'e i ntó. Dukuān e ntákuinti'xe ntíi tsí vé'xi nto nta'a Xuva kó —ka'an ña.

³¹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—¿Ntákuinti'xe ntu nto ve? ³² Ntá tsi e xée ūra i ne, vevii du'va tsi nakuite xáa nto. Da díta da díta xnto itsi nto, xtuví mii ntó ko. Ntá tsi ña te da mii tsí u tuví u, tsí tuví ni'i Ūvā kó ko. ³³ Kaka'an u ni nto un ntí'i sá'a vata koo é kũntoo vá'a nto, xoo é kantíkin i ko. Ñuxiví a ne, dóo nto'o nto. Ntá tsi ka'xi víi nto nima ntó, tsí e kúvi idé u ni ñuxiví sa —ka'an ña.

¹ Dā kúvi ka'an Jéssu núu i sá'a ne, ntāa ni'i ña nuu ñá e dukún kán, dá kaká'an ña:

—Úva, e xée ūra í ve. Nāxi'í nuu ka'nu nto kó, xu'u é l'xā ntó ve, vata koo é nāxi'í nuu ka'nu ú nto di. ² Tsi tá'xi nto tsiñu ko é kodo núu u iña un nti'í kue'en dú'va ña'a san vata koo é kué'é u ntuvi vo'á iña ña ntií dañu ntúvi, un nti'í nti'í ña'a, ña e nátsu'un nta'a nto ko. ³ Sá'a é ntuvi vā'á iña ña: te Ìni ñá nto, ðivi ntó é Xuva nti'xe ko nto, ni Jesūcristu, xu'u e táxnūu nto.

⁴ Xu'ú ne, é dē ka'nu ú nto ñuxiví sa. É nantí'í u tsiñu e teé tsiñu nto ko é vīi u. ⁵ Vevíi ne, naxi'í nuu ka'nu nto kó nta'a nto ve, Úvá, vata tsí o náxi'í nuu ka'nu nto kó ntē dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví sa.

⁶ Ña é nakaxnúu nto i'a ñuxiví sa é tsu'un nta'a ntó kó ña ne, é nañé'é u ña xoo é ðivi ntó. Tsi ðivi iña ntó ña ne, nátsu'un nta'a ntó kó ña ne, ðivi ña kuínti'xe ña tú'un ntó. ⁷ Ini ñá ve tsí da nēé ka nuu i e tá'xi nto kó ne, nta'a nto vé'xi. ⁸ Tsi é nañé'e ú ña tú'un e tá'xi nto ko. Tekú ña ne, kutuni ña é nuu é ntaā i tsí nta'a nto vé'xi u. Kuínti'xe ña tsí ðivi ntó táxnūu nto ko.

⁹ Mii ña é kaikán u kuenta iña ña. Ná te kuēnta iña ñá ñuxiví san, tsí kuenta iña ña e tá'xi nto ko, tsí ðivi iña nto ña. ¹⁰ Un nti'í nee iñá ió iñá ko ne, iña ntó di; nee iña é iña ntó ne, iñá kó di. ðivi ña ne, náxi'í nuu ka'nu ña ko.

¹¹ Xu'ú ne, ñá kutúvi ka ú ñuxiví sa, ntá tsí ðivi ña né, kuntōo ká ña ñuxiví sa. Tsi xu'ú ne, kñakutúvi ú ni ntó. Úvá, ðivi ntó é vā'á kue'en nto ne, kñuu mé'ñu kunuu dava nto ña e tá'xi nto ko vata koo é uun tsi kuví ña vatā ó uun tsi kúvi ú ni ntó di. ¹² Dā itúvi dadñi ú ni ña i'a ñuxiví sa ne, xu'ú nada'an ú ña kuenta iña ntó, un nti'í nti'í ña e tá'xi nto kó ne, ide ú ña kuenta. Nté uun ña'a ña ña ni kunáa ña (da mii tsi ña e dúkuan kúnaa san), vata koo é kuntaa vatā ó uve na'a kaka'an tñu'un ntó.

¹³ V'i'i a vé ne, ntiko kóo u mí tuvi nto dan. Núu i sá'a kaka'an u da tuvi ka u ñuxiví sa vata koo é na náku'un ðini nima ñá vatā ó nuu ðini nimá ko di. ¹⁴ É naku'é e ú ña tú'un ntó. Ntá tsi ña ñuxiví sa ne, ntañchu'vi ñá ña, tsí ña te ntáduku ntée ká ña ñuxiví sa vata kaa u é ntē ña te ña ñuxiví sa ú di. ¹⁵ Ná te kaikán u nta'a nto te natavā ntó ña ñuxiví sa, tsi é na kñuu mé'ñu kunuu dava nto ña nuu i é kñi kaa san. ¹⁶ Ná te ntáduku ntée ña ñuxiví sa, vata kaa ú xu'ú di. ¹⁷ Kué'le ntó é vīi ñá da mii ku'e'en tsi é vā'a é ntio nto, tsí ini ña tú'un ntó é nuu é ntaā i. ¹⁸ Vata ó táxnūu nto kó ñuxiví sa ne, kuan koo taxnūu ú ña mé'ñu ña ñuxiví sa di. ¹⁹ Kuenta iña ña ne, ntada ú ntuvi iñá ko kuenta ntá'a nto vata koo é na ntáda ña ntuvi iña ña kuēnta ntá'a nto di é na vīi ñá nee iña é nuu é ntaā i.

²⁰ Ná te da mii tsi kuēnta iña ña sá'a é kaka'an ntá'vi u, tsí kuenta iña ña é kuínti'xe i ko rkontúvi kuenta iña tú'un ña. ²¹ Kaikan u é uun tsi na kúvi ña, un nti'í ña, vata tsi kaa o xo'ó dí, Úva, é uun tsi kúvi ú ni ntó ne, uun tsi kúvi nto ní kó di. Te uun tsi na kuví ña ní kó di vata koo é na kuínti'xe ña ñuxiví sa tsí ðivi nti'xe ntó táxnūu nto ko. ²² Naxi'í nuu ka'nu ú ña vatā ó naxi'í nuu ka'nu nto kó vata koo é uun tsi na kúvi ña vata kaa ú ni ntó. ²³ Tsi uun tsi kúvi ú ni ña ne, uun tsi kúvi nto ní kó di, vata koo é uun tsi kuví nti'xe ña. Kidáa ne, kutuni ñá ñuxiví sa tsí ðivi ntó táxnūu nto kó ne, dóo kakuinima ntó ña vatā ó kakuinima ntó ko di.

²⁴ Ó Úva, ðivi ntó tsú'un nta'a nto ña kó ne, ntio ko é kuntoo dadñi ña ní ko mí kutúvi u, vata koo é na kiní ña ko é kaxi'í nuu ka'nu ú nta'a nto. Tsi kakuinima ntó ko un tsi nte dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví sa. ²⁵ Ó Úva, ðivi ntó e dóo va'á nto. Ña ñuxiví sa ne, ñá Ìni ñá nto. Ntá tsi xu'ú ne, ini u nto ne, ña sá'a ini ñá tsí ðivi ntó táxnūu nto ko. ²⁶ É kaka'an ntaa ú ni ña xoo ñá'a nti'xe nto ne, kuan koo vīi ka ú di vata koo é na kñinima ntó ña vatā ó kakuinima ntó ko ne, vata koo é mií ú kutúvi u ni ña —ka'an Jéssu.

18

*Dā tñn ña Jesuu**(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)*

¹ Dā kúvi ka'an Jesuu sá'a ne, kué'en ña ni ña ntini'i ña ūun xo diñi xi'nti ntúte Cedruun. Ikān kukí'vi ña má utun tatá kan ni ña ntini'i ña. ² Júdā, ña diko Jesuú ne, ini va'á ña ikān, tsi dóo kí'in ito kánakuntóo dadii Jesuu ni ña ntini'i ña ikān. ³ Dukuān né, ntēka Júdā sntadun ni ña ntáde kuenta xúkūn, ña e táxnūu tó'ó dutú nī ña fariseú san. Xée ña ikān, odo ña ñu'ú, ni chū'un, ni káa é ká'ní nuu ña Jesuu. ⁴ Ntá tsi é ñni Jesuu un ntí'i nuu i neé kuvi ña ne, kii ña, kaka'an ña ni ña'a san:

—¿Xoó ña'a ntu ntánantuku ntó? —ka'an ña.

⁵ Nantíko koó ñá, kaka'an ñá ni ñá:

—Jesuu, ñá ñuú Nazaree ntánantukū ntí ña —ka'an ña.

Kaka'an Jesuu ni ña:

—Diví ú xu'u —ka'an ña.

Júdā, ña é diko ñá san ne, ntítsi dadii ña ni ña'a san. ⁶ Dā ka'an Jesuu tsí divi ñá ne, un ntíí ntíí ña'a san nákaa ata ñá; ntáva ña kue'en ñá ñu'u kán. ⁷ Kidáa ne, tsixe'e xtúku Jesuu ña:

—¿Xoó ña'a ntu ntánantuku ntó? —ka'an ña.

Ntáka'an xtúku ña:

—Jesuu, ñá ñuú Nazaree —ka'an ña.

⁸ Dā nantíko koó xtuku Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—É káka'an xtúku ú ni ntó tsí diví ú xu'u. Te xū'ú ntánantuku ntó kó ne, na kí'in ká ña nguú san —ka'an ña.

⁹ Kuan ó ka'an ñá vata koo é kúntaa tú'ūn é ká'an ña: “Ūvá, ña e tá'xi nto kó ne, nté uun ña ña ni kunáa ña”, ka'an ña. ¹⁰ Kidáa ne, Simuun Pedru táva nuu ña káa ña né, dá é'nte tu'un ña lo'xo ña káde tsiñu ña dūtu ñá odo nuú san; náki'i tú'un ñá lo'xo kua'a ña. Ña kade tsiñu sán ne, Malcu nání ña. ¹¹ Jesuu ne, kaka'an ñá ni Pedru kídaa:

—Náxnūu vá'an káa ó. ¿Vá ña ntu te nto'ó ko dontíni é ta'xi Uvá kó ko é ntó'o ko? —ka'an ña.

*Dá ntítsi me'ñu Jesuu nuu Ánaa**(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)*

¹² Sntadún san, ni tó'o ña, ni ña ntáde kuenta xúkūn ña Israeé san ne, tñn ña Jesuu, da kí'ni kutu ñá ña. ¹³ Di'na intéka ña ña mí tuví Anaa, ñuntíi dūtu ñá odo nuú kuia tsikan, ñá nani Caífaa. ¹⁴ Divi Caífaá ne, é káka'an ñá tsi dií ka vá'á ó te ūun tsi ña'a kuví ña kuenta ña un ntíí ntíí ña ñuú i san.

*Dá kakā'an Pedru e ñá ini ñá Jesuu**(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)*

¹⁵ Ña ntini'i ña, ña uun ká san, ni Simuun Pedrú ne, ntíkin ñá Jesuu. Ini dūtu ñá odo nuú san ña ntini'i ña, ña é uun sán ne, dukuān ne, kúkí'vi ña ni Jesuu ini ví'i dūtu ñá odo nuú san. ¹⁶ Ntá tsi Pedrú ne, da nuú ntítsi ña atá xi'i kan. Kidáa ne, kué'en ña ntini'i ña, ñá ini dūtu ñá odo nuú san, kaka'an ñá ni tá'nu nteé nta'a i xi'i san te kúvi kuíta ntí'xin Pedru ini ví'i kán di. ¹⁷ Ta'nu nteé nta'a i xi'i san ne, tsixe'ē tún Pedru:

—¿Vá ña ntu te divi ntó é kantíkin ntó ña tsikan? —ka'an tun.

—Ña'a ní san, ñá te xū'u —ka'an ña.

¹⁸ Tsí da xe dóo ví'xín ne, ña ntáde tsiñu nī ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, tūun ña ñu'ú ne, dá ntátuni ña. Ikān ntítsi dadii Pedrú san ni ña, katuní ña di.

Dā íto ntee dutu ñá odo nūú san Jesuu
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Kidáa né, tsix'e'e dütu ñá odo nūú san Jesuu kuénta iña ñá ntini'i ñā ne, kuenta iña nchú'ün é kanakuā'a ñā ñā'a san. ²⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Xu'ú ne, kaka'an ntaá u mé'ñū ñā'a san un nti'i kue'en dú'va ñā. Nguentúvi tsi nakuā'á u ñā má vi'í mí ntánataká nuu ñā Israeé san ne, ini ukún ka'nu sán di. Nté uun nuu i ñā ni ká'an xu'ú u. ²¹ ¿Nté kui mií ú katsix'e'e ntu ntō ko? Tsix'e'e nto ñā'a san, ñā téku i nté o kaka'án u. Divi ñā ini ñā nee iña é kaka'án u —ka'an Jesuu.

²² Dá kakā'an ñā sá'a ne, uun ñā'a ñā ntáde kuenta xúkūn sán, ñā ntitsi etsin ne, xé'e nuu ñā vinuu Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Nté kui kuan ntū ó kanantiko kōón kaka'an ni dütu ñá odo nūú san? —ka'an ñā.

²³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—Tē ñā vá'a o kaka'án u ne, ká'an nto nee iña é ñā vá'a ó san ni. Ntá tsi te vā'á o kaka'án u ne, ¿nté kui xé'e nuu ntun vinuú ko kuan? —ka'an ñā.

²⁴ Kí'ni kutu ñā ñā kidaá né, dá táxnūu Anaá san ñā mí tuví dutu ñá odo nūu, ñá nani Caífaa.

Dá kakā'an xtúku Pedru tsi ñá ini ñá Jesuu
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Da nñ ntitsi Pedru, katúni ñā nchú'un kán ne, kaka'an ñá'a san ni ñā:

—¿Vá ñā ntu te divín é ntini'in ñā tsikán di? —ka'an ñā.

Ntá tsi divi ñā ne, kaka'an ñā:

—Ñā'á ni san, ñá te xū'u —ka'an ñā.

²⁶ Kidáa ne, uun ñā'a ñā ntáde tsiñu iña dütu ñá odo nūú san, ñavi'i ñā e é'nte Pedru ló'xo í ne, kaka'an ñá ni ñā:

—¿Vá ñā ntu te divín é ini ú o ni ñā má utun tatá kán? —ka'an ñā.

²⁷ Ntá tsi Pedrú ne, kaka'an xtúku ñā tsi ñá ini ñá ñā ne, ura dú'va tsi i kána lí'xí san.

Dá ntísi mé'ñú Jesuu nuu Pílatu
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Kidáa né, ntáka ñā nú vi'í Caífaá ne, dá kueni'i ñā Jéssu iní vi'í mé'ñú ñā ñuú Roma. Dā ve vé'xi katúvi. Ñā Israeé san ne, ñā dí ni kí'ví ñā iní vi'í mé'ñú san vata koo é ñā naxe'é ñā nta'a ñā. Tsi te kuan kōo ne, ñā kúvi ká'xí ñā viko san. ²⁹ Dukuán né, ntíi Pilatu nu kí'i kán, kaka'an ñā:

—¿Neé ntú nuu i ntátsi'i kuétsi nto ñā sá'a? —ka'an ñā.

³⁰ Nantíko kōó ñá, ntáka'an ñá ni ñā:

—Tē dí ñā kini kaa ñā ne, ñā ntádā ntí ñā kuenta ntá'a nto —ka'an ñā.

³¹ Kidáa ne, kaka'an Pílatu ni ñā:

—Kue'én ni'i nto ñá ni. Kada kú've ntó iña ñá kuenta iñá lei mí ntō —ka'an ñā.

Ntá tsi ñā Israeé san ne, ntáka'an ñá ni ñā:

—Dōo xii kaá te nti'i kue'e nti doxi'i dá xóo ká ñā'a —ka'an ñā.

³² Dukuan ó kúvi vatá ó kaka'an Jéssu nté koo kúvi tē xi'i ñā. ³³ Kidáa ne, kúnt'ví xtuku Pilatu iní vi'í mé'ñú san, dá kána ñā Jesuu, kátsix'e'e ñā ñā:

—¿Vá divin ntūn é Rei iña ñá Israeé? —ka'an ñā.

³⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñā:

—¿Vá kuénta iña mií ntú nto é kuán ó kaka'an ntó san ne, o dē xé tuku ñā'a san kaka'an ñá ni ntō? —ka'an ñā.

³⁵ Nantíko kōó Pilatu, kaká'an ñā:

—¿Vá ña Israee ntú u? Ña ñuuú mii o nī tó'ō dutú san ne, ñivi ñā ntáda ña o kuenta ntá'a ko. ¿Neé ntu den? —ka'an Pilatú san.

³⁶ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā:

—Ñā te ñuxiví sa kade ú rei. Tē dí ñuxiví sa kade kù've u ne, nté du'xen víi ñā ntáde tsiñu iñá ko vata koo é xoxo ntada í ko kuenta ntá'a ña Israee san; ntá tsi ña te i'a káde kù've u —ka'an ñā.

³⁷ Kaka'an Pilatu ni ña kidaā:

—¿Vá dukuan ntú é rei ntí'xen? —ka'an ñā.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā ni ñā:

—Mii nto kaka'an nto é rei u. E ñivi tsiñu káku u. Dukuān ne, vé'xí ú ñuxiví sa vata koo é ká'án u nee iña é nuu é ntaā i. Xoo é ntio i é nuu é ntaā i ne, katekú ñā é kaka'án u —ka'an ñā.

³⁸ Tsixe'e Pilatu ña kidaā:

—¿Nee iñá ntu é nuu é ntaā í kuan? —ka'an ñā.

*Dā ntúvi Jesuu kuénta é kuví ñā
(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)*

Dā kúvi tsixe'e ña sá'á ne, kii xtuku ñā, kaka'an ñā nī ña Israee san:

—Nté uun kuétsi ña sá'á ña kánani'í ko. ³⁹ Ntá tsi nto'ó ne, vatā xkoó ini nto é nantii ú uun ña'a ña nuu kutú mé'ñū viko sá ne, ¿ntio ntu nto é nantii ú Rei iña ña Israee? —ka'an Pilatu.

⁴⁰ Un ntí' ntí' tsi ña'a san káchu'u ñā, ntáka'an ñā:

—¡Ñá te ña tsikan nantii ntó ñā, tsí Barabaá san! —ka'an ñā.

Barabaá san ne, ña kae'ní ña'a.

19

¹ Kidáá né, kí'i Pilatú san Jesuú ne, da táxnū ñā é natīnuu ñā ña xo'o ume.

² Sntadún san ne, de vá'a ña le'e e kúvi ntuku iñu, da xntéku ña ñā diki Jesuú ne, da xnú ña ña doo tīnta. ³ Xée étsin ña mí ntísi ña ne, da ntáka'an ñā ni ñā:

—¡Ntiusi ntó, Rei iña ñā Israee! —ka'an ñā, dá kátu nuu ña vīnuu ñā.

⁴ Kíi xtuku Pilatú san ne, kaka'an ñā ni ñā'a san:

—Un kaa ña sá'a é nantii ú ña nuu nto vata koo é na kūtuni nto tsí ña ni naní'i ko nté uun kuétsi ñā —ka'an ñā.

⁵ Kidáá ne, ntii Jesuu é ntéku le'e iñu san diki ñā ne, nuu ña doo tīntá san.

Kaka'an Pilatú san ni ñā'a san:

—¡Un kaa ñatíi sa'a! —ka'an ñā.

⁶ Dá ini tó'ō dutú san nī ñā ntáde kuenta xúkūn sán ne, un tsi ntákachu'u ñā ntáka'an ñā:

—¡Na nākuntée ña ntiká krusi! ¡Na nākuntée ña ntiká krusi! —ka'an ñā.

Kidáá ne, kaka'an Pilatú san ni ñā:

—Ku'e'en ni'i mii nto ñā ni, dá naxntee ntó ña ntiká krusi kan. Tsí xu'ú ka'án u ne, ña túvi nee kuétsi ñā —ka'an ñā.

⁷ Dā nantíko kōó ña Israee san, ntáka'an ñā ni ñā:

—Lei iñá nti ne, kaka'an tsí da mii é kuví ñā, tsí dotó tsí kaka'an ñā é I'xá Xuva ko ñā —ka'an ñā.

⁸ Dā téku Pilatú san sá'a ne, díi ka ū'vi xtúku ñā. ⁹ Kúntí'ví xtuku ña ini ví'i me'ñū san ne, dá kaká'an ñā ni Jesuu:

—¿Mí'i ntu ñūu vé'xin? —ka'an ñā.

Ntá tsi Jesuú ne, ñā ni ká'an kue'en ñā. ¹⁰ Dukuān ne, kaka'an Pilatú san ni ñā:

—¿Nté kui ña kaká'an ntún nī ko? ¿Vá ña ntu inin tsí kuví víi u naxntee ú o ntiká krusí, o kuví nakāka xaa ú o? —ka'an ñā.

¹¹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā ni ñā:

—Ntē ña kuvi kadan kú'ven iñá ko tē ña te Xuva ko ni ta'xi ña o. Dukuān ne, dií ka iō kuetsí ña e ntáda kó kuenta ntá'a o —ka'an ña.

¹²Ntē ūra tsikán ne, ntukú nuu iní Pilatú san nté koo nantíi ña ña. Ntá tsi ña Israeé san ne, un tsi ntákachu'u ña ntáka'an ña:

—¡Te nantíi nto ña sá'a ne, ñá te vā'á tiin nto nī Cesa! tsí te xōo ñá'a é káka'an ña é rei ñá ne, kaka'an ntée ña Cesá san —ka'an ña.

¹³Dā téku Pilatu sá'a ne, nantíi ña Jéssu. Kídáa ne, nákutúví ña nú mesa ví'i me'ñu san mí nani Gábata, é káni tú'un Nú Xúu san é tú'un hébreu. ¹⁴Dā ká'ñu ntúví sispres víkó san ne, kaka'an Pilatú san nī ña Israeé san:

—¡Un kaa rei nto! —ka'an ña.

¹⁵Ntá tsi un tsi ntákachu'u ña'a san ntáka'an ña:

—¡Ku'e'en ni'i ntó ña! ¡Ku'e'en ni'i ntó ña! ¡Dá naxntee ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ñá'a san.

Kaka'an xtúku Pilatú san ni ñá'a san:

—¡Vá naxntee ntú u rei nto ntiká krusi kan? —ka'an ña.

Nántiko kōo tó'ō dutú san, ntáka'an ña:

—Xoxó ka xtúku é rei nti, tsí da mii tsí Cesá san —ka'an ña.

¹⁶Kídáa né, ntáda kuenta Pilatú san Jéssu é na naxntee ñá ña ntiká krusi kan. Tñin ña ña né, dá kue'en ni'i ña ña.

Dā nakuntée Jéssu ntiká krusi

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷Ntíi Jéssu, ntéku dokó ña krusi ña, kue'en ña ní nani Gōlgota é káni tú'un Xkidíki Ntáxi kán é tú'un hébreu. ¹⁸Ikán náxntee ñá ña ntiká krusi san ni ūvi ñá'a ka ñatíi. Uun ña ntee ña diñi kua'a ña ne, uun ña ntee ña diñi datsín ña. Jéssu ne, nuu mé'ñu ña. ¹⁹Pilatú san ne, táxnūu ña kuvá'a ta'vi rkunū é kuntéé díki krusi san é káka'an: “Jéssu, ñá ñuú Nazaree, Rei iña ñá Israeé”, ka'an.

²⁰Dōo titín ña Israeé san naku'á ña tú'un sa'á, tsí mi náxntee ñá Jéssu ntiká krusi ne, etsin ñuú ka'nu. Úni tú'un san uve na'a: tú'un hébreu, latiín, ni tú'un griegu di. ²¹Tó'ó dutu iña ñá Israeé san ne, ntáka'an ñá ni Pilatú san:

—Ñá ku xntee nto: “Rei iña ñá Israeé”. Dií ka vá'á ó te xntee nto: “Ñá é káka'an é Rei iña ñá Israeé” —ka'an ña.

²²Ntá tsi Pilatú san ne, nántiko koō ñá, kaka'an ña:

—Ē xntee na'a ú ne, é kuan tsí koo —ka'an ña.

²³Dā kúví náxntee sntadún san Jéssu ntiká krusi san ne, kí'i ña doo ñá ne, dá kátsin dava ña kimi ta'vi. Uun ta'vi uun ta'vi ni'i ñá xe un xé un ña. Dā kí'i ña du'nu kani ñá di, ntá tsi du'nu ñá ne, kantāa tsi nte dukun i un tsi nte xú'u i; ña ntúví mí'i xí'i ta'an. ²⁴Dukuān ne, sntadún san ne, ntáka'an ñá ni tá'an ña:

—Ñá nakatsin o sá'a; dií ka vá'á ó te nadíki ó xoo e ní'i i —ka'an ña.

Kuan ó dé ña vata koo é kuntaa vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Kátsin dava ña doó ko. Nadíki ña xoo é ní'i i dú'nú ko”, ka'an. Kuān o dé sntadún san.

²⁵Dí'i Jéssu ni ta'an dí'i ña, María, ñadí'i Cliofa, ni María Madālená ne, ntáñi etsin ña nú krusi san mí ntée Jéssu. ²⁶Dā íni Jéssu dí'i ña ni ña ntini'i ñá, ña e dóo kuinima ñá ne, kaka'an ñá ni dí'i ña:

—Nakunúu nta'a nto í'xá nto dan —ka'an ña.

²⁷Dá kakā'an xtúku ña ni ña ntini'i ña:

—Nakunúun nta'an dí'i ó dan —ka'an ña.

Nté ntúvi tsikán ne, nákunuu nta'a ña ntini'i ñá sán dí'i Jéssu.

Dā xi'i Jéssu

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸Dā kúví sá'a ne, íni Jéssu tsi é kuntaa ntí'i vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō ne, kaka'an ña:

—Kaitsí ko ntute —ka'an ña.

²⁹ Ikān tuví uun kídí ntídi ía ne, xnuu nto'o ña uun ti'nti dóo ne, dā xntídō ñá diki chñn ne, da xni'ni ña xu'u ña. ³⁰ Dā kúvi xí'í ña ntídi ía sán ne, kaka'an ña:

—É kũntaa ntí'í ve —ka'an ña.

Kidáa né, nāxka'nu ntei ña diki ñá ne, xí'í ña.

Dā í'xi nūu uun sntadún san káa má xkántika Jesuu

³¹ Ntuvi sá'a ne, ntuví é koo tu've iña víko ka'nu san. Ña Israeé ne, ña ni ntío ña é kũve ka kũñu ña ntíká krusi ntuví dá iō dá'na, tsi dóo ka'nu ntuví tsikan. Dukuān ne, kaka'an ñá ni Pilatú san te kuē'é ña itsi é ka'nu ña xkidá'nta ña uve ntíká krusi san vata koo é na kúvi kantí'í ño ne, dá kúvi nanuu ntee ña ña ntíká krusi. ³² Kidáa ne, kué'en sntadún san, kuka'nu ña xíkí dá'nta ña ata iko díñi Jesuú san. ³³ Ntá tsi dá xee étsin ña mí rkāa ntee Jesuú ne, kũtuni ña tsi é xí'í ña. Dukuān ne, ñá ni e'nu ña xiki dá'nta ña.

³⁴ Ntá tsi uun ña'a sntadún san ne, i'xi nūu ña káa ña má xkántika Jēsuú ne, ura tsi i kíi niñi ni ntute. ³⁵ Xu'u é kantaa ú ni nto sá'a ne, íni u nee iña kúvi. Kaka'an ntáa ú ni ntō vata koo é na kuñti'xe nto di, tsí íni u tsi nuu é ntaa i é kāká'an u. ³⁶ É un ntí'í nūu i sá'a kúvi vata koo é kũntaa vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Nté uun xiki ña ña ni tá'nu”, ka'an. ³⁷ Uun ká xtuku nuu i kaká'an tú'un Xuva kō di: “Kiní ña'a san ña é i'xi nūu ña káa kũñu ña”, ka'an.

Dā intú'xi Jesuu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Dā ita ntí'xin kúvi sá'a ne, vé'xi uun ña'a, ñá nani Jōsee, ña ñuú Arimatea. Kuñti'xe xu'ū ña Jesuu tsi da xé ũ'ví ña ña Israeé san. Divi ña íkan ñá nta'a Pilatú san te kuē'é ña itsi é nakí'í ña kũñu Jēsuu. Pilatú san ne, xé'e ña itsi é kuān koo ví ña. Kidáa ne, ixnakí'í ña kũñu Jēsuú ne, dá kue'en ni'í ña. ³⁹ Ikan tsi xee Nicodemu, ña é ñe'e é niñu, ixka'an ñá ni Jēsuu, ódo ña vata oko u'xi kílū cho'o vídín é kadāka dú'xe utun ni ũ'xen xaví san. ⁴⁰ Ntuví ña náki'í ña Jesuú ne, dá náxtinuu ñá ña doo kui'xin e xntá'a ña u'xen cho'ó san vatá xkoó ini ñá Israeé san. ⁴¹ Mí nāxnteé ñá Jesuu ntíká krusí san ne, íkan étsin má utun tata. Ikān tuví uun ña ña xēe mí é vāta xoxo kunuu ntú'xi í. ⁴² Ikan tsi xnuu ntú'xi ña Jesuu, tsi íkan étsin tuví ña ña san, tsí da xé kuenta iña i é kāxio tú've víko iña ñá Israeé san.

20

Dā ntóto Jesuu

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Ntuví dá nakí'í vité san ne, ntíkín nī'ni ká kue'en María Madālena nú ña ña kán. Dā íto ña ne, íni ña tsi e xío tuví xuu é katāvi nūu xu'u ña ña san.

² Kaxkainu ña kue'en ña mí ntoo Simuun Pedru ni ña ntíní'í ña, ña e dóo kuinima Jēsuu. Kaka'an ñá ni ña:

—É nātavá ña Mastru ko nú ña ña ña kán né, ntē ñá íni o mí'í kũnaxnú ña ña —ka'an Mariá san.

³ Kidáa né, kíi Pedru ni ña ntíní'í ña, ña uun san, kue'en ñá nú ña ña kán.

⁴ Ntuví ñá koo da ntaínu ña kue'en ña, ntá tsi díí ka inú ka ña é ña uun san. Dí'na ña xee ña nú ña ña san. ⁵ Nāxkā'nu ntei ña diki ña, íto ni'ni ña íni ña ña sán ne, íni ña doó san, ntá tsi ña ni kí'vi ña. ⁶ Kidáa ne, xēe Simuun Pedru san ne, dá kukí'vi ña íni ña ña sán ne, íkan íni ña doó san. ⁷ Ta'vi dóo é ítinuu diki Jēsuú ne, ñá te tūví dadíi ká ni dōo ka'nú san, tsí e xío tuví kata'nu va'a. ⁸ Kidáa ne, kúkí'vi ña uun ña'a sán di, ña é xee dí'na nú ña ña sán ne, dá íni ña ne, kuñti'xe

ña. ⁹ Ntá tsi vata ká'ín diki ña é uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō tsí da mií é ntoto ña tē xi'í ña. ¹⁰ Kidáa né, ntiko kōó ña ntini'í ñā, kunú'u ña nú vi'í ña kán.

Dā ntii díto Jesuu núu María Madālena
(Mr. 16:9-11)

¹¹ Ntá tsi Mariā sán ne, ntítsi ña diñi ñāñā san, kaéku ña. Kuan tsí ó kaeku ña, náxkā'nu nteí ña diki ña, íto ni'ni ña iní ñāñā sán ne, ¹² íni ña uvi ña'a ánje san é ñu'u ña doo kui'xin. Ntoo ña nú xuu mí intéku kúñu Jēsuu. Uun ña'a ña tuví ña diki ñāñā sán ne, uun ña'a ña tuví ña xe'e i kan. ¹³ Tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui kaekun ntun, ñadī'í? —ka'an ña.

—Tsí kue'en ni'í ña Mastru kó ne, ntē ñā iní u mí'í xnúu ña ña —ka'an ñā ni ñā.

¹⁴ Dā ve tsi kaka'an ña sá'a ne, xkokóto ñā ne, ikan tsí íni ña Jesuu ntítsi ña, ntá tsi ña ni iní ña te divi Jēsuu. ¹⁵ Jesuú ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Nté kui kaekun ntun, ñadī'í? ¿Xoó ña'a ntu kanantukūn? —ka'an ña.

Ña kaito ntodo útun tatá san, kuíni Mariā sán ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Te divi nto kué'en ni'í ntó ña ne, ká'an nto ní ko mí'í náxnúu nto ñā vata koo é ká'ín u, kínaki'í u ña —ka'an ña.

¹⁶ Dá kakā'an Jēsuu ni ñā:

—¡Mariā! —ka'an ña.

Dā xkókoto ña, kaka'an ñā ni ña tū'un hébreu san:

—¡Rabuni! (é kāni tú'un Mastru) —ka'an ña.

¹⁷ Dá kakā'an Jēsuu ni ñā:

—Ñā kū dí tñn nta'an ko, tsí vata ntāa u mí tuví Uvā ko. Ntá tsi kué'en mí ntántoo ení ko ne, ká'an ni ñā tsí ntaa u mí tuví Uvā ko, é divi ña Uva ntó dí, tsí uun tsi Xuva ko ni ntó —ka'an ña.

¹⁸ Kidáa ne, kué'en Māría Madālená san, kuka'an ñā ni ña ntini'í ñā:

—¡É iní u Mastru kó ve! —ka'an ña.

Kidáa ne, ntaa ña ni ña tū'un é kākā'an Jēsuu ni ña.

Dā ntii díto Jesuu mí ntántoo ña ntini'í ñā
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Dā kuáa divi tsi ntūvi é kuvi uun vité san ne, kantí'u tsí xi'í san mí ntoo ña ntini'í ñā, tsí da xe ntaú'vi ñā ña Israeé san. Ikan tsí kúki'vi Jēsuu, ntítsi ña mé'ñu ña kán ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto —ka'an ña.

²⁰ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, náñē'e ñā ña nta'a ña ni xkintika ñā. Nñā tē nté kaa naku'un díni nima ñā ntini'í ñā da iní ña Jēsuu. ²¹ Kidáa ne, kaka'an xtúku Jēsuu ni ñā:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto. Vata ó táxnúu Uvā kó ko ne, kuan koo taxnúu ú nto dí —ka'an ña.

²² Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, tñ'vi nteē ñā ña, kaka'an ñā:

—Nakí'í nto Espíritū Sántū san. ²³ Da xōó ka ña'a é káda ka'nu iní nto ni ña kuétsi ña ne, é ntñ'í kuétsi ñā. Ntá tsi da xōó ka ña'a é ña kada ka'nú iní nto ni ña kuétsi ña ne, é kuan tsí koo kuétsi ñā —ka'an ña.

Dā iní Tumaá e ntóto Jesuu

²⁴ Ntá tsi Tumaá san, uun ña'a ña é kuvi uxuvi ñā'a ña ntini'í ñā, ña e ntántēe I'xa Uví ne, xóxó ña da ntii díto Jēsuu. ²⁵ Ntá tsi ntáka'an ñā ntini'í ñā, ña nguú san ni ñā:

—É iní nti Mastru kó ve —ka'an ña.

Ntá tsi Tumaá san ne, kaka'an ñā ni ñā:

—¿Vá ntāa ntu? Tē ña kiní u mí dūku tsikí san nta'a ña, tē ña naki'ví u rkinta'á ko mí dūkú san ne, o tē ña naki'ví u nta'a ko mí kanúu xkintika ña dí ne, ña kúvi kuinti'xe ko —ka'an ña.

²⁶ Dā kúvi ũna ntúvi ne, ntoo xtuku ña ntini'i ña má vi'i kán né, ikān tuví Tumaá san di. Kanti'u tsi xi'i ntóo ña, ntá tsi xee xtúku Jesuu, ntítsi ña mé'ñu ña, kaka'an ña:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto —ka'an ña.

²⁷ Kidáa ne, kaka'an ña ni Tūmaá san:

—Nakí'vín rkinta'a o i'a ne, koton nta'a kó san ve. Tā'xin nta'a o, dá nakí'vín xkintikā kó san. Nā ku kuān nte dó'on; na kuinti'xe o ko —ka'an ña.

²⁸ Nantíko kóo Tumaá san, kaka'an ña ni ña:

—¡Tó'ó mi ko! ¡Xuva nti'xe ko! —ka'an ña.

²⁹ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Vi'i a vé ne, kakuinti'xe o tsi dá xe ínin ko. Ntá tsi jnté kui va'á ña'a, ña é kakuinti'xe i kó kuān te vata kiní ña ko! —ka'an ña.

Nuu i é de vá'a ña tutú sa'a

³⁰ Nā te da díí ka nuu i é idé Jesuu núu ña ntini'i ña é ña ni úve na'a tutú sa'a. ³¹ Ntá tsi nuu i sá'a ũve na'a vata koo é kuinti'xe nto tsi Jesuu ne, divi ña é táxnuu Xuva ko ña né, divi ña é I'xá Xuva ko ña di. Te kuinti'xe nto ña ne, ní'i nto ntuví vā'á ña ntó kuenta ña ña.

21

Dā ntii díto Jesuu núu ũ'xe ñá'a ña ntini'i ña

¹ Dā rkontúvi e kúvi sá'a ntii díto Jesuu mí ntoo ña ntini'i ña etsin nu míni ká'nu é nani Tiberia. Sá'á kúvi da ntii díto ña.

² Ikān ntoo dadí Simuun Pedrú san ni Tūmaa, ña e ntántēe I'xa Uví, ni Natanāee, ña vé'xi ñuú Canaa é káduku ntēe ñuú Galilea, ni ntuvi i'xá Zebedeu, ni úvi ka xtúku ña ntini'i Jesús. ³ Simuun Pedrú san kaka'an ña ni ña:

—Xu'ú ne, tsáká kitáva u —ka'an ña.

Ntáka'an ña ni ña:

—Kí'm ntí ni ntó di —ka'an ña.

Kué'en ña, ñu'ú ña tun ntóo san. Ntá tsi niñu tsikán ne, nté uun tsákā ña ni tavá ña. ⁴ Ntá tsi dá ve'xi túvi ne, ikān ntii díto Jesuu, ntítsi ña díñi ntute san. Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ña ni íni ná te divi Jesús. ⁵ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Ō dá', ¿vāta ntu ní'i nto tsáká san? —ka'an ña.

—Vātā —ka'an ña.

⁶ Jesuu ne, kaka'an ña ni ña:

—Nakuítá nuu nto xunu nto díñi kuá'a nto sán ne, ikan ní'i ntó ti —ka'an ña.

Kuān o dé nti'xe ña ne, nté ña ni kúvi natavá ka ña xunu san e dóo ñu'u tsitu kué'en tsáká san. ⁷ Ña ntini'i ña, ña e dóo kuinima Jesús ne, kaka'an ña ni Pedrú san:

—¡Diví mastru kó ña! —ka'an ña.

Dā ve tsi téku Pedrú san é divi Tó'o ña ne, nákunū ña du'nu ña, tsi kantí ña nuu ña, dá entíta ña iní ntute san. ⁸ Da ñi vé'xi ña nguii sán iní tun ntóo san, ntáñu'u ña taraxá san é ñu'u tsitu tsákā san. Nā te nté sa ikā ñu'u ña nú ntúte san; ío te ũun sientu métrū. ⁹ Dā núu ña tun ntóo san nú ñuti kán ne, ikān íni ña é kai'xi ngíñu'u, nteku ítan tsáká san ni tañú'u san. ¹⁰ Kaka'an Jesús ni ña:

—Na kí'xi nto uvi a tsáká, kiti dá ve táva nto san —ka'an ña.

¹¹ Kūxee xtuku Simuun Pedrú san iní tun ntóo san ne, kanañu'u ña taraxá san ñu'u kán. Uun íto tsi ñu'u tsitu kué'en taraxá san tsáká na'nu nti'i, uun

sientu uvi díko uxuni ti. Kuān te dóo kue'e tí ne, ntē ña ni ntatsin táraxá san.

¹² Kaka'an Jéssu ni ña:

—Kixká'xi nto kuenta teváa —ka'an ña.

Kidáa ne, nté uun ña'a ña ña ni kene iní ña tsix'e'e ña ña xoo ñá'a ña, tsí da xé ini ña tsí divi nti'xe ña é Tó'o ña. ¹³ Xée ètsin Jesuú ne, dá nánuu ntá'a ña tañú'u sán, xe'é ña ña. Kuan tsí o dé ña nī tsákā sán di.

¹⁴ E sá'a kúvi uní íto e ntii díto Jéssu núu ñá ntini'i ña dá ntóto ña é xi'i ña.

Kaka'an Jéssu ni Símuun Pedru

¹⁵ Dá kúvi é'xi ña ne, kaka'an Jéssu ni Símuun Pedru:

—Símuun, í'xá Juuan, ¿vá dií dií ka ntu kakuinima ó ko é sá'a? —ka'an ña.

Kaka'án Pedru ni ña:

—Ini ntú ku nto, Mastru, tsí ntio kó nto —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—Ku'é'en é ká'xi a le'ntú ko sán ni —ka'an ña.

¹⁶ É kúvi uvi íto tsix'e'e Jéssu ña:

—Símuun, í'xá Juuan, ¿kakuinima ntú o ko? —ka'an ña.

Kaka'an ñá ni ña:

—Nuu é ntaā i, Mastru. Ini nto tsí ntio kó nto —ka'an ña.

Kaka'an Jéssu ni ña:

—Kuenta vín le'ntú ko sán ni —ka'an ña.

¹⁷ É kúvi uní íto tsix'e'e xtuku ña ña:

—Símuun, í'xá Juuan, ¿ntio ntu o ko? —ka'an ña.

Pedru san ne, dōo u'vi kúvi ña é uní íto tsix'e'e ña ña tē ntío ña ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Mastru, divi nto ini nto é un ntí'í. Divi nto ini nto tsí ntio kó nto —ka'án Pedru san.

Kaka'an Jéssu ni ña kídáa:

—Ku'é'en é na ká'xi le'ntú ko sán ni. ¹⁸ Nuu é ntaā i é káka'án u ni ō. Dá kúvin ñatí kuetsi ne, nákunūun du'nu o dá ká'in da mí'i ka mí'ntio o. Ntá tsi tē kuátān ne, kóo da nakāan ntá'a o ne, tuku ña'a naxnúu ña o du'nu ó ne, dá ká'in ni'i ña o mí'i ña ntío o é ká'in.

¹⁹ Kuan ō ka'an Jéssu vata koo é kūtuní Pedru nté koo kúvi tē xi'i ña, vata koo é ká'an ñá'a tsí dóo ka'nu Xuva kō. Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña:

—¡Kuntikín ko! —ka'an ña.

Uun ña'a ña ntini'i Jéssu, ña e dóo kuinima ña

²⁰ Dá xkókoto Pedru ata ñá ne, iní ña tsí kantikín ña uun ña'a ña, ña e dóo kuinima Jéssu, ña e itúvi diñi ña da é'xi dadú ña da kúvi viko san, ña é tsix'e'e xoo ñá'a é díko i ña. ²¹ Dá ini Pedru ñá ne, katsix'e'e ña Jéssu:

—Ña sá'a ne, ¿nté ntu koo kúvi ña? —ka'an ña.

²² Kaka'an Jéssu ni ña:

—Tē ntio ko é kutuví ñá da nté nainu xtúku ú ne, ¿vá neē ntú kuenta iña o? ¡Divín né, kuntikín ko! —ka'an ña.

²³ Dukuān ne, kuiní ña ntákuinti'xe i san tsí ña kúvi nti'xe ña tsikan. Ntá tsi ña te ni ká'an Jéssu e ña te kúvi ña. Da mii tsí é káka'an ña: “¿Vá neē ntú kuenta iña ó te ntio ko é kutuví ka ña dá nté nainu xtúku u?” kuan ō ka'an ña.

²⁴ Divi ña ntini'i Jéssu, ña tsikán ne, divi ú xu'u é kantaa ú ni ntō nee iña e íni u. Xu'u tée na'a u tú'ūn sa'a. Ini o tsi nuu é ntaā i é káka'án u.

²⁵ Jesuú ne, dií ka títin ka nuu i é idé ña di. Tē dí ni ūve na'a un ntí' ntí sá'a ne, á te ntē ña xee tá'an ñuxiví sa é kuntōo tutu é ūve na'a kaka'an iña ña.

Nté ǒ dé tsiñu pustru Xúva kō

Dā ntántétu pustrú san Espíritū Sántū

¹ Xu'ú é Lucá u ne, táxnūú u tutú nta'a nto, Teófilu. Tutú é dé va'á di'ná u ne, ntaa ú ni nto un nti'í é edé Jesuu, ni un nti'í é nakuá'a ña ña'a nté ntúvi dá eni ntu'u ñā ² da nté ntúvi é kúntáa ña e dukún kán. Di'na dá kúntáa ña e dukún kán né, dé kú'vé ñá uxuvi ñá'a, ña é víí pustru iña ña ne, nánē'e ñá ña nté koo víí ña. Tsí xe'e Espíritū Sántū é kútuni ña nté koo ka'an ñá ni ñā. ³ Kidáá ne, xí'i ñā ntiká krusi. Ntá tsi da rkontúvi é xi'i ñá ne, mii ñā ntii díto ña mí ntoo pustru ña. Dōó ki'in itō ntii díto ká ña da nté xee tá'an uvi díko ntuvi. Dōó kue'e edé ña vata koo é kuñti'xe pustru ña tsí ntoto nti'xe ña ne, kaka'an ñá ni ñā iña mí kadē kú'vé Xuva kō.

⁴ Dā intóo dadii ká ña ni pustru ñá ne, kaka'an ñá ni ñā é ña ku ntaka ña ñuú Jerusalem.

—Kuntétu ntó i'a da nté ni'i nto é káka'an Úvā kó, vata ǒ ka'án u ni nto kídaā.

⁵ É ñi nto tsí Juaán ne, ntute nakutsi ntúte ña kō; ntá tsi ña kukuí ka dá nainu mí Espíritū Sántū san é kunū ñá nima nto —ka'an Jéssuu ni ña.

Dá kúntáa Jesuu é dukún kán

⁶ Ña náataká nuu ni Jéssú ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Veví ntu é nakáku ntó ñuú ña Israeé san? —ka'an ña.

⁷ Kidáá né, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ñā te ntó'o é káduku ntée nto é kútuni nto nee ntúvi víí Uvā kó nuu i é víí ña. Tsí kuenta iña mii ña é kade ña. ⁸ Ntá tsi te inuu Espíritū Sántū san é kunuu ña nima ntó ne, divi ña xntii ña ntó é ká'an ntó xoo ñá'a ú ni ña ntoo ñuú Jerusaleén san. Da kidáá né, kue'én ntó ñuú Judea ni ñuú Samaria ne, kuē'én ka nto dá kanii ñūxivi. Kue'én ntó, kuka'an ntódo nto ni ñā'a xoo ñá'a ú —ka'an ña.

⁹ Dā kúvi ka'an Jéssú ne, kúntáa ña e dukún kán. Mē'ñú viko nu'u kúntáa ña ne, ñá ni ñi ka pustru ñá ña. ¹⁰ Kuan tsí o ntáñi ña, ntaíto díto ña e dukún kán mí kúntáa ña ne, dá nēni ñá xee uvi ánje Xuva kō, ñu'u ña doo kui'xin.

¹¹ Ntáka'an ánje sán ni ñā:

—ǒ ñá ñuú Galilea, ¿nté kuān nté ntaíto díto ntu nto e dukún kán? Tsí divi tsi Jéssuu, ña é nakí'i Xuva kō né, vata tsí ǒ kúntáa ña e dukún ne, kuan tsí koo nainu xtúku ña ñūxivi a —ka'an ña.

Dá de kú've ñá Matia é nākunú ña naa Júda

¹² Kidáá ne, ntáka ña xuku é nani Ólivú san. Ntíko koó ñá, kunú'u ña ñuú Jerusalem é ña tuvi nté uun kilometru. ¹³ Dā náxee xtúku ña ne, kúxee ña má ví'i nínu kán. Divi ña ntoo sán ne: Pedru, ni Juaan, ni Sántiau, ni Ándree, ni Félipé, ni Túmaa, ni Bártulu, ni Máteu, ni túku Santiau, i'xá Alfeu, ni Símuun Zélate, ni Júda, ení Santiau. ¹⁴ Nguentúvi ntánataká nuu un nti'í nti'í ñá, ni ēni Jesuu, ni dí'i ña María, ni tuku ñadí'í di, é ntáka'an ntá'vi ña ni Xuva kō.

¹⁵ Uun ntuvi ne, náataká nuu vata te uun sientu oko ña'a, ña kuñti'xe i Jesuu. Kidáá ne, nákunútsi Pedru é ká'an ñá ni ña ne, kaka'an ña:

¹⁶ —Eni, é ñi nto tsi da mii é kuvi nee iña é káka'an Espíritū Sántū sán ne, nté ntúvi di'na xe'é ña tú'un é xntée na'a Davii iña Júda san. Tsi Júda sán ne, divi ñā é intéka ña ña'a é tññ ña Jesuu. ¹⁷ Divi ñā ne, dadii tsi pustru ntí ni ñā. ¹⁸ Ntá tsi é ñi nto nté ǒ kúvi ña. Tsi kí'i ña diu'un é díko ña Jéssú ne, ñii ñá uun itsi

ñu'u. Kidáa ne, kantei ña, ko'xó ña. Ntáta í'xi ña ne, uun ito tsi kíi nti'í ití ña ne, xí'í ña. ¹⁹ Těku ntíí ntíí ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleen, nté o kúvi ña. Dukuān né, íntántěé ñu'u san Aceldama, é káni tú'un Ñu'u Niñi. ²⁰ Kuān ó uve na'a libru é naní Salmu, kaka'an:
 Na kuiñi iXu vi'i ña ve;
 xōxó kuntōo ká i ikān,
 ka'an líbrú san. Xío ūve na'a túku, kaka'an:
 É túku ña'a nakunúu ña naa ña,
 é vii ñá tsiñu é edé ña,
 ka'an líbrú san.

²¹ I'a ntoo ña'a é dadíi tsi íka ntí ni ñā nguentúvi dá kátúvi Tó'o ko Jěsuu ní nti, ²² nté ntúvi dá itsi ntute ña nta'a Juaan un tsi da nté ntúvi é kúntáa ña vi'i antívi. É kántio ne, uun ña'a kuntee tá'an ña ntí é ntuvi nīi ntí uxuvi ñá'a nti é ntāda nta'a nti nee é íni ntí, é ká'án nti ni ñá'a tsi nuu é ntaā i e ntóto Jesuu dá xi'lj ña —ka'án Pedru.

²³ Kidáa ne, nakaxnúu ña úvi ña'a: uun ña'a, ñá nani Jōséé Barsabaa (Justo nání ña di), ni ūun ña'a, ñá nani Mātia. ²⁴ Ntáka'an ntá'v'í ña kídaa:
 —Xuva, ñivi ntó é íni nto nimá nti xe un xé un ntí ne, tá'xi ntó na kútuní nti xōo ñá'a é ntio nto ²⁵ é vii ñá pustru nto, é nakunúu ña naa Júda. Tsí Júdā ne, nákunāá ña tsiñu ña dá kuan o dé ña é kīni kaa, dá kuē'en ñá mí kadúku ntée ña —ka'an ña.

²⁶ Dā kúvi ka'an ntá'v'í ña ne, nadíki ñá te kīi xoo ñá'a é vii pustrú san. Dā kíi ne, dúku ntée Matíá san. Ura tsi i intee tá'an ña ni ū'xi íñ pustru, ñá nguíi san.

2

Dā ínūu Espíritū Sántū

¹ Dā xee tá'an ntuvi é kúvi viko iña ñá Israee, viko é nani Pentecōsteé ne, dadíi ntoo ntíí ntíí ña kuínti'xe i san. ² Dā néni ña uun káñu'u tsí nte e dukún kan, vatá ó te tátsin dóo ntii kainu ne, koó da kake'xen nī kava má vi'í mí ntoo ña. ³ Kidáa ne, ntíi dító ñu'u kai'xi. Kaxi'í nuu ñu'u san ñiki ña xe un xé un ña. ⁴ Kidáa ne, ínūu Espíritū Sántū san nima ñá ne, eni ntuvu ña ntáka'an ña é túku e túku tú'un, tsí xe'e Espíritū Sántū san é kúvi ka'an ña.

⁵ Ntuvi sá'á ne, xee ntíí ntíí tatá vi'í ña Israee, ña e dóo ntaínuu iní i Xuva kō. Dā mí'í ká ñuu vé'xi ña, xée ña ñuú Jerusaleen é vii ñá nchu'un Xuva kō.

⁶ Dā tékú ntíí ntíí ña'a san tsi dóo ntii kaka'an ñu'u ne, íkan tsí náta'ká nuu ntíí ntíí ña. Ña é da ve xée sán ne, é túku e túku tú'un ntáka'an ña. Koó dā kúdu'va ña da téku ña tú'un ña é ntáka'an ña kuínti'xe i san. ⁷ Koó dā kúdana iní ña ne, ntánatín ña ni tá'an ña, ntáka'an ña:

—¿Vá ña ntu te ña ñuú Galilea, ña kuān ó ntáka'an san? ⁸ ¿Nté kuí ntátekú ntu ko tú'un é ntáka'an ña, vata tsi tē dadíi tú'un ko ni ña? ⁹ Tsí xo'ó ne, é xío xío ñuu ko: ñuú Partia, ni ñuú Media, ni ñuú Elan, ni ñuú Mesopotamia, ni ñuú Judea, ni ñuú Capadocia, ni ñuú Puntu, ni ñuú Asia, ¹⁰ ni ñuú Frigia, ni ñuú Panfilia, ni ñuú Egító né, iō ñá ne, vé'xi ña un tsi nte ñuu África, é díi ka ikā é ñuú Cirene. I'a ntoo ña ñuú Romá di; iō ñá ne, ña Israee ña; iō ñá ne, dadíi tsi ntántikín ñá Xuva ko ní ña Israee. ¹¹ I'a ntoo ña ñuú Cretá di, ní ña ñuú Arabia. Ntá tsi un ntíí ntíí o ntáteku ko é ntántaa ña ni kō nté o de Xuva kō e dóo kaxntii ña kō né, ñivi tsi tú'un mii kō ntáka'an ña —ka'an ña.

¹² Koó dā kúdu'va ña nee iña é kákuvi ne, ntátsixe'e tá'an ña:

—¿Mí'í ntu vé'xi é kuan o ntáde ña'a san? —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi iō ñá ne, da ntáxkuntée ña, ntáka'an ña:

—Tē dóo ñu'u tsitū nima ña vínu xee —ka'an ña.

Nté ò ka'án Pedru ni ña'á san

¹⁴ Kídaā ne, ná kuntāñí dadíi Pedru ni pustru ñá u'xi ñin san é ká'an ñá ni ña'á sán ne, un ntii tsí kéne ña, kaka'an ñá ni ña:

—Un ntí'i kuē'en dú'va ntò, ña ñuú Judea ni ñá ñuú Jerusaleén ne, vi'a ve ne, kini vá'a nto é ka'án nti ni ntò. ¹⁵ Ña'a sá'á ne, ña te kí'vi ña. Ini nto tsí dá ve kaeku ñin teváa. ¹⁶ Ñá'á ni san, tsi sá'a ne, kakuvi vata ò ka'an Jóee dá ka'an ñá naa Xuva ko é úve na'a nté ntúvi di'na, kaka'an ña:

¹⁷ Te xēe tá'ān ntuvi é ntí'i ñuxiví ne, táxnūú u Espíritū Sántū ko

é kunūu ña nima ñá'a, ña ntoo dá kani ñūxivi.

Kídaā ne, ká'an i'xā ntó, te tíi, te ñadí'i, naá ko.

Na kuetsí sán ne, vata koo kuvi é nákueni na, kiní na é nāñe'é u na.

Ñatā sán ne, ñuu ení kán nañe'é u ña nté koo kuvi rkontuvi.

¹⁸ Ntúvi tsikán ne, taxnūú u Espíritū Sántū ko

é kunūu ña nima ñá ntáde tsiñu kuenta iñá ko, te tíi, te ñadí'i ñá ne, da kídaa ká'an ñá naá ko.

¹⁹ Ta'xi ú kuenta é dukún kán ne,

ñuxiví a kii niñí ne,

koko ñu'ú ne,

dóo kene u'me vata kaa viko nu'u.

²⁰ Kuneé ngantíi ne,

koko kuē'e kue'é xoo, vata ito niñi,

di'na tē xee tá'ān ntuvi é nañu Tó'o kō.

Kídaa ntúvi e dóo ka'nu, e dóo vá'a ò.

²¹ Dā xoó ka ña'a, ña é kaku ni'i i Tó'o kō ne,

nakáku ña,

ka'an Jóee san kídaa.

²² Un ntí'i kuē'en dú'va nto, ñatíi Israee, kini vá'a nto é ká'án nti ni ntò: Tsi Jesuu, ñá ñuú Nazaree ne, divi ña e dóo va'á ña ni Xuva kō. É Ini ntó tsí xe'é Xuva kō é kúvi víi ña nuu i e dóo na'nu mé'ñu ntó né, dóo kue'e kuénta tá'xi ña vata koo é na kūtuni nto tsí mii Xuva kō táxnūu ña ña. ²³ Ntá tsi dá ntúvi ña kuenta ntá'a nto, vata tsi ò dé kú'vé Xuva ko nté ntúvi di'na ne, divi ntó tñin nto ña ne, e'ni nto ña dá xe'é nto itsi é naxntee ñá kini ntáa san ña ntúkā krusi.

²⁴ Ntá tsi Xuva kō ne, nantóto ña ña dá xi'i ña. Ña ni kúvi víi doxi'í san ni ña.

²⁵ Tsi kuān ó uve na'a nte ntúvi di'na, kaka'án rei Davii kuénta iñá ña:

Ini u tsí ngentúvi katuví u ni Xuva kō.

Ñá kau'víi kue'én ko,

tsí divi ña kunuu mé'ñu kūnuu dava ña ko.

²⁶ Dukuān é nakūnuu díní nimá ko ne,

dóo díní ko, kaka'án u.

Nakutúvi vá'á kue'en kúñū ko,

²⁷ tsi ñá xtuví mii ntó nimá ko doxi'í kán;

nté ña ta'xi nto é tē'u kúñū ko,

tsí xu'u é i'xā nto e dóo va'á u.

²⁸ Divi ntó nañe'é ntó ko

nté koo ni'í ko ntuví va'á iñá ko.

Xu'ú ne, nakunúu díní kue'én nimá ko

é kutúvi dadíi ú ni ntò.

Kuan ò ka'an Dávii san kídaa.

²⁹ Éni, é Ini nto tsí xi'i úva ata ko Dávii ne, dá intú'xi ña. Tsi i'a tuvi dukuan ñá ña ña mii Intú'xi ña. ³⁰ Ntá tsi Davii ne, kaka'an ñá naa Xuva ko é kuān ò kaka'an ña. Ini ña tsi Xuva kō xe'é ña xu'u ña tsí uun i'xá ika ña kunūu naa ña é víi ñá rei iñá ko, xo'ò e ñá Israee o. ³¹ Dukuān né, vata tsí ò te nte dí'na

ini Davii nté koo kuvi ne, ka'an ña kuenta iña é ntoto Cristu dá xi'i ña, tsí ña kunuu mii nima ña mí ñu'u nima ñá xi'i; nté ña té'u kúñu ñá di. ³² Ne, kuan o kúvi nti'xe, tsí Xuva kō ne, nantoto ña Jesuu. Un ntií ntií nti é uxuvi ñá'a ntí, ntáde ntaá nti tsí iní nti tsí nuu é ntaā i é ntoto ña dá xi'i ña. ³³ Kidāā ne, kúntāa ña é kutuvi ñá nta'a kua'a Xuva kō é kada kú've ña, tsí dóo iō ñá é vii ña. Kidāā ne, táxnuu Xuva kō Espiritū Sántū sán, vatá ó kaka'an ñá nte dí'na ne, divi ñá kade ña é un nti'í é ntaíni nto nī é ntátekú nto é kákúvi vevii. ³⁴ Tsí ña te rei Davií san ña é kúntāa vi'í antívi, tsí mii Dávii kaká'an ña:

Kaka'an Xúva ko nī Tó'ō kó:

“Kutūvín diñi kua'a kó,

³⁵ dá nté kúvi vii nti'í ú nī ña ntaínchu'vi o”,

ka'an Xúva kō.

Kuan o ka'an Dávii kidaā.

³⁶ Na kūtuni ntií ntií ña Israeé san tsí nuu é ntaā i tsí divi Jēsuu, ña é náxnteé nto ntíkā krusí ne, divi ñá é nakaxnúu Xuva ko ñá é vii ñá Tó'ō kō, é vii ñá Cristu, ña é nakákú kō —ka'án Pedru ni ña.

³⁷ Dā téku ña'a san é kaka'an ñá ni ñá né, dóo u'vi kúvi ña. Tsix'e'e ñá Pedru ní pustru ñá nguú san:

—Ēni, ¿nté ntu koo vii nti é ntūvá'ā ntí ni Xuva ko vē? —ka'an ña.

³⁸ Kidāā ne, kaka'án Pedru ni ñá:

—Natu'vi nto kuétsi nto nta'a Xuva kō ne, kutsi ntute nto xé un xé un nto kuēnta iña Jēsuu, vata koo é kāda ka'nu iní Xuva ko kuétsi nto ne, ta'xi ña Espiritū Sántū é kunū ña nima nto. ³⁹ Tsi tá'xi Xuva ko xū'u ña é kuān koo vii ña ni ko ni i'xā kó, ni ūn ntií ntií ña'a, kuān te dóo ikā ntoo ña, da xōo ka ña'a e kána Xuva kō é kúvi ña iña ña —ka'an ña.

⁴⁰ Dōo na'a kaka'án Pedru ni ñá ne, dóo kue'e é kaka'an ñá ni ñá. Kax'e'e ña ña itsi, kaka'an ña:

—Kii nteé xio nto ña kini ntāa san ve —ka'an ña.

⁴¹ Dōo titín ña'a kuínti'xe ña é kaka'an ñá ne, itsi ntute ñá. Iō ñá te ūni míl ñá'a, ña é nakuvé ta'an ntuvi tsikan nī ña kuínti'xe i san. ⁴² Ña sá'a ne, dóo dé ntaa ña un nti'í é nañé'e pustrú san ña ne, dóo dé ntaa ña nataká nuu ña é kátsin dava ña tañú'u nī é ká'an ntá'vi ña ni Xuva kō di.

Ntuvi iña ña kuínti'xe i san dá iñi ntu'u é nataká nuu ña

⁴³ Xuva kō né, dóo xntíi ña pustrú san é vii ñá nuu i e dóo na'nu, e dóo titín kuenta xé'e ña. Ña'a sán ne, koo dá kúdu'va ña ne, dóo u'vi ña. ⁴⁴ Ña kuínti'xe i sán ne, dadii tsi ika ña ne, uun tsi nima ña. Kaxntii tā'an ñá ni da nēé ka é iō iña ña. ⁴⁵ Diko ña iña míi ña ne, dá náke'nté dava ña diu'un i, tsí'i ña nta'a ta'an ña xé un xé un ña vata kaa é kátaan núu ña. ⁴⁶ Utén utén nataká nuu ña iní ukún ka'nu kán ne, dadii é'xi ña nú vi'i ña kán, kátsin dava ña tañú'u. Dōo diní ñu'u nima ñá ne, nté ña ni de ná'nu ña ni tā'an ña. ⁴⁷ Da mii kué'en tsi é nānu'u ñá iní ña Xuva kō ne, dóo vá'a ka'an ñá'a san iña ña. Utén utén ne, dukuān ntákutitín ña'a, ña nakáku Xuva kō.

3

Dā ntúva'a ña xné'e

¹ Uun ntuvi ña ne, kué'en Pedru ní Juaan, kuntāa ña má ūkún ka'nu kán dá kaeku uni kuáa, ura i é ntáka'an ntá'vi ñá'a. ² Dā xee ña xi'i ūkún kán ne, iní ña é vēxní'i ña'a san uun ñátii, ña é natín di'in i nté dá káku. Utén utén kaxee ni'i ña ña ne, kaxtúvi nteé ñá ña xi'i ūkún kán, xi'i é naní E Dóo Va'a. Ikān xkutúvi ñá, kaikan ñá doméni nta'a ña ntáxee má ūkún kán. ³ Dā iní ña tsí vé'xi Pedru ní Juaan é k'í'vi ña má ūkún kán ne, íkan ñá diu'un doméni nta'a ña. ⁴ Pedru ní Juaan ne, i'to ña ña ne, kaka'án Pedrú san ni ñá:

—Koton nuú nti —ka'an ña.

⁵ Kidáá né, ĩto ñá nuu ña tē nee ku'éle ña ña, kuini ña. ⁶ Ntá tsi Pedrú ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ña túvi ku'elen tsí diu'ún ko. Ntá tsi ĩó iñá ko é tā'xi ú o: kuenta iña Jesúcristu, ña ñuú Nazaree, ká'an ú ni o: Nakuntítsin, kakan ve —ka'an Pedru.

⁷ Kidáá ne, ĩrkáa Pedru ntá'a ña é xntii ña ña nakuini ñá ne, ura tsí i ntuvá'a d'ín ña. ⁸ Koó dá kaentíta ntaa ña nakuntítsi ña ne, dá éni ntu'u ña kaika ña. Kúk'ví dadú ña ni Pedru ní Juan má úkún kán ne, koó dá kaentíta eninú ña kaika ña, kaka'an ñá e dóo ka'nu Xuva kō. ⁹ ĩní ntií ntií ña'a san é kaika ña, kananu'u ñá ini ña Xuva kō ne, ¹⁰ koó dá kúdu'va ña'a san dá ini ña é ntuvá'a ña, tsí ini ña é divi ña é kaitúvi ntee ña xi'í é naní E Dóo Va'á san é kaikán ñá doméni.

Dā ka'an ntódo Pedru Corído Salámuun kan

¹¹ Natií san ne, kuan tsí ó karkaa ña Pedru ní Juan, é ña ni ntío ña é nangāva ña ña. Un ntií ntií ña'a sán ne, koó dá kúdu'va ña ne, ntaínu ña, vé'xi ña mí ntoó ñá, uun itsi ini ukun kan mí é nani Corído Salámuun. ¹² Dā ĩni Pedru é vé'xi ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ō ñá Israee, ¿nté kui koo da ntákudu'va ntu nto é kuan o kúvi? ¿Nté kui kuān nte ntainté'a ntu nto nti? ¿Vá divi ntú nti kuvi idé nti é ntuvá'a ña sá'a? ¿Va dóo ntu ĩo nti é ntavá'a nti ña xné'e? Kuān te dóo ntaínuu ini nti Xuva kō ne, ¿vá kúvi ntu víi nti ntavá'a nti ña sá'a? ¹³ Ñá'a ni san, tsí Xuva kō, ña inúu ini uva ata ko Ábraan ni Ísaa ni Jácoó ne, divi ña de kú've ñá é mii i'xá ñá Jesuu kodó nuú ña. Divi ña é ntáda nto ña kuenta ntá'a ña tsíñu i. Dā ntío Pilatu é nangāva ña ña ne, divi ntō ne, ña ni ntío ntō. ¹⁴ Jesuú ne, dōo vá'a ña. Ña túvi nee kuetsi ña. Ntá tsi ña ni ntio nto é nangāva ña ña. Divi ntō ne, ĩkan ntō é nantii ña uun ña'a ñatii, ña é'ni ña'a. ¹⁵ Dukuan ó é'ni nto ña kata'xi ntuvi iña ko. Ntá tsi Xuva kō ne, nantóto ña ña. Nti'í ne, ini nti tsí nuu é ntaā i é kuan o kúvi. ¹⁶ Vevii ne, divi Jesuu kúvi idé ña é ntuvá'a ña sá'a, ña é kaini nto, tsí dá kaku ni'í ña Jesuú ne, nakunúu ntií ña. Tsí dá kuinti'xe ña Jesuú ne, kutii ña ntuvá'a vá'a ña, vata tsí o kaini ntó un nti'í ntō ve.

¹⁷ É ĩní u, ení, tsí divi nto ni ña odo nuú iña nto ne, ña ni ĩní ntó xoo ñá'a é Jesuu da é'ni nto ña. ¹⁸ Ntá tsi dukuan o dé ntaa Xuva kō é káka'an ña nté ntúvi di'na dá ntáka'an ñá ka'an naa ña é da mii é ntō'o Cristu, ña nakaxnúu ña. ¹⁹ Dukuan ne, nadama nto nima kini kaa nto ne, nakuní'í nto nima vá'a nto. Xnúu nto nima nto é káka'an Xúva kō, vata koo é nákate ña kuetsi ntō. Kidáá ne, ta'xi ña é nakunuu dín nima ntó ne, ²⁰ taxnuu ña Jesucristu, ña é nakaxnúu ña nte ntúvi di'na é kodo nuú ñá kuenta iña ko. ²¹ Vevii ne, da mii é kutuvi ñá vi'í antívi, kantétu ña dá nté xee tá'an ntuvi é ntáva'a xeé xtuku Xuva ko ñuxiví, vata o ntáka'an ñá ka'an naa Xuva ko, ña intóo nte e ná'a, dá xe'é Xuva kō é kútuni ña nté koo kuvi. ²² Tsí Muiseé ne, kaka'an ñá ni ñata kō, ña intóo kidaá: “Xuva kō né, taxnúu ña uun ña'a é divi tsi tátá ko, é ka'an ña naa ña, vata tsí o táxnuu ña ko. Kini va'a vá'a nto nee nti'í nti'í é ká'an ñá ni ntó, ²³ tsí te xoo ñá'a ña ntío ña kuinti'xe ña é káka'an ñá ne, kunaá ña. Kii ntee xio ta'an ña ña Israee”, ka'an Muiseé nte kidaá.

²⁴ Kuan o ka'an ntií ntií ña ka'an naa Xuva ko. Di'na Samuee, ni ún ntií ntií ña ka'an naa Xuva ko, ña é vé'xi ata ña, ntáka'an ntódo ña nté koo kuvi vevii. ²⁵ Xuva kō ne, xe'é ña xu'u ñá uva ata ntō, ña intóo di'na. Kuvi iña ntó di, tsí ntoo nto naa ña vevii. Tsí Xuva kō ne, kaka'an ñá ni Ábraan: “Kuenta iña i'xá nto ntuviko un ntií ntií ña'a, ña ntoo dá kaní ñuxiví”, ka'an ña. ²⁶ Dukuan né, dá táxnuu Xuva ko i'xá ña ne, di'na kuenta iña ntó táxnuu ña, vata koo é ntáviko ña nto, vata koo é nātu'vi nto kuetsi ntō —ka'an Pedru ni ña.

4

Dā ntāñi Pedru ní Juaan núu ña tsiñu i

¹ Pedru ní Juaán ne, ntáka'an dúkuan ña ni ñā'a san dá xee dutu iña ñá Israee, ni tó'ó sntadun iña úkūn ka'nu, nī ña saduceu. ² Dóó dutsi kuini ña nī Pedru ní Juaan, tsi ntánakuā'a ña ña'a san tsi nuu é ntaā i é ntoto xtuku o tē xi'i o, tsi ntoto Jesuu dá xi'i ña. ³ Kidāā né, tīn ña ña, tsú'un kutu ña ña vi'i utun. Uun ñúu ñú'u kutu ña, tsi é kuāa da tīn ña ña. ⁴ Ntá tsi dóo titin ña'a kuinti'xe ña da téku ña tú'un é kaka'an ña. Kidāā ne, xée tā'an te u'un miil ña'a kuinti'xe ña Jesuu, é da mii kué'en tsi ñatīi san ne, kaxio ñadī'i san di. ⁵ Utén sán ne, un ntīi ntīi ña odo núu iña ñá Israee san, ni ñata, nī mastru lei iña úkūn sán ne, nātáká nuu ña ñuú Jerusaleen, ⁶ ni dūtu, ñá odo núu, ña nani Anaá, ni ūn ntīi ntīi ñavi'i ña, ni Caifaa, ní Juaan, ni Aléjandrú di. ⁷ Kidāā né, kána ña Pedru ní Juaan é xntāñi me'ñū ñá ña, da tsixe'e ña ña:

—¿Xoó ntu tá'xi i itsi é kuān koo vii nto? —ka'an ña.

⁸ Pedrú ne, dóo nuu Espiritú Sántu nima ñá, kaka'an ña:

—Un ntīi ntīi ntó, ñata, ña odo núu iña ñá Israee: ⁹ te ntio nto tsixe'e ntó ntí nté o xntīi ntí ña xne'é ne, nté o kúvi ntuvá'a dī'in ña ne, ¹⁰ kini vá'a nto ve é kaka'an ntí ni ntó, tsi ntio ntí é kūtuni ntó ni ūn ntīi ntīi ña Israee tsi Jesucristu, ñá ñuú Nazaree, ña naxntéé ntó ntiká krusi, ña nantóto Xuva kō né, ña ña kúvi idé ña é ntuvá'a ña sá'a. I'a ntīsi ña nuu ntoo. Iní nto tsi ña vādā ká ña ntuvi. ¹¹ Jesuú ne, vata kaa xuu núu i kaa ña. Divi ntó ne, vata ntáa ña ntáxntāñi vi'i ntáa nto, é nakuíta nto xuu é díi ka va'a, xuu é kúvi xuu núu i. ¹² Tsi xóxo xtuku ka é kuvi nakakú i kō, tsi mii tsi Jesuu é kúvi vii ña. Kuan ó dé kú'vé Xuva kō —ka'an Pedru ni ña.

¹³ Ña tsiñu i sán ne, koó dā kúdu'va ña dá ini ña tsi ña te kau'vi kué'en tsi Pedru ní Juaan é ka'an ña, kuān té ña te tu've ña, ña te na'nu ñā'a ña. Da kidāā kūtuni ña é dadīi ika ña ni Jesuu. ¹⁴ Ikān ntīsi ña ntuvá'a sán di. Dukuān ne, ñá ni kūtuni ñá nté koo ka'an ntée ña ña. ¹⁵ Kidāā ne, nantí ña ña mé'ñū juntá san ne, da ntánatīn mii ña, ¹⁶ ntáka'an ña:

—¿Nté ntu koo vii o ni ñā? É iní ntīi ntīi ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleen, tsi idé ña uun nuu i é dóo ka'nu. Ña kúvi ká'an o té ña nuu é ntaā i. ¹⁷ Ntá tsi ña ntío ko é kúkue'e núu i. Dukuān ne, kué'e o ña itsi é nté uun ito ka ña ka'an xtúku ña kuenta iña Jesuu —ka'an ña.

¹⁸ Kidāā né, kána xtuku ña ña, kaka'an ñá ni ñā:

—Nté uun ito ka ñá ku ká'an ka nto ni ñā'a kuenta iña Jesuu —ka'an ña.

¹⁹ Ntá tsi Pedru ní Juaán ne, nantíko koó ñá, kaka'an ñá ni ñā:

—Mii nto kadá kuení nto ve. ¿Nee iña é díi ka va'a é vii ntí, te kuini nto: é kuinti'xe ntí é ntáka'an ntó ne, ó é kuinti'xe ntí é kaka'an Xúva kō? ²⁰ Ntī'i ne, da mii é ká'an ntí ni ña'a un ntī'i é iní ntí é edé Jesuu, un ntī'i é téku ntí é nakuā'a ñá ntí —ka'an ña.

²¹ Ña tsiñu i sán ne, da mii tsi de tíi ña ni ñā né, dā nakaka ña ña. Ña ni kúvi kué'é ña ña é ntó'o ña, tsi ú'vi ñá té dóo ka'an ñá'a san. Tsi un ntīi ntīi ña'a sán ne, da mii kué'en tsi ntáka'an ña é dóo ka'nu Xuva kō é kuan ó kúvi. ²² Tsi ña xne'e, ña é kuan ó ntuvá'a dī'in i sán ne, é itá ntī'xin uvi díko kuia ña.

Nté o ka'an ntā'vi ña kuinti'xe i san

²³ Dā ntīi Pedru ní Juaan vi'i utun kán ne, kué'en ña mí ntoo ta'an ña, ña kuinti'xe i, kuntáa ña ni ñā nee ntī'i ntī'i nuu i é kaka'an dutu ñá odo núu san ni ñatá san ni ña. ²⁴ Dā téku ta'an ña ne, uun tsi nima ñá ka'an ntā'vi ntīi ntīi ñá ni Xuva kō:

—Xuvā, ña ña ntó é Xuva ntī'xe ntí nto; ña ña ntó é dóo ka'nu nto. Mii ntó dé kú'vé ntó é dukún kan ni ñūxivi a, ni ntute ñu'u kán, ni un ntī'i é io. ²⁵ Mii nto

ni Ēspírītū Sántu ntō ne, xé'e nto tú'un é kā'an ña kade tsiñu iña nto, rei Davií san, dá kaká'an ñá naá nto nté ntūvi di'na, kaka'an ña:

¿Nté kui dóo ntákudiin ñá tuku ñuú san?

¿Nté kui doto tsí ó ntántukū nuu iní ña'a san?

²⁶ Kuntañi ntée ntíi ntíi rei iña ñuxivi, nataká nuu ntíi ntíi predente ñuú san dá ntāa ña ata Xuva ko ní Cristu, ña nakaxnúu Xuva kō, ka'an Dávií san kidaā.

²⁷ Kuan ō kúvi nti'xe tsí rei Heróde ni Pōncio Pilatú ne, nataká nuu ña má ñuú a ni ña Israee ni ña é ña te ña Israee, nátee ta'an ña xu'u ñá, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ni ña I'xá nto Jesuu, ña e dóo va'á, ña nakaxnúu nto. ²⁸ Dukuan ō dé ntaa ña un nti'i nuu i vata tsí ó dé kú've ntó nte ntūvi di'na é kuān koo kuví. ²⁹ Vi'a ve ne, koto nto, Xuvā, nté o ntáde ña e ntaínchu'vi ña nti. Xntii ntó ntí é ña ku u'ví nti é kā'an ntódo ntí ni ña'a san tú'un nto, tsí iña nto kade tsiñu ntí. ³⁰ Nátántéé nto nta'a nto ña nchokuvi, ntavá'a nto ña. Xntii ntó ntí é kúvi vií nti nuu i e dóo na'nu, e kue'e kuenta kue'e u ña kuenta iña Í'xá nto Jesuu e dóo va'á ña —ka'an ña.

³¹ Dá kúvi ka'an ntá'vi ña ne, tē'xén nuu vi'i mí ntoo ña. Ínūu Espírītū Sántū nima ñá, un ntíi ntíi ñá ne, eni ntu'u ña ntáka'an ntódo ña tú'un Xuva kō, tsí ña te ntaú'vi kue'en tsí ña.

Da neé ka é ió iña ñá ne, iña ntíi ntíi ña

³² Un ntíi ntíi ña kuínti'xe i sán ne, uun tsi nima ña, uun tsi é ntádē kuení ña. Nté uun ña ña ni de víni ña é ntio ta'an ña. Tē nee iña é io iña ñá ne, ñá ni kā'an ñá te iña mii ña, tsí iña ntíi ntíi ñá, ka'an ña. ³³ Pustrú san ne, dóo ió dikí ña é kā'an ñá ni ña'a tsí ntóto Jēsuu dá xi'i ña. Dōo vá'a ō intóo ña, tsí Xuva ko Inuu mé'ñu ña ñá. ³⁴ Nté uun ña ña ni taan núu ña, tsí tē xoó ña'a é ió ñu'u í ne, ō vi'i í ne, nadiko ña ne, dá xēe ni'i ñá diu'un i ³⁵ é ntáda ña kuenta ntá'a pustrú san. Kidáa ne, nake'nté dava ña, na kuido ta'an ña, xoo ñá'a é kátaan núu i. ³⁶ Kuān o dé uun i'xá ña Levii, ñá nani Jōsee, ñá vē'xí ñuú Chipre. Pustrú san ne, xntánteē ñá ña Bernabee, é káni tú'un Ña Kanaxnuu Ka'nu Nima Ko. ³⁷ Divi ña né, nadiko ña ñu'u ña ne, da xee ni'i ñá diu'un i, ntáda ña kuenta ntá'a pustrú san.

5

Nté ō kúvi Anania ni Sáfira

¹ É tuku ñatíi, ña é nani Anānia, ni ñadí'í ña, ña é nani Sáfira ne, nádiko ña uun itsi ñu'u ña di. ² Ntá tsí ña sá'a ne, kí'i ña diu'un í ne, xnūu vá'a ña dava é kúvi iña mii ña. É ntóo ka kúdi ne, ntada ña kuenta ntá'a pustrú san.

—Kuān sá kaa diu'un i —ka'an ña.

Ñadí'í ñá ne, uun tsi xu'u ntáde ña é kuān koo ka'an ña. ³ Kidáa ne, kaka'an Pedru ni ña:

—Anania, ¿nté kui xnūu ntu nto nima nto é kaka'an Tó'ō é ña vá'a san? ¿Nté kui kaka'an ntú nto dovete ni Espírītū Sántū dá kí'i nto dava diu'un ñu'u san é kuvi iña mii nto? ⁴ ¿Ñá ntu te iña mii nto ñu'u sán di'na dá nadiko ntó? ¿Ñá ntu te iña mii ntó diu'un í di? ¿Nté kui kene iní ntu nto é kuan ō dé nto? Tsí ña te ña'a san é kaeni nta'ví nto ña, tsí mii Xuva kō —ka'an Pedru ni ña.

⁵ Ananiá ne, dá téku ña é kaka'an ñá ni ña ne, nantúve ña ne, xi'i ñá. Dōo u'vi ntíi ntíi ña'a san dá kútuni ña nte o kúvi ña. ⁶ Kidáa ne, xéa na kuetsi ne, dá'vi nuu na kúñu ña dóo ne, dá kue'en ní'i na ña, kúku'xí na ña.

⁷ Dá ita ntí'xin uni úra ne, xéa ñadí'í ña. Váta kutūni ñá nte o kúvi xí ña.

⁸ Pedrú ne, tsixe'e ña ña:

—Ká'an vë: ¿Dū'va ntu kaa inuu á'vi ñū'u é nádiko ntō? —ka'an ña.

—Kuan tsī kaa inuu á'vi —ka'an ña.

⁹ Kidáa ne, kaka'án Pedru ni ña:

—¿Nté kuí kéne iní ntu o ni x̄i o é kuan ō dé vete nto ní Espíritū Sántū? I'a kuntí'xi na kuetsī, na ixkú'xi x̄i o. Vi'a ve ne, kiku'xí na o di —ka'an ña.

¹⁰ Ura tsí i nantúve ña nuú Pedrú ne, xí'í ñā. Kidáa ne, xée na kuetsī sán ne, iní na tsj é xi'í ñā. Tává na ñā é kíkú'xí na ñā diñi x̄i ñā. ¹¹ Un ntíí ntíí ñā kuínti'xe i sán nī ñā ñuu i sán ne, dōo u'ví ñā da kútuni ñā nte o kúvi.

Dā ntuvá'a ña nchokuvi

¹² Pustrú san ne, dōo kue'e kuénta xē'é ñā; dōo ki'in itō idé ña nuu i e dōo na'nu mé'ñū ñā'a san. Un ntíí ntíí ñā kuínti'xe i sán ne, dadíi náta'ká nuu ñā iní ukún ka'nu kán mí nani Corídoō Salámuun. ¹³ Ná nguíi sán ne, dōo u'ví ñā é kuve ta'an ña ñā, kuān te dōo vá'a ka'an ñā'a san iña ñā. ¹⁴ Ntá tsi dā dií dií ka kuínti'xe ñā'a san Tó'o ko Jesucristú ne, dōo titún ñā nákuve ta'an ñā ñā kuínti'xe i san, te tii te ñadi'í ñā. ¹⁵ Xee ní'í ñā ñā nchokuví di, tsōo ñā ñā nú ito, tsōo ñā ñā nú xūvi ítsi kán vata koo te āma kuita ntí'xin Pedrú ne, kuān te ntati kúdií ñā duku ntée ñā ne, ntuvá'a ñā, kuini ñā. ¹⁶ Xée ñā'a san, ñā ntōo etsin ñūú Jerusaleén di. Ná te da dií ná xee ñā, odo ñā ñā nchokuví, ni ñā ñū'ū é ñā vá'á nima í ne, un ntíí ntíí ñā ntuvá'a ñā.

Dā ñū'u kutú pustrú san vi'i utun kán

¹⁷ Kidáa ne, dutu ñā odo nuú ni ūn ntíí ntíí ñā saduceu, ñā ntíi ni'í ñā né, kúne'u iní ñā ní pustrú san. ¹⁸ Tíin ñā ñā, tsú'un kutu ñā ñā vi'i utun. ¹⁹ Ntá tsi ðivi tsi niñú san xee uun ánje Xuva kō, nákaán ñā xi'í vi'i utun, da nantíi ñā pustrú san, kaka'an ñā:

²⁰ —Kue'en ntó, kuntañi ntó iní ukún ka'nu kán ne, ká'an nto ni ñā'a san nté koo ni'í ñā ntuví xēé iña ñā —ka'an ñā ní pustrú san.

²¹ Kué'en ñā. Dā tuví ne, kúnti'ví ñā iní ukún ka'nu kán ne, dā éni ntu'u ñā nakuá'a ñā ñā'a san.

Dā xee dútu ñā odo nuú san ni ñā ntíi ni'í ñā né, távā ñā junta ká'nu ni ūn ntíí ntíí ñā, ñā odo nuú iña ñā Israeé ne, dā teé tsiñu ñā maú san é kinakueká ñā pustrú san vi'i utun kán. ²² Dā xee ñā vi'i utun kán ne, ¿mí'í ntu kí'xi ká pustrú san? Xoxó ka ñā. Kuan tsi ō ntíko kōo maú san. Ntántaa ñā ní ñā ñe'e jún'tā san, kaka'an ñā:

²³ —Dā xee nti vi'i utun kán ne, é kantí'ú xi'í i ne, ikán ntáñi ntée sntadún san atá xi'í i kan, ntáde ñā kuenta; ntá tsi dā nákaán nti xi'í i ne, xoxó ñū'u ká i —ka'an ñā.

²⁴ Dutu ñā odo nuú san ní tó'ō sntadun úkún ka'nu sán ne, dā téku ñā é ntáka'an maú san ne, dōo ítsu'un ñā nté koo naínú kava ñā nuu i sá'a. ²⁵ Ura tsí i xee ūn ñatíi, kaka'an ñā ní ñā:

—Un ntáa ñā é tsu'un kutu ntō vi'i utun. Ikán ntáñi ñā iní ukún kán, ntánakuá'a ñā ñā'a san —ka'an ñā.

²⁶ Kidáa ne, ñé'ē tó'ō sntadun san ní maú san, ixnatíin ñā ñā. Ntá tsi diin diin tsi náñin ñā ñā, tsi ú'ví ñā te kué'é xuu ñā'a san ñā. ²⁷ Dā náxee ni'í ñā ñā ne, kue'en ní'í ñā ñā mé'ñū junta ká'nú san ne, dá kakā'an dútu ñā odo nuú san ní ñā:

²⁸ —Ntí'í ne, un ntíi tsi ká'án nti ní ntō é ñā ku naku'á ka nto ñā'a san kuenta iña Jesús. Di'vi ntō né, dā dií dií ka ntáde nto. É iní ntíí ntíí ñā ñūú Jerusaleen tú'ūn é ntánakuá'a nto ñā ne, ntadá'vi ntō ntí kué'ti é xi'í Jesús —ka'an ñā.

²⁹ Kidáa ne, Pedru ní pustru ñā nguíi sán ne, nantíko koō ñā, ntáka'an ñā:

—Dií dií ka nuu á'vi é kuínti'xe ntí Xuva kō é ñā'a san. ³⁰ Di'vi tsi Xuva kō, ñā é inúu iní uva ata kō, ñā é intóo nte ntúvi di'na ne, di'vi ñā nantoto ñā Jesuu, ñā

é'ni nto dá náxnteē ntó ña ntiká krusi kan. ³¹ Xuva kō ntáa ni'i ña ña, kuntáa ña é kutuví ñá diñi kua'a ña, é kodo nuū ña, é nakakū ñá kō. Dukuān né, te nātu'vi o kuétsi ko, xo'ō é ña Israeé o ne, ni'i ko é kāda ka'nu iní Xuva ko ni ko kuétsi kō. ³² Sá'a é ntaxé'e ntí kuenta, ni Espíritū Sántū san, tsi ta'xi Xuva kō Espíritū Sántū é kuntuū ña nima ko te kuínti'xe ko ña —ka'an pustrú san.

³³ Dā téku ña tsiñu i san é ntáka'an ñá ne, dōo dutsi kuiní ña. Ncho ka'ni ña pustrú san. ³⁴ Ntá tsi uun ña'a, ña farīseu, ñá nani Gamālieé ne, mastrú lei iña ñá Israeé ñá, ne, dōo íko ñu'u ña'a san ña. Divi ña ne, nákuñtsi ña, kaka'an ñá te nantii ña pustrú san ki'i kan uun da'na. ³⁵ Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña tsiñu i san:

—Ña Israeé, kadā kuení va'ā ntó nté koo vií nto ni ña sá'a. ³⁶ Tsi emá tsi ne, xío uun ñatíi, ñá nani Teudá ne, dōo ka'nu ncho vií ña. Xío te kímí sientu ñatíi, ña ntikin ña. Ntá tsi dá kúvi ne, ña'a é'ni ña ña ne, kidáa nákuite xáa ntíi ntíi ña ntíi ni'i ña. Kidáa ne, xío da'na. ³⁷ Rkontúví, ntuvi dá naka'vi ña ña'a sán ne, ñá nani Júdá, ña ñuú Galileá ne, dōo ka'nu ncho vií ña ne, ñá te da dii ña'a intikin ñá ña di. Ntá tsi xi'i ñá di ne, dá nákuite xáa ntíi ntíi ña intikin ña. ³⁸ Dukuān é káka'an u ni ntó é na tsoo mii nto ña sá'a. Ná ku kiní ntéé ka ntó ña. Tsi te kuéñta iña ñá'a é ntánakuā'a ña ne, koó da'na mií. ³⁹ Ntá tsi te kuéñta iña Xuva ko é ntánakuā'a ña ne, ña kúvi vií nto é kiní nteé ntó ña. Kuenta tsi vií nto ve vata koo é ña ka'an ntéé nto Xuva kō —ka'an Gámalieé san.

⁴⁰ Xío ntaa iní ña tsiñu i san é káka'an ña. Kidáa ne, nákana ña pustrú san é ntí'xi xtuku ña. Dā náxee ñá ne, nátií nuu ña ña xo'ó ne, dá kaká'an ñá ni ñá é ña ku ka'an ka ña iña Jesús. Kidáa ne, nakáka ña ña. ⁴¹ Dá ntíi pustrú san mé'ñu juntá san ne, dōo diní ña, tsi xe' é Xuva kō é ntó'o ña kuenta iña Jesús. ⁴² Ná ni tee dá'na kue'en tsi ña é nakuā'a ña ña'a san. Nguntuvi ntáka'an ntódo ña ni ña'a san kuenta iña Jesús iní ukún ka'nu kan ni nú vi'i ña'a sán di.

6

Ña u'xe ñá'a, ña é xntii

¹ Ntuvi tsikán ne, kütitín ña kuínti'xe i Cristu. Kidáa ne, xío ñá'a é ntáka'an tú'un griegu éni ntú'u ña tsi'i kuétsi ña ña ntáka'an tú'un hēbreú san, ntáka'an ñá tsi ñad'i kii, ña ntáka'an tú'un griegú san ne, ñá kué'e tsi ntáni'i ña mí káxi'i é ká'xi ñá utén utén, tsi dií ka kue'e ntáni'i ñad'i kii, ña ntáka'an tú'un hēbreú san. ² Dukuān ne, uxúvi ñá'a pustrú san kána ña un ntíi ntíi ña kuínti'xe i san é nataká nuu ña. Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña:

—Tē ntí'i vií nti tsiñu é kuéñta vií nti ña'a sán ne, ña kúvi vií nti é nakuā'a ntí nto tú'un Xuva kō. ³ Dií ka vá'ā ó, ení, divi ntó nakaxnúu nto u'xe ñá'a ña'a nto é koto ña tsiñu sá'a. Nakaxnúu nto ñatíi, ña é dōo iní nté koo vii i, ña é dōo nuu Espíritū Sántū nima i, ña ntaíko ñu'u ña'a sán ne, divi ña é vií ñá tsiñu é kuéñta vii ña ña ña'a san, é tsi'i ña é ká'xi ñad'i kii san. ⁴ Divi ntí ne, da mií tsi é ká'an ntá'vi nti ní é nakuā'a ntí ña'a tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁵ Ná nguií sán ne, xkúntee iní ña é ntáka'an pústrú san. Kidáa né, nákaxnúu ña u'xe ñá'a, vatá o ka'an ña: di'na Esteba, ña é dōo kainuu iní i Xuva kō, é dōo nuu Espíritū Sántū nima ña; kidáa ne, Felipe, ni Prócuru, ni Nicānoo, ni Timuún, ni Pärmena, ni Cúlaa. Culaá san ne, ñuú Antioquia vé'xi ña, ntá tsi kantikin ñá Xuva ko vatá o dé ña Israeé dá éni ntú'u ña kuínti'xe ña Cristu. ⁶ Ntēka ña u'xe ñá'a ñatíi san, kue'en ni'i ña ña mí ntóo pustrú san. Pustrú san ne, xntekú ñá nta'a ña diki ñá u'xe ñá'a sán ne, ka'an ntá'vi ñá iña ña da xnuú nta'a ña ña tsiñu san.

⁷ Kidáa né, dōo ite xáa tú'un Xuva kō né, kütitín ña kuínti'xe i Tó'o ko Jesús, ña ntóo ñuú Jerusalem. Ikán ne, titín dutu ñá Israeé kuínti'xe ña di.

Dā t̄n̄ ña Esteba

⁸ Estebá san ne, dōó ki'in itō idé ña nuu i e dōo ka'nu, tsí Xuva kō dōo xntíi ña ña ne, nāxnuu viko ña ña. Koó dā kúdu'va ña'a san da ini ña. ⁹ Ntá tsi ió ña vé'xi úkūn é nani Ña Nakáku, nī ña vé'xi ñuú Cirene, ñuú Alejandria, ñuú Ciliciá, nī ñuú Ásiá ne, ñá nī xkúntee ini ña é kaka'an Ésteba. Tuku ó dé kuení ña ne, eni ntu'u ña ntánaa núu ña ni ña. ¹⁰ Ntá tsi ña ni kuvi víi ña ni ña, tsi dōo vá'á ó kaka'an ña, tsí xe'e Espiritū Sántū san é kūtuni ña nté koo ka'an ña. ¹¹ Kidáá ne, ntá'vi ña ña'a san é dā'ví ña Esteba dóvete. Tsi'i ña dikí ña é ká'an ña tsí kaka'an kīni Esteba iña Muísee ni iña Xuva kó di. ¹² Dukuan ó nateñu ña ña ña'a sán, ni ñata, nī mastrú lei Xúva kō. Kidáá né, dā nēní tsi Esteba, t̄n̄ ña ña, kue'en ni'i ña ña mí ntoo ñá odo núu, ntáde ña junta. ¹³ Xee ni'i ña ña é ká'an dóveté san ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'á ne, dōó kaka'an ntée ña vi'i Xuva kō né, dōó kiní ó kaka'an ñá iña lei san di. ¹⁴ Tékú nti é kaka'an ña tsí Jesuu, ñá ñuú Nazareé ne, nakatsin ña vi'i Xuva kō ne, nadama ña é vatá xkoó ini ó e xtúví Muísee —ka'an ñá ka'an dóveté san. ¹⁵ Kidáá ne, un ntíi ntíi ña odo núu san nī ña ntoo sán ne, ito ña Estebá ne, ini ña nuu ña e xi'i nuu vatá ó kaxi'i nuu nuu án̄j̄e.

7

Nté ó nantíko kōó Esteba

¹ Kidáá ne, kaka'an tó'ó dutu iña ñá Israeé san, katsixe'e ña Ésteba:

—¿Ntāa ntu é ntáka'an ñá sá'a? —ka'an ña.

² Kidáá né, eni ntu'u Ésteba kaká'an ñá ni ña:

—Un ntí'i kué'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu nto, kini nto é kaka'an u ni ntō: Ini nto tsí Xuva kō, ña dōo ka'nu, ntíi díto ñá nuu uva áta ko Ábraan nte ntúvi dí'na, dá túvi dukuan ña ñuú Mesopotamía, dí'na dá kī'in ña é kikutúvi ña ñuú Haraan. ³ Ne, kaka'an Xúva ko ni Ábraan: “Xtúvīn miin ñuú o ni ūn ntíi ntíi ñavi'i o, kué'én xio ñuú mí nañé'é u o ve”, ka'an ña. ⁴ Kidáá ntáka Ábraan ñuú Caldea, kué'en ña, kikutúvi ñá ñuú Haraan. Rkontúvi ne, xí'i uva ñá né, Xuva kō kíxnteká ña ña, xee ña ñuú sá'a mí ntoo ó vevii. ⁵ Ntá tsi Xuva kō ñá ni xe'é ña ñu'u é kúvi iña mi ña, nté un siin. Ntá tsi xe'é ña xu'u ña é dā nte rkontúvi kué'é ña ña ñu'ú san. Tē xí'i ñá ne, kuvi iña i'xá ña ni i'xá ika ñá dí, kuān te ntúvi tsíkan ne, váta kōo i'xá ña. ⁶ Sá'a kaka'an Xúva ko ni Ábraan: “I'xá o ne, xio ñuú kuntōo ña; ñá te ñuú mi o kuntoo ña. Kidáá né, dōo kini koo víi ña'a san ni ña. Kí'i ña ña é kuetsi é káda tsiñu ña iña ña. Kími sientu kuia é kuan koo nantō'o ña ña. ⁷ Ntá tsi kué'é u é ntō'o ña ñuú tsíkan e kuán koo nantō'o ña i'xá o. Kidáá ntíi i'xá o ñuú tsíkan, naxee ñá ñuú sá'a ne, i'a tsi kuntoo ña, kunuu ini ñá ko”, ka'an Xúva ko ni ña. ⁸ Kidáá ne, xe'e Xuva ko xu'u ña ni Ábraán ne, dē kú'vē ña é tē'nte un siin kúñū é ixi un ntíi ntíi i'xa tíi san vata koo é díto e ntáduku ntée ña Xuva kō. Dukuān né, dā káku i'xá ña é nani Isaa ne, dē ntaa Ábraan, é'nté ña kúñū é ixi i da kúvi ña ntuvi káku ne, kuan tsi o dé Isaa ni i'xá ña é nani Jácoo ne, kuan tsi o dé xtuku Jacoo ni ún ntíi ntíi i'xá ña, divi ña é uva ūxuvi tátá ña Israee.

⁹ I'xá Jacoo san ne, kūne'u ini ña ni ení ña, ñá nani Jōsee ne, díko ña Jōsee san. Ña ñuú Egítō ñi ña ña é káda tsiñu ñá iña ña. Ntá tsi inūu mé'ñu Xuva ko Jōsee san ne, ¹⁰ náakú ña ña é kánto'o ña. Xé'e ña e dōo ki'in Iní Josee nté koo víi ña ne, xe'é ña e dōo kuinima rei ñuú Egítō sán ña, divi rei, ñá nani Faráuum. Rei san ne, náxaxnúu ña Josee é kodo nuu ñá ñuú Egító nī nú vi'i ña kán di.

¹¹ Kidáá ne, kútama ñuú Egító ni ñuú Canaan. Ñá ni nī'i ñata kō é ká'xi ña. Dōo ntó'o ña dókō. ¹² Ntá tsi xee tú'un nta'a Jacoo tsí ió trigu ñuú Egítō sán ne, táxnūu ña i'xá ña, divi uva ata ika kō. ¹³ Dā kúvi uvi ito ñe'e ñá ne, da kidáá

xe'é Josee kútuni ña é ēni mí ña ñā ne, kidāā kútuni Fáraun é ñavi'i Joseé san ne, tatá Israee ña. ¹⁴ Kidāā ne, táxnūu Josee tú'un é kī'in úva ña Jācoo, ni ún ntí ntí ñavi'i ña, kikuntóo ña ñuú Egító. Úni díko xe'un ñá'a ña ¹⁵ xée ña é kuntóo ña ñuú Egító. Ikān xi'í Jacoó ni ñata kō, ña intóo di'na. ¹⁶ Dā rkontúvi dá xi'í ña ne, kue'en ní'i ña ña ñuú Siqueén ne, ikan intú'xi ña ñaña e ñúí Abraan ntá'a i'xá Hamoo.

¹⁷ E dóo káxa ña Israeé san ñuú Egító da xee étsin ntuvi é ntūntaa é kaka'an Xúva ko dá xe'é ña xu'u ña ni Ábraan. ¹⁸ Kidāā ne, xée tūku ña'a é vii ñā rei ñuú Egító ne, rei tsikán ne, ña ni ínī ñā xoo e Jósee. ¹⁹ Rei sa'á ne, ēni nta'ví ña ñata kō né, dōo nantó'o ña ña. Dē kú'vē ña é nakuitā ñā un ntí'i i'xa tsi san é dā ve kakaku vata koo é na kúvi, tsí ntio ña é nantí'i ña tatá kō. ²⁰ Ntuvi tsikán ne, káku Muisee. Uní xóo xtúvi xu'u ña i má vi'i ña kán é nakué'nu ña i, tsi dóo ntio Xúva ko i. ²¹ Dā ña ni kuvi víi ka ña ni i né, da mií é xtúvi xaa ña i. Kidāā né, divi tsí dióko rei san kí'i ña i ne, nakué'nu ña i vata tsi te i'xá mií ña. ²² Dukuān ne, kutú've Muiseé san é un ntí'i é ínī ña Egító ne, dōo ínī ña nté koo ka'an ña ne, dóo ió ña é vii ñā nee ntí'i ntí'i.

²³ Dā ntí'i ña uvi díko kuiá ña ne, dē kuení ña é kī'in ña, kikoto ní'ni ña ña'a ña, ña Israeé san. ²⁴ Ikān ínī ña tsí uun ña'a ña Egító kanantó'o ña uun ña'a ña Israee. Muiseé ne, nadá'an ña ñā'a ña, ña Israeé san ne, ē'ní ña ña Egító san. ²⁵ Kuini ña té kútuni ña'a ña é Xúva kō táxnūu ña ña é nakákū ñā ña. Ntá tsi ñā te kuan ō ni ñe'e díki ña Israeé san. ²⁶ Tuku ntuvi ne, ta'an tūku Muisee úvi ña'a ña Israee, ntánaā ñā ne, ntio ña é naka'nté nuu ña, kaka'an ña: “¿Nté kui kuān ó de ntu nto? Tsi ñā vā'á ō é naa o ni ta'an kō”, ka'an ña. ²⁷ Kidāā ne, uun ña'a ña, ña é kadē xení ni tá'an i ne, ti'vi nūu ña Muisee, kaká'an ña: “¿Xoó ntu kaka'an i é kadā kú'vē nto iñā ña, é xntékú ku'vē ntó ntí?” ²⁸ ¿Vá ka'ni ntú nto ko vata ō é ní'ni nto ña Egító san iku?”, ka'an ña. ²⁹ Dā tēku Muisee é kaka'an ña ne, Inu ña ñuú Egító, kúe'en ña, kukutúvi ñā ñuú Madiana. Ikān éni ví'i ña ne, xío ūvi i'xá ña.

³⁰ Ítā ntí'xin uvi díko kuiá ne, uun ntuvi kaika Muisee má kú'u kan etsin xuku é nani Sināii. Ikān ínī ñā é ka'xi ntá'a utun sán ne, ntii díto uun ánje Xúva kō mé'ñū ñu'u é ka'xi san. ³¹ Koó dá kúdu'va Muisee da ínī ña ne, xée étsin ña é koto díto ña. Tékú ña tatsin Xúva kō é kaka'an ñā ni ña: ³² “Xu'ú ne, Xúva ñāta o Ábraan, Ísaa, ni Jācoo”, ka'an ña. Koó dá kaní'i Muisee e dóo ū'ví ña ne, ú'vī ñā é kōto ña ñu'u san. ³³ Ne, kaka'an Xúva ko ni ñā: “Nántiin ntí'xen o, tsí ñu'u mí ntí'sín san ne, ñu'u kuíko. ³⁴ Xu'ú ne, é ínī u é kuān nte ntántó'o ña'a ko ñuú Egító. É tékú ko e dóo nta'ví o ntátaan nuu ña. Dukuān é vē'xi ú é nakákú u ña. Ni'ín ve, tsí nataxnūu ú o ñuú Egító”, ka'an ña.

³⁵ Kuān te nántii ní'ni ñata kō san Muisee dá ntáka'an ña: “¿Xoó ntu kaka'an i é kadā kú'vē nto iñā ntí, é xntékú ku'vē ntó iñā ntí?”, ne, divi ñā é taxnuu Xúva kō é kadā kú'vē ntí'xe ña, é nakakū ñā ña Israeé san, tsí kuān ó kaka'an Xúva ko ni ñā da ntii díto ánje san mé'ñū ūtun é ka'xi san. ³⁶ Divi Muiseé san é nátava ña ñata kō san da ntáka ña ñuú Egító. Divi ñā e dé ña nuu i e dóo na'nu. Dōo kue'e kuénta xe'é ña dá intóo ña ñuú Egító, dá ita ntí'xin ñata ko Ntute Ñū'u Kué'é ne, da ñē íka ña uvi díko kuia má kú'u kán di. ³⁷ Divi tsi Muisee é kaka'an ñā ni ña Israeé san: “Xúva ko ne, taxnūu ña uun ña'a, ña é ka'an naa ña vata tsí ó de ú xu'u, uun ña'a, ña é divi tsi tāta ko”, ka'an Muisee. ³⁸ Muisee xtúku tsi san é itúvi ña ni ñata kō da nátaká nuu ña má kú'u kán ne, divi ña kaka'an ñā ní ánje rki uku Sínaii da xe'é Xúva kō tú'un ñā é káta'xi ntuvi iñā ko é káda ntaa o.

³⁹ Ntá tsi ñata kō sán ne, ña ni ntío ña kuintí'xe ña Muiseé ne, nántii ní'ni ña ña. Tívi ínī ña e ntáka ña ñuú Egító ne, ntío ña é ntiko kōo xtúku ña. ⁴⁰ Kidāā né,

kaka'an ñá'a sán ni Ároon: “É ntío ntí ne, káda vá'a nto é kúvi xuva ko, é kodo núu nuu ko, tsí ñá ini o nté o kúvi ni Muísee, ñá natavá ko ñuú Egítō”, ka'an ña. ⁴¹ Kidáa ntavá'a naá ñá uun i'xá duntiki e kúvi ti xuva ñá né, e'ni ña kiti kantító nti'xe é ká'mi ña ti nuu kiti ntuvá'a naá san vata kaa doméni é kué'é ña ti. Táva ña dodíni iña xuva ña e ntavá'a naá mí ña. ⁴² Xuva kō né, tsoo mí ña ñá kídaa, ku ika ña ñá ne, xé'e ñá é dotō tsí kunuu iní ña ngántii ni xoo ni ūn ntí' ntí xntívi é iō e dukún kan, vatā ó uve na'a iní tutu é de vá'a ña é káka'an naa Xuva ko kídaa:

¿Amá ntu tá'xi nto kó doméni kiti é'ni nto da íka nto má ku'u kan da ñá é ūvi díko kuiá san?

⁴³ Da mí kué'en tsi é ido nto vi'i doo iña xuva nto Moloó ne, ido nto xntívi iña xuva nto Refaan.

Ñá te ñá'vi ú ntánuu iní nto ko, tsí kudii e ntáva'a naá mí nto ntánuu iní nto. Dukuán né, natává u nto ñuú nto ne, natsoo ú nto díf ka iká é ñuú Babilonia, ka'an Xúva ko ní ña Israeé san.

⁴⁴ Dá ika ñata kō má kú'u kán ne, iní'i ñá vi'i doo e kúvi xúkūn, mí ñu'u vá'a lei iña Xuva ko, ñá'vi é ntáva'a naá ñá'a san vata tsi o ñá'ñe'e Xuva kō Muísee. ⁴⁵ Xúkūn vi'i doo san ne, kúvi iña ñáta kō kídaa ne, kuan tsí ó ntaído ñá dá xee ñá ni Jōsuee dá idé ña du'xen ní ña xio ñuu, é kí'i ña ñu'u ña, tsí Xuva kō nantii ña ña é ña te ña Israeé san vata koo é kúvi kuntoó ñata ko ñuú sa'a. Ne, i'a katúvi xúkūn vi'i doo san nté ntúvi dá itúvi rei Daví. ⁴⁶ Rei Daví san ne, dóo ntio Xuva ko ñá. Ncho xntitsí ñá xúkūn ká'nu iña Xuva ko, é ñá'vi tsi Xuva ñata ko Jácoo; ⁴⁷ ntá tsi rei Salamuun kúvi idé ña xntitsí ñá xúkūn san. ⁴⁸ Ntá tsi Xuva kō, ña e dóo ka'nu sán ne, ñá te iní ukun e xntitsí ñá'a san kutuví ña. Tsi vatā ó kaka'an ña é káka'an naa Xuva kó ne:

⁴⁹ Vi'i antívi á tuví u, kadé kú'vé u.

Ñuxiví san ne, vata kaa teu é nteku nti'i ñá'vi in ko kaa.

¿Nté ntu kaa vi'i é xntitsi ntō iña ko?

¿O mí'i ntu kútuví da'na u?

⁵⁰ ¿Ñá ntu te xú'u e dé kú'vé u neé nti'i nti'i é iō? ka'an Xúva kō.

⁵¹ 'Un nti'i kué'en dú'va nto ne, ¿nté kuán nte ló'o ntu nto? ¿Ñá ntátekú kue'en xnto? Vata tsi tē ña iní nto xoo é Xuva kō. Ñá ntákuinti'xe kue'en xnto é káka'an Espíritū Sántū san. Dadíi xnto ni ñata ntō. ⁵² Dōo nantó'o ña da xōó ka ñá'a, ña é ka'án naa Xuva kó ne, e'ni ña ñá'a, ña é káka'an é kí'xi uun ñá'tii, ña e dóo va'a é taxnuu Xuva kō. Vevíi ne, é kí'xi ñá ne, ñá'vi ntō díko nto ñá né, e'ni nto ña di. ⁵³ ñá'vi ntō ní'i ntō lei iña Xuva ko e kíxni'i ánjē san kídaa ne, nté ña ni kuintí'xe nto lei san. —Kuan o ka'an Ésteba ni ñá odo núu iña ñá Israeé san.

Dá xi'i Ésteba

⁵⁴ Dá téku ñá'a san é káka'an Éstebá ne, kúdiin kué'en ña. Vevíi tsi ka'xí kue'en ñá ña, kuiní ña. ⁵⁵ Ntá tsi Estebá ne, dōo nuu Espíritū Sántū nima ña. Ntāa ní'i ña nuu ñá e dukún kan, iní ña Xuva kō e dóo kaxi'i nuu ka'nu ña ne, ntitsí Jesuu díni kua'a ña. ⁵⁶ Kidáa né, kaka'an ña:

—¡Un kaa é kainí u! Nákáán vi'i antívi ne, kainí u Ña Vexkúvi Ñá'tii, ntitsí ña díni kua'a Xuva kō —ka'an ña.

⁵⁷ Ntá tsi dutú san ne, kúdiin kué'en ña é kuán o kaka'an ña. Édí ña lo'xo ñá ne, koo dá vantiñi ña tñn ña Esteba, ⁵⁸ kue'en ní'i ña ña díni ñuú kán né, ikán xe'é xuu ña ña. Ña ntátsi'i kuétsi ñá sán ne, tsoo vá'a ña doo ña nta'a uun ná kuetsí, ná naní Saulú.

⁵⁹ Ntá tsi, da n̄i ntáxe' é xuu ña ñā ne, kaka'an ntá'ví Esteba, kaka'an ña: —Tō'ó ko Jesuu, naki'i nto nimá ko —ka'an ña. ⁶⁰ Kidáā ne, nakunchíti ña ne, un ntii tsi káka'an ña: —jXuvā, ka'nu vii nto nima ntó ni ña sá'a tsí kuān ó ntáde ña nī ko! —ka'an ña.
Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, xí'i ñā.

8

Nté o nantó'o Saúlū ña ntákuinti'xe i

¹ Saúlū ne, iō ñā dodíni é ká'ní ña'a san Esteba.

Divi tsi ntūvi tsikan iñi ntu'u é dóo ntánantó'o ña'a san ña ntákuinti'xe i Jesuu, ña ntoo ñuú Jerusaleen. Ne, inu ntíi ntíi ñā, dotó tsí kue'en ña, kukuntóo ña ñuú Judea ni ñuú Samaria. Mii sá pustrú san kantóo ña ñuú Jerusaleen. ² Ntá tsi iō ña'a, ña é dóo ntánuu iní i Xuva kō né, divi ñā i'xí ña Estebá ne, dōo éku nteé ña ña. ³ Da n̄i Saúlū né, kuan tsí ó de ña, kanantó'o ña ña ntákuinti'xe i san. Kata'vi ña xi'i ña'a sán ne, katavá ña ña, te tíi te ñadī'i, é tsu'un kutu ña ña vi'i utun kán.

Dá kakā'an ntódo ña tú'un va'á san ñuú Samaria

⁴ Ntá tsi ña kuínti'xe i, ña é éka ñuú Jerusaleén ne, ta'án ñuu ta'án ñuú kue'en ña, ntáka'an ntódo ña tú'un va'á iña Jesuu. ⁵ Uun ña'a, ñā nani Félipé ne, kué'en ñā uun ñuu é káduku nteé ñuú Samariá ne, ikan káka'an ñā ni ñā'a iñā Cristu. ⁶ Nataká nuu ña'a san é kíni ña é káka'an ñā ne, uun ito tsi kuínti'xe ntíi ntíi ñā é káka'an Félipe. Ntaíni va'a vá'a sa un ntíi ntíi ña'a san é káka'an ñā ni ñā ne, ntaíni ña tsí kade ña nuu i e dóo na'nu. ⁷ Xíó ña'a, ña é ñū'u é ña vá'a nima i ne, koó dā ntákachu'u ntáa é ña vá'a san da ntántii nima ñā'a san. Ne, dōo titín ña natíin nī ña xne'é di ne, ntvú'a ña. ⁸ Uun ito tsi náku'un diní kue'en nima ñā'a san, ña ntoo ñuu tsikan.

⁹ Ntá tsi uun ñatíi, ñā nani Sīmuún ne, tatān ña. Ēmá tsi kade tatan ña, kaeni nta'ví ña ña ntoo ñuú Samaria, kaka'an ñā tsi dóo ka'nu ña'a ña. ¹⁰ Un ntíi ntíi ña'a san, te kuetsi te na'nu ña ne, dōo ntaíni ña é káka'an ñā ni ñā ne, kuínti'xe ña ña, ntáka'an ña:

—Ñā sá'a ne, dōo iō ñā é vii ñā. Vatá ó kade Xuva kō kade ña —ka'an ñā'a san.

¹¹ Dōo kuínti'xe ña'a san ña, tsí koó dā ntákuđi'va ña nuu i é kákuvi kade ña. Tsi éma tsi kuān ó de ña, kaeni nta'ví ña ña'a san. ¹² Ntá tsi dá xee Félipé ne, eni ntu'u ñā kaka'an ntódo ña iña i mí kadé kú'vé Xuva kō, kaka'an ñā kuenta iña Jesúcristu. Kuínti'xe ña'a sán ne, titín ña itsi ntute ña, te tíi te ñadī'i. ¹³ Uun tsi nte Simuun kuínti'xe ña, itsi ntute ña dí ne, dā éni ntu'u ñā intúkin ñā Felipe. Koó dā kúdu'va ña é kaíni ña nuu i é dóo na'nu san ni e dóo kue'e nuu i é edé ña.

¹⁴ Kidáā ne, xée tū'un nta'a pustru, ñā ntoo ñuú Jerusaleen, tsí e kuínti'xe ña ñuú Samaria tú'un Xuva kō né, ikān táxnuu ña Pedru ní Juaan, kué'en ña. ¹⁵ Dā xee ña ñuú Samariá ne, ka'an ntá'ví ñā iña ñā ntoo ikān vata koo é nī'i ña Espíritū Sántū. ¹⁶ Tsí nté uun ña vata kunū Espíritū Sántū nima ña; mii tsi kuénta iña Tó'o ko Jesuu itsi ntute ña. ¹⁷ Kidáā ne, Pedru ní Juaan xntéku ña nta'a ña díki ñā'a san ne, inú Espíritū Sántū nima ña.

¹⁸ Dā íni Simuun tsí ni'i ña'a san Espíritū Sántū san dá xntéku pustrú san nta'a ña díki ñā ne, kaxe'e kuetsi ña ña diu'un, ¹⁹ kaka'an ña:

—Ta'xi nto é kúvi vii u vatá ó de nto, vata koo é tē xntéku u nta'a ko díki ñā'a san ne, ni'i ña Espíritū Sántū sán di —ka'an ña.

²⁰ Kidáā kakā'án Pedru ni ña:

—¡Ñá tē diu'un o é ntio ko! ¡Na kūnaán miin ní diu'un o, tsí kuān ó kadē kuení o é kuiin diu'un o é kata'xi Xuva kō doméni! ²¹ Ñá te sá'a é kāduku ntéen, tsí ña te vá'a nima o nuu Xuva ko. ²² Natu'vin kuetsi o, kákan nta'a Xuva kō é kāda ka'nu iní ña ni ō é kuān ó kadē kuení o. ²³ Tsí d'ivin ne, dōo kúv'e nima o, dōo kúkaven ni kuetsi o —ka'án Pedru ni ña.

²⁴ Kidáá ne, kaka'an Símuun:

—Mii nto kákan ntó nta'a Xuva kō é ña kuan koo kúvi ko vatá ó kaka'an ntó san —ka'an ña.

²⁵ Pustrú san ne, dā kúvi ka'an ntódo ña tú'un Xuva ko, ni dā kúvi ntaa ña ni ña'a é un nti'í e íni ña ne, kúnú'ú ña ñuú Jerusaleen. Ítā nti'xin ña titín ñuu é kāduku ntée ñuú Samariá d'í ne, ikān ka'an ntódo xtuku ña tú'ün va'á iña Jesúcristu.

Dá kakā'an Félipe ni ñátí, ña vé'xi ñuú Etiopía

²⁶ Kidáá ne, ntii d'to uun ánje Xuva ko nūu Félipe, káka'an ña:

—Kuē'en máa i kán mí nuu itsi é kaíta nti'xin ñuú Jerusaleen é kāñe'e ñuú Gaza —ka'an ña.

Itsi sá'a ne, da mií má kú'u mí xoxo ntoó i. ²⁷ Felipé ne, kuē'en ña ne, itsi kán tá'an ña uun ña'a ñatí, ña vé'xi ñuú Etiopía. Ña tsikán ne, ña tsiñu i, d'iki í ña iña reina ñuú Etiopía, ñá nani Cándace. Itsi kan vé'xi ña sa'a é ñe'e ña ñuú Jerusaleen é vii ñá nchu'ún iña Xuva ko. ²⁸ Ntiko koó ñá ñuú ña kán ne, nuu vá'a ña iní vi'í é kāñu'u idu. Nuu ña, kanakuā'a ña tutu é de vá'a Isaía, ña kaka'án naa Xuva ko nte ntúvi d'í'na.

²⁹ Kidáá ne, kaka'an Espíritú Sántú sán ni Félipe:

—Kuē'én, kúntikin ví'í é kāñu'u idú san —ka'an ña.

³⁰ Koó dā kainu ña, kuē'en ñá ne, xēe ntíkin ña vi'í é kāñu'u idú san. Tékú ña é kanakuā'a ña ñuú Etiopía san tutu é de vá'a Isaía ne, tsixe'e ña ñá:

—¿Kāñe'e d'iki ntu nto é kanakuā'a nto san? —ka'an ña.

³¹ Ña ñuú Etiopía san ne, kaka'an ña:

—¿Mí'í ntu? Dōó xu'ū ó kaka'an. ¿Xoó ntu kuvi vi'í i nañe'e í ko neé kani tú'un? Kixkene nto, kutuví ntó diñi ko —ka'an ñá ni ña.

—Kuvi d'í —ka'an Félipe.

³² Mí kanakuā'a ña tú'un Xuva kō né, du'vā ó kaka'an:

Tsí ntēka ña ña é ka'ni ñá ña
vata kaa uun a le'ntu é ká'ni ña i;
vata tsi kaa uun a le'ntu e dōo to'o,
é ña te kaitsu'ün dá kādeté ña idi i ne,
kuān koo kuvi ña;
diin diin tsi kutuví ñá d'í;
ñá ká'an kuē'en tsí ña.

³³ Nantii ni'ni ña ña ne,

ñá ni ñe'e me'ñu ña é kütuni ña kuetsi ñá.

¿Mí'í ntu xio i'xá ña?

Tsí náki'í ña'a san ntuvi iña ña ñúxiví sa.

Sá'a kakā'an tú'un Xuva kō mí nakua'a ña.

³⁴ Kidáá né, katsixe'e ña ñuú Etiopía san Felipe, káka'an ña:

—Vii nto da xe'e, ká'an nto ni ko: ¿Xoó ntu iña i é káka'an ñá sá'a, ña é káka'án naa Xuva ko? ¿Iña mií ntu ña kaká'an ñá ne, ō iña tuku ñá'a? —ka'an ñá, tsixe'e ñá.

³⁵ Kidáá né, eni ntu'u Félipe, kaka'an ñá ni ña, kanañe'e ñá ña nee é kani tú'un tú'un Xuva kō mí kanakuā'a ña ne, kaka'an ñá ni ña iña Jesuu. ³⁶ Kidáá né, dā ita nti'xin ña uun itsi mí io ntúte ne, kaka'an ñá ñuú Etiopía san:

—I'a io ntúte. ¿Vá ña kuvi ntu te kutsi ntuté u vevii? —ka'an ña.

³⁷ —Nté kui ña'a, te kanñ nima ntó kakuinti'xe nto —ka'an Félípe. Ne, kaka'an ñá ñuú Etiopía san:

—Kakuinti'xé ko tsí Jesucristú ne, I'xá Xuva ko ñā —ka'an ña.

³⁸ Kidáā ne, kaka'an ña é nākuntitsi da'na idú san. Nūu ña, ntuvi ñá Felipe, kué'en ña nū ntute san ne, ikan tsí nakutsi ntúte Felipe san ña. ³⁹ Dā ntí ña diñi ntute kån ne, xio kue'en ní'i Espíritū Sántū san Felipe. Nte kidáā ña ni iní ka ña ñuú Etiopía san ña; ne, dóó diní ña, nakunuu itsi xtuku ña. ⁴⁰ Felipé ne, é ñuú Azoto túvi ña dá kutuni ñá ne, ika ña ta'án ñuu ta'án ñuu, kaka'an ntódo ña tú'ün va'á iña Jesús un tsi da nté xee ña ñuú Cesarea.

9

Dā nátivi ini Saúlū

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Da ñii kākudiin dukuan Saúlū ne, kainchu'vi ñá ña kuínti'xe i Tó'o ko Jesús, ncho ka'ní ña ña. Dukuān ne, kué'en ña, kūkoto ñá tó'ō dutu. ² Íkan ña tūtú é kué'é ña un ntí'i dūtu úkun ñuú Damascu é ní'i ña itsi é tññ ña ña é kuínti'xe i Jesuu, te tí te ñadĩ'i, é kī'in ní'i ña ña ví'i utun ñuú Jerusaleen. ³ Ntá tsi da xee étsin ña diñi ñuú Damascú ne, koó dā kúdu'va ña dá xi'i nuu ñu'u é vē'xi e dukún kån. ⁴ Nantúve Saúlū ñu'u kån ne, kidáā téku ña uun tatsin é kaka'an ni ña:

—Saúlū, ¿nté kui kanantō'on ntun ko? —ka'an tátsin san.

⁵ Kidáa ne, tsixe'e Saúlū:

—¿Xoó ntu ña'a nto? —ka'an ña.

Ne, kaka'an tátsin san:

—Xu'u é Jesuu. Diví ú e dóo kanantō'on ko. ¿Nté kui kantukun ku'i'in mín ntun kúñu ó? —ka'an ñá ni Saúlū san.

⁶ Saúlū ne, koó da kām'i kantei ña, kaka'an ña:

—Tō'o, ¿neé ntu ntio nto é víi u? —ka'an ña.

Ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Nakuntítsin, kué'én ñuú Damascú ne, ikan kā'an ñá nee iña é vññ —ka'an ña.

⁷ Ñatíi, ña ntaíka dadñi ní Saúlū né, dōo ú'vī ña, tsí téku ña tatsin san, ntá tsi nté uun xoxo ni iní ña.

⁸ Kidáā ne, nākuntítsi Saúlū é túvī ña ñu'u kån. Ntá tsi dā nákaán ña ntuxnúu ña ne, ñá ni xi'i kue'en tsi. Kañū'u ña nta'a ña, kue'en ní'i ña ña ñuú Damascu.

⁹ Íkån katúvi ña uni ntúvi ne, ñá ni xi'i nuu ña; nté ña ni e'xi ña ne, nté ntúte ña ni xi'i ñá di.

¹⁰ Ñuú Damascú san tuví uun ña'a ña kuínti'xe i Jesuu, ñá nani Ananía. Kaka'an Tó'o ko ni ña, vata tsi tē ntítsi ña nuu ña, kaka'an ñá ni ña:

—jō né, Anania! —ka'an ña.

—I'a tuví u —ka'an ña.

¹¹ Kidáā ne, kaka'an Tó'o ko ni ña:

—Nakuntítsin ne, kué'én itsi é nani Ítsi Ntaa. Ne, ikan kué'én, tsixe'én nú ví'i Júda te tuví uun ñatíi, ñá nani Saúlū, ñá vē'xi ñuú Tarsu. Tsí vevíi ne, ikån tuví ña, kaka'an ntá'ví ña. ¹² Ne, é xé'e ú é kiní ñá tsí uun ñatíi, ñá nani Ananía, ntítsi ña nuu ña, kúk'ví ña iní ví'i ña kån né, xntekū ñá nta'a ña diki ñá vata koo é nāxi'i ntuxnúu ña —ka'an Tó'o ko ni Ananiá san.

¹³ Ananiá ne, ntíko koō ñá, kaka'an ña:

—Iní ntó, Tó'ō, tsí é dóo ntáka'an ña'a iña ñá sā'a. Ntáka'an ñá tsi dóo kini idé ña ni ña kuínti'xe i nto, ña ntoo ñuú Jerusaleen. ¹⁴ Vevíi ne, xee ña i'a, ní'i ña tutú é xe'e tó'ō dutú san é tññ ña un ntí ñtñ ña'a, ña é ntákaku ní'i divíi nto —ka'an Anania.

¹⁵ Ntá tsi kaka'an Tó'o ko ni ñā:

—Ñā té ñi. Kue'en kán, tsi é nakaxnúu ú ñatí sa'a é ká'an ña kuenta iñá ko ni ùn ntíí ntíí ña'a, ña túku ñuú, ni ña odo núu iña ñá ne, ni ña Israeé san di. ¹⁶ Nañé'e u ña é ña te nté kaa ió é ntó'o ña kuenta iñá ko —ka'an Tó'o ko ni Anānia san.

¹⁷ Kidáā ne, kué'en Anānia nú vi'í mí tuví Saúlū. Kúkí'ví ña ne, xntekū ñā nta'a ña diki ña, kaká'an ña:

—Ení ko, Saúlū, ña ini nto tsí Tó'o ko Jēsuú ne, ña ñā é ntii dítō ña mí'í ítsi vé'xi nto ne, ña ñā táxnūu ña ko é vé'xi ú vata koo é na nāxi'í xtuku ntuxnúú nto ne, vata koo é kunūu Espiritū Sántū san nima nto —ka'an Anānia san.

¹⁸ Ura dú'va tsi i ntíi ntee vata kaa diden é nuu nti'u ntuxnúu ña ne, nākiní xtuku ña. Kidáā ne, náxuntísi Saúlū ne, ura tsí i ítsi ntute ña. ¹⁹ Kidáā né, e'xi ña ita ne, nakunúu ntii ña. Kúkui ña katúvi ña ni ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Damascu.

Dá kakā'an ntódo Saúlū ñuú Damascu

²⁰ Ura tsí i eni ntu'u Saúlū kaka'an ntódo ña ini ukún ña Israeé, káka'an ñā tsí Jesuú ne, ña ñā é I'xá Xuva kō. ²¹ Un ntíí ntíí ña'a san ne, ntaíni ña Saúlū ne, koó dā kúdu'va ña da téku ña é káka'an ña. Ntáka'an ñā'a san:

—¿Ñā ntu te ñā sā'a e dóo inchu'vi ña ña kuínti'xe Jesuu, ñā ntoo ñuú Jerusaleen? ¿Ñā ntu te i'a vé'xi ña, vextiín xtuku ña ña'a é kúnteka ña ña nta'a tó'o dutu? —ka'an ñā'a san, ntátsixe'e tá'an ña.

²² Ntá tsi Saúlū ne, díi ka xio ntii ña kaka'an ntódo ña. Un tsi kúdana iní ña Israeé, ñā ntoo ñuú Damascu, tsí Saúlū ne, kanañé'e ña ña tsí Jesuú ne, ña ñā é Cristu ñā, ña ñā é intétu o ni ñata kō é kixnakakú ñā kō.

Dā nákaaku Saúlū é ncho ka'ni ña Israeé san ña

²³ Dā kú titín ntuvi ne, ña Israeé san natée ta'an ña xu'u ña, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ni ña Saúlū san. ²⁴ Ntá tsi kútuni Saúlū é kuān koo vi'í ña ni ñā. Ntē ntúvi, ntē níñu ntantétu ña ña xi'í kan mí kī ña díñi ñuú san, é ka'ni ñā ña. ²⁵ Ntá tsi ña kuínti'xe i Jesuú san ne, xnūu ña Saúlū ñi xika ka'nu níñu a ne, nanūu ña ña ntúká nto'o é kánti'u núu díñi ñuú san ne, dukuan o nakáku ña.

Dā náxee Saúlū ñuú Jerusaleen

²⁶ Dā náxee Saúlū ñuú Jerusaleén ne, ntio ña é kuntuo dadí ña ní ña kuínti'xe i san; ntá tsí un ntíí ntíí ña ú'vi ñā ña, tsí ña ni kuínti'xe ña te núu é ntaā i é kuínti'xe Saúlū Jesuu. ²⁷ Ntá tsi uun ña'a, ñā nani Bernabeé ne, intéka ña ña nta'a pustru, kántaa ña ní pustrú san nté o ñi Saúlū Tó'o ko Jēsuu ítsi kán ne, nté o kaka'an Tó'o ko ni ñā ne, nté o dé ña da itúvi ña ñuú Damascu, é nté ña ni u'vi kue'en ña kaka'an ntódo ña iña Jēsuu. ²⁸ Saúlū ne, kátúvi ña ñuú Jerusaleen, ika dadí ña ní pustrú san da mí'í ká mí ñé'e ña. ²⁹ Nā te kau'vi ñā kaka'an ñā iña Tó'o ko Jēsuu, kánantiko koó ñā tú'ún é ntáka'an ña Israeé, ñā ntáka'an tú'ún griegu; ntá tsi ña Israeé san ne, dóo ntuku nuu iní ña nté koo ka'ni ña ña. ³⁰ Dā kútuni ña kuínti'xe i sán ne, ntēka ña Saúlū ñuú Cesareá ne, ikān táxnūu tuku ña ña ñuú Tarsu.

³¹ Da kidáā ne, kántōo vá'a un ntíí ntíí ña kuínti'xe i da mí'í ka mí ntoo ña: o ñuú Judeá ne, o ñuú Galilea, o ñuú Samaria. Dōo vá'a o intóo ña ne, dōo ntánuu iní ña Tó'o ko Jēsuu. Nāxnūu ka'nu Espiritū Sántū nima ñā di ne, dōo kútitiñ ña kidaā.

Da ntuvá'a Enea

³² Da níi kaika Pedru ta'an ñuú ta'an ñuú, kaito ní'ni ña ña kuínti'xe i ne, nakuíta ntí'xin ña, íto ní'ni ña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Lidá di. ³³ Ikān nání'i

ña uun ñatīi, ñá nani Ēnea. E una kuía ntékú ña nú ító ña é natín ña. ³⁴ Pedrú ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Nakuntítsin, Enea, tsí Jesucristú ne, é ntáv'a ña o. Naxntítsin ító o vē —ka'an ña.

Eneá ne, ura dú'va tsi i nakuntítsi ña.

³⁵ Un ntíí ntíí ña ntoo ñuú Lida ni ñá ntoo ñuú Saruún ne, iní ña é nakuntítsi ña. Kidáá né, tsoo mii ña é ntántikin ña dí'na ne, ení ntu'u ña intíkin ña Tó'lo ko Jēsuu.

Dā ntótō Dórcā é xi'i ña

³⁶ Xíio uun ñadī'i, ña kuínti'xe i, ñá nani Tābita (é ncho ka'an Dórcā é tū'ún griegu), ña tuví ñuú Jope. Ñadī'i sa'á ne, dōo vá'á o dé ña, dōo xntíi ña ña kataan núu i. ³⁷ Ntuví tsikán ne, iñi ntú'u nchókuví ña ne, xí'i ñā. Dā kúvī ntántoo ña ña ne, xtuví ñá ña má ví'i nínu kán, tsí ūvī odo ntí'i tá'an ví'i ña. ³⁸ Tuví étsin ñuú Jopé san ñuú Lida, mí tuví Pedru. Iní ña kuínti'xe i san tsí ikán tuví ña ne, táxnūu ña uvi ña'a ñātīi é kūkoto ña ña:

—Kantī'í sá nto kue'en ntó ñuú Jope —ka'an ña.

³⁹ Kidáá ne, kué'en Pedru ni ña. Dā xee ñá ne, kue'en ní'i ña ña má ví'i mí tūvī ntāa ñá xi'i san. Un ntíí ntíí ñadī'i kii ntoo ña, ntaéku nteé ña ña. Náñ'e ñá Pedru dá'ma ni dú'nu e dé vá'a Dórcā dá katúvī ña. ⁴⁰ Kidáá né, kii ñu'u Pedru ñá, un ntíí ntíí ña ne, inchíti ña, kaka'an ntá'ví ña. Kidáá ne, kaito ña nuu ñá xi'i san, kaka'an ña:

—¡Tābita! ¡Nakuntítsin! —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i nákaán ña nuu ña ne, dā iní ña Pedrú san ne, nákutuví tixi ña. ⁴¹ Irkáa Pedru ntá'a ña, naxntísi ñá ña. Kidáá ne, kána ña ña kuínti'xe i san ni ñadī'i kii san, náñ'e ñá ña tsi e ntóto ña. ⁴² Un ntíí ntíí ña'a, ña ntoo ñuú Jopé ne, téku ña é kuan ō kúvī ne, ñá te da dīi ña kuínti'xe ña Tó'lo ko Jēsuu. ⁴³ Pedrú ne, kūkuií ka ña katúvī ña ñuú tsikan nú ví'i Simuun, ña é katsoo itsi ñi kiti.

10

Pedru ni Córneliu

¹ Ñuú Cesareá ne, tūvī uun ñatīi, ñá nani Córneliu, ñá de kú've iña uun sientu sntadun é nani Itáliano. ² Ña sa'á ne, dōo va'á ña'a ña ni ūn ntíí ntíí ñavi'i ña. Kuān te ñá te ña Israee ña, ntá tsi dōo kanúu ini ña Xuva kō né, dōo iní xntíi ña nee é kátaan núu ña Israee, é nguentúvī ini ka'an ntá'ví ña ni Xuva kō. ³ Uun ntuví dá kaeku uni kuáa ne, koó dá kúdu'va Corneliu dá xēe núu ña uun ánje Xuva kō. Kaka'an ánje sán ni ñā:

—¡Córneliu! —ka'an ña.

⁴ Corneliú ne, dōo u'ví ña da ító ña nuu ánje sán ne, katsixe'e ña ñā:

—¿Neé ntu ntio nto, Tó'ó? —ka'an ña.

Kidáá ne, kaka'an ánje san:

—É téku Xuva kō é kaka'an ntá'vín ni ñā ne, iní ña tsí kaxntiín ña kataan núu i. ⁵ Ví'a ve ne, taxnúun ña'a ñuú Jope é kikana ña uun ña'a, ñá nani Simuun Pedru. ⁶ Tuví ña nú ví'i tuku Simuun, ña katsoo itsi ñi kiti. Diñí ntute ñu'u kán tuví ví'i ña. Simuun Pedrú san ne, ka'an ñá ni ō nté koo viín —ka'an ánje sán ni Córneliu.

⁷ Dā ntáka ánje san da kúvī ka'an ñá ni ñā ne, kidáá kána ña uvi ña'a ña kade tsiñu iña ñá, ni sntādun, ña e dōo kaxntíi ña, ña e dōo kanuu ini i Xuva kō, ⁸ kantaa ntí'i ña ni ña vata ō ka'an ánje san ni ña, dā táxnūu ña ña é kí'in ñá ñuú Jope.

⁹ Tévaá san ne, dā xee étsin ña ñuú Jopé ne, dívī tsi ūra kuxée Pedru rkí ví'i kán é kúka'an ntá'ví ña, tsí é ká'ñu ntuví. ¹⁰ Dōó kakakin ña, ntá tsi da ñi

kākuvá'a é kā'xi nā ne, vata kuvi é nakueni o, ¹¹ iñi ntú'ū ini nā é nákaan e dukún kān ne, vé'xi vāta kaa uun doo mánta ka'nu é kantikin kútū ngimi ntíkō diñi i ne, un tsi nte mi túvi nā nakutúvi. ¹² Ini doo mánta sán nū'u un ntí'i kiti, kiti iō kimi dí'in i, ni kiti ntáñu'u xido i, ni un ntí'i nūu lán san, kiti ntaíko e dukún kān. ¹³ Kidāā ne, tēkú nā uun tátsin i é kaka'an ni nā:

—O ne, Pedru, ka'nín kiti sā'a, dá kā'xin ti —ka'an tátsin san.

¹⁴ Ntá tsi nantiko koo Pedru, kaka'an nā:

—ñNā'a, Tó'ō! tsí nté uun ito vata ka'xí u kiti kuān ntāa san, kiti é ka'an nto é nā vá'a é ka'xi o. Tsí dóo xii kaa é kuān koo ka'xí u é nā Israeé u —ka'an nā.

¹⁵ Ntá tsi kaka'an xtúku tatsin san ni nā:

—Nuu i é ntantoo Xúva kō ne, nā ku kā'an té nā vá'a —ka'an.

¹⁶ Ūni ito kuan o kúvi. Kidāā ne, kúntāa doo mántá san e dukún kān. ¹⁷ Pedrú ne, koó dá kudana ini nā nee iñā kaní tú'un é xēe núu nā ne, ñivi tsi ūra í xēe ñátí san, nā e táxnūu Corneliu, ntáñi ntēe nā nā, ntátsixe'e nā ví'i Simuun.

¹⁸ Tsixe'e nā xi'i kan te ikān tuví nā nani Simuun Pedru.

¹⁹ Pedrú ne, nteku dukuan nā rki ví'i kan, kadē kuení nā nuu i é xēe núu nā. Kidāā ne, kaka'an Espiritú Sántú sán ni nā:

—Pedrú, kuē'én, kūkoṭon, tsí uni nā'a ntánantuku nā ō. ²⁰ Kuē'én ni nā mí'i k'i'n ni'i nā o. Kuān te nā te nā Israeé nā, nā ku dē kueni o, tsí xu'ú kaka'an u é kīxkueka nā o —ka'an Espiritú Sántú san.

²¹ Nūu Pedru mí ntáñi ñátí san, nā táxnūu Corneliu. Kidāā ne, kaka'an Pedru:

—Xu'u é ntánantuku ntō ko. ¿Neé ntú tsiñu vé'xi nto? —ka'an nā ni nā.

²² Nantíko koō nā, kaka'an nā:

—Ñā nani Cōrneliu, tó'ō sntadun, táxnūu nā nti. Dōo va'á nā'a nā, dōo kanuu ini nā Xuva kō ne, dōo vá'a tiin nā ni ūn ntí' ntí' nā Israeé. É kaka'an ánje Xuva ko ni nā é kána nā nto é k'i'n nto nú ví'i nā kān vata koo é kiní nā nee iñā é ká'an ntó ni nā —ka'an nā.

²³ Kidāā ne, kaka'an Pedru ni nā:

—Kuitā nti'xin nto má ví'i a, kuntōo da'na nto —ka'an nā.

Tévāá san ne, kué'én Pedru ni nā ne, kaxio nā kuinti'xe i, nā ntoo nūu Jope, é kuē'en nā ni nā di.

²⁴ Uun ká tuku ntuvi ne, xēe nā nūu Cesarea. Ikan kāntétu Corneliu ni ūn ntí' ntí' ñavi'i nā nī nā vá'a tiin ni'i nā, nā e kána nā. ²⁵ Dā xēé Pedru nú ví'i nā kān ne, vé'xi Cōrneliu, náknunchiti nā nūu nā é kunuu ini nā nā. ²⁶ Ntá tsi Pedrú ne, naxntísi nā nā, kaka'an nā:

—Nakuntísi nto, tsí ñatí ni'i tsi ko ntō —ka'an nā ni Cōrneliu.

²⁷ Ntatín nā, kúntí'vi nā ini ví'i kān né, Iní Pedru e dóo ntoo nā'a. ²⁸ Ne, kaka'an nā ni nā'a san:

—Ini nto tsi dóo xii kaa é kuntōo dadí nā Israeé ni nā tuku nūu; ntá tsi dá vé nañ'e Xúva kō ko tsí nā kúvi ká'an u te nā vá'a da xoó ka nā'a, kuān té nā te nā Israeé nā. ²⁹ Dukuān ne, nā ni de díkō u é k'i'xi ú da kána nto ko. Ká'an nto vé: ¿neé ntu tsiñu kána nto ko? —ka'an nā.

³⁰ Kidāā ne, kaka'an Cōrneliu:

—Dā kú kimi ntuví ne, ura sá'a tuví u, kaka'an ntá'ví u má ví'i kó a ne, dā nēni ko ntísi uun ñatí nuú ko, nā e dóo kaxi'í nuu doo í ne, ³¹ kaka'an nā nī ko: “Cōrneliu, é tēkú Xuva kō é kaka'an ntá'vín ni nā ne, ini nā tsí kaxntiín nā kataan nūu i. ³² Ví'a ve ne, táxnūun nā'a nūu Jope é kikaná nā nā nani Simuun Pedru. Tuví nā nú ví'i tuku Simuun, nā katsoo itsi ñi kiti, nā tuví diñi ntute dí'u u kān. Te k'i'xi nā ne, iō é ká'an nā ni ō”, ka'an nā nī ko. ³³ Dukuān ne, ura dū'va tsi i táxnūu ú tú'ūn é k'i'xi ntó ne, dōo vá'a o dé nto é vé'xi nto. Veví ne, i'a ntoo ntí' ntí nuú Xuva kō é kīni ntí un ntí'í e ntío Xuva kō é ká'an ntó ni nī —ka'an Cōrneliu.

Dā nañé'e Pedru ñá'a san nú vi'i Cōrneliu

³⁴ Kidáā né, eni ntu'ũ Pedru, kaká'an ñá ni ñā:

—Vevii ne, kutuní ko tsí nuu é ntaā i é dadí tsi ntío Xuva ko kō, un ntí ntí ó, kuān te ñá Israee o, kuān te xio ñuú kō, ³⁵ tsí naki'i ña da xóo ka ña'a e kuínti'xe i ña, e kade é vā'a, da mí'i ká ñuu ñuxiví a. ³⁶ Tsí Xuva kō ne, ká'an ña nī ña Israee nté koo kuntuo vā'a o ni ña kuēnta iña i é edé Jesucristu, divi ñā é Tó'o ko, ũn ntí ntí o. ³⁷ É Iní nto nte o kúvi dá kaníi ñuú Judea ni ñuú Galilea. Tsí di'na Juaan Bautista íka ña, kaka'an ntódo ña é nātivi iní ko kuētsi kō ne, kutsi ntute o. ³⁸ Kidáā ne, xée Jesuu, ña vé'xi ñuú Nazaree. Tsí Xuva kō ntío ña é kúvi vii ña nee ntí'i ntí'i, tsi dóo nuu Espiritū Sántū nima ña. Kidáā né, íka ña, kade ña nuu i é vā'a, kantavá'a ña ña'a é ñu'u nta'a tó'o é ña vā'a san. Tsí mii Xuva kō nuu mé'ñu ña ña. ³⁹ Divi ntí ne, kúvi ntada ntaá ntí tsí iní ntí un ntí'í é edé ña da íka ña ñuú Judea ni ñuú Jerusaleen. Ña'a é'ni ña ña, é naxnteé ñá ña ntíkā krusi kan. ⁴⁰ Ntá tsi da kúvi uni ntúvi ne, nantóto Xuva ko ña ne, tá'xi ña é kīnī ntí ña. ⁴¹ Ñá te un ntí ntí ña'a san ni Iní ña ña da ntoto ña, ntá tsi mii ntí iní ntí ña. Tsí nte di'na nākaxnuu Xuva kō ntí é ntāda ntaá ntí nee é iní ntí. Tsí ntí'í ne, dadíi ntóto ntí ni ñā ne, dadíi é'xi ntí ni ña da ntóto ña é xi'í ña. ⁴² Kidáā né, Xuva kō téé tsiñu ña ntí é ntāda ntaá ntí tsí divi Jesuú, ña e dé kú'vé Xuva kō é xntékú ku've ñá un ntí ntí ña'a, ña ntántito ne, o ña xi'i. ⁴³ Tsí nte ntúvi di'na ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko tsí da xóo ka ña'a, ña é kuínti'xe i Jesuú ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ña kuētsi ña kuenta iña Jesuu —ka'án Pedru ni ña.

Ña é ña te ña Israee ne, nī'i ña Espiritū Sántū

⁴⁴ Kaka'an dúkuān Pedru ni ña da xee Espiritū Sántū, inúu ña nima ña ntaíni tú'un san, un ntí ntí ña. ⁴⁵ Ña kuínti'xe i, ña Israee, ñá vé'xi dadíi ni Pēdrú ne, koo dá kúdu'va ña é kuān o inúu Espiritū Sántū nima ñá'a san, kuān te ñá te ña Israee ña. ⁴⁶ Tsi téku ña é ntáka'an ña tú'un e ñá iní ñá ne, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō. ⁴⁷ Kidáā né, kaka'án Pedru:

—¿Nté kui ña kúvi kutsi ntúte ña sá'a? Tsí é ntūdadii ña ni ko é dadíi nuu Espiritū Sántū nima ña —ka'an ña.

⁴⁸ Kidáā ne, xé'e ña itsi é kútsi ntute ña'a san kuenta iña Jesucristu. Dā kúvi itsi ntute ña ne, ntáka'an ñá ni Pēdrú te kúkuíi ka ñá kutuví ñá ni ñā.

11

Dā xe'é Pedru kuēnta ntá'a ña kuínti'xe i, ña ñuú Jerusaleen

¹ Xée tú'un nta'a pustrú san nī ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jerusaleen, tsí e kuínti'xe ña é ña te ña Israee tú'un Xuva kō. ² Ntá tsi dá ntíko kōo Pedru ñuú Jerusaleen ne, dóo ntáka'an ña kuínti'xe i, ña Israee san, ntátsi'i kuētsi ña ña, ³ ntáka'an ña:

—¿Nté kui kú'vi ntu ntō má vi'i ña é ña te ña Israee? ¿Nté kui é'xi dadíi ntu nto ni ñā? —ka'an ña.

⁴ Kidáā ne, eni ntu'ũ Pedru kantáa ña ni ña un ntí'í e kúvi nte dá iñi ntu'ũ, kaka'an ña:

⁵ —Xu'ú ne, dá itúvi ú ñuú Jope, kaka'an ntâ'vi u ni Xuva kō ne, xée nūú ko uun doo mánta ká'nu é kantikín kútu ngimi ntíkō diñi i. Nte e dukún kán vé'xi ne, un tsi nte mi túvi ú nakutúvi. ⁶ Dā íto vā'a ú doo mánta san ne, iní u odo da née ka nuu kiti é ío kimi d'ín i, kiti diin, ni kiti ntáñu'u xido i, ni láa, kiti ntaíko e dukún kán. ⁷ Kidáā téku ko uun tatsin é káka'an ní ko: “Nakuntísin, Pedru, ka'nín kiti san, dá ka'xín tí”, ka'an tátsin san. ⁸ Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u: “¡Ñá'á, Tó'o! tsí nté uun ito vata kuan koo vii u ni kiti é ká'an nto é ña vā'a é ká'xi o”, ka'án u. ⁹ Kidáā ne, kaka'an xtúku tátsin san nte e dukún kán, kaka'an:

“É ntantoo Xuva kō ne, ñá ku ká'an té ña vá'a”, ka'an tátsín san. ¹⁰Úni ito kuan ō kúvi ne, dá kúntáa e dukún kán. ¹¹Ura dú'va tsi i xee úni ña'a ñatíí nú vi'í mí tuví u. Nté ñúú Cesarea vé'xi ña, vexnántuku ña ko. ¹²Kidáa ne, kaka'an Espíritū Sántū san ní ko é ña ku dé kuení ko é kí'ín u ní ñatíí san mí kí'ín ní'í ñá ko, kuán té ña te ña Israee ña. Dadii ñe'é u, ní ntí'í iñu ení ko ña sá'a, kí'vi ntí'í ntí'í iní vi'í ñatíí, ñá nani Cōrneliu. ¹³Corneliú san ne, kántaa ña ní ntí'í nté ō iní ña uun ánje Xuva kō, ntítsi ña má vi'í ña kán ne, kaka'an ánje sán ní ña: “Taxnúún ña'a ñuú Jope, na kíkoto ñá uun ña'a, ñá nani Símuun Pedru, ¹⁴tsí ña ña ká'an ñá ní ō nté koo nakákú Xuva ko o ní ún ntí'í ntí'í ñavi'í o”, ka'an ña. ¹⁵Kidáa né, dá éni ntu'ú ú kaka'án u ní ña'a sán ne, ura tsí i xée Espíritū Sántū san, inúu ñá nima ún ntí'í ntí'í ña'a san, vata tsí ó inúu ñá nima ko xo'o dá iñi ntu'ú. ¹⁶Kidáa né, naka'án kó tú'ún é kaka'an Tó'o ko Jēsuu kidáa dá kaká'an ña: “Nuu é ntaā i tsí Juaán ne, ntute nakutsi ntúte ña nto. Ntá tsi xu'ú ne, ña te ntúte nakútsi ntute ú nto, tsí ta'xi u é kunúu Espíritū Sántū nima nto”, ka'an ña. ¹⁷Vevíí ne, te Xuva ko káxé'e ña tuku ña'a vata tsí ō tá'xi ña ko xo'ō dá kuínti'xe kō Tó'o ko Jesūcristú ne, ña kúvi ká'nté nuu ú neé ncho vii ña —ka'án Pedru ní ña.

¹⁸Dá téku ña'a san é kaka'án Pedru ní ñá ne, ñá ní ká'án ka ña. Da mii tsí é dé ka'nu ña Xuva kō ne, ntáka'an ña:

—Nuu é ntaā ntí'xe i tsí kaxé'e Xuva kō é vá'a iñá ña é ña te ña Israee di. Tsí kaxé'e ña é kúvi natívi iní ña kuétsi ñá dí ne, dukuán é ní'í ña ntuví va'a iñá ña nta'a Xúva ko vata ō ní'í ko xo'o —ka'an ña.

Ña kuínti'xe i, ñá ntoo ñuú Antioquia

¹⁹Ña kuínti'xe i san ku'éen ña, kukuntóo ña un tsí nte ñuú Fenicia ní ñuú Chipre, ní ñuú Antioquíá di dá dóo nanto'o ña'a san ña dá xi'í Ésteba. Ikán ntáka'an ntódo ña tú'ún é vá'a san. Ntá tsi da mii tsí é ntáka'an ñá ní ña Israee san; ñá ní ká'an ñá ní ña'a, ña é ña te ña Israee. ²⁰Ntá tsi xío ña kuínti'xe i, ña vé'xi ñuú Cirene ní ñuú Chipré ne, dá xee ñá ñuú Antioquíá ne, ení ntu'u ña ntáka'an ñá ní ña'a, ña é ña te ña Israee tú'ún va'a iñá Tó'o ko Jēsuu. ²¹Xuva kō xntíi ña ña ne, dukuán né, titín ña'a, ña é ña te ña Israee san tsóo mii ña nee é kuínti'xe di'na ña ne, ení ntu'u ña kuínti'xe ña Tó'o kō.

²²Dá téku ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jerusaleen, é kuínti'xe ña é ña te ña Israee ne, kidáa táxnúu ña Bernabee, ku'éen ña ñuú Antioquia. ²³Dá xee ña ikán né, iní ña tsí dóo vá'a ō dé Xuva ko ní ña'a sán ne, nakunuu díni nima ña. Kidáa ne, xé'e ña itsi un ntí'í ntí'í ña'a san, ntáka'an ña:

—Uun tsí nima ntó kuínti'xe nto Tó'o ko Jēsuu. Ñá ku xtuví mii nto ña —ka'an ña.

²⁴Tsí Bernabee san ne, dóo va'a ña'a ña. Dóo nuu Espíritū Sántū nima ñá ne, dóo kuínti'xe ña Xuva kō. Kidáa né, dóo kukue'e ña'a, ña kuínti'xe i Tó'o kō.

²⁵Kidáa ne, ku'éen Bernabee ñuú Tarsu, kúnantúku ña Saúlú. ²⁶Ikán nání'í ña ña ne, ñe'e ní'í ña ña ñuú Antioquia. Ikán kantóo ña ní ña kuínti'xe i san uun kuia nii. Dóo titín ña'a nakuá'a ña. Dívi ñuú Antioquíá san éni ntu'u ña xntánteé ñá cristianu ña kuínti'xe i san.

²⁷Ntúvi tsikán ne, xío ña ntáka'án naa Xuva ko ñuú Jerusaleen. Xée ña sá'a ñuú Antioquia. ²⁸Ne, uun ña'a ña, ñá nani Ágabú ne, náknútsi ña mé'ñú ña kuínti'xe i san, kaka'an ntódo ña tú'ún é xé'e Espíritū Sántū é kütuni ña, kaka'an ñá é dóo koo tama dá kanii ñuxivi. Ne, kuan ō kúvi ntí'xe ntúvi dá de kú've ñá naní Claudiu. ²⁹Kidáa ne, ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Antioquíá ne, xío ntaa iní ña é xntii ña tá'an ña, ña ntoo ñuú Judea, váta tsí kaa kutíi nuu

ña. ³⁰ Dukuān né, tēe tsiñu ña Bernabee ni Saulū é kī'in ni'i ña doméni iña ña kuínti'xe i nta'a ñata, ña odo nuū ñuú Judea.

12

Dā xi'i Sántiau ni dá inúu kutū Pedru

¹ Ntúvi tsikán ne, eni ntu'ū rei Heróde kanakutsu'un ñā ña kuínti'xe i. ² Tēe tsiñu ña sntadún san é kika'ní ña Santiau, eni Juaan. Kāa é ntiko ntúvi o diñi i é'nté tu'un ña dāki ña. ³ Dā íni Heróde é xkúntee ini ña Israeé san é kuān o dé ña ne, tññ ña Pedrú di. Sá'ā kúvi da kúvi viko é naka'an ñā nté ō nakáku Xuva ko ñā ñuú Egítō. ⁴ Dā tññ ña Pedrú ne, xnuu kutu ñā ñā vi'i utun, tsóo ña kimi ítsi kimi kimi sntadun é vii ñā ña kuenta. Un tsi da nté kuíta ntí'xin viko, da kidāa natavá ñā ña é xntítsi me'ñu ñā ña. ⁵ Ntá tsi da nñ nuu kutū Pedrú ne, ntáka'an ntá'ví ña kuínti'xe i san iña ña nté ntúvi nte niñu.

Dā nántii Xuva kō Pedru vi'i utun kån

⁶ Uun niñu di'na dá xēe ntúvi e xtúvi Heróde é natavá ñā Pedru é xntítsi me'ñu ñā ña ne, kakidí Pedru mé'ñu sntadun, kanú'ni ña uvi kadena. Ntáñi ntēe sntadun áta xi'i kån di, e ntáde ña kuenta xi'i vi'i utun san. ⁷ Kidāa ne, vé'xi ánje Xuva kō ne, xi'i nuu iní vi'i utun kån. Ánjē sán ne, tññ nta'a ñā Pedru vata koo é nantōto ña ña ne, dá náxntitsi ñā ña, kaka'an ña:

—¡Kamán san, nakuntitsin! —ka'an ña.

Kidāa ne, kadena é kanú'ni nta'a ña ne, kó'xō. ⁸ Kaka'an ánje sán ni ñā:

—Naxnú'nin doo í'xi o, nakuní'nin nti'xen o —ka'an ña.

Dā kúvi ña ne, kaka'an xtúku ña:

—Nakunúun kutuun ō ne, kuntikín ko —ka'an ña.

⁹ Kidāa né, ntíi ña, kuntikín ña ánje san. Ntá tsi ña ni kutúni ña tē nuu é ntaā i. Da ñuú éni kån, kuiní ña. ¹⁰ Dā ita ntí'xin ña uvi itsi mí ntoo sntadún san ne, xee ñā uun xi'i e kúvi káā é kantii itsi ka'nu kån ne, nákaan mí xi'i san. Kii ña, kue'en ña nte mí ntíi tuku itsi. Da kidāa xtúvi mii ánje san ña.

¹¹ Dā ntútuni Pedrú ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i tsí Xuva kō ne, táxnūu ña ánje ñā é nakakū ñā ko, tsí Heróde ni ún ntíi ntíi ña Israeé san ncho ka'ní ña ko —ka'an ña.

¹² Dā kútuni Pedru tsí nuu é ntaā i é nakáku ña vi'i utun kån ne, kué'en ñā nú vi'i Mária, di'ñ Juaan, ñā naní Marcú di. Ikån né, dōo ntoo ña'a, ntáka'an ntá'ví ña. ¹³ Nake'xen ñā xi'i ne, vé'xi ūun ta'nú kuetsi, ta'nú naní Rode, é kükotó tun xoo ñā'a. ¹⁴ Dā téku tun é tátsin Pedrú ne, ñā ni nakáan tun xi'i san, tsí dōo dñi tun ne, kaxkainu ntaá tun, kue'én tun, kukotó tun ña'a san, tsí ntitsi ntēe Pedru atá xi'i kan. ¹⁵ Ntá tsi ña ni kuínti'xe ña'a san. Tē da kaka'án tun, kuiní ña. Ntá tsi nñ kue'én ini tún kaka'án tun tsí nuu é ntaā i. Kidāa ne, kaka'an ñā é kúdií ntáxi Pedru é íni tun.

¹⁶ Ntá tsi Pedru ne, ntitsi ntēe dúkuan ña, kanake'xen ñā xi'i kan. Dā nákaan ña xi'i san ne, iní ña tsí divi ntí'xe ña. Koó dá kúdu'va ña. ¹⁷ Ntá tsi Pedrú ne, kanakuiko ñā nta'a ña vata koo é ña ku neé ka'an ña'a san. Kidāa ne, kántaa ña ni ñā nté ō dé Xuva ko ni ñā dá natavá ñā ña vi'i utun kån, kaka'an ña:

—Kue'én ntó, kukoto nto Santiau ni ún ntíi ntíi ení kō vata koo é kütuni ña —ka'an ña.

Kidāa ne, ntáka Pedru, kué'en ñā xio itsi.

¹⁸ Dā tuví ne, un vá'a tsi itsu'un sntadún san, tsí xoxó ka Pedrú san vi'i utun kån. ¹⁹ Reí Heróde sán ne, dōo nantúku ña ñā, ntá tsi ña ni nani'i kué'en ñā ña. Kidāa né, dōo tsixe'e ñā sntadun, ñā ntáde kuenta xi'i san, nte o kúvi ntíi Pedru. Dā kúvi tsixe'e ña ñā ne, kaka'an ña é na kúvi ntíi ntíi sntadún san. Divi tsi ntúvi kii Heróde ñuú Judea, kué'en ña kukutúvi ña ñuú Cesarea.

Dā xi'i rei Heróde

²⁰ Heróde ne, dōo kúdiin ña nī ña ntoo ñuú Tíru ni ñuú Siduun. Ntá tsi xee ñá'a san, ntáka'an ñá nī ñá nani Blastu, ñá kade tsiñu iña rei san. Ntáka'an ña tsí ntio ña é ntúvá'a ña nī rei san, ntio ña é kuntōo vá'a ña, tsí divi tsi ñuú rei san e ntákii un ntí ntí e ntaé'xi ña. ²¹ Heróde ne, xtuví ña uun ntuvi é ká'an ñá ni ñá. Dā xee ntúví sán ne, nákunūu ña doo vá'a ña, nákutúví ña nú tēu ñá ne, dā éni ntu'u ña káka'an ñá ni ñá'a san. ²² Nǎ'á sán ne, koó da vāntiñi ña, ntáka'an ña:

—ñá te da ña'a ña kaka'an, tsí Xuva kō! —ka'an ña. ²³ Kidáa ne, ura dú'va tsi i xée ūun ánje Xuva ko, ntuku kui'í ñá Heróde, tsí dōo ka'nu ncho vií ña ne, ñá te ni de ka'nu ña Xuva kō. Kidáa ne, tintaku tsi é'xi ti ña ne, xí'í ñá.

²⁴ Ntá tsi kidáa ne, ñá te da ñá'a téku ña tú'un Xuva kō né, dōo kútítin ña kuínti'xe i san.

²⁵ Bernabee ni Saúlú né, dā ntí'í tsiñu ña ñuú Jerusaleén ne, ntíko kōo xtúku ña ñuú Antioquia ni Juan, ña é nani Marcú di.

13

Dā éni ntu'u Bernabee ni Saúlú dé tsiñu ña iña Xuva ko

¹ Ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Antioquia ne, iō ñá ne, ntáka'an ñá naa Xuva ko; iō ñá ne, ntánakuā'a ña ña'a tú'un Xuva kō. Ña sá'á ne: Bernabee, ni Símuun, ñá nani Ña Nteé dí; ni Lúciu, ña vé'xi ñuú Cirene; ni Manáeen, ña é'nu dadii ni Hérode, ñá odo nūu ñuú Galilea; ni Saúlú di. ² Uun ntuvi sá'á ne, ntoo ña, ntáka'an ntá'ví ña ni Xuva kō; ntoo ixu ñá di. Kidáa né, kaka'an Espiritū Sántū san ni ña:

—Nakaxnúu nto Bernabee ni Saúlú é vií ñá tsiñu é ntio ko —ka'an ña.

³ Kidáa né, dā kúvi ka'an ntá'ví ña, dā kúvi intōo ixu ñá né, xntekū ñá nta'a ña ñáki Bernabee ni Saúlú, da táxnūu ña ña é k'ín ña, kikadá tsiñu ña iña Xuva ko.

Dā ka'an ntódo pustrú san ñuú Chipre

⁴ Kidáa ne, kué'en ñá, ntuvi ña, e táxnūu Espiritū Sántū sán ña, xée ña ñuú Seleucia. Ikān ñú'u ña tun ntóo ka'nu é k'ín ñá ñuú Chipre, ñuu é tuví mé'ñu ntute ñu'u kán. ⁵ Dā xee ñá ñuú Salamina é tuví diñi ntute ñu'u kán né, ikān éni ntu'u ñá ka'an ntódo ña tú'un Xuva kō ini ukún ña Israee. Ntí ni'í ñá Juan, é xntii na ñá di.

⁶ Kué'en ñá, ita ntí'xin ña kaniñ ñuú san dá ntē xee ñá ñuú Pafu. Ikān nání'í ñá uun ña'a ña Israee, ñá nani Barjesuu, ñá tatan. Kaeni nta'ví ña ña'a é káka'an ñá naa Xuva ko; ntá tsi ñá tē nuu é ntaā i é káka'an ña. ⁷ Ña sá'á ne, dōo vá'a tiin ña ni ña tsiñu i ña odo nūu, ñá nani Sergiu Paulu, ña e dōo kí'in iní i. Kakana Sergiu Paulú san Bernabee ni Saúlú, tsí ntio ña kini ña tú'un Xuva kō. ⁸ Ntá tsi ña tatan Barjesuu, ñá nani Ēlima dí ne, e'nté nuu ña vata koo é ña kuínti'xe Sergiu Paulú san. ⁹ Kidáa ne, Saúlú, ñá nani Pablú di ne, dōo xntí Espiritū Sántu ñá né, ito va'a vá'a ña Elima, ¹⁰ kaka'an ña:

—Xō'on e dōo kaenin nta'vín ña'a, e dōo kini ó den, xō'on é i'xá Tó'o é ña vá'a, xō'on é ña ntío o é vā'á, ¿amá ntu teén da'nán é kanāxnteén xō'on itsi vā'á iña Xuva ko? ¹¹ Vi'a ve ne, Xuva ko tá'xi ña o é ntō'o o, é kükuaan ne, ñá iní o nēe ntúvi naxi'í nuu o —ka'an Pablu ni ña.

Ura dú'va tsi i kúneé kue'en nuu ña. Kaika ña, kantuku ñá xoo é kuñu'u i ña, tsí ña kañi kue'én ka ña. ¹² Dā ini Sergiu Paulú san é kuan ō kúvi ña ne, kuínti'xe ña Tó'o ko Jēsuu, tsí koó dā kúdu'va ña é kuān nte vá'a tú'un é káka'an Pablu iña Xuva ko.

Dā xee Pablu ni Bernabee xío ñuu é nani Antiōquia

¹³ Kidáā né, ntáka Pablu ni ún ntií ntií ta'an ña ñuú Pafu, ñú'u ña tun ntōó ka'nu, xéé ña ñuú Perge, é kaduku ntee ñuú Panfilia; ntá tsi Juaán ne, tsoo mii ña ña, kunú'u ña ñuú Jerusaleen. ¹⁴ Kidáā né, ntáka ña ñuú Perge, kue'en ña xio ñuú é nani Antiōquia, é káduku ntee ñuú Pisidia. Ikān ne, ntuvi dá ntoo da'na ña ne, kúkí'ví ña ini ukún ña Israeé ne, ikān intōo ña uun da'na. ¹⁵ Kidáā ne, da kúvi nakua'a ña'á san tutú lei Muísee ní tutú e de va'ta ña ka'án naa Xuva ko ne, ña odo nūu iña úkūn sán ne, kāna ña Pablu ni Bernábee, kaka'an ñá ni ña:

—Ēní, te iō kúdii é ká'an nto é kué'e nto itsi ña'a sán ne, ká'an nto ni ñā vevii —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā ne, nákontítsi Pablu, káde ña nta'a ña é diin diin tsi na kuntōo ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Un nti'i kué'en dú'va nto, ña Israee ni ña nguí san, ña ntaíko ñu'u Xuva kō ne, kini nto é ká'an u ni ntō: ¹⁷ Xuva kō, ña é nakaxnúu uva ata kō ña Israee, ña intōo kidaā né, de ka'nu ña ñata kō da intōo ña ñuú Egitō, é ña te ñuú mii ña. Xío ntii Xuva kō nátavā ñá ñata ko ñūú tsikan. ¹⁸ Ne, kutí Xuva kō nima ñá ni ñá da dóo du'xen dé ña da nī íka ña má kū'u kan é uvi díko kuiá san. ¹⁹ Uun ito tsi nantí'i Xuva kō é ú'xe ñuun na'nu é intōo ñuú Canaán ne, dá e'nté dava ña ñu'u san, xé'e ña un ntií ntií ñata kō.

²⁰ Rkontúví ne, de kú'vē ñá ña kada kú've iña ña'a san kimi sientu nte dáva kuia, uun tsi nte ntúvi da íka Samuee, ñá ka'án naa Xuva ko. ²¹ Kidáā ne, íkan ñata kō sán uun rei é kadā kú'vē ña. Xé'e Xuva ko Sāuu, i'xá Kii, ñatí tatá Benjamiin, é vii ñá rei iña ña uvi díko kuia. ²² Rkontúví da nantii Xuva ko Sāuu ne, naxnúu ña Davii é vii ñá rei iña ña. Kaka'an Xúva ko iña Dávii: “Iní u tsí Davii, i'xá Isaií ne, uun tsi nima ñá ní ko. Vii ñá da nēé ka nuu i é ntio ko”, ka'an Xúva kō. ²³ Taxnuu Xuva ko ūun i'xá ika Dávii, divi Jesús, é nakakú ñá ko, xo'ō é ña Israee ó, vata ó ka'an Xúva kō kidaā. ²⁴ Tsi di'na Juaan kí'xi ña, kixka'an ntódo ña ni ún ntií ntií ña Israeé san é na nātivi iní ña kuétsi ña ne, na kútsi ntute ña. Da kidáa kí'xi Jesús. ²⁵ Di'na da kuví Juaán ne, kaka'an ña: “¿Xoó ntu ña'a u, té kuiní nto? Ná te xú'ú é nakaxnúu Xuva kō é kadā kú'vé u iña nto, tsí divi ña né, dá ve vé'xi ña. Xu'ú ne, ntē ña nuu á'vi u é nantii ú nti'xen ña, tsí divi ña é ká'nu ña'a ña”, ka'án Juaan.

²⁶ Ēní ko, i'xá tatá Abraan, ni ñá nguí san, ña ntaíko ñu'u Xuva kō ne: iña nto tú'ún e táxnūu ña nte koo nakáku ó. ²⁷ Tsi ña ntōó ñuú Jerusaleen ni ñá odo nūu san ne, ñá ni kutūni ñá xoó nti'xe é Jesús dá kí'xi ña. Ntē ña ni ñé'e diki ña tú'ún é úve na'a é ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko, ña intōo kidaā. Ntánakuā'a ña tú'ún san ma ukún kán vata dá sábadu, ntá tsi ña ni ini ña é divi tsi ña dé ntaā ñá vata ó uve na'a kaka'an, dá ka'an ña é kúvi Jesús. ²⁸ Kuān té ña tuvi nēe kuétsi ña, ntá tsi íkan ña nta'a Pilatu é na kué'é ña itsi é ká'ní ña ña. ²⁹ Ne, dá kúvi de ntaa nti'i ña un nti'i é úve na'a é kúvi Jesús ne, nántii nteé ña ña ntiká krusí ne, kue'en ní'i ña ña nú ñaña ña. ³⁰ Ntá tsi Xuva kō nantóto ñá ña. ³¹ Ne, dóo kí'in itō ká ntii díto ña. Iní ña'a ña, divi ñá'a é dadii ntáka ña ñuú Galilea é xee ñá ñuú Jerusaleen. Divi ña sá'a ntáda ntaá ña ni ña'a san nee e ini ña.

³² Divi nti' di ne, ntántaa nti' ni ntō tú'ún e dóo vá'a é káka'an Xúva ko ni ñata kō, ña intōo di'na. ³³ Vevii ne, é de ntaa Xúva kō é káka'an ñá ni ñata kō kidaā, tsi nantóto xtúku ñá Jesús kuénta iña ko xo'ó. Vata ó úve na'a ini sálmú é kuví úvi ne: “Divin é i'xá mii ko. E tá'xi ú ntuvi iña o vevii”, ka'an Xúva kō. ³⁴ Ntē di'na kaka'an Xúva kō tsi nantóto ña ña vata koo é ña te'u kúñu ña tē xi'i ña, tsi uve na'a kaká'an ña: “Nuu é ntaā i é tá'xi i ó e vá'á, vata tsi ó ka'án u ni Dávii”, ka'an ña. ³⁵ Dukuañ ne, é túku sálmú úve na'a, kaka'an: “Ná kué'é nto itsi é tē'u kúñu i'xá nto, ña e dóo va'a”, ka'an ña. ³⁶ Tsi Davii ne, nuu é ntaā i e xntii ña ña intōo dá ítúvi ña, vatá ó káka'an Xúva kō é vii ña. Dá xi'i ñá ne, dadii

kantú'xi ña ni ñata ñā ne, té'ū kúñu ñā di. ³⁷ Ntá tsi kúñu Jēsuu é nantóto Xuva kō ne, ñā ni té'u. ³⁸ Sá'a kākā'an u ni ntō, tsí ntio ko é kūtuni nto, ení, tsí kuenta iña Jēsuu é kúvi víi Xuva kō kada ka'nu iní ña ni ko kuétsi kō. ³⁹ Ne, kuenta iña ñā di ne, un ntíi ntíi ñā'a, ña é kuínti'xe i ña ne, nakate Xuva ko kuetsi ñā. Tsí ña ni kúvi víi lei Muíseé san nakate kuétsi kō; ntá tsi ña ña Jēsuu ne, kúvi idé ña é ntuntoo kuétsi kō. ⁴⁰ Kuenta tsí víi nto vata koo é ña nto'o nto vatá ó uve na'a ntáka'an ñā intóo di'na, ña ka'án naa Xuva ko, é kākā'an:

⁴¹ Koto nto, un ntíi ntíi ntó ve, vata ó nto é kanantii ní'ni ña nto ne, koó dā kúdu'va nto vé te iní ntó nté koo víi u ne, kuan tsí koo kunaá nto.

Tsí xu'ú ne, víi u uun nuu i e dóo ka'nu é ña kuínti'xe kue'en nto, kuān te ká'an ñā'a ni ntō tsí nuu é ntaā i.

Kuan ó ka'an Xúva kō kídaā —ka'án Pablu.

⁴² Dā ntíi Pablu ni ña ntíi ní'i ñā ukún ña Israeé san ne, ntáka'an ñā'a san ni ñā:

—Vii nto da xe'e, ki'xi xtuku nto sábadu vité ve, kixntaa ntó ní ntí vatá ó kantaa ntó vevii —ka'an ña.

⁴³ Ne, dā ntíi ña ma ukún kān ne, titín ña Israeé ni ña túku tatá, ña é dadíi tsi kuínti'xe i Xuva kō ne, kuntíkin ñā Pablu ni Bernábee. Divi ñā ne, ntáka'an ñā ni ñā'a san te ña tee dá'na ña é kuntíkin ñā Xuva kō, tsí ña ñā é xntíi ña ña.

⁴⁴ É kuvi úvi sabadú san ne, da kaníi ñuú san náta'ká nuu ña é kiní ñā tú'un Xuva kō. ⁴⁵ Kídaā né, iní ña Israeé san e vānchu'un titín ñā'a ntoo ña ne, dóo kúne'u iní ña. Eni ntu'u ña ka'an ntée ña Pablu ne, ká'an kiní ña iña ñā di.

⁴⁶ Pablu ni Bernábee ne, ñā ni ú'ví kue'en ña é nantiko koó ñā ne, kaka'an ñā: —Di'na nto é ña Israeé nto é kántio é ká'án ntí ni ntō tú'un Xuva kō, ntá tsi ña ncho kiní nto tú'un ñā. Mii ntō ntádé kuení nto é ña te neé nuu á'vi nto é ní'i nto ntuví va'á nta'a Xúva kō. Dukuān ne, xio ki'ín nti, kika'an ntódo nti tú'un Xuva ko ní ña é ña te ña Israeé san. ⁴⁷ Tsí kuān o dé kú've Xuva kō, kaka'an ñā ni kō:

É xtúvi u o é víin vata kaa uun ñu'u iña ñā xio ñuu, ña é ña te ña Israeé, vata koo é na nākáku ñā'a dá kaníi ñūxivi, ka'an Xúva kō —ka'án Pablu.

⁴⁸ Dā téku ña ntoo san, ña é ña te ña Israeé ne, náku'un díni kue'én nima ñā, ntáka'an ñā tsi dóo ka'nu tú'un Xuva kō ne, un ntíi ntíi ña é nakaxnúu Xuva kō é ní'i ña ntuví va'á iña ñā ne, kuínti'xe ntíi ntíi ña. ⁴⁹ Kídaā ne, kue'en ní'i ñā'a san tú'un Xuva kō. Kué'en ñā, ntáka'an ñā ni ñā'a san da mí'i ka mí ntaíka ña ñuú sa'a. ⁵⁰ Ntá tsi ña Israeé san ne, ntáka'an ñā ni ñā'í, ña e dóo va'á ñā'a, ña e dóo ntānuu iní i Xuva ko, ni ñata, ña odo núu ñuú san. Tsí'í ña díki ña é natéñu nuu ña Pablu ni Bernábee, é nantíi ña ña ñuú san. ⁵¹ Ntá tsi Pablu ni Bernábee ne, nakidi ña xáka di'in ña vata koo é kūtuni ñā'a san é ña va'a o ní ide ña ni ñā ne, dá kue'én ñā ñuú Iconiu. ⁵² Ntá tsi ña kuínti'xe i sán ne, dóo díni ña ntoo ña, tsi dóo nuu Espiritū Sántū nima ña.

14

Dá kakā'an ntódo Pablu ni Bernábee ñuú Iconiu

¹ Dā xeé Pablu ni Bernábee ñuú Iconiú ne, kúki'ví ña ini ukún ña Israeé ne, eni ntu'u ña kākā'an ntódo ña ni ñā'a san. Dóo va'á ó kaka'an ña. Dukuān ne, vānchu'un titín ña Israeé ni ñā'a é ña te ña Israeé di, kuínti'xe ña Tó'o ko Jēsuu.

² Ntá tsi iō ñā Israeé é ña ni kuínti'xe ña. Divi ñā nateñu núu ña ña é ña te ña Israeé san ne, tsí'í ña díki ña é kadá kuení kiní ña iña ña kuínti'xe i san. ³ Kídaā né, na'ā intóo Pablu ni Bernábee ñuú tsikan ne, ñā ni ú'ví kue'en ña é ká'an ntódo ña, tsí ini ña tsí Xuva ko kaxntii ña ñā. Ntáka'an ña é kuān nte va'á o dé Xuva ko ní kō. Xuva kō né, ntáda ntaa ña é kākā'an ñā iña ña, tsí xe'é ña ntii ñā

é kúvi víí ña nuu i e dóo na'nu, e dóo kue'e kuenta kué'e ña. ⁴ Ntá tsi ña ntoo ñuu tsikán ne, ñá te dadíi tsí ó ntádē kuení ña; tsi ío ñá ne, ña Israee ntántikín ñá ne, ío ñá ne, pustrú san ntántikín ña. ⁵ Kidáa ne, ña Israeé san ni ña nguii sán ne, nātee tá'an ña xu'u ña ni ña odo nūu iña ña, é ntukú nuu iní ña nté koo nantó'o ña pustrú san ne, nté koo kue'é xu'u ña ña di. ⁶ Ntá tsi kútuni Pablu ni Bernábee ne, Inu ña, kue'en ña ñuú Listra ni ñuú Derbe, ñuu é ntáduku ntée ñuú Licaunia. Kué'en ña ntikō diñi ñuú san di, ⁷ ntaika ña, ntáka'an ntódo ña tú'ún va'á iña Jesús.

Dā xe'é xu'u ña Pablu ñuú Listra

⁸ Ñuú Listra ne, ítúví uun ñatíi, ña natín dí'in ī. E dúkuan kāa ña nte da káku ña. Nté uun ito ña ni kuví kaka ña. ⁹ Ña sá'á ne, tekú ña é káka'an Páblu. Páblu ne, ito va'á va'á ña ña ne, kútuni ña tsi nā kue'én iní ña intée iní ña é kúvi ntuvá'a ña. ¹⁰ Kidáa ne, un ntíi tsi káka'an Pablu ni ña:

—¡Nakuntísin! —ka'an ña.

Koó dā kaentíta ntaa ñatíi san nakuntísi ña ne, eni ntu'u ña kaíka ña. ¹¹ Dā iní ña'a san é kúvi idé Pablu ntavá'a ña ña ne, koó da vañi ña ntatín ña:

—¡É i'a xée úvi ña'a é uva kō é ve'xí nte e dukún kán ne, vata ntáa ñatíi ntáa! —ka'an ña'a san é tú'ún Licaunia ntáka'an ña.

¹² Ntáka'an ña é Bernábee ne, divi uva ña, ñá naní Zeú ne, ntáka'an ña é Páblu ne, divi uva ña, ñá naní Herme, tsí divi ña é káka'an ntódo ña. ¹³ Kidáa ne, xée dutu úkun Zeu é tuví diñi ñuú kán. Xée ña, ntéka ña duntikí ni le'e é ntukutu lāa. Tsi ntio ña'a san é ka'ní ñá duntikí san é kué'é ña doméni iña pustrú san, tsí xuva ña, kuñi ña. ¹⁴ Ntá tsi dā kútuni Bernábee ni Páblu é ncho víí ña'a sán ne, nākatsin ña du'nu ñá vata xkōo iní ña da dóo u'vi kakúvi ña ne, koó dā ntáinu ña kue'en ña mé'ñu ña'a san ne, un ntíi tsi ka'an ñá ni ña:

¹⁵ —¿Nté kui kuān ó ntáde ntu nto? Ntí'í ne, ñatíi ni'í ntí nto. É ve'xi ntí é ká'an ntódo ntí ni ntō vata koo é xtuví mii nto é dótō tsi ntaíntikín nto é ña kaidiá'vi vata koo é kuntikín ntó Xuva kō, ña kantíto. Divi ña de kú've ñá ví'í antívi ni ñūxivi, ni ntute ñu'u, ni un ntí'í é ío da mí'í ka. ¹⁶ Ntúvi di'na ne, xé'e Xuva kō é kuntikín ñá'a da nēe ka itsi e ntio ña; ñá ni e'nté nuu ña. ¹⁷ Ntá tsi ña ni tsoo mii kue'en ñá nto, tsi náñe'e ñá nto é Xuva ntí'xe ko ña da é dóo vá'á o dé ña ni ntō. Tsi kanakín ña davi nte e dukún kán ne, kata'xi ña é kúvi é tata, kata'xi ña é kō'o é ká'xi ntó, kanaxnuu díní ñá nima nto.

¹⁸ Sá'á ka'an pustrú san ni ña. Ntá tsi dá kuétsi kúvi idé ña é'nte nuu ña é ká'ní ña'a san duntikí san kuenta iña ña.

¹⁹ Kidáa ne, xée ña Israee, ña vé'xi ñuú Antioquia ni ñuú Iconiu, tsí'í ña diki ña'a san é kué'é xu'u ña Pablu. Dā kúvi ne, kii ñu'u ña ña diñi ñuú san, tsí e xí'í ña, kuñi ña. ²⁰ Ntá tsi ña kuínti'xe i sán ne, nataká nuu ña, ntáñi ntée ña ña. Kidáa ne, nākuntísi Pablu, kúki'ví xtuku ña má ñuú Listra. Utén san ne, kué'en ña, ntúvi ñá Bernabee, ñuú Derbe.

²¹ Dā kúvi ka'an ntódo ña tú'ún va'á san ñuú Derbé ne, kúvi idé ña e dóo titín ña'a kuínti'xe ña Jesuu. Kidáa ne, ntíko koó ñá, ita ntí'xin xtuku ña ñuú Listra, ni ñuú Iconiu, ni ñuú Antioquia. ²² Ikān ne, nátsu'un ka'nu ña nima ñá kuínti'xe i san, ntáka'an ñá ni ña é ña ku tee dá'na ña é kuínti'xe ña Xuva kō ne, xé'e ña é kútuni ña tsí kue'e ío é nto'o ko ñūxivi a é xée o mí kadé kú've Xuva kō. ²³ Kidáa ne, nakaxnúu ña ñatā, ña é kodo nūu é un é un xúkun ña kuínti'xe i. Ka'an ntá'vī ñá, intóo ixu ña ne, dā ntáda ña ña kuenta ntá'a Tó'o kō, ña é intée iní ña.

Dā náxee xtúku Pablu ni Bernábee ñuú Antioquia

²⁴ Kidáa ne, itá nti'xin ña, ntúvi ña, dá kaní ñuú Pisidia, xee ña ñuú Panfilia. ²⁵ Kué'en ña, kúka'an ntódo ña ñuú Pergé ne, dá kué'en ña ñuú Atalía di. ²⁶ Ikān ñu'ú ña tun ntóo ka'nu, kué'en ña, náxee ña ñuú Antioquia, mí eka ña da

táxnūu ña kuínti'xe i san ña é vii ñá tsiñu é xe'e Xúva ko ñā. Ne, é kūvi dé ntaa nt'i ña tsiñu san. ²⁷ Dā ve tsi náxee ña ñuú Antioquiá ne, kāna ña un ntii ntii ña kuínti'xe i san é na náta'á nuu ña ne, dá ntaa ña ni ña un ntii'í nté o dé Xúva ko ni ñā, nté o xe'é ña itsi é kuínti'xe ña'a, ñā é ña te ña Israeé san di. ²⁸ Kidāā né, dóo na'a întoo ña ni ña kuínti'xe i san.

15

Dā xió junta iña ñā odo nūu iña ña kuínti'xe i ñuú Jerusalem

¹ Ntuvi tsikán ne, xío ñatii, ña e éka ñuú Judea, xee ña ñuú Antioquiá ne, ikān éni ntu'u ñā ntánañ'e ña ña kuínti'xe i san, ntáka'an ñā:

—Tē ntio nto nakáku nto nta'a Xúva kō né, da mií é tē'nte un siin kúñū é ixi nto, vata o xtúvi Muísee é vii o —ka'an ñā.

² Ntá tsi Pablu ni Bernábee ne, ñā nī xkúntee iní kue'en tsí ñā é ntáka'an ñā tsikan. Dukuān ne, ña kuínti'xe i sán ne, nakaxnúu ña Pablu, ni Bernábee, ni uvi uní ka ení ñā, ña kuínti'xe i di, táxnūu ña ñā é k'i'ñ ñā ñuú Jerusalem, kíkoto ña pustrú san, ni ñata, ña odo nūu iña ña kuínti'xe i san, tsíxe'e ña kuēnta iña i é káka'an ñā'a san é vii ñā.

³ Ku'é'en ña kuínti'xe i san, kuntéka itsi ña ñā. Dā ita ntí'xin ña ñuú Fenicia ni ñuú Samariá ne, ikān ntáa ña ni ñā nté o kuínti'xe ña é ña te ña Israeé san, é tsoo mií ñā e kuínti'xe di'na ña ne, eni ntu'u ñā ntántikin ñā Xúva kō. Dā téku ña kuínti'xe i sán ne, dóo dīni ñā.

⁴ Dā xee Pablu ni Bernábee ñuú Jerusalem ne, ku'é'en ñā mí ntoo ña kuínti'xe i san, nī pustrú san, ni ñata, ña odo nūu iña ñā ne, dóo dīni ñā dá xee ñā. Ikan tsí ntáa ña ni ña un ntii'í nté o dé Xúva ko ni ñā. ⁵ Ntá tsi ió ña fariseu, ña kuínti'xe i, ntáka'an ña tsi da mií é tē'nte kúñū é ixi ñā é ña te ña Israeé san, é da mií é kāda ntaa ña lei Muísee di.

⁶ Kidāā né, mií tsi pustrú san ni ñata, ña odo nūu iña ña kuínti'xe i san, náta'á nuu ñā, ntánatín ñā nté koo ka'an ñā. ⁷ Dā ku e ví'i ntánatín ña ne, nákuñtísi Pedru, kaka'an ñā ni ñā:

—Ení, é ñi nto tsí Xúva kō ne, nté di'na nakaxnúu ña ko é ká'an u ni ñā'a, ñā é ña te ña Israeé san, tú'un vá'a iña Tó'o ko Jēsuu vata koo é kuínti'xe ña ñā.

⁸ Xúva kō ini ñā nima ko nté ntaa ne, náñ'e ñā kō tsí intée ini ñā é k'i'ñ ña ñā'a, ñā é ña te ña Israeé san, tsí xe'é ñā é kunūu Espiritū Sántū nima ñā vata tsí o dé ña ni ko xo'ó dá kuínti'xe ko ñā. ⁹ Vevii ne, é ntudadii ña ni kō, tsí Xúva kō ntántoo ña nima ñā di dá kuínti'xe ñā. ¹⁰ Vi'a ve ne, ¿nté kui kakini nteē ntó Xúva kō? Ña kúvi nakuido o ñā'a san é kada ntaa ña un ntii'í e xkoó ini o e xtúvi ñata kō é vii o. Tsi nté ñata kō, nté xo'ó, ñā ni kúti'í o kāda ntaa o. ¹¹ E ñi nto tsi doméni tsi nakáku o nta'a Xúva kō ne, dómēni tsi nakaku ñā é ña te ña Israeé san di té kuínti'xe ñā —ka'an Pedru ni ñā.

¹² Kidāā ne, diin diin tsi nakuntoo ña vata koo é k'ini vá'a ñā é ntáka'an Pablu ni Bernábee, é ntaa ña ni ña un ntii'í nuu i e dóo na'nu é edé Xúva ko ni ñā é ña te ña Israeé san. ¹³ Dā kúvi ntáa ntii'í ña ne, eni ntu'u Sántiau kaká'an ñā ni ñā:

—Kini nto ve é káka'an u ni nto, éni: ¹⁴ Ntāa Simuun Pedru ni kō nte o dé Xúva kō. Tsi nté di'na xe'é ña itsi é ni'i ñā é ña te ña Israeé san é vá'a nta'a ñā, ñā é nakaxnúu ñā é kuvi i'xá ñā. ¹⁵ Sá'a né, vata tsí ó uve na'a nte di'na dá ka'an ñā ká'an naa Xúva ko:

¹⁶ Da kidāā ne, ntii'xi ú, naxtúvi u uun i'xá Davii é vii ñā rei vata o dé Davii da itúvi ñā.

¹⁷ Kidāā ne, un ntii'í ntii'í ñā'a, ñā é ña te ña Israeé, ñā é nakaxnúu ú é kūvi ña iñá ko ne, di'vi ñā nantúku ñā kó é kuntikin ñā ko.

¹⁸ Sá'a káka'an Xúva kō;

nté dī'na tá'xi ña kútūni ko tsí kuan kōo kuvi,
ka'an ñá ka'án naa ña kidaā.

¹⁹ Dukuān ne, ka'án u te ña nateñu núu o ña é ña te ña Israeé san e xtúvi mii ña é kuinti'xe di'na ña vata koo é kuntikin ñá Xuva kō. ²⁰ Mii tsí é taxnuu o tūtú iña ña, ka'an o ni ñá é ñá ku ká'xi ñá kúnū kiti é intáa nteé xuva ña, ña inúu ini ña ne, ña vii ña é kini kaa ni ñad'í ne, ñá ká'xi ñá kúnū kiti é ña ni kii ntí'i niñi i, nté niñi ti ña ká'xi ña. Sá'a tsi ká'án o é vii ña. ²¹ Tsi ini ña'a é kuān koo vii o nté ntúvi di'na. Tsi dá mí'i ka ñuú ió ñá ntáka'an ntódo lei Muísee, tsi vata dá sábadu ntánaku'a ña lei san má ūkún ña Israeé san —ka'an Sántiau.

²² Kidaā ne, pustrú san ni ñatā sán, ni ūn ntí' ntí' ñá kuinti'xe i sán ne, íntēe ini ña é nakaxnúu ña uvi ña'a ení ña é kí'in ñá ni Pablu ni Bernábee ñuú Antioquia. Nakaxnúu ña Juda Barsabaa ni Sílā. Nátí sa'á ne, dóo na'nu ña'a ña iña ña kuinti'xe i san. ²³ Táxnúu ña tutú di é kí'in ni'í ña. Kaka'an tutú san:

“Ntí'i é pustrú nti, ni ñata, ña odo núu, ni ūn ntí' ntí' ñá kuinti'xe i ne, taxnúu ntí ntiusi iña ení nti, ña é ña te ña Israeé, ña ntoo ñuú Antioquia, ni ñuú Siria, ni ñuú Cilicia di. ²⁴ Dá vé kutuní nti tsi ió ña'a, ña ñe'e ñuú mí ntoo nto, ña é náteñu núu ña nto vata koo é nādama nto é ntákuinti'xe nto. Ña tsikán ne, ntáka'an ña tsí da mii é tē'nte kúnū é ixi ntó, da mii é káda ntaa nto lei Muísee. Ntá tsi ña te ntí'i ní taxnúu ntí ña. ²⁵ Dukuān né, un tsi dē kuení ntí é nākaxnúu ntí uvi ña'a ení nti é taxnúu ntí ña é kí'in ña ni Bernábee ní Pablu, ení kō, ña dóo kakuinima ko. ²⁶ Di'vi ña ne, ñá ni u'vī ni'í ña ntuvi iña ña, é kuān te na kuví ña kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu. ²⁷ Dukuān ne, táxnúu ntí Jūda ní Sílā, é ká'an mii ña ni ntó, é nañe'e ña nto un ntí'i sá'a. ²⁸ Sá'á xío ntaa ini ntí ní Espiritū Sántū, é ña vá'a ó é nantó'o ntí nto. Mii tsi nuú i sá'a é kantio é vii nto: ²⁹ Ña ká'xi nto kúnū kiti é xntáa nteé ña'a xuva ña; ñá ka'xi ntó niñi ti, nté kiti é ña ni kii vá'a niñi ti. Ná vii nto é kini kaa ni ñad'í di. Sá'a tsí é ká'án nti ni ntó: Te káda ntaa nto sá'a ne, vá'a koo kuntóo nto”, ka'an ñá ini tutú san.

³⁰ Kidaā né, kii ña, kue'en ña mí táxnúu ña ña ñuú Antioquia. Dá náxee ñá ikán né, kána ña un ntí' ntí' ña kuinti'xe i san é na nataká nuu ña é kué' é ña ña tutú san. ³¹ Dá kúvi nakua'a ña tutú san ne, náku'un dīni nima ñá, tsi dóo vá'a ó kaka'an. ³² Jūda ní Sílā ne, ña ntáka'án naa Xuva ko dí ne, dóo nátsu'un ka'nu ña nima ñá kuinti'xe i san, ntaxé'e ña ña itsi nté koo vii ña. ³³ Dá kú titín ntuvi ntoo ña ikán ne, ña kuinti'xe i san nátsu'un itsi ña ña, kaka'an ñá ni ña:

—Va'a vá'a tsi kunú'u nto mí ntoo ení nto, ña táxnúu nto —ka'an ña.

³⁴ Ntá tsi Sílā né, ntio ña é kükuii ka ña, kutuvi ñá ñuú Antioquia. Ná ni nú'u kantí'i ña. ³⁵ Pablu ni Bernábee di ne, kántoo ña ni ña. Dōo titín ka ña kantóo ña é naku'a'a ña ña'a san, kaka'an ntódo ña tú'ūn Tó'o ko Jēsuu.

Dá kué'én Pablu, kúka'an ntódo ña e kúvi ūvi íto

³⁶ Dá kú titín ntuvi ne, kaka'an Páblu ni Bernábee:

—Kí'in xtuku o, kikoto ní'ni o ení kō, ña kuinti'xe i san, da mí'i ká ñuú mí ñe'e o, íkka'an ntódo o tú'ūn Tó'o ko Jēsuu. Kikoto ntódo o nté o de ña —ka'an ña.

³⁷ —Kuvi ni —ka'an Bernábee—. Ntá tsi kunteka o Juaan Marcú di —ka'an ña.

³⁸ —Ñá'á —ka'án Pablu—. Tsi divi ña né, tsoo mii ña kō dá ñe'e o ñuú Panfilia. Ná ni de ntaa ñá tsiñu ña —ka'án Pablu.

³⁹ Kidaā ne, naa núu ña ntuvi ñá ne, kii nteé xio tá'an ña. Bernabeé ne, kué'en ña, ntéka ñá Juaan Marcu. Nū'u ña tun ntóo ka'nu, kué'en ña ñuú Chipre. ⁴⁰ Pablú ne, nākáxnúu ña Sílā é kí'in ni'í ña ña. Kué'en ñá, ntuvi ña, da kúvi ka'an ntá'vī ení ña iña ña. Ntáka'an ña é na kúnūu mé'ñu, kúnūu dava Xuva ko ña. ⁴¹ Kidaā ne, itá nti'xin ña ñuú Siria ni ñuú Ciliciá ne, ntánatsu'un ka'nu ña nima ñá kuinti'xe i san.

16

Dá kuē'en dáá: Timoteu ní Pablu ní Silá

¹ Pablú ne, xéé ña ñúú Derbé ne, dá kuē'en ñá ñúú Listra. Ikān ne, náni'i ña uun ña'a, ña kuínti'xe i, ñá nani Timōteu. Di'i ñá ne, ña Israeé ne, kakuínti'xe ña Jesuu. Uva ñá ne, ñá te ña Israeé ña, tsí ña griegu. ² Un ntíí ntíí ña kuínti'xe i, ña ñúú Listra, ni ña ñúú Iconiú ne, kaka'an ñá tsi dóo va'á ña'a Timoteu. ³ Ntío Pablu é dadíi k'i'in ñá ni ñá, ntá tsi di'na te'nte kúñú é ixí ñá vata koo é ña kadá kuení kini ña Israeé, ñá ntoo mí k'i'in ña, tsí ini ntíí ntíí ñá tsí uva ñá ne, ña griegu. ⁴ Un ntíí ntíí ñuu mí kaita ntí'xin ñá ne, xé'e ñá é kútuni ení ña, ña kuínti'xe i san, tú'ún e táxnúu pustrú san ni ñata, ña odo núu iña ña kuínti'xe i ñúú Jerusaleen, é kaka'an ñá ni ñá nté koo víi ña. ⁵ Dukuān ne, dií dií ka nī kue'én ini ña'a san kuínti'xe ña Xuva kō. Utén utén kakuti'tín ña kuínti'xe i.

Dā íni Pablu é kii dito úun ñatí, ña ñúú Macedonia

⁶ Ña ni xé'e Espírítū Sántu Itsi é k'i'in ña, kika'an ntódo ña tú'ún san ñúú Asia, tsí xio ñuu ntío ña é k'i'in ña. Dukuān ne, ñúú Frigia ni ñúú Galacia ita ntí'xin ña ne, ⁷ xéé ña diñi ñúú Misia. Kidáa ne, ntio ña é k'i'in ña nte ñúú Bitinia, ntá tsi Espírítū Sántū sán ne, ña ni ntío xtúku ña é k'i'in ñá ikān. ⁸ Dukuān ne, ído ntúú ña ñúú Misia, kúntíi ña ñúú Troa, mí kanaxee tún ntóo na'nu. ⁹ Niñu tsikán ne, xéé núu Pablu úun ñatí, ña ñúú Macedonia. Ntísí ña, kaka'an ña: “K'i'xi kudii nto ñúu ntí, dá xntíi ntó ntí”, ka'an ña. ¹⁰ Dá kuān o íni Pablú ne, xío ntíi ntí é k'i'in ntí ni ña ñúú Macedonia, tsí kútuni ntí tsi mii Xuva ko kākana ña ntí é k'i'in ntí, kika'an ntódo ntí nī ña ntoo Macedonia tú'ún va'á san.

Dā xéé Pablu ní Silá ñúú Filipu

¹¹ Kidáa ne, ñú'ú ntí tun ntóo ka'nu ñúú Troa, kue'en ntáa ntí ñuu é tuvi mé'ñu ntute ñu'u kán, ñuu é nani Samōtracia. Utén san ne, xéé ntí ñúú Neapolí. ¹² Da kidáa xéé ntí ñúú Filipu, mí ntoo ña vé'xi ñúú Roma. Divi ñuu é dií ka ka'nu é un ntíí ntíí ñuu é káduku ntée ñúú Macedonia. Titín ntuvi íntóo ntí ikān. ¹³ Dá xee ntúvi ió dá'na ne, ntíi ntí diñi ñúú san, kue'én ntí diñi ntute ka'nu kán mí é dukuān xkoó ka'an ntá'ví ña'a san, kuíni ntí. Ikan tsí ñu'ú ntí, ntáka'an ntódo ntí ni ñadí'í, ña náta'ká nuu ikān, tú'ún va'á iña Jesuu. ¹⁴ Uun ña'a, ñá nani Lidiá ne, ñúú Tiatira vé'xi ña. Doo kué'e kadiko ña. Ña sá'á ne, dóo kanuu íni ña Xuva kō. Xuva kō dé vitá ñá nima ñá vata koo é kiní ña é káka'án Pablú ne, kuínti'xe ña. ¹⁵ Kidáa itsi ntuté ña ni ún ntíí ntíí ñavi'i ña ne, kaka'an ñá nī ntí:

—Te kadé kuení nto é nuu é ntaā i e kuínti'xe kó Tó'o ko Jesúcrístu ne, ki'xi nto, kixkúntóo nto nú vi'i kó kán —ka'an ña.

Xé'e kuétsi ña ntí é kúntóo ntí.

¹⁶ Uun ntuvi ñe'e xtúku ntí mí é dukuān xkoó ka'an ntá'ví ña. Dá kuē'én ntí itsi kán né, tá'án ntí ni ún ta'nú kuetsí, ta'nú nuu é ña vá'á nima í ne, dōo kue'e diu'un ni'í tun iña tó'o tún tsi kanakoto ntodó tun. ¹⁷ Tá'nu sá'á ne, íntikín tun ntí ne, koó da kākachu'u ntáa tún, kaka'án tun:

—Ñatí sa'á ne, ntáde tsiñu ña kuenta iña Xuva ko, ña e dóo ka'nu ne, ntáka'an ñá ni kō nté koo nakáku o nta'a Xuva kō —ka'án tun.

¹⁸ Titín ntuvi kuan o dé tun, da nté ña ni kutíí ká Pablú nima ña. Kidáa né, xkokóto ña, kaka'an ñá nī é ña vá'á san é nuu nimá tun:

—Kuenta iña Jesúcrístu, ntíin nimá tun —ka'an ña.

Ne, ura dú'va tsi i ntíi é ña vá'á san.

¹⁹ Tó'ó tun ne, dá kútuni ña tsí ña tuví ka nté koo ni'í ñá diu'ún ne, tīn ña Pablu ní Silá, íntēka ña ña nta'a ña tsiñu i un tsi nte me'ñú i kán. ²⁰ Ntáda ña ña kuenta ntá'a to'o, kaka'an ña:

—Ñatí sa'á ne, ña Israee ñá ne, ntánatēñu nuu ña ña ñuú kō. ²¹ Tsí un ntí'í é vatá xkoó ini ña ñuú ña kán ntánañē'e ñá kō ne, ña kúvi vii o, tsí xo'ó ne, ña ñuú Roma o —ka'an ña.

²² Kidáa ne, un ntí'í ntí'í ña'a san ínchu'vi ñá ña ne, xe'é tō'ó san itsi é nantí'í ñá ña ne, dá natií nuu ña ña ntuku. ²³ Un vá'a tsi natií nuu ña ñá ne, dá tsú'un kutu ña ña vi'i utun. Tēe tsiñu ña ña kade kuenta xí'i vi'i útun é kuēnta tsí vií ña vata koo é ña ntii ña. ²⁴ Ña kade kuenta xí'i vi'i útun sán ne, dē ntaa ña é káka'an tó'ó san ne, tsú'un kutu ña Pablu ni Síla ūun tsi nte iní i kán ne, ini útun tsu'un ntido ña dí'in ña vata koo é ña kaka ña.

²⁵ Dá kú dava ñuú ne, ñu'u Pablu ni Síla, ntáka'an ntá'vi ña, ntaíta ña nchu'un Xuva kō ne, ntaini ntí'í ntí'í ña ñu'u kutú san. ²⁶ Dá nēni ña dá un vá'a tsi ntí'í táan. Dá kaní'í vi'i utun san kantá nuu. Kidáa né, nákaan mii ūn ntí'í ntí'í xí'i vi'i utun sán ne, ntii nuu ta'an ntí'í kadena é odó kútu dí'in ña ñu'u kutú san. ²⁷ Da kidáa ntóto ña kade kuenta xí'i vi'i útun san. Dá kútuni ña tsí kantii ntaa ntí'í xí'i vi'i útun sán ne, ura tsi i táva ña káa ñá é ká'ni mii ña kúñu ña, tsi é ntí'í ntí'í ña ñu'u kutú san, kuíni ña. ²⁸ Ntá tsi Pablú ne, un ntii tsi ka'an ña:

—¡Ñá ku kuān xkoó de ntó! tsi ntí'í ne, i'a ñu'u ntí'í nte —ka'an ña.

²⁹ Kidáa ne, ña kade kuenta xí'i vi'i útun sán ne, íkan ña ñu'ú ne, kaxkainu ña kukí'vi ña iní vi'i utun kán. Koó da kání'í ña inchtí ña nú dí'in Pablu ni Síla.

³⁰ Kidáa ne, nantí'í ña ña vi'i utun sán ne, tsixe'e ña ña:

—Divi ntō, ¿nté ntu koo vií u é nakáku ú nta'a Xuva kō? —ka'an ña.

³¹ —Kuinti'xe nto Tó'o ko Jesucristú ne, nakaku ntó nta'a Xuva ko, ni ūn ntí'í ntí'í ñavi'i nto di —ka'an ña ni ña.

³² Ne, ntáka'an ntódo ña ni ñá tú'ūn va'á iña Xuva kó, ni ūn ntí'í ntí'í ña ntōo nú vi'i ña kán di. ³³ Divi tsi niñú san ne, ña kade kuenta xí'i vi'i útun sán ne, nákae nuu ña mí ni'i kuí'í Pablu ni Síla. Kidáa né, itsi ntute ña, ni ūn ntí'í ntí'í ñavi'i ña di. ³⁴ Kidáa ne, kúxee ni'i ña Pablu ni Síla iní vi'i ña kán né, ikān xe'é ña é ká'xi ña. Dōo díni ña ni ūn ntí'í ntí'í ñavi'i ña tsi e kuínti'xe ña Xuva ko vē.

³⁵ Dá tuví ne, táxnūu to'ó san mau é kúkoto ná te nantí'í ña Pablu ni Síla.

³⁶ Kidáa ne, káka'an ñá kade kuenta xí'i vi'i útun san:

—É tá'xi to'o itsi é nantí'í ú nto. É kúvi ntii nto ve ne, vá'a o vá'a tsi kuē'en nto —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsi Pablú ne, kaka'an ña:

—¿Mí'i ntú? Tsi ntí'í ne, ña ñuú Romá nti ne, divi ñá natií nuu ña ntí'í ntuku mé'ñu ña'a san dá vata xntekú ku've ñá leí san iña ntí. Dotó tsi tsú'un kutu ñá ntí vi'i utun. Vevii ne, ntio ña é nantí'í xu'u ñá ntí. ¡Ñá'a! Na ki'xi mii ña, dá nantí'í ña nti —ka'an ña.

³⁸ Kidáa né, ntiko koo mau san, kunú'u na ne, ntaa na ni tō'ó san é káka'an Pablu. To'ó san ne, dōo u'vi ña da kútuni ña tsí ña ñuú Roma. ³⁹ Kidáa ne, kuē'en ña, kúnaka'nu ña iní Pablu ni Síla ne, kidáa ne, nantí'í ña ña, kaka'an ña:

—Vii nto da xe'e, ntii nto ñuú nti —ka'an ña.

⁴⁰ Dá ntí'í ña vi'i utun sán ne, kúnū'ú ña nú vi'i Lidia. Ikān náta'ká nuu ña un ntí'í ntí'í ení ña, ña kuínti'xe i sán ne, náxnūu ka'nu ña iní ña. Da kidáa ntí'í ña, kuē'en ña.

17

Dá itsú'un ña ñuú Tesalonica

¹ Kuē'en Pablu ni Síla, ita ntí'í xín ña ñuú Anfipoli ni ñuú Apolonia, xée ña ñuú Tesalonica, mí tuví xúkūn ña Israee. ² Vata xkoó ini Pablú ne, ñé'e ña má ūkūn kan ntūvi dá iō dá'na. Úni ito ñé'e ña é tíin ña ni ñá'a san, ³ kanañē'e ña ña mí uve na'a Tú'un Xuva kō nte dí'na é da mii é ntō'o Cristu, ña nakaxnúu Xuva kō ne, da mii é ntotō xtuku ña te xí'i ña. Kaka'an ña:

—Divi tsi Jēsuu é kāka'an nti ni ntō né, divi ñā é Cristu ñá, divi ñā é taxnuu Xuva ko ñā —ka'an ñā. ⁴ Iō ñá Israeé san ne, kuinti'xe ñā é kāka'an Páblu ne, kúdadii ñá ni Pablu ni Silā. Ñá te da ñā griegu, ñā é ntānuu iní i Xuva ko, ni ñadĩ'i, ñā e dóo na'nu ñā'a ne, kuinti'xe ñā di. ⁵ Ntá tsi ñā Israeé, ñā é ñā ni kuinti'xe i ne, kũne'u iní ñā ni ñā. Kidáá né, Ide ñā é nataká nuu natii kini ntáa, na é dotó tsi ntáñi dú'xen nu á'vi kãn. Nataká nuu na ne, dá nakutsú'un na da kaniñ ñūú san. Kidáá ne, ínti'u na nú ví'i ñā nani Jásuun, ntánantuku nā Pablu ni Silā é ntāda na ñā kuenta ntá'a ñā tsíñu i. ⁶ Ntá tsi ñā ni nani'i na ñā. Mii tsi Jásuun, ni túku ení ñā, ñā kuinti'xe i san nani'i na. Ntáñu'u na ñā, kue'en ni'i na ñā nta'a ñā tsíñu i san ne, koó da vāntiñi na ntáka'an na, ntátsi'i kuétsi nā Pablu ni Silā:

—Ñā sá'a ne, da kaniñ ñūxiví a ntaika ñā, ntánakutsú'un ñā ñā'a. Vevii ne, un tsi nte i'a xee ñā ve ne, ⁷ Jásuun san ne, xé'e ñā ví'i ñā é kuntóo ñā. E ntáde ñā sá'a ne, dōo xíi kaa. Ñá te kaiko ñu'u ñā rei ñuú Roma, tsi ntáka'an ñā é iō túku rei, ñā nani Jēsuu —ka'an na.

⁸ Un ntii ntii ñā'a san ni ñā tsíñu i san ne, dōo ítsu'un ñā da téku ñā sá'a. ⁹ Kidáá né, kí'i ñā diu'un Jásuun ni ñā ntii ní'i ñā ne, nangáva ñā ñā.

Dā intóo Pablu ni Silā ñūú Berea

¹⁰ Dā kuáa ne, táxnūu ñā kuinti'xe i san Pablu ni Silā é na kí'in ñā ñuú Berea. Dā xee ñā ikān ne, kué'en xtúku ñā má úkún ñā Israeé. ¹¹ Ñā Israeé, ñā ntoo ñuú Bereá san ne, dii ka vita ini ñā é ñā ntoo ñuú Tesalonica, tsi ñā kue'én ini ñā ntañi ñā Tú'un Xuva kō ne, utén uten nántuku ñā mí úve na'a Tú'un Xuva kō da nte kutuni ñā tē nuu é ntaá i é kāka'an ñā ni ñā. ¹² Dukan ne, dóo titín ñā Israeé kuinti'xe ñā, ni ñā griegu di, tē tíi te ñadĩ'i, kuán te dóo na'nu ñā'a ñā ne, kuinti'xe ñā di. ¹³ Ntá tsi dá kútuni ñā Israeé, ñā ntoo ñuú Tesalonica, é kāka'an ntódo xtúku Pablu tú'un Xuva ko ñūú Bereá ne, xé'e ñā é nakutsu'un xtúku ñā ñā'a san. ¹⁴ Ntá tsi ñā kuinti'xe i san ne, ura tsi i táxnūu ñā Pablu é na kí'in ñā nu ntute ñu'u kan. Mii tsi Silā ni Timóteu kántoo mii ñā ñūú Berea. ¹⁵ Ñā íxntéka itsi Pablu ne, kue'en ñā ni ñā un tsi nte ñuú Atena. Dā tíko kōo xtúku ñā, kaka'an ñā ni Silā ni Timóteu é na kí'in kantí'i ñā, kíkuntóo ñā ni Pablu.

Dā itúvi Pablu ñuú Atena

¹⁶ Nii dukuān tuví Pablu ñuú Atena é kantétu ñā Silā ni Timóteu ne, dōo dé kuení ñā dá ñi ñā tsi ñā ntoo ñuú Atená ne, da mii kue'en tsi sántu ntúv'a naa ío ñā ñā. ¹⁷ Dōo kí'in itō ñe'e ñā má úkún kãn é natíin ñā ni ñā Israeé san ni ñā un ntii ntii ñā'a, ñā ntānuu iní i Xuva kō. Utén uten ñe'e ñā nu á'vi kãn dí, kaka'an ñā ni ñā ntánataká nuu ikān. ¹⁸ Ikān ne, xíó ñā'a, ñā ntántikín túku nchu'un ñā ñā nani Epícurú ne, xíó túku ñā'a, ñā ntántikín nchu'un é nani éstoicu. Ñā sá'a ne, ntáka'an ñā:

—¿Neé ntu kani tú'un é kuān nte kaká'an ñā? —ka'an ñā.

Ío ñā ne, ntáka'an ñā:

—Vata tē é tükú xuva ncho nañe'e ñá kō —ka'an ñā.

Tsi Pablu ne, kaka'an ntódo ñā tú'un va'á ñā Jēsuú ne, kaka'an ñā é ntóto xtúku ñā dá xí'i ñā. ¹⁹ Kidáá ne, ntánteka ñā Pablu, kue'en ní'i ñā ñā uun mí nani Areópagu, mí é dukuān ntánataká nuu ñata ñā odo nūu, ntaxé'e ñā itsi ñā ñuú i san. Tsixe'e ñā Pablu:

—Ká'an kúdií ntó, na kini nti neé nchu'un xee é vexni'i ntó. ²⁰ Tsi ntii'i ne, ñā te kãñe'e dik'i nti é kāka'an nto, tsi tuku nchu'un é iní nti. Nañe'e kudii ntó nti nee é kani tú'un é kaka'an nto —ka'an ñā.

²¹ Tsi ñā ñuú Atena ni ñā da xee ntóo ikān né, da mii kué'en tsi nchó kini ñā nee é dá ve kakuví é natíin ñā.

²² Kidáā ne, nākuntĩtsí Pablu mé'ñū ña'a san Areopagu kán ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Divi ntō, ña ñuú Atena, é íni u tsi dōō ío xuva ntō e ntánuu iní nto. ²³ Dā itā ntí'xín ú ñuú nto, kaito dítō u nee ntí'i ntí'i ña nto e ntánuu iní nto ne, nāni'í ko uun nú naa kan mí ũve na'a kaka'an: “Íña xúva kō, ña e ñā iní o xoo ñā'a”, ka'an. Divi tsi xuva ntō, ña e ñā iní ntō ne, divi Xuva kō é kākā'án u ni ntō vevii.

²⁴ Tsi Xuva kō né, dē kú've ñā ñuxiví ni un ntí'í é ío. Divi ñā Tó'ō e dukún kan ni ñuxiví a. Ña te ví'í mí de vá'a ña'a tuví ña. ²⁵ Nté ña túvi nee ñā é kúvi kué'e o ñā, tsi ña tuví nee ñā é kátaan núu ña. Mii ña káta'xi ña ntuví ña ko ni tatsin é ta'ni o, ni un ntí'í é ío ñā ko, xe un xé un ō.

²⁶ Uun tsi niñi ko dé kú've Xuva ko un ntí'í ntí'í o é ntōo o da kanñ ñuxiví a. Mii ña de kú've ña nté kaa ntuví kuntoo o ñuxiví a ní mí'í ñuú kuntoo o, xe un xé un ō. ²⁷ Kuān o dé Xuva kō, tsi ntío ña é nantuku o ñā, un ntí'í ntí'í o, da nté koo é nani'í ko ña. Ntá tsi ña te nté sa ikā tuví ña. ²⁸ Tsi divi ña ta'xi ña ntuví ña ko, ní é kakantá nuu o, ní é tuví ō. Kuān ō uve na'a, kaka'an ñāta ntō, ña de vá'a tutú san, kaka'an ñā: “Xo'ō ne, í'xá Xuva ko ō”, ka'an ña. ²⁹ Tē nuu é ntaā i é í'xá Xuva kō kúvi ō ne, ña kúvi ká'an o é Xuva ko da nēé ka ntí'i, tē kaá kuaan, tē kaá kuí'xín, o xuu e ntáva'a naa ña'a vata ō dé kuení mii ña é vata kaa Xuva kō. ³⁰ Ntuví di'na ne, dé ka'nu iní Xuva ko ní ña intōo kídaa e kuān o dé ñā, tsi ña ni iní ña nté koo ví'í ña. Ntá tsi vevii ne, ntio Xuva kō é nadama ō nima káni kaa ko. ³¹ Tsi e xtúví Xuva ko ũun ntuví é xntékú ku've ñā da kanñ ñuxiví. Tsi é nakaxnúu ña uun ñatíi, ña é xntéku kú've. É iní ō xoo ñā'a, tsi nantoto Xuva ko ñā dá xi'í ña —ka'an ña. Dukuan ō ka'án Pablu ni ña.

³² Dā téku ña'a san é kākā'án Pablu é ntoto xtuku uun ña'a é xi'í ñā ne, ío ña ntáxkuntée ña ña. Ío ñā ne, ntáka'an ñā:

—Dā nte ũun ká tuku ntuví ka'an ntó ní ntí sá'a —ka'an ña.

³³ Kidáā né, kñ Pablu, kué'en ña. ³⁴ Ío ñā ne, kantikin ñā Pablú ne, kuínti'xe ña é kākā'an ña. Uun ña'a ñā ne, Dionisiu nāni ñā; tsiñu ña Areopagu. Uun ñadi'í, ña nani Dāmarí di ne, ío ka tuku ña'a kuínti'xe i di.

18

Dā itúvi Pablu ñuú Corintu

¹ Kidáā né, ntíi Pablu ñuú Atena, kué'en ña ñuú Corintu. ² Ikān nāni'í ña uun ñatíi, ñā Israee, ñā nani Áquila. Ñuu é naní Pontu vé'xi ña. Vata e ná'a xee ña, ntuví ñā ñadi'í ña, ñā nani Prísila. Tsi e ntíi ña ñuú Italia da nakunú rei Claudiu ún ntí'í ntí'í ña Israee san ñuú Roma. Kué'ēn Pablu, kúkoto ní'ni ña ña ne, ³ íkan tsi katúvi ña ni ñā. Dadñ tsi de vá'a ña ví'í doo, tsi divi tsi tsiñu iní ñā di. ⁴ Vatā dá ío dá'na ne, kañ'é Pablu má ũkún kan, kanañ'e ña ña Israee san ní ña é ña te ña Israee san di nté koo kuínti'xe ña Tó'ō ko Jesúcristu.

⁵ Dā xee Síla ni Timōteu, é vè'xí ña ñuú Macedoniá ne, ngentúvi kaka'an ntódo Pablu tú'ūn va'á san, kaka'an ñā ní ña Israee san tsi Jesuú ne, divi ñā é Cristu, ñā nakaxnúu Xuva kō. ⁶ Ña Israee san ne, naa núu ña ni ñā ne, dōo káni ka'an ñā ni ñā. Dukuān ne, Pablú ne, nākidi ña doo ña vata koo é kué'ē ña kuenta é ñā te vá'a ō ntáde ña. Kaka'an ñā ni ñā:

—Kuenta ña mii nto ve te ña ní'í nto é vá'a nta'a Xuva kō. Xu'ú ne, ña túvi kuétsi ko, tsi é kākā'án u ni ntō. Ví'a ve ne, xio ñuú kí'ín u, kíkā'an ntódo ú ni tūku ña'a, ña é ña te ña Israee —ka'an ña.

⁷ Kidáā ne, ntíi ña má ũkún kán, kué'en ña má ví'í ñā naní Justo, ña dóo kanuu iní i Xuva kō. Etsin tsi mí ntitsi xúkūn san tuví ví'í ña. ⁸ Ña odo nūu iní ukun, ñā naní Crispú ne, kuínti'xe ña Tó'ō ko Jesúcristu ní ún ntí'í ntí'í ñavi'í ña. Nā te da dñi ña'a, ña ñuú Corintú di, dā téku ña é kākā'án Pablú ne, kuínti'xe ña ne, Itsi ntute ña. ⁹ Uun niñú ne, vata tsi tē íni Pablu é kākā'án Xúva ko ní ñā:

—Ñá ku u'vī o é kā'an ntódon. Kuan tsī koo ka'an vātā ó den, ¹⁰ tsí xu'ú kunuu mé'ñū ú o. Xōxó kuvi víi i ni o, tsi dóo iō ñá'a ko ñuú sa'a —ka'an Xúva ko ni ñá. ¹¹ Kidáā ne, uun kuia nte dáva kātúvi ña ñuú Corintu, nakuá'a ña ña'a san tú'un Xuva kō.

¹² Ntúvi tsikán ne, dá inúu ñá nani Gáliuun, de kú've ñá ñuú Acayá ne, nātaká nuu ña Israeé san ne, tññ ña Pablu, kue'en ní'i ña ña nta'a ña tsíñu i ne, ¹³ ikān tsí'i kuétsi ña ña, ntáka'an ña:

—Ñatíi sa'á ne, kanañē'e ñá ña'a é künuu ini ñá Xuva kō, ntá tsi ña te vatá ó kaka'an lei san. Dōo xii kaa é víi o é kāká'an ña —ka'an ña.

¹⁴ Dá vata kaní ntú'u Pablu ká'an ñá ne, di'na ña tsíñu ka'nu i Gáliuún san kaka'an ñá nī ña Israeé san:

—Tē dí dóo xii kaa ntí'xé nuu i é kanañē'e ña ne, kiní u é ntátsi'i kuétsi nto, ¿nté kui ña'a? ¹⁵ Ntá tsi ntó'ó ne, kūdii kuénta iña lei múi nto ntānāa núu nto. Mii nto kadá kú've ntó ve. Ñá te xū'u é kāduku ntée ú sa'a —ka'an ñá ni ñá.

¹⁶ Kidáā ne, kii ñu'u ña ña kí'i kán ne, ¹⁷ ña ntáñi ntée kán né, ntáva ntodó ña ñá odo núu iña úkūn, ñá nani Sōstené ne, ikan tsí é'ni diín ña ña nuu ña tsíñu i san. Ntá tsi Gáliuún san ne, ña ni íde ña kuenta.

Dā ntíko kōo Pablu ñuú Antioquía ne, kué'en ña kūka'an ntódo ña é kuvi ūni ito

¹⁸ Pablú ne, na'ā itúvi ña ñuú Corintu. Kidáā ne, kaka'an ñá ni ēñi ña ña kuínti'xe i san é nū'u xtúku ña ñuú Siria. Kántéká ña Prísila ni xii ña Áquila, kué'en ña. Di'na dá ntáka ña ñuú Cencreá ne, kūntíi tdu'u díki Pablu vata koo é kue'e ña kuenta tsí xe'é ña xu'u ña ni Xuva kō. ¹⁹ Kidáā ne, ñu'u ña tun ntóo ka'nu, xee ñá ñuú Efesú ne, ikān kantóo mii Prísila ni Áquila. Pablú ne, di'na dá ntaka ña ne, kué'en ña má úkūn kán é kā'an ñá nī ña Israeé. ²⁰ Ña Israeé san ne, ntáka'an ña:

—Vii nto da xe'e, kutuvi ká nto nī nti —ka'an ña.

Ntá tsi ña ni ntio Pablu. ²¹ Dá ntáka ña ne, kaka'an ña:

—Da mii é kantio é kutúvi u ñuú Jerusaleen é kúvi viko. Te Xuva kō ntio ñá ne, ntí'xi xtuku ú, ntixkoto ni'ni ú nto —ka'an ña.

Kidáā ne, nákunūu ña tun ntóo ka'nu da ntáka ña ñuú Efesú, kué'en ña. ²² Dá xee ñá ñuú Cesareá ne, di'na ñuú Jerusaleen ita ntí'xin ña é kā'an ñá ntusi ni ña kuínti'xe i sán ne, da kidáā ntíi ña, kue'en ña ñuú Antioquia. ²³ Dá kú titín ntúvi itúvi ña ikān né, eni ntu'ú xtuku ña ika ña. Ítā ntí'xin xtuku ña ñuú Galacia ni ñuú Frigia é xntíi ña ña kuínti'xe Xuva ko, nátsu'un ka'nu ña iní ña.

Dá kakā'an ntódo Apolo ñuú Efesú

²⁴ Ntúvi tsikán ne, xée uun ñatíi, ñá nani Ápolo, ñuú Efesú. Ñuú Alejandria vé'xi ña, ntá tsi ña Israeé ña. Ña sa'á ne, dōo vá'á ó kaka'an ña, kaka'an ntódo ña; dóo ini ña tú'un Xuva kō é úve na'a nte dí'na. ²⁵ Dōo ini ñá nchu'un Xúva kō dí. Nii kue'én ini ña kaka'an ntódo ña ne, nuu é ntaa í un ntí'í é kāká'an ñá iña Jesús, kuān te mii tsí é nakutsi ntute Juaan Bautista íni ña. ²⁶ Ñá te kau'vī ña, kaka'an ntódo ña ini ukún ña Israeé san. Dá téku Prísila ni Áquila é kāká'an ñá ne, kána xio ña ña ne, náñē' é ka ñá ña iña Xuva ko. ²⁷ Apoló ne, ntio ña é kí'in ñá ñuú Acáya. Xíó ntaa íni ña kuínti'xe i san. Táxnūu ña tutú nta'a ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Acaya, na vá'á koo nakuetu ña Apoló san tē xee ña ikan. Dá xee ñá ñuú Acayá ne, dóo kue'e xntíi ña ña kuínti'xe i Jesú, tsí dóo vá'á o dé Xuva ko ni ñá. ²⁸ Tsí Apoló ne, dóo ini ña nté koo ka'an ñá nī ña Israeé san mé'ñū ña'a san, kanañē'e ñá ña tsí nuu é ntāa ntí'xe i tsí Jesú ne, divi ñá é Cristú, divi ñá é nakaxnúu Xuva ko ñá é kodo nuú ñá, vatá ó uve na'a tú'un Xuva kō nte dí'na.

19

Dā itúvi Pablu űuú Efesu

¹ Nii dukuān tuví Apolo űuú Corintú ne, kué'ēn Pablu, ita ntí'xin űa itsi rki uku kan, xée űa űuú Efesu. Ikān nání'i űa titín kudii űa kuínti'xe i san. ² Pablú ne, kaka'an űá ni űa, katsixe'e űa űa:

—ǰInúu ntu Espíritú Sántú nima nto da kuínti'xe nto? —ka'an űa.

—Á te űa'a. Ntē vata kiní nti xoo é Espíritú Sántú —ka'an űa.

³ Kidáā né, katsixe'ē xtuku Pablu:

—ǰNeé ntu nchu'un e ini nto dá itsi ntute nto? —ka'an űa.

—Nchu'ūn é kākā'an Juaan Baúrista —ka'an űa.

⁴ Pablú ne, kaka'an űa:

—Tsi Juaán ne, nákutsi ntúte űa űa'a vata koo é kué'ē űa kuenta é nādama űa nima kiní kaa űa. Ntá tsi Juaán ne, kaka'an űá te kuínti'xe ko uun űa'a, űa é dā ve vé'xi. űa tsikán ne, e xée űa. Jesuu nani űa —ka'an űa.

⁵ Dā téku űa'a san é kākā'an űá ne, itsi ntute xtuku űa, ntákaku ni'i űa Tó'o ko Jēsuu. ⁶ Kidáā né, dá xntékú Pablu ntá'a űa diki űa ne, ínūu Espíritú Sántú nima űá ne, eni ntu'u űa ntákā'an űá tuku tú'ūn e űá ini űá ne, ntákā'an űá tú'ūn é xe'é Xuva ko űa. ⁷ É un ntí'i űa ne, iō űá te ūxuvi űá'a űa.

⁸ Uní xóo űe'é Pablu má ūkún űa Israee. űá ni u'v'i kue'en űa é kā'an űa. Kaka'an ntódo űa, kaka'an űa tsí Xuva kō né, dīvi űa é kadē kú'vé űa. Kaka'an űá ni űa é vā'a vata koo é kuínti'xe űa Tó'o ko Jēsuu. ⁹ Ntá tsi iō űá ne, dōó ka'xi nima űa. űa ni ntío űa kuínti'xe űa űa. Ntáka'an xení űa iűa tú'ūn va'á san. Kidáā ne, xio kue'én Pablu, tsóo mii űa űa ne, kántēka űa űa kuínti'xe i san, kue'en ni'i űa űa ní vi'i skuela mí naku'á űá nani Tiranú ne, ikān natíin űa ni űa uten uten. ¹⁰ Uvi kuíá é kuān o dé űa. Dukuān ne, un ntíi ntíi űa'a, űa ntoo da kanii űuú Asia, tē űa Israeé, tē űa é űa te űa Israee ne, tékú űa tú'ūn Tó'o ko Jēsuu. ¹¹ Xuva kō ne, xé'e űá é kūvi víi Pablu nuu i e dōó na'nu é nté uun ito vata kiní űa'a é kuān koo kúvi. ¹² Ntáñe'e ni'i űa'a san da nēé ka doo é tiin nta'a Pablu, te doo dúkūn, o tē doo núu ne, ntáxé'e űa űa nchokuví san ne, ntuvá'a űa. Ntíi ntí'i é űa vā'á é űu'u nima űá di.

¹³ Ntúvi tsikán ne, iō űá Israee é ntaíka űa, ntánatava űa é űa vā'á é űu'u nima űá'a san. Ntákaku ni'i űa Tó'o ko Jēsuu dá natavā űá ne, ntákā'an űa:

—Kuenta iűa Jēsuu, űa é kākā'an ntódo Pablu iűa i, ka'án u ni ō: ǰNtíin nīma űa! —ka'an űa.

¹⁴ Du'va ō dé u'xe éni, i'xá dutu űá odo nūu iűa űá Israee, űá nani Ēseva.

¹⁵ Uun ntúvi ne, nantíko kōo é űa vā'á san:

—Xu'ú ne, iní u xoo e Jēsuu. Iní u xoo é Pablú di. Ntá tsi nto'ó ne, ǰxóo ntu űa'a nto? —ka'an.

¹⁶ Kidáā ne, kūdiin űá űu'u é űa vā'á san nima í, ntáva ntodó űa űatíi, űa u'xe űá'a san. Kúvi dé e űa vā'á sán ni űa ni'i kuí'i űá ne, koó dá ntántíi űa kú űa nú vi'i űa. ¹⁷ Un ntíi ntíi űa'a, űa ntoo űuú Efesú, tē űa Israeé, tē űa é űa te űa Israeé ne, kútuni űá nte o kúvi ne, dōo u'v'i űa ne, dōo vā'a ka'an űá iűa Tó'o ko Jēsuu.

¹⁸ űá te da dīi űa kuínti'xe i xee űa é nāna'ma űa kuétsi űa mē'ñú űa'a san.

¹⁹ űá te da dīi űá tátán xee űá di. Xee ni'i űa tutu é ntánakoto ntodó űa. Kidáā né, e'mi űa tutú san mé'ñú űa'a san. Kánté'ví tutú san nté kaa xee tá'an xá'vi i ne, ínūu á'vi te ūvi díko u'xi miil diu'un kuí'xin. ²⁰ Dukuān ne, űá te da dīi űa'a kuínti'xe űa tú'un Xuva kō, tsi kútuni űa tsí Xuva kō né, dōó iō ntíi tú'ūn űa.

²¹ Rkōntúví dá ita ntí'xin sá'a ne, kaka'an Pablu é k'ín űa, kikoto ni'ní űa űa ntoo űuú Macedonia ni űá ntoo űuú Acaya nté o de űa ne, dá k'ín űa un tsi nte űuú Jerusalem.

—Tē ntáka ú űuú Jerusaleén ne, kuétsī é kī'ín u űuú Roma —ka'an űa.

²² Kidáá ne, táxnū űa uvi űa'a, űa é xntii űá, űá nani Timōteu ni Rastú ne, odo nuú űá, kue'en űa űuú Macedonia. Nii dukuān kúkuíi ka Pablu itúvi űa űuú Asia.

Dā itsu'un űa űuú Efesu

²³ Ntúvi tsikán ne, kuvi du'xen kuēnta iña tú'ún va'á iña Jésuu. ²⁴ Tsi uun űatīi, űá nani Dēmetriú ne, káá kuī'xín kade tsiñu ni'i űa, kantavá'a naa űa xúkun kuetsi vata ntáa xúkūn santu é nani Diana. Titín űa'a ntáde tsiñu ni'i űa ne, kué'e diu'un ntáni'i űa. ²⁵ Demetriú ne, kána űa űa ntáde tsiñu ni'i űa ni un ntí'i űá'a, űa ntáde tsiñu sá'a. Nataká nuu űa ne, kaka'an űá ni űá:

—Divi ntō ne, ini ntó tsi dóo va'á ntúvi iña ko é ntáde o tsiñu sá'a. ²⁶ Ntá tsi é kūtuni nto tsi kaika uun űatīi, űá nani Pablu, kaká'an ntódo űa, kaka'an űá tsi santu é ntavá'a nāá űa'a ne, űá tē nuu é ntaa ī é Xuva kō. Ne, kūvi idé űa e dóo titín űa'a kuínti'xe űa é káka'an űa. űá te da mii tsi űuú ko, tsi da kanii űuú Asia. ²⁷ Sá'ā né, dōo xii kaa; tē űa'á ne, ntí'i tsiñu kō. űá te da mii tsi tsiñu kō dí, tsi dí'i kō Dianá dí ne, űá kuiko űu'ū ká űa'a xúkun űa. Tsi dí'i kō né, dóo ka'nu űa'a űa. Da kanii űuú Asiá ne, da kanii űuxivi ntaíko űu'ū űa'a san űa —ka'an űa.

²⁸ Dā téku űa'a san é káka'an űá ne, dōo kúdiin űa. Un tsi vāntiñi űa ntákachu'u űa, ntáka'an űa:

—jDōo ka'nu dí'i kō Diana, tó'o űuú Efesu! —ka'an űa.

²⁹ Kidáá né, tīn űa uvi űa'a, űa űuú Macedonia, űa íka dadii nī Pablu, űá nani Gayu ni Áristarcú ne, ntaíñu'u kaduun űa űa ini nto'o mí nataká nuu űa'a.

³⁰ Pablu ne, ntio űa é kī'vi űa dí é ká'an űá ni űa'a san, ntá tsi űa ni ntio űa kuínti'xe i san é kī'vi űa. ³¹ Uun űa'a űa va'á tiin ni'i űa, űa odo nūu űuú Asia dí ne, táxnū űa tutú nta'a Pablu é űa ku kī'vi űa íkán. ³² Un tsi vāntiñi űá'a san, ntákachu'u űa ne, é tūku e tūku nuu i ntáka'an űa. Dōo titín űa ne, ntē űá ini űa nee tsiñu nataká nuu űa. ³³ Kidáá ne, űa Israeé san tsi'i ntido űá uun űa'a, űá nani Alējandru, é na ká'an ntódo űa ni űá'a san. Alejandrú san ne, kade űa nta'a űa é diin diin tsi na kuntōo űa'a san, tsi ntio űa nada'an űá űa Israeé san.

³⁴ Ntá tsi dā kūtuni űá'a san tsi Alejandrú ne, űa Israeé űá ne, koó da vāntiñi űa ntákachu'u űa. Úvi űa ntákachu'u űa, ntáka'an űa:

—jDōo ka'nu dí'i kō Diana, tó'o űuú Efesu! —ka'an űa.

³⁵ Kidáá né, kūvi dé strivanu, intóo kadin űá'a san. Ne, kaka'an űá ni űá:

—Ō űá űuú Efesu, kini nto é ká'an nti ni ntō. Ini ntíi ntíi űa'a tsi űuú ko Éfesú ne, kaduku ntēe űuú ko é vii ó kuenta xúkun iña dí'i kō Diana, űa é dóo ka'nu, é vii ó kuenta sántu űa é kō'xó e dukún kán. ³⁶ Xōxó kuvi ka'an i te űá'a. Dukuān né, diin diin tsi kuntōo nto. Dí'na kada kueni nto nté koo vii nto. ³⁷ Tsi űatīi sá'a, űa é vēxní'i ntō ne, űá ni ká'an kīni űa iña dí'i ko. ³⁸ Tē nee iña é tsi'i kuetsi Demetriu ni űa ntáde tsiñu ni'i űa ne, kantíi vi'i me'ñú kán; ntōo űa ntáxntékú kú've. Na kī'ín ka űa, kika'an űá nī űa tsiñu i te neé nuu i tsi'i kuetsi ta'an űa.

³⁹ Tē neé ka tuku nuu i é ntio nto ka'an ntó ne, kuvi ka'an nto dá kōo junta.

⁴⁰ Tsi dóo ió kuenta te kúdiin űa tsiñu ka'nu i űuú Roma é kuān ó de ō. Tsi du'xen iña űa tsiñu ka'nu i ntáde ō vevii, kuini űa. ¿Né ntu ka'an ó ni űa te tsixe'e űa kō nté kui vāntiñi ntu o ntóo ō i'a? —ka'an űa. ⁴¹ Dā kúvi ka'an űá ne, nantáka űa űá'a san, kunú'u űa.

20

Dā itúvi Pablu űuú Macedonia ni űuú Grecia

¹ Dā intóo kadin űa'a sán e dóo itsu'un űa ne, Pablú ne, kána űa űa kuínti'xe i san é kué'e űa űa itsi. Kidáá né, nānūme ta'an űa ne, dā ntíi űa, kue'en űa űuú Macedonia. ² Dā mí'i ká űuú mí kaika űa ne, dōo kaka'an űá ni űá'a san

vata koo é kīf nima ña. Kidáa ne, xée ña ñuú Grecia. ³Uni xóo katúvi ña ikān. Kidáa né, ntio ña é ku'un ña tun ntóo ka'nu é nū'u ñá ñuú Síria dá kútuni ña tsí ntántukú nuu iní ña Israeé san. Dukuān ne, ntíko koó ñá itsi ñuú Macedonia, kunú'u ña. ⁴Titín kudii ña'a kue'en ni'í ñá di. Kue'en ni'í ña Sopater, i'xá Piru, ña ñuú Berea, ni Aristarcu ni Ségundu, ña ñuú Tesalonica; ni Gáyu, ña ñuú Derbe; ni Timōteu; ni Tiquicu ni Trófimú, ña ñuú Asia. ⁵Odo nuú ñá, kue'en ña ñuú Troa ne, ikān intétu ña nti. ⁶Nti'í ne, dá inú kava viko é ntaé'xi ña tañú'u dukuān ne, ntii ntí ñuú Filipu. Nñ'ú ntí tun ntóo, kué'en nti. Dá kúvi ũ'un ntúvi ne, xée nti, nāni'í ta'an ntí ña ñuú Troa. Ikān ne, uun vité intóo nti.

Dā itúvi Pablu ñuú Troa

⁷Kuaá sabadu náataká nuu ntí ntí nti é nakatsin dava ntí tañú'u, vatā o dé kú'vé Tó'o ko Jesúcristu. Pablú ne, kuan tsi ó kaka'an ntódo ká ña dá ku davā ñúu, tsí ntaka ñá tevāá san. ⁸Kué'e ñu'u kai'xi iní vi'í nínu kān mí náataká nuu nti. ⁹Uun natí, ná nani Eüticu ne, ntéku na ventana kan. Dá dóo na'a kaka'án Pablú ne, xée ná ma'na ne, uun ito tsi kidi na. Kidáa ne, kó'xo na un tsi nte ñu'u kán. Tsí vi'í sán ne, úni ódo nti'í ta'an. Dá ínaki'í ña na ne, e xí'í nā. ¹⁰Pablú ne, nūu ña mí tuví na ne, kataví ntódo ña na, nánume ña na ne, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—Ná ku dē kuení nto. ¡Kantíto na! —ka'an ña.

¹¹Kidáa ne, kúxée xtúku Pablu má vi'í nínu kān ne, dá nákatsin dava ña tañú'u san, da e'xí ña ne, dá kaka'an ntódo xtuku ña un tsi da nté tuví. Da kidáa ntáka ña, kunú'u ña. ¹²Ña'a sán ne, kunu'u ní'í ña natí san, ntúka'nu iní ña tsí kantíto na.

Dā ntáka ña ñuú Troa, kué'en ña ñuú Miletu

¹³Nti'í ne, odo nuú nti, naku'ún nti tun ntóo, ñé'e ntí ñuú Asuun. Pablú ne, d'í'n ña kaika ña. Nakunúu ña tun ntóo san té xee ña, ká'an ña. ¹⁴Nāni'í ta'án nti ña ñuú Asuún ne, ikān nakú'u un dadii ntí ni ña tun ntóo san, dá kué'én nti ni ña ñuú Mitilene. ¹⁵Tévāá san ntí ntí, kue'én nti, ido ntúu ntí ñuú Quio. Tévāá xtuku ne, xée ntí ñuú Samu. Íntóo da'na ntí ñuú Trogiliu ne, dá tevāa xée ntí ñuú Miletu. ¹⁶Ntio Pablú é kuido ntúu ña ñuú Efesu váta koo é ña kukuí ña ñuú Ásiā, tsí ntio ña é kantí'í xee ña ñuú Jerusaleen, váta koo é kutuví ñá te kúvi viko é kaka'an ñá Israeé é viko é kanakué'e ña sintiá'vi iña é tāta.

Dá kakā'an ntódo Pablu ni ñátā, ña ñuú Efesu

¹⁷Dá xee nti ñuú Miletú ne, taxnúu Pablu tú'ún é kí'xi ntí ntí ñata, ña odo nuú iña ña kuínti'xe i ñuú Efesu. ¹⁸Dá xee ñátā sán ne, kaka'án Pablu ni ña:

—Íni nto nté ó dé u é tuví u ni ntó nté ntúvi dá xee ú ñuú Ásia ā. ¹⁹Tsí kuenta iña Xúva kō kade tsíñu u. Nā te ká'nu ncho vií u. Íni nto nté kaa ntute nuú ko éti ú kuenta iña ntó ne, nté ó ntó'o kó nta'a ña Israeé san dá ntúku nuu iní ña nté koo vií ña ní ko. ²⁰Ná te ni dē víni u é ká'án u ni ntó nee ntí'í nti'í é kántio é kútuni ko. Tsí kanakuá'a u nto mé'ñu ña'a ne, nú vi'í mii nto nakuá'a u nto di. ²¹Dadii tsi kaka'án u ni ñá'a, te ñá Israeé, te ña é ña te ña Israeé ñá ne, na xtuví mii ña é kíni kaá ne, na vií ña é vá'a. Kaka'án u ni ña te kuínti'xe ña Tó'o ko Jesúcristu. ²²Vi'a ve ne, da mii é kí'ín u ñuú Jerusaleen, kaká'an Espíritú Sántu ni ko. Nté ñá iní u nté koo kuví ko íkan té xee u. ²³Divi tsi é dá mí'í ká ñuú kañe'é u ne, kata'xi Espíritú Sántú é kútuni ko tsí da mii é ntó'o kó, da mii é xnuu kutu ñá kó vi'í utun te xée u ñuú Jerusaleen. ²⁴Ntá tsi ñá té ini kuān té kuví u, te káda ntáa ú tsíñu e tá'xi Tó'o ko Jesu é víi u: divi tsi tsíñu ko é kaka'an ntódo u tú'ún va'á iña Xuva ko e dóo kakuinima ñá kō.

²⁵Divi ntó ne, é káka'an ntódo ú ni nto iña Xuva ko, nté koo kuntoo o ntá'a ñá ne, iní u tsí ña kiní ka nto kó ñuxiví a. ²⁶Dukuān ne, kiní vá'a nto é kaka'án u ni ntó, tsí nté uun nto ña kuví ká'an nto te ña ni de ntáa ú iña nto. ²⁷Tsí ña

te ni dé vini kue'én u é ká'an u ni ntō é un ntí'í é kaka'an Xúva kō. ²⁸ Kuenta tsí vií ntō kúñu nto ni ùn ntí'í ntí'í ña kuínti'xe i san é tá'xi Espíritū Sántū é divi nto kodo nuū ntó iña ña. Vií nto vatā ó de paxtu é kade ña kuenta á le'ntu ña. Kuenta tsí vií nto un ntí'í ntí'í ña kuínti'xe i Tó'o kō san, tsí niñi mii ña éti ña kuenta iña ña dá xi'i ña. ²⁹ Iní u tsí rkontuvi dá ntaka ú ne, ki'xi ña'a é nakutsu'un ña nto, vata tsí ó de xteé, kiti diin, é ña te kántuntā'vi ini ti a le'ntú san. ³⁰ Ió ñá'a iña ntó di ne, kuān koo vií ña di. Tsí ka'an ñá dovete é ntio ña é kintikin ña kuínti'xe i sán ña. ³¹ Kuenta tsí vií nto é ña kani nta'vi ña nto. Ná ku kúnáa iní ntó tsí xu'ú ne, uni kuía katúvi u, nakuá'a ú nto nte ntúvi nte niñu ne, ñá te un siin ntute nuú ko éti ú kuenta iña ntó xe un xé un ntó.

³² 'Vi'a ve né, kuntoo ni'i nto Xuva kō. Kuntoo ni'i nto tū'un va'á san é kaka'an ñá di. Tsí dóo kaidiá'vi tú'un Xuva kō é kútú've nto, vata koo é ni'i nto é vā'a é kāduku ntée i'xá Xuva kō, vata koo é dadii kuve ta'an nto ni ùn ntí'í ntí'í ña é nakaxnúu Xuva kō é kúvi i'xá mii ña. ³³ Xu'ú ne, ñá tē ni ntio ko nee iña, ó diu'ún ne, ó doo vá'a iña ña'a. ³⁴ Ini nto tsí mii ú dé tsiñu ú vata koo é ni'í ko nee iña é ntio kó, nee iña é ntio ña ntí'í ni'í ú di. ³⁵ Dukuan tsí ó dé u vata koo é nañé' é u nto nté koo vií nto. Tsí te kuan kōo ne, kuvi xntii o ta'an kō nee é kataan núu ña. Tsí naka'an ko tú'un é kaka'an Tó'o ko Jésubo ne: “Díi díi ka díni ña kaxe' é san é ña kanakí'i san”, ka'an ña. —Sá'á ka'an Pablu ni ña.

³⁶ Dá kúvi ka'an ñá ne, ínchiti ña, kaka'an ntá'vi ña ni ñatā san. ³⁷ Ēku ntí'í ntí'í ña. Kidáa né, nanume ta'an ña ni Pablu, e'xi ña xu'u ña. ³⁸ Dōo u'vi kúvi ña tsí kaka'an ña tsí ña kiní ka ña ña. Kidáa ne, kue'en ní'í ña Pablu un tsí nte mi túvi tun ntóo san.

21

Dá ku'e'én Pablu ñuú Jerusaleen

¹ Dá tsóo mii tá'an ntí ni ñatā, ña ñuú Efesú san ne, nakú'ún ntí iní tun ntóo san é kí'in ntí. Kue'en ntáa ntí ñuu é nani Koo. Uun ká tuku ntuvi xéé ntí ñuú Ródā ne, da xéé ntí ñuú Patara. ² Ikān nani'í ntí uun tun ntóo é kí'in ñuú Fenicia. Ní'ú ntí tun ntóo san, kue'én ntí. ³ Dá kíi ditó ntí ñuú Chipré ne, ido ntúu ntí diñi datsin ntí ne, dá ku'e'én ka ntí ñuú Siria. Dá xéé ntí ñuú Tirú ne, ikān itúvi da'na tun ntóo san vata koo é natavá ña xidó san. ⁴ Ikān nani'í ntí ña kuínti'xe i Jesuú ne, dadii intóo ntí ni ña ùun vite. Un ntí'í ntí'í ñá ntáka'an ñá ni Pablu:

—Ná ku ñe'e ntó ñuú Jerusaleen —ka'an ña.

Tsí é xe'e Espíritū Sántū san kútuni ña te dóo nto'o Pablu te kí'in ñá ikān.

⁵ Ntá tsi da xee tá'an ntuvi ne, ntíi ntí, kue'én ntí. Íntēka itsi un ntí'í ntí'í ña'a sán ntí ni ñadi'í ñá ni i'xá ñá, íntēka ña ntí nte díñi ñuú kán. Dá xéé ntí ni ña díñi ntute ñu'u kán ne, ntánchití ntí, ntáka'an ntá'vi ntí. ⁶ Kidáa né, nānume ta'an ntí ni ña. Dá náku'ún ntí iní tun ntóo san ne, kún'ú'ú ña'a san.

⁷ Ntíi ntí ñuú Tiru, kue'én ntí ñuú Tolemaida. Ikān ixkoto ní'ni ntí ení kō, ña kuínti'xe i san. Uun ñuú kantóo ntí ni ña. ⁸ Dá tevāá ne, ntíi ntí, kue'én ntí ñuú Cesarea. Ikān ñe'é ntí nú vi'i Fēlipe, ña kaka'an ntódo tú'un va'á san. Divi ñá é nakaxnúu ña da nakaxnúu ña u'xe ñá'a, ña é xntíi san. ⁹ Ió kimi dióko ñá, ta'nú ña ni tánta'a, ta'nu ntáka'an náa Xuva ko. ¹⁰ Dá kú títin ntuvi ntoo ntí ikān ne, xéé uun ñatíi, ña vé'xi ñuú Judea, ñá nani Ágabú. Nā ka'an naa Xuva ko ñá di, tsí kaxe'e Xuva ko kútuni ña nté koo kuvi. ¹¹ Dá xee ñá mi ntóo ntí ne, ki'i ña nguenuu i'xi Pablu, ki'ní nuu ña nta'a ña ni di'ín ña, kaka'an ña:

—Kaka'an Espíritū Sántū tsí kuān koo kuvi tó'o nguenuu sá'a, tsí ña Israee, ñá ntóo ñuú Jerusaleen ne, kuān koo ki'ní ña ña ne, dá ntáda ña ña kuenta ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israee —ka'an ña.

12 Dā téku nti é kaka'an nã ne, un ntĩ ntĩ nti ni ña ntoo ikān ne, ntáka'án nti nĩ Pablu:

—Vii nto da xe'e, ñá ku ñe'e ntó ñuú Jerusaleen —ka'án nti.

13 Ntá tsi Pablú ne, kaka'an ña:

—¿Nté kúú dóo ntánti'í iní nto kuenta iñá ko? Tsí dóo u'vi kúvi ko é kuān ó ntáka'an nto. Vevii ntiká nimá ko. Xu'u ne, é iō tu'veé ko. Ñā té ini, kuān té koo kútu u, kuān té kuví u ñuú Jerusaleen kuénta iñá Tó'ó ko Jēsuu —ka'an ña.

14 Dā ña ni kuví vii nti ni ña ne, ñá ni ká'án ka nti. Mii tsí é kaka'án nti:

—Nā kuví nee iñá é ntio Xuva ko —ka'án nti.

15 Kídāā ne, natsoo vá'a ntĩ iñá nti, dá kũntáa ntĩ nĩ Pablu ñuú Jerusaleen.

16 Dadii kue'én nti nĩ ña kuinti'xe i, ña vé'xi ñuú Cesarea. Kue'en ni'í ñá ntí nũ vi'í mí kuntōo ntí, vi'í ñatĩ, ña vé'xi ñuú Chipre, ñá nani Nāsuun. Divi ña ne, nté ntũvi di'na kuinti'xe ña Jesuu.

Dá kuē'én Pablu, kúkoto ní'ni ña Jacóbo

17 Un ntĩ ntĩ ta'an ko, ña kuinti'xe i sán ne, dōo diní ña dá xeé nti ñuú Jerusaleen. Dōo vá'á o dé ña nĩ nti. 18 Dā kúvi uvi ntũvi ntoo ntí ne, ñe'ē ntí nĩ Pablu, ixkoto ní'ni ntí Jacóbo. Ikān ntoo ntĩ ntĩ ñata, ña odo núu san di.

19 Pablú ne, kaka'an ñá ni ña ntiusi ne, dá kantaa ña ni ñá é un ntĩ'í é xe'ē Xuva kō e kúvi idé ña me'ñũ ña é ña te ña Israee. 20 Dā téku ña é kaka'án Pablú ne, dōo ntákaku ni'í ña Xuva kō. Kídāā ne, kaka'an ñá nĩ Pablu:

—Iní ntó, ení, tsí ña te nté kaa miil ta'an ko ña Israee é kuinti'xe ña Tó'ó ko Jesúristu. Un ntĩ ntĩ ñá ne, ntáka'an ñá tsi da mií é káda ntaa o lei é xtúví Muisee. 21 Tsí e téku ña tsí divi ntó né, kanakuá'a nto ña Israee é ntōo xio ñuú é ña kantío é káda ntaa ña lei é xtúví Muisee, é ña kantío é ká'nté ña kúñũ é ixi i'xá ña ne, é ña kantío é vii ñá vata xkoó ini o di. 22 Vi'a ve ne, ¿nté ntu koo vii o ve? Tsi da mií é nataká nuu ña tē kútuni ñá tsi é xeé nto. 23 Sá'a vii nto: I'á ntōo kimi ñatĩ, ña é xe'ē xu'u i Xuva kō tsí iō é vii ña. 24 Kue'en ni'í nto ñatĩ sa'a é dadii ntuntoo nto ni ña nta'a Xuva kō. Xntii nto ña nēe kataan núu ña di, vata koo é kúvi kuntĩ diki ña. Dukuān koo kutuni ntĩ ntĩ ña'a san tsí ñá tē nuu é ntaā i é ntáka'an ñá iñá nto. 25 Kutuni ñá tsí divi ntō ne, kade ntaa ntĩ'í nto lei san. Ña kuinti'xe i san, ña é ña te ña Israee ne, e táxnũu ntí tutú nta'a ña te mií tsi sa'á é ña kuví vii ña: ñá ká'xi ñá kúñũ é xntáa ntéé ña'a san nú nāa ña; ñá ká'xi ñá niñi kiti; ñá ká'xi ñá kúñũ kiti é kué'ne; ñá vii ña é kini kaa ni ñadĩ'í tá'an ña. Sá'a tsi kaká'án nti ni ñá é ña vii ña —ka'án ñatā san ní Pablu.

Dá tĩn ña Pablu má ũkún ña Israee san

26 Kídāā ne, kue'en ni'í Pablu kimi ñá'a, ñatĩ san. Utén san ne, dadii ntúntoo ña ni ña ntá'a Xúva kō ne, da kí'vi ña ini ukún ka'nu é kué'é ña kutuni dutú san nté kaa ntuvi da nte te kuví ntúntoo ña, tsí da kídāa ká'mi ña kiti nú nāa kan é kué'é ña doméni iñá Xuva ko.

27 Ntá tsi dá dokó sa xee tá'an u'xe ntúvi ne, ña Israee, ña vé'xi ñuú Ásiā né, dá ini ña tuví Pablú má ũkún kán ne, nákus'u'un ña ũn ntĩ ntĩ ña'a san. Tĩn ña Pablú ne, 28 koó da vantiñi ña, ntáka'an ña:

—jō né, ña Israee, xntii ntō nti! Ña sá'á ne, divi ñá é kaika ña dá kanii ñũxivi, kanakuá'a ña ña'a é ká'an ntéé ña ko, xo'ó ña Israee. Kaka'an ntéé ña lei Muisee ne, ñá te kaiko ñu'u ña xúkún sa'a. Vevii ne, ntii ni'í ñá ña é ña te ña Israee, kakí'vi ni'í ña ña má ũkún a ne, ntáde dentu ña xúkún sa'a e dóo kuiko —ka'an ña.

29 Sá'a ntáka'an ña, tsí nté vi'í ini ña é ntii ni'í Pablu ũun ñatĩ, ña vé'xi ñuú Efesu, ñá nani Trōfímú ne, te kí'vi ni'í ña ña ini ukún ka'nu kán, kuini ña.

30 Dōo ntátsu'un ña'a san da kanii ñuú san. Un ntĩ ntĩ ña'a san ne, koó dá ntáxkainu ña, vé'xi ña. Tĩn ña Pablu, ntáñũ'u ña ña, nátavá ñá ña má ũkún kan ne, dá nákadĩ kutu ña xi'í ũkún san. 31 Vevii tsi ka'ni ña Pablu dá xee tú'un ntá'a

tó'ō sntadun ñuú Roma tsí dóo ntaitsu'un ña'a san da kanñ ñuú Jerusaleen. ³² Ura tsí i kána ña sntadún san ni ña odo nuú iña ñá ne, koó dā ntáxkainu ña, xee ña mi náta'á nuu ña'a san. Dā íni ña'a san tsí e xee tó'ō sntadún san ni ùn ntí'í ntí'í sntadún san ne, tée da'na ña e nta'e'ní ña Pablu. ³³ Kidáa ne, xée etsin tó'ō sntadún san, tññ ña Pablu ne, kaka'an ña é kōo kútu ña ũvi kádena. Da kidáa tsixe'e ña xōo ñá'a ña ne, nté ō dé ña. ³⁴ Ntá tsi koó da vāntiñi ñá'a san, ntákachu'u ña ne, é tūku e tūku nuu i ntáka'an ña. Ntē ña ni kuvi tekú tó'ō sntadún san é ntáka'an ña. Dukuān ne, kaka'an ña é kē'in ni'í ñá Pablu mi ntoo sntadún san. ³⁵ Dā xée etsin ña nú rkuei kán ne, da mi é intēku doko sntadún san Pablu, tsí dóo ntákudiin ñá'a san. ³⁶ Ntántikīn ntí'í ntí'í ña'a san ña, ntákachu'u ña:

—jKa'ní nto ña! —ka'an ña.

Dá kakā'an Pablu ni ñá'a san, kanadá'an ña kúñu ñā

³⁷ Dā dā vé kuk'vi ña ni ña iní i mí ntoo sntadún san ne, kaka'an Pablu ni tó'ō sntadún san:

—Iō nuu i é ká'an u ni ntō —ka'an ña.

—¿Vá kakā'an ntún tú'un griegu? —ka'an tó'ō sntadún san—. ³⁸ ¿Ñā ntu te dí'vīn é ña ñuú Egítō, ña e dóo nakutsú'un ña'a sán kidáa é vīi ñá du'xen iña ña tsíñu ka'nu i, ña é nteka kimi míl ña dikí dú'xen san má kú'u kan? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

³⁹ —jÑā'á ni san! —ka'an Pablu—. Xu'ú ne, ña Israeé u. Vē'xí u ñuú Tarsu, ñuú é káduku ntée ñuú Cilicia, é ña te ñuú lu'ntí. Vīi nto da xe'e, ta'xi kudii nto itsi é ká'an u ni ñā'a san —ka'an ña.

⁴⁰ —Ká'an kán ní —ka'an tó'ō sntadún san.

Kidáa ne, ntitsi Pablu nú rkuei kan, kade ña ntá'a ña tē diin diin tsi kuntōo kadin ña'a san. Dā intōo kadin ña ne, eni ntu'ū Pablu kaká'an ñá ni ñā tú'un hebreu:

22

¹ —Un ntí'i kuē'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu ntó, kini nto é káka'an u ni ntó é kanadá'an ú kúñu ko —ka'an Pablu.

² Dā téku ña'a san tsí tú'un hebreu kaká'an ña ne, diin diin tsi kantōo ña. Pablú ne, kaka'an ña:

³ —Xu'ú ne, ña Israeé u. Tsí kaku ú ñuú Tarsu é káduku ntée ñuú Cilicia, ntá tsi é'nu ú ñuú Jerusaleen. I'a nakua'á u nta'a mastru Gámaliee. Kútú'vē kó un ntí'í vatá ó kaka'an lei e xtúví ñata kō, ña intōo di'na. Xu'ú ne, nīi kue'én ini ko dé ntaa u é un ntí'í é káka'an Xúva kō, vata tsí ó ntáde ntí'í ntí'í ntó vevii.

⁴ Ixntíkīn ú ña kuínti'xe i Jesuú san ne, ntuku kuí'í u ña, e ntío ko é kúví ntí'í ña. Ixtān ú ña, te tūi, te ñadi'í ñá, e tsú'un kutú ú ña vi'í utun kán. ⁵ Iní dutu ñá odo nuú ni ùn ntí'í ntí'í ña tsíñu i san tsí nuu é ntaā i é káka'an u ni ntō. Tsí ñi'vī ñā tá'xi ña tutu é kē'in ni'í ú iña ñá Israeé, ñá ntoo ñuú Damascu. Ikān ñe'é u ínantukú ú ña kuínti'xe i san e kē'in ni'í u ña ñuú Jerusaleen vata koo é ni'í ña é ntō'ō ña.

Dá kantāa Pablu ni ña nté ō kúvi da kuínti'xe ñā

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Dā nuu ú itsi kán é dokó sa xee ú ñuú Damascú ne, dā ká'ñu ntuvi ne, dā nēni ko xi'í nuu ñu'u ntíkō diñi ko, ñu'u é dóo kaxi'í nuu é vē'xí e dukún kán.

⁷ Uun ito tsi nantúvē ú ñu'u kán. Kidáa téku kó tatsin é káka'an ní ko: “Saúlū, Saúlū, ¿nté kui kantukun kuí'in ntún ko?”, ka'an tátsin san. ⁸ Kidáa ne, tsixe'e u: “¿Xoó ña'a ntu nto, Tó'ō?”, ka'an u. Diví ñā ne, kaka'an ña: “Xu'ú ne, Jesuu, ñá ñuú Nazareé u. Diví u é kantukun kuí'in ko”, ka'an ñá ní ko. ⁹ Ñā ntí'í ni'í u ne, dā kúdu'va ña dá ini ña tsí kaxi'í nuu, ntá tsi ña ni tekú ña tatsin é káka'an ní ko. ¹⁰ Xu'ú ne, kaka'an u: “¿Neé ntu ntio nto é víi u ve, Tó'ō ko?”, ka'an u. Kidáa

kāka'an Tó'o ko nī kó: “Nakuntínsin ve. Kue'ēn kán űuú Damascu. Ikan tā'xi űá kutuni o un ntí'í nté ō kukú've tsiñu é vīin”, ka'an űa. ¹¹ Xu'ú ne, kukuáá u da xí'í nuu űu'ú san. Dukuān né, űa ntíi nī'í ú ne, ntáñ'ũ űa ko, ixntéka űa kó űuú Damascu.

¹² űkān tuvī uun űatīi, űá nani Anānia, űá é dōo kade ntaa lei Muísee. Un ntí'í ntíi űa Israee, űá ntoo űuú Damascú ne, dōo vá'a ka'an űá iña űa. ¹³ Xee űa, ntítsi űa díñi kó ne, kaka'an űá nī kó: “Ō éni Saúlu, na nāxi'í nuu nto”, ka'an űa. Ura tsí i naxi'í nuu ko ne, kakuvi kainí u űa. ¹⁴ Kidáa ne, kaka'an űá nī kó: “Xuva kō, űa é inúu ini űata kō ne, nté ntúvi dí'na é nakaxnúu űa nto é kūtuni nto nee iña é ntio űa, é kinī ntó I'xá űa, űa é dōo va'a, é tekū ntó tatsin űá di. ¹⁵ Tsi ntaa nto ni űa'a un ntí'í é ini nto; ká'an ntí'í nto ni űa é un ntí'í é téku nto é káka'an Xuva ko ni ntó. ¹⁶ Vī'a ve ne, űá ku kukuí ka nto. Kue'ēn ntó, kukutsi ntute nto. Nakate nto kuétsi nto, kaku ni'í nto diví Jesuu”, ka'an űa nī ko.

Dā kantāa Pablu nté ō táxnuu Xuva ko űa é kī'in űa, kík'a'an ntódo űa nī űa é űa te űa Israee

¹⁷ Dā ntíko kōo u, naxee ú Jerusaleén a ne, űé'ē ú, ixka'an ntá'ví u má űkún ka'nu kán. Kidáa ne, vata kúvi é nakuení u, ¹⁸ iní u Tó'o ko Jēsuu, kaka'an űá nī kó: “Kantí'í sá ku'ēn. Ntakan űuú Jerusaleén ve, tsí űa ntoo i'a ne, űá kuintí'xe űa é káka'an kuenta iña kó”, ka'an űa. ¹⁹ Ne, kaka'an u ni űa: “Xuvá kó, é ini ntíi ntíi űa'a san nté o dé u é űé'ē u má űkún kán, é ixtíin ú űa kuintí'xe i nto. Tsi dōo naká'xi va'á u űa ne, da tsú'un kutū ú űa vī'í utun kán. ²⁰ Ntitsi díto u da xe'é xuu űa'a san Ésteba, űá kaka'an ntódo tú'un ntó. Tsi kúdadii ko é ka'ní űa űa ne, xu'u íto ú dōo űa ntáxe'é xuu űa”, ka'an u ni űa. ²¹ Ntá tsi kaka'an xtúku Tó'o ko nī kó: “Kue'ēn kán ni, tsí taxnúu ú o e dōo ika kī'in. Tsi kī'in mí nto űa'a, űa é űa te űa Israee”, ka'an űa nī ko —ka'an Pablu.

Dā itúvi Pablu nta'a tó'o sntadún san

²² Ntaíni űa'a san é káka'an Pablu da nté kaka'an űa tsí kī'in űa mí ntoo űa'a, űa é űa te űa Israee. Kidáa né, eni ntu'u űa ntákachu'u űa:

—jKa'ní nto űa! jűá kúvi ká kutuví űá űuxiví a! —ka'an űa. ²³ Kuan tsí ó de űa'a san, ntákachu'u űa ne, ntántata ntaā űá du'nu űa, ntánantavā űa xáka di. űa nī ntío űa kuntuo kadin űa. ²⁴ Dukuān ne, kaka'an tó'o sntadún san é nakí'vī űá Pablu iní i mí ntoo sntadún san ne, dā naká'xi va'á űá űa da nte koo e ntíka űa xu'u űa. Tsi ntio űa é kūtuni űa nté kuān nte ntákudiin űa'á san ni űa. ²⁵ Ntá tsi da kí'ni űa Pablu é naká'xi va'á űá űa ne, katsixe'ē Pablu sntadun űá odo núu san, tsí ikan tsí ntítsi űa:

—jűá ntu te dōo xii kaa te naká'xi va'a ntó ko é űa űuú Romá u? Ntē vata kuntekú kú've iña ko —ka'an űa.

²⁶ Sntadun űá odo núu san ne, dā téku űa é káka'an Pablú ne, kué'en űa, kúkoto űa tó'o űá, kaka'an űa:

—jNté koo vīi nto űa tsikan? Tsi űa űuú Roma űa —ka'an űa.

²⁷ Kidáa ne, kué'ēn tó'o sntadún san mí tuví Pablu, tsixe'e űa:

—jNuu é ntaā ntú i é űa űuú Roma nto? —ka'an űa.

—Nuu é ntaā i —ka'an Pablu.

²⁸ —Diví ú ne, dōo kue'é diu'un nantí'í u é víi u űa űuú Roma —ka'an tó'o sntadún san. Pablú ne, kaka'an űa:

—Ntá tsi diví ú ne, dukuān űa űuú Romá u nté dā káku u —ka'an űa.

²⁹ Kidáa né, kīi nte'é xio ta'an sntadun, űa é dā vé naká'xi va'á Pablu, xtuví mii űa űa. Tó'o sntadún san ne, ú'vī űa da kútuni űa tsí űa űuú Roma űa, tsí diví űa é káka'an űa é kōo kútu űa.

Kaka'an Pablu ni űata űa odo núu iña űa Israee

³⁰ Tó'o sntadún san ne, ntío űa kutuni űa nté kui ntátsi'í kuetsi ntí'xe űa Israee san Pablú ne, utén san ne, nántii núu űa kadena é kánú'ni Pablu. Kidáa

né, kāna ña ñá odo nūu iña dutu ñá Israee ni ñata ña odo nūu, é vīi ñá junta, da nátavā ñá Pablu, kue'en ní'i ña ña mé'ñū junta.

23

1 Pablú ne, ito ña ña'a san mé'ñū juntá ne, kaka'an ña:

—Éní, nté ntūvi da káku ú un tsi nté vevii ne, kade ntaá u é kaka'an Xúva kō. Nā kākutuní ko te kīni kaa é kade u —ka'an ña.

2 Kidāā ne, tó'ō dutu, ñá nani Anāniá ne, kaka'an ñá nī ña ntāñi étsin san é kātú nuu ña xu'u Pablu. 3 Pablú ne, kaka'an ña:

—¡Kuān koo víi Xuva ko ni o, xō'on é kāden uvi nuu i! ¿Nté kui i'a tuvín kaxntékún kū'ven iñá ko vatā ó kaka'an lei san ne, xō'ón ne, kaidon ntítan lei san é kaka'an te ka'ní ña ko? —ka'an ña.

4 Ña ntāñi étsin sán ne, ntáka'an ñá nī Pablu:

—¿Ña káu'vī ntú o te dóo kini o kākā'an ni tó'ō dutu Xúva kō? —ka'an ña.

5 —Éní, ñá nī íni u te tó'ō dutu ña. Tsí uve na'ā Tú'un Xuva kō é ña kuvi ka'an kīni o iña ñá odo nūu ñuu ko —ka'an ña.

6 Kidāā né, kūtuní Pablu tsí dava ña ntáde juntá san ne, ntántikin ñá nchu'ún ña saduceu; dava ña ne, ntántikin ñá nchu'ún ña fariseu. Ne, un ntii tsi kākā'an ña:

—Éní, xu'ú ne, ña fariseú u, tsi ña fariseu úvā kó di. Divi tsi nuu í é ntáxntékú ku've ntó iñá ko vevii. Tsí kakuinti'xe ko tsí ntoto xtúku o tē xi'i o —ka'an ña.

7 Du'va ó ka'an ñá ne, ura tsí i eni ntu'u ña fariseú san ntánaa núu ña nī ña saduceú san. Uun ito tsi te'nte núu juntá san. 8 Tsí ña saduceú san ne, ñá ntákuinti'xe ña te ntoto xtúku o tē xi'i ó, ntē ña ntákuinti'xe ña te íó ánje. Ntē ña ntákuinti'xe ña te íó nima ko. Ntá tsi ña fariseú san ne, ntákuinti'xe ña é un ntí'i nuu í sá'a. 9 Un tsi vāntiñi ña'a san, ntánaa núu ña. Íó mastru lei ñá fariseú ne, nākuiñi ña, ntánantiko koó ña é ntáka'an ña saduceú san, ntáka'an ña:

—Ñatí sa'á ne, ña túvi nee nuu i ni idé ña. Te kākā'an ntí'xe ánje ni ña ne, ña kúvi naa núu o ni Xuva kō —ka'an ña.

10 Uun ito tsi kúdiin ku'é'en ña'a san, ntánaa núu ña. Tó'ō sntadún san ne, ú'vī ñá te ni'i kui'i Pablu. Dukuān ne, táxnūu ña sntadún san é kūnatáva ña Pablu mé'ñū juntá san ne, da ntíxnteka ña ña, nakunuu vá'a ña iní i mí ntóo sntadún kán.

11 Kuáa útén san ne, ntitsí Tó'ó ko Jesūcristu díñi Pablu, kaká'an ñá nī ña:

—Ñá ku dē kuení o, Pablu, tsí kuan tsí koo ka'an kuénta iñá ko ñuú Roma váta tsí ó é kākā'an kuénta iñá ko ñuú Jerusaleén a —ka'an ña.

Da ntántukū nuu iní ña Israeé san nté koo ka'ní ña Pablu

12 Tévāá san ne, uun tīñ ña Israeé san nátee ta'an ña xu'u ña, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Pablu, ntáka'an ña:

—Xo'ō ne, ña ko'o o, ña ká'xi o tē ña ká'ni o Pablu. Na ta'xi Xuva kō é ntó'o ko tē ña kuan koo víi o —ka'an ña.

13 Nā te da úvi díko ñatí, ñá xe'é xu'u i é kuān koo víi ña. 14 Kué'en ña, kúkoto ña tó'ō dutu ni ñatā san, ntáka'an ña:

—Ntí'í ne, e xé'e ntí xu'u ntí é ña ka'xí kue'é'n ntí da nté kúví ka'ní ntí Pablu.

15 Divi nto ni ún ntíi ntíi ñatā, ña ntáde juntá san ne, kákan nto ntá'a tó'ō sntadun te tevāa nāntixnteka ña Pablu mé'ñū juntá san san váta koo é tsixe'e ká nto ña. Ntá tsi ntí'í ne, koo tú've ntí é ká'ní ntí ña ítsi kán di'na dá xēe ña mí ntóo nto —ka'an ña.

16 Ntá tsi téku a kuetsi Pablu é ntáka'an ña nté koo víi ña. Kidāā ne, kué'en na ví'i mí ntóo sntadún san, xé'e ná é kūtuní Pablu tsí ntántukū nuu iní ña Israeé san nté koo ka'ní ña ña. 17 Pablú ne, kāna ña sntadun ñá odo nūu, kaka'an ña:

—Kué'en ni'i nto ná kudí sa ntá'a tó'ó ntó, tsi íó é ká'an ná nī ña —ka'an ña.

¹⁸ Kue'en ní'i ña na mí tuví tó'ō sntadún san, kaka'an ña:

—Ñá nuu kutū, ñá nanī Pablú ne, kāna ña kó, kaka'an ñá tē kí'in ní'i u na kudii sa mí tuví nto, tsi iō nuu i é ká'an ná ni ntō —ka'an ña.

¹⁹ Tó'ō sntadún san ne, írkaā ña nta'a na, kué'en xio ña ni nā né, katsixe'e ña:

—¿Neé ntu ncho ka'an ní ko? —ka'an ña.

²⁰ Ne, kaka'an na:

—Ña Israeé ne, é xiō ntaa iní ña é kakān ñá nta'a nto te kīntēka nto Pablu tevāa mé'ñū junta san é tsixe'e ká ña ña. ²¹ Ntá tsi ña ku kuinti'xe nto é ntáka'an ña, tsi ña te nuu é ntaā i. Tsi ña te da uvi díko ña'a ñatīi ntánti'u ñá itsi kán. É xē'é ña xu'u u ña nta'a Xuva kō tsi ña kó'ó, ña ká'xi ña da nté kūví ka'ní ña Pablu. Veví ne, da mii tsī é ntántétu ña nté koo ka'an nto —ka'an na.

²² Kidáā ne, nantīi tó'ō sntadún san na, kúnū'ú na ne, kaka'an ñá ni nā:

—Ñá ku ká'an ni ña'a te kaká'an ní ko —ka'an ña.

Dā ntáda ña Pablu kuénta ntá'a ña tsiñu ka'nu i Felí

²³ Kidáā né, kāna tó'ō sntadún san uvi ña'á sntadun ñá odo nūu, kaka'an ñá ni ña:

—Nākoo tú'vē ntó uvi sientú sntadun, ni ūni díko u'xi sntadun, ñá ntántodó idu, ni ūví sientu ñá odó kaa, tsí kaeku in nīñu ve kí'in ntó ni ña ñūú Cesarea.

²⁴ Nākoo tú'vē ntó idú dí é kuntékú Pablu, vata koo é vā'á koo xee ñá nta'a ña tsiñu ka'nu i Felí —ka'an ña.

²⁵ Kidáā ne, de vá'a ña tutú táxnūu ña nta'a ña tsiñu ka'nu i san, kaka'an ña:

²⁶ “Xu'ú, Claudiu Lísia, táxnūú u ntiusi nto. ²⁷ Sá'a tsi é ká'an u ni ntó: Tsi ña Israeé san ne, é tññ ña ña sá'a é ncho ka'ní ña ña. Ntá tsi dá kutuní ko tsi ña ñūú Roma ña ne, ñé'e ú ni sntádún ko é nakákū nti ña. ²⁸ Ntío kó kutuní ko nee nūu i é ntátsi'i kuétsi ña ña. Dukuān ne, ñe'e ní'í ú ña mé'ñū junta iña ñá Israeé san. ²⁹ Ntá tsi kūdii iña lei iña mii ña é ntátsi'i kuétsi ña ña. Ña túvi nēe nuu i é ká'ní o ña. Ntē ña tuví nee nuu i é kunuu kutu ña. ³⁰ Ntá tsi é kūtuní ko tsi ña Israeé san ne, ntántukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña ña. Dukuān ne, ntada ú ña kuenta ntá'a nto. Ne, é kāká'an u nī ña Israeé san tē kika'an ñá ni nto te nēe nuu i é ntátsi'i kuétsi ña. Sá'a tsi é ká'an u ni ntó”, ka'an tó'ō sntadún san iní tutú san.

³¹ Niñú sá'á ne, kué'en sntadún san, kue'en ní'i ñá Pablu. Xee ñá ñūú Antipatri. ³² Tévéá san ne, ntíko koo ntíí ntíí sntadún san, ntaíka ña dí'in ña, kúnū'u ña ví'i sntadún san. Mii tsī sntadun, ñá ntántodó idú san ne, kué'en ká ña nī Pablu. ³³ Dā xee ñá ñūú Cesarea ne, xé'e ña tutú san nta'a ña tsiñu ka'nu i san ne, dá ntáda ña Pablu kuenta ntá'a ña. ³⁴ Dā kúvi nakua'a ña tsiñu ka'nu i san tutú san ne, tsixe'e ña Pablu mí'i ñūú ña. Dā ka'an ñá tsi ñūú Cilicia ne,

³⁵ kaka'an ñá tsiñu ka'nu i san:

—Kini ú nee é ntáka'an ña iña nto tē xee ña ntátsi'i kuétsi nto —ka'an ña.

Kidáā ne, kaka'an ñá te kunuu kutú Pablu má ví'i ka'nu iña rei Herodé.

24

Dā kanada'an Pablu kúñu ña nta'a ña tsiñu ka'nu i

¹ Dā kúvi u'un ntúvi ne, xéé tó'ō dutu, ñá nanī Anānia, ni ñátā sán, ni uun ña kanada'an, ñá nanī Tértulu. Xéé ntíí ntíí ñá nta'a ña tsiñu ka'nu i san é tsí'i kuétsi ña Pablu. ² Kidáā kána ña Pablu é kí'xi ña ne, da éni ntu'u Tértulú san katsi'i kuétsi ña ña. Kaka'an ñá nī ña tsiñu ka'nu i, ñá nanī Felí san:

—Divi ntó é káde nto e dóo vá'á ó ntoo nti. E dóo ini nto nté koo kadá kú've nto ne, é kantuvá'a ñūu kó veví. ³ Divi ntó né, dóo ka'nu ñá'a nto. Dā mí'í ká ntoo ntí ne, da mii kué'en tsi é ntánakué'e ntí sinti'vi nta'a Xuva ko kuénta iña nto, é kuān nte vá'á ó kade kú'vē nto. ⁴ Ví'a ve ne, ñá ntío ntí natekū du'xén nti nto. Uun da'na tsi kini kudii nto é ká'an nti ni ntó. ⁵ Tsi ñatíi sa'á ne, dóo

du'xen de ña. Da mii ku'e'en tsi é kanakutsu'un ñā ña Israeé san dā mí'í ká ñuu. Tsí odo nuú ñā iña ña ntántikin Jéssuu, ñā ñuu Nazaree. ⁶ Ntio ña é nativi ñā xúkun ká'nu ntí di. Kidáā né, t̄in ntí ña. Tsi ntio nti é xntékú kú'vé nti iña ñā vatá ó kaka'an lei nti. ⁷ Ntá tsi ura tsi í xee tó'ó sntadun, ñā naní Lisiá ne, dá kuétsi nangava ñā Pablu da t̄in ntí ña. ⁸ Kidáā ne, kaka'an ñā nī nti é k̄r'ín nti, kitsi'i kuétsi ntí ña nta'a nto. Te mii nto tsixe'e nto ñā ne, kutuni nto nee ntí'í ntí'í nuú í é ntátsi'í kuétsi ntí ña —ka'an ña.

⁹ Un ntí'í ntí'í ña Israeé san ne, ntāda ntaa ñā é k̄ka'an ña. ¹⁰ Kidáā ne, ēde ña tsiñu ka'nu í san ntá'a ñā é k̄ā'an Pablu. Pablu ne, kaka'an ña:

—Vi'a ve ne, dōo diní ko é nakákú u kúnū kó nta'a nto, tsí iní u tsí divi ntō ne, é t̄it̄in kuia kadē kú'vé ntó ñuu sa'a. ¹¹ Kuvi ntada ntaa nto tsí da ve kúvi uxuvi ntúvi xee ú Jerusaleen é nanu'u ú iní ko Xuva kō. ¹² Nā tē nee ní ide u. Nā te ní nāa núú ú ní ñā'a san; ñā te ní nakutsu'un ú ña, nté iní ukún ka'nu kan, nté iní ukún kuetsi'í, nté itsi k̄an di. ¹³ Ñā kúvi ntāda ntaa ña nuu í é ntátsi'í kuétsi ñā kó vevii. ¹⁴ Mii tsi nuú í sá'a é nuu é ntaa í é ntáka'an ña iñā kó: Tsi kanuu iní ko Xuva kō, ña é inúu iní ñatā ntí, ntá tsi kanuu iní ko ña vatá ó de ña ntántikin Jéssuu, é ntáka'an ña é tuku nchu'un. Ntá tsi kakuinti'xe ko un ntí'í vatá ó kaka'an lei Muisee ní ún ntí'í é ūve na'a, ntáka'an ñā k̄ā'n naa Xuva ko nté ntúvi di'na. ¹⁵ Vata tsí ó kuinti'xe ña Xuva kō né, kuan tsí ó kakuinti'xe kó tsí ntoto xtuku o tē xi'í ó, kuān te vá'a o, kuān tē ña vá'a ó. ¹⁶ Dukuān ne, kaxió ntii u é k̄ada ntaa ntí'í u é k̄ka'an Xúva kō, vata koo é ña koo kuétsi ko nta'a Xuva ko ní t̄ā'an kō.

¹⁷ É kū tit̄in kuia é kaika ú xio ñuu ne, ntiko kōó u ñuu ko é kixni'í u diu'un é xntii ú ña ñuu ko, é kixkué'e ú doméni iña Xuva kó di. ¹⁸ Sá'a tsi é k̄ade ú da iní ña Israeé san kó, ña vé'xi ñuu Asia, dá t̄uvi u má ūkún ka'nu k̄an. Xu'ú ne, é ntūntoo ú nta'a Xuva kō dá iní ña ko. Nte'vi tsi ñā'a ntoo ña ní ntí má ūkún k̄an ne, diin diin tsi ntoo ntí ní ñā; ñā te ní itsu'un ñā. ¹⁹ Tē d̄f ní ki'xi ña tsikán ne, kuvi ka'an ñā te nee iñā ní idé u é tsí'í kuétsi ña ko. ²⁰ Ntá tsi kuvi ka'an ñā ntoo san tsí ña te nee iñā ní idé u dá t̄uvi u mé'ñū junta iña ñā Israeé san.

²¹ Uun tsi nuu í é kúvi tsi'í kuétsi ñā kó ne: tsí un ntii tsi k̄ka'an u ní ñā: “É kaxntékú ku'vé ntó iñā kó vevii, tsí kakuinti'xe ko tsí ntoto xtuku o tē xi'í o.” Kuan ó k̄ā'n u ní ñā —ka'an Pablu.

²² Felí ne, é dōo kue'e iní ña nchu'un iña Jéssuu ne, ntio ña é nainú kava ña nuu í sá'a. Dukuān ne, kaka'an ña:

—Te k̄i'xi tó'ó sntadun, ñā naní Lisiá ne, da kidáā k̄iní ka ú nuu í sá'a —ka'an ña.

²³ Kidáā ne, kaka'an ñā ní sntadun ñā odo nuú te kōto ká ña Pablu, ntá tsi ñā te kunuu kutu ku'e'en ña, tsí kuvi kaka kudii ña ne, kuvi ki'xi ña vá'a t̄in ni'í ñā é xntii ña ña tē nee iña é k̄ataan núu ña.

²⁴ Dā kú tit̄in ntuvi ne, ntí'xi xtuku Felí ní ñadi'í ña, ñā nani Drūsila. Divi ñā ne, ña Israeé ña. Kidáā kána ña Pablu é k̄ā'an xtúku ña ní ña iña é kuinti'xe ko Jesúcristu. ²⁵ Pablu ne, kaka'an ñā ní ña iña é ña vii ó é k̄iní kaa, é kadá kueni va'a kó nté koo vii o, tsi vé'xi ntuvi é xntékú kú'vé Xuva ko iña ko. Kidáā ne, ū'ví Felí é kuān ó kaka'an ñā ne, kaka'an ñā ní Pablu:

—Kué'én kán ve. Tē amá kune'é ko ne, kana xtukú u o —ka'an ña.

²⁶ Tsí kadē kueni Felí te kué'e Pablu diu'un vata koo é nantii ña ña. Dukuān ne, ki'in itō kána ña é k̄ā'an ñā ní ñā. ²⁷ Itā ntí'xin uvi kuia é kuan ó dé ña. Da kidáā ne, ngāvá Felí, nákunū ñā naní Porciu Festu tsíñu ña. Felí ne, kuan tsí ó xnúu kutu mii ñā Pablu, tsí ntio ña é vá'a koo ka'an ñā Israeé san iña ña.

25

¹ Da kidáa xee Festú san é nākunúu ña tsiñu é vii ñá ña tsiñu ka'nu i. Dā kúvi uní ntúvi xee ñá ne, ntāka ña ñuú Cesarea, kuntáa ña ñuú Jerusaleen. ² Dā tūví ña ikān ne, xéé tó'ō dutu ni ñá odo nūu iña ñá Israeé san nta'a ña e tsi'i kuétsi ña Pablu. ³ Íkan ña nta'a ña te vii ñá da xe'e taxnūu ña tú'ún é nāntixntéka ña Pablu ñuú Jerusaleen. Tsi ntántukú nuu iní ña nté koo ka'ni ña ña ítsi kán.

⁴ Ntá tsi Festú ne, tuku ó dé kuení ña. Kaka'an ñá ni ñá:

—Pablú sa ne, nuu kutu ña ñuú Cesarea. Xu'ú ne, dā ve k'i'in xtúkū ú ikān.

⁵ Vá'á ó tē dí k'i'in nti ni ña odo nūú iña nto. Tē neé kuetsi ío iña ñá ne, kuvi tsi'i kuétsi nto ña ikān —ka'an ña.

⁶ Kūvi ka úna u'xi ntúvi itúvi ña ñuú Jerusaleén ne, dā ntíi ña, kue'en ña ñuú Cesarea. Utén san ne, nākutūví ña me'ñú juntá ne, dā táxnūu ña ña é kīnantéka Pablu. ⁷ Ura tsi i dá xee ñá ne, nātáká nuu ña Israee, ña vé'xi ñuú Jerusaleen, ntíkō diñi ña ne, ñá te da díi kuetsi ka'nu dá'vi ña ña. Ntá tsi ña ni kuvi vii ña ntada ntaa ña é ntáká'an ña. ⁸ Pablú ne, kanada'an ñá kúñu ña, kaká'an ña:

—Ña túvi nēe kuetsi kō. Ñá tē nee iñá ni ide ú e ña vá'a iña lei ñá Israee, nté iña xukun san, nté iña rei ñuú Roma —ka'an ña.

⁹ Festú ne, ntío ña é vā'á koo ka'an ñá Israeé san iña ña. Dukuān né, katsixe'e ña Pablu:

—¿Ntío ntu nto k'i'in ntó ñuú Jerusaleen váta koo é ikan xntékú kū'vé u iña nto? —ka'an ña.

¹⁰ —Ñā'á ni san —ka'án Pablu—. Xu'ú ne, i'a tuví u mé'ñū junta iña rei ñuú Roma. Da mií é xntékú ku'vé ntó iñá ko ve. É iní vá'a nto tsi ña tuví nee kuetsi é kūvi dá'vi ña Israeé san ko. ¹¹ Tē dí nee iñá ni ide ú e dóo xii kaá ne, kuvi ka'ni nto ko, ¿nté kui ña'a? Ntá tsi kúdií dovete ntáká'an ñá iñá ko. Ñá te nuu é ntaā i é ío kuetsi ko. Dukuān né, xōxó kuvi vii i ntadá kō kuenta ntá'a ña. Xu'ú ne, ntio ko é mií rei ñuú Romá san xntékú ku'vé ñá iñá ko —ka'an ña.

¹² Kidáa ne, natíin Festu ni ñá tsiñu i san ne, dá kaká'an ña:

—É kaka'an ntó tsi ntio nto é mií rei ñuú Romá san xntékú ku'vé ñá iña ntó ne, kuan kōo. Da mií é k'i'in ntó nta'a ña ve —ka'an ña.

Dá ntísi Pablu nuú rei Agripa

¹³ Dā kú títin ntuví ne, xéé rei, ñá nani Ágripa ni tá'an ña, ñá nani Berēnice, ñuú Cesarea, vexkóto ni'ni ña Festú san. ¹⁴ É ku títin ntuví ntóo ña ne, dá kaká'an Festu ni ña kuénta iñá Pablu:

—I'a ne, nuu kutu uun ña'a ñatíi, ña é xnuu kutu mií Feli da ngáva ña tsiñu ña.

¹⁵ Dā ñé'é ú Jerusaleén ne, un ntíi ntíi tó'ō dutu ni ñáta ña odo nūu iña ñá Israeé san ne, ntátsi'i kuétsi ña ña. Ntio ña é kué'é u itsi é ka'ní ñá ña. ¹⁶ Kaka'án u ni ña tsi ntí'i é ña ñuú Romá nti ne, ñá kuān xkoó iní nti. Ñá iní nti é dotō tsi kué'ē ntí itsi te ka'ní ñá ña'a tē ña di'na xntékú kū'vé nti iña ña, váta koo é kūvi ka'an ñá nua ñá kaka'an véte san é nada'an ñá kúñu ña. Dukuan ó ka'án u ni ñá. ¹⁷ Dā xee ñá i'a ne, ñá ni kukuíi kō é xntékú kū'vé u iña ña. Tsi utén san ne, kutúví u mé'ñū junta. Kidáa kána ú ñatíi san. ¹⁸ Dā nakuntáñi ña Israeé san, ntátsi'i kuétsi ña ña ne, tē dóo ka'nu kuétsi da'vi ña ña, kuini kō. ¹⁹ ¿Mí'i ntú? Tsi kúdii núu i iñá nchu'ún mií ña ntánāa núu ña ni ñá: Ntánatíin iña iña uun ñatíi, ña nani Jēsuu. E xí'i ñá, ntá tsi Pablú san ne, kaka'an ñá tsi kantito ña. ²⁰ Xu'ú ne, ñá ni iní u nté koo xntékú kū'vé u nuu i sá'a. Dukuān né, tsixe'e ú ña te ntio ña é k'i'in ñá ñuú Jerusaleen váta koo e íkan xntékú kū'vé u iña ña.

²¹ Ntá tsi ña ni ntío ña. Kunuu kutu mií ña dā nté mií rei ñuú Roma kúvi xntékú ku'vé ñá iña ñá, ka'an ña. Kidáa ne, kaka'án u te kunuu kutu mií ká ña da nté kúvi ntada ú ña kuenta ntá'a rei san —ka'an ña.

²² Agripá ne, kaka'an ñá ni Festu:

—Ntio kó kiní u ñatíi sa'a —ka'an ña.

—Kuvi ni. Utén kiní nto ña —ka'án Festu.

²³ Utén san ne, xée Ágripa ni Berénice. Dōo ntáde na'nu ña dá vē'xí ña é k'í'vī ña iní vī'í mē'ñú kan ni ún ntí'í ntí'í sntadun ñá odo nuú, ni ñá'a, ña e dōo na'nu ña'á. Festu ne, kána ña Pablu é k'í'xi ña. ²⁴ Kidáa ne, kaka'an ña:

—Ō rei Ágripa, ni un ntí'í kue'en dú'va nto, ña ntoo í'a ne: é ñni ntó ñatí'í sa'a. Un ntí'í ntí'í ña Israee, ñá ntoo ñuú Jerusaleen, ni ñá ntoo ñuú sa'á ne, da mii kuē'en tsi é ntátsi'í kuétsi ña ña. Koó da vāntiñi ña, ntáka'an ñá nī kó é kūvi ña. ²⁵ Ntá tsi xu'ú kuini ko ne, ñá te neé ni ide ña é kūvi ña. Mii ña ntio ña é ntáda ú ña kuenta ntá'a rei ñuú Romá ne, kuān koo víi u. ²⁶ Ntá tsi ñá iní u nté koo kada vá'a u kuétsi ña é taxnúu ú ña nta'a rei san. Dukuān ne, í'a vexni'í u ña dí'na nta'a nto, rei Ágripa, ni ún ntí'í ntí'í ntó é ntoo nto, vata koo é tsixe'e nto ñá ne, dá kūvi ka'an ntó nté koo kada vá'a u kuétsi ña. ²⁷ Tsi ¿nté ntú koo víi u taxnúu ú ña nta'a rei san tē ña tuvi kuétsi ñá? —ka'an ña.

26

Dá kanakákú Pablu kúñu ña nta'a rei Ágripa

¹ Kidáa ne, kaka'an Ágripa ní Pablu:

—Vī'a ve ne, ta'xi ú itsi te kā'an ve, te ncho nakākun kúñu ō —ka'an ña.

Pablú ne, nakāa ñá nta'a ña ne, da éni ntu'u ña kākā'an ña:

² —Kini ntó, rei Ágripa, dōo diní ko tsi í'a ntísí u nuu nto vevii é nantiko kōo u un ntí'í nuú i é ntátsi'í kuétsi ña Israee san ko. ³ Tsi ðivi ntó né, dōo vá'a iní nto vata xkoó iní o, xo'ó é ña Israee ne, dōo vá'a iní nto é un ntí'í nuú i é iní natíin o ni ta'an kō. Dukuān ne, víi nto da xe'e, kini kúdii nto é kā'án u ni ntó.

Ntuvi iñá Pablu dá vāta kuinti'xe ña Jesuu

⁴ Iní ntí'í ntí'í ña Israee san nté kaa ntuvi iñá ko nte da ku lú'nti u. ⁵ Iní ñá ko nte da káku ú ñuú mii kó ne, dá é'nu ú ñuú Jerusaleen. Émá tsi iní ñá ko. Tē dí ntio ña ne, kuvi ka'an ña tsi xu'ú ne, ña fariseú u. Iní nto tsi ntí'í ña fariseú ne, ðivi ntí é díí díí ka dé ntaa ntí lei Muisee. ⁶ Vevii ne, da mii sá é kantétu u tē amá ntuntaa tú'ún é kākā'an Xúva ko ni ñata kō, ña é intōo nte dí'na, dá kakā'an ñá tsi nantoto xtuku ñá ko tē xi'í o. Kuenta iñá i sa'á é ntátsi'í kuétsi ña kō vevii. ⁷ Ne, ðivi tsi nuú i é ntantétu uxuvi tátá ko ña Israee tē amá ntuntaa. Dukuān ne, nté ntúvī, nté niñu ntánanū'u ñá iní ña Xúva kō. Kini ntó, rei, ðivi tsi nuú i é ntátsi'í kuétsi ña Israee san ko. ⁸ ¿Vá ña kákuinti'xe ntu nto te kūvi víi Xúva kō é nantoto xtuku ña ko tē xi'í o?

Dá kantāa Pablu nté o dé ña dá ntuku kuí'í ñá ña kuinti'xe i san

⁹ Xu'ú ne, dē kuení ko dí'na tsi vá'a o é kade ú é kañchu'vī u ña kuinti'xe i Jesuu, ñá ñuú Nazaree. ¹⁰ Kuan ō dé u dá itúvi u ñuú Jerusaleen. Nā te da díí ña kuinti'xe i san é tsu'un kutú ú ña vī'í utun. Tsi mii tó'ō dutú san tá'xi ña iní é kuān koo víi u ne, kúdadii kó ni ñá dá kakā'an ñá tsiñu i san te kuvi ña. ¹¹ Kí'in itō nanto'ó u ña má ūkún kán vata koo é kā'an ña tsi ña te nuu é ntaa i e ntákuinti'xe ña Jesuu. Inchu'vi kué'en ú ña. Un tsi nté xio ñuú ñe'é u íntuku kuí'í u ña.

Dá kantāa Pablu nté ō kúvi da kuinti'xe ña

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Divi tsi tsiñu é ñe'é u ñuú Damascu. Tsi tó'ō dutú san táxnūu ña ko é kuān koo víi u é k'í'in u. ¹³ Vī'a ve ne, ká'án ú ni ntó, rei, nté ō kúvi ko dá kaika ú itsi kán. Dá ká'ñu ntuvi ne, da nēni ko iní u ñu'u é vē'xí e dukún kán. Kaxi'í nuu ñu'u san ntíkō díñi kó ni ña ntí'í ni'í u. Díí díí ka kaxi'í nuu ñu'u san é ngántii. ¹⁴ Uun ito tsi nantúvī ntí'í ntí'í itsi kán. Kidáa ne, tēkú ko uun tatsin é kākā'an ní ko tú'un hēbreu: “Saúlū, Saúlū, ¿nté kui kuān ó kantukun kuí'in ko? Dá kantukun kuí'in mīn kúñu ō é kuān ó kaden”, ka'an ña. ¹⁵ “¿Xoó ña'a

ntu nto, Tó'ō?”, ka'án u. Ne, kaka'an Tó'ō ko nī kó: “Xu'ú ne, Jesuú u. Divī ú é kantukun ku'ín ko. ¹⁶ Vi'a ve ne, nakuntíns ve, tsi iō nuu i é ntii ditó u é kinín ko: tsi nakaxnúú ó u é viín tsiñu ko. Ntio ko é ntaan ni ña'a tsi é inín ko veví ne, kuan koo ntaan ni ña é nañé' é u o rkontuvi. ¹⁷ Xu'ú ne, kúnuu mé'ñu, kúnuu davá u o tē nee iña é ncho vii ña Israeé san ni ō né, o tē nee iña é ncho vii ña tuku ñuu san ni ō. Tsi táxnúú u o ve é k'ín xío ñuu, ¹⁸ é nañé'en ñá'a san xoo é divī u, da nte koo é xtuvī mii ña itsi mi dóo nee iña tó'ō é ña vá'a sán ne, kuntikín ñá itsi vá'a iña Xuva ko, itsi mi dóo vá'a kaxi'i. Kidáa né, tē kuinti'xe ña kó ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ña kuetsi ña ne, dadii ni'i ña é vá'a nta'a Xuva ko ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kó é kúvi i'xá mii ña”, ka'an ñá ni ko.

Nté ō dé ntaá Pablu é kaka'an Xúva ko ni ña

¹⁹ Dukuān ne, rei Agripa, dé ntaa ntí'í ú é nañe'le Xúva kó ko. ²⁰ Di'na ñe' é u ñuú Damascu ne, dá ñe' é u ñuú Jerusalem, ni ūn ntíí ntíí ñuu é ntáduku ntée ñuú Judea. Da kidáa ñe' é u u tsi nte mi ntóo ña'a, ña é ña te ña Israee. Né'ē ú, ixka'an ntódo ú ni ña te tsoo mii ña kuetsi ña ne, ntuvá'a ña ni Xuva kó ne, dá vii ñá é vá'a vata koo é kūtuni ñá'a tsi é nī'i ña nima vá'a ña nta'a Xuva kó. ²¹ Tsíkan tsi é tññ ña Israeé san ko iní ukún ka'nu kán é ncho ka'ni ña ko. ²² Ntá tsi Xuva kó inuu mé'ñu ña kó ne, kuan tsi ó kainuu mé'ñu ña kó veví di. Dukuān ne, i'a ntítsi u, kaka'an ntódo ú ni nto, u ntí'í kuē'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu nto. Tú'ūn é kaka'án u ni ntō né, divi tsi tú'ūn é ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko nte ntúvi di'na, ni Muisee, ntáka'an ntódo ña ni ñá'a nté koo kuvi. ²³ Tsi ntáka'an ñá tsi Cristu, ña nakaxnúu Xuva kó né, da mii é ntó'ō ña ne, di'na ña ntoto xtuku ña tē xi'i ña ne, kidáa ka'an ntódo ña ni ñá'a, ña Israeé san nī ña tuku ñuu san, tsi nī'i ña é vá'a nta'a Xuva ko tē kuinti'xe ña ña. Dukuan ō ka'an ñá ka'án naa Xuva kó san —ka'án Pablu.

Ntio Pablu é kuinti'xe Agripa

²⁴ Festú ne, koó da kakachu'u ña é kuān ó kaka'án Pablu. —jDá kakúlukun mán, Pablu! E kuān nté kue'e kánakuā'an tutú san, tsíkan káde i é kákulukun ve —ka'an ña. ²⁵ —Ñá te kákulukú u. Nuú é ntāa ntí'xe i é kaka'án u ni ntō. Ñá te da kaka'án u. ²⁶ Kini ntō, rei Agripa, divi nto iní nto é kaka'án u. Ña te kau'vi ko é ká'án u ni ntō nuu i sá'a. ¿Va ñá iní ntú nto nté ō kúvi Jesucristu? Ñá te iō xu'u é kuan ō kúvi. ²⁷ Kini ntō, rei Agripa, ¿ñá ntu te kákuinti'xe nto é ntáka'an ñá ka'án naa Xuva kó san? Kakuinti'xe nto, ¿nté kui ña'a? —ka'an ña.

²⁸ Agripá ne, kaka'an ñá nī Pablu:

—jDókó sá ni kúvin viin é kuinti'xe kó Jesuu! —ka'an ña.

²⁹ —Kuān te uun dá'na tsj, kuān te dóo na'a kúkuí ne, kaikán u nta'a Xuva ko te divi nto ni ūn ntíí ntíí ña ntoo san, ña ntaíni é kaka'án u ni ntō ne, kudadii nto nī ko. Ntá tsi ña ntío ko é kóo kútu ntō —ka'an ña.

³⁰ Kidáa ne, nákuntáñí reí san nī ña tsiñu ka'nu i san, ni Berēnice, ni ūn ntíí ntíí ña nguú san, ³¹ ntíí ña. Ntátññ ña ni tá'an ña, ntáka'an ña:

—Ñatíí sá'a ne, ñá te nee iñá ni íde ña é kúvi ña; nté ña tuví nee nuu i é kunuu kutu ñá —ka'an ña.

³² Kaka'an Agripá san nī Festú san:

—Kuvi ntii ña vi'i utun tē d'í ña ni ká'an ña tsi ntio ña é mii rei ñuú Roma xntékú ku've ñá iña ña —ka'an ña.

27

Kué'en Pablu ñuú Roma

¹ Dā xee ntúvi é k'ín Pablu ñuú Romá ne, ñe'ē ú ni ñá di. Pablu ni túku ñá ñu'u kutú ne, ntúvi ña kuenta ntá'a sntadun ñá odo núu, ñá naní Juliú. Odo

nuū nā uun sientú sntadun iña rei ñuú Roma. ² Ñú'u ntí ni ña tun ntóo ka'nu é vè'xi ñuú Adramitu. Te kué'én tun ntóo san ne, kuitā nti'xin ñuu é ntoo diñi ntute ñu'u kån, ñuu é kāduku ntée ñuú Asia. Kué'én ntí iní tun ntóo san ne, dadíi kue'én ntí ni Arístarcu, ña vè'xi ñuú Tesalonica, ñuu é kāduku ntée ñuú Macedonia. ³ Utén san ne, xée ntí ñuú Siduun. E dóo kaiko ñu'u Juliú san Pablú ne, xé'e ña itsi é k'ín ña nú ví'i ña vá'a tiin ni'í ña vata koo é xntii ña Pablú té nee iña é kátaan núu ña. ⁴ Dā ntāka ntí ñuú Siduún ne, kué'én ntí diñi ñuu é naní Chipre, mí e dií ka ña kāduku tatsin, tsí dóo kainu tatsin mí kue'én ntí. ⁵ Kidāā ne, kué'én ntí mé'ñu ntute ñu'u kån, ido ntúu ntí ñuú Cilicia ni ñuú Panfilía ne, da xée ntí ñuú Mira, ñuu é kāduku ntée ñuú Licia.

⁶ Ikån ne, naní'í tó'o sntadún san uun tun ntóo é k'ín ñuú Italia. Ñuú Alejandria vè'xi. Kaka'an nā é kú'un ntí iní tun ntóo san ne, dá kué'en xtúku ntí. ⁷ É títin ntuvi kue'én ntí ne, kukuíi kukuíi tsi ntaíka ntí. Dá kuétsi xéé ntí ñuú Nidu. Ña ni kúvi k'ín ntāa ká ntí, tsi de dóo tatsin ne, kidāā kué'én ntí diñi ñuú Creta, mí ña dóo nēé kāduku tatsin. Ido ntúu etsin ntí ñuú Salmuun. ⁸ Kidāā ne, dá kuétsi kakuvi kaika tun ntóo san diñi ntute ñu'u kån, xée ntí mí é naní Bueno Puertu, étsin ñuú Lasea.

⁹ E dóo kúkuii ntí ne, dóo ió kuenta te k'ín ka ntí, tsí e dokó sa xee ntúvi ví'xin. Dukuån ne, xé'e Pablú itsi nté koo ví'í ña, ¹⁰ kaka'an ña:

—Ó ne, róo, kakutuní ko tsí dóxo kiní o te k'ín ka ó. Tsí kunaá tun ntóo san ni xidó i ne, kunaá ó dí, kuiní ko —ka'an ña.

¹¹ Ntá tsi sntadun nā odo núu san ne, ña ni ide ña kuēnta é kākā'an Pablú. Mii tsi ide ña kuenta é ntāka'an nā kanakākā tun ntóo san ni tó'o i. ¹² Tsi mí ntoo da'na ntí ne, nā vá'a o é kuntóo ntí dá ntúvi ví'xin, tsí dóo kāduku tatsin. Dukuån ne, dókō sá un ntíi ntíi nā ntio ña é k'ín ka ntí ntute ñu'u kån da nté xéé ntí ñuu é naní Fēnice, tūku ñuu é tuví xio diñi ñuú Cretá ne, ikan kuntóo ntí dá ntúvi ví'xin. Tsí ikån ne, ña dóo nēé kāduku tatsin é vè'xi nínu kån.

Dā dóo ntii kainu tatsin daví mé'ñu ntute ñu'u kån

¹³ Dā iñi ntu'u kainu kudii tatsin ka'ni san ne, vá'a koo kuví te k'ín ntí, kuiní ña. Kidāā ne, naki'í ña káa é katii ntíi é kōo da'na tun ntóo san ne, dá kué'én ka ntí, ntaíka etsin ntí ntikō diñi ñuú Creta. ¹⁴ Ntá tsi da nēni ntí iñi ntu'u é dóo ntii kainu tatsin é vè'xi nínu kån. ¹⁵ Un ntii tsi kāduku ntée tatsin san tun ntóo ntí ne, ña ni kütii ka k'ín mí vè'xi tatsin san. Tsikån ne, ña ni xió ntii ká ntí é k'ín ntí. Dotō tsi kue'én ntí mí kati'vi tatsin san ntí. ¹⁶ Ítā nti'xin ntí mí tuví ñuú lu'nti é naní Claudia, mí kaedí nuu kudii tatsin san ne, dá kuétsi kúvi náki'ni kutú ntí tun ntóo lu'nti é kántikin áta tun ntóo ka'nu san. ¹⁷ Nādita ntí ne, dá náxntékú va'a ntí iní tun ntóo ka'nu kån. Kidāā né, náxnuu nenu ña xo'o ata tún ntóo ka'nu san vata koo é ña ntii nuu tá'an. Ú'ví ñá te dūku ntée tun ntóo san de've nú ñuti é kādita. Dukuån ne, naki'í ña doo ntakin é kādita tatsin san ne, dotō tsi xtuvi ñá é kaka tun ntóo san. ¹⁸ Ñá ni xió kadin kue'én tsi tatsin san. Utén san ne, eni ntu'u ña ntaété nuu ña xido san ntute ñu'u kån. ¹⁹ Dā kúvi uní ntúvi ne, mii ntí éte nuu ntí utun tún ntoo ni dōo é kādita tatsin san. ²⁰ Títin ntuvi ita ntí'xin é ña dīto ngántii, nté xntívi. Da mii kué'én tsí tatsin san kainu. Kidāā né, da mii é kunaá ntí, kuiní ntí.

²¹ É kú títin ntuvi ñu'u ntité ntí ne, kidāā ne, nákuntísi Pablú, kaká'an ña:

—Ó ne, róo, tē dí ni kuintí'xe nto é kākā'an u ni ntō né, tē ña ni ntāka o ñuú Cretá ne, ña kuan ó ni kunaá iña nto. ²² Ntá tsi kiní nto é kākā'an u ni ntó ve: Ñá ku dē kueni ntó, tsí nté uun ó ña kunaá o. Mii tsi tun ntóo san kunaá. ²³ Iní u, tsí xu'ú ne, iña Xúva kō u; kuenta iña ñá kade tsiñu u. Vetún ne, xée ūun ánjē e táxnuu Xuva kō, ntii díto ña nuú ko ne, ²⁴ kaka'an ña ní ko: “Ña ku ú'ví ó, Pablú, tsí da mii é xēen mí tuví rei ñuú Roma da nté xntékú ku've ñá iña o. Dukuån ne, kunuu mé'ñu Xuva ko o ni ūn ntíi ntíi ña ntaíkan ni'in. Nté

uun ña ña kunáa ña kuenta iña o", ka'an ñá nī ko. ²⁵ Dukuān ne, náku'ūn ka'nu nīma ko, un ntíi ntíi o. Tsi kakuinti'xe ko tsi kuan koo kuvi vata o ka'an Xúva ko nī ko. ²⁶ Mii tsi é duku ntée o uun ñuu é tuvi mé'ñu ntute ñu'u kán —ka'an ña.

²⁷ Dā kú xe'un ntúvi ntaíka ntí ne, dotō tsi ntaíka ntí mé'ñu ntute ñu'u é nanī Adria. Dā kú dava ñuu ne, kūtuni ñá ntánakaka tun ntōó san tsi ña te íka ntōo ntí ñu'u kán. ²⁸ Kí'i kú've ña nté kaa kúnú ntute sán ne, xée tā'an oko xe'un uun métrū. Kué'én ká nti un sīin né, kí'i kú've xtúku ña. Kidáa ne, oko ú'xé métrū. ²⁹ Ú'vi ñá te duku ntée ta'an tun ntōó san xuu. Dukuān ne, nantíi ña kīmi káa í é katiin ntíi āta tún ntōó san, ntáka'an ntâ'ví ña te tūví náne'e. ³⁰ Ña ntánakaka tun ntōó san ne, ntukū nuu iní ña nté koo nakakū ña kúñu ña. Kidáa ne, nanúu ña tun ntōó lu'ntí san vata tsi te nantíi xtúku ña káa í é katiin ntíi nuu i kan. Ntá tsi ña te nuu é ntaā i, tsi ncho kunu ña. ³¹ Pablú ne, kaka'an ñá nī tó'ō sntadún san nī ún ntíi ntíi sntadún ña:

—Da mii é naku'un mii na iní tun ntōó san. Tē ña'á ne, kunaa ntíi ntíi o —ka'an ña.

³² Kidáa né, ē'nté sntadún xo'o é kantikin tún ntōó lu'ntí san vata koo é kí'in nī'i ntuté san.

³³ Dā dokó sa tuví ne, kaka'án Pablu nī ún ntíi ntíi ña'a san te ká'xi kudíi ña. Kaka'an ñá nī ña:

—É kú xe'un ntúvi é ña ntaé'xi nto, é da mii tsi é ntántétu nto. ³⁴ Vi'a ve ne, vii nto da xe'e, ka'xí kudíi nto, na náku'ún ntíi ntō, tsi nté uun nto ña kunáa nto —ka'an ña.

³⁵ Kūvi ka'an ñá ne, dā kí'i ña tañú'u sán ne, dā naku'é'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō mé'ñu ún ntíi ntíi ña'a san. Kidáa né, kátsin dava ña tañú'u sán ne, dā é'xi ña. ³⁶ Kidáa né, náku'ūn ka'nu nīma ña, un ntíi ntíi ñá ne, kuan o kí'i ña tañú'u sán, dā é'xi ña. ³⁷ Tsi uví sientu úni díkō xé'un uun ña'a nti é ñu'u ntí tun ntōó san. ³⁸ Dā kúvi é'xi nta'a ntí ne, eni ntu'ū ntí ntaé'te nuu ntí trigu é ntoó san iní ntute ñu'u kán vata koo é ntúkamá kudíi é kuido tun ntōó san.

Dā ntíi nuu ta'an tun ntōó san ntute ñu'u kán

³⁹ Dā tuví ne, ñá nī iní ñá ntánakaka tun ntōó san mí'i ñuu xéé nti. Ntá tsi díto uun itsi mí ió ñuti, mí vá'a o é nákutúvi tun ntōó san. Tē dí kuvi ne, ntío ña é naki'ví ñá tun ntōó san ikán. ⁴⁰ Dukuān né, e'nté ña xo'ō é kántikin káa i é ntátiin ntíi sán, tsóo mii ña iní ntute ñu'u kán né, dā nántuté ña xo'ō é ntánu'ní utun é ntánakaka nuu ña tun ntōó san. Kidáa ne, náxnteé ñá doo ntakin é kādita tatsín san núu i kán ne, dá kué'én nti nte mí ió ñuti san. ⁴¹ Ntá tsi dá ntaíka nti mí e dóo kaido ntute sán ne, dúku ntée nti de've nú ñuti é tuví má ntute kán. Tīn nuu kue'en núu tun ntōó san nú ñuti san. Áta í ne, uun ito tsi ntíi nuu ta'an da dóo ntíi duku ntée ntute san.

⁴² Kidáa né, ntío sntadún san é kuan tsi koo ka'ní ña ña ñu'u kutū sán vata koo é ña kunu ña. ⁴³ Ntá tsi tó'ō sntadún san ne, ñá nī xé'é ña itsi é kuān koo vii ña, tsi ña nī ntío ña é kúvi Pablu. Kaka'an ñá tē xoo é kúvi duté i ne, di'na ña nako'xó nuu ña kúñu ña iní ntute kán ne, dá kí'in ña, kiduté ña te kúvi ntíi ña diñi i kán. ⁴⁴ Ña nguī sán ne, kúvi kí'i ña rkunū sán ne, o da neé ka ta'vi i tun ntōó san é dute núu ña tē ntíi ña diñi i kán. Dukuān ne, vá'a tsi o ntíi ntíi ntíi nti diñi i kán.

28

Dā itúvi Pablu ñuú Malta

¹ Dā nakakū ntíi ntíi nti diñi ntute ñu'u kán né, tā'xi ña é kūtuni nti tsi Malta nani ñuú tsikan é tuvi mé'ñu ntute ñu'u kán. ² Ña ñuu ikán né, dóo va'á ña'a ña nī nti. Tūun ña ñu'u é tūnī nti, tsi kuan tsi ó kakīn daví san ne, dóo vi'xin. ³ Pablú ne, nákuído ñá tutun sán ne, da ve katsu'un ña nchú'un kán da kíi koo,

tín ti nta'a ña. ⁴ Ña ñuu ikān né, dā íni ña tsi tín ti nta'a ña ne, ntáka'an ñá ni tá'an ña:

—Ña tsikán ne, á te ña'a é'ni ña. É ntaā í nakáku ña kúñu ña ntute ñu'u kán, tsí kuví ña ve, tsi iō kuetsí ña nta'a Xuva kō —ka'an ña.

⁵ Ntá tsi Publú ne, dā nákidí ña nta'a ña ne, kó'xō nuu ti nchú'un kán. Ña té ni kúvi ña. ⁶ Tsí te ūra tsí i tsitu ña ne, ō kuví ntii ña, kuiní ña'a san. Dā kú e ví'i ntántétu ña te nté koo kuví ña ne, dā íni ña tsí ña té neé ni kúvi ña ne, natívi iní ña. Kidáā né, eni ntu'u ña ntáka'an ñá tsi Publú ne, xuva ña ña, ka'an ña.

⁷ Etsin tsi mí ntoo ntí ne, iō ñú'ú é káduku ntée ña odo núu ñuú tsikan, ñá naní Publiu. Divi ña káka'an ñá te kuntōo nti nú ví'i ña kán. Úni ntúvi intóo nti nú ví'i ña kán ne, dōo vá'á o dé ña nī nti. ⁸ Publiú san ne, nchokuví uva ña. Ka'ni kaxé'e ña ne, da'xin kaxío ña di. Kué'ēn Pablu, kúkoto ní'ni ña ña ne. Dā kúvi ka'an ntá'ví ña iña ña ne, xntēe tá'an ña nta'a ña ña ne, ntúvá'a ña. ⁹ Kidáā ne, xéé ntíi ntíi ña nchokuví san, ña ntoo ñuú tsikán ne, ntúvá'a ña di. ¹⁰ Dukuān né, dōo íko ñu'u ña'a san nti. Dōo kue'é doméni tá'xi ña nti. Dā xee ntúvi é ntáka ntí ñuú ña ne, tsú'un ña iní tun ntóo san un ntíi ntíi é ntio nti.

Dā xéé Pablu ñuú Roma

¹¹ Uní xóo intóo ntí ñuú ikān. Dā ntáka ntí ne, nākú'ūn ntí tun ntōo é itúvi dá ntúvi ví'xin. Ñuú Alejandria vé'xi tun ntóo san. Uve santu ntúvá'a nāa nuu i é naní Cástoo ni Pólu. ¹² Kué'ēn ntí iní tun ntóo san, xéé ntí ñuú Siracusá ne, ikān intóo ntí uní ntúvi. ¹³ Kidáā ne, kué'ēn ntí, ntaíka ntí ntikō diñi ntute san, xéé ntí ñuú Regiu. Utén san ne, iñi ntú'u kañu tatsin é vé'xi máa i kán. Kidáā ne, kué'ēn xtúku ntí ne, da kúvi uví ntúvi ne, xéé ntí ñuú Puteuli. ¹⁴ Ikān né, nāni'i ta'án ntí ña kuinti'xe i. Ntáka'an ñá te kuntōo kudii ntí unu vite. Kidáā ne, kué'ēn ká nti ñuú Roma. ¹⁵ Ña kuinti'xe i, ña ñuú Romá san ne, tékú ña tsi ki'ín nti ne, véxkuntétu ña ntí un tsi nte ñuu é naní Foro de Ápiu ni tūku ñuu é naní Uní Tabérna. Dā íni Pablu ñá ne, nāku'é'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, dōo nakunúu ka'nu nima ña. ¹⁶ Kidáā né, dā xéé nti ñuú Romá ne, ntáda tó'ō sntadún san ña ñu'u kutū san kuenta ntá'a tó'ō sntadun, ntá tsi xe'é ña é xio kutúvi Pablu má ví'i mii ña. Mii tsi é tuvi ni'i ña uún sntadun é vii ñá ña kuenta.

Dá kakā'an ntódo Pablu ñuú Roma

¹⁷ Dā kúvi uní ntúvi ne, kāna Pablu un ntíi ntíi ña odo núu iña ñá Israee, ña ntoo ñuú Roma, nataká nuu ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ení, xu'ú ne, ñá té ne nuu i é kini kaa ni Ide ú ni tá'an ko ñá Israee, nté ña te nee ni ka'an ntée u nte xkōo iní ñáta kō, ña intōo nte dí'na. Ntá tsi xnúu kutu ña kó ñuú Jerusaleén ne, dā ntáda ña kó kuenta ntá'a ña ñuú Romá san.

¹⁸ Kidáā né, dā kúvi tsixe'e ñá kō ne, ntio ña é nantii ña ko, tsí ña tuví nee kuetsí ka'nu iñá ko vata koo é kúvi u. ¹⁹ Ntá tsi ña Israee san ne, ña ni ntio ña é nantii ña ko. Dukuān ne, kuetsí é kaikán u te mii rei ñuú Romá san xntékú ku'vē ñá iñá ko, kuān té ña tuví nēe nuu i é tsí'i kuetsí ú ña ñuú ko. ²⁰ Dukuān é kakaná u nto, un ntíi ntíi nto, é ká'án u ni ntō, tsí kuenta iñá Cristu, ña é ntantétu o, xo'ō ña Israee, é odō kútu ú kadena vévii —ka'án Pablu.

²¹ Ña Israee san ne, ntáka'an ña:

—Ñá íni nti. Nté ñá ntoo ñuú Jerusaleén san ñá ni taxnúu ña tú'un iña nto. Nté ña vé'xi ikān ne, ñá ni ká'an kinni ña iña nto. ²² Nti'i ne, ntio ntí kinni nti nee é kakuinti'xe nto. Tsí da mii tsí iní nti tsí da kaniñ ñuxiví ne, dōo ntáka'an ntée ña ña kuinti'xe i Jesuu —ka'an ña.

²³ Dukuān né, xtuví ña unu ntuví é nāni'i ta'an ñá nī Pablu. Kidáā ne, dií ka kue'e ña'á xee ña nú ví'i mí tuví ña. Publú ne, nté tevāa un tsi da nte kuāa kaka'an ntódo ña ni ña. Kaka'an ñá nté ō dé Xuva ko kadē kú'vē ña, kanatíin ña ni ña da nte koo e kuinti'xe ña Jesuu, tsí kanañ'e é ñá ña mí ūve na'a kaka'an léi

Muisee, nté o kaka'an tú'ün é de vá'a ña é xe'é Xuva kō é kūtuni nté koo kuvi. ²⁴ Ío ña Israeé san ne, kuĩnti'xe ña é kākā'án Pablu, ntá tsi iō ná ne, ña ni íde ña kuēnta tú'ün é kākā'an ña. ²⁵ Ñá ni xīo ntaa iní ña ni tã'an ña. Kuan tsi ō kí ntee xio ña, kunú'u ña. Uun sá nuu i é kākā'án Pablu ni ña dá vāta ntaka ña:

—Espiritū Sántū né, dōo ínī ña nté koo ka'an ñá tú'ün é xe'é ña é kākā'an ñá ka'án naa Xuva ko, ña Isaíá, ni ñata kō, ña é intóo di'na, kaka'an ña:

²⁶ Kuē'én, kūka'an ni ñá Israeé san:

Kuān té dá'a sa tekú nto,

ntá tsi ña kuĩnti'xe nto.

Kuān té dá'a sa kóto nto,

ntá tsi ña kutúni nto.

²⁷ Tsi dóo ka'xī nima nto,

dóo lo'ō ntō,

é nuu nti'u ntúxnūú nto.

Tsi ña ntío nto kiní nto,

ñá ntío nto kutuni nto,

ñá ntío nto kuĩnti'xe nto,

ñá ntío nto natu'vi nto kuétsi ntō

vata koo é ntavá'a ú nto.

Kuan ō xe'é Espiritū Sántū é kākā'an Ísaia ni ñata kō kídaā. ²⁸ Kini nto tsí vi'a ve ne, taxnuu Xuva kō tú'ün va'á iña Jesúristu ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israeé san.

Divi ña ne, kuĩnti'xe ña —ka'án Pablu.

²⁹ Dá kúvi ka'an ña sá'a ne, ntīi ntíí ntíí ña Israeé san ne, da mii kuē'en tsi é ntánatíin ña tú'ün é kākā'an ña.

³⁰ Pablú ne, uvi kuíá katúvi ña ikān né, mii ñá ntá'vi ña vi'i mí katúvi ña. Dōo diní ña dá vé'xí un ntíí ntíí ña'a, ña vexkóto ni'ni i ña. ³¹ Kaka'an ntódo ña ni ña iña mí kadē kú'vé Xuva ko, kanakuā'a ña ña iña Tó'ō ko Jesúristu. Ñá te kaū'ví kue'en ña é kākā'an ñá ni ñá né, nté xoxo ni edí nuu i é kākā'an ña.

Tutu e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Roma

É kāká'an Pablu ni ñá ntákuinti'xe i, ña ntoo ñuú Roma

¹ Xu'u é Pablú u ne, ña kade tsiñu iña Jesúcrístú u. Tsí Xuva kō náki'i da'an ña ko é víi u pustru ñá ne, tée tsiñu ña ko é kāk'an ntódo u tú'ün e dóo va'á san nté koo nakáku ō, ² vata ō xe'é Xuva ko xū'u ña nte ntúvi di'na nta'a ña ka'an náa ña, ña é de vá'a tú'ün e dóo va'á san ³ iña I'xá ña, Tó'o ko Jesúcrístu, ñá kanakákú kō. Dá káku ña ñuxiví a ne, tatá vi'i rei Davíi san kúvi ña, ⁴ ntá tsi i'xá mii Xuva ko ña vata ō ka'an Espíritú Sántú, ña e dóo va'á san. Divi ña né, dóo nti iní ña, da xe ntóto ña dá xi'i ña.

⁵ Divi kuēnta iña ña é ní'i nti é víi nti pustru ña. Dóo vá'a ō dé ña nī nti e tée tsiñu ña nti é kāk'an ntódo nti tú'un iña ñá ni ñā'a, ña ntántoo da mí'i ká ñuu, vata koo é na kuinti'xe ña Xuva ko kuēnta iña ña. ⁶ Divi ntō dí, kana Xuva ko ntá é kuntikín ntō Jesúcrístu. ⁷ Dukuān né, taxnúu u tú'ün sa'á iña nto, un nti'i kuē'en dú'va nto e ntántoo nto ñuú Roma, tsi dóo ntio Xuva ko ntō né, kāna ña nto é kúvi nto iña ña. Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístú ne, na nāxnuu viko ña nto. Na tā'xi ña é va'á koo kuntóo nto.

Pablú ne, ncho ki'in ña kíkoto ní'ni ña ñuú Roma

⁸ Di'na ne, nakué'le ú sintiá'vi nta'a Xuvā kó kuenta iña Jesúcrístu ni kuēnta iña nto, un nti'i kuē'en dú'va nto. Tsi dá vādá ka ne, ntáka'an ñá'a san iña nto tsi dóo vá'a ō ntákuinti'xe nto Xuva kō. ⁹ Kutuni Xúva kō tsí kanñ nímá kō kade tsiñu ú iña ña, é kāk'a'an ntódo u tú'ün va'á san iña I'xá ña. Ini ña tsí ña te kátee da'na u é kakaku ní'i u nto dá kaká'an ntá'vi u ni ñā. ¹⁰ Kaikán u nta'a Xuva kō tsí té ntio ña ne, na tā'xi ña itsi é kíkoto ní'ni u nto. ¹¹ Dóo ncho kiní u nto vata koo é xntii ú nto é kütuni vá'a nto iña Xuva ko, vata koo é na kuinti'xe vá'a nto ña di. ¹² E ncho ka'án u ne, é nakíi nima tá'an kō, xé un xé un ō. Xntii ú nto é na kuinti'xe vá'a nto ne, xntii ntō kó di vata koo é na kuinti'xe vá'a ká ko di.

¹³ Nt'ó'lo ta'an ko, ntio ko é na kütuni nto tsí e dóo ki'in itō ncho kíkoto ní'ni ú nto. Ntá tsi neé nti'i tsi kakuvi da ti vata kuví ki'in u. Ncho ki'in ú mi ntántoo nto vata koo é na nāni'í ko ña kúnaa nima í san, ña ñu'u ta'án nto, vatā ō nāni'í ko nima ñá xio ñuu san di. ¹⁴ Xu'ú ne, vata te tanūu ú iña un nti'i ntñ ña'a san, kuān te ña e dóo tu've'í ne, kuān te ña e dóo ntá'vi dí, kuān te ña e dóo ki'in iní í di ne, ō dóo tuntu ña. ¹⁵ Dukuān e dóo kantí'i iní ko é k'ín u ñuú Romá di vata koo e kík'a'an ntódo ú ni ntō tú'ün va'á san iña Xuva ko.

É kúvi víi tú'ün va'á san

¹⁶ Nā té neé kakuka'an nuú ko te kāk'án u tú'ün va'á san. Tsí diví é kúvi víi é nakákú Xuva ko da xóo ka ña'a, ña é kuinti'xe i, di'na ña Israeé san ne, ō kuān te ña túku tatá í di. ¹⁷ Tsi tú'ün va'á san ne, kanañe'le ko nté koo ntuvá'a ō ni Xuva kō: tsí da mii kuē'en tsi é na kuinti'xe ko ña. Tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Xoo ña'a, ña é ntuvá'a ni Xuva kō tsi kuinti'xe i ña ne, ní'i ña ntuví vá'á iña ña", ka'an.

Nee iña é kuétsi ña'a san

¹⁸ E dúkūn kan vé'xi e dóo donchu'ví koo nto'o ña'a é kaxe'é Xuva ko kuēnta iña kuétsi ña kiní ntáa san. Tsi da xé ña vá'a nima ñá ne, nté ña da vá'a ña é kīnī ta'an ña nee iña é nuu é ntaá í iña Xuva ko. ¹⁹ Ini vá'a ña nee iña é kúvi kiní ō iña Xuva ko, tsí mii ña xe'é ña é kütuni ña. ²⁰ Nā kúvi kīni ō nté kaa Xuva kō, ntá tsi nté da de kú've'í Xuva ko ñuxiví san ne, kutuni ko tsi dóo ka'nu ña. Kutuni ko tsi Xuva nti'xe ko ñá dá ini ō un nti'i nuú í é de kú've'í ña. Dukuān ne, xoxó kuví ka'án í tē ñá ini í te ío Xuva kō. ²¹ Kuān té ini ña é ío Xuva kō

ne, ña ni ntio ña kunuu iní ñá ña, ntē ña ni ntio ña naku'e ña sintiá'vi nta'a ña di. Dukuān né, eni ntu'u ña dé kuení ña da nēé ka nuu i é kīni kaa é ntē ña váda mí kaidiá'vi. Vata tsi té ña té neé iní kue'en ña. ²² Dotō tsi ntáka'an ña é dóo ki'in iní ña, ntá tsi dóo tuntu ña. ²³ Ña ni ntio ña kunuu iní ñá Xuva kō, ña é kántito ntii dañu ntūvi ne, ínuiu iní ñá nuu i é de vá'a mii ña. Ntává'a naá ñá ña'a, ña ntáte'u kúñu i tē xi'í, nī láa, kīti ntaíko sán di, ni kīti é ngimi dī'in i, ni kóo san di. Divi tī ntáde ña xuva ña.

²⁴ Dukuān ne, ña ni idé ka Xuva ko ña kuēnta vata koo é na vīi mii ña dá neé ka nuu i é kīni kaa é ncho vii ña. Ntaxé'e ña doka'an tá'an ña. ²⁵ Náa I é nantuku ña nēe é nuu é ntaā i iña Xuva kó ne, ntánantuku ña dovete. Kudii núu i é de vá'a Xuva kō san ntaínúu iní ña ne, ntá tsi ñá te ntaínúu iní ña mii ña é de vá'a san, tsí mii ña é ntio é kada ka'nu o ña ntii dañu ntūvi. Kuan tsi koo na kōo.

²⁶ Dukuān né, tsoo mii Xuva ko ñá é na vīi mii ñá da nēé ka nuu i é kīni kaa é ntio ña. Un tsi nté ñadř'í san ntánatsoo mii ña xī ña ne, da ntaíntóo ni'í ña ñadř'í ni'í ña. ²⁷ Kuan tsí o ntáde ñatíí san di, e ntánatsoo mii ña ñadi'í ñá ne, da ntáde ña kuétsi ni ñatíí ni'í ña. Ntē ña ntákuka'an nuu ña é ntáde ña é kīni kaa san ni tá'an ña. Kuétsi mii ña te kaxé'e Xuva ko ñá é ntō'o ña, da xe dóo kiní o ntáde ña.

²⁸ Dá xe ña ni ntio ña'á san kutuni ñá xoo é Xuva kō ne, tsoo mii Xuva ko ñá é na vīi ka ña da nēé ka nuu i é kīni kaa e táva dikí mii ña. ²⁹ Un tsi ñu'u tsitū nima ña é un ntí'í nuu i é kīni kaa: Ntáki di ni'í ña tuku ñadř'í, ña é ña te ñadř'í mii ña. Ntáde xení ña ni tá'an ña. Dōo ntákuinima ña iña ta'an ña. Ntáde ña é un ntí'í nuu i é kīni kaá di. Dōo ntákune'u iní ni tá'an ña. Ntaé'ni ta'an ña. Ntánāa núu ña ni tá'an ña. Ntaéni ntá'ví ña ta'an ña. Ntántukū nuu iní ña é un ntí'í nuu i é kīni kaa. Ntáde vete ña ni tá'an ña. ³⁰ Ntáka'an kīni ña iña ta'an ña. Ná ntio kue'en tsí ña Xuva kō. Dōo xení ña. Dōo na'nu ncho vii ña. Dōo ntáde na'nu ña nuu ña'á san. Ntántukū nuu iní ña é vīi ña é kīni kaa san. Ña ntákuinti'xe ká ña é ntáka'an úva ña ni di'í ña. ³¹ Ná ntio ña kīni ña é vá'a. Ña ntáde ntaa ña é ntáka'an ña. Na ntákuinima ña nté uun ña'a. Ná iní ña é káda ka'nu iní ña ni tá'an ña. Ña ntántunta'ví iní ta'an ña. ³² Ña kuān ntáa sán ne, iní ña tsí kaka'an Xúva ko te xōo ñá'a é kuān ó kade ña ne, ní'í ña doxi'í san. Tsí kuān té iní ña ne, ña ntáde ña kuenta. Kuan tsí o ntáde ña ne, dóo diní ña te kuan tsí o ntáde ta'an ña di.

2

Kade ku've Xuva kō nee iña é nuu é ntaā i

¹ Divīn é kaxntékún kū'vén ta'an o ne, ña ku ká'an te ña tuvi kuétsi o divīn di. Tsí da nēé ka nuu i é kaxntékún kū'vén ta'an o ne, kaxntékún kū'vén miin kúñu o di, tsí divīn ne, dadii tsi kaden vatá o de ña di. ² Iní o tsí Xuva kō ne, kaxntékú ku've ñá nee é nuu é ntaā i iña ña é kuān ó kade san. ³ Divīn é kaxntékún kū'vén ta'an o ne, ¿dadii xntu ku kuān ó den ni ñá'a, ña é iō kuétsi i san? ¿Vá ña ntu ní'í o é ntō'o o é ta'xi Xuva kō, kuini o? ⁴ ¿Nté kui kanantiin ni'nin ntun e dóo vá'a o de Xuva ko ni o? ¿Vá ña ntu ní'í o é ntō'o o, tsi dóo ka'nu iní Xuva ko, te kuini o? Dōo vá'a o de ntí'xe Xuva ko ni kō. Dukuān é ntio ña é natū'vi ko kuétsi ko ntá'a ña. ⁵ Ntá tsi divīn né, dóo do'ōn. Ná ntio o é ntiko kōōn nta'a Xuva kō. Kadá'vin kuétsi miin kúñu ó é káteen vá'an é ntō'o o san é ni'í o te xee ntūvi é ta'xi Xuva kō é ntō'o kō. Da kidáa ne, kutuni ko tsi dóo vá'a o xntéku kū've Xuva ko iña kó ⁶ té nakene ntódo ña kō, xe un xé un o, nee iña é idé o. ⁷ Iō ñá ne, ntáxio ntii ña é vīi ña nuu i é vá'a. Ntántukū nuu iní ña é ká'an vá'a Xuva ko iña ña ne, ntántukū nuu iní ña nté koo ni'í ña ntuvi vá'a iña ña é ña ntí'í. Ña sá'a ne, kué'e Xuva ko ntuvi vá'a iña ña ntii dañu ntūvi. ⁸ Ntá tsi iō ñá'a, ña é da mii tsí e ntáde kuení i iña mii í ne, ña ntio ña kuinti'xe ña é nuu é ntaā i, tsí ncho vii ña é kīni kaa san. Kudiiin Xúva ko ni ñá

ne, kué'e ña ñā é ntō'o ña. ⁹ Un ntíí ntíí ña'a, ña e ntáde é kīni kaa sán ne, un vá'a tsi nto'o ña kidaā, un vá'a tsi nantí'i ña iní ña, di'na ña Israeé san ne, da kidaā ne, ña é tūku tatá i sán di. ¹⁰ Ntá tsi un ntíí ntíí ña'a, ña e ntáde é vā'a san ne, kué'e Xuva ko ñā e dóo va'á iña ña. Ká'an Xuva kō tsi dóo va'á ña ne, kué'e ña é vā'a koo kuntōo ña di, di'na ña Israeé san ne, da kidaā né, ña nguú sán di.

¹¹ Kuenta iña Xuva kó ne, nté uun xuvi uun nínu ō, tsi kuédadíi ntí'i tsō. ¹² Un ntíí ntíí ña'a, ña e ñā ini lei Muíseé san ne, kūnaā ña te iō kuetsí ña. Ntá tsi ña kué'e Xuva ko ñā é nto'o ña vatá ó kaka'an lei san, tsi ña ntáduku ntée ña lei tsíkan. Ña é ntoo ni'í lei san ne, xntékú kú'vé Xuva ko ña vatá ó kaka'an lei san. ¹³ Nā tē ña e ntátekú tsi i lei san é vā'á ña nuu Xuva ko, tsi tē ntáde ntaa ña é kaka'an. ¹⁴ Ntá tsi ña tuku tatá i sán, kuān té ña ini ñā lei san ne, ntáde ntaa ña dikí tsi mií ña vatá ó kaka'an lei san ne, vata tsi te iō lei iña ña. ¹⁵ Ntá tsi tē kade ña é vā'á ne, dito tsi nuu lei san nima ña. Dikí míi ña ñni te vá'á ó kade ña ne, ō ña vá'á ó de ña. ¹⁶ Kuān koo kuvi te xee ntúvi é xntékú kú'vé Xuva ko kuēnta iña Jesúristu núu i é ñu'u xū'ú nima ñā'a san, vatá ó kaka'an tú'un va'a é kaka'an ntódo ú san.

Ña Israeé san ní lei Muíseé

¹⁷ Divín é kaka'an tsí ña Israeén ne, tuvín ni'in lei Muíseé san ne, dóo ka'nun kuini o é inín Xúva kō di. ¹⁸ Dōo inín nee é ntio Xuva kō é víi o. Dōo inín nee iña é díi ka va'a é víi o, tsi dóo tu'vé o lei san. ¹⁹ Dōo inín nté koo nañē'en ñā kuāā san itsi, nté koo naxi'in nuun nuu ña'a, ña ntántoo mí iñi neé san, kuini o. ²⁰ Dōo inín nté koo nañē'en ñā tuntú san, nté koo nakuā'an i'xa ikín san é ña te neé iní, kuini o. O te dá xé tuvín ni'in lei san ne, dóo kí'in iní o, dóo inín nee iña é nuu é ntaa í, kuini o. ²¹ Divín é kanakuā'an ta'an o ne, ¿nté kui ña kánakuā'an miin ntūn kúñu ō kuan? Divín é kaka'an ntódon é ña ku dú'u ō ne, ¿nté kui miin ntūn ne, kadú'un? ²² Divín é kaka'an é ña víi ō é kini kaa ni ñadí'i ñā'a sán ne, ¿nté kui miin kún né, kuān ó kaden? Divín é ña ntío kue'en tsí o santu e ntúvá'a nāā san ne, ¿nté kui kaidon dú'un ntun é á'ví i é iō ini ukún i kán kuan? ²³ Divín né, dóo ka'nu kaden é inín lei san, ntá tsi kaidon ntítan Xuva kō, tsí ña káden ntaan é kaka'an ña. ²⁴ Nuú é ntaa í é ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō é diví kuetsí o e ntáka'an kīni ña tuku tatá i san iña Xuva ko.

²⁵ Te káden ntaan lei san ne, kainuu á'ví nti'xe é tē'nte kúñū é íxi ó vata koo é díto na'a i é kádukun ntéen Xuva kō. Ntá tsi tē ña káden ntaan lei san ne, é ntaa í te tē'nte. ²⁶ Tē ña tuku tatá i san kada ntaa ña vata tsí ó kaka'an lei san ne, kuān té ña ni tē'nte kúñū é íxi ñā ne, kuédadíi tsi ña ni ñā é tē'nte é íxi i san kuenta iña Xuva ko. ²⁷ Kidaā ne, ña é káde ntaa lei san ne, kuān té ña ni tē'nte ñā ne, xntékú ku'vé ñā o, tsi ña káden ntaan, kuān te inín lei san, kuān te tē'nte kúñū é íxi o. ²⁸ Tsí uun ña'a, ña é ña Israeé nti'xe ne, ñā te da mií tsi atā í san é kuntéé na'a i, ²⁹ tsi na kuntéé na'a i nima ñā san di. Kuān te káde ña é un nti'i vatá ó kaka'an lei san ne, ntá tsi te vā'á nima ñā ne, diví é nuu á'ví iña Xuva ko. Ña te ñā'a san ká'an ña te dóo va'á ña, tsí mií Xuva ko ká'an ñā tē dóo va'á nti'xe ña.

3

¹ Te kuān ó ne, ¿vá ñā ntu te vá'a ō é víi o ñā Israeé san? ¿Vá ñā ntu te kaidiá'vi é tē'nte kúñū é íxi ko? ² ¿Mí'i ntú é ña'a? Tsi dóo titín nuu i é kaidiá'vi. É kuvi ūun ne: xtúví Xuva ko tú'un ña nta'a ña Israeé san é na kuntuo ni'í ñā. ³ Ntá tsi te iō ña é xtúví mií ña é kakuinti'xe ña Xuva kō ne, ¿vá dukuan ntú é xtúví mií Xuva ko é káda ntaa ña é kaka'an ña? ⁴ ¡Ñā'á ni san! tsí Xuva kō né, da mií é kakuntaa ntí'i é kaka'an ñā, kuān té un ntíí ntíí ña'a sán ne, dóo vete ñā. Tsi vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva ko:
Kūtuni ñā'a san tsí nuu é ntaa í é kaka'an.
Kuvi víin te xntékú ku'vé ñā o,

ka'an.

⁵ Ntá tsi tē dií dií ka kutuni nã'a san tsi dóo va'á kue'en Xúva ko te kiní nã tsi xo'õ ne, dõõ kini ntáa õ ne, ¿nté ntu koo ka'an o? ¿Vá kã'an ntú o tsi nã vá'ã ó de Xuva ko te kata'xi nã kō é nto'o ko kuēnta iña kuétsi kō? (Kaka'án u vatã ó dá doto tsi ntáka'an nã'a san.) ⁶ ¡Ñã'á ni san! tsi tē dí Xuva ko kini kaa nã ne, ¿nté ntu koo xntékú ku've nã ñuxiví san? ⁷ Tē dí dovete é kãka'án u sa kade i é nãxi'í nuu ka'nu é nuu é ntaã i iña Xuva kó ne, ¿nté kui kaka'an kú nã é iõ kuétsi ko kuan? ⁸ ¿õ dií ka ntu vá'ã o é víi u é kīni kaa san vata koo é na kí'xi é vã'á san? Tsi iõ nã ne, kudii dovete ntáka'an nã é kuãn ó kanaku'a nti. Ntá tsi nã kuãn ntáa sán ne, vá'ã ó te nī'i nã é nto'o nã nta'a Xuva kō é kuãn ó ntáka'an nã.

Un nti'i o iõ kuétsi kō

⁹ ¿Nté ntu koo ka'an ó kuan? ¿Va dií ka ntu va'á nã Israeé san é nã nguii sán, te kuiní nto? ¡Ñã'á ni san! Tsi nte dí'na nañé'e nti e kuédadii nti'i tsõ é iõ kuétsi ko, kuãn té nã Israeé ó, kuãn té tuku tatá kō. ¹⁰ Tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

¡Nté uun xoxo káde i é vã'a!

¹¹ Nté uun xoo é nuu dikí i é vã'a.

Ntē nã xoxó kanantuku i Xuva kō.

¹² Un nti'i nã ntádita nã itsi mií nã.

Un nti'i nã natívi nã nima nã.

¡Nté uun nã tē kade nã é vã'a!

¹³ Ini dukun nã ne, vata kaa nãñã é kántii ntaa.

Xaa nã ne, dovéte kakã'an.

Ñii xu'u nã ne, xi'i ntídí koó san.

¹⁴ Ñu'u tsitu xū'u nã tú'ün e dóo kini kaa.

¹⁵ Xtun dí'in nã ne, koó dá ntaínu kantaa é kãti niñi nã'á san.

¹⁶ Dã mí'i ka ntaíka nã ne, ntádē xení nã ni nã'a san, ntánantõ'o nã nã di.

¹⁷ Ñá ini nã é vã'á koo kuntoo nã ni tã'an nã.

¹⁸ Ña ntaú'vī kue'en nã Xuva kō,

ka'an.

¹⁹ Vi'a vé ne, ini o tsi da nēé ka nuu i é kãka'án leí san ne, iña nã e ntáduku ntée i. Tsi tuví leí san vata koo é da kanii ñuxiví san kó'xo nteē nã kuenta iña Xuva ko, é xoxo kuvi ká'an i é nã tuví kuétsi i. ²⁰ Tsi nté uun õ nã kuvi ntuvá'a o ni Xuva ko te kãda ntaa o é kãka'án leí san. Tsi leí san ne, da ti tsi é kütuni ko é iõ kuétsi kō.

Ntuvá'a o ni Xuva ko te kuinti'xe ko ñã

²¹ Vevii ne, é nañé'e Xuva ko kō nté koo ntuvá'a o ni nã ne, ntá tsi nã te kuēnta iñã leí san. Tsi leí san ni tú'un é kã'an ntódo nã ka'án naa Xuva ko kidaã nē, ntaða ntaa ²² tsi ntuvá'a o ni Xuva kō, un ntií ntií o, te kuinti'xe ko Jesúcrístú san. Kuédadii tsi kade nã ni kō, xe un xé un õ, ²³ tsi un ntií ntií o ntáde o kuétsi. Xoxó kuvi xee tá'an i e dóo va'a é iõ iña Xuva ko. ²⁴ Ntá tsi dóo vá'ã o dé Xuva ko ni kō, tsi tá'xi nã doméni é ntuvá'a o ni nã. Tsi nakáku nã ko kuétsi ko kuēnta iña Jesúcrístu. ²⁵ Tsi Xuva kō né, taxnúu nã Jesucristu é kãti nã niñi nã vata koo e ntá'vi nã kuétsi kō. Kade ka'nu ini Xuva ko ni ko te kuinti'xe ko Jēsuu. Tsi divi nã kanañē'e nã kō tsi Xuva kō né, dõo va'á nã. Te kuan tsi õ nakuíta nti'xin nã kuétsi nã é intóo kidaã ²⁶ Tsi dóo ka'nu ini nã ni nã né, kuan tsi ó kanañē'e nã kō vevii di e dóo va'á nã é kãnakate nã kuétsi ko te kakuinti'xe ko Jēsuu.

²⁷ Kidaã ne, ¿mí'i ntu kuvi ka'an o e dóo divi o nūu Xuva ko? Ña kúvī. Tsi nã te é káde ntaa o leí san, tsi da xe é kakuinti'xe ko ñã. ²⁸ Dukuãn ne, xée õ kütuni ko tsi ntuvá'a o nuu Xuva ko te kakuinti'xe ko ñã, nã tē é kãda ntaa o

leí san. ²⁹ Xuva kō ne, ¿vá mii ntu Xuvā ña Israeé san ña? ¿Ñā ntu te Xuvā ña tuku ñuú san di? ¿Nté kui ña'a? ³⁰ Tsí uun tsi Xuva kō, ña é kantavá'a nima ña é kakuinti'xe i ña, kuān te té'nte é ixi ñá ne, o kuān té ña'a. ³¹ Kidáā ne, é kakuinti'xe ko Xuva kō ne, ¿vá kanakatsin ntu ō leí san? ¡Ñā'á ni san! tsí díi díi ka ntii káda ntaa o leí san te kakuinti'xe ko ña.

4

Kini o nté ō dé Abraan

¹ Vī'a vé ne, ¿neé ntu ni'i uva ata ko Ābraán san, te ká'an o? ² Tē dí ni nī'i Abraán san ntuvi vā'á iña ña ña kuenta iña i é vā'a é idé ña ne, kuvi víi ka'nu ña kidaā, ntá tsi ña te núu Xuva ko. ³ Tsí kutuni ko nté o ūve na'a kaka'an tú'un Xuva ko iña ña: "Tsí Abraán sán ne, da xe kuínti'xe ña Xuva kō né, dukuān é kaka'an Xúva kō tsi dóo va'á ña", ka'an. ⁴ Vī'a vé ne, te iō ñá kade tsiñu ne, ñá tē doméni káde tsiñu ña, tsi kuétsi é ntuvá'vi ña kuenta iña tsiñu é kade ña san. ⁵ Ntá tsi xoo é kakuinti'xe i Xuva kō, ña é kánakate kuétsi ña é kīni ntáa sán ne, kuān té ña ni ide ña nté uun é vā'a, ntá tsi ni'i ña é vā'a nta'a Xuva kō tsí da xe kuínti'xe ña ña. ⁶ Kuan tsi ka'an Dávií san di, dá kaká'an ña tsi dóo diní ña'a san, ña é ntuvá'a ni Xuva ko, kuān te nté uun nuu i é vā'a ña ni ide ña. ⁷ Sá'a kaka'an Dávií san: Nté kui vā'a ña'a, ña e dé ka'nu iní Xuva ko ni i nuu i é idé ña, ña é nakate Xuva ko kuétsi i.

⁸ Nté kui vā'a ña'a, ña é ña kade Xuva ko kuénta kuétsi i, ka'an ña.

⁹ ¿Vá da mii xntú ña é tē'nte é ixi i ntáduku ntée ña é nī'i ña é vā'á san nta'a Xuva kō? ¿Ñā ntu te kaduku ntée tuku ña'a sán di, kuān té ña ni te'nte é ixi ña? Tsi vatá ō kaka'an dí'na ntí ne, Abraán sán ne, ntuvá'a ña ni Xuva kō tsí da xe kuínti'xe ñá ña. ¹⁰ Ntá tsi, ¿amá ntu ntuvá'a ña ni Xuva kō? ¿Dā rkontúví e té'nte é ixi ñá san ne, o dí'na ntu? Nā te dā rkontúvi, tsí dí'na dá te'nte é ixi ña. ¹¹ Tsí rkontúví ne, tē'nte é ixi Abraán san é vata kaa na'a i tsí dí'na ntuvá'a ña ni Xuva kō da kuínti'xe ña ña. Dukuān né, divi Ābraán san kuvi ña vata kaa uva ūn ntíí ntíí ña'a, ña é ntákuinti'xe i Xuva ko, kuān te ña'a, ña é ña ni té'nte é ixi i, tsí kuan tsí o ntántuvá'a ña ni Xuva kō di. ¹² Dadí tsí kúvi ña úvá ña é te'nte é ixi i san, tē ntákuinti'xe ñá ña dí, vata tsí o dé uva ata ko Ābraán san dá vata té'nte é ixi ña.

Kakuntaa e tá'xi Xuva ko xu'u ña, te kakuinti'xe ko ñā

¹³ Xé'e Xuva ko xu'u ña ni Ābraán san tsí ñuxiví sa ne, kuvi iña ñá ni ūn ntíí ntíí i'xá ña. Nā te ni ká'an Xúva ko ni Ābraán san te dā xé kade ntaa ñá leí san, tsí da xe kuínti'xe ña Xuva kō né, dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi va'á ña'a ña. ¹⁴ Tsí tē dí da mii tsi ña é ntoo kuenta iñá leí san ni'i ña é vā'a é kaka'an Xúva kō ne, é ntaa i e kuínti'xe ko Xuva kō, tsí ña vada kaidiá'vi é ta'xi Xuva ko xu'u ña te kuan ō. ¹⁵ Tsí te kuénta iñá leí san ntoo ō ne, da mii é nī'i ko é nto'o kō. Ntá tsi tē dí ña tuví leí san ne, ña tūvi kuétsi ko tē ña ni de ntáa o vatá ō kaka'an.

¹⁶ Dukuān ne, núu i é xe'é Xuva ko xū'u ña é kué'é ña doméni i'xá Ābraán san ne, kuenta iña i é kuínti'xe ña. Nā te da mii tsi ña ntáde ntaa leí san é nī'i ña sá'a, tsí da xóo ka ña'a, ña e ntákuinti'xe i Xuva ko vatá o dé Ābraán san. Dukuān ne, kuvi ka'an o tsí Ābraán sán ne, kuvi ña uva ata ko ūn ntíí ntíí o. ¹⁷ Kuan ō kúvi vatá o ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Xu'u dé kú'vé u o é vīín uva ñā'a, ña ntántoo da vādá ka ñuu." Kuan ō ka'an Xúva ko ne, kuínti'xe Ābraán san tsí kuvi víi Xuva kō, ña é kanantoto ña xi'i, ña é kadé kú'vé u i é nté vata koo.

¹⁸ Kuān té ita ntí'xin ntuvi é kōo i'xá Ābraán san ne, ntá tsi kaníí nima ñá inúu ini ña é kaka'an Xúva kō ni ñá tsí ña te nté kaa i'xá ña koo. Dukuān é kuvi ña uvatá ña ntántoo da vādá ka ñuu san, vata ō ka'an Xúva ko ni ña e dóo titín

i'xá ña koo. ¹⁹ Abraán san ne, kuān te é uun sientu kuía ña, ntá tsi ña ni tee dá'na ña é kuinti'xe ña é kōo i'xá ña vatā ó kaka'an Xúva ko ni ña, kuān té ini ña tsi é ita ntí'xin ntuvi é kōo i'xá ña. Ini ña tsi ñadi'í ñá Sará ne, vata kúvi kōo kue'en tsi i'xá ña. ²⁰ Ñá ni de kuení ña té ña kada ntaa Xúva ko nuú i é xe'é ña xu'u ña ni ña. Ná ni xtuví mii ña é kuinti'xe ña, tsi da díi díi ka kuinti'xe ña ne, kaka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. ²¹ Ini vá'a ña tsi kuvi víi Xuva ko da nēé ka nuu i é káta'xi ña xu'u ña. ²² Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi dóo va'á ña kuenta iña i e dóo kuinti'xe ña.

²³ Ná te da mii tsi kuēnta iña Ábraán san é ūve na'a é kaka'an Xúva kō e dóo va'á ña'a ña, ²⁴ tsí kuenta iña kó di. Tsi kuān koo ka'an Xúva ko iña kó te kuinti'xe ko ña, divi ña é nantōto ña Tó'o ko Jēsuu dá xi'í ña. ²⁵ Tsi Tó'o ko Jēsuú ne, ntúvi ña kuenta doxi'í san kuenta iña kuétsi kō né, dā ntóto xtuku ña vata koo é ta'xi ña ko ntuvi vá'á iña kó nuu Xuva ko.

5

É ntuvá'a o ni Xuva kō

¹ Dukuān ne, é ntuvá'a o ni Xuva kō, da xe kuinti'xe ko ña. E vá'a tsi ō ntántoo o ni Xuva ko ve kuēnta iña Tó'o ko Jesūcrístu san. ² Tsi da xé kuenta iña ña é nī'i ko é vá'á nta'a Xuva kō, tsi ntánuu iní ko ña. Ne, kutu ntántoo o ni ña di. Dōo diní ntoo ō ve, tsi ntantétu ō é ta'xi Xuva kō e dóo va'á iña ña té náxex o ntá'a ña. ³ Ñá te da mii tsi sá'á di, tsi dóo diní kō dí té nee iña e ntántoo ko ñuxiví sa. Tsi te dóo ntántoo kō né, kuan kōo kutú'uve ko é díi ka kuka'nu iní kō. ⁴ Te kuka'nu iní kō né, dōo va'á koo kuita nti'xin vá'a ko té íto nteé Xuva ko kō. Te itá nti'xin vá'a o ne, ntánuu iní ko tsi nī'i ko é vá'á nta'a Xuva kō. ⁵ Ñá te da ti tsi é ntaā i e ntánuu iní ko Xuva kō é nī'i ko é vá'á nta'a ña, tsi tá'xi Xuva kō Espiritū Sántū san, é kunū ña nima kó ne, kata'xi ña é kūtuni ko tsi dóo kakuinima Xúva ko kō.

⁶ Tsi dá ña ni kuvi nakakú mii ō kúñu kō ne, ura va'á xi'í Cristu kuēnta iña ko, xo'ō e dóo kīni ntáa ō. ⁷ Á té nté uun xoxo é kue'é ntuvi iña i kuēnta iña tá'an i, kuān te dóo va'á ña'a ña. Á te dā mii io ñá'a, ña é kené ini i é kúvi kuenta iña ña e dóo va'á kue'en. ⁸ Ntá tsi Xuva kō ne, nāñe'e ña kō tsi dóo kakuinima ña ko, tsí Cristu san xi'í ñá kuenta iña kó xo'ō, kuān te dóo ío ka kuétsi kō. ⁹ Veví ne, da xe é ntuvá'a o ni Xuva ko kuēnta iña níñi e éti ña ne, ¿vá ña ntu te díi ka nakakú ña kō é nto'o kō san? ¹⁰ Xo'ō ne, ntuvá'a o ni Xuva kō da xé xi'í I'xá ña kuenta iña kó, kuān té ña ni ntío ko ña kidaā. Vía vé ne, da xe é ntuvá'a o ni Xuva kō né, ¿ñā ntu te díi díi ka nī'i ko ntuví va'á iña kó nta'a ña kuenta iña ntuvi iña I'xá ña? ¹¹ Ñá te da mii tsi sá'á di, tsí dóo diní ko kuntoo o ni Xuva kō veví, da xe é ntuvá'a o ni ña kuēnta iña Tó'o ko Jesūcristu.

Adaán ní Cristu

¹² Kidaā ne, uun ña'a tsi ñatī san idé ña é kī'vi kuétsi san ñuxiví a. Kuenta iña kuétsi sán ne, xé doxi'í san di. Dukuān ne, un ntíi ntíi ña'a san duku nteé ña doxi'í san, tsi un ntíi ntíi ña idé ña kuétsi san. ¹³ Un tsi nte dí'na dá xtuví Xuva kō leí san ne, é dukuan io kuétsi ñuxiví sa. Ntá tsi ña ni kátaví ña'a san kuétsi, tsi da xé vata koo leí san. ¹⁴ Ntá tsi kuvi idé doxi'í san ni un ntíi ntíi ña'a san nte ntúvi da íka Adaán san un tsi nte da íka Muisee. Tsi xi'í un ntíi ntíi ña'a, kuān té ña te ni de dó'o ña vatā o dé Adaán san. Tsi divi ña Adaán san ña é kī'xi rkontuvi.

¹⁵ Ntá tsi kuétsi Adaán san ne, ña kúvi ntada dadíi o nī doméni e tá'xi Xuva ko kō. Tsi uun ña'a tsi ñatī ntúku ña kuétsi sán ne, dukuan ne, dōo titín ña'a xi'í ña. Ntá tsi díi díi ka vá'a o dé Xuva ko ni kō e tá'xi ña kō doméni uun ña'a ká ñatī, ña nani Jesūcrístu ne, ña te nté kaa ña'a nī'i ña é vá'á nta'a Xuva ko kuēnta iña ña. ¹⁶ Kuétsi Adaán san ne, ña kúvi ntada dadíi o nī doméni e tá'xi

Xuva ko kō. Tsi kuenta iña úun tsi kuétsi Ādaán san é vè'xi é nto'o ko iña un ntíi ntíi ña'a san. Ntá tsi doméni e tá'xi Xuva kō né, diví é ntvuvá'a o ni ña, kuān té ña te da díi kuétsi kō. ¹⁷ Kūvi idé doxi'í san dé kù've kuenta iña kuétsi uun ña'a tsi ñatíi san, ntá tsi díi díi ka kada kù've ó, xo'ó é n'íi ko e dóo va'á iña Xuva kō, xo'ó é n'íi ko doméni é ntvuvá'a o ni ña kuēnta iña úun ká xtuku ñatíi, ñá nani Jesūcristu.

¹⁸ Dukuān ne, un ntíi ntíi o n'íi ko é nto'o ko kuēnta iña kuétsi é idé Ādaán san. Ntá tsi kuenta iña núu i é vā'a é idé Jesucristú ne, n'íi ko ntuvi vā'á iña ko, un ntíi ntíi o é nākate ña kuétsi kō. ¹⁹ Tsi da xé ña ni kuintí'xe uun ña'a ñatíi san é kāka'an Xúva kō ne, ñá te da díi ña'a san xio kuétsi ñā. Ntá tsi kuenta iña i é idé ntaa úun ká tuku ñatíi san é kāka'an Xúva kō ne, ñá te da díi ña'a ntvuvá'a ña ni Xuva kō.

²⁰ Kúki'ví lei san vata koo é díi díi ka kukue'e kuétsi san. Ntá tsi dā kúkue'e kuétsi sán ne, díi díi ka vā'a o dé ka xtúku Xúva ko ni kō. ²¹ Tsi vatā o dé kù've kuétsi san e tá'xi doxi'í iña kō ne, kuan koo na kāda kù've doméni é kata'xi Xuva kō, é n'íi ko ntuvi vā'á iña ko ntii dañu ntúvi kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu.

6

E xí'i o kuēnta iña kuétsi san, ntá tsi ntantíto o kuēnta iñá Cristu

¹ ¿Nté ntu koo ka'an o vé kuan? ¿Vá ntukú ká ntu o kuétsi san vata koo é díi ka kada ka'nu iní Xuva ko ni kō? ² ¡Ñā'á ni san! ¿Nté ntu koo kuntōo ká xtuku ó é ntuku o kuétsi san?, tsi vata tsi tē xi'i o kuēnta iña i. ³ ¿Ñā ĩni ntú nto tsi dā ítsi ntute ó ne, uun tsi kúñū ntúvi o ni Jesūcristú san ne, vata tsi te dādii xi'i o ni ñá dí? ⁴ Dukuān né, dā ítsi ntute ó né, vata tsi tē intú'xi dadii o ni ñá dí vata koo é ntoto xtuku o ni ñá é n'íi ko ntuvi xéé iña ko, vata ó ntóto xtuku Cristu dá xi'i ñā, tsi dóo ka'nu Xuva kō.

⁵ Tsi te dadii o ni Cristu dá xi'i ñá ne, kuan tsi koo ni'í dādii ko ni ña ntuvi vā'á iña ko. ⁶ Iní o tsi nima kíni kaa ko nakunteé dadii ni Cristu ntíkā krusi kan vata koo é na ntíi é kūvi víi kuétsi san ni ko. Dukuān ne, ña kantío é víi ka ó é ntio nima kíni kaa kō. ⁷ Tsi tē xi'i ó ne, ntíi kuétsi kō. ⁸ Tē xi'i dādii o ni Cristu san ne, kanuu iní kō tsi kuntōo dadii o ni ñā. ⁹ Iní o tsi da xe ntóto Cristu dá xi'i ñá ne, nté uun ito ña kuví ka ña. Ña kúvi ká víi doxi'í san ni ñā. ¹⁰ Dā xi'í Cristu san ne, uun ito tsi xi'í ñá kuenta iña kuétsi san. Ntá tsi é kántito ña vevíi ne, kuenta iña Xuva ko túvi ña. ¹¹ Víi nto kuenta tsi é xi'í ntó kuenta iña kuétsi san, ntá tsi ntantíto nto kuenta iña Xuva ko, é uun tsi kúvi nto ni Jesūcristu.

¹² Dukuān ne, ñá ku da vā'a ká nto é kadā kù've kuétsi san iña nto é víi ntó da nēé ka nuu i é ntio nima kíni kaa nto. ¹³ Ña ku ntáda nto kúñu nto kuēnta é na víi nté un siin é kíni kaa san. Tsi ntada nto kúñu nto kuēnta ntá'a Xuva kō. Vata tsi tē ntóto xtuku nto é xi'í nto. Ntada nto kanii kúñu nto kuēnta ntá'a Xuva kō vata koo é na kada tsiñu ni'í ña ntó é víi nto é vā'a. ¹⁴ Ná ku dā vā'a ká nto é kūvi víi kuétsi san ni nto, tsi ña té lei san ntántikín ka nto, tsi vevíi ne, ntántikín ntó Xuva kō, ña e dóo dé ka'nu iní i ni ntó.

¿Xoó ntu kuví tó'o kō?

¹⁵ ¿Nté ntu koo víi o vé, te kuiníi nto? ¿Vá víi ka ntú o kuétsi san dá ña ntántikín ka o lei san, da xe ntántikín o Xuva ko ve, ña e dóo vā'a o de ni kō? ¡Ñā'á ni san! ¹⁶ Vá ña ntu ĩni nto tsi tē ntáda nto kúñu nto kuēnta ntá'a uun ña'a é víi nto é dí mií tsi e ntío ña ne, kuví ña tó'o ntó. Da mií é kāda ntaa nto é kāka'an ña. Te kuétsi san é kūvi tó'o ntó ne, ni'í ntó doxi'í san. Ntá tsi te Xuva kō é kūvi tó'o ntó né, te kāda ntaa nto é kāka'an ña ne, ni'í ntó ntuvi vā'á iña nto. ¹⁷ Ntá tsi ntadiá'vi Xuva kō tsi dí'na ne, dí mií tsi é kāka'an nima kíni kaa nto idé nto. Ntá tsi vevíi ne, kanii nima nto ntákuinti'xe nto tú'ūn é nuu é ntaa í vata ó nañé'e ñá nto. ¹⁸ É ntii ni'ni nto kuétsi san vé ne, e kúntí'víi nto tsiñu

vá'a san ve. ¹⁹ (Kantée tsi tú'ün ña ñuxiví san é kaka'an u ni ntó tsi dóo vitá o ini nto.) Vatá o dé nto di'na e ntáda nto kúñu nto kuénta é vii ntó nuu i é kñi kaa sán ne, kuan tsi koo ntada nto kúñu nto kuénta vevii é vii ntó nuu i é vá'a é ntio Xuva kō.

²⁰ Tsi dá ika nto itsi kini kaa sán ne, ika xaa nto é vii nto é vá'a. ²¹ Ntá tsi ¿néé ntu ta'xi kidaá é idé nto nuu i é kōo da ntákuka'an nuu nto vevii? Tsi kúdií doxi'í san kata'xi. ²² Ntá tsi vevii ne, é nākaka xaa nto kuenta iña kuétsi san. Vevii ne, kúntí'vi nto é vii nto é kaka'an Xúva kō. Sá'a ne, kata'xi ká kudii é kuntōo vá'a nto nuu Xuva kó ne, ní'i nto ntuví vá'a iña ntó ntii dañu ntúvi. ²³ Tsi kúdií doxi'í san ní'i kó te kuntikin o kuétsi san. Ntá tsi doméní san e tá'xi Xuva kō ne, é koo ntuví vá'a iña ko ntii dañu ntúvi, te kuntikin o Tó'o ko Jesúcristu.

7

¿Nté ntu ó de leí san ní ña tánta'a?

¹ ¿Vá ña ntu te ini nto tsi kadē kú'vé leí san iña ña'a nñ dukuan kántito ká ña? ² Uun ñadí'í san, ña tánta'a ne, kuétsi é kuntikin ña xii ña nñ dukuan kántito ká ña. Ntá tsi tē xi'í xí ña ne, ñá kadē kú'vé ka leí san iña ñadi'í san. ³ Dukuān né, te kanadikí nteé ñá ni tuku ñatíí da nñ kántito ká xii ña ne, kakó'xo nteé ñá leí san. Ntá tsi tē xi'í xí ña ne, ñá kadūku ntée ká ña leí san. Nā tē neé nuu i te natánta'a ña ni tuku ñatíi.

⁴ Dukuān ó kuví ni ntó dí, ta'an ko. Tsi dá xi'í Cristú san ne, vata tē xi'í dádií nto ni ña kuénta iñá leí san. Vevii ne, ntáduku ntée nto tuku xii nto, ña e ntóto dá xi'í vata koo é na kōo nuu i e dóo va'a é ntio Xuva kō. ⁵ Tsi nñ dukuān ntáde ká o é ntio nima kñi kaa ko sán ne, dá dií dií ka ntáde o nuu i é kini kaa san tē kutuní ko tsi kaka'an leí san é ña kuan koo víi o né, divi tsi nuu i é ní'i kó doxi'í san. ⁶ Ntá tsi ví'a vé ne, é nūu nteé leí san ata ko, tsi leí san é uve tñn o kidaá né, vata tsi tē xi'í o kuénta iña i ne, e ntaíka xaa o ve, vata koo é na vii o é ntio Xuva kō, tsi ní'i ko ntúvi xéé iña ko, ñá te dá mí tsi é káde ntaa o lei átá é ūve na'a kaka'an é vá'a é vii o.

Kuétsi é kadē kú'vé iña ko

⁷ Te du'vá ó ne, ¿vá ká'an ntu o tsi leí san ne, iō kuétsi i? ¿Ñá'a ni san! Tē dí ña leí san ne, ñá ini u nee iña é kuétsi ko. Tē dí ña kaka'an leí san é ña kúvi kuiníma ko iña ta'an kó ne, ñá ini u te ña vá'a i é kuān koo vii o. ⁸ Ntá tsi kúvi ide kuétsi san ní ko, tsi da xé kaka'an leí san é ña kúvi naki'i núu o iña ta'an kó ne, dá dií dií ka idé u. Tē dí ña túvi leí san ne, ña ni kúvi víi kuétsi san ní ko. ⁹ Dukuān ne, xío ntúvi iñá ko di'na dá vāta kutuní ko te iō kuétsi ko, tsi ña ni kutuní ko nee iña é kaka'an leí san. Ntá tsi dá xéé leí san ne, ntóto kuétsi ko. Kidaá né, vata tsi tē xi'í u kuenta iña i. ¹⁰ Tsi leí san ne, náa i é xee ní'i ntúvi iñá ko ne, xee ní'i doxi'í san. ¹¹ Kúvi ide kuétsi san éni nta'ví ko kuenta iñá leí san. Vata tsi te diví é'ni ko.

¹² Dōo vá'a leí san, tsi dóo vá'a tú'ün e xtúvi Xuva kō. Dōo ntaa kaká'an di.

¹³ ¿Vá ká'an ntú o tsi nuu i é vá'a san é ta'xi doxi'í san iñá ko? ¿Ñá'a ni san! Dá xé kuétsi san é ide é ní'i ko doxi'í san. De tsiñu ní'i kuétsi san leí san vata koo é ní'i ko doxi'í san. Tsi leí san nañé'é ko tsi kuétsi sán ne, dóo kini kaa.

¹⁴ Ini o tsi leí san ne, vé'xi nta'a Xuva kō. Ntá tsi xu'ú ne, kudii ña ñuxiví sa u é tuví u vata kaa ña kade tsiñu iña kuétsi san. ¹⁵ Nā ini u nté kui kuān ó kade u. Tsi ñá te káde ú nuu i é ncho víi u, ntá tsi nuu i é ña ncho víi u ne, di'na ká kade u. ¹⁶ Ntá tsi dá káde ú nuu i é ña ncho víi u sán ne, kakutuní ko tsi dóo vá'a ó kaka'an ntí'xe leí san. ¹⁷ Dukuān ne, ña te míi ú kade ú nuu i é ña ncho víi u san, tsi da xe kuétsi é nūu nimá ko sán ne, diví é kade i. ¹⁸ Kakutuní ko tsi ña tuví nté uun nuu i é vá'a é nūu nimá ko, tsi kudii ña ñuxiví sa u. Kuān te dóo ntio ko é víi u é vá'a ne, ña kúvi víi u. ¹⁹ Tsi ña káde u é vá'a é ncho víi u,

ntá tsi kade u é kīni kaa san é ña ncho vií u. ²⁰ Dukuān né, tē kade ú nuu i é ña ncho vií u sán ne, ñá te xū'ú kade ú, tsi kuétsi é nuu nimá ko sán ne, divi é káde i. ²¹ Kakutuni ko tsi kuān ó kakuvi ko: Dā ncho vií u nuu i é vā'a sán ne, vata tsi te kantikin é kīni kaa sán ko. ²² Dōo kakuinimá ko lei Xúva kō, ²³ ntá tsi kúñū kó ne, kantikin túku lei é kaēdf nuu i é kadē kuení ko ne, vata te katee tūn ko vata koo é na vií u é ntio i. Divi sán lei iña kuétsi san.

²⁴ ¡Ñā ntá'vi idé ntu u! ¿Xoó ntu nakakū í ko doxi'i é kantikin kúñū kó san? ²⁵ ¡Nakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña Tó'o ko Jesúcristu, tsi divi ñā é nakáku ña ko! Dukuān ne, díkí kó san ne, ncho vii é vā'a é ntio Xuva kō ne, ntá tsi kúñū kó san ne, ncho vii é kuntikin kuétsi san.

8

Kaxntii Ēspíritu Xuva ko kō é vī o é ntio ña

¹ Dukuān ne, ña túvī ká nte kui ka'an ntee Xuva kó ko, xo'ō e ntānuu iní ko Jesúcristu, xo'ō é ña ntáde ká o é ntio nima kīni kaa ko, tsi ntáde o é ntio Espiritu Xuva kō. ² Tsi te kadē kú'vé Espiritū Sántū san iña kó ne, kanakakū ñá kō é ña kada kú'vé ka kuétsi san ní dóxi'í san iña ko. Tsi Espiritū sán ne, divi ñā é kata'xi ña ntuvi vā'a iña kó tē ntānuu iní ko Jesúcristu. ³ Tsi leí san ne, ña ní kúvi vī é nādama nima kīni kaa kō, tsi da xé ña ní kuvi vī o é káda ntaa o e xtúvi Xuva kō. Dukuān né, taxnuu Xuva ko l'xá mií ñā é kaku ña vatā o ntákaku ña'a, ñá iō kuétsi i. Vi'a vé ne, ña kúvi kadā kú'vé ka kuétsi san iña ko, tsi nantí'í Cristu é kúvi vií kuétsi san ní ko dá xi'í ña ntíkā krusi kan kuēnta iña ko. ⁴ Ide ña sá'a vata koo é kúvi kada ntaa o é kākā'án leí san é vā'a é vī o. Tsi xo'ō ne, ña ntáde ká o kuēnta é kākā'án nima kīni kaa kō, tsi ntáde o kuēnta é kākā'an Espiritū san.

⁵ Ña ntoo vata tsi ó ntoo ña e dúkuan iō kuétsi i ne, da tí tsi ntánti'i iní ña kuenta iña mií ña. Ntá tsi ña e ntáde ntaa é kākā'an Espiritū Sántū sán ne, ntánti'i iní ña nee iña é ntio Espiritū Sántū san. ⁶ Te ntí'i iní kō é da níi kuē'en tsi kuenta iña iña nūxivi san ne, ní'i kō doxi'i. Ntá tsi te ntí'i iní ko kuēnta iña Espiritū Sántū sán ne, ní'i ko ntuvi vā'a iña ko é kuntōo vā'a o. ⁷ Ña é da níi kuē'en tsi kuenta iña i é ntio nima kīni kaa i ntánti'i iní ña ne, ntáinču'vi ñá Xuva kō, tsi ñā ncho kada ntaa ña lei Xúva kō. Ntē ña kuvi vií ña di. ⁸ Dukuān ne, ña e ntáde ntaa é kākā'án nima kīni kaa i ne, ña kúvi vií ña é ntio Xuva kō. ⁹ Ntá tsi ntō'ó ne, ña ntáde ká nto é kīni kaa san, tsi ntáde ntaa nto é kākā'an Espiritū Sántū san te nuu é ntāa ntí'xe i é nūu Espiritu Xuva kō sán nima nto. Ntá tsi xoo ñá'a, ña é ña te nūu Espiritū Cristú san nima i ne, ñā kadūku ntée ña Cristu. ¹⁰ Ntá tsi te nuu Cristú nima ntó ne, kuān te kuvi kúñū nto kuēnta iña kuétsi sán ne, ta'xi Espiritū san é ña kúvi nima ntó tsi é ntuvá'a nto ní Xuva kō. ¹¹ Te nūu ntí'xe Espiritu Xuva kō sán nima ntó ne, ta'xi Xuva kō é ntōto kúñū ntó di. Ní'i nto ntuvi xéé iña nto. Tsi Xuva kō, ña nantoto Jesúcristu rkóntuvi é xi'i ñā ne, ta'xi ña é ntōto kúñū ntó é ní'i doxi'í san di kuenta iña Espiritu ñā é nūu nima nto.

¹² Dukuān né, ta'an, iō é ntio Xuva kō é káda ntaa o, ntá tsi ña te ntio ña é vií ka o é kākā'án nima kīni kaa kō, ¹³ tsi te vií nto é kākā'án nima ntó ne, ní'i ntí'xe nto doxi'i. Ntá tsi te xntii Espiritū Sántū san nto é ña da vā'a ká nto é kadā kú'vé nima kīni kaa ntó ne, ní'i nto ntuvi vā'a iña nto.

¹⁴ Tsi un ntí' ntí' ña'a, ña ntántikin Espiritu Xuva kō né, divi ñā é i'xá Xuva kō kúvi ñā. ¹⁵ Ntá tsi ña ní ta'xi Xúva ko ntó Espiritū Sántū san vata koo é tēe kuétsi ña ntó é vií nto é ntio ña é u'vī ntó ña. ¡Ñā'a ní san! Tā'xi ña ña vata koo é kūtuni nto tsi i'xá Xuva kō kúvi ntó. Espiritū Sántū sán ne, ta'xi ña é kúvi ka'an o ní Xuva ko: “Ūvā, Uva mií kó nto”, koo ka'an o. ¹⁶ Tsi mií Espiritū san

kantada ntaa ña nima ko tsí i'xá nti'xe Xuva kō kúvi ō. ¹⁷ Tsí da xé i'xá Xuva kō kúvi ō ne, ní'i ko iña Xuva ko e xtúvi xio ña iña i'xá ña. Dadii tsi ní'i ko ní Cristu. Tsí té dadii ntó'o ko ní Cristú ne, dadii xi'í nuu ka'nu o ni ña di.

É vā'a é k'xi rkontuvi

¹⁸ Iní u tsí ña té ini te ntó'o kudii ko ntuvi sá'a, tsi ña te nté kaa é vā'a é ní'i kó rkontuvi. ¹⁹ É un nti'í é de kù'vé Xuva kō ne, dóko sa ña ntácutíi kuntétu da nté xée ntúvi é nañē'e Xúva ko i xoo e kúvi i'xá ña, tsi dóo ncho kiní ña. ²⁰ Un nti'í é de kù'vé Xuva kō né, nti'í. Ña te míi ntio i, tsí da xé kuān o ka'an Xúva kō é kúvi. Ntá tsi ntantétu ²¹ ntuvi é nakāku Xúva ko i. Kidāā ne, ña kadā kù'vé ka doxi'í san iña i, tsí nakākú Xuva ko i vata koo é kúvi kaka xaa mí kaxi'í nuu vata ō ntaika xaa i'xá Xuva kō. ²² Ini o tsí un tsí nte veví ne, un nti'í é de kù'vé Xuva kō ne, dadii ntánakití é ntánto'o i vatā ō kanto'o ña kanakaku i'xá san. ²³ Ntē ña te míi tsi sá'a, tsí xo'ō ne, ntánto'o kō di. E tá'xi Xuva ko kō Espíritū Sántū san é kodo nuu un nti'í nuū i é vā'a é ta'xi ña kō. Dā ntantétu ō ne, ntaéku nteé o ntúvi dá nāki'i kue'en Xúva ko kō é kuvi o i'xá ña. Kidāā ne, nadama ña kúñu ata kō kúñu xéé san. ²⁴ Iō neé ntantétu ō nte dá nakākú Xuva ko kō. Ntá tsi te ní'i ko nee iña é ntantétu ō ne, ña kántio é kuntétu ká o. ¿Vá xoó ntu kantétu ká i nuu i é ní'i i? ²⁵ Ntá tsi te kántétu o nuū i é vāta ní'i kō ne, da míi é kutíi ko kuntétu ká o.

²⁶ Du'vā ō di, kaxntii Espíritū Sántū san ko é ña kuvi víi ō é ncho víi o. Tsi ña ini ō neé nuu i é kákan o da ntáka'an ntá'ví ō. Ntá tsi kaka'an Espíritū Sántū san ní Xuva ko kuénta iña ko. Un tsi kaxkoo káni ña é ntē ña tuvi tú'un. ²⁷ Xuva kō, ña kaito nteé nima ñá'a sán ne, ini ña nee iña é ncho ka'an Espíritū Sántū san. Tsi Espíritū Sántū sán ne, kaikan ña nta'a Xuva ko nuū i é ntio Xuva kō é kué'é ña ña ntáduku nteé ña.

É kúvi víi kue'en o

²⁸ Iní o tsí Xuva kō ne, kade ña é kōo é vā'a é un nti'í é kakuvi ní ña ntákuinima i ña, ña e kána ña é víi ña é ntio ña. ²⁹ Tsí ini Xúva kō nte dí'na xoo kuínti'xe i ña ne, nakaxnúu ña ña nte dí'na vata koo é ntúvi ña vata kaa i'xá ña. Tsi Cristú ne, dí'na ña kúvi ña i'xá nuu i é vata kaa un nti'í ení ña ni tá'an ña. ³⁰ Xoó ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kō nte dí'na ne, kána ña ña di. Xoó ña'a, ña e kána ña ne, ká'an ña tsí ña tuví ka kuétsi ña. Xoó ña'a, ña é nakate Xuva ko kuétsi i ne, kada ka'nu Xuva ko ña di. ³¹ ¿Nté koo ka'an o iña i sá'a? Te Xuva kō nuu mé'ñu ña kō ne, ¿xoó ntu kuvi víi i níi kō? ³² Ntē ña ni de víni Xuva ko i'xá míi ña é kuví ña kuenta iña ko un nti'í nti'í o. Te ùun tsi nte i'xá míi ña tá'xi ña kō ne, ¿mí'i ntú é ña víi ña da xe'e é ta'xi ña ko un nti'í nteé é kántio kō di? ³³ ¿Xoó ntu kuvi tsi'í kuétsi i ña é nakaxnúu Xuva kō? Tsi míi Xuva ko káka'an ña tsí ña tuví ka kuétsi ña. ³⁴ ¿Xoó ntu kuvi kué'e i dō'ví san iña ña? Tsi míi Jesucristú san ne, xi'í ña kuénta iña ña ne, dá ntóto xtuku ña ne, tuví ña diñi kua'a Xuva kō, kaikan ña kuenta iña ko. ³⁵ ¿Néé ntu é kúvi víi é nāki'i nteé xio ko vata koo é ña ntío ká Cristu ko? ¿Vá kúvi ntu víi da ntánto'o ko, ō da dóo nti'í nuū, ō da ntáde xení ña'a san níi ko, ō dá ntoo ntité o, ō dá ña tuvi é kunuu o, ō dá iō nuu i e dóo donchu'vi, ō da ntáni'i kó doxi'í san? ³⁶ Tsi vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō ne:

Kuenta iña ntó ne, utén utén ntaú'ví nti té xo'ō ka'ní i nti.
Nti'í ne, vata ntáa kudii a le'ntú san ntáa ntí,
kiti ntánaku'nu ña vata koo é ká'xi ñá ti,
ka'an.

³⁷ Ntá tsi nté uun nuu i sá'a ne, ña kúvi víi é ña ntío ká Cristu ko. Tsi ntío ña kō né, xntii ña kō é kúvi víi kue'en o ní é un nti'í sá'a. ³⁸ Iní vá'a u tsí ña te neé kuvi víi é ña ntío ká Xuva ko kō: nté doxi'í san, nté ntuvi iña ko, nté ánje san, nté ña odo nuū iña é ña vá'a san, nté ña ntáde kù'vé é dukún kán, ³⁹ nté mí'i e

dóo dūkun, nté mí'í e dóo kūnu, nté da nēé ka nuu i é de kû'vé Xuva kō ña kuvi vii é ña ntío ká Xuva ko ko, xo'ō e ntánuu iní ko Xuva ko Jesūcristu.

9

Nakaxnúu Xuva ko tátá ña Israee

¹ Vata kaa u xu'u é kantikín u Cristú ne, kaka'án u é nuu é ntaā i, ñá kaka'án u dovete, tsí nimá ko ne, Espíritū Sántū san kade kû'vé ñá ne, kaka'an ñá tsi nuu é ntaā i é kaka'án u ² tsí un vá'a tsi kakunta'xa iní ko. Nii kué'en tsi ntuvi dóo u'vi kakúvi ko, ³ tsi dóo ntio ko é nakákū ña ñuú ko, ña tátá ko. Tē dí kaidia'vi iña ñá ne, ka'án u te nakuítá Cristú ko, kuān te ta'xi ñá ko é ntó'o kó naa ña ñuú ko, ⁴ ña Israeé san. Nakaxnúu Xuva ko ñá é ntúvi ña i'xa kíin ña. Nañē'e Xuva ko ñá tsi dóo ka'nu ña. Xé'e Xuva ko xū'u ña ni ña nté koo vii ña é vá'a ni ña ñkontuvi. Xé'e ña ña léi san kuenta iña Muisee. Ini ña tsi Xuva kō ne, ínūu mé'ñu ña ña. Ini ña nee é kaka'an Xúva kō é kué' é ña ña. ⁵ Uva ata ika ña Israeé san ne, dóo na'nu ña'a ña. Tátá ña káku Cristu da vexkúvi ña ñatíi. Divi ña né, Xuva ko ña, ñá kadē kû've é un ntí'í. Kada ka'nu o ña ntii dañu ntúvi. Kuan koo na kōo.

⁶ Ntá tsi ña te kaka'án u tsi ña ni de ntáa Xúva kō é xe' é ña xu'u ña nī ña Israee. Kaka'án u tsi vevíi ne, ña Israeé san ne, ñá te un ntíi ntíi ña é ña Israee ntí'xe ña. ⁷ Ntē ña te un ntíi ntíi tátá vi'í Abraán san é i'xá ntí'xe ña. Tsi da xé Xuva ko káka'an ñá ni Ábraan kidaā: “Tátá vi'í o ne, ki'xi kuenta ini i'xá o Isaa”, kaa ña. ⁸ Sá'a katá'xi é kūtuni ko tsi ña te un ntíi ntíi i'xá san e káku iña Abraan é ntáduku nté Xuva kō. Tsi kaka'an Xúva kō tsi i'xá ntí'xe ña ne, da mii ña é káku iña i'xá ña, ña é xe' é Xuva ko xū'u ña é kué' é ña ña. ⁹ Tsi xe' é Xuva ko xū'u ña ni Abraán san kidaā: “Ntuvi sá'a da kuía ve ne, dá náxee xtúku ú ne, kaku i'xá Sara”, ka'an ña.

¹⁰ Ntá tsi Ió ka é nañē'e ú nto. Xío i'xa uvi iña Rebecá ne, uvata ika ko Isáa ne, uva i'xá san ntúvi ña. ¹¹⁻¹² Kuān té vata káku, kuān té vata vii nuu i é kíni kaa ne, o nuú i é vá'a ne, ká'an Xuva ko ni ñadí'í san tsí kada kû'vé i'xa é kuvi úvi san iña ení i, kuān té i'xa nuu i san. Kuan ó ka'an Xúva kō vata koo é kūtuni ko tsi dívi ña kanakaxnúu ña. Nā te nee va'a tsi úun na ne, éde na é vā'a, ntá tsi da xé divi ña ntio ña ne, kanakaxnúu ña na. ¹³ Uve na'a mí kaká'an tú'un Xuva kō: “Dóo ntio kó Jacóbo, ntá tsi ña ni ntio kué' en tsi ko Esauu”, ka'an ña.

¹⁴ ¿Nté koo ka'an ó ve? ¿Vá ká'an ntú ó tsi ña vá'a ó de Xuva kō? ¿Ñá'a ni san! ¹⁵ Tsi kade ña vatá ó kaka'an ñá ni Muisee: “Vii u é vá'a nī xoo ñá'a é ncho vii u é vá'a ni ña. Ntunta'ví ini kó xoo ñá'a é ncho ntunta'ví ini kó ña”, ka'an ña. ¹⁶ Dukuān ne, ñá te kuénta iña ñatíi san é ntunta'ví ini Xuva ko ni ña, kuān te kade ña nuu i é vá'a ni ña, tsi da xé mii Xuva kō ntio ña é vii ña ni ña é vá'a. ¹⁷ Kaka'an tú'un Xuva kō nté ó kaka'an ñá ni rei Fárauu, rei iña ñá ñuú Egito: “É tá'xi u é víin rei vata koo é kíni ña'a tsi dóo ka'nu u é xntii ú o. Kidáa ne, kutuní uun ntíi ntíi ña'a, ña ntoo ñuxiví san, xoo ñá'a u”, ka'an ña.

¹⁸ Dukuān né, kantunta'ví ini Xuva ko da xóo ka ña'a é ncho ntunta'ví ini ña ña ne, kaxé'e ña é kada do'lo da xóo ka ña'a é ntio ña.

¹⁹ Á te ió nto é ncho ka'an ntó nī kó ve: “¿Nté kui kaka'an ntú Xuva kō tsi Ió ka kué'tsi kō kuan, te ña kuvi víi o tūku nuu i é nakaxnuu ña é vii o?” Á te kuān koo ka'an ntó ve. ²⁰ ¿Nté kui nantiko koó ntu nto é kaka'an ntó ni Xuva kō é da mii ñá'a nto? ¿Vá ká'an ntu kídi nte'u é kúvá'a san nī ña de vá'a san: “¿Nté kui kuan ntu ó de vá'a nto ko?”, ka'an? ²¹ ¿Ña kuvi vii ntu ña de vá'a kídi san da nēé ka nuu i é ntio ña ni nté'ú san? Tē ntio ña ne, kuvi ki'i ña un síin t'i'nti nte'ú san ne, dá kada vá'a ña uun a kídi e dóo tíi kaa é kada tsiñu ni'í ñá dá ió víko san. Kuvi ki'i ká ña tuku ta'vi dívi tsi t'i'nti nté'ú san ne, dá kada vá'a ña tuku kídi é ña dóo nēe tíi kaa é kada tsiñu ni'í ña ütén uten.

²² Tē dí Xuva kō ntio ña é nañē'e ñá kō tsi dóo diin ñá ne, dōó iō ña é víi ñá dí ne, dá kuētsi é kākutií ña nima ñá ni ñá'a, ña é nī'i é ntō'o i, ña é iō tu've i é kūvi. ²³ Tē ntio ñá nañē'e ñá ko nuu i e dóo nuu á'vi iña ña dá ta'xi ña kō é vā'á iña ña tsi ntunta'ví ini ña ko. Xtūvi tu've ñá kō nte dí'na é nī'i ko é vā'á iña ña. ²⁴ Tsi kána ña ko, kuān te ñá Israeé o, kuān te ña é ña te ña Israeé o. ²⁵ Vatā ó uve na'a kaka'an ñá ka'án naa Xuva ko, ñá nani Ósea:

Ña é ña te ña'a mií ko kídaā ne,

ká'ān u tsi ña'a kó ña ve.

Ña é ña ni ntío ko kídaā ne,

ká'ān u tsi dóo ntio kó ña ve.

²⁶ Divi tsi ñuu mí kaka'án u kídaā é ña te ña'á ko ñá ne,

ká'ān ú ni ñá ve tsi ntuvi ña i'xá mií kó,

ka'an Xúva kō, ña kantíto,

ka'an Óseá san. ²⁷ Ntá tsi kaka'an Ísaia san iña tátá ña Israeé san: “Kuān té ña te da díi táta ña Israeé san, kuān té vata dii ñuti ntute ñú'u kan ñā ne, ñá titīn ña é nakáku ña. ²⁸ Tsi ña nā'á ka dá káda ntaa ntí'i Xuva kō é káka'an ña. Nā kukuíi ka ña é kuē'é ña é nto'o ko iña un ntí'i ñá ñuxiví san”, ka'an Ísaia. ²⁹ Vatā ó kaka'an Ísaia kídaā:

Tē dí Xuva kō, ña e dóo ka'nu, ña ni tsoo ña tátá kō ne,

vevíi ne, e xí'i ntí'i o vatā o xí'i ñá intóo ñuu Sodomā ni ñuu Gomora kídaā,

ka'an ña.

Tū'un é vā'á san iña ñá Israeé

³⁰ ¿Nté ntu koo ka'an o kuēnta iña i sá'ā kuan? Dukuān ne, kutuni ko tsi ña é ña te ña Israeé san, ña é ña ni ntúku nuu ini i nté koo víi ña vata koo é ntúvá'a ña ni Xuva kō ne, ntúvá'a ña ni ña tsi kuínti'xe ña ña. ³¹ Ntá tsi ña Israeé san ne, ntánantuku ñá nté koo ntúvá'a ña ni Xuva ko kuēnta iña leí san ne, ña ni kutíi ña kada ntaa ña é káka'án leí san. ³² ¿Nté kuí san? Tsi kúvi ntúvá'a ña ni Xuva ko tē kade ña é káka'án leí san, kuíni ña. Nā ni kutūni ña tsi mií Xuva ko kúvi ntavá'a ña ña te kuínti'xe ñá ña. Dukuān né, vata te xūú naki'í ña, ³³ vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō:

Koto nto, tsi ñuuú Siuún ne, xtūví u uun ña'a,

ñá é kúvi vata kaa xuu mí náki'í ña'a san, mí ntāva ña.

Ntá tsi xoo ñá'a, ña é kuínti'xe i ña ne,

ñá túví nté koo kuka'an nuu ña kuēnta iña ña,

ka'an.

10

¹ Tā'án, kanīi nimá ko ntio ko te nakáku ña tátá ko, ña Israeé san. Un vá'a tsi kaka'an ntá'ví u ni Xuva ko kuēnta iña ña vata koo é nī'i ña é vā'á nta'a Xuva kō. ² Kúvi ka'án u kuenta iña ña tsi ini va'á u tsi dóo ncho víi ña é ntio Xuva kō, ntá tsi ñá ini ntí'xe ña nté koo víi ña vatā ó ntio ña. ³ Tsi vata kutūni ña nté koo ntúvá'a o ni Xuva kō ne, ncho víi mií ñá é ntúvá'a ña ni ñá. Nā ni íde ña kuēnta dá káka'an Xúva ko ni ñá nté koo ntúvá'a ña ni ñá. ⁴ Tsi Cristu san ne, de ntaa ntí'i ña leí san. Dukuān ne, ntúvá'a o ni Xuva ko, da xóó ka ña'a o, te kakuínti'xe kō Cristu.

⁵ Tsi vatā ó uve na'a kaká'an Muísee kídaā nté koo ni'i ko ntuví va'á iña ko kuenta iña leí san: “Da xóó ka ña'a, ña é kútií kada ntaa ntí'i é káka'án leí san ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña”, ka'an ña. ⁶ Ntá tsi kaka'an Xúva ko kuēnta iña i é ntúvá'a o ni ña tsi kuínti'xe ko ñá: “Ná ku dē kuení nto te ió xoo é kúvi kaa i e dukún kán vata koo é nanū ña Cristu ñuxiví a. ⁷ Ntē ña ku dé kuení nto te ió xoo é kúvi kíi un tsi nte ini tótsin kan vata koo é natavā ñá Cristu mé'ñū ña xí'i san”, ka'an ña. ⁸ ¿Nté ntū ó kaka'an tú'un Xuva kō kuan? Kaka'an: “Ná te nté sa ntii tú'un é nī'i nto tú'un va'á san, tsi etsin tsi tuví tú'un sán ne, divi tsi

tú'un é kákií xu'u o nī é nūu nima ó dí", ka'an. Tū'ún sa'á ne, ðiví tú'un va'a é ntáka'an ntódo nti nté koo kuinti'xe ko Xuva kō. ⁹ Tsi te ká'an ó nī xū'u ko tsi Jesuú ne, Tō'ó nti'xe ko ñā ne, te kuinti'xe kō tsi nantoto Xúva ko ñā rkontuvi é xi'i ñā ne, nakáku ō. ¹⁰ Tsi te kanñ nima kó kuinti'xe kō ne, ntuvá'a o ni Xuva kō. Te ká'an o tsi nuu é ntaá i e Tó'lo nti'xe ko Jesuú ne, nakáku ñā kō.

¹¹ Tsi vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō ne: "Da xōó ka ñā'a, ñā é kānuu iní i ñā ne, ñā tūvī nté koo kuka'an nuu ñā", ka'an. ¹² Ñā te e túku e túku ntāa ñā Israeé san é vāta ntāa ñā tuku tatá i san. Tsi uun tsi Tó'lo ko ūn ntíí ntíí o. Utén utén kaxé'e ñā e dóo va'á iña dá xōó ka ñā'a, ñā e ntaíkan ntá'a ñā. ¹³ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: "Da xōó ka ñā'a, ñā ntaíkan nta'a Xuva kō ne, nakáku ñā", ka'an. ¹⁴ Ntá tsi, ¿nté koo kakan ñā'a san nta'a Xúva ko te vāta kuinti'xe ñā ñā? ¿Nté koo kuinti'xe ñā ñā te vāta tekú ñā iña ñā? ¿Nté koo tekú ñā tē ñā xoxo ka'an ntódo i tú'un Xuva ko ni ñā? ¹⁵ ¿Nté koo ka'an ntódo ñā tú'un Xuva ko tē ñā xoxo taxnuu i ñā? Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: "Ñā te nté kaa vá'a o tē xee ñā vexní'i tú'un va'á san", ka'an.

¹⁶ Ntá tsi ñā te un ntíí ntíí ñā'a san ntaíni ñā tú'un va'á san. Tsi kaka'an Ísaia kídaa: "Xuvā, ¿xōó ntu e kuinti'xe i tú'un va'á san dá kakā'an nti?", ka'an ñā. ¹⁷ Dukuān né, da mii é kantio é ká'an ñā ni ko tú'un Xuva ko vāta koo é tekú ko iña Cristú ne, dá kuinti'xe ko ñā.

¹⁸ Ntá tsi xu'ú ne, katsixe'ē ú te dā xé ñā ni tekú ntu ñā. Ñā ntāa, tsi téku ñā, ¿nté kuí ñā'a? Tsi kaka'an tú'un Xuva kō:

Da kanñ ñūxiví san ðító tatsin ñā.

Tú'un e ntáka'an ñā ne, íte xaa ða kanñ ñūxiví a,

ka'an. ¹⁹ Katsixe'e xtukú ú nto te ñā ni ñé'e ðiki ntú ñā Israeé san tú'un san. Tsi ði'na Muisee xntée na'a ñā tsi kuān ó kaka'an Xúva kō:

Víi u é kūne'u iní nto kuenta iña úun ñā'a san,

ñā é ñā te uun tsi tatá i vatā ó uun tsi tatá nto.

Víi u é kūdiin nto kuenta iña ñā tuku ñuu,

mí é ñā te neé iní,

ka'an Xúva kō. ²⁰ Rkontúví ne, ñā ni ū'ví kue'en tsi Ísaia dá kakā'an ñā vatā ó kaka'an Xúva kō:

Ñā'a, ñā é ñā ni nantúku kó ne, nāni'i ñā kó.

Ñā'a, ñā é ñā ni tsixé'e i kó ne, nañē'e ú ñā nté kaa u,

ka'an ñā. ²¹ Kaka'an Xúva ko iña ñā Israeé san ði: "Ñi kuē'en tsi ntuvi nakáa ū nta'a ko é nānumé u ñā'a san, ñā é ñā ni kuinti'xe i ko, ñā é ñā ncho víi nee iña é ntio ko", ka'an ñā.

11

Ñā Israeé, ñā é nakaxnúu Xuva ko

¹ Katsixe'ē ú nto ve: ¿Vá nakuitā ntú Xuva ko ñā'a mii ñā? ¿Ñā'á ni san! tsi mii ú ne, ñā Israeé u. Uva ikā kó Abraán ne, ðiví tatá ví'i kó Benjamín ði. ² Ñā ni nakuíta Xúva ko ñā'a mii ñā, ñā é nakaxnúu ñā nte dí'na. ¿Ñā ini ntú nto nté o kakā'an tú'un Xuva kō mí katsi'i kuétsi Eliá san ñā Israeé san? Tsi kaka'an ñā: ³ "Xuvā, ē'ní ñā ñā ntáka'an kuénta iña nto ne, nākatsin ñā naa ntó ði. Da mii sá u ntó u é kántito ká u ne, ncho ka'ní ñā kó ði", ka'an ñā. ⁴ Ntá tsi kaka'an Xúva ko ni ñā: "Ío u'xe míil ñatíi, ñā é xtuví xío ú kuenta iñá ko. Nté uun ito ñā ni kanchítí ñā nūú Baá, ðiví é de vá'a ñā tuku ñuu san é víi xuva ñā", ka'an Xúva kō. ⁵ Kuān ó veví ði. Ntoó ká ñā'a, ñā é nakaxnúu Xuva kō é víi ñā é vā'á ni ñā. ⁶ Dā xé mii Xuva kō ntio ñā é víi ñā é vā'á ni ñā ne, ñā te kuénta iña i é vā'a é idé ñā'a san. Tē nakaxnúu Xuva ko ñā'a san kuénta iña i é vā'a e ntáde ñā ne, ñā kúvi ká'an o tsi nakaxnúu ñā ñā tsi mii ñā ncho víi ñā é vā'á ni ñā.

⁷ ¿Nté ntu koo ka'an ó ve? Tsi ña ni naní'i ña Israeé san nuu i e dóo ntánantuku ña. Da mii ña'a, ña é nakaxnúu Xuva ko ne, naní'i ña. Ntá tsi ña nguui sán ne, da díi díi ka dé ka'xi ña nima ña, vata ó uve na'a ⁸ kaka'an tú'un Xuva kō: “Xé'le Xuva kō é ntuka'xi dikí ña vata koo é ña tekú ña. Un tsi da nte vevii ne, ña ntainí ña, nte ña ntátekú ña”, ka'an. ⁹ Davii san ne, kaka'an ñá dí: Na kō'xó mii ñá da ntáde ña dodini kuénta iña i é un nti'i é ió iña ña. Na kō'xó nteé ñá nuu i é kīni kaa vata koo é na kué'é Xuva ko ñá é ntō'o ña.

¹⁰ Na kūneé kue'en ntúxnúú ña vata koo é ña kiní ka ña.

Vata kaa ntuvi é kutuvi ñá ne, na nakaka ti'i kué'en ña, ka'an ña.

É nakáku ña'a, ña é ña te ña Israeé

¹¹ Katsixe'ë ú nto ve: Dá xé kō'xó nteé ña Israeé san nuu Xuva kó ne, ¿vá nakuitá ntú Xuva ko ñá? ¡Ñá'a ni san! Ntá tsi da xé ña ni ntio ña Israeé san kuinti'xe ña Cristú ne, ña tuku ñuu san ní'i ña e dóo va'á nta'a Xuva kō vata koo é na kūne'u iní ña Israeé san ní ña. ¹² Vii'a ve né, te ní'i ñuxiví san e dóo va'a tsí ña ní ntio ña Israeé san kuinti'xe ña Cristú ne, te ní'i ña tuku tatá i san é vá'a tsi ntúdusti ña Israeé san dí ne, ¡nté kuán nte vá'á ó te ntiko koo un ntíi ntíi ña Israeé san é kuinti'xe ña Xuva kō!

¹³ Kaka'án u ní nto vé, ntō'o é ña tuku ñuu nto, tsi táxnuu Xuva kō ko é ká'án u ní nto kuénta iña ña ne, dóo ka'nu tsiñu ko, kuini ko. ¹⁴ Kuán ó kaka'án u vata koo é na kūne'u iní ña ñuu ko, ña Israeé san. Tsi kidaā né, tí kaa te ió ña é tekú ña dá kakā'án u ní ñá nté koo nakáku ña. ¹⁵ Tē ntuv'á ña ñuxiví san ní Xuva kō tsi éte xio ña ña Israeé san ne, díi díi ka vá'á ó te náki'i xtuku ña ña. Vata té ntoto ña xi'í san té xi'í ña. ¹⁶ Te kué'é o uun ta'vi ū'xen tañú'u san nta'a Xúva kō ne, kanií t'nti i é káduku nteé ña dí. Te xō'o utun san kúvi iña Xuva kó ne, nta'a i sán ne, da mii é káduku nteé ña dí. ¹⁷ Íó tun olívu va'á san é ká'nté tu'un ña'a san nta'a i ne, dá nátiin ntee tá'an ña nta'a tun olívu ku'ú san vata koo é díi ka va'á kiti i kii. Kuan ō kúvi ní ō dí, xo'ón é ña te ña Israeen, tsí vata té é'nte tu'un Xuva ko ña'a ña vata koo é ní'i o é va'á dadii ní ña Israeé san. ¹⁸ Ná ku ká'an te díi ka ka'nun é vata kaa nta'a i e é'nte Xuva kō. Tē ncho viin ka'nun ne, naka'an ō tsí kudii nta'a i kúvin. Ná te kuénta iña o é xi'i kutu xō'o i, tsí kuenta iña xo'o i san é ntitsin kutun.

¹⁹ Á te ká'an ve: “Ntá tsi é'nte tu'un Xuva ko nta'a mii i vata koo é nátiin ntee tá'an ña ko”, koo ka'an. ²⁰ Nuú é ntaā i é káka'an, ntá tsi é'nte tu'un ñá ña tsí ña ní kuinti'xe ña Cristu. Tíin nteen kutun da mii tsí é kákuinti'xe ká o ña. Dukuán ne, ñá ku dé kuení o té dóo ka'nun, tsí koton tsin kuenta iña mii o. ²¹ Tsi te ña ní ntunta'ví ini Xuva ko nta'a mii útun sán ne, nté xo'ón ña ntunta'ví ini ña o dí. ²² Koton tsi dóo va'á Xuva kō ne, ntá tsi dóo diin ñá dí. Tsi dóo diin ñá ní ña ntáde é kīni kaa, ntá tsi dóo va'á koo vii ña ní o te viin nee iña é ntio ña. Tē ña'a ne, ka'nté tu'un ñá o dí. ²³ Ña Israeé dí, te ntiko koó ña é kuinti'xe ña Xuva kō ne, nátiin ntee tá'an xtuku ña ña. Tsi kuvi vii Xuva ko nátiin ntee tá'an xtuku ña ña. ²⁴ Tsi xo'ón né, vata kaa nta'a tun olívu ku'ú san é té'nte kaan ne, nátiin ntee tá'an tun olívu va'á san, kuán té ña te divi tátá o. Ña Israeé san ne, vata ntáa nta'a tun olívu va'á san ntáa ña. Dukuán ne, díi díi ka ña ntii tu'un é nátiin ntee tá'an xtuku utun é divi tátá mii i.

Nakáku ña Israeé san te kúvi

²⁵ Tā'án, ntio ko é na tekú nto tú'ün é iō xu'ú iña Xuva ko, vata koo é ña ku kadá kuení mii ntō e dóo tu'vé nto: tsí dava tsí ña Israeé san ne, ntáde do'o ña kuénta iña Xuva ko. Ntá tsi kuan ō tá'xi Xuva kō é kúvi da nte koo é nakáku titín ña'a, ña é ña te ña Israeé san, vatá ó ntio Xuva kō. ²⁶ Tē kúvi un nti'i sá'á

ne, nakáku un ntíí ntíí ña Israeé san. Tsí vatá ó uve na'a kaká'an tú'un Xuva kō:

Nté ñúú Siuun ki'xi ña é nakakū ko.

Naki'i ña é kīni kaa é nūu nima Jácoo.

²⁷ Kídāā ne, kuntāa tú'ūn é x'e é ú xu'u kó ni ñā tsí nakate u kuétsi ñā, ka'an.

²⁸ Dā xé ña ni ntío ña Israeé san tú'ūn va'á san ne, ntaínchu'vi ñā Xuva kō. Dā xé kuān ó dé ña ne, nto'ó ne, ní'i ntó é tekū ntó tú'ūn va'á san. Ntá tsi Xuva kō ne, ntio dukuan ñā ña Israeé san, tsí nakaxnúu ña ñata ñā, ña intóo dí'na.

²⁹ Ñā kanatívi ini Xuva ko xōo ñá'a, ña é kāna ña, nte é kax'e é ña di. ³⁰ Ntuvi dí'na ne, ñā ni kuinti'xe nto Xuva kō. Ntá tsi vevíi ne, ní'i ntó é vā'á nta'a Xuva kō tsi xtúvī mii ñā Israeé san e ntákuinti'xe ña ña. ³¹ Ña Israeé san ne, ña ntákuinti'xe ña Xuva ko vevíi vatá ó dé nto nte dí'na. Kuan ó xe'é Xuva ko itsí é kuān koo víi ña vata koo é ntuntá'ví ini ña nto ne, kuan koo ntuntá'ví ini ña ña Israeé san di. ³² Tsí Xuva kō xe'é ña é kuédadii un ntíí ntíí ña'a san é ña kuvi ntii mii ñā é kīni kaa san e ntáde ña un ntí'i ñā, vata koo é tē kúvi ne, nañ'e é ñā ña tsí dadíi tsi kantuntá'ví ini ña ña un ntíí ntíí ña.

³³ Nté kuān nte ka'nu Xúva kō! Tsi dóo ini ña nté koo víi ña. Dóo ini ña nee é vā'a. Ña kúvi kutūni ko nté ó kadē kuení ña ne, ntē ña kuvi k'ín díki ko nté koo é kuān ó de ña di. ³⁴ Tsí “¿xoó ntu ini i nté ó kadē kueni Xuva kō? ¿xoó ntu nañ'e i ña é kuān koo víi ña? ³⁵ ¿xoó ntu kuvi kué'e i doméni e dóo ka'nu iña Xuva ko vata koo é na ntānaa Xuva ko iña i?” ³⁶ Tsí Xuva kō ne, de kú'vē ña é un ntí'í né, divi ña kākā'an ña nté koo víi é un ntí'í é ío. Un ntí'í é ío ne, kuenta iña ña. Na ká'an o tsi dóo va'á kue'en Xúva ko ntii dañu ntúvi. Kuan koo na kōo.

12

Nakué'e o ntúvi iña ko nta'a Xúva kō

¹ Dukuān né, tā'an, da xe dóo ntunta'ví ini Xuva ko kō ne, kaikán u nto vata koo é nakué' é nto kuñu nto kuēnta iña Xuva ko vata kaa doméni é kántito kaa iña ña. Xtuví mii nto é kīni kaa ne, víi nto da mii é ntio ña. Kídāā ne, kunuu ini ntí'xe nto Xuva ko vatá ó ntio ña é víi nto. ² Ñā ku dā vá'a nto é ká'an ñá'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, nté koo kuntōo nto. Ntá tsi kué'e nto é nadama Xuva kō nté ó ntáde kuení nto. Kídāā ne, kutuni ntó nee iña é ntio Xuva kō. Tsí tē ini o nee é ntio ña ne, kutuni ko nee iña é káduku ntée ña, nee iña e xkúntee ini ña, nee iña é vā'á kue'en.

³ Tsí da xe dóo vā'a ó dé Xuva ko ní kó da tá'xi ñā kó tsiñu sá'a ne, kuvi ka'án u ní ūn ntíí ntíí nto tsi ña ku dé kuení nto te dóo ka'nu ña'a nto. Ntá tsi koto nté va'a nto nima nto nté kaa ntákuinti'xe nto vatá ó tá'xi Xuva kō é víi nto.

⁴ Uun tsi kuñu kō, ntá tsi ío e túku e túku ta'ví i. É un é un ta'ví i sán ne, é túku e túku tsiñu i. ⁵ Xo'ó e ntákuinti'xe kō né, kuān te titín ña'a ó né, vata te uun ña'a tsó da ntákuinti'xe kō Cristu. Kídāā ne, ntaíntee tá'an o ūn ntíí ntíí o é uun tso kuvi o.

⁶ Ntá tsi tá'xi Xuva kō é kúvi víi o, xé un xé un o, e túku e túku nuu i vatá ó é vā'á iña ko, kuíni ña. Víi ó vatá ó tá'xi ña é kúvi víi o. Tē tá'xi ña é ká'an o tú'un ña ne, ká'an o vatá ó ntákuinti'xe kō. ⁷ Te tá'xi ña é xntii o ta'an kō ne, xntii vā'á o ñā. Tē xoó ña'a ntio Xuva kō é nakuā'a ña ña'a ne, na nakuā'a vā'a ña ña'a san. ⁸ Tē xoó ña'a ní'i ña é naxnúu ña nima tá'an ña ne, na naxnúu ña nima ña. Tē xoó ña'a ní'i ña é ká'nté dava ña é vā'á ña ne, ñā ku kadā víni ñā. Tē xoó ña'a ní'i ña é kadā kú'vē ña ne, na kóo ntii ña kadā kú'vē ña. Tē xoó ña'a ní'i ña é xntii ñā ña ntátaan núu i ne, na kúnuu díni nima ña é xntii ña ñā.

Nté koo víi ña ntákuinti'xe i san

⁹ Kan̄ nima ntó kuinima ntí'xe nto ta'an nto. N̄á ku ntío kuē'en nto nuu i é k̄ini ntáa, ntá tsi kuntíkin ntó da mii nuū i é v̄a'a. ¹⁰ Kuinima ntó ta'an nto, ña ntákuinti'xe i, vata tsi te ta'an mii nto ñā. N̄i kue'én ini nto kuiko ñu'u nto tá'an nto.

¹¹ Koo ntii nto kāda tsiñu nto. N̄á ku kudu'xen ntō. Kan̄ nima ntó kada tsiñu nto kuenta iña Xuva ko.

¹² Kuntōo d̄in̄i nto, tsí ini nto tsí kuntoo nto ni Xuva kō rkontuvi. Na kūtíi nto da ntánto'o nto. N̄á ku xtuvī mii nto e ntáka'an ntá'ví nto n̄i kuē'en tsí ntuvi.

¹³ Kué'e ntō nee iñá kataan núu ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Kué'e nto v̄i'i nto é kuntōo ta'an nto, ña ntafka itsi san.

¹⁴ Kákan nto nta'a Xuva ko te vii ña é v̄á'a ni ña'a, kuān te ntáde ña ni ntō é k̄ini kaa. Kuān koo vii nti'xe nto. N̄á kákan ntó nta'a Xuva ko te kuē'é ña e dóo nto'o ñā'a san.

¹⁵ Kuntōo d̄in̄i ntó ni ñā'a da ntántoo d̄in̄i ña. Kueku nto ni ñā da ntaéku ña.

¹⁶ Kuntōo v̄á'a nto ni tá'an nto. N̄á vii ka'nu nto, tsi kuédadii tsi vii nto ni ña ntá'vi. N̄á ku dē kuení nto e dóo ini nto é un nti'í.

¹⁷ N̄á vii nto é k̄ini kaa ni ñā'a, kuān te kuān o de ña ni ntō. Vii nto é v̄á'a vata koo é ña té nee ka'an ñā'a san é kué'si nto. ¹⁸ Koó ntii ntō é kuntōo v̄á'a nto ni ūn nti'í nti'í ñā'a vata kaa é kūtíi nto. ¹⁹ N̄á ntānaa nto tē kade ñā'a san é k̄ini kaa ni ntō, ta'an e dóo ntio kō, tsi kué'e nto é ntānaa Xuva ko ni ñā. Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: "Xu'ú ntañá u. Xu'u kué'e ú ña é ntō'o ñā", ka'an Xúva kō. Kuān ó kaka'an tú'un ñā. ²⁰ Ntá tsi vii nto vatá ó kaka'an tú'un Xuva kō: "Tē kākakin ña kade xení ni ntō ne, kué'e ntō é k̄a'xi ña. Tē kaitsi ñā ntute ne, kué'e nto ntute na kō'o ña. Te kuan kōo vii nto ne, un tsi nturkue'e ña é kākuka'an nuu ña tsí kade ña é k̄ini kaa ni ntō", ka'an. ²¹ N̄á ku dā v̄á'a nto é k̄uvi vii é k̄ini kaa san ni nto, ntá tsi vii nto é v̄á'a vata koo é k̄uvi vii nto n̄i é k̄ini kaa san.

13

¹ Un nti'í nti'í ñā'a ne, kantio é kāda ntaa ña é k̄aka'an ñā tsiñu i, tsí ña k̄uvi kadā k̄ú'vé ña tsiñu i san tē d̄i ña ni xé'e Xuva kō é kadā k̄ú'vé ña. N̄a ntáde k̄ú'vé vevíi ne, Xuva kō xtúvi ñā ña e ntáde k̄ú'vé ña. ² Dukuān ne, xoó ñā'a, ña é ña káde ntaa é k̄aka'an ñā tsiñu i ne, ñā káde ña é ntio Xuva kō é v̄i'i o. Xoó ñā'a, ña é kuān ó ntáde ne, ní'i ñā é ntō'o ña. ³ Xoó ñā'a, ña e ntáde é v̄á'a ne, ña túvi nté kui u'v̄i ñā ña tsiñu i san. Ntá tsi xoó ñā'a, ña e ntáde é k̄ini kaa ne, iō nuu i nté kui ntaú'vi ñā ña. Tē ña ntío o é u'v̄i o ñā tsiñu i sán ne, viin é v̄a'a. Te viin é v̄á'a ne, ká'an ña tsi dóo va'an. ⁴ Xuva kō né, xtuví ñā ña é vii ñā tsiñu s̄a'a vata koo é kōo é v̄á'a ni kō. Ntá tsi te kade o é k̄ini kaa ne, u'v̄i nti'xe ko ñā, tsí ña te da kāká'an ña é ta'xi ña kō é nto'o kō. Tsi ña kade tsiñu iña Xuva kō ne, ta'xi ña ko da nēé ka é nto'o kō é k̄aka'an Xúva kō, te v̄i'i o é k̄ini kaa. ⁵ Dukuān ne, kada ntaa o é k̄aka'an ñā tsiñu i, ñā te da mii tsí é ní'i ko é nto'o ko tē ña kada ntáa o, ntá tsi da xé kāká'an nima ko tsi v̄á'a o é kuān koo vii o. ⁶ Dukuān ó, kantio e ntá'vi o diū'un xoó san, tsí ña tsiñu i sán ne, ntáde tsiñu ña kuenta iña Xuva ko da ntáde ña ko kuēnta.

⁷ Kué'e nto ñā é un nti'í é k̄aduku ntée ña. Tē neé diu'un kaikan ñā tsiñu i sán ne, ntá'vi nto. Tē diu'un xóo kaikan ñā ne, kué'e ntō d̄i. Te k̄a'nu ñā'a ña né, kuiko ñu'u nto ñā.

⁸ N̄á v̄á'a o te kuita nuu o iña ñā'a. Ntá tsi dóo v̄á'a o te kuinima kō ña, un nti'í nti'í ña. Xoó ñā'a é k̄akuinima ñā ta'an ña ne, kade ntaa ña é k̄aka'an lei Xúva kō. ⁹ Tsi kaka'an lei san: "N̄á ku k̄idi ní'i nto ñá'd̄í'í tuku ñā'a; ñā ku k̄a'ní ntó ñā'a; ñā ku k̄í'i d̄ú'u nto; ñā ku nakuído nuu nto iña tuku ñā'a", ka'an. Kada ntaa o s̄a'a, ni da nēé ka xtuku lei e xtúvi Xuva ko te v̄i'i ó, vatá ó kaka'an s̄a'a: "Kuinima ó ta'an o vatá ó kakuinima ó k̄úñu mii o", ka'an. ¹⁰ Tsi te kakuinima

kó ta'an kō ne, ñá vii o é kini kaa ni ñá. Dukuān né, te kakuinima kó ta'an kō ne, kada ntaa o é kaka'án lei Xúva kō.

¹¹ Kantio é vii ntó vatá ó kaka'án u, tsi ini nto nté o ntúvi e ntántoo o ñūxiví a vevii. Na ntūtuni ntó ve, tsi ntuvi dá naki'i kue'en Xúva ko kō ne, dii dii ka ètsin tuví vevii é vāta kaa da kuinti'xe di'na kō. ¹² Ntuvi é kīni kaa sán ne, dóko sá ntí'i. Dóko sá xee ntúvi dá kī'xi xtuku Cristu. Dukuān né, xtuví mii o e ntáde o é kīni kaa san. Na kōo tú've kó ntuvi tsikan vatá ó iō tu've sntadún san dá kī'in ñá du'xēn. ¹³ Vii o é vā'á ve, vatá ó de ña'a, ña ntáduku ntée Xúva kō. Ná ku de kī'vi o; nté kī'in o viko mi dóo ntáde kī'vi ña'a. Ná ku kīdi ni'i o ñádr'i, ña é ña te ñádr'i mí kō; nté ña vii o da nēé ka nuu i é kini kaa ni ñádr'i, ni ñatīi. Ña nāá ó; nté ña ku kuiñi ko ta'an kō. ¹⁴ Ntá tsi kué'e ntó é nadá'an Tó'o ko Jesucristu nto. Ná ku dē kueni ka nto nee iña é ntio nima kīni kaa nto, vata koo é ña vii ka nto é kīni kaa.

14

Ñá ku ká'an ntée o ta'an kō

¹ Te kī'xi uun ña'a, ña é vāta kuinti'xe vā'a i ne, kué'e nto na kutuví ña. Ntá tsi ña naa núu nto ni ña kuēnta iña i é kadē kueni ña. ² Iō ñá ne, kuví ka'xi ña da nēé ka nuu i, kuini ña. Ntá tsi ña é vāta kuinti'xe vā'a i sán ne, ñá vā'á ó é ká'xi ña kúñū, kuini ña. ³ Ná é kaé'xi ntí'i da nēé ka nuu i ne, ñá ku vā'á kueni kini ña iña ña ña kaé'xi kúñū san. Ña é ña kaé'xi sán ne, ñá ku ká'an ñá te ña vā'a o de ña é kaé'xi da nēé ka ntí'i. Tsi ñú'u nta'a Xúva ko ñá di. ⁴ Xoó ña'a ntun, te kuini o, é ká'an te vā'á ó ne, o tē ña vā'á ó de ña kade tsiñu iña tuku ñá'a san? Tsi kuenta iña tó'o mii ña te vā'á o de ña ne, o tē ña vā'á ó de ña. Vií ntí'xe ña é vā'a, tsi kué'e Xúva kō é kuān koo vii ña.

⁵ Iō ñá ne, iō ntúvi e dii ka ka'nu é tūku ntuvi, kuini ña. Tuku ña'a ne, dadii tsi un ntíi ntíi ntuvi san, kuini ña. Koo ntaa ini nto nee iña é kakuinti'xe nto é un é un nto. ⁶ Xoó ña'a, ña é kadē kueni i tsi dii ka ka'nu uun ntuvi é tūku ntuvi ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xúva kō, kuini ña. Xoó ña'a, ña é ña káde ka'nu ntuvi tsikán ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xúva kō dí, kuini ña. Xoó ña'a, ña é kaé'xi da nēé ka nuu i ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xúva kō, kuini ña ne, kanakué'e ña sintiá'vi nta'a ña. Xoó ña'a, ña é ña kaé'xi é un ntí'i ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xúva kō, kuini ña ne, kanakué'e ña sintiá'vi nta'a Xúva kō di.

⁷ Ñá tē ntántoo o ñūxiví sa kuenta iña mii ko. Ntē ña kuví o kuēnta iña mii kó di. ⁸ Te kuntuo o ñūxiví sa ne, vii o vata koo é kúvi ka'an ñá'a san tsi dóo ka'nu Xúva kō. Te kúvi o ne, kuví o vata koo é kúvi ka'an ñá'a san tsi dóo ka'nu Xúva kō. Tsi kuān te ntántoo ká o, kuān te kuví o ne, ntáduku ntée o Xúva kō. ⁹ Tsi xi'i Cristu ne, ntóto xtuku ña vata koo é vii ña Tó'o ña xi'i san ne, ni ña ntantíto sán di.

¹⁰ Xó'ón ne, ¿nté kui kaka'an ntéen ntun ta'an o tsi ña vā'a o nuu i é kade ta'an o? Xó'ón di ne, ¿nté kui káin chu'vín ntún ta'an o di? Tsi un ntí'i o kuntāñi ó nuú Cristu dá ká'an ñá xoo é vā'á i ne, xoo é ña vā'a i di. ¹¹ Tsi tú'un Xúva kō ne, kaka'an:

Nuu é ntaa i é kaka'án u, ka'an Xúva kō,
tsí nakunchíti un ntíi ntíi ña'a nuú ko.

Ká'an ũn ntíi ntíi ña'a san tsí Xúva kō né, dóo ka'nu ña,

ka'an ña. ¹² Kídāa ne, ká'an o ni Xúva ko kui kui uun o nee iña é idé o xé un xé un o.

Ña kú de o é kō'xó ntée ta'an ko nuu i é kīni kaa san

¹³ Dukuān ne, nāá i é ká'an ntée o ta'an kō ne, koó ntii o é ña vii o nee iña é kō'xó ntée ta'an kō, o nēe nuu i é natívi ini ña é kakuinti'xe ña. ¹⁴ Iní u tsi ña tuví nee iña é da mií e dóo dentu káa, tsí kuan o nañé'e Xúva ko Jesuú ko. Ntá

tsi tē kuiní ña'a san tsí ña vá'a o é vii ñá ne, ñá vā'á o ntí'xe é vii ña. ¹⁵ Ntá tsi te da mií é ká'xín da nēé ka nuu i, kuān te dóo u'vi kakúvi ta'an o kuenta iña í ne, ñá kakuinima ntí'xe o ta'an o. Ñá ku kuē'en é kūnaá ta'an o kuenta iña i é ncho ka'xin, tsi xi'í Cristu kuénta iña ñá di. ¹⁶ Ñá ku vii ntó nee nuu i vata koo é ña kuvi ka'an kini ñá'a san kuénta iña i é kade nto. ¹⁷ Tsi mí kadē kù'vé Xuva kō né, ñá té ini nee é ka'xi o ne, o nee é ko'o o. Ntá tsi sá'a ntio Xuva kō é vii ó ne: Vii o é vā'á, vatā ó kaka'an ña. Kuntōo vá'a o ni ta'an ko, ni Xuva kō di. Kunūu dīnī nima kó di. Un ntí' nti sá'a ne, ní'i ko kuénta iña Espiritū Sántū san. ¹⁸ Xoó ña'a é kuān ó kade ña dá kade tsiñu ña iña Cristú ne, dōo diní Xuva ko ni ña. Ká'an ñá'a sán di tsi dóo vá'á o de ña.

¹⁹ Dukuān ne, koó ntii o é kuntōo vá'a o ni ta'an kō. Xntii ta'an o é dií ka kuinti'xe ko Xuva kō. ²⁰ Ñá ku nativín tsiñu Xuva ko kuenta iña i é ncho ka'xin. Nuú é ntaā i tsi ña tuví da nēé ka nuu i é ká'xin é ña vá'a. Ntá tsi te kō'xó ntéé ta'an o kuenta iña i é kaē'xín ne, ñá vā'á o den. ²¹ Tsi dií ka vā'á o é ña ka'xin kúñū, nté ko'on vinú, ntē ña viín da nēé ka nuu i é na kō'xó ntéé ta'an o. ²² Nee iña é kuinti'xe o kuenta iña i sá'ā ne, iña mí o ni Xuva kō. Dōo diní ko te vii o é ñi o tsi ntio Xuva kō é vii o. Kídāā ne, ña tuví nté kui ka'án nima ko tsi ña vá'a o de o. ²³ Ntá tsi te xōó ña'a é ña ñi ña te vā'á o é ká'xi ñá ne, o tē ña vā'á o é ká'xi ñá da nēé ka ne, nté kuvi é'xi ña ne, iō kuetsí ña, tsí ña kaé'xi ña vatā ó kakuinti'xe ña. Tsí da nēé ka nuu i é viín ne, tē ña kuinti'xe o te vā'á o é viín ne, kaden kuétsi te viín.

15

Vii o é ntio ta'an kō, ñá ku vii o nee iña é ntio mií kō

¹ Xo'ó é ntákuinti'xe vá'a kō ne, kantio é xntii o ta'an kō, ña é vata kuinti'xe vá'a i san, vata koo é kūtuni ña nee é vā'a. Ña kú de o kuénta da mí iña mií ko. ² Vii o é vā'á, é xkúntee ini ta'an kō, é un é un o, vata koo é vā'á koo ni ña, vata koo é dií dií ka na kuinti'xe ña di. ³ Tsí Cristú ne, ña ni ide ña nee iña é ntio mií ña. Tsi kúvi ña vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō: "Dá ka'an kini ña'a san iña ó ne, dúku ntéé u xu'ú di", ka'an. ⁴ Tsí un ntí'í tú'un Xuva kō é ūve na'a nte ntúvi di'na ne, úvê na'a vata koo é na kútú've kō nté koo kuntoo o. Tsi tú'un ña ne, kaka'an nté koo kutí kō é na kuntetu o ni nté koo kunuu ka'nu nima kó di. Dukuān ne, ntantétu o é ní'i ko é vā'á nta'a Xuva kō. ⁵ Xuva kō, ñá é ká'tá'xi é kútí kō, é náku'ún ka'nu nima kó ne, na tā'xi ña é uun tsi kadā kuení nto ni tā'an ntó vatā o nañé'e Jesucristu ko é vii o, ⁶ vata koo é uun tsi tatsin ntó ni ūun tsi dikí nto kada ká'nu nto Xuva ko, Uvā Tó'o ko Jesucristu.

É ká'an ntódo ña tú'un vá'a san iña ña é ña te ña Israeé san

⁷ Dukuān ne, vá'a koo vii nto ni tā'an nto xe un xé un nto vatā o dé Cristu ni ntó vata koo é na kada ka'nu ña Xuva kō. ⁸ Tsí kaka'án u ni ntó tsi kí'xi Cristu vata koo é xntii ñá ña Israeé san é kūtuni ña nee iña é nuu é ntaā i iña Xuva kō ní é ntāda ntaā ña tú'un é xe'é Xuva ko xu'u ña ni ñata kō kídāā. ⁹ Kí'xi ña di vata koo é ká'an ña é ña te ña Israeé san tsi dóo vá'á Xuva kō é ntuntá'vi ini ña ña. Kuān ó kakuvi vatā ó uve na'a tú'un Xuva kō mí káka'an Dávii: Kada ka'nu ú nto mé'ñū ña'a, ñá é ña te ña Israeé san. Kata ú iña nto tsi dóo ka'nu nto, ka'an ña. ¹⁰ Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō di: Kuntōo dīnī ntó, ña é ña te ña Israeé, ni ñá'a, ña ntáduku ntéé Xuva kō, ka'an. ¹¹ Kaka'an xtúku di: Un ntí' nti ña'a, ña da nēé ka tatá i ne, jna kada ka'nu ña Xuva kō! ka'an. ¹² Isaiá di ne, kaka'an ña: Kene ntita ditsin tatá vi'i Isaii. Kii uun ña'a, ña é kadā kù'vé iña ñá ntoo da mí'í ká ñuu.

Dìvi ñā ne, kuntee ini ñā ñuú san ñā, ka'an.

¹³ Tsí Xuva kō, ñā é kata'xi é vā'a é kuntetu ō né, na tā'xi ñā é kuntōo díni nto; na tā'xi ñā é kuntōo vā'a nto di, nto'o é intée ini nto ñā. Na tā'xi ñā Espíritū Sántū san é xntii ñā ntō é kanñ nima ntō kuntetu nto é vā'á koo vií Xuva ko ni ntō.

¹⁴ Ntō'ó ta'an mií ko, ini u tsí ñā ni ntō ne, ini vā'a nto é vií nto é vā'a. Ini vā'a nto nté koo ka'an nto é kúvi kué'e nto ta'an nto itsi. ¹⁵ Ntá tsi iō nuu i é ñā ni u'ví ko é ká'an u ni nto dá táxnūu u tú'un sa'á iña ntó, vata koo é ñā kunáa ini nto. Kade u sá'ā tsí kuan ō tá'xi Xuva ko tsiñu va'á san iñá ko ¹⁶ é vií u vata kaa dutu iña Jesúcristu, é nañē'e ú ñā é ñā te ñā Israeé san tú'un va'á iña Xuva ko. Vata tē naku'éle ú ñā nta'a Xuva kō vata kaa doméni e dóo xkúntee ini ñā. Kuví kí'i ñā ñā, tsi e xtúvi tú've Espíritū Sántū san ñā é kúvi ñā iña Xuva ko.

¹⁷ Vata kaa ú xu'u é kākuinti'xe kó Jesucristú ne, e dóo ka'nu kúini kó é káde tsiñu ú iña Xuva ko. ¹⁸ Ñā tē nee iñá kenē ini kó é ká'an u ni ntó, mií tsi é nté ō dé Cristu ní kó é ká'an u ni ñā é ñā te ñā Israeé san vata koo é na kuinti'xe ñā Xuva kō. Kuinti'xe ñā da téku ñā tú'un é káka'an u ni ñā, ni dá ini ñā nté ō dé u ¹⁹ dá xe'é u kuenta nuu i e dóo na'nu ne, ni nuú i e dóo va'á san di é xntii Espíritū Sántū sán ko. Dukuān ne, nté ñuú Jerusaleen ún tsi nte ñuú Liricú ne, kaka'an ntódo ú kanñ tú'un va'á san iñá Cristu. ²⁰ Tsi xió ntií u é ká'an ntódo u tú'un va'á san da mí'l ka mí vāta kutúni ñá'a san xoo é Cristu i. Kidáā ne, ñā kúvi ká'an ñá'a san te nāki'i nuu ú tsiñu tuku ñā'a. ²¹ Ncho vií u vatá ó kaka'an tú'un Xuva kō:

Ñā é vāta xoxo ka'an í ni ñā ne, kutuni ñā ve.

Ñā é vāta teku í kuenta iña ñā ne, kiní ñā ve, ka'an.

Ncho kí'in Pablu ñuú Roma

²² Dukuān ne, ñā ni kúvi kí'in u kíkoto ní'ni ú nto, kuān té kí'in itō ntío kó é kí'in u. ²³ Ntá tsi vevíi ne, é ntí'i tsiñu kó i'a. Dukuān ne, ñā te dá vévii dóo ncho kí'in u, kíkoto ní'ni ú nto ne, ²⁴ te Xuva kō ntio ñā ne, kuitá nti'xin ú te kué'én u ñuú Spaña vata koo é kúvi kuntōo díni kúdií nto ní kó ne, dá kúvi xntii kúdií ntó kó é kí'in ka u. ²⁵ Ntá tsi di'na iō tsiñu kí'in u ñuú Jerusaleen vata koo é xntii kúdií u ta'an ko, ñā ntoo ikān. ²⁶ Tsí ñā ntoo ñuú Macedonia ní ñuú Acayá ne, dē kueni mií ñā é na nataka ñá diu'un iña ñā dóo ntá'ví san, ñā ntáduku ntee Xuva kō, ñā ntoo ñuú Jerusaleen. ²⁷ Dōo díni ñā tsi kúvi xntii kúdií ñā ta'an ñā, ñā ntá'ví san. Ntá tsi iō uun nuu i é itá nuu ñā é ñā te ñā Israeé san iña ñā Israeé san. Tsi ñā ntákuinti'xe i, ñā Israeé san ne, taxnúu ñā ñā'a vata koo é kútuni ñā é ñā te ñā Israeé san iña Xuva kó di. Dukuān né, te ní'i ñā'a, ñā é ñā te ñā Israeé san, iña Xuva kó kuenta iña ñā Israeé san ne, kantio é kué'é ñā é kúnaá ntéé ñā Israeé san ñuxiví sa di. ²⁸ Dukuān ne, te kúvi dé ntaá u tsiñu sá'a, tē xe'e ú ñā diu'un san ne, kuitá nti'xin ú mí ntoo nto te kué'én u ñuú Spaña. ²⁹ Ini u tsí te xéé u mí ntoo nto ne, xee ní'i ú nuu i e dóo va'a é nāxnuu víko Cristú kó.

³⁰ Kuenta iña Xuva kó Jesúcristu, ni kuénta iña i é káta'xi Espíritū Sántū san é kuínima kó ta'an kō ne, kaikan u nta'a nto, tá'án, te xntii ntó kó é kanñ nima ntó ka'an ntá'ví nto ni Xuva ko kuénta iñá ko. ³¹ Kákan nto nta'a Xuva kō é na nada'an ñā kó dá ncho vií ñā'a san ní kó é kíni kaa, ñā é ñā ntákuinti'xe i san, ñā ntántoo ñuú Judea. Kákan ntó di é na nāku'un díni nima tá'an kō, ñā ntoo ñuú Jerusaleen, tē xee ní'i u é kué'é u ñā, ³² vata koo é, te Xuva kó ntio ñā ne, nakunuu díni nímá kó tē xeé u mí ntoo nto, dá kútví da'na kúdií u ni ntó. ³³ Xuva kō, ñā katá'xi é kuntōo vā'a ō ne, kunūu mé'ñu kunuu dava ñā nto. Kuan koo na kōo.

16

Kataxnūu Pablū ntiusi

¹ Ntio ko é kīni nto tsi dóo va'á ña'a ta'an ko ñadĩ'i, ñá nani Febe, ñá kaxntii ini ukun ñuú Cencrea. ² Vá'a koo vii nto ni ña te xēe ña. Kuiko ñu'u nto ña vata tsi te Xuva kō. Xntii nto ña nee iña é kátaan núu ña, tsi dóo ini xntii ña ta'an ko, ni xū'ú di.

³ Nakué'e nto ntiusi ñá nani Áquila ni ñadí'ĩ ñá Prisila, ña ntáde tsiñu dadii nī ko iña Jesúcristu, ⁴ ña é díi sa ni kunaá ntuvi iña i é nada'an ñá ko. Nā te da mī tsu é kánakué'e ú sintiá'vi nta'a ña, tsí un ntíi ntíi ña ini ukún ña é ña te ña Israeé san ne, kuan ō ka'an ñá di. ⁵ Nakué'e nto ntiusi un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i, ña ntánataká nuu nú vi'i ña kán di. Nakué'e nto ntiusi Epenetu, ña e dóo ntio ko. Di'na ña kuínti'xe ña Cristu é un ntíi ntíi ña ñuú Asia. ⁶ Nakué'e nto ntiusi ñá nani Mária, ña e dóo dé tsiñu ina nto. ⁷ Nakué'e nto ntiusi Andrónicu ni Júnía, ña ñuú ko. Dadii tsi ñu'ú kutú ú ni ña. Iní pustrú san e dóo va'á ña'a ña. Di'na ña kuínti'xe ña Cristu é xū'u.

⁸ Nakué'e nto ntiusi Amplíatu, ña e dóo ntio kó kuenta iña Xuva ko. ⁹ Nakué'e nto ntiusi tá'an ko Ūrbanu, ña é dadii ntáde tsiñu o ni i kuēnta iñá Cristú, ni Éstaqui, ña e dóo ntio kó di. ¹⁰ Nakué'e nto ntiusi Apéle di, ña e dóo vá'ā o dé nuú Cristu. Nakué'e nto ntiusi ñávi'i Aristobulú di. ¹¹ Nakué'e nto ntiusi ñá ñuú ko, ñá nani Herōdiuun, ni un ntíi ntíi ñavi'i Narcisu, ña ntákuinti'xe i Xuva kō. ¹² Nakué'e nto ntiusi Trífena ni Trífosa, ña ntáxio ntii ntáde tsiñu iña Xuva ko. Nakué'e nto ntiusi tá'an ko Présida, ña e dóo ntio ko. Un vá'a ō vá'a tsi kade tsiñu ña iña Xuva ko. ¹³ Nakué'e nto ntiusi Rufu, ña é nakaxnúu Xuva kō, ni dí'i ña é vata te dí'i mīi kō ña di. ¹⁴ Nakué'e nto ntiusi Asíncritu, ni Flégonti, ni Hérme ni Pátroba, ni Hérma, ni un ntíi ntíi ta'an kō, ña ntáduku ntée Xuva kō dí, ña ntoo ni'i ña. ¹⁵ Nakué'e nto ntiusi Filólogu, ní Julia, ni Néreu, ni tā'an ña Olimpa, ni un ntíi ntíi ta'an kō, ña ntáduku ntée Xuva kō di.

¹⁶ Kanñ nima ntó nakué'e nto ntiusi tá'an ntō é un é un ntō, tsi ntáduku ntée nto Xuva kō. Nā ntánataká nuu ini un ntíi ntíi úkūn mi ntánuu iní ña Cristú ne, taxnúu ña ntiusi ntó di.

¹⁷ Ká'án ú ni nto, tā'an, é na kōto nto xoo é káde i é nāa núu nto ni tā'an nto, xoo é kana'tívi nuu i e ntákuinti'xe nto, tsí e túku nuu i e ntánakuā'a ña nto naa i é nakuā'a ú nto. Nā ku kīni nuu nto iña ña, ¹⁸ tsí ña túvi nee tsiñu ntáde ña iña Tó'o ko Jesúcristu, tsí da mīi tsí é ntio mīi ña e ntáde ña. Ntaéni nta'vi ña ña'a, ña é ña tú've i san, da dóo vá'ā ó ntáka'an ña, tsi dóo ini ña nté koo ka'an ña. ¹⁹ Ini un ntíi ntíi ña'a tsi ntántikin nto tú'ún va'á san. Dōó díni kō te kuān ó de nto. Ntá tsi ntio ko é na kūtú've vá'a nto nté koo vii nto é vá'a. Nā te ntio ko é na kūtú've nto é vii nto é kīni kaa. ²⁰ Vi'a vé ne, Xuva kō, ña kata'xi é kuntōo vá'a o ni ta'an kō ne, ñá kukuíi ka ña é tā'xi ña é kūvi vii nto ni Tó'o é ña vá'ā san. Na nāxnūu viko Tó'o ko Jesúcristu nto.

²¹ Timoteu, ña é kade tsiñu nī kó, nī ñavi'i kó Luciu ni Jásuun ni Sosípaté di ne, taxnúu ña ntiusi ntó di.

²² Xu'u é Terciú u, kaxntéee nā'á u tú'ún sa'á iñá Pablú ne, taxnúu ú ntiusi ntó kuenta iña Xuva kó di.

²³ Taxnúu Gayú ntiusi nto, tsí ña ña tá'xi ña vi'i ña é kutúvi u ne, tā'xi ña é kuntōo un ntíi ntíi ña ntáduku ntée xúkūn sán di. Erastu, ñá kade tsiñu díki i ñuú sa'á ne, ni ta'an kō Cuartú ne, taxnúu ña ntiusi ntó di. ²⁴ Na nāxnūu viko Tó'o ko Jesúcristu ntó, un ntíi ntíi nto. Kuan koo na kōo.

Nchu'un e ntíi nte ata i

²⁵ Na kata ō nchu'ún Xuva kō! tsí ña ña kūvi ta'xi ña é na kuínti'xe vá'a nto vatá ō kaka'án u ni nto dá nañé'e ú nto tú'ún va'á iña Jesúcristu. Tsí nañé'e

Xúva ko ko nuū i é tūvi xu'u un tsi nte dí'na dá iñi ntu'u ñúxiví san. ²⁶ Ntá tsi vevíí ne, xé'e ñā é kūtuni un ntíí ntíí ñā'a nee iñā é ncho ka'an tú'ūn e xntée na'a ñā ntáka'án naa Xuva ko kídaā. Tsí Xuva kō, ñā é kāntíto ntii dañu ntūvi ne, ntio ñā é kūtuni un ntíí ntíí ñā'a san vata koo é na kuínti'xe ñā ne, kada ntaa ñā é kākā'an ñā.

²⁷ Xuva kō, ñā é kuvi ūun tsi, ñā e dóo ki'in iní í ne, divi ñā é na kūnuu iní ko ñā ntii dañu ntūvi kuenta iñā Jesúcristu. Kuan tsi koo na kōo.

Tutu é kuvi ūun e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Corintu

Kaka'án Pablu ni ñá ntákuinti'xe i, ña ntoo ñuú Corintu

¹ Xu'u é Pablú u ne, kana Xuva kō ko é vii u pustru iña Jesúcristu, tsí kuan ō ntío ña. Dadíi ú ni ēní ko Sostené ne, ² táxnūu ntí tú'ūn sa'á iña nto, ña ntákuinti'xe i Xuva kō e ntánatáká nuu nto ini ukun ñuú Corintu, ña é ntuviko kuēnta iña Jesúcristu, ña e kána Xuva kō é ntuntoo nima ntó, ni dā xóo ká ña'a, ña ntoo dá vādá ka ñuxiví a, ña ntákaku ni'i divi Tó'o ko Jesúcristu. Tsí divi ñá é Xuva ko ña iña ko un ntí'i ō. ³ Na naxnuu viko Xuva ko nto, divi ña ni Tó'o ko Jesúcristu. Na tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto.

Ní'i ko é vā'á iña Xuva ko kuenta iña Cristu

⁴ Nguentúvi kanakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto, tsi dóo vā'á o dé ña ni nto kuēnta iña Jesúcristu. ⁵ Tsi tá'xi ña e dóo kukuika nima nto é un ntíi ntíi nuu i di. Tā'xi ña e dóo vā'á koo ka'an nto da neé ka nuu i e ntáka'an nto, ni e dóo ki'in iní ntó di. ⁶ Tsi tú'ūn va'á iña Cristú ne, é nuu é ntaa í iña nto. ⁷ Dukuān ne, ña té neé ntákūnáa nteé ntó iña Xuva kō da ñí ntántétu nto ntuví dá nainu xtúku Tó'o ko Jesúcristu. ⁸ Tsí Xuva kō ne, kuenta vii ña é kuntoo kutu ntó un tsi da nté ntíi ata i kan, vata koo e nté uun xoxo kuvi ka'an nteé i nto té xee ntúvī é kixkadā kú've Tó'o ko Jesúcristu. ⁹ Xuva kō ne, nguentúvi kade ntaa ña nee é kaka'an ña. Divi ña kána ña nto é uun tsi kuvi nto ni I'xá mii ña, Tó'o ko Jesúcristu.

Dā kii nteé xio ta'an xúkūn san

¹⁰ Divi nto, tā'an kó, kaka'án u ni nto kuēnta iña Tó'o ko Jesúcristu dá kaka'án u é na vii ntó da xe'é ne, natíin dadíi nto ni tā'an nto. Nā ku kīi nteé xio ta'an nto, tsí uun kuédadii tsi é kadā kuení nto. ¹¹ Tsí kaka'an ñávi'i Cloee ní ko tsi ntánāa nuu nto ni tā'an nto. ¹² Kaka'an ñá tsi iō ntó ne, kaka'an nto: "Xu'ú ne, kantikín u Pablu"; iō ntó ne, kaka'an nto: "Xu'ú ne, kantikín u Apolo"; ō "Xu'ú ne, kantikín u Pedru"; ō "Xu'ú ne, Cristu kantikín u", xkoó ka'an nto. ¹³ ¿Vá ūvi nuu ntú Cristu? ¿Vá xū'ú ntu é Pablú u ña é xi'í ntiká krusi kan kuēnta iña nto? ¿Vá kuenta iña ko ítsi ntute nto? ¹⁴ Ntá tsi dóo vā'á ō tsi nté uun nto ña ni nakutsi ntúte ú nto; da mii tsi Crispu ni Gáyu. ¹⁵ Dukuān ne, ñá xoxó kuvi ka'an i e ítsi ntute nta'a ko. ¹⁶ Naka'án kó tsi nakutsi ntúte ú ñavi'i Stefanú di. Ntá tsi ña naka'án ko té nakutsi ntúte ú tuku ká ña'a di. ¹⁷ Tsí Cristú ne, ñá ni taxnúu ña ko é nakútsi ntute ú ña'a, tsi xu'ú ne, taxnúu ña ko é ká'an ntódo u tú'ūn é vā'á san nté koo nakáku ō. Nā kakā'án u tú'ūn e dóo vi'xín kaa san é vata té dóo tu've ko, vata koo é ña ku dé kuení nto te nakáku nto kuenta iña tú'ūn e dóo ki'in iní i é kaka'án u ni ntó, vata koo é ña nantii ní'ni u e dóo nuu á'vi i é xi'í Cristu ntiká krusi kan kuēnta iña ko.

Xé'e Xuva kō é kúvi vii Cristu é un ntí'i, e dóo ki'in iní ñá vata kaa mii ñá

¹⁸ Dá kakā'an o tsi xi'í Cristu ntiká krusi kán ne, ñá té nté kaa tuntu kaa tú'ūn sa'á, kuiní ña'a, ña ntaíka itsi dô'ví san. Ntá tsi divi ō e ntántikín o Cristu, ña é nakáku kō ne, tú'ūn sa'á ne, tú'ūn iña núu i e dóo ka'nu é edé Xuva ko iña ko, kuiní kō. ¹⁹ Du'va ō kúvi vatá ó uve na'a kaka'an tú'ūn Xuva kō: Nantí'í u é ki'in iní ña'a, ña dóo ki'in iní i; nāxtuví xio u é kãñ'e e diki ñá'a sán di, ka'an.

²⁰ ¿Mí'i ntu nūu á'vi ña'a san, ña e dóo iní san, nī ña dóo tu've i iñá leí san, nī ña e dóo ini ka'an nuu i é ió ñuxiví a? Nãñ'e e Xúva ko kō tsi nee iña e dóo vā'á

ñuxiví a, kuíní kō ne, ñá tē neé nuu á'vi i núu ña. ²¹ Dōó ki'in iní Xúva kō, tsi ñá ní dē va'a ña é kutūni ñá'a san nee ñá'a ña kuenta iña i e dōo ki'in iní ña, ntá tsi dōo xkúntee iní ña é nakakū ñá ña'a, ña é kuinti'xe i ña kuenta iña tú'un e dōo tuntu kaa é ká'an ntódo o.

²² Ña Israeé san ne, ncho kiní ña nuu i e dōo ka'nu; ña griegú san ne, dōo ncho kutú've ña, é kuki'in iní ña. ²³ Ntá tsi xo'ō ne, ntáka'an ntódo o iña Cristu, ña é xi'í ntiká krusi kan kuénta iña ko. Ña Israeé san ne, dōo doka'an é ntáka'an o, kuíní ña. Ña tuku tatá i san ne, dōo tuntu ka'an o, kuíní ña. ²⁴ Ntá tsi xoo ñá'a, ña e kána Xuva kō né, kuān te ña Israeé ñá ne, o kuān te ña griegu ñá ne, kutuni ña tsí Cristú ne, nī'i ña é kúvi víi ña da neé ka ntí'i nuu í, ne, nī'i ña e dōo ki'in iní ña kuenta iña Xuva kó dí. ²⁵ Tē nee iña é kade Xuva kō e dōo tuntu kaa, kuíní ña'a sán ne, diví e díi ka vá'a kuē'en é vata kaa é tu've ña ñuxiví a. Nee iña e dōo vita iní Xuva kō ne, diví e díi ka ntii iní i é vata kaa ña ñuxiví a. ²⁶ Divi nto, tá'an kó, na naka'an ntō nte ntáa nto dā kána Xuva ko ntō. Ñá titin nto e dōo tu've nto, vatá o tú've ña ñuxiví a. Ñá titin nto e dōo na'nu ña'a nto ne, ña titin nto e dōo kuika ntō dí. ²⁷ Ntá tsi nuu i e dōo tuntu kaa, kuíní ña ñuxiví a ne, diví é nākaxnúu Xuva kō é nakō'xó ntee ñá ñuxiví san, ña e dōo ki'in iní i ne, nākaxnúu Xuva ko nūu i é ña ntii iní i san é nakō'xó ña'a, ña e dōo ntii iní i san. ²⁸ Nakaxnúu Xuva ko ñá'a, ña é ña váda ntaidiá'vi, kuíní ña'a ñuxiví sa, nī ña'a, ña é ña ntío kue'en tsí ña'a san, nī ña'a, ña é ña te neé nuu á'vi i, kuíní ña'a sán dí, vata koo é na nakō'xó ña ña'a, ña dōo na'nu ña'a san. ²⁹ Tsí ña kúvi víi ka'nu nté uun ña'a nuu Xuva ko. ³⁰ Tsí mii Xuva kō né, tá'xi ña é uun kuédad# tsi ntuvi o ni Jesúcristu. Nta'a Jesuú ne, ta'xi ña e dōo ki'in iní kó ní é ntuntoo kuétsi ko, ní é ntuviko o kuénta iña Xuva ko, tsi e ntá'vi ña kuétsi kō dá xi'í ña. ³¹ Du'va o kúvi nuu i sá'a vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Xoó ncho kada ka'nu mii i kúñu i ne, na káda ka'nu ña kuenta iña Xuva ko”, ka'an.

2

Tú'un Cristu, ña xi'í ntiká krusi kan

¹ Xu'ú ne, dā xeé u mí ntoo nto, tá'an, é ká'an ntódo ú ni ntō é nuu é ntaá í iña Xuva kó ne, ñá ni ká'an u ni nto tú'un e dōo vi'xin kaa, nté tú'un e dōo ki'in iní i san. ² Tsi dé kuení ko é ña te nee iña ká'an u ni ntō é da mii tsi tú'un Jesúcristu, nté o xi'í ñá ntiká krusi kan kuénta iña ko. ³ Dá itiví u ni ntō ne, ña túvi ntii ko. Koó da kan'i u tuví u e dōo u'ví ko. ⁴ Dá kakā'an u ni nto, nī dá kakā'an ntódo u ne, ñá tē tú'un e ntáka'an ña e dōo ki'in iní i san é káka'an u ni ntō, tsí tá'xi Espíritū Sántū sán ko ntii ñá é kúvi nakuá'a u nto, ⁵ vata koo é na kunuu iní ntó Xuva ko, ña e dōo ka'nu, ña te é kunuu iní ntó ña'a, ña e dōo ki'in iní i san.

Kanañ'e Espíritū Sántū san ko xoo é Xuva kō

⁶ Ntá tsi kaka'an nti tú'un é ki'in iní ni ña e díi ka ini tú'un Xuva kō. Ntá tsi ña te diví tú'un e ntáka'an ña dōo tu've i san, nté tú'un e ntáka'an ña ntádē kú've ñuxiví a vevii, tsí ña ná'a ka kuntōo ña ñuxiví a. ⁷ Ntá tsi tú'un é káka'an nti e dōo ki'in iní iña Xuva kó ne, iña nuu i é tūvi xu'u un tsi nte dí'na da de kú've ñá ñuxiví san. Núu i sá'a ne, diví e nī'i ko é vā'a nta'a Xuva kō. ⁸ Nté uun ña'a, ña ntádē kú've ñuxiví a ne, ñá ni kutūni ñá nuu i sá'a. Tē dí ni kutūni ñá ne, ñá ni naxntē ñá Tó'o kō ntiká krusi kan, ña dōo ka'nu. ⁹ Ntá tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Núu i é vāta kiní o, é vāta tekú kō, é vāta ki'in dikí kó ne,
é xtúví tú've Xuva ko nūu i tsíkan iña ña'a, ña é ntákuinima í ña,

ka'an tú'un ña. ¹⁰ Sá'á ne, nañē'é Xuva ko ko ntá'a Espíritū Sántū san. Tsi Espíritū sán ne, kaito nteé ña é un nti'i ūn tsi nte nuu i é ña káñe'e dikí ko iña Xuva ko, é da mii tsi Xuva kō é Ini ña.

¹¹ Ntá tsi ¿xoo ntu ini i nee iña é kadē kuení tuku ña'a? Tsi da mii tsi nima ña é ini. Dukuān ne, da mii tsi Espíritū Sántū san ini ña nté o kadē kuení Xuva kō. ¹² Ntá tsi xo'ō ne, ña ni n'i'í ko é nakua'a o nuu i é ió ñuxiví a, tsi xo'ō ne, n'i'í ko mii Espiritū Xuva kō vata koo é kūtuni ko nuu i é kata'xi Xuva ko kō tsi dóo vá'a ó de ña ni kō. ¹³ Ná tē tú'un é dóo ini ña ñuxiví sa é kaka'án nti nuu i sá'a, tsi tú'un é nañē'e Espíritū Sántū sán nti é kaka'án nti. Dukuān é kanañē'é nti ña'a, ña é nuu Espíritū Sántū san nima i, núu i é kaka'an Espíritū Sántū san.

¹⁴ Ntá tsi ña'a, ña é ña te núu Espíritū Sántū nima i ne, ña kúvi kī'in dikí ña tú'un é ncho kaka'an Espiritū Xuva ko ni ña. Dóo tuntu kaa tú'un san, kuini ña, tsi ña te núu Espiritū Sántū san nima ña é nañē'e ña ña nee é kani tú'un. ¹⁵ Ntá tsi ña'a, ña é nuu Espiritū Sántū nima i ne, kuvi ka'an ntée ña un nti'i nuu i. Ntá tsi ña'a, ña ne, xoxó kuvi ka'an ntée i ña. ¹⁶ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: “¿Xoo ntu ini i nté o kadē kuení Xuva kō? ¿Xoo ntu kuvi nañē'é i ña itsi?”, ka'an. Ntá tsi xo'ō é i'xá Xuva ko o ne, ntádē kuení ko vatá ó kadē kuení Cristu.

3

Ña ntáde tsiñu dadü iña Xuva ko

¹ Ña ni kúvi ká'án u ni nto vatá ó kaka'án u ni ña'a, ña é ini va'á Xuva ko, tá'an. Ntá tsi kaka'án u ni nto vatá ó kaka'án u ni ña'a, ña é da mii tsi é ini nee iña é ió ñuxiví a. Vata kīni vá'a nto nuu i iñá Cristu, tsi vata ntáa i'xa ikín san ntáa nto. ² Vatá ó kaxé'e o dikui é kō'o i'xa ikín san é vata kuti i é ká'xi kúñū ne, kuān ó kanaku'á u nto núu i é kī'in iñi san di, tsi vata kuti nto kī'in dikí nto tú'un é kī'in iñi san. Ntē vevii vata kuti nto kī'in dikí nto, ³ tsi ntáde dukuan nto vatá o ntáde ña ñuxiví san. ¿Ñā ntu te dukuan o ntáde nto da ntákune'ū ini nto ni tá'an nto, o da ntánaa núu nto ni tá'an nto? Dito tsi ntáde nto vatá ó de ña ñuxiví san. ⁴ Kaka'an ntó, uun ña'a ntó: “Xu'ú ne, kantikín u Pablu.” Tuku nto ne, kaka'an nto: “Xu'ú ne, kantikín u Apolo”, xkoo ka'an nto. ¿Ñā te dukuan nté o ntáka'an nto vatá o ntáka'an ña ñuxiví san?

⁵ ¿Xoo ntu é Apolo í san? o ¿xoo ntu é Pablu í san di? Kūdii ña ntáde tsiñu iña Xuva ko nti é ntánaku'á nti nto é kuinti'xe nto ña. Da mii tsi é táxnuu Xuva kō nti é kade nti, é un é un nti. ⁶ Xu'ú ne, da mii tsi é nakū'xi u tsikín sán ne, Apoló san ne, dá'vi ña ntute. Ntá tsi Xuva kō tá'xi ña é kuē'nu. ⁷ Dukuān ne, ná te ká'nu ña'a ña kai'xi tsikín san, nté ña kadá'vi ntute sán di, tsi mii tsi Xuva kō é dóo ka'nu ña, tsi dá'vi ña né, kata'xi ña é kuē'nu. ⁸ Dadü tsi nuu á'vi ña kai'xi tsikín sán ni ña kadá'vi ntute san. Ntá tsi tá'xi Xuva kō é vá'a iña ña, é un é un ña, vata tsi ó kade tsiñu ña. ⁹ Dadü tsi ntáde tsiñu ntí iña Xuva ko. Dívi ntó né, vata ntáa ñu'u é katavi nuu Xuva kō ntáa nto. O vata ntáa vi'í é kaxntísi Xuva kō ntáa nto. ¹⁰ Xu'ú ne, vata kaa ña kadama, ña odo núu, kaa ú, e tá'xi Xuva kō é kutúni ko nté koo kada vá'a ú etí vi'í san. Tuku ña'a ne, katsodo ña ntó'o nuu i kan. Ntá tsi na kōto vá'a ña, xe un xé un ña, nté o ntáde tsiñu ña.

¹¹ Jesucristú ne, dívi ña é vata kaa etí vi'í san kaa ña. Ña kúvi nani'í ko tuku etí vi'í é díi ka va'a é dívi ña. ¹² Dóo titín nuu i é kuvi tsodo o etí vi'í san. Kuvi tsodo o oró, o kaá ku'i'xín, o xūu é dóo nuu á'vi i, o kuvi tsodo o útún, o xó'o, o chān. ¹³ Tē ita ntí'xin ñu'ú san vi'í sán ne, kutuni ko te vá'a nuu i é dé tsiñu n'i'í ña xntísi i san. Kuan kōo kutuni ko xoo é dé tsiñu vá'a i ntuvi te vexkáda kú'vō Xuva kō, tsi vata kaa ñu'ú san kaa ña te kúvi. Te kuña ntí'xin tsiñu ko núu Xuva kō ne, dóo díto te vá'a o dé tsiñu o né, o tē ña vá'a o nī de tsiñu o. ¹⁴ Te kúti tsiñu kō é kuntísi te kuña ntí'xin ñu'ú san ne, n'i'í kō é vá'a. ¹⁵ Ntá

tsi te koko e dé tsiñu ò ne, kunaá iña ko. Ntá tsi mii ò ne, nakáku o vatā o dé ña'a é da mii kúñu i nakáku ña dá i'xi ví'i ña.

¹⁶ ¿Ñá ñi ni ntú nto tsi ví'i Xuva kō kúvi nto, tsi nuu Espiritu Xuva ko nima nto? ¹⁷ Te xōo ña'a nakatsin ña ví'i Xuva kō né, nakatsin Xuva ko ñā di, tsi xúkun Xuva kō né, kúviko kuenta iña ña. Divi xúkun tsikán ne, divi o xo'ò.

¹⁸ Ñā ku kāni nta'ví mii ntō kúñu ntō. Te iō nto e dóo ki'in iní ntō, kuini nto, vatā ó ini ñā ñuxiví san ne, díi ka vá'a ó te ntuvi nto vata kaa ña'a, ña é ña te neé ini, vata koo é kütú've nto é nuu é ntaā i. ¹⁹ Nee iña e dóo ki'in iní ñuxiví san ne, ñā vādá kaidiá'vi nuu Xuva ko. Tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Nuu i é kīni kaa e ntántukú nuni ña ne, divi tsi nuu i é kue'é Xuva kō é kō'xó nteé ñā", ka'an. ²⁰ Kaka'an xtúku tú'un ñā di: "Ini Xúva kō é un nti'í é kadé kuení ña'a, ña e dóo tu've i ñuxiví san ne, ñā vādá kaidiá'vi kue'en tsi", ka'an tú'un ñā. ²¹ Dukuān ne, ñā ku kada ka'nu nto te kantikín ntó dā xóo ká ñatīi, tsi un nti'í nuu i é kāduku ntée nto. ²² Tsi kuān té Pablu, ni Apólo, ni Pedrú, ni kanī ñuxiví san, ni ntūvi iña kó, ni dōxi'i san, ni é un nti'í é iō vevíi, ni é un nti'í é kōo ntuvi é vē'xí ne, un nti'í nuu i sá'a é kāduku ntée nto. ²³ Divi ntō ne, ntáduku ntée nto Cristu. Cristú ne, kaduku ntée ña Xuva kō.

4

Tsiñu é ntáde pustru

¹ Na kūtuni nto tsi nti'í ne, ña ntáde tsiñu iña Cristú nti, é uvē nta'a nti tú'ün e dóo ví'xin o iña Xuva ko. ² Xoó ña'a é küntee nta'a i ne, kantio é káda ntaa ña nee nti'í nti'í é kaka'an tó'o ñā. ³ Xu'ú ne, ñā káde ú kuentá te kā'an ntó te vá'a u ne, o tē ña vá'a u, o kuān te dá xóo ka ña'a kuan koo ka'an ñā di. Nté divi ú ña kuvi ká'an u neé ña'a u. ⁴ Ña te neé ni idé u, kuini ko, ntá tsi xoó ntu ini i te kuan ó. Da mii tsi Xuva kō é kuvi ka'an ñā te vá'a u ne, o te ña vá'a u. ⁵ Dukuān ne, ñā ku ká'an ntó te xoo dóo va'a i, ò xoo ña vá'a i, da nté nainu xtúku Xúva kō. Tē naínu ñā ne, naxi'í nuu ña nima ko vata koo é kütuni ko nee iña é ñu'u xū'u. Ta'xi Xuva ko kidaā é ntií dító un nti'í é ntáde kuení kō é nuu nima ko. Kidaā ne, ka'an Xúva kō nee iña e dóo va'a iña ko, xe un xé un ò.

⁶ Nto'ó, ta'an, kaka'an u ni nto nuu i sá'a e vá'a tsi mii ntō. Kaka'an u iñá Apoló ne, iñá kó di, vata koo é kīni nto nti'í ne, kutú've nto é ña kuita nti'xin nto vatā ó uve na'a tú'un Xuva kō, vata koo é nté uun nto ña ká'an nto: "Ña sá'a ne, dōo vá'a ña", ò ka'an nto: "Ña tsikán ne, ñā vā'a ña'a ña", koo ka'an nto. ⁷ ¿Xoó ntu kantavá'a ña'a i nto te díi ka vá'a ña'a nto é vata kaa ña nguii san? ¿Nee iñá ntu iō iña nto é ña ni ta'xi Xuva ko? Ntá tsi te ta'xi Xuva kō ne, ¿nté kúí kade ka'nu nto vata sá té kuenta iña mii nto ni ní'i nto?

⁸ Divi ntō ne, é dóo kuika nto vē; ñā tē nee iñá ka ntátaan núu nto. Mii ntō ntáde nto rei, é nté ñā vādá ka m'i'í ntátaan núu nto nti. Tē dí nuu é ntaā i é rei nti'xe nto ne, kadá kú've dadī nti ní ntō. ⁹ Ntá tsi nti'í é pustrú nti ne, vata te ta'xi Xuva kō é ntií nti un tsi nte ata i kan. Kuan ò dé kuení ko. Vata ntáa ña'a, ña ní'i i doxi'í san ntáa nti, é kanī ñuxiví san ntaíto dító ña nti, ni ùn nti'í nti'í ánje, ni ùn nti'í nti'í ña'a san. ¹⁰ Nti'í ne, dóo tuntú nti kuenta iña Cristu. Ntá tsi nto'ó ne, dóo ki'in iní nto é kudadií nto ni Cristu. Nti'í ne, ña túvi ntií nti, ntá tsi nto'ó ne, dóo iō ntií nto. Nti'í ne, ña ntaiko ñu'u ña'a sán nti, ntá tsi nto'ó ne, dóo ntaíko ñu'u ña'a san nto, kuini nto. ¹¹ Nté vevii ntákakin nti ne, ntaíts nti ntute. Ña túvi dóo é kú'un nti. Dōo ntáde xení ña'a san ní nti ne, ña túvi ví'i mii nti'í mi é kuntōo nti. ¹² Nti'í ne, dóo ntánto'o nti é nta'a nti ntáde tsiñu nti. Dā ntáka'an kīni ña'a san ní nti ne, ntánantiko kōó nti, kaka'an nti: "Na kunūu mé'ñu kunuu dava Xuva ko ntō", xkoó ka'an nti. Dā ntáde ña ní nti é kīni kaa ne, ntákutii nti'í nti ní má nti. ¹³ Dā ntáka'an kīni ña ní nti ne, ñā tē ntákudiín nti ní ñā, tsi ntánaka'nu nti iní ñā. Ntáde ña ní nti vata te ñe'e ñuxiví sa kúvi nti,

vata ntáa nuu i é ña kaidiá'vi ká i e ntánakuítá ña'a san. Un tsi nté veví ne, kuan tsí ó ntáde ña nī nti.

¹⁴É kakā'án u ni ntó sa'á ne, ñá te kakā'án u é kúka'an nuu nto, tsí kade tii ú ni ntó vata kaa i'xá mií ko e dóo kakuinimá ko i. ¹⁵Tsí kuan te u'xi míil mastru nto, ña é ntánañé'e i nto iñá Cristú ne, ntá tsi ña titín uva ntó. Divi u é uva ntó, tsí nañé'e ú nto tú'ún é vā'á san nté koo kuinti'xe nto Jesúcristu. ¹⁶Dukuān ne, kaikān u da xe'e ntá'a nto é kuntikin ntó ko ne, vii ntó vata tsí ó de ú san.

¹⁷Kuenta iña i sá'a ne, taxnúu ú Timoteu, é vata kaa i'xá mií ko, ña e dóo kakuinimá ko. Ná kaxtuví mií ña é kuntikin ñá Xuva kō. Divi ña naka'an ñá ntó nté o dé u é kantikín u Cristú, vatá ó kanañé'e u ña'a san má úkún dá mí'i ka kañé'e u. ¹⁸Ió ntó ne, dóo ntáde na'nu nto, tsí kuini nto ne, ña kí'xi ká u, kíxkoto ni'ni ú nto. ¹⁹Ntá tsi ña kukuíi ka dá kí'xi ú, te Xuva kō ntio ña. Kidáa kutúni ko te kúvi vii ntú'xe ña ntáde na'nu ña'a sán ne, o kúdií da ntáka'an ña. ²⁰Tsi mí kadé kú'vé Xuva kō ne, ñá te da mí tū'un kúvi, tsi dóo ió ntií ña neé vii ña. ²¹¿Nee iñá ntu é ntio nto: é kí'xi ú mí ntoo nto é nāa ú ni ntó né, ó é kīnī u nto e dóo kakuinimá ko nto?

5

Kadé kú've ñá iña uun ña'a, ña kade é kīni kaa

¹Ntáka'an ñá'a tsí uun ña'a ntó ne, kaeni dikí ña ñad'í úva ña. Nté ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, ñá ñni ña é kuān koo vii ña, é náki'í ña ñad'í úva ña.

²Divi ntó ne, naa i é kuntōo nto dontíni ne, da ntáde na'nu ña'a nto. Ña tii, ña é kuān ó de sán ne, kantio é nantii nto ña. ³Kuān té xoxó u mí ntoo ntó ne, dóo kadé kueni ko iña nto. Vata tsi té tuví dadíi ú ni ntó, tsí é de kú've ú iña ña kade é kīni kaa san, nta'a Tó'o ko Jesúcristu. ⁴Dá ntánataká nuu nto ne, vata tsi té ntoo dadíi ntí ni nto, ntó'ó nī Tó'o ko Jēsuu, ña e dóo ió ntií i. ⁵Kidáa ne, ntáda nto ña kuenta ntá'a tó'ó e ña vā'á sán vata koo é nt'íi kue'en kúñu ña ne, nakáku nima ña ntuvi te vē'xí xtuku Tó'o ko Jēsuu.

⁶Ñá vā'á o é ntáde na'nu ña'a nto. ¿Ñá ntu ñni nto tsí te nākudáka un síin u'xen ia u'xen vā'á san ne, kuia kaníi t'nti i? ⁷Nakate nto kuétsi nto ni vē, tsí kanatívi kúñu kō dá ió kuetsi ko, vatá ó kanatívi u'xen vā'á san dá kanakudáka ni'í u'xen iā san. Na ntúvā'a nima nto vata kaa u'xen vā'á san e nté un síin u'xen ia ña kadáká ka. Vā'á o é kuān koo vii nto, tsí Cristú ne, vata kaa a le'ntu é xi'í kuenta iña ko kaa ña. ⁸Dá ntáde o viko kati sán ne, ñá ku de tsiñu ni'í o u'xen iā san. Dukuān ne, ña vā'á o é kudáka é kīni kaa sán nima nto, nté da neé ka nuu i é ña vā'á. Tsí kaníi nima kó na vii o é vā'á san nī é nuu é ntaā í san.

⁹E dí'na taxnúu ú tutú nta'a nto é kākā'án u é ña ku xkuntikin nto ña kini ntáa san. ¹⁰Ntá tsi ñá te kākā'án u é ña ku ká'an kue'én ka ntó ni ñá'a, ña kini ntáa, ña é ntoo ñuxiví a, ña ntaéni dikí, nī ña ntákune'u iní i, nī ña ntaído dú'u, nī ña ntánuu iní i santu, tsí te kuān ó ne, kantio é ntii nto ñuxiví san. ¹¹É kākā'án u ni ntó ne: Ná ku ika dadíi nto ni da xóo ka ña'a, ña é kākā'an é kakuinti'xe i Xuva kō ne, ntá tsi kade ña é kīni kaa, te tii, te ñad'í ña, o té kakune'u iní ña, o kánuu iní ña santu é ntúvā'a naa, o kākā'an kīni ña iña ña'a, ó ña kí'vi ne, ó ña du'u. Nté ña ku ka'xi dadíi nto ni ña. ¹²Tsí kaduku ntée nto é kadá kú've ntó iña ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Ná kadūku ntée u é kadá kú've u iña ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō. ¹³tsí mií tsi Xuva kō é ká'an ñá te ió kuetsi ña. Ntá tsi ntó'ó ne, naxtuví xio nto ñatíi, ña kade é kīni kaa san.

6

Ña ntákuinti'xe i, ña ntátsi'i kuetsi ta'an

¹Dá ió nuu i é ncho tsi'í kuetsi nto ta'an nto ne, ¿neé ntu tsiñu kí'in nto nta'a ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i san? ¿Nté kui ña kí'in ntu nto nta'a ña ntákuinti'xe i

san? ² ¿Ñā ntu íni nto tsí xo'ō é ntákuinti'xe ko Xuva kō ne, kada kú've o iña ña ñúxivi san rkontuvi? Te ñi'vi ntō é kadā kú've ntō iña ña ñúxivi san rkontuvi ne, ¿nté kui ña kuvi ntu kada kú've ntō nuu i é ña kue'é san? ³ ¿Ñā ntu íni nto tsí te kúvi ve ne, un tsi nte ánjē sán kada kú've o iña ña? Dukuān ne, ñi' ka ña ntii tu'un kada kú've o nuu i é iō ñúxivi a. ⁴ Te iō nto é ntánā núu nto kuenta iña i é iō ñúxivi a ne, ¿nté kui ntáde ntu nto kuenta ña'a, ña é ña té neé kaduku ntée i íni ukūn Xuva kō? ⁵ Kaka'án u sá'a vata koo é na kúka'an nuu nto. ¿Vá ña xoxó ntu nté uun ña'a nuu ta'án ña nto é ñā íni ña é kadā kú've ñā iña ta'an ña? ⁶ Ntá tsi nto'ó ne, ñā te da mii tsí é ntátsi'i kuetsi ta'an nto, tsí nta'a ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō san ntáñe'le nto, ntátsi'i kuetsi ta'an nto.

⁷ É kuān ó ntátsi'i kuetsi ta'an nto ne, ¿nté kui ña ñi' ka vá'a ó é na kútií nto nima ntó te kade ña ni ntō é kīni kaa? ¿Nté kui ña ñi' ka vá'a ó é na kútií nto nima ntó té kaeni nta'ví ña nto? ⁸ Ntá tsi nto'ó ne, kantēi é ntáde nto. Tsi un tsi nte ta'an mii nto ntáde nto ni ñā é kīni kaa ne, ntaēni nta'ví nto ña ñi.

⁹ ¿Vá ñā ntu íni nto tsí ña'a, ña é ntáde nuu i é kīni kaa sán ne, ñā ñi' ña é vá'a nta'a Xuva kō? Ñā ku ení nta'ví mii ntō kúñu ntō; nté ña'a, ña é káde é kīni kaa ni ñadř'i san, nté ña kanuu íni i santu, nté ña kaeni dik'i ñadř'i é ña te ñadř'i mii i, nté natii, ña kaeni dik'i ñatii ñi' i, ¹⁰ nté ñā du'ú, nté ñā dóo kue'i, nté ñā k'i'vi, nté ña'a, ña kadá'vi dovete tá'an i, nté ñā kaeni nta'ví ña'a é ñi' ña é ntio ña ne, nté uun ña'a, ña kuān ó de san, ñā ñi' ña é vá'a nta'a Xuva kō. ¹¹ Iō ntó ne, kuan ó dé nto kidaā ñi. Ntá tsi vevii ne, é ntūntoo nima nto. É xtúvi xio Xuva ko ntō é kúvi nto iña mii ña. É ntúvá'a nto ni Xuva ko vē, kuenta iña Tó'lo ko Jesúcristu ni Espiritu ñā.

Kūñu kō ne, iña Xuva kō

¹² Kuvi víi u da neé ka nuu i, ntá tsi ña te un nt'i nuu i é vá'a iñā ko. Kuvi víi nti'xe u da neé ka nuu i, ntá tsi ña da vá'a ko é da neé ka nuu i é kúvi víi ni ko. ¹³ Iō ña'a xkoó ka'an ña: “É ká'xi o ne, iña xido ko. Xido kō ne, iña é ká'xi o”, xkoó ka'an ñā ñi. Ntá tsi ntuvi tsi nuu i é nant'i Xúva ko i te kuvi. Kūñu kō ne, ñā te iña i é kaní dik'i ó ñatii san ne, o ñadř'i san, tsí kúñu kō ne, iña Xuva ko. ñi'vi ñā ne, iñā kúñu ko ñā. ¹⁴ Vata tsi o dé Xuva kō é nantóto ña Tó'lo kō Jesucristu ne, kuan tsí koo nantóto ña kō ñi, tsi dóo iō ntí ña.

¹⁵ ¿Ñā ntu íni nto tsi kúñu ntō ne, iñā Cristu? ¿Vá k'i' ntu u kúñu Cristu ne, dá nata'an ntée ú ñadř'i kīni kaa? ¡Ñā kúvi! ¹⁶ ¿Ñā ntu íni nto tsí ñatii, ña kanata'an ntée ñadř'i kīni kaa sán ne, uun tsi kúñu ntákuvi ña ntuvi ña? Tsi tú'un Xuva kō ne, kaka'an: “Ntuvi ñā'a sán ne, uun tsi kúñu kúvi ña”, ka'an. ¹⁷ Ntá tsi té xoó kanakuntee tá'an i Xuva kō ne, uun tsi espíritu kúvi ni ñā.

¹⁸ Dukuān ne, kunu nto dá ncho natā'an ntée nto kúñu nto nūu i é kīni kaa. Tsi da neé ka kuetsi é káde ña'a sán ne, ñā té neé kade i kúñu ñā. Ntá tsi xoo kanatā'an ntée i kúñu i é vii núu i é kīni kaa sán ne, é kuetsi tsi mii kúñu ñā kade ña. ¹⁹ ¿Ñā ntu íni nto tsí kúñu ntō ne, vi'í ukūn Espiritu Sántu é tá'xi Xuva kō é kunūu nima nto? Ñā te iña mii ka nto kúñu ntō, ²⁰ tsí ña te nté kaa a'ví i ntá'vi Xuva ko kuēnta iña nto. Dukuān ne, ntio é kada ka'nu nto Xuva ko ni kúñu ntō.

7

Itsi iña ñā ntatánta'a

¹ Vevii ne, kaka'án u ni nto nūu i é tsixe'le ntō ko da táxnuu nto tutú nta'a ko: ñi' ka vá'a ó té ña tánta'a ñatii san. ² Ntá tsi da xe dóo iō nuu i é kīni kaa é ntáko'xo ntée ñā ne, é un é un ñatii san ne, na koo ñadř'i mii ñā. É un é un ñadř'i san ne, na koo xii mii ñā ñi. ³ Na káda ntaa ñatii san ni ñadř'i ña. Ñadř'i san ne, na káda ntaa ñā ni xii ña ñi, vatá ó kantio é vii ñā, xe un xé un ña. ⁴ Tsi

ñadĩ'í san ne, ñá te iña mí ka ña kúñu ñá, tsi iña x̄i ña. Kuan tsí kaa iña ñatíi san di, tsí ña te iña mí ka ña kúñu ñá, tsí iña ñadĩ'í ña. ⁵ Ñá k̄u ka'an ñatíi san é ña ncho kutuví dadĩi ña ni ñadĩ'í ñá, o ñadĩ'í san, ñá ku k̄a'an ñá é ña ncho kutuví dadĩi ña ni x̄i ña. Na n̄at̄iin ña é k̄untoo xio ña un taan vata koo é n̄i'í ña ntuví é ka'an ntá'vi ña. Tē k̄uvi ka'an ntá'vi ña ne, dá n̄akuntóo dadĩi xtuku ña vata koo é ña kuvi vii tó'ō é ña vá'á é k̄ō'xó nteē ñá nuu i é k̄ini kaa, tsí ña kutĩi ña é k̄untoo mii ña.

⁶ Ñá te k̄aka'án u te kuētsi é vii nto sá'a, ntá tsi kaka'án u tē ncho tánta'a nto ne, vá'a ó. ⁷ Díi ka vá'á ó te díi un nt̄ií nt̄ií ñá'a vii ña vatá ó de ú, kuini ko. Ntá tsi Xuva kō né, vatā ó ntio ña ne, xé'e ña xe un xé un ña'a e túku e túku nuu i nté koo vii ña.

⁸ Tē xoo ña kuētsi é vāta tánta'a ña, o ñadĩ'í kii san di, kaka'án u tsí díi ka vá'á ó te k̄untoo mii ntō é ña n̄at̄anta'a nto, vata kaa ú xu'u. ⁹ Ntá tsi tē ña kutĩi nto n̄i kúñu ntō ne, tánta'a ntō. Díi ka vá'á ó e tánta'a ntō naa i é kadā kuení nto é vii nto é k̄ini kaa ni kúñu ntō.

¹⁰ Ntá tsi ña'a, ña e tánta'a ne, kaka'án u ni ñá é ña ku xtuví mii ñadĩ'í san x̄i ña. Ñá te x̄u'u é k̄aka'án u sá'a, tsí Xuva kō é kuān ó kaka'an ña. ¹¹ Ntá tsi te naxtuví mii ñadĩ'í san x̄i ña ne, ñá ku n̄at̄anta'a xtuku ña. Díi ka vá'á ó te nt̄uvá'a ña ni x̄i ña. Dukuān ne, ñá ku na xtuví mii ñatíi san ñadĩ'í ñá di.

¹² Iña ña nguĩi sán ne, ñá ni k̄a'an Xúva kō. Ntá tsi kaka'án u te iō uun ñatíi, ña kakuinti'xe i ne, iō ñadĩ'í ñá, ña é vata kuinti'xe i Xuva kō né, tē ntio ña k̄untoo ña ni x̄i ña ne, vá'á o. Ñá ku k̄i nteē xio ta'an ña. ¹³ Kuan tsí o díi, te iō uun ñadĩ'í, ña é k̄akuinti'xe i ne, ntá tsi x̄i ña ne, ñá k̄akuinti'xe ña ne, tē ntio x̄i ña é kutuví ka ña ni ñadĩ'í ñá ne, vá'á o. Ñá ku k̄i nteē xio ta'an ña. ¹⁴ Tsí x̄i ña, ña é ña k̄akuinti'xe i sán ne, tuvi étsin ña nuu Xuva ko, tsí tuvi ni'í ña ñadĩ'í ña, ña é k̄akuinti'xe i san. Ñadĩ'í san di, ña é vāta kuinti'xe i ne, tuvi étsin ña nuu Xuva ko, tsí tuvi ni'í ña ñatíi, ña é k̄akuinti'xe i san. Tē ña'a ne, i'xá ña ne, kuvi vata ntáa i'xá ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i san. Ntá tsi ntoo etsin i'xá ña nuu Xuva kō di. ¹⁵ Ntá tsi te ña'a, ña é ña k̄akuinti'xe i san, ntio ña é natsoo mii tā'an ña né, na vii mii ña. Kidáá né, ñatíi o ñadĩ'í, ña é k̄akuinti'xe i sán ne, ña túvi n̄uu i iña ña. Tsí Xuva kō ne, ntio ña é vá'á ko k̄untoo o. ¹⁶ Tsí x̄oó ntu ini i te kuvi x̄ntiin x̄i o é nakakú ña? ¿ō xoo ntu ini i te kuvi x̄ntiin ñadĩ'í o é nakakú ña?

¹⁷ Ntá tsi vata ó tá'xi Xuva kō é vii ó, vata ó kána ña kō, xe un xé un o ne, kuān koo vii o. Kuān ó kaka'án u ni ūn nt̄ií nt̄ií ña ntákuinti'xe i san. ¹⁸ Tē kána Xuva ko uun ña'a, ña tuku n̄uu san ne, ñá kuētsi é tē'nté kúñu é ixi ñá vatá ó de ña Israeé san. Tē kána Xuva ko ūn ña'a, ña Israeé san ne, ñá kuētsi é ntava'a xtuku ña kúñu ña. ¹⁹ Tsí Xuva kō ne, ñá káde ña kuenta te te'nte kúñu é ixi ko vatá ó de ña Israeé san ne, o ña'a. É nuu á'vi iña ñá ne, te káde ntaa ó da nēé ka é k̄aka'an ña. ²⁰ É un é un ña'a, kuan tsi koo na vii ñá vatá o dé ña da kána Xuva ko ñá. ²¹ Tē dóo kanto'o o kaden tsiñūn da kána Xuva ko o ne, ñá ku dē kuení o. Ntá tsi te tā'xi tó'o o Itsi é n̄tiin ne, n̄tiin. ²² Tsí xoo ñá'a, ña e dóo kanto'o i kade tsiñu da kána Xuva ko i ne, é nakakú Xuva ko ñá é k̄untikin ñá ña. Kuān ó di ni ñá'a, ñá é xoxo tó'o i da kána Xuva ko i, tsí iña Xuva ko kada tsiñu ña ve. ²³ Xuva kō né, ñii ña nto. Dōo á'vi ntá'vi ña nto. Dukuān ne, ñá ku dá vá'a nto é tuku ña'a nakáda tsiñu ña nto iña ña. ²⁴ É un é un nto, tā'án, vatá o dé nto da kána Xuva ko ntō né, kuan tsi koo vii nto. Na naka'an ntō tsí tuvi Xuva ko ni ntō nguentúvi.

²⁵ Kuenta iña ñá ntoo mií, ña é vāta kiní ñatíi o ñadĩ'í, ña é vāta tánta'a ne, ña ni tá'xi Xuva kō nté koo ka'án u iña ña. Ntá tsi kuvi ta'xi ú itsi, tsi e dé ka'nu ini Xuva ko n̄i kō ne, kade ntaa u é k̄aka'an ña. Dukuān é kuvi kuinti'xe nto é k̄aka'án u. ²⁶ Dōo ntii t̄u'un é k̄untoo o ñūxivi'a vevii. Dukuān é vá'á o tē ña tánta'a ñá'a san, kuini ko xu'u. ²⁷ Ntá tsi te iō ñadĩ'í ntō ne, ña ku nantuku ntō

nté koo naxtuvī mii nto ña. Tē vata tánta'a nto ne, ñá ku ntuku nto ñadi'í nto. ²⁸ Ntá tsi tē tánta'a nto ne, ña túvī neé nuu i é kīni kaa kade nto. Tē tánta'a ñadi'í san ne, ña túvī neé nuu i é kīni kaa kade ña di. Ntá tsi xoo é tánta'a i ne, nto'o ña ñuxivī a. Kuāñ ó kaka'án u ni ntō, tsí ña ntío ko é ntō'o nto.

²⁹ Sá'a ncho ka'án u ni nto, t'á'an: Ñá títin ka ntuvī ió é kuntuo o. Dukuāñ né, kuntuo ntó vata tsi tē xoxó ñadi'í nto. ³⁰ Xoo é tuvī nta'xa i ne, na kūtuvī ña vata tsi tē ña te túvī nta'xa ña. Xoo é dóo diní i ne, na kūtuvī ña vata tsi tē ña te díní ña. Xoo é kañii i ne, na kuntuo ña vata tsi tē ña tuvī nee iñá ió iña ña. ³¹ Xoo é kade tsíñu ni'í i é ió ñuxivī a ne, ña kú de ña kuenta neé ió ñuxivī a, tsí ñuxivī é kañni o vevíi ne, ña ná'a ká kutúvi.

³² Ñá ntío ko é dóo nanti'í nto iní nto. Xoo é vāta tánta'a i ne, kanti'í iní ña nté koo vií ña é vā'a é ntio Xuva ko. ³³ Ntá tsi xoo é ió ñadi'í i ne, kanti'í iní ña nté koo vií ña ñuxivī a ne, é kuē'e ña é vā'a ñadi'í ña. ³⁴ Kuan tsí ó ni ñadi'í, ña é ña ni xio xii i, ni ñadi'í kuetsí, ña é vāta tánta'a: kanñ nima ñá, kanñ kuñu ña kánti'í iní ña nté koo vií ña é vā'a é ntio Xuva ko. Ntá tsi ñadi'í, ña é tánta'a sán ne, kanti'í iní ña é ió ñuxivī a, ni nté koo vií ña é kutúvi diní xii ña.

³⁵ Kaka'án u ni nto sá'a é vā'a tsi mii ntō. Ñá te kaka'án u é ká'nté nuu u e tánta'a ntō. Tsí é ntio ko ne, é vā'a koo kuntuo nto. Ntio ko é ña koo nté uun nuu i é ká'nté nuu é kuntuo ntó kanñ nima ntó Xuva kō.

³⁶ Te uun ñatíi kadē kuení ña tsí kantio é tánta'a ña ni tá'nu katuví ni'í ña, tsí é ita ntí'xin kuia tun é tánta'a tún ne, tē kuiní ña é vā'a ó sá'a ne, na vií ña nee é dii ka vā'a o. Ñá te kini kaa é tánta'a tun. ³⁷ Ntá tsi te tuku ñatíi kadē kuení ña tsí vā'a o é kutuví mii ña é ña tánta'a ña ne, vā'a ó de ña di. ³⁸ Dukuāñ ne, xoo é tánta'a i ni tá'nu katuví ni'í ne, vā'a ó de ña ne, ntá tsi tē ña tánta'a ña ne, dii ka vā'a ó de ña.

³⁹ Ñadi'í, ña ió xí i ne, ntee títin ña da ni kántíto xii ña. Ntá tsi tē xi'í xí ña ne, kuví natánta'a xtuku ñá ni da xóo ka ñatíi é ntio ña, ntá tsi uun ñatíi, ña é kakuinti'xe i Xuva kō di. ⁴⁰ Ntá tsi dii ka diní koo kutuví ñá tē ña nátanta'a xtúku ña. Sá'a é kadē kuení ko, tsí nuu Espiritú Xúva kō nimá ko, kuiní ko.

8

Kuenta iña i é kae'xi o é ntátsido ña nú sántu ña

¹ Sá'a kaka'án u ve kuenta iña i é tsíxe'e ntó'kó te kúvi ka'xi ó nuu i é ntátsido ña'a san nú sántu ña. Nuú é ntaā i é xkoó ka'án ñá'a tsí ió dikí kó nee iñá vii o. Ntá tsi é dóo ki'in iní kó san ne, diví kade i e dóo na'nu ncho vii o. Ntá tsi é kuinima tá'an kō ne, diví kade i é vā'a koo kue'nu o ni Xuva kō. ² Tē xóo ña'a dóo ió dikí i, kuiní i ne, vata kútú've nti'xe ña vata kaa un nti'í é ntio é kútú've ña. ³ Ntá tsi te xóo ñá'a kakuinimá i Xuva kō ne, iní Xúva ko nēe ñá'a ña.

⁴ Kuenta iña i é kae'xi o é ntátsido ña'a san nú sántu ñá ne, iní vā'a o tsi nté uun santu e ntúvā'a nāa ña te neé nuu á'vi i ñuxivī a, tsí mii tsi Xuva kō. ⁵ Ió ña'a é xkoó ka'án ña é ió xuva ña e dukún kan ni ñuxivī a di. Ñá te da dii nti'xe sántu ña ni tó'o ña ió. ⁶ Ntá tsi xo'ó ne, iní o tsi uun tsi Xuva kō é Uva ko ña. É un nti'í nti'í vé'xi nta'a ña ne, diví kuēnta iña ña é ntantíto o di. Uun tsi Tó'o ko Jesucristú di. Ede vā'a nti'í ña é ió né, diví kuēnta iña ña é ntantíto o di.

⁷ Ntá tsi ió ña'a, ña é ñá iní nuu i sá'a. Ió ñá ne, é kuiní ña é kunuu iní ña santu ña e ntúvā'a nāa. Kúviko e ntátsido ña nú sántu ña, kuiní ña. Te ká'xi ña é kuvíko é odóo nú sántu ña ne, kade ña kuétsi, kuiní ña ne, kakuudentu nima ñá di, tsí vata kuka'xi nuu ña ni Xuva kō. ⁸ Nuú é ntaā i é ña te kuenta iña i é kae'xi o é xee o nta'a Xuva kō. Ñá te neé kunaa o te ña ká'xi o ne, nté ña té neé ni'í ko té ká'xi o. ⁹ Kuví ka'xi ntó da nēe ka nti'í, ntá tsi kuenta vii nto ni tá'an nto, ña vata kuka'xi nuu ni Xuva kō, vata koo é ña kó'xo nteé ñá te ká'xi ñá vatá o kae'xi nto. ¹⁰ Tsí nto'o é iní vā'a nto tú'un Xuva kō né, te kutuví ntó nú nāa mí kanuu iní ña'a san sántu ña ne, ña'a, ña é vata kuka'xi nūu é kuinti'xe

i Xuva kō ne, te kinī ñá nté o de nto ne, ñá u'vī ñá é kǎ'xi ñá di, kuān té ini ñá é ñá kúvi kǎ'xi ñá. ¹¹ Nto'ó é ini vá'a nto Xuva kō ne, divi kuētsi nto te kō'xó ntéé ta'an nto, ñá é vata kuká'xi nūu vá'a ni Xuva kō. Tsi kuenta iña ñá é xi'í Cristú di. ¹² Tē kade nto é kinī kaá ni tǎ'an nto, ñá é vata kuká'xi nuu ni Xuva kō é divi kuētsi nto é vīi ñá nuu i é ini ñá é ñá vá'a. Mii Cristú kuān ó de nto ni ñá di. ¹³ Dukuān né, te divi kuētsi ko é kō'xó ntéé ta'an ko nuu i é ini ñá é ñá vá'a dá kae'xi ú kúñu sán ne, díi ka vá'a ó é ñá kǎ'xi kue'en tsi ú, vata koo é ñá kó'xo ntéé ta'an ko nuu i é kinī kaa.

9

Nuu i é kǎduku ntéé pustru

¹ Nuú é ntaā i é ñá tuvi nee é kaedí nuu é vīi u pustru Xúva kō, tsi nuu míi ko ini ú Tó'o ko Jesuu. E díto é kǎde tsiñu ú kuenta iña ñá ne, divi é ntákuinti'xe nto Xuva kō. ² Te Io ñá'a ntáka'an ñá é ñá te pustru u, ntá tsi ini nto tsi pustru ntí'xe u, tsi é kuinti'xe nto é kǎka'án u ni ntó iña Xuva ko. ³ Sá'a ka'án u ni ñá'a, ñá é ntáka'an ntéé ko: ⁴ Xu'ú ne, kuvi ko'o kǎ'xi ú da neé ka ntí'i. ⁵ Xu'ú ne, kuvi kunteka ú ñadí'í ko, ñá é kuinti'xe i Xuva ko, vatá ó de pustru, ñá nguíi sán, ni éni Jesuu, ni Pedrú di. ⁶ ¿Vá Bernábeé xntu ni xú'u é ñá kuvi koto ñá nti da ntaíka nti ntáka'an ntódo nti tú'un Xuva kō? ⁷ ¿Neé ntú sntadun kade tsiñu ñá é katáva mii ñá é kuíta nti'xin ñá? ¿Xoó ntu é kaitu i itu ne, da ñá kǎ'xi ñá kúñu tǐ? ⁸ Ñá ku dē kuení nto te ñá'a dé kuení ñá sá'a é kǎka'án u ni ntó, tsi kuān ó kaka'án lei Muíseé san di. ⁹ Tsi nteé na'á lei san, kaka'an: "Kiti ntákani trigú san ne, ñá ku xnūu nto xo'o xu'u ti", ka'an. Sǎ'a ne, ñá te kǎni tú'un tē díi ka ntio Xuva ko kiti san. ¹⁰ ¿Ñá'a ni san! tsi xo'o é kǎnti'í ini ñá. Tsi é úve na'á lei san ne, kuenta iña ko xo'o: Tsi xoo é kata'vi i ñū'u sán ni ñá é kǎkani xo'o trigú san ne, kantétu ñá da nté nī'í ñá dava iña ñá é kǎduku ntéé ñá. ¹¹ Dukuān né, tē nti'í i'xi nti tú'un Xuva kō é vá'a kunuu nima ntó ne, ¿va dóo ntu kue'e, kuíni nto, te ta'xi nto un siin kudii é ntáde tuni nto? ¹² E túku ñá'a ne, kaikan ntú ku ñá nta'a nto é ntio ñá ne, ¿nté kui ñá kuvi ntu kakan nti di? ¿Vá ñá ntu té díi ka kaduku ntéé nti é túku ñá'a?

Ntá tsi vata neé kakán nti é kuētsi é ta'xi nto. Ntákuítí nti ntantúku mií nti é ntio nti vata koo é ñá kadí nuu nti itsi é kué'nu tú'ün va'á iña Cristu. ¹³ Ini nto tsi ñá ntáde tsiñu ini ukún san ne, ikan tsi ntáni'í ñá é kǎ'xi ñá tsi ntáduku ntéé ñá uun ta'vi i é ntáxé'e ñá'a san doméni nta'a Xuva kō ne, ñá ntáde kuenta nú tēu kan ne, ntáni'í ñá uun tá'vi i é ntáxé'e ñá'a sán di. ¹⁴ Kuan tsi ó kaka'an Xúva ko iña ñá ntáka'an ntódo tú'un ñá, é kuntitó ñá na kuntóo ñá kuenta iña i é kǎde tsiñu ñá iña Xuva ko. ¹⁵ Ntá tsi xu'ú ne, nté un siin vata kákán u nto é kǎduku ntéé u. Ntē ñá te neé kaikán u nto ve é kataxnūu ú tutú sa'a di. Díi ka va'a é dí'na kuvi u dá ñá kí'í nto dodíní ko.

¹⁶ Ñá túvi ko é kǎda ka'nu u é kaka'an ntódo u tú'ün va'á san, tsi divi tsiñu ko é kuētsi é vīi u. ¿Ntē kui ntá'vi dé u tē ñá ka'an ntódo u tú'ün va'á san! ¹⁷ Tē dodíní ko é kǎde ú tsiñu sá'a ne, ní'í ko é vá'a é kǎduku ntéé u. Ntá tsi te kuētsi é kǎde ú ne, da dúkuan tsi divi tsiñu é tá'xi Xuva kō é vīi u. ¹⁸ Dukuān ne, ¿nee iña ntu ní'í ko iña tsiñu ko? Ní'í ko é kutúvi díni u, tsi doméni kaka'an ntódo u tú'ün va'á san nté koo nakáku ñá'a. Ñá ncho kí'í ú xá'vī tsiñu kó, kuān té kaka'an Xúva kō é kǎduku ntéé u.

¹⁹ Kuān té ñá xoxo tó'ó kó ne, ntá tsi kade tsiñu ú iña un nti'í nti ñá'a san vata koo é díi ka kue'e ñá'a ní'í ko ñá é kuntikin ñá Cristu. ²⁰ Dá túvi u ní ñá Israeé san ne, kade ú vatá ó de ñá Israeé san vata koo é kǎ'án u ni ñá é kuntikin ñá Cristu. Dá túvi u ni ñá ntántikin lei Muíseé san ne, kade ú vatá ó de ñá ntántikin lei san, kuān té ñá kaduku ntéé ká u lei tsíkan. ²¹ Dá túvi u ní ñá xio ñuu, ñá é ñá ntántikin lei Muíseé san ne, kade ú vatá ó de ñá é ñá kantikin ñá lei san. Ntá

tsi ña xtuví mii u lei Xúva kō, tsí lei é kantikín u ne, lei Cristu. ²² Dá tūví u ni ñá'a, ña é vata kuka'xi nuu i ni Xuva kō ne, xu'ú ne, vata tsi tē ña ka'xí u di, vata koo é kúvi ni'i kō ña é kuntikín ñá Cristú di. Da xōo ka ña'a ne, kantuvi ú vata kaa ña vata koo é kuví xntii ú ña é nakáku ña nta'a Xuva kō. ²³ Kade nti'i ú sá'a kuenta iña tú'un nté koo nakáku ō ne, vata koo é dūku ntée u é vā'á vatā ó kaka'an tú'un san.

²⁴ Ini nto tsí da kainu du've ña'a sán ne, un ntíí ntíí ña ntaínu ña, ntá tsi uun ña'a xña é ni'i ñá doméni san. Xo'ō ne, kunu o da nté koo é ni'i kō doméni é ta'xi Xuva kō. ²⁵ Da xōo ka ña'a, ña é kainu dū've ne, ñá káde ña nuu i é káde dañu kúñu ña. Kuān ó de ña é ni'i ña doméni é uun da'na tsi kaxntii. Ntá tsi xo'ō ne, ni'i kō doméni é xntii ntíi dañu ntúvi. ²⁶ Xu'ú ne, ña te doto tsi kainu u. Da kaxe'e ú ne, ñá te kanakí'in ixu ú ti'ntí ko, ²⁷ tsí kanantō'ó u kúñu kó vata koo é na vīi é ntio ko. Tsí te é nañé'e u tuku ñá'a ne, ñá ntío ko é nakūnaa mií u kúñu ko.

10

Dā xe'é Pablu ítsi é ña kunuu iní ko sántu e ntúvá'a nāa

¹ Ntio ko é na nū'u ntó ini nto, ení, nté ō ika ñata kō, ña intóo e ná'a, má viko mí xkáá nuu Xuva kō kídaa da ita nti'xin ntíí ntíí ña nu Míni Kué'é san. ² Un ntíí ntíí ña itsi ntute sán ne, kudadii ña ni Muisee da ita nti'xin ña mí rkāa nuu víkō san nī nū ntute ka'nu san. ³ Un ntíí ntíí ña é'xi ña é xe'é Xuva kō. ⁴ Un ntíí ntíí ña xí'i dadíi ña ntute é xe'é Xuva kō di. Dukuān ne, kuví ka'an o tsí xi'i ña ntute e kíi xuu é xe'é Xuva kō é ika ni'i ña, é káni tú'un é diví Cristu. ⁵ Ntá tsi dóo titín ña ne, ñá ni xkúntee ini Xuva ko vatā o dé ña ne, xí'i ña ne, intōo xaa kúñu ña mí ika ña ñuu itsí kán.

⁶ Kuan ō kúvi vata koo é ña kuntikín ō é kīni kaa sán vatā o dé ñata kō. ⁷ Dukuān ne, ñá ku xkunúu ini nto santu e ntúvá'a naa vatā o dé ña tsikan. Tsí uve na'a tú'un Xuva kō, kaka'an: "Intōo ña'a san é ká'xi ña, é kō'ō ña. Kidáa ne, nákuñtañí ña vata koo é vīi ñá dodíni nu sántu ña", ka'an. ⁸ Ñá ku ntuku ō é vīi o é kīni kaa ni ñadíí san vatā o dé ña kídaa. Oko uno míi ña'a ña xí'i ña é da uun tsi ntuvi, tsí kuan ō dé ña. ⁹ Ñá ku ito ntéé nto Xuva ko vatā o dé ña, iō ña, tsí xi'i ña da tñn koó san ña. ¹⁰ Ñá ku ká'an nto kuétsi Xuva ko vatā o dé ña tsikan, tsí táxnuu Xuva ko ūun ánjē e é'ni ña'a san.

¹¹ Kuví un nti'i sá'a vata koo é kīni o. Nteé na'a sá'a vata koo é kútú've ko, xo'ō é ntōo o é ña na'á ka dá nti'i ñuxiví sa. ¹² Dukuān ne, xoo ñá'a e dóo kúka'xi nuu ña, kuini ña ne, na kōto vá'a ña vata koo é ña kó'xo ntee ña núu i é kīni kaa. ¹³ Nuú i é ntánto'o kō né, diví tsi nuú i é ntánto'o un ntíí ntíí ña'a, ntá tsi diví nto ne, ña'a Xuva ko ntó. Dukuān né, ña tá'xi ña é nto'o nto nuu i é ña kutíi nto. Ntá tsi te vē'xi nuu i é nto'o nto ne, ta'xi ña itsi é ntíi nto vata koo é kútíi nto.

¹⁴ Dukuān é káka'an u ni ntó, tsi dóo kakuinimá ko nto. Ñá kú xkunúu ini kue'en nto santu e ntúvá'a nāa san. ¹⁵ Kaka'an u ni nto vatā ó kaka'an u ni ñá'a dóo kīni í san. Kīni nto un ntíí ntíí é káka'an u ni ntó ne, ká'an nto te vā'á, o tē ña vá'a. ¹⁶ Da ntáxi'i o ntute tinti'o é kúviko san, da kanakué'nte o sintiá'vi nta'a Xuva ko kuénta iña i ne, kani tú'un tsí uun tsi kúñu kúvi o nī Cristu e éti ña niñi ña kuénta iña ko. Dā ntákatsin dava o tañú'u sán ne, kani tú'un tsi uun tsi kúvi o nī Cristu, tsí xe'é ña kúñu ña kuénta iña ko. ¹⁷ Kuān te dóo titín ō ne, uun tsi tañú'u ntaé'xi o un ntíí ntíí ō. Dukuān né, uun tsi kúñu kúvi o nī tá'an ko.

¹⁸ Koto nto nté o de ña Israeé san. Tsí ntaé'xi ña kúñu kīti ntáxe'e ña'a sán doméni nta'a Xuva kō nú nāa ñá ne, du'va tsí o ntánañe'e ña é uun tsi kúñu kúvi ña ni Xuva kō. ¹⁹ ¿Neé ntu kani tú'un é káka'an u? Ñá te kaka'an u te Xuva nti'xe ko sántu san; nté ña te kaka'an u te díi ka nuu á'vi kúñu san é da nēé ka kúñu é kuān o ódo nu sántu san. ²⁰ Sá'a é ncho ka'an u: Da nēé ka nuu

i é kaxé'e ña'a san nu sántu ñá ne, ñá te iña Xuva ntí'xe kō, tsí nta'a é ña vá'á san kaxé'e ña. Ná ntio ko é kini nūu nto iña é ña vá'á san. ²¹ Ña kúvi vii o úvi nuu i é uun ito tsi. Te iña Xuva ko kaxí'i o ne, ña kúvi ko'o o nī é ña vá'á sán di. Ntē ña kúvi ká'xi o nī é ña vá'á sán te iña Xuva ko kae'xi o. ²² ¿Vá da ntio ntu kō é kukuñū Xuva ko kō? ¿Vá díi ka ntu ió ntií kō é ña ña?

Nantuku ō é vá'á iña ta'an ko ña nguii san

²³ Ió ña'a xkoó ka'an ña: “Ña te neé kúvi tē nee iñá ncho vii o”, xkoó ka'an ña. Vá'á ō, ntá tsi ña te un ntií ntií é vá'a nti'xe iña ko. “Kúvi vii o un ntií ntií”, xkoó ka'an ña, ntá tsi ña te un nti'í é kaidiá'vi é xntii o ta'an kō é kutú've ña iña Xuva ko. ²⁴ Ná tē é vá'á mii tsi kō nantúku ō, tsí nantuku ō é vá'á ta'an ko ña nguii sán di.

²⁵ Kúvi ka'xi ntó da neé ka kúñū é ntádiko ña nuu á'ví i ne, ñá ku tsixe'e ntó mí vè'xi, vata koo é ña tē neé kadá kuení nto. ²⁶ Tsí ñuxiví sa ni un nti'í nūu i é ió i'a ne, iña Xuva ko kúvi.

²⁷ Te ūn ña'a, ña é ña kákuinti'xe i san, kaka'an ña é kíká'xi nto ni ña ne, tē xkúntee iní nto ne, kue'ēn nto. Ka'xi ntó un nti'í é ta'xi ña. Ná ku tsixe'e ntó mí vè'xi, vata koo é ña kini koo kadá kuení nto. ²⁸ Ntá tsi te ká'an uun ña'a: “Kúñū sá'á ne, ña é intéku nu sántu san”, koo ka'an ña ne, ñá ku ká'xi nto, vata koo é ña kini koo kadá kuení ña iña nto. ²⁹ Ná tē é kadá kuení nto é káka'an u, tsí é kadé kuení ña é ña kákuinti'xe i san.

Ntá tsi ió ntó ne, kadá kuení nto: “¿Ntē kui ña kúvi vii u da neé ka é ntio ko é kuétsi ña'a san? ³⁰ Te nakue'e u sintiá'vi nta'a Xuva ko dí'na dá kae'xi ú ne, ¿nté ntu koo ka'an ntée ña'a sán ko tsí kae'xi u nuu i e nakue'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuénta iña i?”, koo ka'an nto. ³¹ Ntá tsi te ká'xi ntó, te kō'o ntó, ō nee nti'í nti'í é vii ntó ne, kúvi vii nto te é vá'á iña Xuva ko. ³² Ná ku nañē'e nto é kini kaa ña Israee, ni ña é ña te ña Israee, nté ña'a, ña ntákuinti'xe i Xúva kō di. ³³ Vata tsí ō de u. Tsi xu'ú ne, un nti'í é káde ú ne, kuédadii tsí káde ú ni ña nguii san. Ná te é vá'á mii ko kanantukū u, tsí é vá'á ña nguii sán di, vata koo é na nákaku ña nta'a Xuva kō.

11

1 Kuntikin ntó ko vatá ó kantikín u Cristu.

Nté koo vii ñadí'í ini ukún kán

² Dōo vá'a kuini ko ni ntó, tsí ntánaka'an ntó kó ne, ntáde ntaa nto vata ō ka'an u ni ntó kidaa. ³ Ntá tsi ntio ko é kūtuni nto tsí Cristu é odo nūu ña iña ko xo'o é tíi ō. Ñatíi san ne, odo nuu ñá iña ñadí'í ña vatá ō odo nūu Xuva ko iña Cristu. ⁴ Te katāvi nūu ña ñatíi san dá káka'an ntá'vi ña ni dá kanañē'e ña tú'un Xuva kō ne, dōo doka'an, tsí ña kaiko ñu'u ña ña odo nūu iña ña. ⁵ Ntá tsi ñadí'í san ne, tē ña davi nūu ña ña ña ña dá káka'an ntá'vi ña ni dá káka'an ña tú'un Xuva kō ne, ñá kaiko ñu'u ña ña odo nūu iña ña di. Dadíi tsí ō te ni dete ña ña ña. ⁶ Tē ña dá'vi nuu ñadí'í san ña ña ña, o te kúntíi kue'en díki ña ne, na dá'vi nuu ña ña ña. ⁷ Ntá tsi ñatíi san ne, ñá vá'á o te dá'vi nuu ña ña ña, tsí naa Xuva kō ntoo ña. Kanañē'e ñá tsi dōo ka'nu Xuva kō né, kanañē'e ñadí'í san tsí dōo ka'nu ñatíi san di. ⁸ Tsí ñatíi san ne, ñá te kúñū ñadí'í ni kúvi ña, tsí ñadí'í san é xkintika ñatíi san kúvi ña. ⁹ Ntē ña ni de vá'a Xuva ko ñatíi san é kúvi ña iña ñadí'í san, tsí ñadí'í san é kúvi ña iña ñatíi san. ¹⁰ Dukuán é kántio é kutāvi nūu ña ñadí'í san, vata koo é dito é kaiko ñu'u ña ñatíi san. Kuenta iña ánjé sán di. ¹¹ Ntá tsi ñatíi, ña kantikin Xuva kō ne, kantio ña ñadí'í san ne, kuan tsí kaa ñadí'í, ña kantikin Xuva kō dí, kantio ña ñatíi. ¹² Tsí vata ō vè'xi ñadí'í san xkintika ñatíi san ne, ñatíi san ne, ñadí'í kanakaku ña ña. Ntá tsi ntivi ña vé'xi ña nta'a Xuva kō.

¹³ Divi ntō ka'an ntó te vā'á o, o tē ña vā'a o é ká'an ntá'vi ñadí'í san é ña kutavi núu diki ña. ¹⁴ Ntá'kutuni mí kó tsi dóo doka'an é koo nani idi ñatí san. ¹⁵ Ntá tsi té dóo nani idi ñadí'í san ne, dóo vā'a kaa. Tsi xē'é Xuva ko idi ña é kutávi núu diki ña. ¹⁶ Ntá tsi té xoo ncho tiin núu i nuu i sá'a ne, xo'o ne, ña kuān xkoó ini o; nté da xóo ka ña ntákuinti'xe i Xuva kō ña kuān xkoó ini ña.

E ña té kuedadí tsi ntaé'xi ña da ntánataká nuu ña

¹⁷ Nuu i é ncho ka'án u ni ntó ne, ña xkúntee ini ko vatā ó de nto da ntánataká nuu nto, tsi da ntáde kini nto ni tā'an nto naa i é vii nto é vā'a. ¹⁸ É kui uun itó ne, téku ko ne, da ntánataká nuu nto é kunuu ini ntó Xuva kō ne, ña té uun tsi nima nto, tsi da ntaé'nte dava tá'an nto. Ne, un síin kakuinti'xe ko sá'a. ¹⁹ Á te kántio é kí nteé xio ta'an nto vata koo é kütuni xoo é ntántikin ntí'xe i Cristu. ²⁰ Dukuān ne, da ntánataká nuu nto é ka'xí ntó tañú'u ní é kō'o nto ntute tinti'ó san é naka'an nto Xuva kō ne, ña té nuu é ntaa í ntáde nto. ²¹ Tsi ña te kuéadí tsi ntaé'xi nto, tsi ió ntó ne, di'na nto kaintóo nto é ka'xi nto, da níi ió ta'an nto ntoo ntite ña. Uun ña kakákin ña da níi ió ña ne, da ntáde kí'vi ña. ²² ¿Vá ña tuvi ntu ví'i nto mí ká'xi nto ni mí kō'o nto? ¿Nté kui ntánantii ní'ni ntu nto xúkun Xuva kō ne, kaxé'e nto doka'an iña ta'an nto, ña é ña te neé ió iña i? ¿Nté koo ka'án u ni ntó ve? ¿Vá ká'án ntu u tsi dóo vā'á ó de nto? ¡Ñá'á ni san!

Da ntaé'xi o kúñu Xuva kō

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Ta'xi Xuva ko tū'ún ña é ká'án u ni ntó ne, divi é nañé'e ú nto: divi tsi níñu di'na dá diko ña Jesús ne, kidaā kí'i Jesuu tañú'u san. ²⁴ Dá kúvi nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, ē'nté dava ña tañú'u sán ne, dá kaká'an ña: “Kí'i nto, dá ká'xi nto. Sá'a ne, kúñu ko é kué'é u kuenta iña nto. Kuān koo víi nto sá'a é nanū'u ntó ini nto ko”, ka'an ña. ²⁵ Dá kúvi é'xi ña ne, kuan tsi ó kí'i ña e'xín san dí ne, dá kaká'an ña: “E'xín sá'a ne, níñi ko é kué'é u kuenta iña nto, kuenta iña tū'un xéé san e tá'xi Xuva ko xū'u ña. Vata dá ko'o nto sá'a ne, nanū'u ntó ini nto ko”, ka'an Jesús. ²⁶ Dukuān ne, vata dá ntaé'xi ntó tañú'u sa'á ni vata dá ntáxi'i nto ntute tinti'ó san ne, ntánañé'e nto tsi xí'i Jesús kué'nta iña ko. Kuān tsi koo víi nto un tsi da nté nainu xtúku ña.

Nté koo ka'xi o kúñu Xuva kō

²⁷ Da xóo ka ña'a, ña é dotó tsi ka'xi tañú'u sán ni ña é doto tsi ko'o ntute tinti'ó san ne, kaka'an Xuva kō tsi ió kuétsi ña, tsi ña kaiko ñu'u ña kúñu Xuva kō, nté níñi ña dí. ²⁸ Dukuān ne, é un é un o na kadá kueni ko nté ió nima kó, te vā'á o ni Xuva kō ne, kidaā ne, kuvi ka'xi o tañú'u sán ne, ko'o o ntute tinti'ó san dí. ²⁹ Tsi ña'a, ña é ña vā'á o tuvi ni Xuva kō ne, te ká'xi ña tañú'u sán, te kō'o ña ntute tinti'ó san dí ne, kantuku mii ña é ntó'o ña, tsi ña kaiko ñu'u ña kúñu Xuva kō. ³⁰ Dukuān né, dóo titín nto ntánchokuví nto ne, ntáxio vita nto. Ió ntó ne, e xí'i ntó dí. ³¹ Ntá tsi te mii o koto vā'a o nimá kó nté o kaika ni Xuva kō ne, ña tūvī nté koo nanto'o ña kō. ³² Ntá tsi dá ió kuétsi ko ne, kata'xi Xuva ko é nto'o kō vevii vata koo é ña ta'xi ña é nto'o ko ntii dañu ntūvi. ³³ Dukuān né, éni ko, dá ntánataká nuu nto é ká'xi ntó ne, kuntétu tá'an nto vata koo é dādí tsi ka'xi nto. ³⁴ Té xoo dóo kakákin i ne, nā kínaká'xi ña nú ví'i ña kán, vata koo é ña nanto'o Xuva ko nto é vatā ó de nto da ntánataká nuu nto. Te ió ka é ncho tsixe'nte ntó kó ne, ka'án u te vē'xi xtuku ú é koto ní'ni ú nto.

12

É káta'xi Espíritū Sántū

¹ Ntio ko é kütuni vā'a nto, éni, kuenta iña i é káta'xi Espíritū Sántū san ko.

² Ini nto tsi kidaā, dá vata kuinti'xe nto Xuva kō ne, da vā'a xnto é kanañé'e ñá'a san nto é kunuu ini ntó santu ña é ña kaká'an. ³ Dukuān ne, kaka'án u

ni ntō tsí xoo é kākā'an kīni i iña Jesúsú ne, ña túvi Ēspírítu Sántu nuu nima i. Ntē ña xoxó kuvi ka'an i é Jesúsú ne, ðivi ña é Tó'o nti'xe ko, tē ña te kuēnta iña Espírítu Sántu san é kākā'an ña.

⁴ Dóo ki'in nuu i é kúvi ni'i ña'a é vii ña, ntá tsi uun tsi Espírítu Sántu, ña katsi'i. ⁵ Dóo ki'in nuu i é vii ó ne, ntá tsi uun tsi Xuva ko, ña é kata'xi un nti'í é vii ó xe un xé un ó. ⁷ Xe un xé un ó díto é nuu Espírítu Sántu sán nima ko é vā'á ko un nti'í nti'í. ⁸ Iō ñá ne, kani'i ña é dóo ini ña nté koo ta'xi ña ko Itsi. Iō ñá ne, kani'i ña é dóo ki'in ini ña nté koo ka'an ña. Ntá tsi ntuvi ñá sá'á ne, ni'i ña é kúvi vii ña uun tsi nta'a Espírítu Sántu. ⁹ Iō ñá ne, kani'i ña é dóo kuntee ini ñá Xuva kō. Iō ñá ne, kani'i ña é kúvi ntavá'a ña ña nchokuvi. ¹⁰ Iō ñá ne, kani'i ña é kúvi vii ña nuu i e dóo na'nu. Iō ñá ne, kani'i ña é kúvi ka'an ñá naa Xuva ko. Iō ñá ne, kani'i ña é kúvi kīni ña nee é vē'xi nta'a Espírítu Xuva ko ó nee é vē'xi nta'a é ña vā'á. Iō ñá ne, kani'i ña é kúvi ka'an ña tuku tú'ún é ña te tú'un mii ña. Iō ñá ði ne, kani'i ña é kúvi ka'an ña nee kani tú'un tú'ún xoo kaka'an i. ¹¹ Ntá tsi un nti'í nti'í nuu i sá'a vē'xi uun tsi nta'a Espírítu, ðivi Espírítu mii Xuva kō. ðivi ña kata'xi ña kō, xe un xé un ó, nee nti'í nti'í nuu i é vā'a vata kaa é ntio ña.

Un nti'í nti'í ó ne, uun tsi kúñu kúvi ó

¹² Kúñu kō né, kuān te dóo titín ta'vi i Iō ne, uun tsi kúñu kúvi. Kuān tsi kaa kúñu Cristú ði. ¹³ Dā itsi ntute o kuēnta iña Espírítu Sántu sán ne, uun tsi ntúvi o ni tā'an ko, ña ntákuinti'xe i san. Kuān te ñá Israeé ó, kuān te tuku tátá kō né, o kuān te io tó'o ko, ó ña tuvi tó'o kō, ntá tsi uun tsi Espírítu Sántu san nuu ña nima ko, un nti'í ó.

¹⁴ Kúñu ko ne, ña té uun tá'vi tsi ni kúvi, tsi dóo titín ta'vi i. ¹⁵ Tē ði ði'in kō san ká'an: "Xu'ú ne, ña te nta'a ni kúvi u; dukuān ne, ña kaduku ntae u kúñu san", koo ka'an ne, ñá té nee va'a é kuān ó kaka'an ne, ña kaka'an ka i kúñu san. ¹⁶ Tē ði tutun ko ká'an: "Xu'ú ne, ñá te ntúxnúu ni kúvi u; dukuān ne, ñá kaduku ntae u kúñu san", koo ka'an ne, ñá té ne vā'a é kuān ó kaka'an ne, ña kaka'an ka i kúñu san. ¹⁷ Tē ði da kani'í ó kúvi o ntúxnúu ne, ¿nté ntu koo teku ko? Tē ði da kani'í ó kúvi o tūtún ne, ¿nté ntu koo ta'ni o? ¹⁸ Ntá tsi tsúve Xuva ko ta'vī kúñu kō mí e ntío ña. ¹⁹ Tē ði un nti'í é uun tsi nuu i kúvi ó ne, ¿nté ntú ó kúñu kō? ²⁰ Ntá tsi kuān te titín ta'vi i ne, uun tsi kúñu kúvi.

²¹ Ña kúvi ká'an ntúxnúu kō sán ni ntā'a ko: "Ña ntío kó o", koo ka'an. Nté ðiki kó ña kuvi ká'an ni ði'in kō: "Ñá ntío kó o", koo ka'an. ²² Uun nuu i é ña té nee nuu á'vi, kuini kō né, ðivi e ðii ka kantio. ²³ Mí'i e ðii ka ña nuu á'vi kúñu kō, kuini kō ne, ðii ka katavi núu doo vā'a. Mí'i e ðii ka kakuka'an nuu kō é kīni ña'a sán ne, ðii ka kadē kuení ko é kutávi nuu vā'a, ²⁴ ntá tsi mí'i e ðii ka vā'a ito ne, ñá kantio é kuān koo kutavi núu. Kuān o de vā'a Xuva kō kúñu kō, vata koo é ðii ka vii o kuēnta nuu i e ðii ka ña nuu á'vi, kuini kō. ²⁵ Dukuān ne, ñá nāa núu ta'vī kúñu kō san, tsí e un é un ta'vī kúñu kō sán ne, da mii é ntio i ta'an i. ²⁶ Te uun ta'vī kúñu ko kánto'o i ne, dá kani'í kúñu ko ntō'o i ði. Tē xoó ntavá'a i uun ta'vī kúñu sán ne, kani'í ðini i ði.

²⁷ Vi'a vé ne, xo'ó ne, ntáduku ntée o Cristu. Kuvi ka'an o tsi kúñu ña kúvi ó xe un xé un ó. ²⁸ Dukuān é da io iō tsi tsiñu é vii ó iña Xuva ko ini ukún san: é kui ũun ne, pustru ña; é kui ũvi ne, ña ntáka'an naa Xúva kō; é kui ũni ne, ña ntánañ'e; dá vē'xi xku ña ntáde nuu i e dóo na'nu, ni ña ntántavá'a ña nchokuvi ne, ni ña ntáxnun, ni ña ntáde kú've, ni ña ntáni'i é kúvi ka'an ña tuku tú'ún e ñá ini ña. ²⁹ Ná te ũn nti'í nti'í o é pustru o ne, ñá te un nti'í nti'í o é kúvi ka'an ó naa Xuva ko. Ná te ũn nti'í nti'í o é kuvi nañ'e ó, ntē ña te un nti'í o kúvi vii o nūu i e dóo na'nu. ³⁰ Ná te un nti'í o kúvi ntavá'a o ña nchokuvi san. ¿Vá un nti'í nti'í xntu ó kuvi ka'an ó tuku tú'ún é ña ini o? Ná te un nti'í ó kuvi

ntada ntaa o neé kani tú'un e ntáka'an ña. ³¹ Ntá tsi un ntíí ntíí ntó nantuku nto kaní nima ntó nēe e díí ka va'a. Ntá tsi ví'a vé ne, nañē'e ú nto uun itsi e díí ka vā'á o.

13

Nee iña é kuñima ko

¹ Kuān te kuvi ka'án u da neé ka tú'un é ntáka'an ñá'a, un tsi nte tú'un é ntáka'an ánjē sán ne, ntá tsi tē ña kakuinimá ko ne, vata kaa uun kaa é kánaduku ntēe tatsin kaa ú, o vāta kaa stañu é káka'ñí kaa u. ² Te nī'í ko é ká'án u naa Xuva kó ne, te ínī u un ntíí ntíí nuu i é mii tsi Xuva ko ñi ñá ne, te ínī u un ntíí ntíí é ñi ñá'a sán ne, te ínī u ka'án u ni xūku san é na kī'ín íkan ne, na kī'xi i'a ne, ntá tsi tē ña kakuinimá ko ne, ñá vādá kaidiá'vi ko. ³ Te kuē'é u un ntíí ntíí iña ko ña nta'ví san, o te kuē'é u kúñu ko é ká'mi ñá'a sán ne, ntá tsi tē ña kakuinimá ko ne, ñá vādá kaidiá'vi ko.

⁴ É kuñima kó ne, é na kūtíi o ni ta'an kō ne, e dōo vā'a koo vii o ni ñá. Nā kune'ū ínī ko ni ñá; ña kada ka'nu ñá'a ó; ntē ña kadá kuení ko te díí ka va'á ñá'a ó. ⁵ Nā kadā xení o ni ta'an kō; ñá te é vā'á mii ko nantuku ó; ñá kudiin o ni ta'an kó; ntē ña xntekú ó nima ko tē neé víí ña ni kō. ⁶ Nā te da dínī kó te xoo kó'xo nteē i, tsí e dínī kó ne, nee é nuu é ntaā i. ⁷ É kuñima kó ne, é kada ka'nū ínī ntí'í ó. Kuintí'xe ntí'í kō dí. Un ntíí ntíí kuntétu ó ne, kutíí ntí'í kutíí ntí'í kō.

⁸ Xēe ntūvi é ña ka'án ka ñá'a san naa Xuva ko nee é vē'xí kuvi. Xēe ntūvi é ña ka'án ka ñá'a tuku tú'un é ña te tú'un mii ñá. Xēe ntūvi é ntoko ñū'u é kiní ñá'a san. Ntá tsi é kuinima kó ne, ña ntí'í. ⁹ Vevíí ne, un síin tsi ínī o ne, un síin tsi kuvi ka'an o nee é vē'xí kuvi dí, ¹⁰ ntá tsi xee ntūvi é kiní o nee é nuu é ntaā i ne, kidaā né, ntí'í é un síin tsi ínī ó. ¹¹ Dā kulú'ntí'í u ne, kaka'án u vatá ó kaka'an i'xa lu'nti. Kakutuní ko ne, kadē kuení ko vatá ó de i'xa lu'ntí san dí. Ntá tsi dā kúka'nu ú ne, xtuví mii ú é idé u vatá ó de i'xa lu'ntí san. ¹² Vevíí ne, ñá kaíní va'a o, tsí vata te speju déntu kaito nuu ó; ntá tsi kidaā ne, kiní va'á o. Vevíí ne, un síin tsi ínī u. Ntá tsi te kúvi vé ne, kiní vā'á u, vatá ó ini Xúva kō ko.

¹³ Ví'a ve ne, úni nūu i é ña ntí'í: é kuintí'xe kō, é kuntetu ó, ní é kuinima kó ta'an kō. Ntá tsi é díí ka ka'nu ne, é kuinima kó ta'an kō.

14

Dá kakā'an o tuku tú'un é ña íni o

¹ Kaní nima ntó kuinima ntó ta'an nto ne, ntá tsi nantuku nto nēe nuu i e tá'xi Xuva kó ne, díí díí ka é ká'an ntó naa ña. ² Tsi xoo é nī'í i é ká'an tuku tú'un é ñá ínī ne, ña te ñá'a kaka'an nī'í ña, tsí Xuva ko káka'an nī'í ña. Xoxó kañē'e díki i tú'un é xe'é Espiritū Sántū san é ká'an ña. ³ Ntá tsi xoo é nī'í i é ká'án naa Xuva kó ne, kaka'án ni ñá'a san vata koo é díí ka kuka'xi nuu ña, vata koo é tsi'í ntíí ña ñá ne, vata koo é nāxnuu ka'nu ña nima ñá dí. ⁴ Tē xóo ka'an i tú'un é ñá ínī ña ne, díí ka kakuka'xi nuu mii ña. Ntá tsi xoo é káka'an i naa Xuva ko ne, kaxntíí ña un ntíí ntíí ña ntákuinti'xe i san é kuka'xi nūu ña.

⁵ Ntio ko é nī'í nto un ntíí ntíí nto é kūvi ka'an nto tuku tú'un é ña íni nto. Ntá tsi díí díí ka ntio ko te kuvi ka'án ntódo nto tú'un Xuva kō. Tsi díí ka kaidiá'vi é ká'an ó tú'un Xuva ko nāa i é ká'an ó tuku tú'un, tē xoxó ña ntada ntaa tú'un é káka'an ó san, vata koo é kadiá'vi iña un ntíí ntíí ña ntákuinti'xe i san. ⁶ Dukuān ne, ení, tē xu'ú kixkoto ní'ni ú nto ne, te ká'án u tú'un é ña íni ú ne, ¿mí'í ntu kaxntí'í ú nto? Ntá tsi kuvi xntíí u nto te ká'án u nee ta'xi Xuva kó é kūtuní ko, ó neé ínī u é nuu é ntaā í, o tū'un é ta'xi Xuva kō é ká'án u ni nto, o nūu i é nañē'e ú nto.

⁷ Un tsi nte strúmentu é kanakueku ō ne, vata kaa choó san ne, o vata kaa kiñú'u san é ña kantíto, ntá tsi tē ña vá'a koo nakueku ō ne, ña díto neé kaeku. ⁸ Tē ña vá'a koo nakuéku o trunpetá san é kākana ña snatadun san é k'í'in ñá du'xēn ne, ¿xoó ntu koo tú've i é k'í'in í du'xēn? ⁹ Kuan tsí o kúvi ni ntó di. Te ká'an ntó ni ña'a tú'un ntó é ña kañé'e diki ñá ne, ¿nté ntu koo teku ña é káka'an nto? ¡Vata kaa ña kaka'an ni'i tátsin san ntáa nto! ¹⁰ Ñá te nté kaa tú'un io da mi'i ká ñuu ñuxiví a ne, un ntí# ntí# dóo vá'a tsi kuví ki'in diki ña é káka'an. ¹¹ Ntá tsi tē ña kañé'e diki ko tú'un é ntáka'an tuku ña'a ne, díto é xio ñuu ña kuenta iña ko ne, xo'lo né, xio ñuu ko kuēnta iña ñá di. ¹² Dukuān ne, te dóo ncho ni'i nto nuu i é káta'xi Espíritū Sántū sán ne, nantuku ntó neé nuu i é díi ka kaidiá'vi i é kuka'xi nuu un ntí# ntí# ña ntákuinti'xe i san.

¹³ Tē xoó kaka'an i tuku tú'un né, na kákan ñá nta'a Xuva ko, na ta'xí ña é kúvi ntada ntaa ñá neé kani tú'un. ¹⁴ Tsí te káka'an ntá'ví u tú'un é ñá ini ú ne, nímá ko kaka'an ntá'ví, ntá tsi ñá tē neé kañé'e diki ko. ¹⁵ ¿Neé ntu víi ú ve? Ka'an ntá'ví u ni nímá ko ne, ka'an ntá'ví u ni diki kó di. Kata ú ni nímá ko ne, kata ú ni diki kó di. ¹⁶ Tsí te da mií tsi nima nto kanuu ini nto Xuva kō ne, ¿nté koo ka'an ntá'ví ña é ñá ini san ni ntó dadí dá kanakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko, tē ña katéku ña nee iña kaka'an nto? ¹⁷ Kuān te dóo vá'a ó kaka'an ntá'ví nto dá kanakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, ña kaidiá'vi é kuka'xi nuu ta'an nto nta'a Xuva kō. ¹⁸ Xu'ú ne, kanakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva kō tsí díi ka kaka'an u tuku tú'un é ña ini u é un ntí# ntí# nto. ¹⁹ Ntá tsi dá kúvi u ni ñá ntákuinti'xe i sán ne, díi ka vá'a ó kuān te úvi uni xú'u ka'an u é kini ña'a san vata koo é díi ka kutú've ña, naa i é ka'an u u'xi miil tú'un é ña k'í'in diki ña.

²⁰ Ení, ñá ku dē kuení nto vatá ó kadē kuení i'xá san. Mií tsi kuēnta iña núu i é kini kaa ne, víi nto vatá ó de i'xá san é vata kutú've i é víi i é kini kaa. Ntá tsi kadā kuení nto vatá o ntádē kuení ñatā san. ²¹ Lei Xúva kō ne, uve na'a, kaka'an: “E tuku tú'un ka'an u ni ña ñuu sá'a, ne, ña vé'xi xio ñuu ka'an ñá ni ña nāa ko, ntá tsi nte da'a sá kuān koo ka'an u ne, ña téku ña, ka'an Xúva kō”, ka'an. ²² Dukuān ne, é ka'an ó tuku tú'un é ña ini ó ne, vata koo é kini ña'a, ña é ña kákuinti'xe i ne, ñá te ña ntákuinti'xe i san. Ntá tsi te ká'an o tú'un é tá'xi Xuva ko ne, vata koo é kini ña ntákuinti'xe i san ne, ñá te ña é ña ntákuinti'xe i. ²³ Da ntánataká nuu un ntí# ntí# ña ntákuinti'xe i sán ne, é un é un ña ntáka'an ña tuku tú'un é ña ini ña ne, kidaā ne, te xēe ña'a, ña é ñá ini nuu i sá'a, o ña'a, ña é vata kuinti'xe i ne, ¿vá ña ka'an ntú ña te ntákuluku nto? ²⁴ Ntá tsi te ūn ntí# ntí# ntó ka'an nto tú'un é tá'xi Xuva kō né, te xēe ñá'a, ña é ñá ini nuu i sá'a ne, o te xēe uun ña'a, ña é vata kuinti'xe i ne, koto ña neé ña'a ña ne, kūtuni ña tsi io kuétsi ña kuēnta iña tú'un va'a é ntáka'an nto san. ²⁵ Kutuni ña nee é ñu'u xū'u nima ña ne, nakunchíti ña nuu Xuva ko ne, kunuu ini ñá ña. Kutuni ña tsí nuu mé'ñu nti'xe Xuva ko ntó.

Vii nto vata xkoó ini nto, ntá tsi na kuiñi ūkun

²⁶ Vía ve né, ení, dá ntánataká nuu nto ne, ió ntó ne, kuví kata nto; ió ntó ne, kuví nakuá'a nto ña'a san; ió ntó ne, kuví ka'an nto tú'un é tá'xi Xuva kō é kūtuni nto; ió ntó ne, kuví ka'an nto tuku tú'un é ña ini nto; ió ntó ne, kuví ka'an nto neé kani tú'un tú'un ña. Kuān koo víi nto vata koo é díi ka kuka'xi nuu nto ni Xuva kō, un ntí# ntí# nto. ²⁷ Tē xoó ncho ka'an i tuku tú'un é ña ini í ne, na ká'an úvi uni ñá'a, ntá tsi kui kui uun ña na ká'an ña. Kidaā né, kuntítsi uun ña é ntada ntaa neé kani tú'un tú'un é káka'an ña. ²⁸ Ntá tsi té xoxo nté uun ña é ntada ntaa neé kani tú'un sá'a ne, díi ka vá'a o é ña ká'an kue'en ña tuku tú'un é ña ini ña da ntánataká nuu ña. Diin diin tsi na ká'an ntá'ví mií ña ni Xuva kō. ²⁹ Tē xoó ncho ka'an i tú'un é xe'é Xuva kō é kūtuni ñá ne, uvi úni tsi ña na ká'an ña. Na kini ña nguíi sán ne, na ká'an ñá te nuu é ntaā i é káka'an ña. ³⁰ Ntá tsi tē xe'é Xuva ko tú'un é ká'an tuku ña'a, ña tuvi íkán né, na tēe kádin ña é káka'an dí'na san. ³¹ Kuví ka'an nto, un ntí# ntí# nto e ní'i

nto tú'un e tá'xi Xuva kō, ntá tsi kuentá uun xntō, vata koo é un ntíí ntíí nto kutú've nto ne, ntuka'nu ini nto. ³² Xoo é nī'i i tú'un é xe'é Xuva kō ne, kuvi kada kú'vo míí neé ura ká'an. ³³ Tsí ña ntio Xuva ko é kōo da vántíñi o kuntoo ō, tsí ntio ña é diin diin tsi kuntoo ō.

Vatā xkoó ini un ntíí ntíí ení kō, ña ntákuinti'xe i sán ne, ³⁴ ñadí'í san ne, diin diin tsi na kuntoo ña ini ukún kán, tsí ña vá'ā ó te ka'an ña. Kantio é kuiko ñu'u ña vatā ó kaka'an lei Xúva kō. ³⁵ Tē neé ncho kutuni ña ne, na tsixe'e ña xii ña té neé ña nú ví'i ña kán. Tsí ña vá'ā o é ká'an ñá ini ukún kán.

³⁶ ¿Nté ō ntu? ¿Vá nta'a ntú nto vé'xi tú'un Xuva kō kuan? Nté ña te da míí xnto ni nī'i nto tú'un ña. ³⁷ Xoo é káka'an i tsí nī'i i tú'un é xe'é Xuva kō é ká'an náa ña ne, o tē dóo ini ña Xuva kō ne, na kīni ñá tsi sá'á é kaká'u ú iña ntó ne, uun e tá'xi Xuva kō é káda ntaa o. ³⁸ Ntá tsi tē xoó ña ña káde ña kuenta tú'un sán ne, ña kú de nto ña kuentá di. ³⁹ Dukuán ne, ení, kákan nto nta'a Xuva ko na tá'xi ña é ká'an ntó naa ña ne, ñá ku e'nté nuu nto é na ká'an ñá'a san tuku tú'un é ña ini ña. ⁴⁰ Ntá tsi da neé ka é víi ntó ne, ñá ku dotó tsí víi nto ne, kuentá uun xnto ka'an ntó vatā ó ntio Xuva kō.

15

Dā ntóto Cristu

¹ Ení, ntio ko é na naka'an ntō tú'un va'á san é nañé'e ú nto kídaā nté koo nakáku ō. Diví tú'un é kuinti'xe nto kídaa ne, kuan tsí ó ntákuinti'xe nto vevíi di. ² Kuenta iña tú'un sa'á ne, nakáku nto, tē ña xtuvi míi nto tú'un vatā o ka'an ntódo ú ni ntó ne, tē ña te é ntaa í é kuinti'xe nto.

³ É ká'an u ni nto tú'un é dií ka nuu á'vi i é nī'i ko: é xi'í Cristu kuénta iña kó, vatā ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō ne, ⁴ íntú'xí ña, ntá tsi da kúvi uni ntúvi ne, ntóto ñá vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō. ⁵ Kídaā ne, iní Pedrú san ña ne, dá ku e ví'i ne, iní pustrú ña nguú san ñá di. ⁶ Rkontúvi ne, ú'un siéntu ñá'a, ña ntákuinti'xe i san, ini ña ña é uun ito tsi. Iō ñá ntóo ká ña; iō ñá ne, e xí'i ña. ⁷ Uun ká tuku ntuví ne, iní Santiau ña; kídaā ne, un ntíí ntíí pustru ña ini ña ña di.

⁸ Dā ntúí ata í ne, iní u ñá di, xu'u é vata kaa uun i'xa é kákú xe'e kaa u. ⁹ Tsi xu'ú ne, dií ka duitsi u é un ntíí ntíí pustrú san ne, nté ña nuu á'ví ko é ká'an ña'a san é pustrú u, tsí dóo dé xení u ni ña ntákuinti'xe i Xuva kō kídaā. ¹⁰ Ntá tsi dóo vá'ā o dé Xuva ko ní ko dá nadama ñá ko vata koo é kúví u vata kaa ú sa vevíi. Ná te dotó tsí ní été xaa u e dóo va'a e tá'xi ña ko, tsí xu'ú ne, dií ka kade tsiñu u é un ntíí ntíí ña nguú san. Ntá tsi ña te da míí tsú kade tsiñu u, tsí Xuva ko nuu ña nimá ko ne, diví ña kade ña tsiñu va'á san é káde u. ¹¹ Ntá tsi ña té ini te xú'ú ne, o ña nguú san ntáde ña tsiñu san, tsi ntánañé' é nti tú'un Xuva kō né, diví e kuinti'xe nto.

Tē ntóto ña xi'i

¹² Ntá tsi tē ntáka'an ntódo nti tsi ntóto Cristu dá xi'i ñá ne, ¿nté kui iō ntó ne, ntáka'an nto tsí ña ntántoto ñá xi'í san, kuan? ¹³ Tē dí ña ntántoto ñá xi'í san ne, Cristú ne, ña ni ntóto ña di. ¹⁴ Tē dí ña ni ntótó Cristú san ne, é ntaa í e ntáka'an ntódo ntí ne, e kuinti'xe nto ne, é ntaa í; ñá tē neé nuu á'vi. ¹⁵ Tē dí kuán ó ne, ntáde vetē ntí iña Xuva ko, tsí ntáka'an nti é nantoto Xuva kó Cristu dá xi'í ña. Ntá tsi ¿nté ntu ō nántoto ña ñá kuan, tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san? ¹⁶ Tsi té dí ña ni ntoto ñá xi'í san ne, nté Cristú ña ni ntoto ñá di. ¹⁷ Tē dí ña ni ntótó Cristú ne, é ntaa í é ntákuinti'xe nto ne, ña túví xoó kada ka'nu ini i ni kuétsi nto. ¹⁸ Tē dí kuán ó ne, un ntíí ntíí ña xi'í, ña é kuinti'xe i Cristu dá xi'í ne, ñá ni xēe ntá'a Xuva kō. ¹⁹ Tē dí da ntántito tsi o ñuxiví a e ntántété ō Cristú ne, dií ka nta'ví ide ó é un ntíí ntíí ña'a san.

²⁰ Ntá tsi ñá te kuán ó kuví, tsí é nuu é ntaa í ne, ntoto Cristu dá xi'í ña. Vata kaa kiti vidin e kí di'na ma é tatá kó kaa ña, tsí di'na ña ntóto ña é un ntíí ō.

²¹ Uun tsi ñatíí idé ña kuétsí é ió doxi'í san ne, uun xtuku tsi ñatíí ntóto ña vata koo é ntóto ña xi'í. ²² Vata ó ni'í ko é kuvi o é kuétsí Adaán ne, kuan ó ni'í kó ntuvi iña kó nta'a Cristu. ²³ Ntá tsi kuiñi ukún ó ntoto o, vatá ó kaduku ntée o. Di'na Cristú odo núu ña ntóto ña. Kídaá ne, dá naínu xtúku ña ne, ntoto un ntíí ntíí ña kaka'an i ña. ²⁴ Rkontúvi ne, xéé ntúvi é ntíí ñuxiví san. Tē kúvi nantí'í Cristu é un ntí'í ña tsiñu na'nu i sán, nī ña ntádé kú'vé san, ni ūn ntíí ntíí ña'a, ña é dóo ió i é víi ne, da kidáá nakué'e ña da kanī mí káde kú'vé ñá nta'a Xuva kō. ²⁵ Tsi Cristú ne, kantio é kadā kú'vé ka ña un tsi da nté kúvi víi ña ni ūn ntíí ntíí ña ntaínchu'vi ña. ²⁶ É ntíi ata i é kaínchu'vi ñá ne, diví sán doxi'í san ne, nantí'í ña di. ²⁷ Tsi Xuva kō ne, xé'e ñá é kodo nuū Cristu é un ntíí ntíí nuu i. Ntá tsi é kaka'an o “un ntíí ntíí nuu i san” ne, ñá te kakā'an o te kodó nuu ña iña Xuva ko, tsi Xuva kō xe'é ña é kodo nuū ñá un ntíí ntíí nuu i. ²⁸ Tē kúvi idé I'xá Xuva ko núu i sá'a ne, nakué'e ña é kadā kú'vé Uva ña iña ña. Dukuān né, da nēé ka nuu i ne, di'na ká Xuva kō.

²⁹ Tē ña kuan koo kúvi ne, ¿nté kui kuān xkoó ini kú ña ió ñá kuān é tuku ña'a kutsi ntute ña naa ñá xi'í san? Tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san ne, ¿nté kui kuān xkoó de ntu ña kuan?

³⁰ ¿Nté koo ntu é da nuu da kuíi tsi ña u'vi ni'í nti ntuvi iña ntí kuan? ³¹ Uten uten doko sá kanakí'í ña ntuvi iñá ko. Nuú é ntaā i. Nuú é ntaā i dí tsi dóo diní ko kuenta iña nto, tsi ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jesúcristu. ³² ¿Neé ntu tsiñu naá u ni ñáñá san, vatá ó de ña ñuú Efesú san ne, té dí ña ni ntoto ñá xi'í san? Díi ka vá'á ó na kō'o ka'xi o, tsi teváá ne, kuví i.

³³ Ñá ku dá vá'a nto é kanī nta'ví ña'a san nto. Tsi kúvi nti'xe vatā ó kaka'an ña'a: “Te kuve ta'an ó ña kini ntáa sán ne, xtuví mii o é vá'a é ini o”, koo ka'an ña. ³⁴ Na ntütuni ntó ne, víi nto é vá'a. Ña kú de ká nto é kini kaa san. Tsi ió ntó ne, ñá ñni ntó Xuva kō. Kaka'án u sá'a vata koo é na kúka'an nuu nto.

¿Nté ntu o kantoto ñá xi'í?

³⁵ Á te ió ntó ne, kadā kuení nto: “¿Nté ntu koo ntoto ká ña xi'í san? ¿Nté ntu kaa kúñu ñá?”, koo ka'an nto. ³⁶ Ñá ku tsixe'e tūntu nto. Tsi tsikin, kiti kai'xi nto ne, ¿nté ntú koo kue'nu té ña di'na té'u? ³⁷ Tsi é kai'xi ó ne, é tuku kaa te kēne. Tsi da mii tsikin dá i'xi nto, kuān té tsikin trigú ne, o da nēé ka tsikin. ³⁸ Ntá tsi Xuva kō ne, kaxé'e ña é un é un tsikin sán xuku i ni kiti i vatá o é ntio ña. É un é un tsikin sán ne, é un é un nuu i di. ³⁹ Da nēé ka nuu kúñu sán di ne, ñá te úun tsi nuū i kúvi. Tsi uun tsi nuu i e kúvi kúñu ñá'a sán ne, é tuku ntáa kúñu kiti san ne, é tuku ntáa kúñu láa sán. Kúñú tsáká sán di ne, é tuku ntáa. ⁴⁰ Kuan tsi o kúñu é ió e dukún kán di, tsi ña te dadí ntáa kúñu é ió ñuxiví a. Ntá tsi ntuvi kúñu sán ne, dóo vá'a ntáa. Ntá tsi e tuku ntáa kúñu é ió e dukún kán é kúñu é ió ñuxiví a. ⁴¹ Ngāntíí san ne, dóo va'á ntuve i ne, dóo va'á ntuve xoó san di, ni xntívi san di, kuān te e tuku e tuku ntáa. Xntívi san ne, e tuku e tuku ntáa é un é un di. ⁴² Kuan tsi koo kuvi te ntóto ña'a, ña é xi'í san di. Kúñu e kai'xi ó ne, kate'u, ntá tsi kúñu é ntóto ne, nté uun ito ká ña kuvi. ⁴³ Kúñu e kai'xi ó ne, ñá tē neé nuu á'vi, ntá tsi tē ntóto ne, dóo va'a. Vitā kue'en kúñu sán te i'xi ó, ntá tsi tē ntóto ne, dóo ntíi. ⁴⁴ Te i'xi ó ne, uun kúñu kúvi o, ntá tsi kúñu é ntoto ne, dadíí nī kúñu Xuva kō. Vatá ó ió kúñu kō ñuxiví a ne, kuan kōo ni'í ko kúñu ko te kué'en o ntá'a Xuva kō.

⁴⁵ Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: “Adaán, ñá kui ūn ne, ni'í ña ntúvi iña ña vata koo é kutuví ñá ñuxiví a”, ka'an. Ntá tsi Adaán, ña ntíi ata i kán ne, ni'í ña é kúvi ta'xi ña ntuvi iña ko é kuntoo o ni Xuva kō. ⁴⁶ Ntá tsi ña te kúñu kō é kuntoo o ni Xuva kō é ni'í ko di'na, tsi di'na kúñu kō é ntuvi nte'u. Da kidáa ni'í ko kuñu é kuntoo o ni Xuva kō. ⁴⁷ Ñatíí, ña kui ūn ne, nté'ū kúvi ña ne, kaduku ntée ña ñuxiví a. Ña kuvi ūví san ne, Tó'o ko ña. E dúkūn kan vé'xi ña. ⁴⁸ Kúñú kō é ni'í o ñuxiví a ne, vata kaa kúñu ña kúvi nte'u kaa. Kúñu é ni'í ko

e dukún kân ne, vata kaa kúñũ ña e dukún kân kaa. ⁴⁹ Vata ò ntúvi ò ña kúvi nte'u ñuxiví a ne, kuan koo ntúvi ò ña tuví e dukún kân di.

⁵⁰ E ncho ka'an u ni nto, êni: Nee é iña kúñũ ni iña xiki kúvi ne, ña kúvi nĩ'i mí tuví Xuva kô. Tsí da neé ka é kate'ú ne, ña kúvi nĩ'i é kutúví ntii dañu ntúvi.

⁵¹ Kĩni nto ve tsí ntaa ú ni nto ùun nuu i é nté uun xoxo ìni i: Ñá te ùn ntĩ ntĩ ó kuvi ò, ntá tsi un ntĩ ntĩ ó nadáma kúñũ kô. ⁵² Uun da'na nchuvii, vata koo kuvi é nakuéni o, te éku trunpeta san é ntii ata i. Tsí kueku trunpetá san ne, kidáa ntôto ñá xi'i san e nté uun ito ka ña kuví ña. Xo'ò é ntántoo ká ò ne, ura tsí i nadama kúñũ kô di.

⁵³ Kantio é nādama kúñũ é kate'ú san nĩ kúñũ é ña katé'ú san. Kantio é nādama kúñũ é kanti'i nĩ kúñũ é kutúví ntii dañu ntúvi.

⁵⁴ Tē nādama kúñũ é kate'ú nĩ é ña katé'ú ne, te nādama kúñũ é kanti'i nĩ é ña kant'i ne, kidáa ne, kuntaa é kaka'an tú'un Xuva kô: “Ña kóò ká doxi'i, tsi kúvi idé Xuva ko ni i”, ka'an.

⁵⁵ ¿Ña nta'vín ntun, doxi'i? ¿Mí'i ntu é kúvi viín kan nĩ ntí? ¿Mí'i ntu kuví ntuku ku'ín kan ntí? ⁵⁶ Tsí kantuku ku'i doxi'i san ko kuēnta iña kuétsi kō ne, kūtuni ko tsí iō kuetsí ko kuēnta iña leí san. ⁵⁷ Ntá tsi ntadiá'vi Xuva kô é káta'xi ña é kúvi vii o ni dóxi'i san nta'a Tó'o ko Jesúcristu.

⁵⁸ Dukuān né, êní, kuntikin nto é ña ku xtuví mii ntó e ntákuinti'xe nto; ña ku díta nto tūku itsi. Díi díi ka na kuka'xi nuu nto ni Xuva kô, tsí nto'ó ne, ìni ntó tsí ña te é ntaa i e ntáde tsiñu nto ni Xuva kô.

16

Dómēni é ntánatakā ña iña ta'an ña

¹ Kuenta iñá domēni é ntánatakā nto iña ta'an ko, ña kuinti'xe i sán ne, kué'e nto vata ò nañé'e u ña ntákuinti'xe i ñuú Galacia. ² É kui uun ntúvi vité san ne, naki'i da'an ntó domēni, vata kaa e ní'i nto. Na kōo tú'vē nto vata koo é ña kantio é natakā ntó té xee u. ³ Tē xeé u ne, kada vá'a u tutu é kuni'i ña é nakaxnúu nto é k'ín nĩ'i ñá domēni iña ta'an ko, ñá ntoo ñuú Jerusaleen. ⁴ Te kántio é k'ín u ne, k'ín u ni ña di.

Mí'ĩ nchó k'ín Pablu

⁵ Kíkoto ní'ni ú nto te ita ntí'xin ú ñuú Macedonia, tsí itsi ikán kuita ntí'xin u. ⁶ Ñá ìni u te kuvi kutúví u ni nto, kuān te uun dá'na, o dā nté kuita ntí'xin ntuvi ví'xin san. Kidáa né, kuvi xntii ntó ko dá nĩ k'ín u ni mí ntio é k'ín u. ⁷ Ña ntio ko é uun da'na tsi koto ní'ni ú nto, tsí kuān te nté kaa ntuvi kutuví u ni nto, te Xuva kô ntio ña. ⁸ Kuntētu ka ú i'a ñuú Efesu da nté kúvi viko é nakué'e o sintiá'vi nta'a Xuva ko iña i é ta'vi ò. ⁹ Tsí dóo ió tsiñu Xuva kô é káda tsiñu ú i'a ne, dóo vá'a ó kakuví, kuān te dóo ió ñá ntáka'an ntée ko.

¹⁰ Tē xee Tímoteú ne, vii nto ña kuenta vata koo é káan ña, tsí iña Xuva ko káde tsiñu ña vata ó de ú xu'u. ¹¹ Dukuān né, kuiko ñu'u nto ña ne, xntii nto ña na k'ín ka ña itsi ña vata koo é vá'a koo naxee ña mí tuví u. Tsi xu'u nĩ ña kuinti'xe i sán ne, ntántētu ntí ña i'a.

¹² Ení ko Ápoló ne, dóo ikán u da xe'e nā kíkoto ní'ni ña nto ni tā'an ko ña nguú san, ntá tsi ña ni ntio ña k'ín ñá vevii. Ntá tsi k'ín ñá tē nĩ'i ña ntuvi.

Tū'un da nt'i tutú san

¹³ Kuenta tsí vii nto; ñá ku xtuví mii nto é ntákuinti'xe nto. Ñá ku u'vĩ ntó; na kútii nto vata kaa é tii nto. Koo ntii ntó. ¹⁴ Da neé ka é vii ntó ne, vii nto é ntákuinima ntó ta'an nto.

¹⁵ Ìni ntó, êni, tsí Stefanu ni ñaví'i ña ne, di'na ña kuinti'xe ña é da xóo ka ña ntoo ñuú Acayá san. Nté ntúvi tsikán ne, da mii é ntáxntii ña ta'an kō, ña ntákuinti'xe i san. ¹⁶ Kakan u nto é kuiko ñu'u nto ña'a, ña vata ntáa ña tsikan. Kuān koo vii nto dí, ni ùn ntĩ ntĩ ña'a, ña ntáde tsiñu ní'i nto, nĩ ña ntáxntii nto.

¹⁷ Dóo diní ko tsí é xee Stéfanu ni Fortunátu ni Acáicu, tsí ña tē ña ntáde ña é ña

ni kuvi víi nto é xoxó nto i'a. ¹⁸ É nāxnuu ka'nu ña nimá ko vatā o dé ña ni ntō di. Koto nto ña, tsi dóo va'á ña'a ña.

¹⁹ Un ntíí ntíí ña ntákuinti'xe i san, ña ntoo i'a ñuú Asia ne, taxnuu ña ntiusi nto. Aquila ni Prísila ni un ntíí ntíí ña ntákuinti'xe i san e ntánataká nuu ña nú vi'i ña kán né, taxnúu ña ntiusi ntó di, ta'an nto, ña ntákuinti'xe Xuva kō. ²⁰ Un ntíí ntíí ta'an kō, ña ntoo i'a ne, taxnúu ña ntiusi ntó di. Nanume ta'an nto kuenta iña Xuva ko. ²¹ Xu'u é Pablú u ne, mii u ka'u u sá'á é taxnúu ú ntiusi nto. ²² Tē xoó ña ntío i Tó'o ko Jesūcristú ne, na nī'i mii ña é nto'o ña nta'a Xuva kō. ¡Nā nainú náne'e Tó'o kō! ²³ Na kunūu mé'ñu kunuu dava Tó'o ko Jesūcristu nto. ²⁴ Ntio ko é kūtuni nto tsi dóo ntio kó nto, tsí uun tsi kúñu kúvi o nī Tó'o ko Jesūcristu. Kuan tsí koo é kā'án u ni ntō, xu'u é Pablú u.

Tutu é kuvi ũvi e táxnũu San Pablu iña ñá ñuú Corintu

Taxnũu Pablu tú'un iña ña kuinti'xe i, ñá ntoo ñuú Corintu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustrú u iña Jesúcristu, tsi kuān o e ntío Xuva kō. Ntúvi u ení ko Timoteu táxnũu ntí tutú sa'á iña ña kuinti'xe i Xuva kō, ña ntánataká nuu ini ukun ñuú Corintu, ni un ntíi ntíi ña ntáduku ntée Xuva ko da kan#i ñuú Acaya. ² Na naxnuu viko Xuva ko ntō. Na tá'xi ña é kuntōo vá'a nto, divi ña nĩ Tó'o ko Jesúcristu.

Nté o ntó'o Pablu

³ Ká'an o ni Xuva ko, uvā Tó'o ko Jesúcristu, tsi dóo va'á ña. Tsi divi ña é uva ko ña e dóo kantunta'ví ini ña kō, é kanatsu'un ka'nu ña ini kō é ví'a é uten. ⁴ Xuva kō ne, kanatsu'un ka'nu ña ini kō da nēe ka nuu i e ntánto'o kō vata koo é kúvi natsu'un ka'nu o ini ta'an ko, ña e ntánto'o i di, vata tsí ó de Xuva ko ni kō. ⁵ Tsi kuān te dóo ntánto'o ntí kuenta iña i e ntántikín ntí Cristú ne, ntá tsi divi tsi ña dóo kanatsu'un ka'nu ña ini ntí di. ⁶ Tē ntánto'o ntí ne, ntánto'o ntí vata koo é naku'un ka'nu ini nto, vata koo é nākáku nto. É nátsu'un ka'nu Xuva kō ini ntí vata koo é nátsu'un ka'nu ntí ini nto di vata koo é kutíi nto é nto'o nto vatā o ntánto'o ntí. ⁷ Dōó ka'nu kuini ntí ni ntō tsi ini ntí tsi te kuān o ntánto'o nto vatā o ntánto'o ntí ne, kuan tsi ó kanatsu'un ka'nu Xuva ko ini ntō vata tsí ó de ña nĩ ntí.

⁸ Ntio ntí é kūtuni ntō, ta'an ko, nté o ntó'o ntí ñuú Asia. Un vá'a tsi ntó'o ntí íkān. Dókó sá ña ni kutíi ntí. Tsi kúvi ntí, kuini ntí. ⁹ Ntá tsi kutuní ntí tsi da mií é kúvi ntí, vata koo é kūtuní ntí tsi ña te mií ntí ío ntí é víi ntí, tsi Xuva kō é ío ña é víi ña, tsi divi ña é kanantōto ña ña xi'i. ¹⁰ É nakákú Xuva kō ntí di'na dá dokó sa nĩ xi'í ntí ne, kuān koo víi xtukú ña. Ini ntí tsi nakáku xtúku ña ntí tē xee doxi'i e dóo ntíi ini í, ¹¹ te divi nto xntii ntō ntí é ká'an ntá'víi nto kuenta iñá ntí. Te títín ña'a ka'an ntá'víi ña iñá ntí ne, títín ña'a nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō tsi ni'í ko é vá'a nta'a ña.

Nté kui ña ni ñé'e Pablu ñuú Corintu

¹² Ío uun nuu i e dóo ka'nu kuini ntí: tsi ñá te nēe kuetsí ntí tsi ña ni idé ntí nuu i é kīni kaa ñuxiví sa. Tsi dé ntaá ntí é ká'an ntí ni ntō é nuu é ntaá i. Tsi da xe dóo va'á Xuva kō né, xntii ña ntí é kuān o dé ntí, tsi ña kúvi víi ntí nuu i é vá'á tē dí ña Xuva kō kaxntii ña ntí. ¹³ Dā ntátaxnũu ntí tutú nta'a nto ne, ñá te tū'un e dóo xū'u ntáka'an ntí ni ntō, tsi ntáñe'e diki nto tú'un é ntáka'an ntí. Ntio ko é na kī'in diki vá'a nto, ¹⁴ vatā o kue'en diki kúdií nto un siin e ntáka'an ntí ni ntō, vata koo é ka'nu kuini ntō kuenta iñá ntí ne, ka'nu kuini ntí kuenta iña ntō di, tē xee ntúvi é nainu xtúku Tó'o ko Jesús.

¹⁵ Tsi ini u sá'a ne, di'na mí ntoo nto kī'in u kíkoto ni'ni ú nto, kuini kó, vata koo e dóo diní nto uvi íto é kōto ni'ni ú nto. ¹⁶ Tsi ntío ko é kuíta ntí'xin u mí ntoo nto te kué'én u itsi ñuú Macedoniá ne, te kuíta ntí'xin xtúku ú da xkókoo ú, vata koo é xntii ntō kó te kué'en xtúku ú itsi ñuú Judea. ¹⁷ ¿Ña vá'a ntū ó ni dē kuení ko, te kuini nto? ¿Ntákuinti'xe ntú nto te dotō tsi kaxé'e ú xu'u ko é víi u, o tē ña víi u, vata tsí ó de ña é ña ntántikín Xúva kō? ¹⁸ Kutuni Xúva kō tsi nuu é ntaá i é káka'an ntí ni ntō, ñá te dotō tsi kaka'an ntí. ¹⁹ Ntuní ntí Silvanu ni Timóteu ne, ntáka'an ntódo ntí ni nto iña Jesúcristu, I'xá Xuva kō. Divi ña ne, kaka'an ña é nuu é ntaá i, ñá te dotō tsi kaka'an ña. ²⁰ Tsi divi ña ne, dē ntaa ntí'í ña é un ntí'í e tá'xi Xúva kō xu'u ña. Dukuān ne, ntáka'an o "Kuan tsi koo na kōo" da ntáka'an o tsi dóo ka'nu Xuva kō. ²¹ Xuva kō ne, é tá'xi ña é kuve

ntēé na'a nimá nti é kīni un ntíí ntíí ña'a san, nakua'a ña. ³ Tsí nto'ó ne, vata kaa uun tutu é de vá'a Cristu é nī'í nti. Nā te tūnta ni xé'e, tsí Espírítu Xuva kō, ña kantító ntii dañu ntūvi. Nā te āta xúu ni kanteé na'a, tsí nima ñá'a san é kanteé na'a.

⁴ Dōo ntaintée ini ntí Xuva ko kuēnta iñá Cristu. ⁵ Tsí ña te mií xnti iní nti nté koo víi nti, tsí nee iña é ncho víi nti ne, vé'xi nta'a Xuva kō. ⁶ Divi ña nañ'e ñá nti nté koo víi nti tsiñu kuenta iña tú'un xéé san e xtúvī ña. Tū'un xéé san ne, ñá te tū'un é ntéé na'a é kada ntaa o vatā ó lei Muisee, tsí ntuvi iña ko é vé'xi nta'a Espírítu Sántū. Tsi tú'un é ntéé na'á san ne, kaka'an tsí ni'í ko dóxi'í san té ña ni de ntáa o, ntá tsi Espírítu Sántū sán ne, kata'xi ña ntuvi vá'á iña ko.

⁷ Tū'un e xtúvi Xuva kō kídaā ne, āta xúu tsí kanteé na'a. Ntá tsi un tsí kaxi'í nuu ka'nu nuu Muisee da kí'í ña tú'un san. Ntē ña ni kutí ña Israeé san koto ña nuu ña, tsí dóo kaxi'í nuu. Ntá tsi da kuíi da kuíi tsi kanta'va ntúve i san. Te kuān o xi'í nuu ka'nu da xéé tú'un é nī'í kó doxi'í san ne, ⁸ ¿nté ntu kaa díi díi ka'nu tú'un e tá'xi Espírítu Sántū san? ⁹ Tē dóo ka'nu kúvi dá xee lei é nī'í kó doxi'í ne, díi díi ka ka'nu kuvi dá xee tú'un é ka'an Xúva kō tsi ntí'í kuétsi kō. ¹⁰ Lei e xtúvi ñá di'na ne, dōó ka'nu, ntá tsi vevíi ne, ña ká'nū ka vata kaa tú'un xéé san. ¹¹ Tē dóo ka'nu kúvi da xtúvi ña lei é ña na'a ni idiá'vi ne, da díi díi ka ka'nu kuvi dá xee tú'un e ntíi dañu ntūvi kaidiá'vi.

¹² Nuu é ntaā i tsí ini ntí tsí kuān koo kuvi. Dukuān é ntáka'an ntaá nti ni ntō. ¹³ Nā ntáde ntí vatā o dé Muisee. Tsí Muiseé ne, dávi nuu ña nuu ña dóo san vata koo é ña kiní ña Israeé san tsí kanainu kudii é kaxi'í nuu nuu ña. ¹⁴ Ña Israeé san ne, kúka'xi dikí ña; ñá ntáñ'e e dikí ña. Kuan tsí ó ntee doó san nuu ña vata koo é ña kí'in dikí ña da ntánakuá'a ña tú'un āta san e xtúvi Xuva ko ntā'a Muisee, tsí mií tsí Cristu kuvi víi ña naki'í ña doó san é nteé nuu ña vata koo é kí'in dikí va'á ña. ¹⁵ Vata da e ntánakuá'a ña lei Muiseé san vevíi ne, vatā ó te kanteé doó san nuu ña vata koo é ña kí'in dikí ña. ¹⁶ Ntá tsi tē xoó ña'a xkokoó ñá ne, nakuntikín ña Tó'o kō ne, naki'í ña doó san é ntee nuu ña. ¹⁷ Uun tsi Xúva ko ni Espírítu Sántū sán ne, xoo ñá'a é nuu Espírítu Xúva kō nima ñá ne, ntaíka xaa ña. ¹⁸ Un ntíí ntíí o é ña katavi núu ka doó san nuu ko ne, náxi'í nuu ko vata koo é kīni ó Xuva kō nté kaa ña e dóo va'á ña. Dukuān ne, ntánadama ntí utén uten é ntūvi ntí vata kaa Cristu, tsí utén uten kanata'xi ká ña ko e dóo va'á iña ña. Sá'a é vé'xi nta'a Tó'o kō Espírítu Sántū san.

4

¹ Dukuān ne, ña ntánativi iní nti, tsi dóo vá'a o dé Xuva kō da tá'xi ña tsiñu sá'a é víi nti. ² Ntí'í ne, ñá víi nti uun nuu i é kīni kaa vatā ó de ña é kade xú'u, é kau'vi ña é víi ditó ña. Nā tē ntaéni nta'ví nti ña'a; ña ntánadama nti tú'un Xuva kō. Tsi ntí'í ne, ntáka'an ntáa ntí ni ñá'a é nuu é ntaā i vata koo é kūtuni ntí'í ña tsí da mií tsí é vá'a e ntáde nti. Ini Xúva kō tsí nuu é ntaā i e ntáde nti. ³ Tē kuini ña'a te dóo xú'u ntáka'an nti tú'un va'á san ne, ntá tsi ña te un ntíí ntíí ña, tsí mií tsí ña ntákunaá san é ña ntátekú ña tú'un e ntáka'an nti. ⁴ Tsí divi ñá é ña ntákuinti'xe i Xuva kō ne, kūneé nuu ña. Tsi é ña vá'a san é kadē kú've ñuxiví sa ne, edí nuu nuu ña vata koo é ña kiní ña tsi dóo va'á tú'un va'á san iñá Cristu, ña e dóo va'a. Tsi te kīni ñá Cristu ne, kiní ña nté kaa Xuva kō di. ⁵ Dā ntáka'an ntódo ntí ne, ñá te kuēnta iña mií nti ntáka'an ntódo nti, tsí kuenta iña Jesúcristu, tsí divi ña e Tó'o ko ña. Ntí'í ne, kūdii ña ntáde tsiñu iña nto ntí kuenta iña Jéssu. ⁶ Mií tsi Xuva kō, ña é de kú've é xi'í nuu ñu'ú san mí nēé san ne, divi tsí ña náxi'í nuu ña nimá nti vata koo é kuenta iña ñú'u san ne, kutuni ko tsi dóo kaxi'í nuu ka'nu Xuva ko te kiní ó Cristu.

¿Nté koo kuntoo o e ntákuinti'xe ko Xuva kō?

⁷ Ntá tsi nuu i e dóo nuu a'vi e tá'xi Xuva kō ne, nuu kúñū nti. Kúñū nti ne, vata kaa kídī é kudii nté'u kúvi, ntá tsi é nuu iní i ne, dóo nuu á'vi i vata koo é kīni ñá'a tsí ña te mii ntí kuví víi nti, tsí Xuva kō é kúvi víi ña. ⁸ Kuān te titén nuu i ntánto'o ntí ne, kútíi nti. Kuān té ntánti'i iní nti nté koo víi nti, ntá tsi ío ka cho'o i nté koo víi nti, kuini nti. ⁹ Kuān te dóo ntántukū nuu iní ña'a san nté koo víi ña nī nti, ntá tsi ña kaxtuví mii Xuva kó nti, tsi kainuu mé'ñu kainuu dáva ña nti. Kuān te ntánantáva ña nti ñú'u kān, ntá tsi ña te ntáxi'i kue'éen nti. ¹⁰ Dā mí'i ka ntáñe'é nti ne, ntaíka ni'í ntí doxi'í nti kuenta iña Jesúsú vata koo é kīni ña'a sán nti ne, kutuni ña tsí kantíto Jesuu. ¹¹ Dá ío ka ntuví iñá nti ne, utén utén ntántuvi kuentá nti nta'a doxi'í san kuenta iña Jesúsú vata koo é kīni ña'a tsí kantíto Jesuu, tsi é ni'í nti ntuví vā'á iñá nti kuenta iña ñá, kuān te xi'í kúñū nti. ¹² Dukuān ne, ntaxé'e nti kúñū nti dóxi'í san vata koo é ni'í nto ntuví iña nto.

¹³ Ío mí úve na'a tú'un é kākā'an ña é itúvi ntuví dí'na, kaka'an ña: "Kuinti'xe kó ne, dukuān é kākā'an u", ka'an ña. Nti'í ne, dadii kuinti'xe ntí ni ña tsikán ne, dukuān e ntáka'an nti di. ¹⁴ Tsí iní nti tsí Xuva kō ne, nantóto ña Tó'o ko Jesúsú dá xi'í ña ne, kuan koo nantóto ña ntí di ne, dá nakí'i ña kó ni ntó, é kuntuo dadii o ni ña. ¹⁵ Un ntíi ntíi é ita ntí'xin ntí ne, e kúvi kuenta iña nto. Tsí té kútítín ña'a naxnuu víko Xuva kō ña né, dóo kútítín ka ña'a nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, ka'an ñá tsí dóo ka'nu Xuva kō.

¹⁶ Dukuān ne, ña ntánatívi iní nti. Kuān té ntánatívi kúñū nti, ntá tsi utén utén ntánaku'un vā'a nimá nti. ¹⁷ Kuān té ntánto'o ntí vevíi ne, ntá tsi ñá té nté sa ntíi tú'un, tsí da kuíta ntí'xin. Ntá tsi kani tú'un tsi diví é ni'í nti ntuví vā'á kue'en iñá nti nta'a Xuva kō é kutúvi ntii dañu ntúvi. ¹⁸ Ntá tsi ña ntáde ntí kuenta nee e díto, tsi nee e díto san ne, ña te nguentúvi kaxntii; nee é ña díto san ne, diví é kaxntii ntii dañu ntúvi.

5

¹ Kúñū kō é ío ñuxiví sa ne, vata kaa uun víi'í mí kuntuo taan o kaa. Tē ntí'i kúñū kō ne, iní o tsi ntóo vā'a víi'í vā'á ko iña Xuva ko e dukún kán, mí kuntuo o ntii dañu ntúvi. Tsí ña te ña'a ni de vā'a ña, tsí mii Xuva kō de vā'a ña. ² Dá ntóo ká o ñuxiví sa ne, ntáxkoo kani o e dóo ntio ko é kuntuo o víi'í vā'á kō é ta'xi Xuva ko té xeé o nta'a ña e dukún kán. ³ Nakū'ún o víi'í vā'á san é kútavi núu o vata kaa du'nu vata koo é ña kuntíi nima ko te xi'í o. ⁴ Dá ntóo ká o nī kúñū kō ñuxiví sa ne, ntáxkoo kani o tsi dóo ntánti'i iní kō. Ntá tsi ña te ntio kō é nakuíta o kúñū kō, tsí ntio ko kúñū xeé kō é ni'í ko nta'a Xúva kō. Ntio kō é nadama o ntúvi iña ko é kantí'i ntuví iña ko é ña kantí'i ntii dañu ntúvi. ⁵ Xuva kō de kú've ña ko kuénta iña i sá'a: é ntio ña é ni'í ko ntuví vā'á iña kó ne, diví ñá tá'xi ña Espíritu ña vata koo é koo ntaá ini ko é ni'í ko.

⁶ Dukuān ne, ñá té nguentúvi ntaítee ini nti, kuān té kuví nti, tsí iní nti tsi dá ntóo ká nti ñuxiví sa ne, dóo iká ntóo nti mí tuví Xuva kō. ⁷ Ntá tsi ntaíka ntikín nti Xuva ko, kuān te ña ntaíní nti ña. ⁸ Dukuān ne, ntaítee ini nti, kuān te na kuví nti, tsi díi díi ka vā'a ó te tsoo mii nti kúñū ntí ne, dá kī'ín nti nta'a Xuva kō, kíkuntóo dadii ntí ni ña. ⁹ Dukuān né, kuān te ntóo ká nti nī kúñū ntí, kuān te tsoo mii nti kúñū ntí ne, ntá tsi ntánti'i nuu iní nti é víi nti nēe é ntio Xuva kō. ¹⁰ Tsí da mii é naxee o un ntíi ntíi o kuntáñi ó nuú Cristu vata koo é ni'í ko nee é dūku nté o, te vā'á ne, o tē ña vā'a, vatá o de kúñū kō da intóo o ñuxiví sa.

Tú'un é ntuvá'a o ni Xuva kō

¹¹ Dukuān ne, da xé iní nti tsi dóo donchu'ví ide Xuva kō ne, ntánti'i nuu iní nti ntáka'an nti ni ña'a te kuinti'xe ña ña. Ini Xúva kō nté ntaa ntí ne, ntio nti é kútuni ntó di, te vā'á nti ne, o tē ña vā'a nti. ¹² Ñá ncho ka'an tókū ntí ni ntó e dóo vā'á nti, ntá tsi ntio nti é vā'á kuini nto kuenta iñá nti vata koo é kuví

nantiko koō nto e ntáka'an ñá'a, ña e dóo ka'nu kuiní i iña tuku ña'a te vā'a íto ña, ntá tsi ña ntáde ña kuenta te vā'a nima ñá ne, o tē ña vā'a. ¹³ Tē ntákulukú ntí, kuiní nto ne, kuenta iña Xuva ko; te vā'a nti ne, kuenta iña nto. ¹⁴ E dóo kuinima Cristú nti ne, kade kú'vē ña ntuví iñá nti un tsi nte da kútuni nti tsi mii ñá é xi'i ñá kuenta iña ko un ntí ntí o. ¹⁵ Vata tsi tē kuédadii xi'i o ni ña un ntí ntí o, vata koo é xo'ō é ntoo ká o ne, ñá víi ka o é ntáde kueni mii ko, tsí vii o nee é ntio Xuva kō, tsí ña ñá xi'i ñá naa ko ne, ntá tsi ntoto xtuku ña kuenta iña ko. ¹⁶ Vevii ne, ña ntaíni ka ntí ña'a nté ito ña vatā o dé ña'a ñuxiví sa. Kuān o ini ntí Cristu kidaa ñuxiví sa, ntá tsi ña kuān o kainí ka ntí ña vevii. ¹⁷ Dukuān né, te xōo ñá'a é kuvi uun tsi ña nī Cristú ne, é tūku ñá'a ntuví ña ve. É itā ntí'xin é átā san ne, é ntūxéé nima ñá vevii.

¹⁸ Un ntí ntí nuu i sá'ā né, nta'a Xuva ko vē'xi, tsí ña ñá tá'xi ña é ntūvá'a ntí ni ña kuēnta iñá Cristú ne, divi ñá tēé tsiñu ña nti é ká'an nti ni ña'a san é ntūvá'a ña ni Xuva kō. ¹⁹ Da xe é xi'i Cristu kuēnta iña kó ne, xé'e Xuva kō é ntūvá'a ña'a ñuxiví sa ni ñá, é ña dá'vī ká ña ña kuétsi ñá. Tēe tsiñu ña nti é kué'é nti é kūtuni ñá'a san nté koo ntuvá'a ña ni ñá. ²⁰ Ntí'í ne, nāá Cristu vé'xi nti. Vata tsi te mii Xuva ko káka'an ña é ntáka'an nti ni ñá'a kuenta iñá Cristú té ntuvá'a ña ni Xuva kō. ²¹ Cristú ne, ña túvi kuē'en tsi kuétsi ñá. Ntá tsi Xuva kō ne, dá'vī ña ña kuétsi ko ūn ntí ntí o dá xi'i ñá kuenta iña ko vata koo é ña kóo ka kuétsi kō ne, vii o é vā'a é ntio Xuva kō.

6

¹ Ntí'í e ntáde tsiñu dadii ntí ni Xuva kō ne, ntaikán nti nta'a nto tē ña te é ntaā i é nī'i ntó doméni e tá'xi Xuva ko ntó. ² Tsi Xuva ko káka'an ña tú'un é ntéé na'á san:

Ura vā'a téku ko é káka'an;

ntuvi dá nakáku ú o ne, xntii ú o,

ka'an ña. Vevii ne, ura vā'a; vevii ne, ntuvi é nakakū ñá kō.

³ Ñá te kaedí nuu ntí itsi é kuntikin ñá'a Xuva kō, tsí ña ntio nti é ká'an kini ña'a san kuenta iña tsiñu e ntáde ntí iña Xuva ko. ⁴ Ñá'ā, tsí da neé ka nuu i e ntáde ntí ne, ntáde nti é vā'a vata koo é kūtuni ñá'a tsí nuu é ntaā i é kade tsiñu ú iña Xuva ko da ini ña tsi ntácutii ntí nimá nti kuān te dóo ntánto'o ntí, kuān te ntákuiná nteé nti, kuān te ió nuu i e dóo ntii tu'un. ⁵ Tsi kutii ntí nimá nti da káni ña ntí xo'o ne, tsu'un kutu ña ntí vī'i utun, dá nátaká nuu ña é ncho vii ña du'xen nī ntí, dá un vā'a tsi ntii dé tsiñu nti. Ntē ña ni kidí nti ne, intóo ntité nti di. ⁶ Kūtuni ñá da ini ña tsi ña ini dé nti é kini kaa, tsí ini va'á nti tú'un Xuva kō, tsi dóo ntácutii ntí nimá nti, tsi ntáde nti é vā'a ni tá'an ntí, tsi é nuu Espiritū Sántu nimá nti, tsí kaníi nimá nti ntákuinima tá'an nti, ⁷ tsi ntáka'an nti tú'un é nuu é ntaā í, tsi tá'xi Xuva ko ntii nti é kúvi vii nti. Da mii kuē'en tsi é vā'a e ntáde ntí da ntánáá nti kuenta iña tú'un Xuva kō, da ntánada'an nti kúñu nti di. ⁸ Un vé'xi ne, dōo ntáde ka'nu ña'a sán nti; un vé'xi ne, ntánakuitā ñá nti. Un vé'xi ne, vā'a o ntáka'an ñá iñá nti; un vé'xi ne, ntáka'an kini ña. Un vé'xi ne, ntáka'an ña tsí ña veté nti; ntá tsi nuu é ntaā i e ntáka'an nti. ⁹ Un vé'xi ne, ntáka'an ña tsi ñá ini ñá nti; ntá tsi ña te da díi ña'a ini va'á ña nti. Un vé'xi ne, dókō sa ntáxi'í nti; ntá tsi ntánakáku ntí, ntoo dukuān nti, ntaíni nto nti. Un vé'xi ne, ntáni'í nti é ntó'o nti; ntá tsi ña ntae'ni kue'en ñá nti. ¹⁰ Kuān te ntóo nta'xa nti, ntá tsi nguentúvi tsi dóo diní ñu'u nimá nti. Kuān te ntá'vī nti, ntá tsi dóo tsiñu ña'a ntáde kuika ntí ña. Kuān té ña tuví nee ió nti ne, ntá tsi é un ntí'í ió iñá nti.

¹¹ Ntó'ó ta'an ntí, ña ñuú Corintú ne, e ntáka'an nti ni nto ntáníi nimá nti.

¹² Ñá te ntí'í é ña ntio ntí nto, tsí divi ntó é ña ntio nto nti. ¹³ Káka'an u ni nto vata kaa uva i'xa é káka'an ñá ni i'xá ñá ne, vii nto da xe'e, kuinima ntó nti dadii vatā o ntákuinimá nti nto.

Xo'ō ne, vata kaa vi'i Xuva ko mí tuví ña ntáa ō

¹⁴ Ñá ku kini nuu nto ni ñā'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, tsi ¿nté ntu koo kuntoo dadii é vā'á san ní é ña vā'á san? ¿Vá káxi'í ntu é neé san mí ió ñu'ú san di? ¹⁵ ¿Nté ntu koo kudadii Cristu ni tó'ō é ña vā'á san? ¿Nté ntu koo kudadii ña kakuinti'xe i san ní ña é ña kákuinti'xe i? ¹⁶ Ña kúvi kuntōo santu e ntúvá'a nāa ini ukún Xuva kō. Xo'ō ne, vata kaa uun xúkūn mí tuví Xuva kō, ña kantító san, ntáa ō. Tsi mii Xuva kō ne, kaka'an ña: Tuví u ni ña ne, kaika ú ni ñā; xu'ú kuví ú Xuva ña ne, divi ña kúvi ña ña'a ko, ka'an ña. ¹⁷ Dukuān ne, kaka'an xtúku Xuva ko ni kō: Ntii ntō mé'ñū ña'a san, nakuntōo xio nto; ñá ku tiin nta'a nto nee é ña vā'a. Kidáa ne, xu'ú nakuidó u nto. ¹⁸ Kuví ú Uva ntō ne, kuví nto i'xá ko di, ka'an Xúva kō, ña e dóo iō i é vīi.

7

¹ Ntō'ó ta'an ntí e dóo ntio ntí ne, sá'ā xe'é Xuva ko xū'u ña é vīi ña. Dukuān ne, ntada ntoo tsi mii ō kúñu ko ni nīma ko nee é kīni kaa. Kuiko ñu'u o Xuva kō, na ū'vi ko ña, tsi dóo ka'nu ña. Kada ntaa ntí'i ō nee é káka'an ña.

Nadama ña ñuú Corintu nee e ntáde ña

² Naki'i nto nti ntánī nima nto. Nā tē neé ni Ide ntí ni ntō é kīni kaa. Nā ni nakunāa nti nto. Nā ni ení ntá'ví nti nto. ³ Nā te kade tíi ú ni ntō é kuetsí nto. Tsi é ini nto é káka'an u ni nto dí'na tsi kudadii nima ko é dadii kuntoo ō, é dadii kuví ō. ⁴ Dōó ió ko é ká'an u ni ntō. Dōo vā'a kakuini ko ni ntō. Dōó kanakunuu ka'nu ini ko kuenta iña nto. Kuān te dóo titín nuu i e ntánto'o nti, ntá tsi díni kue'en túvi u.

⁵ Nté dā xee nti ñuú Macedonia ne, ñá ntaíntóo da'na nti; ki'in itsi ntánto'o nti mi ntāne'é nti: ntánāa ntée ña nti ne, ntaú'ví nti di. ⁶ Ntá tsi Xuva kō ne, kanaxnuu ka'nu ña ini ña ntoo nta'xa san ne, divi ña náxnuu ka'nu ña ini nti dá xee Títo. ⁷ Dōo diní nti tsi xee ña, ntá tsi díi díi ka diní nti tsi kaka'an ña tsi divi ntō náxnuu ka'nu nto ini ña ne, kaka'an ñá tsi dóo ntio nto é kīni ntó ko, e dóo ntoo nta'xa nto kuenta iña i é káka'an u ni ntō, e dóo ntánti'i ini nto ko. Dā tékū ko sá'ā ne, díi ka nakunuu díni kue'én nimá ko.

⁸ Kuān te kúnta'xa ini nto kuenta iña tutu e táxnūu ú ne, ñá kánatini ini ka ko é táxnūu ú, kuān te natívi ini ko di'na dá kūtuni ko tsi kúnta'xa ini nto kuenta iña i; ntá tsi ña na'a tsi. ⁹ Vevíi ne, dóo diní ko kuenta iña nto. Nā tē diní ko é kúnta'xa ini nto, ntá tsi díni ko tsi idiá'vi é kúnta'xa ini nto, tsi kídāa nakuíta nto é kīni kaa san. Kúnta'xa ini nto vatā ó ntio Xuva ko ne, dukuān ñá tē nee é kīni kaa ni Ide ntí ni ntō. ¹⁰ Tsi te kúnta'xa ini ko vatā ó ntio Xuva kō ne, natívi ini ko kuetsi kō; kídāa ne, nani'i ko ntuví va'á iña ko. Kídāa ne, ñá kúnta'xa ini ka kō, tsi e nání'i ko ntuví iña ko. Ntá tsi te kúnta'xa ini ko vatā ó de ña'a ñuxiví sa ne, ñá ntúvá'a ō, tsi kuví o dóntini. ¹¹ Kīni nto ve nté ō kúvi da intóo nta'xa nto vatā o ntio Xuva kō! tsi dóo dé kueni nto ne, dóo xio ntii nto é nada'an mii nto kúñu ntó di. Dōó dutsi kuini nto é káka'an u ni ntō ne, ú'ví ntó di. Dōó ntio nto é kīni túku nto kó ne, ntánī nima nto é ntio nto é vīi nto é vā'a, tsi xe'é nto é ntō'o ña é ede é kīni kaa san. Un ntíi ntí dé nto vata koo é kūtuni ñá'a tsi ña tuví nee kuetsi nto nuu i sá'a. ¹² Dukuān né, dā táxnūu di'na ú tutú san ne, ñá te kuénta iña ña é ede é kīni kaa san, ntē ña te kuénta iña ña e ntó'o i, tsi kuenta iña ntó, vata koo é kūtuni ntó nuu Xuva ko tsi ntánī nima nto ntánti'i ini nto nti. ¹³ Dukuān né, dóo ka'nu kuini nti.

Dā dií dií ka nakú'un ka'nu iní nti da íni ntí e dóo diní tuvi Títo kuenta iña nto. Tsí un ntií ntií nto nátsu'un ka'nu nto iní ña vata koo é ña kutsú'un ká ña kuenta iña nto. ¹⁴ Kidáa ne, é kaka'an u nī Tito e dóo vá'a ña'a nto, kuiní ko. Tsí nuu é ntaā i é un nti'í é kaka'an nti ni ntō ne, kuan tsi ō é nuu é ntaā i vatā ó kaka'an nti nī Titó san di. ¹⁵ Tsí dā dií dií ka ntío ña nto dá kanaka'an ñā nté ō dé nto e dóo dé ntaa nto é kaka'an ñā ni ntō, e dóo vá'a o náki'i nto ña, e dóo ntaíko ñu'u nto ñā. ¹⁶ ;Dōo diní ko ni ntō tsí ini vá'a ú tsi ntáde ntaa ntí'i nto nēe é kaka'an u ni ntō!

8

Kué'ē diu'un táxnū ña doméni

¹ Kuan vī'a vé, ntó'ó ta'an ntí, ntio nti é kūtuni nto nté sa vá'a o dé Xuva ko nī ña kuinti'xe i, ña ntánataká nuu ini ukún ñūu Macedonia. ² Tsí kuān te dóo ka'nu nuu i é ntánto'ō ña ne, ntá tsi dóo diní ntoo ña; kuān te dóo nta'vi kue'en ña, ntá tsi dóo kue'e é xe'é ña doméni, vata tsi tē dóo ió iña ña. ³ Xu'ú kantada ntaa u. Iní u tsí xe'é ña vata kaa é ió iña ñā ne, dií ka kue'é xe'é ña di, tsí mii ñā ntío ña é kué'é ña. ⁴ Dōo ikan ñā da xe'e te kué'e ntí itsi é xntii ña ta'an kō ña ntáduku ntēe Xuva kō di. ⁵ Ne, dií ka kue'é edé ña vata kaa e ntántetu nti, tsí ña te da múi tsi é xe'é ña iña ña, tsí di'na ntáda ñā kuenta kúñu ña nta'a Xuva kō ne, da ntáda ña kuenta ntá'a ntí di, vatā ó ntio Xuva kō. ⁶ Dukuān ne, ntaíkan nti da xe'e ntá'a Tito te nainú kava nto ni ña tsiñu vá'a e xtúvī ñā di'na, natakā ñā nee e ntío nto kué'nto. ⁷ Divi ntō né, dōo vá'a ó ntáde nto é un nti'í e ntáde nto; tsi dóo vá'a ó ntákuinti'xe nto; dóo vá'a ó ntáka'an nto; dōo íni nto; dōo ntánti'i iní nto é vīi ntō nēe e ntío Xuva ko ne, dōo ntákuinima ntó nti vatā o nañé'e ntí nto. Dukuān ne, ntio nti é koo ntií ntō é vá'a koo vīi nto tsiñu sá'a di, e ntánñ nima nto kué'nto iña nto.

⁸ Ñā te kataxnū u ntō é ká'an u ni ntō nté koo vīi nto; mii tsí é ntio ko é kiní nto é vá'a e ntáde ña nguíi san vata koo é kūtuni ntó tē nuu é ntaā i e ntánñ nima ntó ntákuinima nto. ⁹ Iní ntó tsi Tó'ō ko Jesūcristú ne, dōo vá'a o dé ña ni kō; dóo kade ña da xe'e. Divi ñā né, dóo ió iña ñā e dukún kán, ntá tsi tsóo mii nti'í ña iña ña, e ntúnta'vī ñā kuenta iña nto, vata koo é divi ntō ne, nani'i nto e dóo nuu á'vi i kuenta iña ña.

¹⁰ Ntá tsi é vā'a mii nto te kuinti'xe nto itsi ko é kaka'an u ni nto kuēnta iña núu i sá'a: Vá'a ó te naínú kava nto tsiñu sá'a e dóo vá'a o éni ntu'u ntō nte kuia ntí'i ko kán; tsí di'na nto éni ntu'u ntō; di'na nto ntío nto é vīi nto. ¹¹ Vī'a ve ne, kue'en ntó dá nté koo é nantí'í nto; ntánñ nima ntó vīi nto vata tsí o éni ntu'u ntō nte nuu i kan, kué'e ntō nee é ió iña nto. ¹² Tsí te ūun ña'a ntio ña é kué'é nti'xe ña doméni nta'a Xúva kō ne, kanaki'i ña da nēe ka é ió iña ña. Divi ñā ne, ñā kaíkan ñā nēe é ña tuvi iña ko.

¹³ Ñā te kaka'an u te mii ntō tanúu nto vata koo é tuku ña'a kuntoo vá'a ña. ¹⁴ Tsí kaka'an u tsí dií ka vá'a ó te kudadii nto ni ña. Vevii é ntekú ka ió iña ntō ne, xntii nto ña tē ntátaan núu ña; divi ñā né, xntii ña ntō da ntátaan núu nto di. Kidáa né, kudadii nto ni ña, ¹⁵ vatā ó kaka'an tú'un é ūve na'a san: "Xoó ña'a é kué'é nataká ña ne, ñā ni ntō ka iña ña; xoó ña'a é ña kué'e ni nataká ne, ñā ni kúnáa ntēe iña ña", ka'an.

Títo ni ta'an ña

¹⁶ Ntadiá'vi Xuva kō, tsí xe'é ña é kuan tsí ó kuvi nima Títo é kanti'i iní ña vata tsí ó kanti'i iní ko kuenta iña nto. ¹⁷ Dōo xkúntee iní ña dá tsixe'e ntí ña tē ncho ki'in ña, tsí mii ña dóo ntio ña é kī'in ña mí ntoo nto.

¹⁸ Taxnúu ntí uun ta'an ko nī Títo é dādii ki'in ñā ni ñā, uun ña'a e dóo vá'a ntáka'an ñā ñu'u iní ukún san iña ña, tsi dóo vá'a ó kaka'an ña tú'un vá'a iña Xuva ko. ¹⁹ Ñā te da mii tsi sá'a, tsí ña ñu'u ini ukún san nakaxnúu ña ña é kaka dadii ntí ni ña é xntii ña nti é kuído ntí nēe e kintído ntí iña ña ntátaan núu

i san, vata koo é ká'an ña'a san tsi dóo ka'nu Xuva kō, vata koo é kūtuni ña tsi dóo ntio ko é xntii ta'an o. ²⁰ Kí'in dādii ntí ni ña, tsi ña ntio nti é ká'an káni ña'a kuenta iñá nti tsi ku'e le e kintido nti. ²¹ Dōo ntánti'i iní nti é víi nti nēe é vā'a kuenta iña Xuva ko ni ña'a san.

²² Uun ká tuku ta'an kō táxnūu ntí ña é kí'in dādii ña. É kí'in ito iní nti tsi kade ntaa ña é un ntí'i. Vevii ne, dii dii ka ncho víi ña tsiñu sá'a, tsi kanuu iní ña tsi ntáde ntaa nto é un ntí'i di. ²³ Tē xoó ña'a tsixe'e ña nēe ña'a Titó ne, ká'an nto tsi ta'an ko ña, tsi dadii ntáde tsiñu ntí ni ña ku'enta iña nto. Te katsixe'e ña tá'an ko ña nguú san ne, ká'an ntó tsi ña ñu'u ini ukún san táxnūu ña ña, tsi divi ña né, dōo ntaíko ñu'u ña Cristu. ²⁴ Dukuān né, nañe'ē ntó ña tsi nuu é ntaā i e ntákuinima ntó ña; nañe'ē ntó ña tsi nuu é ntaā i é vā'a ña'a nto, vatā o ntáka'án nti ni ña, vata koo é kūtuni ntí ntí ña'a, ña ñu'u ini ukún san.

9

É xntii o ta'an kō

¹ Ntá tsi ña kantio nto é ká'an túku ú ni nto ku'enta iña i é xntii ta'an o, ña ntántikin Xúva kō, ² tsi é iní u tsi dóo ntio nto é xntii nto tá'an nto. Dōo ka'nu ku'ini ko é káka'án u ni ña ntoo da kanii ñuú Macedonia tsi divi ntó, ña ñuú Acayá ne, é iō tu'vé nto nte kuia ntí'i ko kán é xntii ta'an ntó. Títin ña ntio ña é kuān koo víi ña di, tsi iní ña tsi dóo diní nto e ntáde nto. ³ Taxnūu ú ta'an kō san ve, vata koo é nāni'i é ntaā i é káka'án u iña nto kuenta iña núu i sá'a, te ntaā i é iō tu'vé nto, vatā o kaka'án u ni ña. ⁴ Tsi te kūnteká u ña ñuú Macedonia, kí'in ní'i ú ña mí ntoo ntó ne, te vata tsoo tú've nto doméní san ne, dōo kuka'an nuu nti e ntáka'an vétē ntí ni ña ku'enta iña nto ne, divi ntó né, dōo kuka'an nuu ntó di. ⁵ Dukuān ne, kantio é kákán u nta'a ta'an kō sán te di'na ña kí'in ña, kíkoto ní'ni ña nto te xntii ña nto é tsōo tú'vé nto doméní san vata o xe'é nto xu'u nto di'na. Kidáa ne, é iō tu'vé doméní san tē xeé nti, vata koo é ña te dava o ini nto, tsi mii ntó e dóo diní nto é ku'e le nto.

⁶ Sá'a nanū'u ntó iní nto: Xoo é ña kue'e kaí'xi i ne, ña ku'e le kánani'i i di; xoo é ku'e le kaí'xi i ne, ku'e le kánani'i i. ⁷ É un é un nto ne, ku'e le nto nēe e ntáde kuení nima nto é ku'e le nto; ña te ku'etsi é kue'e le nto, tsi Xuva ko kakuinima ña xoo é kaxé'e i é dodini i. ⁸ Xuva kō né, kuvi ta'xi ña é un ntí'i nēe é vā'a é ntio nto, vata koo é nguentúvi xee tá'an é un ntí'i iña nto, vata koo é xkóo ka iña nto é víi ntó da nēe ka tsiñu vā'a. ⁹ Tú'un é úve na'a sán ne, du'vā o kaka'an: Dōo kue'e tsi'i ña nta'a ña ntā'ví san; tsiñu vā'a é edé ña ne, tuví ntii dañu ntúvi, ka'an. ¹⁰ Mii Xuva kō é káta'xi ña tsíkin i é kú'xí o é kúvi é ká'xi o ne, divi ña tá'xi ña é un ntí'i e ntántio nto é kú'xi nto. Mii ña ntio ña é ku'e le nu dí vata koo é ku'e le ní'i kuenta iña tsiñu vā'a é edé nto. ¹¹ Divi ntó ne, un ntí ntí koo iña nto ve, vata koo é ku'e le tsi'i nto é kintido nti. Kidáa né, dōo títin ña'a naku'e le ña sintiá'vi nta'a Xuva ko ku'enta iña nto. ¹² Tsi dá kaxntii nto tá'an nto, ña ntántikin Xúva kō ne, ña te da mii tsi é xntii nto ña e ntátaan núu ña, tsi naku'e le ña sintiá'vi nta'a Xuva ko ku'enta iña i e xntii nto ña. ¹³ É kuān o ntáxntii nto ña ne, ká'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō, tsi kutuni ña tsi nuu é ntaā i é ntaíko ñu'u nto tú'un va'a iña Cristu, tsi ña ni de víni nto iña nto é xe'é nto ña ni ún ntí ntí ña nguú sán di. ¹⁴ Divi ña ne, ka'an ntá'ví ña iña ntó di e dóo ntio ña nto, tsi dóo vā'a o dé Xuva ko ni ntó e tá'xi ña é víi nto é vā'a ni ña. ¹⁵ ¡Ntadiá'vi Xuva kō tsi tá'xi ña un doméní e dóo va'a kue'en, é ntē ña kuvi ká'an o nté kaa dii di é vā'a!

10

É kadē kú've Pablu, tsi pustru ña

¹ Xu'u é Pablu ú ne, ká'án ú ni nto kuēnta iña Cristú, divi ñā e dóo kakuinima ñā kō, e dóo vá'ā ó de ñā ni kō. Xu'ú ne, tē dóo ntā'ví u dá itúvi ú ni ntō, kuini nto, ntá tsi dá tuvi iká u ne, ñā kaū'ví ko é ká'án u ni ntō. ² Ká'án ú ni nto tē ñā tsi'í ñū'ū ntó ko é víi ka'nu ú ni nto, iō ntó, tē náxé u mí ntoo nto. Tē ñā'á ne, kuān koo víi u ni da xóo ka ñā'a iña nto e ntáka'an ñā tsi ntáde ntí vatā ó ntio kúñū ntí. ³ Kuān te ntáde ntí du'xen é ntoo ká ntí nī kúñū ntí ñuxiví sa ne, ntá tsi ñā ntanāā ntí vatā o ntánāā ñā ntoo ñuxiví sa. ⁴ Tsi nuu i e ntánāa núu ni'í ntí san ne, ñā te iñā ñuxiví sa, tsi nta'a Xuva ko vē'xi. Tsi Xuva kō né, dóo ntii iní ñā é nantí'í ñā da neé ka nuu i é kīni kaa, e dóo ka'nu. ⁵ Da neé ka e ntáde kuení mii ñā'a san é ñā te nuu é ntaā í ne, da neé ka nuu i é ká'nu ncho víi, é kaedí nuu itsi i é kīni ñā'a san Xuva kō; da neé ka e ntáde kuení ñā'a sán ne, ntántada ntí kuenta ntá'a Cristu vata koo é na kuñti'xe ñā ñā. ⁶ É iō tu'vé ntí é kué'é ntí é nto'o da xóo ka ñā'a, ñā é ñā kákuinti'xe i é káka'án Cristu, te xee ntúvi é uun ito tsi kuinti'xe vá'a nto.

⁷ Da mii tsi e ntaíto nto ñā'a san nté ito ñā. Tē xoó ñā'a kaintée ini ñā é káduku ntée ñā Cristu ne, na víi ñā kuenta tsi ntí'í ne, ntáduku ntée ntí Cristú dí. ⁸ Kuān te ntéku kudii é káka'án u kuenta iña tsiñū ntí ne, ntá tsi ñā kakuka'an nuú ko, tsi Xuva kō tá'xi ñā tsiñū ntí é xntii ntí nto vata koo é kué'nu vá'a nto; ñā tē ntánakō'xó ntée ntí nto. ⁹ Ná te kataxnūu ú tutú san é ncho naū'ví u nto. ¹⁰ Ntáka'an ñā'a tsi dóo ntii kaka'án u dá kataxnūu ú tutú san nta'a nto, ntá tsi da xe dóo ntā'ví ito u dá tuví dadíi ú ni ntō, e dóo ntā'ví tú'ún ko, ntáka'an ñā. ¹¹ Ntio ko é kütuni ñā tsikan, tsi divi tsi é káka'án ntí ni ñā da de vá'a ntí tutú san da intóo ikā ntí ne, divi tsi víi ntí dí te nākuntóo dadíi ntí ni ntō.

¹² Ná ntio ntí é ká'an ntí vatā o ntáka'an túku ñā'a é ntánakate ntoo mii ñā kúñū ñā. Ná te ntáde ntí kuenta te víi ntí vatā ó ntáde ñā. Tsi divi ñā ne, ntáde tuntu ñā é ntáki'í kú've mii tsi ñā, é ntánantii ni'ni ta'an ñā. ¹³ Ntá tsi ntí'í ne, ñā víi ka'nu ntí nee iña é ñā káduku ntée ntí, tsi mii Xuva ko káka'an ñā mí xee tá'an tsiñū e ntáde ntí ne, divi ñā tá'xi ñā itsi i é xéé ntí un tsi nte mí ntoo nto. ¹⁴ Ná tē ntaíta ntí'xin ntí mi é ntio Xuva ko é xéé ntí, tsi Xuva ko káka'an ñā é xéé ntí mí ntoo nto. Tsi dí'na ntí xéé ntí ñūu nto kán é xéé ní'í ntí tú'ún va'á iñā Cristu. ¹⁵ Ná tē ntáde ka'nu ntí ntáka'án ntí kuenta iña tsiñū é edé tuku ñā'a é vata te ntí'í edé ntí. Ntá tsi é ntio ntí é díi ka vá'a koo kuinti'xe nto, vata koo é díi ka kue'e kada tsiñū ntí ni ntō, vata tsi ó kaka'an Xúva kō é víi ntí. ¹⁶ Kidáā ne, kuvi kí'in ka ntí ñūu é díi ka ikā é ñūu ntó, kika'an ntódo ká ntí tú'ún va'á san. Ntá tsi ñā ncho náki'í núu ntí tsiñū é edé tuku ñā'a, vata koo é ñā ká'an ñā'a tsi dóo ka'nu ñā'a ntí, vata te ntí'í éni ntu'ū ntí ntáde tsiñū ntí ikān.

¹⁷ Tē xoó ncho kada ka'nu i ne, na kadā ka'nu ñā kuenta iña Xuva ko. ¹⁸ Tsi ñā e dóo va'á ntí'xe ne, ñā te mí ñā kakā'an ñā e dóo va'á ñā, tsi Xuva ko káka'an ñā e dóo va'á ñā.

11

Pablú ni ñā'a, ñā é ñā té pustru ntí'xe

¹ Tē dí kütíi nto nima nto ní ko te ká'án u vata kaa uun ñā tuntu. Na kütíi nto nima nto ní ko. ² Tsi dóo kakukuiñú ko nto, divi dokuñū é vē'xi nta'a Xuva kō, tsi é xe'é u xu'u ko é ntáda ú nto kuenta ntá'a Cristú ne, é kúvi nto vata kaa uun ñadi'í kuétsi, ñā e dóo va'á, ñā é vāta kīni ñatíi. ³ Ntá tsi kadé kuení ko te kuān koo víi ñā'a kaní nta'ví ñā nto vatā o de kóo san e kúvi dé tí éni ntā'ví tí Eva e dóo kí'in iní tí nté koo ka'an tí. Kidáā né, xtuví mii nto e ntánā nima nto e ntákuinima ntó Cristu, é da mii tsi ñā é kuinima ntó ñā. ⁴ Tsi nto'ó ne, dóo va'a ntácutíi nto nima ntó te da xóo ka ñā'a xee ñā e dóo kadaka nchu'ún é káka'an ñā iña Jesús. Kuān té ñā te kaká'an ñā vatā ó ntáka'án ntí ne, ntá tsi dóo diní nto ntánaki'í nto tuku espíritū é ñā te divi Espiritu Xuva kō é nuu nima nto dí'na. Dóo va'a ntaíni nto tuku nchu'un e dóo kadaka, é ñā te divi

tú'ún va'á iña Xuva ko e kí'i nto dí'na. ⁵ Xu'ú ne, ñá te dutsí ká u é ña tsikan, ña e ntáka'an é ña ñá é pustru, ña e dóo ka'nu. ⁶ Kuān té ña kakuvi kaka'an vá'a ú ne, ntá tsi ini vá'a ú iña Xuva ko. É ini nto sá'a, tsi dóo ntánañé' é nti nto da nēé ka nuu i é edé nti.

⁷ ¿Dóo nto kina kaa dé u é ña ni kí'i u xá'ví ko dá nakuá'a ú nto tú'ún va'á san iña Xuva ko, é ntunta'ví mii u dá kada ka'nu ú nto? ⁸ Tsi kaido ú diu'un iña ñá ñu'u ini ukún xio ñuu é vata kaa te xá'ví ko vata koo é ña ñá ntá'ví nto ko é xntii ú nto. ⁹ Dá itú'ví ú ni nto ne, dóo táan nuu ko, ntá tsi nté uun nto ña ni ngunúú u nto te xntii ntó ko é kátaan núu ko, tsi ta'an ko ña vé'xi ñuú Macedoniá ne, xntii ñá kó nēé é kátaan núu ko. Dukuān né, dóo dé u kuenta vata koo é ña natekú du'xén u nto ne, kuān tsi koo víi u nguentúvi. ¹⁰ Nuú é ntaā í vatá ó kaka'án u, tsi kantikín u Cristu. Kutuni Xúva kō tsi nté uun ña'a ña kuvi nakadí ña xu'u ko é ká'án u tsi ña ni kí'i u diú'un ntó da xntii ú nto ne, kuān tsi koo ka'án u ni ña ntuo kaniñ ñuú Acayá dí. ¹¹ ¿Ntē kui kuān ó kaka'án u? ¿Dóo ña ntío nto kó nto? Ntá tsi Xuva kō ini ña tsi dóo ntio kó nto.

¹² Kuān tsi koo víi ka ú vatá o dé u, é ña kí'i ú xá'ví ko é edé tsiñu u, vata koo é ña ku'é e u é víi ka'nu ña e ntáde tsiñu vatá o ntáde tsiñu nti. ¹³ Tsi ña kuān ó ntáde sán ne, ñá tē dívi ñá é pustru é nuu é ntaā í ña, tsi da ti tsi ntaéni nta'ví ña ña'a e ntáka'an ña é pustru Cristu ña. ¹⁴ Ña tú'ví nee iña é da kudu'va kō, tsi mii tsi tó'ó e ña vá'á sán ne, kaeni nta'ví ña'a é kánadama kúñu i é ntúvi vata kaa ánjé va'a. ¹⁵ Dukuān ne, ñá tē nee ka'nu nuu i te ña ntáde tsiñu iña i ntánadama ña kúñu ña é ntúvi ña vata ntáa ña ntáde tsiñu iña Xuva ko, ña e dóo va'a. Ntá tsi uun ntuvi ni'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō é kuān ó ntáde ña.

Da ntó'o Pablu da dé ña pustru

¹⁶ Uun ito ká tuku ka'án u ni nto tē nté uun nto ña kadá kuení nto te kākulukú u. Te kuān o ntádē kuení nto ne, ntá tsi kiní nto nēe e ká'an ña lukú sa ni ntó, ña é káka'an mii, ña é kade ka'nu mii. ¹⁷ É kuān ó kaka'án u ne, ñá te kaká'án u vatá o ntio Xuva kō, tsi kaka'án u vatá ó kaka'an ña lúku, ña é kadé kuení i é ncho víi ka'nu. ¹⁸ Da xe dóo ió ñá ncho kada ka'nu ñuxiví sa ne, xu'ú ne, kuān koo kada ka'nu u di. ¹⁹ Tsi nto'o e dóo ini ntó ne, dóo vá'á ó ntádē kuení nto ni ña lukú san. ²⁰ Ntó'o ne, dóo vá'á ó ntádē kuení nto ni tūku ñá'a, kuān te kátee tsiñu kuétsi ña nto, kuān te kánantí'í ña nto, kuān te katáin ña ntó é víi nto é ká'an ña, kuān te dóo ka'nu ncho víi ña ni ntó, kuān te kaxe' é nuu ña vinuu nto. ²¹ Xu'ú ne, kakuka'an nuú ko é ká'án u e ña kákene ini nti é kuān koo víi nti ni ntó.

Ntá tsi da nēé ka nuu i é ña kau'ví ña é ká'an ña e dóo va'á iña ñá ne, xu'ú di ne, ñá kau'ví ko é kuān koo ka'án u vatá ó kaka'an ña lukú sa. ²² Ña tsikán, ¿hebreu ntú ña? Kuān xu'ú di, tsi ña hebreu ú di. ¿Tatá Israee ntú ña? Xu'ú di. ¿I'xá Abraan ntú ña? Dívi ú di. ²³ ¿Ña kade tsiñu iña Cristu ntú ña? Xu'ú ne, díi díi ka dívi u é dívi ña, kuān te vata ó kaka'an ña luku ú nee é káka'án u. Ntá tsi díi díi ka éde tsiñu u é ña tsikan. Díi díi ka ki'in itó inúu kutú u ví'i utun. Díi díi ka ki'in itó é'ni ña ko é ña tsikán ne, e dóo ki'in itó é dokó sa kaxi'í u di. ²⁴ Ú'un itó é'ni ña Israeé san ko. Káni ña kó xo'o. Oko xe'un kámi é uun ito xé'e ña ko. ²⁵ Ú'ni ito káni ña kó utun. Uun ito ká tuku ne, xuu káni ña ko. Ú'ni ito nántatsin tun ntóo é kaxkani'í u nú ntute ñu'u kán. Uun ntuvi, uun niñu inúu nto'o u mé'ñi ntute ñu'u san. ²⁶ E dóo ki'in itó ñé' u ne, é dóo íni u tsi dóo donchu'ví nú ntute ka'nu sán ne, dóo donchu'ví ní ña du'ú di; dóo donchu'ví ní ña ñuú ko é ncho ka'ni ña kó, ní ña tuku ñuú san di. Iní u e dóo donchu'ví ñuú ka'nu san ní má kú'u san, ní ntute ñu'u sán di ne, dóo donchu'ví ní tá'an ko, ña é ña te nuu é ntaā í e ntákuinti'xe i Xuva kō. ²⁷ Dóo ntó'o ko é dé tsiñu u ne, dóo ki'in itó ña ni kídí u ne, dóo ntó'o ko e dóo kákin kó ne, dóo itsi ko ntute di. Un vé'xi ne, itú'ví ntité u ne, dóo ntó'o ko é ví'xin é ña tuvi dú'nú ko.

¹⁶ Ini nto tsi nté uun nuu i ña ni nateñu núu ú nto. Ntá tsi ió ña'a ntáka'an ña tsi dóo ini u nté koo vií u é kúvi kani nta'ví u nto. ¹⁷ ¿Vá eni ntá'ví ntu ú nto nta'a ña e táxnúu u mí ntoo nto? ¹⁸ Xu'ú ne, íkân ú nta'a Títo te kř'in ña, kíkoto ni'ni ña nto mí ntoo nto ne, taxnúu ú uun ká tuku ta'an ko é kř'in ñá ni ñá. ¿Vá eni nta'ví ntu Títo san nto? ¿Ñá ntu te dadí tsi ntáde ntí ni ñá? ¿Ñá ntu te uun tsi nimá nti ni ñá?

¹⁹ Tē ntádē kuení nto tē ntánada'án ntí kúñū ntí nuu nto, dá kuān ó ntáka'án nti ni ntó. Ntá tsi ña te kuan ō. Tsi ntí'í ne, nuu Xúva ko ntáka'án nti e ntántikín nti Cristu. É kuān o ntáka'án nti ni ntó ne, vata koo é xntií ntí nto e dií ka kue'nu nto te kutú've nto iña Xuva ko. Tsi ñi vií ntó tá'an ko e dóo ntio kó nto. ²⁰ Kadē kuení ko nté koo kuvi te nání'i ta'an ko: tē ña vií nto vatā ó ntio kó, tē ña vií u vatā ó ntio nto di. Kadē kuení ko te ió ña é nāa núu ña, te ió ña é kúne'u ini ña, te kúdiin ñá di, tē ntio ña é víi mii ñá kuenta iña mii ñá, te ká'an kini ña iña ta'an ñá, te ká'an véte ña, te káda ka'nu ña, te kuān sá koo vii ña da neé ka é ntio ña. ²¹ Kaú'ví ko te dá kř'in xtúku ú mí ntoo nto ne, ta'xi Xuva kō é kúka'an nuu xtukú ko kuénta iña ntó, te kutúví nta'xa ú kuenta iña ntó, ió ntó, ña e dóo ió kuetsí i nte dí'na. Vata nātivi ini ña e dóo dé ña nuu i é kini kaa, e dóo dé ña é kini kaa ni ñadř'í san, é edé ña da neé ka é ntio nima kini kaa ña.

13

Nté koo vií ña

¹ E sá'a kúvi uni íto é kř'in u, kíkoto ni'ni u nto. Kaka'an tú'un Xuva kō: “Tē xoó ntio i é tsi'í kuetsi uun ká tuku ña'a ne, da mií é kántio uvi, uni ña'a é ntáda ntaá ña”, ka'an. ² É káka'án u ni ña é ió kuetsí i di'na, ní é un ntí'í ntí ña nguí san dá ñe'é u é kuvi úvi íto ne, kuān te ika túvi u mí ntoo nto vevii, ntá tsi ka'án u vata tsi o é káka'án u dá kixkoto ni'ni u nto é kuvi úvi íto ne, te kř'in xtúku u mí ntoo nto ne, ñá ntuntá'ví ini kó ña; da mií é nantó'o ú ña. ³ Kidáa kutūni nto tsi nuu é ntaā i é káka'án u naá Cristu. Dívi ña ne, ñá te vitá ini ña ni ntó, tsi dóo ió ña é víi ñá ni ntó. ⁴ Ini nto tsi dá xi'í ñá ntiká krusí ne, vata te ña tuvi ntí ña, ntá tsi xe'é Xuva ko ntíi ña é ntóto xtuku ña ne, kantíto ña vevii. Ntí'í ne, ña túvi ntíi ntí di, vata kaa ña é ña tuvi ntíi ña kidaá dá xi'í ña, ntá tsi dá kúdadí ntí ni ña ne, kata'xi Xúva ko ntíi ntí vata koo é vā'á koo vií nti kuenta iña nto.

⁵ Kadā kuení mii nto te vā'á ō ntákuinti'xe nto. Koto ntee mii nto. ¿Ñá ntu ntákutuni nto te túvi Jesucristu ni ntó, o ñá ntu te nuu é ntaā i é iña ña nto? ⁶ Ntio ko é kūtuni ntó di tsi ntí'í ne, nuu é ntaā i é ntántikín nti Cristu. ⁷ Ntáka'an ntá'ví nti ni Xuva ko vāta koo é ña vií nto nuu i é kini kaa. Nā te kuān o ntáde ntí kuenta iña mií nti, vata koo é ká'an ña'a tsi dóo vā'a o nakua'á nti nto, ntá tsi ntio nti é vā'á koo vií nto, kuān te ña ni idiá'vi ntí, kuiní ña'a san. ⁸ Ña kúvi nakuítá nti nee é nuu é ntaā i. Da mií é víi nti kuenta iña i é nuu é ntaā i. ⁹ Dóo diní nti tē ña kantio é ntí'í koo ntíi ká nti, tsi dívi nto kúvi vií nto é un ntí'í. Ntáka'an ntá'ví nti iña nto vata koo é vā'á koo vií kue'en nto. ¹⁰ Taxnúu ú tutú sa'a dí'na dá kř'in u mí ntoo nto vata koo é ña kantio é káda tii ú ni nto te kř'in u. Tsi tsiñu e tá'xi Xuva kō é víi u kuenta iña ntó ne, ñá tē é nakó'xó u nto, tsi vií u é xntií u nto é kue'nu vā'a nto.

¹¹ É nanti'í u é káka'án u ni nto, tá'an kó ne, ká'an ú ni ntó é vā'a vā'a tsi koo kuntōo nto. Ntuku nto nēe e vā'a ntuvi iña nto. Ka'nu tsi vií nto nima nto. Uun tsi kadā kuení nto ni tā'an nto ne, vā'a tsi koo kuntuo nto ni tā'an nto. Kidāá né, Xuva kō, ña é tá'xi é kuntuo vā'a ō, é kuinima tá'an ko ne, kunūo mé'ñu kúnūu dava ña nto. ¹² Kué'e ntó ntiusi tá'an nto. ¹³ Un ntí'í ntí ña ntántikín Xúva ko taxnúu ña ntiusi nto.

¹⁴ Tō'ó ko Jesūcristú na tā'xi ña nto é vā'a. Xuva ko na kuīnima ñá nto. Espiritū Sántū sán na kunūu mé'ñu ña nto ūn ntíí ntíí nto. Kuan tsi koo é kā'án u ñi ntō.

Tutu e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Galacia

Taxnū Pablu tú'un iña ñá ntoo ñuú Galacia

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustrú u iña Jesúcristu. Ñá ni nílí ko tsiñu sá'a nta'a ña'a, nté ña te ña'a ni de kú've ñá ko. Mii Jesúcristu kaká'an ñá, ni Xuva kō, ña é nantōto ña dá xi'i ña. ² Xu'ú, ni ũn ntíí ntíí ta'an ko, ña kuínti'xe i Xuva kō, ña ntoo i'a ne, taxnū ntí tutú sa'a iña ña kuínti'xe i, ña ntánataká nuu ñuú Galacia. ³ Xuva ko ni Tó'o ko Jesúcrístú, na nāxnūu viko ña ntó, na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto. ⁴ Jesucristú ne, xe'e ña ntūvi iña ña kuenta iña kuétsi kō vata koo é nakáku ña ko da neé ka nuu i é kīni kaa é ió ñuxiví sa, vatā ó ntio Xuva ko, divi ñá é Uva ko ñá. ⁵ Na kā'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva ko ntii dañu ntūvi. Kuan tsi koo na kōo.

É ñá túvi tūku tú'ün nté koo nakáku o

⁶ Da kúdu'va ko tsi ña na'a tsi ni kuínti'xe nto da xtúvi mii nto Xuva ko, ña e kána nto é nílí nto é vā'á nta'a Cristu, tsi dóo ntio ña nto. Vevíí ne, é tūku tú'ün ntántíkin nto. ⁷ Ntá tsi ña túvi nté uun ká tuku tú'ün nté koo nakáku o. Ntá tsi ió ñá'a, ña ntánakutsu'un ntó é ncho nadama ña tú'ün va'á san iñá Cristu. ⁸ Ntá tsi kuān té ntí'í, o kuān te ánjē é vē'xí nte e dukún kán, o kuān te dá xōo ka ña'a kaka'an ñá tsi ió tūku tú'ün é nakáku o é ña te divi tú'ün é kaka'an ntódo ntí ni ntó né, na kué'é Xuva kō é ntó'o ña. ⁹ Vatā ó kaka'án u di'na ne, ká'an xtūku ú ve: Tē xoó ña'a ka'an ña tsi ió tūku tú'ün é nakáku o é ña te divi é kaka'an ntódo ntí ne, na kué'é Xuva kō é ntó'o ña.

¹⁰ Dá kuān ó kaka'án u ne, ¿kantūku nuu iní ntu u te vā'á koo na kā'an ñá'a iñá ko ne, o te vā'á koo na kā'an Xúva ko iñá ko? ¿Vá ntio ntu ko e dóo ntio ña'a sán ko? Tē dí ntio ká ko é ntio ña'a sán ko ne, ñá dí víi u é káda tsiñu ú iñá Cristu.

Nté o ni'í Pablu é víi ñá pustru

¹¹ Ntio ko é kūtuni ntó, ēní ko, tsi tú'ün é kaka'an ntódo ú ne, ñá te tú'un é dotō tsi kaka'an ñá'a. ¹² Ñá te ntā'a ña'a é nílí ko tú'ün san. Nté ñá'a ña ni nakua'a ñá ko sá'á, tsi mii Jesúcristu tá'xi ña é kūtuní ko.

¹³ É kūtuni nto nté o dé u ntuvi di'na, dá kantíkin ka ú nchu'un iña ñá Israee. Tékú nto tsi dóo dé xení u ni ña kuínti'xe i Xuva kō, é ncho nantí'í ú ña un ntíí ntíí ña kidaā. ¹⁴ Dá nakua'á u nchu'un iña ñá Israee ne, xu'ú odo núu u é ũn ntíí ntíí ña kuetsí, ña Israee é dadí tsi kuiá ko ni ñá. Tsi xu'ú ne, díí díí ka dé ntaá u vata xkoó iní o e xtúvi ñata kō é víi o. ¹⁵ Ntá tsi nte dí'na dá káku ú ne, nāxaxnúu Xuva kō ko. Dōo vá'á o dé ña nī ko e kána ña ko. Dā xee ntúví é ntio ñá ne, ¹⁶ ta'xi ña é kūtuní ko xoo é I'xá ñá, vata koo é ká'an ntódo u tú'ün nté koo nakáku o ni ñá'a, ña é ña te ña Israee san. Kidaā ne, ñá ni ntūku ú ña'a, ña é tā'xi kó itsi. ¹⁷ Nté ña ni ñé'ē ú ñuú Jerusaleen é kā'án u ni ña e kúvi pustru nte dí'na, tsi ura tsi i ñé'ē u ñuú Arabia ne, rkontúví ne, ntiko kōo u ñuú Damascu.

¹⁸ Dá nté kúvi uní kuiá ne, ñé'ē u ñuú Jerusaleen vata koo é kīni u Pedru. Ikān itúví u ni ña xe'un ntúvi. ¹⁹ Ntá tsi ña ni iní u nté uun ká tuku pustru kidaā, mii tsi Sántiau, eni Tó'o kō, é iní u ña. ²⁰ Iní Xúva kō tsi nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó.

²¹ Kidaā ne, ñé'ē ú ñuú Siria ni ñuú Cilicia. ²² Ña kuínti'xe i Jesucristu, ña ntántoo ñuú Judeá ne, vata kīni kue'en tsi ñá ko kidaā. ²³ Da mii tsi e téku ña tsi káka'an ñá'a: "Divi ñá é dé xení ña ni kō kidaā ne, kaika ña kaka'an ntódo ña tú'ün e ntákuínti'xe ko vē, divi tú'ün é ncho nantí'í ña kidaā", ka'an ña. ²⁴ Kidaā ne, ntáka'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva ko kuénta iñá ko.

2

Kúdadii Pablu ní pustru ñá nguĩ san

1 Dā kúvi uxkimi kuía ne, ntāa xtuku ntí ñuú Jerusaleen ni Bernábeé ne, ntēka ntí Tito. 2 Ñé'ē ú, tsi e tá'xi Xuva kō é kütuni ko tsi kantio é kí'ín u. Dā xee u Jerusaleén ne, ixtíín ú nī ña ntádē kú've iña ña kuínti'xe i san. Da miĩ xntí tiiñ nti ni ña vata koo é na kütuni ña nté o kaka'an ntódo u tú'ún nté koo nakáku o ni ñá'a é ña te ña Israeé san, vata koo é ña te é ntaā i é káde tsiñu u. 3 Titó ne, ñá te ña Israeé ña, ntá tsi ña ni ká'an ña ntádē kú've san te kantio é tē'nte kúñu ixi ña vata xkoó ini ña Israeé. 4 Tsi tuku ña'a ne, ntáka'an ña tsi kantio é kuān koo vii o. Ntáde ña tsi ntákuinti'xe ña Cristu, ntá tsi ñá tē nuu é ntaā i. Tsi kí'vi xú'u ña mé'ñu ña kuínti'xe i san vata koo é koto xu'ú ña nti, ntí'i é nakáku ntí kuenta iña Cristu. Ntio ña é kuétsi é víi xtuku ntí é káka'an lei Muisee san. 5 Ntá tsi ña ni xé'e nti é kúvi víi ña ni ntí nté u siin, tsi kuenta iña divi nto é ña ni ntíó nti é kúnaa tú'ún é nuu é ntaā i san nté koo nakáku o.

6 Ña ntádē kú've san ne, nté uun tú'ún é xee ña ni ká'an ña é víi u. Dóo ka'nu ña'a ña, kuini ña'a, ntá tsi ¿xoo ini i te ká'nu ña'a nti'xe ña, o tē ña'a? Nā káde ú kuenta, tsi Xuva kō ne, ñá te nūú ko káito ña, tsi nima ko. 7 Ntá tsi divi ña ne, ñá ni tee tsiñu ña ko é tūku tsiñu víi u, tsi ini ña tsi Xuva kō tēe tsiñu ña ko é kika'an ntódo u tú'ún é nakáku o san, mí'i ntoo ña'a, ña é ña te ña Israeé, vata tsi o tēe tsiñu ña Pedru é ká'an ntódo ña divi tsi tú'ún ni ña Israeé san. 8 Tsi vata tsi o dé Xuva kō táxnūu ña Pedru é kúvi kika'an ntódo ña ni ña Israeé san ne, kuan tsi o dé ña táxnūu ña ko é kúvi kika'an ntódo ú ni ñá'a é ña te ña Israeé san.

9 Dukuān ne, Santiau ní Pedru ní Juaan, ña ntátsi'i ntii iña ña ntákuinti'xe i sán ne, dā kutuni ña tsi divi tsiñu vā'a tá'xi Xuva kō kó ne, dóo ka'nu kuini ña é dadii tsi tsiñu víi nti ni ña, xu'ú ni Bernábee. Kúdadii ntí ni ñá tsi ntí'i ne, kíkada tsiñu nti mí ntoo ña é ña te ña Israeé san ne, divi ña ne, kada tsiñu ká ña ni ña Israeé san. 10 Da miĩ tsi é ntio ña é nanu'ú nti ini nti ña ntá'ví san ne, divi e dóo ntí'i ini ko é víi u di.

Dā de tíi Pablu ní Pedru ñuú Antioquia

11 Ntá tsi dā xee Pedru ñuú Antioquia ne, dē tíi ú ni ña dā ini ú ña, tsi kade ña uun nuu i é ña vā'a. 12 Tsi di'na dá xee ñá'a e táxnūu Santiaú san ne, e'xi dadii Pedru ni ñá'a, ña é ña te ña Israeé san. Ntá tsi dā xee ñá'a e táxnūu Santiaú san ne, eni ntu'ú Pedru kíi nteé xio ña ña'a é ña te ña Israeé san ne, xio é'xi ña, tsi ú'ví ñá te kúdiin ña ntántikin dukuān nté xkoó ini ña é tē'nte kúñu ixi ña. 13 Kídáa né, kuan tsi o ntánāa ña Israeé, ña nguĩ sán, vatá o dé Pedru é ña ni de ntāa ña vatá o kaka'an ña. Un tsi nté Bernabéé san kuān o dé ña di, é kíi nteé xio ña ña kuínti'xe i, ña é ña te ña Israeé san. 14 Dā ini u tsi ña te káde ña vatá o kaka'an tú'ún é nuu é ntaā i nté koo nakáku o ne, kaka'an u ni Pedru mé'ñu ún ntíi ntíi ña'a san: “Divi ntó né, kuān te ñá Israeé ntó ne, kade nto vatá o de ña é ña te ña Israeé san ve, tsi ña kantíkin ka nto vata xkoó ini ñá Israeé san. Dukuān ne, ¿nté kui kaka'an nto tsi kantio é víi ña é ña te ña Israeé san vata xkoó ini ñá Israeé san kuan?”, ka'án u ni ña.

Ntuvá'a o ni Xuva ko tē kuínti'xe kō Cristú, kuān te ñá Israeé o, kuān te tuku tatá kō

15 Xo'ó ne, tatá ña Israeé o nte da káku o, ñá te ña kíni ntāa o vāta ntāa ña tuku ñuú san. 16 Ntá tsi ini o tsi kuān te káde ntaa o é káka'an lei Muisee, ntá tsi ña te divi é kade i é nti'i kuétsi kō. Da miĩ tsi kuínti'xe ko Jesúcristu. Dukuān ne, ¿nté kui kaka'an vata koo é ntí'i kuétsi ko kuēnta iña i e kuínti'xe kō ña, ñá te kuēnta iña i é dé ntaa o é káka'an lei san, tsi nté uun ña'a ña nti'i kuétsi ña é káda ntaa ña é káka'an lei san.

17 Vi'a ve né, te kantukū nuu iní ō nté koo nakáku o kuétsi ko kuénta iña Cristú ne, te nātídito kuétsi kō ne, ¿vá divi ntū Cristu dé ña é iō kuétsi san? ¡Ñā'á ni san! 18 Te xtuví mií u é víí u uun nuu í ne, kidāá ne, víí xtuku ú ne, vatá ó tē ña vá'a o ni íde u é xtuví mií u nte dí'na. 19 Xu'ú ne, vata tē xi'í u kuenta iñá leí san. Mií leí san é'ni ko vata koo é ntōto ú kuenta iña Xuva ko ve é víí u é ntio ña. 20 Xu'ú ne, e xí'í u dá uun tsi kúñū kúvi ú nī Cristu é xi'í ñá ntiká krusí san, ntá tsi iō ka ntuvi iñá ko. Ntá tsi ñá te ntūvi iña mií ko, tsí ntuvi iñá Cristu é nī'í ko ve. Kakuinti'xe kó I'xá Xuva kō dá kátuví u ñuxiví sa, tsí divi ñā xe'é ña ntuvi iña ñá kuenta iñá ko e dóo ntio ña ko. 21 Na kúvi nakuítá u nuu i e dóo va'á san é edé Xuva ko iñá ko. Tē dí kúvi ntí'í kuétsi ko te káde ntaa o é kāká'án leí san ne, é ntaā i é xi'í Cristu kuénta iña ko.

3

¿Ō é kāda ntaa ntú ō leí san ne, ō é kuinti'xe ko Xuva kō?

1 Ntó'ó, ña Galata, ¿nté kuān nte túntu ntú nto? Ntáde nto vata o tē xoo dé tata i ntō. É ñni vá'a nto nté ō xi'í Jesúcristu ntiká krusí san, tsi é nañ'é leí nto. 2 Ka'án nto vē, ¿nté ntu ō ni'í nto Espírítu Xuva kō? ¿Vá ni'í ntu nto ña é dé ntaa ntí'í nto é kāká'án leí Muísee? ¿Ñā ntu te ni nī'í nto Espírítu san tsi é kuinti'xe nto tú'ún va'á iña Xuva ko e téku nto? 3 ¿Ntē kuān nte túntu ntú nto? ¿Ntáde kuení ntu nto te kúvi vii mií nto tsiñu e éni ntu'ū Espírítu Sántu san é kade ña ni ntō? 4 ¿Ñā ni ídiá'vi ntu é un ntí'í e ntó'ó nto? ¡Tē dí ni ídiá'vi ne, kuān te uñ siin! 5 Kata'xi Xuva ko ntō Espírítu ñā. Kade ña nuu i e dóo ka'nu iña nto. ¿Vá kuan ntú ó kade Xuva ko ni ntō tsi ntáde ntaa nto é kāká'án leí san? ¡Ñā'á ni san! Kuān ó kade ña ni ntō tsi ntákuinti'xe nto tú'ún va'á san iña ña e téku nto. 6 Vata kaa uva ata ko Ábraan e kuinti'xe ña Xuva kō ne, dukuān ó kaka'an Xúva kō tsí ña tuví ka kuétsi ñā. 7 Dukuān ne, kini nto tsí divi i'xá ntí'xe Ábraán ne, divi ñā é kakuinti'xe ña Xuva kō. 8 Ntē ntūvi dí'na uve na'a tú'un Xuva kō kaka'an tsí naki'í Xuva kō xoo ña'a, ña é kuinti'xe i ña, kuān te dá nēé ka tatá ña. Divi tsí tú'ún va'a é kāká'án Xúva ko ni Ábraan, kaká'án ña: “Un ntí'í ntí'í tatá ña'a dá kaní ñuxiví sa ne, nī'í ñā é vá'á iña ko kuénta iña o”, ka'an ña. 9 Dukuān ne, xoo é kakuinti'xe i Xuva kō ne, dadí ni'í ña é vá'á ni Ábraan, ña e dóo kuinti'xe i san.

10 Xoo ña'a, ña é ntéé kimi i leí san ne, da mií e ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ñā. Tsí uve na'a kaká'an: “Xoo ña'a, ña é ña káde ntaa é un ntí'í nuu i é kāká'án leí san utén utén ne, da mií e ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ñā”, ka'an. 11 Dóo dito tsí ña té leí san é káde i é ntí'í kuétsi kō. Tsí uve na'a kaká'an: “Xoo ña'a, ña e dóo va'á nuu Xuva kō ne, kuinti'xe ña Xuva kō né, dukuān é nī'í ña ntuví va'á iña ña”, ka'an. 12 Ña e ntéé kimi i leí san ne, ñá te dadí ña nī ña é kakuinti'xe i Xuva kō. Tsí uve na'a kaká'an: “Xoo é kantikin i leí san ne, kantio é kāda ntaa ntí'í ña utén utén vata koo é nī'í ña ntuví va'á iña ña”, ka'an.

13 Cristú ne, mií ñā ntá'vi ña kuenta iña kuétsi kō vata koo é ña nī'í kō é ntó'ó kō é kāká'án leí san. Tsí divi ñā ntó'ó ña naa ko kuenta iña kuétsi ko vatá ó uve na'a kaká'an: “Da xoo ka ña'a, ña é kurkāa iko dikí utún ne, ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ñā”, ka'an. 14 Kuān o dé Jesucristu kuénta iña ko ni ún ntí'í ntí'í tatá ña'a ñuxiví sa, kuān té ña te ña Israee o, vata koo é nī'í ko núu i é xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan, vata koo é nī'í ko Espírítu Sántu sán tē kuinti'xe ko Xuva kō.

Leí san ni tú'un é xe'é Xuva ko xū'u ñā

15 Kini nto, ení ko, tsí xo'o ñatí'í ne, dá káde vá'a o ūun tutú ne, xntēé o dívi kó ve, ña kúvi xoo ña'a nadama ña é kāká'an. Ña kúvi xntēé ka ña tuku nuu i. 16 Vi'a ve ne, xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan, ni i'xá ika ñā é váta kaku. Nā ni ká'an tú'un Xuva ko te títin i'xá ika ñā, tsí ūun tsi i'xá ika ñā. Divi i'xá ñā ne, Cristu ña. 17 Sá'ā ncho ka'án u ni ntō: Ede vá'a Xuva ko ūun tutú ni Ábraán ne,

xé'le ña xu'u ña ni ña. Kidáā ne, itā nti'xin kimi sientu oko u'xi kuiá dā nté xé'le lei Muisee. Lei san ne, ña kúvi nadāma tú'un é xé'le Xuva ko xū'u ña nte dí'na. ¹⁸ Tē dí'kuvi víi lei san é nī'i ko é vā'á iña Xuva ko te kade ntāa o é kākā'an ne, ñā te tú'un é xé'le Xuva ko xū'u ña é kúvi víi i. Ntā tsi nuu é ntaā i tsi nte dí'na xé'le Xuva ko xu'u ña ni Ábraan é nī'i ko é vā'á iña ña.

¹⁹ Kidáā ne, ¿mí'i ntu kaidiá'vi lei san? Xtúvi Xuva kō lei san vata koo é kūtuni ko nee é kuétsi kō. Idiá'vi tsi lei san un tsi da nté xēe “i'xá san” é kākā'an Xúva kō, divi i'xá ika Ábraan é xé'le ña xu'u ña ni i. Anje Xuva kō xee ni'i ña lei san nta'a Muisee é kākā'an ñā ni ñā'a naa Xuva ko. ²⁰ Ntā tsi dā xé'le Xuva ko xu'u ña ni Ábraan san ne, mií ña kākā'an ñā ni ña. Nā tē xoó kaka'an í naa ña.

Mí'i kaidiá'vi lei san

²¹ ¿Nchō ka'an ntú u te kanaa núu lei san ni tú'un é xé'le Xuva ko xū'u ña? ¿Ñā'a ni san! tsi tē dí'ío lei é kúvi víi i é nī'i ko ntuvi va'á iña kó ne, kidáā ne, kuvi ntuva'a o ni Xuva ko tē dá kada ntaa o é kākā'an lei san. ²² Ntā tsi kaka'an tú'un Xuva kō tsi ñu'u kutú ntíí ntíí ña'a é ña kuvi nakáku mií ña kuétsi ña. Kuān ó vata koo é da xōó ka ñā'a kuvi ni'i ña é vā'á vata o xé'le Xuva ko xu'u ña tē kuinti'xe ña Jesucristu.

²³ Ntā tsi dā vata kuinti'xe kō Cristú ne, vata ntāa ña ñu'u kutú ntāa o kuenta iñā lei san. Ntantétu o dā nté xēe ntúvi é nañ'e'le Xúva kō kō nté koo kuinti'xe ko ñā. ²⁴ Lei san ne, vata kaa ña kaito i'xá san kaa. É éde'ko kuēnta da nté xé'le Cristu vata koo é kúvi ntí'i kuétsi kō é kuinti'xe ko ñā. ²⁵ Dā xee ntúvi é kuinti'xe kō Cristú ne, ñā ntío ká kō lei san é nañ'e'le ko nté koo víi o. ²⁶ Tsi un ntíí ntíí nto é kuinti'xe nto Jesucristú ne, é ntúvi nto i'xá Xuva ko vē. ²⁷ Un ntíí ntíí nto é itsi ntute nto é uun tsi kúñū kúvi nto ni Cristú ne, ntāku nto Cristu ve. ²⁸ Nā tē íni kuān te ñā Israee, kuān te tuku tatá nto; kuān te ña ntáde tsiñu nto, kuān te ka'nu ñā'a nto; kuān te tíi nto ne, kuān te ñadi'í nto. Tsi da xé uun tsi kúñū kúvi nto ni Cristú ne, uun tsi kúñū kúvi nto ni tā'an nto di. ²⁹ Tē uun tsi kúñū kúvi nto ni Cristú ne, i'xá Ábraan ntó di. Dukuān ne, ní'i ntō é vā'á iña Xuva ko vata o xé'le ña xu'u ña ni ña.

4

¹ Sá'ā é ncho ka'an u ni ntō: Tē xí'i úun ñatíi ne, ío iña ña é kōo iña i'xá ña. Ntā tsi dā lú'nti ká i'xá ña ne, vata kaa ña kade tsiñu kaa na, kuān te ní'i na é un ntí'i iña uva ná tē kúka'nu na. ² Ío xoó kaito i na. Ío xoó ka'an í ni nā nté koo víi na dá nte xēe tá'an ntuvi é nī'i na e xtúvi úva na iña na. ³ Kuān ó kuvi ni kō di. Dá kuétsi ká o ne, ña'a san ntáka'an ña nté koo víi o é kuntuo o ñūxiví sa ne, da mií é víi o vātá ó ntáka'an ña. ⁴ Ntā tsi dā xee tá'an ntuvi ne, taxnuu Xuva ko I'xá ña é káku ña nu xé'le úun ña dí'i, é kúvi ña tatá ña Israee, ña é ntéé kimi i lei Muisee. ⁵ Kuān o k'i'xi ña vata koo é nakáku ña un ntíí ntíí ña é ntee kimi i lei san, vata koo é naki'i Xuva ko kō é kúvi o i'xá ña. ⁶ Kidáā ne, vata koo é nañ'e'le Xúva ko kō tsi i'xá ntí'xe ña kúvi o né, taxnúu ña Espiritu I'xá ña é kunū ña nima ko. Espiritu sán ne, kaka'an ña: “¡Uvā ko!” ⁷ Dukuān ne, ñā tē ña kaden tsiñu kán, tsi i'xá mií Xuva kō kúvin ne, ní'i o é vā'á iña Xuva ko é uun tsi kúñū kúvin ni Cristu.

Dōo ntí'i iní Pablu kuenta iña ña kuinti'xe i

⁸ Dí'na dá vāta kiníi nto Xuva kō né, dōo xió ntii nto é káda tsiñu nto iña tuku xúva ntō é ña te Xuva ntí'xe kō. ⁹ Ntā tsi vevíi ne, é íni ntó Xuva kō. Kuvi ka'an o tsi Xuva kō ne, é tá'xi ña é kiníi ntó ña ve. ¿Nté kuí ntántiko koó ntó ata nto é víi xtuku nto vata xkoó ini ñáta kō san é ñā vādā mí kaidiá'vi? ¿Nté kuí ncho víi xtúku nto ña kade tsiñu? ¹⁰ Kuan tsí o ntáde ka'nu nto viko é kuēnta víte, kuenta xoo, kuenta kuia. ¹¹ Dōo ntí'i iní ko kuenta iña ntó tē é ntaā i éde tsiñu ú iña nto.

¹² Vii nto da xe'e, ení ko, uun tsi nima ntúvi nto ní ko vata kaa xu'u é uun tsi nima ntúvi ú ni ntó. Ña túvi nee iñá ni ide nto ní ko. ¹³ Ini nto tsí xu'ú ne, dóo ká'vi kaa ú ntuvi dí'na dá kaká'an ntódo u tú'ún va'á san ni ntó. ¹⁴ Dóo u'vi kúvi nto ko kuenta iña kui'i e kúvi ko kidaá, ntá tsi ña ni kunté'xen ntó ko; ñá ni nakuitá ntó ko, tsi kí'i nto kó vata te ánje Xuva kó kúvi u, vata te mii Jesūristu kúvi u. ¹⁵ ¿Nté ntu ó kúvi ve kuan? Tsi dóo diní ñu'u nima nto dá itúvi ú ni ntó. Kuvi ka'an ú iña nto tsí tē dí' ni kúvi né, natavā ntó ntuxnuu mii ntó é tá'xi nto ko. ¹⁶ Vi'a ve ne, ¿ñá ntío ká ntu ntó ko e kuán o kaka'an u ni ntó é nuu é ntaá í san?

¹⁷ Ña tsikán ne, dóo ntáde ña nto kuenta ve, ntá tsi ña te kuan o de ña vata koo é ní'i nto é vā'a. Ncho nakadī ñá itsi é ká'an ntó ní ntí vata koo é mii ñá é kada ka'nu nto ña. ¹⁸ Vá'a ó te kade ña nto kuenta, te vii ñá vata koo é ní'i nto é vā'a. Te kuán koo vii ña ni ntó nguentuvi, ñá te da mii tsí dá tuví u ni ntó. ¹⁹ Dóo kaxnúu kó kuenta iña nto, a i'xá mii ko. Vatá ó kaxnúu ñadī'i dá ncho kaku i'xá ña ne, kuán koo kaxnúu kó kuenta iña nto da nté uun tsi nima ntúvi nto ní Cristu. ²⁰ Tē dí' tuví u ni ntó vevii ne, ti kaa te kuvi xtúvi mii u é káde tíi ú ni ntó, ntá tsi vevii ne, ñá iní u nté koo kadā kuení ko iña nto.

Kuenta iña Ágaa ni Sára

²¹ Xoó ntó'o é ncho kuntikín ka nto lei Muísee san ne, ká'an ntó: ¿Va ñá ini ntú nto nēe é kaka'an leí san? ²² Tsí nte dí'na uve na'a kaká'an tsí Abraán ne, úvi i'xá ñá xio. Uun ña nte, i'xá ta'nú kade tsiñu iña ña, ta'nú nani Ágaa ne, uun ne, i'xá ñadī'i mii ñá, ñá naní Sára. ²³ I'xá ta'nú kade tsiñu sán ne, vata tsi ó káku vata kaa da nēe ka i'xa, ntá tsi i'xá ñadī'i mii ñá ne, káku vata tsi ó xe'é Xuva ko xu'u ña ni Abraán san. ²⁴ Kini nto tsi úvi nuu i kaka'an u kuenta iña i sá'a. Uun nuu i é v'e'xi xuku é nani Sināii, divi iña Ágaa san. Xoó kaduku ntée i nuu i sá'a ne, káku ñá é kuntéé kimi ñá leí san. ²⁵ Tsi Ágaa san ne, vata kaa xuku é nani Sināii é tuví ñuú Arabia káa ña, vata kaa ñuú Jerusaleen é tuví ñuxiví sa kaa ña di. Tsi ntúni nuu i sá'a ní ña é ntoo ikán ne, nteé kimi ñá leí san. ²⁶ Ntá tsi xo'ó ne, ñá te kadúku ntée ó leí san, tsí ñuu kó ne, divi ñuú Jerusaleen é tuví nta'a Xuva kó. ²⁷ Tsí uve na'a tú'un Xuva ko kaka'an:

Kutúvi díni nto, divi ntó é ña kakúvi koo i'xá nto,

divi ntó é xoxo i'xá nto.

Kachu'u ntáa nto é dóo diní nto,

divi ntó é vata kaxnúu i'xi nto.

Tsi ñadī'i, ña é ña káde xii ña ña kuentá ne,

dií dií ka kaxio i'xá ña é ñá é tuví ní'i xii i,

ka'an.

²⁸ Ení ko, vata ntáa Isaa ntáa nto. Xo'ó ne, i'xá Xuva ko ó, tsi káku o vata tsi ó xe'é Xuva ko xū'u ña kidaá. ²⁹ Ntá tsi vata tsi ó dé xeni i'xá e káku vata ó káku da née ka i'xá ní i'xá e káku kuenta iña Espiritu Xuva kó ne, kuán ó kakúvi vevii di. ³⁰ Ntá tsi ¿nee iñá ntu kaka'an tú'un Xuva kó? Kaka'an: "Kiñu'u nto ta'nú kade tsiñu san ni i'xá tun, tsí i'xá ta'nú kade tsiñu san ne, ña kúvi ní'i na iña uva na vata kaa i'xá ñadī'i mii ñá", ka'an. ³¹ Xo'ó ne, ení ko, ñá te vāta ntáa i'xá ta'nú kade tsiñu san ntáa o, tsi vata ntáa i'xá ñadī'i mii ña ntáa o.

5

É nakáku Cristu ko

¹ É nakáku Cristu ko e nteé kimi kó leí san, tsi ñá ntío ña é ku'un kutū ká ó. Dukuán ne, kaka xaa nti'xe nto ve; ñá ku dá vá'a nto é kadā kú'vé leí san iña nto.

² Kini nto é kaka'an u. Xu'ú e Pablú u ne, kaka'an u ni ntó tsí te ku'e'é nto é ká'nté ña kúñu é íxi nto vata xkoó ini ñá Israeé san ne, vata te kaka'an ntó tsi

é ntaā í xí'í Cristu íña ko. ³ Kaka'an xtúku u tsi da xōó ka ña'a é tē'nte kúñū é íxi ñá ne, da mīí é vii ña é un nti'í é kaka'án lei Muísee. ⁴ Xoó nto'o e ntáxio ntii nto e ntáde ntaa nto lei san vata koo é nti'í kuétsi ntō ne, ña kaxé'e nto itsi é nakākú Cristu nto; ntánakuitá nto é vā'a é ncho ta'xi Xuva ko ntō domēni. ⁵ Ntá tsi xo'ō é kuinti'xe ko Xuva kō, é nuu Espiritu ña nima kó ne, ntantétu ō é nī'í ko nima va'á ko nta'a Xuva kō. ⁶ Tē uun tsi kúñū kúvi o ni Jesúcristú ne, ña té ini te te'nte kúñū íxi ko, o tē ña'a. É kuinti'xe ko Xuva kō ne, sá'ā é kaidiá'vi ne, dukuan kuñima ko ta'an kó dí.

⁷ Ntō'ó ne, é íka vā'a ntō kidaā. ¿Xoó ntu édi nuu i itsi e kuinti'xe nto é nuu é ntaā i? ⁸ Ñá te kuān ó kaka'an Xúva kō, ña é kana nto. ⁹ Ini nto tsi te un siin tsi u'xen ía nādaka ó ne, kuia kanii t'nti i. ¹⁰ Xu'ú ne, kanteé ini ko Xuva kō é ña da vā'a ña é tuku koo kadā kuení nto. Ntá tsi kué'e Xuva kō é nto'o da xōó ka ña'a, ña é kanakutsu'un ntō.

¹¹ Ntá tsi xu'ú ne, ení ko, tē dí kaka'an ntódo ká u ni ntō é kántio é tē'nte kúñū íxi nto ne, ña kuan koo ntō'ó ká ko nta'a ña Israeé san. Tē dí kuān ó kaka'án u ne, ña túvi nēe nuu i é kúdiin ka ña dá tekú ña tú'un é xi'í Cristu ntíká krusi san kuenta íña ko. ¹² Ña ntánakutsu'un ntō sán ne, díí ka vā'á ó te na káda a'ma kue'en ñá kúñū ña.

¹³ Tsi ntō'ó, ení ko, é kana Xuva ko ntō vata koo é na nakāka xaa nto. Ntá tsi kuān te ntaíka xaa nto ne, ña kúvi vii ntó da nēe ka é ntio nima ntó, tsi é vii ntó ve ne, kuinima xntó ta'an nto ne, dukuan vā'á koo vii nto ni ña. ¹⁴ Tsi é un nti'í é kaka'án lei san ne, uun tsi nuu i ncho ka'an: “Kuinima ntó ta'an nto vatá ó kakuinima nto kúñū ntō”, ka'an. ¹⁵ Ntá tsi te ka'an ntēe nto ta'an nto, te kúvi ña ita ntó ne, koto nto tē ña nakunaa nto ta'an nto un nti'í nti'í nto.

Ó é ntio kō é vii mii ó ne, ō é ntio Espiritū é vii o

¹⁶ Sá'a kakā'án u ni ntō: Vii nto vatá ó ntio Espiritū san é vii nto; ñá ntukū nuu ini nto nté koo ni'í nto é ntio nima kīni kaa nto. ¹⁷ Tsi é ntio nima kīni kaa nto ne, ñá te vata ō é ntio Espiritū san. É ntio Espiritu Xuva kō sán ne, ñá te dadii ní í vatá o é ntio nima kīni kaa nto. Kanáá nima kīni kaa nto ni Espiritū sán ne, Dukuān ne, ña kúvi vii ntó nēe é ntio nto. ¹⁸ Ntá tsi te kué'é nto é nañē'e Espiritū san nto nté koo vii nto ne, ñá kantio é kadá kú've ka lei san íña nto.

¹⁹ Dōo ditó nēe nuu i e ntáde ña'a, ña e ntántikín nima kīni ntān. Ntaíka luku ña. Ntáde ña nēe e dóo kīni kaa ntáde kuení ña. Ña ntákuka'an nuu ña e ntáde xení ña ni da xōó ka ña'a. ²⁰ Ntānuu ini ña tuku xuva ña. Ntáde tatan ña. Ná ntio kue'en ñá ta'an ña. Ntānaā ña. Ntákukuiñū ña. Ura tsi i ntákudiin ña. Ntáde ña nee íña é ntio mii ña. Ntákii ntee xio ña ta'an ña. Na ncho vii ña e ntáde ta'an ña. ²¹ Dōó ne'u ini ña. Ntaé'ni ña ta'an ña. Dōó ini xí'í ña. Viko kīni kaa ntáde ña, ni dōó títin ka nuu i é kuān ntáa san. Vía ve ne, kaka'án u ni nto vatá ó kaka'án u ni nto dí'na, tē xoó ña'a ntáde ña nuu i sá'ā ne, ña kúvi ni'í ña é kuntōo ña mí kadé kú've Xuva kō.

²² Ntá tsi xoo ñá'a e ntántikín ña Espiritū sán ne, ntákuinima ñá ta'an ña. Dōó diní ñu'u nima ña. Vā'á ó ntoo ña. Ntákutíi ña nima ñá ni tā'an ña. Ntáde ña é vā'á ni tā'an ña. Ntáde ntaa ña nee íña é ntaxé'e ña xu'u ña. ²³ Ná tē ntáde na'nu ña. Ná te dotó tsi ntáde ña. Nté uun lei ña kaka'an é ña kuvi é kuān koo vii o. ²⁴ Xoó ña'a, ña é ntee kīmi ña Jesúcristú ne, vata tē xi'í nima kīni kaa ña ntíká krusi ni é un nti'í nūu i é kīni kaa é ntio i, é ntukū nuu ini i. ²⁵ Tē é nī'í ko ntuví va'á íña ko e tá'xi Espiritū sán ne, na kué'é ō é nañē'e Espiritū sán kō nté koo é vā'á koo vii o.

²⁶ Ñá kada ka'nu ña'a ō. Ñá nakutsu'un ta'an ō. Ntē ña kune'u ini ko ni ta'an kō.

6

É xntii o ta'an kō

¹ Ení ko, te kinī ntó tsí kade uun ña'a é kīni kaa né, divi ntō é nuu Espíritū Sántū sán nima ntó ne, xntii nto ñā é vā'á koo vii ña. Vā'a vá'a tsi kōo ka'an ntó ni ñā ne, kuenta tsi vii nto kúñu nto tē ña kó'xo nto nuu i sá'ā di. ² Xntii nto tā'an nto dá kanto'lo ña ne, dukuan kōo kada ntaa ntó vata ō ntio Cristu.

³ Tē dóo ka'nu ña'a ō kuiní mii kō né, kuān té ña te nee kainuu á'vi ō ne, da kaeni nta'ví mii ō kúñu kō. ⁴ Koto vá'a nto nté o de nto. Te vā'á ō, kuiní nto ne, kidáa kivi kutūvi dínī ntó ne, ñā kantio é kutsu'un nto tē dií ka va'á nto é ña nguui san. ⁵ Tsi kantio é vā'á koo vii o nēe tsiñu é nī'i ko.

⁶ Xoó ña'a é kanakuā'a ña tú'ūn va'á san ne, vā'á ō te kátsin dava ña ni mastru ña é un nti'í é vā'a é ió iña ña.

⁷ Nā ku enī nta'ví nto kúñu ntō, tsi ña kúvi nārkintēe o Xuva ko. Da nēe ka é kū'xí ō né, divi tsi é nī'i kó di. ⁸ Te kū'xí o da nēe ka é ntio nima kīni kaa kō ne, ní'i kō doxi'í san. Ntá tsi te kū'xí o vatā ō ntio Espíritū Sántū sán ne, ní'i ko ntuvi vā'á iña ko ntii dañu ntūvi nta'a Espíritū san. ⁹ Dukuān ne, ñā ku kudu'xen kō é vii o é vā'a, tsi te kūtí o nima kó ne, ní'i kō é vā'a te xee ntūvi i.

¹⁰ Dukuān ne, dá ió ka ntuvi ne, vā'a koo na vīi o ni un ntí ntí ña'a sán ne, dá dií dií ka ni ta'an ko, ña ntákuinti'xe i san.

Kaxe'e Pablu ísi da ntí'í tūú san

¹¹ ¡Un ntāa letra na'nú san é ka'ū ú nta'a mii kó ve! ¹² Ntio ko é kūtuni nto tsi ña tsikán, ña é ntio i é kuētsi é tē'nte kúñu ixi nto ne, da mii e ntāde ña vata koo é ña ka'an kīni ña'a san iña ñā ne, vata koo é ña ntó'lo ña kuenta iñā krusí san mí xi'í Cristu kuénta iña ko. ¹³ Ntá tsi divi ñā é tē'nte kúñu ixi ña ne, ntē ña ini de ntaa ntí'í ña é kāká'án lei san. Da mii tsi é ntio ña é ka'ntē ntó kúñu ixi nto vata koo é víi na'nu ña tsi divi ñā edé ña e kuán o dé nto. ¹⁴ Xu'ú ne, nté uun nuu i é ña ncho vii ka'nu ú kuenta iña i; da mii tsi kuénta iñā krusi mí xi'í Cristu kuénta iña ko. Nā kāde ká u kuenta nee nuu i é ió ñuxiví sa. Vata tē xi'i, kuiní kó ne, vata tē xi'í u di kuenta iña i. ¹⁵ Tsi te ūn tsi kúñu kúvi o ní Cristú ne, ñā té ini te te'nte kúñu ixi ko ne, o tē ña'a. E kaínuu á'vi ne, é nī'i ko ntuví va'á iña ko. ¹⁶ Un ntí ntí ntó e ntántikin nto tú'ūn sa'á ne, vā'a koo na kuntōo nto. Na ntuntā'ví ini Xuva ko ntō, ni ūn ntí ntí ña Israee ntí'xe san, ña nteé kimi i Xuva kō.

¹⁷ Vī'a ve ne, ñā ntio kó tē xoó nakutsu'ūn ká i kó kuenta iña i sá'ā. Tsi é kūtítin tsanta uve kúñu ko é kanañē'e tsi xu'ú ne, kade tsiñu nti'xe u iña Tó'o ko Jēsuu.

¹⁸ Nā xnuu viko Tó'o ko Jesūcristú nima ntó, ení ko. Kuan tsi koo é ká'án u ni ntō.

Tutu e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Efesu

Taxnū Pablu tutú iña ña ntákuinti'xe i, ñá ntoo ñuú Efesu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru iña Jesúcrístu u tsi kuan o ntío Xuva kō é tēé tsiñu ña ko. Taxnū u tutú sá'á iña ña ntáduku ntée Xuva kō, ña ntoo ñuú Efesu, ña ntákuinti'xe i Jesucristu. ² Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístu ne, na nāxnū viko ña nto. Na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto.

É vā'a é kata'xi Xuva ko kuēnta iña Jesúcrístu

³ Dōo ka'nu Xuva ko, divi Uvā Tó'o ko Jesúcrístu. Dōo tá'xi ña kō é un nti'i nūu i é vā'a é tuví e dukún kán tsi kúdad; o nī Cristu. ⁴ Tsi di'na dá tuví ñuxiví san ne, nāxnú Xuva ko ko kuēnta iña Cristu vata koo é na ntāto ña nima kó, vata koo é ña tuví ka kuétsi ko tē xee o nta'a ña. ⁵ Tsi dóo ntío ña kō ne, nté di'na kaka'an ñá tsi ki'i ña kō é kuvi o i'xā ñá kuenta iña Jesúcrístu, váta o ntío ña. ⁶ Dukuān né, utén uten ntáka'an o tsi dóo ka'nu Xuva kō. Dōo vā'a o dé ña ni kō. Ñá ni dē víni ña da tá'xi ñá ko i'xā ña, ña e dóo kuinima ña. ⁷ Nákakú ñá ko kuēnta iña i'xā ña, tsi éti ña niñi ña kuēnta iña ko. Dē ka'nu iní ña ni kō kuétsi kō, tsi dóo ntío ña kō. ⁸ Ñá te un sīn tsi kuinima Xúva ko kō ne, tā'xi ña é kútú've kō, é ki'in iní ko. ⁹ Tā'xi ña é kūtuni ko nee iña é ntío ña, nuu i é ña ni iní o, váta o ntío ña. ¹⁰ Sá'a dé kuení Xuva kō é víi ña dá xēe ntúvi i. Nataká nuu ña é un nti'i vāta koo é kodo nūú Cristú da nēé ka é ió e dukún kan ni da nēé ka é ió ñuxiví a.

¹¹ É kudad; o nī Cristú ne, nāxnú Xuva ko ko ūun tsi nte dí'na vata koo é nī'i ko iña ña. Kuān o dé Xuva ko vatá o é vā'a o kuini ña. ¹² Kuān o dé ña vata koo é nti'i, é di'na ntí kuinti'xe ntí Cristu ne, víi ntí vata koo é kā'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva kō. ¹³ Divi ntó di, dá tekú nto tú'un é nuu é ntaá i, dá tekú nto nté koo nakáku nto ne, kuinti'xe nto Cristu. Kudad; nto ni ña né, xntēé Xuva ko nto ná'a da tá'xi ña Espíritú Sántú é kunūu ña nima ntó vata o tá'xi ña xu'u ña. ¹⁴ Ta'xi Xuva ko Ēspíritú Sántu vata koo é kūtuni ko tsi víi nti'xe ña vata o tá'xi ña xu'u ña dá kúvi naká'i ña é un nti'i nūu i é káduku ntée ña. Kídāa ne, ka'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva ko.

Kaikán Pablu nta'a Xuva kō é kuē'e ña é na kuki'in iní ña ntákuinti'xe i

¹⁵ Dukuān ne, da téku ko tsi dóo ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jēsuu ne, tsi dóo ntákuinima nto ta'an ko, ña ntákuinti'xe i Xuva kō ne, ¹⁶ ñá kaxtuví miú u é nakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto. Kanaka'an kó nto dá kaká'an ntá'ví u. ¹⁷ Kaikán u nta'a Uvā Tó'o ko Jesúcrístu, divi Xuva kō, ña e dóo vā'a san, te tā'xi ña é kútú've vā'a nto iña ña, vata koo é kī'in diki nto é káka'an ña, vata koo é kīni va'a ntó ña. ¹⁸ Kaikán u nta'a Xuva ko te nāxi'i nuu ña nuu nto vata koo é kūtuni ntó nēe é nī'i nto é kána ña nto. Te tā'xi ña é kūtuni nto tsi ña te nté kaa va'a, ña te nté kaa kuika nuu i iña Xuva ko é kaxé'e ña ña'a é nakuido da'an ña. ¹⁹ Te tā'xi ña é kūtuni nto tsi ña te nté kaa ka'nu ña. Kakuvi víi ña é un nti'i kuēnta iña kó, divi o e ntákuinti'xe ko ña. Nañē'e ñá kō tsi kuvi víi ña nī é un nti'i ²⁰ dá nantoto ñá Cristú rkontuvi é xi'i ñá ne, xé'e ña é kutuvi ñá diñi kua'a ña e dukún kán. ²¹ Díi ka ka'nu Jesuu é da xóo ka ña tsiñu na'nu i, da xóo ka ña tsiñu i, da xóo ka ña ntádē kú've e dukún kan, da xóo ka ña ntádē kú've ñuxiví a, da xóo ka ña e dóo ka'nu, kuān te ntóo ña vevii, kuān te ntóo ña ntuvi é kī'in o. ²² Ta'xi Xuva kō é kúvi víi Cristu ni é un nti'i. Tā'xi ña é kúvi Cristu tó'o iña un ntíi ntíi nuu i é káduku ntée ña ntákuinti'xe i san. Cristu ne, divi ña é kadé kú've ñá kuenta iña ña ntákuinti'xe i san. ²³ Ña ntákuinti'xe i sán ne, vata ntáa kúnū Cristu ña. Kanuu mé'ñu kanuu dava ña ña ntákuinti'xe i sán ni da kan; dū'va ñuxiví san.

2

Nakakú Xuva ko kō, tsi dóo kakuinima ñá kō

¹ Ta'xi Xuva ko ntuvi vā'á iña nto, divi ntō é vata ntáa ña xi'i ntáa nto kídaa kuēnta iña kuétsi ntō, dá vata kuinti'xe nto Cristu. ² Dóo ncho vii nto kuétsi kídaa, dá ntikin ntó vata xkoó ini ñá ñuxivi san. Dé ntaa nto é ká'an tó'o e ña vā'á san, ña é kadē kú've iña é ña vā'á é ntoo e dukún kán, divi é káka'an nté koo vii ña'a, ña é ña ncho kuinti'xe i Xuva kō. ³ Kuān o dé o, ūn ntíi ntíi o, kídaa. Éde o da mii é ntio kō. Dē ntaa o é káka'an nima kīni ntáa kō, e ntádē kueni kō. Dukuān ne, kantio é nī'i ko é ntō'o ko e dóo ka'nu é kata'xi Xuva ko, ni ūn ntíi ntíi ka ña'a. ⁴ Ntá tsi un vā'a tsi ntúnta'ví ini Xuva ko kō, tsi ña te nté kaa kakuinima ñá kō ne, ⁵ ta'xi ña ntuvi vā'á iña ko kuenta iñá Cristu, kuān te kantio é nī'i ko doxi'i kuenta iña kuétsi kō. Da mii tsi e dóo vā'á Xuva kō é nakakū ñá kō. ⁶ Vata o ntoto Tó'o ko Jesúcrístu ne, kuan o nántoto ña kó di ne, ta'xi ña é kuntuo dadíi o ni ña e dukún kán, tsi kuinti'xe ko Jesúcrístu. ⁷ Kuan o dé ña vata koo é nañ'e ñá ña'a rkontuvi ve tsi un vā'a tsi kakuinima ñá kō, tsi dóo vā'á o de ña ni ko kuenta iña Jesúcrístu. ⁸ Da mii tsi e dóo vā'á Xuva kō é nakakū ñá nto da kuinti'xe nto. Ña túvi nēe nuu i é víi mii nto é nākáku nto, ntá tsi doméni tá'xi Xuva kō é nākáku nto. ⁹ Ña kúvi víi o nee nuu i é nākáku o, vata koo é ña vii ka'nu o. ¹⁰ Tsi Xuva kō de kú've ñá kō vata koo é da ntántikin o Jesuú ne, vii o é vā'á, vata o ka'an Xúva kō nte dí'na é víi o.

É kuntōo vā'a o kuēnta iñá Cristu

¹¹ Dukuān né, naka'an ntō nte ntáa nto dí'na, divi ntō é ña te ña Israeé nto. Ntáka'an ñá Israeé san iña ntó "ña'a, ña é ña ni té'nte kúñu é ixi i", tsi ntántikin ña vata xkoó ini ña e ntaé'nté ña kúñu ña, kuān te mii tsi ñá é'nte ña. ¹² Kídaa ne, vata kīni ntó Cristu. Tuku ña'a nto é ña Israeé. Ña túvi nee iña é intétu nto, nté ña ni iní nto xoo é Xuva kō. ¹³ Ntá tsi vevii ne, kudadíi nto ni Jesúcrístu. Divi ntō é ña ni kuvi kí'xi etsin nto Xuva kō kídaa né, ntoo ni'i nto ña vevii, tsi éti Cristu níni ña kuenta iña nto. ¹⁴ Ta'xi Cristu é kuntuo vā'a o, tsi idé ña é ntúdadíi ña Israeé san nī ña e ña te ña Israeé san. É nakaán nuu ña mí'i kánti'u kídaa da ntánāa núu ña Israeé san nī ña é ña te ña Israeé san. ¹⁵ Dā xi'i ñá ne, nantí'i ña lei san é káka'an nté koo vii o, é kadē kú've iña ko. Uun tsi ña'a, ña é xēe, ntáda dadíi ña ntuvi ñá'a san, tsi ntákuinti'xe dadíi ña Xuva kō. Kuān o dé ña vata koo é kuntuo vā'a ña ni tá'an ña. ¹⁶ Dukuān né, dá xi'i ña ntíkā krusi kán ne, nantí'i ña du'xēn é edé ntuvi ñá'a san vata koo é kúvi ntuvá'a dadíi ña ni Xuva kō. É uun tsi ña'a kúvi ña ve.

¹⁷ Vé'xi Cristu ne, ka'an ña nté koo kuntuo vā'a nto, divi ntō é vata kīni nto Xuva ko, ni ñá'a san é ini ñá ña. ¹⁸ Kuenta iña ña kuvi kí'in etsin o nuu Xuva ko, tsi é ni'i ko Espíritu ña, ntuvi o. ¹⁹ Dukuān ne, ñá te ña tuku ñuú ka nto, ñá te ña é doto tsi ntaíka ká nto, ntá tsi ña ñuú Xuva ko nto vē. Ña ví'i Xuva ko nto vē ne, dadíi xnto ni ña e ntáduku ntée ña. ²⁰ Vata kaa ví'i san ntáa nto, tsi odo nto nú etí ví'i san. Eti ví'i sán ne, divi tū'un é naku'á pustrú san nī ña ka'án naa Xuva ko. Mii Jesúcrístu ne, xuu é odo núu díñi ntii ví'i san. ²¹ Xo'ó é kudadíi o nī Cristu ne, kuve ta'an o vāta ntáa ntíká nto'o é xí'i ta'an va'a un ntíi ntíi díñi i, da nté ntuvi o xúkún Xuva kō mí'i ña kakí'vi nté uun nuu i é kīni kaa. ²² Divi ntō di, dá kudadíi nto nī Cristu ne, kuve ta'an nto nī ña ntákuinti'xe i san vata koo é kúvi nto xúkún Xuva kō, tsi nuu Espíritu ña nima nto.

3

Divi tsiñu Pablu é ká'an ña tú'ün vā'a san nī ña é ña te ña Israeé

¹ Dukuān ne, xu'u é Pablú u ne, nuu kutú ú kuenta iña Jesúcrístu, vata koo é divi ntō, ña é ña te ña Israeé nto, ní'i ntō é vā'a. ² Á te ini nto tsi dóo vā'a o

dé Xuva ko ni kō da tée tsiñu ña ko é ká'an u tú'un ña ni ntō. ³ Tá'xi Xuva kō é kūtuni ko é tuvi xu'u iña ña, vatā o dé vá'a ú di'na é ña ku'éle tsi tú'un é kaka'an u. ⁴ Dā nakua'a nto tú'un tskán ne, kūtuni nto tsi iní u nuu i é tuvi xu'u iña Cristu. ⁵ Dá ntē veví ne, ñá ni xé'le Xuva kō é kūtuni ñá'a. Ntá tsi veví ne, e xé'le Xuva ko ku'enta iña Espiritū Sántū san é kūtuni pustrú san nī ña ntáka'an naa Xuva ko. ⁶ Sá'ā ne, nuu i é tuvi xu'u kidaā: tsi ña é ña te ña Israeé ne, dadii tsi ni'i ña iña Xuva ko nī ña Israeé san, tsi é kúdadii ña nī ña Israeé san kuenta iña tú'un va'a san. Ní'i ña é xé'le Xuva ko xū'u ña di dá kuinti'xe ña Cristu.

⁷ Téé tsiñu Xuva kō ko é ká'an ntódo u tú'un sa'a, tsi dóo vá'a ó de ña nī kō ne, tá'xi ña kó ntii ña vata koo é kúvi víi u tsiñu sá'a. ⁸ Xu'ú ne, díi ka dutsi kaa u é ña e díi ka dutsi kaa é káduku ntée Xuva kō. Ntá tsi dóo vá'a o dé Xuva kō, tsi tá'xi ña é ká'an u nī ña é ña te ña Israeé san tú'un va'a iña Cristu é díi ka nuu á'vi é nté ña iní o nté kaa. ⁹ Tá'xi Xuva kō, ña é de kú've é un ntí'í é io, é ká'an ntódo ú vata koo é kīni un ntí'í ntí'í ña'a nté ó de kú've ña é koo nuu i sá'ā e xtúvi xu'u ña un tsi nte dá iñi ntu'u ñuxiví san. ¹⁰ Kuān o dé ña vata koo é kūtuni un ntí'í ntí'í ña e ntádē kú've e dukún kan tsi dóo ini Xúva kō é un ntí'í nté koo víi ña dá kīnī ñá ña ntákuinti'xe i san. ¹¹ Un tsi nte dí'na kuān ó ncho víi ña kuenta iña Tó'lo ko Jesūcristu. ¹² Kuenta iñá Cristú ne, ini o tsi kuvi xee étsin ó nuu Xuva ko. Tsi te kuinti'xe ko ña ne, ñá kaú'ví ka ko ña. ¹³ Dukuān ne, kaka'an u ni nto té ña nátivi iní nto é kuān ó kanto'o kó kuenta iña nto. Tsi xu'ú kanto'o kó vata koo é ni'i nto é vá'a.

Kakuinimá Cristu nto

¹⁴ Dukuān né, kanchiñí ú nuu Xuva ko, ñi'vi Uvā Tó'lo ko Jesūcristu. ¹⁵ Uva ña iña un ntí'í ntí'í tātá ña'a sán di, kuān té ña ntoo e dukún kan, kuān té ña ntoo ñuxiví a. ¹⁶ Kaikán u te tá'xi ña é kunūu ntii nima ntó kuenta iña Espiritu ñá, tsi ña te nté kaa io é vá'a iña ña. ¹⁷ Kaikán u te kunūu Cristu nima ntó da ntákuinti'xe nto. Na tá'xi ña é kútú've vá'a nto nté koo kuinima ku'é en nto, ¹⁸ vata koo é kūtuni ntó, nī ūn ntí'í ntí'í ña ntáduku ntée Xuva kō, nté kaa nī'i, nté kaa kani, nté kaa kūnu, nté kaa dūkun kaxee tá'an é kakuinima Xúva ko kō. ¹⁹ Kaikán u te kīnī nto nté kaa ntio Cristu kó, kuān té ña kuvi kadá kuení kó tsi dóo ku'éle, vata koo é kū'un tsitu ku'é en nima ntó Xuva kō.

²⁰ Dóo ka'nu Xuva kō. Dóo ió ntii ña é káde tsiñu ña nima kó ne, kuvi víi ña díi díi ka va'a é kaikan o, díi díi ka va'a é kadá kuení kō. ²¹ Te ká'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva ko ku'enta iña ña ntákuinti'xe i san, kuenta iña Jesúcristu. Kuān koo ka'an ñá da ntántoo ká ña'a san ñuxiví a ne, ntii dañu ntúvi di. Kuan tsi koo na kōo.

4

É uun tsi kúñu kúvi o ku'enta iña Espiritū Sántū san

¹ Xu'u é nuu kútú ú kuenta iña Xuva kó ne, kaikán u nta'a nto te víi ntó vatā ó ntio Xuva kō é víi ña e kána ña. ² Ná víi ka'nu nto. Ná ku kudiiñ nto ni ña'a. Na kútíi nto kuntétu nto. Na kútíi nto ni tá'an nto. Na kuñima ntó ña. ³ Koo ntii ntó é ña xtuví mii ntó é uun tsi ntádē kuení nto vatā ó katá'xi Espiritū Sántū san dá ntoo vá'a nto. ⁴ Uun tsi kúñu nto, ni ūun tsi Espiritu ntó dí, vatā ó ió uun tsi nuu i é vá'a e ntantétu nto é ni'i ntó rkontuvi, ntó'o é kána Xuva ko ntó. ⁵ Uun tsi Tó'lo kó, uun tsi tú'un va'a é kuinti'xe ko, ni ūun tsi nuu i é kutsi ntute o. ⁶ Uun tsi Xuva ko, ñi'vi Uva ko ūn ntí'í ntí'í o. Dívi ña é odo nuū ña é un ntí'í ntí'í o. Dívi ña é nuu mé'ñu nuu dava ña ko ūn ntí'í ntí'í o.

⁷ Ntá tsi é un é un ó ne, é tá'xi Cristu ko nuu i é vá'a é víi ó, vatā o ntío ña. ⁸ Dukuān ne, kaka'an tú'un Xuva kō: Da kúntáa ña e dukún kán ne, ntéka ñá ña ñu'u kutú ne, xé'le ña nuū i é vá'a é víi ña'a san,

ka'an.

⁹ ¿Nee iñá ntu kani tu'un é kāká'an é kũntáa ña? Ncho ka'an tsí di'na nainu ña ñu'u a. ¹⁰ Ña e nainú san ne, ñu'u tsi ña é kũntáa ña mí'i e dii ka dukun e dukun kãn vata koo é kadã kú've ña da kanã dũ'va. ¹¹ Tã'xi ña nuu i é víi o, é un é un o. Iõ ña ne, xé'e ña é víi ña pustru. Iõ ña ne, xé'e ña é kã'an ña naa Xuva ko. Iõ ña ne, xé'e ña é kã'an ntódo ña tú'un é nakáku õ. Iõ ña ne, xé'e ña é kadã kú've ña ña ntãkuinti'xe i sãn ne, naku'ã a ña ña nchu'un san di. ¹² Kuãn o dé ña vata koo é koo tú've ña ntãduku ntée ña é víi ña tsiñu ña, vata koo é naku'e'nu ña ña ntãkuinti'xe i Cristú san ¹³ da nté dadũ tsi kuinti'xe ko, dã nté dadũ tsi ña iní vá'a o l'xã Xuva kô. Kidãã ne, kuka'xi nuu õ ne, kué'nu õ vata koo é un ntĩ'ĩ é víi ó ne, víi o vatã o dé Cristu. ¹⁴ Ñã víi ka o vatã ó de l'xã san é nuu nuu tsi ntãnadama e ntãdẽ kuení i. Ntãntĩkin dá nẽe ka nchu'un é xee e ntãnañẽ'e ña ntaéni nta'ví san, ña e dóo ntãde é kĩni kaa. ¹⁵ Ntã tsi ka'an o é nuu é ntaã í ni ñã'a, tsi ntãkuinima kó ña. Kidãã ne, kue'nu kã o un tsi dã nte xee tá'an o víi o vatã o dé Cristu. Divi ña né, odo nuũ ñã iñã ña ntãkuinti'xe i sãn vatã ó odo nuũ ñã iñã kũñu kô. ¹⁶ Xo'õ ne, vata kãã kũñu Cristu ntãã o, é dóo vá'ã ó xi'ĩ ta'an é un ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ ta'vi i. Te ùn ntĩ'ĩ tsi ta'vi i dóo vá'ã ó ntãde tsiñu ne, dóo vá'ã ó kae'nu kanã kũñu ñã. Kuan koo na kuĩnima tá'an kô di, un ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ o e ntãduku ntée o Cristu.

Ntuvi xé'e iñã ko e tá'xi Cristu

¹⁷ Dukuãn ne, kaka'án u ni nto vẽ, tsí ntio Xuva kô é víi nto sã'a. Ñã víi ka nto vatã ó de ñã'a, ña é ña ini Xúva kô. Dotõ tsi ntãde ña é ntio nima kĩni ntãã ña. ¹⁸ Ñã'nẽe ini ñã ña. Ñã túvi ntuvi iñã ña e tá'xi Xuva kô, tsí ña ntãkutuni ña, tsi dóo ka'xi ini ñã. ¹⁹ Ñã ntãkuka'an nuũ ka ña é da mii tsĩ e ntãde ña é kĩni kaa. Ñã té nté kãã ñã é víi ña é un ntĩ'ĩ ntĩ'ĩ nuu i é kĩni ntãã san. ²⁰ Ntã tsi divi ntõ ne, ñã tẽ dúkuan õ ni nakua'a nto iñã Cristu, ²¹ tẽ nuu é ntaã i e tẽku ntõ é kãka'an ñã, tẽ nuu é ntaã i é divi ña naku'ã a ña nto; tsi kaka'an ñã é nuu é ntaã i. ²² Vatã ó kanatãva o doo dé'én san ne, kuan koo naxtũví xio nto é ntio nima kĩni kaa nto, é da mii tsi e ntaéni nta'ví nto. ²³ Kué'ntõ é ntavá'a Xuva kô nima ntõ vata koo é vá'ã tsi koo kadã kuení nto. ²⁴ Nakunúu nto ntuvi vá'ã iñã nto é ñã kú've Xuva ko iñã ko vata koo é víi o vatã ó de ñã. Divi ñã ne, kade ñã é vá'ã ni ñã'a sãn ne, ñã túvi nẽe é kuétsĩ ñã. Kuãn koo víi o di, tsi ntãkuinti'xe kô é nuu é ntaã i.

²⁵ Dukuãn ne, ñã kã'án ka nto dovéte. Ka'an nto é nuu é ntaã í ni tã'an nto, tsí uun tsi kũñu kúvi o ni ñã.

²⁶ Te kũdiin ntõ ne, ntã tsi ña ku víi nto é kĩni kaa. Ñã na'a tsi kudĩin ntõ di, na ntũka'nu iní nto di'na dá kuido nuu ngántii. ²⁷ Ntẽ ñã ku xe'e nto é kã'an tó'õ e ñã vá'ã san nté koo víi nto.

²⁸ Ñã kadũ'u sãn ne, na xtuvĩ mii ñã é kãdu'u ñã. Na kóo ntii ñã kada tsiñu ñã vata koo é ñã'i ñã é natsĩ'i ñã iñã ña ntãtaan nuũ i san.

²⁹ Ñã kã'an kĩni nto, ntã tsi ka'an ntõ nẽe é vá'ã, nẽe é kaxntĩi é kué'nú ta'an nto vatã ó kantio ñã, vata koo é na nãnuu viko ñã ñã'a, ñã kateku i san. ³⁰ Ñã ku víi nto nẽe iñã é kãde i é kuntã'xa ini Espĩritu Xuva kô, tsi tá'xi Xuva kô Espĩritu san vata koo é kũtuni ko tsi ntãduku ntée o Xuva ko tẽ xee ntũvi é naki'ĩ kue'en ñã kô.

³¹ Xtuvĩ mii nto é dutsĩ kuini nto, nĩ é kakudiin nto. Ñã ku nã núu kã nto. Ñã ku kãchu'u ntõ. Ntẽ ñã ka'an kĩni nto iñã ta'an nto. Ñã ku víi nto nté uun nuu i é kĩni kaa. ³² Ntã tsi víi nto é vá'ã ni tá'an nto. Ntũntã'vi ini nto ñã ne, kada ka'nu iní nto ni ñã vatã ó de ka'nu iní Xuva ko ni nto kuẽnta iñã Cristu.

5

Nté koo é vá'ã koo kũntoo i'xã Xuva kô

1 Vií nto vatā ó de Xuva kō, tsí i'xá ña nto e dóo ntío ña nto. 2 Utén utén kuinima ntó ta'an nto vatā o kuínimá Cristu ko dá xe'é ña ntuvi iña ña kuenta iña ko. Divi ña e kúvi ña doméni e dóo va'a, é vata kaa uun diko e dóo vá'a ñe'e iña Xuva ko.

3 Divi ntó e ntáduku ntée nto Cristú ne, ñá ku ká'an nto nté uun tú'un nuu i e kīni kaa e ntáde ña'a ni ñadĩ'í san, e ntáde ne'u iní ña ni ñá'a san. 4 Ñá ku ká'an nto tú'un dēntu. Ñá ku dotō tsí ka'an ntó, ntē ña doto tsí xkuntée nto nuu i é ña vá'a, tsí ña te vá'a o é kuān koo víi o. Díi ka vá'a ó te nākué'e o sintiá'vi nta'a Xuva kō. 5 Tsí ini vá'a nto tsí da xōo ka ña'a é kakidi ni'í ña ñadĩ'í é ña te ñádĩ'í míi ña né, da xōo ka ña'a é káde ña é kīni kaa, da xōo ka ña'a é kākune'u iní ña, é kānuu iní ña tuku nuu i é ña te Xuva kó ne, ñá ni'í ña é vā'á nta'a Xuva kō, nté nta'a Cristu. 6 Ñá ku dā vá'a nto é kāni nta'ví ña'a san nto te dotō tsi ntáka'an ñá dovete, tsí kuenta iña i sá'ā ne, kué'e Xuva kō e dóo nto'o ña, da xōo ka ña'a é ña ncho kuinti'xe i ña. 7 Ñá ku kudadiñ'í nto ni ña kuān nta'a san.

8 Divi ntó né, vata te ñinēe mi ntaika nto kidaā, ntá tsi vevii ne, é nāxi'í Xuva kō mi ntaika nto. Vií nto vata tsí ó de ña'a, ña é kaika mí kaxi'í nuu ñu'u. 9 Tsí ña é kánaxi'í nuu i ne, kade ña é vā'a. Kade ña é ntio Xuva kō. Kade ña é nuu é ntaā i. 10 Koo ntii nto vii ntó nee nuu i é díi ka va'a é vii ntó vatā o é ntio Xuva kō. 11 Ñá ku dotō tsi kīni nuu nto nuu i e ntáde ña e ntaika mi ñinēe, tsí ña kaidiá'vi. Ntá tsi nañe'ē ntó ña tsí ña te vá'a o ntáde ña. 12 Tsi ntákuka'an nuu ko é ká'an o nuu i é ntáde xu'u ña. 13 Ntá tsi dā naxi'í nuu ñu'ú san ne, ntii díto nuu i é iō xu'ú, nte ntaā nti'xe. 14 Tsí ña te nee iña é kúvi koo xu'u dá kaxi'í nuu ñu'ú san. Dukuān ne, kaka'an ña:

Ntoton, divin é kakidin.
Nakuntitsin mé'ñū ña xi'í san ne,
Cristu naxi'í nuu ña nuu o,
ka'an ña.

15 Koto vá'a nto nté o ntáde nto ve. Ñá vii ntó vatā ó de ña tuntú san, ntá tsi vii nto vatā ó de ña e dóo ki'in iní i. 16 Koo ntii nto kada tsiñu nto vi'a iō ko ntuvi, tsi dóo iō nuu i é kīni kaa ntuvi sá'a. 17 Dukuān ne, ñá vii ntó vatā ó de ña tuntú san, ntá tsi kutuni nto nee é ntio Xuva kō é vii nto. 18 Ñá ku de ki'vi ntó tsi dukuān ne, ña kúvi kotō kú've nto. Ntá tsi kué'e nto é kadá kú've Espiritū sán nima nto. 19 Kata nto nchu'ún ni tā'an nto. Kata nto un ntíi ntíi nuu i é káka'an tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kanñ nima ntó kata nto iña Xuva ko. 20 Nguentúvi nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko iña é un nti'í da neé ka nuu i kuenta iña Tó'o ko JesúCristu.

Vata tsi te ñavi'í kō ña ntákuinti'xe i san

21 Vií nto é ntio ta'an nto, tsi ntaiko ñu'u ntó Cristu.

22 Divi nto, ñadĩ'í, vii nto vatā ó ntáka'an xíi nto, vatā ó de nto ni Tó'o ko Jesús. 23 Tsi ntádē kú've ñatíi san iña ñadĩ'í ña, vatā ó kade kú've Cristu iña ña ntákuinti'xe i ña. Divi ña né, kanakakú ñá un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i ña tsi uun tsi kúñu kúvi ña ni ña. 24 Vatā o ntáde ntaa ña ntákuinti'xe i é káka'an Cristú ne, kuan koo na káda ntaa ñadĩ'í san un nti'í é káka'an xíi ña.

25 Divi nto, ñatíi ne, na kuínima ntó ñadĩ'í ntó vatā o kuínima Cristu ña kuínti'xe i ña. Tsí xe'é ña ntuvi iña ña doméni kuenta iña ña, 26 vata koo é nākate ña kuétsi ñá é nakutsi ntúte ña ña da kuínti'xe ña tú'un ña. 27 Kuān o dé ña vata koo é ntáda ña ña kuenta nta'a míi ñá, é vata koo ñadĩ'í, ña e dóo vá'a kaa. Dōo vá'a nti'xe ña vata kaa uun doo e dóo nuu a'vi san é ña tuvi mí'i ni xé'e, ña tuvi mí'i ntútsi'í, ntá tsi vá'a kue'en. 28 Du'vā ó kantio é kuínima ñatíi san ñadĩ'í ñá, vatā ó kakuinima ña kúñu mii ña. Te kākūinima ñá ñadĩ'í ña ne, kakuinima ña kúñu mii ña di. 29 Xōxó ñatíi é ña ntio kue'en ña kúñu mii ña, ntá tsi kaxé'e ña é ká'xi ne, kade ña i kuenta. Kuān ó kade Cristu ni ña ntákuinti'xe i ña di, 30 tsi ntáduku ntée ña ña. Xo'ō né, kuān o ntáduku ntée

o kúñu Cristú di. Tsí dad̄i tsi kúñu kúvi o ni ñā. ³¹ Dukuān ne, kaka'an tú'un Xuva kō tsi xtuví mii ñátí san uva ña ni di'i ñā vata koo é kutini'i ña ñadi'i ña. Ntuvi ñā ne, uun tsi kúñu kúvi ña, ka'an. ³² Sá'a nūu i e dóo ka'nu, é ña ini o. Ntá tsi kaka'án u sá'a vata koo é kūtuni nto nté o de Cristu ni ña ntákuinti'xe i ña. ³³ Ntá tsi kuinima ntí'xe nto, é un é un nto, ñadi'í ntó vatā o ntákuinima nto kúñu mii ntō. Ñadi'í san ne, na kuiko ñu'u ña x̄i ña di.

6

¹ Divi nto, i'xá, kada ntaa nto e ntáka'an úva nto ni di'i nto, vatā o é ntio Xuva kō. Tsi vá'ā o é kuān koo vii nto. ² Tsi tú'ün é kuvi ūun é kaka'an é ni'i ko é vá'a te káda ntaa o ne, kaka'an: "Kuiko ñu'u nto uva nto ni di'i ntō, ³ vata koo é kuntōo vá'a nto, vata koo e dóo kani ntuvi iña nto ñuxiví sa", ka'an.

⁴ Divi ntō né, uvā, ña kú de nto é na kúdiim i'xá nto, tsí nakuē'nu vá'a nto i. Kué'e nto é ntō'o i te ña vá'a o ntáde ne, kué'e nto i itsi nté koo kuntikin Xúva kō.

⁵ Divi ntō, ña ntáde tsiñu ne, kada ntaa nto e ntáka'an tó'o ntō, ñá ntōo ñuxiví sa. Kuiko ñu'u nto ñā. U'vī ntō ña. Kan̄i nima ntó vii nto tsiñu e ntáta'xí ña vata tsi tē ntáde tsiñu nto iña Cristu. ⁶ Kada ntaa nto, ñá te da mii tsi da ntaito ntáde ña nto, vata koo é ká'an ñá tsi dóo vá'a nto, ntá tsi kada ntaa ntí'xe nto vatā o de ña kade tsiñu iña Xuva ko. Kan̄i nima ntó vii nto vatā o ntio Xuva ko. ⁷ Vii nto tsiñu nto n̄i kue'én ini nto, vata tsi te iña Xuva ko ntáde tsiñu nto, ñá te da iña ña'a tsi. ⁸ Ini ntó tsi da xōo ka ña'a, te ña kade tsiñu ne, o tē tó'o tsiñu ne, ní'i ñā é vá'a nta'a Xuva ko kuēnta iña i é vā'a é káde ña.

⁹ Divi ntō di, tó'o tsiñu, kuān koo vii nto ni ñā ntáde tsiñu iña nto. Ñá ku kadā xení nto ni ñā. Naka'an ntó tsi ío Tó'o nto ntuvi ntó ña, ña é tuví e dukún k̄an né, divi ñā ne, ñá káde ña kuéntá nee ñá'a o.

Nté koo nada'an ña ntákuinti'xe i sán nima ña

¹⁰ Kaka'án u sá'a ni nto vē. Ntii na kōo nima nto ve, tsi ntáduku ntée nto Tó'o kō. Tsi dóo ío ntii ñā é ta'xi ña kō. ¹¹ Vata tsi ó kainūu sntadún san du'nu é kuvi káa ne, kuan tsí koo nakunūu nima nto Espírítu Xuva kō sán di, vata koo é ña kuvi vii Tó'o e ña vá'a san ní nima nto é ncho kani nta'ví nto. ¹² Tsi ñá te ntánaa o ni ñā é iō kúñu i ni x̄iki i, tsi ntánaa o ni tatsin ña vá'a e dóo ntii ini i, e ntáde kú've iña ña ntaika mi dóo neé ñuxiví sa, ni tatsin é ña vá'a e ntaiko e dukún k̄an. ¹³ Dukuān ne, ki'i nto un ntí' ntí' nuu i é káta'xi Xúva kō vata koo é kuvi vii nto nada'an ntō nima ntó te xēe ntúvi é k̄ini kaa san. Dá iō tu've vá'a nto ne, kutu kuntōo nto.

¹⁴ Dukuān ne, diin tsi kuntōo nto é n̄aki'ni kutu nto i'xi nto é nuu é ntaā i vatā o dé sntadún san ni ñ̄i i'xi ña. Vii nto é vā'a vata koo é nada'an ntō nima ntó, vata tsí ó kanada'án sntadún san nima ña é kaitavi núu ña du'nu káa san.

¹⁵ Vata tsí ó kaxio tú've di'in nto e ntax'í ni nto ntí'xen nto ne, kuan kōo koo tú've nto é kika'an ntódo nto tú'ün va'a nto vata koo é nada'an ntō nima nto nuu i é k̄ini kaa é kanakuíta ntēe tó'o e ña vá'a san ntó, vata tsí ó de sntadún san dá kakāta nteé ña le'e káa san vata koo é ña dúku ña ntuvé é kai'xí san. ¹⁷ Vata tsí o kaitávi dikí sntadún san ñ̄i e'xín ña ne, kuan tsi koo nada'an nto dikí ntó di é kuinti'xe ntó tsi é nakákú Xuva ko ntō. Kuní'i nto káa k̄ani iña Espírítu di, é diví tú'un Xuva kō. ¹⁸ Da neé ka é vii ntó ne, ka'an ntá'vī ntó ni Xuva kō. Kákan nto nta'a ña da neé ka nuu i é ká'an Espírítu ñā é kákan nto. Ntító koo kuntōo nto. Ntē ña ku náti'vi ini nto. Utén utén ka'an ntó ni Xuva ko iña é un ntí' ntí' ña ntáduku ntēe ña. ¹⁹ Ka'an ntá'vī ntó kuenta iñá ko di, na ta'xi Xuva ko tú'ün nee iña é ká'án u, vata koo é ña u'vī ko é ká'án u ni ñā'a iña tú'ün va'a san é iō xu'ú iña ña. ²⁰ Xuva ko taxnūu ña ko é kēte xaa u tú'un ñā né, dukuān

é nuu kutū ú vevii. Ka'an ntá'vī ntó vata koo é ña u'ví ko nté un siin é kā'án u tú'un ña, vatā ó ntio ña é kā'án u.

I'a ntí'i tutú san

²¹ Tiqicu, ení kō e dōo ntio ko, ña e dōo xntíi kó tsiñu Xuva kō né, ntaa ña ni ntō é un ntí'i iñá ko, vata koo é kūtuni nto nté o de ú ne, nee tsiñu kade ú ve. ²² Dukuān né, kataxnūu ú ña é kī'in ña mí ntoo nto vata koo é kā'an ñá ni ntō nté o de ntí, vata koo é na kíi nima nto é vīi ntó tsiñu Xuva kō.

²³ Na ta'xi Xuva ko ni I'xā ñá, Tó'o ko Jesūcristu, é kuntōo vá'a un ntíi ntí ta'an kō, é kuñima tá'an ña, é díi ka kuinti'xe ña. ²⁴ Na naxnuu viko Xuva ko ūn ntíi ntí ña é ña ni xtuví mii i e ntákuinima i Tó'o ko Jesūcristu kánii nima i. Kuan tsi koo é kā'án u ni ntō.

Tutu e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Filipu

Nuu kutū Pablu da táxnū ña tutú sa'a iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Filipu

¹ Xu'u é Pablu u ni Timōteú ne, ña ntáde tsiñu iña Jesúcristú nti. Ntúví nti táxnū nti tutú sa'a nta'a un ntíí ntíí ña'a, ña é ntúntoo nima i, tsí uun tsi ña nī Jesúcristu vé, dívī ña é ntoo ñuú Filipu, nī tó'o iña xúkun, nī ña ntáxnú ña kuínti'xe i. ² Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcristú ne, na nāxnū viko ña nto. Na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto.

Kaka'an ntā'ví Pablu iña ña kuínti'xe i

³ Kanaku'é u sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto vata dá kanaka'an kó nto, ⁴ vata dá kaka'an ntā'ví u. Dōo diní ko, ⁵ tsí nte da kuínti'xe nto un tsi da nté veví ne, dadíi tsi kade tsiñu nto nī kó kuenta iña tú'un va'á san iña Xuva ko. ⁶ Iní u tsi é eni ntu'u Xuva ko ūun tsiñu e dōo va'á nima ntó ne, ña xtúví mii ña nto da nté ntúntaa nto, un tsi da nté ntúví é kí'xi xtuku Jesucristu. ⁷ ¿Nté kui ña kuan koo kadá kuení ko iña nto? Tsi dōo ntio kó nto. Dadíi tsi kanaxnuu viko Xuva ko ko ni nto, kuān té nuu kutū ú, kuān té kantada ntaa u tú'un va'á san é nuu é ntaā i. ⁸ Kutuni Xúva kō tsi dōo ntio kó nto un ntíí ntíí ntó vatā ó ntio Jesucristu nto. ⁹ Kaka'an ntā'ví u te dā díí díí ka kuinima ntó, dā díí díí ka kutuni ntó nēe é vā'á, nēe é kīni kaa, ¹⁰ vata koo é kūtuni ntó nēe é díí ka va'á, vata koo é ña víi nto é kīni kaa, vata koo é ña tuvi kuési ntó dá kí'xi xtuku Jesuu. ¹¹ Dá tā'xi Jesucristu é víi ntó nuu i e dōo va'á, vata koo é na kūnuu iní ña'a Xuva kō, vata koo é na ká'an ña tsi dōo va'á ña.

Ntúví iña ko ne, kuenta iña Cristu

¹² Ntio ko é kūtuni ntó, ení ko, nee iña é kūvi kó ne, díí ka vá'a o, tsí dukuān ó kae'nu tú'un va'á san iña Xuva ko. ¹³ Un ntíí ntíí sntadun, ña ntoo nú ví'i ña tsiñu i, ña nanī Cesá san, nī ūn ntíí ntíí ña'a, ña ntoo i'a ne, iní ña tsi nuu kutū u tsi kuínti'xe kó Cristu. ¹⁴ Ñá kaú'ví ka ení kō é ká'an iña ña Tó'o ko Jesuú, kuān té nuu kutū u. Nté un siin ka ña káu'ví ña é ká'an ña tú'un Xuva kō.

¹⁵ Iō ñá ntáka'an ntódo ña iñá Cristu tsi ntákune'u iní ña nī ko, tsí ncho víi ña é díí ka nto'o ko. Ntá tsi iō túku ña'a ntáka'an ntódo ña iñá Cristu tsi ntio ña é kōo é vā'á nī ko. ¹⁶ Iō ñá'a ne, kuān o ntáde ña tsi dōo ntákuinima ñá ko. Iní ña tsi nuu kutū u kuenta iña tú'un Xuva kō. ¹⁷ Iō túku ña'a ne, ntáka'an ntódo ña dadíi iñá Cristu, ñá tē tsi ntio ña é vā'a, ntá tsi tē díí díí ka ta'xi ña é ntō'o ko dá nuu kutū u. ¹⁸ ¿Nté koo ve? Ña té Iní. Dōo diní ko vevíi, tsi téku ña'a tú'un iñá Cristú, kuān té nuu é ntaā i e ntáka'an ña, kuān té ña te káníi nima ña ntáka'an ña.

Ña kóo da'na é nuu diní nimá ko, ¹⁹ tsí iní u tsí koo é vā'á iñá ko, tsí kaka'an ntā'ví nto ne, Espíritū Sántū e tá'xi Jesúcristú xntíi ña ko. ²⁰ É ntio kó ne, nté uun nuu i é ña kuká'an nuú ko, ntá tsi kunuu ka'xí nimá ko vata koo é kuiko ñu'u ñá'a Cristu da Iní ña tsi kuínti'xe kó ña é ví'a é ütēn, kuān té kutúví ka u ñuxiví sa ne, kuān té kuví u. ²¹ Tsi te kutúví u ñuxiví sa ne, kutúví u nī Cristú, o kuān té kuví u ne, díí díí ka vá'a koo kutúví u nī ña. ²² Te kutúví ka u ñuxiví sa ne, iō tsiñu é víi u iña Tó'o ko. Ntá tsi ñá Iní u nee iña é nāxaxnúu u. ²³ Ntio kó ntúví núu i san. Dōo ntio ko é kí'ín u kikutúví u nī Cristu, tsi dōo va'á o. ²⁴ Ntá tsi díí ka ntio nto é kutúví ka u ñuxiví sa kuenta iña nto. ²⁵ Dukuān é Iní u tsi kutúví ka u nī ntó vata koo é xntíi u nto, vata koo é díí ka kuínti'xe nto Xuva kō né, dōo diní kuntoo nto nī ña. ²⁶ Kidáá né, nanū'u ntó iní nto Jesucristu kuēnta iña ko, tsí nti'xi xtuku ú mí ntoo nto.

²⁷ Sá'ā e dóo ntio ko: é vii ntó vata kaa é kāka'an tú'ūn va'á iñá Cristu. Kuān te kixkóto ni'ní u nto, kuān té xoxó u, ntio kó kutuní ko tsí vata kaa uun tsi ña'a nto e ntákuinti'xe nto, vata kaa uun tsi ña'a nto ntáde tsiñu nto kuenta iña tú'ūn va'á é kuinti'xe nto. ²⁸ Ñá ku u'vī ntó nee iña e ntáde ña'a da ntáde kini ña ni ntó. Dukuān é kütuni ña tsí ña kuvi vii ña ni ntó, tsí nakákú Xuva ko ntó. ²⁹ Tsi kaduku ntée nto é ña te da mí tsí é kuinti'xe nto Cristu, tsí e ntó'o ntó dí kuenta iña ña. ³⁰ Tsi dadii ntáde ú ni nto du'xen kuēnta iñá tú'ūn va'á san vatá o dé u kidaā ne, é ñi nto tsi kuan tsí ó kade ú vevii.

2

Nuu kutú Pablu da táxnūu ña tutú sa'a iña ña kuinti'xe i, ña ntoo ñuú Filipu

¹ Tē nuu é ntaa i é naxnuu ka'nu Cristú nima ntó, tē nuu é ntaa i e dóo diní nto tsi ntákuinima ntó, tē nuu é ntaa i e ntaíka nto ni Éspiritú Sántu, tē nuu é ntaa i e ntántunta'ví ini nto ne, ² vii nto vata koo é nākunuu diní kue'én nimá ko. Uun tsi kadā kuení nto. Uun tsi kuinima ntó vata kaa uun tsi nima ntó, uun tsi dikí nto. ³ Ñá tē nee iñá vii nto iña mii nto, e dóo ka'nu ña'a ncho vii nto, ntá tsi vii nto vata kaa i'xá lu'nti, vata kaa te díi ka ka'nu ña nguú san é ñi vii ntó. ⁴ Ñá te da mii iña nto koto nto, ntá tsi iña ta'an ntó dí.

⁵ Dadii tsi kadā kuení nto vatá o dé kuení Jesucristu. ⁶ Ñi ña né, kuān té Xuva ko ña, ntá tsi ña ni itsú'un ña é xtuví mii ña é ntoo dadii ña ni Xuva kō, ⁷ tsi xtúvī mii nti'xe ña iña ñá ne, kúvi ña ña kade tsiñu da káku ña vata kaa ña'a. ⁸ Dá kúvi ña ña'a ne, díi díi ka ntulú'nti ña, tsí dé ntaa ña un tsi da nté xi'i ña, kuān te ntiká krusi kán xi'i ña. ⁹ Dukuān ne, xé'e Xuva kō e dóo ka'nu ña. Xé'e ña ña uun ñi vii é díi ka ka'nu é un ntií ntií ñi vii ña'a. ¹⁰ Un ntií ntií ña'a, ña ntoo e dukún kán, ña ntoo ñuxiví san dí, ni ña ntoo má ñu'u kán ne, dá tekú ñá ñi vii Jesuú ne, nákuñchiti ntaa ña. ¹¹ Un ntií ntií ña ka'an ña kidaā tsi Tó'o nti'xe ña Jēsuú ne, ká'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō.

Ña kuinti'xe i ne, vata kaa ñu'u é kai'xi ñuxiví san

¹² Dukuān ne, tá'an kó e dóo kakuinimá ko, vata tsi o dé ntaa nto di'na ne, kuan tsi koo vii nto vevii. Ñá te da mii tsí dá túvī u ni ntó, tsí díi díi ka dá xoxó u. Tsi da xe é nakáku nto ne, kada tsiñu nto ni Xuva kō. Kuiko ñu'u nto ña. ¹³ Tsi Xuva ko kade tsiñu ña ni ntó ne, ñi vii ña xntii ña ntó é vii ntó nuu i é va'a é ntio ña.

¹⁴ Ñá ku tsi'i kuétsi nto ña'a. Ñá ku dutsi kuiní ntó ni tā'an nto, ¹⁵ vata koo é ña koo kuétsi ntó, vata koo é ña kadā kuení nto nuu i é kini kaa. Vii nto vata kaa i'xá Xuva kō, i'xá e dóo va'á kue'en, mé'ñu ña'a, ña iō kuétsi i, ña ntáde é kini kaa. Ñi vii ntó ne, vata ntaa ñu'u ntáa nto é ntánaxilí nuu nto, ¹⁶ tsi ntánañe'e nto ña'a tú'ūn e dóo va'á é nākáku o. Dukuān ne, dá kí'xi xtuku Cristú ne, dóo diní ko tsí ña ká'an ña tsi é ntaa i é itúvī u dé tsiñu ú ñuxiví sa. ¹⁷ Kuān té nakunáa ú ntuvi iñá ko kuenta iña nto ne, te kue'é nto nima ntó nta'a Xuva kō ne, ñá tē nté kaa diní ko. Dōo diní ko dá ntoo diní nto. ¹⁸ É ntio kó ne, dadii kuntōo diní ntó ni ko.

Timoteu ni Eprafódito

¹⁹ Tē Tó'o ko Jēsuu ntio ña ne, taxnūu ú Timoteu é kí'in ña mí ntoo nto vata koo é na kütuní ko nté o de nto. Dukuan nākunūu diní nimá ko. ²⁰ Xóxó tukú ña'a vata kaa Timoteu san e dóo kadē kuení ña te va'á o ini nto. ²¹ Tuku ña'a ne, iña mii ña ntáde kuení ña, ñá te iña Jesucristu. ²² Ntá tsi ini nto tsi dóo va'á Timoteu. De tsiñu ña ni ko é káka'an ntódo u tú'ūn va'á san vatá ó kade tsiñu i'xá ni uva i. ²³ Ura tsí i tē kütuní ko nté koo kuvi kó ne, taxnūu ú ña. ²⁴ A te tá'xi Tó'o ko tē ña na'á ka dá kí'in mii ú dí, kuiní ko.

²⁵ Ntá tsi ni# dukuan nataxnūu ú Eprafodito, divi ēnī kō é dad# dé tsiñu ú ni ñā, dad# dé u du'xen ni ñā, divi ñā é vē'xí ñā kuenta iña nto é xntii ñā ko. ²⁶ Un vá'a tsi kanaka'an ñā ntō, un ntii ntii nto. Dóó kadē kueni ñā tsi téku nto tsi etsin ñā. ²⁷ Etsin nti'xe ñā kidaā. Dókō sá ni xī'lī ñā. Ntá tsi ntúntá'ví ini Xuva ko ñā. Ntuntá'ví ini Xuva kō kó dí, tsi díi díi ka kúnta'xa iní ko tē dí ni xī'lī ñā. ²⁸ Dóo diní ko é taxnūu ú ñā ve, vata koo é nakunúu diní nima ntó tē ini xtuku nto ñā. Nā kutsu'ün ká u xoo ñá'a xntii ñā ntō. ²⁹ Dodíní nto kí'lī nto ñā vata kaa doméni é tá'xi Xuva kō. Kuiko ñu'u nto ñā'a, ñā vata ntáa ñā sá'a. ³⁰ Dókō sá ni xī'lī ñā dá kade tsiñu ñā iñá Cristu. Nā ni dē kueni ñā te kuvī ñá da xntii ñā kó kuenta iña nto.

3

Nee é díi ka nuu á'vi

¹ Ení ko, kúntoo diní ntó ni Xuva kō. Nā kakudu'xēn kó te dóo kí'in itō ka'án u ni nto sá'a, tsi kantio é ká'án u ni ntō. ² Kuenta tsi víi nto ñā kini ntáa, ñā vata ntáa tīnā díin, ñā é ntaé'nte kúñū é íxi i vata koo é nākáku ñā. ³ Tsi xo'ō ne, i'xá Xuva nti'xe ko kúvi ō, tsi ntánuu iní ko Xuva ko kan# nima ko. Dóo diní nuu nima ko kuenta iña Jesúcristu. Tsi ñā kúvi nakákú mii ō kúñu kō. ⁴ Tē dí kuvī víi o nakákú mii ō kúñu kō ne, xu'u é díi díi ka kuvī víi u. ⁵ Tsi dá kuvī una ntúví da káku ú ne, ē'nté ñā kúñū é íxi ko vatá o de ñā Israee. Tatá ko ne, ñā Israee. Uvá kó ne, i'xá Benjamiin. Da mii kuē'en tsi ñā hebreu u. Ntíkín u lei vátā o ntáka'an ñá fariseu. ⁶ Nā tē nté kaa ncho ka'ní u ñā kuínti'xe i Cristu kidaā. Un vá'a tsi dé ntaa ú lei san dí. ⁷ Ntá tsi nee iña é Inuu á'vi iñá ko kidaā ne, ñā nuu á'vi ka iñá ko, tsi é nī'lí ko Cristu. ⁸ Nā tē nee ka iña mii ko é nuu á'vi i, kuiní ko, tsi díi díi ka nuu á'vi é iní u Jesucristu, dívī Tó'ō ko. Kuenta iña ñā nakuíta ú un ntii ntii iñá ko. Vata kaa ñé'ē kaa, kuiní ko. Nā káde ká u kuenta, tsi é nī'lí ko Cristu. ⁹ É kúdadii ú ni Cristu, ntá tsi ñá te da xe é káde ntaa ú lei san, tsi da xe é kākuinti'xe kó Xuva kō né, dukuān é nī'lí ko é vā'á nta'a ñā. ¹⁰ Dóo ntio kó kini vā'á u Cristu, é kútuni ko nté kaa ntii iní ñā é kúvi ntoto xtuku ñā. Ntio ko é ntó'o kó vatá o ntó'o ñā, kuān te na kuvī u vatá o xī'lī ñá, ¹¹ vata koo é, te kúvi ne, ntoto xtuku ú dí te ntóto ñā xī'lī san.

Vii ō vata koo é xēe o mí'i é ntée na'a i

¹² Váta ntúntaa va'á u; váta víi u é vā'a. Da ve un siin kade u é vā'a. Ntá tsi kí'in ka ú un tsi da nte koo é kúvi víi u é vā'a é ntio Jesucristu. ¹³ Ení ko, váta nī'lí ko é káka'án u. Ntá tsi uun tsi nuu i é káde u: ñá kadē kueni ka ko nēe é xtúví u atá ko. Kaxío ntii u vata koo é nī'lí ko é tūví nuú ko. ¹⁴ Un tsi da nte koo é nī'lí ko doméni é tá'xi Xuva kō, ñā tuví é dukún kán, tsi kúdadii ú ni Jesucristu.

¹⁵ Kuan koo kadá kuení ko, ün ntii ntii o é ntúntaa o. Te tukú ó ntádē kuení nto ne, ta'xi Xuva kō é kútuni nto. ¹⁶ Ntá tsi na káda ntaa o é Iní o.

¹⁷ Ení ko, ntada náa nto vatá o kade u. Koto nto xoo ñá'a é kade ñā vatá o de u. ¹⁸ Tsi dóo iō ñá'a é ntáde ñā vata kaa tē ñā ntio kue'en ñā Cristu é xī'lī ñā ntíká krusi kan kuénta iña ko. Kí'in ito kuān ó kaka'án u ni ntō ne, kaeku ú dá káka'án u ni ntō. ¹⁹ Kúnaá ñā te kuvī ñā. Diví nima é ñā vá'a kúvi xuva ñā. Nā ntákuka'an nuu ñā da ntáde ñā é kíni kaa. Da mii tsí é ntádē kuení ñā iña é ió ñuxiví san. ²⁰ Ntá tsi xo'ō ne, é dúkún kán ñuú kō. I'a tsi ntantétu ō tsi nté íkan vē'xí uun ñā'a, ñā é nakáku ko, divi ñā é nani ñá Jesucristú, divi Xuva kō. ²¹ Tē nañu ñā ne, nakuido ñā kúñu kō é kíni kaa sán ne, dá nadáma ñā vata tsi kaa kúñu mii ñā, tsi dóo ió ntii ñā é kúvi víi ñā é un ntii'.

4

Kúntoo diní ntó nī Tó'ō kō

¹ Dukuān né, ení ko e dóo kakuinimá ko, e dóo ncho kiní u nto, ðivi ntō e dóo ðiní ko, ðivi ntō e kúvi nto doméni é ní'í ko, ñá ku tee dá'na nto é kuinti'xe nto Xuva kō.

² Kaikán u Evodia ni Síntique é vii ñá da xe'e na ntúvá'a ña ni tā'an ña. Ña nâá ka ña, tsí uun tsi kadā kuení ña iña Xuva kō. ³ ðivi ntō ðí, é ðáðí ðé tsiñu ú ni ntō ne, vii nto da xe'e, xntii nto ntuvi ñá ðí'í san. Dadíi tsi ðé tsiñu ú ni ña kuēnta iña tú'un va'á san, ni Clémenté ði, ni ũn ntíi ntíi ña ðé tsiñu ní kō, ña é uve na'a ðivi í mí'í xntée na'a Xúva kō ðivi un ntíi ntíi ña'a, ña kuinti'xe í.

⁴ Níi ku'e'en tsí ntuvi kúntoo ðiní nto, tsí uun tsi Xuva kō. Kaka'an xtúku ú ni ntō tsí kúntoo ðiní nto. ⁵ Vii nto vata koo é na kútuni ñá'á tsí ío nima va'á nto. Dókō sa nainú Tó'o kō.

⁶ Ná té nee iñá kutsu'un ntō. Kákan nto nta'a Xuva kō da neé ka é kátaan núu nto. Ka'an ntá'vi ntō ne, nakué'le nto ña sintiá'vi ði. ⁷ Dukuān ne, tá'xi Xuva kō é kúntoo vá'a nto. Ntē ñá ini ō é kuān nte vá'a koo kúntoo ō, tsí mii tsi Xuva kō é kúvi vii ña ta'xi ña é kúntoo vá'a nima ntō ne, ña kúvi é ntē dúkuan kadā kuení nto, tsí e ntúdadii nto ni Jesúcristu.

Kadā kuení nto nee iña é vā'a

⁸ Ení ko, sá'a kadā kuení nto ve: nee iña é nuu é ntaá í, nee iña é kuvi kuiko ñu'u ō, nee iña é vā'a, nee iña é ña tuví é kīni kaa, nee iña é kuinima ko, nee iña é kaka'an ñá'a e dóo va'á, da neé ka é ío e dóo va'a. Da neé ka é kúvi ka'an o tsi dóo va'á ne, ðivi kadā kuení nto.

⁹ É un ntí'í é nakuā'a ú nto, é kākā'án u é vii nto, é tēkú nto é kākā'án u, é ĩni nto é ðé u ne, kuān koo vii nto. Kidáá né, Xuva kō kúnuu mé'ñu ña nto. ðivi ña tá'xi ña é kúntoo vá'a ō.

Dómēni é xe'é ña ñuú Filipu iñá Pablu

¹⁰ Dōo ðiní ko tsí tá'xi Xuva kō é naka'an xtúku nto kó vevii. Ñá kakā'án u é kunáa ini ntó ko, ntá tsi ña ni ní'í nto nté koo xntii ntō ko. ¹¹ Ná te kátsi'í kuétsi ú te ío é kátaan nuú ko. É kútú've kó é kutúvi ðiní u da neé ka é ío iñá ko. ¹² Iní u nté koo kutúvi u dá ña tuví nee iña é ío iñá ko. Iní u nté koo kutúvi u dá ío iñá ko. É kútú've kó é kutúvi ðiní u da mí'í ká tuví u, nté koo kutúvi u da dóo ío é ká'xí u, nté koo kutúvi u dá kakā'kin ko, nté koo kutúvi u da dóo ío iñá ko, nté koo kutúvi u dá ña tuví nee iña é ío iñá ko. ¹³ É kúvi vii u é un ntí'í, tsí Cristu kaxntii ña ko. ¹⁴ Ntá tsi ntadiá'vi ntō, tsi dóo vá'a o ðé nto e xntii ntō ko dá kantó'o ko.

¹⁵ ðivi ntō ña ñuú Filipú ne, ini nto tsi dá kakā'an ntódo ði'na u tú'un va'á san, da ntáka ú ñuú Macedoniá ne, ña túvi tūku xúkūn mí'í xntii ña kó vata ō xntii ntō ko. ¹⁶ Kuān te dá itúvi ú ñuú Tesalonicá ne, ñá te ũn ito tsi táxnūu nto é ntio ko. ¹⁷ Ná te kantukū ú doméni, ntá tsi dóo ðiní ko tsí kutuni Xúva kō tsí kade nto e dóo va'a. ¹⁸ É ío ntí'í é kántio kó ve ne, katantée. Ná té nee ka kataan núu kó, tsi e kíxni'í Eprafōdito doméni e táxnūu nto iñá ko. Dómēni san ne, vata kaa kútū e dóo vá'a ñē'e iña Xuva kó ne, dōo ðiní ña é kuān o ðé nto ní ko. ¹⁹ Xuva kō ne, ta'xi ña é un ntí'í é ntátaan núu nto, tsi dóo ío iña ña e dukún kán. Tsi é un ntí'í ío iña Jesúcristu. ²⁰ Nanu'ū ō ini ko Xuva kō ntii ðañu ntívi, tsí ðivi ña e dóo va'á ña. Kuan tsi koo na kōo.

Tū'un e ntí'í tutú san

²¹ Ká'an ntō ntiusi ní un ntíi ntíi ña'a, ña e ntúntoo nima í e ntoo ña ní Cristu. Ení nto, ña ntoo i'a ne, táxnūu ñá ntiusi ntó ði. ²² Un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo i'a, ña ntáduku ntée Xuva kō né, táxnūu ñá ntiusi nto. Díi ðii ka kaka'an ñá ntoo nú vi'í ña tsiñu í, ñá naní Cesa.

²³ Na nāxnūu viko Tó'o ko Jesúcristu ntó, un ntíi ntíi nto. Kuan tsi koo é ká'án u ni ntō.

Tutu e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Colosa

Taxnū Pablu tutú iña ñá ntoo ñuú Colosa

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru iña Jesúcrístu u, tsi kuan o ntío Xuva kō. Ntuví ntí ení ko Timoteú ne, ² taxnū ntí tutú sá'á iña ñá ntákuinti'xe i Xuva ko nī Cristu, ñá ntoo ñuú Colosa. Na naxnuu viko Xuva ko ntō. Na tá'xi ñá é kuntōo vá'a nto.

Kaka'an ntá'ví Pablu iña ñá ntákuinti'xe i san

³ Utén uten da ntáka'an ntá'ví ntí ne, ntánakué'le ntí sintiá'vi kuenta iña nto nta'a Xuva ko, Uvā Tó'o ko Jesúcrístu. ⁴ Tékú ntí tsi dóo ntákuinti'xe nto Jesucristu, tsi dóo ntákuinima nto un ntíí ntíí ñá'a, ñá ntáduku ntée Xuva kō. ⁵ Iní nto tsi ntántétu nto é nī'i nto é ñū'u vá'a iña nto e dukún kán. É kūtuni nto iña i sá'a da téku nto tú'ún va'á san, tú'ún é nuu é ntaā i nté koo nakáku o. ⁶ Tú'ún san e téku nto ne, ñá te da díi ñá'a ntákuinti'xe ñá da mí'i ká ñuxiví san, vatá o dé nto da téku nto tú'ún e dóo kakuinima Xúva ko kō né, kūtuni nto tsi dívi tú'un é nuu é ntaā i. ⁷ Sá'á é kútú've nto dá kā'an Éprafa, ñá e dóo ntio ko, ñá e dé tsiñu nī'i ntí. Iní nto tsi ñá kaxtuví mii ñá é naku'á a ñá nto iña Cristu. ⁸ Dívi ñá é kantaa ñá nī ntí tsi dóo ntákuinima ntó ta'an nto vata o tá'xi Espiritú san é vīi o.

⁹ Dukuān ne, váta tee dá'na ntí e ntáka'an ntá'ví ntí kuenta iña nto nte ntúvi da téku ntí. Ntaikán ntí te ta'xi Xuva kō é kūtuni nto nee iña e ntío ñá é vīi ntó, te tá'xi ñá é kūtú've vá'a nto iña ñá. ¹⁰ Ntaikán ntí te vīi ntó vatá o kantio é vīi ñá ntákuinti'xe i Tó'o kō sán, te útén uten vīi nto vatá o ntio ñá. Kidáá ne, kadiá'vi nuu i é vá'a e ntáde nto ne, díi díi ka vá'a kiní nto Xuva kō. ¹¹ E dóo ió Xuva kō é vīi ñá é un ntí'í né, na natsu'un kā'xi ñá nima ntó vata koo é na kútíi nto é un ntí'í ne, ñá nativi iní nto. ¹² E dóo ka'nu kuini ntó ne, nakué'le nto sintiá'vi nta'a Xuva kō, tsi ntavá'a ñá kō vata koo é kúvi nī'i ko iña ñá e dukún kán dadíi ni un ntíí ntíí ñá ntáduku ntée ñá. ¹³ Tsi é nakáku Xuva ko kō dá ika o mí'i dóo neé ne, ta'xi ñá é kuntoo dadíi o ni I'xá ñá, ñá e dóo ntio ñá. ¹⁴ Tsi nakáku ñá kō dá xi'í ñá kuenta iña kó ne, dé ka'nu iní ñá ni kō kuetsí kō.

Kuntōo vá'a o ni Xuva kō, tsi xi'í Cristu kuénta iña ko

¹⁵ Ña kúvi kīni o Xuva kō. Dukuān né, taxnū ñá I'xá ñá vata koo é kīni o nté kaa ñá. Dí'na ñá tuví ñá e é un ntí'í é ió. ¹⁶ Kuenta iña Cristu ne, dé kú'vé Xuva kō é un ntí'í, da neé ka é ió e dukún kán, da neé ka é ió ñuxiví sa, é un ntí'í é kuvi kīni o nī é un ntí'í é ñá kuvi kiní o. Dé kú'vé ñá un ntíí ntíí espiritú e ntáde kú've. É un ntí'í de kú've ñá kuenta iña Cristu ne, ni iña ñá di. ¹⁷ Nté dí'na tuví Cristu é un ntí'í né, dívi ñá kade ñá kuenta é un ntí'í. ¹⁸ Ña ntákuinti'xe i sán ne, vata kaa kúñu ñá ntáa ñá. Dívi ñá ne, vata kaa díki i iña kúñu ñá san kaa ñá. Tsi dukuān tuví ñá dá iñi ntu'ū ne, dí'na ñá ntóto ñá dá xi'í ñá, vata koo é dívi ñá kodo nuū ñá é un ntí'í. ¹⁹ Ntio Xuva kō é koo dadíi iña ñá ni I'xá ñá. ²⁰ Ntio Xuva kō é kúntoo vá'a é un ntí'í é de kú've ñá kuenta iña Cristu é xi'í ñá ntiká krusi kan, é un ntí'í, kuān té ñuxiví sa tuví, kuān té e dukún kan tūvi.

²¹ Dí'na ne, ñá ni iní ntó Xuva kō. Ña ni ntío ku'en ntó ñá, tsi da mii e dóo inchú'vi nto ñá, tsi dóo kīni o dé nto. Ntá tsi e náki'i Xuva ko nto ²² kuénta iña Cristu dá xe'é ñá kúñu ñá é kuvi ñá ntiká krusi kan. Kuan o dé ña vata koo é kúvi nto iña mii ñá, xoo é ña tuví ka kuétsi i, xoo é ña dentú ka nima i. ²³ Kantio é kuntikín va'á nto e ntákuinti'xe nto. Ná ku nativi iní nto. Ná ku xtuví mii nto e ntákuinti'xe nto tú'ún va'á san e téku nto. Tú'ún sa'á ne, ntáka'an ntódo ñá'a dá kaníi ñuxiví san. Xu'u é Pablú u ne, dívi tsiñu kade ú di.

Ntáde tsiñu Pablu ni ña ntákuinti'xe i

²⁴ Dōo diní ko tsí kanto'o kó kuenta iña nto, tsí du'vā ó kanto'o kó vatā o ntó'o Cristu kuénta iña ña ntákuinti'xe i. ²⁵ E tá'xi Xuva kō é kākā'an ntódo u, é kā'án u ni ntō ün ntíi ntíi tú'ün iña ña. ²⁶ Tā'xi ña é kā'án u ni ntō tú'un ña é tuví xu'u nte éma tsi, é ña ni tēkú ñata kō. Ntá tsi e tá'xi Xuva ko vē é kūtuni ña ntákuinti'xe i ña. ²⁷ Ntio Xuva kō é kūtuni ñá'a, ña é ña te ña Israee, tsí ña te nté kaa va'á nuu i sá'a é tuví xu'u. Sá'a é tuví xu'ú ne, kaní tú'un tsi nuu Cristu nima nto. Dukuān ne, ntantētu nto nēe e dōo va'á iña nto nta'a Xuva kō.

²⁸ Ntáka'an ntódo ntí iña Cristu. Ntaxé'e ntí itsi, ntánakuá'a ntí un ntíi ntíi ña'a vata koo é kūtú'vē vá'a ña'a san iña Cristu. ²⁹ Dukuān ne, kade tsiñu ú, kaxió ntii ú vatā ó kata'xi Cristu é kúvi vii u.

2

¹ Ntio ko é kūtuni nto tsi dōo kaxio ntii ú kuenta iña nto, kuenta iña ña ntántoo ñuú Ladicea, kuénta iña ña'a, ña é vata kiní nuú ko di. ² Ntio kō te kii nima ñá, te kudadii ña ni tā'an ña tsi ntákuinima ñá ña. Tsi ni'í ña é vā'a kídaa tē kutú'vē vá'a ña, te kīni vá'a ña nuu i é tuví xu'u iña Xuva ko, iña Cristu. ³ Tsi nta'a ña vé'xi é un ntíi nuu i é kutú'vē kō, é un ntíi nuu i é kūtuni ko. ⁴ Kaka'án u sá'a ni ntō vata koo é ña kuvi kaní ntá'vi ña'a san nto da dōo vá'á ó kaka'an ñá, kuini nto. ⁵ Kuān té xoxó ntí'xe u, ntá tsi ikān tuví nimá ko ni ntō nēe, dōó diní ko da kūtuni ko tsi dōo vá'á ó de nto, tsi ntákuinti'xe ntí'xe nto Cristu.

⁶ Dukuān né, vata ó kuinti'xe nto Tó'o ko Jesūcristú ne, kuan tsi koo kuntikín ka ntó ña. ⁷ Kuinti'xe kue'en ntó ña, kutú'vē vá'a nto nté kui kakuinti'xe nto ña, vata tsí o nakuá'a ú nto ne, nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko ütén uten.

Ntuvi xee é nī'i ko nta'a Cristu

⁸ Koto nto tē ña ku ntákin nto ña ntaéni nta'ví nto da ntáka'an ña nté ó ntádē kuení ña, da ntáka'an ñá dovéte. Tsi ña te ntántikin ñá Cristu, tsí da ntántikin ñá vata xkoó ini ñá'a. Ntántikin ña tú'ün ña ñuxiví sa.

⁹ Tsi vata tsi kaa mii Xuva kō né, kuan tsi kaa Cristú di. ¹⁰ Divi ntō ne, ñá té nté kaa nuu mé'ñu Xuva ko ntō tsi ntáduku ntéee nto Cristu. Tsi divi ña kadē kú'vē ñá iña un ntíi ntíi ña'a, ña ntádē kú'vē. ¹¹ Vata té te'nte kúñu ntō, ntá tsi ña te ña'a ni e'nté ña nto. Vata té nima nto é tē'nte da nakuíta nto kuétsi ntō da nakáku Cristu nto. ¹² Dā itsi ntute nto ne, vata té intú'xi dadii nto nī Cristú ne, ntoto xtuku nto ni ñá di, tsi kuinti'xe nto tsi kuvi vii Xuva ko nantōto ña ña rkontuvi dá xi'í ña. ¹³ Di'na ne, vata té xi'í ntō kuenta iña kuétsi ntō, kuenta iña i é ña ni e'nté nto kúñu ntō. Ntá tsi tá'xi Xuva ko ntúvi iña nto dadii ni Cristu vé ne, dē ka'nu ini ña ni ntō kuétsi nto. ¹⁴ Nakádí Xuva ko kuenta ko mí ũve na'a tsi ña ni de ntáa ó lei san. Xnteē ñá kuéntá san ntiká krusi kan. ¹⁵ Dā xi'í Cristu ntiká krusi san ne, kúvi dé ña ni ün ntíi ntíi ña'a, ña é ña vá'a o ntádē kú'vē. Náñē'e Xúva ko kō tsi ña vá'a ña tsikan da kúvi dé ña ni ña ntiká krusi kan.

Nantuku nto nūu i iña Xuva ko

¹⁶ Dukuān ne, ñá ku dā vá'a nto é kā'an ntée ña'a san nto tē neé ntaé'xi nto, o tē nee ntáxi'í nto, o tē nee ntáde nto, o tē ña ntáde nto viko san dá kanakuntéku xoo san ne, ó dá ntuvi é ió dá'na. ¹⁷ É un ntíi nūu i sá'a ne, vata kaa kudii ntati nuu i é kí'xi rkontuvi. Ntá tsi nuu i é nuu é ntāa ntí'xe i ne, Cristu. ¹⁸ Ná ku dā vá'a nto é nākunaa ña kīni ntāa san nto, ña e dōo koñu'u kuini i, ña e ntaínuu ini i ánje san, ña e dōo ntántaa nuu i e kēni ña, ña ntáde na'nu kuenta iña i e ntádē kuení mii ña. ¹⁹ Ná té ntántikin ntí'xe ña Cristu, ña é odo nūu iña ña ntákuinti'xe i san. Tsi Cristú ne, kata'xi ña é un ntíi é kantie ko, xo'ó é kuvi ó kúñu ña ne, kade ña é koo dadii ó vata koo é kue'nu o vatā ó ntio Xuva kō.

²⁰ Ntó'ó ne, e xi'í nto nī Cristu kuénta iña i é ió ñuxiví sa. ¿Nté kuí ntákini nūu xtuku ntu nto nuu i tsíkan? ¿Nté kuí ntáde ntu nto vatā ó ntáka'an ñá'a ñuxiví

sa? Tsi ntáka'an ña: ²¹ “Ñá ku t̄in nta'a sá'á t̄in nta'a tsikān nto, ñá ku e'xī nto, tsi dóo xií kaa té kuān koo vii o”. Kuan ō ntáka'an ña. ²² Un nt̄i nt̄i nuu i sá'ā ne, kant̄i da ntáde tsiñu ni'í ō. Sá'ā né, k̄udii dá mii t̄u'ún ña'a san. ²³ Nuu é ntaā i tsi dóo va'á, kuini ko, tsi vata tē ntántikin ña nchu'ún va'á, vata tē dóo ntaiko ñu'u ñā, vata te ña ntáde kuení ña kuenta iña mii ñā. Ntá tsi ña kaidiá'vi kue'en tsi sá'ā e ntuvá'a nima k̄ini ntáa kō.

3

¹ Tsi nto'o é ntoto dad̄i nto nī Cristú ne, nantuku nto nēe nuu i é k̄aduku ntée e dukún k̄an mí tuví Cristu díñi kua'a Xuva kō. ² Kadā kuení nto iña i é tuví e dukún k̄an; ñá ku dē kuení nto iña i é iō ñuxiví sa. ³ Tsi é xi'í ntó nī Cristú ne, é iō va'á ntuvi iña nto nta'a Xúva kō. ⁴ Tsi mii Cristu san k̄uvi ña nt̄uvi iña ko. Tē nt̄i díto ñá ne, dad̄i tsi nt̄i díto ntó ni ñā é k̄axi'í nuu ka'nu ña.

Nt̄uvi ata iña kó ni nt̄uvi xēé iña ko

⁵ Nakuítá kue'en nto da nēé ka e ñu'u dukuān nima nto é k̄aduku ntée ñuxiví sa. Ná ku k̄idi ni'í nto ñād̄i'í tē ñá té ñād̄i'í mii nto. Ná vii nto é k̄ini kaa. Ná vii ntó nuu i é ña vá'a, nté nuu i é kadā kuení mii ntó é kaikan nima k̄ini kaa nto. Ñá ku k̄une'u iní nto ni tá'an nto, tsi vata te kanuu iní nto tuku xuva nto te kuān koo vii nto. ⁶ Ñā é kuān ō ntáde sán ne, ní'í kue'en ña é nto'o ña nta'a Xuva kō, tsi ña te ntákuinti'xe ña ña. ⁷ Kuān o dé nto nt̄uvi di'na di. ⁸ Ntá tsi veví ne, nté uun ito nté uun nt̄uvi ká ña kú de nto nuu i sá'á: é k̄udiin nto, é ña nt̄io kué'en ntó ta'an nto, é vii nto é k̄ini kaa, é k̄a'an k̄ini nto iña ta'an nto, é k̄a'an nto nuu i é ña vá'a. ⁹ Ñá ka'ān ntó dovete ni tā'an nto, tsi é nakuíta nto nima k̄ini kaa nto ni un nt̄i'í nuu i é edé nto kidaā ne, ¹⁰ e ní'í nto nima xēé nto ve. Xuva kō ne, utén uten kantavá'a ña nima ko da nté ntuvá'a vata kaa mii ñā, da nté kuini va'a kó ña. ¹¹ Ñā té iní tē ña Israeé o, o te tuku ña'a ō. Ñā té iní te tē'nte k̄iñu ko, o tē ña'a. Ñā té iní tē ña tuku ñuú o, kuān té ña tú've ko, kuān te ntaíka ō má tsiñu ne, kuān te ntaíka xaa ō, tsi Cristu é kañnuu á'vi ña iña ko un nt̄i nt̄i ō ne, nuu mé'ñu ña ko ūn nt̄i nt̄i ō.

¹² Dóo nt̄io Xuva ko ntó né, nākaxnú ña nto vata koo é nt̄uvi nto iña ña. Dukuān ne, vii nto vatá ō nt̄io ña: ntuntá'vi iní nto ta'an nto; vii nto é va'á ni ñā; ñá vii ka'nu nto; na k̄uti nima ntó ni ñā'a san; na k̄uti nto kunt̄etu nto nee é nt̄io nto. ¹³ Na k̄uti nto ni tá'an nto ne, kada ka'nu iní nto ni ña te ió nuu i. Vata ō dé ka'nu iní Cristu ni ntó ne, kuan kōo kada ka'nu iní nto ni tá'an nto. ¹⁴ Díi ka vá'a ō ne, kuinima ntó ta'an nto, tsi da ntákuinima kó ta'an ko ne, uun tsi nt̄uvi o ni ñā. ¹⁵ Xuva ko na tá'xi ña é k̄untō va'a nto ne, nañ'e é ñá nto nté koo vii nto, tsi divi tsiñu e kána ña nto é uun tsi ña'a k̄uvi nto. Nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō.

¹⁶ Nguent̄uvi tsi na kunúu tú'ún Cristú san nima nto. Nakuá'a nto ta'an nto ne, kué'e nto ña i'tsi. Kata nto iña Xuva ko. Kata nto tsi dóo ka'nu ña. Kata nto ntó dé ña ni ntó. ¹⁷ Da nēé ka é vii ntó, é k̄a'an ntó ne, kuān koo vii nto kuenta iña Cristú ne, nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña Tó'o kō.

Nté koo vii ña ntákuinti'xe i san

¹⁸ Ntó'o ne, ñād̄i'í, kuinti'xe nto x̄i nto, tsi kuān ō nt̄io Tó'o kō é vii ña ntákuinti'xe i san. ¹⁹ Ntó'o ne, ñat̄i, kuinima ntó ñadi'í nto. Ná ku kud̄iin ntó ni ñā.

²⁰ I'xá, na kuinti'xe nto é un nt̄i'í e ntáka'an úva nto ni dí'í ntó. Sá'ā é nt̄io Xuva kō é vii o. ²¹ Ntó'o ne, uva i'xá, ña kú de nto é na k̄udiin i'xá nto vata koo é na k̄i'xi iní i é vii i é nt̄io nto.

²² Ntó'o, ña ntáde tsiñu, kada ntaa nto é un nt̄i'í e ntáka'an tó'o ntó, ña nt̄oo ñuxiví sa, ñá te ní mii tsi dá kaito ñā, tsi kan̄i nima ntó, tsi ntákuinti'xe nto Xuva kō. ²³ Da nēé ka nee é vii ntó ne, kan̄i nima ntó vii nto, vata te iña Tó'o ko káde nto, ñá te iña ña'a. ²⁴ Iní ntó tsi tá'xi Xuva ko nto iña ñá doméni, tsi

kade tsiñu nto iñá Cristu, ña ña e Tó'lo nti'xe ko ña. ²⁵ Xoó ña'a é káde ña é kīni kaa ne, ní'i ña é kīni kaa, tsi ña káde Xuva ko kuēnta te ka'nu ñá'a ña, o tē ña ka'nu ñá'a ña.

4

¹ Ntō'o e tó'lo tsiñu kúvi nto ne, vii nto é vā'á nī ña ntáde tsiñu iña nto. Naka'an ntō tsi iō Tó'lo ntō, ña é kadē kú've iña nto e dukún kán.

² Ná tee dā'na nto é ká'an ntá'vi nto. Ná kú xkukídi naá nto, ntá tsi naku'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō. ³ Ka'an ntá'vi ntō iñá nti dí te ta'xi Xuva ko te kúvi ka'an ntódo nti tú'ün va'á san iña ñá, te kúvi ka'án nti nuu i é tuvi xu'u iñá Cristu, tsi kuenta iña tú'ün san é nuu kutú u. ⁴ Ka'an ntá'vi ntō te kúvi ka'an va'á u vata koo é tēku va'á ña'a san.

⁵ Koto nto é vii nto é vā'á ni ñá'a, ña ntákuinti'xe i san. Koo ntii nto kada tsiñu nto vevii é iō ka ntuvi. ⁶ Ka'an vā'a nto ni ñá'a san vata koo é nā xkúntee iní ña é kīni ña. Kutú've nto nté koo nantiko koō ntō ni ñá'a nēe é ntio ña kutuni ña.

I'a ntá'í tutú san

⁷ Ení ko Tiquicu, ña e dóo ntio kó ne, un vā'a tsi xntíi ña ko. Dadii tsi ntáde tsiñu ntí ni ña iña Tó'lo kō. Kuni'i ña tú'un iñá ko ve. ⁸ Tsi táxnūu ú ña vata koo é ká'an ñá ni ntō nté o de nti, vata koo é na naku'ún ka'nu nima nto. ⁹ Ntini'i ña Onēsimum, ña e dóo ntio ko, ña e dóo ini dé ntaa, ña é káduku ntée ña nto. Ntaa ña ni ntō é un nti'í é kákuvi i'a.

¹⁰ Aristarcu, ña é ñu'u kutú ntí ni í né, taxnūu ña ntusi nto. Marcú di, ení Bernabee. É káka'án u ni nto kuēnta iña ña. Te k'ín ña kikoto ní'ni ña ntō ne, vā'a kōo vii nto ni ña. ¹¹ Jesuú, ña é nani Justó di ne, taxnūu ña ntusi ntó di. Da mii ña sá'a é un nti'í nti'í ña Israae, ña ntákuinti'xe i san, dé tsiñu ntí ni ña iña Xuva ko. Dōo náxnūu ka'nu ña nimá ko. ¹² Eprafa, ñá ñuú nto, ña é kade tsiñu iñá Cristu ne, taxnūu ña ntusi ntó di. Utén utén kaka'an ntá'vi ña iña nto é kuntūkin xntó Xuva kō, é kaniñ nima ntó vii nto é ntio Xuva kō. ¹³ Xu'ú ka'an ntaa ú tsi dóo kadē kuení Eprafá san kuenta iña nto, ña ntoo ñuú Ladicea ni ñá ntoo ñuú Hierapolí di. ¹⁴ Luca, ña medíkū e dóo ntio kó ne, taxnūu ña ntusi nto, ní Demá di.

¹⁵ Ká'an ntō ntusi ní ña ntákuinti'xe i, ña ntoo ñuú Ladicea. Ká'an ntō ntusi ní Nifá, nī ña ntákuinti'xe i sán di, ña ntánataká nuu nú vi'i ña kán. ¹⁶ Tē kúvi naku'á'a nto tutú sa'á ne, taxnūu nto ñuú Ladicea, na naku'á'a ña ntákuinti'xe i, ñá ntoo ikán, di. Naku'á'a nto tutu e táxnūu ú iña ñá di. ¹⁷ Ká'an nto ni Árqipú te na koto ñá te káda ntaa ña tsiñu é tēe tsiñu Xuva ko ña.

¹⁸ Xu'u é Pablú u ne, nta'a mii kó kaka'u u é taxnūu ú ntusi ntó di. Naka'án ká nto tsi nuu kutú u. Kūnuu mé'ñu kunuu dava Xuva ko ntō. Kuan tsi koo é ká'án u ni ntō.

Tutu é kuvi ũun e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Tesalonica

Taxnū Pablu tútú iña ña kuínti'xe i Xuva kō, ña ntoo ñuú Tesalonica

¹ Xu'u é Pablú u, ni Silvanu, ni Timóteú ne, taxnū ntí tutú sa'a iña ña kuínti'xe i Xuva ko ni I'xá ñá Jesucristu, ña ntoo ñuú Tesalonica. Xuva ko na nāxnuu viko ña nto. Na tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto.

Ntē ō ntákuinti'xe ña ñuú Tesalonica

² Nii kuē'en tsí ntuvi ntánakue'è ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña ntó ne, ntáka'án ntí ni Xuva ko kuēnta iña nto vata da ntáka'an ntá'ví ntí. ³ Dā ntáka'án ntí ni Xuva kō ne, ntánaka'án ntí nté ō ntáde tsiñu nto tsí ntákuinti'xe nto. Ntánaka'án ntí tsi dóo ntíi ntáde tsiñu nto tsí ntákuinima ntó Tó'o ko Jesucristu. Kan̄ nima ntó ntantétu nto ña, tsí ini nto tsí nainu xtúku ña. ⁴ Iní ntí tsí nakaxnúu Xuva ko ntó tsi dóo ntio ña nto. ⁵ Nā te da mii é ká'án ntí tú'un va'á san ni ntó, ntá tsi é dé tsiñu ni'í Espiritū Sántu tú'un san é vii ñá uun nuu i é ká'nu nima ntó vata koo é kūtuni ntaā nto é nuu é ntaā i. Ini ntó nte o dé ntí kuenta iña nto da intóo ntí ni ntó.

⁶ Édé nto vatā o dé ntí, vatā o dé Xuva kō. Tā'xi Espiritū Sántu dodini iña nto é kīni nto tú'un sa'á, kuān te dóo ntó'o nto kuenta iña i. ⁷ Un ntíi ntíi ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Macedonia ni ñuú Acayá ne, ini ña nté koo víi ña da ntaíni ña nté o de nto. ⁸ Un ntíi ntíi ña ñuú i sán ne, ini ña tsi dóo ntákuinti'xe nto Xuva kō, tsí ña te da mii ñuú Macedonia ni ñuú Acaya ntáka'an ntódo nto tú'un Xuva kō. Nā kantio é ká'án ka ntí nuu i sá'a, ⁹ tsi ntáka'an míi ñá'a san e dóo vā'á o dé nto ni ntí dá xeé ntí míi ntoo nto. Ntáka'an ña nté o tsóo mii nto santu e ntúvā'a nāa iña nto vata koo é kuntikin ntó Xuva kō né, éni ntu'u nto ntáde tsiñu nto iña Xuva ntí'xe kō, ña kantito. ¹⁰ Iní ñá tsi ntantétu nto dá nainu xtúku I'xá ña nte e dukún kán, divi ñá é nantóto Xuva ko ña dá xi'í ñá, divi Jēsuu, ña nakáku kō é ña ní'í kō é ntó'o ko iña kuétsi ko tē xe'é Xuva kō é ntó'o ña ntoo ñuxiví sa.

2

Tsiñu é édé Pablu ñuú Tesalonica

¹ Iní míi nto, ta'an, tsí ña te é ntaā i é ñe'é ntí míi ntoo nto. ² Iní ntó tsi dóo ntó'o ntí ñuú Filipu. Dōo dé xeni ña'a ni ntí ikán. Kuān te ntó'o ntí ne, ntá tsi tá'xi Xuva kō é ña ni u'ví ntí é ká'án ntí ni ntó tú'un va'á san iña ñá, kuān té ña ni ntio kuē'en tsi ña ñuú nto san. ³ Nā te tú'un vete e ntáka'án ntí ni ntó, ñá te tú'un é kīni kaa. Nā tē ntaéni nta'ví ntí nto, tsí nuu é ntaā i é káka'án ntí ni ntó. ⁴ Tsí Xuva kō ntio ña é ká'án ntí tú'un va'á iña ñá ne, divi tsi tú'un e ntáka'án ntí ni ntó di. Nā ntáde ntí kuenta te xkúntee iní ña'a ne, o tē ñá xkúntee iní ña, ntá tsi kade ntí é ntio Xuva kō, tsí kaito nteé ña nima ko nte ntaā. ⁵ Iní ntó tsi nté uun ito ña ni ká'án ntí tú'un e dóo vidin ka'an é káni nta'ví ntí nto. Ntē ña ni ká'án ntí vata koo é kukuika ntí. Xuva ko Iní ña. ⁶ Ntē ña ni ntio ntí é ká'án ñá'a te dóo ka'nu ña'a ntí, kuān te divi ntó o kuān te tuku ñá'a, kuān te kuvi ka'an ntí'xe ña tsí ka'nu ña'a ntí, tsí Cristu táxnūu ña ntí. ⁷ Dōo vítā iní ntí dá intóo ntí ni ntó, tsí divi ntó e dóo ntio ntí nto. Ide ntí vata tsí ó de di'í i'xá san ni i'xá ñá e dóo meni ña i. ⁸ Nā te da mii tú'un va'á iña Xuva ko é ncho ta'xi ntí é kūtuni nto, tsí uun tsi nte ntúvi iña míi ntí é ncho ta'xi ntí kuenta iña nto, tsi dóo ntio ntí nto. ⁹ Ntánaka'an nto, ta'an, nté ō dé tsiñu ntí, nté ō ntó'o ntí. Ntē

ntuvi ntē nīñu dé tsiñu nti, tsi ña ni ntíó nti é natēñu nuu ntí nto nī dukuān ntáka'an nti ni ntó tú'un va'a san iña Xuva ko.

¹⁰ Nt'ó ne, kuvi ntada ntaa ntó ni Xuva kō tsi nté uun nuu i é kīni kaa ña ni idé nti ni ntó, divi ntó é ntákuinti'xe nto Xuva kō. Ntē ña tuví nee nuu i é tsi'i kuétsi nto nti. ¹¹ Ini ntó nte o dé nti ni ntó. Tsi vatá ó de uva i'xá san ni i'xá ña ne, kuān o tá'xi ntí nto itsi. Naká'nu ntí iní nto, é un é un nto. Ká'an ntí ni ntó ¹² tsi vá'a koo víi nto vatá o é ntio Xuva kō, tsi kána Xuva ko ntó é kuntóo nto nta'a ña, é nī'i nto e dóo va'a iña ña.

¹³ Dukuān ne, kanakué' é ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko útén uten, tsi da téku nto tú'un Xuva kō e ntáka'an ntódo ntí ne, kuinti'xe nto tsi ña te tú'un e ntáka'an ñá'a, tsi divi ntí'xe tú'un Xuva kō né, divi tsi tú'un é káde tsiñu nima ntó, divi ntó é ntákuinti'xe nto Xuva kō. ¹⁴ Tsi divi nto, tá'an, e ntánto'o nto vatá ó ntánto'o ña ñuú Judea, ña kuinti'xe i Jesucristu. Tsi kuān ó ntánanto'o ña ñuú nto nto vatá o dé ña Israee ni ñá ñuú ña, ña kuinti'xe i Tó'o ko Jēsuu. ¹⁵ Ña Israee ñá tsikán ne, ē'ní ña Tó'o ko Jēsuu ni ñá ntáka'an náa Xuva ko. Nakúnu ñá ntí di. Ña ntáde ña é ntio Xuva kō; da mii kuē'en tsi e ntánāa núu ña ni ūn ntí' ntí' ña'a. ¹⁶ Ñá ntío ña é ká'an nti nī ña tuku ñuu vata koo é nakáku ña di. Díi díi ka kue'e kuétsi ña kuēnta iña núu i sá'a. Ntá tsi nī'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō, tsi dóo kudiin Xuva ko é kuān ó de ña.

Ncho ki'in xtúku Pablu ñuú Tesalonica

¹⁷ É kūtítin ntuvi e tsóo mii ntí nto, ta'an, ntá tsi dóo ntánaka'an ntí nto. Dóo ntio nti kiní xtuku ntí nto. Ncho kíkoto ní'ni ntí nto. ¹⁸ Xu'u é Pablú u ne, ki'in itō nchó ki'in u, ntá tsi edí nuu tó'o e ña vá'a san itsi é ki'in nti. ¹⁹ ¿Nee iñá ntu é ntantétu ntí ve? ¿Nee iñá ntu é nākunuu dīnī nimá nti? ¿Nee ntu domēni é vā'a ní'i nti? Nt'ó o kúvi nto iñá nti é kuntóo dadíi o nta'a Tó'o ko Jēsuu te naínu ña. ²⁰ Tsi divi ntó e dóo ka'nu kuini nti kuenta iña nto. Dóo diní nti kuenta iña nto.

3

¹ Dukuān né, dā ña ni kutíi ká nti ne, dē kuení nti te vā'a o te kunto mii ntí ñuú Atená ne, ² taxnúu ntí ta'an ko Timóteu e kíkoto ní'ni ña nto. Tsi divi ña ne, kade tsiñu dadíi ntí ni ña iña Xuva ko dá káka'an ntódo nti tú'un va'a é nakáku Cristu ko. Divi ña nañē'e ñá nto é nakíi nima nto é nī' kue'en ini nto kuinti'xe nto Xuva kō, ³ vata koo é nté uun nto ña natívi iní nto é kuinti'xe nto da xe é kuān ó ntánto'o nto. Tsi ini nto tsi da mii é kuan koo nto'o kō. ⁴ Ini nto tsi dá ntoo ntí ni ntó ne, ntáka'an nti ni ntó tsi kuan koo nto'o kō tsi ntákuinti'xe ko Jēsuu. É ini nto tsi kuān o kúvi ntí'xe. ⁵ Dukuān né, dā ña ni kutíi ká u ne, taxnúu ú ña vata koo é kutuní ko te ntákuinti'xe dukuan ntó, o tē da ntántikin ntó tó'o e ña vá'a san é nañē'e nto tuku nuu i, tsi tē ña'a ne, é ntaa i é de tsiñu nti. ⁶ Ntá tsi dá náxee xtúku Timoteu é ñe'e ñá mí ntoo ntó ne, dóo vá'a tú'un ní'i ña da náxee ña. Kaka'an ñá tsi ntákuinti'xe dukuan nto Xuva kō né, ntákuinima tá'an nto di. Kaka'an ñá tsi nguentúvi ntánaka'an ntó ntí, e dóo ntio nto ntí, e dóo ntio nto é nákiní ta'an o vatá ó ntio ntí di. ⁷ Dukuān né, ta'an, kuān te dóo titín nuu i taan núu ntí, ntá tsi dóo ka'nu kuini nti tsi ntákuinti'xe dukuan nto Xuva kō. ⁸ Dā téku nti tsi ntoo ntii nto ni Xuva kō né, vata te ntuvi xēe é ní'i nti. ⁹ Ñá ini nto nté kaa sintiá'vi é nakué'e ntí nta'a Xuva ko kuēnta iña nto, tsi ñá tē nté kaa diní ntoo ntí nuu Xuva ko kuēnta iña nto. ¹⁰ Nī' kue'en iní nti ntáka'an ntá'vi nti nté ntívu nté nīñu te ta'xi Xuva kō é nákiní xtuku ntí nto vata koo é nakuá'a ká nti nto nēe é kākunaá ka é kuinti'xe vá'a nto Xuva kō.

¹¹ Ntio nti é ta'xi mii Xuva ko ni Tó'o ko Jēsuu itsi vata koo é kúvi náxee túku nti mí ntoo nto. ¹² Na ta'xi Xuva kō é díi díi ka kuinima ntó ta'an nto, ni ūn ntí' ntí' ña'a, vatá ó kuinimá nti nto, ¹³ vata koo é na naku'ún ka'xi nto, vata

koo é ña koo nté uun nuu i é kuétsí nto nta'a Xuva ko tē nainu Tó'o ko Jēsuu ni ún ntíí ntíí ña'a, ña ntáduku ntée ña. Kuan koo na kōo.

4

Nté koo vii o é ntio Xuva kō

¹ Vi'a ve ne, ta'xi ntí nto itsi sá'a, tā'an. Kákān ntí nto kuenta iña Tó'o ko Jēsuu é vii ntó vata' o nañé'é nti nto nté koo vii nto é ntio Xuva kō. Kuān o ntáde nti'xe nto, ntá tsi díí díí ka vií nto ve.

² Tsi ini nto tú'ún é tá'xi ntí nto vatā o táxnūu Tó'o ko Jēsuu. ³ Tsi ntio Xuva kō é vii ntó da mii kuē'en tsi é vā'a. Nā ntio ña é vii nto é kini kaa ni ñadī'í san. ⁴ Kutú've nto, é un é un nto, nté koo vií nto ni ñadī'í míi ntó vata koo é vii nto é ntio Xuva kō, vata koo é na kuiko ñu'u ñā'a san nto. ⁵ Nā ku dē kuení nto é kini kaa ni tuku ñadī'í san, vatā o ntáde tuku ña'a, ña e ñā ini Xúva kō. ⁶ Kuenta iña i sá'ā ne, ña vā'a o te kaní nta'ví ta'an o. Tsi Xuva ko kué'é ña é ntó'o un ntíí ntíí ña'a, ña iō kuetsí i san, vata o ka'án nti ni ntó. ⁷ Tsi ña te ni kana Xuva ko kō é vii o é kīni kaa, tsi é vii o é vā'a. ⁸ Xoo é ña káde i kuenta tú'ún sa'á ne, ña te tú'ún ña'a kanakuita ña, tsi tú'un mii Xuva kō, ña kata'xi Espiritū Sántū é kunūu ña nima ko.

⁹ Nā kantio nto é kā'án ka ú ni nto kuēnta iña i é kuñima tá'an kō, tsi mii Xuva ko kanakuā'a ña nto é kuñima ntó ta'an nto. ¹⁰ Tsi ñi'vi ntó ne, ntákuinima ntí'xe nto un ntíí ntíí ta'an nto, ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Macedonia. Sá'a tsi é kā'án nti ni nto: Tē díí díí ka kuñima tá'an nto. ¹¹ Koó ntií ntó é diin diin tsi kuntōo nto. Vií nto kuenta iña mii nto. Nta'a mii nto kada tsiñu ni'í nto, vatā ó kaka'án nti ni ntó. ¹² vata koo e dóo va'á koo ka'an ñā'a san iña nto, ña é vāta kuínti'xe i san, vata koo é ña te neé taan núu nto.

Tē nainu xtúku Tó'o kō

¹³ Ntá tsi ntio nti é kūtuni nto nté koo kuvi ña é xi'í san, vata koo é ña kunta'xa ini nto vatā ó de ña'a, ña é ña tuví nee kantétu. ¹⁴ Tsi ntákuínti'xe kō tsi xi'í Jésuu ne, da ntóto xtuku ña ne, kuan tsi koo nainu ni'í Xuva ko ña xi'í san dí, ña e kuínti'xe i ña.

¹⁵ Ta'xi Xuva kō é kā'án nti sá'a ni ntó: Tsi ñi'vi o é ntántoo ká o ñūxivi sa da nté nainu xtúku Tó'o kō ne, ña te xó'o é di'na o kini o ña, tsi di'na ña xi'í san. ¹⁶ Tsi mii Tó'o kō nainu ñā ñu'u a é nakana ña kō. Un ntií tsi kā'an ánje, ña odo núu iña Xuva kó ne, kueku trunpeta Xuva ko te e xée úra i é ntaa o ni ñā. Kídāā ne, ña kuínti'xe i, ña xi'í san ne, di'na ña ntoto ña ne, ¹⁷ xo'o é ntántoo ká o ñūxivi sa ne, k'í'ni dadí o ni ña mē'ñú vikó san ne, ikan nani'í ta'an ko Xuva kō e dukún kán. Kídāā ne, kuntoo dadí o ni ña ntií dañu ntúvi. ¹⁸ Dukuān ne, ká'an nto ni tā'an nto tú'ún sa'á, naka'nu nto iní ta'an nto xé un xé un nto.

5

¹ Ntá tsi ñā kantio é kā'án nti ni ntó neé urá o nēe ntúvi te nainu Tó'o kō, ² tsi ini nto tsi dá xéé ntuvi é nañu xtúku ña ne, da nēe iní kó nainu ña, vata kaa ña du'u, ña vé'xi niñú a. ³ Ura tsi i da ntáka'an ñā'a e dóo vā'a o ntoo ña, diin diin tsi iñi ne, ntá tsi da nēe iní ñā kuvi dóxo, vatā ó kuvi ñadī'í san dá kaiñi ntu'u kaexnúu i'xí ña é kaku i'xá ña. Nā kúvi nakákú ka ña kúñu ñā. ⁴ Ntá tsi ñi'vi nto, tá'an, é ini ntó nuu i sá'a ne, ña ntaika nto mí'í é nēe vata koo é ña da nēe iní ntó tē xee ntúvi tsíkan, vatā é kí'xi ña du'u té xee. ⁵ Nto'ó ne, vata ntāa ñu'u é kaxi'í nuu ntuvi ā ntāa nto; tsi xo'o ne, ñā kadūku ntée o mí'í é nēe; ñā kadūku ntée o nūu i é kakuvi niñú a. ⁶ Dukuān ne, ñā kú xkukí da o vatā o ntáde tuku ña'a, ña é dotó tsi ntáde, ntá tsi ku'un ku'un tsi ini kú ni kuntuo o. Na kadā kuení va'ā ko nté koo vii o. ⁷ Nā ntákidi ne, niñú a ntákidi ña. Nā ntáde kí'vi ne, niñú a ntáde kí'vi ñā. ⁸ Ntá tsi xo'o é ntoo o mí kaxi'í nuu ne, na kadā kuení va'ā ko

nté koo vii o. Vatā ó kanada'ān sntadun kúñu ñā é kaínúu káa xkintika ñā né, kuan koo nada'an ō nima ko é kuinti'xe ko Xuva kō ne, kuinima ko ña. Vatā ó kanada'ān sntadún san dikí ña é kainuu ña ñi ka'xí né, kuan koo nada'an o díki ko é kuntetu o ntúvi é nakakú Xuva ko kō. ⁹ Tsi ñá ni nākaxnúu Xuva ko kō vata koo é ta'xi ña kō é ntō'o ko, tsí vata koo é nakakū ñá ko ntā'a Tó'o ko Jesūcristu. ¹⁰ Divi ñā ne, xí'i ña kuēnta iña kó vata koo é kuntoo dadii o ni ña, kuān té kantitō ká o ne, o kuān té e xí'i o tē nainu ña. ¹¹ Dukuān ne, ká'ān ká nto ni tā'an ntó te kíi nima ña. Tsi'i ntii nto ña na kuinti'xe ñá vatā o ntáde nti'xe nto.

Itsi e xé'e Pablu iña ña kuinti'xe i

¹² Ká'ān ntí ni nto, tā'an, tsí kuiko ñu'u nto ñā'a, ña ntáde tsiñu ni'i nto kuēnta iña Xuva ko, ña ntáde kú'vé iña nto kuenta iña Xuva ko, ña ntáta'xi nto ítsi.

¹³ Díi díi ka kuiko ñu'u nto ñā; kuinima ntó ña kuenta iña tsiñu e ntáde ña.

¹⁴ Ká'ān ntí ni nto, tā'ān, te káda tíi nto nī ña dóo du'xen í é káda tsiñu ne, nāxnuu ka'nu nto iní ña e dóo ixó i san. Tsi'i ntii nto ñā e dóo vitá o ini i. Ka'nu vii nto nima ntó ni ún ntíi ntíi ñā'a.

¹⁵ Nā ku dē xení nto ni ñā'a te kadē xení ña ni ntō. Nantuku nto da nēé ka nuu i é vā'a é vii ntó ni tā'an ntó, ni ún ntíi ntíi ña nguú sán di.

¹⁶ Nguentúvi kuntōo díni nto. ¹⁷ Nā ku kúnáa iní nto é ká'an ntá'ví nto.

¹⁸ Nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko iña un ntíi ntíi nuu i, tsi sá'a ntio Xuva kō é vii nto tsi ntákuinti'xe nto Cristu.

¹⁹ Nā ku è'nté nuu nto tsiñu é káde Espíritū Sántū. ²⁰ Nā ká'an ntó te ña vá'ā o é káka'an ñá'a tē xoó kaka'an í naa Xuva ko. ²¹ Koto nteé va'ā ntó un ntíi é káka'an ñá, nēe é vá'á, nēe é ña vá'a ne, kuntikin nto é vá'á san. ²² Tsoo mii ntó é un ntíi nūu i é kīni kaa san ve.

²³ Xuva kō, ña kata'xi é kuntōo vá'a ō né, na ntāvá'a ña nima nto. Na vii ñá kuenta kúñu nto, kaníi é tduiña nto. Kidáa ne, ñá ká'an Tó'o ko Jesūcristu té iō kuetsí nto tē nainu xtúku ña. ²⁴ Xuva kō, ña e kána nto ne, kada ntaa ñá vatā ó kaka'an ña.

I'a nantí'i Pablu tútú san

²⁵ Ka'an ntá'ví ntó iñá ntí, ta'an.

²⁶ Ká'ān ntō ntusi ni ún ntíi ntíi ña kuinti'xe i, ña ntoo ikān.

²⁷ Ká'ān ntí ni ntó tsí ntio Xuva kō é nakuā'a nto tú'ún sa'á ni ún ntíi ntíi ña kuinti'xe i.

²⁸ Na kūnuu mé'ñu kūnuu dava Tó'o ko Jesūcristu nto. Sá'a tsí é ká'án ntí ni ntó.

Tutu é kuvi ũvi e táxnũu San Pablu iña ñá ñuú Tesalonica

Taxnũu Pablu ní ta'an ña tutú iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Tesalonica

¹ Xu'u é Pablú u, ní Silvanu, ní Timóteú ne, taxnũu ntí tutú sá'á iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Tesalonica, ña ntánuu iní i Xuva ko ní Tó'o ko Jesũcristu. ² Xuva ko ní Tó'o ko Jesũcristú ne, na kũnuu mé'ñu kũnuu dava ña nto. Na tá'xi ña é vā'á koo kuntoo nto ni ña.

Dá xntekú kú'vé Xuva ko iña ña é iõ kuetsi i tē nainú Cristu

³ Utén utén kantio é nāku'e ne ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña ntó, ta'an. Dõo vá'á o é kuān koo vií nti, tsí divi ntó ne, dií dií ka ntákuinti'xe nto. Dõo ntákuinima ntó ta'an nto di. ⁴ Mii ntí ne, dõo vá'á o ntáka'án nti kuenta iña ntó ní ña kuínti'xe i Xuva kō, ña ntoo tuku ñuu, tsí dõo ka'nu kuíní nti tsí ntácutí nto ntákuinti'xe nto, kuān te dõo ntánto'o nto, kuān te ntáde xení ña'a san ni nto. ⁵ Dá kutũni ñá'a tsí ntácutí nto ne, kutuni ñá tsí dõo ka'nu Xuva kō. Tsí Xuva kō né, dõo vá'á ó kadē kú'vé ña. Ká'an ña tsí dõo nuu á'vi nto é kuntõo nto mí kadē kú'vé ña. Dukuān ne, kuenta iña i sá'á e ntánto'o nto.

⁶ Vá'á koo vií Xuva ko te ũun kuédadii tsí nantó'o ña ña ntánantó'o nto, ⁷ tē tá'xi ña é dadii kuntoo da'na o ni ntó ntuvi dá ntii dnto Tó'o ko Jesuu e dukún kan, ní ánje ña e dõo iõ ntíi ña. Uun kaxi'í nuu ka'nu ña te vē'xí ña e dukún kán. ⁸ Kué'e ña é nto'o da xõo ka ña'a, ña é ña ini Xúva kō, ña'a, ña é ña ntáde kuenta tú'ũn va'á iña Tó'o ko Jesuu. ⁹ Ña tsikán ne, kunaá ña ntií dañu ntúvi. Ñá xēe ñá nta'a Xuva kō, tsí xio kí'in ña. Ntē ña kiní ña Xuva kō nté kaa ña, e dõo kaxi'í nuu ka'nu ña, e dõo iõ ntíi ña ¹⁰ ntuvi dá nainu xtúku ña. Ntuvi tsikan dá nainu ña ne, ká'an ũn ntíi ntíi ña'a, ña kuínti'xe i, tsí dõo ka'nu ña. Da kudú'va ña kuínti'xe i san tsí dõo ka'nu ntí'xe ña. Kuan divi ntó dí, tsí kuínti'xe nto tú'ũn e ntáka'án nti ni nto kuēnta iña ña.

¹¹ Kuenta iña i sá'á ne, ntaikán nti nta'a Xuva ko te tá'xi ña é kunũu á'vi nto kuenta iña ña e kána ña nto. Ntaikán nti te xntii ña ntó vata koo é kúvi vií nto é un ntí'i nuú i é vā'a é ká'an ntó tsí vií nto, é un ntí'i é ncho vií nto kuenta iña Xuva ko tsí ntákuinti'xe nto ña. Tsí dõo iõ ñá é vií ña. ¹² Kidáa ne, ká'an ñá'a tsí dõo ka'nu Tó'o ko Jesũcristu kuenta iña ntó ne, ká'an ña tsí dõo vá'á nto kuenta iña Xuva ko, tsí dõo vá'á o dé Xuva ko ni nto, ní Tó'o ko Jesũcristu.

2

Ña'a é iõ kuetsi i

¹ Vía ve ne, ká'an ntí ni nto, tá'an, kuenta iña i dá nainu xtúku Tó'o ko Jesũcristu é nataká nuu o ni ña. ² Sá'a káka'án nti ni ntó vata koo é ña te ura tsí i nadama nto e ntántikín ntó, ntē ña kutsú'un nto tē téku nto tē xee ntúvi é nainu xtúku Tó'o kō. Kuān te káká'an ñá'a tsí xe'é Xuva ko kũtuni ñá, kuān te káká'an ntódo ña'a, kuān te kiní nto tutu é káka'an ñá'a tsí ntí'i táxnũu ntí ne, ñá ku kuinti'xe nto. ³ Ñá dá vá'a nto é kaní nta'ví ña'a nto nté uun nuu i. Ñá xēe ntúvi tsikan da nté dī'na xee ntúvi e dõo ntáde do'o ña'a san ni Xuva kō. Kidáa ne, kí'xi díto uun ña'a, ña é kíni kaa kue'en, ña é kũnaá kue'en. ⁴ Ña tsikán ne, kodo ntí'i ña é kírchu'vi ña é un ntí'i é káka'an ñá'a é xuva ña, é un ntí'i é káka'an ñá'a é santu. Kidáa né, mii ña nākutúvi ña ini ukún Xuva kō é ncho vií ña Xuva kō. Ká'an ña tsí mii ña é Xuva ko ña.

⁵ Ña ntánaka'an ntú nto é káka'án u ni nto nũu i sá'a dá íntõo dadíi ú ni ntõ? ⁶ Iní ntó ve nee iña é kē'nté nuu itsí ña vata koo é ña kí'xi kantí'i ña dá nté xēe ntúvi i. ⁷ Vevii ne, kakuvi nuu i e dõo xii kaa san é tuvi xu'ú ne, kuān koo kuvi

da nté kūntee xío ña ke'nté nuu san. ⁸ Kidáa ne, ntii dīto é kīni kaa san, ntá tsi ka'ni Tó'o ko Jēsuu i. Kūdii tátsin xu'u tsi ña ka'ni ña i. Uun ito tsi nantí'i ña i tē naīnu xtúku ña. ⁹ Diví é víi é dóo xii kaa san ne, víi vatā ó ntio tó'o é ña vá'a san é víi. Un vá'a tsi koo ntii é kué'é kuenta, é víi nuu i e dóo ka'nu. Ntá tsi ña te nuu é ntaā í, ¹⁰ tsi da kani nta'ví ña'a. Kani nta'ví ntí'xe ña'a, ña é kunaan, tsi ña ni ntio ña kuiníma ña é nuu é ntaā í é nakákú Xuva ko ña. ¹¹ Dukuān ne, kué'e Xuva kō é kūtuntu kué'en ña vata koo é kuínti'xe ña tú'un vetē. ¹² Kidáa ne, kué'e ña é ntó'o un ntí' ntí' ña'a, ña é ña ni kuínti'xe i é nuu é ntaā í, ña e dóo dīni i é víi é kīni kaa.

Xoo é nakaxnúu Xuva kō é nakáku ña

¹³ Ntá tsi ntí'í ne, nguentúvi ntánakué'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto, ta'an e dóo kuinima Tó'o ko ntō. Da mií é kuān koo víi ntí, tsi nte dí'na nakaxnúu Xuva ko ntō é nakákú ña nto, é nakate Espiritū Sántū nima ntō, tsi kuínti'xe nto tú'ūn é nuu é ntaā í iña Xuva ko. ¹⁴ Sá'a tsí e kána ña nto da kuínti'xe nto tú'ūn va'á san é ntáka'an ntódo ntí, vata koo é nī'i nto e dóo va'á iña Tó'o ko Jesūcristu.

¹⁵ Dukuān né, ta'an, ña ku nātivi iní nto; ña ku nakuitā ntó nte xkoó ini nto é nañé'e ntí nto, kuān te xu'ú ntí ntáka'án ntí ni nto, o te tūtú taxnúu ntí iña nto. ¹⁶ Mii Tó'o ko Jesūcristu ni Úva ña, ña e dóo kuinima í kō, ña é nāxnuu ka'nu nima kó ntii dañu ntūvi, ña e tá'xi doméni é kuntu o é nī'i ko é vā'á nta'a ña, ¹⁷ na nātsu'un ka'nu ña nima nto. Na nātsu'un ka'xi ña nima ntó vata koo é vā'á koo víi nto é un ntí'í nuū i, vata koo é vā'á koo ka'an ntó dī.

3

Ka'an ntá'ví ntó iñá nti

¹ Uun sá nuu i é ká'án ntí ni ntō: Tē ka'an ntá'ví ntó iñá nti, vata koo é xēe kantí'í tú'un Xuva kō dá kaniñ nūxiví ne, tē dóo ka'nu kuíni ña'a san kuēnta iña í vata o kúvi mí ntoo nto. ² Ka'an ntá'ví ntó iñá nti tē ña kadá xení ña kīni ntáa sán ntí, tsi ña te un ntí'í ña'a e ntákuínti'xe ña. ³ Ntá tsi kade ntaa Xúva kō é káka'an ña. Naxnuu ka'xi ña nima ntó; nada'an ña nto nuū i é kīni kaa. ⁴ Iō ntáa iní ko tsi ntáde ntaa nto e ntáka'án ntí ni ntō né, kuan tsí koo víi nto dī, tsi xntii Xuva ko ntō. ⁵ Xuva ko na xnūu ña nima nto é kuíni nima ntó ta'an nto vatā ó kakuinima Xúva ko ntō. Na nāxnuu ka'nu ña nima ntó vata koo é na kūtíi nto vata tsí o kutíi Cristú dī.

Kantio é kada tsiñu o

⁶ Vía ve ne, ká'án ntí ni nto, tā'an, kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu, te kii nteé xio nto ta'an nto da xōo ka ña'a, ña du'xen í é káda tsiñu, ña é ña ntío i é kada ntaa vatā ó de nto. ⁷ Tsi iní mií ntō nté koo víi nto, vatā o nañé'e ntí nto. Tsi ntí'í ne, ña te dú'xēn ntí é káda tsiñu ntí dá Intóo ntí ni ntō. ⁸ Ntē ña ni ex'í doméni ntí iña nto nté uun nto. Un vá'a tsi ntó'o ntí dé tsiñu ntí nté ntúvi nté níñu vata koo é ña natekú du'xén ntí nto. ⁹ Nā tē é kuān o dé ntí tsi ña vá'a o te xntii ntō ntí, ntá tsi dukuan o nañé'e ntí nto nté koo víi nto vata koo é víi ntó vatā ó de ntí. ¹⁰ Tsi da intóo ntí ni ntō ne, ntáka'án ntí ni ntō te xoo é ña ntío i é káda tsiñu ne, ña ká'xi ña. ¹¹ Tsi kútuní ntí tsí iō ntó ne, dōo du'xen ntō é víi ntó tsiñu mií ntō; da mií e ntákini nuu nto tsiñu ta'an nto. ¹² Ká'án ntí ni ña kuān o ntáde, naa Tó'o ko Jesūcristú, te diin diin tsi na kuntōo ña, kada tsiñu ña vata koo é nani'í ña é kō'o é ká'xi ña.

¹³ Ntá tsi divi nto, tā'an, ña ku de du'xen ntō é víi nto é vā'a. ¹⁴ Tē xoó ña'a ña ntío i é kuínti'xe i e ntáka'án ntí ni ntō tutú sa'á ne, koto nto nēe ña'a ña. Kii nteé xio nto ña vata koo é kúka'an nuu ña. ¹⁵ Ntá tsi ña ku de kīni nto ni ña. Kué'e nto ña itsi, vatā o ntáde nto ni ta'an nto.

I'a ntí'í tú'ūn sa'á ve

¹⁶ Xuva ko, ñā é k̄āta'xi é k̄ūntoo vá'a ō ne, na tā'xi ñā é k̄ūntoo vá'a nto nguentúvi, da n̄éé ka nuu i. Na k̄ūnuu mé'ñu Xuva ko nto, ūn ntií ntiī nto.

¹⁷ Xu'u é Pablú u ne, nta'a miī kó kakā'u u tú'ūn sa'á vata koo é k̄ūtuni nto tsí xu'ú nti'xe dé vá'a u. ¹⁸ Na k̄ūnuu mé'ñu k̄ūnuu dava Tó'o ko Jesūcristu nto, un ntií ntiī nto.

Tutu é kuvi ūun e táxnū San Pablu iña Timóteu

Taxnū Pablu tutú iña Timóteu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru Jesucristú u, tsí kuan ō de kú've Xuva kō, ña e nakáku ko, ni Jesucristu, ña é ntantétu ō. ² Taxnū ú tutú sa'a iña o, Timóteu. Tsí divín é vata kaa i'xá ko kuenta iña Xuva ko, tsi kuinti'xe o Xuva ko kuēnta iña tú'ún é kaka'an u ni ō. Na naxnuu viko Xuva ko ō. Na ntuntá'vi ini ña o. Na tá'xi ña é kutúvín va'an, divi ña ni Tó'o ko Jesucristu.

Kuenta tsí víi ña iña tukú nchu'un é ña te nuu é ntaá i

³ Vata tsí ó kaka'an u ni ō da ntú ú kue'én u ñuú Macedoniá ne, kuan tsí ó kaka'an u ni ō vevíi di: Kutúvín kan ñuú Efesu vata koo é ká'an ni ña tsíkán é ña ku kuan koo nakua'a ña ña'a tukú nchu'un. ⁴ Ká'an ni ña tē ña víi ña kuenta kuentu e ntáka'an ñá'a; ntē ña víi ña kuenta te dóo du'xen ká'an ñá'a kuentu ka'nu iña uvata kuē'en ña. Dotó tsi ntánāa núu ña'a kuenta iña i sá'a ne, ña kaidiá'vi kue'en tsi é ña ntaa o tsiñu e tá'xi Xuva kō é víi o é kuinti'xe ko ña.

⁵ Kuān ó kaka'an u ni ō tsi ntio ko é kuñima kó ta'an ko kanñ nima ko é vā'á o. Ntio ko é kütuni ko tsí ña tuví nee nuu i é kīni kaa nuu nima ko. Ntio ko é kuinti'xe nti'xe ko Xuva kō. ⁶ Iō ñá'ā é xtuví mii ña núu i sá'a ne, dotó tsi ntánāa núu ña nuu i é ña kaidiá'vi. ⁷ Ncho víi ña mastrú lei iña Xuva ko, ntá tsi ña ini ña nee iña é ntáka'an ña; ntē ñá ini mii ña nee e ntánakua'a ña ña'a é vata te dóo ini ña, kuini ña.

⁸ Ntá tsi xo'ō ne, ini ó tsi vā'ā lei san é kade tsiñu ni'i o, vata ō ntío Xuva kō da xtuví ña. ⁹ Ini ó tsi ña ni xtuví Xuva kō lei san iña ña é vā'a, tsí iña ña ntáde é kīni kaa; iña ña é ña ntáde ntaa; iña ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō; iña ña é kīni ntáa; iña ña é iō kuetsi i; iña ña é ntáka'an kīni iña Xuva ko; iña ña é ntae'ni di'i i ni uva i; iña ña é ntae'ni ña'a di; ¹⁰ iña ña é ntákidi ni'i tuku ñadi'i; iña ña é ntáde kīni kaa ni ñatíi ni'i ña; iña ña é ntadú'u; iña ña é vā'a; iña ña é ntadá'vi ña'a dovete; iña ña é ña ntio kue'en i nchu'un é vā'a. ¹¹ Nchu'un é vā'á san ne, divi tú'ún va'a iña Xuva ko, ña e dóo ka'nu, divi tú'ún va'a e téé tsiñu Xuva kō ko é ká'an ntódo u.

Nakue'e o sintiá'vi nta'a Xuva kō, tsi dóo vā'á o de ña ni kō

¹² Kanakue'e ú sintiá'vi nta'a Tó'o ko Jesucristú, divi ña é xntíi ña ko vata koo é kuvi víi u sá'a. Tsí divi ña nakaxnúu ña ko é káda tsiñu ú iña ña, tsí kada ntaá u, kuini ña. ¹³ Kuān te ntuví di'na ne, dóo kīni ka'an u iña ña; dóo de xeni u ni ña kuinti'xe i san, ntá tsi dé ka'nu ini Xuva ko ni ko, tsí ña ni kutúni ko nee iña é edé u, tsí vata kuinti'xe kó ña kídaa. ¹⁴ Ntá tsi ña te nte kaa vā'a o de Xuva ko ni ko. Tá'xi ña é kuinti'xe kó ña. Tá'xi ña é kuñimá ko ta'an kó di, tsí kuān ó kata'xi Jesucristu da kúvi uun tsi nima ko ni ña.

¹⁵ Tú'ún sa'á ne, nuu é ntāa nti'xe i e dóo nuu á'vi i é kuinti'xe un ntíi ntíi ña'a sán ne: Kí'xi Jesucristu ñuxiví sa vata koo é nakáku ña ña'a, ña é iō kuetsi i. Xu'ú ne, díi díi ka ka'nu kuetsi ko é un ntíi ntíi ña'a. ¹⁶ Ntá tsi di'na u ntúnta'vi ini Xuva kō kó e díi díi ka kīni kaa ú, vata koo é kuē' é ña kutuni ña kuinti'xe i rkontuvi tsi dóo kí'in itó de ka'nu ini Jesucristu ní ko ne, kuan kōo ni'i ña é vā'á nta'a Xuva kō di, é kuntuo ña ni ña ntii dañu ntúvi. ¹⁷ Dukuān né, na kūnuu ini ko Xuva ko, ña é odo núu ntii dañu ntúvi. Ña kuví ka ña. Ña kúvi kīni o ña. Mii tsi ña é Xuva kō. Ntii dañu ntuvi na kuiko ñu'u o ña. Ká'an ō tsi dóo ka'nu ña. Kuan tsi koo na kōo.

¹⁸ Sá'a kaka'an u ni ō é vīin, i'xá ko Timoteu, vata tsí ó kaka'an ña'a kídaa, da tá'xi Espiritú Sántú é ká'an ñá kuenta iña o. Nanū'ún ini o tú'ún é kaka'an ña. Koon ntiiin kádan tsiñun iña Xuva ko. ¹⁹ Ná xtuví miin e kuinti'xe o. Ná víin nee

nuu i é ñā vā'a kuinī nima o. Tsi iō ñā'a é ñā ntáde ñā kuenta é kākā'án nima ñā ne, xtuví mii ñā é kuinti'xe ñā ne, dukuān o nákunáa ñā kúñu ñā. ²⁰ Kuan ō kúvi Himeneu ni Aléjandru. Ntādá u ñā kuenta ntá'a tó'ō é ñā vā'a vata koo é na kuinī ñā é ñā ka'an ntée ñā Xuva kō.

2

Nté koo vii o dá kākā'an ntá'ví ō

¹ Di'na sá'a ntio ko é vii o: Kákan o nta'a Xuva ko kuēnta iña un ntí ntí ñā'a; ka'an ntá'ví ō ni ñā. Kákan o dā xe'e ntá'a Xuva kō ne, naku'é e o sintiá'vi nta'a ñā kuenta iña ñā'a san. ² Ka'an ntá'ví o iña ñā tsiñu na'nu i ni ūn ntí ntí ñā tsiñu i vata koo é vā'a koo kuntoo ō, é diin diin tsi kuntoo ō, da ntánuu iní ko Xuva kō, dá ntáde o da mii kuē'en tsi é vā'a. ³ Sá'a é vā'a. Kuan koo é ntio Xuva kō é vii o, xo'o é nakākū kō. ⁴ Tsi ntio ñā é nākáku un ntí ntí ñā'a; ntio ñā é kútú've ñā nēe é nuu é ntaā i. ⁵ Tsi uun tsi Xuva ko ni uun tsi ñatí, ñā é kántavá'a ko ni Xuva ko, divi ñā é Jesucristu. ⁶ Divi ñā xe'é ñā ntuví iña ñā é ntá'ví ñā kuenta iña kuétsi ko ūn ntí ntí o. Ta'xi Xuva kō é kūtuni ko dá xēe ntúvi i. ⁷ Tā'xi ñā é kā'an ntódo ú tú'ūn sa'a, é vii u pustru ñā. Nuú é ntaā i é kākā'án u, ñā tē dovete. Nākaxnú ñā ko é nañē'é u ñā é ñā te ñā Israeé san nēe é nuu é ntaā i, é nañē'é u ñā nté koo kuinti'xe ñā Xuva kō.

⁸ Kidáa ne, da mí'í ká nataká nuu ñā'a, ntio ko é kā'an ntá'ví ñatí san; ntio ko é ntaā ni'í ñā nta'a ñā é dóo vā'a, ñatí, ñā é vā'a nima i, ñā é ñā ini kudíin, ñā é ñā ini naa núu. ⁹ Ñadí'í san ne, ñā ntio ko é vii ñā vatā ó de ñadí'í ñā nguií san é da mii tsi e ntaínuú ñā oro ni xō'o kiti e dóo a'ví i ni dā'ma e dóo a'ví i dí ne, e dóo vā'a ó ntánadaán ñā lasun ñā. Tsi kuān ó de ñā vata koo é na kiní ñā'a san ñā ne, ká'an ñā tsi ñā te nté kaa vā'a ntaā ñā. Tsi ntio ko é kā'an ñā'a san tsi dóo vā'a ñā'a ñadí'í san, ¹⁰ tsi ntáde ñā é vā'a, tsi sá'a é vā'a koo vii ñadí'í, ñā ntáka'an é ntánuu iní i Xuva kō. ¹¹ Diin diin tsi na kuntoo ñā naku'a a ñā; na kuiko ñu'u ñā. ¹² Ñā kaxe'é u itsi é nañē'e ñadí'í san ñā'a san má ūkún kán. Ñā vā'a o te vii ka'nu ñadí'í san iña ñatí san; diin diin tsi na kuntōo ñā. ¹³ Tsi dí'na de kú've Xuva ko Adaán ne, da kidáa de kú've ñā Eva. ¹⁴ Tsi ñā te Adaán san, ñā é éni ntá'ví koó san, tsi ñadí'í san. Ne, divi ñadí'í san é edé ñā kuétsi. ¹⁵ Ntá tsi kuān te dóo nto'o ñadí'í san dá kaku i'xá ñā ne, nakakū ñā kúñu ñā tē ñā xtuví mii ñā é kuinti'xe ñā Xuva kō; te kuí'nima ñā ta'an ñā; te vii ñā é ntio Xuva kō; te kadā kuení vā'a ñā; te vā'a koo vii ñā.

3

Nté koo vii ñā odo núu ini ukún san

¹ Uun nuu é ntaā í: xoó ñā'a é ntio i é kodo núu ini ukún ne, uun tsiñu é vā'a é ntio ñā. ² Ñā odo núu san ne, kantio é vā'a koo vii ñā vata koo é ñā ka'an ntée ñā'a san ñā. Uun tsi ñadí'í ñā koo. Kuenta tsi na vii ñā nee iña é ntáde ñā. Na kadā kuení vā'a ñā nēe é vii ñā. Vā'a koo na vii ñā vata koo é kuiko ñu'u ñā'a san ñā. Vā'a koo na vii ñā ni ñā kaxee kaíto ni'ni ñā ñā nu vi'í ñā. Vā'a koo na naku'a a ñā ñā'a san. ³ Ná ku de ki'vi ñā. Ná ku kada dīin ñā. Ntē ñā ntio ñā diu'ūn é vii ñā da nēe ka nuu i vata koo é ni'í ñā. Dōo vā'a koo na vii ñā ni ñā'a. Ná ñāa núu ñā. Ná ku itsu'ūn ñā nté koo ni'í ñā diu'ūn. ⁴ Vā'a koo na kadā kú've ñā vi'í ñā. Na vii ñā vata koo é na kuinti'xe i'xá ñā ñā, é kuiko ñu'u ñā. ⁵ Tē ñā ini ñā nté koo kadā kú've ñā vi'í mii ñā ne, nté ntu koo kadā kú've ñā ini ukun Xúva kō. ⁶ Ñā kúvi vii ñā te vata e ná'a kuinti'xe ñā Xuva kō, vata koo é ñā kadā kuení ñā te dóo ka'nu ñā'a ñā ne, vata koo é ñā ni'í ñā é nto'o ñā vatā o dé tó'ō é ñā vā'a san da dóo ka'nu ncho vii. ⁷ Kantio é kuiko ñu'u ñā'a ñā, ñā é vāta kuinti'xe i Xuva kō, vata koo é ñā ka'an kiní ñā iña ñā, vata koo é ñā ntava núu ñā dei tó'ō é ñā vā'a san.

Nté koo vii ña'a, ña ntáde tsiñu ini ukun

⁸ Kuan koo na vii ña ntáde tsiñu ini ukún di. Vá'a koo na vii ñá vata koo é na kuiko ñu'u ña'a ña. Na kúvi ká'an ñá dovete. Ná ku de kí'vi ña ntute tinti'ō. Ná ku vii ñá dá náe ka nuu i vata koo é ní'i ñá diu'un. ⁹ Na kuinti'xe vá'a ña nchu'un e xtúvī Xuva kō é kuinti'xe kō ne, é ini mí ña tsí ña tuvī nee nuu i é ña vá'a e ntáde ña. ¹⁰ Koto nteé nto ña di'na. Tē ña tuvī nee nuu i é kīni kaa iña ñá ne, kidáa ne, kuvi vii ña tsiñu ukun. ¹¹ Ñadī'f san dí ne, vá'a koo na vii ñá vata koo é na kuiko ñu'u ña'a san ñá di. Ná ku ká'an ñá dovete iña tuku ñá'a. Kuenta tsí na vii ñá nee iña e ntáde ña. Na káda ntaa ña é un ntī'f. ¹² Ña e ntáde tsiñu ini ukún san ne, uun tsi ñadī'f ña na kōo. Na vā'á koo kadā kú'yē ñá iña i'xá ña ni ví'i ña. ¹³ Divi ñá é vā'á o ntáde tsiñu ini ukún ne, dōo vá'a koo ka'an ñá'a iña ña. Kidáa ne, ñá kúka'an nuu ku'éen tsí ña é ká'an ñá iña e ntákuinti'xe i Jesucristu.

Nuu i e tá'xi Xuva kō é kūtuni ko

¹⁴ Ntio kō é kī'in kantī'í ú kíkoto ní'ni ú o, ntá tsi kaka'an u ni o sá'á ¹⁵ vata koo é, te kúkuí ka kó ne, kutuni o nté koo vii ña'a, ña e kúvi i'xá Xuva kō, ña ñu'u ini ukún Xuva kō, ña kantíto san. Tsí ña sá'á ne, ntáxió ntii ña, ntánada'an ña nchu'un é nuu é ntaa í iña Xuva ko. ¹⁶ Dōo ka'nu nti'xe nuu i e tá'xi Xuva kō é kūtuni ko:

Ntīi díto Xuva kō é vata kaa ña'a kaa ña.

Kaka'an Espiritū Sántū tsi dōo va'á ña.

Ntaíto ánjē san ña.

Ntáka'an ntódo ña'a san kuenta iña ña ni ña tuku ñúu.

Kuinti'xe ña'a san ña dá kanií ñuxiví san.

Naki'i Xuva ko ña e dukún kán.

4

Iō ña é xtuvī mii ña é kuinti'xe ña

¹ Ná te xū'u o é káka'an Espiritū Sántū san tsí da rkontuví koo ña'a é xtuvī mii ña é kuinti'xe ña, tsi ntáde ña kuenta é káka'an é ña vá'á san dá kaeni nta'ví ña. Kuntūkin ñá nchu'un iña é ña vá'á san. ² Tekú ña nchú'un sá'a é ntáka'an ñá vete, ña é da mii xū'u i ntáka'an, tsí ña te ntánī nima i ntáka'an, ña é kuka'xi ku'éen nima í vata tē i'xi, é ña kakutuní ka nima í nēe é vā'á, nēe é kīni kaa. ³ Ña tsíkan ne, ntáka'an ñá tsi ña kúvi tánta'a o. Ntáka'an ñá tsi iō titín nuu i é ña kúvi ká'xi o. Ntá tsi de kú'vé Xuva kō sa'á iña ko. Xo'ō é ntákuinti'xe ko, xo'ō é ini ó nēe é nuu é ntaa í ne, na naku'é e o sintiá'vi nta'a ña kuenta iña i sá'a. ⁴ Tsi é un ntī' nuu i é edé kú'vé Xuva kō ne, vá'á o. Ña kúvi ká'an ó te ña vá'a o. Kí'i o ne, naku'é e o sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña i. ⁵ Tsi kaka'an Xúva kō tsi vá'a ne, nāxnuu viko ña é ká'xi o da naku'é e o sintiá'vi nta'a ña.

Ña e dōo vā'á o kade tsiñu iña Jesúcristu

⁶ Te nañ'en tá'an o nuu i sá'a ne, é dōo vá'a viin iña Jesúcristu. Kae'nu é kákuinti'xe o dá kanakuá'an tú'un Xuva ko, divi nchu'un ña é kantīkin.

⁷ Ntá tsi ña kún den kuenta é dotō tsi ntáka'an ñá tuntu, é ña te iña Xuva ko. Nakua'an mīn é viin nēe é ntio Xuva kō. ⁸ Kaidiá'vi kudii uun da'na te víi o é káda tsiñu kúñu kō, ntá tsi díí díí ka kaidiá'vi te víi o é ntio Xuva kō. Tsi sá'a ne, kaidiá'vi ni dukuan ntōo o ñuxiví sa ne, kaidiá'vi dá kuntuo o ni ña kidaa di. ⁹ Nuu é ntaa í sá'a ne, dōo nuu á'vi é kuinti'xe un ntī' ntī' ña'a. ¹⁰ Dukuān ne, dōo ntii ntáde tsiñu o ne, ntánto'o kō e ntádē xení ña'a ni kō, tsí e kuinti'xe ko Xuva kō, ña kantíto, ña é kúvi nakāku un ntī' ntī' ña'a, ni ña é dí divi kakuinti'xe i.

¹¹ Sá'a nakuā'an ña'a san. Ká'an ni ña te kuān koo vii ña. ¹² Ná ku dá vá'a o é ká'an ñá'a tsí ñá inin tsí dá vé ña kuetsín. Vá'á koo viin vata koo é nañ'en

ña kuínti'xe i san nté koo víi ña dá kiní ña nté o kaka'án ne, nté o kaden utén uten, nté o kakuñima o tá'an o, nté o kakuínti'xe o Xuva kō ne, nté o kaden é vā'a. ¹³ Nii dukan kř'ín u mí tuvín ne, koon ntiin nakuā'an tú'un Xuva ko mē'ñú ña'a san, nañ'ē'en ñá nēe é káni tú'un ne, kué'en ñá itsi di. ¹⁴ Nā ku dā nēe ini ó xtuvín miin e tá'xi Xuva kō domēni é vā'á koo viin dá ka'an Espiritú Sántu kuēnta iña ñátā sán ura í da xntee tá'an ña nta'a ña dikí o.

¹⁵ Dōo ntító viin é un nti'i nuú i sá'a. Divi tsi viin vata koo é kīni un ntíi ntíi ña'a tsí kakutú've o e dií dií ka vā'a viin. ¹⁶ Kuenta tsí viin nté o den, nté o kanakuā'an ña'a san. Koon ntiin é un nti'i. Tsí te kuān koo viin ne, nakākún miin ne, kuan koo nakākún ña ntaíni é kaka'án di kuenta iña o.

5

Nté koo víi o ni tā'an ko, ña kuínti'xe i

¹ Nā ku dēn tīin ni ñatā san. Ká'an ni ña dokoñu'u vata tsi te uva o ña. Kuikon ñu'un ñatīi kuetsī sán vata tsi te ēni o. ² Kuikon ñu'un ñadř'í ata san vata tsi te di'i o ña. Kuikon ñu'un ñadř'í kuetsi san vata tsi te tā'an o ña e dōo vā'a viin ni ña.

³ Xntiin ñadř'í kií san, ña é kátaan núu nti'xe i. ⁴ Ntá tsi te ió i'xá ñadř'í kií san ne, o ió i'xa i'xá ña ne, divi i'xá san kaduku ntée é vii é vā'a, é vii kuenta di'i i ni uva i. Sá'ā é ntio Xuva kō é vii o. ⁵ Divi ñadř'í kií, ña é da mii un dikí, ña é xoxó kue'en tsi i'xá i ne, ini ña tsí mii tsi Xuva ko kaxntii ña ña. Nté ntuvi nté niñu kaka'an ntá'ví ña, kaikan ñá nta'a Xuva ko nēe é kátaan núu ña. ⁶ Ntá tsi ñadř'í kií, ña é kade da mii é ntio mii né, vata tsi te xi'i ña, kuān te kantito ká ña. ⁷ Ká'an ni ña núu i sá'a vata koo é ña tuví nee nuu i é ká'an ntée ña'a ña. ⁸ Ntá tsi te xoxó ña'a ña kade ña kuenta ñá'a ña ne, dií dií ka te ñavi'i mii ña ne, é xtuví mii ña e kuínti'xe ña Xuva kō. Dií dií ka xii kaa iña ña é vata kaa uun ña'a, ña é ña ni kuínti'xe kue'en i Xuva kō.

⁹ Da mii é kuntéé di'vi ñadř'í san mí uve na'a ñadř'í kií té é xee tá'an uni díko kuia ña, te uun tsi xii ña xio, ¹⁰ te ká'an ñá'a te dōo vā'a o dé ña, tē nakue'nu vā'a ña i'xá ña, tē dōo vā'a o dé ña ni ña xee ví'i ña, tē e nákate ña di'ín ña kuínti'xe i, tē e xntii ña ña ntánto'o i, tē edé ña é uun nti'i nuú i é vā'a.

¹¹ Ntá tsi ña xntēen na'an di'vi ñadř'í kií, ña é dā vē ñadř'í kuetsī, tsí te xtuví mii ña é kade tsiñu ña iña Cristú tē ntio ña é nātánta'a xtuku ña ne, ¹² kidáā ne, ní'i ña é ntó'o ña tsí ña ni de ntáa ña é xe'é ña xu'u ña ni Xuva kō é vii ña. ¹³ Ne, ñá te da mii tsi sá'a, tsí kuiní ña é kudu'xen ña é káda tsiñu ña ne, da mii kué'en tsi é kř'ín ña ta'an ví'i ta'an ví'i. Ne, ñá te da mii tsi é kada du'xen ña, tsí kuiní ña é ká'an ñá dovete iña ta'an ña. Dá ncho kini núu ña tsiñu iña ta'an ñá ne, ká'an ña núu i é ña vā'a o é ká'an o. ¹⁴ Dukuān é ntio kó ne, na nātánta'a ñadř'í kií kuetsi san. Na kōo i'xá ña ne, na kuēnta víi ña ví'i ña. Kidáā ne, ñá víi ña nēe nuu i é ká'an kini ñá'a san iña ña. ¹⁵ Tsí ió ña é xtuví mii ña é vā'a e ntáde ña ne, é kuntikín ña tó'o é ña vā'a san ve.

¹⁶ Te uun ñadř'í, ña é kakuínti'xe i Xuva kō né, ió ñavi'i ña, ña é ñadř'í kií ne, divi ña kaduku ntée ña é xntii ña ña. Kidáā ne, ña dūku ntee un ntíi ntíi ña ñu'u ini ukún san é xntii ña ña, vata koo é kuvi xntii ña ñadř'í kií, ña é xoxó ñavi'i i.

¹⁷ Kuikon ñu'un ñatā san, ña e ntádē kú've vā'a ini ukún kán ne, dií dií ka kuikon ñu'un ña e ntáka'an ntódo tú'un vā'a san ní ña ntánakuā'a ña'a sán di. ¹⁸ Tsí kaka'an tú'un Xuva kō: “Nā ku xnúun xo'o xu'u dūntikí san da ntaédín ti trigu”, ka'an. Ne, kaka'an xtúku: “Da mii é xi'i á'vi ña kade tsiñu”, ka'an.

¹⁹ Nā kún den kuēnta te tsi'i kuetsi ña'a uun ñá'a ñatā sán tē xoxó uvi, uni ña'a, ña é ntáda ntaa é kaka'an ñá te nuu é ntaā i.

²⁰ Tē xoxó ña'a, ña é kuan tsí o ntáde kuetsi sán ne, kadan tīin ni ña mē'ñu un ntíi ntíi ña'a, vata koo é ú'ví ña nguú san.

²¹ Ká'ān ú ni o nuu Xuva ko ni Jesūristu ni ánje ñā, ñā é nakaxnúu ñā, te kādan ntaan é un ntí'i nūu i sá'a. Ñā te úun tsi ñā'a é vā'á viin ni ñā, tsí uun kuédadií tsi. ²² Koton vá'ān dá kadān kù'vén iña ñātā, ñā é kodo nūu ini ukún san, vata koo é ñā viin dadiiin ni tūku ñā'a san núu i é kini kaa, tē ñā te vā'a ñā'a ñātā san. Ñā kún den nēe nuu i é kīni kaa.

²³ Divīn ne, da xé da ta'an tsi kanguntii í'xí o ne, ñā kó'ōn kán e dá mii ntute kuīi, tsí ko'on kudiin ntute tánti'ó dī vata koo é na ntūvá'a í'xi ó.

²⁴ Iō ñā'a ne, dōo dito é iō kuetsí ñā di'na dá nī'i ñā é ntō'o ñā. Iō tūku ñā'a ne, dōo xu'u iō kuetsí ñā ne, da nté rkontúví kutuni ñā'a tsí iō kuetsí ñā. ²⁵ Dadii tsi iō nuu i é vā'a e dōo ditó ne, iō tuku nuu i é vā'a é ñā dito, ntá tsi ñā kuvi kuxu'ú kue'en tsi.

6

¹ Tē xoó ñā'a ñā e ntáde tsiñu ne, na kuiko ñu'u ñā tó'o ñā, vata koo é ñā ka'an kīni ñā'a iña Xuva ko ni nchu'ún ñā. ² Tē xoó ñā'a iō tó'o i ñā kuinti'xe i ne, ñā ku xtuví mii ñā é kuiko ñu'u ñā ñā tsí e kúvi ñā ta'an ñā kuenta iñá Cristu. Ñā'ā, tsi dií dií ka vā'a koo na kāda tsiñu ñā iña ñā, tsí kuinima ñā ñā, tsí dadii tsi ntákuinti'xe ñā Xuva ko nī tó'ó tsiñu san.

Kuntōo vā'a o te kuinti'xe kō

Ká'an ni ñā'a sán, nakuā'an ñā nuu i sá'a. ³ Tē xoó ñā'a nakuā'a ñā tuku nchu'ún, tē ñā kákuinti'xe ñā tū'ún é nuu é ntaā i é káka'an Tó'o ko Jesūristú, tē ñā kantikin ñā nchu'un é ká'an Xúva kō é vii ó ne, ⁴ dōó ka'nu ñā'a ñā, kuini ñā, ntá tsi ñā te neé ini ñā. Da mii ku'e'en tsi é ntio ñā é nāa núu ñā nuu i é ñā kuvi nantiko koó ñā'a, e dōo ntio ñā naa núu ñā. Kídāā ne, kune'u ini ñā. Nāa núu ñā ni tā'an ñā. Ká'an kīni ñā iña ta'an ñā. Kadā kueni kini kaa ñā iña ta'an ñā. ⁵ Da mii ku'e'en tsi é nāa núu ñā ni ta'an ñā, tsí kini kadé kueni ñā. Xtuví mii ñā é kákuinti'xe ñā é nuu é ntaā i. Dōó kue'e nī'i ñā te kāda tsiñu ñā iña Xuva ko, kuini ñā. Kiin nteén xion ñā kuān ntāa san. ⁶ Kué'e nī'i ntí'xe kó te kada tsiñu o iña Xuva ko, ntá tsi tē nuu e vā'a nima ko. ⁷ Tsi ñā te neé kani'i ó dá xee o ñūxivi sa ne, ñā tē neé kuvi kuni'i o tē ntáka o ñūxivi sa di. ⁸ Te ió te ko'o, te kā'xi ó, te kunuu kutāvi ó ne, é divi tsikan. ⁹ Ntá tsi divi ñā'a, ñā e dōo ntio i é kúkuika ne, kade ñā nuu i é ini ñā tsí ñā vā'a ne, ñā kúvi ntii ká ñā, vata tsí ó kuvi kiti é távi ti ító. Kade tuntu ñā nuu i é ncho vii ñā ne, ñā katā'an í iña ñā. Kunaá iña ñā ne, kunaá mii ñā di. ¹⁰ Tē dōo ntio ko diu'ún ne, kídāā vii o é un ntí'i nūu i é kīni kaa vata koo é nī'i ko. Ió ñā'a é ntántuku ñā diu'ún ne, xtuví mii ñā é kuinti'xe ñā Xuva kō né, dōo ntánantó'o ñā kúñu ñā.

Koo ntii o kāda tsiñu vā'a o kuēnta iña i é kuinti'xe kō

¹¹ Ntá tsi divīn é kádukun ntéen Xuva kō né, xtuvīn miin núu i tsikan; kunkín nēe e vā'a, nēe e ntio Xuva kō. Kuinti'xe vā'a o. Kuinima ó ta'an o. Na kúti o nima ó kuntetun. Ñā kún den kā'nun. ¹² Koon ntiiin é na kuinti'xe vā'a o Xuva ko úun tsi da nté nī'i o ntuví vā'á iña o ntii dañu ntúvi. Dukuān e kána Xuva ko ó dá ntādan ntaan mé'ñū ñā'a, ñā é ini, tsí e kuinti'xe o Cristu. ¹³ Vi'a ve ne, nuu Xúva ko, ñā é kátá'xi ntuví iña ko un ntii ntii ó, ni Jesūristu, ñā e dōo vā'a ka'an é nuu é ntaā í da ntitsi ñā nuu Pílatú ne, ká'ān ú ni o ¹⁴ te kādan ntaan vātá ó ka'an Xúva kō é viin. Ñā kún den nté uun nuu i é ká'an ñā'a tē ñā vā'a o. Kuan tsí koo viin un tsi da nte naínu xtuku Tó'o ko Jesūristu. ¹⁵ Tsi tē xee ntúvi i ne, nainu ñā é kīni o ñā. Divi ñā e dōo vā'á kue'en ñā. Divi ñā kadé kú've ñā é un ntí'f. Divi ñā é rei é odo nūu un ntii ntii rei iña ñūxivi san. Divi ñā é odo nūu ñā é da xóo ka tó'o i. ¹⁶ Da mii tsi ñā é kántito ñā ntii dañu ntúvi, é ñā kuvi ka ñā. Kaxi'í nuu ká'nu ñā vata kaa ntuve ñū'u. Ntē xoó xee étsin i mí tuví ñā. Ntē uun ñā'a vata kiní ñā ñā; ntē ñā kuvi kiní o ñā vevii. Na kuiko ñū'u ñā'a ñā. Na kodo nūu ñā kadā kú've ñā ntii dañu ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

¹⁷ Ká'an ni ñā e dóo iō iña i ñúxivi sa tē ña vií ka'nu ña. Ñá ku dē kueni ña te kúvi vií ña é un ntí'i tsi iō diu'un ña. ¿Te kūnaá ntu? Ntá tsi na kuinti'xe ña Xuva kō, ña é kata'xi kō é un ntí'i nūu i é kantio kō vata koo é ña te neé taan nūu ko. Ntekú ka xtuku é katā'xi ña ko. ¹⁸ Ká'an ni ñā né, na vií ña é vā'a. Na kōó ntii ña é vií ñá nuu i é vā'á vata tsi ó kaxió ntii ñā é kāde tsiñu ña é nī'i ñá diu'un. Ñá ku dē vīni ña ni tā'an ña; na kuinī ña é kuē'é ña dava iña ña ña e ntátaan nūu i. ¹⁹ Kuan koo naxtúvi va'á ña dokuika iña ña é ña kantí'i iña ntuvi iña ña é vē'xí, vata koo é nī'i ña ntúvi vā'á iña ñá rkontuvi.

I'a ntí'i tūtú iña Timóteu

²⁰ Timoteu, vánchu'un vīin kuenta nuu i e tá'xi Xuva kō é vīin. Ña kún den kuēnta dá doto tsi ntáka'an ñá'a da ntáka'an ntée ña é nuu é ntaā i, tsi dóo ini ña, ka'an ña; ntá tsi ñá ini ntí'xe ña. ²¹ Iō ñá e ntántikin ña sá'á né, kūdana ña é ntákuinti'xe ña.

Na naxnuu viko Xuva ko nto ūn ntíi ntíi nto.

Tutu é kuvi ũvi e táxnũ San Pablu iña Timóteu

Taxnũ Pablu tutú iña Timóteu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru Jesucristú u, tsí kuan õ ntío Xuva kō é víi u, tsi tá'xi ña xu'u ña tsí ni'i ko ntuví va'á iña ko nta'a Jesucristu. ² Taxnũ u tutú sá'á iña o, Timóteu, dívĩn é vāta kaa i'xá miĩ ko e dóo ntio kó o. Na naxnuu viko Xuva ko o, ni i'xá ña Jesucristu. Na ntũnta'ví ini ña o. Na tá'xi ña é kutúvĩn va'an.

É ká'an ña iña Cristu

³ Ntē ntúvi ntē niĩn kanaku'é ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña o. Tsi iña Xuva ko káde tsiĩnũ ú ne, kaka'án nimá ko tsi vá'á ó kade ú, vatā o dé uva ata kō, ña intóo nte ntúvi di'na. ⁴ Kanaka'án kó da ékun nteén ko ne, un vá'a tsi ncho nakini u o vata koo é nakunuu dñĩ nimá ko. ⁵ Kanaka'án kó tsi kakuinti'xe ntí'xe o vatā o dé di'i kui'i o Loida dí'na, ni di'i o Eũnice. Iní u tsí kuān ó kakuinti'xe o di.

⁶ Dukuān ne, é kaka'án u ni o tē diĩ diĩ ka kadan tsiĩnũ ni'in nuũ í e tá'xi Xuva ko õ da nata'án ntēe ú nta'a kó dikí o kidaā. ⁷ Tsi ña ni tá'xi Xuva kō é ũ'vi ko, tsí tá'xi ña é kũvi vii o, é kuĩnima kó ta'an kō, é kadā kuení va'ā ko nté koo vii o. ⁸ Ná ku kukā'an nuu o é ká'an ni ña'a kuenta iña Xuva ko. Ntē ña kukā'an nuu o kuenta iña ko xu'u, é nuu kutú ú kuenta iña ña. Ntá tsi na kũtĩ o é kãnto'o o kuenta iña tú'ũn va'á san, tsí Xuva ko kaxntĩ ña o. ⁹ Tsi Xuva kō ne, nakáku ña kō ne, kana ña kō é kuvi o iña ña. Ná tē nee é vā'á o ni ide o vata koo é ntio ña kō. Ntá tsi kuan õ ntío miĩ ña é tá'xi ña ntuví vā'á iña ko kuenta iña Jesucristu ntē ntúvi di'na da de kú'vẽ ña ñuxivi. ¹⁰ É nañē'e ñá kō tsi dóo ntio ña kō da táxnũ ña Jesucristu é nakakũ ñá kō. Tsi kúvi ide Jesucristu é ña kuvi vii ka doxi'í san ni kō ne, ta'xi ña ntuví vā'á iña ko é ña kant'i'í dá kuinti'xe kō tú'ũn va'á san.

¹¹ Xuva kō nakaxnúu ña ko é ká'an ntódō u tú'ũn va'á san, é víi u pustru iña ña, é nakuā'a ú ña'a san. ¹² Dukuān né, kuān ó kanto'õ kó vevii. Ntá tsi ña kakuka'an nuu ko, tsí ini u xoo é kakuinti'xe kó ne, ini u tsí kuenta víi ña nuu i é xtúvĩ ña kuenta nta'a kó da nté xee ntúvi é nainu xtúku ña.

¹³ Vĩĩn kan é kaka'an tú'ũn é nuu é ntaā í san vatā ó nañé'ẽ ú o ne, kuinti'xe ká o Xuva kō ne, kuinimá ka o ta'an o, vatā o tá'xi Jesucristu é vĩin. ¹⁴ Na xntii Ēspirítũ Sántu õ, ña é nuu nima ko, é kuēnta vĩin nuu i é vā'a é xtúvĩ Xuva ko ntā'a o.

¹⁵ Inin tsí un ntĩ ntĩ ña ntoo ñuú Asiá ne, xtuví miĩ ñá ko. Kuān o dé Figelu ni Hermógeni di. ¹⁶ É vā'á koo na vĩ Xuva ko ni ñavi'í Onesiforu, tsi dóo ki'in itō náxnuu ka'nu ña nimá ko. Ná ni kukā'an nuu ñá ko é nuu kutú u. ¹⁷ Tsi dā xee ña ñuú Romá ne, un vá'a tsi nántuku ñá kó, un tsi da nte nání'i ñá ko. ¹⁸ Xuva ko na ntũnta'ví ini ña ña dá xēe ntúvi dá nainu xtúku ña. Inin va'an tsí titĩn nuu i é vā'a êdé ña nĩ kó dá itúvi ú ñuú Efesu.

2

Uun sntadun vá'a iña Jesucristu

¹ Dívĩn, i'xá ko, ka'xi vĩĩn nima o, tsí Jesucristu katsi'i ntii ña õ. ² Un ntĩ'i tũ'un e téku o, é kaka'an ntódō u mé'ñũ ña'a ne, divi tsi tú'ũn ka'an ni ña'a, ña e ntáde ntaa, vata koo é kuan tsi koo nakuā'a ña tuku ña'a di.

³ Dívĩn né, na kũtĩ o nima o é ntō'o o dí vata kaa sntadun vá'a iña Jesucristu.

⁴ Uun ña'a, ña é kade sntadún ne, ña kúvi kini nuu ña tuku tsiĩnũ, tsí da miĩ tsí

é koo tú'vê ña é vii ña é ká'an tó'o ñā, sntadun ñā odo nūu san. ⁵ Uun ña'a, ña kanadiki ne, ña kúvi duku ntée ña doméni tē ña ni kudadii ña vatā o kú'vê i iña ñā nadiki. ⁶ Uun ña'a, ña kade tsiñu tsiñu má kú'ú ne, di'na ña kaduku ntée ña na ki'i da'an ñā é ta'vi ñā é kúvi iña mii ñā. ⁷ Kadā kueni va'ā o é kaka'an u ni ō ne, ta'xi Xuva kō é tēku o é un nti'i nuu i.

⁸ Nanū'ún ini o Jesucristu, dávi i'xá ika Dāvii, e ntóto ña dá xi'i ñā, vatā o kaka'an tú'un va'á san é kaka'an ntódo u. ⁹ Núu i sá'a é kanto'o ko, é nuu kutú ú vata kaa ña é kīni kaa, tsi kuān ó kaka'an ntódo u. Ntá tsi tú'un Xuva kō ne, ñā te nuu kutú. ¹⁰ Dukuān ne, kakutí kó nimá ko é un nti'i sá'a kuenta iña ñā é nakaxnúu Xuva kō, vata koo é nakáku ña nta'a Jesucristú ne, kuntōo vá'a ña ni ña ntii dañu ntúvi.

¹¹ Nuú é ntaā i é kaka'an ña:

Tē xi'i o ni ñā ne, kuntoo dadii o ni ñā di.

¹² Tē kutíi ō é nto'o kō né, kadā kú've dadii o ni ñā.

Tē ka'an o tsi ñā ini o ñā ne, ká'an ñā tsi ñā ini ñā kō di.

¹³ Tē ña kada ntāa ó ne, ntá tsi ñā né, da mií é kada ntaa ña é kaka'an ña, tsi ña kúvi nativi ini ña.

Ña'a, ña e dóo vá'ā ó kade tsiñu iña Xuva ko

¹⁴ Tú'un sa'a ká'an ni ña vatā koo é ña kunāa ini ña. Ká'an ni ña nuu Xuva ko tē ña tsiñ nuu ká ña kuenta iña tú'un san. Tsi ña váda kaidiá'vi é kuan koo nāa núu o, tsi kidaa ne, ñā xkúntee ini ña ntátekú i san é kuinti'xe ña. ¹⁵ Koon ntiin kádan tsiñun vatā koo é vá'á koo ka'an Xúva ko iña o, vatā koo é ña tuví nee nuu i é kúka'an nuu ó tē xeen ntá'a ña. Ká'an ñā tsi vá'ā ó den, tsi kaka'an ntaan tú'un ñā é nuu é ntaā i. ¹⁶ Kuenta tsi viin; ñā ku dotó tsi ka'an tú'un é kīni kaa. Tsi ña é kuān o ntáka'an san ne, da dií dií ka ntákukini ntāa ña. ¹⁷ Kaika tú'un e ntáka'an ñā vatā ó kaika ku'i'i nta'xá san. Kuan ó kúvi ni Himēneu ni Filetú di. ¹⁸ Divi ñā né, kūdana ñā nēe é nuu é ntaā í, tsi ntáka'an ñā tsi é ita nti'xin ntuvi é ntóto xtuku ña'a. Ntānativi ñā ña'a, ña kuinti'xe i Xuva kō. ¹⁹ Ntá tsi Xuva kō né, xtuví ñā tú'un ñā é ña kantí'i, vatā kaa xuu eti vi'i é tuví kutu. Sá'a ne, vatā kaa é úve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Ini Xúva kō xoo é i'xá nti'xe ña" ne, "Un nti'i nti' ña'a, ña é kakuinti'xe i Xuva kō ne, ñā vii ka ña é kīni kaa." Kuān ó kaka'an tú'un ña.

²⁰ Ini vi'i ka'nu iō kidi e kúvi oro, e kúvi káa ku'i'xín ne, ió e kúvi ūtun, e kúvi ntó'o di. Kidi e dóo va'á san ne, ntáde tsiñu ni'i ña ntuvi dá viko ka'nu. E ña dóo neē va'á san ne, utén uten ntáde tsiñu ni'i ña. ²¹ Xoó na'a, ña é ntuntoo nima í ne, kúvi ña vatā kaa kidi va'á san é káde tsiñu ni'i ña ntuvi dá viko ka'nu. Tsi xtúvi xio Xuva kō ñā é kúvi ña iña mii ña, é kada tsiñu ni'i ña ña, tsi é iō tu've ña é vii ña é un nti'i nuu i é vá'a.

²² Dukuān ne, ñā ku dē kueni o é kīni kaa, vatā o ntáde na kuetsi san. Kuntikin núu i é vá'á ō. Kuinti'xe o Xuva kō. Kuinima ó ta'an o. Kutúvín dadin ni ūn den nti' ña'a, ña é vá'á nima í, ña e ntákaku ni'i Xuva kō. ²³ Ntá tsi ña kún den kuénta da ntátiin dikí ña'a nuu i é ña ini ña. Inin tsi te kúvi ne, koo da ntánāa núu ña kuenta iña dikí san. ²⁴ Ña é káde tsiñu iña Xuva kō ne, ñā vá'á o é nāa núu ña, tsi vii ña é vá'á ni ūn nti' nti' ña'a. Na nakuā'a vá'a ña ña'a, na kúti ña nima ñā ni ñā. ²⁵ Ná ku de ká'nu ña dá ká'an ñā ni ñā'a, ña é ña ntákuinti'xe i é nuu é ntaā i, vatā koo é tē kúvi ne, ta'xi Xuva ko te nādama ña nima ñā vatā koo é kuinti'xe ña é nuu é ntaā í san. ²⁶ Kidāa ne, ntutuni ña vatā koo é nakáku ña má ito e xkáa tó'o e ña vá'á san. Tsi e tñn nti'xe tó'o e ña vá'á san ña vatā koo é vii ñā nēe e ntío i.

3

Nté ntu ntāa ña'a san ntuvi dá dokó sa naínu xtúku Cristu

¹ Ntio ko é kütuni o sá'a: Tsi tē xee ntúvi dá dokó sa nainu xtúku Cristú ne, kidáa vē'xí ntuvi e dóo kīni koo kuví. ² Kidáa kadā kuení ña'a da mii ña mii ña, dá mii e dóo kuinima ña diu'un. Ká'an ña tsi dóo ka'nu ña'a ña, tsi da mii ña e dóo va'á ña. Nā nākué'e ña sintiá'vi. Nā kuiko ñu'u ña ña Xuva ko. ³ Nā kuinima ña ta'an ña. Nā ntuntá'vi ini ña ta'an ña. Dá'vi ñā dovete tá'an ña. Vii ña da nēé ka nuu i é ntio nima ña. Dóo kadā xení ña. Nā ntio kue'en tsi ña é vā'a. ⁴ Diko tā'an ña. Nā kadā kuení kue'en tsi ña nēe e vā'á é vii ña. Dóo ka'nu vii ña. Nā ntio ña Xuva kō; da mii tsi é ntio ña é vii ñā nēe é ntio mii ña. ⁵ Kani nta'vi ña kō é ká'an ñā e dóo nuni ña Xuva kō. Ntá tsi ña te nuu é ntaā i. Tsi ña ntákuinti'xe ña tē dóo ió ntií Xuva kō é vii ña.

Nā ku kinin nūun ña ña kuān ntaā san. ⁶ Iō ñā kuān ntaā sán ne, nták'vi ña ini vi'í ña'a ne, ntaéni nta'vi ña ñad'fí tuntu, ña é ió kuetsi i, ña ntáde da nēé ka é kaikán nima mii i. ⁷ Utén utén ntánakuá'a ña, ntá tsi ñā kakúvi kutú've ña nēe é nuu é ntaā i. ⁸ Vatā o dé ña tatan, ña é naní Jani ni Jámbrí, é ña ni kuinti'xe ña é ká'an Muiséé ne, kuān ó de ña sá'a, tsi ña ntio ña kuinti'xe ña é nuu é ntaā i. Nā túvi nēe ña é vā'á kue'en tsi e ntádē kuení ña. Nā ni kúvi vii ña é kuinti'xe ña é vā'a sa. ⁹ Ntá tsi ña kutíi ña kaa dukún ña, tsi kutuni un ntí ntí ña'a tsi dóo tuntu ñā, vatā o kütuni ñā'a ña Jani ni Jámbrí kidaā.

Uun sá nuu i é kāká'an Pablu ni Timóteu nté koo vii ña

¹⁰ Ntá tsi inin va'an nté o nakua'á u, nté o de u é tuví u ñuxiví sa, nté o kadē kuení ko é vii u, nté o kuinti'xe kó Xuva kō, nté o kutíi ú nimá ko, nté o kuinimá ko, nté o kutíi ú e dóo ntó'o kó, ¹¹ nté o dé xení ña'a san ní ko, nté o nánto'o ñā ko ñuú Antioquía ni ñuú Iconiú, ni ñuú Listrá di. Inin nté o kutíi u dá edé ña ní ko é kīni kaa. Ntá tsi nakáku Xuva kō ko é un nti'í nuu i sá'a. ¹² Un nti'í ñā'a, ña é ncho vii é vā'á kuenta ña Jesúcrístu ne, kuān koo nto'o ña di. ¹³ Ntá tsi ña kīni ntaā sán nī ña ntaéni nta'vi ta'an sán ne, da dií dií ka kadā xení ña. Kani nta'vi ña ña'a ne, dukuān ne, kani nta'vi ña'a san ñā di.

¹⁴ Ntá tsi divīn ne, ñā ku xtuvīn miin núu i é kütú've o, nuu i é ñin tsi nuu é ntaā i, tsi inin xoo ñā'a é nakua'á ña o. ¹⁵ Tsi un tsi nte ntúvi da kulú'ntin inin tú'un é vā'á ña Xuva kó, divi tú'un é nañé'e o nté koo nakákun é kuinti'xe o Jesucristu. ¹⁶ É un nti'í tú'lún Xuva kō é úve na'á ne, divi tú'un é kāká'an Xúva kō. Kaidiá'vi é nakua'á o ñā'a, é nañé'e o ña mí'í kākunaá ka ña, é nañé'e o ña nté koo vii ña é vā'a, nté koo kutú've ñā é vii ñā nēe é ntio Xuva kō, ¹⁷ vata koo é koo tú've va'á ña é kuntikín ñā Xuva kō, vata koo é kīni va'a vā'a ña nté koo vii ña é un nti'í núu i é vā'a.

4

¹ Divīn ne, núu Xuva ko ni Jesúcrístu, ña é kadā kú've ña ña ntantíto nī ña xi'í san dá nainu xtúku ña é kodo nuū ñā ne, ká'an ú ni o tsi tsiñu sá'á viin: ² Koon ntiin ka'an ntódon tú'un Xuva kō. Nguentúvi da ka'an dá ka'an tsín ni ña'a, kuān té ura vā'a, kuān té ña té ura vā'a. Ntadan vá'an ña mí ña vā'a o ntáka'an ña. Ká'an ni ña mí ña vā'a o ntáde ña. Kué'en ña itsi nté koo vii ña. Kukuíi kudu'va tsi nakuá'an ña. ³ Tsi vé'xi ntuvi dá ña kutíi ká ña nima ña é kīni ña tú'un é vā'á san. Dá kuntikín ñā titún mastru, ñā nakua'á da nēé ka nuu i é ntio ña é tēkú ña. ⁴ Nakuitá ña ata ña tú'un é nuu é ntaā i san ne, da mii tsi é kīni ña kuentu e ntáka'an ñā'a. ⁵ Ntá tsi divīn né, kadā kuení va'á ó nēe é vā'á viin. Na kutíi o e dóo ntií tú'un. Ká'an ntódon tú'un va'á san nté koo nakáku ña'a. Kadan ntaan tsiñu o e tá'xi Xuva kō é viin.

⁶ Xu'ú ne, kaxé'é ú ntuvi ñā ko doméni ña Xuva ko. Dóko sá xee ntúvi é ntāku ú ñuxiví sa. ⁷ É kúvi idé u vata kaa sntadun ña Xuva ko; é kúvi idé u ínu du'vé u kuenta ña ña; ñā ni xtuví mii kué'en ú e kuinti'xe kó ña. ⁸ Vi'a ve ne, koó da kantétu u é ní'í ko doméni e dóo va'a é tūvi va'a ñā ko nta'a Xuva kō. Tsi dóo vā'á ó kadē kú've Xuva kō né, divi ña tá'xi ña kó ntuvi dá kixkadā

kú'vê ña. Ntá tsi ña te da mí tsí ú ni'í ko, tsí un ntíí ntíí ña'a, ña e dóo diní i ntantétu ntuvi dá nainu xtúku ña.

Nuu i é víi ñá iña mii ña

⁹ Koon ntiin kí'xin kantí'in mí tuví u. ¹⁰ Tsi Demá ne, é xtuví mii ná ko. E díi ka ntio na é ió ñuxiví sa ne, kué'en na ñúú Tesalonica. Crescenté ne, kué'en ña ñúú Galacia. Titó ne, kué'en ña ñúú Dalmacia. ¹¹ Ntuví sa ú Luca ntóo nti. Kūkuekán Marcú ne, kuntekan na te vè'xin, tsí kuví xntii nā kó tsiñu ko é káde ú i'a. ¹² E táxnūu ú Tiquicu é kí'in ña ñuú Efesu. ¹³ Te vè'xín ne, kuní'in kutuún ko e xtúvi mii u nú ví'i Carpu dá ítúvi ú ñuú Troa. Kuidon librú ko di; ntá tsi díi díi ka ntio ko é kuídon tutú ko e ntátinuu.

¹⁴ Ná katsi'i ta'an káa, ná nani Alejandrú ne, dōo kiní o dé na nī ko. Ntá tsi kué'e Xuva ko nā é ntó'o na é kuān o dé na nī ko. ¹⁵ Kuenta tsí víin, tsi ña ntío kue'en na tú'ūn va'á san e ntáka'an ntódo o.

¹⁶ Da kúvi uun ito dá ñé'é u nta'a ña kaxntékú kú'vé ne, xōxó ni xntii i ko é ntáda ntaa ñá iñá ko. Un ntíí ntíí ña xtúvi mii ñá ko. Tē ña víi Xuva ko kuēnta núu i sá'a. ¹⁷ Ntá tsi ña ni xtuví mii Xuvā kó ko. Tā'xi ña é kúvi ka'an ntódo ntí'i ú tú'ūn va'á san iña ña, vata koo é kīni un ntíí ntíí ña'a, ña é ña te ña Israeé san, nté koo nakáku ña. Dukuān o nakáku u mé'ñū ña dóo xení i san ne, ¹⁸ kuan koo nakáku Xuvā kó ko da nēé ka nuu i é kīni kaa. Tsi ñi'vi ña víi ñá ko kuenta é vā'á koo xee ú nta'a ña. ¡Ká'an o tsi dóo ka'nu ña ntii dañu ntúvi! Kuan tsi koo na kōo.

Taxnūu ña ntiusi

¹⁹ Ká'ān ntiusi ní Prisca ni Áquilá, ni ūn ntíí ntíí ñavi'i Onesiforu. ²⁰ Kátūvi mii Erastu ñuú Corintu. Xtuví mii u Trofimu ñuú Miletu, tsí nchokuví ña. ²¹ Koon ntiin é kí'xin di'na dá xēe ntúvi ví'xín san. Eubulu ni Pudenté, ni Linú, ni Claudiá, ni ūn ntíí ntíí ta'an ko ña kuínti'xe i, ña ntioo i'a, taxnūu ña ntiusi o.

²² Na kūnuu mé'ñū Tó'o ko Jesúcristu ó; na naxnuu viko Xuva ko nto ūn ntíí ntíí nto. Sá'a tsí é ká'án u ni ó.

Tutu e táxnū San Pablu iña Títo

Taxnū Pablu tutú iña Títo

¹ Xu'u é Pablú u ne, kade tsiñu ú iña Xuva ko; pustru Jesúcrístú u. Taxnū ña kó vata koo é na kuinti'xe ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kó, vata koo é na kütuni ña tsi nchu'un é nuu é ntaā i e ntákuinti'xe kō, ² e ntantétu o é nī'i ko é vā'á nta'a Xuva ko ntií dañu ntúvi. E tá'xi Xuva ko xū'u ña nte dí'na dá iñi ntu'u ntúxivi san tsi kuān koo kuvi ne, ña te da kakā'an ña. ³ Vevii ne, e xée ntúvi e xtúvi ña ne, tá'xi ña é kütuni ko tú'un va'á san iña ña, iña Xuva ko, ña é nakáku kō, divi tú'un e xtúvi ña nta'a ko é kā'an ntódo ú ni ña'a. ⁴ Taxnū ú tutu sá'a iña o, Títo. I'xá mii ntí'xe ko kúvin, tsi nañé'e ú o é dadii tsi kuinti'xe o nī ko. Na naxnuu viko Xuva kō ó, nī Tó'o ko Jesúcrístu, ña é nakáku kō; na tá'xi ña é vā'á koo kutúvin.

Tsiñu é kade Títo ñuú Creta

⁵ Xtúvi mii ú o ñuú Creta vata koo é vīin é kākunaá ka ikān, vata koo é kadā kú'vén xoo é vii í ñatā ña ntádē kú've iní ukun iña é un é un ñuú san vatā ó kaka'an u é vīin. ⁶ Ña é vii ñatā ne, vá'a koo na vii ña vata koo é ña ka'an kīni ña'a san iña ña. Uun tsi ñadi'ñi ña koo. I'xá ña ne, na kuinti'xe i Xuva kō di; ña kúvi é dotó tsi vii, vata koo é ña tuví nēe núu i é kīni kaa; i'xa e dóo koñu'ú. ⁷ Ña odo núu iní ukún ne, da mii é vii ña é vā'a, tsi kade ña kuenta iña Xuva ko. Ña kúvi vii ka'nu ña. Ña kúvi é kúdiin ña é da nuu da kuíi tsi. Ná ku de ki'vi ña. Ná ku nāa núu ña. Ná ku kuñima ña diu'un. ⁸ Vá'a koo na vii ña nī ña kaxee ví'i ña. Na kuñima ña é vā'a. Na kadā kuení va'á ña nté koo vii ña. Vá'a koo na kadā kú've ña. Na kada ntaa ña é kākā'an Xúva kō. Ná ku dotó tsi ide ña da nēe ka é ntio ña. ⁹ Ná ku xtúvi mii ña é kuinti'xe ña tú'un va'á san vatā o nakua'á nti ña, vata koo é kúvi kué'e ña itsi vā'á ni tūku ña'a, vata koo é na kúvi vii ña é tñn dikí ña'a san tú'un é kākā'an ña, tē xoó kaka'an ntēe i tú'un va'á san.

¹⁰ Tsi dóo ío ña'a, ña é ña ncho kuinti'xe i. Dotó tsi ntáka'an ña, ntaéni nta'vi ña ña'a. Díi díi ka ntáde ña Israeé san, tsi ntáka'an ña tsi da mii é ka'nte o kúñu é ixi ko. ¹¹ Kantio é na ntádí xu'u ña, tsi ntánateñu núu ña ña kuinti'xe i san ni ún ntíi ntíi ñavi'í ña é dotó tsi ntánakuā'a ña tú'un é ña kaidiá'vi é da mii kué'en tsi diu'un ntío ña.

¹² Uun ña'a ña, ña vé'xi ñuú Cretá ne, kaka'an ña naa xuva ña ne, kaka'an ntēe ña ña ñuú ña: “Ña ñuú Cretá san ne, koó dá ña vete ña. Dóo kīni ntāa ña. Dóo diin ña. Da mii kué'en tsi ntáxi'i ntaé'xi ña. Dóo du'xen ña é kada tsiñu ña.” Kuan o ka'an ña ñuú Cretá san. ¹³ Nuú é ntaā i é kākā'an ña. Dukuān né, ntií ká'an ni ña vata koo é na kuinti'xe vā'a ña. ¹⁴ Ká'an ni ña té ña ku de ña kuénta dovete e ntáka'an ña Israeé san, nté ña ku kuinti'xe ña tú'un e ntáka'an ña'a ni ña, ña é ña ntío i tú'un Xuva kō.

¹⁵ Kuenta iña ña é vā'á ne, vá'a é un nti'i nuú i. Ntá tsi kuenta iña ña é kīni ntāa, ña é ña ntío i é kuinti'xe i ne, ña tuví nee iña é vā'á iña ña. Tsi ña vā'a dikí ña; nté nima ña ña vā'a. ¹⁶ Ntáka'an ña tsi iní ña Xuva kō, ntá tsi kütuni ko tsi ña iní ntí'xe ña ña, tsi da mii e ntáde ña é kīni kaa. Ná ntío ña kada ntaa ña é ntío Xuva kō; nté ña ntaiidiá'vi ña é vii ña da nēe ka nuu i é vā'a.

2

Nchú'un é nuu é ntaā i

¹ Ntá tsi divin né, nakuā'an ña'a nchú'un é nuu é ntaā i. ² Ká'an ni ñatā sán té ña ku de ki'vi ña; nté ña ká'an dikí ña, vata koo é na kuiko ñu'u ña'a san ña. Na kadā kuení va'á ña nté koo vii ña, nté koo ka'an ña. Na kuinti'xe vā'a ña.

Na kuinima ñá ta'an ña. Na kütíi ña nima ñá ni ñá'a san. ³ Ká'an ni ñadí'i átá sán di te na kuiko ñu'u ñá; nté ña ku ka'an káni ña iña ña'a; nté ña ku de kí'vi ñá. Na nañe'e ñá ña'a san nté koo é vā'á koo víi ña. ⁴ Na nañe'e ñá ñadí'i kuétsi san nté koo kuinima ñá xii ña ni i'xá ña. ⁵ Na nañe'e ñá ña é vā'á koo na kadā kuení ña nté koo víi ña, é na víi ñá da mii ku'e'en tsí nuu i é vā'a, é kuēnta víi ña ví'i ña, é na ntuntá'vi ini ña ña'a, é na kuinti'xe ña é kaka'an xii ña, vata koo é xoxo kuvi ká'an káni i iña tú'un Xuva kō.

⁶ Kuān tsí koo ka'an ni na kuétsi sán di te na kadā kuení va'ā na nté koo víi na. ⁷ É un ntí'i é víin ne, nañe'en ñá'a san nté koo víi ña é vā'a. Dá kanakuā'an ña'a sán ne, kanñ nima ó ka'an ni ña; ñá ku ká'an dikín ni ñá dá kanakuā'an ña. ⁸ Vā'ā koó ka'an, vata koo é ña kuvi ka'an ntée ña'a o. Kidāā ne, kuka'an nuu ña, ña é ña kakuinti'xe i, tsí ña tuví nee núu i é kūvi ka'an ntée ña o.

⁹ Ká'an nī ña ntáde tsiñu san te kāda ntaa ña é kaka'an tó'o ña; na víi ñá tsiñu vā'a vata koo é dīni tó'o ñá é un ntí'i é kāde ña. Ñá ku nantiko koó ñá ka'an ñá te kaka'an tó'o ña ni ñá. ¹⁰ Ñá ku kí'i dú'u ña, tsí kanñ nima ñá na víi ñá da mii ku'e'en tsi é vā'a, vata koo é na kütuni ñá'a tsi dóo va'a tú'un iña Xuva ko, ña é nakáku kō.

¹¹ Tsi e táxnuu Xuva kō e dóo va'á iña ñá, vata koo é nakáku un ntíi ntíi ña'a. ¹² E dóo vā'ā o dé Xuva ko ni kō né, kuān ó kanañe'e ñá kō é xtuví mii o é kīni kaa, é ña kuinima ko é ío ñuxiví san. Ntá tsi na kadā kuení va'ā ko nté koo víi o é vā'a é ntio Xuva kō vevii é kuntoo o ñuxiví sa. ¹³ Nii dukuān ntantétu o tē xee ntúvi é vā'á kue'en da kí'xi xtúku Xuva kō, ña e dóo ka'nu, ni Jesúcristu, ña é nakáku kō. ¹⁴ Divi ña xe'é ña ntuvi iña ñá kuenta iña ko vata koo é nakakū ñá ko da neé ka nuu i é kīni kaa, vata koo é na ntántoo ña nima ko é kuvi o iña mii ña, é nñ kue'én ini kō é víi o é vā'a.

¹⁵ Sá'a ká'an. Sá'a nakuā'an ña'a san. Nāxnuun ka'nun nima ñá ne, kadan tīn ni ñá, tsí divi tsiñu e teé tsiñu Xuva ko ó é víin. Ñá dā vā'a o é na nántii ni'ni ña o.

3

Nté koo víi ña kuinti'xe i

¹ Na nāka'an ña kuinti'xe i sán te na kí'ví dikí ña é kaka'an ñá tsiñu na'nu i san ni da xōó ka ña tsiñu i, te na kāda ntaa ña é kaka'an ñá, te na kōo tú've ña é víi ñá da neé ka tsiñu é vā'a. ² Ká'an ni ña tē ña ku ka'an káni ña iña dá xōó ka ña'a, te vā'á koo na kuntōo ña, é vā'á koo na víi ñá ni tá'an ña, na kuiko ñu'u ña.

³ Tsí xo'ō né, dōó tuntu o, dōó lo'o o kídāā di. Ntaíka o ntákunaa o. Ide o da neé ka é ntio nima káni kaa kō. Utén uten edé o é kīni kaa. Dē né'u ini o ni ta'an kō xé un xé un o. Na ni ntio ña'a san kó ne, ña ni ntio ko ñá di. ⁴ Ntá tsi Xuva kō, ña é nakáku kō ne, náñe'e ñá kō tsi dóo ncho víi ña é vā'á ni kō, tsi dóo kuinima ñá kō ne, ⁵ nakakū ñá kō. Ña túvi nee nuu i é vā'a é edé o vata koo é nakakū ñá kō, tsí mii ña ntúnta'vi ini ña kō. Nákate ña nima kó da nakáku ña kō. Ntuví xēe tá'xi ña ko kuenta iña Espiritū Sántū. ⁶ Ntekuo ka tá'xi ña kō Espiritū Sántū san kuenta iña Jesúcristu, ña é nakáku kō. ⁷ Dōo vā'á o dé Jesúcristu ni kó vata koo é kuvi kuntetu o é nī'i ko ntuví va'á iña ko ntii dañu ntúvi.

⁸ Nuú é ntaa i é kaka'an u ni o ne, ntio ko é nñ kué'en ini o ká'an ni ña kuinti'xe i Xuva kō sán vata koo é kōto vā'a ña nté koo víi ña nuu i é vā'a. Sá'ā e dóo va'á, e dóo kaidiá'vi i é víi o un ntíi ntíi o. ⁹ Ntá tsi ña ku kinin núun te tsixe'e ñá'a nuu i é tūntu, te ncho nāa núu ña kuenta iña ñáta ñá, ña intóo kídāa, kuēnta iña i nté o kaka'an lei Muísee. Núu i tsikán ne, ñá tē nee nuu á'vi kue'én te nāa núu o.

¹⁰ Te iō ña'a kakini nteē ñá ña kuínti'xe i sán ne, di'na kué'en ña itsi te ūvi íto ne, tē ñá ncho tēkú ña ne, kidáá ne, ña kún den ká ña kuenta. ¹¹ Inin tsi ña kuan ntáa sán ne, dōó kinī o ntáde ña. Kuétsi mii ña te kūnaá ña.

Nté koo vií Tito

¹² Ama táxnūu ú Artemá o Tiquicu mí tūvín ne, koon ntiin kuē'en mí tūví u ñuú Nicopoli. Ikan kutūví u dá ntūvi ví'xin san. ¹³ Da neé ka é kūvin viín ne, xntiín Zena, ñá kanada'án sán, ni Āpolo, vata koo é ñá té neé kūnaá nteē ñá itsi kán mí kī'in ña. ¹⁴ Nakuā'an vata koo é na kūtú've ta'an kō e dōo va'á na vii ña, é na xntii ña tā'an ña, ña ntátaan núu i, vata koo é na kādiá'vi ña.

Ia ntí'i é ūve na'a tutú san

¹⁵ Un ntíi ntíi ña'a, ña é ntoo dadíi ntí ni i né, taxnūu ña ntiusi íña o. Ká'án ntiusi ni ún ntíi ntíi ta'an ko, ña ntákuinima í ko tsi dadíi tsi kuínti'xe kó ni ñá. Xuva ko na nāxnūu viko ña nto un ntíi ntíi nto.

Tutú e táxnū San Pablu iña Filémuun

Taxnú Pablu tutú iña Filémuun

¹ Xu'u é Pablú u, é nuu kutú ú kuenta iña Jesúcristú ne, ntuví u ni ta'an ko Timōteu ntáde vá'a ntí tutú sá'á iña nto, Filémuun, tsi dóo vá'a tiin ō é dadii tsi ntáde tsiñu ō. ² Iña ta'an ko Ápia di, ni Árquipu, ña é dadii ntáde tsiñu ni'í ntí, ni ūn ntíí ntíí ña kuínti'xe i, ña ntánataká nuu nú vi'i nto kán. ³ Na naxnuu viko Xuva ko ni Tó'lo ko Jesúcristu nto; na tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto.

Dóo kakuinima Filémuun e dóo kakuínti'xe ña

⁴ Utén utén kanaku'e é sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto dá kākā'an ntá'vi u. ⁵ Tsi é kütuní ko tsi dóo kakuínti'xe nto Tó'lo ko Jēsuu, dóo kakuinima ntó ña, ni ūn ntíí ntíí ña kuínti'xe i san. ⁶ Kaikán u nta'a Xuva ko te kúvi ka'an vá'a nto iña nuu i é kākuinti'xe nto, vata koo é na kütuni ñá'á iña i é un ntí'í é vā'á é ni'í ko nta'a Jesúcristu. ⁷ Dóo diní ko, dóo ka'nu kuiní ko kuenta iña nto, tsi dóo kakuinima nto, tsi dóo nátsu'un ka'nu nto ini ña ntākuinti'xe i san.

Kaikán Pablu uun dá xe'e iña ña kade tsiñu, ña nani Onēsimu

⁸ Dukuān ne, ñá kau'ví ko é ká'án u ni nto nēe é vii ntó kuenta iñá Cristu. ⁹ Ntá tsi díí ka vá'á ó, kuiní ko, te kākán u da xe'e kuenta iña i é kakuinima ntó Xuva kō. Xu'u é Pablú u ne, é atá ú ne, i'a nuu kutú ú vevii kuenta iña Jesúcristu. ¹⁰ Xu'ú kaikán u nta'a nto kuenta iña i'xá ko Onesimu. Kaka'án u tsi i'xá ko ña, tsi xu'u é nakuā'á u ña nté koo kuínti'xe ña Xuva ko nii dukuan nuu kutú u.

¹¹ Kidáā ne, ñá ni kánuu á'vi ña iña ntó, ntá tsi veví ne, e dóo kainuu á'vi ña iña ntó ne, iñá ko di. ¹² Nataxnūu xtuku ú ña mí tuví nto. Ntá tsi vá'a tsi koo vii nto ni ña vata tsi te mií u. ¹³ Ntio ko é kütuví ka ñá ni kó vata koo é xntii ña kó naa nto dá nuu kutú ú a kuenta iña tú'ūn vá'á san. ¹⁴ Ntá tsi ña ini u nee iña é ntio nto. Dukuān ne, ñá ni ká'án u ni ña te kutúví ka ña ni ko. Ña ni ntíō ko é ku'e kuetsi u nto é vii ntó da xe'e, ntá tsi te mií ntó ntio nto ne, kuví. ¹⁵ Á te itúvi xio ña uun da'na vata koo é nāki'i xtuku nto ña é kutuví ñá ntii dañu ntúvi. ¹⁶ Tsi ñá te da mií tsi é kade tsiñu ña iña nto ve, tsi díí ka nuu á'vi ña ve, tsi é kúvi ña ta'an kō, ña e dóo kuinima ko. Xu'ú ne, dóo ntio kó ña. Ntá tsi diví ntó ne, á tē díí díí ka kue'e ntio nto ña kuenta iña mií ñá ne, kuenta iña Tó'lo kō di.

¹⁷ Te tā'an nti'xe nto kó kuiní nto ne, naki'i nto ña vata tsi te mií u. ¹⁸ Te io mi'í é kō'xó nteē ñá, o te nēe iña é itá nuu ña iña ntó ne, nadita nto kuentá ko. ¹⁹ Xu'u é Pablú u kaka'ū ú nta'a mií kó ne: Xu'ú ntanáa u. Ntá tsi ña ncho ka'án u ni ntó tsi tē ña diví u ne, ñá ni ni'í nto ntuví vá'á iña nto. ²⁰ Sá'a vii ntó da xe'e kuenta iña Xuva ko vata koo é na kúnuu díní nimá ko. Nāxnuu ka'nu kudii ntó nimá ko, tsi ení ko nto kuenta iñá Cristu.

²¹ Taxnúu ú tutú sá'á iña nto, tsi ini u tsi kuínti'xe nto é kākā'án u ni ntó. Iní u tsi díí díí ka xntii nto ña vatá o é kākā'án u ni ntó. ²² Uun ká tuku é kākán u nta'a nto ne, te na kóo tú've mí'i kutúví u. Tsi tá'xi Xuva kō é kí'xí u mí ntóo nto, kuiní ko, tsi kuān o ntaikan ntó nta'a ña kuenta iñá ko.

Ia ntí'í tutú san

²³ Ení ko Éprafa, ña é dadii nuu kutú ú ni i kuēnta iña Jesúcristú ne, taxnúu ña ntiusi nto. ²⁴ Marcu, ni Arístarcu, ni Dema, ni Luca, ña é dadii ntáde tsiñu ni'í ntí ne, taxnúu ña ntiusi ntó di.

²⁵ Na naxnuu viko Tó'lo ko Jesúcristu ntó un ntíí ntíí nto. Sá'a tsi é ká'án u ni ntó.

Tutú iña ña Hébreu

Kaka'an Xúva ko kuēnta iña I'xá ña

¹ Ntuvi tsikán ne, dōó ki'in ito kaka'an Xúva ko ni ñata kō. Dōó ki'in nuū í kaka'an ñá kuenta iña ñá ka'an náa ña. ² Ntá tsi ntuvi sá'á ne, kaka'an ñá kuenta iña I'xá ña. Tsi kuenta iña I'xá ña de vá'a ña ñuxiví san ne, xé'e ñā é kúvi é un ntí'i iña I'xá ña di. ³ Kütuni ko tsi dōo kaxi'i nuu ka'nu Xuva kō dá kīni o tsi dōo kaxi'i nuu ka'nu I'xá ña, tsi dadii kue'en tsi ña ni Xuva kō. Kade kú'vē ña é un ntí'í é ió ni tū'ún ña e dōo ntii iní i san. Dā kúvi nakate ña kuétsi kō ne, nákutuví ña diñi kua'a Xuva kō, ña e dōo ka'nu san, e dukún kán.

Xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu I'xá ña é un ntí'í ntí'í ánjē san

⁴ I'xá Xuva kō ne, xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu ña e ánjē sán ne, xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu tsiñu víi ña é un ntí'í ntí'í ánjē san. ⁵ Tsi nté uun ánjē san ña ni ká'an Xúva ko ni ñā:

Divín ne, I'xá ko;

vevii xé'e u é kütuni ña'a tsi I'xá ko o;

nté ña ní ka'an ní'i ña nté uun ánjē san:

Xu'u kúvi ú uva ō né,

divín ne, i'xá ko kúvin.

⁶ Ntá tsi dá xee ní'i ña I'xá mii ña ñuxiví a ne, kaka'an ña:

Un ntí'í ntí'í ánjē kó ne, na kunuu iní ñá I'xá ko,

ka'an Xúva kō. ⁷ Kuenta iña ánjē sán ne, kaka'an tú'un Xuva kō:

Kade Xuva kō é kōo ánje ñā vata kaa tatsín san,

vata kaa ñu'u é kai'xi ntáa ña ntáde tsiñu iña ña,

ka'an. ⁸ Ntá tsi kuenta iña I'xá ña ne, kaka'an ña:

Kadan kú'vén ntii dañu ntuvi, Xuvā ko.

Vá'a kue'en koo kadan kú'vén.

⁹ Dōo kakuinima o nuu i é vā'á san ne,

ñā ntío kue'en o nuu i é kīni kaa san.

Dukuān né, Xuva ko, Xuva mii ō ne,

é nakaxnúu ña o

e dií ka naxnuu dīni ñá nima o é ūn ntí'í ntí'í ta'an o,

ka'an ña. ¹⁰ Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō:

Divín, Tó'ō, nté di'na den kú'vén ñuxiví san ne,

mii ntá'a o den vá'an e dukún kán di.

¹¹ Xé'e ntūvi é ntí'í nuu i tsikán,

ntá tsi divín né, kutúvín ntii dañu ntūvi.

Un ntí'í ntí'í nuu i tsikán ne,

kuata vatā ó kakuata dōo.

¹² Naka'nun vata kaa du'nu.

Nadaman vatā ó kanadama o dōo ko.

Ntá tsi divín ne, ñá kanadaman kue'en tsin.

Ntuvi iña ó ne, ña ntí'í kué'en tsi,

ka'an Xúva ko ni I'xá ña. ¹³ Nté uun ánjē ña ni ká'an Xuva ko ni ñā:

Kutúvín diñi kua'a ko é kadā kú'vén

da nté kúvi víi u ní ña ntaínchu'vi o.

Ñá te kuan ō ni ká'an ña ní ánjē san. ¹⁴ Tsi da xōo ka ánjē sán ne, ña ntáde tsiñu

iña Xuva ko. Tsi kataxnuu Xuva kō ánjē san é xntii ña ñā'a san, ña é ní'i i é vā'a

é nakáku Xuva kō.

2

Uun nuu i e dóo ka'nu e nakáku ò

¹ Dukuān ne, kantio e dií dií ka vii o kuenta tú'ün é kátekú kō. Tē ña'á ne, xtuví mii o é kuinti'xe ko un siin vevii ne, un siin ká uten. ² Ini ó tsi é nuu é ntaā i tú'ün é káka'an Xúva ko kuēnta iña ánje ña kidaā ne, ní'i ña'á é ntó'o ña é ña ni de ntáa ña, é ña ni ide ña kuénta. ³ Nté ntu koo é ña ní'i kō é nto'o ko ve, té ña vii o kuēnta tú'ün e dóo ka'nu san é káka'an nté koo nakáku ò? Tò'ó kō ne, di'na ña kaka'an ña tú'ün va'á san. Kidaā ne, ntáda ntaa ña'a san ní ko vata ò téku ña é káka'an Tó'o kō. ⁴ Ta'xi Xuva kō é kütuni ko tsi tú'ün ña ne, nuu é ntaā i, kuenta iña nuu i e dóo na'nu e éde ña. Dóo ki'in nuū í nañ'e'le ñá kō ne, tá'xi Espiritú Sántu san e túku e túku nuu i é kúvi vii ó, vatá ó ntio Xuva kō.

Kúvi Jesucristu váta kaa uun ña'a

⁵ Ñá ni xe'é Xuva kō é kadā kú've ánje san ñuxiví xeé san é kīni ó rkontuvi. ⁶ Ntá tsi ió mí uve na'a tú'ün Xuva kō mí kaká'an úun ña'a ni ñā:

¿Nee iñá ntu é ñā'a san,

nee iñá ntu kúvi ña, Xuvā ko, é kanaka'an nto ñā?

¿Nee iñá ntu é ñā'a ñuxiví sa é kánti'i ini nto ñā?

⁷ Dē kú've ntó ña é dií ka xuvi vií ña e ánje san uun da'na,

ntá tsi xe'é nto e dóo va'á ña, é kuiko ñu'u o ñā.

⁸ Xé'e ntó é káda kú've ña é un nti'í é io,

ka'an ña. Dukuān ne, xe'e Xuva kō é káda kú've ña'a san é un nti'í. Ña túvi nee iña é ña kúvi vií ña ni i. Ntá tsi vevii ne, váta kīni o te kúvi vií ña ni é un nti'í san. ⁹ Ntá tsi ini o Jesús. Xtúvi Xuva ko ñā é dií ka xuvi vií ña e ánje san uun da'na, vata koo é ntó'o ña doxi'í san. E dóo kuinima Xúva ko kō ne, xe'e ñā é kúvi i'xá ña kuenta iña ún nti'í nti'í ña'a. Kidaā ne, xe'e Xuva kō e dóo ka'nu ña, é kodo nuū kue'en ña.

¹⁰ É un nti'í é ió ne, kuenta iña Xuva ko. Divi ña de kú've ña é un nti'í ne, ntio ña é un nti'í ña'a e kúvi i'xá ña xee ña é ní'i ña é vā'á nta'a ña. Dukuān ne, é vā'á, kuini ña, é ntuvá'a kue'en Cristu, ña é nakáku ko, kuēnta iña i e ntó'o ña. ¹¹ Tsi un nti'í nti'í o é ntoo xio o iña Xuva kó ne, uun tsi Uva ko ní Cristu, ña é nakaxnúu kō. Dukuān ne, ñá kákuka'an nuu i'xá Xuva kō é ka'an ña tsi ta'an ña ko, ¹² vatá ó uve na'a kaká'an ña:

Ká'an ú ni tā'an kó xōo ñā'a nto.

Kata u tsi dóo ka'nu nto mé'ñū ña ntákuinti'xe i san,

ka'an ña. ¹³ Xio uve na'a kaka'an xtúku ña:

Kuntée ini ko Xuvā ko,

ka'an ña. Uun ká xtuku kaka'an ña:

I'a túvi u ni ún nti'í nti'í i'xá ko e tá'xi Xuva kō,

ka'an ña.

¹⁴ Ña'a sán ne, io kúñu ña, ió niñi ña. Dukuān né, ki'i Jesuu kúñu san ni niñi san di. Dukuān ne, kúvi kúvi ña ne, kúvi vií ña ní tó'ó e ña vā'á san é káde kú've iñá doxi'í san, ¹⁵ vata koo é kúvi nakáku ña un nti'í nti'í ña'a, ña é úve tiin dá kanñ ntuvi iña i e ntaú'vī ñá doxi'í san. ¹⁶ Nuū é ntaā i tsi ñá te ánje san ña é vexntii ña, tsi tatá Abraán san. ¹⁷ Dukuān ne, vata koo é vii ña sá'á ne, kantio é ntúvi ña vata tsi ntáa ta'an ña, vata koo é vii ñá dutu ódo nuū, ña é kántunta'ví ini i ta'an i, ña é káde ntaa tsiñu Xuva kō. Dukuān ne, kúvi nakate ña kuétsi ñā'a san. ¹⁸ Da xe é mii ña ntó'o ña e ntio tó'ó e ña vā'á san é vii ña é kīni kaa ne, vevii ne, kúvi xntii ña ñā'a, ña é kuān o ntánto'o i di.

3

Dií ka ka'nu Jesuu é Muisee

¹ Dukuān né, ta'an ko e dóo va'á nto nuu Xuva ko, ntó'o é dadɨ kána Xuva ko nto nī ko é kuvi o iña ñá, kadá kuení va'á ntó iña Jéssuu, ñá vexká'an ni ko iña Xuva ko. Kaka'an o tsi táxnuu ntí'xe Xuva ko ñá é víi ñá dutu ódo nūu iña i é un ntí'í e ntákuinti'xe kō. ² Dē ntaa ñá é un ntí'í é káka'an Xúva kō, ñá é teé tsiñu ñá, vatā o dé ntaa Muísee iní ví'i Xuva kō kídaā. ³ Ntá tsi Jessú ne, dii dii ka ka'nu ñá é Muísee, vatā ó dii dii ka ka'nu ñá kaxntísi ví'i san é ví'i é kaxntísi ñá. ⁴ Da neé ka ví'i é ió ne, ió xoo ñá'a, ñá é káde vá'a. Ntá tsi Xuva kō ne, de vá'a ñá é un ntí'í é ió. ⁵ Muísee ne, dē ntaa ntí'í ñá, vatā ó de ñá kade tsiñu e dóo va'á, dá dé tsiñu ñá iní ví'i Xuva kō. Dukuān né, kuinti'xe ñá'a san ñá dá kaká'an ñá nuu i é ká'an Xúva ko ni ñá rkontuvi. ⁶ Ntá tsi Cristú ne, dē ntaa ñá ni ñá ntáduku ntée Xuva ko vatā ó de i'xá san ni ñavi'i i. Xo'ó né, ñavi'i Xuva kō kúvi o tē ñá xtuví mii ó e ntákuinti'xe ko ñá, tē dóo diní kō e ntantétu ó é nī'i ko é vá'a nta'a Xuva kō.

Nto da'na ña ntáduku ntée Xuva kō

⁷ Dukuān ne, víi nto vatā ó kaka'an Espiritú Sántú san mí ũve na'a tú'un Xuva kō:

Te téku nto é káka'án u ni ntó vevíi ne,

⁸ ñá ku de do'o nto vatā o dé ñata ntó dá idé ña du'xen nī ko,

da íto nteé ña ko ñuu itsí kán.

⁹ Ikān né, íto nteé ñata ntó kó,

kuān té uvi díko kuia iní ña un ntí'í ntí'í nuu i e dóo na'nu é idé u.

¹⁰ Dukuān né, dóo dutsi kuiní ko ni ña tsikán ne,

kaka'án u: “É dōto tsi ntádē kuení ña;

ñá ntío ña kuntíkin ña itsí ko”, ka'án u.

¹¹ Dukuān né, kúdiin ú ni ñá ne,

xé'e ú xu'ú ko tsí ña kue'e kue'én u é kuntoo da'na ña nī ko,

kuan ó ka'an Xúva kō.

¹² Kōto nto, tá'an kó, te nté uun nto ña ku ntuká'xi nima nto é ña kii nteé xio nto Xuva kō, ña kantito san, é ña xtuví mii ntó é kuinti'xe nto ña. ¹³ Dii dii ka vá'á ó te nakíi ntó nima ta'an nto utén utén nté koo víi ñá, ni dukuan ió ka ntuvi, vata koo é ña ntuká'xi nima nto é kaní nta'vi kuétsi san nto. ¹⁴ Tsi ta'xi Xuva kō é kudadɨ o nī Cristú, tē ña xtuví mii ó é kuinti'xe ko ña vatā o kuinti'xe ko ña dí'na, un tsi da nté kuvi o.

¹⁵ Dukuān ne, kaka'an tú'un Xuva kō:

Te téku nto é káka'an Xúva ko ni ntó vevíi ne,

ñá ku de do'o nto vatā o dé ñata ntó

dá idé ña du'xen ni Xuva kō kídaā,

kuān ó kaka'an. ¹⁶ ¿Xoó ña'a ntu edé ña du'xen ni Xuva kō da téku ña é káka'an

ñá ni ñá? ¿Ñá ntu te un ntí'í ntí'í ña'a san, ña nátava Muísee ñuu Egitó san?

¹⁷ ¿Xoó ña'a ntu e dóo dutsi kuiní Xuva ko ni ña ũvi díko kuia san? ¿Ñá ntu

te ñá'a san, ñá é edé kuétsi ne, xí'i ña ñuu itsí san? ¹⁸ ¿Xoó ña'a ntu xé'e Xuva

ko xú'u ñá ni ñá tsí ña kue'e ña é kuntoo da'na ña ni ñá? ¿Ñá ntu te dívi ñá'a

san, ñá é ña ni kuinti'xe i san? ¹⁹ Dukuān né, kaini o tsí ña ni ní'i ña é kuntoo

da'na ña ni Xuva kō, tsí ña ni kuinti'xe ña Xuva kō.

4

¹ Dukuān né, ni dukuan ió ka ntuvi é nī'i ko é kuntoo da'na o ni Xuva ko vatā o xe'e ña xu'u ñá ni ñata kō kídaā ne, koto vá'a nto vata koo é nté uun nto ña kunáa nto. ² Tsí xo'ó ne, ní'i kō e téku kō tú'un va'á san vata ó téku ña tsíkan. Ntá tsí ña ni idíá'vi tú'un va'á san iña ñá, tsí ña ni kuinti'xe ña da téku ña. ³ Ntá tsi xo'ó e kuinti'xe kō ne, tá'xi Xuva kō é kuntoo da'na o ni ñá. Tsí kuan ó ka'an Xúva ko iña ñá tsíkan:

Kuān koo kuví, vata ō xe'é u xu'u ko dá kudiín u ni ñā,
 é ñā kúntoo da'na ñā nī ko,
 ka'an ñā. Kuan ō ka'an ñā, kuān te ió tu've mí kuntoo da'na o ni ñā nté ntūvi
 da kúvi de kú've Xuva ko ñuxiví san. ⁴ Tsi ió mí kaka'an tú'un Xuva ko iña ntuvi
 é kuví ū'xé san:

Ítūví da'na Xuva kō da kúvi un ntíí ntíí tsiñu ñā ntuvi é kuví ū'xé san,
 ka'an. ⁵ Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō:

Ñā kuntoo da'na ñā nī ko,

ka'an ñā. ⁶ Ntá tsi ió ka ntuvi é nī'i ñā'a san é kuntoo da'na ñā ni Xuva kō. Ñā'a
 san, ñā é dī'na téku i tú'un va'á san ne, ñā ni nī'i ñā é kuntoo da'na ñā ni Xuva
 kō, tsi dé do'o ñā. ⁷ Nāxtuví xtuku Xuva ko ūun ká tuku ntuvi. Kuān té e tíñin
 kuia ita ntí'xin ne, kaka'an xtúku ñā kuenta iña Dávií san é vevii. Tsi vatā ō
 uve na'a kaká'an ñā:

Vevii ne, te téku nto é kaka'an Xúva ko ni ntō ne,

ñā ku de do'o ntō,

ka'an ñā. ⁸ Té dí ni xē'é Josueé san é nī'i ñā Israeé san é kúntoo da'na ñā ñuú
 Canaán ne, ñā ká'an xtúku Xuva ko iña tuku ntúvi. ⁹ Dukuān né, ió ka tuku
 ntuvi iña ñā ntáduku ntée Xuva kō é kuntoo da'na ñā ni ñā. ¹⁰ Tsi xoo ñā'a é
 nī'i ñā é kuntoo da'na ñā ni Xuva kō ne, kaxtuví da'na ñā tsiñu ñā vatā o itúvi
 da'na Xuva kō da kúvi de kú've ñā ñuxiví san. ¹¹ Na koo ntii o vē, vata koo é
 nī'i ko é kuntoo da'na o ni Xuva kō ne, vata koo e nté uun xoxo vií i vatā o dé
 ñā'a san e dé do'o ñā.

¹² Tú'un Xuva kō sán ne, kantíto. Dōó ntii íni i. Díí ka ntikō é vāta kaa uun
 káa é ió uvi núu i. Kakí'vi un tsi nté íni nima ko, un tsi nté íni xiki kō. Tsi kuenta
 iña tú'un ñā ne, kanakaán nuu Xuva kō nima ko vata koo e díto nee iñá kadē
 kuení kō, nee iñá ntio nima ko é vii. ¹³ Ñā túví nee iña é de kú've Xuva kō é
 kuví koo xū'ú núu ñā. Kainí ñā é un ntí'í. Vata te kántíí nima ko núu ñā, diví
 ñā é nī'i ñā kuenta iña ko.

Jesuu é dūtu ñā odo nūu

¹⁴ Ió dutu ñā odo nūu e dóo ka'nu ñā iña ko, é kúntáa ñā mí'i tuví Xuva kō:
 diví jēsuu, I'xá Xuva kō. Dukuān ne, ñā xtuví mii kué'en ō e ntákuinti'xe kō.

¹⁵ Tsi dutu ñā odo nūu iña kō ne, kantuntá'ví ini ñā kō tsi dóo ntáxio vita ō.
 Tsi diví ñā ntó'o dadíí ñā un ntíí ntíí nuu i e ntánto'o kō vevii, ntá tsi diví ñā
 ne, ñā ni xio kuétsi ñā. ¹⁶ Dukuān né, nīí kué'en ini ko na xēe étsin ō nuu Xuva
 ko, ñā kadē kú've iña ko, vata koo é nī'i ko é dóo vá'a koo vií Xuva ko ni kō, é
 ntuntá'ví ini ñā kō, é xntii ñā ko da neé ka ura i é kátaan núu kō.

5

¹ Tsi da xōo ka ñā'a, ñā é kade dutu ódo nūu ne, mé'ñū ñā'a san kakukú've ñā
 é ká'an ñā ni Xuva ko iña ñā'a san. Dutú san ne, kaxé'e ñā doméní ne, kae'ní
 ñā kiti san é kué'é ñā iña Xuva ko kuenta iña kuétsi ñā'a san. ² Kantunta'ví ini
 dutu ñā odo nūu san ni ñā'a, ñā é ñā ini san, ni ñā'a, ñā ntákunaá san, tsi kuān
 ó kanto'o ñā di. ³ Dukuān né, kantio é kué'é ñā doméní iña kuétsi mii ñā vatā
 ó kaxé'e ñā doméní iña kuétsi ñā'a san.

⁴ Xoxo kuví vií i tsiñu ka'nu san é vií ñā dutu ódo nūu san te mii ñā ntio ñā é
 vii mii ñā, tsi Xuva ko kákana ñā ñā é vií ñā, vatā o dé ñā ni Ároon kídaa. ⁵ Kuan
 ō kúvi ni Crístú di. Ñā ni de ká'nu ñā é ká'an ñā tsi vií ñā dutu ódo nūu, ntá tsi
 Xuva kō ne, xé'e ñā ñā tsiñu ka'nu san, vatā ō uve na'a mí kaká'an ñā:

Divín ne, I'xá ko kúvin.

Vevii xe'é u é kūtuni ñā'a tsí divín é i'xá ko o,

ka'an ñā. ⁶ Ió ka mí'i ūve na'a tú'un Xuva kō é kaka'an ñā:

Viín dutu ntii dáñu ntūvi,

vata kaa Melquisedee,

ka'an ña. ⁷ Dá tūvi dukuán Cristu ñúxiví sa ne, kaka'an ntá'ví ña, íkan ña nta'a Xuva kō é xntii ña ña. Dōó ntá'ví éku ña ne, dōó ntii ka'an ñá ni Xuva kō é na nākáku ña doxi'lí san. Tékú Xuva kō é kāká'an ña, tsi dóo kanuu iní Cristu ña. ⁸ Tsi tsi kuán te l'xá Xuva kō ña ne, kuenta iña núu i e ntó'o ña ne, kütú've Cristu nté koo kada ntaa ña nēe é ntio Xuva kō. ⁹ Da xe kúvi dé ntaa ntá'i ña ne, kúvi dé ña é nakáku o ntii dañu ntúví, da xōó ka ña'a, ña e kuinti'xe i ña. ¹⁰ Tsi de kú've Xuva kō é vii ñá dutu ódo núu vata kaa Melquisedee.

Dōo xii kaa é xtúvi mii o é kuinti'xe kō

¹¹ Dōó ío e ká'an u nuu i sá'a, ntá tsi dóo ntii tū'un é ká'an u ni ntō, tsi dóo kuui dá kí'in díki nto. ¹² É dōo titín ntuvi é kuinti'xe nto ne, e xee ntúvi é nakuá'a nto tuku ña'a. Ntá tsi kuan tsí ó kantio é ká'an xtúku ú ni nto divi nuú í e díi ka ña ví'xin kaa iña Xuva ko. ¿Vá ntu íkin xtúku ntu nto é ntáxi'lí dukuan ntō díku? Tsi vata kutíi nto é ká'xi nto é ntáva. ¹³ Xoó ña'a e ntáxi'lí díku ne, vata kaa l'xa íkin ntáa ña. Vata kuka'xi ña é vii ñá vatá ó kaka'an Xúva kō. ¹⁴ Ntá tsi ñatá sán ne, ntaé'xi ña é ntáva. Ña e kúka'xi sán ne, ini ña nee iña é vá'a, nee iña é ña vá'a.

6

¹ Dukuán né, nā koó ntii ká o xee o da nté na kuka'xi nuu ó iñá Cristu. Na xtúví xio o é nakuá'a o dí'na iña Cristu. Nā ku ntiko koó xtúku ó nee iña é ini ó nte dí'na, tsi é ini o tsí ña vii ka o nuu i é kíni kaa é odó doxi'lí san; é ini o nté koo kuinti'xé ko Xuva kō. ² É ini o é kutsi ntute o; é ini o nté koo xntee tá'an o nta'a kō ña ntákuinti'xe i san. É ini o tsí ntōto ña xi'lí ne, ini ó tsi xntékú kú've Xuva kō iña kó ntii dañu ntúvi. ³ Sá'a vii ó te Xuva ko tá'xi ña ntuvi.

⁴ Tsí ña kúvi vii ó é nā'tivi iní xtuku ña tsíkan, ña é dí'na naxi'lí nuu i kuenta iña Xuva ko. Íto nteé ña tsi dóo vá'a o dé Xuva ko ni ña né, ini ña nté o kade tsiñu Espiritú Sántu sán nima ña. ⁵ Íto nteé ña tsi dóo vá'a ó kaka'an tū'un Xuva kō né, kütuni ñá nuu i e dóo ntii ini i é v'e'xi rkontuvi. ⁶ Te nākuita ña é kuinti'xe ña Xuva kō vata koo é vii xtuku ña vatá o dé ña dí'na ne, dōó ntii tū'un é ntiko koó xtuku ña, tsí kuenta iña mii ña kánaxnteé xtúku ña Cristu ntiká krusi kan. Kanadíkí nteé ñá Cristu. ⁷ Tsi vata kaa ñu'u é kánako'o ntute davi san vata dá kakáin ne, te xúku va'á kakene, xuku é kaidiá'vi iña ña ntáde tsiñu san ne, kanaxnuu víko Xuva kō ñu'u san. ⁸ Ntá tsi te da mii xúku iñu kakene ni kú'u é ña vá'a sán ne, kunaá ñu'u san, tsí koko te kúvi. Kuan koo nto'o ña tsíkán dí.

Kainuu mé'ñu Xuva ko kō

⁹ Kuán té dukuán o kaka'an ntí, ta'an ntí, ña e dóo ntio ntí ne, ini ntí tsi ío nuu i e díi ka va'á iña nto, nuu i é n'i'lí ko dá nakáku ó. ¹⁰ Dōo vá'a ó kadé kú've Xuva kō né, dukuán ne, ñá kúnáa iní ña nuu i é idé nto. Nā kúnáa iní ña tsi nañé'e ntó ña tsi dóo ntákuinima ntó ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san, dá xntii nto ña kuénta iña Xuva ko. Kuan tsí ó kade dukuan ntō vevii dí. ¹¹ Ntio ntí é kuan koo koó ntii ntó dí, é un é un nto, dá ntoo dukuan nto ñúxiví sa, vata koo é kütuni va'á nto nee iña é n'i'lí nto nta'a Xúva kō. ¹² Nā ntío ntí é kudu'xen ntō, tsi é ntio ntí ne, vii nto vatá ó de ña ntákuinti'xe i, ña é ntákutii i é kuntétu da nté n'i'lí ña núu i e tá'xi Xuva ko xú'u ña é ta'xi ña kō.

¹³ Dá xe'é Xuva ko xú'u ña ni Ábraán ne, éde ña kuenta iña mii ña, tsi nté uun ña'a é díi ka ka'nu ña é ntáda ntaa ñá iña ña. ¹⁴ Kaka'an ña: “Nuu é ntaa í e káka'an u ni ntō. Dōo naxnuu víko ú nto ne, ta'xi u e dóo nakáxa í'xá nto”, ka'an ña. ¹⁵ Kütíi Ábraan kantétu ña ne, dukuán ne, ní'i ña nuu i é xe'é Xuva ko xú'u ña ni ña. ¹⁶ Dá ntánantuku ó xoo é ntáda ntaa i te nuu é ntaa í ne, ntánantuku o ñá'a, ña é díi ka na'u é xo'ó. Dukuán né, dá ka'an ñá tsi nuu é ntaa í ne, ña tūví ká nee iña é ká'an o. ¹⁷ Dukuán né, ntáda ntaa mii Xuva ko vata ó xe'é ña xú'u ña ni Ábraan. Ncho nañé'e ñá ña'a san, ña é n'i'lí i iña ña é xe'é ña xú'u ña, tsi kada ntáa ñá nuu i é xe'é ña xú'u ña ne, ka'an ña tsi ñá nadáma kue'en ña

nté uun tú'un. ¹⁸ Dukuān né, Ió uvi nuu i é ña nadáma, tsí ña kuvi ká'an Xúva kō dovete. Kuenta iña i sá'a ne, kanaxnúu ka'nu kue'en ñá nima ko, xo'ō é nantuku o xoó nada'an i kō, tsí ñi o tsí ni'i ko vatā ó kaka'an ña. ¹⁹ Dá xé ini o sá'a ne, kairkaá kutu o é kuinti'xe kō ne, ñá nadáma nima kó, vata kaa kaa é kairkaa kutū má ntute kán. Kuvi ki'in étsin o nuu Xuva ko, ña tuví e dukún kán, vata o ki'ví dutú san mí'i e dóo kuiko ata doo é rkaa iko ini ukun ña kidaā. ²⁰ Jesuú ne, nākaán ña itsí e kī'in o e dukún kán tsi kúvi ña dutu ódo núu iña kō ntii dañu ntúvi, vata kaa dutu Melquisedee.

7

Jesuú ne, dutu ódo núu ña vata kaa Melquisedee

¹ Melquisedee san ne, rei ñuu Saleen ñá ne, dutu ódo núu ña iña Xuva ko, ña dóo ka'nu san. Kué'en Melquisedee é nāni'i ta'an ña Ábraan itsi kán da náxee Abraan da kúvi idé ña ni títin rei ne, nāxnuu viko Melquisedee san ña. ² Abraán ne, kuenta iña kuenta u'xi núu i é nī'i ña dá naá ña ne, xé'e ña uun ta'vi i iña Melquisedee san. Diví ña é Melquisedee ne, “rei va'á” kani tú'un. Ñuu mí de kú'vē ñá ne, Saleen nani. Saleén san ne, “é kuntōo vá'a ó” kani tú'un. Kuvi ka'an o ve tsí rei va'á ña, ña é káde é kuntōo vá'a ña'a ña. ³ Ña túvī nteé na'a xoo é di'i ñá, xoo é uva ñá, xoo é ñata ñá. Ntē ña tuvi nteé na'a ama káku ña, ama xi'i ña. Vata kaa I'xá Xuva kō kaa ña, tsí kade ña dutu ntii dañu ntúvi.

⁴ Koto nto tsi dóo ka'nu ña'a Melquisedee san. Tsí uva ika ko Ábraan, ña dóo ka'nu sán ne, xé'e ña Melquisedee san uun ta'vi i é kuēnta u'xi núu i e dií ka va'a é kī'i ña iña rei san da kúvi idé ña ni ñā'a san dá naá ña. ⁵ Kaka'an lei Muisee tsí i'xá Levii, ña é vii dutú san ne, kuvi ki'i ña uun ta'vi i é kuēnta u'xi san iña é un ntí'i é ió iña ña Israeé san, kuān te ñavi'i ña, kuān te i'xá ika Ábraan ñá di. ⁶ Ntá tsi Melquisedee san, kuān te ña te i'xá Levii ñá ne, ki'i ña uun ta'vi i é kuēnta u'xi san é xe' é Abraan, ña é xe' é Xuva ko xu'u ña ni i né, nāxnuu viko ña Abraan. ⁷ Iní vá'a o tsi divi ñá é kanāxnuu viko ña ña'a sán ne, dií ka ka'nu ña'a ña é ñā'a, ña é nāxnuu viko ña. ⁸ Vevii ne, da xóo ka é kāni'i i uun tá'vi i é kuēnta u'xi san ne, kudii ña'a, ña é kanti'i ntuvi iña i. Ntá tsi kidaā ne, kaka'an tú'un Xuva ko iña Melquisedee váta tsi te kántito ká ña. ⁹ I'xá Levii, dutú san é kākí'i uun tá'vi i é kuēnta u'xi san vevii ne, kuvi ka'an o tsí vata tē ntá'vi ña di dá xe' é uvata ña Ábraan uun tá'vi i é kuēnta u'xi iña Melquisedee. ¹⁰ Tsí ñu'u kúñu Ábraan núu i é kúvi i'xá ña é vāta kaku, da kué'en Melquisedee é nāni'i ta'an ña.

¹¹ Tē di dutú san é i'xá Levii kuvi víi ña é ntúvá'a ña'a san nuu Xuva ko kuenta iñá lei san e ntánakuā'a ña ña ne, ñá kantio é kī'xi ká xtuku uun dutú rkontuvi. Ntá tsi dutu ñá tsikán ne, ña ni kúvi vii ña. Dukuān ne, kantio é kī'xi uun dutu váta kaa Melquisedee san ne, ñá te vāta kaa tatá i'xá Levii, ñá nani Ároón san. ¹² Te é tuku dutú san ki'xi ña ne, kantio é nādama ña lei san. ¹³ Dutú san, ña kaka'an tú'un Xuva kō ne, Cristu ña. Ntá tsi ña te tatá Aroon ña, tsí tuku tatá ña. Nté uun ito vata vii tatá ña sá'á dutu. ¹⁴ Un ntíi ntíi ña'a san ini ña tsí Jesuú ne, tatá Judaa ña. Nté uun ito ña ni ká'an Muiseé te kii núu dutu i'xá Judaa.

¹⁵ Díi ka kaini o sá'a dá xee dútu xeé san, ña vata kaa Melquisedee. ¹⁶ Ña sá'a ne, ñá ni xēe ña é vii ñá dutu tsí kaduku nteé ña tatá Aroón san, tsi xēe ña é vii ñá dutu dá xe dóo ntii iní ña tsí ña kantí'i ntuvi iña ña. ¹⁷ Kuvi vatā ó kaka'an tú'un Xuva ko iña ña: Viín dutu ntii dañu ntúvi, vata kaa Melquisedee,

ka'an. ¹⁸ Dukuān né, nanti'i Xuva kō lei átā san, tsí ña ni kuvi vii, ñá ni idiá'vi. ¹⁹ Tsí lei Muísee san ne, ña ni kúvi vii é káda ntaa kué'en o ni Xuva kō. Ntá tsi ió tsi é díi ka va'á ve. Kuenta iña i sá'a ne, kuvi xee étsin o nūu Xuva ko.

²⁰ Xé'e Xuva ko xū'u ña é tēe tsiñu ña Jesuu é vii ñá dutu xee san. ²¹ Un ntíí ntíí dutu ñá nguú sán ne, ñá te xóo ni xe'e i xu'u i ni ñá dá k'í'vi ña é vii ñá dutu. Ntá tsi dutu ñá sa'á ne, ntee na'a mí xé'é Xuva ko xu'u ña ni ñá dá kakā'an ña: Xu'u é Xuva o kó ne, ta'xi ú xu'u kó ne, ñá nātivi iní ko dá ká'an u:

“Divīn né, dutun ntíí dáñu ntūvi”,

ka'an Xúva kō. ²² Dukuān né, kūtuni ñá'a tsi Jesuu ne, tuvī ña kuenta iña tú'un xee san e tá'xi Xuva ko xū'u ña dá kakā'an ñá tsi díi díi ka va'á koo é xee san é vāta kaa é tūvi di'na. ²³ Ná te da díi dutu xió ña kídaā, tsí un ntíí ntíí ñá ne, ña ni kúvi vii ñá dutu ntíí dáñu ntūvi, tsí xi'i ñá ne, tuku ña'a nakunúu ña naa ña. ²⁴ Ntá tsi Jesuu ne, vii ña dutu ntíí dáñu ntūvi, tsí ña kúvi ñá ne, ñá kantío é k'í'vi tuku dutu náa ña. ²⁵ Dukuān ne, kuvi nakáku kue'en ña un ntíí ntíí ña'a, ña é k'í'xi etsin nuu Xuva ko kuenta iña ña, tsí ña kúvi ña. Tuvī ña vata koo é ká'an ñá ni Xuva ko kué'nta iña ña'a san ntíí dáñu ntūvi.

²⁶ Tsi Jesuu ne, dutu ódo nuú ñá e dóo va'á ña, vatā ó kantio ko. Tsi dóo va'á ña. Ña tūvī nee é kīni kaa iña ñá, ntē ña tuvi nté uun kuétsi ñá. Ná te dadíi ña nī ña é ió kuétsi i. Díi ka ka'nu ña'a ña é un ntí'í é ió e dukún kán. ²⁷ Ña kantío é vii ñá vatā ó de tuku dutu ñá odo nūu san é útén utén kae'ní ña kiti é kué'é ña ti doméni iña Xuva ko, di'na kuenta iña kuétsi mii ñá ne, kidáā ne, kuenta iña kuétsi ña ñuú ña. Ntá tsi Jesuu ne, uun ito tsi xe'é ña doméni iña Xuva ko kuenta iña ún ntíí ntíí ña'a dá xe'é ña kúñu mii ña ntíkā krusi kan. ²⁸ Lei Muísee san ne, kadē kú've é kúdií ña'a san é io kuétsi ña vii ña dutu ódo nūu san. Ntá tsi xe'é Xuva ko xū'u ña dá de kú'vē ña rkontuvi é xé'e lei san tsí I'xá mii ña vii ñá dutu ódo nūu, divi ñá é ña tuvi kué'en tsi kuétsi ña ntíí dáñu ntūvi.

8

Jesuu ne, kade kú'vē ña iña tú'un é xé'e san

¹ Vá'a o ve. Díi ka ntio ko é kūtuni nto sá'a: Ió dutu ñá odo nūu iña ko é vā'á kue'en ña, tsi tuvī ña e dukún kán ne, kadē kú'vé dadíi ña ni Xuva kō, ña dóo ntíí iní í san. ² Kade ña dutu ódo nūu má vi'i kuikó ntí'xe san é tuvi e dukún kán. Mii Xuva kō xntítsi ñá vi'i sá'a; ña te ñá'a ni xntítsi ña.

³ Un ntíí ntíí dutu ñá odo nūu san ne, divi tsiñu ña é kué'é ña doméni nta'a Xuva kō, é ká'mi ña kiti san iña Xuva ko, kiti e ntaxé'e ña'a san iña kuétsi ñá. Dukuān ne, kantío é koo é kué'é Jesuu nta'a Xúva kō dí. ⁴ Tē dí katuvi dukuan ña ñuxiví a ne, ñá vii ñá dutu, tsi dóo ió dutu táta Levii e ntaxé'e ña doméni vatā ó kaka'an lei Muísee. ⁵ Ntá tsi da mii tsi da ntántavá'a naa ña nuu i é ió e dukún kan, vatā o dé Muísee da xntítsi ñá vi'i Xuva kō ne, kaka'an Xúva ko ni ña: “Kuenta vii nto é ntává'a naa nto vatā o nañé'e ú nto rkí uku Sínaii kán”, ka'an ña. ⁶ Ntá tsi Cristú ne, ní'i ña tsiñu e díi ka ka'nu é ní'i dútú, ñá tsíkan, tsi kade kú'vē ñá iña tú'un e díi ka va'á san. Díi ka va'á tú'un san tsi tá'xi Xuva ko xu'u ña ni ko uun nuu i e díi ka va'á.

⁷ Tē dí ni Idiá'vi kue'en tú'un é Itúvi di'na ne, ñá dí ni ntío é kōo tuku tú'un vē. ⁸ Ntá tsi ña ni xkúntee iní Xuva kō nté o dé ña'a san kuenta iña tú'un āta sán ne, uve na'a mí kakā'an ñá ni ña:

Xu'u é Xuva ntō ne, kaka'an u ni ntō:

Koto nto tsi xee ntūvi ve

dá ká'an xtúku ú ni ña Israeé nī ña Judaa nté koo vii ña.

⁹ É tūku kaka'an u ni ña vatā ó kaka'an u ni ñata ña

ntūvi dá irkáa ú nta'a ña e nátavá u ña ñuú Egitó;

tsi ñá ni de ntāa ña é kaka'an u ni ña.

Dukuān ne, ña ni íde ú ña kuenta,
ka'an Xúva kō. ¹⁰ Kaka'an xtúku Xuva kō:
Tú'un sa'á ka'án u nī ña Israee dá xee ntúvi tsikan.
Tsu'un u tú'un ko ini diki ña.
Xnteé na'á u tú'un kō nima ña.
Kidáa ne, vií u Xuva ña ne,
vií ña ña'a ko.

¹¹ Ná kantio é xe un xé un ña nakuā'a ña
ta'an ña ni ñavi'i ña xoo e Xuva ña,
tsí un ntíí ntíí ñá ne, é ñni ñá ko,
nté í'xá e dií ka lú'ntí un tsi nté ñatā, ña e dií ka atā.

¹² Kada ka'nu ini u ni ña kuetsí ña ne,
nté uun ito ká ña naká'an ko nuu i é kīni kaa é idé ña,
ka'an Xúva kō. ¹³ Dá kaká'an Xúva ko iña tú'un xéé san ne, ncho ka'an ñá tsi
e kuáta tú'un é tuví di'na. Da neé ka nuu i é kuatā, é ña kaidiá'vi ká i ne, ña
ná'á ká kutúvi.

9

Vi'i Xuva kō é tuví ñuxiví a ni vi'i Xuva kō é tuví e dukún kán

¹ Vi'a vé ne, tú'un é di'na sán ne, kaka'an nté koo kunuu ini ñá Xuva kō.
Xío úkun ña di é tuví ñuxiví a. ² Xntitsí ñá vi'i doó san é kúvi xúkun ña. Xío úvi
ne'u i. Mí'i di'na kaki'vi ña ne, ikán intóo kantilín ni mesa mí ódo tañú'u é kúvi
doméni iña Xuva ko. Ikán ne, kaka'an ña é Má Vi'i Kuíko san. ³ Áta dōo é rkaa
iko Iní i kán ne, tuví tuku ne'u i mí kaká'an ña é Má Vi'i Kuíko Kue'en. ⁴ Ikán
ne, tuví uun naa e kúvi kaá kuāan e dóo nuu á'vi i mí e'mi ña kútú, ni étun é
kátavi kaá kuaán san kanií áta i. Sá'a ne, kaka'an ña é Étun Iña Tú'un Xuva
Kō, tsí ñu'u vá'a xuú san mí úve na'a tú'un é káka'an Xúva ko ni Muísee. Nuu
uun súle e kúvi kaá kuaán san mí ñu'u nuu i e é'xi ña kídaa, diví é káka'an ña
é manaa. Nuu tatun Ároón di é kéne xuku i kídaa. ⁵ Úvi ánjé e kúvi kaá kuaán
san ne, ntāñi nú etún san vata koo é kútuni ñá'a tsi íkan kaki'xi Xuva kō, ña
dóo ka'nu san. Katavi núu nti'xin ánjé san ata etún san mí ntuvá'a ña'a san ni
Xuva kō. Ntá tsi ña ká'án ka u nuu i sá'a vevii.

⁶ Dá xío tu've nuu i tsíkan ne, nta'kí'vi dutú san má vi'i é kúvi úun san utén
utén vata koo é vií ñá tsiñu ña. ⁷ Ntá tsi má vi'i é kúvi úvi san ne, koó da mii
dutu ñá odo núu san kaki'vi ña ne, uun ito tsi é uun kuia. Dá kí'vi ña ne, kantio
é kuído ña niñi kiti é kue'é ña doméni nta'a Xuva ko kuénta iña kuetsi mii ña
ni kuetsí ña ñuú ña, nuu i é idé ña dá ña ni kutúni ña. ⁸ Dukuān né, kanañ'e
Espíritú Sántú sán kō tsi vata kúvi kí'vi ña'a san mí tuví Xuva kō dá kade tsiñu
ni'i dukuan ña má vi'i kuíko é kúvi úun san. ⁹ É un nti'i sá'a vatā o dé ña kídaa
né, kanañ'e e ña'a é ntóo vevii. Tsi kuenta iña tú'un áta sán ne, xé'e ña doméni
nta'a Xuva kō né, e'mi ña kiti san iña Xuva ko. Ntá tsi kuán té du'vá o inúu ini
ña Xuva kō ne, ña ni idiá'vi e ntuvá'a nti'xe nima ñá ni Xuva kō. ¹⁰ Tsi tú'un
tsíkan ne, da mii káka'an iña i é ká'xi o, é ko'o ó, nté koo ntuntoo kúñu kō. Sá'a
ne, kudii núu i e tá'xi Xuva kō é vií ó da nté ká'an Xúva kō tú'un xee, nuu i e
dií ka va'a.

¹¹ Ntá tsi vevii ne, e xée Cristu é vií ñá dutu ódo nūu nuu i é xéé san, nuu i
é vá'a é xe'e Xuva ko xú'u ña. Kí'vi ña má vi'i doó san e dií kaa va'a, tsi ña te
ña'a ni de vá'a ña, tsi ña te ñuxiví a tuví. ¹² Ña ni ídō Cristu niñi a ndi'ú san, nté
niñi a le'ntú san é kúvi doméni iña Xuva ko, tsi niñi mii ñá xe'é ña. Dukuān
ne, idiá'vi é uun ito tsi kí'vi ña má vi'i kuíko kue'én san e ntá'vi ña kuetsi ko
ntii dañu ntúvi. ¹³ Kuenta iña tú'un áta sán ne, niñi dūntiki kí'chñ sán ni niñi
ndi'u kí'chñ sán ni xāa kúñu i'xá duntiki kí'tdñ sán é i'xi nú nāa san ne, idiá'vi
é dá'vi dutú san ña'a, ña é iō kuetsi i. Dukuān é ntuntóo kúñu ña ne, naxtuví

xío ña ña iña Xuva ko. ¹⁴ Ntá tsi díí díí ka kaidiá'vi niñí Cristu. Tsi kuenta iña Espiritu ñá é ña kuví ne, xe'é Cristu ntuvi iña ña vata kaa doméni iña Xuva ko, uun doméni é ña tuví nee é kīni kaa. Kuenta iña niñí ñá ne, kantoo nimá kō é un ntí'i nūu i é káta'xi doxi'i, vata koo é kuvi kada tsiñu o iña Xuva ko, ña kantúto san.

¹⁵ Dukuān é Jesucristú ne, vata kaa ña kaikan dá xe'e kaa ña iña tú'ūn xeé san. Xí'i ña vata koo é ntá'vi ña kuétsi é idé o da ntántikīn dúkuan o é kaka'an tú'un āta san. Dukuān ne, ña e kána Xuva kō ne, kuvi ni'i ña é vā'á iña Xuva ko ntii dañu ntúvi, vatā o tá'xi Xuva ko xū'u ña. ¹⁶ Tsi te káda vā'a uun ña'a tutú iña nee é dūku ntée i'xá ña te xi'i ñá ne, ña kúvi kī'i i'xá san iña uva i dā nté ntúvi é kúvi uva ña, vatā xkoó ini o. ¹⁷ Ña kaidiá'vi tutú san dá túvi dukuan ñá de vā'a san. Dā nté tē xi'i ñá ne, da kidāá kaidiá'vi i. ¹⁸ Dukuān ne, un tsi nte dá iñi ntu'u tú'un āta sán ne, kantio é kati niñi san. ¹⁹ Kaka'an Muisee ni ūn ntíi ntíi ña'a san nté o kaka'an é un ntí'i leí san. Kidāá ne, kī'i ña xuku é nani hīso pó ne, nāki'ní ña idi le'ntu kué'é san dikī i. Dā xnúu nto'o ña ini niñi a dúntikī san é nākudáka ntúte ne, da dá'vi ña librú leí san ni ūn ntíi ntíi ña'a san. ²⁰ Kaka'an ña: “Niñi sán ne, kuntá'a vata koo é kūtuni nto tsi tá'xi Xuva ko xu'u ña ni ntó nté koo víi ña ni ntó”, ka'an ña. ²¹ Du'va o dá'vi Muisee niñi san ví'i doó san ni un ntí'i nūu i é de tsiñu ni'i ñá má ví'i doo kan. ²² Tsi kaka'an ntí'xe leí san tsi dokó sa é un ntí'i ne, kantio é ntuntoo ni niñi san. Nā kada ka'nū iní Xuva ko ni ko tē ña di'na kati niñi san.

Kada ka'nu iní Xuva ko ni ko kuénta iña doméni é xe'é Cristu

²³ Dukuān ne, nūu i é ió ñuxiví sa é kántuvá'a naa nuu i é ió e dukún kán ne, kantio é távi niñi kiti san vata koo é ntúntoo. Ntá tsi divi nuu i é ió e dukún kán ne, niñi é díí ka va'á kantio. ²⁴ Tsi ñá ni kī'ví Cristu má ví'i kuikó san é de vā'a ña'a san, tsi kudii é ntává'a naá ña'a san má ví'i kuiko é tuví e dukún kán. Ntá tsi kī'ví ña e dukún kán mí kaikan ñá nta'a Xuva ko kuénta iña ko. ²⁵ Cristú ne, ña te kī'in ito ni eti ña niñi ña é kúvi doméni iña Xuva ko. Tsi dutu ñá odo nūu iña ñá Israeé san ne, kuenta kuia kākí'vi ña má ví'i kuikó kue'én san vata koo é kue'é ña niñi é ña te niñi mii ña é kúvi doméni iña Xuva ko. ²⁶ Tē dí kuan o ni idé Cristú ne, kantio é kī'in ito kuví ñá un tsi nte ntúvi dá iñi ntu'u ñuxiví san. Ntá tsi uun ito tsi kī'xi ña da dokó sa ntí'i ñuxiví san ne, xe'é ña ntúvi iña ña nta'a Xúva kō vata koo é nakate ña un ntíi ntíi kuétsi kō é ió. ²⁷ Uun ito tsi kuví o, ūn ntíi ntíi o ne, kidāá ne, ká'an Xuva ko te vā'á o ne, o tē ña vā'a o ni ide o. ²⁸ Kuan o kúvi Cristú di, tsi uun ito tsi xe'é ña ntuvi iña ña é kúvi doméni iña Xuva ko, vata koo é ntá'vi ña kuétsi ña'a san. Ntá tsi kī'xi xtuku ña, ñá tē e ntá'vi xtuku ña kuétsi kō, ntá tsi vata koo é nakākú kue'en ñá ña'a san, ña ntantétu ña utén uten.

10

¹ Lei Muiseé ne, vata kaa na'a i iña i é vā'á san é kī'xi, tsi ña te divi nti'xe. Dukuān né, kuān te kuénta kuia ntaxé'le ña'a san doméni é kaka'an leí san nta'a Xuva kō dá ínūu ini ña ña ne, ña ni kúvi ntúvā'a kue'en ña. ² Tē dí kuví ntavá'a nti'xe leí san ña'a san kuenta iña doméni san ne, ñá kantio é kue'é ka ña doméni san kuenta kuia. Te ūun ito tsi ntuvá'a kue'en ñá ne, ña ntánti'i iní ka ña te ió ka kuétsi ña. ³ Ntá tsi dá ntaxé'le ña doméni san kuenta kuia ne, ntánaka'an ña tsi ió kuétsi ña, ⁴ tsi ña kúvi nakate kue'en niñi dúntikī kichī sán ni niñi ndí'u kichī san kuétsi kō.

⁵ Dukuān ne, kaka'an Crístu ni Xuva kō da vé'xi ña ñuxiví sa:

Ñá tē doméni san, nté niñi kiti san é ntio nto.

Dukuān né, taxnūu nto ko é kúvi ū ña'a.

⁶ Ntō'ó ne, ñá ni xkúntee iní nto é ntaé'mi ña'a san kiti san;

nté ña ni xkúntee iní nto doméni é ntáta'xi ña nto kuenta iña kuétsi ña.

⁷ Dukuān ne, kaka'an u:

“Kini nto, tsí i'a vé'xí u é víi u é ntio nto, Xuvā kō, vatā ó uve na'a iñá ko iní libru nto”, kuan ō ka'án u,

ka'an ña. ⁸ Di'na ne, kaka'an ñá tsi ña xkúntee iní Xuva kō doméní san, nte é ka'mí o kítí iña kuétsi ko, kuān te kaká'an lei san é kuān koo víi o. ⁹ Kidáā ne, kaka'an ña: “I'a vé'xí u é víi u é ntio nto, Xuvā kō”, ka'an ña. Ncho ka'an sá'a tsi é nākatsin ña nuu i é átā san vata koo é xtuví ñá nuu i é xeé san naa i. ¹⁰ Tsí edé Jesucristu é ntio Xuva kō dá uun ito tsi é ntii dañu ntúvi xe'é ña kúñu ñá é kúvi doméni iña Xuva ko. Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsí ña tuví ka kuétsi kō.

¹¹ Dutu ñá Israeé san ne, utén utén ntáñí ña, ntaé'mí ña kítí é kúvi doméni iña Xuva kō, kuān té ña kaidiá'ví é nākate kuétsi kō. ¹² Ntá tsi Jesuú ne, uun ito tsi é ntii dañu ntúvi xe'é ña kúñu ñá é kúvi doméni iña Xuva ko kuenta iña kuétsi kō. Kidáā ne, ítúvi ña diñí Xuva kō. ¹³ Kantétu ña vē da nté kúvi víi kue'en Xúva ko ni ūn ntíñ ntíñ ña'a, ña é ña ntío i ña. ¹⁴ Tsí kuenta iña i é uun tsi doméní san ne, ntii dañu ntúvi ntavá'a kue'en ñá ña'a san nuu Xuva ko, ña é nātsoo xio ña iña ña. ¹⁵ Nāñ'e Espiritū Sántū sán kō tsi é nuu é ntaā i, tsí di'na kaka'an ña:

¹⁶ Du'vā ó kaka'an Xúva kō:

“Tú'ún sa'a é kué'é u xu'u kó ni ñá rkontuví ne, kuan kōo.

Xtúví u tú'ún ko nuú nima ña.

Xntéé na'a u tú'ún ko ini dikí ña”,

ka'an ña.

¹⁷ Da kidáā ne, kaka'an ña:

“Nté uun ito ká ña naká'án ko kuétsi ñá,

nté nuu i é kīni kaa é edé ña”,

ka'an ña.

Kuan ō ka'an Espiritū Sántū san. ¹⁸ Dukuān ne, dá kadā ka'nu iní Xuva ko ni ko kuétsi kō ne, ñá kantío é kué'é ka o doméni iña kuétsi kō.

Kí'in etsin ō nuu Xuva ko

¹⁹ Dukuān né, ta'an ko, ñá u'ví ko. Kuví kí'ví ō má ví'i kuikō kue'én san ve, tsí xe'é Jesucristu níñí ñá kuenta iña ko. ²⁰ Vatā o nákaan dutu átā san doo é rkaa ikō san, vata koo é kí'ví ña mí tuví Xuva kó ne, kuān o dé Cristu dá xe'é ña kúñu ñá. Nākaán ña itsi xeé é kí'in o mí tuví Xuva ko, itsi mí ní'i ko ntuví iña ko. ²¹ Jesuú ne, kade ña dutu ódo nūu iña ko, xo'o é ntáduku ntee o Xuva kō. ²² Dukuān né, kaníñ nima ko kí'in o un tsi nte mí túvi Xuva kō. Kuinti'xe kue'en kó ña, tsi é nākate ña nima ko vata koo é ña kutsú'ún ká o iña kuétsi kō ne, é ntúntoo kúñu ko ntute vā'á san. ²³ Ná ku xtuví mii o é kaka'an o tsi nuu é ntaā i nuu i é kantétu ō, tsí víi ntí'xe Xuva ko nūu i é tá'xi ña xu'u ña ni kō. ²⁴ Kadā kuení ko iña ta'an ko, xé un xé un ō, nté koo víi o vata koo é díí díí ka kuinima ko, é díí díí ka víi o nuu i é dóo va'a. ²⁵ Ná xtuví mii o é nataká nuu o ní ta'an kō, tsi ío ñá'a é kuān o de ña. Ntá tsi xntii o tá'an ko vata koo é nakíi nima ña. Díí díí ka kantío é kuān koo víi o vevíi, tsí dokó sa xee ntúvi dá kí'xi xtuku Tó'o kō.

²⁶ Tē tsun rkó tsiñu ko kade dukuan ō é kuétsi san rkontúvi é ĩni o é nuu é ntaā i iña Cristú ne, ña tuví ká doméni é kí'i Xuva kō e ntá'ví o iña kuétsi kō. ²⁷ Da mii é kuntetu o nūu i é dóo donchu'ví nta'a Xuva kō dá xntékú ku've ñá iña ko. Ní'i kō mí'i koo un ntíñ ntíñ ña'a, ña ntainchu'ví Xúva kō. ²⁸ Xoo ñá'a, ña é ña ni de ntáa lei Muíseé san ne, ñá ni ntuntá'ví ini ña ña. Te ío uvi, uní ña'a é kaka'an ntée ña ña ne, da mii é kuví ña. ²⁹ Te kuān o kúvi ni ña tsíkán ne, ¿ñá ntu te díí ka kue'e ní'i ña é ntó'o ña xoo é kākhanuu i I'xá Xuva kō? Nā sá'á ne, kade ña vata te ña ni nuu á'ví kue'en niñí Cristu, kuān te níñí ña ne, kúvi nuu i é kūtuni ko tsi tá'xi Xuva ko ko nūu i é tá'xi ña xu'u ña ni kō. Kuenta iña níñí san dí e ntántoo Xuva kō nima ña vata koo é kúvi nakí'i ña ña. Ntá tsi ña

sā'á ne, kaka'an káni ña iña Espiritu Xuva ko, divi ñā é kaxé'le ña e dóo va'á iña ña. ³⁰ Ntá tsi ini ō tsi kade ntaa Xúva kō né, divi ña kākā'an ña: "Xu'ú ne, kué'ē u é ntō'o ña'a san. Xu'ú ntaaá ú ni ñā", ka'an Xúva kō. Ne, kaka'an xtúku ña: "Xu'ú ne, natsodo kú'vé u iña ña'á ko", ka'an ña. ³¹ jōo donchu'vi é ní'i ko é nto'o ko nta'a Xuva kō, ña kantító san!

³² Ntá tsi naka'an nto ntúvi dí'na dá dá ve íni nto tú'ún va'á san. Kútií nto da dóo ntii tú'un da dóo ntó'o nto. ³³ Un vé'xi ne, dóo kiní ka'an ñá'a san iña ntó ne, dē xení ña ni nto mē'ñú ña'a san. Un vé'xi ne, ntó'o nto dá kuan ō ntó'o ta'an nto di. ³⁴ Ntúnta'ví ini nto ta'an nto, ña ñu'u kutú san. Íntōo díni ntó kuān te kí'i ña'a san é tuví iña nto, tsi ini nto tsi e dukún kan ne, dóo iō iña nto e díí díí ka va'a, é ña ntí'i ntii dañu ntúvi. ³⁵ Dukuān ne, ñá xtuví mii nto é kuinti'xe nto Xuva ko vé, tsi tē ña xtuví mii ntó ne, ní'i ntó é vā'á kue'en. ³⁶ Kantio é kútií nto tsi dá kúvi víi nto vatá ō ntio Xuva kō ne, ní'i ntó e tá'xi ña xu'u ña ni ntó. ³⁷ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō:

Ña ná'ā ka dá kí'xi ña é kākā'an u tsi kí'xi ña.

Ñá kukuíi ka ña.

³⁸ Xoó ña'a é vā'á nima ñá tsi kakuinti'xe ña kó ne, ní'i ña ntuví vā'á iña ña.

Ntá tsi te nātivi ini ña ne,

ñā xkúntee ini ka kó ña.

Kuan ō ka'an Xúva kō. ³⁹ Ntá tsi xo'ō ne, ña te kade o vatá ō de ña'a, ña e ntántiko kōó san ne, ntákunaá ña. Tsi xo'ō ne, ntáde o vatá ō de ña'a, ña ntákuinti'xe i ne, kuan kōo nakáku nima ko.

11

É kakuinti'xe kō

¹ Vá'a ō ve. Te kakuinti'xe kō ne, ini o tsi ní'i ntí'xe ko nuū i é kántétu ō. Ñá kaitsu'un ō, tsi ini o tsi nuu é ntaā i é ní'i ko, kuān té vata kiní ō. ² Dōo diní Xuva ko ni ñata kō, ña intōo kídaā, tsi kuinti'xe ña ña.

³ Tsi kakuinti'xe ko Xuva kō ne, ini ó tsi mii tú'ún ña e de kú'vé ñá ñuxiví san. Ñá tē nee iña io kídaā da de kú'vé ña e ntaíni o vevíi.

⁴ Kuinti'xe Abee. Dukuān ne, xé'le ña ūun doméni iña Xuva ko e díí ka va'a é vata kaa é xe'le Caiin. Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi dóo va'á ña ne, kí'i ña doméni san. Xí'i Abeé rkontuvi, ntá tsi vata tsi te kākā'an dúkuan ñā, tsi kainí o nté ō kuinti'xe ña.

⁵ Kuinti'xe Enoó san di. Dukuān ne, ñá ni xé'le Xuva kō é kuví ña. Kuan tsi ō kantító ña náki'i Xuva ko ñā e dukún kán. Ñá ni naní'i ka ña'a san ña, tsi kue'en ní'i Xuva ko ñā. Tsi dí'na dá naki'i Xuva ko ñā né, kútuni ñá'a san tsi idé ña é ntio Xuva kō. ⁶ Ntá tsi ña kuví víi ō é ntio Xuva ko tē ña kuinti'xe ko ñā. Te nchō kí'in étsin o nūu Xuva kó ne, kantio é kuinti'xe kō tsi tuví ña, tsi kaxé'le ña é vā'a xoo é kanñ nima í kanantuku ñā.

⁷ Kuinti'xe Noee. Dukuān ne, dá kakā'an Xúva kō tsi koo nuu i é vata kiní ña ne, éde ña kuenta é kākā'an Xúva kō. Kídaā ne, de vā'a ña uun tun ntōo san vata koo é nakáku nuu ña ni i'xā ña. Dá íni ña'a san tsi dóo vā'á ō kakuinti'xe Noee san ne, kútuni ña tsi dóo kiní ntáa ña nguūi san. Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi dóo va'á ña'a Noee san, tsi kuinti'xe ña.

⁸ Kuinti'xe Abraan. Dukuān ne, kué'en ña tūku ñuu é kākā'an Xúva kō tsi kué'le ña é kúvi iña ñā ni i'xā ña. Kuān té ña ni ini ña mí'i kí'in ñā ne, ntii ña ñuu mii ñā ne, dē ntaa ña é kākā'an Xúva ko ni ñā. ⁹ Kuinti'xe Abraán san. Dukuān ne, ní'i ña é kutuvi íti ñuu san é xe'le Xuva ko ña vatá ō kaka'an ñā, kuān te vata kaa ña ntaíka ítsi san kaa ña. Ví'i doó san inúu ña, vatá o dé Isaa ni Jácoo dí, tsi dadñí ní'i ña tú'ún é xe'le Xuva ko xū'u ña. ¹⁰ Ví'i doo tsi san inúu ña, tsi intétu Abraan ñuu é tuví ntii dañu ntúvi, ñuu é xtúvi tú'vé Xuva kō, ñuu é de vā'a mii ña e dukún kán.

11 Kuĩnti'xe Sará san di. Dukuān né, kuān te ita ntí'xin kuia ña é kōo i'xá ña ne, ñú'ũ nti'xe i'xá ña, tsi kuĩnti'xe ña tsi vii Xuva ko nuu i é xe'é ña xu'u ña ni ña. 12 Dukuān né, kuān te dóo ata Ábraan é ña ni kuvi kóo i'xá ña ne, xíó i'xá ña. Káxa ũun tsi ña'a san da nté kútítín ña. Vatá ó uve dii xntivi e dukún kán ntáa ña. Vatá ó ntákuvu xíku ntákuvu ña é nté ña kuvi naká'vi o ña.

13 Un ntíi ntíi ña'a san é káka'án u ne, ntákuĩnti'xe dukuan ña dá xi'i' ñá, kuān té vata ni'i ña é un ntí'í é káka'an Xúva kō. Ntá tsi ini ñá tsi rkontuvi koo nuu i sá'a ne, dōo diní ña. Ntáka'an ñá tsi ña te ñuu mii ña ñūxiví sa, tsí ntoo taan ña. 14 Dá kuān ó ntáka'an ñá'a sán ne, ini ó tsi ntánantukú ká ña uun ñuu é kúvi ñuu mii ña. 15 Tē dí kanaka'an ña ñuu san mí'í ntáka ña ne, ¿nté kui ña ni ntiko koo ntu ña ikán? 16 Ntá tsi ntio ña uun ñuu é dii ka va'a. Ntio ña kuntōo ña e dukún kán. Dukuān ne, ñá ni kúka'an nuu Xúva kō tsi ntáka'an ñá'a san tsí Xuva ña né, xtúvi tu've ña ñuu mí kuntōo ña e dukún kán.

17 Kuĩnti'xe Ábraán san. Dukuān né, dá ito ntéé Xuva ko ña ne, xe'é ña i'xá ña Isaa, kuān té kuví, vata kaa doméni iña Xuva ko. Uun tsi i'xá ña e káku dá xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan, ntá tsi nchō kué'e ña i, kuān té é káka'an Xúva ko ni ña: 18 "Kuenta iña Isaa ne, nakáxa tátá nto", ka'an ña. 19 Ini Ábraan tsi dóo ntii íni Xuva kō ne, kuvi nantoto ña ña'a kuān té xi'i' ña. Kuvi ka'an o tsí vata té dí ni náki'í nti'xe Ábraan i'xá ña rkontuvi te xi'í.

20 Kuĩnti'xe Isaa di. Dukuān ne, xe'é ña xu'u ña tsí vii Xuva kō é vā'á ni Jācoo, ni Esáuú rkontuvi.

21 Kuĩnti'xe Jacoo. Dukuān né, dá dokó sa kúvi ña ne, náki'í tuun ña tatun ña. Nānu'u ña iní ña Xuva kō ne, xe'é ña xu'u ña tsí vii Xuva kō é vā'á ni i'xa i'xá ña Josee.

22 Kuĩnti'xe Joseé san di. Dukuān né, dá xee ntúvi é kuví ñá ne, kaka'an ñá nī ña Israee tsi ntaka nti'xe ña ñuu Egítō rkontuvi. Kaka'an ñá ni ña te kūni'í ña xíki ña te ntáka ña ne, nakuntú'xi ñuu san mí'í iní ña.

23 Kuĩnti'xe uva Muiseé san di. Dukuān né, dá káku Muiseé ne, xnuu xū'u ñá i te ũni xoo, tsí ini ña tsi dóo tíi kaa i'xá san. Ná ni u'vī ña é káka'an reí san tsi ka'ni ña i'xa íkín iña ñá Israee san, i'xa tíi.

24 Kuĩnti'xe Muiseé san di. Dukuān né, dá kúka'nu ña ne, ña ni ntio ña é káka'an ñá'a san tsí i'xa diókō rei Egítō san ña. 25 Díi ka ntio ña é nto'o dadii ña nī ña ntáduku ntée Xuva kō é kutúvi díní ña uun da'na mí ntáde ña'a san é kīni kaa. 26 Díi ka nuu á'vi, kuini ña, é ntó'o ñá vata o ntó'o Cristu é nī'í ña é un ntí'í é ió ñuu Egítō. Tsí kantetu ña nuu i e dii ka va'a é kué'é Xuva ko iña ña.

27 Kuĩnti'xe Muisee. Dukuān né, ntáka ña ñuu Egítō ne, ñá ni u'vī ñá te kūdiín reí san. Ná ni xtuvī mii ña é vīi ña, tsí vata tsi tē íni ña Xuva ko, kuān té ña kuví kiní o ña. 28 Tsi kuĩnti'xe Muiseé ne, dē ka'nu ña viko é naka'an ñá da ntáka ña ñuu Egítō. Ká'an ñá ni ñá'a san tsí da'vī ña niñi lé'ntú san díki xi'i' ña kan vata koo é ña ka'ni ánje Xuva ko i'xa nuu i iña ñá Israee.

29 Kuĩnti'xe ña Israee san di. Dukuān ne, itá ntí'xin ña mé'ñū ntute ñu'u san é nani Ntute Kué'é san vatá ó te ñu'u itsi. Ntá tsi dá intíkin ña Egítō sán ña ne, tēni ña.

30 Kuĩnti'xe ña Israee san. Dukuān ne, kó'xo ntíká nto'o ñuu Jericoo da íka ña u'xe ntúvi ata i kan. 31 Kuĩnti'xe Raa, ñádf'í e íka luku san. Ná te ni xí'í dádi ña ni ñá'a, ña é ña ni kuĩnti'xe i san, tsi kuān te íka luku ñá ne, xntii ñá ña Israee, ña é íxkoto ntódo ñuu tsikan.

32 ¿Nēe iñá ka ntu ka'án u? Ná kun'é ka é ntáa ú ni nto iña Gédiuun, iña Báraa, iña Sánsuun, iña Jéftee, iña Dávii ni Sámuee, ni ñá ka'an naa Xuva ko kídaa. 33 Un ntíi ntíi ña tsikán ne, kuĩnti'xe ña. Dukuān né, ió ñá e kúvi idé ña da náa ña ni tūku ñuu. Ió ñá e dóo vā'á o de kú've ña. Ió ña é ni'í ña núu i é xe'é Xuva ko xu'u ña ni ña. Ió ñá ne, nakáku ña dá ncho ka'xí ñañá san ña.

³⁴ Iō ña é ñā ni i'xi ña dá ñū'u ña mi dóo kai'xi ñú'ú san. Iō ña e nakáku ña da nchó katsin ña'a san ña káa. Iō ña e náxnuu ña ntií ña kuān té ña tuvi ntíi ña di'na. Iō ña é ña ni u'ví ña dá edé ña du'xēn ne, nakúnu ñā sntadun túku ñuú san. ³⁵ Iō ñādí'í san ne, ntóto xtuku i'xá ña rkontuvi dá xi'i.

Tuku ña ntákuinti'xe i sán ne, dōo ntó'o ña da káni ña'a san ña utun, ntá tsi ña ni ncho víi ña é kākā'an ñá'a san vata koo é nakáku ña. Ini ñá tsi ni'i ña ntuvi e díi ka va'á iña ña nta'a Xúva kō. ³⁶ Tuku ña ne, ntáxkuntée ña'a san ña ne, e'ní ña ña, nátii nuu ña ña xo'lo. Kí'ní ña nta'a ña ni dí'ín ña dí ne, xnuu kutu ña ñā. ³⁷ Tuku ña ne, káni ña'a san ña xuú ne, xi'i ñā. Iō ñā ne, kátsin dava ña'a san ña. Iō ñā ne, ito nteé ña'a san ña te víi ña é kīni kaa. Iō ñā ne, e'ní nuu ña'a san ña káa. Iō ñā ne, ika xaa ña ne, kudii ñā a le'ntú san ni ñā tsidi'ú san itávi núu ña. Dōo taan núu ña. Dē xení ña'a san ni ñā ne, dōo u'vi kúvi ña. ³⁸ Ñā ñuxiví san ne, ñā te nuu á'vi ña é kuntoo dadii ña ni ña dóo va'á san. Ntá tsi edé ña ñuxiví san é doto tsi ika xaa ña dóo va'á san ñuú itsí san nī má ntá'xín san. Xavi kítí san ni mávi kan kúvi ví'i ña.

³⁹ Un ntíi ntíi ña sa'á ne, kuān te íni Xúva kō tsi dóo va'á kuinti'xe ña ne, ñā ni nī'i ña é un ntí'í é xe'é Xuva ko xū'u ña. ⁴⁰ Tsí ini Xúva kō tsi ío ũun nuu i é díi ka va'á iñá kō ne, ntio ña é kúntetu ña tsikan da nté dadii ni'i ña ni kō e ntuvá'a kue'en o nuú Xuva kō.

12

Koto o nūu Jesús

¹ Ntoó mé'ñu o nī ña te da díi ña'a, ña e dóo kúinti'xe i san. Dukuān né, xo'ō dí, na xtúvi xio o da nēé ka nuu i é kanateñu nuu kō, da nēé ka kuetsi é ncho ni'i i kó ne, na kūtíi o kūnu dú've o itsi e tá'xi Xuva ko kō. ² Koto o nūu Jesús, tsi kúinti'xe kue'en ñā Xuva kō né, tá'xi ña é kúinti'xe vá'a ko ñā di. Ntó'o Jesuu ntíkā krusi, ntá tsi ña ni kuká'an nuu ña é xi'i ñā vata o xi'i ñā kini ntáa san, tsí ini ñā tsi te ita ntí'xin é ntó'o ña ne, kutúvi dínī ñā nta'a Xuva kō.

³ Kadā kuení va'á ntó ve nté o dé Jesuu, tsí kutíi ña dá un vá'a tsi ntó'o ña nta'a ñā iō kuetsí i. Dukuān ne, ñā ku kudu'xen ntó, ñā ku natívi iní nto é kúinti'xe nto. ⁴ Tsí ntó'o ne, vata nī'i ntó doxi'i da ntánāa ntée nto é kīni kaa san. ⁵ ¿Vá kunáa iní ntú nto tsí kata'xi Xuva ko nto itsi, tsí i'xá ña nto? Tsi kaka'án tú'un Xuva kō:

I'xá mī kó, na naka'an o dá ta'xi Tó'o ko o é ntó'o o.

Ñá ku tīvi iní o dá kā'án u tsí ña vá'a ó kaden.

⁶ Tsí xoo ñá'a, ña e dóo ntio Xuva ko i ne,

kaxé'e ña ña itsi.

Xoó ña'a é kī'i ña e kúvi ña i'xá ña ne,

kaxé'e ña é ntó'o ña,

ka'an ña. ⁷ Kutíi nto nto'o nto ne, kutú've nto, tsí kade Xuva ko ni nto vatá o de ña ni i'xá ña. ¿Vá iō ntú i'xa é ña kaxé'e uva i itsi? ⁸ Tē ña katá'xi Xuva ko nto itsi vatá o de ña ni ũn ntíi ntíi i'xá ña ne, ñā te i'xá ntí'xe ña nto. ⁹ Kadā kuení nto dí: Dā kú kuetsi o né, uva ko ñuxiví a ne, kata'xi ña ko itsi ne, kaiko ñu'u o ñā. ¿Nté kui ña díi díi ka kuinti'xe kō é kākā'an Úva kō, ña tuvi e dukún kán, vata koo é nī'i ko ntuvi va'á iña ko ntií dañu ntúvi? ¹⁰ Úva kō, ña tuvi ñuxiví a ne, dá kuetsi o ne, kata'xi ña ko itsi vatá o kuini ña é vá'a. Ntá tsi Xuva kō ne, díi díi ka kaidiá'vi dá kata'xi ña ko itsi, tsí ntio ña é ntuvá'a kue'en o váta o va'á ña. ¹¹ Ini ntó tsi ña ntío ko é ntó'o ko, tsí kaexnúu. Ntá tsi rkontuvi ne, dá kútú've kō é víi o é vá'á ne, kuntóo vá'a o, té kutú've ntí'xe ko kuēnta iña i é ntó'o ko.

Dōo xii kaa té ña kiní o é kākā'an Xúva kō

¹² Dukuān né, nāxnuu ka'nu nto nima ntó ne, nakuntútsi ntāa nto. ¹³ Nantuku nto itsi vā'a mí'i ntáka nto, vata koo é ña dií dií ka kuvi nto, vata koo é ntūvá'a vá'a nto.

¹⁴ Kuenta tsi vií nto te kuntōo vá'a nto ni ūn ntíi ntíi ña'a. Kuntíkin nto é vā'a, tsi nté uun ña'a ña kiní ña Tó'o ko tē ña vií ña é vā'a. ¹⁵ Koto xnto te iō nto é ña kanani'i ka nto é vā'á san é kata'xi Xuva kō. Nā vií ntó vata kaa xuku úvé san. Tsi da kaidáka xuku úvé san ni tūku xukú san ne, ku uve ntí'i. Te vií nto é kīni kaa ne, kutú've ta'an nto é vií ña é kīni kaa di. ¹⁶ Ña ku kava ni'i nto ñad'i é ña te ñad'i; míi ntó; nté ña ku nadikí nteē ntó Xuva ko, vatá o dé Esauu dá nadama ña é vií ña i'xa nuu i dá ni'i ña é ka'xi ña. ¹⁷ Ini nto tsi rkontuvi dá xee ntúvi e nāxnuu viko uva ña ña ne, ña túvi ká iña ña. Kuān te dóo éku ña ne, kuān te dóo nátivi ini ña ne, ña túvi ká cho'o i.

¹⁸ Ntó'o ne, ña ni xēe ētsin nto xuku Sinaii san é tiin nta'a nto vatā o dé ña Israeé san kidaā. Nūu xūku tsikán ne, kai'xi ñú'u san ne, neé kue'en. Dóo ñu'u viko neé san ne, dóo ínu tatsin. ¹⁹ Ntē ña ni tekú nto da éku trunpetá san, nté dá kakā'an tátsin Xuva ko ni ña. Ña e téku i sán ne, íkan ña é ña ku ka'an ka Xuva ko ni ña. ²⁰ Tsi dóo ū'ví ña da dóo ntíi ka'an Xúva ko ni ña tsi da xóo ka é xtúvi i d'i in i xuku san, te ñā'á o te kīni ne, kuétsi é ká'ni nuu ña i xuú ne, o kini ña i káa. ²¹ Tsi dóo donchu'ví kaa é ini ña ne, un tsi nte míi Muísee kaká'an ña: "Koó da kani'i u é kaū'ví ko", ka'an ña.

²² Ntá tsi ntó'o ne, xēe ētsin nto xuku é naní Siuun, ñuu mí tuví Xuva kō, ña kantító ntii dañu ntúvi. Nūu sa'á ne, kaka'an o é ñūú Jerusaleen é tuví e dukún kán, mí'i ntoo ña te nté kaa ánje Xuva kō. ²³ Xēe nto ikán, mí'i ntoo dīni ña ntánataká nuu, ña ntáduku ntée Xuva kō, ña é úve na'a dívi i e dukún kán. Xēe ntó mí tuví Xuva kō, ña é kaidō kú've iña un ntíi ntíi ña'a san. Xēe ntó mí ntántoo ña xi'i, ña é vā'á san, ña e ntántoo Xuva ko nima i. ²⁴ Xēe ntó mí tuví Jesuu, ña ntísí me'ñu nuu Xuva ko ni ñā'a san kuenta iña tú'ún xēe san é xe'é Xuva ko xū'u ña, tsi éti ña niñi ña vata koo é ntá'vi ña kuétsi kō. Díi dií ka kaidiá'vi niñi ña é niñi Ábee. Tsi dá ini Xuva ko niñi Ábee san ne, kaka'an ña tsi ntanáa ña. Ntá tsi dá kaniñi ña niñi Jesúsú ne, kaka'an ña tsi kada ka'nu ini ña ni kō.

²⁵ Koto nto é vií ntó kuenta ña kaka'an ni ko. Tsi tē ña ni nakáku ña Israeé dá ña ni ide ña kuénta é kaka'an Muísee ni ña ñuxiví a ne, dií dií ka ña nakáku o tē ña vií o kuénta nēe é kaka'an ña tuví e dukún kán. ²⁶ Dá kakā'an Xúva kō kidaā né, táan ñuxiví san. Ntá tsi vevii ne, kaka'an ña: "Uun ito ká xtuku nataán u ña te da mii tsi ñuxiví sa, tsi un tsi nte e dukún kán di", ka'an Xúva kō. ²⁷ Dá kakā'an ña é "uun ito ká xtuku" ne, ncho ka'an ña tsi nantí'i ña da nēe ka é iō ñuxiví a é ede kú've ña. Koó da nuū i iña mii ña é kuntōo ka. ²⁸ Dukuān ne, nakué'e o sintiá'vi nta'a Xuva kō tsi kaduku ntée o mí kadē kú've ña, mí é ña ntí'i. Dukuān ne, ka'nu kuiní ko ni Xuva ko. Kunuu ini kó ña kanñ nima kó, vatá o ntio ña. ²⁹ Tsi Xuva kō ne, vata kaa ñu'u é kaé'mi é un ntí'i é kīni kaa kaa ña.

13

Nté koo vii o vatá o ntio Xuva kō

¹ Ntó'o, ña ntákuinti'xe i, ña xtúvi mii nto é kuñima ntó ta'an nto. ² Nā ku kúnáa ini nto é vā'á koo vií nto ni ñā'a, ña é xēe nú vi'i ntó. Tsi iō ñā'a ne, da xe'é ña vi'i ña ne, íntōo ánje Xuva ko ni ña, kuān té ña ni kutúni ña te ánje ña.

³ Naka'an nto tá'an nto, ña ntákuinti'xe i san, ñā ñu'u kutū, vata tsi te ñu'u kutu dadíi nto ni ñā. Naka'an nto tá'an nto, ña dóo ntánto'o i dá kadē xení ña'a san ni ñā, tsi te dá ná kuān koo ntó'o nto di.

⁴ Kuiko ñu'u nto ñad'i ntó tē tánta'a nto. Mii ña kutuvi ni'i nto ñā ne, ña ku dotó tsi kava ni'i nto tuku ñad'i san. Kuan kōo vií ñad'i san ni xā ña di. Tsi

Xuva kō ne, kué'e ñā é nto'o da xōo ka ñā'a, te ñā é tánta'a, te ñā é vāta tánta'a, te kava ni'i ñā ñād'i é ñā te ñād'i mí ñā.

⁵ Ñā ku nt'i iní ntó iñā diu'un. Kūntoo dínī ntó ni nēé kudii é nī'i nto. Tsí Xuva kō ne, kaka'an ñā: "Nté uun ito ñā xtuví mii ú o. Nté uun itó té ñā vii u ó kuenta", ka'an ñā. ⁶ Dukuān né, kanī nima ko kuvi ká'an o:

Xuva kō né, divi ñā é kaxntii ñā ko.

Dukuān ne, ñā ku ū'vi ko.

Ñā túvī nee iñā é kūvi vii ñā'a san ní ko.

⁷ Naka'an nto ñā'a, ñā é nakua'a ntó san, ñā é nāñé'e nto tú'un Xuva kō. Koto vá'a nto nté ō kuínti'xe ñā un tsi da nté xi'i ñā ne, kuan kōo kuintí'xe nto di.

⁸ Jesucristu ne, ñā kánadama ñā. Kuan tsí ó de ñā vevii vatā o dé ñā di'na ne, kuan kōo vii ñā ntii dañu ntūvi. ⁹ Ñā ku kuntikin ntó da nēé ka tuku tú'un é kaka'an ñā'a. Díi ka vá'a o é kunūu ntii nima ko kuenta iñā i é vā'a é káta'xi Xúva ko kō né, xtuví mii o nté xkoó ini o iñā i é ká'xi o, é ñā ká'xi o. Tsí nuu i é kaé'xi o ne, ñā te divi é kaxntii kō.

¹⁰ Ió naa ko mí'i tuví uun doméni iñā ko é ñā kaní'i dutu, ñā ntántikin lei átā san. ¹¹ Iní nto tsí dutu ñā odo nūu iñā ñā Israeé san ne, kaxtuví ñā niñi kití san má vi'i kuikó san é kūvi doméni iñā Xuva ko vata koo é ntūvá'a ñā'a san ni Xuva kō, ntá tsi kae'mi ñā kúñu ti āta ñuú ñā kán. ¹² Dukuan ō ntó'o Jesuu ata ñuú san di, vata koo é ntavá'a ñā nima ñā'a san kuenta iñā niñi mii ñā. ¹³ Dukuān né, xtuví mii o é átā san ne, kuntikin o Jesúsú, kuān te kadá xeni ñā'a san ni ko vatā o dé ñā ni ñā. ¹⁴ Tsi ñuxiví a ne, ñā túvi ñuú ko é kuntoo o ntii dañu ntūvi, ntá tsi ntánantuku o ñuú mí kuntoo ō rkontuvi. ¹⁵ Dukuān ne, utén utén nakué'e ō doméni nta'a Xúva kō dá ká'an ó tsi dóo ka'nu ñā. Dōo díní ñā dá nakué'e o ñā sintiá'vi kuenta iñā Jesúsú. ¹⁶ Ñā ku kúnáa iní nto é vii nto é vā'a, é xntii nto tá'an nto. Tsi dá kuān ó de nto ne, vata kaa doméni iñā Xuva ko kaa, e dóo ntio ñā.

¹⁷ Kada ntaa ntó nī ñā ntádé kú've iñā ntó ne, vii ntó é kaka'an ñā, tsí kade ñā kuentá nima nto. Iní ñā tsí kuenta iñā Xuva ko e ntáde ñā nto kuenta. Vii nto vata koo é kunūu díní nima ñā, ñā té é kúnta'xa iní ñā, tsi ¿mí'i ntu kunuu á'vi iñā nto te kúnta'xa iní ñā?

¹⁸ Ka'an ntá'vī ntó iñā nti. Iní nti tsi idé nti é vā'a ni ntó nuu Xuva ko. Da mií é ncho vii nti é vā'a utén uten. ¹⁹ Vii nto da xe'e, ka'an ntá'vī nto te ta'xi Xuva kō é díi ka kantí'i naxeé u mí'i ntántoo nto.

I'a ntí'i tutú san

²⁰ Xuva kō, ñā kata'xi é kúntoo vá'a ō ne, xtuví ñā kuenta tsí ntii dañu ntūvi vii ñā e tá'xi ñā xu'u ñā ni ko kuénta iñā niñi Jesúsú, paxtu va'á ko, dá nantóto xtúku ñā ñā dá xi'i ñā. ²¹ Na ta'xi Xuva ko ntó é un ntí'i é vā'a é kantio nto vata koo é kūvi vii nto vatā o ntio ñā. Na vii ñā é vā'a nima ntó, nuu i é vā'a, kuini ñā, kuenta iñā Jesúcristu. ¡Ká'an ō tsi dóo ka'nu Cristu ntii dañu ntūvi! Kuan tsi koo na kōo.

²² Kákān ú nto, tá'an kó, te kúti'ni nto nī kó kudii tú'un sa'a é kaka'an u ni nto, kuān té ñā kué'e tutú san ni de vá'a u. ²³ Ntio ko é kútuni nto tsi e ntíi ení ko Timóteu vi'i útun san. Te kí'xi kantí'i ñā ne, kuntēka ú ñā te amá kixkoto ni'ni ú nto.

²⁴ Ká'an ntó ntiusi ni ún ntíi ntíi ta'an kō, ñā ntánakuā'a nto ni ún ntíi ntíi ñā ntáduku ntéé Xuva kō. I'a kataxnūu ñā ñuú Italiá san ntiusi ntó di.

²⁵ Na naxnuu viko Xuva ko nto, ún ntíi ntíi nto. Sá'a tsí é ká'an u ni ntó.

Tutu e táxnūu Santiauí ña ñá Israeé

Taxnūu Santiauí ntiúsi

¹ Xu'u é Santiauí u ne, kade tsiñú u iña Xuva ko ni Tó'o ko Jesūcristu. Taxnūu u tú'un sa'á iña nto, ðivi ntó e kúvi uxuvi táta ña Israeé nto, da mí'i ká mi ntántoo nto. Ntiusi nto.

Kata'xi Xuva kō e dóo ki'in inī ko nté koo vii o

² Kuntoo ðini nto, tá'an ko, da ntánto'o nto é tūku e tūku nuu i. ³ Ini nto tsi da ntánto'o nto kuenta iña i e ntákuinti'xe nto ne, ntáku'tú've nto é kutíi nto ði. ⁴ Na kutíi ká nto vata koo é kutu've vá'a nto, vata koo é ntúvá'a ña'a nto ne, ñá tē nee iña kunáa nteē ntó nuu Xuva ko.

⁵ Tē ñá ini nto nee é vá'a é vii ntó ne, kákan nto nta'a Xuva kō. Tsi kantétu ña é ku'e'é ña é kūtuni un ntíi ntíi ña'a nee iña é vá'a. Ñá káde víni ña, ntē ña kada tii ña ni ntó. ⁶ Ntá tsi te kákan ntó nta'a ña ne, kaníi nima ntó kuinti'xe nto é nantiko koó ña. Ntē ña ku dé kuení nto te ña nantiko koó ña. Tsi ña ntáde kuení i sán ne, kuān ntáa ña vata kaa ntute ñu'u san é kaido ne, kanainu dá kainu tatsin san. ⁷ Tē ña te káníi nima nto ntákuinti'xe nto da ntaíkan nto nta'a Xuva kō ne, ¿mí'i ntu tá'xi ña é ntaíkan nto? ⁸ Tsi uun ña'a, ña é uvi nuu i kade kuení i ne, nuu nuu tsi kanadama ña é vii ña. Tuku víi ña vevii ne, é tūku víi ña uten.

⁹ Ta'an ko, ña e dóo ntá'ví san ne, kuān té ña nuu á'vi ña ñuxiví sa ne, ntá tsi na kutúvi ðiní ña, tsi dóo nuu á'vi ña nuu Xuva ko. ¹⁰ Ta'an ko, ña e dóo kuiká sán ne, na kutúvi ðiní ñá te xúvi kaika ña. Tsi vata kaa laa é kae'nu má kú'u kan kaa ña. Tsi uun da'na tsi vé'xi ñuxiví sa. ¹¹ Laa sán ði ne, uun dá'na tsi kakene ne, kanakó'xo dá káxi'i ðii xuku i ka'ni ngántii san. Ñá vá'á ka kidaá. Kuan kōo kuvi ni ña kuiká san ði. Tsi uun da'na tsi ntí'i nuu mii ña ni é ió iña ña.

E ntánto'o kō

¹² Ntē kui vá'a ña'a, ña é kakutíi i é kanto'o i. Tsi te kutíi ña ne, ní'i ña ntuvi vá'a iña ñá nta'a Xuva kō. Tsi Xuva kō ne, e xé'e ñá xu'u ña tsi kuntoo ña ni ñá, xoo é kákuinima i ña. ¹³ Te ió uun nuu i é kīni kaa é ncho víi o ne, ñá ku kadā kuení ko te nta'a Xuva ko vé'xi, tsi ña túvi mí'i kēne ña é vii ña é kīni kaa né, ntē ña katá'xi ña é vii o é kīni kaa ði. ¹⁴ Tsi nima kīni kaa ko kaikan e dóo ncho vii o é kīni kaa san. ¹⁵ Te kuinti'xe kō é kaikan nima kó san ne, vii nti'xe o é kīni kaa san. Kidaá né, tē kuíni kō é vii o é kīni kaa san ne, ní'i kō doxi'i san.

¹⁶ Ntō'o tá'an ko e dóo ntio ko, ñá ku kaní nta'ví mii ntó nima nto. ¹⁷ É un ntí'i nuu i e dóo va'a, nuu i é nuu é ntaā i ne, ðivi tsi é vé'xi e dukún kán. Xuva ko kataxnūu ña é vá'a mii kō. Tsi ðivi ña ede kú've ña ñu'u é káxi'i nuu e dukún kán. Nú'ū sán ne, kanadama, ntá tsi Xuva kō ne, ña kanadama ña nté un siin. ¹⁸ Tsi mii ña ntio ña é nakáku ña kō da kuinti'xe ko tú'un é nuu é ntaā i iña ña é ntio ña é kuvi o vata ntáa i'xa nuu i iña ña.

Xoo é ntio nti'xe i Xuva kō

¹⁹ Kutuni nto sá'a, ta'an ko, ña e dóo ntio kó ne, ntúto vii nto, un ntíi ntíi nto, dá ntaíni nto ne, ñá ku dotó tsi ka'an nto. Ñá te ūra tsi kuðiní nto ði. ²⁰ Tsi te kúðiní o ne, ñá ntáde o é vá'a é ntio Xuva kō. ²¹ Dukuān né, xtúvi xio nto da neé ka nuu i é kīni kaa san. Mii tsi é kuinti'xe nto tú'un e xnúu Xuva kō nima nto. ðivi tsi é kaidiá'vi é nakáku o.

²² Ntá tsi ña te da mii tsi é kīni ntó é káka'an tú'un Xuva kō, tsi kada ntaa nto. Te da mii tsi e ntaíni nto ne, ntaéni nta'ví mii ntó kúñu ntó. ²³ Xoó ña'a é da mii tsi e kaíni ña tú'un Xuva kō ne, ntá tsi ña káde ntaa ña vatá o kaka'an ne, vata

tsi kaa ña é kaito nuu speju kaa ña. ²⁴ Tsi kainí ña nuu ña, ntá tsi dá kaxkokoó ñá ne, ura tsi i kakunaá ini ña nté ito ña. ²⁵ Ntá tsi utén utén nakuá'a nto tú'un e dóo va'a san iña Xuva ko, tú'un é nakakú kō é kīni kaa san. Xoó ña'a é ña kunaá ini ña tú'un é nakuá'a ña, tsi kade ntaa ña é kākā'an ne, naxnuu viko Xuva ko ña.

²⁶ Xoó ña'a é kākā'an ña tsi kantūkin ñá Xuva kō, ntá tsi ña káde ña kuenta é kākā'an ña ne, ¿mí'i ntū nuu é ntaā i é kakuinti'xe ña Xuva kō? Da mii é kaeni ntā'ví mii ña kúñu ña. ²⁷ Te nūu é ntaā i ntākuinti'xe ko Xuva kō né, vii o é vā'a, vii o é ntio ña di. Xntii o á i'xa kíi san ne, xntii o ña dī'i ntā'ví san di nēe e ntátaan núu ña. Nā vii o é kīni kaá vatá ó de ña'a, ña é ña ntākuinti'xe i Xuva kō.

2

Dad# tsi vii o nī dá xōo ka ña'a

¹ Ntō'o, tá'an ko e ntākuinti'xe nto Tó'o ko Jesūcristu, ña e dóo va'a kue'én ne, ñá ku nāntii ni'ni nto nté uun ña'a san. ² ¿Nté koo vii nto te xēe úun ña'a mí'i ntánataká nuu nto, ña é nuu nta'a i di'i e kúvi oró ne, ni dōo é ña te nté kaa va'a ne, dad# tsi xee úun ña ntā'ví, ña é nuu doo tsude? ³ Te kīni ntó ña é nuu doo va'a sán ne, tē ka'an ntó ni ña: “Kutuvī ntó i'a mí va'ā ó sa”, ne, te kā'an ntó ni ña ntā'ví san: “Ikan kuntūtsin, o kutūvín ñu'u san”; ⁴ te kuān koo ka'an ntó ne, ntádē kú've nto tsi iō ña'a sán ne, dii ka nuu á'vi ña é ña nguū san. Nā vā'a o é kuān koo kada kuení nto.

⁵ Kīni nto, ta'an ko e dóo ntio ko, tsi é nakaxnúu Xuva ko ña ntā'ví san é dii ka kuinti'xe ña, é nī'i ña é vā'a iña Xuva ko. Tsi kuan o ka'an Xúva kō é kuē'é ña iña ña, da xōo ka ña'a, ña é mēni i ña. ⁶ Ntá tsi divi ntō ne, ntáde xení nto ni ña ntā'ví san. Ntá tsi ¿ñā ntu te ña kuiká san e ntáde xení ña ni ntō? ¿Ñā ntu te divi ña e ntáñu'u ña nto, ntáñe'e ni'i ña nto nta'a ña tsíñu i san? ⁷ ¿Ñā ntu te divi ña e ntáka'an kīni ña iña Cristu, ña e nteé kīni nto?

⁸ Ntō'ó ne, vā'a o de nto tē ntáde ntaa ntí'xe nto lei é odo nūu mí kākā'an tú'un Xuva kō é ña kuñima kó ta'an ko vatá o ntākuinima ko kúñu kō. ⁹ Ntá tsi tē dii ka va'a ntáde nto ni úun ña'a é tuku ña'a sán ne, iō kuetsí nto, tsi ña ntáde ntaa nto é kākā'an lei Xúva kō. ¹⁰ Tsi te úun ña'a kade ntaa ntí'i ña lei san ne, ntá tsi te úun tsi nuu i é kakó'xo nteé ña ne, vata tsi te kākó'xo nteé ña é un ntí'i é kākā'an lei san. ¹¹ Tsi mii tsi Xuva kō xtúvi ña é ña kuvi kīni dikí o ñadī'i ñá'a ne, divi ña xtúvi ña é ña ka'ní o ña'a. Tē ña kainí dikí nto ñadī'i ña'a sán ne, ntá tsi kae'ní nto ña'a ne, kídāa ne, kakó'xo nteé nto é kākā'an lei san. ¹² Dukuān ne, vā'a koo ka'an ntó ne, vā'a koo vii nto di vata kaa ña'a, ña é kī'iñ ntá'a ña kaxntékú kú've kuenta iñá lei san é nakáku o. ¹³ Te ña ni ntunta'ví ini ko ña'a vevii ne, ñá ntunta'ví ini Xuva ko kō te xee o nta'a ña é xntékú kú've iña ko kídāa. Ntá tsi tē ntunta'ví ini ko ña'a san vevii ne, ní'i kō é vā'a nta'a Xuva kō kídāa.

Nā te da mii tū'un ka'an o

¹⁴ Ntō'ó ta'an ko, ¿né ntu kaidiá'vi i te uun o kākā'an o é kakuinti'xe ko Xuva kō, ntá tsi ña káde o é vā'a? ¿Kūvi ntu nakáku o é kuān ó kaka'an o? ¹⁵ Te úun ta'an ko kataan núu ña é ña tuvi dóo kunúu ña, é ña tuvi é ká'xi ñá ne, ¹⁶ te iō ntó ka'an ntó ni ña: “Va'a vā'a tsi koo kue'én nto. Xuva ko na tā'xi ña doo é kunūu kutavi nto. Na tā'xi ña é kō'o é ká'xi ntó di.” Te kuan kōo ka'an ntó ne, ntá tsi ña kaxé'e nto é kataan núu ña é kunūu ña, nte é ká'xi ñá ne, ¿né ntu kaidiá'vi i? ¹⁷ Te xo'ō ntáka'an o tsi ntākuinti'xe kō ne, ntá tsi ña ntáde o é vā'a ne, ¿mí'i ntu kaidiá'vi i e ntākuinti'xe kō?

¹⁸ Ntá tsi te iō ñá'a é ká'an ña: “Divi ntó né, kakuinti'xe nto Xuva kō. Xu'ú ne, kade u nuu i é vā'a. ¿Nté ntu koo nañe'e ntó ko tsi kakuinti'xe nto tē ña káde nto é vā'a? Tē kade u é vā'a ne, kutuni nto tsi kakuinti'xe ko é nuu é ntaā

i", koo ka'an ña. ¹⁹ Kakuinti'xe ntō tsí uun tsi Xuva kō. Vá'ā ó ni. Ntá tsi kuān o ntákuinti'xe é ña vá'ā sán di ne, ntaní'i, tsi ntaú'ví i. ²⁰ ¿Ntē kuān nte tuntu ntú nto? ¿Na nū'u ntó iní nto tsí ña kaidiá'vi i te da mii tsí é ntákuinti'xe kō ne, ntá tsi ña ntáde ó é vá'a? ²¹ Uva ata ika ko Ábraán ne, ¿ñā ntu te kaká'an Xúva kō tsi dóo va'á ña é xntéku ña nú nāa kan i'xá ña, Isaa, vata kaa uun doméni iña Xuva ko? ²² Íni nto vē tsí nuu é ntaā i e kuínti'xe Abraán san, tsi dé ntaa ña e kuínti'xe ña. Kutuni ko tsí da ide ña é vá'á ne, dií dií ka kuínti'xe ña di. ²³ Kuan ó kúntaa vatá ó kaka'an tú'un Xuva kō: "Abraán ne, kuínti'xe ña Xuva kō ne, ka'an Xúva kō tsi dóo va'á ña", ka'an. Kaka'an Xúva kō tsí Abraán san ne, kuvi ña ña vá'a tiin ni'í ña.

²⁴ Íni ntó ve, tsí kaka'an Xúva kō tsi va'á ña'a, ña é ña te da míi tsí é kaka'an ña tsí kakuínti'xe ña, tsí kade ña é vá'á di. ²⁵ Kuan ó dé Raá san, ñadi'i, ña e ika luku kidaā. Kaka'an Xúva kō tsi va'á ña'a ña, tsi dóo vá'á ó dé ña da tsí'un xu'u ña mau iña ña Israeé san ne, xio itsi táxnuu ña ña da ncho ka'ní ña'a sán ña. ²⁶ Tē ña kantíto nima kó ne, ñā vādá mi kaidiá'vi kúñu kō di. Dadii tsí, tē ña káde ó é vá'á san ne, ñā vādá mi kaidiá'vi i e kuínti'xe kō.

3

Xaa kō

¹ Ntō'ó ta'an mií ko, ñā tē nté sa titín nto é vii ntó mastru iña tú'un Xuva kō, tsí iní o tsí dií ka tá'xi Xuva kō é nto'o ko, xo'ó é mastru ó, tē ña ntáde ntaa o. ² Un nti'i ó ntáko'xo ntee ó. Te iō ña é ña kakó'xo ntee ña é ká'an ñā ne, vá'á kue'en ña. Ntē ña kakó'xo ntee ña é kīni kaa sán, ³ vatá ó de ó dá kaxnuu ó kaa xu'u idú san vata koo é vii ti é ntio kō ne, ña kúvi k'ín ti mí ntio ti. ⁴ Koto nto tun ntóo san di. Nā te nté kaa na'nu. Un vá'a tsi ntii ntaíka dá kainu tatsín san. Ntá tsi ña kanakāka sán ne, vava kaa kudii á utun é ntee éti i kan kanakāka nuu ña vata koo é k'ín da mí'i ká mí ntio ña. ⁵ Kuān ó kuvi ni xaa kō di. Kuān té divi á ta'vi i é dií ka lú'nti é kanñ kúñu kō ne, ntá tsi dóo ka'nu ncho vii. Kuān té un siin kudii ngñū'ú ne, ñā tē nté kaa kue'e koko ní'ni. ⁶ Xaa kō sán ne, vata kaa ñu'ú san kaa. Nā túvi neé ka ta'vi kúñu kō e dóo kini ide. Tsí divi kade i é katívi kanñ kúñu kō. Kade i é tívi ko ni ta'an kō di. Kaka'an xaa kō é kīni kaa é vē'xi dō'vi kan. ⁷ Da neé ka kiti ne, da neé ka láa, da neé ka kóo, da neé ka kiti ntute ne, kuvi kutó'ó tí ne, kuān o ntáde tó'ó ñā ti. ⁸ Ntá tsi xaa kō sán ne, xoxó kuvi kada tó'o i. Nā kākukadin xaa kō é kaka'an é kīni kaa. Kuān kaa xaa ko vata kaa koo é ñu'u tsitu xū'u ti ntidi ti. ⁹ Xaa kō sán ne, kaka'an tsi dóo va'á Xuva kō né, dadii tsi ūra í kaka'an kīni iña ña'a, ña é ede kú've Xuva kō é vata kaa mií ña. ¹⁰ Uun tsi xu'u ko kākii tú'un é vá'á ni tú'un é kīni kaa. Ntō'o tá'an mií ko, sá'a ne, ña te kuan kóo. ¹¹ Mí kākene ntute ne, ¿vá kúvi ntu é ikan tsi kēne ntute vidin sán ni ntúte uvé san di? ¹² ¿Vá kúvi ntu kii tine'ú san utun ngñū'ú san? ¿Vá kúvi ntu kii ngoñū'ú san xo'ó tinti'ó san? Dukuān di, ña kuvi kii ntute vidin mií kākii ntute veñí san.

Xoo e dóo k'ín ñi nti'xe i

¹³ Te iō nto e dóo k'ín iní ntó, e dóo tú've nto ne, kutuni ko xoo e dóo k'ín iní i tē ñi o tsí kade ña e dóo va'á ne, ñā káde ka'nu ña. ¹⁴ Ntá tsi tē dóo ntákune'u iní nto, tē dóo ncho ni'í nto iña mií ntó ne, ñā ku ká'an nto e dóo k'ín iní nto. Ká'an ntó é nuu é ntaā i. Nā ku ká'an ntó dovete. ¹⁵ Tsi é k'ín iní ntó san ne, ñuxiví san vē'xi, ñā te nta'a Xuva ko ni k'í'xi. Tsi kuān ó de ña ñuxiví sa di. Tsi nuu i sá'a ne, nima kīni kaa nto vē'xi, tsi tó'ó e ña vá'á san kata'xi é kuān koo kada kuení nto. ¹⁶ Da mí'i ka ntákune'u iní ña'a, da mí'i ká ntio ña iña mií ña ne, ntánaā ña. Ntáde ña un ntií ntií nuu i é kīni kaa. ¹⁷ Ntá tsi te nta'a Xuva ko vē'xi e dóo k'ín iní kó ne, ña túvi nté uun nuu i é kīni kaa. Te kuntikin o tsikan ne, dōo vá'a koo kuntuo o ni ta'an kō, dōo vá'a koo vii o ni ñā nee iña é kaka'an tá'an kō. Ntuntá'ví iní ko ña. Nñ kue'én iní ko vii o é vá'á ni da xōo ka ña'a.

18 Xoo é ntio i é kuntōo v'áa i ne, na vīi ña é v'á'á vatā ó ntio Xuva kō ne, kidáā ne, ní'i ntí'xe ña é v'á'á koo kuntōo ña.

4

E dóo ncho kuntīkin ó ñuxiví san

1 ¿Mí'i ntu v'xi du'xēn san? ¿Nté kuī ntánāa tsí mii ntu nto ni tā'an nto? Tsi diví é ntio nima kīni ntaa nto. 2 Ió nuu i e dóo ntio nto, ntá tsi ña tuvi iña nto. Dukuān ne, nta'é'ni nto ña'a san é ntákune'u iní nto ni ña, ntá tsi ña ntáni'i nto é ntio nto. Dukuān ne, ntánāa nto ne, ntáde nto du'xēn. Ntá tsi ña kuvi ní'i nto é ntio nto, tsí ña ntaikan nto nta'a Xuva kō. 3 Kuān te ntaikan nto ne, ntá tsi ña ntáni'i nto, tsí ña v'á'a o ntaikan nto. Da ti tsi é nantí'i nto nee iña é ntio nima kīni ntāa nto. 4 Ntō'o é ña ntáde ntaa nto é kuntīkin ntó Xuva kō ne, ¿ñá iní ntú nto tsí tē ntántīkin nto é kīni kaa sán ne, ntáxtuví mii nto Xuva ko? Xoo ña'a, ña e dóo ntio i nee iña é ña v'á'a ne, kainchu'vi ñá Xuva kō. 5 N'á te dōto tsi kaka'an tú'un Xuva kō tsí Espiritu ña e tá'xi ña é kunūu nima kó ne, dōo kakukuiñū ñá ko te tūku nuu i ntántīkin o, tsi dóo kakuinima ñá kō. 6 Ntá tsi díi díi ka kaxntii Xuva ko kō é vīi o é v'á'a. Dukuān ne, kaka'an tú'un ña: “N'á kax'é'e Xuva kō é kūvi vīi ña'a, ña é ncho vīi ka'nu, ntá tsi dóo diní ña kaxntii ña ñá'a, ña é ña káde ka'nu san”, ka'an. 7 Dukuān ne, kué'e ntó é na kadá kú've kue'en Xúva ko iña nto. Ntá tsi ñá ku dá v'á'a nto é kadá kú've tó'ō e ña v'á'a san iña nto nté koo vīi nto ne, kidáā né, kunu. 8 Kunuu iní ntó Xuva kō né, kunūu mé'ñu ña ntó. Nakate nto nta'a nto, divi ntó é iō kuetsí nto. Ntantoo nto nima ntó, divi ntó é uvi ítsi ntaika nto. 9 Na kūnta'xa nima nto. Kueku nto ve kuenta iña kuetsí ntó. Tē xkuntée nto é kīni kaa san kidáā ne, kueku nto vevii. Tē dóo diní nto kidaā ne, kuntōo nta'xa kue'en ntó ve. 10 Na ntunta'vī ntó nuu Xuva kō né, divi ña nantaa dukūn ñá nto.

É ña ká'an o xoo e v'á'a i, xoo é ña v'á'a i

11 Ntō'ó ta'an ko, ñá kú ka'an kīni nto iña ta'an nto. Tsi tē xoo ña'a kaka'an ña é kīni kaa iña ta'an ña ne, xoo kaka'an ntée ña ña ne, kaka'an ntée ña lei Xúva kō san. Kaxntékú ku've ñá lei san te v'á'a ne, o tē ña v'á'a. Te kuān o kade nto ne, ñá te káde ntaa nto é káka'án lei san, tsí mii xntō kade nto ña é kaxntékú kú've iña lei san naa i é káda ntaa nto. 12 Ntá tsi uun tsi ña e tá'xi lei san. Uun ña'a tsi ña é kadē kú've dí. Tsi divi ña ne, kuvi nakáku ña ko, o kuvi nakunáa ña kō dí. Ntá tsi divín ne, ¿xoo ntu ña'an é kuvi xntékún kú've'n ta'an o?

Ña ini o nté koo kuvi uten

13 Koto nto ve, divi ntó e ntáka'an nto: “Vevii ne, o utén ki'in ntí ñuú tsikán ne, ikan kuntōo ntí uun kuia. Ikan díko ntí vata koo é kué'e diu'un ní'i ntí”, ka'an nto. 14 N'á kuān xkoo ka'an nto, tsi ñá ini nto nté koo kuvi uten. Vata ntāa viko nu'u san ntāa ntuví iña nto. Uun dá'na tsi ñu'u viko san ne, dá kantava. 15 Díi ka v'á'á ó te ká'an nto: “Te Xuva kō ntio ña ne, kuntōo ntí ne, vīi ntí s'á'a ne, o vīi ntí tsikan”, koo ka'an nto. 16 Vevii ne, dōo ntáde ka'nu nto kuenta iña i e ntádē kuení mii ntó é vīi nto. N'á v'á'a o é kuān koo ka'an o. 17 Xoo ña'a é ini ña nee iña é v'á'á vīi ña ne, ntá tsi ña káde ña ne, iō kuetsí ña.

5

Nté koo kuvi nī ña kuiká san

1 Koto nto ve, xoo e dóo kuika i. Kueku nto ne, kachu'u ntáa nto é v'xi é ntó'o nto ve. 2 Nuu i é dokuika nto ne, e té'u ne. E dúku rkídin san dóo nto. 3 É kúdí kaá kuaán nto nī diu'ún kuí'xín nto. Divi ntāda ntaa ntó o ntí'xe nima nto. Kunaá nto kuenta iña i vata tsi koo te ñu'u san i'xi nto. Tsi ña te nté kaa dokuika e ntánatee v'á'a nto vevii, é kuān sá kaa ntuví s'á'a. 4 Ini nto ve, tsi

xá'vi ña kade tsiñu iñá nto kaikan kuetsi kuenta iña nto, é ña ni ntá'vi nñi nto ña dā ixkadā tsiñu ña iña nto. Xuva kō, ña é kadē kú've iña un ntí'v ntí'v ne, tēkú ña tsi dóo u'vi ntákuví ña ntáde tsiñu iña nto, ña é éni nta'ví nto. ⁵Ñá tē nté kaa vá'a o intóo nto ñuxivá sa. Da mii kuē'en tsi dodíni idé nto. E'xí va'ā ntó vata kaa kiti kae'xi dé'en di'na dá ka'nī ñá ti. ⁶Divi ntō né, dōto tsi tsi'í kuétsi nto ña é dóo va'á ña'a. Xé'e ntō doxí'í ña, ña é ña tuvi kuétsi í né, ntē ña ni nadá'an ña kúñu ña.

É kütí o kuntetu ò ne, é ká'an ntá'ví ò

⁷Ntá tsi divi nto, tá'an kó, na kütí nto kuntetu nto da nté nainu xtuku Tó'o kō, vata tsi ó de ña kai'xi tsíkin san é kákutí ña kantétu ña é tññ ña kiti i san da nté tē xee ntúvi daví san. ⁸Na kütí ntō di. Ñá xtuví mii nto é kuinti'xe nto, tsi é veví nainu xtuku Tó'o kō.

⁹Ení ko, ñá ká'an ntée nto ta'an nto vata koo é ña tá'xi Xuva ko ntō é ntō'o nto. Tsi doko sa xée ña é tá'xi ña. ¹⁰Koto nto nté ò kutí ña ka'an naa Xuva ko kidaā da dóo ntó'o ña. ¹¹Xo'ò ne, ntáka'an o tsi dóo diní ña, xoo é kákutí e ntó'o i. É tēkú nto nté ò kutí ñá naní Joó san. Ini nto tsi náxnuu viko Xuva ko ña da kúvi ntó'o ña. Tsi Xuva kō ne, dóo kantunta'ví ini ña kō ne, kata'xi ña ko é vá'á di.

¹²Na tēkú va'ā nto sá'ā, ta'an ko. Ñá ku natekū nto Uva kō, nté e dukún kán, nté ñu'u san. Na kuiní nto é ká'an nto é nuu é ntaā í vata koo é dá ká'an nto tsí nuu é ntaā í ne, na kūntaa ntí'xe. Te ká'an nto tsí ña'a ne, kuan kōo ntí'xe é ña'a, vata koo é ña ta'xi Xuva ko nto é ntō'o nto.

¹³Te iō ntó e dóo ntánto'o nto ne, ka'an ntá'ví nto. Te iō ntó e dóo diní nto ne, kata nto nchu'ún Xuva kō. ¹⁴Te iō ntó e dóo vitá o ini nto ne, kana nto ñatā, ña ntákuinti'xe i san, na ká'an ntá'ví ña iña ña nchokuví san. Na nakútsi nuu ña ña asete kuenta iña Xuva ko. ¹⁵Te kákuinti'xe vá'a ña kaka'an ntá'ví san ne, ntuvá'a ña nchokuví san, tsí Xuva ko naxntitsí ñá ña. Te iō kuetsí ña ne, kada ka'nu ini Xuva ko ni ña. ¹⁶Dukuān ne, ká'an nto ni tá'an nto nee iña é kuétsi nto. Ka'an ntá'ví ntó iña ta'an ntó ne, na ká'an ntá'ví ña iña nto di, vata koo é ntuvá'a nto. Tsi ñá te nté kaa kaidiá'vi te kanñ nima ñá kaka'an ntá'ví ña, ña é dóo va'á nuu Xuva ko. ¹⁷Ña é ká'an naa Xuva ko kidaā, ña é nani Eliá ne, ñatíi vata tsi ntáa o xo'ò. Kanñ nima ñá ka'an ntá'ví ña kidaā é ña kñn dávi ne, uni kuía nté dáva é ña nī kñn kué'en tsi daví san. ¹⁸Kidáā ne, ka'an ntá'ví xtuku ña é na kñn daví san ne, taxnuu Xuva ko dávi san. Kidáā ne, é'nu é tātá ña'a san.

¹⁹Ntō'o tá'an kó, te iō nto é ntákudana nto itsi é nuu é ntaā í san ne, te tūku ña'a kanantiko koō ñá nto é kuinti'xe xtuku ntó ne, ²⁰divi ña é kanantiko koō ñá ña é iō kuetsí i, ña é kaika itsi kini kaa ne, na kütuni ña tsí kanakáku ña ña doxí'í san ne, ñá kunáá ka ña, tsí kada ka'nu ini Xuva ko ni ña, kuān te dóo kue'e kuétsi ña.

Tutu é kuvi ūun e táxnū San Pedru

Taxnū Pedru tú'un iña ña ntákuinti'xe i da mí'ri ka ntántoo ña

¹ Xu'v é Pedrú u ne, pustru iña Jesúcrístu u. Taxnū u tú'ūn sa'á iña ña é ña te ntóo ñuú mii i, divi ña e ntántoo ñuú Pontú, ni ñuú Galaciá, ni ñuú Capadociá, ni ñuú Asiá, ni ñuú Bitinia, ² ña e náka'xnuu Xuva kō nte dí'na vatā o ntío ña. E tsóo xio Espíritū Sántū san nto vata koo é káda ntaa nto é káka'an Jesúcrístu ne, vata koo é ntúntoo nima ntó ñiñi ña. Ñá tē nté kaa na naxnuu viko Xuva ko ntō, na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto utén uten.

É ntantétu ō é vā'a

³ Ká'an ō tsi dóo ka'nu Xuva ko, divi Uvā Tó'o ko Jesúcrístu, tsi dóo ntúntā'vi ini ña kō né, tā'xi ña é kaku xtuku o ntá'a Jesucristu da ntóto xtuku ña é xi'i ña. Dukuān né, kuntōo díni ō é ntantétu o nūu i é vā'a é ñi'i ko te kúvi. ⁴ Tsi ñi'i ko uun doméni é ta'xi Xuva ko iña i'xá ña. Ñá kantí'i doméni san. Vá'a kue'én ne, ñá kunāá ntii dañu ntūvi. É tūví vā'á iña nto e dukún kan tē xee nto. ⁵ Tsi da xe ntákuinti'xe nto Xuva kō ne, ñi' kue'én ini ña nada'an ña nto vata koo é xēe nto mí'i iō tū've é kuntoo nto ni ña. Ta'xi ña é kūtuni nto sá'a ntuvi tē ntí'i ñuxiví sa.

⁶ Dukuān né, kuvi kuntōo díni nto, kuān te ntánto'o nto vevii uun da'na dá iō nuu i e dóo ntii tú'un. ⁷ Káa kuaán san ne, kuān té ña kaxntíi ntii dañu ntūvi, ntá tsi ntaé'mi ña vata koo é ntí'i un ntíi ntíi nuu i é ña vá'a e ntádaka. Kuān ó kakuvi ni ntó da ntánto'o nto di. Dukuān ó kantí'i nuu i é kīni ntáa é ñu'u nima ntó ne, kutuni te vá'a o ntákuinti'xe nto. Tsi dii díi ka nuu á'vi i é kuínti'xe vá'a nto Xuva kō é vata kaa kaá kuaán san. Kidaā né, tē kuínti'xe vá'a nto, kuān te ntánto'o nto ne, ká'an Xuva kō tsi dóo vá'a nto ne, ñi'i nto dokoñu'u ntuvi tē nainu xtúku Jesucristu.

⁸ Dōo ntio nto Jesucristú, kuān té vata kiní nto ña. Kuān té ña kaíni ntó ña vevii ne, ntákuinti'xe nto ña. Dukuān ne, ñá tē nté kaa diní nto. Ntē ña xee tá'an tú'ūn é ká'an nto nté kaa e díni nto, tsi vata tsi tē ntóo nto e dukún kán vevii. ⁹ Tsi da xe e kuínti'xe nto ne, é nakáku nima nto.

¹⁰ Ntuvia dí'na ne, ña é ka'án naa Xuva kō ne, ntáka'an ñá nuu i é vā'a san é ñi'i nto vevii. Dōo nántuku ña, dōo tsixe'e ña kuēnta iña i sá'á. ¹¹ Xé'e Espíritū Cristu é kūtuni ñá nte dí'na nee iña é vē'xi é ntō'o Cristú, ni nūu i é vā'a é ñi'i ñá rkontuvi. Dōo dé kuení ña xoo ná'a ntu é vii ña sá'á ne, amá ntu kúvi di. ¹² Ntá tsi xe'é Xuva kō é kūtuni ña tsi tú'ūn e ntáka'an ñá ne, ñá tē é vā'a mii ña, tsi é vā'á mii ntō. Tsi divi tú'un e ntáka'an ñá ni ntō vevii, ña e ntáka'an ntódo tú'ūn é nakáku ō. Kaxé'e Espíritū Sántū, ña e táxnū Xuva kō nte e dukún kán, é kuān o ntáka'an ñá ne, ñá tē nté kaa ntio ánjē sán kutuni ñá nuu i sá'á.

Kana Xuva ko kō é vā'a kue'en na kúvi o

¹³ Dukuān ne, koo tū've nto. Kuntitō xnto. Ntánñi nima ntó kuntétu nto nuu i é vā'á san é ñi'i nto te nainu xtúku Jesucristu. ¹⁴ Vatā ó de i'xa é káde ntaa ne, ñá vii ka nto é ntio nima kíni kaa nto, vata ō dé nto kidaā dá vata kutú've nto iña Xuva ko. ¹⁵ Ntá tsi é un ntí'i é vii ntó ne, vii nto é vā'á kue'en, vatā ó de Xuva kō, ña e kána nto. ¹⁶ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: “É vā'á kue'en kúvi nto, vata tsi ō va'á mii u”, ka'an ña.

¹⁷ Xuva kō ne, kaito nteé ña kō é un é un o te vā'á o, tē ña vā'a o kade ō; ñá káde ña kuenta xoo ñá'a ō. Tē ntáka'an nto Úva nto ña ne, kuntoo koñu'u nto dá kanñi ntūvi e tá'xi ña é kuntōo nto ñuxiví sa. ¹⁸ Ini nto tsi da nakáku ña kō é dōto tsi ntáde o nuu i é ña kaidiá'vi vatá xkoó ini uváta kō, ña intóo kidaā ne,

ñá tē diu'un ni ntá'vi ña kuenta iña kó, ntē ña té diu'un kui'xín, ntē ña te káa kuaan, nté da nēé ka nuu i é kanatívi. ¹⁹ Tsi niñi Cristu e dóo nuu á'vi i e ntá'vi ña iña ko. Cristu ne, vata kaa a le'ntu é ña tuví nee kuetsí i, é ña ni kuléntü, kaa ña. ²⁰ Nté dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví san ne, dē kú'vé Xuva kō é kuān koo kuuvi ña. Ntá tsi dā nté ntuvi sá'a dá dokó sa nti'i ñuxiví sa ne, taxnuu Xuva ko ñá é vā'á tsi mii ntō. ²¹ Tsi kuenta iña ñá ne, ntákuinti'xe nto Xuva kō. Tsi Xuva kō ne, nantóto ña ña dá xi'i ñá ne, xé'e ña é dóo ka'nu ña'a kúvi ña, vata koo é kuinti'xe nto Xuva kō, vata koo é kütuni nto tsi nta'a ña vé'xi é un nti'i é vā'á iña nto.

²² É ntüntoo nima ntó e kuinti'xe nto é nuu é ntaā i. Veví ne, nñ kue'én ini nto na kuñima ntó ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Dukuān né, koo ntii ntó é kuñima nti'xe nto ta'an nto kaní nima nto. ²³ Tsi e ní'i nto ntuvi xéé iña ntó é vata kaa te ūvi íto káku nto. Ntá tsi ña te kuenta iña uva nto ña é xi'i e káku nto ve, tsí divi tū'ún Xuva kō é kántito ntii dañu ntūvi. ²⁴ Tsi uve na'a kaka'an tū'un Xuva kō:

Un ntí ntí ña'a sán ne, vata ntáa xuku ntáa ña.

E dóo nuu á'vi i iña ña veví ne, vata ntáa laa xuku ntáa.

Kaxi'i díi xuku i sán ne, kanakó'xo laa i,

²⁵ ntá tsi tū'un Xuva kō ne, kutúvi ntii dañu ntūvi,

ka'an. Tū'ún tsikán ne, divi tū'un é vā'a e ntáka'an ntódo ña ni ntō.

2

¹ Dukuān ne, ñá víi ka nto nté uun ká nuū i é kīni kaa. Nā kaní nta'vi ka nto ta'an nto. Nā te ūvi nuu i víi nto. Nā ku kune'ū iní ka ka nto. Nā ká'án ka nto é kīni kaa iña ta'an nto. ² I'xa é dā ve káku ne, dóo kanantukū é tsítsi. Kuan koo nantūku nto tū'un Xuva kō dí, divi tū'un é vā'á kue'en. Kuān koo kue'nu nto da nté nāni'i kue'en nto ntuvi va'á iña nto. ³ Tsi é ini ntó ve e dóo va'á Xuva kō.

Cristu ne, vata kaa xuu é kántito kaa ña

⁴ Ki'xi etsin nto Cristu vé, divi ñá é vata kaa xuu é kántito kaa ña. É nakuítá ña'a san xuú san, ntá tsi Xuva kō né, divi xūu é nakaxnúu ña, e ña te nté kaa nuu á'vi i kuenta iña ña. ⁵ Divi ntō né, vata ntáa xuu é kántito ntáa nto dí. Kué'e ntó é víi Xuva ko ni ntō vata koo é kúvi nima ntó vi'i ña. Ta'xi ña é víi ntó dutu ñá dí, vata koo é kue'é nto ña doméni ntuvi iña nto vata o ntío ña. Kí'i ña doméni nto, tsi ntuvá'a nto ni ña kuēnta iña Jesúristu. ⁶ Tsi uve na'a kaka'an tū'un Xuva kō:

Uun kaa xuu e xtúvi ú ñuú Siuún ne,

uun xuu é nakaxnúu u é kodo nūu,

uun xuu e dóo nuu á'vi i.

Xoo é kákuinti'xe i ne,

ñá kuntá'xa iní ña kuenta iña i,

ka'an. ⁷ Dukuān né, ntō'o e ntákuinti'xe ntó ña ne, ñá tē nté kaa va'á ña, kuini nto. Ntá tsi ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i ña ne, nto'o ña vatā ó uve na'a kaka'an tū'un Xuva kō:

Xúu é nakuíta ña ntáde vá'a vi'i san ne,

divi kúvi xuu ódo nūu éti vi'i san,

ka'an. ⁸ Kaka'an xtúku tū'un Xuva kō:

Naki'í ña'a san xuú san ne,

ntava ntodó ña,

ka'an. Tsi ntava ntodó ña tē ña kuinti'xe ña tū'un Xuva kō. Tsi kuan ó de kú've ña é kōo.

⁹ Ntá tsi divi ntō ne, ña'a é nakaxnúu Xuva ko kúvi nto. Dutu iñá rei kúvi nto ne, uun tatá ña'a é ntüntoo nima i kúvi nto, tsi ntáduku ntée nto Xuva kō. Kuān ó ni ntō vata koo é ká'an nto tsi dóo vá'ā o dé Xuva kō tsi e nátavá ñá nto mí'i

e dóo neé san ne, da tsóo ña nto mí'i e dóo vá'a kaxi'i nuu mí tuví ña. ¹⁰ Di'na ne, ñá tē nee ñá'a nto, ntá tsi vevii ne, ña'a Xuva ko ntō. Di'na ne, xoxó ña'a é kantunta'ví ini ña nto, ntá tsi vevii ne, kantunta'ví ini Xuva ko ntō.

Kada tsiñu nto iña Xuva kō

¹¹ Eni ko e dóo ntio kō nto, vata ntáa ña tuku ñuu ntáa nto, é vata te vē'xi taan xnto ñuxiví sa. Dukuān ne, kaikán u nto tē ña vii nto é kīni kaa é ntio kúñu ntō é kanāa ntée nima nto. ¹² Vá'a koo vii nto dá ntoo nto mé'ñu ña'a, ña e ñá ini Xúva kō. Dukuān né, kuān te ntáka'an kīni ña iña nto vevii tsi ña te vá'a ó de nto ne, ntá tsi kīni ña tsi ntáde ntí'xe nto é vá'a. Kídáa né, te vē'xi Xuva kō é vēxkada kú've ñá ne, ká'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō.

¹³ Kuenta iña Tó'o ko Jesúcristú ne, kuiko ñu'u nto ūn ntíi ntíi ña uve da neé ka tsiñu, kuān té ña tsiñu na'nu i, tsi divi ñá é odo nūu ña, ¹⁴ o kuān té ña tsiñu i san é kataxñu ña. Tsi divi tsiñu ña é kué'é ña na ntó'o ña ntáde é kīni kaa sán ne, ó é ká'an ña e dóo vá'a ó de ña ntáde ntaá san. ¹⁵ Ntio Xuva kō é kuān koo vii nto vata koo é ña kuvi kaa'an ntée ña tuntú san nto, ña é dotó tsi ntáka'an.

¹⁶ Kuān té xoxó ka taxnuu i nto nté koo vii nto, ntá tsi ña ku dotó tsi vii nto é kīni kaa, tsi vii nto é vá'a vata tsí ó de ña ntáde tsiñu iña Xuva ko. ¹⁷ Kuiko ñu'u nto ūn ntíi ntíi ña'a san. Kuinima nto un ntíi ntíi ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Kuiko ñu'u kué'en ntó Xuva kō. Kuiko ñu'u ntō ñá odo nūu san.

Koto nto nté o ntó'o Cristu

¹⁸ Nto'o e ntáde tsiñu nto ñe, kada ntaa nto e ntáka'an tó'o ntō. Kuān te vá'a ña'a ña ne, ntántunta'ví ini ña nto, kuān te dóo diin ñá ne, ntá tsi kuiko ñu'u nto ña. ¹⁹ Tsi kaka'an Xúva kō tsi vá'a ó te kutíi ó é nto'o ko kuēnta iña nuu i é ña te kuétsi ko, tē ntáde ntaa o e ntio ña. ²⁰ Te ni'i nto é nto'o nto te vii nto é kīni kaa ne, zva dóo ntu nuu á'vi nto e kütii nto é ntō'o nto iña kuétsi nto san? Ntá tsi te kütii nto nto'o nto kuenta iña nuu i é vá'a é edé nto ne, tsikān é nuu á'vi i, kuini Xuva kō. ²¹ Divi tsi tsiñu kána Xuva ko ntō é vii nto. Ini nto nté o ntó'o Cristu kuenta iña nto. Dukuān ne, nán'e ñá nto nté koo vii nto vatá o dé ña. Kuān tsi koo vii nto di. ²² Divi ñá ne, nté uun ito ña ni ide ña é kīni kaa; nté uun ito ña ni eni ntá'ví ña ña'a. ²³ Dá ka'an kīni ña'a san ni ñá ne, ñá ni nantiko ko ña nté uun é kīni kaa. Dá ntó'o ña ne, ñá ni ká'an ñá te ntaáa ña. Ntá tsi ntáda ña kuenta ntá'a Xuva kō, ña e dóo ini é xntékú kú've va'a. ²⁴ Mii ñá ido ña kuétsi kō kúñu ñá dá xi'i ña ntíkā krusi kan vata koo é ña vii ka ó é kīni kaa, tsi vii o da mií é vá'a. Divi ña ni'i kui'i ña vata koo é ntuvá'a nto. ²⁵ Tsi di'na ne, ntaíka xaa nto vata ntáa le'ntu, ntá tsi e ntíko ko ño nto mí tuví paxtu ntō, ña kanada'ān nima nto.

3

Nté koo vii ña e éni vi'i

¹ Dukuān dí, ñad'i, kuiko ñu'u ntō xii nto, vata koo te iō ña é ña ntákuinti'xe i tú'un Xuva kō ne, nakaku ña, kuān te nté uun tú'ūn ña ni ka'an ntó ni ña, tsi dóo vá'a o ntáde nto utén uten. ² Tsi ini ña tsi dóo vá'a ó de ñad'i ñá, tsi dóo koñu'u ña. ³ Ña te e ntántukutu ntō né, nté ña te dóo vá'a o ntánekin nto díki nto, nté ña te kiti e kúvi kaá kuaan kañú'u nto, nté ña te dú'nu e dóo va'á kue'en. ⁴ Tsi é nuu xū'u nima ntó kán, e dóo vita ini nto, e dóo ñikadín nima nto. Tsíkān e díi ka nuu á'vi i nuu Xuva ko, tsi divi é ña te kánativi kue'en. ⁵ Tsi kuan ó dé ñad'i va'á san kídáa dí, ña ntákuinti'xe i Xuva kō. Edé ntaa ña e ntáka'an xii ña, ⁶ vata ó dé ntaa Sárā san é káka'an Ábraan. Kaka'an ñá tsi tó'o ña ña. Divi ntō ne, i'xá ña nto te vii nto é vá'a ne, nté uun nuu i ña te ntaú'vi nto.

⁷ Divi ntō dí, ñatíi, kuenta vii nto ñad'i nto, tsi ña túvi ntíi ña vatá ó iō ntíi nto. Kuiko ñu'u nto ñá, tsi dadíi tsi ni'i nto ntuví va'á iña nto ni ña nta'a Xúva kō. Kuān koo vii nto vata koo é ña te neé kadí nuu i tē ntáka'an ntá'ví nto.

Ña e ntáto'o i e ntáde é vā'a

⁸ Uun ká xtuku nuu i ká'an ú ni ntó. Kuédadii tsi nima ntó, un ntí' nti' nto. Na káxnúu nto ta'an nto nee iña e ntáto'o ña. Na ntuntá'ví ini nto ta'an nto. Kuinima ntó ña. Ná víi ka'nu nto ni ña. ⁹ Tē ntáde ña'a san é kini kaa ni ntó ne, ña nantíko koó nto é kīni kaa sán di. Tē ka'an kīni ña'a san ni ntó ne, ña ku ká'an kīni nto ni ña, tsi vá'a koo ka'an ntó ni ña. Tsi kána Xuva ko kō vata koo é ta'xi ña kō é vā'a. ¹⁰ Tsi uve na'a kaká'an tú'un Xuva kō: Tsi xoo ña'a é ntio ña e dóo vá'a koo kuita ntí'xin ntuvi iña ña ne, kuenta na víi ña é ña ká'an ña é kini kaa, é ña kaní nta'ví ña ta'an ña.

¹¹ Na xtuví mii ña é víi ña é kini kaa ne, na víi ña é vā'a.

Na nantukū ña nté koo kuntoo vá'a ña ni tā'an ña.

¹² Tsi kainí Xuva ko xōo é vā'á ña'a ne, katekú ña te káka'an ntá'ví ña ni ña, ntá tsi ña ncho kini ña xoo é kīni ntáa i, ka'an tú'un Xuva kō.

¹³ ¿Xoó ntu kuví víi i ni ntó é kīni kaa te dí mii tsi nuu i é vā'a ntáde nto?

¹⁴ Ntá tsi te nto'o nto kuān te ntáde nto é vā'á ne, kuntōo díni nto. Nā ku dá vá'a nto tē xoó ña'a nau'ví ña nto. Ntē ña kutsú'un nto kuenta iña ña. ¹⁵ Tsi kini vá'a ntó nima nto tsi Cristú ne, díi ka ka'nu ña. Dívi ña e Tó'o kō. Koo tú've nto nté koo ka'an ntó ni da xōo ka ña'a te tsixe'e ña ntó nté kui kuinti'xé nto. Ntá tsi ña víi ka'nu nto. Kuiko ñu'u nto ña. ¹⁶ Vā'á koo víi nto vata koo é díni kunuū nima nto. Kidāá né, tē ka'an kīni ña'a san iña nto da ntáde nto é vā'a e ntákuinti'xe nto Cristú ne, dívi ña ne, kuka'an nuu ña.

¹⁷ Tsi díi ka vā'á ó te nto'o kō da ntáde ó é vā'á san naa i é nto'o kō da ntáde ó é kīni kaa sán, te kuan kō é ntio Xuva kō. ¹⁸ Tsi mii tsi Cristu ntó'o ña dá xi'i ña é uun ito tsi kuenta iña kuetsi kō. Dívi ña é ña tuvi kuetsi ña ne, xí'i ña kuēnta iña ko xo'o é ió kuetsi kō, vata koo é k'ín ni'i ña ko nuu Xuva ko. Xí'i kúñu ña, ntá tsi nima ña ne, ntóto xtuku. ¹⁹ Dukuān o ñe'e ña, ixka'an ntódo ña mí'i ñu'u kutú nima ña é xi'i san. ²⁰ Nā tsikán ne, ña intóo kidaá é ña ni kuinti'xe i, kuān te kutú Xuva kō intétu ña ña ñi dukuān de vá'a Noeé san tun ntóo ka'nu san. Úna ña'a kudii nakáku ña é ñu'u vá'a ña iní tun ntóo san dá nakuntéku teni nú ntute kán. ²¹ Kuan kōo vevii ne, ntántada náa o iña ña é nakaku mé'ñu ntute san, tsi nakáku o te ítsi ntute ó. Nā tē tsi kúñu dentu kō é ntuntoo, tsi nima ko é ntúvá'a ni Xuva kō kuenta iña Jesús cristu, dívi ña e ntóto xtuku ña dá xi'i ña. ²² Kúntāa ña e dukún kan vē ne, tuví ña díni kua'a Xuva kō. Doo ntaíko ñu'ū ánjē san ña, ni ũn ntí' nti' ña odo núu san.

4

Kada tsiñu o vatá o tá'xi Xuva kō é kúvi víi o

¹ Tsi dúkuān né, vata ó ntó'o Cristu ni kúñu ña ne, kuan koo kadā kuení nto tsi kuví víi nto é ntó'o nto dí. Tsi xoo ña'a e ntó'o ña ni kúñu ña ne, é xtuví mii ña é víi ña é kīni kaa, ² vata koo e dá ntōo ká ña ñuxiví san ne, ña víi ka ña é ntio kúñu ña, tsi víi ña é ntio Xuva kō. ³ E xée ntuvi é tsoo mii ntó é edé nto vatá o dé ña'a sán dí, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō. Tsi é un ntí' é kīni ntáa ntáde ña. Ncho kada xení ña ni ñad'i'i. Ntáde ku'vi ña. Da mii kuen'ēn tsi dodíni ntáde ña. Dōo ntáxi'i ña. Ntaínúu ini ña tuku xuva ña e ña ntío kue'en Xúva kō. ⁴ Dá kúdu'va ña e ña ncho kuve ta'an ká nto ña e ntáde ña nuu i é kīni ntáa ne, ntáka'an kīni ña iña nto ve. ⁵ Ntá tsi nakué'e ña kuenta ntá'a Xuva kō nté o dé ña. Tsi Xuva ko xntékú ku've ña iña ña ntantito ni ña é xi'i san. ⁶ Dukuān ne, ká'an ntódo ña tú'un vá'a san ni ña é xi'i san dí vata koo é kuntíto ña kuenta iña Xuva kó, kuān te ni'i kúñu ña é ntó'o i.

⁷ Dóko sã ntí'i un ntíi ntíi nuu í ve. Dukuān né, kadā kuení va'a nto. Diin diin tsi kuntōo nto vata koo é kúvi ka'an ntá'ví nto kanī nima nto. ⁸ Uun nuu i e díí ka va'a é víi ntó ne: dōó kuinima ntó ta'an nto utén uten. Tsí te kuinima kó ta'an kō ne, kada ka'nu iní o ni ña, kuān te dōo iō kuetsí ña. ⁹ Nã ku dē vīni nto ví'i nto é kutūví ta'an nto. ¹⁰ Tsí e tá'xi Xuva ko tsíñu é vā'a é víi o é un é un ō. Na víi ō tsíñu é vā'á san é vā'á ta'an ko vatā ó de ña ñu'u nta'a i tsíñu na'nu é xe'é Xuva kō. ¹¹ Xoó ña'a é kaka'an ñá ne, na kã'an ñá vata ō xe'é Xuva kō é kã'an ña. Xoó ña'a é kaxntii ña tá'an ña ne, na kōó ntii ña víi ñá vata ō xe'é Xuva ko ntii ña é víi ñá, vata koo é da nēé ka é víi ō ne, kã'an ña'a sán tsi dóo va'á Xuva ko ni i'xã ñá Jesucristu. Ká'an ō tsi dóo va'á ña. Na kadā kú'vé ka ña é un ntí'i ntii dañu ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

É nto'o kō é kuntikin ó Cristu

¹² Ení ko e dóo ntio kó nto, ñá ku kadā kuení nto te ñū'u nto mé'ñū ñu'u é kai'xí san é kaito nteé Xuva ko ntō. ¹³ Nã ku da kudú'va nto, tsi dīnī koo kuntōo nto e ntánto'o nto vata ō ntó'o Cristu, vata koo é díí díí ka diní nto ntúvi tē nainu xtúku ña, tē ntii díto ña é kãxi'í nuu ka'nu ña. ¹⁴ Te kã'an nteé ña'a san nto tsi ntákuinti'xe nto Cristu ne, dōó diní nto tsi Espíritu Xuva kō e dóo va'a vexkútuví ñá ni ntō. ¹⁵ Ió ña'a ne, ntánto'o ña e é'ni ña ña'a ne, ō du'u ña ne, o dé ña é kīni kaa ne, ō kīni nuu ña iña ña'a san. Nta tsi ña kuān koo víi nto. ¹⁶ Ntá tsi te xoó ña'a ntánto'o ña e ntántikin ñá Cristu ne, ñá kúka'an nuu ña. Tsí naku'é ña sintiá'vi nta'a Xuva kō é xe'é ña é kuān koo nto'o ña kuenta iña ña.

¹⁷ E xée ntúvi é xntékú kú'vé Xuva kō. Te dī'na xo'o xntekú ku'vé ñá iña kó ne, ¿nté koo víi ña ni ñā'a san, ña é ña ntákuinti'xe i tú'un Xuva kō? ¹⁸ Tē dá kuetsi ntánakú ña é vā'á san ne, ¿nté koo kuví nī ña ntáde é kīni kãa san, nī ña é iō kuetsí i san? ¹⁹ Dukuān né, divi ña e ntánto'o ña tsí kuān o ntío Xuva kō é víi ñá ne, ñá kōó da'na é víi ña é vā'a. Na ntáda ña kuentá nima ñá nta'a Xúva kō, ña é ede vā'a ña, ña e nté uun ito ña tsoo míi ña ña.

5

Itsi iña ña ntákuinti'xe i

¹ Ví'a ve ne, ncho kué'e ú itsi iña ñáta, ña odo nūú iña nto. Xu'ú ne, ñatā ú dí ne, iní u nté ō ntó'o Cristu ne, dadíi tsi nī'i ko ni ntō é vā'a é tá'xi ña ko te nainu xtúku ña. ² Kuenta víi nto ña e tá'xi Xuva ko nto vatā ó kade paxtú san kuenta a le'ntu ña. Nã te kué'e kuetsi ña nto é víi nto, tsi dodíni nto víi nto. Nã tē é diu'un ntío nto, tsi kanī nima ntó víi nto. ³ Nã ku víi nto tó'o ña'a, ña e ntáde nto kuenta, tsí nañ'e ntó ña nté koo víi ña vatā o ntáde nto. ⁴ Tē ntii díto paxtu ñá odo nūú san ne, nī'i ntō doméni e dóo va'a é ña kantí'i.

⁵ Dukuān dí, na kuetsí, kuiko ñu'u nto ñata, ña odo nūú san. Un ntíi ntíi ntó ne, ñá víi ka'nu nto ni tá'an nto. Tsí uve na'a tú'un Xuva ko kaka'an: Nã kaxntii Xuva ko ñā'a, ña e ntáde na'nu iña mii i, tsí kaxntii ña ña ntā'ví, ña é ña ntáde na'nu san, ka'an. ⁶ Ntā'ví tsi koo víi nto nuu Xuva ko, ña e dóo ntii iní í, vata koo é kada ka'nu ña nto té xee ntúvi. ⁷ Da nēé ka nuu i e ntádē kuení nto ne, ntada nto kuenta ntá'a ña, tsí divi ña kade ña nto kuenta.

⁸ Ntútó víi nto kuntōo nto. Koto nto tsi é ña vā'á sán ne, kanāa nteé nto vatā ó de ñaña, kiti kakachu'u ntáa é kaika ti kanantuku tī nee iña é kã'xí tī. ⁹ Nã víi nto é ntío i, tsí kuinti'xe vā'a nto Xuva kō. Tsi ini nto tsí dadíi tsi ntánto'o ta'an nto dá kanī ñuxiví sa. ¹⁰ Ntá tsi tē kúví é ntó'o kudii nto ne, Xuva ko tá'xi ña é kuinti'xe kue'en nto. Ta'xi ña é kútíi nto é un ntí'i. Ta'xi ña é kútu've vā'a nto nee iña e ntákuinti'xe nto, tsí divi ña e dóo va'á ña. E kána ña kō é nī'i ko é

vā'á nta'a Cristú ne, ntavá'a ña nto. ¹¹ Ká'an ō tsi dóo va'á ña, tsí kuvi víi ña é un nti'i ntii dañu ntūvi. Kuan tsi koo na kōo.

¹² Nta'a ení ko Silvanu, ña e dóo de ntaa, kuíni ko, de vá'a ú tutú sa'a vata koo é tá'xi kudií u nto itsi, vata koo é ká'an u ni ntō tsi sá'á é nuu é ntaā i iña é vā'a e tá'xi Xuva ko kō. Itsi sá'á tsi kuntikin nto.

¹³ Ña ntákuinti'xe i, ñá ntoo ñuu Babiloniá ne, taxnúu ña ntiusi nto. Dadii tsi nakaxnúu Xuva ko ña ni ntō. I'xá ko Marcú ne, taxnúu na ntiusi ntó di.

¹⁴ Nanume nto ta'an nto é kuinima tá'an nto é nuu é ntaā i.

Vā'a vá'a tsi koo kuntōo nto, un nti'i kue'en dú'va nto, tsi ntáduku ntée nto Cristu.

Tutu é kuvi ūvi e táxnūu San Pedru

Taxnūu Pedru tú'un iña ña ntákuinti'xe i

¹ Xu'u é Simuun Pedrú u ne, kade tsiñu ú iña Jesúcrístú ne, pustrú u iña ña. Taxnūu u tú'ūn sa'á iña nto, tsi é nī'i nto é dadii kuínti'xe nto nī kó, tsi dóo vā'á ó de Xuva ko ni Jesúcrístu, ña é nakáku kō ne, ñá káde ña kuenta xoo ná'a o. ² Díi díi ka kue'e na tā'xi Xuva kō é vā'á iña nto, é kuntōo vā'a nto, tsi ini nto Xuva kō ne, iní nto Tó'o ko Jesúú dí.

Nte ntáa ña ntákuinti'xe i

³ Tsi dóo ntii iní Xuva kō né, ta'xi ña kō é un nti'í é kantio kō é nī'i ko ntuví va'á iña ko, é un nti'í é kantio kō é vii o é vā'a, tsi ini o ña. E kána ña kō, tsi dóo ka'nu ña ne, dōo va'á ña dí. ⁴ Dukuān ne, e tā'xi ña ko xū'u ña é vii ñá nuu i e dóo ka'nu, nuu i e dóo nuu á'vi i, vata koo é ntuvá'a nima ntó vata kaa mii ña, te xtuví mii nto é kánatívi ñuxiví san é ntio nima kíni ntáa nto. ⁵ Dukuān né, dí'na na kuínti'xe nto ne, kidáá né, kanāi nima nto vii nto é vā'á dí. Kidáá né, nakuā'a ká nto vata koo é kutu've nto iña Xuva kó dí. ⁶ Ñá víi ka nto vatā ó ntio nima kíni ntáa nto. Na kūtíi nto é un nti'í né, kunuu iní ntó Xuva kō. ⁷ Kuinima ntó ta'an nto, ña kuínti'xe i sán ne, kuinima ntó da xóo ka ña'a dí.

⁸ Tē ini nto nuu i sá'a ne, kuān koo vii nto utén utén ne, kunuu á'vi ntuví iña nto. Nā tē é ntaā i é ini nto Tó'o ko Jesúcrístu. ⁹ Xoó ña'a, ña é ña káde nuu i sá'a ne, vata kaa ña kuāa kaa ña, vata kaa ña é ña káxi'i va'á nuu i. É kúnaá ini ña tsi é ntuntoo nima ñá kuétsí é edé ña kídaa. ¹⁰ Dukuān né, ta'an ko, díi díi ka ntukú nuu iní nto é kūtuni vā'a nto tsi nuu é ntaā i é nakaxnúu Xuva ko ntó, e kána ña nto. Te kuān koo vii nto ne, ñá kō'xó ntēe ka nto nuu i é kíni kaa. ¹¹ Kidáa ne, ña kada vini kué'en tsi Xuva kō é kí'in nto mí kadé kú've Tó'o ko Jesúcrístu, dávi ña é nakakū ñá ko, ntii dañu ntūvi.

¹² Dukuān ne, nguentúvi nanu'u u iní nto nuu i sá'a, kuān te é ini nto, kuān te ntákuinti'xe vā'a nto é nuu é ntaā i e téku nto. ¹³ É vā'á, kuiní ko, é ká'an ka u é naka'an ntó sá'a, dá tuví ka u ñuxiví san. ¹⁴ E tā'xi Tó'o ko Jesúcrístu é kūtuní ko tsi ña na'á ka kutúvi u ñuxiví sa. ¹⁵ Dukuān ne, kaxío ntii u é nakuā'a vā'a ú nto sá'a vevii, vata koo é naka'an nto núu i sá'a rkontuvi dá xoxó ka u.

Iní nti e dóo ka'nu Cristu

¹⁶ Tú'un é nañe'é nti nto kuenta iña i é nañu xtúku Tó'o ko Jesúcrístu é ña te nté kaa ntii iní ña ne, ñá te ni tává díki mii nti, tsi ini nti ntuxnúu mii nti Tó'o kō e dóo ka'nu ña'a ña. ¹⁷ Tsi xé'e Xuva kō e dóo vā'á iña ña, é kuiko ñu'u o ña. Tsi díto nte e dukún kan vē'xi tatsin Xuva ko, kaká'an, "Sá'a Í'xá mii ko e dóo kakuinimá ko, e dóo díni ko ni ña", ka'an. ¹⁸ Nti'í ne, tékú nti tatsin san é vē'xi nte e dukún kán, tsí dadii ntóo ntí ni ña rki uku kuikó san.

¹⁹ É kūtuni ko tsi nuu é ntaā i é ntáka'an ná'a san kídaa, ña é ka'an naa Xuva ko. Vá'á ó te vii ntó kuenta tú'ūn e ntáka'an ña san, tsi vata kaa ñu'u é káxi'i nuu mii née san é dá nté xēe ntúvi tē nañu xtúku Cristu é naxi'í nuu ña nima nto. ²⁰ Ntá tsi dí'na kantio é kūtuni nto tsi tú'ūn é ūve na'a kaká'an Xúva ko kuēnta iña nuu i é kúvi ne, ñá te da xóo ka ña'a ni tává díki mii ña. ²¹ Tsi ña é ká'an naa Xuva ko kídaa ne, ñá te díki mii ña ni tává ña é ntáka'an ña, tsi Espiritú Sántu san nañe'é ñá ña nté koo ka'an ña.

2

*Ña'a, ña e ntánañe'é dovete
(Judás 4-13)*

¹ Ntá tsi kídaā ne, xíō ña'a e táva dikí mii ña é ká'an ñá doveté ne, kuān koo vií ña'a san ni ntó di. Nakuā'a ña nto tú'un é ña te tú'un Xuva kō. Nakua'a xu'ū ñá nto nchú'un veté é kaido doxi'i. Ká'an ñá tsí ña te Xuva kō ña é nakakú ña. Ntá tsi kantí'i tsi nakúnaá mii ña kúñu ña. ² Ná te da díi ña'a kuntikin ñá ña é vií ña é kini kaa vatā ó de ña di. Kuenta iña ñá ne, ká'an kīni ña'a san iña itsí va'á san. ³ Dōó ntio ña diu'ún ne, nañ'e ñá nto tú'un é kúdií dovete vata koo é kukuika ña kuenta iña nto. Ntá tsi nte éma tsi iō tu've é ntó'o ña. Ña ná'a ka dá ni'i ñá doxi'lí san.

⁴ Ná ni de ka'nū iní Xuva ko ní ánjē san é ede é kīni kaa, tsí nakuíta nuu ña i dō'vi kan mí neé kue'en, mí ku'un kutu dá nté xēe ntúvi é xntékū kú've Xuva ko ūn ntií ntií ña'a. ⁵ Ná ni ntuntá'vi ini ña ñatā, ña intóo kídaā di. Mii tsí Noeé san é ká'an ntódo ña tú'un va'á san ne, nákakú Xuva ko ña, ni ū'xe ñá'a ká, dá náxntekū ñá ntute é nakúntéku teni dá kanñi ñuxiví san, mí ntántoo ña kini ntáa san. ⁶ E'mi kue'en Xúva ko ñūú Sodomá, ni ñūú Gomorá di. Ntáda ña xaa é un nti'i, vata koo é na kīni ña kini ntáa san nté koo nto'o ña di. ⁷ Ntá tsi nakáku ña ña é naní Loó san, tsi dóo va'á ña'a ña. Dōo u'vi kúvi ña tsi dóo ntáde xení ña'a san.

⁸ Dōó dutsí kuíni ña ntáduku ntée Xuva ko san dá ini ña nté o de ña ñūú ña, da téku ña e dóo ntáka'an kīni ña'a san. Nté éma tsi ña ni ntio kué'en ña nté o de ña ntántoo ni'i ña. ⁹ Ini Xúva kō nté koo nakáku ña ña ntáduku ntée ña da ntánto'o ña. Ini ña nté koo kué'e ña é ntó'o ña kini ntáa sán di dá nté xēe ntúvi é xntékū ku've ñá ña'a san. ¹⁰ Díi díi ka kué'e ña é ntó'o ña ntáde e ntáka'an nima kīni ntáa ña, iña ña é ña ntaíko ñu'u ña odo nūu iña ña. Ná té ntákuka'an nuu ña; ntáde ña da neé ka nuu i é ncho vií ña. Nté ña ntaú'vi ña é ká'an ntee ña ña é odo nūu e dukún kán. ¹¹ Ntá tsi mii ánjē sán ne, kuān te díi ka ntií ini ñá ne, kuān te díi ka kuvi vií ña ne, ntá tsi ña te ntáka'an ntée ña ña nuu Xuva ko.

¹² Ntá tsi ña kuān ntáa sán ne, vata ntáa kiti é ña tuví nee ntáde kuení ti ntáa ña. Ntáde ña vata tsi káan ini ña. Kiti sán ne, ntánakaxa ti ne, da ntátin ña ti ne, da ntaé'ni ñá ti. Kuan ntáa ña di. Tsi ntáka'an kīni ña nuu i é ña ntákutuni vá'a ña ne, kuān tsi koo kuvi ña di vatā ó kaxi'i kiti san. ¹³ Nto'o ñá dí vata tsi ó nánto'o ña ña nguí san. Dōó diní ntio ña vata tsi káan ini ña, da neé ka tsi ura. E dóo dentu ña. É kuíni ña e ntáde ña doka'an ne, dōo diní ña ntaé'ni nta'ví ña nto da ntaé'xi dadíi ña ni ntó.

¹⁴ Da xōó ka ñad'i ntaíni ña ne, ncho kini dikí ña ña. Ná kantā'á ña e ntáde ña é kīni kaa. Ntáde ña vata koo é kuntikin ña'a san ña, ña é vata kutú've vá'a i iña Xuva ko. É kutú've ña é k'íi ña da neé ka nuu i é ntio ña. Ntá tsi dóo ni'i ña é ntó'o ña nta'a Xuva kō. ¹⁵ Xtuví mii ña itsí va'á san ne, dá dotó tsi ntaika ña. Ntáde ña vatā o dé Balaan, i'xá Beu, ña e dóo ntio i é ni'i diu'un dá edé ña é kīni kaa. ¹⁶ Ntá tsi uun buru de tíi ti ni ña kuenta iña kuétsi ña. Kuān té ña kuvi ká'an búru sán ne, ntá tsi ni'i ti tatsin ñá'a, kaka'an ti é ña ku dé ka ña é kīni kaa.

¹⁷ Ña kuān ntáa sán ne, vata ntáa pusu é itsi nūu ntáa ña, vata ntáa viko é kue'en ni'i tatsin. Ní'i ña é ntó'o ña ntií dañu ntuvi dá kuntōo ña mí dóo neé kue'en, e xtúvi tu've Xuva ko iña ña. ¹⁸ Tsí da dotó tsi ntáka'an ña nuu i e dóo na'nu ne, ntáde ña é kō'xó ntée xtuku ña'a san nuu i é kīni kaa, ña é dá vé kii nteé xio ta'an ña e ntáde é kīni kaa san. ¹⁹ Ntáka'an ña ni ñá'a san tsi kuvi kaka xaa ña ve, ntá tsi ntáde tsi mii ña é káde tsiñu ña iña i é kīni kaa san. Tsí da neé ka nuu i é kuvi vii ni ūun ña'a ne, diví é kúvi tó'o ña. ²⁰ Te xtuví mii ña nuu i é kīni kaa é ió ñuxiví san te ini ña Tó'o ko Jesúcristu, ña é nakáku kō ne, ntá tsi te kīni nuu xtúku ña nuu i é kīni kaa sán ne, te kúvi vii é kīni kaa san ni ña ne, da díi díi ka nta'ví de ña é vata kaa di'na. ²¹ Díi ka vá'á ó té dí ña ni ini kue'en ña itsi vá'á san é xtuví mii ña da rkontúvi é ini ña tú'un Xuva kō é nakuā'a ña'a

san ña. ²² Kuan kōo kúvi ni ña vatá xkoó ka'an ñá'a san: "Kanakaná'xí xtuku tina san e ntú'xen ti. Kanakutsi o kútsin san ne, ntá tsi kanakunúu nto'o xtuku ti nto'xo san", xkoó ka'an ñá'a sán di.

3

Nainu xtúku Tó'o kō

¹ É uvi ito táxnūu u tú'un san iña nto, ení ko e dóo ntio kó nto. É uvi ito kaka'án u ni nto sá'a vata koo é kuntitō nto é kadā kuení va'a nto. ² Nanū'u ntó iní nto nté o ntáka'an ñá'a, ña é ka'án naa Xuva ko kidaa, ni tú'un e xtúvi Tó'o kō, ña é nakáku kō, é nañé'e ñá kō.

³ Di'na kutuni va'á nto sá'a: tē xee ntúvi é dokó sa ntí'i ñuxiví san ne, ki'xi ña'a ña é narkintéé Xuva kō, ña é dotō tsi vii é ntio nima káni ntáa í ne, ⁴ ká'an ña: "¿Nté ntu o kúvi ni tú'un é kaka'án Cristu é nainu xtúku ña? Un tsi nte dá xi'i úvata ika kō né, kuan tsi ó kakuvi vata o kúvi nte ntúvi dá iñi ntu'u ñuxiví sa", koo ka'an ña. ⁵ Ña kuān ntáa sán ne, ñá ntio ña kutuni ñá tsi nté ntúvi di'na xtúvi Xuva kō é kōo e dukún kan ni ñuxiví sa. Nté iní ntute kan vè'xi ne, mé'ñū ntute san túvi di. ⁶ Ntá tsi ntute san kúvi ide é nakunáa ñuxivi e itúvi kidaa dá nakuntéku. ⁷ Ntá tsi xtúvi xtuku Xuva ko, kaka'an ña tsi e dukún kan ni ñuxiví sa é ntoo veví ne, é natsoo va'a ña é ká'mi ña ntuvi dá xntékú ku've ñá iña ña'a, ntuvi dá nantí'i ña ña'a, ña é ña ni kuinti'xe i ña.

⁸ Ñá ku kúnaa ini nto sá'a, ení ko e dóo ntio ko, tsi é uun ntuvi ne, vata kaa uun míil kuña, kuini Tó'o kō ne, uun míil kuíá ne, vata kaa uun ntuvi, kuini ña. ⁹ Ñá te kanakuí Xuva kō é kadā ntaa ña tú'un e tá'xi ña xu'u ña. Ío ña'a sán ne, kuān o ntáde kuení ña. Ntá tsi Xuva kō ne, kantétu ña kuenta iña nto dá kuíi dá kuíi tsí, tsí ña ntio ña é kúnaa nté uun ña'a. Ntio ña é natívi iní un ntíi ntíi ña'a san kuétsi ña.

¹⁰ Ntá tsi xee ntúvi te vèxkada kú've Tó'o ko ñuxiví sa. Da nées ini tsí kō nainu ña vata kaa uun ña du'u. Kidaa né, uun ito tsi ntí'i e dukún kan é dóo donchu'vi koo kañú'u ne, uun ito tsi koko kue'én da nées ka ntí'i é ío ñuxiví sa di.

¹¹ É ini o tsi kuan koo kuvi ní é un ntí'i né, jdukuān ne, vii nto é vā'a, vii nto da mii kuē'en tsi é ntio Xuva kō ¹² da ntantétu nto ntuvi é ntixkada kú've Xuva kō! Vii nto vata koo é nainu kantí'i ña. Ntúvi tsikán ne, koko e dukún kan ne, naku've é un ntí'i. ¹³ Ntá tsi tá'xi ña xu'u ña tsi koo e dukún xéé ni ñuxiví xéé san, mí'i é ña te nté kaa vā'a koo. Sá'a e ntántétu o.

¹⁴ Dukuān ne, ení ko e dóo ntio kó, ñi dukuān ntantétu nto é kuān koo kuvi sá'a né, koo ntii nto vii nto é vā'a san vata koo é kuvi ka'an Xúva kō tsi ña tuví nee nuu i é ña vā'a nima ntó, nté ña tuví nee kuétsi ntó, tsí ntoo vā'a nto.

¹⁵ Kiní nto tsí da kuíi dá kuíi tsi kántétu Xuva kō vata koo é nakáku o. Kuān o kaka'an tá'an kō Pablú san di, ña e dóo ntio ko, da táxnūu ña tutú iña ntó, vata o xé'e Xuva kō e dóo ki'in ini ña. ¹⁶ Un ntíi ntíi tutu é kataxnūu ña ne, é kaka'an ñá iña i sá'a. Ío nuu i e dóo vi'xín o é kaka'an ña. Ña e ñá ini, ña é vata kuinti'xe vā'a i ne, ntánadama ña tú'un Pablu, vátá o de ña ni tú'un Xuva kō é nguíi san. Ntá tsi kuenta iña mii ña é ki'in ña dō'vi kan.

¹⁷ Dukuān ne, ení ko e dóo ntio kó, di'na kutuni nto sá'a ne, koto nto te ña kuntiní nto ña'a, ña e ntáde nuu i e dóo xii kaa, vata koo é ña xtúvi mii nto é kuinti'xe vā'a nto, ¹⁸ tsi díi díi ka kutu've nto iña Tó'o ko Jesú cristu, ña é nakáku kō. Ká'an o veví ni ntii dañu ntúvi tsi dóo ka'nu ña. Kuan tsi koo é ká'an u ni ntó.

Tutu é kuvi ūun e táxnū San Juan

Ŋa é káta'xi ntuvi iŋa ko

¹ I'a ntaa ntí ni ntó iŋa Cristu, ŋa é dukuān tuvi dá iŋi ntu'u ŋuxiví sa. Tēkú ntí iŋa ŋa ne, íni ntí ŋa nuu mií ntí di. Íto nteé ntí ŋa ne, tiin nta'ā ntí ŋa di. Ŋa sá'ā ne, ŋa é kāka'an o e Tú'un Xuva kō, ŋa e tá'xi ntuvi iŋa ko. ² Tsi tá'xi Xuva kō é kīni ntí ŋa kata'xi ntuvi iŋa ko. Íni ntí ŋa ne, kaka'an ntí ni ntó é nuu é ntaā í iŋa ŋa. Kaka'an ntí ni ntó ve iŋa ŋa'a san, ŋa kata'xi ntuvi iŋa ko é ŋa kantí'i. Tsi dukuān tuvi ŋa ni Xuva kō nte ntúvi dí'na ne, tá'xi Xuva kō é kīni ntí ŋa. ³ Kaka'an ntí ni ntó nee iŋa é ini ntí, nee iŋa e téku ntí, vata koo é kuédadii tsi nima nto ní ntí vata tsí ó e kuédadii tsi nimá ntí ni Xuva ko ni I'xā ŋá Jesucristu. ⁴ Sá'ā é kāka'u ntí iŋa ntó vata koo é kuntuo díni kue'en ntó ni ntí.

Ŋá te neé te nīñú Xuva kō

⁵ Tú'un sa'á nañé'e Jesucristú ntí ne, kaka'an ntí ni nto vē. Vá'ā kue'en Xúva kō. Ŋa túvi nee iŋa é kīni kaa iŋa ŋa. ⁶ Tē ntáka'an o tsí dadii tsi o ni ŋa ntá tsi ntáde o é kīni kaa ne, ntáka'an ó dovete; ŋá tē nuu é ntaā í e ntáde o é vatā ó ntio Xuva kō. ⁷ Ntá tsi te vīi o é vā'á vatā ó de Xuva kō ne, kuédadii tsi nima ko ni ta'an ko un ntíi ntíi o. Kídáa ne, níñi I'xā ŋá Jesucristu kanakate kuétsi kō.

⁸ Te ká'an o tsí ŋa tuvi kuétsi kō ne, ntaéni nta'ví mii ō kúñu kō. Ŋá ntántikin ntí'xe o itsi Xuva kō. ⁹ Te ká'an o ni Xuva ko tsi iō ntí'xe kuétsi kō ne, ini o tsi vīi ŋa é vā'á ne, kada ka'nu ini ŋa ni ko kuétsi kō. Nakate ŋa nima ko é un ntí'í é kīni kaa san. ¹⁰ Te ká'an o tsí ŋa tuvi kuétsi kō ne, vata tē ntáka'an o tsí vete Xuva kō. Ŋa ntákuinti'xe ko tū'un é kāka'an ŋa.

2

Kanada'an Cristu ko

¹ I'xá mii ko, i'a kaka'an u ni nto sá'a vata koo é ŋa vīi nto é kīni kaa. Ntá tsi te vīi o é kīni kaa ne, ió xoo é nada'an i kō nuu Xuva ko. Jesucristu ŋá ne, vá'ā kue'én ŋa. ² Tsi ntá'vi Jesuu iŋa kuétsi kō da éti ŋa niñi ŋa ntíkā krusi kan. Ŋá te da mii tsi iŋa kuétsi mii kō, tsí iŋa kuétsi e ntáde un ntíi ntíi ŋa ntoo ŋuxiví sa.

³ Kutuni ko tsí ini ntí'xe o Jēsuu te ntáde ntaa o é kāka'an ŋa é vīi o. ⁴ Xoó ŋa'a é kāka'an ŋa tsí ini ŋá ŋa, ntá tsi ŋa káde ntaa ŋa é kāka'an ŋa ne, da mii kué'en tsi é kāka'an ŋá dovete. Ŋá íni ka'an ŋa é nuu é ntaā í. ⁵ Ntá tsi xoo ŋá'a é káde ntaa ŋa é kāka'an Xúva kō é vīi ó ne, kakuinima ntí'xe ŋa Xuva kō. Dukan o kútuni ko te i'xa é káduku ntéte ntí'xe Xuva kō. ⁶ Xoó ŋa'a é kāka'an ŋa tsí uun tsi nima ŋá ni Xuva kō né, na vīi ŋa é vā'á vatā o dé Jesuu.

Tū'un xee é kāka'an Xúva kō é vīi o

⁷ Ntó'o, tá'an ko e dóo ntio ko, ŋá te nūu í e xee san é kāka'an ntí ni ntó. Kaka'an xtúku ntí ni nto nūu í e íni nto nte ntúvi dí'na. Tū'un san e téku nto kídáa ne, sá'a kāka'an xtúku ú ni ntó. ⁸ Ntá tsi i'a kade vá'a ú uun tú'un xee é nuu é ntaā í iŋa Cristú ne, iŋa ntó di. Tsi kaita ntí'xin é kīni kaa san tsi é xee nuu í e nuu é ntaā í, vatā ó kaita ntí'xin é neé san dá kākene ngántíi san.

⁹ Te iō ntó ntáka'an ntó tsi ntaíka nto mí káxi'í ne, ntá tsi ntákune'u ini nto ni tá'an nto ne, vata te ntaíka dukan ntó mi é nee. ¹⁰ Xoo e ntákuinima í ta'an í ne, vata té ntóo ŋa mi é káxi'í. Ŋá ntio ká ŋa vīi ŋa nuu í e kīni kaa. ¹¹ Ntá tsi xoo e ntákune'u ini í ni tá'an í ne, vata te ntaíka dukan ŋá mi é nee. Ŋa ini ŋa nté koo vīi ŋa, tsí vata tē ŋa kaxí'í nuu ŋa mí'í k'ín ŋa, tsí dóo nee.

¹² Kaka'án u ni nto, i'xa, tsi e dé ka'nu iní Xuva ko kuétsí nto tsí xi'i Jéssuu kuénta iña nto. ¹³ Kaka'án u ni nto, ūva, tsí ini nto ña é tuví di'na da iñi ntu'u ñuxiví sa. Kaka'án u ni nto, na kuétsi, tsi e kúvi idé nto ní tó'ò e ña vá'á san.

Kaka'án u ni nto, i'xa, tsí ini ntó Xuva kō. ¹⁴ Kaka'án u ni nto, ūva, tsí ini nto ña é tuví di'na da itúvi ñuxiví sa. Kaka'án u ni nto, na kuétsi, tsi dóo ió ntíi ntó, tsí ini va'á nto tú'un Xuva kō ne, e kúvi idé nto ní tó'ò e ña vá'á san.

¹⁵ Ñá ku kuiníma ntó nuu i é kīni ntáa san é ió ñuxiví sa; ntē ña ku dé kuení nto é víi nto é kīni kaa vatā ó de ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i san. Xoo é kākuintima í nuu i é kīni ntáa san é ió ñuxiví sa ne, ñá kākuintima ñá Xuva kō. ¹⁶ É un nti'i nūu i é kīni ntáa é ió ñuxiví sa ne, ñá te nta'a Xuva ko vē'xi, tsí i'a tsí kīi mii ñuxiví sa. Nee iña é ntio nima kīni kaa ko, nee iña é kīni kaa é koto ó, nee iña é káde i é víi o e dóo ka'nu ña'a o ne, sá'á é káta'xi ñuxiví sa. ¹⁷ Kué'en kánti'i ñuxiví sa ní é un nti'i nūu i é kīni ntáa. Ntá tsi xoo ñá'a é káde ntaa ña é ntio Xuva kō ne, kutuví ñá ni Xuva ko ntii dañu ntúvi.

Nee é nuu é ntaā i ne, nee é dovete

¹⁸ I'xá mii ko, dokó sa nti'i ñuxiví sa. Tékú nto tsí ki'xi uun ña'a, ña kada ne'u iní nī Cristu. É tātīn ña xée ñá ve. Dukuān ne, kutuni ko tsí dokó sa nti'i ñuxiví sa ve. ¹⁹ Ña kuān ntáa sán ne, kīi nteé xio ña kō, é dadīi ika o ni ña, tsí ña te kuédadīi nima ñá ni kō. Tē dí uun tsi nima ñá ni kō né, kuan tsí o ntaika dadīi o ni ña. Ntá tsi kīi nteé xio ña kō vata koo é tidito tsí ña te iña ko ña é un nti'i ña.

²⁰ Ntá tsi Jesuú ne, tá'xi ña Espíritū Sántū é kunūu ña nima ntó vata koo é kūtuni ntó nee iña é nuu é ntaā i iña ña. ²¹ É kuān ó kaka'u ú ne, ñá te kaká'án u é ña ini nto nee iña é nuu é ntaā i, tsí ini vá'a nto. Da neé ka dovete ne, é ini nto tsí ña te nuu é ntaā i. ²² ¿Xoo ntu e dóo vete i? ¿Ñá ntu te ña é kākā'an tsí Jesuú ne, ña te dívī ña é taxnuu Xuva kō? Ña kuān ntáa sán ne, kade ne'u iní ña nī Cristu, tsí kaka'an ña tsí ña te nuu é ntaā i é dadīi Xuva ko ni i'xá ña. ²³ Xoo ña'a é kākā'an ñá tsi Jesuú ne, ña te dívī ña é taxnuu Xuva kō ne, ñá ini ña xoo é Xuva kō di. Ntá tsi xoo ña'a é kākā'an ñá tsi táxnuu nti'xe Xuva ko i'xá ñá Jesuú ne, ini ñá Xuva kō di.

²⁴ Dukuān né, xnūu nto nima nto tú'ūn e téku nto dí'na. Te naka'ān ká nto tú'ūn sa'á ne, kuví uun tsi nima ntó ni Xuva ko, ni i'xá ña. ²⁵ Jesucristú ne, xé'e ña xu'u ña tsí ta'xi ña ntuví vā'á iña ko ntii dañu ntúvi.

²⁶ Kaka'án u ni nto sá'a tsí ió ñá'a é ncho kani nta'ví ña nto. ²⁷ Ntá tsi é nti'i nto Espíritū Sántū sán ne, ñá kantio é nakuá'a tuku ña'a nto. Tsi e tá'xi Jesucristu Espíritū Sántū sán ne, dívī ña kanañ'e é ñá nto é un nti'i. Ñá tē dovete kaká'an ñá ni ntó, tsí nuu é ntaā i. Kuntoo dadīi nto nī Cristu, vatā ó kanañ'e é Espíritū san nto.

²⁸ Kaka'án u ni nto ve, i'xá ko, te kuntoo dadīi nto nī Cristu vata koo é tē ntii díto ña ne, kunteé ini ko ña, ñá te kūka'an nuú ko ña tē xee ña kidaā. ²⁹ Ini ntó tsí dóo va'á Xuva kō. Dukuān né, da xoo ka ña'a é káde ña é vā'á ne, dívī ña é i'xá nti'xe Xuva ko ña.

3

I'xa e ntáduku ntée Xuva kō

¹ Koto nto nté ntu kaa dii kakuinima Xúva ko kō, tsi tá'xi ña é kuví o i'xá ñá ne, i'xá nti'xe Xuva kō kúvi ó. Ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō ne, ñá ini ñá xoo ñá'a o, tsí nte ñá ini ña xoo é Xuva kō di. ² Ntó'o tá'ān kō e dóo ntio kó nto, é i'xá Xuva kō kúvi o vevii ne, vata kutūni kó nee iñá ntu ntuví o ve tē kúvi, ntá tsi ini o tsí te ntii díto Jesuú ne, ntuví o vata kaa ña di. Tsi kidāā ne, kīni o ña

nté kaa ña. ³ Un ntíí ntíí ña'a, ña ntantétu Jesuú ne, ñá víí ka ña é kīni kaa, tsí Jesuú ne, dōo va'á ña ne, ña túvi kuétsí ña.

⁴ Un ntíí ntíí ña'a, ña é ncho víi kuétsi sán ne, ña ntáde ntaa ña é kaka'an lei ña Xuva ko. Iō kuétsi ko tē ña ntáde ntaa o é kaka'an lei san. ⁵ Ini ntó tsi vé'xi Jesuú vata koo é nakuitá ña kuétsi kō. Jesuú ne, ña túvi kuétsí ña nté un siin.

⁶ Xoó ña'a, ña é kanuu iní i ña ne, ña ncho víi ka ña é kuétsí san di. Xoó ña'a, ña é da mií é káde kuétsí sán ne, váta kiní ñá Jesuu. Ntē ñá ini ña xoo é Xuva kō di. ⁷ I'xá mií ko, ñá kū da vá'a nto é kani nta'ví ña'a san nto. Xoó ña'a, ña é káde é vá'á ne, vá'á nti'xe ña vata kaá mií ñá. ⁸ Ntá tsi xoo ñá'a, ña é káde kuétsí sán ne, kaduku ntée ña é ña vá'á san. Tsi nte dí'na ede tó'ō é ña vá'á san é kīni kaa. Dukuān é vé'xi I'xá Xuva ko ñūxivi sa vata koo é nantí'í ña nuu i é káde tó'ō é ña vá'á san.

⁹ Xoó ña'a é nakáku Xuva kō ne, ñá ncho víi ka ña é kīni kaa, tsí nuu Xuva kō nima ña. Ña kúvi víi ka ña é kīni kaa, tsi é nakáku ña nta'a Xuva kō. ¹⁰ Dukuān ne, kutuni ko neé i'xa é káduku ntée Xuva kō ne, neé i'xa é káduku ntée tó'ō é ña vá'á san. Xoó ña'a é ña káde é vá'á ne, ñá te i'xa é káduku ntée Xuva kō. Ntē ña'a, ña é ña kákuinima i ta'an i ne, ñá te i'xa é káduku ntée Xuva kō.

Kuinima kó ta'an kō

¹¹ Sá'a tū'un e téku nto nte ntúvi dí'na: é na kuinima kó ta'an kō. ¹² Ñá víi o vata o dé Caiin, ña é ede é kīni kaa san, tsí é'ni ña ení ña. ¿Ntē kui é'ni ntu ña ení ña? Tsi Caiin san ne, dōó kīni o dé ña ne, ení ña ne, dōo vá'á o dé ña.

¹³ Ñá ku kunti'í ini nto, tá'an kó, tē ntaínchu'vi ña'a ñūxivi sa nto. ¹⁴ Ini o tsi xo'ō ne, ñá ní'í ka ko doxi'í san tsi e ní'í ko ntuvi vá'á ña kó ve. Kutuni ko sá'a, tsí ntákuinima kó ta'an kō. Xoó ña'a é ña kákuinima i ta'an i ne, kuan tsí koo kuví ña ni kuétsí ña. ¹⁵ Xoó ña'a, ña é ña ntío kue'en tsi i ta'an i ne, vata kaa ña é ka'e'ní ña'a kaa ña nuu Xuva ko. Ini nto tsi xoo ñá'a é ka'e'ní ña ña'a ne, ña kúvi ní'í ñá ntuvi vá'á ña ña ntii dañu ntúvi. ¹⁶ Kutuni ko nté koo kuinima ko, tsí Cristú ne, xe'é ña ntuvi ña é kuví ña kuenta ña ko. Dukan xo'ō dí ne, naku'e'le ó ntuvi ña ko kuenta ña ta'an ko. ¹⁷ Xoó ña'a e dōó iō ña ña ne, kakutuni ña tsi iō ta'an kō, ña é kakunaá ntee i ne, te káde víi ini ña é ku'e'á ña ne, ¿mi'í ntú nuu é ntaá i é kákuinima ñá Xuva kó? ¹⁸ I'xá mií ko, ñá te da mií tsi rxi xaa ko kunteku é kaka'an o tsi dōo kuinima kó Xuva kō, tsí na kuinima ntí'xe ko ña né, na víi o é vá'á ni ta'an kō di.

Koo ntaá iní kō nuu Xuva ko

¹⁹ Dukuān é kūtuni ko tsi xo'ō ne, ntántikin o é nuu é ntaá i. Dukuān ne, nakunuú ka'nu nima kó nuu Xuva ko. ²⁰ Tē ntáde kuení ko tē ña vá'a nima kó ne, Xuva kō ne, ini ña nté o ntí'xe nima ko, tsi díi ka ka'nu ña ne, ini ña é un ntí'í. ²¹ Ntó'ó ta'an kó e dōo ntio kó, te iní o tsi ña tuvi kuétsi kō ne, ñá kúka'an nuu ko é xee étsin o nūu Xuva ko. ²² Dívi ña ne, ta'xi ña da neé ka nuu i é kákan o nta'a ña, tsi ntákuinti'xe ko tū'un é káka'an ñá ne, ntáde o nee ña e ntío ña. ²³ Sá'a káka'an ña é víi o: é kuinti'xe ko I'xá ñá Jesucristú ne, kuinima ko ta'an ko, vatá ó kaka'an ña. ²⁴ Da xōó ka ña'a, ña é ntáde ntaa é káka'an Xúva kō ne, ntákudadii ña ni Xuva kō. Nu mé'ñu Xuva ko ñá di. Dukuān ini o tsi nuu mé'ñu Xuva ko kō, tsi e tá'xi ña Espíritú Sántú san é kunūu ña nima ko.

4

Espíritu Xuva ko ni ēspíritú ña é káde ne'u iní i nī Cristu

¹ Ntó'o tá'an kó e dōo ntio ko, ñá ku kuinti'xe nto da xōó ka ña'a, ña é káka'an tsi kantíkin ña tū'un Xuva kō. Koto ntee va'á ntó ña vata koo é kūtuni ntó tē nuu é ntaá i é kantíkin ñá Xuva kō. Tsi ña te da díi ñá vete ntaíka ña ñūxivi sa. ² Dukuān é kūtuni nto xoo é nūu Espíritu Xuva kō nima i: xoo é káka'an i tsi nuu é ntaá i tsi kí'xi Jesucristu ñūxivi sa é ní'í ña kúñu é vata kaa ñatíi san ne,

kaduku ntée nti'xe ña Xuva kō. ³ Xoó ña'a é ña kuān ó kaka'an iña Jesuú ne, ñá kadūku ntée ña Xuva kō. Ña kuan ntáa san ne, kaduku ntée ña ña kainchu'vi Cristú san. É tēkú nto tsi ki'xi ña sa'á ne, é tuví ña ñuxiví sa vevii.

⁴ I'xá ko, ntáduku ntée nto Xuva kō ne, é kúvi ide ntó ni ña vete kuān ntáa san. Tsi diví ñá é nūu ña nima ntó ne, dií ka ka'nu ña é vata kaa é nūu nima ñá ntáduku ntée ñuxiví sa. ⁵ Ña ntáka'an dóveté san ne, da mii ñuxiví sa vé'xi ña. Nee iña é ntáka'an ñá ne, iña ñuxiví sa di ne, dukuān ntaíni ña ñuxiví sa ña. ⁶ Xo'ó ne, ntáduku ntée o Xúva ko. Xoó ña'a é ini ña Xúva kō ne, kaini ña tú'un kō. Xoó ña'a, ña é ña kaduku ntée Xuva kō ne, ñá kaini ña tú'un kō. Dukuān ne, kutuni kō xoó kaka'an i é nuu é ntaā i, xoo é káka'an í dovete.

E dóo kuínima Xúva ko kō

⁷ Ntō'o tá'an ko é dóo ntio kó, na kuínima kó ta'an kō xé un xé un o. Tsi Xuva kō tá'xi ña nté koo kuínima kó ta'an kō. Xoó ña'a é ini kuínima ñá ta'an ña ne, i'xa é káduku ntée Xuva ko ñá. Ini nti'xe ñá Xuva kō. ⁸ Xoó ña'a, ña é ña ini kuínima í ta'an í ne, nté ñá ini ñá Xuva kō di. Tsi Xuva kō ne, dóo kuínima ña. ⁹ Náñē'e Xúva ko kō tsi dóo kuínima ñá kō é táxnūu ña I'xá mii ña ñuxiví sa vata koo é nī'i ko ntuví va'á iña ko kuenta iña ña. ¹⁰ Dukuān né, kūtuni ko tsi dóo kuínima ñá kō, tsi kuān té ña ni kuínima ko ña kidaā ne, di'na ña kuínima ñá kō ne, taxnúu ña I'xá ña vata koo é ntá'vi ña kuétsi kō da éti ña niñi ña kuénta iña ko.

¹¹ Ntō'o é dóo ntio kó ne, dóo kue'e kuínima Xúva ko kō ne, kuan koo na kuínima kó ta'an kō di. ¹² Xuva kō ne, nté uun ña'a vata kiní ña ña. Ntá tsi te kuínima kó ta'an kō ne, nuu mé'ñu Xuva ko kō. Kidaā ne, kuínima nti'xe ko vatá ó kuínima Xúva ko kō. ¹³ Ini o tsi nuu mé'ñu Xuva ko kō ne, uun tsi kúvi o ni ña, tsi é tá'xi ña Espírítu ñá é kúnuu mé'ñu kunuu dava ña kō. ¹⁴ Nti'í ne, ini nti ne, ntáka'an nti tsi táxnūu Xuva ko I'xá ñá vata koo é nakáku ña ña ntántoo ñuxiví sa. ¹⁵ Da xóo ka ña'a é káka'an ña tsi Jesuú ne, I'xá mii Xuva ko ñá ne, nuu mé'ñu Xuva ko ñá ne, uun tsi kúvi ña ni Xuva kō.

¹⁶ Nti'í ne, é kūtuní nti ne, kakuinti'xe nti tsi Xuva kō né, dóo kuínima ñá kō. Dóo ini kuínima Xúva kō. Xoó ña'a é ini kuínima ñá ta'an ñá ne, uun tsi kúvi ña ni Xuva kō ne, nuu mé'ñu Xuva ko ñá. ¹⁷ Kuān koo kutú've kō é kuínima kué'en ko ta'an kō vata koo é ña u'ví ko tē xee ntúvi é ká'an Xúva ko xoo é vā'a í ne, xoo é ña vā'a i iña ñá ntántoo ñuxiví sa. Tsi é kutú've kō é kuínima ko ta'an ko ñuxiví sa vata o kuínima Xúva ko kō. ¹⁸ Xoó ña'a é ini kuínima ñá ne, ñá kau'vī ña. Tē nuu é ntaā i é ini o é kakuínima nti'xe kō ne, ña túvī nee iña é kau'vī ko. Dóo nto'o ko te kau'vī ko. Xoo é kau'vī í ne, vata kutūni vā'a i nté koo kuínima i.

¹⁹ Ini kuínima kō, tsi di'na kuínima Xúva ko kō. ²⁰ Te iō ñá ne, kaka'an ña: “Kakuínimá ko Xuva kō”, ka'an ña, ntá tsi ña ntío kue'en ñá ta'an ña ne, koó dá dovete kaka'an ña. Tē ña kakuínima ñá ta'an ña é kainí ña ne, ¿nté ntu koo kuínima ñá Xuva kō, tsi vata kiní ña ña? ²¹ Xtúvī Xuva ko tú'un sá'a é káda ntaa o: Xoó ña'a é kakuínima ñá Xuva kō ne, na kuínima ñá ta'an ña di.

5

Kuvi víi o ni ñuxiví sa

¹ Un nti'í nti'í ña'a ne, kuvi ña i'xá Xuva ko tē ntákuinti'xe ña tsi Jesuú ne, diví ñá é taxnúu Xuva ko ñá. Xoó ña'a é kakuínima ñá uva i'xá san ne, kakuínima ñá i'xá ña di. ² Dukuān né, tē ntákuínima kó Xuva kō né, tē ntáde ntaa o é káka'an ñá ne, dukuān ne, ini ó tsi ntákuínima kó i'xá mii ña Jesuu. ³ Ntákuínima nti'xe ko Xuva ko tē ntáde ntaa o é káka'an ña. Tú'un é xtúvi ña é káda ntaa o ne, ñá te xído víi. ⁴ Tsi un nti'í nti'í ña'a, ña é kúvi i'xá Xuva kō ne, kuvi víi ña nī é un nti'í nuū i é kīni kaa é ió ñuxiví sa. Kuvi víi o, tsi ntaínúu ini ko Xuva kō. ⁵ Xoó

ña'a é kãkuinti'xe i tsí Jesuú ne, I'xá Xuva ko ñā ne, kuvi víí ñā nī é un ntí'í é kīni kaa é íó ñuxiví sa.

Nuu i e ntántada ntaa iña I'xá Xuva kō

⁶ Dā kí'xi Jesucristu ñuxiví sa ne, ntute san ni ññí san xe'é kuenta. Ná te da mii tsi ntúte san, tsí ntute ni ññí di. Mii Espiritū Sántū san kantada ntaa ñā nee iña é nuu é ntaa i iñá Cristú di. ⁷ Ntuni nuu i sá'a e ntántuntaa e dukún kãn: Xuva ko nī ñā é kãka'an o Tú'un ñā ni Espiritū Sántū. Ntuni sá'a ne, uun tsi ñā'a kuvi. ⁸ Íó ka uni núu i ntántuntaa ñuxiví sa di: Espiritū sán, ni ntúte sán, ni ññí san. Ntuni núu i san ntántudadii. ⁹ Kuñti'xe ko tú'un é kãntada ntaa ñā'a san, ntá tsi tú'un é kãntada ntaa Xúva kō ne, dii ka kue'e nuu á'vi i. Tsí kantada ntaa ñā kuenta iña I'xá ñā. ¹⁰ Xoo é kãkuinti'xe i I'xá Xuva kō ne, nuu tú'un é nuu é ntaa i nima ñā. Xoo é ñā kakuñti'xe i Xuva kō ne, vata te kãka'an ñā tsí vete Xuva ko, tsí ñā ni kuñti'xe ñā é kãka'an Xúva ko iña I'xá ñā. ¹¹ Sá'ā ne, tú'un é ntada ntaa Xúva kō: é tá'xi ñā é kuntuo o ni ñā ntii dañu ntúvi te kuñti'xe ko I'xá ñā. ¹² Xoo e túvi ni'í i I'xá Xuva kō ne, e ní'í ñā ntuvi vā'á iña ñā nta'a Xúva kō. Xoo é ñā tuvi ni'í i I'xá Xuva kō ne, ñā túvi ntuvi vā'á iña i nta'a Xúva kō.

I'a ntí'í tú'un sa'a

¹³ Kade vā'a u sá'a iña nto, ñā ntãkuñti'xe I'xá Xuva kō, vata koo é kīni vā'a nto tsí e tá'xi Xuva kō é ni'í nto ntuvi va'á iña nto ntii dañu ntúvi.

¹⁴ Ntaínúu ini ko Xuva kō, tsí ini o tsí katekú ñā da ntaíkan o da neé ka nuu i nta'a ñā, vatā o ntío ñā. ¹⁵ Te ñni o tsí katekú ñā é kãka'an ntã'ví o ne, ini o tsí ta'xi ntí'xe ñā da neé ka nuu i é kãkan o nta'a ñā.

¹⁶ Xoó ñā'a é ñni ñā tsí kade ta'an ñā é kīni kaa, uun kuetsi é ñā kaxé'e doxi'í san ne, ka'an ntã'ví ñā kuenta iña ta'an ñā. Kídãā ne, kué'e Xuva ko ntúvi iña ta'an ñā, tē ñā te kuétsi kã'nu é kãxe'e doxi'í san. Tsí íó uun kuetsi é kãxe'e doxi'í san. Ná te kãka'án u te ka'an nta'ví nto kuenta iña i sá'a. ¹⁷ Vata dá kade o é kīni kaa ne, íó kuetsí kō. Ntá tsi ñā te un ntí'í ntíi kuétsi san kaxé'e doxi'í san.

¹⁸ Ini o tsí xoo ñá'a é nakáku ñā nta'a Xuva kō ne, ñā ncho víí ka ñā é kīni kaa. Tsí I'xá mii Xuva kō ne, kade ñā ñā kuenta. Ñā túvi nee nuu i é kīni kaa é kúvi víi ka é ñā vā'ā san ni ñā. ¹⁹ Ini o tsí xo'ō ne, ntáduku ntée o Xuva kō. Ntá tsi ñā ntáduku ntée ñuxiví kīni kaa sá ne, da mii e ntáde ñā é kãka'an tó'ō e ñā vā'ā san. ²⁰ Ini o tsi e xée I'xá Xuva kō ne, tá'xi ñā é kütuni ko xoo é Xuva ntí'xe kō. É ntuvi uun tsi o ni ñā é Xuva ntí'xe kō, ni I'xá ñā Jesucristu. Divi ñā é Xuva ntí'xe kō né, kata'xi ñā ntuvi vā'á iña ko ntii dañu ntúvi. ²¹ I'xá mii kó, kuenta víí nto é ñā kunuu iní nto xoo é ñā te Xuva ntí'xe kō. Sá'a tsí é kã'án u ni ntō.

Tutu é kuvi ūvi e táxnūu San Juan

É nuu é ntaā í nī é kuīnima ko

¹ Xu'u é ñata odo nūu u ne, taxnūu u tú'ūn sa'á iña ña ntánataká nuu, ña é nakaxnúu Xuva kō, un ntíi ntíi nto é kakuinima ntí'xe kó nto. Nǎ te da mii tsi ú, tsi un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i tú'ūn é nuu é ntaā í san ne, dōo ntákuinima ñá nto di. ² Dōo ntio kó nto kuenta iña tú'ūn é nuu é ntaā í é ntoo ni'i o vevíi ne, é kuntoo ni'i o ntii dañu ntúvi. ³ Xuva ko ni I'xá ñá Jesucristú ne, na nǎxnūu viko ña nto; na ntuntá'ví ini ña nto, é tā'xi ña é vā'á koo kuntōo nto, é kuīnti'xe nto é nuu é ntaā í san, nī é kuīnima ntó ta'an nto.

⁴ Dōo ka'nu kuini ko tsi kutuní ko tsi ió i'xá nto e ntántikin ña é nuu é ntaā í, vata o xtúvi Xuva kō é víi o. ⁵ Vi'a ve ne, io é kākán u nta'a nto: na kuīnima kó ta'an ko xé un xé un o. Nǎ te tū'un xée sá'á é kāká'an u ni ntō tsi divi tsi tū'un é téku ko un tsi nte ntúvi dí'na. ⁶ Ntákuinima ntí'xe ko tē ntáde ntaa o é kāká'an Xúva kō. E téku nto nte ntúvi dí'na nté o ka'an ña tsi na kuīni nto é kuīnima ntó ta'an nto.

Ña ntaéni nta'vi

⁷ Dōo ntaíka ña ntaéni nta'ví san ñuxiví sa. Ntáka'an ña tsi ñá tē nuu é ntaā í e táxnūu Xuva ko I'xá ñá Jesuu ñuxiví sa e kúvi ña ña'a. Na kuān ntáa sán ne, ntaéni nta'ví ña ña'a. Ntáde ne'u ini ña nī Cristu. ⁸ Kuenta víi nto vata koo é ña te é ntaā í éde tsiñu ntō, ntá tsi é nī'i nto é vā'á nta'a Xuva kō.

⁹ Xoó ña'a é ncho kuita ntí'xin ña tú'ūn e xtúvi Cristú ne, kanakuā'a ña tuku nchu'un ne, ña kanúu ini ña Xuva kō. Xoó ña'a é kantúkin ña tú'ūn Xuva kō ne, ntoo ni'i ña Xuva ko ni I'xá ña. ¹⁰ Tē xoó ña'a xee ña ñuú nto kán é kōto ní'ni ña nto ne, te kanañ'e é ñá nto tuku tú'ūn é vata o nañ'e Cristu kó ne, ñá ku xé'é nto ví'i nto, ntē ña ku ka'án nto ni ña ntiusi. ¹¹ Xoó ña'a é kāká'an ñá ntiusi ni ña tsikán ne, vata te dadíi ntákuví ña ni ñá.

I'a ntí'i tú'ūn sa'a

¹² Nǎ tē nté kaa ió nuu i é ká'án u ni ntō, ntá tsi ña ntío ko é tū'ūn tsi taxnūu u. Tsi ncho ki'ín u mí ntoo nto é kīnī u nto ne, é tiin ú ni ntō, vata koo e dōo diní ko un ntí'i o.

¹³ Ta'an nto, ña ntánataká nuu i'a, ña é nakaxnúu Xuva kō dí ne, taxnūu ña ntiusi nto. Kuan tsí koo é ká'án u ni ntō.

Tutu é kuvi ũni e táxnũu San Juaan

Kaka'án Juaan iña Gáyu

¹ Xu'u é ñata odo nũu u ne, taxnũu u tú'ũn sa'á iña nto, Gayu, dávi ntõ e dóo kakuinimá ko nto é nuu é ntaã i.

² Ntõ'ó ení ko e dóo ntio kó, kakan ú nta'a Xuva kō vata koo é vā'á tsi koo nī kúñu ntõ, vata sá õ va'á nuu nima nto. ³ Ñá tē nté kaa ka'nu kuiní ko dá xee tá'an kō ne, ntántaa ña nī ko é vā'á tsi õ tuví nto é káde ntaa ntí'xe nto tú'ũn é nuu é ntaã i. ⁴ Ña túvī nee iña e dóo ka'nu kuiní ko é vāta kaa é kūtuni ko tsi ntáde ntaa i'xá ko tú'ũn é nuu é ntaã í san.

⁵ Ntõ'ó ení ko e dóo ntio kó, dōõ ini de ntáa nto é kaxntii nto ta'an kō, ña ntákuinti'xe i sán, nī ña vé'xi tũku ñuú san. ⁶ Divi ña ntáka'an ñá nī ña kuinti'xe i san tsi dóo kakuinima ntõ ña. Vii nto da xe'e ne, xntii ká nto ña nee iña é ntio ña é kī'in ká ña itsi, vata tsi ó ntio Xuva kō. ⁷ Tsi divi ña né, ntii ña ñuú mii ña, ku'éen ña kuenta iña Jesúcristu. Ñá tē nee iñá ni kī'i ña iña ña'a é ña ntákuinti'xe i san. ⁸ Dukuān né, xo'o kuēnta víi o ña nee iña é xntii o ña, vata koo é kada tsiñu dadii o nī ña kuēnta iña tú'ũn é nuu é ntaã í san.

Éde xení Diotrefi, ntá tsi é vā'á ede Demetriu

⁹ E táxnũu u tú'ũn iña ña ntákuinti'xe i san. Ntá tsi Diotrefí san ne, ñá ntio ña é xēe nti mí tuví ña, tsi divi ña e dóo ncho kodo nuũ ña. ¹⁰ Te kī'in u ne, ká'án ú nī ña nté kui kade xení ña nī nti é káka'an kīni ña iñá nti. Ñá te da mii tsi sá'á di, tsi ña kaxé'e ña é kuntõo ta'an ko, ña kuinti'xe i san. Ña kaxé'e ña itsi é ku'éle tũku ña'a é kuntõo ña di. Tē xoo ku'éle i ña é kuntõo ña ne, ña kaxé'e Diotrefi é kī'ví ka ña má ũkún kán.

¹¹ Ntõ'ó ení ko e dóo ntio ko, ña kú de nto vatā ó de ña kīni ntáa, tsi víi nto e dóo va'a. Xoó ña'a é káde ña é vā'á ne, kaduku ntée ña Xuva kō. Ntá tsi xoo ñá'a é káde ña é kīni kaa ne, vata kīnī ñá Xuva kō.

¹² Ūn ntii ntii ña'a ntáka'an ña tsi Demetriú ne, dōo va'á ña'a ña. Kutuni ko tsi dóo va'á ña é káde ntaa ña é nuu é ntaã i. Kuān o ntáka'án nti kuenta iña ña ne, iní nto tsi nuu é ntaã i ntáka'án nti.

Ia nt'i tú'ũn sa'a

¹³ Dōõ ió nuu i é ká'án u ni ntõ, ntá tsi ñá ká'án u ni ntõ é tutu tsi sa. ¹⁴ Á te kīnī u nto ví'a ve ne, kidáa tīin dadii o ntuví õ.

¹⁵ Vá'a tsi koo kuntõo nto. Ña é vā'á tiin ni'i õ, ña ntoo i'a ne, taxnũu ña ntiusi nto. Naku'éle nto ntiusi iña ña é vā'á tiin ni'i õ, é un é un ña ntoo dikan. Kuan tsi koo é ká'án u ni ntõ.

Tutu e táxnū San Júdā

Taxnū Júdā ntiusi

¹ Xu'u e Júdā ú ne, ña kade tsiñu iña Jesúcrístu u, ni ení Santiaú u. Taxnū ú tutú sa'a iña un ntíñ ntíñ ña'a, ña e kána Xuva kō tsi dóo kuínima ñá ña, ña é ñū'u nta'a Jesucristu. ² Na ntuntá'ví ini Xuva ko ntō. Na tá'xi ña e dóo va'á koo kuntoo nto nī e dóo kuinima ñá nto.

Ña ntánañē'é dovete (2 Pedro 2:1-17)

³ Ntō'ó ení ko e dóo ntio kó, dóo ntio kó taxnū u tú'un iña nto nté o nakáku o nta'a Xuva kō. Ntá tsi sá'a kantio ko é ká'an u ni nto ve, té koó ntii nto nada'an ntō tú'un e kuínti'xe nto, divi tsi tú'un é unu ito tsi xé'e Xuva kō é kūtuni ña ntáduku ntée ña. ⁴ Tsi iō ñá'a e ntáki'vi xu'u ña mi ntánataká nuu ntó, divi ña é nte dí'na uve na'a kaká'an tú'un Xuva ko iña ña tsi da mii é nī'i ña é ntō'o ña. Ntáka'an ña tsi da xé kade ka'nu iní Xuva ko ni ko kuétsi kō ne, kuvi vii o da née ka nuu i é kīni kaa. Ntáka'an ntée ña Xuva ko nī Tó'o ko Jesucristu, ntáka'an ña tsi ña te nuu é ntaá i é Xuva ko ña.

⁵ Ntio ko é na nānu'u ntó iní nto ve, kuān te nte éma tsi ini vá'a nto tsi Xuva kō ne, nákáku ña un ntíñ ntíñ ña Israeé san dā nantii ña ña ñuú Egitó ne, ntá tsi da rkontú'vi nantí'i ña ña'a san, ña é ña ni kuínti'xe i. ⁶ Iō ánjē di é ña ni de ntáa ña tsiñu ña, tsi xtuví mii ña mí káduku ntée ña. Nátsu'un kutu Xuva ko ña mi dóo nee un tsi da nté xee ntúvi é xntékú ku've ñá iña ñūxivi sa. ⁷ Kuan ó kúvi nī ña ntoo ñuú Sodomá, ni ñūú Gomorá, ni tūku ñuu é ntoo etsin íkán di. Ná te da díi nuu i é kīni ntaa de ñá ni ñadi'f san. Dōo dé ña é kīni kaa ni tuku ñatíi san di. Un vá'a tsi ntáto'o ña ve mí kai'xi ñū'u ntii dañu ntúvi. Koto nto ña vata koo é ña kuan koo víi nto vatá o dé ña.

⁸ Ña kīni ntáa san, ña é ntoo ni'i ntō né, kuān ó de ña di, tsi vata tsi tē ñuu éni kán ntoo ña, ntáde ña nī kúñu ña nuu i é kīni ntáa. Ña ncho kuínti'xe ña Xuva kō ne, ntáka'an kīni ña iña ña ntáde tsiñu e dukún kán. ⁹ Ntá tsi ánje, ña odo núu san, ña nani Mígeé ne, dā ntánaa núu ña nī tó'o e ña vá'a san kuenta iña kúñu Muisee dá xi'i ñá ne, ña ni kene iní ña é ká'an ña tú'un é kīni kaa ni ña, tsi da mii tsi é káka'an ña: "Xuva ko na tá'xi ña o é ntō'o o", ka'an ña. ¹⁰ Ntá tsi ña sá'a ne, dóo kīni ntáka'an ña iña un ntíñ ntíñ nuu i é ña iní ña. Ntá tsi nuu i é iní kúñu ña, vatá ó iní kiti sán ne, núu i sá'a e ntánakunaa tsi mii ña kúñu ña.

¹¹ ¡Ña ntá'vi de ntú ña kuān ntáa san! Ntáde xení ña nī t'ān ña vatá o dé Caiín san. Ntáde ña vatá o dé Balaán san, ña é doto tsi ide vata koo é nī'i ñá diu'un. Ntáka'an ntée ña ña odo núu iña ñá vatá o dé Coreé san ne, kuān koo ni'i ñá doxi'i san di. ¹² Dóo kīni o ntáde ña kuān ntáa san da ntánataká nuu nto é ká'xi dadíi nto nī t'ān nto da ntáde nto viko é kuinima tá'an kō. Ña sá'a ne, ña te ntákuka'an nuu ña e dóo ku'e ntaído ña é ká'xi mii ña ne, ña te ntáde ña kuenta te xee tá'an é ká'xi ta'an ña. Vata ntáa viko nu'u é ña te kakáin daví san, e dá kantavá ni tátsin san, ntáa ña. Vata ntáa utun é ña kaká kiti i ntáa ña. Vata ntáa utun é xi'i kue'len ne, kítú'un dítsin i ntáa ña di. ¹³ Vata ntáa ntute ñū'u e dóo kaido ntáa ña. Ntaéte xaa ña nuu i é kīni kaa e ntáde ña vatá ó kaeté xaa ntute ñū'u san tiñu i. Vata ntáa xntívi e ntaika xaa ntáa ña, é kī'in ña é kuntōo ña mí e dóo nee kue'én san ntii dañu ntúvi.

¹⁴ Enoo, i'xá ika Ádaán san é kuvi ū'xe ne, kaka'an ñá naa Xuva ko dá káka'an ña iña ñá sa'a kídaa: "Iní u tsi vé'xi Xuva ko, nī ñá te da díi da díi mii ánje ña. ¹⁵ Xntékú ku've ñá iña un ntíñ ntíñ ña ntántoo ñūxivi sa. Ka'an ña tsi un ntíñ ntíñ ña é kīni ntáa san ni'i ña é ntō'o ña kuenta iña i é un ntí'f é kīni kaa é

edé ña, vatā ó ntio nima kíni ntáa ña. Ní'í ñā é ntō'o ña iña tú'un é kīni ntáa é ka'an kíni ña iña Xuva kó di", ka'an ña. ¹⁶ Ñā sā'á ne, é un ntí'í ntátsi'í kuétsi ña. Ntáka'an ntée ña da nées ka ntí'í nuu i. Da mii tsi é ntio ña é kade kueni kini káa ña. Ntáka'an ñā tsi dóo ka'nu ña'a ña. Kaka'an va'á ña ni ñā'a san dá kataan nuu ña.

Nté koo vii ña ntákuinti'xe i san

¹⁷ Ntá tsi ñā'vi nto, tā'an kó e dóo ntio kó, naka'an nto tū'un e ntáka'an pústru Tó'o ko Jesūcristu ¹⁸ da ntáka'an ñā ni ntō: “Tē xee ntúvi é doko sa ntí'í ñuxiví sa ne, ki'xi ña ntánarkínteē ñā nuu i é vā'a. Vii ña vatā ó ntio nima kíni ntáa ña”, ka'an ña. ¹⁹ Ñā sā'á ne, ntáde ña é nāa núu ña ntákuinti'xe i san ni tā'an ña. Ntáde ña vatā ó ntio nima kíni kaa ña, tsí ña tuvi Espiritū Sántū san nuú nima ña.

²⁰ Ntá tsi ñā'vi nto, tá'an ko e dóo ntio ko, dií dií ka kutú've nto iña Xuva ko vata koo é dií ka vá koo kuinti'xe nto ña. Kantá'vi ntó vatā ó kaxntii Espiritū Sántū san nto é kā'an nto. ²¹ Kuinimá ka nto Xuva ko vatā ó kakuinima ñā nto. Kuntetu nto ntuvi dá ta'xi Tó'o ko Jesūcristu é kuntoo o ni ña ntii dañu ntúvi, tsí kantuntá'vi ini ña kō.

²² Na ntu ntā'vi ini nto ña'a, xoo é vāta kuinti'xe vá'a i. Ká'an nto ni ña te kuinti'xe ña é nuu é ntaā i. ²³ Íó tuku ña'a ne, nakākú nto ña, natavā ntó ña mé'ñū ñu'u. Na ntuntā'vi ini nto ña, kuān té nte ña ncho tiiñ ntá'a nto dōo ña é kudentu ni núu i é kīni ntáa e ntáde ña. Koto nto tē ña kuan koo vii nto vatā ó de ña.

Ká'an ō tsi dóo ka'nu Xuva kō

²⁴ Tō'ó kō né, na xntii ña ntō vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa. Na ntāvá'a ña nima ntó vata koo é ña tuví ka kuétsi nto tē xee ntó nta'a ña. Nā tē nté kaa ka'nu kuiní nto te ini nto ña, é un tsi kaxi'í nuu ka'nu ña. ²⁵ Uun tsi Xuva kō e dóo ki'in iní ña. Ñā'vi ñā é nakáku ña ko kuēnta iña Tó'o ko Jesūcristu. Ká'an ō tsi dóo va'á ña, tsi dóo ka'nu ña'a ña. Ká'an ō tsí ñā'vi ñā é odo nuú ñā kade kú'vē ña, tsí kuví vii ña é un ntí'í. Kuan ō dé ña nte dí'na ne, kuān ó de ña veví di ne, kuān koo vii ña ntii dañu ntúvi. Kuan tsí koo é kā'an u ni ntō.

Nuu i e xé'e Xuva kō é kütuní San Juaan

Nuu i e tá'xi Jesucristu é kütuni ko

¹ Sá'á tá'xi Jesucristu é kütuni ko. É xē'é Xuva kō é kā'an ñá nī ña ntáde tsiñu iña ña nuu i e dokó sa xee ntuvi é küntaa ntí'i é káka'an ña. Taxnúu ña ánje ñá é kā'an ñá nī kó, xu'u é Juaán u, nuu i sá'a. ² Kaka'án u ni nto da mií e tékú ko vatá ó kaka'an Xúva ko, vatá ó kaka'an Jesúcrístú dí. Kaka'án u nuu i sá'a é ñni mií u.

³ Nté kuān nte vá'ā o é da xōó ka ña'a, ña kanakuā'a nté koo kuvi rkontuví, nī ña é káteku i é káka'an tú'ün sa'á ne, kade ntaa ña nee é káka'an, tsí e xée etsin ntuvi é küntaa ntí'i é úve na'a kaká'an í'a.

Édē vá'a Juāan tutú iña é ū'xe úkūn san

⁴ Xu'u é Juaán u ne, kade vá'a ú tutú sá'á iña é ū'xe úkūn san é ntoo ñuú Asia. É nī'i nto é vá'á iña Xuva ko. É nī'i nto é kuntōo vá'a nto nta'a Xuva kō, ña é tuví vevíí ne, ña é kuan tsí ó tuví nte ntúvi dí'na ne, ña é kuan koo kutúví ntíi dañu ntúvi, dívi ña ni ū'xe espíritu, ña ntoo nú tēu ñá, ⁵ ni Jesúcrístú dí, ña é da mií é káka'an é nuu é ntaā i. Dí'na ña ntóto ña é un ntíi ntíi ña é xi'í san ne, kade kú'vē ña iña un ntíi ntíi rei, ña ntántoo ñuxiví a. Kuñima ñá kō ne, nantíi ña kō dá ñu'u kutu o ni kuétsí kō, tsi éti ña niñi ñá é ntá'vi ña kuétsi kō. ⁶ É tá'xi Jesucristu é kadá kú've o, é vii o dútu iña Xuva ko, divi Úva ña. Ntadiá'vi ña, divi ña, tsi dóo ntii ñá ntii dañu ntúvi. Kuan koo na kōo.

⁷ Koto nto tsí Cristú ne, kí'xi ña mé'ñu víkó san. Un ntíi ntíi ña'a sán kiní ña ña, un tsi nte ñá'a, ña é ntuku kuí'í ña. Dóó kueku un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo da mi'í ká ñuxiví a, kuenta iña ña. Kuān koo kuvi ntí'xe.

⁸ “Dívi ú e dí'na ú ne, diví ú é ntíi ú ata i kán dí”, ka'an Xúva kō, ña é kadé kú'vē é un ntí'í, ña é tuví vevíí, ña é dúkuān tuví nte dí'na, ña é kutúví ntíi dañu ntúvi.

Dā ñni Juaan e dóo ka'nu Cristu

⁹ Xu'u é Juaán u ne, ta'an ko ūn ntíi ntíi o. Dadíi tsi ntánto'o ko kuēnta iña Jesúcrístu, tsi uun tsō nuu Xuva kó ne, dadíi tsi kata'xi Jesucristu é na kā'nu tsi vii ó nima ko. Nuú kutú ú ñuú Patmu é tuvi mé'ñu ntute ñu'u san kuenta iña tú'un Xuva kō, é kaka'án u xoo é Jesucristu. ¹⁰ Uun ntuvi dá iō dá'na é kunūu ñni ko Xuva kō ne, ñnū Espírítu Xuva kō nimá ko. Téku ko é káka'an ūn tatsin atá ko. Un ntíi tsi káka'an, vatá ó kakuví dá kaeku trunpetá san.

¹¹ Kaka'an:

—Xntéén na'an é un ntí'í é kaínín ve. Kidáā ne, taxnuun tutú san iña é ū'xe úkūn é ntoo ñuú Asiá, ni ñuú Efesú, ni ñuú Smirná, ni ñuú Pregamú, ni ñuú Tiatirá, ni ñuú Sardí, ni ñuú Filadefiá, ni ñuú Ladicea —ka'an tátsin san.

¹² Xkokótó u atá ko vata koo é kīnī u xoo é káka'an í nī ko. Kidáā né, ñni u ū'xe tún tsumé é dí mií tsí kaá kuaan kúvi. ¹³ Mé'ñu tun tsumé é ū'xé san ne, ntísi uun ña'a, ña vata kaa ñatíí kaa ña, é nuu ña doo kani nte rkun xé'e ña xee. Katínuu nté xkintika ña ñií í'xi ña e kúvi kaá kuaan. ¹⁴ Idi díki ñá ne, kuí'xin kue'en vatá ó kuí'xin katsi, é vata ito ka'xin é kuí'xin kue'en. Ntuxnúu ñá ne, kaxi'í nuu vatá ó kai'xi ñu'u. ¹⁵ Df'ín ña ne, kaxi'í nuu vatá ó kaxi'í nuu dá kai'xi kaa dá kákuvá'a ñni urnu kan. Tátsin ñá né, vata kaa ne ntúte ka'na é kainu. ¹⁶ Ní'í nta'a ña ū'xé xntivi nta'a kua'a ña ne, xu'u ña kíi káa káni e ntíko ntuvi núu í ne, kai'xi kué'en núu ña, vatá ó kai'xi ngántii da dóo i'ni.

¹⁷ Dā iní ú ña ne, uun xío vitá tsu nú dɛɽɿn ña vata tē xi'í u. Kidāā ne, t̃in nta'a ñā kó nta'a kua'a ña ne, kaka'an ñā nī ko:

—Ñā ku ũ'vi o. Xu'u é di'na ú ne, xu'u é nt̃i ú ata í kán di. ¹⁸ Xu'u é kántito u. Xu'u é xi'í u, ntá tsi veví ne, kant̃ito ú nt̃i dañu nt̃uvi. Xu'u é kadē kú've u iña doxi'í san nī dō'vi kan. ¹⁹ Tsuen nā'án un nt̃i'nuú i é inin, é kākuví veví nī é kúvi rkontuví di. ²⁰ Núu i sā'a é iō xu'u iña é ũ'xe xnt̃ivi san é inin é ni'í ntā'a ú nta'a kua'a kó san, nī ũ'xe t̃un tsumē e kúvi kaá kuaan. K̃imi é ũ'xé san ne, d̃iví ánje, ña ñu'u ntā'a i é ũ'xe ũk̃un san. Tun tsumē é ũ'xé san ne, náa í é ũ'xe ũk̃un san.

2

Tú'un iña é ũ'xe ũk̃un san, di'na iña ũkun ñuú Efesú

¹ Kadan vá'an tutú iña ñā nuu nta'a i ũk̃un ñuú Efesú san ne, ká'án tsi Xu'u é nta'a kuā'a kó ni'í ntā'a ú é ũ'xé xnt̃ivi san, Xu'u é kaika mé'ñuú ú é ũ'xe t̃un tsumē e kúvi kaá kuaan san ne, kaka'an u ni ñā: ² Iní nt̃i'í u nee é káden. Iní u tsi dóo kaxiōn nt̃iñ é káden tsiñun, tsi dóo ka'nu iní o. Iní u tsi ña kakut̃in nima ó ni ñā'a, ña é k̃ini ntāa san, tsi íton nteén ña é ká'an ña é pustru ñā ne, k̃utuni o tsi dóo vete ñā. ³ Iní u tsi ka'nu iní nt̃i'xe o, tsi dóo ntó'o o da dé tsiñun kuenta iñā ko; ñā ni kudu'xen ō. ⁴ Ntá tsi iō nuu i é kuétsi o: tsi ña kakuinimá ka o kó vata ō kuñima ó ko kidaā. ⁵ Naká'an o vē mí'í ko'xón nteen ne, na nāt̃ivi iní o. Ṽiñ xtukun vatā o dén kidaā. Tē ñā'á ne, da née iní tso xee u mí tuvín ne, naki'í ú tun tsume ō mí nt̃itsi, tē ña nāt̃ivi iní o. ⁶ Ntá tsi iō nuu i é káden é vā'á di, vata kaa é ña nt̃io o nuu i e ntáde ñā'a, ña ntánt̃ikin ñā nani Cūlaá san. Ña xkúntee iní ko di é kuān o ntáde ñā. ⁷ ¡Te inin é k̃inin ne, k̃inin é káka'an Espiritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Xoo é kúvi vií i ne, ta'xí u itsi é ká'xi ña k̃iti utun é ni'í ña ntuvi iña ña é nt̃itsi mé'ñu mí e dóo va'a mí tuví Xuva kō. Kuān koo ka'an.

Tú'un iña ũkun ñuú Smirna

⁸ Kadan vá'an tutú iña ñā nuu nta'a i ũk̃un ñuú Smirná san. Ká'án tsi Xu'u é di'na ú nī e nt̃i ú ata í di, Xu'u é xi'í u ne da ntóto xtúku ú ne, kaka'an u ni ñā: ⁹ Iní u é un nt̃i'í é kántó'o o. Iní u é kátaan núu o, ntá tsi kuikān nuu Xuva ko. Iní u tsi ntáka'an k̃ini ña Israeé san iña o. Ña sá'á ne, da ntáka'an ña é ña Israeé ña, ntá tsi ña te ña Israeé nt̃i'xe ña, tsi ntáduku ntée ña tó'ō e ña vā'á san. ¹⁰ Ña ku ũ'vī o nté koo ntó'o o rkontuvi. Iō ntó ne, vií tó'ō e ña vā'á san é ku'un kutu ntó vata koo é kōto nteé ña nto tē nuu é ntaā i e ntákuinti'xe nto. Ú'xi nt̃uvi é ntó'o nto. Ntá tsi ña ku xtuṽin miin é kákuinti'xe o kó, kuān te kuṽin, tsi ta'xí u ntuvi iña o é kutuṽin nī kó nt̃i dañu nt̃uvi. ¹¹ ¡Te inin é k̃inin ne, k̃inin é káka'an Espiritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Xoo é kúvi vií i ne, ña te kúṽi ñā tē xi'í ña é kúvi uvi ito san. Kuān koo ka'an.

Tú'un iña ũkun ñuú Pregamu

¹² Kadan vá'an tutú iña ñā nuu nta'a i ũk̃un ñuú Pregamú di ne, ká'án tsi Xu'u é ni'í u káa k̃ani é nt̃iko nt̃uvi núu i ne, kaka'an u ni ñā: ¹³ Iní u tsi tuṽin mí kadē kú've tó'ō e ña vā'á san, ntá tsi kant̃ikin dúkuān ko. Ñā ni xtuṽin miin e kuinti'xe o kó, kuān te ṽi tsi ñuú mí tuví tó'ō e ña vā'á san é'ni na ña é káka'an é vā'á iñā ko, ñā nani Antipá san. ¹⁴ Ntá tsi iō nuu i é káden é ña xkúntee iní ko: tsi ña'a o iō ñā, ña e ntánt̃ikin dúkuān tú'un vatā o nañé'e Balaan, ña é xe'e ítsi rei Balaa é ká'an ñā nī ña Israeé san é vií ña é k̃ini kaa: é ká'xi ña é xe'é ña'a san iña sántu ñā, nī é vií ña é k̃ini kaa ni ñadɛɽɿ san di. ¹⁵ Iō túku ña'a o, ña e ntánt̃ikin tú'un vatā o nañé'e ña ntánt̃ikin ñā nani Cūlaá di. Ña xkúntee iní ko é kuān koo vií ña. ¹⁶ Dukuān ne, nāt̃ivi iní o ve. Tē ñā'á ne, da née iní tsó xee u mí tuvín ne, náā ú ni ña ni t̃u'ún ko e dóo nt̃iko é vata kaa káa k̃ani é k̃akii xu'u

ko. ¹⁷ ¡Te Ìnin é kīnin ne, kinin é kākā'an Espiritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Xoó ña'a, ña é kūvi víi i ne, kué'e u é kā'xi ñá tañu'u é vè'xí é dukún kán. Kué'e ú ña uun xuu kuí'xin é ntee na'a uun dīví xee e nté uun xoxo ña ìni i nēe dīví, tsí da mii tsí ña é nī'i i xuú san é ìni ña. Kuān koo ka'an.

Tú'un ñña úkun ñuú Tiatira

¹⁸ Kadan vá'an tutú ñña ña nuu nta'a i úkún ñuú Tiatirá dī. Ká'ān tsí Xu'u é I'xá Xuva kō kúvi u, Xu'u é kai'xi ntúxnūú ko vatā ó kaxi'í nuu ntúve ñū'u, Xu'u é kai'xi dī'ñ kó vatā ó kai'xi kaá kuaán ne, kaka'án u ni ña: ¹⁹ Iní ntí'í ú nte o den. Iní u tsi dóo kakuinima ó, tsi dóo kakuinti'xe o kó dī, tsi dóo kade tsiñun dī ne, dóo ka'nu iní o dī. Iní u tsi dīi ka vá'á ó kaden vevii é vatā o dén kídaā. ²⁰ Ntá tsi íó é ña xkúntee iní ko: tsí da vá'a tso é kanañ'e é ñadī'í, ñá nani Jesēbeé san. Kaka'an ña é tū'un Xuva ko kākā'an ña, ntá tsi kade vete ña. Kaeni nta'ví ña ña'á ko, ña ntákuinti'xe i san, tsí kaka'an ñá ni ñá é víi ña é kini kaa ni ñadī'í san, nī é ka'xī ña é xe' é ña'a san doméni ñña sántu ña. ²¹ Xé' é ña ntuvi vata koo é na nātivi iní ña kuétsi ña, ntá tsi ña ni ntó ña é xtuví mii ña é víi ña é kīni kaa san. ²² Nakó'xó u ña nu itó ña ni ūn ntí ntí ña'a, ña é ntákidi ni'í ña ne, kué'e u é ntó'o ñá tē ña nātivi iní ña nuu i e ntáde ña. ²³ Ka'ní kue'én u i'xá ña. Kídaā ne, kutuni un ntí ntí ña'a úkun san tsí xu'ú ne, iní ntí'í u e ntáde kuení nto, é un ntí'í é ntio nima ntó ne, ntánáá u ni nto kuenta ñña i é edé nto é un é un nto. ²⁴ Ntá tsi nto'o e ntántoo nto ñuú Tiatirá, ntó'o é ña te ntántikín nto é kanañ'e é ñadī'í san ne, ntó'o é ña ni nakua'a nto nuu i e dóo ví'xin o ñña é ña vá'á san. Nā kā'án ka ú ni ntó neé víi nto. ²⁵ Da mii é ña ku xtúvi mii nto nté un siin e ntákuinti'xe nto da nté nainú u. ²⁶ Tē xoo é kúvi víi i, xoo é kúti'í i é víi é vā'a da nté nainú u ne, kué'e u é kadá kú'vè ñá ñña da mí'í ká ñuú, ²⁷ vatā o tá'xi Uvā ko é kadá kú'vè u dī. Tátūn e kúvi káa kada kú'vè ñá ni ña. Ntada utsi ña ñuú san vatā ó kakuvi kídfi nte'u dá káta'vi. ²⁸ Kué'e ú ña kímī é vè'xi túvi sán dī. ²⁹ ¡Te Ìnin é kīnin ne, kinin é kākā'an Espiritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an.

3

Tú'un ñña úkun ñuú Sardi

¹ Kadan vá'an tutú ñña ña nuu nta'a i úkún ñuú Sardi ne, ká'ān tsí Xu'u é nuu nta'a ú u'xe espírítu Xuva ko ni ū'xé xntiví san ne, kaka'án u ni ō. Iní u nte xkóon dēn. Kantítion, kuiní ñña'a san, ntá tsi ñá te nuu é ntaā i, tsi é xi'in. ² Ntoton ve. Koon ntūin nī é ntoo ká san dī'na dá ntí'í kue'en. Vata kīnī u nee é vā'a é káden nuu Uvā ko. ³ Naka'an o tū'un é ñnin nī e téku o nte dī'na. Nātivi iní o ne, kadan ntaan nēe é vā'a é ñnin. Tsi tē ña kantiton ne, da nēe iní tsó xee ú vatā ó de ña du'u, é nté ñá ñnin neé ura xee u mí tūvin. ⁴ Ntá tsi íó ka kudii ñña'a o, ña ntoo ñuú Sardi, ña é ña ni kudéntu dóo i. Dadíi kaka ú ni ña é ñu'u ña doo kuí'xin, tsi dóo vá'á ñña'a ña. ⁵ Tē xoó ñña'a, ña é kúvi víi i ne, ní'í ña doo kuí'xin é kú'un ña. Nā nakáte ú dīvi ñá iní tutu mí ūve na'a xoo é ní'í i ntuví va'á ñña í ne, ka'án u ni Uvā kó nī ánje ñá tsí ña sá'á ne, ntáduku ntée ña ko. ⁶ ¡Te Ìnin é kīnin ne, kinin é kākā'an Espiritū san ni ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an.

Tú'un ñña úkun ñuú Filadefia

⁷ Kadan vá'an tutú ñña ña nuu nta'a i úkún ñuú Filadefiá ne, ká'ān tsí Xu'u e dóo va'á u, Xu'u é kākā'an u é nuu é ntaā í, Xu'u é ní'í nta'a ú ntakáá rei Davii. Te Xū'ú nakaán u ne, nté uun xoxo kuvi nakadi i ne, te Xū'ú nakadi ú ne, nté uun xoxo kuvi nakaán i. Xu'ú ne, kaka'án u ni ō. ⁸ Iní u nte xkóon dēn. Koton, tsi é nakaán u xi'í mí kí'ñ ne, nté xoxo kuvi nakadi i. Tsi iní u tsi kuān té ña tuvi ntí o ne, éden ntaan é kākā'an u, ñá ni ká'an te ñá ñnin ko. ⁹ Koton, tsí íó ñña'a, ña ntántikín tó'o é ña vá'á sán ne, ntáka'an ñá tsi ña Israeé ña, ntá tsi ña ntaā, tsí vete ña. Koton, tsí víi u é na kūnchíti ña nú dī'ñ o vata koo é kūtuni ña

tsi dóo kakuinimá ko o. ¹⁰ Tsí ña ni kudú'xen ó é kádan ntaan é káka'án u ne, kútií ntí'i o. Dukuán ne, nada'án u o tē xee ntúvi é ntó'o ña ntoo dá kanñi ñuxiví san, dá kóto nteé u ña ntántoo nú nte'u san. ¹¹ Ña ná'á ka dá nainú u. Kuenta tsí viin é nī'i o vata koo é xoxo naki'i núu i doméni é nī'i o. ¹² Xoo é kúvi vii i ne, kué'ē u é ki'i ntii ña vi'i Uvā kó ntii dañu ntúvi. Nté uun ito ká ña ntii ña mí tuví ña. Xntéé u kúñu ña dīvi Uvā kó ni dīvi ñuú Uvā kó, dīvi Jerusaleén xee é vē'xí nte e dukún kán. Xntee ú ña dīvi xee ko di. ¹³ ;Te ñin é kīnin ne, kīnin é káka'an Espiritū san ni ña ntákuinti'xe i san! Kuán koo ka'an.

Tú'un ña úkun ñuú Ladicea

¹⁴ Kadan va'an tutú ña ña nuu nta'a i úkún ñuú Ladicea ne, ká'án tsí Xu'u é káka'án u é kuan koo na kōo. Ná te kaēni nta'ví u, tsí da mií é nuu é ntaā i é káka'án u. Nta'a ko vé'xi nuu nti'í é ede kú'vé Xuva kō. ¹⁵ Xu'u kaka'án u ni ó tsí iní u nte xkóon dēn. Ntē ña te i'nín ne, ntē ña te ví'xin. Díi ka vá'á ó tē dí i'nín né, o tē dí ví'xin. ¹⁶ Dukuán ne, da xé ña te i'nín, ntē ña te ví'xin ne, kakunte'xé ko o ne, ncho nantu'xen ú o. ¹⁷ Kaka'an tsi dóo kuikán, e dóo ió ña o, tsí ña tuvi nee é kátaan nuú o. Ntá tsi ña kakutuni o te dóo nta'vín den, tsí ña te neé nuu á'vi o, tsí kantí'u ntuxnúu o ne, kantíin di. ¹⁸ Dukuán ne, ta'xi ú itsi nté koo viin: Kí'xin mí tuví u ne, kuiin kaá kuaan va'a é ña te neé kadáka vata koo é kukuikan ntí'xen. Kuiin doo kui'xin é kunūun vata koo é ña kuka'an nuu o é kántiin. Kuiin ux'en cho'ó di é kútsi nuu ntuxnúu o vata koo é na náxi'í nuu o. ¹⁹ Xoo ña'a, ña é kákuinimá ko ne, kantantaá u ña mí'í é ña vá'á ó kade ña ne, kaxe'é u é ntó'o ña. Kamán san koon ntiin ná nātivi iní o. ²⁰ Koton tsí i'a ntísi ntéé u xi'í o, kanake'xēn u. Xoo é kainí i tatsín ko ne, te nākaán ña xi'í ña ne, kuitá ntí'xin u má vi'í ña kán ne, dá ká'xí dadú u ni ña. ²¹ Xoo é kúvi vii i ne, kué'ē u é kutúvi ña díñi kó vatā o dé u da kuvi idé u ne, ítúvi u díñi Uvā ko. ²² ;Te ñin é kīnin ne, kīnin é káka'an Espiritū sán ni ña ntákuinti'xe i san! Kuán koo ka'an —ka'an tátsín san ni ko.

4

E ntánuu iní ña Xuva kō e dukún kán

¹ Kidáa ne, ito ú ne, iní u é kántí xi'í e dukún kán. Divi tátsín e téku ko dí'na é vata eku trūnpeta éku ne, kaka'an xtúku:

—Kūxeen i'á ne, dá nañē'e ú o nté koo kuvi rkontuvi —ka'an.

² Ura dú'va tsi i nakunúu u nta'a Espiritu Xuva kō ne, náñē'e ña kó uun teu ka'nu é tuví e dukún kan ne, ikān tuví uun ña'a ñatí, tínti'í ña nú téu san. ³ Ña tsikán ne, vatā ó kaxi'í nuu xuu kuii é nani jaspe kaxi'í nuu ña, ni xuu kue'e e dóo kai'xí di. Ntíkō díñi nú téu san kaxi'í nuu rkuá'nti, vatā ó kaxi'í nuu xuu kuii é nani esmēralda. ⁴ Ntíkō díñi nú téu san ntoo xtuku ká oko kimi téu san ne, oko kimi ñata ntántoo ña di. Kui'xín kue'en dóo é ñu'u ña ne, odo le'e e kúvi kaá kuaán díki ña. ⁵ Nú téu é uun sán ne, kakii é káxi'í nuu ne, kakañu'u, kakatsín di. Mí tūví téu san ne, kai'xi ú'xe ñu'ú naa i é ú'xe espíritu Xuva kō. ⁶ Divi tsí nú téu san dí ne, nuu míni é káxi'í ni'ni vata kaa xuxu.

Ntíkō díñi nú téu san ni me'ñú i ne, ntáñi kimi kíti é ntantíto. Ná te da díi ntuxnúu ti uve ata tí ni núu ti. ⁷ Kiti kuvi uun sán ne, vata kaa ñaña kaa ti. Kiti kuvi úvi san ne, vata kaa duntiki kaa ti. Kiti kuvi úní san ne, vata ito ña'a ito ti. Kiti kuvi kímí san ne, vata kaa tadun kíti kantava kaa ti. ⁸ Ngimi kíti sán ne, uve iñu ntí'xin ti é un é un ti. Un tsi kokó ta'an ntuxnúu ti un tsi nte má ntí'xin ti. Ntē ntúvi ntē ñiñu e ntáka'an tí dīvi Xuva kō:

¡Divi ntó é na kuiko ñu'u ntí nto, Xuvā ntí.

Divi ntó é Xuva ntí'xe ntí nto,
ñā é kuvi vii da neé ka nuu i,
ñā é tuvi kidaa,

ña é tuví vevii,
ña é dā ve vé'xi!,
ka'an ti.

⁹ Vāta da ntāka'an kítī ntantító san e dóo va'á Xuva kō, e dóo ka'nu ña'a ña, dā ntaxé'e ti sintiá'vi nta'a ña é tuví nú téu san, ña é tuví ntii dañu ntúvi ne, ¹⁰ ñata, ña é oko kimi ñá'a sán ne, ntánakunchítī ña nú dī'ín ña é tuví nú téu san é ntānuu iní ña ña é kántító ntii dañu ntúvi. Tsoo ña le'e e kúvi kaá kuaan é ñū'u dikī ña nú téu san, ntāka'an ña:

¹¹ Dōo va'á nto, é nakuiko ñū'ú ntī nto,
Xuvā nti, é kā'án nti tsi dóo ka'nu nto,
e dóo iō nto é viī ntó da nēé ka nuu i.
Tsi nto'o de kú've ntī ntī nto dá nēé ka é iō.
Tsi da ntío nto é kūvá'a ne, kūvá'a ntī ntī,
ka'an ña.

5

Dā nakāa A Le'ntú san tutu é kātīnuu

¹ Iní u tsi ña é tuví nú téu san ne, nta'a kua'a ña ni'i nta'a ña ūun tutu é kātīnuu. Tutú san ne, uve na'a ntuví o ata i. Ú'xe seú úve ata i. ² Iní u uun ánjē, ña dóo ntii iní i san ne, dóo ntii kaka'an ña:

—¿Xoó ntu é vā'á ntī'xe i é kuvi nakāa tutú san? ¿Xoó ntu é kuvi nakāa mí uve seú san? —ka'an ña. ³ Nté uun ña'a, ña ntoo e dukún kán ne, nté uun ña'a, ña ntoo ñuxiví a, nté ña'a, ña ntoo doxi'í kán, ña ni kúvi nakāa ñá tutú san, nté ña ni kuvi kiní ña é ūve na'a iní tutú san. ⁴ Xu'ú ne, ēku ntī'xe u, tsi ña ni ní'i xoo e vā'a i é nakāa tutú san, nté ña ni ní'i xoo koto nteé i. ⁵ Kidāá né, uun ña'a ñatā sán kaka'an ñá nī ko:

—Ñá kū ékūn kan. ¡Un kaa Ñaña tatá Judaa, I'xá ika rei Dāvií san! Dīvi ña e kúvi idé ña é kuvi nakāa ñá tutú san. Dīvi ña e kúvi nantī nteé ña mí ūve u'xe seú san —kuan ō ka'an ñatā san ní ko.

⁶ Kidāá ne, iní u tsi íkan tsi ntitsi uun A Le'ntu mé'ñū nú téu san, ni ngāmi kítī ntantító, ni ñatā san. Dító na'a i mí ni'i kui'i A Le'ntú san da é'ni ña'a sán i. Ú'xe ntīki i uve. Ú'xe ntūxnú i di. Ntūxnú i sán ne, náa i é ū'xe espíritu Xuva kō e táxnū ña é kī'in dá kanī ñūxiví san. ⁷ Ne, kué'ēn A Le'ntú san, kuki'i tutú san é ni'i ntā'a ña tuví nú téu san nta'a kua'a ña. ⁸ Dā kí'i tutú san ne, ngāmi kítī ntantító san ni ñatā, ña é oko kimi ñá'a sán ne, nākanī iti ña nuú A Le'ntú san. É un é un ñatā sán ne, ni'i nta'a ña ūun kiñū'u ni ūun ko'o kútū e kúvi kaá kuaan é ñū'u kútū e dóo va'á ñe'e ú'me ī é kakene vatā ó ntāka'an ntā'ví ña ntáduku nteé Xuva kō. ⁹ Ntaíta ña nchu'un xee é kākā'an:

Ntō'ó ne, dōo va'á nto é kí'i nto tutú san,
é nākaá nto mí ūve seú san.

Tsi é'ni ña'a san ntó ne,
ēti nto niñi nto é nakuín nto ña'a kuenta iña Xuva ko,
ña vé'xi da nēé ka tatá i, da nēé ka tú'un ña, da mí'i ká ñuu vé'xi ña,
¹⁰ vata koo é kúvi vii ña rei ni dutu iña Xuva ko,
é kadā kú'vē ñá ñuxiví san,
ka'an ña.

¹¹ Kidāá né, īto ú ne, tēkú ko é ña te da díi ánjē ntaíta ña ntīkō diñi téu san ni kítī ntantító san, ni ñatā san. Nā tē nté kaa nté kaa titín ña. ¹² Un ntii tsī kéne ña, ntāka'an ña:

¡E dóo va'á A Le'ntu é xi'í san é nī'i e dóo kuvi vii,
nī e dóo kukuikā, e dóo ki'in iní i, e dóo ntii iní i,
e dóo kuiko ñū'u o ī, e dóo kada ka'nu o ī,
e dóo nakue'e o sintiá'vi nta'a i!,

ka'an ña.

¹³ Kidaā né, tēkú ko tsí un nti'i nuū i é ntantító é ntoo e dukún kan, nī nú nte'ú san, nī doxi'í kan, ni ntute ñu'u kán ne, ntáka'an é uun ata tsi tátsin i: jNa nákué'e o sintiá'vi nta'a ña tuví nú tēu san, nī A Le'ntú san;

na kuiko ñu'u o ñā;

na kada ka'nu o ñā;

na kōo ña é vii ñā ntií dañu ntūvi!,

ka'an.

¹⁴ Ngimi kiti ntantító sán ne, ntáka'an ti:

—jKixkoton! —ka'an ti.

Ñatā, ña é oko kimi ñá'a sán ne, nākani iti ña un tsi nte ñu'u kán é nuu iní ña ña é kántító ntií dañu ntūvi.

6

É ū'xe séu san

¹ Iní u dá nāntii nteé A Le'ntú san seu é kui ūun é ū'xe séu san. Tēkú ko tsi kaka'an uun kiti kantító sán ne, dító vata te kākatsin:

—jKixkoton! —ka'an ti.

² Itó u ne, Iní u uun idú kuí'xin. Ña ntekú ti ne, ni'i nta'a ña ntuvē. Xé'e ña ña le'e é kuntékú dikí ña ne, dá kii ña é vii ñā du'xēn né, kúvi idé ña ntií ña nuu i kán.

³ Dā nāntii nteé A Le'ntú san seu é kui ūví san ne, tēkú ko é kāka'an kiti kantító, kiti kuví ūví san:

—jKixkoton! —ka'an ti.

⁴ Kidáā né, kī xtuku idú, kiti kuē'e kue'en. Ña ntekú ti ne, ni'i nta'a ñā káa káni. Ní'i ñā e kúvi vií ña é náki'i ña é vā'á koo kuntōo ña'a san ñuxiví san, vata koo é ká'ní ta'an ña, xe un xé un ña.

⁵ Dā nāntii nteé A Le'ntú san seu é kui ūní san ne, tēkú ko tsi kaka'an kiti kantító, kiti kui ūní san:

—jKixkoton! —ka'an ti.

Itó u ne, Iní u kii idú ntee. Ña ntekú ti ne, ni'i nta'a ña xkú've. ⁶ Tēkú ko tatsin é vē'xi mí ntoo ngimi kiti ntantító sán ne, kaka'an:

—Uun xkú'vē kúdii nuni san ni'i ña xā'ví tsiñu ñā é uun ntūvi. Únī xkú'vē kúdii kiti sévada ni'i ñā xá'ví tsiñu ñā é uun ntūvi di, ntá tsi ña ku natívin aseté ni ntúte vinú san —ka'an.

⁷ Dā nāntii nteé A Le'ntú san seu é kui kīmí san ne, tēkú ko tsi kaka'an kiti kantító é kui kīmí san:

—jKixkoton! —ka'an ti.

⁸ Itó u ne, Iní u kii idú kuān. Ña ntekú ti ne, Doxi'í nani ñā. Áta ña vē'xí uun ña'a, ña é nanī Dô'vi. Ní'i ña é kúvi vií ña ni dáva ña'a ñuxiví san é kuví ña mé'ñu du'xēn sán ne, ō kuví ña doko, ō kuví ña kui'í san ne, o kuví ña é kiti díin san ka'ní ti ña.

⁹ Dā nāntii nteé A Le'ntú san seu é kui ū'ún san ne, Iní u má nāa kan nima ñá'a, ña é e'ni ña'a san kuenta iña tú'un Xuva kō, tsi ña ni u'ví ña é ká'an ñā iña Xuva ko. ¹⁰ Nīi kue'én iní ña ntáka'an ña:

—Xuvā ntí, ka'nu kue'en nto. Ntō'o é sántu ntí'xe nto. Ntō'ó ne, un nti'í é káka'an ntó é nuu é ntaā i. jNēe ntūvi ntu kada kuv'vē nto iña ña ntántoo ñuxiví san é ntānāa nto ni ñā'a, ña é'ní nti? —ka'an ña.

¹¹ Kidáā ne, dá un dá un ña ni'i ña doo kuí'xin é kū'un ña. Kaka'an ñā ni ñā é díin díin tsi kuntōo ká ña, da nté xee tá'an é kúvi nti'í ta'an ña é dadii ntáde tsiñu ña iña Xuva ko.

¹² Dā nāntii nteé A Le'ntú san seu é kui iñú san ne, itó u ne, kutūni ko é un va'a vá'a tsi taan ne, kuntee kuē'én ngantií san, é vata kaa doo ntee é xkú'ún

ña'a dá ntoo ña dontíni. Xóó sán ne, kuku'e' e kue'en váta ito nãni. ¹³ Xntívi é ũve e dukún kãn ne, nakó'xo nté ñuxiví a, vatá ó kanako'xo kiti tun igu uté san da dóo kainu tatsin ka'ni. ¹⁴ Ntoko ñu'u mií e dukún kan, vatá ó kakuvi vikó san dá kãntava. Un ntíí ntíí xuku ni ũn ntíí ntíí ñu'u é ntoo nú ntute ñu'u kãn ne, nakuntoó xio. ¹⁵ Kidáã ne, naku'un xú'u ntíí ntíí rei, ñá ntoo ñuxiví a, ni ña na'nu ña'a sán, nĩ tó'ó sntadún san, nĩ ña kuiká san, nĩ ña e dóo ntii iní í, ni ña ntáde tsiñu, nĩ tó'ó ña ne, ñú'u xu'ú ñá mávi ni ne'u xuu. ¹⁶ Ká'an ña ni xúku san ni xúú san:

—ña tãni mí ñu'u nti. Na tãvi nti vata koo é ña kiní ña tuví nú tēú san nti, tsí un vá'a tsi kakudiin A Le'ntú san nĩ nti! ¹⁷ Tsí e xee ntúvi ka'nu é tã'xi ña é ntó'o ko ne, ¿xoo ntu kutíi í? —ka'an ña.

7

Tatá ña Israee, ñá uve nã'a seu Xúva kō

¹ Kidáã né, iní u kimi ánjē, ña ntãñi ngimí o diñi ñuxiví san. Ntaédí nuu ña mí kaki'xi ngimí tatsin san vata koo é ña kunú ka tatsin san ñuxiví a, nté nú ntute ñu'u kãn, nté da mí'í ka má utun. ² Kidáã né, iní u tuku ánjē, ña vé'xí nte mí kene ngántií san, ni'í nta'a ña sēu Xúva kō, ña é kãntíto nti'xe. Un ntii tsí kéne ña, kaka'an ñá nĩ ngimí ánje, ña nguí san, ña é xe'é Xuva ko ítsi é nativí ñá ñuxiví san ni ntute ñu'ú san:

³ —¿Kuntētu ká nto! ¿Ñá kú dí nativí ntó ñuxiví san, nté ntute ñu'ú san, nté utun san dá nte kuvi xntéé nti seu Xúva kō xteén ña'a, ña e ntáde tsiñu iña ñal! —ka'an ña.

⁴ Tékú ko nté kaa ña'a uve na'a ña seu san, tsí uun sientu uvi díko kimi míil ña'a tatá ña Israee san. ⁵ Uxuvi míil ña'a tatá Judaá san uve na'a ña seu san, uxuvi míil ña'a tatá Rubeén san, uxuvi míil ña'a tatá Gaá san, ⁶ uxuvi míil ña'a tatá Asee san, uxuvi míil ña'a tatá Neftalií san, uxuvi míil ña'a tatá Manaseé san, ⁷ uxuvi míil ña'a tatá Simiuún san, uxuvi míil ña'a tatá Levií san, uxuvi míil ña'a tatá Isacaá san, ⁸ uxuvi míil ña'a tatá Zabuluún san, uxuvi míil ña'a tatá Joseé san, uxuvi míil ña'a tatá Benjamiín san. Kuan ó ñá uve na'a ña seu san.

Ñá te da dñi ña'a, ña ñu'u doo kui'xín

⁹ Kidáã né, ito ú, iní u ña te da dñi ña'a, ña ntãñi nú tēú san ni nūu A Le'ntú san. Ntē ña kuvi ká'vi o ña e dóo titín ña, ña é vé'xí da mí'í ká ñuu dá kanii ñuxivi. Ntáduku ntēe ña da nēe ka tatá ña; da nēe ka tú'ún ntáka'an ñá dí. Doo kui'xín ñu'u ña ne; odo nta'a ña ntá'a ñuu. ¹⁰ Un ntii tsí ntáka'an ña:

Da mii tsi Xuva kō, ña tuví nú tēú san,

nĩ A Le'ntú san, ña é kuvi nakáku kō,

ka'an ñá'a san. ¹¹ Un ntíí ntíí ánjē san ntãñi ña ntíkō diñi nú tēú san, ni ñatã sán, nĩ ngimí kiti ntantíto san. Nákuntoo tixi ñá nú tēú san ne, nánū'u ñá iní ña Xuva kō, ¹² ntáka'an ña:

¿Kuan koo na kōo! Na kada ka'nu o Xuva kō,

tsí dóo kaxi'í nuu ka'nu ña, dōó ki'in iní ña.

Na nãkué'e ó sintiá'vi nta'a ña ne,

na kuiko ñu'u o ñá dí,

tsí dóo ió ña é vií ña; dōó ntii iní ña.

Kuan koo na kã'an o íña Xuva ko ntii dañu ntúvi.

Kuan koo na kōo,

ka'an ánjē san.

¹³ Kidáã ne, kaka'an úun ña'a ñatã san ní ko:

—¿Nēe ñá'a ntu ña sã'á, ña ñu'u doo kui'xín san? ¿Mí'í ntu vé'xi ña? —ka'an ña.

¹⁴ Kidáā ne, kaka'án u ni ñā:

—Ntō'o é ñni nto —ka'án u.

Kidáā ne, kaka'an ñā nī kó:

—Ñā sā'á ne, ñni ñā é vē'xi ñā mi dóo ntánto'o ñā'a. É ntukui'xīn kue'en dóo ñā, tsí ñiñi Á Le'ntú san nácate ñā. ¹⁵ Dukuān e ntáñi ñā nú tēu Xúva kō, e ntáxntii ñā ñā nte ntúvi nté ñiñu iní ukún ñā kán. Xuva kō, ñā tuvi nú tēu san, kunuu mé'ñu kunuu dava ñā ñā. ¹⁶ Ñā kákīn ká ñā, nté ñā itsí ka ñā ntute. Ñā kókō ká ñā ka'ni ngántii san, tsí kuntoo ñā mi é vē'ti san ve. ¹⁷ Tsí A Le'ntu é tuvi nú tēu kán ne, kuenta vii ñā vata kaa uun paxtu, é kí'in ní'i A Le'ntú san ñā mí kaku ntute kuí é ní'i ñā ntuvi íña ñā ne, mii Xuva ko naitsi ñā un ntí'i ntute nú ñā —ka'an ñā.

8

Seu e kúvi ū'xe ni ko'o kútū e kúvi kaá kuaan

¹ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kúvi ū'xé san ne, xīō kadin kue'en tsi e dukún kan te dáva ura. ² Kidáā ne, iní u u'xe ánjē ntáñi ñā nuu Xuva ko. Odo ñā kui kui uun ñā trunpeta. ³ Kidáā ne, xéé ká uun ká xtuku ánjē, ní'i nta'a ñā ko'o kútū e kúvi kaá kuaán san ne, kántitsí ñā nú nāa kan. Dōo kue'e kútu ní'i ñā é nádaká ta'an ñā ni tū'un e ntáka'an ntá'vi ñā'a, ñā ntānuu iní i Xuva kō, é kué' é ñā nú nāa e kúvi kaá kuaan é tuvi nú tēu san. ⁴ Kúxée u'me kútū san é ní'i nta'a ánjē sán ne, xéé mí tuvi Xuva ko dadii ni tū'un e ntáka'an ntá'vi ñā e ntáka'an ni Xuva ko. ⁵ Kidáā né, kí'i ánjē san ko'o kútū sán ne, dā tsú'un tsitu ñā ngiñū'u é kai'xi nú nāa san ne, da nakuíta nuu ñā ñuxiví a. Dōo dito káñu'ú ne, xí'i nuu ne, táān di.

Trunpeta é ū'xé san

⁶ Kidáā ne, ánjē, ñā é ū'xe ñā'a, ñā odo trūnpeta san ne, iō tu'vé ñā é nakuéku ñā.

⁷ Ánjē, ñā é kúvi ū'un sán ne, nakuéku ñā trunpeta ñā. Ura tsí i káin davi xuú ni ñū'u é kádaka níñi ñuxiví kán. Uun ta'vi i é kúvi ūni ta'vi ñuxiví san ne, í'xi ntí'i. Uun ta'vi i é kúvi ūni ta'vi utún san ne, í'xi ntí' ntí' un tsi nté ku'u xi'í san.

⁸ Ánjē, ñā é kúvi ūvi san ne, nakuéku ñā trūnpeta ñā di. Kidáā ne, uun nuu i é vāta kaa xuku ka'nu é kai'xi kaá ne, un ntii tsí ko'xó nuu nú ntute ñū'u kán. Uun ta'vi i é kúvi ūni ta'vi ntute ñū'u sán ne, ntúvi ñiñi. ⁹ Uun ta'vi i é kúvi ūni ta'vi kiti ñū'u nú ntute ñū'u kán ne, xí'i ntí'í ti ne, í'xi uun tā'vi i é kúvi ūni ta'vi tūn ntóo san di.

¹⁰ Ánjē, ñā é kúvi ūni san ne, nakuéku ñā trūnpeta ñā. Kidáā ne, uun xntiví ka'nu sán ne, kó'xō é vē'xi nte e dukún kán. Kai'xi vatá ó kai'xi chú'un san. Kó'xō nuu uun ta'vi i é kúvi ūni ta'vi ntute ká'nu sán nī mí kae'nu ntute san.

¹¹ Xntiví san ne, Rkavé naní. Uun ta'vi i é kúvi ūni ta'vi ntute sán ne, kúrkavé kue'en. Nā te nté kaa ñā'a xí'i ñā e xí'i ñā ntute é kadáká rkavé san.

¹² Ánjē, ñā é kúvi kímí san ne, nakuéku ñā trūnpeta ñā ne, uun ta'vi i é kúvi ūni ta'vi ngántii san ni uun tā'vi i é kúvi ūni ta'vi xoó san nī xntiví san ne, ní'i kuí'i. Uun ta'vi i kúnee é un é un nuu i ne, uun ta'vi i é kúvi ūni ta'vi ntuví san ne, ñā ni xí'i nuu ká ngántii san. Niñu san ne, kuan tsi ō kúvi: ñā ni xí'i nuu ká xoó san nī xntiví san di.

¹³ Kidáā né, da ñā kaito ú ne, tēkú ko kaiko uun tadun mé'ñū e dukún kán ne dá un ntii tsi káka'an:

—¡Ai! ¡Ñā ntá'vi ntu ñā'a, ñā ntántoo ñuxiví san, te kuéku xtuku trunpeta íña é ūni ka ánje, ñā nguú san! —ka'an ti.

9

¹ Ánjē, ña é kuvi ū'ún san ne, nakuéku ña trūnpeta ña. Kidáā né, iní u uun xntívi é kō'xó nte e dukún kán un tsi nte nú ñu'u kán. Xntívi san ne, ni'í nta'áá xi'í tótsín san. ² Nākaán ña xi'í tótsín san ne, un vá'a tsi kéne u'me xi'í san, vatā ó kakene u'me iní ūrnu ká'nu kue'en. Kūneé ngántíi san ni kanñi e dukún kan ū'me tótsín san. ³ Mé'ñū u'mé san ne, vé'xi skunti é kaka tī kanñi ñūxívi a. Ní'í tī é kué'é tī vatā ó de tdu'me, kiti iō ñu'u a. ⁴ Ká'an ña ni tī é ña ku nantí'í tī ite é kae'nu ñu'u a, nté kū'u kuii, nté ūtun di. Da mii tsi ña'a san kué'e tī ña, tē ña te uve ná'a xteén ña seu Xúva kō. ⁵ Ní'í tī é nanto'o tī ña te ū'un xoo, ntá tsi ña kuvi ka'ní kue'en tī ña. Mí kax'é tī ne, kaexnúu vatā ó kaexnúu da kax'é tdu'mé san.

⁶ Ntuvi tsikán ne, un vá'a tsi nantuku ña'a san nté koo kuvi ña, ntá tsi ña ní'í ña nté koo. Kuán te un vá'a tsi ntio ña é kuvi ñá ne, ñá ní'í ñá doxi'í san.

⁷ Skunti san ne, vata ntáa idú kiti tu've i é k'ín tī mé'ñū du'xén ntáa tī. Díki tī ne, odo é vata ntáa le'e e kúvi kaá kuaan ntáa. Núu tī ne, vata ito nuu ña'a ito. ⁸ Idi tī ne, vatā ó nani idi ñad'í. Nū'ú tī ne, vata ntáa nu'u ñaña ntáa. ⁹ Uve ata tī tdi'xi e nté kaa te káa kúvi. Dā ntáva tī ne, kakañu'u vata te ntaíta nti'xin ña te da díi kareta e ntáñu'u idú, kiti ntaínu mé'ñū du'xén san. ¹⁰ Dú'me tī ne, vata ntáa du'me tdu'me ntáa ne, ini xe'e tī di. Dú'me tī san ntée é ntuku kui'í tī ña'a san ū'un xoo. ¹¹ Tō'ó tī ne, diví ánjē, ña e ntée nta'a i tótsín san. Abaduun nani é tū'un hébreu ne, Apoliuun nani é tū'un griegu ne, kani tū'un “é nantí'í kue'en”.

¹² É ña nti'xin é kuvi ūun dóxō. Úvī ká kakunaá ve.

¹³ Kidáā ne, ánjē, ña é kuvi iñū san ne, nakuéku ña trūnpeta ña. Tékú ko uun tatsín í e kíi mé'ñū ngimi ntíki san é odo nú ña e kúvi kaá kuaan é ntitsi nuu Xuva ko. ¹⁴ Kídaā ne, kaka'an tátsín san nī ánjē, ña é kui iñu, ña é ni'í nta'a trunpeta:

—Nantuten ngimi ánjē, ña é uve tñn mí kainu ntute ka'nu é nani Eúfrate — ka'an.

¹⁵ Kidáā né, nāntuté ña ngimi ánjē san é ka'ní ñá uun ta'vi i é kuvi ūni ta'vi ña'a san, tsi é ntoo tú've ñá tē xee úra i, ni ntúvi, ni xóó, ni kuía. ¹⁶ Kūtuní ko nté kaa sntadun, ña ntántodó idú ne, uví sientu miñuu ña.

¹⁷ Xée núu ko idú san nī ña ntántodó tī. Sntadún san ne, ntánti'u núu kúñu ña káa é kaito kué'é, nī é kuií, nī é kuáán di. Díki idú ña ne, vata ntáa díki ñaña ntáa ne, kakii ñu'u xú'u tī. Ú'me ni dū'xé ñu'u di. ¹⁸ Xí'í uun tá'vi i é kuvi ūni ta'vi ña'a san ntuni núu tsi i: ñu'u san ni ū'mé san ni dū'xé ñu'u san e kíi xu'u tī. ¹⁹ Tsi idú san ne, ió ntii tī é kuvi ka'ní tī ña'a é xū'u xtí ni dū'me tī. Tsi du'me tī ne, vata kaa díki kóo ne, diví é kantuku kui'í tī ña'a san.

²⁰ Ntá tsi ña nguií san, ña é ña ni duku ntée tsikán ne, ñá ni natívi iní ña kuétsi ña é ntē ña ni xtúvi mii ña é nuu iní ña é ña vá'a san ni sántu ña e kúvi kaá kuaán, nī káa kui'xín, nī káa kué'é, ni xūu, ni ūtun di, é ntē ña kaito, ntē ña katéku i, ntē ña kui kaká di. ²¹ Ntē ña ni natívi iní ña é kuan tsi o ntaé'ní ña ña'a, e ntáde ña dotatan, e ntáde ña é kini kaa ni ñad'í, e ntadú'u ña di.

10

Ánje ni tūtu lu'nti é kātínuu san

¹ Kidáā ne, iní tuku ú uun ánjē, ña dóo ntii iní í ne, vé'xi ña e dukún kán. Nuú ta'án ña viko; ntee rkuá'nti díki ña. Núu ña ne, kaxi'í nuu vatā ó kaxi'í nuu ngántíi san. D'ín ña ne, vata kaa ntu'u é kai'xi kaa. ² Ní'í nta'a ña ūun tutu lu'nti é kaa ntáa. D'ín kua'a ña xtúvi ña nú ntute ñu'u kán né, d'ín tatsín ña ne, ñu'u san xtúvi ña. ³ Un ntii tsi káchu'u ña, vatā ó de ñaña dá kanakiti tī. Dā kúvi kachu'u ña ne, kátsín u'xé ito. ⁴ Dā kúvi katsín é u'xé ito sán ne, ncho

xntee na'a u é kaka'an, ntá tsi dá iō tu've u é ka'u ú ne, tēkú ko uun tatsin e dukún kán, kaka'an:

—Xnuun xū'un e tēku o e kátsin u'xé ito. ¡Ñā kū dí xnteen na'an! —ka'an.

⁵ Kidáa ne, ánjē san, ña ntitsi nú ntute ñu'ú sán ni ñu'ú a dí ne, nátā'an ntée ña nta'a kuá'a ña e dukún kán. ⁶ Natékú ñā Xuva kō, ña kantító ntií dañu ntúvi, ña de vá'a e dukún kan ni ñuxiví ni ntute ñu'ú ni ñn ntíí ntíí nee iñá katuví, kaka'an ña tsí ña kukuí ka. ⁷ Kaka'an ña tsí ntuvi dá nakuēku ánjē, ña é kui ú'xé san, trumpeta ñā ne, kuntaa núu i é mií tsi Xuva ko ñni ñā, vata ō ka'an ñā nī ña dé tsiñu iñā ña, ña ntáka'an tú'un ñā.

⁸ Kidáa ne, tátsin e tēkú ko dí'na ne, kaka'an xtúku nī ko nte e dukún kán:

—Kuē'én, kúki'ín tutu é ni'i nta'ā ánjē sán, diví é nakāa ñā'a, ña ntitsí nú ntute ñu'ú kan ni ñu'ú a —ka'an.

⁹ Dukuān ne, ñé'ē u mí tuvi ánjē sán ne, ikán ú tutú san. Kaka'an ñā nī kó:

—Ki'in ne, dá kā'xin. Tē é'xin ne, vídin vata ē'xí ntúdin kítume, ntá tsi kuia núu í'xi o kán —ka'an ñā.

¹⁰ Kidaā né, kí'í ú tutú san é ni'i nta'ā ánjē sán ne, ē'xí u. Kuan ē'xi ntí'xe vata ē'xi ntúdin, ntá tsi dá kúvi é'xi ú ne, kuia núu í'xi ko. ¹¹ Kaka'an ñā nī kó:

—Da mií é ká'an ntódon kán ni ñn ntíí ntíí ñā'a, ña ntoo dá mí'í ká ñuú, nī ña ntáka'an dá nēé ka tú'un, ni rēi ñā dí —ka'an ñā.

11

Ñā é ūvi ñā'a, ña é ká'an ntódo tú'un Xuva kō

¹ Kidáa né, tá'xi ña kó uun ntoo kani, vata kaa utun é kí'í kú've núu ō káa ne, kaka'an ñā nī kó:

—Nakuntitsin, kí'in kú'ven úkun Xuva ko nī nú nāa ñā ne, ka'vin nté kaa ñā'a ntánuu ini ña Xuva kō má úkún san. ² Ntá tsi ña kí'in kú'ven kura ukún san, tsí xe'é ña sá'ā é kúvi iñā ñā'a, ña é ña ini xoo é Xuva kō ne, kaka nuu ña ñuú Xuva ko te ūvi díko uvi xoo. ³ Xu'ú ne, taxnúu ú uvi ñā'a, ña é ká'an ntódo tú'un kó ne, ku'un ña du'nu kúxta úun míil uvi sientu uni díko ntúvi —ka'an ñā.

⁴ Ñā é uvi ñā'a san ne, vata ntāa uvi útun olívu ntāa ñā. Vata ntāa tun tsumē é ūvi san e ntāñi núu To'o ñuxiví san ntāa ñā. ⁵ Tē xoó ncho ntukú kui'í i ña ne, kene ñu'ú xu'ú ña ne, koko kue'en. Kuān koo nto'o ña ntaínchu'vi ñā. ⁶ Ñā uvi ñā'a san ne, ió ntií ñā é nakādi ñā e dukún kán vata koo é ña kúin dávi da ññ ntáka'an ntódo ña tú'un Xuva kō. Ió ntií ñā é kúvi víi ña é ntúvi niñi ntuté san ne, kúvi víi ña é nantó'o ña ñā'a, ña ntoo ñuxiví san, é tññ ña da nēé ka kui'í vata koo é ntio ñā.

⁷ Ntá tsi dá ita ntí'xin ka'an ntí'í ña tú'un Xuva kō né, kēne uun kiti xu'ú totsín san é víi tí ni ña du'xēn. Kúvi víi ti ka'ní ti ñā. ⁸ Kidáa né, kuntuō mé'ñū kúñu ñā itsi mé'ñū ñuú ka'nu san mi náxntee ñā Tó'o kō ntíkā krusí san. Ñuú sá'a ne, vata kaa ñuú Sodomá ni ñuú Egitó kaa. ⁹ Úni ntúvi nte dáva ne, koto ñā'a san kúñu ñā, ña vé'xi da mí'í ká ñuú, da nēé ka tatá ñā, é da nēé ka tú'un ntáka'an ñā dí ne, ñā kué'é ña itsi é kuntu'xi vá'a ñā. ¹⁰ Ñā ntántoo ñuxiví san ne, ñā tē nté kaa díni ña tsí xi'í ña uvi ñā'a san. Víi ña viko ne, kué'e ñā doméni tá'an ñā, tsí ña uvi ñā'a, ña é ka'an ntódo tú'un Xuva kō né, dōó nantó'o ñā ña ntántoo ñuxiví sa.

¹¹ Ntá tsi da kúvi uni ntúvi ntē dáva ne, nantóto xtuku Xuva ko ntuvi ñā'a san ne, nākuiñi ñā. Un vá'a tsi ú'ví un ntíí ntíí ñā'a san dá ini ña ñā. ¹² Kidáa né, tēkú ña uvi ñā'a san e dóo ntií kaka'an tátsin e vé'xí e dukún kan ni ñā:

—Kí'xi nto i'a —ka'an tátsin san.

Dukuān ntaíni ña ntaínchu'vi ñā san ne, kúntāa ña e dukún kan mé'ñū vikó san. ¹³ Ura í tsikán ne, un vá'a tsi taan. Kó'xo uun ta'vi i é kúvi ú'xi tá'vi ñuú san. Ú'xé míil ñā'a xi'í ñā da ita ntí'xin kúvi taan. Ñā'a, ña ntántoo ká san ne,

ñá te nté kaa u'ví ña. Da kidáa nanu'u ñá iní ña e dóo ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán.

¹⁴ É ita ntí'xin é kuvi ūvi dóxō sán ne, e dóko sã xee é kuvi ūní san ve.

Trunpeta é kuvi ū'xé san

¹⁵ Kidáa ne, ánjē, ña é kuvi ū'xé san ne, nakuēku ña trunpeta ña. Dító tsí un ntii tsí ntáka'an tátsín e dukún kán:

Un ntii ntíí ñuú ñuxiví san ne,
kaduku ntée Xuva kō é kadā kú'vē ña,
ntuvi ñá Cristu, ña e táxnūu ña.

Ntii dañu ntūvi é kadā kú'vē ña,

ka'an. ¹⁶ Kidáa né, ñatā, ña é oko kimi ñá'a, ña ntántoo nú tēu núu Xuva kó san ne, un tsi náknchiti ntaā ña nuu Xuva ko é nuu iní ña ña, ¹⁷ ntáka'an ña:

Nata'xi ntí sintiá'vi nta'a nto,

Xuvā ntí, ña e dóo ka'nu.

Divi ntō é tuví nto vevii ne,

divi ntō kidaā dí ne,

kuan tsi koo kutuví ntó ntii dañu ntūvi.

Nata'xi ntí sintiá'vi nta'a nto,

tsí e ní'i nto e dóo iō nto é vii ntó ne,

e éni ntu'u nto kadē kú'vē ntó ve.

¹⁸ É kúdiin ña ntántoo un ntíí ntíí ñuú san,

ntá tsi é xee ntūvi é kué'é nto ña é ntō'o ña ve.

E xée ntūvi é kadā kú'vē nto iña ñá ntíxi san ne,

kué'e nto ña é vā'á, ña dé tsiñu iña nto,

ñá é ka'an ntódo tú'un nto, nī ña é ká'an náa nto.

Kué'e ntō é vā'á iña ña'a, ña e ntaíko ñu'u nto,

un ntíí ntíí ñá, te kuetsi, te na'nu ña.

E xée ntūvi é nantō'o nto ña'a, ña ntánatívi ñuxiví san,

ka'an ña.

¹⁹ Kidáa né, nákaán xi'i úkun Xuva kō é tuví e dukún kán ne, iní i kán ne, dító tuví etun mí ñu'u vá'a lei Xúva kō. Kidáa né, dōó kaxi'í nuu. Dōó kakatsín di. Dōo dító tatsín san. Dōó katáan di. Un vá'a tsi kaxiín davi xuú di.

12

Uun ñadí'í, ni kiti ña vá'a, kiti u'xe díki i

¹ Kidáa né, kī dító uun e dóo ka'nu e dukún kán. Ikān ntitsí uun ñadí'í, nuu tá'an ña ngántíi ne, xōó sán ne, ntekú ntí'i dí'in ñā ne, le'e é kuvá'a é ūxuví xntiví ntekú díki ña. ² Ñu'u i'xá ña ne, kakachu'u ntāa ña é kaexnúu i'xi ña, tsi dokó sa káku i'xá ña. ³ Kidáa né, kī ká xtuku uun nuu i e dukún kán. Iní u é ntitsí uun kiti ña vá'ā, teku kué'e ti, é ūve u'xe díki ti ni ū'xi ntíki ti. Kuān o ntántidó le'e san xé un xé un díki ti. ⁴ Dú'me xtí dita núu ti uun ta'vi i é kuvi ūni ta'ví xntiví san ne, náko'xó nuu ti nte ñuxiví a. Kidáa ne, intitsí kiti ña vá'ā san nuu ñadí'í, ña dokó sa káku i'xá i. Ntitsí nteē ti i é ká'xi tí i te káku. ⁵ I'xa é nakáku ña ne, i'xa tii é kadā kú'vē un ntíí ntíí ñuú, é kuni'i nta'a tátun i e kúvi káa. Ntá tsi Xuva kō ne, nakí'i ña i'xá san é kūtuví ni ñā nú tēu ña. ⁶ Ñadí'í san ne, inu ña, kue'en ñā ñuu itsi mí xtúvi tū'vé Xuva kō mí kutuví ñā, mí kuēnta víi ña ña uun míil ūvi sientu uní díko ntuví.

⁷ Kidáa ne, kúvi du'xēn e dukún kán. Ánje ña odo nūu, ñá nani Mígee, dívi ña ni un ntí'í ánje ña ne, náā ñā ni kiti ña vá'ā san. Kiti ña vá'ā sán ni un ntí'í ánje tí ne, un vá'a tsi náa ti ni ñā, ⁸ ntá tsi ña ni kuvi víi ti. Nā ni ní'i mí kuntōo ká ti nī ánje tí e dukún kán. ⁹ Dukuān ne, náko'xó ña kiti ña vá'ā san, kiti itúvi nte ntúvi dí'na, kiti é nani diablu, tó'o e ña vá'ā san. Dívi tí é Satanaa nání ti di, kiti

kaeni nta'vi ña'a dá kanii ñuxiví san. Nákó'xó ña ti ni un ntí'i ánje ti ũun tsi nte ñuxiví a.

¹⁰ Tekú ko tsi un ntii tsi kaka'an tátsín san nte e dukún kán:

E xée ntúvi é nakakú Xuva ko ko vē.

E xée ña e dóo ntii iní ña é kadá kú'vē ña.

Cristu, ña táxnū ña ne, kodo núu ña é un ntí'i vē.

Tsí é nakó'xo ntee ñá kiti katsi'i kuétsi ta'an ko nta'a Xuva ko ntē ntúvi ntē níñu.

¹¹ Kūvi idé ta'an ko sán nī e ña vá'ā san

kuenta iña níñi é etí A Le'ntú san,

nī kuēnta iña tú'ūn é nuu é ntaā i e ntáka'an ñá,

tsi ña ni de víni ña ntuvi iña ña,

kuān te na kuví ña.

¹² Kuntōo díni ntó ve, e dukún kan,

nī un ntí'i ña ntántoo ikān.

Ntá tsi ña ntu ntá'vi ide nto,

ña ntántoo ñuxiví san nī nú ntute ñu'u kán,

tsí e ntíi tó'ō e ña vá'ā san mí ntoo nto ve.

Un vá'a tsi kakudiin,

tsí iní tsí ña na'á ka kutuvi,

ka'an tátsín san.

¹³ Dá iní kiti ña vá'ā san tsí nakó'xo ña ti ñuxiví a ne, íntikin tí ñadí'í, ña nakaku i'xa tíi san. ¹⁴ Ntá tsi ñadí'í san ne, ní'i ña uvi ntí'xin tádun ka'nú san é ntāva ña, kí'in ña ñuu ítsi kán, mí dóo ikā mí tuví kiti ña vá'ā san. Ikān ne, ní'i ña é ká'xi ñá uni kuia nte dáva. ¹⁵ Kiti ña vá'ā sán ne, tává ti ntute xu'u ti é vata kaa ntute ka'nu kaa vata koo é kí'in ní'i ntute san ñadí'í san. ¹⁶ Ntá tsi xntíi ñu'ú san ñadí'í san, e nántika ñu'ú sán ne, ikan kúntíi ntute ka'nu san e táva kiti ña vá'ā san xu'u ti. ¹⁷ Dukuān né, kúdiin kué'en kiti ña vá'ā sán ni ñadí'í san. Ntaka ti ikān ne, dá kué'en ti é víi tí du'xen ni i'xá ñá, ña nguú san, ña ntáde ntaa é kaka'an Xúva kō, ña ntántikin Jéssuu.

13

Úvi kiti dóo donchu'vi ntáa

¹ Ntísi u nú ñuti díñi ntute ñu'ú san, íni u kéne ntita ũun kiti e dóo donchu'ví kaa mé'ñu ntute ñu'u kán, kiti uve u'xe díki í ni ũ'xi ntíki i. Kántídó le'e é un é un ntíki ti. Uve na'a díki ti e dóo kiní ó kaka'an kuénta iña Xuva ko. ² Kiti dóo donchu'ví kaa, kiti é íni u sán ne, vata kaa ñaña tekú kaa ti. Ntá tsi dí'in tí ne, vata ntáa dí'in oso ntáa ne, xu'u ti ne, vata kaa xu'u ñaña kaa. Kiti ña vá'ā sán ne, xé'le tí ntii tí é ntéé kimi tí. Xé'le tí tēu tí mí tuví tí é víi tí tsiñu ka'nu. ³ Kiti dóo donchu'ví kaa sán ne, vata tē ní'i kuí'i kue'en ũun díki ti, ntá tsi é ntuvá'a. Un ntíi ntíi ña'a, ña ntántoo ñuxiví san ne, ntántikin ñá ti, tsí koo da kúdu'va ña é ntuvá'a díki ti. ⁴ Ntánuu iní ña'a san kiti ña vá'ā san, tsí xé'le tí ntii tí kiti dóo donchu'ví kaa san vata koo é kuvi kada kú'vē ti. Ntánuu iní ña'a san kiti dóo donchu'ví kaa san ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é vata kaa kiti dóo donchu'ví kaa san? ¿Xoó ntu kuvi víi í é nāa níi tí? —ka'an ña.

⁵ Ní'i tí ítsi e dóo ka'nu víi tí, e dóo kiní koo ka'an tí iña Xuva ko. Ní'i tí é kadá kú'vē tí uvi díko uvi xoó ne, ⁶ kuan ó dé tí. Dóo kiní ka'an tí iña Xuva ko ní e dukún kán mí tuví ña, ní ña ntántoo ní ña ikān. ⁷ Ní'i tí é víi tí du'xen ní ña ntántikin Xúva kō né, kúvi idé tí ní ña. Ní'i tí é kadá kú'vē tí iña un ntíi ntíi ña'a, ní ũn ntíi ntíi tātá ña'a, ní ũn ntíi ntíi ñuú, ní ũn ntíi ntíi ña'a, ña ntáka'an dá néé ka tú'ūn. ⁸ Un ntíi ntíi ña'a, ña ntántoo ñuxiví san ne, íñu iní ña kiti dóo donchu'ví kaa san, ña é ña ní uve na'a dívi í tutú A Le'ntu é xí'í un tsi nte da íñi ntú'u ñuxiví san, tutú mí uve na'a xoo e ní'i í ntuvi iña i ntii dañu ntúvi.

⁹ Te Inín é kīnin ne, kinin. ¹⁰ Tē xoó ni'i i é kunuu kutū né, kunuu kutu ntí'xe. Tē xoó ni'i i é kūvi nuu káa ne, káa kuví nuu ña. Dukuān né, xo'ō e ntáduku ntée o Xuva kō ne, ka'nu vii ó nima kó ne, kunūu ini ko ñá di.

¹¹ Kidáā né, Iní xtuku u ūun kiti e dóo donchu'vi kaa. Kiti sá'á ne, ñu'u san kakéne ti. Uve uvi ntíki ti é vata kaa a le'ntú kaa ti, ntá tsi kaka'an tí vatā ó kaka'an kiti ña vá'ā san. ¹² Ní'i ti Itsi é kadā kú'vē tí naa i kiti kuví ūun san dá ntoo dadí ti. Kade ti é un ntíí ntíí ña'a, ña ntántoo dá kaníi ñuxiví san, kunuu iní ñá kiti kuví ūun san. ¹³ Dóo ini ti nté koo vii ti é kōo dá ntákudū'va ña'a san. Un tsi nte kúvi nakān ti ñu'u é kai'xi nte e dukún kan níi dukuān ntaíto díto ña'a san ñuxiví a. ¹⁴ Kuenta iña i sá'á é ní'i ti e kúvi idé ti dá kade ti tsiñu kiti kuí ūun sán ne, kaeni nta'ví ti ña'a, ña ntántoo ñuxiví sa. Kaka'an tí ni ña'a san é na ntavá'a naa ña santu kiti kuví ūun, kiti idó nuu káa díki i, ntá tsi ntuvá'a ti ne, kantito dukuan tí. ¹⁵ Ní'i tí é kúvi kué'e ti ntuvi iña santu e ntuvá'a naa kiti kuví ūun sán ne, ide ti é kúvi ka'an sántu sán di. Kaka'an tí tsí da xoó ka ña'a, ña é ña kanúu iní i santu, kiti kuví ūun sán ne, na kuví ña. ¹⁶ Taxnúu ti é na kúvē na'a seú san nta'a kua'a ña ne, ó xteén ña, un ntíí ntíí ña'a san, te kuetsi te na'nu ña, te kuika ña, te nta'ví ñá, te ió tó'ó ña ne, ó iña níi ña ntáde tsiñu ña. ¹⁷ Nté uun xoxo kuví díko i, nté ña kuví kuíin í, té ña te ntée na'a seú san kúñu í. Seú san ne, dívi kiti é kuví ūun sán, ó numéru dívi ti.

¹⁸ Sá'á ne, ntio é koto ntuu ó. Xoo é kí'in iní i ne, na naka'vi ña numéru kiti kuví ūun san. Numéru sán ne, kaduku ntée uun dívi ña'a, ña ntoo ñuxiví sa. Te nakua'a ó numéru dívi ñá ne, íñu sientu uni díko iñu.

14

Nchu'un e ita ña'a, ña uun sientu uvi díko kimi míl ña'a

¹ Kidáā né, Iní u ntitsi A Le'ntú san tí'i í xuku Sjuún, ni ūun sientu uvi díko kimi míl ña'a, ña é ntée na'a xteen i dívi A Le'ntú san ní dívi Uva í. Dadí tsi ntāñi ntíí ntíí ña. ² Kidáā né, tēkú ko é vē'xi nte e dukún kan vatā ó kakañu'u ntúte ka'nu, vatā ó kuví dá kaké'xén nuu da dóo ntii kakatsin, vatā ó kuví da dóo titín ña'a ntánakueku ña kiñú'ú. ³ Ita ña uun nchu'ún xee ní tēu Xúva ko, ní ngimi kiti ntantito sán ni ñatá sán di. Nté uun ña'a ña ni kuví kutú'vē ña nchu'ún xé san, tsí da míi tsi ña'a, ña é uun sientu uvi díko kimi míl ña'a, ña é nakáku, ña ñu'u ta'an ñuxiví a, kuví ita ña. ⁴ Ña sá'á ne, ña ni ide ña kuetsí ni ñad'i, tsi ntúntoo ña. Ntántikin ñá A Le'ntú san da mí'i ka mí kí'in ña. Nakáku ña mé'ñu ña ntoo ñuxiví sa é kuví ūun nuu i doméni iña Xuva ko ní A Le'ntú san. ⁵ Nté uun dovete ña ni ká'an ña, é nté ña tui kuetsi ña níi Xuva ko.

Ánjē, ña uni ñá'a, ña ni'i tú'ún

⁶ Kidáā né, Iní xtuku ú uun ká ánjē, ña kaiko mē'ñu e dukún kán ne, e ní'i ñá tú'ún e dóo va'á ntii dañu ntúvi é ká'an ntodo ñá ní ña ntoo ñuxiví sa, ña dá mí'i ká ñuu, é da neé ka tu'ún, da neé ka tatá ña. ⁷ Un ntii tsi kéne ña, kaka'an ña:

—Kuiko ñu'u nto Xuva kō ne, kada ka'nu nto ña. Tsi e xée ura i é kadā kú'vē ñá kuenta iña ña'a san. Kunuu iní ntó ña di, tsí dívi ña de vá'a ña e dukún kan ní ñuxiví sa, ni ntute ñu'u kán, ni ūn ntíí ntíí ntute kuíi é kákene ñu'u sán di —ka'an ña.

⁸ Kidáā ne, xéé ánjē, ña é kuví ūvi san, kaka'an ña:

—¡E kó'xō nuu, e kó'xō nuu ñuu ka'nu Babilonia, é ide kí'vi un ntíí ntíí ñuu san ni vīnu i é kíni kaa! —ka'an ánjē san.

⁹ Kídaa ne, xéé tūku ánjē, ña é kuví úní san ne, un ntii tsi kéne ña, kaka'an ña:

—Tē xoó ña'a kanuu iní ña kiti san ní sántu tí ne, kaxé'e ña xteén ña ó nta'a ña é kuntéé na'a káa tí ne, ¹⁰ kudiin kué'en Xúva ko ní ña. Ná ntuntá'ví ini ña ña nté un síin. Kué'e ña ña é ntó'o ña é kōko ña ñu'u du'xe san nuu ánje ní nūú

A Le'ntú san. ¹¹ Ú'mē é kākene mi ntánto'o ña ne, kuan tsī koo kené ntii dañu ntúvi. Ña'a, ña é kánuu iní i kiti san ni sántu tí, ña é ntēe káa tī xteen í ne, ñá nī'í ña é kú'un kadin ñá ntē ntúvi ntē níñu —ka'an ña.

¹² Dukuān né, ña'a, ña ntáduku ntēe Xuva kō san, ña ntáde ntaa é kākā'an ña, ña ntákuinti'xe i Jesuu ne, kantio e dóo ka'xi vii ñá nima ña.

¹³ Kidáā né, tēkú ko é kākā'an tatsín san nī ko nte e dukún kán:

—Xntēen na'an sá'á: “Ntē kui vá'a ña'a, ña xi'i e kuinti'xe ña Xuva kō.” Kuan koo xntēen —ka'an.

—Vá'a ó —ka'an Espíritū Sántū san—, tsí kunto da'na ña; ña káda tsíñu ká ña, tsí ki'in ní'i ña nuu i é vá'a ó dé ña ñuxiví a —ka'an ña.

Ntúvi é nakuitā ñá ña'a san ñuxiví san

¹⁴ Kidáā né, iní u uun viko kui'xin. Nú vīkó san tinti'i uun é vata kaa ñatí kaa. Ntekú le'e e kúvi kaá kuaan ñá ña ne, ni'i nta'a ña ūun káa dakua e dóo ntikó. ¹⁵ É tuku ánjē kíi ña iní ukún san ne, un ntii tsi kākā'an ñá nī ña tuví nú vīkó san:

—jKadan tsíñun ni'in káa dakuá o ve! tsí e xée ntúvi é nakuidon, tsi dóo itsi kiti kii ñuxiví san —ka'an ña.

¹⁶ Kidáā né, ña é tuví nú vīkó san ne, nátāntēe ña káa dakuá ña ne, eni ntu'u ña nákuído ña kiti itsí san.

¹⁷ Kidáā né, kii tuku ánjē iní ukun é tuví e dukún kán, ni'i ña káa dakua e dóo vá'a ntikó. ¹⁸ Kii xtuku ánjē nú nāá san. Ánje, ña sá'á ne, nteé nta'a ña ñu'u. Un ntii tsi kākā'an ñá nī ánjē, ña é ni'i káa dakua e dóo ntikó san:

—jNatāntēen káa dakuá o! Nakuidon xo'o tinti'ō san, tsi dóo itsí ti —ka'an ña.

¹⁹ Ánjē sán ne, nátāntēe ña káa dakuá ña ñu'u a ne, kátsin ña xo'o tinti'ó san. Tsū'un ña ti iní tun ntóo Xuva kō é kádin ñá ti. Sá'a káni tú'un é nanto'o Xuva ko kō. ²⁰ Kiti tinti'ó san ne, íxkádin ña tī nte díñi ñuú san ne, nté kaa te niñi dóo kii tun ntóo san. É'nu un tsi da nté xēe nú xo'o xu'u idú san ne, vata kaa ntute ka'nu kaa e xee tá'an nte uni sientu kilumétru é ká'nu.

15

Ú'xē ánjē, ña é ni'i u'xe núu i é ntó'o ña'a

¹ Iní u e dukún kán uun ká tuku nuu i e dóo ka'nu kue'én ne, un tsi kúdu'va iní ko dá iní u. Iní u u'xe ánjē, ña é ni'i u'xe núu i e dóo nto'o ña'a san. Ña kóo ká nuu i é nto'o ña'a san te ita ntí'xin nuu i sá'á, tsí ikán xee tá'an mí ntí'i é kúdiin Xúva kō.

² Iní u uun ntute ñu'u é vata ito xūxu é káxi'í ni'ni é kadāka ñú'u. Ntāñi ña'a nú ntute san, ña e kúvi idé ni kiti san ni sántu tí, nī káa ti nī numéru diví tí di. Odo ña kiñú'u é xe'le Xuva ko ña. ³ Ita ña nchu'ún vatá o ía Muisee, ña dé tsíñu iña Xuva kó ne, vatā ó nchu'ún A Le'ntú san di. Sá'a ntaíta ña:

Dóo ka'nu ne, dóo vá'a ó un ntí'i nuu i é kade nto.

Da ntákudu'va ntí nuu i é kade nto,

Xuvā ntí, ña e dóo ío ntii i é víi da néé ka.

Itsi nto ne, itsi ntaa, itsi é nuu é ntaā i.

Diví ntō Rei da mí'i ká ñuu.

⁴ ¿Vá iō ntú xoo é ña káú'ví i nto, Xuvā ntí?

¿O iō ntú xoo é ña ká'an i e dóo ka'nu nto?

Tsí da mii xntō é vá'a ntí'xe nto.

Xée ñá'a da mí'i ká ñuu é káda ka'nu ña nto.

Tsi díto e dóo vá'a ó kade kú'vē nto,

kuan ó ita ña.

⁵ Kidáā né, iní u é kántii iní ukún Xuva kō e dukún kán mi dóo xii, mí ñu'u vá'a lei ña. ⁶ Ntíi u'xe ánjē san má ūkún kán, ña ni'i u'xe núu i é ntó'o ña'a san.

Ñu'u ña doo ntii e dóo va'a, é un tsi kai'xi kai'xí sa. Katīnuu doo e kúvi kaá kuaan xkántika ña. ⁷ Kidáa ne, uun kiti é kúvi kīmi kiti ntantító sán ne, xé'e ña ūun e'xin e kúvi kaá kuaan dá un dá un ánjē, ña é ù'xé san. Ñu'u tsitu e'xin san núu i é ntō'o ña'a é vē'xí nta'a Xuva kō, ña kantító ntii dañu ntūvi. ⁸ Ñu'u tsitu iní ukún san u'me é vē'xí nta'a Xuva kō, ña e dóo ka'nu, ña e dóo ntii iní i. Nté uun xoxo kúvi kí'vi i má ukún kán da nté ntī'i é ù'xe núu i e dóo nto'o ña'a san é ní'i ánjē, ña é ù'xé san.

16

E'xin é ñu'u é ntō'o ña'a san nta'a Xúva kō

¹ Kidáa né, tēkú ko tsi dóo ntii káka'an tátsín san nte iní ukún kán, kaka'an ní ánjē, ña u'xe ñá'a san:

—Kue'ēn ntó, kūkáte nto nuu i e dóo nto'o ña ñuxiví san é ñu'u ù'xe é'xin san ñuxiví kán —ka'an tátsín san.

² Kué'ēn ánjē, ña é kúvi ūun sán ne, eté ña é ñu'u e'xin ña ñuxiví kán. Un ntii ntī ña'a, ña é ntēe na'a káa kiti san kúñu i ní ña ntánuu iní i santu tí ne, kēne tintu'xe e dóo kini ntáa kúñu ña ne, un vá'a vá'a tsi exnúu.

³ Ánjē, ña é kui ūvī san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú ntute ñu'u kán ne, ntute sán ne, ntūvi niñi váta ito niñi ñá xi'í itō. Xí'í ntī ntī kiti ñu'u nto'o iní ntute ñu'u kán.

⁴ Ánjē, ña é kui ūnī san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú ntute ka'nu kan ní mí kaē'nu ntute sán ne, ntuví niñí di. ⁵ Kidáa né, tēkú ko tsi ánjē, ña nteé nta'a i ntute sán ne, kaka'an ña:

Dōo vá'á ó kade kú'vē ntó, Xuvā ntí.

Dōo va'á kue'en nto,

nto'o é tuví nto veví ne,

tuví nto kídaa di.

⁶ Tsi ñu'u ña éti ña niñi ña'a,

ñá ntáduku ntēe nto,

ní ñá'a, ña é ká'an ntódo tú'un ntó.

Veví ne, nakō'o nto ña niñi,

tsí mi ñá ntúku ñá é kuán koo víi nto ní ñá,

ka'an ánjē san.

⁷ Tēkú xtuku kó uun tatsín é vē'xi nú nāa kan, é káka'an:

—Kuan koo, Xuvā ntí, ña e dóo ntii iní i, tsi dóo vá'á ó kadē kú'vē nto é nuu é ntaā i —ka'an.

⁸ Ánjē, ña é kui kīmi san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú ngántíi san ne, ní'i ítsi é ká'mi ntúve i ña'a san. ⁹ Un vá'a tsi í'xi ñá'a san é xe'é ka'ni kué'en ngántíi san. Ntá tsi ñá ni náti'vi iní ña, nté ña ní ká'an ña te dóo ka'nu Xuva kō. Ká'an kīni ña iña Xuva ko, tsí ñu'u ña é táxnūu ña é ntō'o ña.

¹⁰ Ánjē, ña é kui ū'ún san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú tēu kiti dóo donchu'ví kaa san ne, kūnee mí kadē kú'vē ti. Ña'a sán ne, un tsi náka'xí ta'an ña nú'u ña e dóo ntánto'o ña. ¹¹ Ntá tsi dá díi díi ka ntáka'an kīni ña iña Xuva ko, ña tuví e dukún kán, tsi dóo ntánto'o ña e ntáte'u ña tintu'xé san. Nté ña ní natí'vi iní ña nuu i e ntáde ña.

¹² Ánjē, ña é kui iñú san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú ntute e dóo ka'nu san é nani Eúfratē ne, ítsi nūu ntute san vata koo é kúvi kuita ntí'xin rei, ña ntáde kú'vē ñu'u é ntoo mí kaínu ngántíi san.

¹³ Kidáa né, iní u tsi kí uní espíritū é kīni ntáa san xu'u kiti ña vá'á sán ní xū'u kiti dóo donchu'ví kaa san, ní xū'u ña kaka'an é tū'ún Xuva ko káka'an ña, ntá tsi ña ntáa. Vata ntáa tsá'vá ntáa espíritū é kīni ntáa e kí xu'u ña. ¹⁴ Vé'xi ntá'a tó'o e ña vá'á sán ne, kade nuu i é kōo da ntákudu'va ña'a san. Kí'in mí ntoo un

ntíí ntíí rei ñuxiví san vata koo é nakūvé ta'an ña é vii ñá du'xen ni Xuva kō, ña é kuvi vii é un ntíí. Dōó ka'nu kuvi ntuvi tsikan.

¹⁵ “Koto nto tsí da née iní xntó ki'xi ú vata koo ki'xi uun ña du'u. Nté kui vá'a ña'a, ña é ña te ntákidi, ña é ió tu've doo i vata koo é ña kuká'an nuu ña é kíni ña'a san é kuntíí ña”, kuan ó ka'an Xúva kō.

¹⁶ Ne, nātaká nuu rei san ñuu é nani Armagēduun é tū'un hébreu.

¹⁷ Ánjē, ña é kui ū'xé san ne, ēté ña é ñū'u e'xin ña mé'ñū tatsín san ne, nte nú tēu ka'nu é tuví ini ukun e dukún kán ne, un ntii tsi kākā'an úun tatsín é kākā'an:

—jÉ kūvi ve! —ka'an.

¹⁸ Kidāā ne, iñi ntú'ū xi'í nuu ne, kátsín di. Dōo káñu'ú ne, un ntii tsi taán ñuxiví a. Nté uun ito vata táan vata ó kúvi sá'a nte ntúvi é ntoo ña'a ñuxiví a.

¹⁹ Nuú ka'nu sán ne, ntíka. Uní tá'ví kúvi. Un ntíí ntíí ñuu dá kaníi ñuxiví sa ne, nūu dí ne, naka'an Xuva kō ñūu ká'nu é nani Babilonía ne, díi ka kue'e xe'é ña é ntó'o ña; un vá'a tsi kúdiin ña ni ñūú tsikan. ²⁰ Nteoo ñu'u un ntíí ntíí ñuu é ódo ntita mé'ñū ntute ñu'u kán né, kúnaá un ntíí ntíí xuku. ²¹ Un tsi nte e dukún kan vē'xi kíin davi xuu é ña te da va ntáa, é víi te ūvi díko kílū é un é un, é kō'xó ntódo ata ña'á san. Ne, dōó ka'an kíni ña'a san iña Xuva ko kuenta iña dávi xuu san, tsi dóo donchu'ví o kúvi e ntó'o ña'a san.

17

É nto'o ñadí'í kini kaa

¹ Kidāā ne, uun ánjē, ña é ū'xe ña'a, ña ní'i ū'xe é'xin sán ne, xée ña mí tuví u ne, kaka'an ñá ní ko:

—Ní'ín, nañē'e ú o nté koo nto'o ñadí'í kini kaa san, ña tuvi mé'ñū ntúte na'nu san. ² Un ntíí rei ñuxiví san idé ña ni ña é kíni kaa. Ná te nté kaa dé kí'vi ña vīnu ña —ka'an ña.

³ Kidāā né, nuu ta'án u xéní kó, kue'en ní'i ñá ko ñuu itsí kán. Ikán né, Iní u uun ñadí'í, ña ntekú kiti kué'e, kiti dóo donchu'ví kaa. Uve u'xe díki tí. Ú'xi ntíki tí dí ne, kaníi kúñu tí ūve é kākā'an kíni iña Xuva ko. ⁴ Ñadí'í san ne, nuu ña doo kué'e teku níñi, é kaito nteē di. Nuu nenu ña xo'o kiti ni tsíntí ní dí'i e kúvi kaá kuaan, e kúvi xuu e dóo kai'xi ní kiti ku'xin e dóo nuu á'vi i sán di. Ní'i nta'a ña e'xin e kúvi kaá kuaan é ñu'u tsitu nuú í e dóo kini ntáa é kade ña ní da néé ka ñatíi, nuu i e dóo dentu. ⁵ Xteen ña ne, Nteoo ña'a úun dívi e dóo ví'xín ó, é káni tú'un: “Babilonia ká'nu, é dívi dí'i ñadí'í kini ntáa ni ūn ntíí ntíí nuu i é dentu é ió ñuxiví san”, nteé xteen ña. ⁶ Kidāā né, kūtuní ko tsí ñadí'í tsikán ne, kí'vi ña e xí'i ña níñi ñá'a, ña ka'an ntódo tú'un Xuva kō, ña é ká'an tú'un Jēsuu.

Kóo dá kúdu'va ko dá Iní ú ña. ⁷ Ntá tsi kaka'an ánjē san ní ko:

—¿Nté kui koo da kákudu'va ntu o? Ví'a ve ne, ka'án u ni ó nuu i e dóo ví'xín ó iña ñadí'í sa'á ní kiti ntekú ña san, kiti dóo donchu'ví kaa é uve u'xe díki tí ní ū'xi ntíki tí. ⁸ Kiti dóo donchu'ví kaa, kiti inin sán ne, ítúvi tí kidaā, ntá tsi xoó ka tí vevíi. Ntá tsi nene díto xtúku tí xu'u totsín san dí'na dá kí'in tí é nakúnaá kue'en tí kúñu tí ntii dañu ntúvi. Na ntoo ñuxiví san, ña é ña túvi dívi i nteé na'a iní tutu mí ūve na'a dívi ña'a, ña é ní'i i ntuvi iña i un tsi nte dá de kú've Xuva ko ñuxiví san ne, kóo da kudú'va ña te iní ña kiti san, tsí ítúvi tí kidaā ne, xoó ka tí vevíi, ntá tsi ntii díto xtúku tí.

⁹ I'a é ntio é kí'in iní ó sá'a vē: É ū'xe díki tí ne, kani tú'un ū'xe xúku mí tuví ntí'í ñadí'í san. ¹⁰ Kani tú'un é ū'xé rei di. Rei, ña é ū'un san ne, é ngáva ña. Uun ña ne, vevíi kadē kú've ña. Nā uun ká san ne, vata kí'xi ña. Ntá tsi te vē'xí ña ne, ña kukuí ña kutuvi ña. ¹¹ Kiti san, kiti ítúvi kidaā ne, xoó ka tí vevíi ne, dívi

ti vii tí rei é kui úná san ne, kaduku ntée ti é ù'xé rei san di. Rkontúvi ne, kí'in ti é nākunaá kue'en ti kúñu ti ntii dañu ntúvi.

¹² Ntiki é ù'xi é inin sán ne, divi é kani tú'un ù'xí rei, é vāta kuíñi ntu'u kada kú'vé ña. Vii dadí ña rei ni kíti san, ntá tsi uun da'na tsi. ¹³ Un tsi ntáda ña xu'u ña é kue'é ña ntii ña ni tsiñu ña kiti dóo donchu'vi kaa san é kadá kú'vé tí naa ña. ¹⁴ Vii ña du'xen ni Á Le'ntú san, ntá tsi ña kuvi vii ña ni i, tsí divi é kúvi vii. Tsí A Le'ntú san ne, divi é Tó'o ùn ntíi ntíi tó'o ñuxiví sa, divi é Rei, ña é dii ka ka'nu é da neé ka tuku rei. Ña ntántikin i, ña é kana, ña é nakaxnúu ne, ñá natívi iní ña é kuntikin ñá A Le'ntú san —ka'an ánjē san.

¹⁵ Kaka'an xtúku ánjē san ní ko:

—Ntute ka'nu é inin, mí tuví ntí'i ñadí'í kini kaa sán ne, divi é káni tú'un e dóo titín ña'a, ña vé'xi dá mí'í ká ñuú é da neé ka tu'un ntáka'an ña. ¹⁶ Ntiki é ù'xi é inin é úve kiti sán ne, kinchu'vi ñadí'í kini kaa san. Xtuví mii ña é kōo da kantá ña. Ka'xi kúñu ña ne, ka'mí ña di. ¹⁷ Tsí Xuva kō ne, xé'e ña ítsi rei san é vii ñá neé é ntio ña. Xé'e ñá é un tsi ntáda ña xu'u ña é kué'é ña é kadá kú'vé kiti san ná ña da nté ku é kúntaa ntí'i é káka'an Xúva kō. ¹⁸ Ñadí'í, ña é inin sán ne, divi ñuú ka'nu é kadé kú'vé iña un ntíi ntíi rei ñuxiví san —ka'an ánjē san.

18

Dā ko'xó nuu ñuú Babilonia

¹ Dā ita ntí'xin kúvi sá'a né, ín i u tuku ánjē, ña vé'xi é dukún kán, ña e dóo ntii iní i. Xí'í nuu kaníi ñuxiví san, tsi dóo kai'xi ntúve ñá. ² Un ntii tsí kéne ña, kaka'an ña:

—¡E kó'xo ñuú Babilonia, ñuu e dóo ka'nu san! É kúvi vii'í é ña vá'a vé, mí ñu'u vá'a un ntíi ntíi espíritu é kīni ntáa, ni táka mí ñu'u vá'a un ntíi ntíi láa ku'u, kiti dóo dentú. ³ Tsí un ntíi ntíi ñuú san ne, de kí'vi ña ni vīnu i é kaēni dikí ña da xōo ka ñatíi. Rei, ña é ntádé kú'vé ñuxiví san ne, éni dikí ña ñadí'í san di, ni ña ntádiko nu á'vi ñuxiví san ne, kukuika ña, tsi dóo ñíi ña da neé ka e ntío ña —ka'an ánjē san.

⁴ Kidáá né, tékú xtuku kó uun tatsin é vé'xí é dukún kán, kaka'an:

—Ntii nto ñuú sa'á, ña'a ko, vata koo é ña dúku ntée nto é vii nto é kīni kaa e ntáde ña, vata koo é ña ní'í nto é nto'o nto ni ña di. ⁵ Tsi kuétsi ñá ne, é kúxee kuitin un tsi nté é dukún kán. Tsí Xuva kō né, naka'an ña nuú i é kīni kaa iña ña. ⁶ Nakué'e nto un ntí'i vata tsi ó tá'xi ña nto. Ntá'vi nto úvi íto vatá ó dé ña ni ntó. Úvi íto nadaká nuu nto vata koo é na kuntii iní i é kō'o ña, vata ó nádaká ña e xí'í ña'a san. ⁷ Kué'e ntó é na ntó'o ña ve; na kúnta'xa iní ña vata tsi ó dé ka'nu ña, vatá ó itúvi ña ní dokuika iña ñá di. Tsí kaka'an míi ña: “Xu'ú ne, dóo ka'nu ña'a u é reiná u. Ñá te ñadí'í kii u; ñá te ñadí'í ntá'vi u; nté un síin ña te neé nto'o ko”, ka'an ña. ⁸ Dukuân ne, uun ntúvi tsi xee ntíi ntíi é ntó'o ña. Xéé doxí'í, ní dontíni, dókó di, ní é koko ña mé'ñu ñu'ú san di. Tsi dóo ka'nu Xuva kō, ña kade kú'vé —ka'an tátsin san.

⁹ Rei ñuxiví san, ña éni dikí ñadí'í san ne, ña é intóo dadíi ni ña ní e dóo va'á iña ñá ne, kueku ntee ña ña, tsi dóo u'vi kuvi ña ña te ín i ña u'me é kākene mí kai'xi ñadí'í san. ¹⁰ Kuntáñi ika tsi ña, e ntaú'vi ña é ntó'o ña e dóo kanto'o ñadí'í san. Ká'an ña:

—Ña nta'vi idēn ntun, ñuú Babilonia, ñuu e dóo ka'nu kue'en! É uun da'na nchúvii dú'va tsi xee e dóo nto'o o —ka'an ña.

¹¹ Ña ntádiko nu á'vi ñuxiví san ne, kueku ntee ña i. Kuntōo nta'xa ña, tsí ña xoxó ka ña'a, ña é kuíin iña ña ve. ¹² E diko ña né: káá kuaan, káá kuí'xín, ni xūu e dóo nuu á'vi i, ni kiti kuí'xín, ni dōo ntíi, ni dōo kaíto ntee, ni dōo séda, ni dōo kue'é teku níñi, ni ùn ntíi ntíi nuu utun e dóo vá'a ñe'e, vata kaa chetun, ni da neé ka nuu i e kúvi nú'u eléfanté, ni útun e dóo nuu á'vi i, ní kaá kuaan vitá, ní kaá ntee, ní nuú í e kúvi xuu kuí'xín, ¹³ ní kanelá, ní cho'o e dóo vá'a ñe'e,

ni kütú, ni ū'xén cho'ó, nī cho'o vīdin, ni vīnú, ni āseté, ni kīti trigú ni ūtsi tí, ni kīti kaidó, ni lē'ntú, ni ídú, ni kāreta é ntáñu'u ti, ni ñā'a, ña dóo ntáde tsiñu di. Un tsi nte ntúvi iña ñā'a san diko ña. ¹⁴ Ká'an ña ni ñúú Babiloniá san:

—Ña túvi ká kiti vidin e dóo ntio nima ó ne, un ntí'í dokuika iña o ni un ntí'í e dóo va'á, e dóo kai'xi iña ó ne, é kúnaá kue'en ve. Nā nani'i kue'én ka ó ve —ka'an ña.

¹⁵ Ña ntadiko nuu i tsikān, ña é nī'í dokuika kuénta iña í ne, kuntañi ika ña e dóo u'ví ña é kánto'o ñúú Babiloniá san. Kuntóo nta'xa ñā ne, kueku nteé ña ñuu é vata kaa ña dī'í kaa, ¹⁶ ká'an ña:

—jÑa nta'ví ide ñuu e dóo ka'nu san! jÑa nta'ví ide ñad'í, ña inúu doo ntí'í ni dōo ka'ito ntee, ni dōo kue'é teku nāñi, ni xō'o kiti e kúvi kaá kuaán, ni xūu e dóo nuu á'vi i, ni kiti kuí'xín di! ¹⁷ jUun da'na nchuvii tsi kúnaa un ntí'í e dóo nuu á'vi i san! —koo ka'an ña ntádiko san.

Un ntí'í ntí'í tó'o tun ntóo san nī ña ñu'u iní i kan, nī ña ntántikin tó'o í sán, ni ūn ntí'í ntí'í ña ntáde tsiñu nú ntute ñu'u kán ne, kúntañi ika ña. ¹⁸ Dā íni ña u'me é kai'xi ñuu san ne, ntáka'an ña:

—¿Va mí'i ntú tuví ka xtuku ñuu é vata kaa sá'ā e dóo ka'nu? —ka'an ña.

¹⁹ Dá'vi mii ña diki ñā xenté'u é ntoo ña dontíni ne, ntaéku ña. Dōo u'ví kúvi ñā ne, un tsi ntákachu'u ntāa ña, ntáka'an ña:

—jÑa nta'vín idēn, ñuu ka'nu! Dokuika é io iña ó ne, kukuika ūn ntí'í ntí'í ña'a, ñā ío tun ntōo i é kaika nú ntute ñu'u kán. Ntá tsi uun da'na nchuvii dú'va tsi nántatsin —ka'an ña.

²⁰ Ntá tsi kuntōo dīn'í ntó, ña ntoo e dukún kán, ña ntáduku ntée Xuva ko, nī pustru ñā, nī ña ntáka'an ntódo tú'un ñā, tsi dā xe'é Xuva kō e dóo nto'o ñuu Babiloniá ne, é ntūnáa kuenta iña i vata o dé ña ni ntó.

²¹ Kídāa ne, uun ánjē, ña e dóo ntii iní í ne, kī'í ña uun xuu ka'nu, vata kaa xodo mólinu é kádin núu o ūtsi trigu káa ne, nakuítá nuu ña mé'ñu ntute ñu'u kán, kaka'an ña:

—Kuan koo nakuítá nuu ú o, ñuu Babilonia e dóo ka'nun. Nté uun ito ká ña kiní ka ña'a sán o. ²² Nté uun ito ña dító ka é kuéku kiñú'u san itsí o, nté choó, nté trunpetá ka. Nā nī'í ka xoó kada tsiñu i da nēé ka nuu i é káde ña. Nā dító kañu'ú ka xodo mólinu san te tadin útsi trigú san. ²³ Nté uun ito ká ña xí'í nuu ká ñu'ú san nuu o. Ntē ña tekú ka o e dóo vañi ña ntátanta'a san. Ña'a o, ña ntádiko nu á'ví kán ne, kuán te dóo na'nu ña'a ña dá kanñi ñuxiví san kídāa né, divín ne, dé tatān da éni nta'vín un ntí'í ntí'í ñuu san —ka'an ánjē san.

²⁴ Divi ñúú Babiloniá sa éti niñi ña'a, ña ka'an ntódo tú'un Xuva ko, nī ña ntáduku ntée Xuva ko, ni ūn ntí'í ntí'í ña'a, ña é nakunáa ntuvi iña i ñuxiví a.

19

¹ Dā kúvi ita ntí'xin sá'ā né, tékú ko tatsin é ña te nté kaa ña'a vañi ña ntáka'an ñā e dukún kán:

jDōo va'á Xuva kō!

jDóo ka'nu Xuva kō!

Divi ñā é nakáku ña kō.

Dōo kaxí'í nuu ka'nu ña.

Divi ñā e dóo ntii iní ña.

² Tsi dóo vá'ā ó kadē kú've ñā ne,

dōo nuu é ntaā i é káka'an ña.

Tsí xntéku ku've ñā iña ñad'í'í kiní kaa sán ne,

kaka'an ña tsi da mii é kántio e dóo nto'o ña,

tsí nañé'e ña nuu i é kīni kaa dá kanñi ñuxiví san, vata tsí o dé ña.

Ntanáa Xuva ko ni ña vē, e é'ní ña ña'a, ña edé tsiñu iña Xuva ko,

ka'an ñā'a san. ³ Kídāa ne, ntáka'an xtúku ña:

—¡Dōo va'á Xuva kō! ¡Dōo ka'nu Xuva kō! Ú'mē é kai'xi ñad'i kini kaa sán ne, dá kaxee kaxee ntii ña'u ntūvi —ka'an xtúku tatsín san.

⁴ Ñatā, ña é oko kimi ñá'a san nī ngimi kiti ntantíto sán ne, ná kunchiti ntāa ña ñu'u kán, nanú'u ña iní ña Xuva kō, ña tuví nú tēu ka'nú san, ntáka'an ña:

—¡Kuan koo na kōo! ¡Dōo ka'nu Xuva kō! —ka'an ña.

⁵ Kidāa né, tēkú ko uun tatsín é vé'xi nte nú tēu ka'nu san, é kākā'an: ¡Ká'an ntō tsi dóo ka'nu Xuva kō, un ntíí ntíí ntó, ña ntáde tsiñu iña ña, un ntíí ntíí nto e ntaíko ñu'u nto ña, kuān té na'nu ñá'a nto, o ña na'nu ñá'a nto!, ka'an.

Viko dá tanta'a A Le'ntú san

⁶ Kidāa né, tēkú ko uun tatsín é vata tē ña te un sín ña'a ntáka'an ña. Dító vatā ó kuvi dá kae'nu ntute ka'nu, vatā ó kuvi dá un ntii tsi kākatsín, e ntáka'an ña:

¡Dōo va'á Xuva kō!

¡Dōo ka'nu Xuva kō!

E éni ntu'u Xuva ko, ña dóo ntii iní í, kade kú'vē ñá ve.

⁷ Nā dñí koo nakuntōo o.

Na kada ka'nu o ña,

tsí e xée ura í é kōo viko e tánta'a A Le'ntú san ne,

é iō tu'vé ñadi'í ñá ve.

⁸ Ní'í ñá é kunū ña doo ntíi e dóo va'á,

e dóo ntuntoo, e dóo kai'xi.

Tsí doo ntíi san ne, vata kaa nuu í e dóo vá'a ó de ña'a, ña ntákuinti'xe í Xuva kō, ka'an ña.

⁹ Kidāa ne, kaka'an ánjē sán nī ko:

—Xntēén na'an sá'a: “Nté kui vá'a ña'a, ña e kána ña é kíká'xi ña víko e tánta'a A Le'ntú san” —ka'an ña.

Ne, kaka'an xtúku ña nī ko:

—Sá'a é tū'un é nuu é ntaā í é kaka'an Xúva kō —ka'an ña.

¹⁰ Kidāa ne, ná kunchiti ntāa u nú d'i'in ánjē sán vata koo é káda ka'nu ú ña, ntá tsi kaka'an ñá nī ko:

—¡Ñá ku kuān xkoón den! Mii tsi Xuva kō é kada ka'nu o ña. Tsí xo'ō né, dadíi tsi ntáde tsiñu o iña Xuva kó, ni ún ntíí ntíí ta'an o, ña é ní'í tū'un Jēsúu —ka'an ña.

Tsí tū'un Jēsúu ne, diví é xe'é Xuva kō é ká'an ntódo ña'a, ña ntáka'an náa ña.

Ña nteku idú ku'xin

¹¹ Kidāa né, iní u e nákaan e dukún kán né, iní u uun idú ku'xin. Ña'a, ña nteku ti ne, dú'va nani ña: Ña Kade Ntaa, Ña Kaka'an é Nuú é Ntaā í nani ña. Dá kadē kú'vē ñá ne, nuu é ntaā í kade ña; dá kade ña du'xēn dī. ¹² Ntúxnūú ña ne, kaxí'í nuu vatā ó kai'xi ñu'u. Dōo títin le'e odo dáki ña. Ntéé ña uun d'ivi é ntē xo'xo iní í neé d'ivi, é mii tsi ña iní ña. ¹³ Nuú ña doo é kúkií nto'o niñi. Diví ñá ne, Tū'un Xuva ko nani ña. ¹⁴ Áta ña ntántikín sntadun, ña vé'xi e dukún kán. Ñu'u ña doo ntíi e dóo va'á, doo kuí'xín kue'én ne, ntántodó ñá idú kuí'xín dī. ¹⁵ Xu'u ña kí káa é ntíko ntuví o nuu í, é ntúku kuí'í núu ña un ntíí ntíí ñuú ñuxiví a. Kāa kúvi tatun é kadā kú'vē núu ña. Vatā ó kaedín nuu ña d'i'in ña tñtí'ó san ne, kuān koo víi ña é ní'í ña'a san e dóo nto'o ña, e dóo kudín Xuva kō, ña dóo ntii iní í san ni ña. ¹⁶ Ntéé d'ivi ñá ata dóo ña ni dá'ntá ña, é kākā'an: “Rei, ñá odo núú, nī Tó'o, ña odo núu”, ka'an.

¹⁷ Kidáā né, íní u uun ánjē, ña ntísí ntōdo ata ngántí san. Un ntii tsi kána ña un ntíí ntíí láa, kiti ntaiko e dukún kán, kaka'an ña:

—Ní'í nto, nataká nuu nto, tsi ña te un siin kúñu ta'xi Xuva kō é ká'xi nto.

¹⁸ Ka'xí nto kúñu rei san ní tó'ō sntadun ní ña dóo diin, ní kúñu ídú ní ña ntántodó tí. Ka'xí nto kúñu ña ntíí ntíí ña'a, kuān te ñá ntoo vá'a, kuān te ñá ntáde tsiñu, te kuetsi te na'nu ña —ka'an ánjē san.

¹⁹ Kidaā né, íní u kiti e dóo donchu'ví kaa san, ní rei ña ñá ntoo ñuxiví san, ní sntadun ña. Nataká nuu ña é vii ñá du'xen ní ña nteku idú kuí'xín san, ní sntadun ña. ²⁰ Ntá tsi tññ ña kiti sán ní ña kaka'an dóvete é kuenta íña Xuva ko kaká'an ña, ña idé nuu i e dóo na'nu kuenta íña kiti dóo donchu'ví kaa san, é kúdií éni nta'ví ña ña'a, ña é nteé na'a káa kiti san, ní ña ntánuu íní i santu tí. Ña tsikán ní kiti dóo donchu'ví kaa sán ne, kantító tsi ña, nakuíta nuu ña ña ní tī mé'ñu ñū'u du'xé san é ña te kantá'va kue'en tsi. ²¹ Ña nguií sán ne, xí'í nūu ña káa e kíi xu'u ña nteku idú san ne, un ntíí ntíí láa san é'xi nta'ā tí kúñu ña xí'í san.

20

Uun míil kuīa

¹ Kidáā né, íní u kii uun ánjē e dukún kán, ní'í nta'a ña ntakāā xí'í tótsín san ní kadena ká'nu. ² Tíin ña kiti ña vá'ā san, kiti ata san é diablu tí ní Satānaá ne, kí'ní vá'ā ñá tí kadena san, é uun míil kuīa kunu'ní tí. ³ Nākuitá nuu ña tí ní tótsín san ne, nakadī ñá xu'u i. Dávī nuu ña xu'u tótsín san vata koo é ña kani nta'ví ka tí ña'a san ñuxiví san da nté ntí'í é uun míil kuīa san. Te ita ntí'xin é uun míil kuīa san ne, nantuté ña tí uun da'na.

⁴ Kidáā né, íní u nú teu na'nu, mí ntoo ña'a, ña é ní'í i é kadā kú've. Íní u nima ñá'a dí, ña é é'nte tu'un ña'a san díki i e ntántíkin ñá Jesuú ne, ní é ntáka'an ntódo ña tú'un Xuva kō di. Ña sá'á ne, ñá ní ínúu íni ña kiti san, nté santu tí; nté ña ní xé'e ña é kuntée káa tí xteen ña, nté ntá'a ña. Íní u tsi ntóto ña ne, nāní'í xtúku ña ntuvi íña ña ne, kada kú've ñá ní Cristu uun míil kuīa. ⁵ Ntá tsi ña nguií sán, ña xí'í ne, ña ntóto ña dā nté kuīa ntí'xin é uun míil kuīa. Da sá'ā é kúvi ūun ito ntoto ña. ⁶ ¡Nté kui vá'a ñá'a, ña é ntáduku ntée i é ntóto é kúvi ūun ito doxí'í san, tsí ntáduku ntée ña Xuva kō! É kúvi ūvi doxí'í san ne, ña kúvi ví ka ní ñá, tsi víi ña dutu Xúva ko ní Cristu. Dadí tsi kadā kú've ñá ní ñá é uun míil kuīa.

Dā ko'xó ntēe tó'ō e ña vá'ā san

⁷ Te kúvi ita ntí'xin é uun míil kuīa san ne, nantuté Xuva kō tó'ō e ña vá'ā san mí nuu kutú. ⁸ Tē ntíi ne, kani nta'ví ña'a ngimí o diñi ñuxiví san, un tsi nté Goo ní Mágoo, ña ntainchu'vi Xúva ko, kána ña é nataká nuu ña é vii ñá du'xēn; nté ña kui ká'vi o ña é ña te da dii da díi ña, vata kaa kúvi tsókó.

⁹ Kuédadii tsi kúxé ña kanií ñuxiví san ne, édí nuu ña mí ntántoo ña'a, ña ntáduku ntée Xuva ko, ní ñūú e dóo kakuinima Xúva kō. Ntá tsi kuīa nuu Xuva ko ñū'u é vē'xí nte e dukún kán ne, uun ito tsi í'xi un ntíí ntíí ña'a san. ¹⁰ Tó'o é ña vá'ā san e éni nta'ví ña'a sán ne, nákuítá nuu Xuva ko i mē'ñú i mí kai'xi ñū'u dū'xé san, mí tuví kiti dóo donchu'ví kaa san ne, ní ña é káka'an dóvete é íña Xuva ko kaká'an ña. Ikān né, dóo nto'o ña, ntuni ñá, nté ntúvi nté níñu é ntíi dañu ntúvi.

Tē xntéku kú've Xuva kō nú tēu kui'xín san

¹¹ Kidáā né, íní u uun nú tēu ka'nu é kuí'xín, ní ūun ña'a, ña tuví ntí'í ikān. Ñuxiví san ní e dukún kán né, ntoko ñū'u míi dá íni tuví ña. ¹² Kidáā né, íní u un ntíí ntíí ña xí'í san, te kuetsi te na'nu ña, ntáñi ñá nú tēu san. Ne, nákaán Xuva ko tūtú san ní tuku tuuto mí ūve na'a dāví ña'a, ña é ní'í i ntuvi íña i. Xntéku kú've Xuva ko íña ña xí'í san vatā o dé ña, vatā ó uve na'a íni tutú san. ¹³ Ntute

ñu'u sán ne, nakué'e un ntíí ntíí ña'a, ña é teni iní i kán. Doxi'lí san nī mí kadé kú'vé doxi'lí san ne, nakué'e ña'a, ña ñu'u vá'a íkán di. Xntékú kú'vé Xuva ko ñña ña, un ntíí ntíí ñá, vata tsí o dé ña. ¹⁴ Kidáá né, nakuitá ñá doxi'lí san, nī mí ntántoo ña xil'í san mé'ñu i mí kai'xi ñú'u san. Ñú'u sán ne, diví é ká'an o é doxi'lí é kuvi úvi. ¹⁵ Ña'a, ña é ña tuvi dívi í uve na'a iní tutu mí uve na'a xoo é nī'lí i ntuví va'á ñña í ne, nakuítá nuu ña i mé'ñu ñu'u san.

21

E dukún xéé ni ñuxiví xéé

¹ Kidáá né, iní u uun e dukún xéé ni ñuun ñuxiví xéé. Tsí e dukún kan ni ñuxiví sa é tuvi kidaá ne, ntoko ñu'u mií. Nté ntute ñu'u ña tuví ka. ² Xu'u é Juaán u ne, iní u ñuu é káduku ntéee Xuva kó, é Jerusalem Xéé naní. Nte e dukún kan vè'xi, nte mí tuví Xuva kó. É ió tu'vé vata kaa uun ñad'í é títetu ña e tánta'a ña ni xí ña. ³ Tékú ko uun tatsin é dukún kán e dóo ntii káka'an:

—Koto nto ve, tsí Xuva ko túvi ña ni ñá'a san ve. Kuntoo ña ni ñá ne, kuvi ña ña ñuu ña. Xuva kó né, mií ña kutuví ñá ni ñá, é vií ñá Xuva ña. ⁴ Xuva kó ne, nakué'e ña un ntíí ntíí ntute núu ña'a sán ne, ña kóo ká doxi'lí; nté ña kunta'xa iní ka ña; nté ña kuekú ka ña; nté ña kaxnúu ka ña. Tsi é ita ntí'xin un ntí'í e kúvi dí'na —ka'an tátsin san.

⁵ Kidáá ne, ña tuví nú tēu ka'nú san ne, kaka'an ña:

—Koton, tsí kade vá'a xéé u un ntí'í nuú i —ka'an ña.

Kaka'an xtúku ña:

—Xntéén na'an sá'a, tsí tú'ün é nuu é ntaá í é káka'an u ni ó —ka'an ña.

⁶ Kidáá ne, kaka'an ñá nī ko:

—É kúvi ve. Xu'u é dí'na ú ne, xu'u é nant'í'í ú di. Vata kaa letra Á ni lētra Z kaa u. Te xóo kaitsi í ntute ne, kué'é ú doméni é kó'o ña mí kákií ntute é tá'xi ntuví ñña ña. ⁷ Xoó ña'a é kúvi vií ña ne, ní'lí ñá é un ntí'í nuú i sá'a ntá'a kó ne, kuvi ú Xuva ña né, diví ñá ne, kuvi ña i'xá ko di. ⁸ Ntá tsi ña'a, ña e dóo ixó i, ña é ña ntákuinti'xe i, ña e dóo kini ntáa nima í, ña e ntaéni dík'í ta'an i, ña e ntáde tatán, ña ntánuu iní i santu, nī ña veté ne, kuan ó ña é nī'lí ña é kóko ña mí kai'xi ñú'u dū'xé san. Sá'a é kuvi úvi doxi'lí ña —ka'an ña.

Jerusaleen Xee

⁹ Kidáá ne, xéé ñuun ánjē, ña é ñ'xe ñá'a san, ña é nī'lí i é ñ'xe é'xin é ñu'u u'xe nuu i é nanto'o Xuva kó ña'a sán ne, kaka'an ñá nī ko:

—Ni'in, dá nan'é ú o ña da vé tanta'a, ñad'í'í A Le'ntú san —ka'an ña.

¹⁰ Espiritú Sántú sán ne, kue'en ní'lí ñá kó uun xuku ka'nu, xuku e dóo dukún. Nán'ē'e ñá kó ñuu é káduku ntéee Xuva kó, ñuu é nani Jerusalem Xéé, diví é vè'xi nte e dukún kán, mí tuví Xuva kó. ¹¹ Ñuu sá'a ne, kaxil'í nuu ni ntuve Xuva kó ne, ñu'u i ne, kai'xi vátá ó kai'xi xuu é naní jaspe e dóo nuu á'vi i, e dóo kaxil'í ní'ni e nté kaa te xūxu kúvi. ¹² Kaníi díñi ñuu san ne, ntitsi ntó'o e dóo ka'nu, e dóo dukún ne, ñu'u uxuví xil'í i. É un é un xil'í san ne, ntáñi ntee kui kui uun ánjē. É un é un xil'í san ne, uve diví é uxuvi tátá ña Israeé san. ¹³ Uní úní xil'í san ntántii é un é un ntíko díñi i. ¹⁴ Uxúvi xūu na'nu xil'í ntíi etí nto'ó san ne, uve na'a é un é un xuú san uun dāvi pustru Á Le'ntú san.

¹⁵ Ánjē, ña kaka'an ní ko ne, ní'lí nta'a ña uun ntoo e kúvi kaá kuaan é kí'lí kú'vé núu ñá ñuu san ní xil'í i, ní nto'ó í di. ¹⁶ Dadíi tsi kú'vé ntí'í ngimí o díñi i. Ánjē sán ne, kí'lí kú'vé ñá ñuu san ní nto'ó í ne, uvi míl úvi sientu kilumétru. É káni, e dukún, ní e ní'lí ne, dadíi ntíí ntíí tsi kú'vé i. ¹⁷ Kidáá né, kí'lí kú'vé ña ntó'ó sán di ne, úní díko kímí métru kí. Kí'lí kú'vé ánjē san é vatá xkoó kí'lí kú'vé ña'a san.

¹⁸ Ntō'ó i ne, xuu é nanī jaspe kúvi ne, ñúu san ne, da mii kuē'en tsi kaá kuaan kúvi da kanī, vata kaa xuxu e dóo kaxi'í ni'ni. ¹⁹ Xúu é xi'í ntii etí ntō'ó san ne, ntukutu áta i un ntii ntíi xuu e dóo va'á, xuu e dóo nuu á'vi i. Étí ntō'ó é kuvi ūun sán ne, xuu é xī'í kuuí é nanī jaspe úve. É kuvi ūví san ne, xuu kuí tēku e dukún kán, é nani sáfiru, úve. É kuvi ūní san ne, xúu tēku xáá é xī'í raxa, é nani ágata, úve. É kuvi kāmí san ne, xuu kuí kuē'en é vata ito ite ító, é nani esmēralda. ²⁰ É kuvi ū'ún san ne, xúu tēku xáa kuē'e é xī'í raxa, é nani ōnice. É kuvi iñú san ne, xuu kué'e é nani crunālina. É kuvi ū'xé san ne, xúu kuāan é nani crisólito. É kuvi ūná san ne, xuu kuí tēku ntute ñú'u san, é nani bērilu. É kuvi ñín san ne, xúu kuāan e dóo kai'xi é nani tōpaciu. É kuvi ū'xí san ne, xuu kuí tēku másana kuuí, é nani crisōprasa. É kuvi ū'xi ñn sán ne, xuu kuí é nani jācintu. É kuvi ūxuví san ne, xuu ntēé é nani amātista. ²¹ Xí'í é ūxuví san ne, uxúvi kiti kuí'xin, kiti nani prela, kúvi. Uun tsi kiti kuvá'a é un é un xi'í san. Itsi mé'ñú ñúu san ne, da mii kuē'en tsi kaá kuaan kúvi ne, kaxi'í ni'ni vatā ó kaxi'í ni'ni xuxu.

²² Nté uun xúkūn ña ni iní u ñúu san, tsí mii Xuva kō, ña e dóo ka'nu sán, nī A Le'ntú san ne, ña ña kúvi ña xúkūn ñúu san. ²³ Ñúu san ne, ñá kantío i e xi'í nuu ngántii, ntē ña ntío i ntuve xōó di, tsi mí tsi ntuve Xuva kō e xi'í nuu. A Le'ntú san ne, ña kúvi ñu'u e xi'í nuu iña ñúu san. ²⁴ Kaka ña'a, ña da mí'í ká ñuu, mí kaxi'í nuu san. Rei iña ñúxivi san ne, xée ña ñúu san, kuní'í ña e dóo va'á iña ña. ²⁵ Xí'í ñúu san ne, ñá kantádi ntuvi á, tsí ikān ne, ñá kakuáá ka. ²⁶ Ikān ne, nakué'e ña'a, ña da mí'í ká ñuu, e dóo va'á iña ñá, nuu i e dóo nakuiko ñu'u ña. ²⁷ Ntá tsi nté uun nuu i é kīni kaa ña kuvi k'vi ñúu san. Nté uun ña'a, ña é káde e kīni kaa, nté uun ña vete ña kuvi k'vi ña ñúu san. Da mii tsi ña'a, ña é úve na'a dívi i iní tutú A Le'ntú san, tutu mí úve na'a xoo é nī'í i ntuvi va'á iña i ntii ña ñúu.

22

¹ Kidáa ne, náñe'e ánjē sán ko ntute é kainu é tā'xi ntuvi iña ko, ntute é kākii nú tēu ka'nu mí tuví Xuva ko ni Á Le'ntú san. Dóo kuí ntute san. Kaxi'í ni'ni vatā o kaxi'í ni'ni xuxu. ² Kainu ntute san mé'ñú itsi ka'nu ñúu san. Ntúvi o díni i ntāni útun e tá'xi ntuvi iña ko. Uxuvi íto kākii kiti i é uun kuia. Ta'án xoo ta'án xoo kākii kiti i. Xúku i ne, kaidiá'vi é kúvi cho'o é ntuvá'a ña'a, ña ntóo ñuxivi a. ³ Ña kōó ká da nēé ka nuu i é ká'an Xúva ko tē ña vá'a. Kutúvi nú tēu ka'nu Xúva ko ni Á Le'ntú san ñúu san ne, ña ntáde tsiñu iña ñá ne, kunuu iní ñá ña. ⁴ Kíni ña nuu Xuva kó ne, kuntéé dívi Xuva kō xteén ña di. ⁵ Ikān ne, ñá kuáá ka, nté ña kantío ká ña ñu'u, nté ngántii, tsí mii Xuva ko naxi'í nuu ña ña. Kidáa ne, kuntuo ña ni Xuva ko, kadá kú've ña ntii ña ñúu.

E kákuetsin ntuvi é nainu Jesúristu

⁶ Kidáa ne, kaka'an xtúku ánjē san ní ko:

—Kuvi kuinti'xe o tú'ún sa'á, tsi tú'ún é nuu é ntaá i. Xuva kō, ña é kaxé'le tú'ún é ká'an ña ntáka'an ntódo kuenta iña ñá ne, e táxnū ña ánje ñá é nañé'le ñá ña'a, ña ntáde tsiñu iña ñá, nēe é vē'xí kuvi —ka'an ánjē san.

⁷ Kidáa né, mii Jesús kaká'an ña:

—¡Koto nto! ¡E dóko sá naínú u! ¡Nté kui vá'a ña'a, ña e ntáde kuenta é úve na'a iní tutú sa'a! —ka'an Jesús.

⁸ Xu'u é Juaán u ne, tēku ko ne, iní u nuu míi ko un ntii'í sa'a. Dá kúvi tēku kó, nī dá iní u ne, náknchiti ntāa ú nuu ña nañé'le kó nuu i sa'a, é kunū iní ko ña. ⁹ Ntá tsi kaka'an ñá nī ko:

—¡Ñá ku kuān xkóon dēn! Xu'ú ne, kūdii kade tsiñu ú iña Xuva kó, vatā ó kade tsiñun di, ni ēni ó, ña ntáka'an ntódo tú'un Xuva ko, ni ña ntáde ntaa é ūve na'a tutú sá'a. Mii tsi Xuva kō é kunūu ini ko ña —ka'an ña.

¹⁰ Kaka'an xtúku ña nī ko:

—Ñá ku xnuun xū'un tú'ün é kuīta ntí'xin é ūve na'a tutú sá'a, tsí kakuetsin ntuvi é kūntaa. ¹¹ Nñ dukuān ne, ña é káde nuu i é ña v'á'a ne, na vīi mii ña. Ña é káde é kīni kaa né, na vīi mii ñá di. Ntá tsi ña'a, ña é káde nuu i é v'á'a ne, na vīi ka ña ne, ña'a, ña é káde é ntio Xuva ko ne, ñá ku xtuvī mii ña é káde ña —ka'an ña.

¹² Kaka'an Jésuu:

—Koto nto, tsí ña ná'ā ka dá nainu xtúku u. Tē nainú u ne, kué'ē ú doméni un ntí' ntí' ña'a kuenta iña í vata tsí o dé ña. ¹³ Xu'u é dī'na ú ne, xu'u é ntii u átá í di, vata kaa letra Á ni lētra Z. Xu'u éni ntū'u ú ne, xu'ú nantí'í ú di —ka'an ña.

¹⁴ Nté kui v'á'a ña'a, ña é kánakate doo i, tsí duku ntée ña é tññ ña kiti utun é tā'xi ntuvi iña ko, vata koo é kūvi kí'vi ña xi'í ñuú san. ¹⁵ Ntá tsi ña kini ntáa sán ne, kí'í kan kū'un ñá ne, kí'í kan kū'un ntí' ntí' ñá vata kaa ña tatán, nī ña kaeni dikí ñadí'í, nī ña kae'ní ña'a, nī ña kanuu iní i santú, ni ūn ntí' ntí' ña é ntio i doveté, nī ña kaeni nta'ví ta'an i di.

¹⁶ Kaka'an Jésuu:

—Xu'u é Jesuú u ne, taxnūu u ánjē ko é ká'an ntódo ña nī é ū'xe xúkūn sán nuu i sá'a. Xu'ú ne, tatá Davii vé'xi ú ne, i'xá ika ñá kó di. Xu'ú ne, vata kaa kímí é káxi'í nuu te vé'xi túvi kaa u —ka'an ña.

¹⁷ Espiritū Sántū sán ni ñadí'í A Le'ntú san ne, ntáka'an:

—¡Ní'í nto! —ka'an ña.

Da xōo ka ña'a, ña é kátekú i ne, na ká'an ñá di:

—¡Ní'í nto! —koo ka'an ña.

Da xōo ka xoo é kaitsi í ntute, ni da xōo ka xoo é ncho ko'o i ne, na kí'xi, dá kō'o doméni ntute é tā'xi ntuvi iña ko ntii dañu ntúvi.

¹⁸ Un ntí' ntí' ña'a, ña kateku i tú'un nēe é vé'xí kuvi é ūve na'a ini tutú sá'a ne, ntē veví'í tsi ká'ān ú ni ña nuū i sá'a: Tē xoó xntékú ka i é ūve na'a í'a ne, xntékú ka Xuva kō é nto'o i vatā ó uve na'a ini tutú sá'a é ntó'o i. ¹⁹ Tē xoó naki'í ká i tú'ün é ūve na'a ini tutú sá'a nté koo kuvi ne, Xuva kō ne, naki'í ña vata kaa é káduku ntée ña kiti utun é tā'xi ntuvi iña kó ne, ñá kí'ví ña ñuú Xuva ko, vatā ó kaka'an ini tutú sá'a.

²⁰ Ña kaka'an ntódo tú'ün sa'á ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā í, tsí ña ná'á ka dá nainú u —ka'an ña.

Kuan koo na kōo. ¡Kí'xi nto, Tó'o ko Jésuu!

²¹ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesūcristu ntó, un ntí' ntí' nto. Kuan tsi koo na kōo.